DIPLOMATARIUM ISLANDICUM.

ÍSLENZKT FORNBRÉFASAFN,

SEM HEFIR INNI AÐ HALDA

BRÉF OG GJÖRNINGA, DÓMA OG MÁLDAGA,
OG AÐRAR SKRÁR,

ER SNERTA

ÍSLAND EÐA ÍSLENZKA MENN.

GEFIÐ ÚT AF

HINU ÍSLENZKA BÓKMENNTAFÉLAGI.

ÞRETTÁNDA BINDI

1555—1562

REYKJAVÍK.
Í FÉLAGSPRENTSMIÐJU
1933—1939.

Um þetta bindi í verki þessu er svipað að segja sem um hin fyrri, þau er eg hefi séð um. Efni það, er fyrir var frá fyrirrennurum mínum, hefi eg borið saman við frumritin, einnig nú syrpu síra Gottskálks í Glaumbæ, og aukið eftir föngum, einkum úr útlendum söfnum (í Hamborg, í Brimum, úr ríkisskjalasafni Dana og reikningabók Skálholtsstóls); má nokkurn veginn sjá þetta við fyrirsagnir skjalanna.

Einnig skráin er í sama sniði sem við tvö hin síðustu bindi rits þessa.

Frá engu tímabili fyrri tíða er jafnmikið um skjöl sem frá siðskiptatímunum, sem eðlilegt er, þegar litið er á umrót það, er þeim fylgdi. Skjölin hér eftir til ársloka 1570 munu taka 2 bindi, þó í minna lagi. Væri þá ráð að halda þar á eftir áfram bréfabókum Guðbrands byskups og láta þær verða 16. bindi í fornbréfasafninu. Skjölin frá 1571 fram undir miðja 17. öld eru ekki býsna mikil, enda er það mikill styrkr um framhald fornbréfasafnsins, hve mikið af málsskjölum hefir verið tekið upp í Alþingisbækr Íslands, sem sögufélagið hefir prentað, og þarf því ekki að taka upp aftr í fornbréfasafnið.

Páll Eggert Ólason.

Efni.

1. 1. febrúar 1555. á Hólum.

SAMNINGR Ólafs byskups Hjaltasonar og síra Einars Úlfssonar um það, að prestr sleppir tilkalli sínu til Sæunnarstaða í Hallárdal, en byskup lofar að styrkja til, að prestr nái réttum lögum um tilkall sitt til Strjúgs og Refsstaða, er faðir hans hafði látið úti við Jón byskup Arason fyrir Barkarstaði í Svartárdal, en sú jörð var nú af honum gengin og systkinum hans.

AM. fasc LIII, 20 (nú í þjóðskjalasafni), frumrit á skinni, úr safni Hólastóls. Fyrra innsiglið er brákað. — AM. Apogr. 3468.

Þad giorum vid Jon Sæmundzson prestur og Olafur Ionson leikmadur godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi at ærum epter gudz burd. ꝏ d l v a Holum j Hialltadal fostudagin næstan fyrir purificationem Marie. vorum vid hia sæmm og heirdum æ. ord og samtal heidarligs herra biskups Olafs Hialltasonar a Holum. og sira Einars Ulfssonar at so fyrir skildu. og um toludu. at Einar Ulfsson klagadi vpp æ herra biskup Jon godrar minningar vm peninga skipti. ad Striug j Langadal og Refstader[1]) j Laxardal j Holltastadar kirkiu sokn hefdi sinn fader uti latid vid adur greindan biskup Jon fyrir Barkarstadi j Suartardal xl^c jord. eñ hun væri nu af sier og sinum syskenum geingin. huar ed biskup Olafur gaf honum sodan suar ockur hia[2]) verandi. være su jord med lognm. Barkarstader af geingner. skylldi hann styrkia til. so ath greindur sira Einar nædi riettum logum. bædi af andliꝼum og veralldligum rietti. a greind m jordum. Striuge og Refstödum. Jtem j ann-

1) Svo. 2) Tvíritað.

are grein. kiærdi greindur sira Einar vpp æ iordina Sæunarstadi i Halladal] Spakonufells kirkiusokn. hann hefdi uti latid vid fyrr nefndan biskup Ion. og peninga ecki þar fra borid. hier gaf honum adur greindur biskup Olafur sodan suar. vartu ecki skilldugur Bergstada kirkiu þa þu vart þadan dæmdur vm xv^c j kvilldvm og uadmalum. og biskup Ion gaf þier þau kuitt upp j greinda iord. eñ hann skylldi suara kirkivnne þar. og þu iatader þvi med handsolum. Jtem ad þv vart af xii dandi prestum. med abota Petri. Helga. og prier Jone. fyrir iij saker dæmdur j bann og af settur heidre fyrir sierhueria sok. og þv med handsolum giorder og gaft adur greindan biskup Ion aullvngis kvittan um alla adur greinda iord. og lofader alldri upp æ hana ad klaga. ne þiner erfingiar. enda skyllder þu vera aulldvngis kvittur vm̃ allt þad hann mætti epter þeim domi til þin tala. eñ greindur sira Einar sagdi þetta satt vera. Þui uilltu þa sagdi biskup Olafur klaga vpp a domkirkiunnar iord og daudan mann. hann suaradi gud fyrirgefi mier þad. Villtu nu lofa gudi og mier ad huorki þu ne neiner þiner erfingiar klagi upp a þessa iord fra þessvm deigi. eñ hann sagdist þad giarnan giora. med ollu liuflæti. og þad sama giordi hann med hañdsolum ockur hia verandum og fleirum odrum til kolludum. Og til sanninda hier vm setium vid ockar innsigli fyrir þetta bref ed giort var j sama stad. are. og deigi sem fyrr seiger.

---

2. 11. febrúar 1555. í Nýborg.

Konungr býðr Pétri Godske að láta búa til Íslandsfarar þrjú herskip; skulu þau vera til taks, er konungr segir fyrir um síðar.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 4, 487 v. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4 to., bls. 401. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. (Ágrip; það eitt tekið, er Ísland varðar).

Idem [Peder Godske] fick breff
som epther følger.
Christiann etc.

Vor gunst tilfornn . . . .

. . . .

Samledis[1]) bede wij tig och ville. at thu lader vdflij vore skibbe Gabriell och Langgribenn och ther tiill eth vore skibbe. huilckit tig siönis wij kunde lade bruge tiill wort land Island. saa at ssame iij skibbe altingiste ligge tiil rede. naar thu vider wor schriffuelsse ther om fangendis worder.

Datum Nyborig 11° die Februarij 1555.

---

3. **25. febrúar 1555.** **í Nýborg.**

Konungr býðr Pétri Godske að greina, hverjar vistir og hversu marga skipherra, stýrimenn og bátsmenn þurfi um fjóra mánuði á skip sín, önnur en þau, er til Íslands gangi og Noregs.

Rikisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 4, 504—5. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to, bls. 403. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. (Ágrip; það eitt tekið, er Ísland varðar).

Peter Godske fick breff ssom epther fölger.
Christiann etc.

Vor gunst tilfornn . . . .

. . . .

Tisligiste bede wij tig och ville. at thu strax lader offuer regne. hure mögiit fetallie. som vill behoff giöris thiill alle vore skibbe paa iiij moneder. vndtagit paa the skibbe som skulle tiill wore lande Jsland och Norge. och ther paa skicker oss itt visse Register. Samledis at thu forslaar. hure mange skipper. styremend och boedzmend tiill vore skibbe behoff giöris. och hure mange thu nu vdj forraadt haffuer. och ther om schriffuer oss tiill. och therssom thu kandt bekomme noget folck. ssom oss ther thill kand thienne. at thu tha paa vore vegne handler mett thennum. och at thu lader bestillit mett mester Hans paa Jernhutthen. at hand tiill vort behoff stöbber the fleste jeernnklodder. hannd kand affsted komme. . . . .

1) Svo.

och met altingist rammer och vider vort gaffuen och beste. som vij tig tiltroer. Ther mett skeer vor vilige. och forlade oss ther visseligen tiill. Beffalendis tig Gud.

Actum Nyborg Mandagenn nest epther søndagenn Esto mihi anno 1555.

---

4. 6. mars 1555. í Kaupmannahöfn.

Bréf Pétrs Sjálandsbyskups Palladiuss til allra þingapresta á Íslandi (með handbók Marteins byskups Einarssonar).

Handbók Marteins byskups, prentuð í Kaupmannahöfn af Hans Vingaard 1555, bl. Ajv—A[iiij] (á íslenzku).

Petur Palladius Doctor.

Til allra Soknapresta[1]) ok Salusyrgara.[1]) i Islande.

Dei gratiam et pacem per Jesum Christum. kære[1]) Kristner brædur. Eg vil biifala ydur ollum saman. þessa handbok sem ærligur ok vellærdur mann herra Marteinn Einarsson. Biscup fyrer sunnan þar i Landinu. hefur vt sett ok prenta latid vpp aa sinn eiginn kostnad. þui hun er riett ok til gagns fyrer enn Kristna almuga þar i Landinu. ok til Gudz dyrdar. Suo klarliga fyrer huern dygdugan Sokna prest. ad han[n] hefer ecki þaurf annara boka til skirnarinnar. til nattuerdar Drottins. til hiona vigslu. til ad leida Konur i Kirkiu. til ad vitia siukra. til ad grepta Lik etct.

Þar hia finnazt og VI. Predikaner yfer Likum. fyrer adskiliaaliga Men[n]. huer efter þeim hætti. sem sa var. sem dainn er. med Collectum. Sunnudaga. og hatida i kring vm arit. og þar til fim Pisla[1]). af enu gamla Testamente. sem ecki voru. adur i Islendsku. ad auk þat litla Psalma kuer sem hier epter fylger. med þui sem meira er. þat er allt saman Corrigerat. og yfer sied. Suo ad þat er gott og gudligt. ok enu hialpsamligu Gudz ordi til heidurs og pridingar.

Þui þo ad þat sie ed allra yfarsta[1]). i kirkiunne. ad heyra Gudz ord. og vardueita þau. og trua þeim. læra ad elska Gud. og sinn naunga af hug og hiarta etc.

Þo sæker[1]) þess ad aller dugandi Kristner menn. skulu

---

1) Svo.

og suo giora Enni heilaugu skirnn sina heidran þa barnit skyrist[1]). med lika moti ad ganga optsinnis til Gudz bordz. og med taka þar Kristi natt uerd. hans heilaga og hialpsamliga. Likama og Blod til stad festingar i Trun[n]e. vm fyrer gefning þeira synda. etct.

Jtem ad þeir skulu ok suo bidia. og syngia. og þacka Gudi. Og ad vita med huerium hætti þeir skulu skicka sier i audrum vthuerfis Ceremonium. og skickan. til þess ad aller hluter (sem Paulus seiger) Mætti ganga heidarliga og vel til. i kristninnar samkuomu. þa er þat vel til samans sett i þessari bok. og er visseliga til gagns og Gudz dyrdar. þar fyrer lika sem bannad er i hera[1]) kongzens ordu bok. ad aller Dansker saunguar syngizt med Latinu notum. sem saa vpp steytsame Mæntzer hafde aa sett þo han[n] kynne[2]) þui ecki fram koma.

Suo ber þat ok hier ydur aullum ad vera fyrer bodit (Enn þo þeim enu dygdugu þurfi ecki slikt ad kenna. þui þeir ad rietta sig vel sialfer i þui aullu sem þeim ber ad giora) ad einginn af ydur skal epter þennan dag idka adrar þess hattar bækur. enn þessar. suo framt sem han[n] vill vera Gudi ok sinne valldstiorn hlyden ok vnder gefinn. lika eirnen er mier þad olydanligt vppa Gudz orda vegna. ad nockur skyllde vilia dyrfazt til ad vm vernda[1]) nockut af þui sem stendur i þessare bok. suo sem villde han[n] giora þat langt vm betra. ok vill vera suo nockut sierdeilis framar audrum. i moti þui brodurligu samþycke sem vera aa i Ceremonium. sa þeinker þar til huad hinn heilagi Prophete Dauid seiger Psalm cxxxiij. Sie hier. huersu godur ok glediligur hlutur þat er at brædur bua til samans i eindrægni etc.

Jtem er þat ecki helldur skiickanligt. ad nockur setie til ad skrifa epter þessre[1]) bok. þui ad opt verdur misskrifad. ok rangt huar af ad epter a kemur opt osamþycke. ok tuidrægne. a medal almugans ad ecki er halldit i einum stad sem audrum.

Þad er agætur hlutur ad þier erud aller i eindrægni huer vid annan þa nidur legst allur misgrunur. lika ok vm[3])

1) Svo. 2) Frumr. kyme. 3) Frumr. em.

kenningina· þui huar sem hellst Prestarner fin[n]azt osamþycker i Ceremonium ok skickan þa ættlar almugenn strax ad þeir fylgizt ecki helldur ad i kenningunne.

ydur ber ad þacka Gudi allzmectugum fyrer vorn Herra Jesum Christum ad þier fait soddan. suo liosliga fyrer ydur vtsett. huar epter þier meigit vel vita ad rietta ydur. ok megit giora ydur embætti þess betra fullnad. med godri samuisku. suo ad kristnum almuga meigi weitazt sin riettelig þionustu giord fyrer þat sem þeir eiga ad giallda ydur i staden. Christur seiger. einn Erfidare er sinna launa verdur. Christur meinar hier med þessum ordum. þa eina sem riettiliga erfida i þeira kalli ok embætti.

Þar fyrer eru þeir soknar prestar aungra godra launa verder. sem nu enn eru. ok afestazt vid sinn Papista skap ok Ogudligu framferde. fyrer þui ad þeir giora ecki alleinazta sitt embætti oriettliga. helldur reyfa þeir ok stela. fra enum fatæka. ok faa viisa almuga. þeira saluhialp suo sem enn argazte þiofur sem heinddur[1]) er i galga suo fiarre er þui ad þeir sieu nockra godra launa verder. til þess þeir vid riettazt ok betra sig i þessum skæra Gudspiallzens liosum deygi[1]). a huerium maurg hiaurtu vpplysazt ok opnazt. i Gudz sanleiks vidur kenning. til eilifs lifs fyrer vorn Herra Jhesum Christum. honum ydur alla biifalande ad eiliifu amen.

Skrifad i Kaupenhafn sietta dag Marcii. manadar.
arum epter Gudz burd MDLV.

5. 7. mars 1555. í Nýborg.

Konungr býðr Knúti hirðstjóra Steinssyni að láta rannsaka og gera um kröfur Þórólfs Eyjólfssonar, fyrst fyrir hönd Páls, bróður hans, til jarðar, er faðir þeirra hafi gefið honum af móðurreignum þeirra, í annan stað um tilkall Þórólfs sjálfs til Engeyjar og Laugarness. Í þriðja lagi birtir konungr, að hann hafi fengið Þórólfi til leigu Kirkjuból (á Miðnesi), með þeim skilmálum, sem bréfið greinir.

1) Svo.

Ríkisskjafasafn Dana, Tegn. p. a. L. 4, 413. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bl. 405—6. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Knud Stennssenn Embitzmand paa Island. fick breff som eptherfôlger. Datum Nyborg taarsdagenn nest epther sôndagen Inuocavit aar etc. 1555.

Christian etc.

Wor gunst tillfornn.

Viid. att thenne breffuissere Thorolfer Oyellssenn. vor vndersaatt paa wortt land Island. haffuer berett for oss. huorledis att hanns fader haffuer giffuett hanns broder wed naffnn Pouell enn gaard. som er aff alle thieris môrne gotz. och same gaard er hanom tildômpt epther Islandz loug. oc dog hollis hanom fore. Sameledis giôris hanom oc hinder paa Engôe oc Borness[1]) mett mere gotz fore ett breffs skyld. som Margrette Wickforsse datter gaff Toruôrder Elenderssenn. som forschreffne Torlosser[2]) teg sielluff ydermere ald leiiglighedenn ther om berette kannd. Thij bede wij teg oc wiille. att thu tager till teg laugmendenne ther paa landet. steffnendis bege parternne mett thieris breffue oc beuissninge for teg wdj rette. grandskenndis oc forfarenndis ald leiglighedenn ther om. oc siden endeligenn dômendis ther paa. oc endeligen skiller thenom att mett rette. Oc tisligiste om thet gaffue breff. som forschreffuit staar. bôr nogenn magtt att haffue eller icke. oc hues thu thennom for rett affsigenndis worder. att thu thett giffuer thenom paa baade syder beschreffuitt. som thu wildt anttsuare for Gud oc were bekiend for oss. Sameledis er forschreffne Torolfer Øyelssenn begierenndis. att wij wille vnnde hanom enn gaard wed naffn Kierckebolle. thaa giffue wij teg tillckiennde att wij ere tillfredz. att hannd fanger same gaard. dog mett saa skiell. att hand er saa formuendis. att hannd kand holle same gaard wed heffd oc magtt oc giôre oc giffue landgiille. tynge oc thieniste. som ther pleier oc bôr aff att gaa. oc wor bode[3])

1) Svo, en á að vera Laugarnes. 2) Svo. 3) þ. e. bátar.

att gaa paa same godz[1]) jord oc ingenn vndergifftt att giffue ther aff. huor epther thu kand w[i]de teg att rette.

Datum vt supra.

6. 7. mars 1555. í Nýborg.

Konungr býðr Knúti hirðstjóra Steinssyni að taka svo mikinn fisk af Lýbikukaupmönnum, sem nemur því, er einn þeirra, Jakob van Salten, hafði fengið af einum þegna konungs á Íslandi fyrir silfr nokkurt, og þó haldið bæði silfri og fiski.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 4, 517. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 407. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Idem Knud Stensen fick breff som eptherfølger.

Christian.

Vor gunst tillfornn.

Vid att wij forfare. att nogen aar sidenn haffuer Jacob vann Salthenn till Lubeck tagett nogenn fisk frann enn wore vndersaatte ther paa Island. som hand hagde giffuett hanom for nogett giortt sølff. oc same Jacob vann Saltenn haffuer beholtt bode sølff oc fisk. Thij bede wij teg oc wille. att thu beslaaer aff the Lubske thieris fisk. saa møgen fisk som wor wndersote misth haffuer. oc ther till mett saa mogenn fisk som ald omckostning beløber seg. som ther paa foruentt er. oc samme fisk annthuorder vor skipper Jørgenn Mekelborg. att hannd then jnndskiber wdj wortt skib oc løber ther mett till wortt slot Kiøpnehaffnn oc ther lader then staa paa enn rett. Her vid att rette teg epther. oc lad thett ingenlunde.

Datum vt supra.

7. 7. mars 1555. í Nýborg.

Konungr býðr Knúti hirðstjóra Steinssyni að láta rannsaka og gera um tilkall Nikulásar Björnssonar á hendr Daða

1) Svo, en mun ofaukið.

bónda (Guðmundssyni) til jarðarinnar Brúsholts (þ. e. Brúsaholts) í Borgarfirði; kveðst og konungr láta sér vel lynda, að Nikulási sé veitt Borgarfjarðarsýsla á leigu, ef hirðstjóra líki.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 4, 514. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 415. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Idem Knud Stenssenn fick breff som eptherfölger.

Christiann etc.

Vor gunst tillfornn.

Vid att thenne breffuissere Nicolaus Biörnnssenn haffuer berett for oss. huorledis att Dadde bunde giör hanom hinder paa enn gaardt. kallis Brussholtt. Sammeledis skall hanom oc were skeett vrette paa nogett anndett hanns gotz paa hanns höstrues wegnne. som hand teg sielluff ydermere ald leiligheden ther om berette kannd. Thij bede wij teg oc wille. att thu tager laugmendene till teg oc steffner the sager fore teg wdj rette oc endelig dömer thenom emelom oc skiller thenom att mett rette. oc hues thu thenom for rette affsigendis worder. att thu thett giffuer frann teg beschreffuitt. som thu willtt andsuare foi Gud oc were bekiend for oss. Thesligiste haffuer forschreffne Nicolaus Biörnnsennn weritt aff oss begierendis. att wij wille wnde hanom Borefiord syssell for enn affgifftt. Thaa ere wij tillfredz. att thu tilsteder hanom att faae same syssell oc thett beholle thennd stund. att hand hielper huer mand. thett Islandz loug oc rett er. oc giör oc giffuer ter aff till oss slig affgifft. tynge oc thieniste. som ther bör aff att gaae. Her kand thu wide att rette teg etc.

Datum vt supra.

---

8. 7. mars 1555. í Nýborg.

Konungr leggr Daða bónda (Guðmundssyni) varnað á að halda með röngu Brúsholti fyrir Nikulási Björnssyni né nokkurum öðrum jörðum fyrir öðrum þegnum sínum á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 4, 514v. Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 328 og í MKet. I. bls. 356—7.

Dadde Bunde till Suobsdall paa Islannd fick breff
som effterfölger.
Christiann etc.

Vor gunst tillfornn.

Viid. att thenne breffuissere Nicolaus Biörnnssenn. vor wndersaatte paa wortt lannd Islannd. haffuer berett for oss. huorledis att thu forholler hanom enn gaard fore. kallis Brussholt. endog att hand haffuer goed segell oc breff ther paa. som hannd teg sielluff ydermere berette kannd. Thij bede wij teg oc wille. att thu tiltencker jngenn wrette eller forhinder att giöre forschreffne Nicolaus Biörnssenn paa samme gaardh eller noger andre wore wndersaatte ther paa land. meden lader teg nöge mett lige oc rett. saa frampt att wij icke skulle tencke anderledis till ther om. Her kannd thu wide teg epther att rette. Befallendis teg Gud. Schreffuit

Datum vt supra.

---

9. 9. mars 1555. í Nýborg.

Konungr tjáir Pétri Godske, að hann hafi hugað herskipið Davíð til Íslandsfarar, og býðr honum að búa það til fararinnar, og á ofan að taka í það mjöl og annað til landsþarfa eftir skrá frá Páli Hvítfeldi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 4, 517. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 409. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Peder Gotske fick breff. att kone mts. haffuer forordinerett hans kone mts. skib Dauid att skulle löbe till Jsland. att hand ther fore lader vdflij same skib mett fettallie oc hues andett ther till behoff giöris. oc att hand ocsaa lader indskibbe meell. maltt. thömmer oc andett til landets behoff. epther thett registers liudelsse. som Pouel Huitfeld hannom fangindis worder.

Actum Nyborg löffuerdagen nest epther söndagen Inuocuit aar etc. 1555.

10. **20. mars 1555.** **í Nýborg.**

ERINDISBRÉF Knúts hirðstjóra Steinssonar til Íslandsferðar.

A. *Á dönsku.*

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 4, 528—30. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 329—31 og í MKet. I. bls. 357—62.

Thesse erennde och werffue skall Knud Stennssenn. embedzmand paa Island. ther samestedz vdrette paa kon. mts. vegne tiill alting. som standendis worder sanctj Hans dag medsomer først kommendis. som her epther følger.

Først at eptherthij ko. mts. forfare. at paa Island findis mange smaa capeller. vdj huilcke mangestedz er befrøgtendis. at vdj skeer stor Gudz fortørnelsse och ther tiill haffue presterne. som thennum besøge. icke theris tilbørlige wnderholling. och ey heller kunde giøre ther slig Gudz thieniste. som thennum burde. Tha paa thet at met samme capeller motte giøris en anden skick och Gudz ere kunde ther mett forfremmis och waare wndersotte kunde were nøtteligest. skall Knud Sthenssen tage tiill sig begge Superintendenterne paa Island. laugmendene for sønden och norden. och ther tiill nogne aff the fornemiste bønder paa Island och forsamblis tiill alting och ther mett thennum offueruege thend leylighed om samme capeller och giøre ther ordning och skick paa. som kand vere Gud almegtigiste hans hellige ord tiill forfremmelsse och menige Island tiill gode och beste. tiill theris siell sallighed. oc hues ther om besluttis. forhandlis och samptyckit vorder. at thet siden forschriffuis tiill ko. mt. och kon. mt. will ther paa giffue sin confirmatz.

Samledis formercker kon. mt. att the gieslige finde thennum besuerit. at nar thennum kommer naagen trette paa enthen mett jordtrette eller vdj andre werdzlige sager. tha skulle the tiill alting ther mett. føre the kunde komme ther mett tiill ende och ther offuer forsømme th[e]nd gudz tieniste. som the midler tiid skulle giøre. tha will kon. mts. at nar slig werdzlige trette the giesllige paakommer. tha mue the sager forfølges tiill Syssell ting och syssellmanden ther

at giöre ende paa. lige ssom then forfuldis och dömdis paa. tiill Alting.

Thisligiste paa thet att menige clerckerij paa Island kunde saa mögiit thes bedre fange theris wnderholling och kirckenne kunde bliffue bygt och forbedriit. haffuer kon. mat. tilstedt. at kronens thiennere stigtens thiennere och closters tiennere schulle her epther alle tiende som andre bönder och thiennere ere pligtige at giöre paa Island och tienden at skifftis vdj fire parter. en part superintendenten. then anden part presten. thend thredie kircken och thend fierde tiill fattige folck. dog at ther skall haffuis god. flittig indseende aff kon. mts. lensmend. fogetther och alle andre paa Island. at samme tiende bliffuer retferdiligen skifft. saa thet gaar ligligen tiill och the fattige icke fange thend minste part.

Haffuer och kon. mts. beuilgett. att saa hollis skall mett tienden aff Wespenö. at the. som boe paa Vespenö. skulle her epther thiende theris fulduanlig tiend tiill kircken. meden the. som drage vd mett theris bode och ligge paa kon. mts. grund. the skulle giffue tiill kon. mts. wndergifft aff theris bode. som ther pleyer at giffuis aff andre bode paa Island. och thend wndergifft haffuer kon. mts. vndt tiill presternis vnderholling och tiill kirckenis bygnings behoff paa Wespennö.

Frandelis at eptherthij kon. mts. haffuer skickit och forordinerit. relligionen tiill beste. skoller som skall holdis paa Island. och tiill samme scholis ophold bode tiill scholemester och peblingis vnderholling. haffuer kon. mts. ther ladet tillagt en aarlig rente. som superintendenterne huer vdj sit sligt skulle vpebere och siden ther mett framdelis holle samme scholer ved magt och forskaffer skolemestere och peblinge tilbörlige vphold. tiill klede. föede och verme. Tha vill kon. mts. at saa hollis skall mett peblinge at indtagis vdj samme scholer. at nar naagen peblinge skall indtagis. tha skall superintendentenn och scholemester bode tiill sammen tage the fattige personer. som nötörfftige ere. och icke the. som rige ere. eller the. som haffue foreldre. som formue sielluff at holle thennum tiill scole och lerdom. och paa thet at slig scholers omkostning icke skall vnötteligen forteris och religionen ther mett kand bliffue forbedrit. vill kon. mts. att

superintendenterne och scholemesterne skulle handle fltteligen met samme scholer och forskicke. at scholerne blifluer wed magt hollet och peblinge fange mad. øell. kleder och verme tiill skiellighed och bliffuer vptugtet och hollet tiill goed lerdom och seyer. och findis enthen superintendenternis eller[1]) scholemesternis merckelige brøst her vdj thenne artickell. tha skulle the ther mett haffue forbrott theris rett. och nar ther er brøst for en scholemester. tiill naager aff scholerne. tha skall superintendenten haffue fuldmagt at tage och vduelge en anden bequem persone tiill en scholemester. som hannum kand tyckis best were tiill att fore staa samme beffalling. Findis icke nogen bequem persone ther tiill paa Island. tha skall superintendenten then forschriffue fran then høge skole vdj Kiøpnehaffnn.

Viill och kon. mts. at superintendenten icke skall epther thenne dag forlenne nogen anden persone mett noger giestlige benefitier vden the personer. som ere saa lerde. at the kunde predicke och giøre tilbørlige thieniste vdj kirckenn. Findis superintendenten at forlenne noger andre[2]) personer mett the giestlige benefitierend som forscreffuit staar. tha skall kon. mts. lensmand haffue indseende ther mett. saa thett gaar tilbørlige tiill. och ther som nogre vlerde ere thenne dag forlent mett canickedom eller anden slig giestlige renthe. tha skulle the affsettis och forlennis andre. ther kand predicke och giøre anden gudz thieniste vdj kircken. som for er rørt.

Nar superintendenten vill och er fornøden. at hand skall visitere och om drage vdj sligthet och forfarre och haffue vpsseende. at sogneprester och andre giestlige holle thennum skickelig vdj leffnett och lerdom. tha wiill kon. mts. at huer syssellmand skall were forpligtett att følge superintendentenne offuer alt thett syssell. ssom hand wdj er sysselmand och mett superintendentherne haffue flittige och god inseende. at ordinantzen. som kon. mts. om religionen haffue ladet vdgaae. bliffue vdj alle maade wed magt hollet.

Giffuit paa Nyborig slott onsdagen nest epther søndagenn oculj aar etc. mdlv wnder kon. mts. signette.

1) Hdr. eellr. 2) Hdr. andenre.

B. Á íslenzku.

Dómabók þjóðskjalasafnsins í fol., bl. 94, skr. ca. 1600 (= a). — Lbs. 63, 4to, bl. 59—60, skr. ca. 1640. — Lbs. 69, 4to., bl. 33—5, skr. ca. 1640 — Lbs. 66, 4to., bl. 45, skr. 1661—4 (einungis ágrip); þar er bréfsins getið svo: „Kongz Christians Brief oc Erinde til Jslandz a dogum Knutz Steinssonar. hvors Briefz copium liggur jnnsiglad a Hoolum med jnnsigle H[erra] Olafz heitiñz. Eggertz heitins. oc sera Jonz Biarnarsonar. Knutur siglde fram þad Ar. och kom alldrei apttur med neina confirmatz. Þetta brief inscriptum relinqvo. vtgiefid var adurneffnt Brief ä slotid Nyborge. onzdagen neest efftter sonndag oculi Anno 1555 vnder kong maiestets signeth". — Lbs 72, 4to., bl. 6—8, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal. — Lbs. 91, 4to., bl. 1—2, m. h. síra Hannesar Halldórssonar (d. 1731). — Kaflinn um uppeldi presta er í AM Apogr. 5914. – Í Lbs. 10. fol., bl. 108 9, er útlegging bréfsins með allt öðru orðfæri, m. h. Sigurðar Jónssonar, er skrifað hefir hdr. fyrir Gísla byskup Oddsson 1632—4, en þarflaust að birta þá útlegging hér einnig.

Eyriñdaeiaurder Knutz Steiñssonar Anno[1]) 1555.[2]).

Þessi Erindi og wtuegi skal Knut[3]) Steinson Embættis madur æ Jslandi j þeim sama stad framkuæma[4]) konglig maiestatis vegna æ alþijngi Petursmessudag[5]) sem hier epter stendur skrifad.

Epter þui ad konglig maiestet er ad riettri raun komiñ ad æ Jslandi sieu maurg sma bænhus j huerium alluijda wggañdi er ad framfari afgudadýrkan. þar med hafa prestañer sem þeirra witia ecki sitt ærlegt wpphelldi oc eigi helldur kunna ad fremia þar þa Gudz þionustu sem þeim ber. þa wppa þad wm saumu halfkirkiur mætti aunnur skickun æ komast oc Gudz dýrd auaxtast oc worum wñdersatum mætti betur gagñast. skal Knut[3]) Steinson til sijn kalla bada biskupana a Jslañdi. laugmenuina fyrir sunnan oc nordan og þar til med nauckra af þeim yppustu bændum æ Jslañdi til samkomu æ alþingi oc þar med þeim yferskoda þetta hattalag wm hallkirkiuñar og giaura þar eina ordu og skickun æ sem sie Gudi allzmecktugum til dýrdar. hañs heilaga ordi til aukñingar oc Jslandz almuga til gagñs og goda wpp a sinnar salar hielp. Eñ huad þar wm fullgiaurist. ælyckt-ast oc samþyckt werdur at[6]) þad sendt sie til [kongligrar

1) b. v. 63. 2) b. v. 63, 69 3) Knutur 63, 69. 4) vtrietta 69. 5) Svo *a*, 63, 69, 91. 6) *leiðr.*; oc, *a*.

macktar stiettar[1]) ad konglig maiestet wilie þar wpp a gefa sijna stadfesting.

Saumuleidis fornemur konglig maiestet ad þeim andligu sieu nockur þýngsl giaur j fiarsoknum annad huort med jardasoknum edur audrum weralldligum efnum ad þeir hlioti adur til alþijngis koma eñ þad alycktad[2]) ýrdi oc þar fyrer wanrækia hliote Gudz þionustugiaurd sem wm þann tijma fram flýtiast ætte. þui wıll konglig maiestet. ad nær þuilijkar weralldligar sokner þeim andligu ad haundum koma. þa megi æ þeim soknum eñdılig laugsaugñ koma æ hieradzþijngum oc sýslumanninn þar wm̃ dæma eiga suo sem þad alycktad ýrdi æ alþijngi.

Suo oc eirnin wppa þad ad aller prestar mættu þui helldur fa sitt wpphelldi og kirkiuñar ýrdi ad betur býgdar oc bættar hefur konglig maiestet leýft ad krununnar. sticktanna og klaustranna eigner tijundist allar sem bænda eigner og þeir eru skyllder ad giaura ǽ Islandi oc þeim skipti j fiora parta. einn hlut biskupunum. annañ prestunum. þridia kirkiunni. fiorda fatæku folki. þo skal þar goda giætni æ hafa af konglig maiestatis liensmaunnum oc fouittum æ Jslañdi oc aullum audrum ad saumu tijundum sie riettiliga skipt oc þad fari skickanliga suo fatækier fae ecki hinn minnsta partinn.

Suo og hefur konglig maiestet samsinnt ad suo halldast skuli wm̃ tijundargiaurd af Westmannaeyum. [ad þeir sem bua i Vestmannaeyum[3]) skuli hier epter tijunda sijnar weniulegar tijunder til kirkñanna. Eñ þeir sem wtrodrarskip hafa fyrir kongsiñs lañdi þeir skulu giefa kong. maiestet wndergipt af sijnum skipum sem wane er til ad giefa wñder skip æ Jslandi. Og þa wndergiauft[4]) hefur kong. maiestet weitt prestunum til wpphelldis j Westmannaeýum oc [til[3]) kirkña býggiugar j sama stad[5]).

1) [Kong May. 63, 69, 91. 2) vttalad 69. 3) [b. v. 91; sl. *a*, 63, 69. 4) vndirgipt 63, 69, 91. 5) Í AM. Apogr. 5914 er einungis þessi kafli úr bréfinu, og er hann með allt öðru orðfæri: „Um upphellde prestanna ǽ Vestmanna Eÿium af kong Christians 3. brefe. Anno 1555. Her med hofum vier svo befalad. ad halldast skule ǽ Vestmannaeyium. ad þeir sem þar eru skule tiunda sina vana tiund. til prestsens og

Fram̄ueigis ad konglig maiestet hefur suo skickad og til sett Religioni[1]) til besta ad skolar skule halldast æ Jslan̄di. oc til saumn skola wpphelldis bædi fyrir skolameistarana oc pilltana hefur kong. maiestet latid til leggia eina arlega ren̄tu sem superattendent huer ȷ sijnu stigti skal wpp bera oc sijdan̄ þar med fram̄ueigis hallda saumu skolum wid mackt og weita skolameisturunum oc skolapilltunum tilbæriligt wpphelldi matar og klæda oc atbunadar.

Eirn̄in will kong. maiestet. ad suo skuli halldast wm̄ tauku skolapillta. ad superintendentinn og skolameistarinn bader samt taki þær fatækar personur sem þurfan̄di eru oc ecki þa sem rijkier eru edur þa sem megandi forelldra eiga oc þeim kunna sialfer til skola oc mennta hallda.

En̄ suo ad slijkur skolanna kostnadur eigi skuli til onýtis eydast helldur ad Religio þar med widgan̄g taki þa will kong. maiestet. ad superintendens oc skolameistaran̄er sieu astundunarsamer wid saumu skola ad sia suo til ad skolan̄er sieu wid mact halldner oc kienslupilltan̄er fáe mat oc aul oc atbunad med fautum epter þaurfum og werdi wpptyptader til godz lærdoms oc sida. En̄ finnist annad[2]) huort superintendentanna eda skolameistaranna sierdeilis brot ȷ þessum greinum þa skulu þeir þar med hafa fyrirgiort sijnu kaupi. Werdi skolameistarinn brotligur [wid skolapilltana[3]) þa skal superintenden̄s fullmectugur wera þann af ad setia oc wtuelia adra hagkuæma[4]) personu til skolameistara sem honum synist best fallin̄ til sama embættis En̄ finnist eingin̄ fallin̄ persona þar til sama embættis. þa skrifi superintendentinn fram̄ ȷ þann hafa skola ȷ Kaupinhafn̄.

Eigi helldur will konglig maiestet. ad superattendens skuli epter þennan̄ dag weita nockri annari personu andligt benificium[5]) wtan̄ þeim personum sem suo eru lærdar ad

---

kirkiunnar. En̄ þeir sem rooa ut med sina bāta. og liggia ā voru grunne. skulu giallda oss einn hlut j undergift af sinum bātum. og þá undergift hofum vier unt prestum þar ā Vestmannaeyium. til upphelldis. og kirkiunne þess sama stadar til uppbyggingar".

1) 63, 91; Religione *a*, 69. 2) eitt 91. 3) [Svo *a*, 63, 69, 91; í dönskunni: tiill naager aff scholerne. 4) 63, 91; hugkuæma (!) *a*, 69. 5) Svo.

þær kunne ad predika og fremia sijna tilbæriliga þionustu j kirkiunne. En̄ finnist ad superattendentinn lieni nauckri annare personu andligt benificium[1]) en̄ fÿrskrifad stendur þa skal konglig maiestets liensmann hafa þar giætn̄i ꝍ́. ad þad gan̄gi tilbæriliga til. Og þar sem nauckrum olærdum manne epter þennan̄ dag weitt er canukadæme elligar aunnur slijk andlig ꝛren̄ta. þa skal sa afsetiast oc veitast audrum þeim sem predika kann oc Gudz þionustu flÿtia j kirkiunne sem fÿr er ahrært.

Nær superintendentinn will. og naudsyn er æ. ad hann skuli visitera oc wm krijng ferdast j sticktid ad giæta oc yfer ad sia ad soknarprestan̄er og adrer an̄dliger halldi sig skickan̄liga j lærdome oc lifn̄adi þa will konglig maiestet. ad huer syslumadur skule skylldur til wera ad fylgia superintendenti yfer alla sijna syslu. sem hann er sijslumadur yfer og med superattendent hafa goda astundan og giætni æ ad Ordinantian sem konglig maiestet wm̄ Religionem[2]) hefur latid wt ganga werdi j allan̄ mata wid mact halldin[3]).

Giefid vppa vort slot Nijborg [midvikudæginn næstan[4]) epter[5]) dominica oculi Anno 1555.

---

11. 22. mars 1555. í Nýborg.

Kvittun konungs til Páls Hvítfelds fyrir afgjöldum af Íslandi.

Rikisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 602v. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar i JS. 369, 4to. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar i þjóðskjalasafni.

Pouell Huitfeld

Fick quitannze paa .iijc. xl. Daler ssom hand andtuordet ind wdj konn. Mats. egit kammer. och hannd paa kon. Mats. wegnne haffde oppeboiit paa Jslandt.

Datum Nyborgh fredagen post dominicam oculi aar etc. mdlv°.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

1) Svo. 2) 63, 69, 91; Religion *a*. 3) 63, 69, 91; halldit *a*. 4) b. v 91. 5) [63, 91; sl. *a*, 69.

12. 23. mars 1555. í Nýborg.

Bréf konungs til Knúts hirðstjóra Steinssonar um erindisbréf hans til Íslands, það er hann hafði áður sett honum og nú sendir honum.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a L. 4, 527v. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 411. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Knud Stennssenn. embitzmand paa Jsland. fick breff som epther fôlger. Actum Nyborg lôffuerdagen nest epther sôndagen oculi 1555.
Christian et cetera.

Vor gunst tilfornn. Vidt. at wij skicke tig her hoes en bestilling paa nogen vore erende. som wij wille. at thu skalt paa wore wegne vdrette ther paa wort land Jsland. Thij bede wij tig och wille. at thu samme erende forkynder tiill fôrste Alting. som staar ther paa landet. for menige Almue och forhandler samme sager tiill ende och haffuer inseende. at the bliffue bestillet och wedt magt hollet. ligeruiss som wij thennum beuiligit haffuer. och foruarer samme Artickle hoes tig. saa the icke bortkomme.

Samledis wille vij. at thu bestiller oss tiill gode the fleste sorthe och huide reffue. thu kand bekomme. och thennum tager mett tig. nar thu drager fran landet. Her vid att rette tig epther och lad thett ingenlunnde. Befallendis tiig gud.

Actum vt supra.

---

13. 17. apríl 1555. á Stað í Grunnavík.

Vitnisburðr um þá lýsing Birgittar Jónsdóttur, að hún hefði gefið síra Pantaleon, syni sínum, jörðina Nes í Grunnavíkrkirkjusókn.

AM. fasc. LXXII, 7, frumrit á skinni og hefir verið í eigu Sæmundar Magnússonar á Hóli í Bolungavík, að því er segir í ágripi, sem Árni Magnússon hefir sjálfr gert og er i AM. Apogr. 1011. Innsiglið er fyrir bréfinu, og er það brákað.

So felldan vitnisburd ber ec Sigmundur Jonsson at Birgit Jonsdott[er] lysti þui fyrir mier at hun hefdi gefit sira

Pantalione syni sinum ȷordina Nes er liggur ȷ Grunnavickur kirkiu sonkn[1]) med aulum[1]) þeim gognum og gædum er greindre ȷordu fylger og fylgtt hefur at fornu og nyio vnder hann og hans erfingia til æuenligrar eignar og frials forrædis. Hier ȷ mot skyld[e] fyrr skrifadur sira Pantalion veita henne fulla forstodu og framfære eda hans erfingiar ef hann væri ecki til. og hier epter vil eg sueria ef þurba þicker. Og til saninda hier vm setta ec mitt insigle fyrir þetta vitnisburdarbref sk[r]ifad æ Stad ȷ Grunavick fiorda dag paska arum epter gudz burd. ꝏ. d. l. og v.

---

14. 19. apríl 1555. í Nesi í Grunnavík.

Vitnisburðr um sama efni sem næsta bréf á undan.

AM. Apogr. 1010 „Ex originali Sæmundar Magnussonar ä Hole i Bolungarvik 1710". Þar með er og ágrip bréfsins m. h. Árna Magnússonar.

Þat giore ec Witus Þorleifsson godum monnum kunigtt med þessu mino opnu brefi æ fostudagin ȷ paskavicku vm vorid. þa lidid var fra gudz burd ꝏ. d. l. og v. var ec ȷ hia ȷ badstofunne æ Nesi j Grunnavick sa ec og heyrda æ ord og handaband þeirra[1]) maña af ein[n]e albu[2]) Birgitar Jonsdottur en annari albu Pantalions prests sonar hennar at suo fyrer skildu at Brigit Jonsdotter gaf sira Pantalione syne sinum ȷordina Nes er liggur j Grunavikur kirkiusokn med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindre ȷordu fylger oc fylgtt hefur at fornu og nyio vnder hann og hans erfbingia til ævinligrar eignar og frials forredizt[1]). skylldi adurgreind Birgit Jonsdotter rada halfre jorduñe æ medan hun lifdi en fyrrskrifadur Pantalion eda hanz erfbingiar halfre. hier ȷ mot skyldi adur skrifadur sira Pantalion veita henne fulla forstod og framfæri epter þui sem hann væri madr til suo hun þyrtti ecki annara viña[3]) vid. en væri hann ecki til þa skylldu hans erfbingiar henne framfæri veita og forstodu. og hier epter

---

1) Svo. 2) Skr. fyrst alfu, en b-i bætt við fyrir ofan, þótt ekki sé f-ið útstr. 3) „so stendr hier: J uppkastenu mun skrifad hafa vered *muna*, hvad skrifared(!) lesed hefur *uinna*" (AM.).

vil ec sueria ef þurba þicker. [Og til saninda hier vm setta ec mitt insigle fyrir þetta vitnisburdarbrief skrifad æ Stad j Grunnavick æ sama are degi sidar en fyr seigier[1]). Var hier hia þesnm giorningi stodd Gudrun Olafzdotter. er var hennar þionustokona og fleire konur adrar.

---

15. 22. apríl 1555. í Görðum í Staðarsveit.

DÓMR Daða sýslumanns Guðmundssonar um búðsetumenn og lausamenn.

AM. 238, 4to., bl. 135 (upphafl. bl. 105), m. h. Vigfúsar sýslumanns Jónssonar á Kalastöðum ca. 1570. — Lbs. 6, fol. (bók höfuðsmanna á Bessastöðum), bl. 175—6, skr. ca. 1640, m. dansks manns b., og er sumstaðar skælingr í smámunum. — AM. 198, 4to., bl. 16, safn frá Jóni lögmanni Jónssyni, skr. ca. 1600. — Dómrinn er til í fjölmörgum uppskriftum, misjafnlega gerðum.

Domur um lausa menn [dæmdur af Dada Gudmundssyne[2]).

Ollum monnum þeim sem "þetta bref sia edur heyra. senda Þorleifur Einarsson. Oddur Tumasson. Sygurdur Oddzson. Olafur Jonsson. Gudmundur Gislason. suarner laugriettumenn. Pietur Einarsson. Brandur Einarsson. Jon Halldorsson[3]). Erlindur Jonsson. Pall Teitzson. Jllugi Sueinsson og Eigill Jonsson Q[uediu] gudz og sina kunnigtt giorandi Manudaginn næstañ fyrir Jonsmesso um uorit j Gaurdum j Stadarsueit æ þingstad riettum. þa lidit uar fra gudz burd. 1555. ar vorum uier j dom nefndir af [heidarligum dandosmann[4]) Dada [Bonda[4]) Gudmundssyni er þa hafdi kongsins [syslu og[4]) umbod j Þorsnesþingi j millum Hitarar og Skraumu[5]) ad skoda og ransaka og fullnadardom ǽ ad leggia. um þa osidu og olaugligañ utueg sem þeir karlar og konur hafa. sem setia sig nidur til sialfrædis og budsetu[6]).

---

1) [„Þetta stendr ritad nedan vid brefed, med sòmu hendi, en hefur gleymst ad̥ boda̦inn“ (AM.). Segir Árni, að það muni eiga hér heima. Dagsetning̣ hér er 20. apríl. 2) [b. v. 6. „Dada Domur vm̄ lausamenn“, er b. v. í 198 fyrir ofan yfirskriftina m. annarri h.; þar eru og á jöðrum efnisinntök greinanna. 3) Haldsson 6; í stöku uppskrift stendr: Halfdanarson. 4) [b. v. 6. 5) Skrǽmu 6. 6) budarsetu 6.

Jtem j fyrstu grein skodudum uier og trakterudum landz laga bokina. Saumuleidis og Piningsdom. Nu saker þess ad adurskrifad folk karlar og kuinnur. þa forsmar suo frekliga laugmalit. ad adur nefndum ualldzmanni og oss uirtist ecki leingur lida meiga. saker landzins naudsynia og almugans. þui dæmdum uær kongs umbodzmann skylldugañ ad krefia bændur ur hueriu þingi til fylgdar og styrktar uid sig kongs ualldzins uegna at taka upp peninga fyrir þeim aullum lausamonnum. konum[1]) og kaurlum þeim sem honum uirdist med hreppstioranna radi olaugligañ fiarafla hafa edur utueg j fyrskrifadri syslu j moti laugum og Pinings domi edur audrum [þeim[2]) domum sem honum uerda samhlioda. og ecki uilia j sinum sueitum uinna eptir þui kaupi sem mauguligtt er og domarner greina. sem ad eru þeir menn sem eptir[3]) akuædum uinna taki kugilldi og xij. alner uadmals. Eñ þeir sem ad uinna ad halfum akuædum taki .x. avra og .viij. alner vadmals. eñ huer hann uinnur minna edur meira þa meti skynsamer menn honum kaup eptir þui sem[4]) þeir uinna til. Eñ ef nauckur hreppstiora edur bænda fernæmist þessarar ferdar þa syslumadur krefur þa til. sekur iiij. maurkum vid kong.

Saumuleidis hofum uier og[4]) dæmtt ad allir budarsetumenn sem ecki hafa bufie ad fæda sig uid. skuli huorki giora skip nie menn til sios. nema þeir fiolskylldumenn. sem mykla omegd hafa. meigi biargast med barna sinna stÿrk. Eñ þeir audru[5])uis giora. þa sie upptækur þeirra mannafli og suo skipanna. eignist halft kongs umbodzmadur. eñ halftt hrep[p]stiorar og þeir bændur er styrk ueita þar til. Suo dæmdum uier þa seka. iiij. maurkum vid kong sem þa hysa edur hylla j moti þessum uorum domi.

Samþykti þennañ uorn dom med oss [adur nefndur waldzmadur. Dade Gudmundsson. og sette sitt jndsigle[6]) med vorum jndsiglum[6])]

---

1) kuinnum 6. 2) [vina þau(!) 6. 3) ad 6. 4) b. v. 6. 5) Tvíritað í 238. 6) Svo; frá [b. v. 6.

16. 23. apríl 1555. í Böðvarsdal.

Kaupbréf fyrir Hrærekslæk í Tungu.

AM. Apogr. 4599 „Ex originali (Kristinar Eiriksdottur á Eidum) nu innsiglalausum“ (AM.).

Um Hrærekslæk i Tungusveit i Fliotsdalsherade.
Ihesus.

Þat giorum vier Benedictt Þordarson og Biarñe Kolbeinson. Petur Oddsson og Þorsteinn Brandson godum monnum kunigt med þessu uoru opñu brefi. þa er lidit var fra guds burd. ꝺ. ᴅ. xl. og xv. ár ȷ Bauduarsdal ȷ Refstadar kirkiu sokñ. voru vier ȷ hia saum og heyrdum a ord og handabañd þessara manna. af einne alfu Guttorms Jonsonar. og anare Odds Kolbeinsonar. at suo fyrir skildu at adur greindur Guttormur selldi fyrr skrifudum Oddi Kolbeinsyni ȷordina alla Hrærexlæk. vȷ. hundrud at dyrleika. er liggur ȷ Kirkiubæiarþingum ȷ Tungusueit til fullrar eignar. med þeim landamerkium sem hans fader Jon Magnus[son] hafdi honum adur gefit og afeñt med takmorkum fram ȷ Midmundahol og nordur ȷ Jǒkulsǎ. og halfa Geirstade gagnuart fra Midmundahol og austur ȷ Þoresuatn. vr Þoresuatnsfætinum ýtra og ut ȷ Gliufravatnsfotin fræmra. vr Gliufrauatnsfætinum ytra og vt at Strackastaudum. og nordur at Jokulsǎ. keýpti Oddur Kolbeinson greiñda ȷord med þessum vmmerkium. og aullum þeim gognum og giædum sem greindre ȷordu fylger og fylgt hefur at fornu og nýu. og nefñdur Guttormur var fremst eigande at ordin. Hier ȷ moti gaf adur nefndur Oddur Kolbeinson. vii. malnytu kugilldi og. v. hundrud ȷ aullum þarfligum peningum. skýlldi optnefñdur Guttormur suara laga riptingu ǎ greindre ȷordu. eñ Oddur hallda til laga. kýnni og greind ȷord med laugum af at ganga. þa skildi Oddur sier suo ordña peninga aptur. Og til sanninda hier vm settum vier fyr nefñder menn vor ȷnnsigli fyrir þetta kaupbref. Skrifad ȷ Bauduarsdal. þridiudaginn næstan fyrir gagndagin eina. ǎ sama deigi og are sem fýr seiger.

Þetta fyrir framan og ofan skrifad bref er riett ritad epter gǒmlu kalfskinnsbrefe ȷnnsiglalausu, sem þǒ hefur

originall vered. Þad vottum vid er brefed saum og hier vid saman lǻsum.

Arne Magnusson.
Þőrdur Þőrdarson.

---

17. **27. apríl 1555. á Svalbarði.**

Dómr sex manna, kvaddra af Páli sýslumanni Jónssyni, dæmir jörðina Vetrliðastaði vera og verið hafa fulla og löglega eign Þórunnar Jónsdóttur á Grund.

AM. Apogr. 4600 „Ur transscripto giordu laugardag næstan epter Dýradag. 1555. Differentiæ in margine eru teknar ur transscripto ýfer morg Veturlidastadabref, giördu 1595“ (= *b* hér).

Um Veturlidastade.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Tumæs Æsmundzson. Ketell Teitzson. Aunundur Asmundzson. Þorsteinn Sigurdzson. Hallur Asmundzson og Þordur Benedikttzson kuediu guds og sina kunniktt gerande at arum eptter guds burd. ϖ. dc l og u. ǻ manudagenn næstan epter paskaviku[1]) ǻ Halse ȷ Hnioskadal vorum vier til dőms nefnder af Pǻle Jőnssyne. sem þa hafde vors nadugasta herra kongsens syslu ȷ Þingeyiarþinge til at skoda og ransaka. og fullnadardoms atkuæde æ at leggia huurtt oss litest fyrnefndur Pall Jonsson laugliga og rietteliga taca meiga þǻ eida sem hustru Þorunne Jonsdottur dæmdust æ Seyluþinge ȷ Skagafirde. nu ȷ haust er uar at leida edur leida lata fyrir næstu fardaga. um kaupskap þeirra biskup Jons Arasonar ok sira Jons heitens Filpussonar[2]) fyrir ȷordenne Veturlidastodum. sem liggur ȷ Hnioskadal ȷ Hals kirkiu sokn. Nw eptter þui at fyrgreindur ualldzmadur. Pall Jonson sagde. at [Knutur Steinsson[3]) kongsens hirdstiore hefde sier fvllt umbod til gefid. med rade Oddz logmannz at giora riettan lagaueg æ greindu mæle. fyrir sic at stefna. og med logum nidur at setia et cetera. Og hins annars at fyrsogd ȷord Veturlidastader liggur i hans syslu og umdæme. og epptter þui at

1) „ɔ: 22. April“ AM. utanmáls. 2) Philipussonar *b*. 3) [*b*: Hnutur Teinsson (!) *a*.

opttnefndurualldzmadur hafde sialfur sira Geirmund Jonsson bodat ut ȷ adursagdan stad og dag. Þui at guds nad til kalladre at so profudu mále. og fyrir oss komnu. dæmdum vier fyrnefnder domsmenn med fullu doms atkuæde ædursagdan sira Geirmund Jonson laugliga fyrer kalladan. til æheyrslu uitn̄anna. Eñ þratt nefndan Pal Jonson fyrsagda eida med ʀiettu eiga at taca at logum. So og soru þar þæ stragx æ þingenu þerser eptter skrifader menn. Bryniolfur Jonson. og Jon Olæfsson at oss ædur greindum domsmonnum nær verañdes so latañde eida. ord epter ord sem hier eptter skrifat steñdur.

til þess leggium uid haund æ helga bok. og þui skiotum uid ockru mále til guds. at vid hofum heyrt sira Jon heiten[1]) Filpusson[2]) lýsa þui fyrir ockur. at hann hefde sellt biskupe heitnum Jone Arasyne. med fullum handsaulum alla ȷordina Ueturlidastade er liggur ȷ Hnioskadal ȷ Hæls kirkiu sokñ til fullrar eignar ok frials forrædes. so sie ockur gud hollur sem uid satt stigium. gramur ef uid liugum.

Nw saker þers at uier saum og heyrdum upp leseñ þar þa uitñesburdabref dañdemanna med þeirra heilum og oskauddum[3]) hangande ȷnnciglum. so latande at þeir hefde heýrt sira Jon heitenn Filpusson[2]) lysa þui fyrir sier. at hann hefde fulla og alla peninga upp borid fyrir adur greinda ȷord. og þers annars. at hustrw Þórun Jonsdotter hefur haft fyrsagda jord wt ȷ lagahefd. ok eptter þui at uor landzlagabók wtuiisar at epptter gognum og uitñum skal huert mal dæma. ȷ annare grein landabrigdvbælke[4]) ȷ setta kapitula. Eñ ef land er eige uid uotta handsalat þa sie sem okeyptt sie. Eñ annar huor skal ʀiptt hafa ȷnnan næstu xij manada[5]). ellegar er kaup fast. Eñ sekur huôr vi aurum vit kong er kaupa uottalaust. ok fyrir þersar allar greiner. og þers annars at fyrsogd uitne soru þar stragx. þat at adurgreindur sira Jon Filpusson[6]) hefde lyst þui fyrer þeim at hann hefde selltt þrattnefnda ȷord alla Veturlidastade med handsaulum biskup[7]) heituum Jone sem fyr seiger. og vor landzlagabok so ut uiisar. at aull handsaulud mál skulu halldast sem uottar uita.

1) „deest" *b.* 2) Philippusson *b.* 3) *b*; oskoddudom *a.* 4) -balke *b.* 5) *b*; manudu *a.* 6) Filpus(!) *a*; Philipusson *b.* 7) biskupi *b.*

edur vid er geingit et cetera. Somuleides og ȷ annare grein[1]) dæmdum vier ædurskrifader domsmenn med fvllv doms atkvæde. fyrir allar þersar greiner ȷordena alla Veturlidastade uera og uerit hafa fulla og lögliga eign Þorunnar Jonsdottur. Eptter þui sem sá domur wtuisar og innehelldur. er dæmdur hafde verid a Seyluþinge nw ȷ haust at[2]) var og þæ uar þar upp lesenn.

Samþycktte þenna vorn dom opttnefndur ualldzmann Pall Jonson og setti sitt ȷnncigli med uorum ȷnciglum fyrir þenna dom huer dæmdur uar og up[p]sagdur ȷ sama stad og deige. Skrifadur æ Sualbarde æ Suabardsstraund. á laugardagenn næstan fyrir Philipi et Jakobi dag. æ sama áre. sem fyr seiger.

---

18. 29. apríl 1555. á Svalbarði.

Lýsing á eiði Jóns Einarssonar um Vetrliðastaði.

AM. Apogr. 4602 „Epter transscripto (þessa og annara fleire brefa) giörðu á Grund i Eyafirde sunnudag næsta fyrir uppstigningardag 1595“.

Um Veturlidastade.

Þad medkiennist eg Pall Jonsson med þessare minne eiginligre handskrift. ad eg hefe tekid so felldan eid af Joni Einarssyni Anno m. d. l. v, á Halsi i Hnioskadal á almenniligu hieradsþingi. manudaginn næstan epter paskaviku[3]). godum monnum hia verandi so latandi ord epter ord sem hier epter skrifad steudur.

Til þess legg eg Jon Einarsson hond á helga bok og þui skyt eg minu mali til Guds. ad eg kom til fundar vid minn husbonda sijra Jon heitin Philipusson. hafa nu verid. XIX. ar sidan[4]) ad hann lyste þvi fyrer mier. ad eg hefde nu feinged husbondaskipti. og hann feingid hefdi biskupi Joni til fullrar eignar ȷördina Veturlidastadi. En hans radskona Þorgierdur svaradi þvi þá. ad hönum hefdi betra verid. ad

1) „deest“ b. 2) er b. 3) þ. e. 22. apr. 4) „1555 ritar Árni utanmáls. $\frac{19}{1536}$“

fā hōnum adra peninga helldur eñ fastaeign. og so taladi alldri sijra Jon Philippusson upp a þessa jörd fyrer mier medañ hann lifdi og eige þau kugilldi sem þār[1]) med fylgdu. utañ hann sagdi biskup Jon hefdi sier leigurnar af þeim fyrsta ared feingid. hier med hefe eg vered ad ollu ā fyrrgreindre jördu ōmakslaus fyrer sijra Jone Philippussyni og hans varn[adi]. og so hefi eg optnefnda jörd Veturlidastadi ad lögum tekid af minum husbændum sidan. og eingenn hefur ad fundid. og so sier mier Gud hollur sem eg satt seige. grsmur ef eg lyg.

Og til sannenda hier um þrycke eg mitt signet nedan fyrer þessa mina handskrift. skrifud ā Svalbardi manudaginn i þridiu viku paska ā sama are sem fyrr seiger.

---

19. [29. apríl] 1555. [á Svalbarði].

Vitnisburðr sama manns um sama efni.

AM. Apogr. 4601 b „Ur transscripto giördu laugardag næstan epter dýradag 1555".

Um Veturlidastade.

So felldan uitnesburd ber ec Jon Einarsson at ec kom til fundar uid minn husbonda er þā uar sira Jon Filpusson huat nw hafa uerid nitian ær sidan hann lyste þui fyrir mier at eg hefda nw feingit hwsbænda skiptte. Ok hann feingit hefde biskup Jone til fullrar eignar jordena Ueturlidastade. Eñ hans radskona suarade þui þaa Þorgerdur. honum hefde uerid betra [at] fā honum adra peninga helldur eñ fastaeign. ok so talade alldri sira Jon Filpusson up[p] ā þersa jord fyrer mier medan hann lifde ok eige þau ij kugillde þar med uoru. utañ hann sagde biskup Joñ hefde feingit sier leigurnar af þeim fyrsta āerit. hier med hefur ec uerid æt aullu ā fyrgreindre jordu omakslaus fyrir sira Jone Filpussyne. og hans varnade. Ok so hefur eg opttnefñda jord Ueturlidastade at logum tecid af minum husbændum sidan. og eingenn at fuñdit. Ok hier eptter hefer Jon Einarsson svar-

1) Svo.

it fullañ bokareid fyrer Pale Jonssyne. [þa] lidit [uar] fra guds burd ꝏ° dc. l. og. u.

---

20. 6. maí 1555. á Hrafnagili.

Skýrsla Jóns Ólafssonar um samtal síra Jóns Filippussonar og Þorgerðar Jónsdóttur um Vetrliðastaði.

AM. fasc. LXVII, 18. frumrit á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá. Utan á bréfinu stendr m. h. Gríms Thorkelins: „Vadlesyssel Glæsebær“ og ártalið 1555.

Svo felldañ vittñisburd ber ec Jon Olafsson. ath ec var natthstaddur j Glæsebæ. þꝍ Sera Jon heitinn Philpusson og Þorgerdur Jonsdotter byggiv[1]) þar. at fyrr greind Þorgerdur taladi suodan ordum vid folket. at þat mætti neyta hafmatariñs at fiskur væri ecki suo næsta mikell þo þav byggie nærre sionvm. og væri þier betra sera Jon minn sagdi hun. at hafa aptur þina jord. heldur eñ at lata adra hafa hana. suo þu meger taka sialfur af henne leigur og landskylld. þa suaradi sera Jon heitinn. stilltv þic nv Þorgerdur. sagdi hann. ec mꝍ þat ecki giora. at giora mic omyñdogan. þui ec hefi feñgit hana biskupi Joni og nvn hann[2]) þꝍ best giora til min at ec þarf med. eñ mier liggur ecki eñ æ. Eigi bad hann mic þessara orda at minnast og eigi sagdizt hann neina peninga vpp fyrir hana borit hafa suo hann taladi vm̄ þat j þat sama sinne. og hier epter þessum ordum sor ec fullañ bokareid.

Þat giorum̄ vid Sijgurdur prestur Gunnarsson og Einar Olafsson godum monnum kunnigt med þessv ockrv opnv brefi. at Jon Olafsson lysti þessum ordum Sera Jons heitiñs og Þorgerdar heitinnar Jonsdottur fyrir ockur. sem hier fÿrer skrifut stañda. Sera Geirmundi hia verañdi at hann sagdizt hafa suarit fulla[n] bokareid. ꝍ Halsi j Hnioskadal ꝍ manvdaginn epter paskaviku ord epter ord suo sem hier fyrir skrifat steñdur. Og til sanninda hier vm̄ setivm vid ockar jnsiglli fyrir þetta hans lysingarbref. hvert et skrifat var æ

1) Svo. 2) Hér útstrikað orð frá öndverðu, sem ekki verðr nú með vissu lesið.

Hrafnagili ȷ Eyiafirdi. Manvdaginn næstan epter krossmessovm̄ vorit. þa̋ lidit var fra̋ gudz burd. m. d. l. og. v. ær.

---

21. 11. maí 1555. í Víðvík.

Dómr sex manna, kvaddra af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, um vistarferli.

Dómabók þjóðskjalasafns í fol., bl. 144, skr. um 1600. — ÍB. 355, 4to., skr. ca. 1750. — Ágrip eru í ÍB. 79, 4to., bls. 275—6, og 114, 8vo, og í Ny kgl. Saml. 1945. 4to., bl. 370, skr. 1666.

Domur wm̄ vistarferlli.

Aullum maunnum sem þetta Bref sia edur heÿra sendum vier Olafur Jonsson. Arne Gijslason. Arne Þorzteiñsson. Ka̋r Sæmundzson. Einar Sigmundzson. Einar Halldorsson kuediu gudz og sijna kunnugt giaurandi at arum epter gudz burd. m. d. l. v. A laugardaginn næztañ fyrir Halluardzmesso ȷ Widuijk ȷ Skagafirdi a þijngstad riettum vorum vier ȷ domnefnder af heidursamligum herra Oddi Gottskalchssÿne laugmanne nordan og vestan a Jslandi saumuleidis kongz vmbodzmanne ȷ Hegranesþijngi at skoda. ransaka og fullnadar doms atkuædi a at leggia huort afl ed hafa skÿlldi su akiæra er Biaurn Philippusson klagadi til Arnfrijdar at hun hefdi hlaupit ȷ burt ur sinne þionuztu orlofslaust. Sagdizt fyrr nefndur Biaurn hafa bodit henni viztina og bedizt vinnunnar med vottum eñ hun sÿniadi. Nu sakier þess at suo stendur ȷ vorri land[z]laga bok. ef leigumadur vill ei hallda mala sinn vid bonda þa skal hann krefia hann verka slijkra sem hann handsaladi honum og bioda vizt med vottum. Eñ ef hann vill ei þa er hann sekur halfri mork vid kong. eñ þa ma bondinn heimta at vinnumanne slijkt sem hann skÿlldi reida honum. Jtem ȷ annari grein vijsar suo til laugmalid at ef madur tekur vijsvitandi annars vinnumann sekizt halfri mork vid kong. J þridiu grein seigier suo ȷ riettarbot Eiricks kongz Magnussonar at þad skulu vera full laugrad hiedan ȷ fra vid verkmenn og þionuztukonur sem þeir veita medgaungu. eda hitt at þeir hafa peninga ȷ haund sier tekid at þiona til edur verid ȷ vist þeirri iij nætur ȷ samt. Seigier

og suo ȷ saumu riettarbot at aller þeir karllar og konur sem sig ráda ȷ vizt hia ij edur fleirum sieu riett fangader af sijslumanne edur bændum vnder þuilıȷka refsing sem domur dæmer eñ vera sijdan þar ȷ vizt sem hann var fyrzt radinn. Þui fyrir þessar greiner er ȷ laugmalinu standa og hier at hnijga dæmdum vier fyrr greinder menn med fullu doms atkuædi adur nefnda Arnfrijdi skýllduga at giallda Birne Philippussýne slijkt kaup sem hann hafdi lofad henni og efna suo sijna vizt hia honum þa sem ovnnin var þa hun for ȷ burt til sijns skildaga og þo seka halfri mork vid kong. þar med dæmdum vier henni 6 vañdarhaugg ȷ refsing fyrir þad hun riedzt hia tueimur. sømuleidis dæmdum vier Tumas smid sekan halfri mork vid kong fyrir þad hann hielltt annarz laugradit vinnuhion.

Samþyckti þennañ vorn dom.

---

22. 13. maí } 1555. { á Mel.
14. júní } { á Reykhólum.

Kaupbréf fyrir Borg í Króksfirði.

AM. fasc. LXXII, 6, frumrit á skinni, m. h. Árna Gíslasonar (= *a*). Innsiglið er dottið frá. — AM. fasc. LXXII, 8, annað frumrit á skinni, m. h. síra Þorleifs sjálfs (= *b*). Innsiglið er fyrir. — AM. Apogr. 1078, uppskrift Árna Magnússonar í *a*, með orðamun úr *b*, og hefir hann þá haft skjölin að láni frá Sæmundi Magnússyni á Hóli í Bolungavík.

Kaup Bref vm Borg ȷ Kroksfirdi[1]).

Þath giori eg Þorleifur prestur Biornsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi ath eg hef[2]) feingid Arna Gijslasyni thil fullrar eignar og frials forrædiss [[vndan mier og mijnum erfingium eñ vnder Arna Gijslason og hans erfingia[3]) [ȷordina Borg er liggur [ȷ Krokzfirdi[4]) ȷ Reykiahola kirkiu sokn[3]) med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindri ȷordu fylgier og fylgt hefur ath fornu og nyu [og eg ward fremst eigandi ath[4]) ath suo fyrer skildu at [æd-

1) Þetta er aftan á bréfinu. 2) hefer *b*. 3) [[skipter sætum í *b*. 4) [sl. *b*.

ur nefudur[1]) Arni [Gislason[2]) taki ath sier og med fari þau bref fyrer nædugasta herra konginn sem wpp æ hlioda arf og peninga mijns faudurs Biarnar heijtins Þorleijfssonar [gud hans sal nade[2]) og ath oft nefndur Arni komi þessum [[fyrr greindum[3]) [brefum[3]) [til skodunar[2]) fyrir nædugasta herra konginn ath forfallalausu. Eñ sie suo ath Arna Gijslason kunni [at[2]) forfalla einhueriar stor[4])naudsyniar þæ skal hann fa fulluedia mann þann sem fÿrr nefndum brefum fram̃ fylgi suo sem fyr seigier. Skal eg adurskrifadur[5]) sira Þorleijfur Biornsson[2]) suara laga riftingum æ jordunni[6]) Borg eñ Arni Gijslason hallda til laga. skal þrættnefndur Arni Gijslason[7]) [þessa tijttnefnda[8]) jord Borg ath sier taka nu ath næstum fardaugum [sem fÿrr seigier[1]) til fullrar eignar og frials forrædiss. Og thil sanninda hier vm̃ set[9]) eg mitt jnnsigli fyrir þetta [bref er skrifad var æ Mel j Midfirdi mæanudaginn næstañ fyrir Halluardzmesso anno domini ɱ° d° l° v°.[10])

---

23. 13. maí } 1555 { á Ökrum. 19. maí } { á Stað í Reynines.

Tylftardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir jörðina Tungu í Fljótum vera eign Brands Helgasonar.

Skjalabók þjóðskjalasafnsins í 4to., bl. 31—3, úr fórum Jóns lögmanns Sigurðssonar, skr. ca. 1600—20.

Domur Odds laugmanns wm̃ Tungu j Fliotum.

Ollum monnum sem þetta Bref sia edur heyra sendum [vier] Jon Grimsson. Olafur Thomasson. Gudmundur Nicholasson. Biarni Skulason. Tume Þorgrimsson. Magnus Jonsson L[aug]R[iettu]menn. Arne Gijslason. Oddur Arñfinnsson. Oddur Halldorsson. Biorñ Philippusson. Þorkiell Jfuarsson. Jon Oddsson Q[vediu[G[udz] og vora kunnugt giðrandi ad þa lidit var fra gudz burd ɱ D L og V ar ɱanudaginn næst-

1) [sl. *b.* 2) [b. v. *b.* 3) [skiptir sætum í *b.* 4) storar *b.* 5) -nefndur *b.* 6) þrattnefndre jordv *b.* 7) Gijsla *a*; sl. *b.* 8) [opttnefñda *b.* 9) festa *b.* 10) [giorningsbref skrifad á Reykiaholum a Reykianese faustudaginn fyrir Uitusmessu vm̃ sumarid arum epter gudz burd þushund fim hundrud fimmtiger og fimm *b.*

an fyrir Halluardi martyriss a Storuokrum j Skagafirde. a þingstad rettum vorum vier j dom nefnder af heidarligum manne Odde Gottskalkssyne Logmanne N[ordan] og vestañ a Jslande til ad skoda. ʀannsaka og fullnadardom a ad leggia. huortt afl ad hafa skillde sv akiæra. er Brandur Helgason klagadi til Sijra Jons Brandssonar. ad hann hielldi fyrir sier ologliga jordunne Tungu er liggur j Fliotum j Hnappstada kirkiu sokn. huoria Brandur sagdi sier til erfda hafa fallit epter fodur sinn Helga Vigfusson. J fyrstu kom þar fram fyrir oss bref med heilum[1]) og oskoddu jnnsigle Sijra Jons Sugurdssonar huortt ad so jnne hielltt ad Helgi h[eitinn] fader fyrr nefndz Brandz gaf og skipade j sinne daudz tijd syne sijnum Brande Helgasyne adur nefnda jord Tungu j sinn hluta arfs og faudurleifd. Jtem var su vorn af hendi Sijra Jons Brandssonar. at Narfe Jngemundarson stiupfader Brandz hafdi sellt þessa saumo jord j burttu þa hann hafdi hanz fiarhalld. þar med bar Sijra Jon fram̄ annat bref suo latande. at Brandur hefdi gefit vpp sitt akall vm̄ þessa jord vid Biskup Jon. Jtem bar Brandur fram̄ hier j moti tuo bref med jnnsiglum dande manne suo hliodandi. ad hann lýste þui fyrir þeim j sama stad og deigi ad hann ýrde nu at ganga ad þessum naudungarkostum. meir fyrir saker ofrijkiss og ʀijklyndiss biskups Jons eñ ad sijnum vilia. Jtem fleire bref og prof er hann hafde til sijns mals. Nu saker þess at suo stendur j vorre landzlagabok. ad huar sem vngum manni tæmist land j Erfd. og selur fiarhalldzmadur hanz j burtt þa a hinn vngi madur brigd til þess landz. hann skal brigdt hafa jnnañ x vetra þadañ j fra hann er vr omegd. Nu ef honum fallast þesse brigd fyrir einhuerra naudsynia saker þa a hann brigd a þeirre jordu þott sijdar sie. Jtem j annare grein vijsar so til R. B. E. K. ad einginn madur skal selia jarder konu sinnar eda þad sem þau eiga bæde vtañ hennar ordlof. allra er oskýlldast ad hann selie omagaeýrer naudsynialaust. þui at suo seiger laugbokin. Nu er þar omagaeýrer j garde og mǽli konu. Og ef þeim vinst ei badum fie. þa skal hun þarfnast gagngialldz og giafar. eñ omagie hafe sitt og hun

1) Svo.

mäla sinn. Jtem stendur suo ȷ Kaupabælke. ad þad er kaupfox er madur kauper þad sem hinn atte ecki ȷ er selldi. Nu fyrir þessar greiner og þær fleire er ȷ logmalino standa og hier ad hniga. so og ei sidur fyrir þui ad þessi mäl voru dæmd þangat ȷ fyrrnefndañ stad vnder Logmannsins vtuijsing[1]) og ÿfersÿn. þa dæmdum vier fyrr nefnder domsmenn med fullu domz atkuæde þessa þratt skrifada ȷord vera og verit hafa Eigñ opptlz[1]) nefnd[s] Brandz Helgasonar sijdañ fyrst ad fader hanz andadist. og hann rietteliga mega ad sier taca nu strax ȷ fardogum þessa saumu ȷord Tungu þui oss leist hun alldre hafa matt seliast vrættiss þui þad sannreyndist ad hon være hanz odalȷord. Somuleidiss dæmdum vier Sıȷra Jone Brandssyne riett gengit apttur ad sıȷnum aurum ȷord og anduirde huar sem þeir standa þa sem hann gaf fyrir þessa ȷord. Sijdañ snuist huor ad sijnum säla[1]) og sækie huor sinn heimilldarmann. Þar med dæmdum vier þau bref med ollu onÿt. omÿndug og ad aunguo halldandi sem Sıȷra Jon hefur fyrir þessare tijtt nefndri ȷordu Tungu. og þau alldre heÿrast eiga hiedañ ȷ fra. og hann skylldugan ad fä þau ȷ hendur Laugmannenum.

Samþycktte þennan vorn dom adur skrifadur Oddur Laugmann. og setti sitt ȷnnsigli med vorum fyrr nefndra domsmanna ȷnnsiglum fyrir þetta domsbref huortt ed skrifat var a Stad ȷ Reÿninese vȷ dogum sijdar eñ fyrr seiger.

---

24. 13. maí 1555. á Ökrum.

Tylftardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir Jón Herviðsson skyldugan að lata húð sína þrem sinnum fyrir barneign með systurdóttur konu sinnar.

Dómabók þjóðskjalasafnsins í fol., bl. 144v, skr. ca. 1600. — Ágrip í Lbs. 115, 4to., I. bls. 125—6, m. h. sira Jóns Halldórssonar í Hítardal, og (styttra) í Ny kgl. Saml. 1945, 4to., bl. 370v, m. h. Hannesar Gunnlaugssonar 1666.

Domur Jons Heruidsonar.

Aullum mønnum sem þetta bref sia edur heyra sendum

1) Svo.

vier Jon Grimzson. Biarni Skulason. Olafur Tumasson. Tumi Þorgrimsson. Gudmundur Nıchulásson. Magnus Jonsson. Arni Gijslason. Oddur Arnfinnsson. Biørn Philippusson. Oddur Halldorsson. Þorkiell Iuarsson. Jon Oddzson kuediu gudz og vora kunnugtt giaurandi at arum epter gudz burd ꝏ d l og v A ꝏanudaginn næztan fyrir Halluardi ꝏartyris a Aukrum J Skagafirdi a þijngstad riettum vorum vier j dom nefnder af heidursamligum herra Oddi Gottskalchssyne laugmanni nordan oc ueztan a Jslandi til at skoda. ransaka og fullnadar doms atkuædi a at leggia huersu fara skylldi vm mal Jons Heruidssonar huor ed opinber vard ad barneign med systurdottur konu sinnar Eñ atti iiij baurn j omegd med aullu fram̄færslulaus ef hann væri fra tekinn. voru og aunguer frændur þeir ed forlagzeyrer hefdu fyrir þau at leggia sakier fiaulskylldu og fatæktar þeirrar er at þeim sokti oc at stod. Nu sakier þess suo stendur j vorre landzlaga bok. At huer madur er skylldur ad færa fram faudur sinn og modur og suo baurn sijn huort sem þau eru skilgietin edur frilluborin Jtem j audrum stad stendur suo j R. B. H. K. Magnussonar at aller þeir fatækier menn sem a vonaruaul ganga eru skyllder ad leida edur bera baurn sijn edur annan ueg at flytia epter þui sem skynsamer menn sia at hann fai orkat. Jtem j þridiu grein seigier suo j R. B. ꝏ. K. at þo at madur hitti j þau obotaverk at hann hafi fyrirgiort lijfinu og aullu þui hann a j fauztu og lausu og a hann baurn j omegd þa skulu kongz vmbodzmenn ætla baurnunum fullan forlagzeyri af fie þui er hinn vtlægi atti æ medan fie vinst til þar til at þau eru matuinnungar epter laugum þo ei sie fie meira eñ þeim vinst til forlagzeyris. Eñ oss leitzt þetta obotamal ecki suo hatt sem hin aunnur þui at systurdotter konu manns stendur huorki j chriztinrietti nie J fyrr skrifadri riettarbot Magnusar kongz. þui fyrir þessa[r] greiner og þær fleiri sem j laugmalınu standa og hier at hnijga dæmdum vier fyrr nefnder menn med fullu doms atkuædi adur nefndan Jon Heruidzson skylldugan at lata hud sijna iij sinnum epter þui sem laugmadur sier at hann mætti bera. so þo ad fyrr nefndur Jon væri fær at filgia børnum sijnum til biargar þeim. skylldi þessi hin fyrzta refsing jon-

an manadar fram koma. aunnur ȷ haust. Eñ þridia at vore. og fa xiij haugg ȷ huorri. fyrzt fyrir þad er hann spillti mægdum. aunnur xiij fyrir þad er hann drýgdi hordom. þridiu xiij fyrir þad er hann spillti ȷungfru. Eñ at þessari refsing ut endadri dæmdum vier hann frij og frialsañ at hialpa baurnum sijnum huar hann kynne.

Samþyckti þennan vorn dom adur skrifadur Oddur laugmann.

---

25. 13. maí 1555. í Langahlíð.
16. apríl 1556. á Öngulsstöðum.

Sjöttardómr, kvaddr af Guðmundi Nikulássyni í umboði Þorbergs sýslumanns Bessasonar, dæmir Magnúsi Jónssyni vegna konu sinnar, Elínar Jónsdóttur, fjárhald og framfæri Gríms Jónssonar.

AM. Apogr. 4609 „Ex originali membraneo", m. h. Hans Beckers. Af 6 innsiglum voru 2 fyrir bréfinu.

Um fiarhalld og fram̄fære Grims Jonssonar.
Jhesus Christus.

Øllum þeim monnum sem þetta bref sia̋ edur heýra senda Jon Magnusson. Oddur Arnfinnsson. Jon Oddzson. Þorsteirn Sigurdsson. Petur Þorsteinsson og Helgi Jonsson. kuediu gudz og sina. kunnigt giorandi at a̋rum epter gudz burd ꝏ. d. l. og v. ma̋nodaginn næstan epter Johannis episcopi et Martýris[1]). um vorit i nedri Longuhlid i Horga̋rdal vorum vier i dom nefnder af ærlegum manne Gudmunde Nichulassýni er þa̋ hafdi loglegt vmbod Þorbergs Bessasonar kongs vmbodzmans ȷ Vodluþingi til at skoda og fullnadar doms atkvædi a̋ at leggia vm þad vmbod. er Magnus Jonsson beiddist fullnadar dőms a̋ og rettz ransaks. hver er loglegastur væri fia̋rhalldzmadur Grims Jonssonar. er þa̋ var vanfær og miog krankur til þess sier at veita edur fiarhalld edur medferd ýfer sinum peningum at hafa. stodu þar næstar thil arfs eptir nefndañ Grim hans tuær systur samfæddar

1) Liklega Johannes Beverlacensis, 7. mai.

og skilgetnar. og var onnur þeirra sŷstra ŏgefin mær i modurgardi. er Sigridur Jŏnsdottir het. Lŷsti fŷrrnefndur mann Magnus sig þar forsvarsmann fŷrer oss vegna kuinno sinnar Elinar Jonsdottur. og þvi vmskŷgndum vier vora landzlagabok. J fyrstu þar hun svo seigir: Ef sa madur andast er hann ǎ born i omegd. þǎ skal sa veita vord bornum og fe sem arfi er næstur. huort halldzmadur verdur karl edur kona. J annare grein stendur so: Nu þo at mær hafi fiarhalld brodur. þǎ skal hun ecki taka af hans fe sier til heimanfŷlgiu. J þridiu grein: Nu þott annat huort hiona missi annars ŷngri enn tuitug. og koma þau saman at logum og med frænda rǎdi. þǎ mega þau hafa fiarhalld sitt og annara ef vnder þau ber. og fyrer þessar greiner þotti oss þessar adurnefndar sŷstur logkomnar til fiarhalldz og vmbodz og þeirra forsuarsmenn et cetera. Kom þar fram fŷrer oss heidarlegur mann Jon bondi Magnusson med forsuar fyrer hond adursagdrar Sigridar. og tiade oss. at hun þættist i allan mata vanfær at annast sinu brŏdur. og hans fe. forstodulaus med slikum vanda og siukdom sem hann hefdi. Eñ oss þotti hier[1]) ecki mega hans vmbod ut af sier gefa. mega. þuiat suo stendur i logmǎle. at fiarhalldzmadur skal ei selia odrum fe at hallda. og fyrir satt logmal og vora samuisku. gudz nafni og med heilags anda nad tilkolludu. þǎ dæmdum vier adur nefndir domsmenn med fullu doms atkvædi. Magnusi bonda Jonssŷni þetta vmbod til handa vegna kuinno sinnar Elinar Jonsdottur. og greindan omaga at annast og vardveita. Grim Jonsson. Tiadi fyrir oss og greindi titt nefndur Magnus. huert vandhæfi vm atferli ǎ væri vm vardveislu ǎ Grime. huat oss var og ollum kunnigt. So og beiddist hann skodunar ŏ. huorsu mikill forlagseyrer fŷrer hann skŷlldi leggiast af hans peningum arlega. Svo og hvoria vardveislu at hann skŷlldi hafa. þuiat hann væri med ongu moti einhlitur upp ǎ sina samvisku et cetera. leist oss greindum domsmonnum þessum manne vel heŷra fŷrir sins burdar og slegtis og so fiǎr[1]). allt hreinlegt halld hæfa. og þvi dæmdum vier honum v^c^ i motu ar vm kring

1) Svo.

og ij^c i gangsklædum og. c. i sængarklædum. Eñ adurskrifudum fiarhalldzmanne Magnusi vij^c fẏrer sitt starf og omak og fyrersıon. þui at landzlogin skipa þeim manni fyrir starf sitt er fiarhalld hans hefir. suo hann sie vel halldinn af eru þetta alls xv^c. skẏlldi þratt nefndur mann Magnus fá̃ Grimi ij menn til vardueislu vid hann. so hann mætti ongum manni skada rada edur giora. og þar med fá̃ honum hreinlegt vardhus og sterkt at sofa i. og soddan vardueislu á̃ dag. at a hans hondum skẏlldi vera handiarn edur stokur. so hann gæti ongua edur mætti ohæfilega hluti giora edur skada rada. þui at so stendur i vorre landzlagabok. Nu er þad þui at eins ædi a manni er hann ser at hann brẏst ur bondum. edur skẏnsamir menn meta edur sanna ædi á̃ honum. i annari grein stendur so. at ædimadur er omægi[1]) arfa sins. og fyrir þessar greiner og adrar þær. sem hier at hniga. þa dæmdum vier med fullu doms atkvædi marggreindum manni Magnusi alla vmsion og vmvernd a fyrrsogdum manni Grimi. og hann vel at hirda og vardveita. Eñ ef suo væri. at ecki hrycki til leigur edur landzskyllder og lausafe fyrer hann at leggia. þá̃ skẏlldi adurskrifadar sẏstur Elin og Sigridur leẏsa til sin ȷardirnar til ȷafnadar. ef ecki væri lausafe fyrir hann at leggia et cetera. Eñ fyrir þa grein at vier þottumst ecki liost logmal fyrir oss hafa. edur doma. so vier mættum oss epter retta. huat fram fyrir slika menn skẏlldi leggiast. edur halldzmadur skẏlldi fẏrer sitt starf hafa. so hann væri vel sæmdur af. og þvi dæmdum vier þennañ vorn dom vnder logmannnsins skodan og yfirsion. og hiño besto manna sem hann til nefner med sier. og þad af at taka sem honum þiker of hardur. Eñ þar vid at auka er hann er of linur.

Samþẏckti og vtnefndi þennañ vorn dom adur greindur vmbodzmann og setti sitt ȷnnsigli med vorum ȷnnsiglum fyrer þetta domsbref. huert er skrifat var á̃ Ongulstodum i Eyiafirdi fimtudagin næstan eptir paskaviku á̃rum epter gudz burd ꝏ. ᴅ. lvj.

---

1) Svo.

26. **15. maí 1555. á Grund.**
[9. maí 1533. á Grund].

Vitnisburðr um lýsing á kaupi Jóns byskups Arasonar á Vetrliðastöðum.

AM. Apogr. 4601 „Ur transscripto giörðu laugardag næstan epter Dyradag. 1555. Differentiæ in margine eru teknar ur transscripto yfer morg Veturlidastadabref giörðu 1595“ (= *b* hér).

Um Veturlidastade.

Þat giorum uid Jon Ormsson og Hallsteinn Eireksson godum monnum kunnigt med þessu ockru oppnu brefe. at uit hǫfum hia verid. at Þorlaug Halldorsdotter hefur handfest Þorsteiñe Gudmundzsyne og Þorunne Jonsdottur so felldan uitnesburd. sem hier eptter steñdur skrifadur et cetera.

Þat medkennuñst ec Þolllaug[1]) Halldorsdotter at þa lidit uar fræ guds burd. ꝏ dc xxx og iij[2]) ǻr var ec ǻ Grund J Eyiafirde fostudagenn næstan fyrir Hallvardsmessu um uorit. ok þar fyrir kirkiudyrunum. sa ec upp ǻ og heyrda ec ord og handsaul verdugx herra biskups Jons godrar minningar og sira Jons Fillpussonar[3]). at so fyrer skilldu at sira Jon Filpusson[4]) feck og sellde biskup Jone til fullrar eignar Jordeña Veturlidastade J Hnioskadal med aullum þeim gognum og giædum sem greindre Jordu ǻ med logum at fylgia. ok biskup Jon skyllde greinda jord Ueturlidastade meiga eignast og at sier taca at þeim næstum fardogum. Og þa stragx gallt biskup heitenn Jon þersa somu Jord med handsolum Jsleifve heitnum Sigurdsyne fyrir þa Jord sem hann medkendest at hann hefde fyrir honum fargat. ok sira Jon Filpusson[4]) liet sier þat vel lika. ok hier eptter vil ec sveria fullañ bokareid nær sem Þosteinn [uill eda Þorunn et cetera[5]).

Ok til sanninda hier um setium uid ockur Jncigle fyrir þetta bref er gert var æ Grund J Eyiafirde. die Hallvardi. þæ lidit var fra guds burd. ꝏ dc l. og. u. ar[6]).

---

1) Þorlaug *b*. 2) „iij similiter“ (ÁM. *b*). 3) Philpussonar *b*. 4) Philpusson *b*. 5) [eda Þorunn uill *b*. 6) b. v. *b*.

27. 15. maí 1555. á Látrum.

Lýsing á kaupi á 3 hundr. í jörðunni Hesteyri „í Aðalvíkrkirkjusókn“.

AM. Apogr. 4798b α „Ex orig. Erlendz Jonssonar á Hvole“.

Þad giore ec Þorkell Landbiartson godum monnum kuneckt med þessu minu opno brefi ad ec medkenunst at ec hefi selltt sira Pantalione Olafzsine. iijc. j jǫrdune Hesteyre er liggur ȷ Adaluickur kirkiu sokn med ǫllum þeim gǫgnum oc gædum sem greindum ȷardarparte æ at fylgia at fornu og nyiu at aullu til tecknu en ǫngu fra skilldu vndan mier og minum erfingum[1]) en vnder hann og hans erfingia. hier ȷ mot gaf adur skrlfadur sira[1]) Pantalion [mier] þriu c ȷ fridum peningum þau mier vel lickadi at tacka fyrir þessi ȷardar hundrut. þar fyrir gef ec adur skrifadur Þorkel[l] Landbiartson fyrr skrifadan sera[1]) Pantalion ǫllungis kuittan og akærolaussan[1]) fyrir mier og minum eptterkomendum og erfingum vm adur greint ȷardarverd. [Skylldi sera[1]) Pantalion halda til laga þessum ȷardar hundrudum[2]). en opt skrifadur Þorkell skylldi suara laga ripptingum[3]). for þesse giorningur fram a Lat[r]unı j Adalvick. in festo Halluardi martiris vm vorit. Og til saninda hier um setta eg mitt insigle fyrir þetta kaupbref. skrifad ȷ sama stad og deigi sem fyrr seiger. an[n]o domini ꝏ: d. l: og. v.

---

28. 15. maí 1555. á Látrum.

Kaupbréf fyrir 3 hundr. í Hesteyri „í Aðalvíkrkirkjusókn“.

AM. Apogr. 4798b γ „Ex orig. Erlendz Jonssonar á Hvole“. Sbr. lögmannsúrskurð 12. sept. 1571.

Þat giorum vær Eireckur Palsson. Jon blote Arason. Jon Olafzson og Jon Ionsson godum monnum kuneckt med þessu voru opnu brefi. ad þa er lidid var fra Gudz burd. ꝏ. d. l. og v. ær. ȷn festo Halluardi martiris vm vorid j

1) Svo. 2) hc, Apogr. 3) [„Þetta er sett til in margine, þó med sömu hendi“ (AM.).

bænahusinu a Latrum j Adalvick vorum vær i hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna. af einne albu sira Pantalionz Olafzsonar [en af anare albu Þorkels Landbiarttsonar. faldezt þat og skildist vnder þeirra handabandi at fyrr nefndur Þorkel[l] Landbiartson selldi adur skrifudum sira Pantalione. iijc. j jordunne Hesteyre er liggur j Adalvickur kirkiu sokn til full[r]ar eignar og frials forrædist[1]) med aullum þeim gǫgnum og gædum sem greindum jardarparte fylger ad fornu og nyiu og hann vard fremst eigandi ad med lǫgum. hier j mőt gaf adur greindur sira Pantalion iijc. j fridum peningum suo sem fyrr skrifudum Þorkaltle[1]) vel lickadi at tacka. skylldi optt greindur Þorkell Landbiartson suara lagariptingum a greindum jardarparti. en opt nefndur sira[1]) Pantalion hallda til laga. [Jtem lofadi Þorkel[l] [sera[1]) Panta og j sama handabandi at han skyldi eiga lausn ǻ þeim. iiijc. sem þa voro oselld og fyrstur kaupa fyrir fulla peninga[2]). Og til saninda hier vm settu vær vor insigle fyrir þetta vitnisburdarbref skrifad j sama stad og deigie sem fyr seiger.

---

29. 19. maí 1555.

Minnisgrein sira Gottskálks Jónssonar i Glaumbæ um leigu á búðarstöðu og skipgöngu.

Syrpa síra Gottskálks Jónssonar, Add. British Museum 11, 242 (úr safni Finns Magnússonar 206), bl. 74r, og er blaðið mjög skaddað.

Þat medkennunzt [ec . . . .
. . . Biornssyni budarstodu oc skipgongu j . . . . . .
. . . . . londum [ǻ medan vid lifum til þess(?) hann uill[3]) . . . . skrifadi ec sialfr j Uik j Sæmundarhlid a Dunstan[i dag anno] m. d. l. u.

---

1) Svo. 2) [„Þetta er sett til in margine, þo med sómu hendi. samt urskurdar Ormur þad gillt“ (AM.), þ. e. 12. sept. 1571. 3) Frá [útstr.

30. 20. maí 1555. á Sauðá.

Dómr kvaddr af Oddi Halldórssyni, „lénsmanni“ Odds lögmanns Gottskálkssonar, og að fyrirlagi lögmanns um refsing þeirra, er við taka heimildarlaust af rekum Reyninesstaðar.

Dómabók þjóðskjalasafnsins í fol., bl. 143, skr. ca. 1600 (= *a*). — Lbs. 1974, 4to. (Dómasyrpa Jóns Hákonarsonar í Vatnshorni), bls. 35—6, skr. ca. 1600 (= V.). — Uppskriftir margvíða (í dómasöfnum) frá 17. og 18. öld.

Saudær Domur wm widinn Anno 1555[1])

Aullum maunnum sem þetta Bref sia edur heýra sender Jon Grimsson suarin laugriettumann. Arne Gijslason. Gottzskalch Magnusson. Olafur Gıȷslason. Biarne Wigfusson. Brañdur Jonsson kuediu gudz og sijna[2]) kunnugt giaurandi at þa lidit var fra gudz burd. ɱ. d. l. v ar ɱanudaginn næztañ fyrir Vrbani a Sauda j Sæmundarhlijd a þijngstad riettum. epter bodi og skipan. forlagi og fyrersogn heidarligz[3]) herra Oddz Gotskalchssonar laugmanns nordan og veztan a Jslañdi. saumuleidis kongz vmbodzmanns ȷ Hegranesþijngi. worum vier ȷ dom nefnder af hanz liensmanne Oddi Halldorssyne til at skoda. ransaka og fullnadar doms atkuædi a at leggia. huorra suara edur sekta. riettar edur refsinga[4]) at þeir menn skýlldu verdugier vera sem hefdi vid heimilldarlaust af ʀekum Reýnenes stadar. eda huar hann væri tecinn a stadariñs ȷaurdum.

Jtem kom þad og fram fyrir oss ad domar hefdu geingid adur vm suoddan mál bædi fyrir nordan og sýdra Epter gaumlu vidar lægi.

Nu sakier þess at suo stendur ȷ vorre landzlaga bok. Ef sa[5]) madur stelur til eyris sem ei var fyrr at þýfsku kendur þa skal hann a þijng færa. Jtem ȷ audrum stad vijsar suo til laugmalid at ef madur stelur hundi manns edur kietti. knijfi edur belltti og [aullu þui[6]) minna er vert eñ til eyris [þad er[7]) huiñska. J þridia stad hliodar suo laugbokin at epter gaugnum og vitnum skal huert mal dæma. Og nu

1) Saudar Domur vm vid V. 2) V; vora *a*. 3) heidurligs V. 4) Refsingar V. 5) sl. V. 6) [allt þad V. 7) [þǿ er þad V.

fyrir þessar greiner laganna[1]) og þær fleiri. sem j laugunum[2]) standa dæmdum vier fyrr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi at huer sa madur sem at þui ẏrdi kunnur og sannur at hann taki fyrir sig sex alna langt trie bordlægt suo hann lyzti ecki fyrir ij. skiluijsum vottum samdægris. edur annan jafnuirdan vid sem væri x raptar mannhellder. half fiorda alin huor einn[1]) ef þad skier a einu are þa skal sa slijku sekur sem hann hafi stolid til eẏris. og leẏsi hud sijna[?]iij maurkum vid kong. En ef hann stelur stẏttri triam [edur [færum[3]) en fyrr skilur þa gialldi kongi ij aura en eẏrer þeim er atti og heiti dreingur at verre. Ef madur stelur þriggia alna laungu trie sulu gilldu þa skal hann slijku sekur sem adur vottar ef þad verdur sannprofad og skal landeigandi edur rekamadur mega riettiliga[4]) bera ad honum suo mikinn vid sem honum huerfur a þui ári ad osekiu og sækia[5]) hann til eijda. sa eidur fellur til slijkrar secktar sem laugbok seigier epter fiarmagni. þui suo stendur j þiofabælki. cap. 5. Nu kenner madur audrum[6]) manne stuld. þa giauri huort er hann vill stefne honum heim og þadan til þijngs eda lẏsi epter þẏfd a þijngi. j audrum stad stendur suo. Nu er madur stolinn fie sijnu. [et cetera[7]).

Samþẏckti þennan vorn dom sagdur laugmann.

---

31. **21. maí 1555. á Vetrliðastöðum.**

VITNISBURÐR um Vetrliðastaði.

AM. Apogr. 4605 „Ex originali". „Innsigled hanger vid".

Um Veturlidastade.

Suo felldan vitnisburd ber eg Jon Eingilzbrizsson at eg var staddur ꝺ Hálse i Hniðskadal manudagin næstan epter páskaviku at Bryniolfur Jonsson og Jon Olafsson soru suo látanda eid. at siera Jon Philipusson hefdi lyst þui fyrir sier. at hann hefdi feingit biskup Jone jordina Veturlidastade. og eigi soru þeir handsaul edur peninga fyrir hana komit hafa.

1) b. v. V. 2) laugmalinu V. 3) færrum V. 4) ad Riettiligu V. 5) sækie V, 6) sl. V. 7) [sl. V.

Og til sanninda hier um set eg mitt insigle fyrir þenna vitnisburd. huer ed skrifadur var a Veturlidastodum ȷ Hniőskadal þridiudaginn næstan fyrir uppstigningardag vm̄ vorid þá lidit var frá Guds burd ꝏ. d. l. og u ꜳr.

---

32. 22. maí 1555. á Bægisá.

Jón Finnbogason fær Finnboga, syni sinum, jörðina Bægisá syðri í Öxnadal, með samþykki konu sinnar og dætra, greinir mála konu sinnar og eignarhluta, er hann ætlar dætrum þeirra.

Bréfabók Guðbrands byskups í byskupsskjalasafni í 4to. (í þjóðskjalasafni), bl. 17—18, skr. ca. 1580 (= *a*); í hinni prentuðu bók á bls. 445. — Skjalabók þjóðskjalasafnsins í 4to. (m. h. Jóns lögmanns Sigurðssonar), bl. 67, skr. ca. 1600 (= *b*): „Þetta bref er sagt med iijur jnnsiglum skýrum og oskoddum".

Vm fieskipte Jons Finnbogasonar og mala konu hans j ȷ̄ Osland[1]).

Þad giorum vier Gudmundur Skijdason prestur. Jon Jonsson og Þorleifur Jonsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad vær vorum ȷ hiꜳ. a Sydri Bæisꜳ ȷ Øxnadal. midvikudaginn ȷ fardagaviku þꜳ lidit var frꜳ Gudz burd ꝏ. d. lv.[2]) ꜳr. sꜳum og heyrdum ꜳ. ad Jon Ffimbogason[3]) gaf og skipti syne sijnum Ffimboga[4]) med fullu ȷꜳýrdi og samþýcki sinnar kuinnu. Sigrijdar Einarsdottur og sinna dætra ȷordina sydri Bæesꜳ ȷ Oxnadal til fullrar eignar og frials forrædis epter [þui sem[5]) hann mætte þad frekast med logum giora. med ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu Bæisꜳ fýlger og fýlgtt hefur ad fornu og nýu og nefndur Jon hafdi fremst eigandi ad ordit. Skildi greindur Jon þad til ad [greindur Ffimbogi[6]) skylldi þessa jord eignast. til rettra erfdaskipta vid sijnar sýstur. tilgreindi þrattnefndur Jon Ffimbogason[3]). ad hann ætti þꜳ

1) Þetta með eiginhendi Guðbrands byskups í *a*. — Brief vm̄ giof Finnboga er fader hans gaf honum og sagt er ei hafi komit fyrir dom Jons Logmanns sem gieck vid Vallnalaug 1574 *b*. 2) 1555 *b*. 3) Finnbogason *b*. 4) Finnboga *b*. 5) [sl. *b*. 6) [nefndur Finnbogi *b*.

Osland lxxxc. og Jllugastadi ȷ Fliotum xxxc. suo og lýsti optnefndur Jon Ffimbogason[1]). ad Sigrijdur kona hanz ætti hiaa sier lxc. og fyrir þau lxc fieck hann henne xlc j Oslandi. og þar til xxc ȷ frijdum peningum og ofrijdum. Somuleidis sagdi ꝍdur nefndur Jon Fimbogason[1]). ad sijnar dætur Margriet. Gudrun og Äsa skýlldi faa sijn xxc ȷ ȷordum huor þeirra. og xc [þar til[2]) ȷ lausafie huor þeirra. Kynni þessi greind ȷord Bæesaa af ad ganga med logum. þaa skylldi nefndur Fim̄bogi[3]) eignast suo mikid vppi ȷordina Grund ȷ Suarfardal[4]) sem af gengi ȷ ȷordinne Bæesaa. med sama skilmaala og fyrr skrifad stendur. For þessi allur giorñingur fram̄ med fyrr skrifudum monnum ollum med handsolum.

Og til sanninda hier vm setium vier fyrr skrifader menn vor ȷnsigli fyrir þetta bref er skrifad var aa ytri Bæesaa ȷ Hörgaardal aa sama [aari. deigi sijdar en̄[5]) fýrr seiger.

---

33. 25. maí 1555. á Hrafnagili.

VITNISBURÐR um Vetrliðastaði.

AM. Apogr. 4606 „Ex originali". Innsiglið var fyrir bréfinu.

Um Veturlidastade.

Ihesus.

Suo felldan vitnisburd ber eg Þordur Þolleifsson ad eg var staddur aa Halse i Hnioskadal manudagin næstan epter paaskaviku um vorit. at Bryniolfur Jonsson og Jon Olafsson soru suo laatande eid. ad þeir hefde heýrt siera Jon heitin Filpusson lysa þui fyrir sier. ad hann hefde feingit biskup heitnum Jone ȷordina Veturlidastadi. soru þeir ecki annat suo eg heyrde. Og til sanninda hier um set eg mitt insigli fyrir þenna minn vitnisburd hver skrifadur var æ Hrafnagile i Eyiafirdi laugardaginn næstan epter vppstigningardag þaa lidit var fra gudz burd. ꝏ. d. l. v. ar.

---

1) Finnbogason b. 2) [sl. b. 3) Finnbogi b. 4) a; Suarbadardal b. 5) [are og deigi er b.

34. 26. maí 1555. í Hjörsey.

Lýsing Þorsteins bónda Torfasonar á heimanmundi konu sinnar, Þorgerðar Sturludóttur, og tilgjöf hennar, er vera skyldi Hjörsey á Mýrum.

AM. Apogr. 4615 „Ex originali".

Þad giorum vier Dadi Gudmundzson. Oddur Tumasson. Halldor Brandzson. Jon Grimsson. Biarne Sumarlidason gődum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi. ad þá lidid var fra Jesu Christi fæding M. D. L. oc V. ar a Hersey fyrir Myrum sunnudaginn epter fardagauiku vm vorid. vorum vier j hiá. saum vier oc heyrdum a ord og vidrædur þessara fromu heidurshiona. Þorsteins bonda Torfasonar. og hañs kvinnu Þorgierdar Stulladottur. J fýrstu bad ádurgreind Þorgierdur Þorstein bonda ad hann skýllde láta sig fa ad vita nu godum monnum hiaverandi. hvad sier hefdi verið gefid og talid a giptingardeigi. og hvad sier hefdi til erfda fallid sidan epter sina modur og sinn brodur. villdi hann þat leingi ecki j liosi lata. og vm sider epter hennar godlatligri epterleitan og uorum tillaugum. lysti hann ad henni hefdi verid gefid heiman ijc. hundrada xijc og tigiutijge j jordum. xxx kugillda. xc. j hestum. nautum og saudum. og xc. j smiorum og vadmalum. xvc. j silfre og vc. j busgagne. og þad hefdi hann medtekid af hennar brodur Joni heitnum. og þar til hefdi hann gefid henni lxc. j jordum j tilgiof. eñ þar eptter hefde henne tilfallid til erfda iijc hundrada epter sinn brodur. ijc hundrada j jordum. lxx. og. v. kugillde. xxc j nautum og saudum. og xxc. j hestum og odrum kauplum og. xxc. j odrum peningum daudum og væri þar med hennar moduraıfur. þviat hann hefdi ecki til skipta komit. Svo og lýsti hann þvi at hann hefdi j burttu feingit af hennar jordum. lxc. og þar skýlldi hun fa onnur. lxc. j jordum. eñ Hersey skýlldi hun eiga j sina tilgiof. Eñ hun sagdist ecki upp á þa tilgiof þeinkia. þvi Gud hefdi giefid sier nogu gott. og mætti hann fa sier Hersey fyrir þær jarder sem hann hefdi j burtu feingid. Eñ hann sagdist ongvum unna betur hennar ad niota. eñ henne. og hier upp á hofdu þau fullnadar handsaul. svo þad faldist vndir þeirra ordum

og handabandi ad Þorsteinn bondi fieck og selldi sinne kvinnu Þorgierdi Stulladottur jordina Hersey fyrir Mýrum undan sier og sinum erfinginm. under Þorgierdi og hennar erfingia. Hier j mot gaf Þorgierdur honum þær jarder sem [hann] hafde j burttu feingid med slikum skilmala vnder hann og hañs erfingia. og þar til skýlldi hann kvittur um hennar tilgiof. þö henni yrdi hennar audid. Og til sanninda hier um setium vier fyr skrifader menn uor jncigle under þetta þeirra kaupbref. hvert [skrifad var j sama stad. are og deige sem fýrr seigier.

---

35. **30. maí 1555. á Helgastöðum.**

Sjöttardómr, kvaddr af Magnúsi Jónssyni í umboði Páls sýslumanns, bróður síns, dæmir um framfæri Finnu Ívarsdóttur.

Dómabók þjóðskjalasafnsins í fol. bl. 218, skr. 1604 (= *a*). — Lbs. 789, 4to., bls. 96—7, skr. ca. 1630—40; dómrinn er hér heill, en með röngu ártali („1560"). — Lbs. 65, 4to., I. bls. 124, ágrip m. h. Jóns dans Magnússonar ca. 1640, með réttu ártali (1555). — ÍB. 125 A, 4to., bls. 92—3, ágrip, skr. ca. 1650. með réttu ártali (1555). — Lbs. 67, 4to., bl. 37, ágrip með röngu ártali („1558"), m. h. síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti ca. 1650. — Utanmáls í *a* er ritað við dóm þenna með fornri hendi „faheyrdur Domur".

Domur ad Erfingie weite word fielausum omaugum
þo hann eigi ecki peninga til. eñ framfærslumenn leggie til.

Þad giaurum wier Bryniolfur Jonsson. Jon Þorleifsson. Þorarinn Magnusson. Asgrijmur Magnusson. Þorsteinn Biarnason. Sigurdur Asmundzson godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi. ad[1]) árum epter gudz burd Mdlv[2]) fimtudaginn næstañ fyrir huijtasunno. æ Helgastaudum j Reykiadal. worum wier j dom nefnder af welbornum manni Magnusi Jonssyni. er þa hafdi vmbod Pals brodur sijns. kongs vmbodzmanns j Þijngeyiar[3]) þijngi. ad skoda og ransaka og fullnadar[doms atkuædi[4]) æ ad leggia. huar Finna

1) þ. v. 789. 2) 1560, 789; 1558, 67. 3) Þijngeyrar *a*, 789. 4) [dom 789.

Yfarsdotter skylldi eiga laugligt framfæri. er þa war þrotbiarga[1]) og wanfær. j Reykiadalshrepp. Komu þar fram[2]) hennar skijlgetner brædur Helgi og Þordur. bufaster menn. og vppreiknudu sijna peninga. leist oss þeir aungua missera Biorg hafa fyrir saker fiaulda barna. woru þar og vpptallder hennar frændur. og fundust aunguer þeir sem[3]) peninga hefdi hana fram̃ ad færa. vtan iij menn henni ad þremennings skulldugleika. sem war Asgrijmur Jonsson j adra ættkuijslina. og Pall og Magnus Jonssyner j adra. og þeir brædur Jon og Sygurdur. er þa woru eij af omagaalldri. eins til komner. Nu med[4]) þui ad bok giaurer rad fyrir. ef sa hefur eij forlagseyrer. sa sem arfi er næstur. þa skulu omagar fara fram j ætt. til þess forlagseyri hitter. og þui wissum wier aungua þa. sem nær stædi erfdum epter þessa konu. ef hun ætti fie. helldur eñ þessa [menn fyrrgreinda[5]) þa[2]) sem forlagseyrer hefdi fyrir hana ad leggia. Og ad Gudz nad til kalladri. og ad[3]) so profudu mali og fyrir oss komnu. dæmdum wier þessa stulku þriggia marka omaga. og Asgrijm[6]) eina maurk árliga fyrir hana ad leggia. og Pal adra. Eñ[7]) Magnus hina þridiu. skylldu þesser fiorer[8]) brædur suara þessum tueim maurkum til jafnadar. þa Jon og Sygurdur wæri af omagaalldri. wissu wær ad Asgrijmi bar jafnmyklu ad suara af sijnum parti einum sem þessum fiorum[9]). þui hann hefdi[10]) tekid fullan hlut af arfi epter hana sem hiner fiorer[9]) j sitt hlutskipti. ef hun ætti fie epter sig. Eñ þo giaurdum wær þa wægd æ [saukum rijkleika[11]). En Helga og Þord dæmdum wier skyllduga ad lia henni hus til jafnadar. Eñ Silkesif[12]) systur[13]) hennar ij[14]) hlutum midur eñ þeir. skylldi þessi skipun standa obrigdanlig. ad heyrdum dominum. þui bok seiger. ed eij se madur skýlldur ad fæda nie fulgu fyrir ad winna fyr eñ hann weit. ad hann er hans omagi.

Samþyckti [med oss[3]) þennan dom greindur vmbodzmadur [og setti sitt jnnsigli med worum jnciglum fyrir þetta bref

1) þrot *a*. 2) sl. 789. 3) b. v. 789. 4) af 789. 5) [fyrrgreinda menn 789. 6) Asgrijme 789. 7) og 789. 8) 4, *a*; sl. 779. 9) 789; 4, *a*. 10) hafdi(!) 789. 11) [sakir kiærleijka 789, 125. 12) 789; Sylkifijf *a*. 13) 789; syster *a*. 14) 789; 2, *a*.

er skrifad war j Skridu j Reykiadal iij nottum sijdar eñ fyrr seiger[1]).

---

36. 9. júní | 1555. | á Hólum.
17. júní | | á Mel.
22. júní 1608. í Holti undir Eyjafjöllum.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

JS. 66, 8vo., m. h. Grunnavíkr-Jóns 1741 eftir transskriptinu frá 1608. — AM. Apogr. 1079, ágrip m. h. Árna Magnússonar eftir transskriptinu, sem hann fekk til láns frá Sæmundi Magnússyni á Hóli í Bolungavík.

Þad giorum vier Olafvʀ Hialltason vndeʀ Guds þolinmæde Byskup a Hőlvm og Superintendens Hola Byskupsdæmis. Stulli Einarsson pʀestur ʀadzmann ad Holum. Henrik Laffransson skolameistare ad saumu kyrckiu til Hőla. Jön Jonsson kirkiuprestur sama stadar. Þorbergur Bondi Bessason syslumann j Vődluþijngi. og Halldör Sigurdzson. godum monnum kunnugtt med þessu voru opnu brefi. ad vier hofum sied og yferlesid opin bref med heilum og oskoddum hǻngande jnnsiglum suo latande ord eptter ord sem hier eptter skrifad stendur.

[Hér koma bréf um erfðamál eftir Ólaf Filippusson:
1. Bréf klerka fyrir norðan land til Kristjáns konungs 2. og ríkisráðsins 8. maí 1517 (Dipl. Isl. VIII. nr. 470).
2. Bréf Eiríks Valkendorfs og ríkisráðsins 12. janúar 1518 (Dipl. Isl. VIII. nr. 494).
3. Bréf Andórs byskups í Björgyn o. fl. 22. apríl 1518 (Dipl. Isl. VIII. nr. 499).
4. Kaupmálabréf Ólafs Filippussonar og Vigdísar Jónsd. 30. sept. 1492—8. apr. 1496 (Dipl. Isl. VII. nr. 209).
5. Kvittunarbréf Sigmundar prests Steindórssonar 6. febr. 1500 (Dipl. Isl. VII. nr. 483)].

Og til sanninda hier vm setium vier fyrst skrifader menn vor jnnsigli fyrer þessi transkriftarbref. skrifud ǻ Holum j Hialltadal 9. dag Junij. Arum eptter Gudz burd ꝏ. d. l og v.

---

1) [et cetera 789. — Dagsetning hér ætti að vera 2. júní. Það er þá hvítasunnudagr.

Þad giorum vier Olafur Hialltason etc.[1]) ord eptter ord sem þau bref ȷnnihallda. er hier ero medfest. Og til sanninda hier vm. setium vier vor ȷnnsigli fyrer þetta bref. er skrifad var a Mel ȷ Midfirdi. manudagin næstan fyrir Jonsmessu baptiste. arum epter Gudz burd. ꝏ. d. l og v.

Þad medkiennunst vier eptterskrifader menn. Hogñi Jonsson. Magnus Jonsson og Gijsli Aꞃñason. prestar Skállhollttz Biskupsdæmis. Þorsteinn Magnusson og Magnus Eiriksson. leikmenn. med þessu voru opñu brefi. ad vier hofum sied og yferlesid opin Transkrifttar bref med heilum og oskoddum hangande ȷnnsiglum. ord epter ord sem hier fyrer ofañ skrifud standa. Til audsynijngar hier vm heingium vier vor ȷnnsigli fyrer þetta Bref. Skrifad a Holltti vnder Eyiafiollum 22. Junij Anno domini. 1608.

Hogne p. Jonsson eigen hond.
Magnus p. Jonsson med eigiñ hand.
Gijsle p. Arnason med eigiñ hendi.
Thorsteirn Magnusson[2]).

---

37. 15. júní 1555. á Grund.

TRANSSKRIPTARBRÉF.

AM. Apogr. 4603, m. h. Árna Magnússonar.

Nordan ur lande hefe eg feinged transscriptum gamallt á pappir, innehalldande 11 document um Veturlidastade i Hnioskadal. Voru þesse document sem epter fylger:

1°. Vitnisburdur Sira Þorarins Sigmundzsonar 1552.
2°. Vitnisburdur Sira Bessa Biörnssonar 1553.
3°. Vitnisburdur Sira Steins Olafssonar 1554.
4°. Vitnisburdur Sira Andries Jonssonar 1554.
5°. Vitnisburdur Þordar Pieturssonar 1554.
6°. Vitnisburdur Bryniolfs Jonssonar 1554.
7°. Vitnisburdur Jons Olafssonar 1554.
8°. Vitnisburdur Jons Einarssonar 1555.
9°. Vidimus bliodande sem epter fylger.

Þat giorum vid sira Suarttur Arnason. ꝏagnus Gun-

1) Samhljóða, nema Sturla er hér ekki nefndr ‚prestr‘, eins og í upphafi, usque ad. 2) Ekki fleiri undirskrifaðir.

steinsson leikmann godum monnum kunniktt med þersu ockru opnu bref. at vid hofum sied og yfer leset so hliodande bref sem hier fyrir skrifad steñdur ord eptter ord med heilum og oskoddudum hangañde ȷnnciglnm. Ok til saninda hier wm setium uid fyrnefñder menn ockur ȷnncigle. fyrer þetta transkrifttarbref. huertt skrifat uar æ Grund ȷ Eyiafirde laugardagen næstan eptter dyradag um uarit þa lidit uar fræ guds burd. ꝏ dc l og u ǻʀ[1]).

Strax fyrer nedan þetta vidisse var ritad sem sômu hendi, sem allt þad undan farna:

10°. Extract ur dome um Veturlidastade sine anno, eñ ŏefad, dat. 1554.

Aptan ǎ þetta transskriftarbref var ritad med sômu hende, sem ǎ ôllu hinu er:

11°. Domur Pals Jonssonar um Veturlidastade, geingenn ǎ Halse i Hnioskadal, manudagenn epter paskaviku anno 1555.

12°. Vitnisburdur Jons Ormssonar og Hallsteins Eirekssonar, um Medkenning Þorlaugar Halldorsdottur. dat. 1555.

Þesse tvo document (11. 12.) eru, sem sagt er, ritud aptan ǎ transscriptum, eñ med sômu hendi sem allt hitt, so ad Sira Svartur og Magnus Gunnsteinsson hafa til ætlad, ad þau skyllde og af þeim vidimerud heita.

Under brefenu (sem er einfallt pappirsark in formâ patente) hafa vered tvô hangande innsigle, hvar af þad sidara er nu burtu. hid fyrra er: SVARTUR: p[s] A; og kalekur innan i.

Utan ǎ brefenu, samanlôgdu, stendur, med sômu hende sem ǎ þvi ôllu er:

Trañskrifttarbref ut af domenum fyrir Veturlidastodum. ok þeim uitnesburdar Brefum sem þar eru vm gerd. med vitnvm.

Af þessu transskriftarbrefe hefi'eg utskrift i. xi. pôrtum, og eru þau document hia mier teiknud med literis græcis: α β—κ. λ.

Ofanyfir sier hveriu af documentunum stendur i þessu transscripto: *Jhesus.* Er þad undanfellt ǎ minum Copium.

Hôndeñ a þessu transscripto er sierleg i þvi ad legger stafanna eru flester tvôfallder[2]).

---

1) „ɔ: 15. Junii 1555" (AM. utanmáls). 2) Hér sýnir Árni dæmi þess á *f*, *s*,*p* og *þ*.

38. 1. júlí 1555. á Öxarárþingi.

Tylftardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir Steinunni Jónsdóttur Ljósavatn í Barðardal og andvirði silfrkross, er síra Björn Jónsson hafði fargað.

AM. Apogr. 106 „Fx orig. Sira Olafs Stefanssonar", tvær uppskriftir, og er önnur þeirra með hendi Styrs Þorvaldssonar, og er henni hér fylgt, enda er hún yfirfarin af Árna Magnússyni. Sbr. lögmannsúrskurð 27. sept. 1557.

Um Liosavatn i Bardardal[1]).

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref siä edur heyra sendum [vier] Sigurdur Oddsson. Gijsle Jonsson. Oddur Tumasson. Gudmundur Gijslason. Jon Einarsson. Gudmundur Nikulasson. Eyőlfur Arngrijmsson. Magnus Jonsson. Tumi Þorgrimsson. Hrolfur Biarnarson[2]). Olafur Tumasson og Jon Grijmsson. kvediu Gudz og vora kunnigt giǒrandi ad ărum epter Guds burd ꝏ. d. l. og v. mănudaginn næstañ epter Peturs messo og Păls. ă almennelegu Öxarärþingi. vorum vier i dőm nefndir af heidursamligum herra Odde Gottskallkssyni lǒgmanni nordan og vestañ ă Jslandi. til ad skoda og ransaka. og fullnadæidőms atkvædi ă ad leggia. hvar Olafur Jonzson skyllde adgang eiga vegna sinnar kvinnu Steinunnar Jonsdottur epter hennar peningum. fyrst ad þær jardir Anastader og Skardskot gengu af henni med lǒgum. sem sijra Biǒrn heitinn Jonsson fieck henni fyrir sijnar mălajarder. hveriar Einar Gijslason hafdi latid dæma sier. sem sa domur jnne hiellt. er hann liet þar upp lesa fyrir oss med lǒgmanns urskurdi.

Jtem j annare Grein. kom þar frañ fyrir oss copium af Giǒrningsbrefi þeirra adurnefnds sira Biarnar Jonssonar. og Jőns Bonda Magnussonar svo latandi. ad fyrgreindur Jon Magnusson og Ragneidur Pietursdottir gafu þrattnefndre Steinunne dottur sinni alla jǒrdina Liosavatn er liggur i Bărdardal et cetera.

Nu saker þess ad svo stendur j vorre landzlagabok. ad hvǒrki hiőna mă fyrirgiǒra edur fyrirmæla annars fie. Jtem j annare grein vijsar svo til Riettarbot Eirekz kongs. ad eingi

1) m. h. Árna Magnússonar. 2) Svo *báðar*.

madur skal selia eigner husfreẏu sinnar. edur þær sem þau eiga bædi sômun[1]). utan hennar samþycki. Jtem i þridia stad vottar svo lôgbokin. Nu skal kona hafa heimanfẏlgiu sijna. enn omægi[2]) fie sitt. þvi i Guds nafni Amen. fyrir þessar greiner og þær fleijri. er i lôgmalinu standa. og hier ad hnijga. so profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vier fẏrnefndir menn med fullu doms atkvædi. þessa tijttnefnda jôrd Liôsavatn vera obrijgdanliga eign optnefndrar Steinunnar Jonsdotter j svoddan máta. ad hun sverie þann eid. ad hun hafi alldrei leẏfi til giefid Sijra Birni heitnum Jonssyni greinda jôrd Liosavatn ad[3]) selia eda i burtu fá neinum manni j nockun[4]) máta. Sômuleidis klagadi margnefnd Steinun þad þar fyrir ozz ad Sijra Biôrn heitinn[5]) Jonsson hefdi sellt og golldid herra Ellendi Þorvardzsyni j jardarverd fyrir xx^c^ þann silfurkross. sem hann hafdi henne ádur feingid. dæmdum vær. ad. x^c^. skylldi nidur falla af þeim verdaurum sem kom fyrir ádur sagdan kross. hvad þessi jôrd væri dyrri en þær sem af henne sôgdust og fyrr skrifad stendur.

Samþyckti dennan vorn dom ádurgreindur herra Oddur lôgmann. og setti sitt jnsigli med fyrrgreindra domsmanna jnsiglum fyrir þetta bref. skrifad á Þingvelli a sama deigi. ári. sem fẏr seigir.

---

39. 1. júlí 1555. á Øxarárþingi.

Helmingadómr, kvaddr af Ólafi byskupi Hjaltasyni og Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir sira Snjólfi Jónssyni jörðina Núp fremra í Núpsdal.

AM. fasc. LXXII, 9a, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum er brot eftir af einu. — AM. Apogr. 1008, m. h. Styrs Þorvaldssonar, og hefir þá frumritið verið í eigu Sæmundar Magnússonar á Hóli í Bolungavík; þar lýsir Árni Magnússon innsiglunum. — ÍB. 309, 8vo., bl. 147 — 8 (Öxnafellsbók, m. h. Ara Magnússonar í Ögri).

Domur wm fremra Nup j Nupsdal[6]).

Þath giorum vier Biorn Gijslason. Illuge Gudmundzson.

---

1) saman, *hin uppskr* 2) omagi, *hin uppskr.* 3) b. v. *hin uppskr.* 4) nockurn, *hin uppskr.* 5) Eitin, *hin.* 6) Utan á bréfinu.

Geirmundr Jonsson. prestar Hola biskupsdæmis. Einar Bryniolfsson. Biarne Skulason. Oddr Asmundzson. logriettumenn. Godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe ath arum epter Gudz burd. m. d. l. v. manudaginn næstañ epter Peturs messo og Pals. æ almenneligu Oxarárþinge voru vier til nefnder af heidrligum herra biskup Olafe. superiñtendent Holabiskupsdæmis. og herra Odde logmanne nordañ og vestañ æ Islande ad skoda og rannsaka og fullnadardom æ ad leggia. huert afl ed hafa skýllde su æklogun sem Sniolfur prestur Jonsson kiærde vpp a jordina fremra Nup j Nupsdal j Midfirde er hann sagde ad halldiñ hefde verid vnder Hola domkirkiu af biskupunum Gottskalke og Jone. medkendizt sira Sniolfur þar fyrir oss ad hann hefde feingit halfa fyrsagda jord biskup Gottskalke. Og þar j stadinn skyllde biskup Gottskalk veita honum Tiarnar stad æ Vatznese til æfuinligs beneficij. og þar til styrk og sæmd. Eñ halfa fyrsagda jord lýste greindur sera Sniolfur sier hefde til erfda fallit epter systur sinar. Og af þvi ad kongsins ordinantia. kirkiunnar log. og landzins banna ath kaupazt skule edr seliazt beneficia edr adrer andliger hluter. þvi leizt oss þat kaup ologligt. Eñ saker þess ad so stendur j landzlagabokinne. ad menn skule iarder brigt hafa innañ. x. vetra. Og j audrum stad j sama capitula stendr. ef honum fellzt brigd fyrer einhueriar naudsýniar saker edur vañkunnende er vi. skynsamer menn meta þa brigde þeirre iordu suo sem nu er mællt þo ad sijdar sie. Þui dæmdum vier ad sira Sniolfur skyllde sueria fullañ bokareid og. ij. skiluiser menn med honum suo latande. ad sagdur Sniolfur hefde ei vitzmune edur menning til haft ad brigda fyrsagda iord epter logum. og hann hefde alldre peninga vpp fyrer hana borid og eigi kuitta giefit og aunguañ annañ giorning vm sagda iord Nup giort vid adrsagda biskupa eñ sem fýr skrifat stendr. Eñ ecke neitt skial kom fyrir oss af domkirkiunnar hende fyrir sagdre iordu Nupe. Þvi ad so profudu male og fyrir oss komnu. og ad þessum eide vnnum fyrir logmanne edr þeim ed hann til setur og jnnañ þess tima sem hann akuedr. dæmdum vier fyrgreinda jord Nup sogdum sera Sniolfe til eignar. Nu af þui ad nefndr biskup Gottskalk hafde sellt

Eyolfe Olafssyne greinda jord Nup fyrir jordina Barkastade j Midfirde. þui dæmdum vier erfingium adrnefndz Eyolfs til eignar fyrrnefnda jord Barkastade og þa adra peninga sem þeir kunna ad biuisa med vottum ad nefndr Eyolfur hafde meire fyrir sagda jord giefid. Skylldu huorutueggiu iardernar ad ser taka og landskylldernar vpp bera ad næstum fardogum.

Samþyckte þennan vorn dom adrgreinder herrar. biskup Olafur og Oddr laugmann. og settu sin jnnsigle med vorum jnsiglum fyrer þetta domsbref er giort var j sama stad. ær og dag sem fyr seiger.

---

40. **1. júlí 1555.** **[á Þingvelli].**

Bessastaðasamþykkt.

Skjalabók í þjóðskjalasafni í fol., bl. 95—6, skr. ca. 1600 (= *a*). — Lbs. 6, fol., bl. 38—40, skr. ca. 1660—70 (bók fógetanna á Bessastöðum). — Lbs. 63, 4to., bl. 60—2, skr. ca. 1640. — Lbs. 69, 4to., bl. 35—7, skr. ca. 1640. — Lbs. 66, 4to, bls. 45—50, m. h. Jóns Guðmundssonar aðstoðarprests á Helgafelli 1661—64, síðar prests á Staðarhrauni (d. 1694). — Lbs. 790, 4to., bls. 186—7, kafli úr samþykktinni m. h. Ara Magnússonar í Ögri ca. 1642. — Lbs. 72, 4to., bls. 9—13, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal ca. 1720. — Lbs. 91, 4to., bl. 2—5, m. h. síra Hannesar Halldórssonar (d. 1731). Þessar tvær síðustu uppskriftir eru mjög svipaðar, og við þær stendr báðar ritað: „Copium þessa hrefs liggur á Holum med jnnsiglum herra Olafs, herra Eggerts og Sira Jons Biarnasonar". — Fleiri eru uppskriftir til frá 18. öld af þessari samþykkt, svo sem í Steph. 41, 4to., bl. 298—301. — Lbs. 62, 4to., bl. 85—8, — Lbs. 70, 4to, og enn viðar, auk búta úr samþykktinni hér og hvar í handritum. — Prentuð er samþykkt þessi í MKet. I. bls. 362—76 með danskri þýðingu, og eftir þeirri prentun er íslenzka lesmálið prentað í Safni til sögu Íslands II. bls. 399—403, og sömuleiðis kaflar úr samþykktinni í JS. Lovsaml. f. Isl. I. bls. 71—3. Enn er samþykktin að nokkuru leyti prentuð í Safni til sögu Ísl. II. bls. 354—5 (= *b*). — Á latínu er samþykkt þessi prentuð í FJ. Hist Eccl. Isl. III. bls. 293—5. — Samþykkt þessi hefir verið samin og ráðin á Bessastöðum dagana 24.—28. júní, því að þar komu samþykktarmenn saman á Jónsmessudag; 29. júní hafa þeir riðið á Þingvöll. Mun samþykktin hafa verið borin síðan undir alþingi og því næst innsigluð þar á Þingvelli 1. júlí. Virðist það auðsætt, að það hefir verið gert þar, en ekki á Bessastöðum, því að bæði áttu

lögmenn þá að vera á Þíngvelli, og svo er af öðrum skjölum kunnugt, að Oddr lögmaðr var staddr þar þann dag.

Wppa kongs erende til Jslands med Knut Steinssyne andsuar Jslendinga. Bessastadasamþyckt köllud. Anno 1555[1]).

Vorum allra kiærasta nadiga herra og stormecktuga første konung Christian Fridrichssyne. Danmerkur. Noregis. Winda oc Gotta konungur et cetera. heilsum [vier[2]) kiærliga og audmiukliga med Gudi och[3]) [worum herra[4]) Jhesu Christó [vorum frelsara[5]).

Högborñe förste. stormechtugaste[6]) kong[7]). allranadugasti herra. virdist ýdar nadar[8]) høgmecktigheit ad wita ad wær epterskrifader menn[9]) ydar nadar[10]) høgmecktigheitz truer plictuger þienarar [oc fatæker wñdersatar[11]) Marteinn Einarson Superattendeñs Skalholltz Biskupsdæmis. Olafur Hialltason Superattendens Hola Biskupsdæmis. Eggert Hannesson laugmann [sunnañ oc Austañ æ Jslañdi. Oddur Gottskalksson laugmann[12]) nordañ oc westañ æ Jslañde. Biaurñ Olafsson. Jon Biarñarson[13]) prestar Skalholltz biskupsdæmis. [Biorn Gijslason. Jon Matthiasson[14]) prestar Hola biskupsdæmis[15]). Pall Wighffusson. Dade Gudmundzson. Þormodur Arason og[16]) P[h]ilipphus Runolfsson leikmenn. ad wier fyrrskrifader [ydar vndersatar[17]) epter ydar nadar brefi. wilia oc skipan sem ýdar nãdar[18]) høgmecktigheit hefur skrifad hijngad j lañdit til ýdar wm̃bodzmanns Knutz Steinssonar wm̃ nauckur Eriñdi oc skipan sem ýdar nadar høgmecktigheit will hafa wtriett wpp a nockrar þær greiner sem ýdar nadar bref jnne-

---

1) 6; Reformatia edur samtak vm̃ Nockra Articula eptter kongs Christians þess þridia Bijfalningu. aff Jslendijngum. Anno 1555, 66; Bessastadasamþickt vm hálfkirkiur 790; Domur og suar Jsleñdinga hier wppa (þ. e. kgsbr. 20. mars 1555), *a*, 63, 69; Andsvar Jslendinga her uppa ã sama ãre (vulgo Bessastadasamþykt) 72. 91. Bessastadasamþykt Anno 1555, *b*. 2) [790; ydur *a*, *b*, 63, 69, 66; vier ydur aller 6, 72, 91. 3) b. v. *b*, 66, 790. 4) [sl. 790. 5) [b v. 66, 790, *b*. 6) 6, 63, 66, 72, 91; stormektugi *a*. 7) kong og 6; kongur 63, 66, 69; kongur og 72, 91. 8) sl. 63, 66. 9) b. v. 6, 63, 72, 91. 10) sl. 6; kong maiestatz b. v. 66. 11) [sl. 63. 12) [sl. 790 (!). 13) Biarnason 6, 66. 14) Matteasson 790; Matthijasarson 66; Magnusson (!) 6, 72, 91. 15) [sl. 63 (!). 16) b. v. 790, 66. 17) [b. v. 790. 18) b. b. 6, 66, 72, 91.

helldur. þa erum wær fyrr[1]) skrifader menn[2]) samañ komner wppa Sancte Jhohannes[3]) Baptistæ[4]) dag med ydar konglig maiestatis wmbodzmanne Knut[5]) Steinsyne a Bessastaudum ä Alptanesi oc haufum jnnuirduгliga skodat og yferlesid ydar nadar høgmecktigheitz bref. huert ad oss wirdist ed nytsamligasta gagñ epter landsiñs leligheitum[6]) sem er.

J fyrstu grein þar[7]) ydar konglig maiestet ahrærer wm̃ þær halfkirkiur oc bænhus eda wm̃ þær adrar kirkiur sem ecki eru naudsynligar [soknarkirkiur[8]). þa skylldu med aullu af takast. Þui haufum wier fyrr greinder menn wm̃ þann sama articul[9]) epter ydar kong. maiestatis nadar briefi. bodi oc skipun samþycker ordit suo[10]). ad fyr sagdar kirkiur oc sauñghus skuli med aullu af leggiast wtañ þær sem naudsyn krefur ad[11]) stañda skuli. Eñ þeirra kugilldi oc lausafie[12]) skylldi halfpart leggiast til prestannn wpphelldis oc spitalanna sem hiner siuku skulu jnnleggiast. huerier Gardar ad oss wirdast þar best til fallner sem er fyrst.

j Sunnleñdingafiorduñgi Kalladarnes[13]).

Gufudalur. j Westfirdingafiordungi.

Glaumbær j Skagafirdi j Nordlendingafiordungi. og

Biarnarnes[14]) j Hornafirdi j Austfirdingafiordungi.

Suo framt ad[15]) ydar konglig maiestatis hôgmecktigheit will þad suo hafa oc stadfesta. Eñ annañ halfpart[16]) af fyrgreindra halfkirkna oc saunghusa kugilldum oc lausafie skulu eignarmenn jardanna eignast oc alla þa fastaeignar parta oc jtauk med rekum oc skogum sem þeir oc þeira forfedur hafa þar til lagt epter þui sem werdugur herra Magnus Noregs kongur godrar minningar hefur j sijnum brefum oc riettarbotum bodit oc bijfalad ad fornu hier j lañdit. Enn jnuentaria[17]) oc messuklædi fyrr sagdra kirkña og sauñghusa skulu

---

1) sl. 63, 69; ådur 72, 91. 2) sl. 63. 3) *a*; Johan 63; Johannes 66; Johannis 6, 69, 72, 91. 4) b. v. 6, 63, 66, 72, 91. 5) Knute 63; Knud 72, 91. 6) hattalægi 790. 7) 6, 63, 66, 69, 72, 91; þa, *a*; þad MK. 8) [til soknarkyrkna 6, 72, 91. 9) -ula 69, 66, 72, 91; -ulum 6. 10) sl. 6, 72, 91. 11) b. v. 63, 790, 66, 72, 91; og 6. 12) kvikfie 6, 72, 91. 13) Kalldadarnes *a*, 6, 63, 66, 69, 72, 91. 14) Biarnanes 6, 72, 91. 15) sem 6, 66, 72, 91; sl. 63. 16) halfan part 63, 66; helming 6, 72, 91. 17) inventarium 6, 72 91.

biskuparner med liensman[n]sins ʀadi oc annara godra manna leggia[1]) til þeirra soknarkirkna sem mest er þaurf æ ȷ þui hieradi edur annarstadar.

J annañ mata oc Articul wm̃ allar fiarsokner weralldligar sem til kunna ad falla prestanna wegna þa skulu sækiast fyrir sýslumanni heima ȷ hieradi. Eñ ef hann fær ecki ýfer tekid þa sækist fyrir laugmanni.

J þridia mata oc Articul wm̃ þa tijuñdargiaurd sem ydar kong. maiestet wm̃ skrifar. býdur og bijfalar ad gialldast skuli af aullu ȷardagodzi bædi kirkiunnar. sticktanna. klaustranna og[2]) krununnar. þa haufum wier þad suo samþýckt med suoddañ skilmala ad allt ȷardagodz skal tijundast wtan þad heimalañd sem sticktin. klaustrin oc soknarkirkiuñar æ stañda med sinne eiginligri ȷnnstædu oc lausafie. Og þad sama fyrir þann skulld ad soknaprestar oc adrer fatækier hafa þar æ[3]) skipader werid fyrr meir og fordum daga.

Saumuleidis[4]) wm̃ þad godz [þeirra kirkna[5]) bædi fast oc laust sem eignarmann[6]) æ sialfur gardinn þa skal ecki helldur tijundast suo mýkill partur sem su soknarkirkia æ ȷ þui sama heimalañdi eda eiginligri ȷnnstædu med þeim ʀekum oc audrum ȷtaukum sem hun æ. Eñ aull aunnur hennar fastaeigñ tijundist.

Eñ wm̃ tijuñd af Westmanna Eýum hefur oss litist ad suo til skipist ad aller þeir menn sem ȷ Westmannaeýum bua og þar eru heimilisfaster og suo þeir sem þar ʀőa æ þeirra skipum skulu giallda weniu[7]) tijund[8]) huort helldur ad þau skip eigu[9]) þar ȷnnbýggendur ȷ Eýunum eda wtleñdsker menn þar adrer wistfaster. Eñ þessi weniulig tijund er huer tijuñdi fiskur ȷ fiauru oc skal skiptast ȷ fiora parta oc skal sa fatækra manna parturinn af þessari tijund leggiast til [þess fatækra[10]) manna spitals sem stiktadur werdur ȷ Sunnlendingafiordungi. Eñ þann [fiordung tijuñda[11]) sem tekst af fuglum oc Eggium oc þurfamanninum[12]) til heýrer skulu

1) skicka 6, 790, 66, 72, 91. 2) b. v. 6, 66, 69, 72, 91. 3) vppa 6, 66, 72, 91. 4) oc so, b. v. 66, MK. 5) [sl. MK. 6) -madur 6, 72, 91; madurenn 66. 7) veniulega 66. 8) tijunder 72, 91. 9) *a*; eiga, *öll hin*. 10) [66; þeirra, *hin öll*. 11) tiundar MK., 6, 72, 91; sl. 63; [fiorda partt tıȷund 66. 12) þurfamönnum 6, 66, 69, MK.

þeir fatækier sialfer hafa sem þar ȷ eẏunum eiga skẏlldu fram̄færi. wirdist oss oc suo ad eigi mætti þar frekari nie aunnur tıȷund æ kongsins garda leggiast. Eñ bændur þeir þar bua þa tijuñdi lausafe sitt epter lañdsiñs wana. Eñ wm̄ þau skip sem af meigiñlañdi koma oc þañgad eru wtgiaurd til siofar wm̄ wertijd þa gialldi wñdergiauft[1]) epter konglig maiestatis skipan sem wanaligt[2]) er ad giallda wñder skip ȷ Sunnlendingafiordungi þeim prestum til eignar sem þar bua ȷ Eẏunum. þo med þui moti ad greinder prestar skule þar ȷ stadinn skicka þeim maunnum sem æ þessum lañdskipum boa hus oc wergaugñ epter þeirra þaurfum suo ad [huoru·tueggiu[3]) [giauri[4]) audrum nægiu[5]) fyrir sitt.

J fiorda mata og articul wm̄ skolanna wpphelldi þa wirdist oss ad halldast skẏlldi epter þui sem stendur ȷ ẏdar konglig maiestatis sialfs[6]) ȷnnsigludu[7]) brefi oc ẏdar nadar ordinantia ȷnne helldur. Eñ wm aul dagliga til bordz fẏrer skolapilltana. wirdist oss sem ecki ẏrdi þui a komid fẏrer saukum fatæktar lañdsiñs oc annara wanefña. þui mættu vel skolapilltañer sier nægia lata med weniuligan drẏck sem hier ȷ lañdit geingur godra manna æ medal epter þui sem maugulig þeirra þaurf til giaurist.

J fimta mata oc articul wm̄ aull benefitia og prestzsetur þa skuli halldast af prestunum epter ẏdar kong. maiestatis ȷnnsigludu briefi wtañ oss leist fyrer naudsynia sakier ad suo komnu fẏrst med þui ad ecki finnast eñ[8]) hier ȷ lañdi suo diuplærder prestmenn af þeim hinu gaumlu ȷ Gudz Euañgelio sem[9]) riettiliga predika kunna edur[10]) ad setiast til allra benefitia. hellst med þui ad þær personur sem til skolanna ganga eru ecki enn suo til alldurs komnar ad þeim megi ad suo komnu þesser prestagardar til seigiast. þess oc annars ef suo kann til ad bera ȷ framtijdinne ad sott oc siukdomur megi wpp æ prestana koma þa sem predika kunna. Og af þui þa[11]) sẏndist oss med ẏdar kong. maiestatis radi[12]) oc tilskipan þad wel maugulig̃t ad ærliger. skiluijser. Gudhrædd-

1) *a*; vndergipt, öll hin. 2) 63, 6, 66, 69, 72. 91, MK.; wanalig *a*. 3) [hvor vtuegur 69. 4) agiðri 72, 91. 5) nægd 72, 91; [næist. 6. 6) nadar MK.; sl. 6. 7) b. v. 63, 66, 72, 91. 8) sl. MK. 9) 72, 91. MK; ad 66. 10) b. v. 72, 91; og 66. 11) sl. 6, 72, 91. 12) brefe 63.

er leikmenn sem Gudz ord elska riettiliga hafi halld oc tilsion yfer þeim benefitijs sem ecki fast eñ riettlærder kiennimenn til sem wpphelldi kunne ad weita kirkiunne. gardinum oc þui godze sem[1]) þar til heyrer. med suoddan forordi ad sa leikmadur sem gardinn helldur skal þar heima hafa einn wngañ Gudz ordz þienara af biskupiuum til settañ sa ed Gudz ord fram̃ ber[2]) fyrir sokñarfolkinu þar til ad þañgad kann ad fast einn sannur predikari oc dugandi persona. Eñ wm̃ canukadæme er hier j lañdi ecki wm̃[3]) ad tala[4]) wtañ þad kunne ad wera nauckur[5]) wt af ydar nadar klaustrum æ huerium ad oc skal[6]) halldast goder Gudz ordz predikarar epter biskupsins tilsiou[7]). [þa[8]) þörff giorist[9]).

J sietta mata nær biskupinn ꝍ̃ ad visitiera j sijnn Biskupsdæme þæ sie syslumadur huer j sinne sýslu skylldugur til epter ydar nadar K. M. jnnsigludu brefi oc ydar nadar Ordinantiu ad ʀijda j stýrk med biskupi til þess ad fram̃fylgia þui þad[10]) Gudz ord mætti riettiliga medtakast wm̃ stigtid oc hiner ogudligu mættu straffast oc skielfast epter ydar nadar konglig maiestatis Ordinantiu hliodan[11]). Eñ oss oss wirdist hier j lañdit biskupinn ecki meiga famennari ʀijda j sijna visitatiu fyrir saukum watña. wondra heida og [annara torfærna[12]) nema[13]) ad minnsta kosti wid attunda mann· Eñ syslumadurinn eigi famennari enn wid fimta mann. Skulu þeir med sijnum maunnum hafa sæmilega gistiñg æ aullum staudum oc soknarkirkium med aul oc mat suo ostraffanligt sie huar sem[14]) þeir[15]) koma. Enn oss virdist ad [kong. maiestatis fouitar wtuelie þa sýslumenn sem eru skiluijser dandismenn og Gudz ordz elskendur. riettuijser oc lijknsamer wid[16]) fatækañ almuga huad oss aullum Gud allzmecktugur weite.

---

1) b. v. 66, 69, 72, 91. 2) bere 69, 72, 91; flitie 6; les 63; lese MK., 66. 3) sl. 66, 72, 91. 4) dæma(!) MK. 5) nockrer 66; nockud 69. 6) skulu MK, 6, 63, 66, 72, 91. 7) radi 63. 8) oc 66; þar 72, 91. 9) [b. v. MK, 6, 66, 72, 91. 10) ad MK., 6, 72, 91. 11) b. v MK, 6, 72, 91; hlydelse 66. 12) 6, 63, 72, 91; forfæra, *a*, MK; vega 66; [annarar torfæru 69· 13) enn MK, 69, 72, 91; vtan 66. 14) b. v. MK, 63. 15) kunna ad, b. v. 66. 16) [þeir syslumenn sem med byskupe skulu rijda. þa hann visiterar. þa sie kongs maiestetz fovite og bijfalningsmenn (-mann) hier i landinu plictuger til ad vtvelia og tilsetia skilvijsa

Þui bidium wier ydar kong. maiestatis høgmecktigheit ad þier wt af ydar kongligri nãd[1]) oc milldi gefid[2]) oss ydar nadar fatækum wũdersatum eina Emenderan[3]) og Confirmation wppa alla puncta oc Articula fyrr skrifada sem wier epter ẏdar nadar hogmecktigheitz briefi og christiligri bijfalning samsett og wtdreigid haufum.

Allrakiærasti nãdugasti herra. kann[4]) þad suo skie ad nockur hier ȷ lañdit kunne ad dirfast þess ad tala þessari[5]) Confirmation ȷ moti sem ydar kong. maistet will giefa oss wppa þessar[6]) fyrr sagdar greiner og Articulis[7]). þa bidium wier audmiukliga ad þier sialfer wt af ydar kongligri nad og milldi willdut leggia þar sakferli wid epter þui sem ydar kongligri maiestet þẏkier riettast[8]) og skynsamligast wera fyrir Gudi. Hier med ẏdar konglig maiestatis hôgmecktigheit. sal og[9]) lijf. stat og[10]) Regiment [þeim Ealija Gudi[11]) bijfalañdi.

[Skrifad vt ȷ ydar nadar kongz maiestetz skattland[12]) Jslañd[13]) manudaginn næstann[14]) epter [Petri et Pauli[15]) Anno [salutis nostræ[16]) 1555[17]).

41. 2. júlí 1555. á Öxarárþingi.

Tylftardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir Helgu Aradóttur sín vegna og í umboði Þóru, systur sinnar, alla þá peninga, sem þær systur áttu í garð Þorleifs Grímssonar.

Lbs, 61, 8vo., uppskrift gerð fyrir Árna Magnússon, m. h. Páls Hákonarsonar. „Ex tabula membranea. Scriptura er þessarar tidar. bref-

danumenn til syslumanna þa sem eru Gudz ordz elskendur. þar med Riettvıser og fridsamer vid (med MK.) 66, 6, 72, 91. 1) magtt 66. 2) villdud (villde 6) giefa 6, 66, 72, 91. 3) orderan 66. 4) kunne MK. 69, 72, 91. 5) þeirre MK, 66, 72, 91. 6) b. v. MK, 6, 66. 7) Articula MK, 6, 63. 66, 69, 72, 91. 8) rettelegast MK, 6, 66; og sannast og b. v. 72, 91. 9) b. v. MK, 63, 72. 91. 10) b. v. MK, 6, 72, 91. 11) [gudi almattugum 72, 91. 12) [66; skrifad Anno 1555 a ydar Nadar kongl. Majsts Skattlande MK; Skrifad ã ydar fãtæku landi 72, 91; Actum a, 63, 69. 13) Jslande MK, 72, 91. 14) b. v. MK, 66, 72, 91. 15) Petursmessu og Påls 72, 91 (þrýtr hér ártalslaust). 16) [Domini 66. 17) þessi klausa öll í 6 einungis: „Skriffad 1555".

ed hefur ätt ad verda Originall, eñ ecki af ordet. 13 reimar hanga vid domenn, eñ alldri hafa þar innsigle ä komed. Brefed gaf eg Biarna Peturssyne ä Skarde. 1712" (AM.).

Þeim godum monnum sem þetta brief sia eda heýra senda Jon Grimsson. Biarne Skulason. Magnus Jonsson. Eyolfur Arngrimsson. Gisli Jonsson. Oddur Asmundsson. Tume Þorgrimsson. Einar Sýgurdzson. Oddur Tumasson. Halldor Brandzson. Olafur Jonsson og Gudmundur Gislason kvediu Gudz og sina kunnigtt giorande. ad arum eftter gudz burd ↀ d l v. æ þridiudagin næstan eftter Pietursmesso ǎ almenneligu Auxarǎrþingi. vorum vær i dom nefnder af heidurligum dande manne Odde Gottskalkzsýni. lögmanne nordan og vestan ǎ Jslande. ad skoda og ransaka og fullnadar doms atqvædi æ at leggja. vm̄ þad vmbod. sem Helgu Aradottur var dæmptt æ Helgastodum j Reýkiadal. sitt og sinnar systur. Þoru Aradottur. eñ sama vm̄bod hiellt Þorleifur Grimsson. og villdi ecki laust lata. Þui j Gudz nafne amen. ad suo profudu male og fyrir oss komno. þa dæmdum vier fýrnefnder domsmenn med fullu doms atqvæde. adurgreindre Helgu alla þa peninga. fasta og lausa. frida og ofrida. sem fýrnefndar sýstur attu i gard ǎdurnefndz Þorleifs Grimssonar. og hann skylldigan af ad greida nu strax huorn þann pening sem fýrgreindum sýstrum tilheýrde. hvortt helldur med giofum eda erfdum hefde til þeirra fallid. eftter bokarinnar ordum. þar er hun skipar ad skule greidast omagaeyrer. Suo og i annare grein dæmdum vær þann dom skialligan nýtan og mýndugan i ollum sinum greinum og artikulis. sem dæmdur hafdi verid æ Helgastodum ȷ Reykiadal vm̄ þessara adur greindra sýstra vmbod.

Samþýckte þennañ vorn dom adur sagdur logmann Oddur Gottskalksson. og sette sitt ȷnncigle med vorum fýrgreindra manna ȷnnsiglum fyrir þetta domsbref. hvortt skrifad var i sama stad og dag sem fýr seigier.

---

42. 2. júlí 1555. á Þingvelli.

VITNISBURÐR um jarðabruðlan Narfa Ingimundarsonar.

AM. fasc. LIII, 21, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 638.

Alldur systra og sala Narfa.

Biarne Skulason[1]).

Suo felldañ witnezburd ber Eg Biarne Skulason at eg wisse sannliga Narfi heitinn Jngimundarson hafdi j burt feingit allar þær jarder sem hann tok wit med sinne kuinnu Ordnyu[2]) Asgrimsdottur oc hennar baurnum. æadur eñ Brandur Helgason edur nockr[2]) af hans Systrum woru af omagaalldre. þui mier war þeirra alldur oc wppæune suo wel kunnigur sem sialfz mijnz. þui þau baurn olust wpp j Tungu j Fliotum En ec æ Skeidi þar wt fra. Eñ ecki heyrdi ec þess gietid suo eg minnest. Helgi heitinn Wigfusson hefdi giefid neinar giafer sijnum baurnum̄ helldur einu eñ audru ædr eñ hann deydi Edur giort nein eignarskipte æ sijnum peningum medal sinna barna. annad eñ sijna testamentis Giord. Eñ Tungufell j Suorfudardal matte Ordny moder Brandz ecki leyfa at selia. Su jord kom alldre j hennar eigu. þa jord atte Wigfus bondi Þorsteinsson oc willdi alldre afsala sier a medan hann lifdi oc war þat nær þriu ær fram̄ yfir þat er Helgi sonur hans añdadist oc hafdi hann þa lyst Brand Helgason sinn laugligañ Erfing[i]a epter sig. Og til meire sanninda hier wm set eg mitt jnsigli fyrir þetta witnezburdar bref huort er skrifad war æ Þingvelli wm̄ sumaret þridiudaginn næstan epter Pieturs Messo oc Pæalz Er lided war fra hingatburdi wors herra Jesv Christi M d l oc v ær.

---

43. 2. júlí 1555.

Knútr höfuðsmaðr Steinsson veitir Daða Guðmundssyni Snæfellsnessýslu.

Advocates' Library í Edínaborg 21, 7, 14 (safn Finns Magnússonar 64, 4to.), m. h. síra Björns Halldórssonar í Sauðlauksdal „Ex originali chartaceo". „Her undir originalnum var oskadt innsigli Knuts Steinssonar, þryckt a tvofalldann pappirinn, med vaxi á milli". — Uppskrift Indriða Einarssonar í JS. 454, 4to. (sbr. og uppskrift Jóns þjóð-

1) Utan á bréfinu m. h. Guðbrands byskups Þorlákssonar 2) Svo.

skjalavarðar Þorkelssonar á þessu skjali í þjóðskjalasafni, hér auðkennt JÞ.).

Veitingarbref Dada B[onda] Gudmundssonar fyrer Snæfells[nes]syslu dat. anno 1555.

Jeg Knut Steinsson kong. mtz høfudsmann yfer allt Island giôre ællum viturlegt. at eg hefe unnt og veitt. og nu med þessu minu opnu brefe unne og veite heidursamlegum danemanne Dada Gudmundssyne. mins Herra kongsins Syslu Snæfells syslu. og innañ sinna takmarka þetta ar. og skal hann gefa mer þar af up[p] a kongleg mtz vegna. sem þar hefur adur af gefit verit. og hans bref utvisar. og afvenda þat i Videy edur a Bessastaudum. nu næst til Sti Hans dag i tilkomanda ar. og skal fyrrgreindur Dade Gudmundsson bruka og bihalda sæmu Syslu med allri konglegri rentu og Rettugheit. sem einum rettum Syslumanne ber at hafa at lægum. skal hann eignast æll vi marka mal. og þar fyrir innañ. eñ ef stærre mal kunna til at falla. sem Gud late ecke ske. þa skal hann þæg sækia under minn nadugasta Herra Konginn til rettrar greinar og reikningskapar vid mig. Svo og skal hann skicka hverium manne lôg og rett sem þess beidist. so at einge mege þat rettlega segia at þeim verde Rettarins syniat. Sæmuleidis skal fyrrnefndur syslumadur vera skylldugur til vpp a kongleg maiestetz vegna. at rida med superintendenten. þegar hann visiterar. so vidt sem hans sysla er. og hialpa honum upp a Relegionens vegna. so at Guds ed heilaga og hreina ord. mege hafa sinn rettañ framgang epter hans kongleg maiestetz vilia og befaling. So og skal fyrnefndur syslumadur sækia allar saker epter kongleg maiestetz ordinantiu hlydelse. sem er um skylldugleika og ketteri og hordomz saker. Þvi fyrer byd eg. upp a kongleg maiestetz vegna. Superintendenten og prolasten. fyrnefndan syslumann. nockut forfang her i mot at giora. i fyrgreindum sækum. sem Ordinantian um hliodar. þui kongleg maiestat vill. at slikar saker skule vera straffadar. og skal adurnefndur syslumadur standa mer þar godan Reikningskap af. edur hverium sem kongleg maiestet vill senda inn hingat i landit. af hveriu sem hann upp ber i adurnefndum sækum. og hef eg upp a kongleg maiestets vegna þat

fyrer vist honum uti sitt kaup. fiorda hvern pening. af samu sakum. til þess. at kongleg maiestet giörer þar adra skipan a. Skal og syslumadurinn fyrerbioda ollum i sinne syslu. at hafa nockurn þydskan mann hia ser til veturvistar. elldra en þann[1]) sem lögin giöra þar rad fyrer. Samuleidis skal fyrnefndur syslumadur hafa þar[2]) goda umsion. ef þar liggia nockrar krununnar jarder. i fyrnefndre syslu. at þær byggist og forbetrist i allan mata. og hialpa þeim. sem þær hafa i forlening eda upp a afgipt. at hann fae sina rentu ut af þeim. og at so i sannleika er. sem fyr skrifat stendur. þrycke eg mitt signet nedan a þetta bref. skrifat a alþinge. Þingmariumessu sialfa. anno domini 1555.

---

44. 3. júlí 1555. á Þingvelli.

Sjöttardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir Guðrúnu Þórðardóttur arf eftir Andrés smið, bróður hennar, en börn hans frá arfi, með því að þau séu hórgetin.

AM. Apogr. 4612 og 4613. „Ex originali [Magnusar Jonssonar[3]). fra[4]) Hole i Hördadal". Öll (7) innsigli dottin frá.

Um akiæru Gudrunar Þordardottur til Gudmundar Snorrasonar[5]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref iá sedur heyra. senda Sigurdur Oddzson. Oddur Thomazson. Olafur Jonsson. Gisli Jonsson. Tume Þorgrimsson og Gudmundur Gislason. kvediu Gudz og sina. kunnigt giorandi þá er lidit var frá Gudz burd ᴍ. ᴅ. ʟ. og u. áár á þridiudaginn næstan epter Peturs messu og Páls[6]). um sumaret á almennelegu Auxarárþinge. vorum vier j döm nefnder af heidarlegum herra Oddi Godskalkzsyni laugmanne nordan og vestan á Jsslandi. at skoda og rannsaka og fullnadardöm á at leggia um þá akiæru sem Brandur Bergzson kiærdi og fram bar j umbodi mödur sinnar Gudrunar Þördardöttur til Gudmundar Snorrasonar og Sigurdar Andressonar og Eigillz Jonssonar j fyrstu

1) Sl. JS. 454, 4to. 2) Sl. JÞ. 3) [b. v. 4613. 4) á 4613. 5) Yfirskrift m. h. Árna Magnússonar í 4612. 6) þ. e. 2. júli.

grein kiærde hann þat til ădurskrifadra manna. at þeir hefdi j settz og at sier tekid þann mődurarf. sem hann reiknade henni til erfda fallit hafa epter brődur sinn Andres heitinn smid Þordarson. hvers săl ad Gud gledie. J annarre grein bar Gudmundur Snorrason þar fram fyrir oss arfleidingarbref konu sinnar Jngibiargar Andressdőttur. Sigurdar [og] Gudrunar Andressdottur. hvert at oss virttist med laugum giört hafa veret. ef þeir menn hefdi ættleidder veret. sem laugbők mæler eigi j mőti at j ættt sieu leidder. Nu fyrer þat at vær vissum fyrir full sannendi at þesse adurskrifut systkyn Jngibiörg Andressdőtter. Sigurdur og Gudrun voru geten j openberum hőrdőme. og fyrir þat at svo stendur skrifat j landzlagabőkinne. at þeir menn sem j hőrdőme edur sifiaspellum eru getner skulu öngva arfa taka nær meir eñ lofvat er at lögum. visar og svo til rettarbőt Hakonar kongz Magnussonar at þesser ădurskrifader menn skulu aungva arfa taka sem svo eru getner. þvi at heilags anda năd til kalladri og at svo profudu og fyrir oss komnu og epter lögbőkarinnar ordum og rettarbőtenne og audrum þeim fleirum dőmum og Rettarbőtum sem hier j mőte mæla. dæmdum vær ættleiding[in]a őnýta og őmynduga og fyrrskrifata[1]) menn skyllduga aptur ad leggia ădurskrifadan arf Gudrunu Þordardőttur edur hennar löglegum umbodzmanne þat fyrsta sem hun krefde edur krefia liete. og hennar eign vera og verit hafa alla þă peninga kvika og dauda. fasta og lausa sem ădurskrifadur Andres Þőrdarson mătti at laugum eiga þă hann andadizt. eñ þær giafer sem hann hefdi at laugum giefid skylldu halldast j svo mata. at þat skylldi skodazt heima j hieradi fyrer sýslumanni.

Samþyckti þennañ vorn dőm ădurnefndur laugmann og setti sitt innsigli med vorum fyrrnefndra dőmsmanna innsiglum fyrir þetta dőmsbref. hvert er skrifat var ă Þingvelli. deigi sidar eñ fyrr seiger.

---

1) Svo.

45. 3. júlí 1555. á Þingvelli.

Jarðaskiptabréf Eggerts lögmanns Hannessonar og Gríms bónda Þorleifssonar.

Steph. 27, 4to., bls. 374—5, Svartskinna, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1720.

Jarda Kaupa Breff Eggerts Hannessonar og Grims Þorl[eifs]s[onar].

A Þingvelle Midvikudagenn nærstañ eftter Peturs Messu og Pals um sumared 1555. vorum vier j hia saum̄ og hejrdum̄ æ ord og handaband þessara Manna. af ejnre Halfu Eggerts Hannessonar logmannz sunnañ og avstañ æ Jslande. eñ af annarê Grims Þorleifssonar ad so fyrir skilldu og undertoludu ad Eggert og Grimur keifftu og skifftu med handabande og fullu jæyrde þessum eignum er so hejta Kavpange lxc Kroppstadi xxc. Fıȷfelgierde xxc. j Eyrarlande xxc Leifstade xxc[1]) liggia þessar jarder j Eyafıȷrde Hvamm i Olvese fyrir xxxc hier med xxxij kugillde. med ollum þeim gögnum og giædum̄ sem þessum̄ greindum̄ jordum̄ fylger og filgt hefur ad fornu og nyu og Eggert hefur fremst eigande ad orded. Eñ hier æ möte fieck Grimur Þorleifsson Eggert Hannessyne þessar jarder er so hejta med ollum̄ gögnum̄ og giædum̄ sem þessum̄ grejndum jordum̄ fylger og filgt hefur ad fornu og nyu og kvinna Grims hefur framast eigande ad orded effter sina Mődur Þorunne Sturladottur og med soddan dyrlejka Ballaræ lc Sveiney[2]) xxxc. Vijgolfstadj xxiiijc[3]). liggia þessar jarder æ Skardsstrond og xxiiijc vestur æ Myrum̄. Kietelsstader xxxc og Alftarbacke xijc. og med þessum̄ 6. ȷordum 32 kugildi. skylldu þesser menn kavpa þessum̄ jordum̄ ad hundrada tölu ad tiltoldu sem hveriar jardernar rejknast um̄ sig ad riettum dyrlejka. skyllde þad hver odrum til bæta sem vantade. eñ um̄ frida peninga sem þesser menn Eggert og Grimur vid skifftust þæ skillde hver þad eignast sem med hans jordum̄ stæde. hvert þad være lijfs eda davdt. Kom þar fram̄ fyrer oss ad kvinna Grims Þor-

1) Hér stendr út undan utanmáls: 1cc l. 2) Svo. 3) Hér stendr og út undan utanmáls: 1cc l.

l[eifs]s[onar] Gudbiorg Erlendzdőtter hefdj sitt jaayrde þar til giefed ad hann skyllde þessar hennar jarder meiga selia etc.

---

46. 3. júlí 1555. á Öxarárþingi.
1556. við Öxará.

Jarðaskiptabréf Daða Guðmundssonar og Árna Gíslasonar.

AM. fasc. LXVII, 17, frumrit á skinni, virðist vera m. h. Árna Gíslasonar. Af 6 innsiglum eru 3 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 1009, ágrip m. h. Árna Magnússonar, og hefir þá frumritið verið í eigu Sæmundar Magnússonar á Hóli í Bolungavík; þar lýsir Árni innsiglum.

Kaupbref wm Þorkielshől. Bæ og Laxærdal og Hegstadi[1]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref siaa edur heyra senda Biorn Hannesson. Oddur Thomasson. Gudmundur Ormsson. Jon Sygurdsson. Þordur Aunundsson og Biarni Oddsson. kuediu Gudz og sijna kunnigt giorandi ath þaa lid-id war fraa hingadburd wors herra Ihesu Christi ꝏ d. l. v. aar aa miduikudaginn næstañ efter Pieturs messo og Pæls wm̄ sumarid aa almenniligu Auxarærþingi þar aa eyrinne nærri laugriettunne worum wier j hia sæum og heyrdum aa ord og handaband þessara manna Dada bőnda Gudmundssonar af einni alfu eñ AArna Gijslasonar af annari. Þath faldist og skildist wnder fẏrr skrifadra manna handabandi ath ǣd-urnefndur Dadi bondi Gudmundsson selldi fyʀ skrifudum AArna Gijslasyni alla iordina Þorkielshől i Wijdidal i Breijdabolstadar kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindum Þorkielsholi hefur fylgt ath fornu og nyiu og hann hefur fremst eigandi ath ordit wndan sier og sinum erfingium og efterkomendum eñ wnder ædurnefndan Arna og hans erfingia og efterkomendur. hier med selldi oft nefndur Dadi Arna j sama handabandi jordina Hekstadi j Midfirdi j Mels kirkiu sokn xvjc ath dyrleijka med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindri iordu Hekstaudum hefur fylgt ath fornu og nyiu til sios og landz og fyrr nefndur Dadi hefur fremst eigandi ath ordit wndan sier og sinum

1) Utan á brčfinu með samtíða hendi.

erfingium og efterkomendum eñ wnder ædur nefndan Árna Gijslason og hans erfingia og efterkomendur til frials forrædis og fullrar eignar. Hier ȷ mot gaf oftñefndur Arne fyrr greindum Dada ȷordina Bæ ȷ Hrutafirdi i Prestbacka kirkiu sokn. v. tigi. c. ath dyrleika og iordina Laxærdal ȷ saumu kirkiu sokn xvj^c ath dyrleijka med aullum þeiʀa gaugnum og giædum sem greindum iordum hefur fylgt ath fornu og nyiu bædi thil sios og landz og tijtt nefndur Árne hefur fremst eigandi ath ordit wndan sier og sıȷnum erfingium og efterkomendum eñ wnder fyʀ skrifadañ Dada og hans erfiugia og efterkomendur thil frials forʀædis og fullrar eignar og hier thil fieck oftnefndur Árne fyʀ greindum Dada teinæring med ʀæ og ʀeijda ath fra teknu segli er hann sagdist eiga nordur æ Draungum til frials forʀædis og fullrar eignar. Sagdi fyʀ skrifadur Árni werda mætti ath skipid wæri spillt nauckud af solu og ef þath ʀeyndist suo þæ skylldi hann þath fullu bitala Dada Gudmundssyni edur huad annad sem brygdist wpp æ hans lofun. ætti oft nefndur Dadi ath skoda skipid eda læta skoda nær Þorlæksmesso fyrir edur efter og ath sier taka til frials forʀædis og fullrar eignar ef honum líjkadi suo. hier med afhenti huor audrum þær ȷardir sem selldi ȷ sama handabandi ath næstum efterkomandi fardaugum. Eñ þar thil ætti huor ath eignast aull ʀekagiædi eda aunnur fie sem fyndust ȷ iordu og æ. hier med ætti huor ath hallda sıȷnu kaupi thil laga eñ sæ huor suari laga ʀiftingum er selldi efter þui sem laug giora ʀæd fyrir. gangi ȷordin Hekstader af fyrrskrifudum Árna med laugum. skal hann þǿ̃ meiga ganga domlaust ath fyʀ nefndri iordu Laxærdal. Suo og gaf tijttnefndr Dadi ȷ walld þrætt nefndz Árna þath thilkall sem hann mętti eiga thil iardarinnar Storu Borgar ȷ Westurhǿpi. Eñ thil meijri stadfestu og sans witnisburdar hier wm̃ þryckium wier fyʀ skrifader menn wor ȷnnsigli fyrer þetta kaupbref er skrifad war wid Auxaræ æri sijdar eñ fyʀ seigier.

47. 1555. á alþingi.

ALÞINGISSAMÞYKKT um ljóstoll og tíundir.

AM. 128, 4to., bls. 218, skinnbók, og er þetta skrifað ca. 1600. — Lbs. 812, 4to., bl. 99, skr. ca. 1660. — Lbs. 228, fol., bl. 60v, skr. 1664 (sams konar sem 812). — Ny kgl. Saml. 1847, 4to., A. bl. 113v, m. h. síra Guðbrands Jónssonar í Vatnsfirði ca. 1669. — JS. 149, 4to., bl. 177—8, m. h. Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — ÍB. 216, 4to., bl. 48v, skr. á fyrra hl. 18. aldar.

Alþıngissamþyckt vm liostoll [Anno 1555[1]).

Hver [sa madur[2]) sem hann æ x[3]) avra skvlldlavsa ȷ fardogvm skal giallda liostoll æ[4]) epter komanda[5]) æri [suo sem tijvnder og skatt[6]).

[er fostvdagien[7]) langa[8]) eindagienn ad giallda[9]).

[en þad eru[10]) ij avrar vax er ȷ[11]) liostoll [gialldast eiga[12]) edur suo mikid sem vaxit gillder ȷ þeirri sveit epter skynsamra manna virdingv.

Hvort hiona sem andast epter fardaga og stendur bwnadur þeirra saman framvegis. þa sie ein tijvndargiord og einn liostollur þo arfar verdi fleıȷre. Eñ ef sundur er brvgdit bue[13]). þa tijvndi hvor sitt hlvtskipte. og lwki hver sinn liostoll.

Ef hion eiga 10 avra edur [c[14]) minna[15]). og sie [hvorvtveggi þeirra vanfær[16]). þa lvki ei vtan einn liostoll[17]). Se liostollurinn þa ecki golldinn friadaginn langa. þa sie ij avra sok. og tvigialldi liostoll [sa[18]) sem helldur.

Af eydijordum gialldiz einginn liostollur. og ecki þar sem öreigar bua.

Af omaga gossi skal sa lvka liostoll er helldur.

J[19]) hiona liostoll[20]) skal [riett golldiñ[21]) vj[22]) merkur smiors eda viij[23]) mörk morz.

1) [b. v. 228 og 812, sem hefir fyrirsögnina svo: Samþickt vm liostolla huor logtecin var a Alþinge Anno 1555 — 1847 hefir þessa fyrirsögn: Alþingissamþykt 1555 um liostoll ȷtem um tiund og skatt. 2) [manna 812. 3) 812; 10, 128. 4) þuij, b. v. 812. 5) 812; -di 128. 6) [sl. 812. 7) föstudagurinn 1847. 8) sl. 1847. 9) [langafriadag er sa eindage 812. 10) [ero þad 812. 11) er sl. 812. 12) [1847; sl. 128, 812. 13) b. v. 1847. 14) hundrade 812. 15) [minna en hundrad 1847. 16) [huorttueggia vanfært 812. 17) og, b. v. 812. 18) [af þeim (!) 812. 19) b. v. 812. 20) „hjúa ljóstoll réttara meina eg" athgr. í 1848. 21) [giallda 1847: riett golldner 812. 22) v, 812. 23) viij 812.

Ollvm þeim sem ecki lvka kirkivm[1]) og kennemonnum greidlega sijnar skylldur skvlv menn giora iij aminningar.

Af[2]) halfkirkium leggist heima til[3]) liostollur[4]).

---

48. 6. júlí 1555. í Kaupmannahöfn.

Konungr úrskurðar gild bréf Árna Gíslasonar og erfingja Þorleifs hirðstjóra Björnssonar um hjúskap Þorleifs, og hafði alþingisdómr 30. júní 1554 lagt það mál á vald konungs (sbr. Dipl. Isl. II. nr. 465).

A.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. o. a. L. 6, 603. Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. II. bls. 331—2 og í MKet. I. bls. 376—8.

Arild Gisselssenn paa Island fick breff. ssom effterfôlger aar 1555.

Vij Christiann thenn tredie etc. Giore alle witterligtt. att thenne breffuissere Arild Gisselssenn. wor wnderssaatt paa wortt land Island. haffuer paa ssijnn egne oc Torloff Biornssens arffuingis wegne berett for oss. huorledis att for noger aar sidenn forledenn thaa er forschreffne Torloff Biörnssen oc Engulde Hellgissdatter kommen wdj echteskaff ssamen. oc epthertij the hörde forner samen paa slegtt oc biurds wegne. Tha bleff ther paatald. och sidenn bleff thett tillatt aff paffuenn. och tisligiste aff högborne fôrste koning Christiernn. wor kiere herrefader fader. att forschreffne Torloff Biôrnssenn oc Engulde motte bliffue samenn wdj echteskaff oc thieris bôrn oc affkomme att were egte. Thernest haffuer hôgborne fôrste koninng Hanns. wor kiere herrefader broder wdj lige maade stadfesth ssame echteskaff wed fulle magtt att bliffue. huilcke paffuebreffue. sameledis koningebreffue. forschreffne Arild Gisselssenn her for oss wdj rette lagde. och beclager forschreffne Ariild Gisselssenn. att wdj hôgbornne fôrstis koning Fredericks. wor kiere herrefader (hôg-

1) kirkiunne 812. 2) A, 812. 3) sl. 1847. 4) 812 sleppir klausunum um ljóstoll af eyðijörðum og ómagagózi.

lofflig ihukomelssis) regieringstiid wor ther enn laugmand paa forschreffne wortt land Island. mett naffn Ioenn Siigmundssenn. oc hannd for nogen wild skyld tiltog sseg thenn ssag och dômpte emellom forschreffne Biôrn Torloffssenn oc [Bierne Guduckssenn[1]) oc sidenn. mett wrang wnderuissning. er hogmelte koning Fredericks stadfestilsse forhuerrffuit paa ssamme dom. och haffuer forschreffne Arild Gisselssenn beuist for oss mett ett her Staffenns. fordom biscop wdj Skalholtt stigtt paa Islands breffue. att forschreffne Joenn Siigmundssenn. bestaae wed hans eed oc hanns guds ssandhed. att hand hagde wdj thenn sagh dômptt wrette. oc emod Islands loug. mett mange andre fliere breffue. som biscoper oc andre paa thenn ssag wdgiffne oc tagne ere. oc forschreffne Arild Gisselssenn for oss i rette lagde. Thaa epthertij forschreffne Arild Gisselssenn haffuer beuist for oss mett enn dom. ssom er dômptt paa alting paa Islannd. att thenn ssag er indssatt for oss att dômme paa oc thett findis epther forschreffne Joenn Siigmundssens egen bekiendelsse att hogmelte koning Fredericks stadfestilsse er forhuerffuett paa enn wrettferdige dom. bôr forschreffne Arild Gisselssenn och Torloff Biôrnssenns arffuinges breffue med thieris fulle magtt att bliffue till saa lenge Arild Gisselssen oc Torloft Biôrnssenns arffuinges wederpartt wdj thenn ssag wille were wdj rette oc tha gaa ther om ssaa môgett ssom ret er.

Datum Kiôpnehaffn lôgerdagen nest epther sanctorum Petrj et Paulj apostolorum dag aar etc. mdlv.

Dominus rex manu propria subscripsit.

B. *Uppkast.*

AM. 381, fol, frumritað uppkast á pappír.

Wij Christiann then tredie et cetera. Giôre alle witterligtt att thenne Breffuisere Arild Gissellsen. wor wndersaatte paa wort land Jsland haffuer paa sijn egne oc Thorloff Biôrnsens arffuingis wegne. berett for oss huorledis att for nogenn aar siden forleden Tha er forne Torloff Biôrnsenn oc Engulde Hellgiesdotter komenn wdj Echteskaff samenn. Och

1) [Svo, þ. e. Björn Guðnason.

epthertij the hörde for ner samen paa slegtt och biurds wegne. Thaa Bleff ther paa tald. Och sidenn bleff thett tilladett aff pauenn. oc Thisligiste aff Högborneste förste Koning Christiern wor kiere herre faderfader att forne Thorloff Biörnsenn oc Engulde motte bliffue samen wdj Echteskaff oc thieris börnn och affkomme att[1]) were egte. Ther nesth haffuer Hogborne förste koning Hanns wor kiere herre faderbroder wdj lige moode stadfest same echteskaff wed fulle magtt att bliffue. Huilcke paffuebreffue. sameledis koninge breffue forne Arild Giselesen her for oss wdj sette lagde. Oc beclagett forne Arild Gisellsenn. att wdj Högborne forstis. Koning Frederick wor kiere herre fader (Höglofflig jhukomelsses) Regierings tid wor ther enn laugmand paa forne wortt land Jslañd mett naffn Joenn Siigmundsenn. Och hañd for nogen wild skýld tiltog seg theñ sag oc dömpthe emellom forne Biörnn Torloffsen och Bierne Gudnesen. Och sidenn mett wrang wnderuissning. er Hogmelte koning Fredericks stadfestelse. forhuerffuit paa same dom. Och haffuer forne Arild Gisselsen beuist for oss mett ett her Staffens fordom Biscop wdj Schalholtt stigtt paa Jslands breff att forne Joenn Sigmundsen be[s]taae wedh hanns eed oc hanns gudz sandhed. att hand hagde wdj then sag dömpt wrett oc emod Jslandz loug. mett mange andre fliere breffue som Biscopper oc andre paa thenn sag wdgiffnne oc tagne ere. Och forne Arild Gissellsenn for oss i Rette lagde. Thaa efftertij forne Arild Gisselsen haffuer beuist for oss mett en dom som er dömpt paa alting paa Jsland [ar epther guds býrd mdliiij[2]) then lögerdag nest epther Sanctorum Petrj et Paulj apostolorum dag [sist forledenn[3]). att then sag er jndsatt for oss att döme paa [thet neste aar oc begge parterne at möde for oss oc sware ther til oc forne Arild Gisselssen haffuer verett her for oss oc böed sig wdj alle rette[4]). oc ingen er komeñ att suare handt vdj thend sag[2]). Oc thett findis epther forne Joen Sigmundssens egenn bekiendilse. att hogmelte koning Fredericks stadfestelse er forhuerffuit paa enn wrettferdige dom. Bör

1) Tvískrifað. 2) [utanmáls bætt inn með annarri hendi samtímis. 3) [útstr. 4) Hér hefir sama hönd ætlað að bæta inn þrem orðum, en strikað þau síðan út.

forne Arild Giselsenn oc Torloff Biórnsens arffuinges breffue ved thieris fulde magtt att bliffue. Thill saa lenge Arild Gisselssen oc Torloff Biórnsens arffuinges breffue wed thieris fulde magtt att bliffue. Thill saa lenge Arild Gisselssen oc Thorloff Biornsens arffuinges wederpartt wdj then sag wille were wdj rette [oc then bliffuer louglig kallet[1]). Och thaa gőr viidere[2]) ther om saa mőgett som Ret er.

---

49. 14. júlí 1555. á Möðruvöllum. 30. mars 1556. í Saurbæ.

Kaupmáli síra Bjarnar Gíslasonar og Mál[m]friðar Torfadóttur.

AM. Apogr. 513 „Ex originali chartaceo Þordar Þorleifssonar á Kirkiubæiarklaustri". Árni segir til innsigla.

Jn nomine domini amen lystist oc stadfestist svo felldur kaupmali ȷ millum sera Biarnar Gislasonar oc Malfridar Torfadottur æ Modruvollum ȷ Horgardal æ drottinsdaginn næstan fyrir festvm Torlaci episcopi um sumarid æ þeirra brullaupzdeigi arum epter gudz burd ꝏ. d. l. og v. reiknadi nefndur Biorn prestur sier til eignar oc kaupz vid Malfridi Torfadottur llc ȷ ȷordum og llc ȷ lausagossi. hier ȷ mot gaf Torfi prestur Jonsson Malfridi dottur sinne ȷordena Þorleifzstadi er liggia ȷ Myklabæiar kirkiu sokn fyrir fyrir lxc og xlc i lausagossi. suo ok gaf fyrrnefndur Biorn prestur Gislason adurnefndri Malfridi Torfadottur kuinnu sinne fimtigi hundrud ȷ tilgiof. var þar til skilin̄ ȷorden Vaglir ȷ Skagafirdi er liggur ȷ Myklabæiar kirkiu sokn fyrir xxxc og x malnytukuilldi ok xc ȷ silfri. en̄ ef adurnefnd ȷord Vaglir ganga af med logum þa skilldi fyrrgreind Malfridur Torfadotter hafa xxc ȷord þa henni likadi og x malnytu kuilldi af peningum sera Biarnar Gislasonar. reiknast þa mali Malfridar med tilgiofenne hundrad hundrada og xxxc ȷ gard adurnefnz sera Biarnar. en̄ epter þessum giorningi ok skilmæla festi

1) [utanmáls bætt inn með annarri hendi samtímis 2) þ. v. yfir línu með sömu hendi sem utanmáls.

adur nefndur Biorn Gislason adur greinda Malfridi Torfadottur sier til logligrar eigenkuinnu epter riettvm bokarennar ordum. voru þesser menn festingarvottar oc brullaupzvottar at adur sogdum giorningi j fyrstu Þorsteirn Hallzson, Þorgeir Gunnarsson. prestar. Oddur Arnfinsson. Teitur Magnusson. Magnus Gunnsteinsson. Biarne Jonsson leikmenn. Ok til sannenda hier vm setium vier fyrskrifader menn vor jnsigli fyrir þetta kaupmalabref huort er skrifad var a Savrbæ j Eyiafirdi manudaginn næstan epter Mariu Messo a langafaustu are sidar eñ fyr seiger.

---

50. 15. júlí 1555. á Bergsstöðum.

Vitnisburðr um Vetrliðastaði.

AM. Apogr. 4607 „Epter transscripto (þessa og annara fleire brefa) giðrdu á Grund i Eyiafirde sunnudag næsta fyrer uppstigningardag 1595".

Um Veturlidastadi.

Þad giori eg Þorsteinn prestur Gunnason godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. ad biskup heitinn Jon. godrar minningar. nefndi og kvaddi mig til. og fleire goda menn. ad vera vitnis[mann] þess giornings sem hann giordi vid sijra Jon heitinn Philipusson heima á Holum i Hialltadal. þar i Steikarahusenu. og þann eid ma eg vel sveria. ad minu minni og viti. ad sijra Jon heitinn Philipusson fieck þa biskupi heitnum Joni jðrdina Veturlidastadi i Fnioskadal til fullrar eignar med handabandi. og lðgfullum skilmala. og ordfullum. og eige minnest eg betur þar um. eñ eg skrifadi þeirra giðrningsbref og incigladi um þenna þeirra giorning. med annara godra manna vitnisburdum. þeirra sem þar voru hiá. Og til sanninda hier um set eg mitt jncigli fyrer þetta bref. skrifad á Bergstðdum i Svartardal á manudaginn næstañ fyrer Þorlaksmessu um sumarid arum epter guds burd M. D. L. og V.

---

51. 16. júlí 1555. á Hofi á Höfðaströnd.

Sjöttardómr, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir Brandi Jónssyni jörðina Reistará syðri.

AM. Apogr. 5639 m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali" á pappír.

Þat giorvm vier Pall Grimsson. Olafur Tumasson. Ellendur Jonsson. Jon Gislason. Hrolfur Biarnarson[1]. Þorbergur Bessason godum monnum viturligt med þessu voru opnv brefi arvm epter gudz burd ᴍ. D. l. v. a almenneligv Auxararþingi þridivdaginn næstan epter Peturs ᴍesso[2] vorvm vier j dom nefnder af heidarligvm herra Oddi Gottskalksyni laugmanne nordan og vestan a Jslande til at skoda og ransaka og fvllnadar dom a at leggia hvert afl eda makt er hafa skyllde sv ákæra er Brandr Jonsson hafdi til jardarinnar sydre Reijstarar a Galmarstraund er þa var halldin eign Maudrvvalla kirkiu en herra Knut Steinsson svaradi laugum fyrir kongdomsins vegna fyrir adrgreinda jord Reijstara. og þar hana vnder laug lagdi fyrir guds skylld morgvm godum monnum hiaverandi. þvi med heilags anda nad til kalladri dæmdum vier vnderlagit laugligt. kom þar fram fyrir oss bref med innsiglum at Brandr Jonsson hefdi giefit til jayrdi og samþýcki at Halldor Jonsson skilldi mega selia edr burtu fa hverium hann villdi þessa fýrgreinda jord Reijstara. hvat os[s] leist j mote laugvnvm giort vera fyrir þær greiner sem j bokenne standa. at omagi ma ecke kaupum rada eda giafer giefa sa hann er ýngri en xx ara gamall þvi os tilvisadi so datum at Brandr Jonsson hefdi þa j omegd verit er þessi giorningr skilldi fram ganga. þvi dæmdum vier j allan mäta þann giorning og þat bref omýndugt og ecki afl hafa. j þridiu grein. kom þar fram fyrir os dandi manna domr so hliodandi at þeir haufdu dæmt honum þessa jord at þeim eide vnnvm at hann hefdi alldri þessa iord sellt ne giofvm giefit og avngvm baud hann þar vm sidan hann var fiar sins radandi. j sama mata kom þar fram þessi hans eidr fyrir oss at hann hafi þennan eid suarit fyrir herra Egert Hanssyni er þa var fovite yfer allt Jsland en þo at tittnefndr Brandr

1) Svo. 2) þ. e. 2. júlí.

Jonsson hafi þessa jord Reÿstara ecki at riettvm landabrigdum brigt fyrir fafrædis saker og fatækta[1]) og mennskuleysis en þeir riker sem hielldu. þvi leist os hann lauglig forfaull haft hafa. þvi þat stendr so j landabrigdvm at huer madr skal brigt hafa þær jarder sem fiarhalldzmadr fær j burt medan hann er j omegd þa skal hann öll brikt hafa innan x ara ef hann hefur vit og mennsku til. þvi dæmdum vier med fullu doms atkuædi þessa jord Reistara sydre eign Brands Ionssonar vera og verit hafa en hverium aptur sin goz þat þeir kynne at bevisa med briefvm eda vitnum sem fyrir þessa iord sydri Reistara hefur komit hvort þat eru iarder eda adrer aurar þar sem stendr so j lands laga bokinne ef honum fullnast þessi vitne þa skulu domendr dæma honum iord sina en hinvm aura sina. haufdvm vær fÿrnefnder domsmenn þessar allar fyrrskrifadar greiner fyrir os. samþyckti þenna vorn dom heidarligur herra Oddr Gotskalkson og setti sitt insigli med vorvm innsiglvm fyrir þetta domsbrief hvert skrifat var a Hofi a Haufdastraund þridiudaginn næstan fyrir Þollaksmesso vm sumarit a sama arı og fÿr seiger.

---

52. 15. ágúst 1555. á Eyvindará.

Vitnisburðr um landamerki í milli Sléttu og Áreyja i Reyðarfirði.

AM. Apogr. 4614b.

Þat giore ec Biarni Jonson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. at eg hefi uerit ꝍ́ Sliettu ȷ Reÿdarfirdi xx. vetur. og þadañ af leingur buit ȷ Reydarfirdi. og hiellt minn fader þessi landamerki ȷ millum Sliettu og Áreÿa v̋r gili þui sem gengur ofan v̋r midiu Kollfelli. og sionhending ut ꝍ́ eÿrarnar og ut at midrar strandar ꝍ́. eñ þo lysti hann þui at sier hefdi suo elldre menn sagt. at Slietta ætti land vt at Jotnagaurdum og suo vissa ec hann hafdi uerstaudu ꝍ́ Selstaudum. og suo sagdi hann Slietta ætti

1) Svo.

skogarpart j Seliateigsland ẏfer under mela. og tueggia hrossa beit á Teigarbacka á uetur j Somastada land. heyrdi eg hier alldri tuimæli á leika fẏrr en̄ nu fyrir fám árum. og hef ec nu fiora uetur um fertugt. hier epter uil eg sueria ef þurfa þiker. Og til sanninda hier vm set ec mitt ȷnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref. huert er skrifad uar á Eẏuindará. Mariumesso fẏri vm sumarid arum epter gudz burd. M°. d. l. og v. ár.

Þetta fẏrer framan og ofan skrifad bref er riett Copierad epter originalnum, sem er ritadur á kalfskinn og med underhángade heilu og læseligu innsigle Biarna Jonssonar, sem fyrer brefid er skrifadur. Til sannenda merkis hier um setium vier underskrifader vor nöfn hier fyrer nedan i Skálhollte þann 1. Junii. Anno 1712.

Þorleifur Arason.
Þorgils Sigurdsson.
Pall Hakonarson.

---

53. 18. ágúst 1555. í Laufási.

Ólafr byskup Hjaltason fær Halldóri Sigurðssyni í þjónustulaun sín Neslönd tvenn við Mývatn, Refsstaði í Laxárdal og Hringver á Tjörnesi.

AM. fasc. LII, 13, frumrit á skinni. Fyrir bréfinu eru 5 innsigli, auk innsiglis Orms lögmanns, sem læsir samþykktarbréf hans frá 17. mars 1570 við þetta.

Um̄ Nesslond[1]).

Þat giorum uær Biorn̄ Gijslason. Þorsteinn Hallzson prestar. Jon Magnusson og Jon Ormsson leikmenn godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefe at arum epter Gudz burd. M. d. l. u.[2]) ȷ Laufase æ Eyiafiardarstrond sunnudagen næstan fyrir Bartholomeusmesso uorum uær hia saum og heyrdum æ at verdvgur Herra Biskup Olafur Hialltason

---

1) Utan á bréfinu m. h. frá 18. öld. Utan á er og ritað ártal „$\frac{1552}{70}$" m. h. Árna. 2) Þetta er ritað sem „.u.", en Árni les úr því „1552", en ártalið er skýrt í bréfinu.

gaf og gallt j sin þionvstulavn med handsolum Halldore Sigurdzsyne þessar jarder er svo heita Neslond tuenn er liggia uid Myvatn j Reykiahlidar kirkiu sokn fyrir xx hvndrvd og iiij hvndrvd og þar med iiij kugillde og jordina Refstade j Laxardal j Holltastada kirkiusokn fyrir xij hvndrud. Og jordina Hringuer æ Tiornese j Husauikur kirkiv sokn fyrir viij hundrud. voru greindar jarder Neslond dæmdar adur skrif[u]dum Herra Biskup Olafe til eignar og frials for[r]ædis fyrir þa bot og efling sem hann hafde latid giora æ kirkiune og stadnum j Laufase saker þess at greindar jarder Neslond hofdu verid lvktar optnefndre Laufaskirkiu til fullkomligrar eignar fyrir kirkiuspioll og stadarfyrnd svo sem insiglad bref þar vm giortt inne helldur[1]). En jordena Refstade sagdist hann keypt hafa af sera Einare Vlfssyne fyrir fulla peninga og verd vt fyrir golldit. Eñ jordena Hringuer sem uerid hafde Hola kirkiu eign hefur Þorbergur bonde Bessason lofad med innsiglvdu brefe ad borga domkirkiune annare jafndyrre jordu j Bardardal so framt sem greind jord Hringuer kynne med logum af ad ganga greindum Halldore. Suo og sagdizt fyrr nefndur Herra Biskup Olaf[2]) svo mykla peninga eiga j þann tima ad hann mæt[t]e vel fyrr sagda penin[g]a med logum giefa epter þui sem hann sagdizt reiknad hafa med margra godra manna uitorde sem þar er kunegt til. Skilde þratt nefndur Herra Biskup Olafur þad til ad adur nefndur Halldor Sigur[d]sson skyllde giefa sagdar jarder Neslond Bergliotu Ormsdottur j loggiof og tilgiof svo framt sem Gvd villde ad sa radahagur tækizt sem vm uar talad þeirra æ mille. Og til saninda hier vm sette tijtt nefndur Herra Biskup Olafur sitt innsigle med vorum fyrr nefndra manna innsiglvm fyrir þetta bref er giortt var j sama stad og ære deige sijdar eñ fyr seiger.

---

54 **23. ágúst 1555. á Stað í Grunnavík.**

Kaupbréf fyrir 6 hundr. í jörðunni Hesteyri „í Aðalvíkrkirkjusókn.

1) Sjá bréf 20. sept. 1485, Dipl. Isl. VI, nr 450. 2) Svo.

AM. Apogr. 4798b β „Ex orig. Erlendz Jonssonar á Hvole“; sbr. lögmannsúrskurð 12. sept 1571.

Þad giore ec Þorkell Lan[d]biartzson godum monnum kuneckt med þessu mino opno brefi at ec medkenunst at ec hefi selltt Solueigu Olafzdottur. vic. j jordune Hesteyri er liggur j Adaluickur kirkiu soknn med aullum þeim gǫgnum og gædum sem greindum jardarpartte a ad fylgia og fylgt hefur at fornu og nyio ad aullu til teckno en aunguo fra skildo vndan mier og minum erbingum[1]). en under hana og hen[n]ar erfingia[1]). hier j mott gaf adur greind Solueig mier vijc j fridum peningum og ofridum sem mier vel lickadi at tacka fyrir þesse jardar hundrud. þar fyrir gef ec adurskrifadur Þorkell Landbiartzson fyrr skrifada Solueigu Olafzdottur aulldungis kuitta og akærulausa fyrir mier og aullum minum epterkomendum og erfinguin[1]) vm adur greint jardarverd. Suo og skylldi opt skrifud Solueig hallda þessum jardarpartte til laga en fyrr skrifadur Þorkel[l] skylldi suara lagaripttingum æ þessum jardarparti. Og til saninda hier vm setta ec mitt insigle fyrir þetta kuittunarbref huertt er skrifad var æ Stad j Grunnavick in uiggilia[1]) sancte Bartolomej[2]) anno domini ꝏ. d. l. og v.

---

55. 27. ágúst 1555. í Vatnsfirði.

Síra Gísli officialis Jónsson staðfestir gögn Vatnsfjarðarkirkju fyrir fisktollum úr Bolungavík.

AM. Apogr. 916 „Ex orig. Vatzfiord. accuratè“. Bréfið var með innsigli síra Gísla læst við dóm síra Jóns Þorleifssonar 7. okt. 1553.

Jhesus.

Þat giore eg Gisle prestur Jonsson. ouerdugur officialis yfer Vestfiordu godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. Eg medkennunzt ad eg hefi sied bref og biuisingar heilagrar Uatzfiardar kirkiv. med heilum og oskoddum danemanna jnsciglvm vm tolla j Bolungarvick. Suo og þann dom sem dæmdur var j Vatzfirdi vm haustid anno.

1) Svo. 2) Hér aftan við er krot; gæti hafa verið et cetera.

1553[1]). Litz mier ad minu vite kyrckiunar bref med ollu skial-lig og myndug. og ȷ onguan mata raskazt mega. Suo og þennañ dom med ollu gate og skiale dæmdañ vera eptter þessum kyrckiunar morgum brefum og biuisingum[2]) Þui ȷn nomine domini amen. til styrcktar og sannrar stadfestu lyse-ec þenna dom med ollu myndugan og skialligan. og af ong-um riufazt mega. vtañ Biskup og adrer logliger domendur siae þau nockur forfoll sem eg ecki af ueit. ad þessum domi og brefum meigi hrinda. Og til sannenda hier vm festi eg mitt eg mitt ȷnsigle fyrir þetta Bref huertt eg teingi vid þenna dom. Skrifad ȷ Vatzfirdi þridiudagenn næstañ epter Bartholomei vm haustid. Anno domini 1555.

---

56. 5. september 1555. í Skálholti.

Marteinn byskup Einarsson felr Daða bónda Guðmundssyni innheimtu byskupstíunda í milli Gilsfjarðar og Gljúfrár.

AM. Apogr. 4611 „Ex originali chart. fra vicelögmannenum Odde Sigurdsyne“, m. h. Árna Magnússonar.

Eg Marteirn Eijnarson under gudz þolenmædi biskup i Skalhollti heilsa ydur aullum sem big[g]ia og bua milli Gils-fiardar og Gliufrar kiærlega i gude. Vitid godir viner ad eg heue um bedid heidarligan mann Dada bonda Gudmundzson mijnar tijunder saman ad taka og þau sakferli sem kirkivni og mier tilkoma og nu falla edur fallid hava fyrir vtan hor-doms saker og kiettarij i greindu takmarki sem adur hafa veniuliga profastar giort. Skal hann þann prest tilskipa þa menn ad leisa sem brotliger kunna ad verda sem hon-um þiker best til fallen af þeim malum sem min[n]i laug-saugn tilkiemur. Skulu þeir aller kuitter sem hann kuitta gefur under rietta greijn og reikningskap vid mig. Og til sanninda hier um þrȷcki eg miinu insigli up[p]a þetta bref

---

1) „1555. stendur ad visu i originalnum. Eñ þad hefur ővarlega misskrifast, af þvi skrifarenn hefur þeinkt til arstalsens sem var þă hann ritade“ (AM.). 2) biuisindum, stóð í frumritinu.

skrifad i Skalhollti. 5. dag Septembris manadar Anno Domini. 1.5.5.5.

(L. S.)

---

57. 8. september [1555]. á Möðruvöllum.
31. mars 1559. á Hofi í Vopnafirði.

KAUPMÁLABRÉF Eiríks Snjólfssonar og Þuríðar Þorleifsdóttur.

ÍB. 67, 4to., XCVIII, bl. 96, m. h. síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Af kaupmalabrefi Eyreks Sniölfssonar og Þorridar Þorleifsdottur Grimssonar.

In nomine Domini Amen. Á Mödruvöllum i Eyafijrdi um haustit Mariu Messo sidari. sem þa bar a sunnudag[1]). lýstiz og stadfestiz so felldr skilmæli med þessum heidursmonnum. Eyreki B[onda] Sniölfssyni og hans eiginkvinno Þorridi Þorleifsdottur. a þeirra brudkaupsdegi. at Þorleifr B[ondi] Grimsson taldi og reiknadi peninga þessarar sinnar dottr[2]) jc^c og ijc betur. en hier a moti skildi sæ heidursmann Eyrekr B[ondi] Sniölfsson ivc^c. og or þessum peningum gaf hann sinni kvinnu Þorridi lx^c. til greindar jarder í þessa hans lagagiof. Medalnes í Ássþingum i Austfiordum fyrir xxx^c. Backi í Borgarfijrdi fyrir xx^c. og þar til x^c i godum þarfligum peningum. so mælinn reiknadist ijc^c og xl^c betur i gard Eyreks B[onda] Sniolfs sonar. So og festi hann sina egtakvinno þessa rett epter lögmalsins ordum æ þessum sama degi. þessum heidursmonnum og dændimonnum vit verondum og æheyröndum. Árna B[onda] Brandssyni. Oddi Ássmundssyni. Joni Sigurdssyni. Oddi Kolbeinssyni. Gudmundi Jonssyni. en þessum prestum Sira Finnboga Thomassyni. Sira Joni Jonssyni. Sira Hialmi Einarssyni. setiandi sin innsigli fyrir þetta kaupmælabref. skrifat æ Hofi í Vopnafijrdi hinn seinasta dag Martii mænadar ærum epter Guds burd M D L og ix.

---

1) Ekkert ártal er hér. Maríumessu síðari bar — af þeim árum er til greina geta komið — á sunnudag 1549 og 1555; mun ártalið vera 1555. 2) Svo

58. 8. september 1555. á Stað í Hrútafirði.

Festingarbréf síra Þorláks Hallgrímssonar og Helgu Jónsdóttur.

AM. fasc. LIII, 22, frumrit á skinni „fra Magnuse Biörnssyne á Storaholi". Tvö fyrstu innsiglin (af 3) eru dottin frá. — AM. Apogr. 4610.

Festingarbref Sira Þollaks Hallgrimssonar og Helgu Jonsdotter[1]).

Eg Olafur Hialltason ouerdugur [fyrir gűdi[2]) superintendens Hola hiskupsdæmis giori godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi at arum eptir gudz burd ꝏ d. l og v j minne visitatiu a Stad j Hrutafirdi viij dag septembris manadar epter konglig maiestets bijfalning og skipun oc mijns fatæka kalls og embættis vegna. skipadi ec og tilskylldadi ec þa heidarligu personu sera Þorlak Hallgrimson at giora sijna fullnadar festing og kaup vid þa heidurs fromu dandi kuinno Helgu Jonsdottur so at gűdz ord hefdi ongua hneyking af hans fram̄ferdi og lijferni epter pauadomsins fornum hætti. helldur epter þui sem þa var innsett og skipad af vorum nadugasta herra og kongi j landit oc gudz orda skipun og heilagra gudzspialla. at huer eirn gudz orda þienari skylldi eigingijptur vera. Þui at heilags anda nad til kalladri og at konglig maiestets bodi og minne skipun j þeim sama stad og deigi sem fyrr seiger festi med laugligri lagafestingu epter bok[ar]innar ordum fyrr skrifadur Þorlakur Hallgrimson fyrr nefnda Helgu Jonsdotter sier til logligrar eiginkonu at mier hia veranda. og morgum audrum fromum dandimonnum sem þa voru j minne naueru sem var j þann tijma minn kiæmeistare Jon Sigurdson og Añfinnur Gudmundson, Og til sannenda og fullkomligs vitnisburdar hier vm set ec mitt embættis insigli med fyrr greindra manna innsiglum Jons og Añfins fyrir þetta vitnisburdarbref er giordist j sama stad deigi oc ari sem fẏr seigir.

---

1) Utan á bréfinu með samtíða hendi. 2) [er innan sviga, svo að vera má, að til hafi verið ætlazt, að þessi orð skyldu falla burt.

59. 16. september 1555. í Holti.

Kaupbréf fyrir 30 hundr. í jörðunni Felli í Fellshverfi.

AM. Apogr. 4614 „Ex orig. Hlidarend. ordriett, eigi stafriett". „innsiglin eru burtu".

Þat giaurum wer Snorre prestur Hialmsson. Gisle Jonsson. Oddleifur Bryniolfsson. og Stephan Snorrason. gődum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. þa lidit var fra Gudz burd ꝏ. d. l. og v. ar svnnudaginn næsta epter krossmesso vm haustid[1]) a Hlidarenda ȷ Fliotzhlid. vorum vier ȷ hia saum oc heyrdum æ ord og handaband þessara manna af einne alfu Sira Halldors Thomassonar. eñ af annare alfu Pals bonda Vigfussonar. Þat skildist og faldizt vnder þeirra handabande. at Sira Halldor Thomasson selldi Pale bonda Vigfussyni. xxx^c. ȷ ȷaurdunne Felli er liggur ȷ Fellzhuerfi ȷ Hornafirde ȷ Kalfafellz kirkiusokn. med ollum þeim gaugnum og giædum sem greindri ȷaurdu fylger og fylgt hefer at fornu og nyu bæde til sios og landz til ævenligrar eignar og frials forrædis vndañ Sira Halldore og hans Erfingium. eñ vnder Pal bonda Vigfusson og hanz Erfingia. hier ȷ mőt skylldi ædur nefndur Pall giefa fÿrr skrifudum Sira Halldore xv^c og xx. ȷ godum peningum. Skyllde þat vera fyrst xx malnytu kvgillde.

ij naut gaumul ȷ iiij^c.
ix sauder gamler ȷ ij^c.
Godur hestur ȷ ij^c.
Tuau hundrud ȷ smiore.
viij sauder tuævetrer j^c.
xij sauder veturgamler j hundrat.
þrievett naut at audru hauste ȷ hundrat.
hundrat ȷ vadmǻlum. og eitt hundrat ȷ kauplum.

Skyllde opt nefndur Sira Halldor suara lagariptingum a greindri ȷaurdu. eñ þrǻtt skrifadur Pall bonde hallda henni til laga.

Saumuleidis heyrdum vier upp a at Sira Halldor lofade at suara lagariptingum ǻ ȷaurdunne Melrackanese. sem Pall

1) þ. e. 15. sept.

heitinn Thomasson gaf Gudrunu Vigfusdottur. systur Pals Bonda. a þeirra brullaupsdegi. huers säl Gud näde.

Og til sannenda hier vm festum vier fyr nefnder menn vor ȷnnsigle fyrer þetta kaupbriet. Skrifad ȷ Hollte vnder Eyiafiaullum a sama are. degi sidar eñ fyrr seiger.

---

60. 16. september 1555. í Kaupmannahöfn.

Kvittun konungsféhirzlu til Knúts hirðstjóra Steinssonar fyrir afgjöldum af Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Register paa alle Landene 6, 602v. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Knud Stiensenn fick quitantz paa ett tusind daller oc Ivij lod sölff. som hand anttuordett ind wdi konglige Maiestets egett kammer. oc hand paa konglige Maiestets wegne hagde opeborett paa Island.

Datum Kiöpnehaffn then 16 dag Septembris Aar etc. mdlv.

---

61. 16. september 1555. í Kaupmannahöfn.

Kvittun til sama manns fyrir refaskinnum í afgjöld af Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Register paa alle Landene 6, 602v. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Jdem Knud Stienssen

Fick quitantz paa ett Hundrede oc tuo Iislandz Reffueskind. som hand anttuordet ind wdj konglige Maiestets skredderkamer her paa slottett. Oc hand paa konglige Maiestets wegne hagde opeboritt paa Jsland.

Datum vt supra.

---

62. **7. október 1555.** **í Finnstungu.**

Áreið á landamerki í millum Finnstungu og Blöndudalshóla.

AM. Apogr. 4276 m. h. Jóns Magnússonar „Ex transscripto“ á kálfskinn 28. apríl 1640.

Þat gerum vær Brandur Arnoddzson. Berdþőr Ionsson. Jngemundur Þorsteinsson. Hrafn Ionsson. Jon Sigurdsson og Biorn Sigurdsson. gödum monnum viturligt med þessu voru brefe. ath vær vorum til nefnder af Arngrime Solvasine ad rijda a landamerke millum Finnztungu og Blondudalshola. þvi at hann sagdist stefndur hafa verid af Sira Kar Jonssyne er þa hiellt stadinn i Holum og leizt oss nedan fra Blondu oc vpp a fiall. ei onnur landamerke skilvijsari. eñ gardur sa sem er fyrir sunnan Grundarlæk. og ei fyrnefndur sira Kăr synde oss ne þeir prestar med honum ridu onnur landamerke eñ þesse skialligri. epter þeim gognum oc vitnum sem fyrnefndur Arngrimur let þar lesa fyrir oss. oc til sanninda hier vm setium vær fÿrrnefnder menn vor jnnsigle fyrir þetta Bref. skrifat i Finnstungu i Blondudal manadaginn næstañ fyrir Calixtus messo Anno Domini ϖ°. D°. l°. qvinto.

---

63. **8. október 1555.** **á Hvanneyri.**

Kaupbréf fyrir Krossholti i Kolbeinsstaðahreppi.

AM. Apogr. 4604 „Ex Transscripto orig. Brefed feck eg hia Sira Jone Halldorssyne i Hitardal. 1707“. (AM.).

Þad giorum uer Þorolfur Eijolfsson. Jon Helgason. Gudmundur Erlendsson. Þordur Gudmundzson. Olafur Oddzson og Eirekur Sigurdzson. godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe. ărum epter gudz burd ϖ: d: l: og v: är. ă manadægınn næstañ[1]) epter Francis[c]usmessu j Þijngnese j Bæiarsueit. uorum uier j hia. saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna. af eirne alfu herra Erleñdz Þoruardzsonar[2]). eñ annare Bergsueijnz Runolfssonar. at suo fyrer skildu. at fyrrgreindur Bergsueinn handsaladi adur-

1) þ. e. 7. okt. 2) Þorualldzsonar(!), stóð hér í transskriptinu.

greijndum herra Erlende jordina alla Krossholit. er liggur j Kolbeinstadahrepp. mȩd ollum þeim gognum og giædum sem greindri jordu fÿlger. og fÿlgt hafde at fornu og nÿu. og hann hafde fremst eigande at ordit. undan sier og sijnum erfingium eñ under fyrrgreindañ herra Erlend og hanz erfingia til æfinligrar eignar og friálz forrædiz. Jtem j sama handabande medkendist ádurskrifadur Bergsueijnn. at hann hefde fulla peninga upp borid fÿrer greijnda Krossholit. sem honum vel lïkade og anægde. þui gaf hann nefndañ herra Erlend Þoruardzson olldungiz kvijttañ og akiærulausañ fyrer sier og sinum erfingium og epterkomendum um þetta jardarverd. Og til sanninda hier um̄ festum uier uor ȷnsigle fyrer þetta vitnizburdarbref. huort skrifat var á Huanneyre j Borgarfijrde. á sama ære. deigie sijdar eñ fyrr seiger.

Þad medkennum uid Jon Bersteinzson og Jon Halldorsson. at vid hofum sied og ÿferlesid so latandi gamallt lasid bref. ord fyrir ord. sem hier fyrer ofan skrifat stendur. Og til sanninda hier um̄ setium vid ockar ȷnnsigle hier fÿrer uedan þetta ockart vitnizburdarbref. huort skrifat var i Herzeÿ þann. 7. dag Januarii Anno 1629.

---

64. 11. október 1555. í Kaupmannahöfn.

Konungr úrskurðar gild bréf Árna Gíslasonar og erfingja Þorleifs hirðstjóra Björnssonar um hjúskap Þorleifs, og hafði alþingisdómr 30. júní 1554 lagt það mál á vald konungs (sbr. Dipl. Isl. XII nr. 465).

AM. Apogr. 1080 m h. Þórðar Þórðarsonar. „Þennan konglega Dom hefe eg haft til lans fra Sæmundi Magnussyne á Hole i Bolungarvik. Er stor pagina pergamena med konglegu innsigle under hangande cujus inscriptio: *Christianus. d. g. Danie et Norwegie et cetera Rex.* grandibus literis. Ofan yfir cronunne (sem er ofan á insignibus) stendr þeita ärstal *1538*" (AM.). Árni lýsir innsiglinu og bréfinu nokkuru nánara. „Efst utan á brefenu stendr med Cancellie hende *Arild Gisselssen.* Eingar adrar Cancellie notæ þar á" (AM.). — Þetta er þá ígildi frumbréfsins sjálfs, en ágrip og uppkast er hér að framan (nr. 48); er kynlegt, að muna skuli svo dagsetningum.

Vij Christian then tredie. mett Güds naade. Danmarckis

Norgis. Wendis och Gottis koning. Hertug wdj Slesuigh. Hollstenn. Stormarn oc Dyttmersken. Greffue wdj Oldenborg oc Dellmenhorst. Giöre alle witterligtt att thenne breffuisere Arild Gisellsen wor wndersaate paa wortt land Jsland. haffuer paa sijnn egne oc Thorloff Biörnsens arffuingis wegne. berett for oss hvorledis att for nogen aar siden forleden. Tha er forne Torloff Biörnsen oc Engulde Hellgesdatter komen wdj Echteskaff samen. Och epther tij the hörde for ner samen paa slegtt oc biurdz wegne. Tha bleff ther paa tald och sidenn bleff thett tilladett aff paffuenn och thisligiste aff Högborne Första Koning Christiern̄ vor kiere Herre faderfader. att forne Thorloff Biörnsen oc Engulde motte bliffue samen wdj Echteskaff. och theris börnn oc affkome att were echte. Thernest haffuer Hogborne Förste Koning Hanns wor kiere Herre faderbroder wdi lige maade stadfest same echteskaff wed fulle magtt att bliffue. hvilcke Paffuebreffue sameledis koningebreffue forne Arild Gisellsen her for oss wdi Rette lagde. Och beclagett forne Arild Gisellsenn att wdj högborne Förstis koning Fredericks wor kiere Herre fader (högloffflig jhukomelses) Regierendis tijd wor ther enn laugmand paa forne wortt land Jsland mett naffn Joenn Sigmundsenn och hand for nogen wild skyld tiltog seg thenn sag oc dömpthe Emellom forne Biörn Torloffsen oc Bierne Gudnisenn. och sidenn mett wrang wnderuisning. er hogmelte koning Fredericks stadfestelse forhueruitt paa same dom. Och haffuer forne Arild Gisellsenn beuist for oss mett ett Her Staffens fordom Biscop wdj Schalholltt stigtt paa Jslandz breff atth forne Joenn Sigmundsen bestaae wed hans eed oc hans Gudz sandhed. att hand hagde wdj thenn sag domptt wrett oc emod Jslandz loug. mett mange andre fljere breffue som biscopper oc andre paa thenn sag wdgiffne oc tagne ere. Och forne Arild Gissellsenn for oss j Rette laugde. Thaa efftertij forne Arild Gisellsen haffuer beuist for oss mett enn dom som er dömptt paa Alting paa Jsland. aar effter Gudz biurd M. D. L. iiij thenn lögerdag nesth efftter Sanctorum Petri et Pauli apostolorum dag att thenn sag er indsatt for oss att döme paa thett neste aar oc begge partene att möde for oss oc suore ther till. Och forne Arild Gisselssenn haffuer weritt

her for oss oc bødett seg wdj alle Rette. Och ingenn er komen att suore hanom wdj thenn sag. Och thett findis epther forne Joen Signiundsens egenn beckiendilse. att hogmelte koning Fredericks stadfestelse er forhuervitt paa en wrettferdige dom. bør forne Arild Gisellseun oc Thorloff Biørnsens arffuinges breffue. wed thieris fulle magtt att bliffue. Thill saa lenge Arild Giselsen oc Thorloff Biørnsens arffuingis wederpartt wdj thenn sag wille were wdi rette. oc the bliffue louglig kallett oc tha gaa wider ther om saa møgett som rett er. Giffuett paa wortt Slott Kiøpnehaffnn fredagen nest epther Sancti Dionisii dag. Aar et cetera M D L V. Wnder wort Signet.

Christian.

---

65. 14. október 1555. í Saurbæ.

Jarðaskiptabréf, og eru 13 hundr. í jörðunni Trostansfirði lögð við 13 hundr. í Hvammi á Barðaströnd.

AM. Apogr. 1291, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Ara Þorkelssonar“. — Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Barðastrandarsýsla 15, uppskrift vitnuð að Hóli í Bíldudal 27. júní 1703, en undirskriftir vantar.

Þat giorum vid Magnus prestur Eyiolfsson og Gudmundur Jonson Godum monnum kunigtt med þessu ockru oppnu brefi ad ærum epter Gudz burd m°. d°. l og v. ar á laugardæginn næsta[1]) epter Mikalsmesso vm̄ haustid j Saurbæ á Raudasandi vorum vid j hia saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna[2]) af eirne alfu Eggertt Hannesson En af anare alfu Ormur Ellingsson. en þad faldist og skildist vnder þeirra handabande ad greindur Eggert selldi fyrrnefndum Orme xiij^{c} j jordune Trostansfirdi er liggur j Otradals kirkiusokn. Eñ hier i mote gaf adurnefndur Ormur Ellingsson fyrr skrifudum̄ Eggertt Hanessyni xiij^{c} j jordune Huamme er liggur á Bardastrond j Briamslæk[i]ar kirkiu sokn. selldi huor audrum þessa fyrrskrifada jardarparta vndan sier og sinum erfing[i]um. Eñ skildu vnder sig og sina erfing[i]a þad sem huor þeirra þa keyppte ad audrum med

1) þ. e. 5. okt. 2) Jbsk., mina (!) Apogr.

aullum þeim gognum og giædum sem fyrr greindum jardarportum fylger og fylgtt hefr ad fornu og nyu bædi til sios og landz til þeirra vstu[1]) vm̄merkia er adrer menn meiga eiga þar j audrum nærligg[i]andi jordum. Suo og handlagdi huor fyrir sig þessara fyrr greindra manna þad fie til eignar sem finnast kynne j fyrrskrifudum jardarporttum huortt helldr þad fyndist j jordu edur á og ecki fyndist eigandi at. Skylldu þeir hallda sinu kaupe til laga En̄ huor þeirra skylldi suara lagaripptingum En̄ huad ofskilid edur vanskilid være j þessum þeirra kaupskap þa skildu þeir þad vnder riett log. Og til sanninda hier um̄ þa festum̄ vid fyrrnefnder menn ockur jnnsigle fyrir þetta kaupbreff huortt ed skrifad var i sama stad manudæginn fyrstan j vetre á sama áre sem fyrr seiger.

---

66 10. nóvember 1555. í Hvammi.

Kaupbréf fyrir hálfum Brjánslæk á Barðaströnd.

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Barðastrandarsýsla 2. Staðfest uppskrift á Geirröðareyri 17. apr. 1704 af Guðmundi Þorleifssyni, síra Jóni Jónssyni og Birni Jónssyni.

Ihesus.

Þad giorum vær Biorn Biarnason. Jōn Ellingsson. Gudmundur Jönsson. godum monnum kunnugt med þessu uoru opnu brefi arum effter gudz burd ꝏ. D. l. og v är sunnudæginn næstan̄ firir Marteinsmessu um veturinn þä uorum vær j hiä j Huanme j Kiős. säum og heirdum ä ord. og handaband þessara manna. af einnre älfu Eggertt Hannesson logmann sunnan̄ og austan̄ ä Jslande. en̄ af annare älfu Solueig. husfreia Biarna Dőtter. en̄ þad falldist og skilldist under þessu þeirra handabande. ad ädurgreind Solveig selldi greindum̄ Eggert. til fullrar og allrar ævenleg[r]ar eignar. hälfan gardinn Briämslæk ä Bardaströnd undan̄ sier og sijnum erfingium. en̄ under adurnefndan Eggert og hanz erfingia. med ollum þeim gögnum og giædum sem firrgreindum̄ hälfum garde filger. [og] filgt hefur ad fornu og niju. bæde til

---

1) Svo.

siös og landz. og hun hefur fremst eigandi ad ordid. effter sinn faudur Biarna heitinn Andresson. huorz säl ad gud näde. sömuleidis þǘ medkiendist greind Solueig þar þä. og lijste þvi fyrir oss. ad hun hefdi fulla og alla peninga upp borid. af tijttnefndum Eggert sem sier uel änægde fyrer firgreindañ hälfañ Briamslæk. og gaf ädurgreind Solveig husfreia Biarnadöttir firrgreindañ Eggert Hannesson. og hanz erfing[i]a. med fullum og öllum viliañlegum̄ handsolum̄ ölldungis qvijttañ og äkiærulausañ. um̄ firrskrifad jardar verd fyrir sier og sijnum erfingium og effterkomendum. kinne og svo ad skiead dömkirkiunnar formenn. kinne ad klaga uppa firrskrifadañ hälfañ gard. Briämzlæk. þä lofadi Eggert þad ad leisa. suo þad kiæme eckj uppa Solveigu. edur hennar erfingia. þo med soddan fororde og skilmäla. ef greindur hälfur gardur. Briämzlækur. kinne af Eggert edur hanz erfingium̄ ad ganga. þä skilldi ofttnefnd Solueig Biarnadötter og hennar erfingiar. afttur greida Eggert og hanz erfingium adra fastaeign iafngőda eg þar med allt annad sem hann hefde uppa firrgreindañ gard kostad. og þvi jätadi Solveig fyrir sig og sijna erfingia og til Meire audsijningar stadfestu og sannz vitne[s]burdar hier um̄. þä festum uær firrskrifader menn uor jncigle fyrir þetta kaupbref. huort ed skrifad uar j Nese ä Seltiarnarnese ä sama äre. iij dögum̄ seirna eñ firr seiger. Og hier ofan ä effter þennañ giorning sem þetta brief jñe helldur. þä jök eg Eggert Hannesson þui uid Solveigu. ad eg hiellt brullaup tueggia hennar dætra ad hennar bön etc.

---

67. **10. december 1555.** **á Bustarfelli.**

Festingarbréf síra Finnboga Tómassonar og Þórunnar Þórðardóttur.

AM. Apogr. 4617. m. h. Árna Magnússonar „Ex originali Arna Hannessonar yngra. 2 innsigle hanga vid brefed“.

Þat giorum uid Biarne Jonsson og Þorarin Jonsson Godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi at wid vorum þar i hia. saum og heyrdum ǘ. a Hofi i Uopnafirdi. med ollu odru heimafolki þar. ath Sira Finbogi Tumason

festi Þorunni Þordardottur. med hennar jayrdi og godañ vilia. halldañdi j hennar hauñd. talandi þessum ordum. Eg Finbogi Tumason festi þig Þorun Þordardotter mier til eiginkono epter gudz lögum og heilagra fedra setningi. og ertu min loglig eiginkona hiedan af. Og til sanneñda hier vm setium vid ockur inscigli fyrir þetta festingarbref huort skrifat war æ Bustarfelli tiunda dag decem̃bris manadar. anno salutil ꝏ. d. L. og v.

---

68. 24. december 1555. á Stað.

Lögmannsúrskurðr um, að Páli bónda Grímssyni séu aftrkræfar jarðir þær, er hann hafði fengið Ara lögmanni Jónssyni fyrir Strjúg og Refsstaði.

AM. 198, 4to., bl. 21—2, safn frá Jóni lögmanni Jónssyni, skr. ca. 1600.

Wrskurdur Oddz logmannz.

Eg Oddur Gottskalksson logmann nordañ og westañ ä Islandi giore godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi ad þä ed lidit var fra gudz burd 1555[1]) ár þridiudagin næstañ[2]) fyrer Magnus messo vm veturinn heim ä Stad j Reyninesi. kom fyrir mic einn heidarligur mann Pall bondi Grimsson beiddi og krafdi laga alitz huertt afl edur magt hafa skylldi sä domur sem dæmdur war j Bolstadahlijd j Hunavatnz þingi og ec sialfur ut nefndi jnsigladi og samþyckti og j hia mier er upp skrifadur. og j huerium domj ad suo stendur ad bondinn Pall mege ad sier taka þær sijnar odalz jarder aptur sem hann hafdi gefit Ara heitnum Jonssyni fyrir jardirnar Striug og Refstadi huer domur mier virdist j allañ mata myndugur og skiælligur med ollum sinum greinum og articulis sem hann jnne helldur. þuiat eg hefi hann godum monnum hia verandi jnnvirdiliga trakterad og ifer skodat og rannsakad. þuj j gudz nafne amen med godra manna vitordi og epter sama doms hlydelse. suo vrskurda eg Oddr logmann med fullum laga vrskurdi. bondanum Pali

1) 155o5, handr. 2) þ. e. 10. dec.

Grimssyni þær somu sijnar odalz jarder aptur sem hann hefur gefid fyrir adur greindar jarder Striug og Refstadi og hann vill med sinum eidi san[n]a og ij skiluijsir menn medur honum ad fyrir þær hinar somu jarder hafa komit. og hann og riettiliga mega þä sina faudr[1]) leifd ad sier taca hafa og hallda byggia og bæla og hanz eigñ hiedañ j fra obrigdanliga vera og til meire vissu og stadfestu hier vm̃ og þad ad einginn madur megi þennañ minn vrskurd riufa nema vors[1]) nadugasta[1]) herra kongurinn siae annad sannara þä set eg mitt jnsigli fyrir þetta vrskurdar bref huert ed skrifad war a Stad jñ vigilia natiuitatis Christj ä sama are og fyrr seiger.

---

69. **1555. á Lokinhömrum.**
17. apríl 1558. í Hvammi.

Samningr Björns Hannessonar og Jóns Nikulássonar um skipatöku Jóns fyrir Birni.

AM. Apogr. 4616 „Ex originali. Jnnsigli Halldórs Einarssonar hanger vid brefed. Jons Jonssonar hefr þar alldri fyrer komid“ (AM.).

Suo felldañ uitnisburd berum vid Halldor Einarsson og Jon Jonsson. ad arum epter gudz burd m. d. l. v. j Lokinhomrum j Arnarfirdi. vorum vid stadder j hia og heyrdum a vidtal þessara manna af einne alfu Biorns Haunessonar. eñ annare alfu Jons Nikulassonar. og Helgu Jonsdottur. taulludust þessir adurgreinder menn vid um þad skip sem Jon Nikulasson hafdi j burt or Trostramsfirdi og Birne Hannessyne til heyrdi. epter hans bon og beidslu. huert skip ad brotnadi j Lokinhomrum. j vardueitslu Jons Nikulassonar. Heyrdu vid og. ad þessir fyrrgreinder menn Jon og Helga budu adurgreindum Birni Hannessyni annad skip j stadinn. eñ fyrgreindur Biorn afsagdi ollungis nockurt skip af þeim at hafa. eda nockura adra uerdaura. helldur hafdi tijttnefndur Biorn handsol vid fyrgreinda menn Jon og Helgu. og gaf þau[1]) kuitta[1]) og åkiærulausa[1]) fyrir sier og sinum erfingium um̃ fyrgreint skip og þad skylldi þar epter alldri upp a tal-

1) Svo.

ad verda. Og j sama handabandi lofadi tijttnefndur Jon Nikulasson Birne Hannessyne. ad vera honum til gagns og greida. Suo og lofadi tijttnefndur Biorn Hannesson ad vera Jone til allz godz og styrkingar. Hier epter vilium vid sueria ef þurfa þiker.

Og til sanninda hier um festum uid fyrrgreinder menn ockar jnnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref huert ad skrifad var j Huamme i Dyrafirde Sunnodagin Qvasi modo geniti. arum epter gudz burd m. d. l. viij.

---

70. **1555.** **í Ási.**
6. september 1557. **í Reykjahlíð.**

Ólafr byskup Hjaltason fær Nikulási bónda Þorsteinssyni kirkjuhlutann í Reykjahlíð, 30 hundruð.

Máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar í þjóðskjalasafni bls. 46, m. h. síra Sigurðar. — AM. Apogr. 41.

Anno 1569 sendi Nichulas bondi mier Sigurdi presti Jonssyni vm haustid til Greniadarstada med sera Erlendi so latandi insiglad bref sem hier epter skrifad stendur.

Eg Olafur Hialltason vnder gudz oþlinmædi biskup a Holum og superintendens Holabiskupsdæmis giore godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi aat[1]) arum epter gudz burd 1555 kom fyrir oss i Asi i Kiellduhuerfi heidarligur mann Nichulas bondi Þorsteinsson oc sagdi at kirkia j Reykiahlijd ætti xxx^c j heimalandi epter gomlum pauasetningi og biskupanna og þeirra statutum. en hefdi aungua frida peninga fyrir biskupi eda presti standandi. og þad hennar rietta heimanfylgi[a] ætti at vera. en af þui at vier lesum j heilogum ritninguni. at kirk[i]ur hafa alldri att fotmal j landareign eda meire audæfi en huer kiennimadur oc biskupinn skylldi vel meiga af halldast meir en iij^c og xv ar epter postulanna tijd. en at onduerdu hier a landi lietu bændur giora gudi kirk[i]ur med einfalldri heimanfylgiu henne og kiennimonnum til vpphelldis so þad skylldi huorcki

1) Svo

þuerra nie minka. oc kirkian skylldi af sijnum tiundum vpphelldi hafa. en þad hefur snuist vpp j rietta simoniam. agirnd og metnad ollum gudz kristnum til fordiorfunar. en þeirra afkuæmi til eilıjfrar fordiorfungar. draps oc dauda med husgangsferdum og hungre at biskupar hafa latid dæma fallnar þeirra odalsiarder eda þær ath panta moti logbokarinnar ordum. og hafa þar med audgad sig oc domkirkiunar med[1]) oheyreligri fiarglupnan. hefur so su goda giof godra manna til gudz þionustu snuist vpp j hatur oc akiefd. j moti Noregs konga sattmála og samþyckis almuga hier a landi vid kiennivaldid. huer at so er hliodandi at huer madur lieti[2]) kirkiur giora med radi biskups til soknar. skylldi hann leggia henni sæmiliga heimanfylgiu. eins prestz skylldu x malnýtu kugilldi. x gielldfiar hundrud oc v^c^ þar til ef diakns skyllda væri. med tueggia presta skylldum xx kugilldi. oc xx^c^ j godum þarfligum peningum. og þar til v^c^ fyrir diakna þar sem þad væri amalgad. oc þesser peningar skylldu standa iafnliga fyrir kiennimonnum oc biskupi þa hann ridi sıjna visitationem eda onnur kirkiunnar erendi naudsynlig. so at þetta skylldi huorcki þuerra ne minka. oc eigi helldur vrelldast. en sialf kirkian af tiundunum vppeflast og eingin framar meire reikningskapur skylldi þar at giorast en ef kirkian af fielli þa skylldi hana eigi med meire kostnadi vpp giora en hun var med fyrsta og so hafum peningum sem tiund hafdi til fallit af nanustu frændum eda erfingium. oc so micler frider peningar ef elldist[3]) skylldo aptur leggiast sem fyrr greiner. Nu af þvi slikt finnst med sannleika verid hafa af kongunum skipad og sett. en hier j landino samþyckt. giore ec þa linkin[d] A. satt oc sama vid adur greindan heidarligan mann Nichulas bonda Þorsteinsson at hann skylldi giallda kirkiunne j Reýkiahlijd x malnýtu kugilldi. huer ed æfinliga standi fyrir biskupi og presti. hier til gallt hann kirkiunne j Reykiahlıjd fyrir gamlan̄ reikningskap og heimagardinn sem pantadur hafdi verid kirkiunne eina messobok med kalfskinn sem virt var fyrir vj^c^. þar til huijtan hokul med damask. og gullbordum fyrir oc A bak. virtur fyrir vj^c^.

1) oc, frumritið. 2) lietu, frumritið. 3) Svo.

þar til ij historiubækur fra paskum til aduentu de tempore badar fyrer jc. Coruini postillu j islendsko og nounm testamentum i islendsku fyrir jc. Jtem v aura kalek fyrir iijc. ij iupumdali fyrer huert hundrad. og þar til lietum vier meta vj skynsama menn þa boot oc betran. er hann hafdi latid giora A greindri Hlijdar kirkiu med vegg og vidum oc þui þili er hann lofadi at lata giora j framkirkiuna. skylldi þad allt vera vijc. var þetta allt greitt oc golldid j hinni sijdari visitatio minne sem fyrr greinir oc hofum þetta sialfer ẏferskodad med dandi manna radi. Þui giorum vier oc giefum greindan Nichulas bonda Þorsteinsson frij. kuittan oc frialsañ vm allan reikningskap greindrar Reẏkiahlijdar kirkiu fornan oc nyan og hann frialsliga mega at sier taca þann xxx hundrada part j heimalandino Reẏkiahlijd sem ologliga oc ogudliga hefur verid pantad oc vnder kirkiuna sett j moti logbokarinnar ordum oc allra Noregs konga priuilegijs sem so hlioda at einginn madur ma odalsiordu sine fyrirgiora et cetera. Hier j mot hefur Nichulas bondi lofad oss at hann skylldi vera oss og vorum varnadi til stẏrcks og godra heillra oc hollra rada A medan vid til lifum badir og sliku hofum vier lofad honum j moti og hanz varnadi. Og til sannenda hier vm setium vier vort insigli fyrir þetta brief huert ed skrifad var j Reykiahlijd vid Mẏvathn 6 dag septembris manadar. Anno domini 1557.

Fastaeign hundrad hundrada og lxxc. lausafie lxxc. prestz tiund af þessu xiij aurar.

---

71. 1555.

Reikningsgrein kirkju a Hálsi í Hnjóskadal.

Máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar í þjóðskjalasafni, bls. 21. — AM. Apogr. 16 (JGrv. „11") „med hendi Hr. Olafs", segir Árni Magnússon.

Anno 1555 giordi sira Teitur reikningskap a Halsi at fallid hafdi vm iiij Aar med þeim ij sem hann atti at suara fyrir brodur sinn S[ira] Jon c og iiij aurar. vard kirk[i]an

honum þa skylldug vm ij[c]. eñ boot a stadnum skylldi fallazt ȷ fadma og x[a] pars. huerssu leingi sem hann hielldi stadin.

---

72. 1555.

MÁLDAGI Skinnastaðakirkju.

Máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar i þjóðskjalasafni, bls. 24. — AM. Apogr. 21 (JGrv. „17"); „med hendi Hr. Olafs H[iallta]-s[onar]" (AM.).

Anno 1555.

Kirk[i]an a Skinnastodum ij presta skylld.

Þetta innan kirk[i]u. messoklæde þrenn alfær og silkehokull gamall. sloppur og kapa. kalekur brakadur.

Þetta i bokum. ij grallarar. annar lasin. sequentiobok. Peturs saga. psaltare. sermonsbok. orda god. iij historiubækur. messubok a vetur. iiij lesbækur. ıx bokaskrædur. handbok. vondur kyriall. eiñ bok med pistlum. gudzspiollum og oratium. ij pascabækur. ein lesmessobok. eiñ klucka og ij smærre. altare med sinum vmbunade. munlaug og vathzkall. bagsturȷarn. steint tialld. hialmur brakadur. [aklæde og likakrakur[1]).

Þetta i kuikfe. vij kugillde og ij ær. x aurar i gelldfee. xv aura hestur.

fallit i portio vm ij aar xı aurar.

---

73. 1555.

BYGGINGARBRÉF fyrir Stafni.

Syrpa sira Gottskálks Jónssonar i Glaumbæ, Add. British Museum 11, 242 (FM. 206), bl. 28v. Blaðið skemmt.

ɱ. d. l. v.

[Bygt] Asgrime Stafn firir malnytukugilldí. iij daga slatt. xvj alner vadmalz. xx. . . . . vj lomb at hausti kola . . . . [suara ollum] tiundum firir jord[ina].

---

1) [kemr á eftir „xv aura hestur"; aklæde, undirstrikað.

74. 21. janúar 1556. á Gilá.
12. júlí 1556. á Hólum.

Eiðr síra Snjólfs Jónssonar um Núp stóra (fremra) í Núpsdal.

AM. fasc. LXXII, 9b, frumrit á skinni, frá Sæmundi Magnússyni á Hóli í Bolungavík, læst með innsigli byskups við dóminn. — AM. Apogr 1008. — Gömul uppskrift í ÍB. 309, 8vo., bl. 148, Öxnafellsbók, m. h. Ara Magnússonar í Ögri ca. 1600—20.

Eg Olafur Hialltason vnder Gvdz þolinmæde biskup a Holum og superiutendens Holabiskupsdæmis giore godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ad arum epter Gudz burd. ꝏ. d. l. vi ꝏ. storu Gilæ. ȷ almenneligum fundi xx. og fyrsta dag Januarij: tok eg so latanda eid af sera Sniolfe Jonssyne og honum var dæmdur med ij. skiluisum monnum a næsta fyrir faranda alþinge af. iij. dandiprestum og iij logriettumonnum sem hier epter stendur skrifadur.

Til þess legg eg Sniolfur prestur Jonsson hond a helga bok og so skyt eg minu male til Gudz ath eg hafda huorke vitzmune ne menning til at brigda iordina stora Gnup ȷ Gnupsdal. hueria eg seige mina rietta eign vera og alldre hefe eg þessa iord huorki halfa. ne heila. sellt edr feingit neinum Holadomkirkiu biskupe til eignar edur vnder domkirkiuna lofat nema fyrir beneficium Tiorn. og aungua peninga fyrir hana vpp borid af Holadomkirkiu formonnum. Og at so stofudum eide sie mier Gud hollr sem eg satt seigi. gramr ef ec lyg.

Suoru og sonnudu med honum þennan eid. Þormodr bonde Arason kongs vmbodzmadur ȷ Hunavatzþinge og Gisle bonde Jonsson laugriettumadur.

Og til sanninda hier vm setta eg mitt ȷnsigle fyrir þetta bref. er skrifuat var a Holum ȷ Hialltadal xij dag Julij anno domini. ꝏ. d. l. vj.

---

75. 2. febrúar 1556. á Hofi.
13. mars 1559. á Hólum.

Kaupmáli Hrólfs Bjarnasonar og Ingibjargar Bjarnadóttur.

AM. Apogr. 601, m. h. Árna Magnússonar „Ex orig. membr. excerptum“.

1556. 2. dag Februarii manadar á Hofi á Hofdastrond, á brudkaupsdege Hrolfs Biarna[1])sonar og Jngibiargar Biarna[1])-dottur, taldi Biarne Skulason Hrolfi syni sinum. lxxxc. i iördum, kugilldum og ödrum godum peningum. Hier i mot reiknudu Sigurdur Biarnarson og Þorbergur bondi Bessason fe Jngibiargar Biarna[1])dottur lxc *(er rasurat i brefinu)*[2]) i iördum, kugilldum, og ödrum godum peningum, med þeim xc *(eda* xxc. *þad er og krullat i brefinu)*[2]) sem Helga Sigurdardotter, modursyster hennar, gaf henne. Ur þeim .lxxxc. gaf Hrolfur, med samþycke Biarna Skulasonar, kvinnu sinne Jngibiorgu. xxc. i fiordungsgiof og löggiöf. og epter þad festi Hrolfur Biarnason Jngibiorgu Biarna[1])dottur sier til eiginkonu.

Festingarvottar: Herra Olafur Hialltason Superintendens Hola biskupsdæmis, Jllugi Gudmundsson, Gudmundur Biornsson og Jon Sæmundzson, prestar, Jon Sigurdzson, Grimur Einarsson og Kåre Þordarson leikmenn.

Kaupmalabrefid er skrifad á Holum i Hialltadal. 13. dag Martii manadar. iii. arum sidar eñ fyr seiger.

---

76. 10. febrúar 1556. í Kaupmannahöfn.

Konungr býðr [Lýbiku]kaupmönnum að selja á Íslandi hreina vöru, að viðlagðri upptekt vörunnar ella og hegningu, enda kveðst hann þess vís orðinn, að þeir seli á Íslandi mjög mikið af svikinni og ónýtri vöru og þó við háu verði.

Ríkisskjalasafnið í Lýbiku, ráðsskjöl, „Miscellanea des Kontors zu Bergen“, V, uppskrift frá Dr. Georg Fink, skjalaverði þar.

Christian der dritt von gots gnaden zu Dennemarcken. Norwegen. der Wendenn unnd Gottenn konig. hertzog zu Schlesewig. Holstein. Stormarn unnd der Ditmarschen. grave zu Oldenburg unnd Delmenhorst.

1) fyrst skrifað: „Biarnar“, en síðan strikað í seinna *r*-ið. 2) Þetta í milli sviga er athugasemd Árna Magnússonar sjálfs.

Unnsern gnedigstenn grus zuvorn. Ersamen lieben besonndern. wir kennen euch gnedigst nicht unangezeigt lassen. das unnser vogtt. so wir uf Islanndt vorordent. unns bericht. wie ewer burger unnd kauffleutt. als gemelt unnser lanndtt ersuchenn. sehr vil falscher unnd untuchtiger wahre dahin verfurenn unnd denn armen leuthenn unnsern underthonen doselbst dieselbe gleichwol inn hohern werdtt. als wann es rechtschaffene gutte wahr were. ufhengenn. zudem auch falsche masse gebrauchenn. unangesehen das sie dargegen gutten fisch unnd anders erlangen. domit den unnser arme underthone doselbst mercklich verforteilt unnd ihne zu schadenn gehanndelt. das dann sich in ufrichtigenn kauffhendelln mit nichte geburtt. Unnd will unns auch unnser underthanen halbenn nicht zu geduldenn sein.

Wiewoll wir nun wustenn. was uf solche handlunge. die mit verfelschter wahr gebraucht. geburtt. hetten auch aller pilligkeit nach wol fuge. die jhenigen als dermassenn befunden inn geburende straff zu nehmen unnd die falschen gutter antzuhaltenn. Wir habenn aber aus der gendigen neigunge. domit wir euch gewogen. solchs nicht fürnehmen lassen wollen. ehe wir euch bevor davon bericht hettenn. unnd begern demnach gnedigst gesynnende. ir willet euern burgern und kauffleuttenn. so unnser lanndt Islandt aus unnser gnedigsten zulassung besigeln. anzeigenn unnd verwahrnen. das sie gutte unnd unverfelschte wahr furen. auch rechte bestendige masse gebrauchenn unnd mit unnsern armen unnderthanen ufrichtig handelln. Wurde solchs annderst befundenn unnd einer mit falscher wahr unnd masse betroffenn. der soll seins guts verlustig sein und wie ein solcher inn geburende straff genohmen werden. Wiewol wir sonnst. so mitt gutter wahr ufrichtig gehandelt. niemandtz zu beschweren gemeint sein. Werdet dem kauffman solchs fürhaltenn. sich darnach zu richtenn unnd vor schadenn zu huttenn. das wir euch der notturfft nach nicht mugenn unangezeigt lassenn. Sinndt euch als unsern lieben besondern mit gnaden unnd allem gutten geneigt. Datum uf unserm schlos Coppenhagen. den X. Februarii anno etc. LVI.

Christian.

77. 12. mars 1556. á Hólum í Hjaltadal.

Transskriptarbréf.

AM. fasc. III, 3 (nú í þjóðskjalasafni), frumtransskriptið á skinni. Innsigli beggja prestanna eru fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 320.

So felldañ vitnisburd berum vid Illuge Gudmundzson og Jon Kraksson prestar Holabiskupsdæmis ad vid hofum sied og ýferlesit Hola domkirkiu registrum suo gamallt datum ꝏ. ccc. lxx iiij. suo hliodanda ord epter ord sem þad Registrum er hier fyrir ofan stendr skrifad. Og til vissuligs merkis hier vm setium vid ockur jnnsigle fyrir þennañ ockarn vitnisburd. Skrifadr a Holum j Hialltadal in die Gregorij pape anno domini ꝏ D l vı.

---

78. 23. mars 1556. á Stað í Reyninesi.

Lögmannsstefna til Jóns bónda Einarssonar á Espihóli vegna arfstilkalls Halls Magnússonar.

Bibl. Bodl. Oxf. Mss. Bor. (= FM) 55, 4to., bls. 218—20, m. h. Guðbrands prófasts Jónssonar í Vatnsfirði (d. 1690). — Ljósmynd skjalsins er í þjóðskjalasafni.

Bodunar Brief Jons Eijnarsonar og Halls Magnussonar.

Eg Oddur Gottskalksson logmann nordan og vestañ ä Jslande giore godum mönnum kunnugtt med þessu mijnu opnu Brieffue ad arum eptter gudss burd 1556 a manudægin fyrer Anuntiationis Mariæ ä Stad j Reyninese kom fyrer mig Hallur Magnusson og klagade sig ad hann være ologlega halldenn vt af sijnum fodurarfue og modur Bæde j jordum og lausafie. og þad sama hefde giortt sinn fodur Brodur[1]) Eijnar Briniolfsson. huorss säl gud näde. og nu hid sama þa mune giora vilia hauss son Jon Einarsson kastandi og vpp kueikiandi nochrar mægder og meijnbugie milli Magnusar heijtinss Briniolfssonar fodur sijnss og Helgu heijtenar Brandssdottur modur sinnar og seiger fyrer mier ad þesser meinbuger[2]) muni ei ollum vitanleiger vera. og þui Bidur hann mig og schrifar fyrir gudss saker eirnen kong-

1) Svo. 2) mein, hdr.

domsinss og so laganna vegna. ad lata sig ná hier riettum logum á sijnu mali med þui hann þikist bædi vngur og oráddenn til ad standa i storum kiærumálum vid frændur sijna sier elldri menn edur nochud vissuglegtt forsvar vera kunna sier edur sijnum syskinum ad so komnu. eñ saker þess ad eg veit mig skylldugan vera saker riettra laga kongan[n]a og Texta Bokaren[n]ar þar med mijnss eijdss suarss ad stirkia huorn mann til laga og rietta þeim[1]) sem þikiast þurfandi vera. þui j gudss nafni Amen og eptter hliodan vorss nadugasta herra kongsinss ordan[2]) og effter hanss sialfss nadar schichañ og tilskipan. þá logboda eg Oddur logmann skipa og skyllda kongdomsinss og laganna vegna jchur Bada Jon B[onda] Einarsson og Hall Magnusson til Vijdivalla[3]) j Skagafiord j Blonduhlijd so ad þid sieud þar komner laugardæginn j annari viku paska nv næst ed kiemur[4]) med Beggia jchar prof og skilrijki og firrsagdar mægder og thilgreijnda meijnbugie huorssu miklar ad vered hafe so þad meigi þar til ransakss koma og skodunar fyrer herra Biskupinum og mier og fyrer þeim odrum dandimonnum sem þar verda til kallader lærdum och leijkum.

Og til sannijnda et cetera.

---

79. 28. mars 1556. á Öndverðaeyri.

Síra Jón Halldórsson fær Helgu Þórðardóttur, festarkonu sinni, hálft Döguröarnes á Skarðsströnd í mála sinn.

Jarðabókarskjöl AM., Dalasýsla 10 (nú í þjóðskjalasafni). „Fra Skardi á Skardsströnd“ (AM.).

Brief firer Daguerdarnese 1556[5]).

Þad giori eg Jon prestur Halldorsson godum monnum kunnugt med þessu mijnu opnu brefe at ek medkennunst. at ec hefi feingit Helgu Þordardottur festarkonu minni i sinn mäla halft Dogurdarnes. sem liggur i Skar[d]s kirkiusokn. med øllum þeim gôgnum oc giædum. sem greindri jordu

---

1) Svo. 2) Sýnist vera svo. 3) *leiðr.*; Vijdimyrar hdr. 4) þ. e. 18. apr. 5) Aftan á bréfinu.

filger oc filgt hefur at fornu oc niju. og ec hefur fremst eigandi at ordit. at tilteknum Sledmeidar Asum. sem mier hefur at lôgum giordir verit. bædi kongs og kirkiu og brief þar um gior vtvisa. þar til v kugilldi. skil ec þessa penijnga under ockarn lôglegañ erfijngia Herdijsi Jonzdottur oc hennar sono skilfeingna. ef hun er eckj til. epter þvi sem Gudlegur texte laganna utvijsar. oc til sanninda hier um feste ec firr nefndur Jön prestur Halldorsson mitt insigli fyrir þetta bref. sem skrifat var a Øndverdareyri i Eyrarsueit. laugardaginn fyrir palm[a]sunnudag um vorit. Aarum epter Guds burd. ꝏ. D. L og vj. Aar. Eñ giordur þeze giôrdnijngur vj Aarum fyrr eñ bref innsiglad var. um skrifat sem marger menn vita. sem opid brief Peturs Eynarssonar vottar. etcetera.

Þetta ofañ skrifad er Riett copierad effter kalfsskinns brefe med vidhangandi ȷnnsigli. Til vitnis underskrifader Er samañ läsu ad Skardi a Skardsstrônd 19 Maij Anno 1704.

Lydur Magnusson med e h.
Vigfus Jonsson med e h.

---

80. 8. apríl 1556. í Flatey. 8. maí 1556. á Reykjahólum.

Arfleiðslubréf Jóns Björnssonar í Flatey.

AM. fasc. LIV, 1, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum eru 2 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 1204.

Arfleidslu Brief Jons Biornssonar 1556[1]).

Þat giorvm vid Arne Helgasoñ og Jon Gudmundzsoñ godum monnum kunnigtt med þessu ockru opnu brefi. þa er lidit uar fra hingatburde vors herra Jhesu Christi. ꝏ. d. l. og. vj. ꝏidvikudaginn ȷ paskaviku ȷ Flateẏ á Breidafirdi vorum vid hia stadder saum æ og heyrdum at Jon Biorñsson arfleidde ij dætur sinar er so hietu [ꝏargretv og Olofu[2]) med fullu ȷayrde og samþycki skilgetins brodur sins sira Þorleifs Biornssonar er þa war hvor anars arfe. Geingu þess-

1) Utan á bréfinu m. h. frá 17. öld. 2) [Svo.

er aller fyrr nefnder menn fyrir kirkivdyr og hielldu aller æ eirne bock Jon Biornsson. sira Þorleifur Biornsson. Margret og Olof og adur nefndur Jon arfleidde þessar sinar dætur fyrr skrifada Margretu og Olofu epter logbokarenar ordum til fiar þess er hann gaf þeim xx^c huorre fyrir sig til gialldz og til giafar. til sess og sætis og allz þess rettar sem arfleidingr æ at hafa med logvm og logbok vt skyrer. Og til sanninda hier vm sette fyrnefndur sira Þorleifur Biornsson sitt jncigle med ockrum adur greindra manna jnciglum fyrir þetta arfleidzlubref er skrifad war æ Reykiaholum æ Reykianese faustudaginn næsta epter Johannem ante portam latinam dæ sama are sem fyrr seiger.

---

81. 13. apríl 1556. á Hofi á Höfðaströnd.

Sex manna dómr, kvaddr af Þorbergi Bessasyni í umboði Odds lögmanns Gottskálkssonar, um skattgjald þeirra manna, sem yngri eru en tvítugir.

Gl. kgl. saml. 1159, fol., bls. 648—50, skr. ca. 1640. — ÍB. 205, 4to., nýleg uppskrift. — ÍB. 125B4to, nr. 127, skr. ca. 1680 (nokkuð styttr). — ÍB. 215, 4to., bl. 46 (skr. á 17. öld, að litlu gagni) — ÍB. 114, 8vo, ccccx (ágr.), skr. ca. 1750. — AM. 196, 4to., bl. 19—20, skr. 1657—65 (dágóð uppskr., þó nokkuð skæld; orðamunr ekki til muna). — Ny kgl. saml. 1945, 4to., bl, 189—90, skr. 1666 (lítill orðamunr).

Domur um skattgialld yngre enn Tuijtugra manna.

Ollum mönnum sem þetta bref sia. edur heyra sendum vier Hrölffur Biarnasson. Kaar Þördarson. Asbiörn[1]) Narffason. Petur Þorsteinsson. Þorsteirn Gijslason. og Oddur[2]) Halldörsson kuediu Guds og vora. kunnugt giörandi. ad ärum epter Gudz Burd 1556. ä manudaginn næstan fyrer[3]) Tiburti [og Valeriani messu[4]) ad Hoffe ä Höfdaströnd. ä þijngstad riettum. vorum vier i döm neffnder aff heidarligum manni. Þorbergi Bessasyne. er þar þä þijngadi i vmbodi Odds Gottskälckssonar Lögmans. til ad skoda og Rannsaka. og fullnadardöm ä ad leggia. huörtt skattur skylldi greidast af ömaga

1) Arnbjörn 196, 1945. 2) Hallur 196(!). 3) eptir 215, 196. 4) [sl. 196; Tiburtiusm° 1945; Valetiani messu 1159.

götzi. edur ei. beiddist Þorsteirn Sueinvngason[1]) hier döms ä saukum þess ad hônum hefdu til vmbodz fallid peningar sonar barns sijns.

Nu saker þess. ad suo stendur i worri Landslagabök. Suo skal og huer [sä skatt giallda[2]) einhleypur karlmadur edur kona. þött hann sie bulaus. sem hann ä til. x^c. fyrer siälffan sig og j^c. vm framm.

Jtem i annari grein seiger suo R. B. H. K. ad huar[3]) sem bondi edur husfreya[4]) andast og hallda fedgin [edur syskin[5]) eda adrer arffar þeim bunadi saman. huôrtt sem hann er meire eda minni. þä gialldist ei meira[6]) [edur minna[7]) enn einar .xx. älner. Enn huer sem burt heffur sitt. gialldi sem fyrr vottar.

Jtem i þridiu grein. [wijsar suo til[8]) Lôgmälid. ad erffingi skal taka riett ä konu huorre. karlmadur enn ei kona. so ömagi sem fulltijda madur.

Jtem i fiordu grein hliodar suo R. B. H. K. ad .xv. vetra gamall madur skal wera wittnisbær. og taka[9]) siälfur riett ä sier. ef hônum werdur [med ofund[10]) misþyrmtt. Suo og skal fiarhalldsmadur hans fullu fyrer suara [af fie hans[11]). ef hann kann brotligur ad verda.

Jtem i fimttu grein stendur suo j Texta Bookarinnar. ad ei skal forlagseyrer ætla leingur enn til þess ad madur er. xvj[12]) vetra. Suo og skal hann siälffur hallda suôrum upp fyrer sig [þadan i frä[7]).

Þui [fyrer þessar greiner og þær fleire. er i Lôgmälinu standa og hier ad hnijga[13]). dæmdum vier fyrrneffnder dömsmenn med fullu domsatkuædi. ad eff[14]) ömagi xv. wetra. eda elldri. ætti .xj^c. skulldlaust. [suo at eingin ömagi wære ä hans fie[15]). þä skylldi vmbodsmadur hans giallda skatt aff hans fie. eff ecki hallda arffar [bui saman[16]). þui þad finst huergi. ad hann sie helldur fräskilen þegnskylldu köngs. enn fulltijda madur. nema Lôgmanni lijtist annad sannara.

1) [Sveinsson 196(!). 2) [ä skattgialldi(!) 1159. 3) hvort 196. 4) husfru 1159. 5) [sl. 1159; edur mædgin 196. 6) meir 1159. 7) [sl. 125. 8) [vottar svo 196. 9) eiga 196. 10) [sl. 1159. 11) [sl. 196. 12) xv, 125. 13) [j Gudz nafne 125. 14) sl. 125. 15) [og omagalaust 125. 16) [saman fienu 125.

Enn um þä ömaga. sem eru xv [wetra edur[1]) yngri og suo haffa fie sem fyrr skriffad stendur. þa dæmum[2]) wier þad mál framm til Störu[3]) Akra a þijngstad riettan. [föstudaginn næstan eptir Tiburti martiris[4]). vnder[5]) Lögsögn. [vtneffning og yffersaugu[6]) heidarligs herra Odds Gottskaalkssonar Lögmans. saumuleidis[3]) köngs vmbodsmanns[7]) i Hegranesþijngi. Enn þo leist oss aller menn eiga skatt ad giallda. þeir sem fie hafa epter fyrra skilordi. huertt sem hann er vngur eda gamall.

Samþycktti þennan döm vorn adur neffndur vmbodzmann. et cetera.

---

82. 16. apríl 1556. í Kaupmannahöfn.

Erindisbréf Knúts hirðstjóra Steinssonar.

A. *Á dönsku.*

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 604—5. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar i þjóðskjalasafni. — Prentað i FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 333—5 og MKet. 1. bls. 380—4.

Thesse eptherschreffne erennde och verffue schall Knudt Stennsen embitzmanndt paa Islanndt. ther sammestedt vdrætthe paa kong. mtts. vegnne tiill adeltinng. somm standendis wordher sanctj Hanss dag medsommer förstkommendis.

Först eptherthij kong. mtts. tiillfornn haffuer befalledt Knudt Stensen att thage tiill seg bægge superintendenterne paa Islandt. laugmendenne for söndenn och nordenn. och forsambles tiill adeltinng och ther mett thennomm offuerweye then leylighett om the smaa capeller paa Islandt. ssomm mangesteds scheer vtij stor gudtz fortörnelsse. huadt forandring ther paa best giöris kunde. och siidenn ther paa tiilschriffue ko. mtt. theris betenckende mett nogre andre artickle. somm thenn iustructs[8]) videre ther omm bemelder. som

1) [vetrum 125. 2) dæmdum 1159. 3) sl. 125. 4) [sl. 125. 5) Tvíritað i 1159. 6) [og vtnefnd 125. 7) vmbodsmann 1159. 8) Svo.

ko. mtt. Knudt Stensen ther paa mett seg giffuett haffuer och superintendenterne och laugmendene mett flere aff the formeniste[1]) aff Islandtz indbygger haffue ther omm tiilscreffuit ko. mtt. theris betenckende. huadt the vtij thee sager for gott annseett haffue. huilchett theris breff och schriffuelsse ko. mtt. haffuer offuerseett. och haffuer hanns kong. mtt. ther omm beuilgett och sambtychtt. att ther mett szaa haaldis schall somm hær epther fölger. tiill szaa lenge kong. mtt. kommer widere vdij forffarinng om landtzens leylighedth.

Viill ko. mtt. att vdj alle the smaa capeller paa Islanndt schall hær epther ingenn predichenn eller gudtz tiennesthe holdis och schall superintendenterne thett forbiude præsternne och haffue ther hoss flittiig indseende. att thett saa vedt magt holdis. Och hues nötthe och fordeell somm sogne præsterne hertiill haffue hafftt aff forschreffne capeller. schulle the her epther mue beholde. alligeuell att the samme capeller icke besöge.

Finndis och nogenn sognneprest. somm iche haffuer præstegaard. tha schall superintendenterne. huer vtij sijtt stiigtt. tillegge huær sognnepræst en gaardt aff stigtens. somm alletidt schall bliffue tiill enn præstegaardt.

Tychis ko. mtt. gott være. att ther ingenn hospitaler schall stigtes paa Islanndth. medenn[2]) att the fattige drager omkring landett och söger epther theris vnnderhollinng. huor the bæst kunnde och schall sysselmendene haffue tiilsiun. att the fattige bliffue förtt frann ett stædt och tiill ett anndett. inndenn syssell epther Islandtz loug och gambell seduane.

Ther somm the giestlige paakommer nogenn trætte om iordegodts och anndett. och the besuerer thennom att forfölge och vdrætthe thennom tiill adelltinng. tha mue the först mett samme sager indkomme tiill sysletinngett och ther gange domm paa. kanndt thett ther icke enndis. tha schulle the komme tiill adelting.

Will kong. mtt. sielff lade vppebære fierde parten aff all[3]) tiendenn offuer altt Islanndt. somm biscopernne tiilfornn haffdt haffue och siidenn the iij parther att komme tiil kirckenn. præstenn och fattig folch epther gammbell seduone.

1) Svo. 2) Hdr. mendenn. 3) Tvíritað i hdr.

Och schall superintendenterne her epther for ingenn giestlige eller werdtzliige sager thage nogenn sagefaldt. kong. mtt. wijll selff thenn rettighedt for seg behollet haffue. och schall kong. mtts. lennsmanndt offuerueye superintendensternes renthe. ther ssomm thett tha fijnndis att superintendenterne iche ere forsôrgett mett tilbôrliig rennthe. tha wijll kong. mtt. tillægge thennomm ydermere. szaa att the bliffue mett nôrrôrtighe vnnderhaalding forsôrget.

Eptherthij att kong. mtt. forffarer. att the closther. somm hans kong. mtt. haffuer bortt forlenntt paa Islandt. ere for rinnge satt paa affgiiffft. tha paa thett kong. mtt. maa schee. thett schiell oc fyllest ær. aff samme closther. vijll kong. mtt. att Knudt Stenszen schall fly mett seg tiill kong. mtt. clare registher paa all forschreffne closthers rennthe oc inndkomme. daag schall Knudt Steensen paa kong. mtts. behage sætte samme closther paa tilbôrliig affgiiffft. somm ther mest tolles kandt att affgiiffues och alligeuell lade thennomm behaalde samme closther. somm thennom nu haffuer. omm the ville giiffue samme affgifftt. som Knudt Stensen thennom fore settendis worder.

Haffuer kong. mtt. beffallet Knudt Stensen att annamme paa kong. mtts vegnne alle the jorde. somm legger paa Altenes oc Saltenes och hôrer Schaloltt stigtt till. daag schall handt egien vdlegge tiill vederlag saa mange garde och renthe aff anden kronenns tilliggelsse tiill stigthett igienn och bode vdj the och alle anndre maade ramme och vijde kong. mtts gaffnn och besthe aff hanns yderste magdt och formue.

Giffuitt paa Kiôpnnehaffenns slott thenn xvj Aprilis 1556 vnnder ko. mtts. signete.

Dominus rex manu propria subscripsit.

B. *Á íslenzku.*

Lbs. 63, 4to., bl. 62—3 (réttara 98—9), skr. ca. 1640. — Lbs. 69, 4to., bl. 31—2, skr. ca. 1640. — Lbs. 67, 4to., bl. 63—4, m. h. síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti ca. 1650. — Þýðingin í 63 er betri en í 67, 69, sem eru mjög samhljóða, en svo ólíkar 63, að ekki er unnt né vert að taka orðamun, nema á stöku stöðum.

Konglegrar Nadar Andsuar og Stadfesting Vppa Fýr-

skrifud samtok Jslendinga[1]) og nockur Erinde Knutur Steinsson atti fram af Jslandi ad rietta.

1556.

Þesse Erindi skal Knutur Steinsson Embættismadur á Jslandi þess sama stadar vtrietta. kong Mayst. vegna á alþingi sem sett verdur Jonsmessudag. a midiu sumri fyrst kiemur.

Af þui ad Kong May. hefur [til forna[2]) befalad Knute Steinssyne. ad kalla til sijn Bada Biskupana a Jslande. og Bada Logmennina fyrer sunnañ og nordañ. ad þeir kome til samans a alþijngi. og med þeim reine og ransake huor vmbreitni best giorast kunni a [þeim smau[3]) capellum þar á landinu[4]). j huorium allujda skie[r] stor [tilreiting til Guds straffs og hefndar reide[5]). [og sijdan[6]) til skrifa Kong May. þeirra tilhugsan[7]) þar vm. med nockrum odrum Articulis sem su instructio[8]) þar vm jnnehelldur er Kong May. sogdum Knute Steinssyne med sier vt giefid haffdi. og Biskuparner med Logmonnunum. og ødrum jppurstu landsins jnnbyggiurum hafa tilskrifad Kong May. þeirra [vmhuxaner sem j somu Efnum og Articulis radligast þykir[9]). huort þeirra Bref og tilskriff Kong May. hefur yfersied. og hefur hans nad þar vm so samþyckur ordid. sem epter skrifad er. suo ad þar vm halldast skuli so leingi Kong May. kiemst ecke[10]) ad annari vitund vm landsins [Efni og naudsinar[11]).

1. Vm̃ Guds þionustu j bænhusum.

Fyrst vill Kong May. ad j ollum Bænhusum. eda ollum capellum. skule epter þennañ dag Eingiñ Guds þionusta halldiñ verda á Jslandi eda nockur priedikan. Suo skulu Biskuparner fyrerbioda[12]) prestunum. og hafa þar goda tilsion. ad þad so vid mact halldist. Eñ rentu og goda sem prestarner hafa hafft á fyrsogdum Bænhusum. skulu þeir hier epter samt meiga eignast. þo þeir þeirra ei vitie.

---

1) A undan er í 63 Bessastaðasamþykkt 1555. 2) [b. v. 67, 69. 3) leiðrétt; somu 63. 4) Hér stendr í 63 „eda“; er ofaukið. 5) [Gudz forturnelse 67; forhindran 69. 6) [67, 69; so ad þeir mætte 63. 7) meining 67; þanka 69 8) 67; sl 63. 9) [tilkynning huad þeir vti þeim sokum fyrir gott hafa sied 67; 69 hleypir hér úr 10) b. v. 69. 11) [leligheit 67, 69. 12) Tvíritað í 63.

[2.] [Finist og nockur prestur[1]) sem ecki [hefur prestligt adsetur og[2]) prestagard. þa skal Biskupinn huor ȷ sijnu stikte tilleggia soknarprestinum eina ȷord fra stiktinu sem alleina skal vera prestagardur hiedan ȷ frȁ.

3. Einginn spitall [skule] vera.

[J þridia mata leist Kong Maẏ. onaudsinlegt og gott vera[3]). ad einginn spitall[4]) skickist[5]) ȁ Jslandi. medan̄ þeir fatæku gieta ferdast og dreigid ȷ kringum landit. og leitad sinnar naudþurfftar. þar sem best hentar. skulu syslumennirnir skylldugir ad hafa tilsion. ad þeir fatæku verdi flutter fra [einum stad[6]) til annars[7]) ȷ kringum sysluna epter jslendskum logum og gomlum siduana.

4. presta mal a alþijngi.

J fiorda mata ef vpp a þa andlegu kiemur [þræta eda klögun[8]). vm ȷardagoss eda annad. so þeim verde þreyngtt[9]) ȷ ad mæta domi ȁ alþıȷngi[10]). [þa vill konglig m[aiestat] ad þeir komi fyrst til hieradzþings[11]). og lati[12]) þar ganga dom a. en̄ kunni þad ecki þar ȁlẏktast. þa skulu þeir koma til alþijngis.

5. Kongur vill sialfur eignast 4a part tijundar.

J fimta mata vill Kong Maẏ. sialfur lata[13]) vpp bera[14]) 4a part af ollum tijundum ȁ Jslandi. sem Biskuparner adur hafa hafft. En̄ hiner þrir partar leggist til presta. kirkiu og fatækra epter gomlum siduana.

6. Biskupar vpp bere eckert sakferle.

J sietta mata skulu Biskuparner hier epter fyrer onguar andlega sok edur veralldlega vpp bera nockurt sakferli. þui[15]) Kong may. vill sialfur þau riettinde [vp[p]bera og rad yffer haffua[16]). En̄ Kong Maẏ. liensmadur vm̄ hoggi gaumgiæfeliga Biskupanna rentu. [og Ef so kann til ad bera sie ei forsorgader med tilbæreligri rentu og afgifft[17]). þa vill hans

1) [Finnast og nockrer soknarprestar 67. 2) [hafa 67. 3) [þad er vilie konglig mtt. 67. 4) spitalur 67. 5) stigtist 67; stiffest 69 (og er ruglað hér). 6) Bæ 67. 7) [Eirnre bigd thil annarar 69. 8) [67, 69 (klögumal); sl. 63 9) *leiðrétt*, samkv. 67, 69; þyngtt 63. 10) *leiðrétt*, samkv. 67, 69: hieradsþingi 63. 11) [67. 69; sl. 63 12) 67, 69; lata 63. 13) sl. 67, 69. 14) þann 67, 69. 15) b. v. 67, 69. 16) [fyrer sig bıȷhallda 67, 69. 17) [sl. 67, 69

Kong Maẏ. forsorga þa framar og til leggia. so ad þeir [verdi anæ[gi]añliga forsorgader[1]).

7. Færd fram afgifft klaustranna.

J siounda mata aff þui ad Kong Maẏ. er ad sannri raun kominn. ad þau klaustur. sem hans konglig nad hefur burt lient á Jslandi. sieu vpp sett fyrir of litla afgifft [og vppa þad Kong Maẏ. meige fa ȷofnud ȷ somu klausturs vtuegu. vill hans nad ad[2]) Knutur Steinsson skule hafa til hans nadar eitt klart Registur vppa somu klaustur vppa tilbæreliga affgipt[3]). Eñ samt og adur lata þa haffua somu klaustur sem nu hallda. ef þeir vilia giallda þar epter þá somu afgifft sem Knutur Steinsson þeim fyrir setur.

8. Vm skipte a Alfftaness ȷordum.

J attunda mata hefur Kong Maẏ. befalad Knute Steinssyne. ad taca til sijn allar þær ȷardir sem liggia á Alfftanese og Seltiarnarnese er Skalhollt[s] stikte til heẏrer. þo[4]) skal hann vtleggia aptur til[5]) ȷafnadar virdingar stiktinu so margar ȷardir og mikla rentu aff þeim sem vndir krununa liggia. Og Bæde ȷ þessu sem odru leite Knutur Steinsson [kong maiestets[6]) gagnsemdar [og goda[7]). epter hans fremstu magt og formegan.

Giefid á Kaupiñhaffuar sloti 16 Aprilis Anno 1556.

[Vnder vortt[8]) Signet[9]).

Christan[10]).

---

1) [blijfi med sinne naudþurft og vnderholl[d]ning 67, 69. 2) *leiðr.*; a, 63. 3) [þar fyrer [ad kong M. meigi skial og þad hid fullasta af þeim klaustrum hafa[1]). vill kong M. ad Knut Steinsson[2]) vppa kong. M. vegna behage (og b. v. 69) og setie sômu klaur vppa tilbæriliga rentu og afgipt sem mest þolast kann (og af somu affgifft. b. v. 69) skal Knut[2]) Steinsson vtuega (sl. 69) kong M. (flytia eitt klart b. v. 69) Registur vppa fyrr[ne] klaustur (-ra 69) rennttu og ȷnnkomu 67, 69. 4) *leiðr.*; so 63. 5) b. v.; sl. 63. 6) [b v.; sl. 63. 7) [*leiðr.*; sem ȷ odru(!) 63. Þessa síðustu málsgrein vantar alveg í 67 og 69, og öll er 8. gr. þar gölluð. 8) K. M., 67. 9) [b. v. 67, 69. 10) b. v. 67. — Aftan við bréfið i 63 er ritað með sõmu hendi: „Anno 1559 andadist þesse lofligi kong Christian á nyarsdág“.

1) [sl. 69. 2) Knutur 69.

83. **16. apríl 1556. í Kaupmannahöfn.**

Lögmannsbréf Odds Gottskálkssonar.

Rikisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 605. Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 421. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni. — Prentað í Safni til sögu Ísl. II. bls. 212—13.

Odder Godskalckssenn Fick breff at skulle were fuldmegtige Laugmand for westenn och Nordenn paa Jsland.

Vij Christiann et cetera.

Giöre alle wittherligt. at wij haffue forordineret och tilskickit thenne breffuissere Odder Godskalchssenn at were fuldmegtige Laugmand fore westenn och Nordenn paa wort Land Jsland Och ther at skulle skicke huer mand. fattig oc rig. thet loug. skiell oc rett er epther Jslandz loug. til saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder.

Thij bede wij och strengeligen biude alle wore wndersötte. som bygge och boe for vestenn oc nordenn paa Island. Atj rette etther epther at annamme forne Odder Godschalckssen for etthers Laugmand. giörendis oc giffuendis hannom. hues rettighett som I aff hans forfedre Laugmand[1]) ther paa landet for hannom giort och giffuit haffuer oc I etthers Laugmand mett rette pligtige ere Hand skall egenn skicke etther alle och huer serdelis Loug. skiell och rett epther Jslandz loug. Thij lader thet jngennlunnde.

Datum Torsdagenn post quasimodogenitj a° 1556.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

84. **16. apríl 1556. í Kaupmannahöfn.**

Konungr bannar byskupum að farga stólseignum

A. *Á dönsku.*

AM. 258, 4to., bls. 9—10, m. h. Hákonar Ormssonar 1643 eftir frumritinu í Skálholti; b) bls. 10—11 m. h. sama manns 1643 grein úr þessu bréfi eftir uppskrift staðfestri af Lars Kruus höfuðsmanni. — Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 606 (uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). — Steph. 57, 8vo., bls. 433, skr. fyrir

1) Svo.

Árna Magnússon. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 335 og í MKet. bls. 379—80.

Breff wmm Gőtz kirknanna ad Eige vnder Lőg leggest[1]).

Wii Christiann thenn triedie [met Gudtz Naade Dannmarkis. Norgis Wenndis och Gottis koning. Hertug vdi Slessuig. Hollstenn. Stormarnn och Dytmerschenn. Greffue wdi Oldenborg och Dellmenhorst. hellsse ether Superintendenter for sőnnden och norden paa wort lannd Jsslandt kierligen medt Gud och wor Naade. Wiider att wii forfare[2]). att ther schall manngesteds [bortkomme frann[3]) domkierkenn [aff kierkenns gotze[4]). bode mett maglaff[5]) och wdj anndre maade. Och kierkenn [icke skier ther emod skiell och fyllest[6]). Thi bede wi eder och strenngeligen [biude attj[7]) epther thenne dag [thill tennke jngthet aff domkirkens gotz at magelegge ther frann. eller wdi anndre maade thillstede at ther noget gotz frankommer wden wort samtycke. medenn haffue god flitig jnndsseennde at kierken beholder hinndis gotz som hun haffuer. eller och bőr at haffue met rette[8]) saa frembt at wij icke paa kierkenns wegnne wille wiide thenn skade huoss ether. Och i denn skulle kierkenn jgienn wpprette. Giffuit paa wort Slott Kiopnehaffnn taarsdagenn nest epther Sőndagen qvasimodogeniti. aar. mdlvj.

Wnnder vort zignet.

Christian.

B. *Á íslenzku.*

Steph. 57, 8vo., bls. 437—8, skr. fyrir Árna Magnússon.

Ad kirknanna gods skule ecke frá þeim koma nie burtseliast. Christianus 3.

---

1) „Grein wr kongsbreffe. ad Domkirkiunnar Gotz ei setiest wnnder lőg. Er med wnnderskrifft hőffudsmannsins Las Kruss" *b.* 2) [aff thett naffn et cetera. Maa i wide at wii ehere kommen j forfaring *b.* 3) [komme fraa *b.* 4) [henndis godz *b.* 5) finanndtzeri *b.* 6) [scheer ther emod huerkenn rett eller skiell *b.* 7) [befale *b.* 8) [att were forthennkt att sette ther icke noget aff domkierkenns godtz wdi rette, eller i nogen anndenn maade thillstede at komme fraa hennde wden wor sambtőcke. Men giffuer well agt paa at domkierkenn maa beholle thett hun haffuer eller hennde bőr at haffue met rette. Las Kruss. *b.*

Heilsum ydur Superintendentum fyrer sunnan og nordan á voru lande Jslande kiærlega med Gude og vorre nád. vited ad vier reynum ad þar skal j mórgum stódum burtkoma fra domkirkiunne og kirknanna gotze bæde med oriettu og ódrum adferdum. og kirkiunne skedur ecke þar j mót bivijsing og fullnadur. þvj bidium vier ydur og streingeliga bióđum. ad þier efter þennañ dag ecke leyfed ad leggia þeirra godz under lóg. ellegar med ódrum adferdum leyfed ad nockurt gotz undan þeim gánge fyrer utan vort samþycke. helldur hafed kostgiæfeliga tilsión ad kirkian hallde hennar gótze sem hun hefur eda henne ber ad hafa med riettu. so framt ad vier ecke kirkiunnar vegna vilium vita þann skada hiá ydur og þier hann skulud kirkiunne upprietta. Þar med skiedur vor vilie. befalande ydur Gude.

Utgiefed á voru Slote Kaupenhafn Fimtudagenn næstañ efter Qvasimodo geniti. Anno 1556.

U. W. z.

---

85. 16. apríl 1556. í Kaupmannahöfn.

Konungr selr Árna Gíslasyni á leigu jarðeignir Ögmundar byskups Pálssonar.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 606v. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Arnne Gislóffsenn fich bræff somm hær epther fólgher.

Wij Christiann. etcetera.

Gióre alle vittherligtt. att vij aff wor synnderliig gunnst och naade haffue vnnt oc forlenntt och nu mett thette wortt obnne breff vnnde och forlenne thenne breffuissere Arnne Gislóffsenn. hues goedtz somm er fallenn tiill oss och kronenn. somm tilhórde Bisp Ogmundt och Eggertt Hannsen nu wtij være haffuer. liggenndis paa vortt lanndt Jslandt. att haffue. nyde. bruge och beholle mett all synn renthe och retthe tilliggelsse. tiill saa lennge wij annderledis ther omm tiilsiigenndis worder. Daag saa att handt schall aarligenn giffue oss ther aff tiill affgiifftt xxxv Jochimsdaler och haalde

gotzett medt magdtt och bônndernne. ther paa boer. wedt Jslanndtz loug. skiel och rætt. och ingenn aff thennom tilstedis att vforrettis i naagre maade. Thij forbiude wij. et cetera. cum inhibitione solita.

Datum Kiôpnehaffnn Torsdagenn post quasimodogeniti 1556.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

86. 16. apríl 1556. í Kaupmannahöfn.

Konungr veitir Marteini byskupi Einarssyni að beiðni hans lausn frá byskupsembætti.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 5, 39v (uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. 332—3 og í MKet. I. 378—9.

Her Morthenn Eynertzenn fick breff som eptherschreffuit.

Christian etc.

Vor sônnerlig gunst tilfornn.

Vider. at som I ere begierendis. atj motte bliffue forskonnit met thett superintende[n]t embede. som I ere tilforordineret. eptherthij at etthers leyligheit sig saa begiffuer. atj th[e]nd befalling icke lenger kunde forestaa. tha giffue wij etther tilkiende. at wij ere tilfreds. atj bliffue forskonnet oc quit met met samme befalling oc atj nyde oc beholle etthers benefitium. som I ther forvdenn met forlent ere. tiill etthers vnderholling. Befallendis etther Gud etc.

Actum Kiôpnehaffnn torsdagen post quasimodogenitj anno 1556.

---

87. 17. apríl 1556. á Stóru-Ökrum.

Dómr sex manna. kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, um framfærslu barna Guðnýjar Jónsdóttur.

Lbs. 69, 4to., bl. 211—12, skr. ca. 1640. — ÍB. 309, 8vo., bl. 37, Öxnafellsbók, m. h. Ara Magnússonar í Ögri, skr. ca. 1600—20.

Omaga Framfærslu [domur] Dæmdur j Skagafijrde.

Aullum monnum sem þetta breff sia edur heyra senda[1]) Magnus Biornsson. Gottskalk Thomasson[2]). Tume Þorgrijmsson. Kär Sæmundsson. Jōn Halldorsson og Einar Þordarson kuediu Guds oc sijna[3]) kunnigt giorande. [þa lidid var fra lausnarans fæding[4]) 1556 fōstudaginn næstan̄ fyrir Jōnsmessu Hőlabiskups [um worit a Storuaukrum j Skagafirdi a þingstad riettum[5]) vorum vier j dom neffnder af heidarlegum herra Odde Gottskalkzsyne Lōgmanni fyrir[6]) nordan og vestan a Jsslandi thil ad skoda. Rannsaka og fullnadardom a ad[6]) leggia huar ad[7]) Born Gudnyar Jonsdottur. skilldu framfæri Eiga. [beiddest konan þar doms ǎ[8]). og kalladist vanfær ad hafa fyrir siō[9]) bornum fōdurlausum oc[10]) kuadst sialff vera fielaus med ōllu. Jtem[11]) suo bar hun þad[11]) og[12]) fram̄ ad Born sijn være manninum fijr[13]) en̄ sistrungur vid Jngialld Hōgnason[14]). Eirninn[15]) sagde hun Bornen̄ eiga tuo fōdurbrædur Hannes og Þorkiel og ætte[16]) alner nockrar. Stendur suo j vorre landslagabok. Nu þarff sǎ madur[12]) fram̄færis[17]) sem manne er oskilldare En̄ siskin edur þrimenningur og þar j mille. þǎ skal hann haffa fiōgra missera biorg fÿrer sig og huorn þann omaga sem adur er logkominn a [þad fie[18]) og hinum er þǎ bÿdst a [hans fie[18]). Þui fyrir þessa grein lōgmalsins og þær fleijri[19]) sem[20]) hier ad hnijga dæmdum vier fyrnefnder domsmenn med fullu doms atquædi adur neffndan̄[21]) Jngialld skilldugan ad medtaka Eitt Barn adur[12]) neffndrar Gudnÿar og annast og vardueita sem honum bære ad logum. En̄ eff hann þættest eche forlags Eyrer hafa thil[22]) fyrir þennan̄ omaga sem Bok skipar[23]). þǎ dæmdum vier hann skilldugan ad telia fram fie sitt og vinna [ad fullan̄ eid[24]). Suo og dæmdum vier Arnfrijde Stijgsdottur og

---

1) sendum 309. 2) Tum̄asson 309. 3) vora 309, 69. 4) [at Arum epter gudz burd 309, 5) [309; sl. 69. 6) b. v. 69. 7) et 309. 8) [sl. 309. 9) fimm 309, en hefir fyrst skrifað og strikað út „suo morgum“. 10) 309; en̄ 69. 11) b v. 309. 12) sl. 309. 13) fir 309. 14) Hōgnason 69; Tumasson 309 (rangt). Ingjaldur Högnason bjó á Skútustöðum. 15) So og lijka 309. 16) ættu 309. 17) -færslu 309. 18) [fied 309. 19) 309; „al“ 69. 20) er 309. 21) skrifadann 309. 22) b. v. 309. 23) 309; skriffar 69. 24) [eid at 309.

Margretu Jőnsdottur skilldugar ad lăta fiÿtia fyrnefndan omaga nordur thil Sıȷra Torfa. Eñ hann eiga ad flÿtia aff sier og a Jngialld og þar nidur ad[1]) setia. Eñ [aunnur born[2]) hennar dæmdum vier[3]) skilldu framfære eiga hiă þeim brædrum sıȷra Jőne Brandssyne og Thomasi Brődur hans þui vier vissum onguañ þremenning edur nănare þann er forlags Eyrer heffde fÿrer greiñdañ omaga. Var þeirra ættartala suo taliñ ad ødrumeigiñ være Gudrun Brandzdotter. Sigrijdur. Sıȷra Jőn. Ødrumeigiñ Thomas Bőduarsson og Jon Thomasson og Grőa Jőnsdotter og Gudnÿ dotter hennar. auisar suo logmălid. Nu er őmage oskilldare eñ fyr seiger edur þrimenningur og þar ȷ millum þă skal ætla honum sex missera biorg. J annare grein. Nu geingur aff forlags Eyrer. thil uissum vier fÿrer full sannindi ad þeir bader brædur Sıȷra Jőn og Thőmas hofdu mikla peninga. Þui ad so proffudu og fyrir oss komnu dæmdum vier fÿrnefnder domsmenn med fullu doms atquæde fyrskriffadañ omaga æ fie og forlags Eÿrer og thil fullrar vardueitslu Sıȷra Jőne og Thomase Brandssonum og þă skillduga fram̃ ad færa effter lőgum. Eñ ad Ridia thil fram̃færis eff þeir kunna ad finna adra nănare. þă forlagseÿrer ætte effter logum.

Samþ[yckte] etc.

---

88. **19. apríl 1556. á Stað í Reynínesi.**

Dómr tólf manna, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir Jóni Finnbogasyni jörðina Ósland, en kröfur dómkirkjunnar á Hólum og síra Einars Magnússonar að engu metandi, nema ef síra Einar sannaði ættleiðing sína.

Bréfabók Guðbrands byskups í byskupsskjalasafni (í þjóðskjalasafni) í 4to, áðr bls. 197—9, nú bl. 33—4 (= *a*), skr. ca. 1590 (í hinni prentuðu bók bls. 461—3). — Skjalabók þjóðskjalasafnsins m. h. Jóns. lögmanns Sigurðssonar í 4to., bl. 54—6 (= *b*), skr. ca. 1600.

Domur Oddz lőgmanns [vm Osland[4]).

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendum

1) sl. 309. 2) [309; annad barn 69. 3) vppa, b. v. 309, og þrýtur þar með öllu. 4) [sl. *b*.

[vier] Jon Grimsson. Pall Grimsson. Gotskalk Thomasson. Olafur Thomasson. Einar[1]) Gislason. Biarne Skulason. Erlendur Jonsson. Eiolfur Arngrimsson. Magnus Jonsson. Philippus Olafsson. Arne Gijslason. Arne Þorsteinsson kuediu gudz og vora. kunnigt giorandi. ad arum eptir gudz burd m d l og vi laugardæginn næstañ fyrir Jons messu Holabiskups[2]) a Vıjdivollum i Skagafirdi. vorum vier i dom nefnder af heidarsamlegum[3]) herra Oddi Gottskalkssyne. logmanni nordañ og vestan a Jslande. Somuleidis sem þa var kon[g]s[4]) vmbodzmann ȷ Hægranesþingi[5]). til ad skoda og ransaka. og fullnadardoms atquædi a ad leggia. huersu logligast skylldi til lyckta [leida þa akæru[6]) er herra Olafur[7]) biskup a Holum klagadi til Jons Fimbogasonar[8]). ad hann hefdi ologlega ad sier tekid og asestz Holadomkirkiu fastaeign. sem eru ȷardirnar Osland og Jllugastader þar ed onnur liggur ȷ Fliotum. eñ onnur i Oslan[d]shlid i Skagafirde. og hann hafdi onguan lagadom nie logmans vrskurd[9]) þar fyrir syna viliad. Sannprofadist þar fyrir oss. ad sagdur Jon var siukur miog og matti [ei til[10]) komast. Eñ þo hafdi han[n] kienst stefnuna. suo vottfast var ordit. þui leist oss stefnan loglig og madurinn riettiliga fyrir kalladur. var Thumi Þorgrimsson þar huer ed hefdi logligt vmbod fyrnefn[d]s Jons Finnbogasonar til varnar og suars af hans hendi. eñ biskupinn tilskickadi og setti Sıȷra Þostein Gunnason ad sæk[i]a malid domkirkiunnar vegna. J fyrstu bar adur greindur Sıȷra Þosteirn fyrir oss prestastefnu dom med einu ȷnsigli. og enn tuo brief onnur sem suo hliodudu ad sıȷra Einar Magnusson hefdi sagt sig ættleiddañ vera og þar vppa sellt biskup Gotzskalk godrar minningar adur nefnda ȷord Osland. huer domur bref og giorningar oss litust eckirt afl hafa. Þui þad bivisadist huergi ad lyst hefdi verid ættleiding hans prestsins ad logum. og ecki helldur hefdı han[n] ad erfdum fie tekid so þad væri nu monnum vitanligt. og þad mætti[11]) honum suo vitne bera. Jtem kom greindur Tumi [þar fram[12]) fyrir oss med alþingisdom. med heilum og oskoddodum[13]) hang-

1) Gunnar *b.* 2) þ. e. 18. apr. 3) heidursamligum *b.* 4) sl. *b.* 5) Hegranesþinge *b.* 6) [leidast su akiæra *b.* 7) Olaf *b.* 8) Finnbogasonar *b.* 9) vtskurd *a.* 10) [ecki *b.* 11) matti *b.* 12) [sl. *b.* 13) oskoddum *b.*

andi insiglum. huern logmadurinn hafdi adur sialfur vtnefnt og insiglad og sanarliga samþyckt suo hliodandi. ad þeir hefdi dæmt erfing[i]um þeirra beggia systra Margretar og Jngibiargar Halldorsdætra alla þa peninga sem þeim fiell epter sinn fodur Halldor heitinn. nema opt nefndur Sıȷra Einar syndi sina ættleiding med logligu profe huer domur oss leist i allan mata myndugur og skialligur. med ollum sinum greinum og articulis sem hann inne helldur. Jtem stendur suo i vorre landzlaga bok. Nu er lanfie og dæmt fie et cetera. item i annare greiñ vıȷsar so til logmalid. ad lysa skal[1]) ættleiding sinne a huerium x vetrum et cetera. item i þridia stad seiger suo sialfur textinn logmalsins. Nu skal hann þad fie hafa sem hann er til ættleiddur et cetera. Þui fyrir þessar greiner og þær fleire sem i logunum[2]) standa. og hier ad hniga dæmdum vier fyrrskrifader domsmenn med fullu doms atquædi tıȷttnefndan Jon Fimbogason[3]) riettiliga hafa matt ad sier taka þrattskrifada ȷord Osland. og eñ meiga bruka og bihallda. þar med allar þær eigner sem suo eru tilkomnar sem hun er. item dæmdum[4] vier Sıȷra Einar skyllduguñ ad leida tuo[5]) loglig vitne med suornum[6]) bokareidum þau ed þad bæri ad þaug[7]) hefdi sied heyrt og yferlesid hans ættleidingarbrief med heilum og oskoddodum[8]) hangandi insiglum. og þad hann hefdi suo sıȷdan[9]) eptir sinu ættleidingarbriefi ȷordina Sigrijdarstadi[10]) i Fliotum ad erfdum tekid eñ ei ad giof. skylldi þessi vitne leidd ed seinasta ad[11]) Michaelismesso i haust fyrir logmanninum sialfum. fiellist þessi vitne þa dæmdum vier og fallid. hans mal og oll þau bref sem þar fram komu af domkirkiunnar hende vm fyrr sagt efni dæmdum vier i logmans[12]) hond.

Samþyckti þenan vorn dom adurskrifadur Oddur logman. og setti sitt insigle med vorum fyrrnefndra manna insiglum fyrir þetta domsbref huert ed skrifad var a Stad i Reynenesi a sama are deige sidar eñ fyrr seiger.

---

1) skule *b*. 2) logmálino *b*. 3) Finnbogason *b*. 4) *b*; dæum(!) *a*. 5) sl. *b*. 6) suordum *b*. 7) þau *b*. 8) oskoddum *b*. 9) sijdar *b*. 10) Sigridastadi *a*. 11) a *b*. 12) Logmannsins *b*.

89. 21. apríl 1556. á Seylu.

Dómr sex manna, kvaddr af Oddi lögmanni Gottskálkssyni, dæmir um framfæri Bjargar Halldórsdóttur.

ÍB. 309, 8vo. (Oxnafellsbók), bl. 36, m. h. Ara Magnússonar í Ögri, skr. ca. 1600—20.

Domvr vm framfærzlv.

Aullum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendum wier Jon Grijmsson. Gottskalck Thumasson. Olafur Tumasson. Laugriettumenn. Oddur Halldorsson. Jon Wichfwsson oc Olafur Þosteinsson kuediu guds og wora kunnugtt giorandi at arum epter guds burd ꝏ. d. lvj þridiudaginn næstann fyrir Jonsmessu Holabiskups um worit a Seylu j Skagafirdi æ þingstad riettum woruin wier j dom nefndir af heidarligum herra Oddi Gottskalckssyni laugmanni nordan oc westann æ Jslandi somuleidis kongs umbodsmanni j Hegranes þiingi til at skoda og rannsaka og fullnadardoms atkuædi æ at leggia huar Biorg Halldorsdottir[1]) skylldi framfæri eiga sem þæ var j omegd fanst oc einginn sæ at forlagseyrir hefdi suo hann ætti fyrir laga saker fram̄ at færa en̄ þad sannprofadist at þessi omagi war barnfædd j Seilohrepp oc farit þadann þrieuetvr eda. iiij^ra. wetra en̄ weret j Rijpur hrepp .iiij^ur. ar hin næstu. þar eptir war þar oc modur Brodir firsagds[2]) omaga.

Nu sakir þess at suo stendur j wor[r]i landslagabok at þeir eru hrepsmenn j huerri sueit sem þeir hafa uppfædst oc þar sem þrimenningur hanz er wijstfastvr edur nanari.

J aunari grein wijsar suo til laugmalit at fatæka menn þæ alla sem frændur þeirra hafa eigi forlagseirir fyrir þæ at leggia og eigi eiga sialfir fie at fæda sig wid.

Jtem j þridiu grein seigir suo Texte bokarinnar at þeim skal first Tiund ætla sem þar eru hrepsmenn.

Þui fyrir þessa grein laganna og [adrar þær er] hier at hniga dæmdum vier firnefnder domzmenn med fullu domz atkuædi þennan̄ þrattskrifadan omaga Biorgu Hallzdotter[1]) eiga logligan̄ flutning og framfærslu a badum fir sogdum hrep[p]um. Reiknadist þa Bæa fioldin þeirra beggia at vier

1) Svo. 2) Hér er krot aftast í orðinu.

dæmdum hana skilldugliga eiga at vera halfan manud a Seyluhrepp þar hun væri uiko a Rijpurhrepp nema hreppstiorum þætti hentugra at skipta [annan veg]inn hennar flutningi.

Samþikti þennañ vorn dom.

---

90. 24. apríl 1556. á Stórólfshvoli.

Dómr sex manna, kvaddr af Páli sýslumanni Vigfússyni, um vinnuhjú og verkatjón.

Dómr þessi er til í fjölmörgum dómabókum í alla vega gerðum ágripum, en miklu sjaldnar óstyttr eða í fullri mynd. Oft eru ágrip þessa dóms ártalslaus, eða ártalið er brjálað á ýmsa vegu, og svo er jafnvel í þeim uppskriftum, sem geyma dóminn svo sem í fullu líki. Er hann jafnvel árfærðr stundum til 1516, á stöku stað til 1550, en oftar til 1553 eða 1556, en þó langoftast til 1566. Árið 1566 fær þó tæplega staðizt, því að Páll Vigfússon er hér í engum uppskriftum dómsins nefndr lögmaðr, heldr að eins kongs umboðsmaðr í Rangárþingi, en lögmaðr var hann kosinn á alþingi 1556, og yngri en það ár getr því dómr þessi varla verið, og því ártali er hér fylgt. Ártalið 1553 gæti að vísu vel staðizt, og jafnvel 1550. Dómrinn er tekinn hér að stofni eftir uppskrift frá ca. 1650 í Lbs. 67, 4to., bl. 113–14, m. h. síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti, en höfð hliðsjón af ýmsum öðrum heillegum uppskriftum, svo sem dómabókarbroti í þjóðskjalasafni (áðr í Lbs. 119, 4to.), m. h. síra Torfa Snæbjarnarsonar á Kirkjubóli í Langadal, og er það skrifað á árunum 1624—9. — Dómasyrpa Jóns dans í Lbs. 65, 4to., I. bls. 87, skr. ca. 1640 (í henni eru auk þess tvenns konar ágrip dómsins). — Lbs. 788, 4to., bl. 83–4, frá ca. 1640. — Lbs 789, 4to., bl. 36, brot frá ca. 1630—40. — Lbs. 791, 4to., bl. 41, ágrip frá ca. 1630. — Lbs. 812, 4to., bl. 39, skr. ca. 1660 (hér eru þessi tvö ágrip dómsins sitt með hvoru ártali). — Lbs 6, fol., bl. 239, ágrip frá ca. 1670. — ÍB. 125 A, 4to., bl. 92, frá ca. 1650. — AM. 196, 4to., frá 1657—65. — AM. 197, 4to., bl. 55, m. h. síra Jóns Erlendssonar ca. 1650 (heill og í ágripi). Og enn fleiri uppskriftir hafa athugaðar verið. — Sbr. Alþingisbækur I. bls. 371–2.

Domur vm vinnuhiu og verckation.

Øllum þeim[1]) gődum[2]) monnum sem þetta Bref siã edur heyra senda Philipus Runolfsson. Snæbiorn Halldorsson. Jon Thomasson. Jon Fusason[3]). Eyolfur Magnusson och[4])

---

1) b. v. 119. 2) b. v. 812. 3) Vigfusson 196. 4) b. v. 788.

Þorlakur[1]) Einar[s]son. suarner lögriettumenn. quediu Gudz og sijna. kunnugt giörandi. ad [arum epter Gudz burd[2]) 1556[3]) á Störölffshuole[4]) ȷ Huolhrepp. föstudagenn næstañ eptter Jonsmesso Holabiskups vm vored. vorum vier ȷ dom uefnder af heidursamligum[5]) dandismanne Påle B[onda][6]) Vigfussyne [konglig maiestets[7]) vmbodzmanne ȷ Rangarþinge ad skoda og rannsaka og fullnadardoms atkuæde á ad leggia vm þa åkiæru er Sira Jon Jonsson klagadi til sijns vinnumanns. vm þad verckation. er hann þottest af honum feinged hafa ȷ midium eingiverckum. af þeim siukleika er yfer hann[8]) er kominn sem fleiri adra. voru þeir huorutueggiu dæmder þangad. og þui leist oss þeir riettiliga fyrir kallader. medkendust þeir ad þeir hefdu leiged mánud ȷ sagdañ tijma. Nu saker þess ad so stendur ȷ vorre landzlaga Bok. Ef verckamadur[9]) liggur siukur iij nottum leingur vm heyanner. eñ halfañ mánud vtan heyanna. meti skynsamer menn huert leigufall vera skal. Jtem ȷ annare grein ef madur liggur leingur. þa skulu vj skynsamer menn meta hans verckation. og mat þann er hann neyter. ella skal á frændur færa. Þvi ad so profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier fyrr nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi og eptter vorre skynseme fyrir verckation og mat þann er hann neytte[10]). so og þionustu þa er hann þurftti ȷ sijnum veıjkleika. v. aura á viku sijnum husbonda skyllduguñ[11]). Eñ þær konur er miög[12]) siukar hafa leiged[13]) og skiluijsar ero xv alner á viku skyllldugar ȷ vinnution. matverd[14]) og þionustu. Eñ þeir kallmenn og konur. er ad nöckrum [oknyttum verda[15]) kend. eigi minne vægdar von.

Samþyckte [med oss þennañ dom greindur sýslumann et cetera[16]).

---

1) Þorleiffur 788 o. fl. (rangt). 2) [119, 65, 788, 196, 197; Anno 67, 812. 3) 788, 791, 812 (bl 39); 1553 119, 812 (bl. 97); 1566, 67, 65, 789, 6, og mörg fleire. 4) 65, 196, 788 (Storolffshole); Þorolfshuoli 67, 119, 812 o. fl. 5) heidurligum (-arligum) 788, 119, 65 o. fl. 6) sl. 788, 65 o. fl. 7) kongs[ins] 65, 788, 119, 812 o. fl. 8) þeir 119, 65, 788, 812 o. fl. 9) verkmadur 119, 788; madur 65, 812. 10) neýter 65, 788, 119. 11) skyllduger 119; skyllduga 788, 812. 12) sl. flest, nema 67. 13) vered 788. 14) matarverd 119, 812; matargiøf 65. 15) [oskilum eru (er) 119, 788, 65. 16) [b. v. 125.

91. 27. apríl 1556. á Bergsstöðum.

Kaupbréf fyrir 6 hundr. í Hóli í Svartárdal.

AM. Apogr. 4619, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex originali Sigurdar Einarssonar (biskups)". Árni segir til innsigla.

Þat giorum vier Þorsteirn prestur Gunnason. Hauskulldur Ormarson ok Jon Sigmundson godum monnum kunnigt ath vier vorum i hia saum ok heyrdum æ ord og handaband þeirra brædra Illuga Jonsonar ok Jons Jonsonar. at suo fyrir skildu. at Illugi Jonson feck brodur sinum Jone til fullrar eignar ok frialz for[r]ædis þann ȷardarpart sem hann atti ath logligum skiptum sins faudurarfs ȷ ȷordunne Hole sem liggur i Suartardal i Bergstada kirkio sokn ok hann reiknadi vj hundrut. Hier j mote skylldi Jon gefa vij[c] i þeim peningum sem Illuga likade þegar Jon hefdi at sier tekit greindan ȷardarpart. þui hann stod þæ enn oskiptur fyrer ord Jons Þorsteinssonar faudur þeirra sem þa var karlægur. For þesse giorningr fram æ Eirekstaudum i Suartardal a sunnodagin næstan efter Jons dag um vorit[1]). Og til sanninda hier um setium vier fyrr nefnder menn uor ȷncigli fyrir þetta bref. Skrifat a Bergstodum j Suartardal deigi sidar eñ fyrr seigier arum epter Gudz burd ꝏ. d. l. og vj.

---

92. 3. maí 1556. á Stóru-Laugum.

Vitnisburðr um, að Páll Grímsson hafi selt Margréti Erlendsdóttur, konu sinni, þrjár útjarðir, Brekkur tvær og Hraun á Höfðaströnd, fyrir málajarðir hennar í Austfjörðum.

AM. 199, 4to., bls. 132, uppskrift gerð fyrir Jón lögmann Jónsson um 1604.

[Vitnisburdur] Jons Peturssonar[2]).

Þad giore eg Jon Petursson godum monnum kunnigt med þessu mijnu brefi ad eg var staddur a Eijnarstodum j Reykiadal. ad Pall Grijmsson selldi kuinnu sinne Margrietu Erlindzdottur med handsolum og fullnadar giorningi þær vtjarder iij. Breckur ij og Hraun a Hofdastrond fyrir hennar

1) þ. e. 26. apr. 2) Fyrirsögnin er m. h. Jóns lögmanns.

malajarder j Austfiordum. var Þorsteinn bondi Finnbogason og Biarni Ellendzson broder Margrietar vidstadder þennañ þeirra kaupskap. Pals og Margrietar. for þessi giorningur fram ǻre sijdar eñ Pǻll giptist. og til sanninda hier vm̃ set eg mitt incigle fyrir þetta vitnisburdarbref. huortt skrifat og vtgefid var a Storulaugum j Reykiadal. vm̃ vorid a krossmessu sialfa Anno Domini M. D. L og vj ǻr.

---

93. . **12. maí 1556.** **í Spjaldhaga.**

Dómr tólf manna, kvaddr af Þorbergi bónda Bessasyni, dæmir Möðruvallaklaustri jörðina Laugahlíð fremri.

Steph. 61, 4to., bls. 20—2 m. h. Jóns sýslumanns Jakobssonar ca. 1780 „E Membr. cum xii sigillis ceraceis".

Dómr Þorbergs B[essa]s[onar] um̃ Fremri Lôngohlid 1556.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Grimur Þorleifsson. Jon Einarson. Þorsteinn Gunnarson. Ormur Stullason. Bryniolfur Ionson. Teitur Magnusson. Magnus Gunnsteinsson. Haldor Þorlaksson. Einar Ionsson. Arni Ionson. Hialmur Sueinsson. Gretter Arnason. kuediu guds og sina. kunnigt giorandi at arum epter guds burd ꝏ d l vi þridiudagin næstan fyrir Halluardsmesso vm̃ vorit i Spialldhaga i Eyiafirdi æ þriggia hreppa þingi uorum uær til nefnder af heidurligum manni Þorbergi bonda Bessasyni er þa hafdi kongsins syslu og umbod i Uodluþingi. at dæma um þa akiæru er sera Biorn Gislason umbodzmadur Modruuallaklausturs kiærdi til Brandz Helgasonar. at hann hielldi iordvnni Fremri Longuhlid i Horgardal. undan Modruuallaklaustri. soru þar ij skiluijser menn fyrir oss at nefndur sera Biorn hefdi þangad stefnt sogdum Brañdi fyrir greinda sok. nu sakier þess at riettarbot Ereks kongs hliodar suo at þar sem sakaraberi stefner manni vnder reitt[1]) prof til syslumannz og kiemur hann ecki forfallalaust. þa sekist hann halfri mork halft sislumanni en halft þeim er mæl æ. og skulu þær stefnur uera epter leidarleingd so at stefndur hafi

---

1) Svo.

noga stund at koma at ollum gognum og uittnum. og þui at oss leist fyr nefndur Brandur Helgason nog[u] langa stund og tima til haft hafa at koma i sagdan stad og dag med sijn gogn og vittni. og þui at gudz nafni til kolludu dæmdum uær j fyrstu stefnuna logliga og adur nefndan Brand riettiliga fyrir kalladan oc sekan halfri mork i stefnufall sakier þess hann kom ecki i greindan stad og dag og eingenn hans logligur umbodzmadur. nema Brandur syni loglig forfoll at hann mætti ecki koma.

i annari grein kom þar fram fyrir oss profentubref med heilum og oskoddum hangandi insiglum so lætanda at adur nefnd iord Longuhlid uar giefin Modruuallaklæstri af Hallottu Ionsdotter til æuenligs framfæris. so og kom þar fram fyrir oss annad brief med insiglum hliodandi at biskup Ion Arason hefdi selt i burt vndan Modruuallaklaustri adurgreinda iord Longuhlid. Jtem kom þar fram margra danda manna lysing at þeir hefdi heyrt at iorden sydri Reistaræ æ Galmarstrond hefdi uerit sett Modruuallaklaustri af nefndum biskup Ioni i stadin optnefndrar Longuhlidar. en fyrir þui at su iord Reistaræ var dæmd undan klaustrinu med alþingisdomi og sa domur med insiglum kom þar fram fyrir oss. þui dæmdum uier [med] fullu doms attkuædi iordina Longuhlid obrigdanliga eign Modruuallaklausturs. og klaustursins formann mega at sier taka sagda iörd at næstum fardogum. Eñ fyrir þa grein at so uisa logiñ. nu ef iord hefur meir at solum farit þa eigi huer uid sinn heimilldarmann og eñ i odrum stad hliodar so landzlagabokiñ. nu kiemur hin ęigi er stefnt uar þa skal sækiandi lata bera stefnuuitni. sidan eignaruitni. þa skulu domendur dæma honum iord. Eñ hinn snuist a sinn sala epter slikum aurum sem hann gaf fyrir iord. Þui dæmdum uær at huor og eirn mætti med rettu sækia sijn gotz at logum sem fyrir tijttnefnda iord Longuhlid hefdi giefin verit.

Samþyckti þenna vorn dom adur greindur ualldzmadur og setti sitt insigli med vorum fyr nefndra domsmanna insiglum fyrir þetta bref er skrifat uar i sama stad degi [og] ari sem fyr seiger.

94. **13. maí 1556.** **á Mel.**

Jarðaskiptabréf á Stóru-Borg og Þorkelshóli.

AM. fasc. LXXII, 10, frumrit á skinni (m. h. Árna Gíslasonar). Af 4 er 3 síðustu innsiglin fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 1012, ágrip m. h. Árna Magnússonar, og var þá frumritið í eigu Sæmundar Magnússonar á Hóli í Bolungavík.

Kaup Bref wm̄ Borg og Þorkielshuol.

Þath giorum wier Pæll Grimsson. Jon Þorsteinsson. Biarni Ionsson og Sueinn Gamlason godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi ath ærum efter Gudz burd ꝏ d l vj þridiudaginn næstañ fyrir fardagawiku wm̄ worid[1]) ä Haurgholi ȷ Westurhopi worum wier ȷ hiæ. sæum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna af einni ælfu Æsgrims Einarssonar og Hældanar Einarssonar Eñ af annari alfu Arne Gijslason ath suo fyrir skildu ath fẏrr nefnder brædur Æsgrimur og Hældan selldu Ærna Gẏslasyni lxc ȷ iordunni storu Borg ȷ Westurhopi er liggur ȷ Breijdabolstadar kirkiu [sokn] wndan sier og sijnum erfingium eñ wnder ädur greindañ Ærna og hans erfingia med aullum þeim gaugnum og giædum. eignum og ȷtokum sem greindri ȷordu Borg fylgier og fylgt hefur ath fornu og nyiu og þeiʀ brædur wrdu fremst Eigandi ath hier ȷ mo̅t gaf Ærne Gẏslason oft nefndum brædrum Æsgrijmi og Haldani ȷordina Þorkielshuol ȷ Wẏdidal er liggr ȷ Breijdabolstadar kirkiu sokn fyrir lxc wndan sier og sẏnum erfingium eñ wnder þrættnefnda brædur og þeirra erfingia med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindri iordu Þorkielshuoli hefur fylgt ath fornu og nyiu og eij hefur med laugum werid fræ komid efter þvi sem[2]) tijtt nefndnr Ærne ward fremst eigandi ath. Skylldu huorertueggiu hallda þeirri ȷordu thil laga er keypt hefdu Eñ þeir suara lagaʀiftingum er selldu. var forsagnar wottur fyrir þessum kaupskap fyrr nefndur Pæll Grijmsson huer ed setti sitt ȷnnsigli med worum fyrgreindra kaupwotta ȷnnsiglum fyrir þetta kaupbref Er skrifad war æ Mel ȷ Midfirdi. æ sama ære deigi sẏdar eñ fẏrr seigier.

---

1) þ. e. 12. maí. 2) Tvíritað.

95. 17. maí 1556. á Grund.

Dómr sex manna, kvaddr af Þorbergi sýslumanni Bessasyni, dæmir Þórunni Jónsdóttur Vetrliðastaði og Þorsteini Guðmundssyni, eiginmanni hennar, réttilega mega að sér taka jörðina.

AM. Apogr. 4621 „Epter transscripto (þessa og annara fleiri brefa) giördu á Grund i Eyiafirdi sunnudag næsta fyrir uppstigningardag 1595“.

Um Veturlidastadi.

Þeim godum monnum sem þetta bref siá edur heyra. senda Magnus Arnason. Ormur Stullason. Þorsteinn Simononarson. Magnus Gunnsteinsson. Arne Jonsson. Einar Jonsson. qvediu guds og sina. kunnigt giörandi. ad arum epter Guds burd. M. D. L vi á föstudaginn næstan[1]) epter uppstigningardag um vorid. á Hrafnagile j Eyiafirdi. á þingstad riettum. vorum vier i dom nefnder af heidursamligum dandimanni Þorbergi Bessasyni. er þa hafdi vors nadugasta herra kongsins syslu og umbod i Vodluþinge. til ad skoda og ran[nsa]ka og fullnadardom æ ad leggia. hveria magt eda afl ad hafa skylldi þau bref og domar og vitnisburder. er Þorsteinn Gudmundsson þar fram̄ bar um jördina Veturlidastadi. og hann þottist rangliga af halldinn vera og hān̄s kvinna Þorun Jonsdotter. beiddest hann og krafdi fyrr greindan̄ valldzmann riettra laga um fyrrnefnda jord Veturlidastadi. Jtem i fyrstu grein kom þar fram̄ fyrer oss dandimanna domur er Oddur logmadur hafdi dæma latid i millum þeirra Þorunnar Jonsdotter og Geirmundar Jonssonar um̄ jördina Weturlidastadi. hvör oss leist i allan̄ mata myndugur og skialligur. med öllum sinum greinum og artichulis sem þar inne stodu. Svo og kom þar fram̄ annar domur dandimanna er Pall Jonsson hafdi dæma latid og samþyckt á Halsþingi um vorid. er þá hafdi kongsins syslu og umbod j Þingeyarþinge. hvör ed þá hafdi fullmektugt umbod til ad taka þá eida og vitnisburdi. sem Þorunni Jonsdottur var tildæmdt ad leida. hverier er þar fram̄ komu. og soru ad fullan̄ bokareid. ad þeir hefde heyrt Sijra Jon Philippusson þvi lysa fyrir sier. ad hann

1) þ. e. 15. mai.

hefde sellt til fullrar eignar med handsölum biskupi Joni Arasyni alla jördina Veturlidastadi. þvi virtist oss þau vitni og eidar myndug og skiallig og lögliga leidd hafa verid i þann tima. epter þeim dome sem Oddur lögmadur hafdi dæma latid. þő ad Bryniolfur Jonsson villdi ei vid sinum eide og jnnsigle ganga. þá gat hann nu þő eigi fyrer oss hier i moti talad. þvi fram̄ komu skialliger dandimenn og baru ad Bryniolfur Jonsson hefdi svarid so latandi eid er fyrrskrifad stendur. mörgum godum monnum hiaverandi og áheyrandi. þvi leist oss sá domur med öllu myndugur og skialligur med öllum sinum greinum er Pall Jonsson hafdi dæma latid. J þridiu grein kom þar fram̄ fyrer oss vitnisburdarbref Sijra Þorsteins Gunnasonar med heilu og oskauddu hañs hangandа jnnsigle. so latandi ad hann hefde tilkalladur vered. ad vera vitnismadur þeirra á millum biskups Jons Arasonar og Sijra Jons Philipussonar. ad Sijra Jon Philippusson selldi biskupi Joni Arasyni jordina alla Veturlidastadi. med fullum og ollum lögligum skilmala med handsolum. Svo og kom þar fram̄ fyrer oss Andries prestur Jonsson og lyste fyrer oss ad hann hefdi heyrt sijra Jon Philippusson lysa fyrer sier. ad hann hefde sellt biskupi Joni Arasyni jördina alla Veturlidastadi med handsölum. til fullrar eignar. og sor hier ad fullañ bokareid. þar strax á þingenu fyrer Þerberge Bessasyne kongs umbodsmanni. oss öllum áheyrandi. Nu stendur svo i vorre landslagabok ad epter gognum og vitnum skal hvört mal dæma. Jtem i annare grein: Skulu halldast öll handsölud mal sem bok mælir ei á moti. J þridiu grein stendur og svo: aull þau kaup sem vottar vita. og vid er geingid. ef þeir menn kaupast vid. er kaupum sinum meigu rada. Þvi i guds nafne amen. ad so profudu mali. og fyrer oss komnu. og allar fyrrskrifadar greiner. dæmdum vier fyrrskrifader domsmenn med fullu doms atkvædi alla jordina Veturlidastadi vera og verid hafa rietteliga og lögliga eign Þorunnar Jonsdottur. epter þvi sem sa domur utvisar og inn[ehelldur]. er dæmdur hafdi verid á Seiluþingi. og Þorsteiñ Gudmundsson med riettu meiga ad sier taka alla optnefnda jörd Veturlidastadi i næstum fardogum. nu er kiemur. eñ Geirmundi Jonssyni so mikla aura sem hann kann

sig med lögum til ad leida. fyrer þrattnefnda jörd Veturlidastadi. ad őbitalad sie.

Samþyckti þennañ vorn dom optnefndur valldzmann Þorbergur Bessason og sette sitt jncigle med vorum jnsiglum fyrer þetta domsbref. hvort skrifad var á Grund i Eyiafirdi sunnudaginn næstañ epter uppstigningarddg um vorid. á sama are sem fyrr seiger.

Til þess legg eg Andries Jonsson hond a helga bok og so skyt eg minu mali til guds. ad eg heyrda Sijra Jon Philippusson lysa þvi fyrer mier i kirkiunne á Munkaþverá. á manudagin næstañ fyrer Olafsmessu um sumarid. ad hann hefdi feingid og sellt biskupi heitnum Joni Arasyne jordina alla Weturlidastadi til fullrar eignar. med handsölum. og ad so stöfudum eidi sie mier gud hollur sem eg satt seigie. eñ gramur ef eg lyg. under mitt jnnsigli.

---

96. 21. maí 1556. í Skriðu.

Dómr tólf manna, kvaddr af Þorbergi bónda Bessasyni, dæmir síra Sigurð Jónsson á Grenjaðarstöðum og Þórunni, systur hans, réttilega mega gifta Helgu Aradóttur Páli Jónssyni, ef Þorleifr bóndi Grímsson, sem var réttr giftingarmaðr hennar, vill ekki gefa til fullnaðarsvar eða samþykki.

Gömul uppskrift í þjóðskjalasafni frá ca 1660—70 (= α). — AM. 254, fol., bl. 15—16. — AM. 194, 4to., bl. 104, skr. ca. 1700. — Lbs. 122, 4to., bls. 159—61, skr. ca. 1770. — Pr. í Sýslumannaæfum II. bls. 202.

Dőmur um Gipting[1]) Páls Jőnssonar og Helgu Aradőttur.

Þad giörum vier Asgrijmur Jonssoñ. Gudmundur Nichulasson. Halldor Þorlaksson. Petur Þorsteinsson. Finnbogi Þorsteinsson. Jffar Jőnsson. Asgrijmur Einarsson. Joon Biörnssoñ. Gunnar Þorsteinsson. Þőrőlffur Biörnsson. Jon Jonsson. Helgi Joonsson. gődum monnum kunnugt med þessu woru opnu brefi árum effter Gudz burd 1556. fimtudagenn næst-

1) Giptumál 122.

añ fyrer Hvijtasunnu um vored j Skridu j Hörgardal. a þijngstad rettum. worum vier til fullnadar skoduuar. samþicktar. og löglegra álita neffñder aff heidarlegum[1]) manne Þorbergi B[onda] Bessassyne er þa haffdi kong[2]) Majestatis syslu og umbod j Vödluþijngi. vegna heidurlegz daandess sveinz Pals Jonssonar. [hvert[3]) Helga Aradotter skillde ecki loglega og rettelega gifftast meiga firrneffndum Pali Jonssyne. med radi. samþicke og vilia sijns födurhrődurs Sira Sygurdar Jonssonar og sinnar fodurmődur Helgu Sygurdardőttur. og sinnar födursýstur Þőrunar Joonssdottur. og annara hennar nanustu frænda[4]). þeirra sem[5]) hennar rádi og wilia filgia. Effter þui Þorleiffur B[ondi] Grijmsson hennar Gijfftingarmadur vill ecki fullnadarsvar til geffa. þa þessa málz var vid hann leitad af Jőni B[onda] Magnussýne og Páli Jőnssýne. J firstu leitst oss Jőn B[ondi] Magnusson fulla og alla málaleitun[6]) hafft hafa til Þorleifz B[onda] Grijmssonar vegna sonar sijns Pálz. þá hann hafdi ecki neitt fullnadarsvar af honum feinged upp a fyrr sagdañ rádahag. þui leist oss Sygurdur [Jonsson[7]) og Þőrun Jonzdotter skilldug ad leita þessa máls vid Þorleiff B[onda] Grijmsson sinnar frændkonu vegna. eff þaug vilia hennar rádi filgia. og þessa sijna frændkonu Helgu Aradőttur gijffta fyrr greindum jonkiæra[8]) Pali Jonssýne. med pijkunnar radi og beggia þeirra samþicki. eñ ef þaug kunna ecki fullnadarsuar edur samþicke fá af Þőrleiffe. og villdi hann so firra hana sijnu jafnrædi. þa leitst oss þaug[9]) meiga[10]) med bestu manna radi og yffersýn gijffta þessa sijna frændkonu Helgu Aradottur fyrrgreindum Páli Jonssýne effter þui sem vor landzlög vtvijsa og innehallda[11]).

---

97. 25. maí 1556. í Selárdal.

Síra Gísli officialis Jónsson afleysir Eggert Hannesson af barneignum við Sesselju Jónsdóttur.

---

1) heidurlegum 122. 2) kongl. 122. 3) [122, Sýsl.; er þau *a*. 4) *leiðr*.; þeir *a*, Sýsl.; sl. 125. 5) 122; sl. *a*, Sýsl. 6) malaleit 122. 7) [Jón, Sýsl. 8) manni, Sýsl. (án efa lagfæring þar). 9) 122; hun *a*, Sýsl. 10) meige 122. 11) o. s. frv., b. v. Sýsl.

Bps. Skalh. XX, 84, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. Bréfið er með eiginhendi Gísla byskups. — AM. Apogr. 2424.

Vm̄ aflausn Eggertz Hannessonar Anno 1556[1]).

Eg Gisle prestur Jonsson officialis og profastur j Vestfiordum medkennunst med þessu minu opnu Brefi at ec hefi afleyst þenna heidarliga mann Eggertt Hannessoñ och Setceliu Jonsdotter af þeim Barneignum sem þau hafa ætt sijn j millum. hefi ec þeim bædum sett penitentias competentes epter þui sem mier hefur virdzt hæfiligt vera og suo fulla fieseckt vpp borid af þessum bædum fyrr greindum personum sem mier vel æ nægier. Þui gef ec og gior[e] ædur greindañ Eggertt og fyrr skrifada Setceliu aullungis kuitt og ækiærulaus vm̄ allar þær barneigner sem þau hafa ætt sijn j millum epter þui sem ec mæ þad giora epter logmali fyrir mier og aullum minum epterkomendum Skalholltz domkirkiu formonnum. Og til sanninda hier vm̄ festi ec mitt jnnsigli fyrir þetta Bref Skrifat j Selærdal Manudaginn epter Huijtasunnu[2]) vm̄ vorid. Anno domini M. d. l. og vj.

---

98. 26. maí 1556. á Hvanneyri.

Vitnisburðr um veiðirétt Hvanneyrarkirkju í Grímsárfossi.

AM. Apogr. 1740, eftir uppskrift Páls lögþingisskrifara Gíslasonar af Hvanneyrarbréfum. „Þetta bref med einu jnnsigle".

Um veide j Grimsǽ.

Þad giöre Eg Egill Þorgilsson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ad eg hefe uppalist ǽ Heste j Borgarfirde og eg var þar nær xl. ǽr. hafde minn fader bued þar xx ǽr ǽdur eñ eg kom til og önnur xx ǽr var hann þar epter. vissa eg fyrir full sannendj ad Hvanneyrarkyrkiu var eignad tveggia daga veide med nottum j hvörium halfum manude j Grimsǽrfoss. hielldu eignarmenn frǽ HvannEýre þessare veide kyrkiunnar vegna ǽtölulaust fyrir hverium manne. og alldrej heyrda eg minn födur nie nock-

---

1) Utan á bréfinu með 17. aldar hendi. 1) Það verðr að vera á annan í hvítasunnu, 25. maí.

urn mann annañ þess gieta eda þar nockurn Efa j hafa ad fyrrgreind Hvanneyrarkirkia ætte ecke ákallslaust þessa veide. hefe eg nu ad alldre xi vetur um sextugt og alltid vered j HvannEÿrarþingum heimilizfastur sidañ eg for frá Heste nema þau þriu ár sem eg var hia Biskup Augmunde. og hier epter vil eg sveria ef þurfa þyker. Og til sannenda hier um feste eg mitt ınncigle fyrir þetta vitnisburdarbref. hvert skrifad var á Hvanneÿre j Borgarfirde þridiudagenn nærstañ epter Hvitasunnudag um vored ár epter gudz burd 1556. ár.

---

99. **27. maí 1556.** **í Múla.**
21. maí 1562. **í Múla.**

Jarðaskiptabréf á Hólum í Fljótum fyrir 20 hundr. í Höskuldsstöðum og Þyrnishóli og 10 hundr. í lausafe.

AM. Apogr. 561 „Ex transsumto originali fra Sira Skula Þorlakssyne“. Árni segir til innsigla.

Þat giorum vier Jon Einarsson. Þordur Eigilsson. Arne Tidigsson og Helgi Jonsson godum ınonnum kunnigt med þessu uoru oppnu brefi. at arum epter gudz burd. ꝏ. d. l. og vi. manudaginn næstan[1]) epter fardagauiku. æ Hauskullstodum ȷ Reykiadal. ȷ Helgastada kirkiusokn vorum uier i hia saum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna. af eirne alfu Jlluga prest[s] Gudmundzsonar. eñ af annare Bryniolfs Jonssonar og Kristiuar Þorsteinsdottur konu hans. at suo fyrir skildu at nefnd hion selldu greindum Sira Jlluga ȷordina Hola i Fliotum. ȷ Hollz[2]) kirkiusokn. med ollum þeim gognum og giædum og skilmala sem Jon Einarsson nu strax þeim hana selldi og sogdu hana xxxᶜ. Hier i mot gaf fyr nefndr sira Jllugi xxᶜ ȷ Hauskaullstodum og Þyrneshole er þau hofdu adur sellt Sira Jlluga. og þar til .xᶜ. î lausagozi. atti optt nefndur sira Jllugi at hallda ȷordunne Holum til laga. eñ ef hun geingi af eda være eigi sem Jon hafdi sacktt. eda af hennar landareign. þa skylldi sira Jllugi þann allañ atgang eiga at Jone Einarssyni. og at ollu so

1) þ. e. 25. maí, og er annar í hvítasunnu. 2) Svo, þ. e. Holts.

til skildu. um Stokkahladi sem Bryniolfur og Kristin skildu fyrir i þeirra kaupe. uid adur sagdan Jon. þa þau keyptu Stokkahlodum og Holum. og vier vorum nu strax uottar at kallader. nema hann villdi helldur ganga aptur at þui anduirde. sem hann selldi Bryniolfi fyrir Hola. þa skylldi hann þad mega. Eñ ef nefnd hion villdu nockud sinn selia þau xxc j Hoskulldstodum sem sira Jllugi þeim þa selldi þa lofudu þau honum þad fystum selia. fyrir xxc. i lausagodzi. Suo og ef hann uillde selia þann part sem Torfi hafdi honum sellt fyrir lausagodz þa skylldi hann þeim selia ef þau sialf giæti keyptt. Og til sannenda hier um setium vier vor jncigle fyrir þetta bref skrifad j Mula j Adalreykiadal. ij. nottum sidar eñ fyr segier.

Þat giorum vid Oddur prestur Jonsson og Oddur Asmundzson godum monnum kunnigt med þessu ockru oppnu brefi at vid hofum sied og yfer lesid suo latandi bref med þrimur oskoddum hangandi jnciglum sem hier fyrir ofan stendur skrifad ord epter ord. Og til sanneñda hier um setium uid ockur jncigli fyrir þetta bref skrifad i Mula j Adalreykiadal fimtudaginn i fardogum arum epter gudz burd ꝏ. d. lx. og ij. ar.

---

100. 2. júní 1556. í Goðdölum.

Kaupmálabréf Þórðar Þorleifssonar og Steinunnar Ólafsdóttur.

Bréfabók Guðbrands byskups í þjóðskjalasafni í 4to. (áðr bls. 199—201, nú bl. 34—5), með eiginhendi byskups ca. 1590 (í hinni prentuðu bók bls. 463—5).

Kaupmalabref Þordar Þolleifssonar og konu hañs.

Þad giorum vier Þorkiell Olafsson. Besse Biornsson. Sıjgurdur Niculasson. prestar. Magnus Biornsson. Tume Þorgrimsson. Jon Jonsson. leikmenn. Godum monnum kunnugt med þessu voru opnu briefe. At arum epter gudz burd M D l oc vj ar i Storadal i Tungusueit i Skagafirde i Reykia kirkiusokn a krossmessu sialfa um vorid[1]). vorum vier i hia

1) þ. e. 3. mai.

saum og heyrdum a. ad Þordur Þorleifsson keypte og fastnade sier til logligrar eiginkonu Steinunne Olafsdotter epter Gudz logum og landsins med hennar godan vilia og samþycke fodur hennar og modur. med suo felldu fiekaupe og skilmala ad fyr nefndur Þordur Þorleifsson skyllde hafa tiutie hundrud til kaups vid adur nefnda Steinunne Olafsdotter. ad til skildre jordunne Torfufelle i Eyiafirde og þui eydekote er þar liggur til er Holkot er kallad i Hola kyrkiusokn fyrir fimtie hundrud og þar til x^{c} jord Villingadal i somu kirkiusokn. gaf Grimur bonde Þorleifsson þessar adur skrifadar jarder sijnum Brodur Þorde Þorleifssyni til kuonumundar itolulausar og til æfinligrar eignar og frials forrædis vndan sier og sijnum erfingium eñ under adur skrifadan Þord og hans erfingia. reiknudust þa þessar jarder ad dyrleika med fyrr skrifudu Holkote fyrir lx^{c}. Og þar til xl^{c}. skillde þad vera x malnytu kugillde oc xx^{c} i odrum godum þarfligum frijdum og ofrijdum peningum. er Grimur bonde Þorleifsson sagde ad sinn fader Þorleifur bonde Grimsson hefde sijnum broder Þorde Þorleifssyni lofad ad gefa og þrattnefndur Grimur bondi Þorleifsson gieck þar i borgun fyrir med fullum handsolum vid Olaf bonda Ormsson ad hann skillde mega ad sier heimta alla þessa fyrr skrifada peninga vegna sijns broder Þordar. ef Þorleifur bonde þeirra fader villde ecki þessu samþyckur vera. edur þetta greida eda giallda.

Hier i mote gaf Olafur bonde Ormsson Steinunni dottur sinni l^{c} i frijdum peningum og ofrijdum. Var þar tilskilid xv malnytu kugillde oc xx^{c} i gielldum nautum saudum og koplum og þar til god xv^{c}. Gaf titt nefndur Þordur Þorleifsson Steinunne Olafsdotter fiordungsgiof ur þessum sijnum fyrr skrifudum peningum. Var þar til skilid x malnytu kugillde. og þar til xv^{c} i godum gilldum peningum og hier ad auk v^{c} þing i kiorgrip. reiknadist þa male Steinunnar i gard þratt nefnds Þordar lxxx^{c} med þessum kiorgrip.

Samþyckte allan þennan hans giorning og kaupskap Grimur bonde Þorleifsson vegna sijns fodurs Þorleifs bonda Grimssonar i hans fullu vmbode huor ed þa var logligur erfingi Þordar.

Og til sanninda hier um setium vær fyrr skrifader menn

vor incigle fyrir þetta kaupmalabref huor[t] skrifad var i Guddolum i Skagafirde þridiudæginn næstan fyrir dyradag um vorid a sama are sem fyrr seiger.

---

101. 6. júní 1556. í Skriðu.

Vidimus af Dipl. Isl. IV nr. 584.

AM. 255, 4to., bls. 326 (bréfabók sira Skúla Þorlákssonar á Grenjaðarstöðum).

Þad giörum vid siara Jllugi Guðndsson og Þorsteirn Sigurdsson godum mónnum kunnugt med þessu ockru opnu Briefe ad vid höfum sied og yferlesid so latande Brief ord epter ord med hangandi jnnsiglum sem hier firer skrifud standa og til sanninda hier vm setium vid ockur jnnsigle fyrer þetta tranzskriptar Brief huort skrifad var a laugardæginn næstan fyrir fyrsta Sunnudag trijnitatis Arum epti, guds Burd m. d. l og vı j Skridu j Reikiadal.

(L S) (L S).

---

102. Fyrir alþingi 1556. 1613.

Fráfall Odds lögmanns Gottskálkssonar, skýrsla Þormóðar Ásmundssonar.

FJ. Hist. eccl. Isl. III. bls. 227—9, bæði á íslenzku og latínu. — Fáeinar uppskriftir eru til af þessari skýrslu, en engar af þeim eru gamlar, og í öllum þeim er lesmálið gallaðra heldr en hjá Finni byskupi. — Til hliðsjónar er hér höfð uppskrift í Lbs. 724, 4to., sem er ein af þeim skárri, og þó ekki eldri en frá síðara hluta 18. aldar. — Rithætti Finns byskups er hér ekki haldið í því, sem beint er þeirrar tíðar einkenni. Þeim einum orðamun er hér skeytt, sem til bóta horfði, eða til sanns vegar mátti færa. Sbr. Safn til sögu Íslands I. bls. 78—79.

Frasaga Þormodar Asmundarsonar i Bræđratungu um afgang Odds lögmanns Gottskalkssonar, saman skrifud af herra Odde Einarssyne epter Þormode. arid 1613. þa 74 ara gömlum. enn 17 vetra gamall kom hann til Odds lögmanns a sama are oc hann drucknade.

Oddur Gottskalksson[1]) siglde ungur til Noregs. oc olst þar upp hia fôdurfrændum sijnum. og lærde þar vel i skola. kom sijdan ut aptur hingad. oc var hia fôdur sijnum Gottskalk biskupi a Holum. Þar var hann saklaus stungenn [med puck[2]) hia vinstra auganu af Olafe heitnum[3]) i Dal. fôdur Marcusar. oc þar af lŷttest hann nockud. Hann var hær madur. oc þyckur epter hæd. frijdur i andlite. Epter andlæt fôdur sijns siglde hann aptur. oc var þæ nockur ær utañ lands[4]). kom sijdañ aptur. oc var sveinn [Ogmundar biskups[5]) i Skalhollte. [Þar epter settest hann i bu med Þuride Einarsdottur oc bio med henne nockur ær æ Reykium i Olvese ogiptur. þangad til hann ætte son med[6]) henne. Petur ad nafne[7]). sijdañ tők hann hana til egta. Þǻ flutte hann sig til Reykhollts. hvar hann var tvô ær. oc hiellt þar capellan. enn æ seinna ærenu þar[8]) vard hann lôgmadur fyrer nordañ oc vestañ. þæ flutte hann sig nordur til Reinenesstada[9]) clausturs. oc var þar tvô ær. æ þridia ære lôgmannsdæmes sijns[10]) reid hann nordañ. oc villde til alþinges. enn þǻ hann kom i Borgarfiôrd. villde hann sigla þadañ til Bessastada med sitt gialld æ einu stőru skipe. er hann ætte. Honum gaf eigi. enn beid þő i hælfañ mæuud. reid svo landveg. oc æ þeirre leid drucknade hann. Enn þad bar svo til. ad hann reid epter odrum fram̃ i [Laxæ i Kios[11]). hesturinn datt þǻ[8]) under honum aptañ. svo hann fiell ur sôdlinum. oc rak strax ad einne eyre. komst þæ æ fiőra[12])

1) Í Sýslumannaæfum I. bls. 337 hefir Jón Pétrsson látið prenta þetta eftir gömlum ættartölublöðum frá ca. 1600:

. . . Laundóttir Eiríks bónda (Loptssonar) var Guðrún Eiríksdóttir, en hennar börn: Guðrún og [Oddur] lögmann Gottskalksson; hans son [Pétur] Oddsson, natus Reykjum í Ölvesi 15. j . . . . . . te[1]) sole Anno 1543; eodem anno fuit soror ejus . . . . tizata[2]) et ex Schalholtia ejecta, qvod O[ttoni erat] crux valida. Pétur giftist hér á Íslandi . . . Helgu Torfadóttur frá Höfn í Melasveit, [átti með] henni 3 börn: Odd, Þorleif og Gudrunu; fór [síðan með] konu og börnum til Noregs, og andaðist þar". 2) pukk [pugio], HE.; [sl. 724. 3) 724; sl. HE. 4) sl. 724. 5) [hiæ biskupe Øgmunde 724. 6) vid 724. 7) [ruglad i 724. 8) b. v. 724. 9) 724; Reinisstadar HE. 10) 724; hans HE. 11) [æna 724. 12) 724; fiórar HE.

1) þ. e. *Junii, Julii* eða *Januarii oriente* eða occidente. 2) Svo. Rangt fyrir: *vitiata*?

fætur. enn kæpunne slő um̄ hans hôfud. oc rak svo ofan lengra ad nockuru adkaste. Þar nædu hans menn honum lifande. oc tiôlldudu yfer honum [á ærbackanum[1]) samstundes. Hans fýlgdarmenn vőru [þesser :[1]) Sijra Einar Hallgrimsson[2]). [sem epter þad var æ Utskælum. hann var þá hans kýrkiuprestur[3]). Þorsteinn Einarsson. hans busveinn. Petur sonur hans. oc hans hestamenn. Um midnætte vaknade hann. oc sagdest allur lerkadur vera. hans menn sôgdu þad eigi kyniande vera. þvi hann hefde falled i æna. Litlu þar epter talade hann aptur til þeirra. oc skickade ad flytia sig i Skælhollt. oc bad sijna menn ad seigia fyrer sig ôllum sijnum vinum gődar nætur. oc andadest þar epter. Hann ætte eige bôrn epter sig. utan[4]) Petur Oddsson. Þurijdur qvinna hans lifde epter hann fimm ær. Enn æ þvi sama ære sem hann andadest. kom hingad[5]) kőngs bref ad hann skyllde sigla. Hann var svo ydenn madur og æstundunarsamur. þá hann ætti ecki ôl. edur var ei[6]) hindradur af [ôdrum ônnum[7]). ad hann tők sier eckert annad fyrer hendur enn ad lesa og[6]) skrifa oc utleggia bækur. Hann ætte stőra kistu. sem taka munde tuttugu vætter smiôrs. hun var full af skrifudum bőkum. þær hafde hann margar siælfur skrifad oc utlagt. oc mæ med rettu telia hann med þeim sem þessu sijnu mődurlande hafa gagnsamaster vered. Petur sonur[8]) hans var eigi fulltijda þæ fader hans [gieck af[9]). þvi tők Þőrdur Gudmundsson lôgmadur vid ôllu þvi um̄bode. Epter þad giptest Petur Oddsson[6]). oc biő nockur ær bue sijnu. siglde sijdan til Noregs med konu sijna. oc andadest utanlands.

[Hier Endar samanskrif herra Odds[10]).

---

103. **1. júlí 1556.** **á Öxarárþingi.**

Sjöttardómr, kvaddr af Páli lögmanni Vigfússyni, dæmir Þuríði Einarsdóttur umboð Pétrs Oddssonar lögmanns, Gottskálkssonar.

1) [b. v. 724. 2) sl. 724. 3) [724; hanns kyrkiuprestur, er sidar var á Útskálum HE. 4) nema 724. 5) hier 724. 6) b. v. 724. 7) [ödrum mönnum 724, HE.; leiðrétt í HE. 8) 724; son, HE. 9) [724; andadest HE. 10) [724; sl. HE.

ÍB. 309, 8vo., bl. 60—1, skr. ca. 1600—20 (Öxnafellsbók m. h. Ara Magnússonar í Ögri). — Steph. 61, 4to., bl. 165, skr. ca. 1660.

Domur wm wmbod.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra [sendum [vier][1]) Ellindur Einarsson. Jon Tumasson. Philiphus Runolfsson. Pall Eyolfsson. Jon Gudmundsson og Gudmundur Sveinbiarnarson[2]) quediu Gudz og vora kunnigtt giorandi ad [arum eptir [gudz] burd[3]) m. d. l vj miduikudagin[n] næstan eptir Pieturzmesso og Pælz æ almenniligu Oxarærþingi eptir bodi og skipan heidarligz mans Knutz Steinssonar kongleg maiestetz befalningzmanz yfer allt Jsland vorum vier j dom nefndir af heidarligum herramanni Pali Uigfussyni [su[n]nan og austan logmanni[4]) æ Jslandi til ad skoda og rannsaka og fullnadardomz atkuædi æ ad leggia huór logligastur skilldi til komin[n] ad hallda og haua umbod Pieturz Oddssonar epter herra Odd Gottskalkson fra kalladan hans fodur. En Þurijdur Einarsdottir modir fyr sagdz Pieturz beiddist þar doms á. Nu sakir þess at modir skilfeingin stendur j þridiu erfd til arfz eptir barn sitt. en þad var suarit j logrettunne af tueimur skilrijkum vottum morgum godum monnum æheirandi ad adur greindur herra Oddur Gottskalksson hefdi fest fyrr nefnda Þurijdi Einarsdottur eptir logum sier til eigin kuin[n]u.

J annare grein vijsar so til logmalit. Erfingi a kost æd[5]) hallda omagaeyre þo hann hafi minna fe en omaginn æ ef skinsomum monnum virdist hann ohættur skulldunautur. vissum vier fyrir full sannindi ad þratt skrifud Þurijdur atti .xx^c. j gard optt nefndz Oddz logmanns.

Jtem j þridia stad seigir so textinn bokarinnar ad frændur higgi at a huoriu Are huórsu med er farit.

J fiordu grein ef sa madur andast er hann a barn j omegd þa skal hann veita vord bornum og fie sem arfi er næstur huortt helldur fiarhalldzmadur verdur kallmadur edur kona. hann skal lata virda fie þad .vj. skinsama menn og hafa uithni uid med huoriu hann tecur.

1) [senda 61. 2) 61; Sueinssarnarson 309. 3) [Anno 61. 4) [lm. s. & a, a Isl. 61. 5) Svo.

Jtem ad fiaruardueislumadur er ei skilldur at taca uid abirgd a Barni fyrr eñ ad næstum fardogum epter er hinn andast.

Jtem madur skal ecki færa fie omaga ur fiordungi nema fie sie j fleirum fiordungum þa ma fiarhalldzmadur þangat færa ad osekiu. sem mest er edur þar sem jardir eru.

Þui fyrir þessar greinir og þær fleiri sem j logmalinu standa og hier at hniga dæmdum vier fyrr nefndir doms·menn med fullu domz atkuædi titt nefnda Þurijdi eiga og mega hallda til um̃bodz alla kuika peninga. dauda. fasta og lausa. frijda og ofrida. þa sem margnefndum Pietri Oddsini hefdi til erfda fallit eptir sinn faudur edur adra menn eñ greida ollum skulldir þær sem menn leida sig til med log-ligum uithnum. Eñ frændur higgi ad a huoriu ari eptir þui sem log[bok][1]) skıȷlur.

Samþikti þennañ vorn dom med oss adur greindur herra logmann. etc.

---

104. 1. júlí 1556. á Öxarárþingi.

Sjöttardómr, kvaddr af Páli lögmanni Vigfússyni með ráði Knúts hirðstjóra Steinssonar, dæmir Grími bónda Þorleifs-syni umboð Erlends Þorvarðssonar.

AM. 238, 4to., bl 122—3 (upphafl. blaðatal 92—3), Bessastaðabók, skr. ca. 1570.

Domur um umbod herra Erlindz Þoruardzsonar.

Ollum monnum sem þetta Bref sia edur heyra. Send-um uier Gisli Sueinsson. Magnus Jousson. Olafur Asbiarn-arson. Þorir Sueinsson. Eyolfur Magnusson og Jon Jonsson. kuediu gudz og sina. kunnigtt gioranđi. þa ed lidit var fra gudz burd. ꝳ. d. l. vj. midvikudaginn nærstañ epter Pieturs-messo og Pals ꜳ almenniligu Avxararþingi vorum uier j dom nefnder af heidarligum herra Pali Vigfussyni laugmanni fyrir sunnan og austañ ꜳ Jslandi. med radi og samþycki Knuts Steinssonar hirdstiora og haufudzmannz yfer alltt Js-land. til ad skoda og ransaka þar med fullnadar doms at-

1) logmaled 61.

kuædi ꝺ́ä ad leggia um þa saumu grein sem Grimur bondi Þorleifsson beiddist doms ꝺ́ä. huer ed hafa skylldi umbod Erlindz Þoruardzsonar. og lagasuorum aullum vppi ad hallda hans vegna. fyrir þess sakir ad dañdi manna domur var ȷ laugriettunni upp lesinn. huer suo ȷnni hielltt. ad fyr nefndur Erlindur Þoruardzson var keñdur vid oforvarat mannslag. sem var Jon heitinn Runolfsson. sem gud hans sal nadi. Nu steñdur suo ȷ uorre landzlagabok. Sa skal vord veita og umbod hallda er arfi er nærstur. og fullar vordzslur hefur. Nu fyrir þui ad adur greindur Grimur bondi Þorleifsson atti Gudbiorgu Erlindzdottur. sem er hans sannur og laugligur erfingi titz nefndz Erlindz Þoruardzsonar. Þui dæmdum vær fyrr nefndir domsmenn med fullu doms atkuædi opt nefndum Grimi Þorleifssyni hans laugligtt umbod. og þad meiga ad sier taka nu strax og hallda þessu umbodi suo leingi sem þrattnefndur Erlindur hefur ecki feingit sitt landzvistarbref af uorum nadugasta herra konginum. þar med Grim Þorleifson skylldugañ [ad] greida hans og giallda allar laugligar skulldir Suo og fulltt og alltt eignar umbod ꝺ́ä aullum hans gossum ad hafa sem ꝺ́ä sialfs sins fie. suara þurd eñ eignast allañ avoxtt.

Samþycktti þennañ vorn dom et cetera.

---

105. 3. júlí 1556. Í Skálholti.

Jarðaskiptabréf á Bjarnanessjörðum fyrir jarðir á Seltjarnarnesi og Álptanesi.

Bps. Skalh. III, 12 og 13, tvö frumrit á skinni, sitt með hvorri hendi; 6 innsigli hafa verið fyrir bréfinu; nú eru 2 eftir fyrir III,12 (annað bráka), en 3 fyrir III,13. — AM. Apogr. 2537.

Kaupbrief fyrir Biarnanesi[1]).

Þad giaurum vier herra Marteinn Einarsson. Sıȷra Jon Biarnarsson[2]) Sıȷra Snorri Hialmsson. Sıȷra Oddur Halldorsson. Sıȷra Biaurñ Olafsson. Sıȷra Einar Olafsson. Sıȷra Loptur Narfason prestar Skalholltzsticktis godum monnum kunn-

1) Utan á III, 12 með gamalli hendi: „Bref vm kaup a Biarnanesi“ aftan á bréfinu. 2) Biarnarson III,13.

igtt med þessu voru opnu briefui. ad sub Anno gratiæ 1556. faustudaginn næstañ eptter visitatio Mariæ ȷ Skalholltti. vorum vier ȷ hia saum og heyrdum ǻ ad Knut Steinsson konunglig Maiestatis liensmann yfer Island giordi suoddan skiptti og byting vid herra Gijsla Jonsson. huer þa var settur af kongligu valldi yfer Skalholltt og Skalholltzsticktti til ad stiorna og regera heilax religionis vegna. ad eptter þui konunglig Maiestatis ȷnnsigludu brieffui sem vpp var lesid a alþingi. ad þær iarder sem Skalholltz domkirkia atti a Seltiarnarnesi og Alttanesi. hueriar[1]) ad voru ȷ þad mund atta ad tanlu hueriar ad[2]) suo heita.

Nes. Skilldinganes. Eidi. Lambastader. Eyuindarstader. Suidholltt. Skogtiaurñ og Brecka.

. skylldu þessar iarder falla til kongdomsins med kugilldum og árligri afgiptt.

Hier ȷ mot lagdi nefndur Knut Skalholltzdomkirkiu kongdomsins vegna þær eigner allar sem lau ȷ Hornafirdi og kongkomsins eigñ var hueriar suo heita.

J fyrstu Biarnanes. Horn. Firder tueir. Hafnarnes. Holltar. Borg. Krossbæi[3]). Kiellduholltt og Holmar.

med þeim kugilldum og ærligri afgiftt sem þar var og atti ad vera vnder Skalholltz domkirkiu og hennar formann.

eñ huersu morg kugilldi ad Skalholltz domkirkia atti a sijnum iaurdum fleiri eñ Biarnaneseignum fylgdu þa skylldi kongsins fouite hafa til leigu suo leingi sem domkirkian fiengi[4]) ecki[2]) sijn kugilldi ad tiltolu[5]). Jtem skylldi Knut Steinsson leggia domkirkiunne x kugilldi fyrir fiarlægd þessara ȷarda.

Og til sanninda hier vm setti fouitinn Knut Steinsson og herra Gijsle Jonsson sijn ȷnnsigli fyrir þetta brief med vorum fyrr greindra manna ȷnnsiglum. Skrifad ȷ sama stad deigi og are sem fyrr seiger.

---

1) III, 13; hueria III, 12. 2) b. v. III, 13. 3) yfir línunni í báðum. 4) feingi III, 13. 5) til tauldu III, 12.

106. **4. júlí 1556. í Nesi við Seltjörn.**

Jarðaskiptabréf á Hvammi í Dýrafirði fyrir Hrafnkelsstaði og Álptárbakka á Mýrum og Fjall í Stafholtstungum.

AM. Apogr. 1276, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Ara Þorkelssonar“.

Þad giorum vier Biorn Hanesson. Þorlakur Einarsson. Ingimundur Magnusson. Oddur Tumasson. Einar Sygur[d]sson. Einar Gislason godum monnum kunigtt med þessu uoru opnu brefi arum eptter guds burd ꝏ. d. l og vj ar fijmtudæginn næstan epter Pettu[r]s me[s]su og Palls um sumarid[1]) j allmenilegre laugrettu uorum uer i hia saum og heyrdum ǿa ord og handaband þessara manna. af eirnnri allfu Eggert Hanesson en af anari allfu Hallur Olafsson. en þad falldist og skijlldizst under þessu þeirra handabandi. ad adurnefndur Eggertt Hanesson selldi fyrgreindum Halli Olafssyne þessar eptter skrifadar iarder Hrafnkelsstade fyrir þria tigi hundrud. Allttarbacki fyrir sextan hundrud. liggia þessar tuær jarder uestur æ Myrum j Allttarnes kirkiu sokn eñ onnur j Allltatungu kirkiu sokn. jordina hallfa Fiall fyrir tollf hundrud er lig[g]ur j Borgarfirdi j Stafholz kirkiu sokn og þar til fiogur mallnyttu kugilldi undan sier og sinum erfingium en under adurgreindan Hall og hans erfingia med ollum gognum og gædum sem fyrgreindum jordum fyllger og fyltt hefur ad fornu og nyu bædi til sios og lan[d]s. En hier i mott gaf titt nefndur Hallur Olafsson fyrgreindum Eggirtt Hanessyne jordina Huam fyrir sextiger hundrud er lig[g]ur i Dyrafirdi j Sanda kirkiu sokn undan sier og sinum erfing[i]um en under adurgreindan Eggirtt Hanisson og hans erfingia med ollum gognum og gædum sem greindri iordu fyllger og fylltt hefur ad fornu og nyu bædi til sios ng lan[d]s. skylldu huorir tueggiu hallda sinu kaupi til laga en af huorum sem fyrri geingi med rettu og oorofnu logmali þa skyldi sa med friallsu ganga apttur ad sinum jordum. Og til saninda hier um þa festum uer fyr greinder menn uor insigli fyrir þetta kaupbref huertt er skrifad uar j Nesi æ Selltiarnarnesi æ sama ari tueimur dogum sidar en fyr seiger.

1) þ. e. 2. júlí.

107. 12. júlí 1556. í Reyninesi.

Afhending Reynistaðarklaustrs eftir Odd lögmann Gottskálksson i hendur Gunnari Gíslasyni.

AM. 280, 4to., bls. 229—35, m. h. Hákonar Ormssonar ca. 1640. — Uppskrift i JS. 484, 4to., m. h. Jóns Sigurðssonar.

Anno Domini 1556. a Reynenese i Skagafiorde Dominica 6 trinitatis. Suo fellder peningar ȷnnan gaattar þaa Gunnar Gijslason medtők. enn Þőrdur Gudmundsson affhendte i kuiku og Daudu.

Jn primis ȷ Bordhuse aarsgamallt smiőr stikulangt fyrer offan framm og halff őnnur alen betur. Enn ad breidd nedan xiij þumlungar ǻ annare alen. enn alen og ıx þumlungar offan ad breidd. Enn ad leingd einum þumlunge minna enn hǻlff őnnur alen. virtest þad godum mőnnum xxx vætter og þriar vætter. J ődru lage ȷtem nẏtt smiőr vij vætter. Skyllde þetta allt wera fyrer xl vætter.

Jtem lx fiska tals. og eitt kroff.

J elldsgőgnum eirn slőr elldspottur og iij smǻer. og enn fiorde brotenn. enn aller þeir hinu heilu miőg ellder. tueggia tunnu ketell miőg elldur og gat ǻ botnenum. Tunnu ketell i Selenu miőg gamall med. 5 fiőrdunga ketell bættur. Eirn lijtill ketill bættur med skipe ǻ Skaga.

Jtem bordbunadur. aatta triefőt heil og ɴijunda brǻkad. Jtem triefőt xx og ij gőd og vond. Skierbord xxx god og vond. Strijgadukur nẏr vj ǻlnum. dukslitur blǻmerkt. og lıȷtill forn lijndukur. Kniehandklædisslitur. iij erkur vondar. iiij matarlok lasenn. mioltunna so nær. ein rist. stőr tinkanna og stutkanna og tuær smǻkőnnur med tin. koparkanna og lekur. Piparkuőrn vijsad til malltkuarnar a Kimbastődum. Pundare og reisla. Smiőrȷarn.

Jtem ij vætter wllar fyrer werk til tueggia voda.

Jtem i ȷnnra bure iij affgőmul kierőlld i ȷőrd og fimm wppe med einu vppgieffnu. og ij gőd kierőlld aff kongseignum frǻ Mődrufelle.

Jtem xl trog heima og i Selenu. vond og gőd. wppgiőrdar kierőlld med vond og god xx og eitt. iij gamler strock-

ar. tveir i Sele og eirn heima. vii fôtur. flotar ij. dryckiaraskar ij. x sk᷎ler. ij wiigsluaskar. vij spæner.

Jtem i ambodum. ein hrip og ônnur brotenn. tuenner torffkr᷎kar. Kliffberar fimm. Paalar ij. Skiere. iij Naffrar. ein Øxe. lijtill huerffusteirn. Reip ᷎ fimm hesta. hrijffur x. iij kl᷎rur. Rekur ij med vôrum. ein kista. x aura vod. huder ij. iij orf. li᷎er iiij og liaspijk. Brŷne iij. wllarkambar tuenner. weffstadur alfær.

Jtem j st᷎rustoffu iij bord. forsæte lasenn. Kônnustolł. ij ȷarnstikur ur kirkiunne.

Jtem i Skaala iiij dynur vondar. iij hægennde. ij Aklædisslitur. ȷtem alfær sæng med re[c]kiuvodum og äklæde.

Til minnis i Selenu ȷlegur. Sigrijdur Þoralfsd᷎ttir med re[c]kiuvod. Gudrun Gilbrigsd᷎ttir medur vonda reckiuvod. ein hia Þuride Simonard᷎ttur. hia Biarna Klængssyne tuær.

J Badstoffu tueir Pallar og lijted bord.

Smidia alfær i wteskiemmu.

Jtem iiij lasar.

J Capitula allt sem i mijnum gamla reikninge stenndur vnnder abbadijsarinnar vardueitslu.

J frijdum Peningum.

Kŷr heima xvj og xıx i Selenu med wngum og gômlum. gilldum og ᷎gilldum. asaudur hundrad og x vngur og gamall.

Jtem ᷎ ad greidast i haust. ij Naut sex vetra. iij fimm vetra. iij fiôgra vetra. fiôgur þreuetur. fiôgur tuæuetur. tarffur tuæuetur og annar veturgamall. Kalffar fimm. iij aff þeim eru heima. fi᷎rde yffer i Kiôtu. enn fimte ᷎ Kiartansstôdum.

Jtem von gielldings ᷎ fialle aatta tiger tuæuetrer og elldre. Jtem L veturgamler.

Jtem i kôplum hestar ij wnger. þridie miôg gamall. fi᷎rde affgamall. hross fullordenn fimm. og eru tuô med folôlldum aff þeim. hross tuæuett. og vantar annad. Jtem hestur wngur golldinn fyrer hid siôtta hrossed affgamalltt. Jtem veturgamall fole og veturgamallt hross.

Jtem ketil fyrer þad heŷ sem brast ᷎ Reikning.

Jtem fyrer vanhôlld Jnnangaatta ij tinter og falkaspijra.

Jtem l hakallslyckiur fyrer ll. fiska og v til tals.

Jtem sexæringur gamall.
Jtem baatur lijtill lasinn.
Jtem halffur sexæringur lijtill i mots vid Magnus Jőnsson.

Reikningur jarda. kugillda og Lanndskyllda Reynestadar klausturs[1]).

Med Hoffe einginn kugillde. lanndskylld vj vætter skreidar.

Med Fialle og Steinastődum v kugillde. landskylld v vætter.

Med Hraune iij kugillde. lanndskylld iij wætt.

med Nese j kugillde. landskylld x/ vætt.

med Mallande ij kugillde. landskylld iij vætt.

Med Brőkarlæk ij kugillde. landskylld ij vætter.

med Selǻ iij kugillde. landskylld ij wætter.

med Huammkote ij kugillde. lanndskylld ij wætter.

med Skeffilstődum v kugillde. lanndskylld vj vætter.

med Haffragile iiij kugillde. landskylld ij vætter og x aurar.

med Skijdastődum v kugillde. landskylld kugillde. iij vætter og x aurar.

med Heide vj kugillde. landskylld iij ær. ij dagslǻttur. iiij aagillde.

med Wedramőte vj kugillde. landskylld kugillde. ij daga slattur xx aurar. xx alner fyrer kol.

Med Reykium iiij kugillde. landskylld vj vætter. x aurar.

med Holakote iiij kugillde. landskylld iij ær og x aurar.

med Steine iij kugillde. landskylld iij ær. ij dagslattur. xx alner.

med Jnnstalande iiij kugillde. landskylld iij ær. ij dagslǻttur. xx alner.

med Tungu [v kugillde. landskylld j^c og xx alner[2]).

med Hryggium iij kugillde. landskylld x aurar.

med Saudaa vi kugillde. landskylld kugillde. v ǻgillde. ij daga slǻttur.

---

1) Allr þessi reikningr er útsstr. 2) [hlaupið óvart yfir í handritinu um blaðsíðuskil, en tölurnar teknar úr síðari afhendingu (í sama handriti, bls. 238).

med Haffsteinstödum vj kugillde. landskylld kugillde. v agillde. ij dagslattur.

med Mel iiij kugillde. landskylld iij ær. x aurar.

med Geirmundarstödum vi kugillde. landskylld kugillde v agillde. ij d[aga] sláttur.

med Duke iij kugillde. landskylld iij ær. x aurar ij[a] daga sláttur.

med Lannde j kugillde. landskylld iij ær. ij d[aga] sl[attur]. xl alner.

med Skardsaa iiij kugillde. landskylld kugillde. ij d[aga] sl[attur]. xl alner.

med Fialle iij kugillde. landskylld iiij ær. ij d[aga] sl[attur]. x aurar.

med Rygludal iiij kugillde. landskylld iij ær. ij hesta kol.

med Jpeshőle v kugillde. landskylld iij ær. ij d[aga] slattur. xl alner.

med Dauffaa iiij kugillde. landskylld iij ær og x aurar.

med Reykiarhőle iij kugillde. landskylld kugillde og j[c].

med Skördugile xv kugillde. landskylld iij ær. ij d[aga] sl[attur]. x aurar.

med Kiartanstödum v kugillde. landskylld kugillde. ij d[aga] sl[attur] v aurar.

med Pauastödum v kugillde. landskylld kugillde. ij d[aga] sl[attur]. x aurar.

med minne Gröff iiij kugillde. landskylld iij ær. ij d[aga] sl[attur]. x alner.

med Stőrugröff v kugillde. landskylld iij ær. ij d[aga] sl[attur]. x aurar.

med Holltsmula vj kugillde. landskylld kugillde. ij d[aga] sl[attur]. v ágillde.

med Þraum v kugillde. landskylld j[c].

med Kietu iiij kugillde. landskylld iij ær. ij d[aga] sl[attur].

med Hamre iiij kugillde. landskylld iij ær.

med Kielldudal iiij kugillde. lanndskylld iij ær. ij d[aga] sl[attur]. x aurar.

med Hrollsdal[1]) iiij kugillde. lanndskylld iij ær. ij d[aga] sl[attur]. x aurar.

1) Svo hdr. = Hróaldsdalr = nú Hróarsdalr.

med Kaarastödum iiij kugillde. landskylld iij ær. ij d[aga] slattur. x aurar.
med Feriuhamre iiij kugillde. iij ær landskylld. ij d[aga] sl[attur]. x aurar.

Summa kugillda jc liij.

J skreid. slätt. elde xiijc.

Summa lanndskyllda xlc viijc.

Summa kugillda med jördum jc lvj.

Summa lanndskyllda xlviijc.

J Lanndskyllder xx kugillde golldest.

J skreid. slætte og eldum xiijc.

J leigur xl vætter. xiij.

Summa werdaurar alls lxxxiiijc.

Tueir hluter hier aff eru lc og vc. jc daler og xxxiiij.

---

108. 19. júlí 1556. á Bíldudalseyri.

Greipr prestr Jónsson andmælir þeim vitnisburði, er hann hafði spurt, að upp á sig hafi verið skrifaðr, um að hann hefði heyrt Ara Andrésson og Þórdísi Gísladóttur gefa Bæ á Rauðasandi Skálholtskirkju, ásamt skýrslu sama manns um eignarréttindi á sömu jörðu.

Bæjarskjalabók á Rauðasandi (bls. 23—4), sem talin hefir verið m. h. Orms Daðasonar (1726), en er hér og að öðru leyti (til bls. 172) m. h. Magnúsar Einarssonar á Jörfa stafrétt eftir frumriti: „Nedan ä brefed hefur einu jnsigle þryckt vered, sem nu ad mestu er i burt molnad. Var brefed ä päpir Ritad heillt og vellæseligt, og hliodar so ad ollu sem framan og ofan stendur“. — AM. Apogr. 1203, einnig stafrétt eftir frumritinu.

Ihesus.

Þad giore eg Greipur prestur Jonsson godum monnum kunnigtt med þessu minu oppnu brefi ad ec hefi spurt ad wppa mic hafi verid skrifadur vitnesburdur suo latandi. ad eg hefda heyrtt Ara Andresson og Þordisse[1]) Gisladottur gefa Bæg[1]) ä Raudasandi vnder Skalholltzkirkiu. huad eg seigi þar neig[1]) fyrer. og alldre hefur ec þad heyrtt af þeirra

1) Svo.

munne. og hafi þad verid wpp a mic skrifad. þa er þad rong sogn og osanniñdi wppa mic skrifud og þar vil ec gudz epter niota. og alldreigi hefur ec þar frekara vm̃talad nie vm̃ borid ad þa eg var ȷ minum vngdome ed eystra þa heyrda eg þui lyst og fleygtt þar vm sueiter ad þau villdu gefa Bæg vnder Skalhollttz kirkiu. Eñ ȷ odru lægi heyrda ec og sagtt þa ȷ þær munder. ad Gudmundi Andressyni hefdi skickast Bær til erfda epter fodur sinn Andres Gudmundsson. og hefdi þꝺ̃ dandi menn giortt þann sama med þeim brędrum Gudmundi og Ara. ad Are skylldi hafa til eignarhallz Bæg vm̃ sina daga. Eñ epter hanz dag þa skylld[e] hann aptur ganga vnder greindañ Gudmund ef Are ætti ecki skilgetin born epter sig. eñ væri Gudmundur fyrr afgeinginn eñ Are. þa skylldi Bær falla vnder nanustu erfing[i]a Ara Andressonar. Enn þann gard Bæg skylldi Are huorki giofum̃ gefa nie solum̃ selia nie forbriota meiga vndañ sinum erfiningium[1]) og med þessu forordi hefdi Gudmundur lagtt þennañ gard Bæg ȷ valld Ara fyrir dandi manna tillogur. var eg nu lxx^{ur} mann ad alldre edur suo nær þa eg gaf vt þennañ minn vitnesburd. heill ad ollu vite og minne hier vm. Og til sanninda hier vm þa þrycki eg mitt ȷncigli nedañ ꝺ̃ þetta mitt vitnesburdarbref. huertt skrifad var ꝺ̃ Billdudalseyri. næsta dag fyrir Þorlaksmesso vm̃ sumared arum epter gudz burd. m. d. l. og vj ar.

---

109. 19. júlí 1556. í Nesi í Flókadal.

Vitnisburðr um bruðl Narfa Ingimundarsonar á eignum stjúpbarna sinna.

AM. Apogr. 4620 „Ex orig. Erlendz Jonssonar ꝺ Hvole. Utan ꝺ brefed hefur herra Gudbrandr teiknad alldr Brandzsystra“ (AM.).

Suo felldan vitnesburd ber eg Sueirn Jonsson at eg visse þad sannliga. at Narfe heitinn Ingimundarson hafdi j burt feingit Tungufell j Svorfudardal og suo allar þær jarder sem hann tok vid med sinne kuinnu Ordny Asgrimsdotter og hennar baurnum. Epter Helga heitinn Vigfwsson. Einum

1) 1203; -gum, Bæjarb.

þreinur edur fiorum ærum. neña leingur væri. ædur eñ Brandur Helgason edur nockur af hanz systrum voru af omaga alldri. Eñ þad Tungufell atte Vigfws bondi Þorsteinsson og villdi alldre afsala sier æ medan hann lifdi. oc var þad nær. iij. ær frañ yfer þad. Helgi sonur hanz añdatist. hafdi hann þa lyst Brand sinn erfingia. Þui matti Ordny alldri leyfa at selia Tungufell. eñ ecki heyrda ec þar vm rætt suo ec minnist Helgi hefdi giefid neinar giafer sijnum bavrnum helldur einu eñ audru edur giort nockur eignarskipti a sijnum peningum adur eñ hann deydi. annad eñ sijna testamentissgiord. þui aull hanz baurn vorv vng og eitt ecki til komit. hann var ecki meir eñ. x. ær æsamt vit sijna kuinnu. Eñ kuongadist einu ære fyrir plæguna. hier epter þessum mijnum framburdi ma ec sueria ef þurfa þikier. Og til sanninda hier vm set eg mitt jnsigli fyrir þetta vitnezburdarbref. huort er skrifat var æ Nesi j Flokadal æ sunnudaginn næstan fyrir Thorlakzmessodag vm svmared ærum epter gudz burd ↄↄ. d. l. og vi.

---

110. 25. júlí 1556. á Helgafelli

Knútr hirðstjóri Steinsson selr Daða Guðmundssyni á leigu Helgafellsklaustr og eignir þess.

Ríkisskjalasafn Dana, „Island, Færøe og Grønland", Supplem. I. nr. 11 (nú í þjóðskjalasafni). Bréfið er á pappír með oblátuinnsigli. Aftan á stendr (með samtíma hendi, líklega Daða sjálfs): „bref vp a Helgafellzklaustur", og enn (með nokkuru yngri hendi): „Knwtur up hæckar klausturs affgiftt".

Jeg Knudtt Stenssön kongl. Mayistatis befallings mand paa Isselandh kendis med thette mytt obne breff att ieg haffuer gyortt en contracth med Dade bonde Gudmun[d]ssön. paa kongl. Mayestatis myn naadi[g]ste herris weggen eftther thett obne besseggelde breff. som hans naade haffuer giffit meg att ieg skulle forhögge alle klosters affgifftt her ij landitt. tha effther thij att hans naadis breff saa indeholtt at ieg skulle lade alle thennum beholle same kloster som thennum nu wdij wede haffde om the wille giffue meg hues ieg den-

num forhøggendis worder paa hans naadis wegeñ. tha eftther mytt heffallings breffs lidelsse haffuer ieg paa mijn naadiste herris weggeñ haftuer ieg wntth forne Dade Gudmundssøn Helygefeld kloster som hand tiill forne haffde hans naadis breff paa. och skall forskreffne Dade Gudmundsson giffue kongl. Mayistat tiill affgifftt effther thenne dag. sijutije hundertt och lx wetter smør att bettalle huertt aar inden Sancthe Hans dagh wdij smør. fiske. wadmell eller Iocym daller saa som her paa lands wiss er iij daller for hundertt ett hundertt fiske for huudertt och xl alne wadmell for hundertt och xij føring smør for hundertt och skall forne Dade Gudmundssøn leffuerre thette forne gods ij Reff eller ij Komerwoghe eller ij Grindfyor[1]) her for[2]) westen huor som ieg eller kongl. Mayistatis ombods mand hannum tiill sijgendis worder. och skall thette werre gott køffmands gods. och skall forne Dade lade meg faa thett att wide huertt aar inden Sancthe Wolborrigh dag paa Bestedh huortt møgitt hand aff huertt slags gods leffuerre vill. desligeste haffuer Dade loffuitt att holle kloster och gods wedh heffd och macth och borgge alle klosters pennig och leffuerre forne gods fraa segh saa gott som hand wed togh ij alle maade och skall forskreffne Dade Gudmundssøn beholle forne kloster med all syn renthe och retighed som kongl. mayistatis breff lider som hand der paa haffuer. sameledis skall och forskreffne Dade Gudmundssøn tiill holle alle klosters bønder att the gelle terris tyme och prester teris retighed som the aff gameltt thytt gijortt haffuer etc. tiill windis byrd her om som for skreffuitt staar tricker ieg mytt signette for thette mijtt obne breff som skriffuitt er paa Helygefeld. S. Iacops dag. 1556.

---

111. **10. ágúst 1556.** **á Hólum.**

Visitatiubréf Ólafs byskups Hjaltasonar.

Bréf þetta er hér tekið eftir samtíða uppskrift m. h. síra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ í syrpu („Dægradvöl") hans. Er syrpa þessi nú í Add. Brit. Museum 11,242, 4to., komin frá Finni Magnús-

1) þ. e. Grundarfjörðr. 2) Tvíritað.

syni, en hann hafði fengið hana frá síra Gísla Jónssyni í Stærraárskógi (d. 1838), og er þar nú að eins síðari hluti bréfsins (á bl. 24r), því að næsta blað á undan hefir slæðzt úr syrpunni hjá Finni, áðr en hann lét hana af höndum. Er það blað nú í JS. 372, 4to., bls. 743—4, og er þar á fyrri hluti bréfsins. Bæði blöðin eru mjög fúin og ná ekki eyðulaust saman um samskeytin, auk margs annars í bréfi þessu, sem fúnað er úr og hér hefir orðið að fylla út eftir gátu, þar sem það þókti óhætt.

[Eg Olafur Hialltason vnder Gudz þolinmæde biskup a Holum og superintendens] Holabiskup[sdæmis] he[ils]ar ǫllum [mǫnnum lærdum oc l]eikum sem byggia oc bva j millum [Hrvtafiardaraar] oc Hieradzuatna med gudz kvediu oc [vorre. ydur ǫllum] saman sie kunnigt at epter þui uort biskup[ligt embætte til skylldar oss] at fara oc visitera vort biskupsdæmi. skoda [oc rannsaka huers] mannz liferne lærdra oc leikra. riettleida þa sem [villt]er fara. Eñ stadfesta þa sem godfusir ero oc ȷdivger ȷ gudz þionuztu oc kiærleika Epter þui at uier erum skyllduger at giora reikningskap a͛ gudz dome fyrir [þa͛ al]þydu oc almvga sem oss er æ hendi folgin gudz [ueg]na. Og at a[u]llum kirkium oc kirkna eignum a[t sia͛ huersu] skialliga þar er med farid suo at gudi sie heidur [giǫrdur] af þvi sem goder menn oc vorer forelldrar ha[fa] þar til gefid. þa ætlum uier ȷ nafne drottins at byria vora visitacionem heiman fra Holum svnnudagen næ[stañ] fyrir Bartolomei[1]). Ridum vier heiman oc til Holltz. þa til Vid[i]myrar. þa til Bergstada. Svo til Bolstadarhlıȷdar. þa til Blondudalshola. þa til Suinauatz. þa til Audkulu. þa til Grimztungu oc liggia þar ij nætur. [þa] til Undanfells. þa til Marzstada. þa til Uididalztungu. oc liggia þar ij nætur. þa til Stadarbacka. oc [liggia] þar ij nætur. þa til Stadar ȷ Hrutafiord. þa til Mels oc liggia þar ij nætur. þa til Kirkiuhuams. þa til Tiarnar [þa] til Hola ȷ Vesturhopi. þa til Breidabolstadar [oc liggia] þar ij nætur. þa til Þingeyra oc liggia þar iij nætur. þa til Hialltabacka. þa til Holltastada. [þa til Hauskulldzstada oc liggia þar ij nætur. þa til Hofs. þa] til Huams ȷ [Laxærdal][2]) . . . .

1) þ. e. 23. ág. 2) Hér þrýtr það, sem samstætt fæst á blaðinu í JS. 372. 4to., og tekr þá við 11,242, og verðr þar gloppa um samskeytin.

. . . . sæki sinar soknarkirkiur . . . .
ix eda x . . . . vier komum. þa halldi heilagt . . .
. . . æ huerium dege sem eg kem til huerrar kirkiu epter konglig maiestets bode oc skipan svo framt sem þeir vilia ecki vera bannfærder af oss oc þar epter æ af [valldzmanne] straffader. þvi vier vilium ecki svoddan osoma leingur [lijda]. svo at vier reynum ecki bædi kiennemennina oc svo þeirra vndergefinn lyd. huad þeim hefur a aukist um kienninguna. þvi vier vilium ȷ þessare visitacione reyna þad fullkomlig[a æn] nockurs dryckiuskapar eda gleymskan[ar] þess efnis sem eg [er skylldugur] at giora ȷ minu embætti oc kalli.

Kiærliga bidium vier alla goda menn ȷ greindu takmarki. at h[var] [þessi vor[1]) sendibodi N. N. son kann koma oc hest eda annat vid at þurfa. at þier stydiet hann oc styrkid. svo at þetta vort erende oc kirkiunnar verdi framkvæmt.

Oc til sanninda hier um þryckium vier vort innsigli fyrir þetta vort visitacionis bref. er skrifad var æ Holum ȷ Hialltadal .x. dag Augusti manadar anno domini ꝏ. d. l. vj.

---

112. 20. ágúst 1556. í Rødby.

Konungr býðr Páli Hvítfeldi að láta flytja íslenzku hestana tvo út í Saltbólm (Hér er einungis tekið það, er Ísland varðar).

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 5, 82v. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 431. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Pouell Huitfeld fick breff som her eptherschreffuit staar etc.
Christiann etc.

Vor gunst tilfornn. . . . .
. . . . och maa thu lade the thuo Islands gangere komme vd paa Saltholmenn. at the kunde bliffue tiill pas egenn. . . . .

Actum Rôdbye xx. Augustj Anno 1556.

---

1) [þessa vora(!) hdr.

113. 30. ágúst 1556. undir Gnúpi.
22. febrúar 1557. í Saurbæ.

Jarðaskiptabréf á hálfum Hamri á Barðaströnd fyrir 8 hundr. í Hjarðardal minna í Dýrafirði með tveim kúgildum.

AM. Apogr. 1296, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Ara Þorkelssonar“.

Jhesus.

Þat giorum vier Þorlakur Einarsson. Biorn Biarnarson. Arngrimur Biornsson. Jon Ellingson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra Jhesu Christi mc. dc. l og vj ara a sunnudagin næstan epter Decollatio Johannis Baptiste um haustid under Gnupi ȷ Dyrafirdi þa vorum vier ȷ hia saum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna af eirne alfu Eggert Hannisson logmann nordan og vestan æ Jslandi. Eñ af annare alfu Jon Olafson. en þat faldist og skildist under þeirra handabandi at greindur Eggert selldi Joni Olafsyni viijc ȷ ȷordunne minne Hiardardal. er liggur ȷ Dyrafirdi ȷ Myra kirkiusokn og þar med ij kuijllldi undan sier og sinum erfing[i]um eñ vnder greindan Jon og hans erfingia. med ollu þui sem greindum ȷardarparti a at fylgia med riettu. Hier i mothi selldi tittnefndur Jon Olafson adurgreindum Eggert Hannessyni halfa ȷordina Hamar æ Bardastrond xc at dyrleika j Briamslækiar kirkiu sokn undan sier og sinum erfingium en under greindan Eggert og hanz erfingia med ollum þeim gognum og gædum sem greindre halfri ȷordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyv og Jon hafdi fremst eigandi at ordit. Skylldu huorer um sig hallda sinu kaupi til laga. en sæ suara lagariptingum sem af geinge med rettu logmali. Og til sanninda hier um̃ festi fyrr nefndur Jon Olafsson sitt ȷnsigli med vorum ȷnsiglum fyrir þetta kaupbref hvert at skrifat var ȷ Saurbæ ꜵ Raudasandi manudagin næsta fyrir Matthiasmessu vm veturinn arum epter gudz burd mc. dc. l og vij ar.

114. 30. ágúst 1556. undir Gnúpi.
22. febrúar 1557. í Saurbæ.

Eggert lögmaðr Hannesson og Þorlákr Einarsson skiptast við ýmsum jörðum, er bréfið telr upp.

AM. Apogr. 1292, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Ara Þorkelssonar“.

Jhesus.

Þat giorum vier Jon Olafsson. Halldor Einarson. Biorn Biarnarson. Arngrimur Biornsson. Jon Ellingson godum monnum kunnigt med þessu minu[1]) opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra Jhesu Christi. mc. dc. l og vj. ara æ sunnudag hinn næstan epter dekollacio Johannis Baptiste um haustit vnder Gnupi i Dyrafirdi vorum vier i hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna af eirni alfu Eggert Hannesson logmann fyrir nordan og vestan a Jslandi en̄ af annari alfu Þorlakur Einarson. at svo fyrir skildu. at adurgreindur Eggert selldi Þorlaki adurgreindan̄ gard Gnup ſyrir lxc. Kluckuland fyrir xviijc. Hola fyrir vjc. Litlagard fyrir vjc. liggia þessar þriar utjarder i Dyrafirdi ȷ Myra kirkiusokn og þar til. xij. malnytu kuiilldi undan sier og sinum erfing[i]um en̄ under Þorlak og hans erfingia med ollum þeim gognum og gædum sem fyrskrifudum ȷordum fylger og fylgt hefer at fornu og nýu bædi til sios og lands og Eggert var fremst eigandi at ordin epter logum. En̄ hier ꜵ mothi gaf þratt nefndur Þorlakur Einarson optgreindum Eggert Hannissyni logmanni þessar epterskrifadar ȷarder Trod ȷ On̄un̄darfirdi ȷ Holltz kirkiu sokn fyrir xviijc. ȷ ȷordunni litla Hiardardal ȷ Dyrafirdi ȷ Myra kirkiusokn viijc. ȷordina Dranga i Dyrafirdi i San̄da kirkiusokn fyrir xijc. ȷordina Gesseyri fyrir .xxxc. og vc ȷ ȷordinne Hniot ȷ Orlogshofn er liggia ȷ Patrisfirdi ȷ Saudlausdals kirkiusokn. ȷordina Gillastadi fyrir xvȷc er liggur ȷ Krogzfirdi j Reýkhola kirkiusokn og med þessum ȷordum xiij malnýtu kuiilldi med ollum þeim gognum og gædum sem fyrrgreindum ȷordum fylger og fylgt hefer at fornu og nyu bædi til sios og lands og Þorlakur hefer fremst eigandi at

1) voru, útstrikað í Apogr.

ordit Epter logum. undañ sier og sinum erfing[i]um eñ vnder tittnefndan Eggert Hannesson logmann og hans erfingia. Skylldu huorertueggiu hallda sinu kaupi til laga. eñ hvorer um sig suara laga riptingu ef af geingur med logmali. Og til sanniñda hier um þa festi fyrrgreindur Þorlakur Einarson sitt ȷnsigli med vorum ȷnsiglum fyrir þetta kaupbref huert ed skrifat var i Saurbæ æ Raudasandi manudaginn næstañ fyrir Matthiasmessu um veturin arum epter gudz burd m^c^. d^c^. l. og vij ar.

---

115. 21. september 1556. á Ketilsstöðum.

Jarðaskiptabréf á Skógum í Mjóafirði fyrir 13 hundr. í Steinsvaði eystra.

AM. Apogr. 4314 m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Petrs Asmundzsonar".

JESUS.

Þath giore ek Þorsteinn Jonsson og Sigurdur Magnusson godum [monnum] kunnigt med þessu ockru opnu brefi arum epter Gudz burd m. D. l og vj ä Ketilstaudum j Wallanesstadar kirkiusokn. voru vid i hiä. säum og heyrdum ǻ. ord og handaband þessara manna Biarna bonda Ellendzsonar af einne älfu eñ Ellendz Hannessonar af annari. ad fyrrskrifadur Ellendur selldi og handsaladi Biarna Bonda Elljndssyni þrettan c. j jördunne Eystra Steinsvadi j Kirkiubæar kirkiusokn. med ollum þeim gögnum og giædum sem greindum jardarparte fylger og fylgt hefur. ad fornu og niju. Hier j moti gaf ritadur Biarni bondi jördina Skőga i Miővafiardar kirkiusokn. med þvi skilordi. ad hun þessi jordin Skogar. skylldi eign Biarna bonda Ellindzsonar. eda hans Erfingia. hver sem annañ lifdi. ef optskrifadur Elljndur. ætti eckj skilgietid Barn. eptir þvi sem fie lægi j jördunni fyrir vj^c^. Og thil sannenda hier um settum vid fjrrskrifadir menn ockar jusigli fyrir þetta jardarkaups bref. hvert skrifat var i sama stad ä Mattheus postuladag um haustid ä sama ǻri og fyr seigir.

---

116. 23. september 1556. á Holtastöðum.

Bókareiðr Margrétar Erlendsdóttur fyrir byskupi, og sver hún fyrir alla menn, lífs og dauða, utan bónda sinn, Pál Grimsson, en byskup ber vitni um kaupmála þeirra

AM. 199, 4to., bls 131, uppskrift gerð fyrir Jón lögmann Jónsson um 1604.

Vitnisburdur herra Olafs[1]).

Eg Olafur Hialttason wnder Gudz nad og þoliñmædi Biskup a Holum og overdugur superintendens Holaбiskupsdæmis giore godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu Brefi. epter þui ad Pall Bondi Grijmsson tiade fyrir mier og hans dande kuinna. Margriet Ellendzdotter heima a Holttastodum. Eg var j minne visitatiu reid. þa osæmd og vont oryckti greind Margriet sagdist spurtt hafa epter ordum hustru Þorunnar Jonsdottur. og epter mijnu radi. og annara fromra manna vid voru stadder. Sor Margriet Ellinsdotter fullnadar bokareid fyrir alla menn lijfs og dauda vtañ fyrir sinn bonda Pal Grijmsson. Var ec kirkiuprestur a Holum og svo kapellan Biskups heitins Jons Arasonar og heyrda eg hier alldrei rædur vm̄ hafdar. Suo og var eg vid staddur a Eina[rs]stodum j Reykiadal einu are epter þad Pall giptist Margrietu. War þar Þorsteinn bondi Finnbogason. og broder Margrietar Biarne Erllindzson. var þa amalgadur[2]) giorningur mille Pals og Margrietar. sem fram hafði farid a þeirra brullaupsdeijgi j Reykiahlijd. Selldi þa Pall Grijmsson Margrietu kuinnu sinne jardernar sem voro med Hofi. Breckur ij og Hraun fyrir hennar malajarder j Austfiordum. og tilskilid var j þeirra kaupmalabrefi. for þessi giorningur þar fram j greindum stad sem nu ber eg. fyrer audmiuka bon Pals og Margrietar. Og til sanninda hier vm̄ set eg mitt inncigle fyrir þetta bref. skrifad ä Holttastodum a miduikudaginn fyrer Michaelismesso Anno M. D. L. og vj är.

---

1) m. h. Jóns lögmanns. 2) amalgadadur, hdr.

117. 28. september 1556.
10. . . . [1588]. í Syðri-Görðum.

Vitnisburðr um landamerki í milli Svarfhóls og Þrándargils, Dönustaða og Grafarkots í Laxárdal.

Eftir sködduðu frumriti á pappír meðal skjala Hjarðarholtskirkju í Laxárdal í þjóðskjalasafni; hefir fyrrum verið í eigu síra Friðriks Eggerz. Síra Steingrímr Jónsson varð prestr á Kolbeinsstöðum 1587, og enn er hann prestr þar 1599. Bréfið mun einmitt vera frá 1588. Þá gekk dómr um Þrándargil og margir vitnisburðir um þessar jarðir. Eyður eru settar, þar er neðsta horn bréfsins er af rifið.

Landamerckiabref milli Suarfhols og Þrandargils og Donustada og Grafarkotz.

Þǿ datum skrifadizt. m. d. l. v[i ǿr] þann xuij. vetur ȷ Annare [og] tuttugstu[1]) aulld[2]). Næsta daginn fyrir Michaelsmessu. a xj. Ari mȷns Alldurs. Þǿ kom eg Steingrimur Jonsson til Suarfhols ȷ Laxardal til mijns saliga fødurbrodurs Jonz Olafssonar. og þar uar eg ad hans til þess eg uar tuijtugur. Síjdan for eg þadan til Hiardarholltz. og þar var eg þǿ ȷ þriu Ar. Og ȷ þesse fÿrsogd samfelld .xij. Ar. þǿ uoru þesse epter skrifud landamercki halldin ǿ milli Suarfhols og Þrandargils. Daunustada og Grafarkotz.

J fyrstu. vr Marckodda vpp ÿfer miofa liosa sÿki nedan vnder vtanverd jardfoll. þadan sionhending nedan under brun. og ȷ stapa þann sem kendur er Diaknastapi. er stendur vppǿ bruninne. sijdan sionhending ȷ landsudur. ȷ nordanverdañ Þrandarvatzenda. þadan sionhending ÿfer a Þuerdalsbrun. a frañ Múla þann sem er næstur firer nedan støra Huañ. oc Hrossalækur rennur ofan ȷ. huer lækur ed hefur sijn vpptok vnder Midium Suarfholzhnukum. Siijdan yfer asiñ sem geingur ȷ Þuerdal. [Sijdan j] midian Trollahals. huer hǿlz liggur ǿ fastur. af Heststalla Vatzhlȷd. og so uestur vnder Biarnarfell. og þadan ofan epter hrÿggium þeim þar ganga ofan ȷ tungu þǿ sem geingur ǿ brun ofan. a milli tueggia lækia. huer tunga ed geingur hartt nær ofan midhlijdis. en þegar tungunni slijtur. þǿ koma þesser læker bǿder til samans ȷ eitt gil. og kalla menn þad þadan Arñ-

1) Svo. 2) 17. vetr í 22. öld (tunglöld) er 1556.

argil. Sijdan rædur þad landamerckium milli Donustada oc Grafarkoss[1]). allt ofan ȷ stora Melshorn. Þadan fra er sionhending. sem fyrst kemur krokur ꝍ̃ gilit. ofan epter þeim gamla farueg og ofan ȷ Laxꝍ̃ framarliga ȷ Dryckiarhyl. enn ne . . . . [fo]rna farveg. megu menn finna þristren . . . . [un]der kol og eir. ef ad er giætt . . . . . . landamerckium ȷ þann fijrgreindan tıȷm[a . . . . Og til] sanninda hier vm. set ec mitt signet [og nafn under þetta bref skrifad] ȷ Sijdri Gordum ȷ Kolbeinstadahrepp þann 10. . . . .

---

118. 31. október 1556. á Mel.

Handsal Þórðar Jónssonar í Skáladal til Árna Gíslasonar á sókn á kú, sem Torfi Fúsason hafði gripið fyrir honum.

AM. Apogr. 4618 „Ex orig. Hlidarend. ordriett eñ ei stafriett. A brefinu er hond sialfs Arna Gislasonar. Einars Hromundzsonar innsigle hanger vid brefed. hin tvǒ eru burtu“. (AM.).

Þath giorum wier Jon Giszurarsson. Sẏgurdur Kodransson og Einar Hromundsson godum monnum kunnigth med þessu woru opnu brefe. ath arum Efter Gudz burd ꝏ. d. l. vȷ. a laugardaginn næstañ efter Michaelsmessu wm haustid[2]) æ Stad ȷ Adalwijk. worum vier ȷ hia sæum og heyrdum æ ath Þordur Jonsson fieck Arna Gijslasẏne med handsaulum thil fullrar Eignar þꝍ̃ ku sem Þordur lyste firer oss ath Thorfui Fusason hefde gripid firer sier. þa greindur Þordur bið ȷ Skæladal. lofade greindur Arne ath giallda nefndum Þorde adra peninga firer ædur greinda ku. Suo og gaf greindur Þordur Jonsson Arna Gıȷslasẏne alla sauk og sokn æ opt nefndre ku med handsaulum og suo æ aullum þeim peningum sem Þordur sagde þar frañ firer oss ath Torfui Fusason hefde firer sier gripid heima a sıȷnu heimile ȷ Skæladal. Skẏllde nefndur Arne Gıȷslason nefnda peninga klaga og kuitta ath giefua Efter þui sem honum lıȷkade. Og thil sanninda hier vm setium wier wor ȷnnsigle firer þetta Bref

---

1) Svo. 2) þ. e. 3. okt.

er skrifad var a Mel ȷ Midfirde næsta daginn firer Allra heilagra messu a sama Aʀe sem fẏʀ seiger.

---

119. 24. nóvember 1556. á Torfastöðum.

Dómʀ, kvaddr af Árna Gíslasyni, er þá hafði sýslu um Húnavatnsþing, um framfæri Guðrúnar Steinsdóttur.

Lbs. 720, 8vo., bl. 45—6 (líklega m. h. Björns lögréttumanns Guðmundssonar í Stóra-Skógi). — Lbs. 65, 4to., I. bls. 85, m. h. Jóns dans Magnússonar ca. 1640 (og er þar stytt mjög).

Domur [A Torffastødum ȷ Midfıȷrde vm framfære G[udrunar] S[teinsdottur][1]).

Ollum þeim monnum sem þetta Brief sia edur heyra senda Ellindur Þorgrıȷmsson prestur. Þorsteinn Jllugason. Jon Sıȷgur[ds]son. Jon Jon[s]son. Gıȷsli Bardarson[2]) hreppstior[n]armenn ȷ Midfirdi kuediu gudz og sıȷna kunugtt giorandi ad þa lidid uar fra hıȷngadburdi uors herra Jesu Christi 1556 ar þridiudæginn næstan [eptir[3]) Clemensmessu[4]) a Torfastodum ȷ Midfirdi a þıȷngstad riettum uorum uier ȷ dom nefndir af Arna Gıȷslasıȷne[5]) kongs umbodzmanni ȷ Hunauassþıȷngi ad skoda og rannsaka og fullnadardomz atkuædi a at leggia huar Gudrun Steinsdotter skylldi framfæri eiga edur hreppsuist hafa. Kom þar fram fyrer oss nockra skiluıȷsra manna sogur[6]) ad adur greind Gudrun hefdi dæmd uerid nordan ur Skagafirdi og ȷ Midfiord til fyreruinnu og framfæris a peninga Þorsteins heitins Þoruard[s]sonar[7]). huorn gud uor himneskur fadir hafdi til sinnar nadar teckid. uissum uier nu ongan þann frænda þrattnefndrar Gudrunar uera ȷ Midfirdi ad fie edur forlagseyrir hefdi til henni logligtt framfæri ad ueita. somuleidis uissum uier onguan þann[8]) Erfıȷngia edur so nainn mann[9]) ȷ fyr nefndri sueit uera ad hun mætti þar fyrer frændsemis[10]) saker[11]) hreppsvist[12])

---

1) [65; vm fframfærslu 720. 2) 65 nefnir ekki dómsmenn, en segir, að dóminn hafi dæmt „5 hreppstiorar"; hér vantar því nafn eins. 3) [epttir fyrer(!) 720; effter 65. 4) Clemusmesso 65. 5) leiðrétt; Gıȷslasonar 720. 6) saga 65. 7) Þorvalldssonar 65. 8) hennar 65. 9) b. v. 65. 10) 720; frændseme 65. 11) b. v.; vantar í 720, og sl. í 65. 12) 65; uist 720.

hafa. s[a]umul[e]ijdis[1]) uissum uier onguañ nærskylldari tijtt nefndri Gudrunu uera eñ hennar fodurbrædur. Eyrick. Olaf [og Sygurd Þorsteinssyne[2]). Eñ sakir þess uier uissum ecki fieuogst fyr nefndra manna. kunum vier ecki ad[3]) dæma þrattnefnda Gudrunu á þeirra peninga. Þui ad heilags Anda nad til kalladri ad so profudu og fyrer oss komnu dæmdum[4]) uier med fullu domz atkuædi þrattnefnda[5]) Gudruñu j Skagafiord [þañgad j hrepp[6]) sem hennar adur greindir faudurbrædur eru heimilisfastir eptir þuij sem logmalid vtuijsar[7]). þar ed so seigir. Þeir eru[8]) þar hreppsmenn sem þeir hafa upp fædst[9]) edur þar sem erfingi þeirra er[9]) vistfastur[10]).

---

120. 7. december 1556. undir Gnúpi.

Próventugerningr Jóns Halldórssonar við Eggert Hannesson, og leggr Jón með sér til framfæris hálfa jörðina Hvamm á Barðaströnd.

AM. Apogr. 1293, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Ara Þorkelssonar".

Jhesus.

Þat giorum vier Jon Ellingson. Biorn Biarnarson. Torfi Jonsson godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at arum epter gudz burd mc. dc. l og vj ar Nicholasmesso sialfa um veturinn[11]) j Dugañsdal j Fossfirde þa vorum vier j hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna af eirne alfu Eggert[s] Hannessonar logmanns nordan og vestan a Jslandi. eñ af annari alfu Jons Halldor[s]sonar. Eñ þat faldist og skildist vnder þessu þeirra handabandi med radi og samþycki. jayrdi og uilianligu handabañdi Sueins Oddsonar er þa var logligur ansuarsmadur Barna grein[d]s Jons Halldorsonar at svo fyrir skildu og

---

1) sømuleijdis 65. 2) [65; Sygurdur Þorsteijrñ(!) 720. 3) b. v. 65. 4) 65; dæmum 720. 5) 65; nefndri(!) 720. 6) [j þann hrepp þangad 65. 7) avijsar 65. 8) sieu 65. 9) var 65. 10) Stafsetningu í 720 er svo háttað, að oftast er þar inni í orðum ij í stað i, og hefir því ekki fylgt verið hér, nema þar sem við hefir þókt eiga. 11) þ. e. 6. dec.

vndertoludu at Jon Halldorson gaf adur nefndum Eggert til framfæris fyrir sig um sina daga halfa jordina Huamm xv^c at dyrleika er liggur a Bardastrond j Briamslækiar kirkiusokn vndan sier og sinum erfingium en̄ vnder greindan̄ Eggert og hanz erfingia med ollum þeim gognum og gædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer at fornu og nyu bædi til sios og lan[d]s. skildi þrattnefndur Eggert þessa halfa jord sina eign og sinna erfin̄gia til æuen̄ligrar eignar. nada og nytsemdar. En̄ þrattnefndur Jon Halldorson skylldi j stadin hafa hia sier og sinum erfingium logligt og christiligt framfæri suo sem godra manna gengur j mille til matar og dryckiar og dagligra uadmals[1]) fata og sængurklæda suo leingi sem titt nefndur Jon lifdi. hvort sem gud uilldi þat væri leingur edur skemur. Og til sanninda hier um þa festum vier fyrr nefnder menn vor jnnsigli fyrir þetta giorningsbref huert ed skrifat var vnder Gnupi j Dyrafirdi æ manudag hinn næsta epter Magnusmesso vm veturinn æ sama ari sem [fyrr] seger.

---

121. ca. 1556.

Skýring Odds lögmanns Gottskálkssonar á framfærslugreinum í Jónsbók.

ÍB. 113, 8vo., bls. 118—19, skr. 1678—98.

Ef madur ä sier 2 mijssera biðrg og þeim adur eru ä fienu þa skal hann færa fram̄ syskin̄ sijn ef hann ä og fyrir þau 2 mijssera biðrg er þa biodast ä.

Nu er ä fienu þegar broder bijdst a fram̄fære fader og moder og eitt barn fram̄færarans þuj skal hann eiga fyrir sig halft iiij^c fôdur sinn iiij^c modur sijna iij^c fyrir barnid sie þad pilltur iiij^c en̄ sie þad stulka iij^c.

Nu bijdst systur ä fied þa leggur hun sinn forlagseyrer med sier en̄ vppa nijtt fôdur sinn iiij^c sig sialfan iiij^c modur sijna iij^c brodur sinn iiij^c og systurina sem ä bijdst iij^c. Summa þessa halft sextanda^c.

Nu þarf sa madur fram̄færslu sem er oskylldarj en̄ hier

1) uadmali (!) Apogr.

seiger edur þrimenningur og þar j mille þa skal hann hafa iiij[ra] missera biôrg fyrir sig og huorn þann omaga sem adur er logkomenn a fied og hinum sem þa bijdst a fied fyrir sig 7c. fôdur sinn 7c. systurina 5c. fyrer kallomagann 7c. Summa þessa 38.

Eñ ef bijdst annar þrimenningur ä fied þa ä fram̃færariun ad eiga fyrir sialfañ sig 7c. fodurinn 7c mödurina 5c. brodur sinn 7c. systurina 5c. fyrir þrimenninginn sie hann kallmadur 7c. eñ ef þad er kona 5c. Eñ fyrir þann þrimenning kallomaga sem þa ä bijdst 7c. Summa þess alls 95c.

Nu bijdst a fied firnarj eñ þrimenningur þa skal ætla fram̃færaranum 6 mijssera biôrg og þeim adur eru a fienu og þeim þa biodast ä fied fyrir sig xjc. fôdur sinn xjc. modurina viijc. brödurinn xjc. systurina viijc. þrimenninginn sie þad kallmadur xjc. annañ þrimenninginn xjc. Summa 60 og viijc.

Seinast kiemur a fied fiormenningur þa skal ætla 8 missera biôrg bæde fram̃færaranum og þeim ä fienu eru og þeim sem þa biodast ä fied. Hann skal eiga fyrir sig 14c. fôdur sinn 14c. mödurina xc. brodur sinn 14c. systur sijna xc. tueimur þrimenningum kallmonnum 14c. 14c. þa eru ij firnare edur fiormenningar 2. med 28c. Summa alls þessa tijutiju og 18c.

Hier j þes[s]um̃ skilninge tuofalldast forlagseyrer fyrir huorn sem a bijdst huort helldur þad er eirn af huorrj trôppu eda aller af eirnj troppu. Ef madur ä sier 2 missera biôrg og þeim adur eru ä fienu þetta kalla þeir confusivum non vero distributivum.

---

122. **1556.**

Reikningr rentumeistara konungs um afgjöld til konungs frá Íslandi 1556 og útgjöld.

Ríkisskjalasafn Dana, ríkisreikningar. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to.

Register och Regenschaff paa hues . . . . som Eskell Oxe har wpborit och igenn wdgiftuet fra Nyaarsdag mdlvj og til nyaarsdag mdlvij.

Af Jslanndt 1556.

Jtem thenn 15 dag aprilis annammit aff Knud Steenssenn kon: mattz Embitzmand paa Jslannd som hannd kon: mattz skyldig bleff aff hanns regennskaff paa Indtegt oc wdgiifft aff Jsland frann Sancti Hansse dag mdliiij. oc tiill sancti Hansse dag mdlv. x/c. xvj daller iiij lott sölff

Jtem sancti Morthenns dag annammit aff Torbenn Jensenn Raadmand wdi Kiöpnnehaffn paa Knud Stenssenns wegnne som er paa regennskap aff Jslands indkompst. ij^c daller

Summa vij xvj daller.
Sölff iiij lot.

Samme tiidt[1]) annammit aff Otthe Stigsenn som er paa regennskap for nogenn saltett Jslands fijsk som Knud smed solde paa Wespennöe. xij daller

---

aff Wespennöö.

Jtem thenn 6 dag octobris annammit aff burgemestere oc Raadmennd aff Kiöpnnehaffnn som er theris affgiifft the koninglige maiestett plictige wore aff Wespennöö frann sancti Michels dag mdlv oc tiill sancti Michels dag mdlvj. ij^c daller

---

[Udgift] Knud Steennsen

Jtem thenn 13 dag Aprilis wdi Kiöpnehaffn giffuit hanum hanns bessoldinng for ij aar hannd haffde forthient tiill paaske nest forledenn. lxvij daller j mark.

---

123. 1556.

Afhending Skinnastaða, þegar Jón prestr Jónsson tók við.

AM. 621, 4to., bl. 4—5, skr. utanmáls á skinnbók af Maríusögu. Þetta er með samtíða hendi.

1) 26. febr.

Anno domini ꝏ°. d°. l°. vj°. voru þesser peningar á Skinnastaudum er Jon prestur Jonsson medtok epter sera Þorareñ heitenn.

Jn primis. xxx. ær med einne lamblausre oc annari einspeñi. oc fiorum ecki a uetur færandi. var sera Jlluga sendar um haustid vij af þessum. oc uirtizt honum eingen neyt j kugilldi.

Hier til ein kyr gilld. aunur ecki ä uetur færandi. oc uar reiknud. iiij. agilldi. þridia uar ut a Ualþiofstaudum. oc uar blamaugur. reiknnd fyrir .iiij. agi[lldi]. uar hennar vitiad epter fardagana. gat hun þa uarla geingid sier at mat. en komzt huergi. uar hun þa uiku seirna sokt oc komzt til Þuerar. sidan uar hun þar uiku. oc komzt þa heim. uar þa meten oc giord af vj monnum fyrir jlla x aura. tuæuett hross oc xl alner gelldar. iiij. alner vadmals. iij tiger. litil avxi bryni.

Summa iij kyr fyrir ij kugilldi oc xx alner.

---

124. 1556.

Máldagi kirkju í Vestrhópshólum.

Máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar í þjóðskjalasafni, bls. 9. — AM. Apogr. 409 (JGrv. „1").

Anno 1556.

Kirkia J Vesturhopsholum helgud heilagri þrenningu og Johanni baptista. þa sıjra Styrkár Hallzson medtok kirkiuna og stadinn. Þar var þetta kirkiunnar og stadarins eign. sem hier eptir stendur skrifad.

Fýrst innan kirkiu. war hun lasen og nær nidur fallin. Eñ stadurinn epter efnum haldinn ad Jnnehusum.

Jtem J kirkiu iiij smár kluckur v^c. fimta bialla kolflaus. Dukur yfer Jons likneski. silkehokull. messuklædi gőd oc aunnur forñ. med miog lausnum hokli. Chantarakápa. kaleikur med corporal. og husi. metaskaler med merkurmetí halfra[1]) eyris og halfs eyris. cañabock gomul. messubok de Tempore til Trinitatis. aunnur vm jolafausta[1]) til Jola. og

1) Svo.

De Sanctis fra Syluestri vm ared. Paska Brefer. De sanctis bok fra Joannis baptistæ kringum aarid og Commons messum og þess Sequentium. Grallara skræda. 1 psalltare. 1 lesbok de sanctis fra Jonsmesso. til omnium sanctorum. Lesbok fra jolafostu til Sabbatum sanctum. Messubok fra Pauli conuertione thil Processi et Martiniani. Processiuonall[1]). Elldberi. iij koparhringar med iij koparstikum og þar til xv ærűlausar skrædur. Alltare med wondum bunade. Gallt Sijra Jon Historiubok fra jolafaustű til lxxx^c fyrir brűn og duk er brűnnid hafdi. a[2]) orkinne fyrir Mariju likneski. j liostolla iiij mork vax. Gieck þar af fra ij mork. J frijdum peningum xiiij kugilldi gielld .iiij^c. j gielldum peningum og einn hestur. og hross fyrir hundrat er biskupinn tillagdi þa Sijra Stýrkar medtok stadinn.

[Jeg bid þesse kuer sie wel geymd og foruørud og hingat aptr send med skilum.

1606[2]).

G. Th. ss[3]).

---

125. 1556.

Minnisgreinir síra Gottskálks Jónssonar um bygging Víkr og brot af kirkjutíundum í Glaumbæjarsókn.

Syrpa síra Gottskálks í Add. British Museum 11, 242 (FM. 206), bl. 29r.

m. d. l. vj.

Vik bygd Salgerdi half med iij kugilldum j landskylld kugilldi oc x aura elldi oc suara ollum tiundum. Arna half med ij kugilldum j landskylld kugilldi ij daga slatt oc xx alna elldi oc viij alner uadmalz oc suara a[ullum] tiundum af xl^c.

[hefur fallit kirkiutiund j Glaumbæ sidan ec medtok af minu [la]usa fie oc annara manna. med jordunne Groargile.
a fursta are viij aurar.
audru ix.

1) Svo, og er þó krabbað í u·ið. 2) Tvíritað. 3) [með hendi Guðbrands byskups.

þridia vj.
fiorda vij.
fimta iiij oc et vj . . . . .[1])

---

126. 1556.

Máldagi Einholts í Hornafirði.

AM. 259, 4to., bl. 41r, skr. ca. 1600 (máldagabók Odds byskups).

Einhollt[2]).

Anno Domini ꝏ d lvj.

Soddan pening medtok Arni Oddzsson af s[ira] Oddi Þorsteinsýne þegar hann skildi vid stadinn Einholltt sem hier seiger.

Jn primis 5 æsaudar qugilldi. 8 kýr. 12 sauder gamler. 4c j kôplum og eitt hross. j hross afgamalt.

Jtem jnnanstox 8 Triediskar. 6 skaler. 7 spæner. 4 skiolur smar. 11 kiorulld. j Tunnu kieralld. 12 bor[d]diskar. j kietill. j pottur lijtill. j mortiel. 16 trog. j strockur. j kista. j kanna. 2 tintur. j ulldukur. j skrijna. 3 kuostrar. 2 snælldur. j las. j sijlgrind. 4 klifberar. 4 hrijfur og 2 orf. 3 bord. j stijgi. 6 grindur. tuenner mickilaupar. Taung. laud. skőbor. hamar. saumhogg. kolskara. belger. pundari. jarnkall. og pall.

Jtem með kirkiunne 4 aurar og 20. vax 6 lyckur fatt j 1020[3]). j munlaug j kantarakapa. sloppur. þrenn messoklædi alfær. 2 hoklar auk 4 alltaris steinar. fontz vmbuningur. 2 kaleijkar. skurn. smellttur kross jrskur. vatzkall. 2 alltarisbuningar alfærer. j allttarisklædi. koparpijpa med 3 logum. 2 koparpijpur adrar. glodarkier. j stoll. 3 legtarar. j fontzkross.

---

127. 1556.

Landamerki í millum Glaumbæjar og Marbælis.

Eftir „Eragtning“ þeirra Gísla byskups Magnússonar, Hálfdanar

---

1) [Þessi klausa er rituð með öðru bleki, og er því óvíst, að hún sé jafngömul hinu. 2) m. h. Odds byskups. 3) Virðist standa svo.

rektors Einarssonar og síra Þorkels Ólafssonar um landamerki Glaumbæjar frá 28. ág. 1776, og er frumrit þess skjals meðal Glaumbæjarbréfa m. h. Hálfdanar Einarssonar, og staðfest uppskrift m. h. Halldórs Hjálmarssonar á öðrum stað í þjóðskjalasafni.

Vidimerud Copie af logfestu Sira Gottskalks Jonssonar af 1556 . . . . .

Effter þeirra jnnehalde[1]) eru Landamerke millum Glaumbæar Beneficii heimalands og Marbælis þesse: Rædur gardur ad nordan̄ a millum Glaumbæar og Marbælis. sa er gengur ofan af as. og allt austur i þa kvisl. sem fellur næst Langholts bigd . . . . .

---

128. ca. 1556 eða síðar.

Skrá um skóga í Þjórsárdal.

A.

Eftir bréfabók Gísla byskups Jónssonar, uppskrift staðfest í Skálholti 1629 af Oddi byskupi Einarssyni og sjö mönnum öðrum, m. h. síra Vigfúsar Illugasonar, varðveitt í AM. 261, 4to., bls. 140—2. — Prentað í Dipl. Isl. II. bls. 865—7.

Skogaheite og þeirra takmørk fyrer nordan Skridufell: Skrifud epter Brefa Bök Herra Gijsla saluga Jonssonar.

Þetta eru skőganőfn og skőgamörk fÿrer nordan Skridufell. so sem hier epterfÿlger.

Fÿrst Dimon.

Steinholltsskögur ad tueimur klettum jardfaustum.

Þă Hamartorfa fyrer nordan kaullud er Oddgeÿrsholaskőgur vnder nordare auxlinne ä Dimon.

Þă Häfhollts skőgur.

Þă eru Asläkstungur sem stadurinn ä. Sagt er ad Holastadur eige þar elldevidar tak i.

Þă Hlijdartorfa.

Þă Bæiartorfa.

Fagre skögur og Bruna skögur vestan frä. og nordan frä: a stadurinn allt saman.

---

1) Vitnað er í bréfinu til fleiri skjala: „Glaumbæjar kirkjubókar“, „proces af 1727, 12. Aug.“, „Granskningս forretning sýslumanns sáluga Snorrasonar af 27. Aprilis 1761“.

Berghälstader og ätte Þrandarhollt hälfan.

Lieþrælar i Reykiahollte og ä stadurinn.

Þá er Gieldingaholts skögur fremst i Fossärdal fyrer vestan äna. Þar fyrer nordan og vestan äna. ä stadurinn lijka allt saman.

Jtem fyrer nordan þar jnn i Fossärdal ä stadurinn og lijka allt saman. vtan Brassholltstorfu og Neistastada torfu.

Jtem austur frä er Lepparstadar skögur.

Eñ austur frä nordur med Holltamanna ä er kalladur Hiallaskögur og ä stadurinn.

fyrer austan Holltamanna ä fremst næst vijkinne er Langhollts skögur i Floa. med rødrunnj.

Þa Gjäskőgur.

Jtem Steinastada skögur. millum Holltamanna är og Raudarär. hann allañ ä Hölastadur.

Eñ fyrer nordan Raudá er Kalldnesingur og ad gautum þeim sem liggia vpp ä Sandafell.

eñ austur frä þeim gautunum j krijngum Sandafell. nordur ad Skumstungu eru Bláskogar. med þeim flautunum sem ad áfastar eru fÿrer framan.

Jtem Asskogar aller fyrer sunnan med änne eru allt stadar skogar.

Jtem Fijtia skőgar fremre. allt stadarskögar.

Eñ nÿrdre Fÿtia skogar ä stadurinn hälfa eñ Kielldur halfa.

Þä er þar fyrer nordan Krekluskögar. heÿra stadnum til. eñ sumer seigia almenning.

Jtem fyrer framan Sandafell eru Altavøllur og Hellisskögur. allt Hrunasködar.

Þar fyrer framan Hrossatungur hinar nordare. sem liggia vnder Olafsvelle.

Eñ fremre Hrossatungur ä stadurinn. Sumer seigia Klofe eige adrar.

Jtem alla runna ä Seliafelle. kryngum þad og vppä ä stadurinn.

Jtem vestan til fyrst i Burfelle er Hurdarbakshrijs ä stadurinn.

þä Eigilstada skogur fyrer ofan gautuna.

þa Grafarskögur ä staduriņn. og Hraungierdingar.

þä Giegnishölatorfa hin nedre er kôllud.

Oddastadarskögur ä Burfellzhälse.

þä er Þrändvellingur.

þä Sandvijkur skögur. ad Störkonugrőf. þesser aller fyrer ofan gautuna.

Eñ allt austurfrã Störkonugröf og ad Biarnarlæk med torfunne. fyrer austan hann er allt stadarskögur. nema Haursholltstorfa kaullud er hiä Þiöfagile.

Eñ fyrer vestan Störkonugröf. fyrer nordan gautuna er Hrőãsholltingur.

þä Tunguskogur.

þä Mostunahôfde.

þä Miősendisskögur ä Giänum.

þä Stoxeyringur.

þä Kalldnesingur vestast.

þä Hornid. Fossrőfur og Tungurnar bädar ä Stadurinn.

Þä er Oddaskögur. fra Sandatungu og ad Vatsgrőf og ad gautunum.

Jtem Saulmundarhollt ad Nupä. eñ fyrer nordan gautuna Þordarhollt. Nupur ä hälft eñ Steinshollt hãlft.

Fyrer vestan Þordarhollt er minne Mostuna hôfde og Hælsröfur. Sandlækiartorfa og Hofsskögur.

Neðan við stendr þetta, og eru nöfnin öll eiginhandarrit:

Riett copierad eptir þuj sem sera Snæbiörn Stephansson sende i Skälhollt Anno 1629. Og til sanninda hier vm̃ vnderskrifum vier vor nöfn með eigenhende j Skälhollte 14 dag Februarij Anno 1629.

Oddur Einarsson med ejgen hende	Arne Oddzson med Eigin hendi.
S. Vigfus Jllugason med eigenhende	Jon Gyssursson med Eiginhendi.
Eirikur Þorsteinzson med Eigiñ hende	Ketill Jörundsson med E. H.
	Pall Gunnlaugsson Med E. hendi.
	Gudmundur Jonsson med E. hendi.

Aftan við þessa uppskrift kemr í bókinni endrrit af þessu skjali og eftir þessari uppskrift gert á Leirá 3. nóvember 1642 og vottað af Árna Oddssyni, Þórði Henrikssyni, Nikulási Illugasyni og Þórarni Illugasyni.

B.

Þessa skrá hefir Oddr byskup Einarsson látið rita 1615 eftir

fyrirsögn Brynjólfs Eyjólfssouar, bónda í Sandatungu, og Páls sonar hans, bónda í Sandlækjarhjáleigu í Gnúpverjahreppi, og er skrá sú færð inn í kver, sem átt hefir Oddr byskup og nú er í AM. 59, 8vo., bls. 85—90. Það er frumrit skrárinnar. — Prentað í Dipl. Isl. II. bls. 867—9.

Vm̃ austurskogana j Árnessýslu
fyrir vtan Þiotzä og þeirra ørnefne nordur fra Sandartungu.

Fyrst. hiä Sandär Tungu. Þar j heima lande er kôllud Tunga og Horñ. Þad huertueggia eru stadar skogar.

Jtem hejter þar Oddaskögur. hann er strax vid tv̈nid ä Sandartüngu. og vilia prestar j Odda eigna hann Odda kirkiu.

Jtem fyrer nordañ Fossä. eru Hurdarbaks hrijs.

Jtem Skieliafell. og ä stadurinn j Skalhollte þad huertueggia.

Þa kallast Eýgilstada skögur j Bürfelle.

Og þa er enn eirn stadar skögur.

þar nærst er Giegnishola torfa.

Jtem Stockseyringur fyrer framañ gôturnar a halsinum.

Þar nærst kallast Giaskögur. hann er lijka fyrir framan gøturnar.

Jtem Sandvijkingur framan j halsinum. fra Timburlæck. og ad Störkonugröf (eñ nu er sagtt þeir vilie hallda Sandvijkur skög leingra).

Jtem nordur med fiallinum[1]) fra Störkonugröf. og med Biarnalæk. ad störa steininum sem stendur nordur j fiallinu. þad hefur verid halldinn stadar skögur.

Þa er Horshollttz skogur.

Þa eru tuennar Hrossatüngur fremre og nyrdre. sem lijka hafa verid halldnar stadarskogur.

Þessar Hrossatüngur eru fýrer austañ og framañ reidgøturnar. Eñ fyrer vestañ reidgøturnar er Hellers skögur. alltt ad Hölaskoge.

Jtem tuenner Alftaveller. og eru þeir fremre eignader Hruna. en hiner stadnum j Skalholltte.

Jtem vid äna fýrer austañ Alftavelle kallast Ártorfur (og eru lijka eignadar stadnum).

---

1) Svo.

Jtem austan̄vertt j Sandafelle ero Bläskogar. þä ä stadurinn. En̄ sumer vilia nü läta þä Bläsköga vera Almenninga.

Jtem fyrir nordan̄ Skűmstűngur eru tuenner Fijtia skögar. fremre og nordare og eiga Kielldur halfa þa nordare. en̄ stadurinn j Skalholltte ä þa halfa.

Og alla hina fremre Fijtia sköga.

En̄ nordast eru kallader Kræckluskőgar. Þad vilia menn nu hallda almenninga.

Jtem Kalldnesingur. er framan j Sandfelle fyrir vestan̄ reidgoturnar nordur fra Hölaskoge.

Þetta sem fÿr skrifad er vm̄ fyrr sagda austur skőga. var skrifad j Skalholltte 7 dag Martij Anno 1615 eptter tilsogn þeirra fedga Bryniolfs Eyolfssonar büanda j Sandartungu. og Pals Bryniolfssonar büanda j Sandlækiar hialejgu.

Sagdist Bryniolfur nü hafa xij vetur vm sextugtt. og lofade mier med handsolum sijnum vitnisburde hier vppä. nær sem eg villde läta taka hann og vppskrifa eptter hønum eptter þui sem halldid hafe verid j hans minne. og so sem fader hans og adrer gamler menn hafe sier til sagtt. ad ädur hafe halldid verid. og þar lofade hann sijn sanninde ä ad leggia. eptter sijnum vitnisburde. ad hann visse eckj annad sannara þar vm̄. En̄ huad huer eige med riettu seigist hann eckj vita oc ecke meiga framar bera en̄ so sem halldid hafe verid sijdan̄ fyrst hann visse til.

Þar vppa hafde hann handsol vid mig. og var þar vid staddur Pall Bryniolfsson sonur hans. og Audun̄ Jonsson. A sama äre og deige sem fÿrr seiger.

Jtem sagdist greindur Bryniolfur Eyolfsson hafa bÿid v ắr ắ Haga j Eystra hrepp. jtem v ắr allz ắ Skridufelle. fyrst 3 ắr. og j annan̄ tijma 2 ắr. Jtem ä Sandartüngu allz xviij är.

Jtem sagdist Pall Bryniolfsson hafa eitt sinn heÿrtt sijra Stephan Gijslason heima j Odda lesa vm̄ þessa austurskőga. bæde vm̄ þeirra ørnefne og huad stadnum j Skalhollte og ødrum være eignad og þad hafde hann presturinn lesid ẘr einne bok. og þui villde og fä þad ad vita. eda vtskript þar af. mier og ødrum til leidrettingar[1]).

1) Þetta er vafalaust skrá sú, sem prentuð er hér næst á undan eftir bréfabók Gísla byskups.

Jtem villde eg af tækist eda aflegdist sű mickla ovenia vm̄ sokn oc yrkiu þeirra v̄r Rangärvalla syslu fyrir austañ Þiossǿ. þar þeir fara ärliga bæde haust og vor j þessa sköga. so sem j adra almenninga. huad möte lijkindum er ad þeir mune eiga aller þar tiltølu til med riettu.

Jtem er sagtt ad Gijsle Hakonarson eigne Klofa þær fremre Hrossatüngurnar. Eñ eg veit ecke huad hann hefur fy̆rer sier þar vm̄.

Jtem er sagtt ad Steinsholltt eige. halft Þőrdarholltt. og Dimon. fram̄ fra Hamratorfu. Eñ halftt Þőrdarholltt ä Þiossärhollt.

---

129. fyrir 1557. í Skálholti.

Ráðsmannsreikningr í Skálholti (brot).

AM. 260, 4to., 1 blað á skinni, „fra Capitain Magnuse Arasyne 1724“ (AM.), bundið aftan við handritið. Kålund telr það skrifað ca. 1600, en það er miklu eldra. Sýnist vera frá tíð Gizurar byskups eða Marteins; með vissu er það eldra en 1557.

Suo mickil uetrar uanhaulld ȷ Fialli fra atta deigi og til fardaga. Jn primis dou .ij. kyr. Jtem dou. vij. ær. Jtem .ij. sauder gelldir.

Suo micid fram ȷ Fialli. Jn primis kyr xi. og tuæuetur kuiga kefld. iij naut gomul. og .ij. naut tuæuetur. Jtem asaudur .l. og ij ær. Jtem .lx. saudir gamlir. Jtem fullʀoskn-ir hestar .u. einn þreuetur og ij tuæuetrir. Jtem fullʀoskin hross ix. Jtem einn hestur veturgamall.

Jtem heim tekin kyr fra Þerney. Jtem ok[1]) golldin kyr ȷ Sandviik uegna Jons Asgaussonar[1]).

Suo micit ut lugt. Jn primis Margretu konu Siguatz tuæuetra kuigu milka. Jtem Snorra smala .ij. saudi ueturgamla. Jtem sira Magnusi tuæuett naut uegna sira Jons Biarnarsonar.

Svo mickit til lifs og bus. Jn primis kyr .xx. og uj og iiij allz gelldar. Jtem asavdur. lx og uij. Jtem fullʀosknir hestar .u. einn þreuetur og .iij. tuæuetrir. og einn ueturgam-

1) Svo.

all. Jtem fullroskin hross .ix. og eitt þreuett. Jtem .viij. Uterka kyr og .ij. fiorvkyr og suo eñ þridia sem þau hafa haft med litlu leyfi.

Suo micit til fiallz. Jn primis gelldær .vj. gellder saudir .lx. og ix. Jtem ueturgamlir saudir .l. og v.

Suo micil sumaruanhaulld. Jn primis dou uij ær og einn saudur gamall. Jtem eitt hross fullroskit. Jtem do ein kyr og ueturgamalt naut. Jtem ueturgamall saudur.

Suo mickit af fialli. Jn primis gamlı sauder .lx. og uiij. Jtem ueturgamlir saudir xxx og viij og iij gelldær.

Huad mickil ȷ haust aflogan. Jn primis þar heima skorit gamallt naut. tuæuett naut . . . . gielldær . . . .[1])

Jtem sira Steffani þreuett naut. Jtem rekin heim gamalkyr fra Fossi. sett ȷ instædu ȷ stadin tuæuetur kuiga gielld. Jtem fiorukonunni gamalku. og Joni Fielixsyni ku fyrir .x. aura. Jtem Joni Sigmunzsyni gamallt naut. þreuett naut og tuæuett naut. Jtem Joni Jonssyni þreuett naut og ij naut tuæuetur.

Jtem főr af Haum[r]um heim til stadarins til draps .v. naut gomul. og eitt naut þreuett.

Suo micit til lifs og fodurs. Jn primis. kyr xv. Jtem ij naut a þridia uetur. og .ij. naut a annan vetur. Jtem asaudur .lx. og[2]) uij. Jtem gymbrar xvij. Jtem gamlir saudir .l. Jtem á annan vetur xvi. Jtem fullrosknir hestar .v. einn á fiorda vetur. Jtem iij .a. þridia uetur. einn a annan vetur. og ij a fysta uetur. Jtem fullroskin hross viij. og eitt a fiorda vetur. Jtem iij .a. fysta uetur og eitt a þridia vetur. virdingar kapall. Jtem[3]).

Jtem ein kyr ȷ fodri hia Joni ȷ Utuerkum.

Suo micit ur bui giort. Jn primis. xuiiȷ uætt smiors. fornt smior xiiiȷ uætt. iiȷ tunna skyrs. ij. ostar. ij. grautarkierolld og ix manna uetlingar.

Suo micil uetrar uanhaulld til ȷola. Jn primis dou ıx ær a annan vetur. Jtem . . . . iiij ær. Jtem beit. u. ær.

---

1) Skorið neðan af blaðinu. 2) Tvíritað. 3) Svo.

130. fyrir 1557. í Skálholti.

Minnisgreinir ráðsmanns í Skálholti.

AM. 260, 4to., á skinnblaði úr gamalli kirkjubók, á tvístringi, sem verið hefir utan um reikninga Skálholtsstóls 1557—1586, og sýnist þetta vera til minnis og úr eldra reikningi.

J fodrum [j] Biskupstungum.
kyr xxj.
naut ꜵ fiorda uetur vj.
naut a þridia vetur xiij.
a anan vetur xvij.
ꜵ fyrsta vetur xxxv.
lomb ıxtigi og vj.

J fodrum [j] badum Hreppum.
kyr xviij.
naut a fiorda uetur 4.
naut a þridia uetur 12.
a anan uetur xvij.
ꜵ fyrsta vetur 28.
lomb c. xxviij.

J fodrum [j] Grimsnesi.
4 kyr.
gomul naut vj.
xvij. ꜵ fiorda vetur.
ꜵ þridia vetur xxiij.
a anan vetur xxıx.
ꜵ fyrsta vetur xxxıx.
lomb viijtigi.

J Skambeinstada vmbodi j fodrum.
kyr vj.
gomul naut ij.
ꜵ fiorda vetur xj.
ꜵ þridia vetur xiiij.
a anan vetur xv.
ꜵ fyrsta vetur xxiij.
lomb lxvij.

Suo mickid j fodrum [j] Floa og Skeidum.
kyr xiiij.
gomul naut iiij.

ꝺ́ fiorda vetur xxiij.
ꝺ́ þridia vetur xxxij.
ꝺ́ anan vetur xlij.
æ fyrsta vetur l og viij.
lomb liiij.

H[aust] aflogun.

kyr lx og j.
saudir ueturgamlir. xv.
þreuetrir .xv.
tuæuetrir 4.
og veturgamlir 4.
Asaudur v.
tuæuetrer sauder og elldri c xxviij.
veturgamler sauder ıx.

Hestar fullroskner Lxx og ij.
tuævetrer xvj.
Hross fullroskin 51.
þrevetur iiij.
5. xj vetra.
asaudur vj^c^ og viij.

---

131. eftir 2. febrúar 1557. á Hofi í Vopnafirði.

Jarðaskiptabréf á Skálanesi eystra í Vopnafirði fyrir 11 hundr. í Þinganesi í Hornafirði.

AM. Apogr. 4461 m. h. Styrs Þorvaldssonar. „Ex originali Biörns Peturssonar ꝺ́ Bustarfelle. Concordat cum originali. Hafn. 7. Junii 1709. Arnas Magnæus. Snorro Jonæus". — Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar (nú í þjóðskjalasafni), Norðr-Múlasýsla 3 (lakari uppskrift).

Þad giörum vier Konræd prestur St[e]ingrimzson. Biorn Skieggiason. Djdrik Hannezson leikmenn godum monnum kunnugt med þessu voru opnu Brefi at Sub Anno Gratie ꝳ°. d°. qvinqvagesimo septua[1]). næst[1]) epter purificacio Marie ä Hofstad i Vopnafirdi. vorum vier til vitnis kallader af pryor Brandi. og Valtýr Skieggasyne[1]). heyrdum ord. eñ saum hand-

1) Svo.

söl þessara manna. oc ad so fyrirskildu. þad Valtyr selldi prior Brandi jördina Skálanez eijstra j Vopnafijrdi j Hofz kirkiusokn. til fullkomligrar eignar oc frialz forræðiz med tilteknu landi oc reka jtölulaust ut fra j nyrdri Þöorshöfn ä tanga ut. eñ sudur frá j Drängsklett. og so riettsyni ä häls up[p]. fyrer utan Kidaklett á motz vid nijrdra Skálanez. svo j Búdaröxl nyrdri oc epter sionhendingu so ut j sio i fyrrgreint takmark. Hier j mot gaf prior Brandur xj^{c}. j jördun[n]i Þinganesi j Hornafijrdi liggiande j Biarnanez kirkiusokn med ollum þeim gögnum og giædum sem greindum parte fylger og fylgt hefur ad fornu oc nyu. skylldu optnefnder menn svara lagaryptingum ä nefndum jördum oc hver fyrer sig hallda sijnu kaupi til laga. oc til sanninda hier um setium vier fyrr nefnder menn vor jnnsigli hier undir þetta Bref hvert skrifad var [i] sama stad är oc dag sem fyrr seigir.

---

132. 12. febrúar 1557. á Mel.

Kaupbréf fyrir halfum Núpi fremra i Núpsdal.

AM. Apogr. 1015 „Ex originali Sæmundar Magnussonar á Hóli [i] Bolungarvik". M. h. Styrs Þorvaldssonar. Læst við nr. 136.

Svofelldañ vitnisburd ber eg Jörundr Loftsson ath eg var j hia. sá oc heyrdi ä ord og handaband þessara manna sira Jons Mattheassonar og sira Sniolfs Jonssonar. Þath faldist og skildest under þessara manna handabandi. ath nefndr Sniolfur selldi fyrgreindum siJra Joni Mattheassyni hálfa jördina fremra Nup j Nupsdal. hier j mot lofadi siJra Jon Mattheasson at giefa ádr greindum Sniolfi xxx^{c}. j godum fullgilldis peningum þeim sem siJra Sniolfi vel lijkadi ath taka og sira Joni væri hægt uti ath láta med svoddañ forordi af sira Joni ef hann giæti þessa þrätt nefnda jörd halfañ fremra Núp med lögum sokt og þa skylldi hann þessa ädrnefnda peninga utgiallda oftnefndum sira Sniolfi og annan vitnisburd ber eg ecki um̃ þetta ádrsagt efni. eñ þann sem ec hef hier fram̃sagt. og alldreij hef ec hia verid ödrum þeirra han[d]söludum giörningum sira Jons og sira Sniolfs eñ þess-

um um̄ þrätt nefndan̄ Nup. og alldrei gätu þeir sira Jon og sira Sniolfur j sijnum handsolum nema um halfan Nūp. For þessi fyrskrifadr giorningur fram̄ ä Sydri Þverä j Vesturhopi um̄ veturinn a langafôstu. og hier epter vil eg sveria ef þurfa þykir.

Og til sanninda hier um̄ set ec mitt jnnsigli fyrir þetta bref er skrifad var a Mel i Mi[dfirdi] fôstudaginn næstan̄ fyrer nijuviknafôstu Anno Domini ꝏ. d. l. vij.

---

133. 14. febrúar 1557. á Hólum.

Vidimus og transskript á transskriptarbréfi 18. okt. 1500 af bréfi 4. júní 1377 um kaup Lýtingsstaða og Hofsjarða í Skagafirði.

Áðr í JS. 128, fol., nú í þjóðskjalasafni með skjölum Hegranesþings, m. h. Einars Bjarnasonar frá Starrastöðum (fremr en Gísla Konráðssonar, sem segir í Dipl. Isl. III. nr. 264 og einkum VII. nr. 519).

Þat giðrum vér Eyólfr Arngrimsson. Jón Einarsson. Óttar Eẏuindsson gódom monnum kunnugt með þessu voru opnu brefi. at vier hôfum seð. heẏrt oc yfirlesið sua látanda bref með einu efnï orðum oc undirstauðu. með heilum oskôdduðum hángandi innsiglum sem her fyrir ofan skrifat stendr. Oc til sannenda her vm hengiom ver fyrrgreindir menn vor innsigli fyrir þetta transkriptarbref er skrifat var á Hólum i Hialtadal xiiij. dag Februarij anno domini ꝏ. d. l. vij.

---

134. 3. mars 1557. í Saurbæ.

Jarðaskiptabréf á Laugardal í Tálknafirði fyrir Gestseyri [Geirseyri] í Patreksfirði og 5 hundr. í Hnjót í Örlygshöfn.

AM. Apogr. 4636 „Ex orig.“ — Laugardalsskjöl í þjóðskjalasafni, í uppskrift, gerðri eftir frumritunum og staðfestri á Hólum í Hjaltadal 14. júlí 1704 af Jóni Einarssyni og Marteini Arnoddssyni. „Þetta Bref med þremur jnnziglum“.

Jhesus.

Þat giorum vier Bio[r]n Biarnarson. Oddur Helgason.

Biorn Konradson. Eyolfur Magnusson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra Jesu Christi m°. d^{c} l. og vij. ar æ fimtudaginn næstañ fyrir niu uikna fostu ȷnngañg[1]) þa vorum uier ı hia ȷ Laugardal ȷ Talknafirdi saum og heyrdum æ ord og hañdaband þessara manna af eirne alfu [Eggert Hannisson logmann nordañ og uestan ꝺ́ Jslandi. eñ af annari alfu Stulla Eyolfsonar[2]). Eñ þat falldist og skilldist vnder þeirra handabandi at gre[i]ndur Stulli selldi fyrrskrifudum Eggert adurnefnda iord Laugardal ȷ Talknafirdi til fullrar eignar og frials forrædis undañ sier og sinum erfingium en vnder adurgreindañ Eggert og hans erfingia med ollum þeim gognum og gædum lausafe og fastaeignum sem fyrr greindum gardi fylger og fyllgt hefer at fornu og nyiu bædi til sios og landz og greindur Stulli hefer fremst eigandi at ordit epter logum. Eñ hier a motj gaf tittnefndur Eggert logmann greindum Stulla ȷordina Gesseyri. xxx^{c}. at dyrleika og. u^{c}. ȷ ȷorduni Hniot ȷ Orlogshofn hueriar ȷarder liggia ȷ Patrisfirdi ȷ Saudlausdals kirkiu sokñ med ollum slikum skilmala sem til greiner um gardiñ Laugardal. Suo og skylldi Eggert suara kirkiunni slikuṁ lausafiam sem Erllingur heitinn Gislason. huors sal gud nadi. hafdi afgreitt tittnefndum Stulla kirk[i]unnar uegna ȷ Laugardal. Hier med lofadi optnef[n]dur Eggert at suara kirk[i]unni fyrir fimm ar porcio er fallit hafdi medañ Stulli hiellt gardinn. Kynni og suo at ske at greindur gardur Laugardalur kynni af Eggert at ganga eda hans erfingium med rettu logmali þa skylldi hann domlaust aptur ganga at sinum fastaeignum og lausafiam sem hann hefdi fyrir greindan gard gefit. under sama skilyrdi skylldi og uera ef þær eigner geinge med logmali af Stulla sem Eggert hafdi honum fyrir gefit. Og til sanninda hier vm þa festi greindur Eggert logmann sitt ȷnsigli med vorum ȷnnsiglum fyrir þetta kau[p]bref huert ed skrifat var ȷ Saurbæ æ Raudasandi. Ionzmesso Holabiskups vm veturinn ꝺ́a sama ari sem fyrr seiger.

---

1) þ. e. 11. febr. 2) [Svo.

135. [3. mars] 1557.

Eignaskrá Laugardalskirkju, þegar Eggert lögmaðr Hannesson keypti garðinn.

Laugardalsskjöl í þjóðskjalasafni í uppskrift gerðri eptir frumritinu og staðfestri á Hólum í Hjaltadal 14. júlí 1704 af Jóni Einarssyni og Marteini Arnoddssyni. Var frumritið læst saman við gömlu skrána frá því 1300 í transkripti frá 22. jan. 1558 (Dipl. Isl. IV, nr. 4): „þeze tvð bref samfest med v jnnziglum".

Jhesus.

Suo mikla peninga atti kirkiañ i Laugardal j kuikum peningum og daudum jnnañ gatta. þa er Eggertt Hannesson keipti gardinn. Eñ Stulle Eyolfsson selldi sem hier eptir seigir. og lofadi Eggertt ad Borga kirkiunne þessa peninga vegna Stulla. suo sem þeirra kaupbref vtuijsar.

Jn primis. iij kýr og iij ǻsaudar kuijlldi. Eins[1]) gielldr kapall.

eitt fiogra tunnu ker.

iij sǻer. tekr eirn half[a] adra tunnu. annar tunnu. Eñ þridie mælir.

vj vppgerdarkerolld oll log[g]brotiñ nema eitt.

v. trog mathelld. og iij fangalijtil.

ij fotur huorgi mathelld.

eirñ strockur ecki mathelldr.

ij skǻler og eirñ sporñ.

v diskar smaer og storer.

ij smǻkoppar.

ein grind.

ein hrifa.

ein krus.

[ein sæng slitur[2]) med hægindi og eirñri huijluvod. og þýsku aklædi vondu.

ij kistur fanga[a]litlar Bǻdar.

Eirñ liar.

ein hillufiol.

ij kietilskrifll. og Eirñ v fiordunga kietill.

ij matb[ord] et cetera.

1) Svo. 2) [Svo.

Jtem suo mikid ornamenttum afgreiddi Stulli Eyiolfsson Eggert Hannessyne. þad sem kirkian ȷ Laugardal atti ȷnan sig sem hier Eptir seigir.

Jn primis iij Davıȷds salltara. med einum i lausum kuerum.

einn ȷrskur grallari.

ij vetrar grallarar. og er annar med Gudspiollum og pistlum.

ij sequenciubækur fangalitlar.

Einn prosessiunæl[1]).

Ein kirial de santus[1]).

messobok ein. fra Michaelismessu og til dyradags.

Ein de tempore Bok a ȷoolum.

Jtem Nikulassaga.

Ein ottusaungua Bok æ sumared.

Ein de sanctis Bok a vetur fra Andresmesso.

Ein paskabok med vindinni[1]).

ein paskagrallari med pistlum[1]) og gudspiollum.

Ein kana mini[1]) bok.

Einn grallare fra aduentu og til xiijanda dags.

Ein ȷstoriabok[1]) fram ǎ ȷoolafostu.

onnur ottusongua Bok med gomlum mǎldaga. og hier til xj Boka skrædur til einkis.

Jtem tuenn messoklæde alfær og einn stakur hokull.

Jtem ij allttares skrudar.

Jtem eirn fôstu[1]) haalltares skrude vm̄ fôstu[1]).

Jtem eitt alltaresklæde. med lerefett[1]) ǎ huôrtt alltare.

eirn lectaradukur. og annar alltarisdukur.

ij merke huijt.

ij kaleikar.

eirn lectare. og alltaresforme.

einn skrudastockur.

ij kluckur.

ij korbiôllur og en þridia fra Ey[ri].

einn hialmur og fangalıȷted glodarker. og ein koparstika.

Jtem metaskǎler med iiij metum smǎm og storum.

1) Svo.

ij jarnstikur. et cetera.

Slijka peninga afgreidde Erlingr heitenn Gislason godrar minningar Sturla Eiolfssyne med Laugardal[1]) sem fyrr skrifad stendur vtañ kirkiu og jnnañ et cetera.

---

136 17. mars 1557. á Mel.

Lýsing Jörundar Loptssonar á kaupi sira Snjólfs Jónssonar og sira Jóns Mattíassonar um Núp fremra í Núpsdal.

AM. Apogr. 1015 „Ex originali Sæmundar Magnussonar ä Hőli j Bolungarvik“ m. h. Styrs Þorvaldssonar, læst saman við nr. 136.

Svo felldañ vitnisburd berum vid Jon Þorsteinsson og Andres Þorgeijrsson manudagiñ j ymbruviku ä längafǒstu[2]) ä Þveræ j Vesturhopi. vorum vid j hia og heÿrdum ä at Jǒrundr Loftsson lysti þvi fyrir ockur. ath sira Jon Matteasson hefdi komid heim til sijn þa fyrir stuttum tijma og hefdi lesid fyrir sier nockud bref sem hlijtt hefdi upp ä kaupskap þeirra sira Jons Mætteassonar og sira Sniolfs Jonssonar um̃ jǒrdina fremra Nup j Nupsdal. og sira Jon hefdi spurt sig ath. hvert þeirra kaupskapur hefdi verid svo giordur med Sniolfi og sier. sem brefit þetta innihielldi. Eñ Jǒrundur sagdist honum sagt hafa. ath ecki bæri sijnum vitnisburdi samañ vid þetta bref. og alldrei hefdi hann vid þennan þeirra Giǒrning staddur verid edur thil kalladur. Svo og lysti Jǒrundur Loftsson þvi fyrir ockur. ath sira Jon og sira Sniolfur hefdu aldrei talad um̃ hälfañ Nup i sijnu handabandi utan þann halfañ sem þeir giordú Giǒrninginn um. og annann vitnisburd sagdist Jǒrundur Loftsson ecki bera meiga um fyrsagdañ kaupskap. eñ þann sem hann þa ůt gaf Arna Gijslasyni hver þä var uppskrifadur og lesinn fyrir Jǒrundi Loftssyni. Svo säum vid og heyrdum at þrättnefndur Jǒrundur Loftsson leyfdi Arna Gijslasyni med handsolum ath jnnsigla þennañ fyrgreindañ vitnisburd sem hier er nu medfestur med sijnu jnnsigli og afhenti þad sialfur ath läta jnnsigla brefid med. og þad sama jnnsigli var honum aptur

1) Það hefir verið 1552. 2) þ. e 15. mars.

feingid. Svo og sagdest han[n] hafa heimt sitt jnnsigli ath sira Joni Mattheassyne eñ sıra Jon hefdi ecki sagdst vita hvad af þvi mundi ordit. Og til sanninda hier um setium vid ockur ȷn[n]sigli fyrir þetta bref er skrifad var ꝺ Mel j Midfıȷrdi ä sama ære tveimur dögum sıȷdar eñ fyrr seigier.

---

137. 17. mars 1557. í Kaupmannahöfn.

Konungr býðr Knúti hirðstjóra Steinssyni að láta ganga dóm á næsta alþingi um tilkall Páls Jónssonar til Staðarhóls og kröfur hans til Daða Guðmundssonar.

AM. Apogr. 1477 „Ex transscripto originalium exarato 1704" (AM.).

Um Stadarhol[1]).

Wii Christian then Tredie. mett gudtz Naade. Danmarkis. Norgis. Vendis og Gottis koningh. hertugh udj Slesvigh. Hollsten. Stormarnn och Dyttmerskenn. Greffue udi Oldennborgh och Delmennhorsth. hellse thegh oss Elskelige Knudh Stiennsenn wor manndh thienner och Embetzmandh paa vortt lanndh Jslanndh kierligeñ mett gudh och wor naadhe. Wijd att thenne breffvisere Pauell Joennsenn haffver weritt her hvos oss och berett hvorledis att ther er trette Emelom hannem paa thenn enne. och enn mett naffnn Dadde Gudmundssenn boenndis ther paa Jslanndh paa thenn andenn side. om enn gaardh kallis Staderhulle mett sinn tilliggelse liggeñdis for vestenn ther paa vort landh Jslandh. och thenn sag til fornn haffuer veritt for oss udi Rette. och forne Pouell Jonsenn paa thenn tidh bleff same gaardtt met sıȷnn tilliggelse tildömptt. och Dadde Gudmundsenn aldligevell sidenn thenn wor dom wor udgangeñ haffver upeboritt lanndgille och anndre Rettighedh afft same gaardh och gaardsenns tilliggelse Emod same wortt doms lydelse. som hanndh mienn mett urette. och thegh sielluff ydermere aldh leilighedenn ther om berette kanndh. Thij bede vij theg. beffalle och nu metth thette wortt opnne breff fuldmagtt giffue. att thu till förste aeltingh. som hollis og besögis ther udi vortt lanndh

---

1) M. h. Árna Magnússonar.

Jslandh. est tillstede. thagenndis till tegh laugmendenne och laugredzmeñdene. steffnendis begge parternne mett thieris breffue och beuisningh for etther udi Rette och hielper forne Pouell Joennsenn ther udindenn saa mögett som rett er. saa hanndh maa kome till hves som hanom bör att haffue mett rette for thenn upebörillse som forne Dadde Gudmundsenn haffuer uppeboritt aff same gaard och gaardz tilliggelse sidenn vor dom ther om er udgangenn. mett alld anndenn skade. kaast och theringh som hanndh ther paa giortt och lidett haffuer udenn lannds och inndenn. och hanom ther fore mett rette tillkome kanndh. och hves j thennom ther om Emellom forhanndlenndis worder. attj thett giffue frann etther beschreffuit som j ville anndtsuare for gudh och vere bekiendh for oss. Bedenndis och biudeñdis begge parternne som same sag anrörenndis er. attj mett etthers breffue och bevisningh möder till förste alltingh for thenom epther som forschreffuit staar. och thaa att lide och unndgielle hues ther om Jslanndz loug och Rett er. ladenndis thett inngennlunde. Giffvett paa vortt slott Kiöpnehaffnn thenn 17. dag udi Martij maanitt aar MDLvii.

Wnder wortt Siignett.

Christian

[De mandato (L. S.)
proprio Regis[1])

---

138. 20. mars 1557. í Lýbiku.

Borgarstjórar og ráð Lýbikuborgar rita borgarstjórum og ráði Hamborgar vegna kaupmanna sinna á Íslandi.

Ríkisskjalasafnið í Hamborg, frumritið í „Cl. VII. Lit. Kc. N° 11, vol. 2“, bl. 169—70, eftir ljósmynd frá forstöðumanni þess 1933. Á er ritað með hendi samtímis: „A° 1557. Jsslandt“.

Denn Erbarnn vnnd Weisenn hernn Burgermeisternn
vnnd Radtmannen zu Hamburgk. Vnsernn
besondernn gunstigenn freundenn[2]).

Vnsernn freuntlichenn gruss zuuornn.

---

1) [m. h. Árna Magnússonar. 2) Áritun bréfsins.

Erbaren vnnd weisenn hernn. besondernn gunstigenn freunde.

Welcher gestalt sich etliche vnsere Burgere auff Jsslandt hantirende supplicerende ann vnss beclagen. werdenn Ewer Erb. W. auss jnligender jhrer Supplication befindenn. Vnnd dieweil sich dann Ewer Erb. W. wol zuerjnnernn. das wir vnss jehers gegenn derselbenn Burgere nicht allein mit bestellung des schepes folcks. sonder[n] auch ausstattung allerley schepes notturfft vnnd profiand. welchs wir doch jnn diesenn theurenn zeittenn auss vnser Stadt schwerlich entbernn konenn. nachbarlich verhalttenn. vnnd solche weigerung so denn vnsernn jtzo vber zuuorsicht vonn Ewer Erb. W. begegnet. bey vnss nich gespurt noch befunden worden jst. Derwegenn begernn wir freuntlich Ewer Erb. W. wollenn sich gegenn die vnsernn mit gleicher nachtparlicher[1]) Correspondentz vnnd furderung ertzeigen. vnnd befindenn lassenn. vnnd denn vnsernn jn solchen pilligen suchenn guthwillig erscheinenn. Wie sie denn jhrenn jnn andernn vnnd gleichen fellen vonn vnss widerumb zugeschehenn gern nehmen wolltenn. Vnnd wiewol wir darann nicht zweifelnn gewarttenn dennoch wes wir vnss des zuuorsehens ein zuuorlessig anthwurt. Vnnd seind Ewer Erb. W. widerumb freuntlichenn willenn zuertzeigenn gneigt.

Datum vnder vnsern Stadt Signet Sonabents nach Reminiscere Anno. lvij.

Burgermeistere vnnd Radt
der Stadt Lubeck.

---

139. 31. mars 1557. á Mel.

Kaupbréf fyrir hálfum Núp fremra í Núpsdal.

AM. Apogr. 1014 „Ex originali chartaceo Sæmundar Magnussonar å Hole i Bolungarvik“, ágrip m. h. Árna Magnússonar, og lýsir hann þar innsigli.

Anno 1557. þann 27. Martii a Grund i Vesturhopi selldi sira Sniolfur Jonsson Arna Gislasyni iördina halfann fremra

1) Svo.

Nup i Nupsdal fyrir xxx^c. Hier i mot gaf Arni Gislason sira Sniolfi x. malnytu kugilldi. x^c. i gelldum peningum og x^c. i ǒllum ofridum þarfligum peningum. sem þeim sialfum semdi. Skylldu þesser peningar gialldast a þremur arum. Saumuleidis selldi sira Sniolfur Jonsson Arna Gıslasyni þau aunnur xxx^c. i Nupi sem sira Jon Matteasson kallast hafa kaup fyrer. svo framt sem sa giǒrningr yrdi ecki lǒgligur dæmdur sem þeir hǒfdu giǒrt sin a mille sira Jon Matteasson og sira Sniolfur Jonsson um sagdañ halfan Nup. Skylldi Arni Gislason giallda sira Sniolfi fyrir þesse. xxx^c. svo ordna peninga og ad slikum saulum sem adr skilur um hinn helming i fremra Nupe. Nærverandi voru Andries Þorgeirsson og Pall Jonsson. hverer kaupbrefed innsigla a Mel i Midfirdi a sama äre fiorum daugum sidar eñ fyrr seger.

---

140. 15. apríl 1557. í Kaupmannahöfn.

Konungr leyfir Antoniusi greifa í Aldinborg að senda eitt skipa sinna til Íslands til fiskkaupa til heimilisþarfa.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 5, 185v. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 433. — Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni.

Greffue Anthonis aff Oldenborgh fick breff om fisk att maatte lade kiǒbe paa Islannd. saa liudendis.

Vij Christiann thenn tredie etc.

Giǒre alle witterligtt. att epthertij thenn edle och welborenn greffue Anthonis aff Oldennborgh och Dellmennhorsth. wor kiere frennde. agther nu wdj thette aar att lade ett sitt skib lǒbe till wortt lannd Islanndh ther att skulle kiǒbe. hues fisk hannd till sitt husis wphold behoff haffuer. Thaa haffue wij wnntt och tilladett. och nu mett thette wortt opnne breff wnnde och tillade. att hogmelthe greffue Anthon[is] fuldmegtige. som mett same skib thid komenndis worder. maa wdj thette aar toldfrij wdfǒre saa mǒgenn fisk som hannd paa Islannd till hogmelth[e] greffue Annthonj egett husis wpholdh kiǒbendis worder.

Cum inhibitrone sollita. Ex Kiöpnnehaffnn. skiertaarsdag aar etc. mdlvij.

Dominus rex manu propria subscripsit.

---

141. **17. apríl 1557.** **á Staðastað.**

Transkriptarbréf (sbr. Dipl. Isl. XI. nr. 296).

Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar (nú í þjóðskjalasafni), Hnappadalssýsla 1, uppskrift staðfest á Reykhólum 15. maí 1704 af Gísla Jónssyni og Steindóri Helgasyni.

Þad giorum vier Olafur Olafsson. Biarne Gislason. prestar. Þorleifur Einarsson. Gudmundur Gislason lögriettumenn og Jon Jonsson godum mönnum viturlegt med þessu voru opnu briefe ad vær höfum sied og yferlesed oped brief med heilum og oskoddudum jnnsiglum þessara manna sem hier fyrer ofan skrifader standa. so ritad ord epter orde sem hier nu inne stendur og ad Transscriptum so ritad sem sitt originale vottar setium vier fyrrskrifader menn vor jnnsigle fyrer þetta vitnisburdarbrief skrifad á Stadarstad á Øllduhrygg laugardægenn fyrer Paska um vored ärum epter Guds burd ꝏ. D. L. og vij ár.

---

142. **20. apríl 1557.** **á Öngulsstöðum.**

Vitnisburðr um manndauða í Auðbrekku í sóttinni 1494—5 og um arf eftir Stein Brandsson, er þar bjó og andaðist þá, en lifði konu sína og börn öll.

AM. Apogr. 4631, m. h. Árna Magnússonar „Ex originali“, og segir hann til innsiglis.

Þat giori eg Jon Sigurdsson godum monnum kunnigt med þessu mino opnu brefi. ad epter bon og beidslu bondans Grims Þorleifssonar hefur Teitur Magnusson i þriar reisur leitad ens sama vitnizburdar til min. ef eg mætti þad med rettu giora. ad bera um lysing Magnusar heitins Þorkelssonar. um þann manndauda sem fell i sottinne[1]) i Aud-

1) þ. e. 1494—5.

brecku. og nefndur Magnus sagdi Sæmundi Simonarsyni fra. J fyrstu spurdi Magnus bondi Sæmund ad hvort Oddr Arnfinsson mundi ætla ad lata standa svo leingi aklogunarlaust um þann arf og peninga sem att hefdi Steinn heitinn Brandsson. Sagdi Sæmundur. ad Oddur mundi þar litid til vita hverssu hann mætti þar epter tala. og spurdi þar miog epter. Sagdi bondinn Magnus þa. ad Steinn heitinn Brandsson hefdi lifad kvinno sina Þorune og oll sin born. Eñ seinast hefdi hann añdast. og þvi er Oddur þar rettiliga til kominn med gudz retti. J salti ligur[1]) sok. sagdi Sæmundr. giordu þeir sier langt tal af þessu. toludust þeir þessi ord vid i badstofunne i Skridu i Skriduhverfi. Eñ eg sat fram͞ ꝺ́a pallinum hia þeim. og hier epter þessum minum fram͞burdi skal eg vinna fullañ bokareid nær þorf giorer. Og til sanninda hier um set eg mitt innsigle fyrir þetta mitt vitnisburdarbref. hvert er skrifad var ꝺ́a Ongulstodum i Eyafirdi þridia dag paska þa er lidid var fra gudz burd ꝳ. d. l vij ar.

---

143. 21. apríl / 7. maí 1557. í Flatey. / á Reykjahólum.

Arfleiðslubréf Jóns Björnssonar i Flatey (samhljóða nr. 80 að framan, nema að ártali).

AM. fasc. LIV, 3, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum er hið síðasta fallið af. — AM. Apogr. 1205.

Arfleijdslu Brief Jonz B[iorns]s[onar][2]).

Þat giorvm vid Arne Helgason og Jon Gvdmundzson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefe þa er lidit war fra hingatbvrde vors herra Jhesv Christi. ꝳ. d. l og vij ꝳidvikvdaginn ȷ paskauiku ȷ Flatey æ Breidafirde. uorum vit hia stadder saum ꝺ́a og heẏrdum. at Jon Biorñsoñ arfleidde .ij. dætur sinar er so hietu ꝳargretu[1]) og Olofu[1]). med fullu ȷaẏrde og samþycke skilgetins brodur sins Sera Þorleifs Biorñssonar. er þa war huors[1]) anars[1]) arfe. Gengu þesser aller fyrr nefnder menn fyrer kirkivdẏrr. og hielldu

1) Svo. 2) Utan á bréfinu m. h. frá 17. öld.

aller ꝍ eirne bok Jon Biornson. Sera Þorleifur Biornsson. Margret og Olof. og advr nefndur Jon arfleidde þessar sinar dætur. fyrr skrifada Margretu og Olofv epter logbokarennar[1]) ordvm til fiar þess er hann gaf þeim. xx^c huorre fyrir sig. til gialldz og til giafar. til sess og til sætiss. og allz þess rettar sem arfleidingur ꝍ at hafa med logum og laugbok ut skyrer. Og til sanninda hier vm settu[1]) fyrr nefndur[1]) sira Þorleifur Biornsson sitt jncigle med ockrum adur greindra manna jnnciglum fyrir þetta arfleislubref. er skrifad var ꝍ Reykiaholum ꝍ Reykianese favstvdaginn næsta epter Johannenn ante portam latinam ꝍ sama are sem fyrr seigier.

---

144. 29. apríl 1557. á Þverá.

Vitnisburðr tveggja manna um lýsing Narfa Ingimundarsonar á bruðli sjálfs sín á eignum stjúpbarna sinna.

AM. fasc. LIV, 4, frumrit á skinni. Fyrra innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 639.

Lysing Narfa. Þollakur Finbogason. Siguatur Jonsson[2]). Narbe kiennist hann sie Brandi og hans syskinum skylldugur vm̄ ij^{ce} og bref Barnanna hafe j elld fallid[3]).

Þad medkiennust vid Þorlakur Finbogason og Siguatur Jonsson og giorum godvm monnum kvnnugt med þessv ockar opnv brefi. ad vit uorum þar hia og hlyddum a j Maudrufelli j Eyiafirdi vm̄ ueturenn j faustu jngang ad Narfi heitinn Jngimundarson lysti þui fyrir logmanninum Ara heitnum Jonssyni og fleirum audrum godvm monnum. hann uære skylldugur Brandi Helgasyni og systrum hans um. ij. c hundrada j jordum og audrum peningum. og hann hefdi þad rangliga giort at fa j burtu þær eigner sem þeim hefdi til erfda fallit epter faudur sinn þui hann hefdi eckert leyfi haft þar til og eingin̄ naudsyn hefdi sig þar til dreigit nem̄a sinn ostaudugleiki þui þeir hefdv uerit suo akafer ad kavpa þær

---

1) Svo. 2) Utan á bréfinu m. h. Guðbrands byskups. 3) Utan á bréfinu m. h. Ara Magnússonar.

iarder sem þad uissu sialfer. hann atti þær ecki. Suo sagdi hann fyrir Tungu j Fliotum og Gautastadi væri onguer peningar komner þeim til handa. Eñ logmadurinn sagdi þad hefdi [uerit ogiæteliga giort ad farga suo storv omagagosse ad raunarlausu en hafa ecki til borgunar þar honum bære laga um̃bod yfer ad hafa. og spurdi huort eingin bref være epter. þau Brandi mætti gagn giora. Narfi sagdi þau hefdi alldre nein god verid. þo mundi þau hafa fyrir sier j elld fallid sem til voru. þa stũnde hann vid logmadurinn og bad gud ad fyrirgiefa honum. og epter þuilikri vitrædv þratt greindra manna logmannsins Ara Jonssonar og fyrrnefn[d]s Narfa. sem hier er skrifud uilivm vid sveria ef þurfa þiker. Og til meire sanninda hier um̃ Setivm vid ædur nefnder menn ockar jnnsigli fyrir þetta uitnisburdarbref huort ed skrifad var a ytre Þuera j Eyiafirdi fim̃tvdægienn næstañ fyrir krossMesso vm̃ vorit þa lidit var fra gudz burd Mdl og vij.

---

145. 30. april 1557. á Mel

Dómr sex manna, kvaddra af Árna Gíslasyni, dæmir ónýtt og ólöglegt kaup þeirra síra Jóns Mattíassonar og síra Snjólfs Jónssonar um Núp fremra, en gilt kaup þeirra síra Snjólfs og Árna Gíslasonar um sömu jörð.

AM. fasc. LXXII, 12, frumrit á skinni m. h. Árna Gíslasonar. Af 13 innsiglum eru 7 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 1016 m. h. Styrs Þorvaldssonar eftir frumritinu, sem þá var í eigu Sæmundar Magnússonar á Hóli í Bolungavík.

Borg j Vesturhopi og Nup j Nupsdal og iarder sem gefnar voru fyrir Hol[1]).
Domur wm̃ Nup j Nupsdal[1]).

Þath Giorum wier Eigill Jonsson. Arngrijmur Ionsson. Erlendur Ionsson. Einar Sygurdsson. Þorarinn Gijslason og Pæll Grijmsson suarner laugriettumenn Godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi ath ærum efter Gudz

1) Hvort tveggja utan á bréfinu með gamalli hendi.

burd ꝏ d l vij miduikudaginn næstañ efter pæskawiku wm̃ worid[1]) a Sueinstaudum j Vatzdal a þriggia hreppa þingstad worum wier j dom nefnder af Arna Gijslasyni kongs wm̃bodzmanni j Hunawatzþingi ath skoda og rannsaka og fullnadardom a ath leggia. huersu laugligt oss wirdtist þad[2]) kaup er þeir haufdu giort sira Jon Matteasson og sira Sniolfur Ionsson sijn a milli wm iordina fremra Nup i Nupsdal er sira Jon bar þar fram̃ ath sira Sniolfur hefdi sier sellt med suodan skilmæla ath sira Jon skylldi sækia þessa adurnefnda jord Nup med laugum og skylldi bitala honum hælfa iordina xxx^c suo sem þeim sialfum semdi. Eñ hælfa iordina Nup skylldi sira Jon eignast fyrir soknina. J annari grein kom þar fram̃ fyrir oss kaupbref þeira sira Sniolfs Ionssonar og Arna Gijslasonar ath greindur Arne hafdi keypt ath Sira Sniolfi saumu iord Nup fyrir .lx^c. og beijddi Arne þar dőms a huort kaupid oss wirdtist myndugra. kom þar fram̃ fyrir oss laugriettumanna dőmur huer suo inne hiellt ath sira Jon Mætteasson. Sira Sniolfur Ionsson og Arne Gijslason woru dæmder skyllduger ath koma a næsta Sueinstadaþing huer med sitt sanninda suar wm fyrr greindan kaupskap. þui wirdtist oss þeir aller riettliga fyrir kallader. woru og fyrr nefnder menn þa og aller thil suars komner fyrir oss j sagdañ stad. Nu af þui suo stendur skrifad j worri landzlaga bők. Sialfur skal huer sijna sauk sækia innan landz frials madur og fulltijda. Eñ ef hann hefur eigi kunnættu thil eda ment. þa sæki kongs wm̃bodzmadur honum thil handa og audlist med þui þa segt sem wid liggur ath laugum eñ eij framar. Kom þar fram fyrir oss witnisburdarbref Eijreks Jonssonar huer ed medkiendist þar fyrir oss sinn witnisburd huer suo jnne hiellt milli annara orda ath sira Jon Matteasson skylldi sækia thil helminga iordina allan fremra Nup i Nupsdal med suodan skilordi ath Sira Jon Matteasson lofadi fyrrnefndum sira Sniolfi Ionssyni ath bitala honum hălfa iordina Nup xxx hundrudum suo framt sem þrættnefndur sira Ion Matteasson giæti þessa iord Nup med laugum sogt j suodan mæta ath tijtt nefndur sira Ion

1) þ. e. 28. apr. 2) tvíritað.

skylldi eignast aunnur xxx^c fyrir soknina i saumu iordu Nupi. medkiendist sira Ion Matteasson þar fyrir oss ath suo hefdi werid þeirra giorningur sira Sniolfs og sijn. leist oss þessi giorningur þratt nefndra manna sira Jons og sira Sniolfs ecki efter laugbokinni giordur þar ed hun suo seger. Ef madur selur land sitt wid werdi et cetera. Þui wirdtist oss þetta ecki fullnadarkaup nie lauglig sala wera. J annari grein kom þar fram̄ fyrir oss witnisburdarbref Iorundar Loftssonar med hans innsigli huert ecki war samhlioda fyrr greindum witnisburdi Eijreks Ionssonar. huert suo inne hiellt ath Iorundur hefdi wid werid giorning þeiʀa sira Jons og sira Sniolfs ath sira Sniolfur hefdi sellt sira Joni Matteassyni fremra Nup fyrir xxx^c med suodan forordi af sira Joni. ef hann giæti þessa iord Nup med laugum sőgt og þæ skylldi hann giallda Sniolfvi þessa fyrr nefnda peninga wt. Kunnum wier huergi ath finna i bokinne ath hun giori ʀæd fyrir þuilijkum kaupskap. Stendur suo skrifad i woʀi landzlagabők ath aull handsaulud mæl skulu halldast þau bok mæler eigi ȷ moti ath halldast meigi ath laugum. mælir bok þar ȷ mőt ath einn skuli audrum arfsuik giora. Þvi wirdist oss þad ecki laugmæl wera ath Sira Sniolfur skylldi meiga giefa allt halft til soknar þath hann ætti og selia med þvi moti suo sıȷna iord. J annari grein stendur og suo skrifad ȷ kirkiunnar laugmæli ath prestum bannar ath taka nauckur kiærumæl thil soknar af audrum monnum wtan hann kiæri sinn ʀiett edur kirkiu sinnar edur þeirra annara sem laugin lofa. sem eru eckiur. frændur edur faudurlaus baurn. J þridiu grein stendur og suo ȷ kongsins ordinanscio ath prestum er fyrirbodid ath wefia sig ȷ nauckrum weralldligum mælaferlum þeim sem þeim edur þeiʀa embætti ecki wid koma. las Sira Jon Matteasson þar fyrir oss nauckud bref ȷ hueriu hann sagdist wilia skiota edr appellera sıȷnu þrættnefndu mæli thil Auxarærþiȷngs. huad oss wirdtist ȷ moti laugum wera. þvi suo stendur skrifad ȷ laugbőkinne. Eigi wilium wier ath nauckur madur skioti sıȷnu mæli wndan laugmanni edur syslumanni ef skynsaumum monnum wirdist ath þeir fæi yfuer te[kid]. Stendur og suo skrifad ȷ ʀiettarbőt Hækonar kongs. Fyrerbiodum wier ath nauckur

madur kalli syn mæl wndan laugligum domara thil þess at draga mælid fyrir hinum og fira hann suo synum Riettindum. Hier med seigier og suo kong Kristian j sinni Riettarbőt. ath hann leg[g]ur fulla landradasauk æ þæ menn er eigi wilia ganga dőma þæ sem þeir werda thil nefnder af hirdstiorum. laugmonnum edur syslumonnum og draga dőmin wndan og forfella suo laugin med þui mőti. Þui fyrir þessar greiner og fleijri adrar wirdtist oss þau eingin mæl til alþingis eiga at dæmast sem menn fæ yfuer tekid heima j bygdum æ hieradzþingum. wtan þeim sem sækia edur suarid eiga ath giefa sie syniad laugmălsins. þar bok seiger suo. Ef menn fæ eigi riettindi syn j bygdum heima þvi wier wissum fyrir full sannindi ath sira Jon Matteasson var aunguom ofsoknum sőktur af Arna Gijslasyni þui wier saum og heyrdum ath fyrr nefndur AArne baud ædur greindum sira Joni sæltsamliga wnder laugsamdan̄ [dom] efter þeim domi sem þeir haufdu þangad werid bæder dæmder[1]) sira Jon og Arne ăn allz hugmodz edur oriettligs mőtkastz wid sira Jon Matteasson og þui wirtist oss hans appellerun eckirt afl hafa. J fiordu grein kom þar fram̄ fyrir oss alþingisdomur wt nefndur hafdi werid af Oddi Gottskalkssyni laugmanni huer suo jnni hiellt at Ormur Stullason og Einar Wlfsson hefdu giort suo felldan kaupskap syn æ milli ath Ormur skylldi sækia til laga þær iarder Einar wpp æ klagadi. sem war jordin Striugur i Langadal. Sæunnarstader og Refstader. og Ormur skylldi eiga þessa alla hælfa peninga. huert ed sama kaup i fyrr nefndum domi at aullu onytt war dæmt. Þui efter þessum domi og [fyrir] þær fleijri greiner sem i laugunum hier at luta ath heijlax anda nad thil kalladri at suo profudu og fyrir oss komnu dæmdu wier med fullu doms atkuædi allt þeirra kaup sira Jons Matteassonar og sira Sniolfs Jonssonar wm jordina fremra Nup i Midfirdi olaugligt og őnytt. En̄ kaup þeirra Arna Gijslasonar og sira Sniolfs Jonssonar laugligt og myndugt og efter riettu laugmæli giort hafa werid.

Samþyckti þennan̄[2]) worn dom med oss fyrr nefndur

1) dæm | dæmder, frbr. 2) Hdr. þennaūannan̄.

kongs wm̄bodzmann. suo og þeir þingbændur er þar woru komner ȷ fyrstu Þormodur Arason. Olafur Oddsson. Eyrekur Gudmundsson. Fusi Őlafsson. Philippus Jonsson og Eijrekur Ionsson huerier sıȷn innsigli settu med worum innsiglum fyrer þetta domsbref er[1]) skrifa[d] war æ Mel i Midfirdi æ sama ære tveimur daugum sıȷdar eñ fyr seigier.

---

146. 30. apríl 1557. á Mel.

Sætt síra Jóns Mattíassonar, síra Snjólfs Jónssonar og Árna Gislasonar um ágreining alla af kaupi Núps fremra.

AM. fasc. LXXII, 11, frumrit á skinni. Af 10 innsiglum eru nú 3 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 1017 m. h. Styrs Þorvaldssonar eftir frumritinu, sem þá var í eigu Sæmundar Magnússonar á Hóli í Bolungavík; þar er lýsing Árna Magnússonar á innsiglum.

Sattargeiordarbref Sıȷra Jons Matteassonar og Sıȷra Sniolfs Jonssonar[2]).

Þad giorum vier Eigill Jonsson. Þormodur Arason. Arngrıȷmur Jonsson. Einar Sygurdzson. Ellendur Jonsson. Þőrariun Gíjslason. Őlǻfur Oddzson. Fusi Őlǻfsson. Eíjrekur Jonsson og Filipus Jonsson og Pall Gríjmsson gődum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefui ath vier vorum ȷ hiǻ sæum og heyrdum ǻ ath þessir menn voru aller ȷ einu handabandi ȷ fyrstu síjra Jon Matteasson. Síjra Sniolfur Jonsson og Arne Gíjslason. faldizt þad og skildizt wnder fyrr greindra manna handabandi ad þeir sættuzt heíjlum sǻttum sira Jon Matteasson og sira Sniolfur Jonsson vm̄ þæ ǻgreining er þeim hafdi ǻ mille borit sira Ione og síjra Sniolfvi med suoddan skilmǻla ad síjra Sniolfur Jonsson skylldi giallda fyʀ nefndum síjra Joni Matteassyni halft fimmta hundrad ȷ þeim peningum sem þeim sialfum semdi. Suo og lofade Arne Gíjslason ad giallda síjra Jone Matteassyni wegna þratt nefndz sira Sniolfs xxx[c] fyrir þau xxx[c] sem síjra Sniolfur hafdi vt tekid af sira Jone fyʀer hǻlfua ȷordina fremra Nup ȷ Nupsdal huert kaup síjra Jons og síjra Sniolfs hafdi ad ollu őnytt dæmt verid. lofadi fyrr greindur Aʀne fyrer

---

1) tvíritað. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

wora bőn og beidzlu ad giallda sijra Jone Matteassyni vegna sijra Sniolfs Jonssonar ȷ fyrr nefnd xxxc. xx hundrada iord suo framt sem hann kynne hana til kaups ad fǻ. skylldi sıȷra Jon hafua til panta ǻ medañ ȷordina halfua Barkastadi ȷ Midfirdi þangad til ad sijra Jon feingi fyʀ nefnda xx hundrada ȷord. lofadi tijtt nefndur Arne ad giallda sijra Jone ǻrliga ȷ landskylld þar af kugilldi og þar til skylldi Arne giallda sijra Ione wegna sıȷra Sniolfs xc. vi kugilldi og þar til iiijc ȷ þeim peningum sem þeim sialfum semdi sijra Jone og Arna. Hier med gaf sijra Jon Matteasson sıȷra Sniolf aullungiss kuittan og ǻkiærulausañ fyrir sier og aullum sijnum epterkomendum vm̃ allt þad þeim hafdi ǻ mille borid þar til og sıȷra Jon Matteasson þottist til hans tala meiga. lofadi Arni Gijslason med handsaulum ad hallda fyrr nefndañ giorning og sijna lofun wid sijra Jon Matteasson vegna sijra Sniolfs suo framt sem hann sijra Jon hielldi og sıȷna lofun vid sıȷra Sniolf. þő med suoddañ forordi ad sijra Jon skylldi sig huorki ǻklaga nie őmaka vpp fra þui vm̃ fyrr nefnda iord Nup. Eñ hielldi sijra Jon ecki fyrr nefnda grein. þǻ sagdi Arne Gijslason lausa alla sijna lofan vid sijra Jon vm̃ fyrr greinda xxc iord. þui hann afsagdi þǻ honum ȷordina ad giallda. főr þessi giorningur fram ǻ Sueinstodum ȷ Vatnzdal miduikudaginn næsta epter pǻskaviku vm vorid[1]) ǻrum epter Gudz burd. ꝏ. d. l vij. Og til sanninda hier vm̃ setium vier fyʀ nefnder menn vor innsigli fyrir þetta bref er skrifad var ǻ Mel ȷ Midfirdi ǻ sama ǻre tueimur daugum sijdar eñ fyʀ seigier.

---

147. 30. apríl 1557. á Eyrarlandi.

Dómʀ sex presta, kvaddra af Ólafi byskupi Hjaltasyni, um framfæri uppgefinna presta, þeirra er eiga sjálfir fé fyrir sig að leggja.

AM. fasc. LIV, 5, frumrit á skinni (nú í þjóðskjalasafni) úr skjalasafni Hólastóls „Num, 389" í kopíubókinni eldri frá Hólum. Á er ritað „sk" (skilist). — Af 7 innsiglum eru enn 3 hin fyrstu fyrir.

1) þ. e. 28. apr.

Domur um̄ fram̄fære uppgiefenna presta 1557[1]).

Þat giorum uær Þorsteirn Hallzson. Hola domkirkiu radzmann. Biorn Gislason. Halldor Benedictzson. Gudmundur Skijdason. Geirmundur Jonsson og Biorn Tumasson. prestar Holabiskupsdæmis. godum monnum kunigt med þessu uoru opnu brefi. at arum epter gudz burd ᴍ ᴅ ʟ vij æ Eyrarlande ȷ Eÿiafirdi fostudagin næstan fyrir Philippi [et] Jacobi. uorum uier til nefnder og suo skylldader. af uerdugum herra biskup Olafi. at skoda og ransaka og fullnadardom æ ath leggia. huar þeir prestar skylldi hafa fram̄færi sem rettiliga hafa stadit ȷ sino embætti og ecki væri leingur færer til ath fremia kennemannligt embætti. saker sinnar uanmegne og þeir ætti sialfer fie fyrir sig at leggia. Nu saker þess at uier vissum þar ecki logmal upp a hlioda at nockrer þeir menn sem sialfer eiga forlagxeÿrer fyrer sig at leggia. skule seigiast uppa adra sinar[2]) frændur til framfæris. þui at gudz naf̄ne tilkolludu dæmdum vier at þeir fyr sagder kennemenn halldi sig af sialfra sinna fie. Eñ fyrir goduilldar saker uid gudz orda þienara skulu þeim bÿggiast ȷarder til fullrar leigu af domkirk[i]un[n]ar ȷordum. epter þui sem biskupenum og kirkiun[n]ar umbodzmanne þiker vel fallit suo framt at adur greinder kennemenn uilia þess med audmyckt beidast og þeir eru ȷ hlÿdne uid biskupin og hans umbodzmann. samþyckti þennan vorn dom adur greindur herra biskup Olafur. og setti sitt ȷnsigle med vorum fyr nefndra manna ȷnsigllum fyrir þetta bref er skrifad uar ȷ sama stad deigi og are sem fyrr seiger.

Var þessi domur samþÿcktur af ollum prestum sem þa voru þar [a] þeirre prestastefno.

---

148. 1. maí 1557. í Mýnesi.

Kaupbréf fyrir $18^1/_2$ hundr. í Steinsvaði.

AM. Apogr. 4315 m. h. Styrs Þorvaldssonar. „Ex orig. Petrs Asmundzsonar“.

1) Utan á bréfinu með hinni venjulegu hendi frá 17. öld utan á Hólastólsbréfum. 2) Svo.

Jhesus. Jhesus. Jhesus.

Þath giorum vier Jon Skulason Bardur prestr Ormsson Jon Sÿgurdsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi j Mijnesi ä Utmannasveit j Fliozdals Hieradi tveggia postulamesso Philippi et Jacobi ärum epter Gudz burd ᴍᶜ. dᶜ. l. og vii. vorum vier i hia. saum og heyrdum ä ord og handaband þessara manna. Þosteinz bonda Einarssonar af annari alfu. eñ Djdrek[s] Hannessonar af annari. at svo fyrirskildum giorningi. at nefndur Djdrek selldi greindum Þorsteine Einarssyni halft ed nitianda hundrad j Steinsvadi. hver[1]) ed liggur j Kirkiubæiar stadar þingä. med öllum þeim gögnum og giædum. sem greindum jardar parti fylger og fylgt hefur at fornu og nyu. bædi til sios og lands. og hann vard fremst 'eigandi at j sinn riettañ modurarf greindañ jardarpart. Hier j mot gaf Þosteinn Bondi iiij hundrud og xx. var þar til skilid xij mälnytu kugilldi. og þar til onnur xijᶜ. j öllum þarfligum peningum. skÿlldi þessir peningar utgialldast ä fiörum ärum vjᶜ. æ hueriu æri Eñ Þosteinn Einarsson medtaka þennañ jardarpart. at næstum fardögum. skylldi sä svara lagariptingum er selldi. eñ hinn hallda sinu kaupi til laga er keypti. Og til sanninda hier um. settum vier fyrnefndir menn vor jnsigli fyrir þetta kaupbref skrifad i sama stad deigi og äre. sem fyr seigier.

---

149. 7. maí 1557. á Eyrarlandi.

Dómr sex presta, kvaddra af Ólafi byskupi Hjaltasyni, dæmir af Magnúsi Jónssyni, „sem prestr hafði verið“, þrjár Hólastólsjarðir. er honum höfðu verið fengnar „í sína lífstíð“ til framfæris.

AM. fasc. LIV, 6, frumrit á skinni (nú í þjóðskjalasafni) úr skjalasafni Hólastóls: „sk“ (skilist), með merkinu „56“ í kopíubók stólsins. Öll (7) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 3567.

1557 Domur um sira Þorstein Hallsson[2]).

Þat giorum vier Biorn Gislason. Torfvi Jonsson. Hall-

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með hinni venjulegu 17. aldar hendi utan á Hólabréfum.

dor Benedictsson. Geirmundur Jonsson. Biorn Tvmasson og Gudmundur Skijdason. godum monnum kvnnigt med þessv voru opnu brefe. ad þa er lidit var fra gvdz burd. ꝏ. d. l. og vij. a Eyrarlande ȷ Eyiafirde. fostudagin næstan efter krossmesso vm̄ vorid. ȷ almenniligri prestastefnu. vorum vier til alita og fullkomligx doms nefnder af herra Olafe Hialltasyne. Svperintendens Holabiskupsdæmis. at skoda og ransaka þær bifalningar. er sijra Þorsteinn Hallzson Holastadar radzmann sagde biskupinn hafua ūnt og veitt Magnuse Jonssyne sem prestur hafde verit þriar domkirkivnar ȷarder. sem vorv Frostastader. Bolagrund og Framnes ȷ sina lifztijd. Eñ saker þess. at greindur Magnus Jonsson hafde advr giefit sig med aullu mote vndan kirkivnnar og fyr greindz biskups vernd og aullum kennimannzskap heima a Holum logmanninum Odde og aullum dande monnum hia verondum. vnder kongligt valld og Knut Steinson. Nu fyrir þa grein. at allmarger prestarner eru þeir sem kirkiunnar styrk med þurfa sem sig ærliga vel hallda og halldit hafa. Þat annat at þar kom fram fyrir oss bref er Þorbergur bonde Bessason hafde skrifat til fyrgreindum sijra Þorsteine. at hofudzmadurenn Knutur Steinsson hafde skipat Holastadar radzmanne aftur at sier at taka allar adur greindar ȷarder. og Magnus ecke þar med þær hafua fra þeim deige. nema ef hann villde hafa eina med fullri landskylld. Þui fyrir þessar greiner og allar adrar og ohalldinyrde greindz Magnusar uid biskupinn og radzmanninn og þad hann hafde sagt sig vr aullum kennimannzskap og vndan kirkivnar og biskupsins uernd. dæmdvm vier opt nefndan sijra Þorstein Hallzson skylldan at hallda þeim aullum fyrgreindum ȷordvm til laga og ȷ aungvan māta vid hann neina þeirra lausa lata.

Samþyckte þennan vorn dom med oss adur greindur Biskup Olafur Hialltason og sette sitt ȷncigle med vorvm ȷnnciglum fyrir þetta domsbrief hvert ed giort var ȷ sama stad Deige og Aare sem fyr seiger.

---

150. **10. maí 1557.** **í Hruna.**

Áreið á landamerki í millum Kaldbaks, Hörgsholts og Hruna.

AM. Apogr. 2183a m. h. Árna Magnússonar eftir frumritinu á kálfskinni, og er uppskriftin staðfest í Skálholti 21. okt. 1709 af Vigfúsi Jóhannssyni, Þórði Þórðarsyni og Gísla Bjarnasyni. „Þetta bref liggur vid Hrunakirkju". (AM.). — Uppskrift í bréfabók Brynjólfs byskups Sveinssonar í AM. 274, fol., bl. 1 (eftirrit þaðan í Lbs. 1083, fol., bls. 2—4).

Ollum monnum þeim sem þetta brief sia edr heyra senda sira Þordur Jonsson. Sira Gudmundr Jonsson. prestar Skalholltz biskupzdæmiz. Ormur bondi Jonsson kongs umbodzmann i Arnes syslu. Petur bondi Einarsson. profastur. Jon Bardarson. Gudmundur Jonsson. Yngvar Jonsson. Jon Simonarson. Jon Olafsson. Nickulas Jonzson. Þorvalldur Anliotzson leikmenn kvediu gudz og sina. kunnigt giorandi at arum epter gudz burd ꝏ. d. l og vij. ar sunnudægin næsta epter krossmesso[1]) um vorit vorum vier tilnefnder at rida a landamerki i millum Kalldbakz og [Hordzholltz[2]). J odru lægi i millum [Hrauna[2]) og [Hordzholltz[2]) af ærligum manni sira Birne Olafssyne sem þa var [beneficiatis[2]) i [Hrauna[2]). feinguzt þar ei bref til um at bera. helldr flestra manna sogn. og fyrer þann skulld at [nuckur en mann[2]) giordi i millum nefndra iarda rugl þad afladi til tvimæla. ridum vier til þeirra merkia sem flester baru [æt[2]) æfinlega hefdi halldin verit. fyrst i þann [nupp[2]) er kalladr var Malstadanupur og þar hefdi adur æfinlega halldin verit landamerki i mille greindra iarda Hordzholltz[2]) og Kalldbagkx framan under midium Malstadanup og [sionlending[2]) austur i Laxæ. þadan og onur [sionlending[2]) vestur i minne Laxæ. Sǫmuleidiz i millum [Hrauna[2]) og [Hordzholltz[2]) sem æfinlega hefdi kallat og halldit verit i midium Skalanup og sionlending austur i Markartiorn. þadan og i storu Laxæ. En vestur ur midium skrifaudum Skalanup i Brenneklif og vestur i min[n]e Laxæ i kelldufarit fyrer nedan Tinnuberg. þat adur hefdi tvimæli alldri a leikit æ þessum nefndum landamerkium uppæ badar sidur[3]). nema af adrskrifaudum einum manne er Stefan heiter. Syndizt oss þesse opptskrifaut landa-

1) þ. e. 9. maí. 2) [Svo. 3) Hér stóð í frumritinu: „skiælleg med sonum og hreinum". „hver ord hier ofskrifud eru. og standa sidar j brefenu", segja þeir, er Árni lét bera saman við frumritið uppskrift hans.

merki uppæ badar sidur skiælleg med sonum og hreinum sionlendingum uppæ allar sidur og æfinlega hier epter halldazt mega og skulu obrigdanlega. Og til sanninda hier um settum vier fyrnefnder menn vor insigli fyrer þetta landamerkiabref skrifat i Hrauna i Hraunamannahrepp æ sama ari einum deigi seirna en fyr seigier.

---

151. 21. maí 1557. á Munkaþverá.

Afgreiðsla Gríms bónda Þorleifssonar á jarðeignum og fé, er hann hafði lofað Þórði, bróður sínum.

Steph. 27, 4to., bls. 160—1 m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1730.

Vitnissburdur um afgreidslu Grims Þ[orleifs]s[onar] a þeim peningum sem hann lofadi Þordi Þorleifssyne brodur sinum.

Þad giorum vid Hialmar Sueinsson. Biarne Þorsteinsson. Sygurdur prestur Nichulasson og sijra Þorkiell Olafsson godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe þa lidid var fra guds burd 1557 ar a Mukaþverā i Eyafijrde fostudagen næstañ fyrir fardaga um vored vorum̄ vier j hia saum̄ og heyrdum̄ ꝺā ord og handaband þessara manna Grims B[ouda] Þorleifssonar og Þordar Þorleifssonar brodur hanz ad svo fyrir skilldu og undertoludu ad adurnefndur Grimur Þorleifsson lukti fieck og afhendti sinum frænda Þorde Þorleifssyne jardernar Vargiā og Eyrarland i Kaupangs kirkiusokn. badar þessar jarder skilldi Þordur hafa fyrir .lxc. og þar til skilldi hann afgreida honum xx. malnytu kugillde. xc. i gielldum peningum̄. nautum̄. saudum̄ og koplum̄. og þar ad auke .xc. j busgagne. kötlum̄ og sængum̄ og odrum̄ godum̄ þarfligum̄ peningum̄ gilldum̄. þetta allt til fullrar eignar og frialz forrædiss undañ sier og sinum̄ erfingium̄ eñ under adurgreindañ Þord og hans erfingia. vændest greindur Grimur Þorleifsson fullu og öllu samþicke fodur sins Þorleifs B[onda] Grimssonar ad þessu öllu.

Hier a möt lofadi Þordur og gaf kvitt allt þad tilkall

sem hann mætti med lögum tiltala jardarennar Torfufellz og Villingadals.

Og til sannenda hier um etc.

---

152. 25. maí 1557. á Lýtingsstöðum.
2. októ̆ber í Guðdölum.

Dómr sex manna, kvaddra af Gunnari sýslumanni Gíslasyni, er þá hélt Hegranesþing, um að vera skyldu eign Þórðar Þorleifssonar þær jarðir og peningar, er Grímr bóndi, bróðir hans, hafði heitið honum skjallega til kvonarmundar.

AM. fasc. LIV, 7, frumrit á skinni. Af 7 innsiglum eru 4 fyrir, og eitt þeirra þó brákað. — AM. Apogr. 4634 eftir frumritinu, sem þá var í eigu Vigfúsar Jónssonar á Leirá. Árni lýsir nokkuð innsiglum. — Steph. 27, 4to, bls. 162, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1730.

Þad gjorum vær Olafur Thomasson. Thumi Þorgrimsson. Magnus Jonsson. Logrettumenn. Gisli Magnusson. Einar Þordarson og Gudmundur Magnusson Godum monnum kunnigtt med þessu woru oppnu Brefij ad Arum epter gudz burd m d l og vij á Lytingstodum j Thungu sueit á þingstad rettum þridiudaginn fyrir fardaga vm̄ worit worum vær til doms nefnder af Gunnarij Gislasynij er þa hafdij mins herra kongsins syslu og vmbod j Hægranesþingij ad skoda. rannsaka og fullnadardoms adkuædij á ad leggia. hueria magtt eda afl ad hafa skylldi þad kaupmalabref sem Olafur Bondi Ormsson þar fram bar. og doms á beiddist. huortt ed sama bref ad gjortt var milli Þordar Þorleifssonar og Steinunnar Olafsdottur vm̄ þa peninga sem Grimur Bondi Þorleifsson gaf og j borgan geck at sinn frændi Þordur Þorleifsson skylldi til kůonarmundar eignast. eñ fyrir þa grein. at eigi kom fram̄ fyrir oss vnder worn dom þar samstundis þeir neiner af annarij alfu er sagda giof eda gjorning willdu reingia edur nockud motfall weita en Logmalid á vijkur. at oll handsolud mal skulu halldast. þau halldast mega at logum og bok mælir eckij á moti. J annari grein seier so. Oll þau skilord er menn gjora a kůennagiptingum et cetera.

J þridiu grein stendur suo ad huar sem madur fær sier konu edur mey at gudz logum. Og erv liedner peningar edur J borgan geingit fyrir hann. ad hann ꝍ suo mickla peninga sem þa erv ꝍ nefnder. þa skal ꝍ þa leid fara sem wottar vm̃ þad fe sem konu var lied. en ef hann afrækier þa sæke gipptingarmadur eda logligur vmbodsmadur konunnar henni til handa. J fiordu grein skipa landzlogin. griper þeir aller er liedner erv til heimanfylgiu og erv þeir mettner og mynder J hendur þeim er konu fær. og æ hann þa Jafnheijmila sem fader eda moder lietu heiman fylgia. Þui fyrir þessar greiner. og þær fleiri sem J logmalinu standa og hier at hnijga. og at heilags anda nad til kalladre og so nű profudű. ʀannsokudu og fyrir oss komnu. dæmdum vier þad bref fűllmyndugtt og skiallegtt J ollum þeim greinum og artikulis sem þar Jnne standa og þessar Jarder og peninga eign Þordar Þorleifssonar verid hafa sidan þessi gijorningur og skilmalij fram for.

Og til Sanninda hier vm̃ setti greindur walldzmann sitt Jncigli med vorum fyrr skrifadra domsmanna Jnciglum fyrir þetta domsbref er skrifad var J Gűddolum J Skagafirdi Jn die Leodgarij vm̃ haustid æ sama Arij sem fyrr seigier.

---

153. 31. maí 1557. á Stóru-Borg.

Kvittun Bjarnar Eyjólfssonar til Árna Gíslasonar fyrir andvirði 10 hundr. í Barkarstöðum í Miðfirði.

AM. fasc. LXVII, 19, frumrit á skinni „Sæmundar Magnussonar ꝍ Hole i Bolungarvik“ (m. h. Árna Gíslasonar). Innsiglin (3) eru fyrir bréfinu (hið 1. er flagnað). — AM. Apogr. 1013, ágrip m. h. Árna Magnússonar.

Kuittun fyrir Barckastodum J Midfirdi[1]).

Þath giorum wier Hældan Einarsson. Biarni Jonsson og Gudmundur Þorkielsson gődum̃ monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi ath ærum efter Gudz burd ꝍ d l vij sunnudaginn næstañ efter fardaga wm̃ worid[2]) æ Storuborg J Wijdidal worum wier J hiæ og heyrdum æ ord þeiʀa Biarn-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) þ. e. 30. maí.

ar Eyolfssonar og Arna Gijslasonar ath fyr nefndur Biorn medkiendist þar fyrir oss ath hann hefdi fulla og alla peninga wpp borid af Arna Gijslasyni fyrir þau xc er ædur nefndur Biorn hafdi sellt Arna Gijslasyni j iordunni Barkastaudum j Midfirdi. Suo og endurnyiudu fyr nefnder menn þæ enn síjn æ milli fýrnefnt kaup med handsaulum og j sama handabandi gaf oft nefndur Biorn Eyolfsson tíjttnefndan Arna Gijslason aullungis kuittan og ækiærulausan og hans efterkomendr og erfingia fyrir sier og aullum síjnum efterkomendum wm ædr sagt iardar werd. Hier med gaf Arni Gijslason þrættnefndan Biorn Eyiolfsson aullungiss kuittan og ækiærulausan fyrer sie[r] og aullum sijnum efterkomendum kongs wmbodzmonnum j Hunawatzþingi huad hellst hann mætti þar med laugum[1]) thil Biarnar tala ath laugum[1]) allt þath hann mætti med laugum kuitt giefa. Og thil sanninda hier wm setium wier fyrr nefnder menn wor jnnsigli fyrir þetta bref er skrifad war j sama stad og æri deigi sijdar en fyr seiger.

---

154. 5. júní 1557. á Hofi í Vatnsdal.

Steinunn Jónsdóttir fær Jóni Björnssyni, syni sínum, þau 60 hundr. í jörðum, er hún ætti hjá Páli, bróður sínum, og greinir eignir barna sinna hjá sér.

AM. 234, 4to., bls. 588—9, skr. ca. 1600.

Kaupbrief Steinunnar Jonsdottur og Jons Biðrnssonar.

Þat giörum vier Gijsle Jonsson. Bjarne prestur Helgason. Fúse Olafsson og Jon Asgrijmsson. gődum mönnum kunnugtt. med þessu voru opnu briefe. ad þa lidit var fra Gudz burd M. d. l. og vij ár a Hofe j Vatzdal. laugardagin næstan fyrer huijtasunnu vm vorid vorum vier j hiá. sáum og heyrdum á. ord og handsől. Steinunnar Jonsdottr[1]). og Jons Biornssonar sonar hennar. ad suo fyrir skilldu. ad ádr greind Steinunn Jonsdotter. sellde sijnum syne. Jone Biörnssijne þau lxc. j jördum. er hun ætte hia Pále Jonssyne

1) Svo.

brődr[1]) sijnum. sem henne lijkade vel ad taka med ǫllum þeim. gognum og giædum. sem þeirre jordu fylger. og fylgia ɑ̃ ad Lǫgum. og Steinunn vard fremst eigande ad. vndañ sier. og sijnum erfingium Eñ vnder Jon Biornsson og hañs erfingia. Suo og medkiendist opttnefnd Steinunn Jonsdotter. ad sinn son Jon Biornsson. og onnur hañs syskin ætte hia sier tıjutıju hundrud j jordu. ad auke lǫggiafa. sem hun hafde giefid. þeim sem ecke voru arfleifd. og þar til lxxxc. j odrum godum peningum. skyllde þratt nefnd Steinunn. eignast af þeim xtıju hundrudum xlc. er hun skiptte fyrr sǫgdum Jőne Biǫrnssyne j sinn hlut. og þar til xxc. af þeim lxxxc. er fyrr voru greind. Eñ villde Pall Jonsson ecke greida edur giallda greinda jord. eptter sinne lofañ. ad næstum fardǫgum. þa skyllde fyrrsagdur Jon Biornsson eiga. alla lagasokñ. a greindre jǫrdu. edur Stadarhőle. þad frekast er Steinunn Jonsdotter mætte med lǫgum giǫra. Og til sannenda hier vm.

---

155. 16. júní 1557. á Hólum.

Tólf prestar í Hólabyskupsdæmi rita konungi lofsamlegt bréf um Ólaf byskup Hjaltason og beiðast þess, að byskupsstóllinn fái að halda tíundum sínum framvegis.

A. *Á íslenzku.*

Bps. Hol. fasç. VI, 1, frumrit á skinni (m. h. síra Sigurðar Jónssonar). Tólf innsigli, sem læst hafa danska og íslenzka texta bréfsins saman, hafa verið fyrir þessu skjali; ein 4 af þeim eru nú fyrir bréfinu.

Vorum allra kiærazta. nadugazta herra og høgborna førsta Christian Fridrekssýne med Gudz nad Danmerkur. Norigs. Vendis og Gotta konunge. Hertuga vti Slesuik. Hollsten. Stormaren og Dytmerschen. Greyfe vti Olldenborg og Delmenhorst. heilsum vier epter skrifader ydar høgbornuztu nadar audmiuker truer þienarar Sigurdur Jonsson. Biorn Gislason. Jlluge Gudmundzson. Gottskalk Jonsson. Þorsteirn

1) Svo.

Hallzson. Tumas Eireksson. Þorsteirn Gunnason. Jon Mattiasson. Þorgils Sigurdsson. Þorkiell Olafsson. Oddur Jonsson og Jon Kraksson. prestar j Holastikte fyrir nordañ æ Jslande. kiærliga med Gude ȷ hans kiærazta sonar nafne Jesu Christo og þeim helga anda. kunnigt verdi ydar nadar hôgmektugheit ad vier hofum forstadit af ydar nadar hôgmektugheitz brefi ȷ fyrra sumar upplesnu æ alþinge. ad ydar høgmektugheit bigerade ad hafa sialfer af aullu Jslandi þær tiunder sem biskupar ȷ gamalle tid hafa haft fra fyrsta. landzins og kristiñdomsins býgging. og nu ȷ ýdar nadar hôgmektugheitz ˙tijd ýdar nadar fatæker Superintendenter ȷ badum stiktunum. Sierdeilis taulum vier og til til skrifum ydar nadar heygmektugheit vm þann fatæka Superintendent Herra Olaf Hialltason sem ydar nadar hôgmektugheit hefur sett yfer oss ath vera eirn Gudz ordz þienara huad vier vitnum ath hann hefr sinu embætte epter ýdar nadar heýgmektugheitz bifalningu vm allt stýktid. epter sinne formegan og klarum Euangelij lærdome. þad sem vier heýrt hofum og af vitum. framfylgt. hier med býgt og forbetrad kirkiuna. skolann og gardinn. Og helldur skolann vel epter þui sem hann kann af stad ad koma j þui fatæka lande. Er þar fyrir nordañ ȷ hans stýkte sodan stor naud og hardinde. bædi til sios og landz ad folkinu liggr uid Dauda af hungre og biargleýse. suo peningrinn deyr af froste og sniofum. Eñ fatæker menn deyia af fatleyse. suo ad hann kann valla ad hallda allt stiktid med magt. hia fatæku folke. þuiat kuikid[1]) hlytr huert ắr hia almugafolkinu ad forbetrazt sem af hordum ắrum burt deýr. hier med þann stora kostnad. sem hann þarf til allra hluta ad hafa. sierdeilis og einkañliga til þann stora okostnad ad klæda allt folkit til gardzins. og annarar þionuztu. Skolapilltana og fatækt folk sem naud og þrôngving lidur fyrir klædleyse. Og ef ydar nadar heýgmektugheit vill hafa þær tiunder algiorliga ȷ burt fra Superintendentunum. þa er þad og blifur eirn obætiligur skadi fyrir þad fatæka land. Skolana. arfidisfolkit og þa sialfa. Þui vier berum þad vitne vorum Superintendent. sidan ad hann kom.

---

1) Svo.

hefr hann haft þær til gagns og goda. fyrst fatækum. Skolapilltunum og arfidisfolkinu til klædnadar. Suo og fyrir vijn til kirkiunnar. bækur og pappyr til skolans og til annars gagns. þess sem til Gudz æru og fatækum hefur til upphelldis verit. þui hann er godgiarn til allra og sierdeilis fatækra Skolapillta og allz almuga. Eñ vort fatæka land hefur þess mesta þorf. hefur þesse ydar nadar heygmektugheitz Gudz orda þienare halldit sig med allre audmýkt vid oss og alla. huar fyrir ad vier bidium litelatliga og audmiukliga fyrir Gudz skulld ad ydar nadar högmektugheit villde vnna og til lata ad saumu tiunder mætte blifa ȷ landinu. Og ad þeir fatæku Superintendentar mætte sialfer skicka þeim og vtdeila epter gomlum og godum vana og laudzins naudþurft. elligar mun þar allmargur deyia af klædleyse ȷ þui aullu fatæka lande. huad vier væntum ad ydar nadar mill[d]heit mune milldeliga a lita.

Og til sanninda hier vnı setium vier vor ȷnsigle fyrir þetta bref er skrifath var a Holum ȷ Hialltadal xvȷ dag Junij arum epter Gudz burd ꝏ. D. L vij

B. *Á dönsku.*

Bps. Hol. fasc. VI, 1, frumrit á skinni, læst saman við íslenzka textann, músétið stórlega til endanna og gat á í miðju efst. — Uppskrift í gömlu kopíubókinni frá Hólum (bls. 602—3), sem rituð er 1641—2, meðan bréfið var heilt; er hér hlaðið í skörðin eftir henni. — Transscriptum frá 15. ágúst 1685 í þjóðskjalasafni, A. 105, II.

[Wor aller kieriste naadi[g]ste och] Hőgborne ffőrste Christian Fredericksson med gudz naade Danmarckis. Norgis. W[endis] oc Gottis konning. Hertog wtj Sleswig. [Holsten. Stormaren og Dythmerschen. Greffue wdj] Oldennborg oc Delmenhorst Hellsse wii Effter Schriffne eders Hőgbornizte Naadis [ydmyge t]ro thienere Sigurdur Jonsson. Biorn Gislason. [Jllaugi Gudmundsson. Gottskalck Jonsson. Thorsteirn] Hallzson. Tvmas Eireksson. Thorsteirn Gunnason. Jon Mattiaszon. Thorgils Sigurdson. [Thorkie]ll Olaffzon. Oddur Jonson oc Jon Kragsson [prestar wdj Holastycktti for norden paa Jsland kierlighe m]edtt Gvd ȷ hans kieriste sőns naffne Jesu Christi oc thenn Hellig aande. [kundgiori] wi

eders naadis Høgmectighed att wij [haffue forstaid aff eders Naadis hogmecktigheds Brief] nest fo]rledne Sommer wpplessenn paa Aelltinng att eders høgmectighed begere[de] att haffue Sielff aff all Jslannde thenn T[hiende som Bisperne ij Gamle tijd haffuer hoffd fraa] fførste lanndzens oc Christenndoms wppbygninge. Oc nu ij eders Naadis hogmectighedz Tiid eders naadis ffattige Superinten[denter wdi bode styffte Besynderligh tale wıj och] Tiill Schriffue eders naadis Høgmectighed om Thenn ffattige Superintendent Her Oluff Hialtesson som eders høgmectighed haffuer [sett offuer oss att were Gudz ordz] Thienere. huad wij winne att hand haffuer Sijnn Embede effter Eders Naadis høgmectighedz beffalninge om allt Sticktit. effter Sijnn f[ormoffue. och klare Euangelij Lærdom (thet som w]ij hørt haffue oc aff wide) framfýlger. Her med býgtt oc fforbedret Kierckenn. Skolenn oc gaardenn. oc holder wel Effter thet som hand kand aff S[ted komme. wdi thesse[1]) fattighe Lanndt. men] her er ffor nordenn wti hans Stickt saaden[1]) stor nød oc haard Tiid. bode tiill Siøs oc landz oc almogsffolck er nogit ner død aff hunger oc bier[ingsløsse. saa att quegid doer aff frost oc snoe] oc ffattige mendt werindis kledeløss døer aff stor kullde oc ffrost. saa att hand kand neppelig holde allt Stickt- et wid macktt hoss ffattige f[olck. * fordi quegit maa fforbedris hoss alm]ogs ffolck huert aar. som aff haarde aar burtt doer. Her med thenn store bekostninge ssom hand behoff haffuer tiill alle andre ting oc besýnndelig [thenn store wkostninge att klede[2]) alt folckid som er thil gaardsens behoff. oc] andre Thieniste. Skɔledrennge oc ffattige ffolck ssom nød oc Trang lijder ffor klede oc fføde. Oc om eders naadis høgmectighed will h[affue samme thiende slett burt fra Superintend(ent)erne da] er thet oc bliffuer enn møgit stor Skade ffor thette ffattige lannd. Skolene. Arbedzffolck oc ffor thennom sielff. Men wij bere wor [Superintendent thet witnisburd. sıjdan hannd kom] haffuer hand haffd fforne Thijende tiill gangs[1]) oc gode fførst ffor ffattige ffolck oc arbedzffolck. Skoledrengenne tiilll kleder. Saa oc ffor wıj[n thil kyrckenn.

1) Svo. 2) frá * hlaupið yfir í kopíubókinni, og hér fylltar eyður eftir gátu.

Boger og pappijr tiill scholens] behoff oc tiill andre gangs[1]) oc gode ssom tiill gudz Ere. oc ffattige haffver tiill opholdis werit. Men hand er ;goduilget mod alle oc besÿnndelig modtt ff[attige scholedrengenne oc all almoge]men wort ffattige lannd haffuer aller miest behoff. Haffuer ssame forne eders naadis hôgmectighedz gudz ordz thienere holdit sig met ydmyghed wid oss; oc. Huorffor[e bede wij ydmygelighe for Gudz sch]ylld att eders naadis hôgmectighed wille wnne oc tiill lade att samme Tijender motte bliffue j Lanndit oc att di ffattige Swperintendenter motte sielff skicke oc wttsk[iffte thennom effter gamle og gode] wane oc Landzens nôdtôrff. Thi Ellers mon dôe mange aff kledelôs oc armodt wtj altt thette ffattige Lanndt. huad wij fforhobe att eders naadis mildhed mone millde[lige tillsee. att saa j Sanndhed] er sette wij fforschriffne mendt wor jnsigle ffor thette breff som schriffuit er paa Holum j Hialtadal xvj dag Junij Aar Effter gudz byrd M: D: Lvij.

---

156. 19. júní 1557. í Skriðu.

Transskriptarbréf.

AM. Apogr. 3736 m. h. Árna Magnússonar.

„Fra Sira Skula Þorlakssyne hefi eg feinged til eignar Transskriptarbref á pergament ritad, inne halldande þesse epterskrifud bref".

[Hér komu í transskriptarbréfinu bréf um Solveigu Þorleifsdóttur og vandamenn hennar:

1. Bréf frá 19. júlí 1471—2. júlí 1473, Dipl. Isl. V. nr. 563.
2. Bréf frá 5. maí 1497, Dipl. Isl. VII. nr. 377.
3. Staðarhólsdómr frá 26. maí 1479, Dipl. Isl. VI. nr. 198.
„4. Vitnisburd 2ia manna um sölu sira Sigmundar Steinþorssonar, á Flatatungu og fleirum iordum Solveigar Þorleifsdottur. dat. Drapuhlid 1490. og 12"[2]).
5. Kaupmálabréf Orms Loptssonar og Solveigar Þorleifsdóttur frá 17. okt. 1434—27. nóv. 1449, Dipl. Isl. IV. nr. 584].

„Nedan vid þesse 5 bref er ritad epterskrifad vidimus":

Þad giorum vid siara Jllugi Guondzson og Þorsteirn Sijgvrdzson godum monnum kunigt med þessu ockru opno

---

1) Svo. 2) Þetta skjal þekkja menn ekki nú.

brefi ad vid hofum sied og yferlesed suo latandi bref ord epter ord med hangandi ȷnsiglum sem hier fyrer skrifud standa. Og til sanenda hier vm setium vid ockur ȷnsigle fyrir þetta tranzskriptarbref huortt skrifad var a lavgardagin næstan fyrir fysta sunodag trinitatis. arum epter gudz burd m. d. l. vii. j Skridu. j Reykiadal.

„Þetta Transscriptum er stőr papina pergamena, og hanga vid Brefid. 2. innsigle“.

[Árni lýsir þeim].

„Originallenn af þessu Transscripto er nu under lok lidenn“.

---

157. 22. júní 1557. á Litla-Hamri.

Vitnisburðr um arftökurétt eftir Stein Brandsson í Auðbrekku.

AM. Apogr. 4632, m. h. Árna Magnússonar „Ex originali“. Innsiglið hékk við bréfið.

Þad giori eg Siguatur Jonsson godum monnum kunnigt med þessu mino opnu brefi. ad Solveig Olafsdotter taladi þessum ordum vid mig heima ꝍ Gilzbacka obedin i allañ mata. epter ordum fodurs[1]) sinz Olafs Gunnarsonar. ad einginn ætti arf epter Stein Brandson utan Oddr Arnfinsson. Var þinn fader gamall i sottinne[2]). þꝍ er Steinn andadist. sagdi eg: xviij. vetra. sagdi hun. og þar var hann til daudadagz i Horgardal. sagdi hun. Og til sanninda hier um set eg mitt insigle fyrir þetta mitt vitnisburdarbref. hvert er skrifad var ꝍ litla Hamre i Eyiafirdi þridiudaginn næstan fyrir Jonsmesso baptisti[1]) arum epter gudz burd ꝏ°. d. l og vij ar.

---

158. 25. júní 1557. í Skálholti.

Tólf prestar í Skálholtsbyskupsdæmi beiðast þess af konungi, að stóllinn fái að halda byskupstíundum og prestarnir réttindum sínum, en kirkjur eignum.

Bps. Skalh. fasc. I, 4, frumrit á skinni. Af tólf innsiglum er eitt

1) Svo. 2) þ. e. 1494—5.

(2.) innsigli nú fyrir bréfinu, læst með öllum innsiglum við danska þýðing bréfsins. — AM. Apogr. 2502.

Heygbornum fôrsta stormektugum haufdingia worum allra kiærasta og nadugasta herra Kristian. þan þridie. Danmerkur Noregis. Wendis og Gottlandz kongur. Hertugi uti Slesuijk. Holsten. Stormeren. Dethmarsken. Greifi j Oldenborg og Delmenhorst. ydrer audmiukir. weluiliuger. pliktuger. undergefner. truer þienarar. eptir nefndir prestmenn. Sira Einar Arnason. Sira Snorre Hialmson. Sira Jon Biarnason. Sira Oddur Halldorsson. Sira Arni Arnorsson. Sira Einar Olafsson. Sira Loptur Narfason. Sira Biorn Olafsson. Sira Jon Þorleifsson. Sira Magnus Eyiolfsson. Sira Olafur Jonsson. og Sira Freysteinn Grimsson. heilsum ydars heygmektugustu nǻd audmiukliga j Gudi og hans syni Jhesu Christo. æuinliga amen.

Allra kiærazti og nadugasti herra. ydars heygmektugheit. þauckum uier af allre audmykt. giarnsamliga fyrir alla ydars nǻd. giæsku og godheit. sem ydars kongligt Maiestat hefur oss j allan mata biuist. med ydars nǻdar bod og bref. huar fyrir uier bidium þan allzmektugasta gud. ydars nǻd at ombôna. æuindliga. Wor allra kiærasti herra. ydars heygmektugheit uilium uier kunnigt giora. at uier haufum fengit. og understadit ydarn nǻdar bodskap. med ydars elskuligasta bifalningsmann yfer Jsland. Knut Steinssyni. Ad ydars werdugasta næd. uilldut til ydars nǻdar. og under krununa taka þær allar biskupstiunder sem fiellu j Skalholltz ok Hola stikti. og fallit hafa af gamalli tijd under þessar domkirkiur ok þeirra formenn. huat oss lijst hinn mesti missir og skadi. ok j framtijdinne Skalhollz[1]) domkirkiu og hennar forman j aunguan mata þar upp a uid halldast mega. hellzt saukum þeirrar fatæktar. sem er um uadmalaleyse j aullu Skalholltzstikti. Þui j gudz nafni bidium uier audmiuckliga ydars nǻdar heygmektugheit at til stedia. leyfa og til lata. at fornefndar biskupstiunder mætti til domkirkiunnar og byskupsins aptur falla suo sem ædur j uorra forelldra tijd. hefur uerit uilianliga gefit og til lagt. Suo og erum uier bigerandi af ydars heygmektugri nǻd. gunst og

1) Svo.

goduilld. at uier fatæker prestmenn Skalhollzstiktis. eptir ydars náádar ordinantiu hliodan. og ȷnsigludum brefum. mættum uier hallda uorum gomlum kennemanna friheitum. underholldingu. og aullu tilliggelse. med gamallra kirknanna eign og ȷtaukum. og inntektum. þuiat ef minkast skal innstæda og upphelldi kennemannanna þa siaum uier uissuliga ȷ uoru landi kennedominn med aullu til audnar. og eydslu horfa. Og kiærasti og nadugasti herra. ef uier fatækir prestmenn niotum ecki ydars náádar hyllustu og giæskusamligrar godsemdar. þa mun þat hardla litid uera. sem uier niotum annara tillags. utan suo sie at yduars náádar skipan og rááđ til komi. Þui leggium uier allir Skalholltzstiktis kennimenn uort allt efni. ʀááđ og ʀegimentu[1]) under ydars heygmektugustu nááđ og konungliga fyrirsion. takandi oss til þacka. af aullu uoru hiarta. ydar konungliga hialp og hiastod. næst gudi. wiliandi hier med ydars heygmektugheit. alla auduelldi trua og plıȷktuga þienustu syna. suo sem truum undersatum ber sinum nædugum herra og ʀettum konungi at ueita. suo næst gudz hialp skal þar einginn brestur eda efe med uera. Hier med ydars náádar heygmektugheit. lijf og sáál. kongligt ʀááđ. stáát og ʀegimentu[1]) allzmektugum gudi bijfalandi amen.

Og til meire audsyningar og stadfestu hier um. setium uier fyrr nefnder kennemenn uor ȷnsigli fyrir þetta bref skrifat ȷ Skalhollti 7 kalendas Julij. Anno domini 1557.

---

159. 26. júní 1557. Í Skálholti.

Dönsk samtíða þýðing næsta bréfs á undan (með annarri dagsetningu).

Bps. Skalh. fasc. I, 4, frumrit á skinni, læst saman við íslenzka bréfið frá 25. júní s. á.

Högborne ffŏrste och Stormectige Herre wor Aller kieriste naadigiste Herre Christian Tredie Danmarckis Norgis Wendis oc Gottis Konning Hertogh wti Sleswig Stormern oc Dijttmerskenn. Greffue wti Oldenborg oc Delmenhorst

1) Svo.

Eders ẏdmẏge weluillige plictige wnderdanning oc tro tienere effterne prestemendt wti Skalholltz stijcktte. Einar Arnason. Snore Hialmsson. Jon Biarnason. Odder Halldursson. Arne Arnorsson. Einar Olaffson. Lopttur Narffuason Biorñ Olaffsson. Jon Thorleiffson. Magnus Eẏiolffsson. Olaffur Jonsson. Ffreẏsteinn Grimsson Helsse eders hǒgmectigheds naade ẏdmẏgeligenn ij gud oc hans kieriste sǒn Jhesu Christo oc thenn hellige aande amen.

Allerkieriste naadigste herre. Eders Hǒgmectighed tacke wij aff all ẏdmyge hierte ffor all eders naadis goduilge oc godhed ssom eders kongelig maiestat hafftuer j alle maade beuist med eders naadis bod oc breff. huorffor wi bede thenn Almectigste gud Eders naade att beuare Euindelige. Wor Aller naadigste Herre Eders hǒgmectighed will wi kundgiǒre att wij haffue faaitt oc fforstanndit eders naadis bodskap oc breff. med eders elskelige beffalningsmand offuer altt Jsland Knudt Stensson. Att eders werdigiste naade will tiill eders naade oc wnder kronen att haffue alle bispernis thiennder ssom ffiǒlde[1]) j Skalholldtz oc Holastijcktte oc ffallit haffuer aff gamle tiid wnnder thesse Domkierckiner[1]) oc deris fforstandermendt. huad oss tijckis mǒgit skade att were oc ij fframtiiden Skalholldtz domkiercke oc hinndis fforstand[er]mendt ij eingen maade der wid hollis[1]) kand. helst ffor thenne sag. att mandt ei kand faa wadmale oc er wadmalelǒss wtj all Skalholldtz Stijcktte. Derffor j gud ffaders naffn ffor Jhesum Christum bede wi ẏdmẏgelig eders naadis hǒgmectighed. att tiill stede. leẏffue oc tiill lade. att fforne Tiender motte tiill Domkierckiner[1]) oc Superintendenterner effter leggist. oc tiillfalle ssaa ssom tiill fforn wtj wore fforeldres tiid haffuer werit welluilgelig giffuet oc tiill lagdt. Saa oc er wij Bedendis oc begerindis aff eders naadis hǒgmectigheds gunst oc goduildt. att wij ffattige prestmend Skalholldtz Stijcktis. effter eders naadis Ordinantzens lẏdelsse oc besiglede breffue. motte beholde wor gamle prętemendz ffrihedt. wnderholding oc alle tiilleggilsse med gamle kierckinis eigne oc jndteckt. ffordi om fforminskis skall wnderholding oc opphold pręsthemenninis. da see wi wisseligenn Lerdomen snart neder att

1) Svo.

ffalle: O kieriste oc naadigiste herre wille wij wnder eders gunstighe oc naadis hÿlleste gierne were. Thij wij alle trôste eders hôgmectighed nest gud tiill thet besthe. ffordi legge wij alle Skalholldz Stijcktis prestemendt alltt wort Effne. raad oc regementh wnder eders hôgmectighedz naade oc kongelige fforsyenn. Tackindis alle aff hierte eders kongelig hielp oc beskermelsse. nest gud. beuisijnndis her med Eders hôgmectighed all lÿdighed. plictig oc tro thieniste wtj alle maade ssaa ssom tro wndersatth bôr att giôre widt sijnn naadige herre oc Retthe konningh. saa nest gudz hielp skall her Eingenn brest ij nogenn maade were. Her med eders naadis hôgmectighed. liff oc siel. kongelige raadt oc Regementh thenn Allmectigiste gud tiill Euig tiid befalinndis amen. Tiill ydermere winnisbÿrd sette wij fforne prestemendt wort jnsigle ffor thette breff. Datum Schalhollt 6 kalendas Julij Anno Domini 1557.

---

160. 29. júní 1557. á Hólum.

Ólafr byskup Hjaltason fær síra Magnúsi Eyjólfssyni eftir úrskurði alþingis hálfa jörðina Sjávarborg í Skagafirði.

AM. Apogr. 4571 „Ex originali Gudmundar Þorleifssonar“.

Eg Olafur Hialltason vnder guds þolinmædi biskup a Holum og superjntendens Holabiskupsdæmis giore godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at ec uar vid staddur hia Uallalaug anno 1554. at Oddur heitin logmadur huers sal Gud nadi liet dæma sira Magnusi Eyolfssýni halfa storu Akra j Skagafirdi at rettum erfdum epter Helgu Þorleifsdottur modur sina og so uirdtist greindum logmanni med þeirri tylft dandi manna sem dæmdu honum Akrana til fullrar eignar at greindur sira Magnus Eyolfsson atti med rettu uegna sin og sinna systra hvorra vmbod hann hafdi og so eiga halfa Siofarborg j greindum Skagafirdi. Eñ af þui at ec domkirkiunar uegna hafdi halld a somu jordu skaut hann þui til alþingis fyrir hofudsmanninn Pal Huitfelld huer mier[1]) med beggia logmannanna radi og annara dandi manna þar

1) Svo.

a þinginu skipadi mier[1]) aptur at leggia greinda jord halfa Siofarborg og eigi hallda henni leingur ologliga under domkirkiuna og epter hans skipun. logmannanna samþycke og epter greindum Akradome liet ec þa jord lausa og liduga uid tidt nefndan sira Magnus Eyolfsson og hann mega edur hans syskin fyrir mier og kirkiune friđlsliga greinda iord at sier taka og þad af giora er honum og hans syskinum uel likadi. Og til sanñda hier um set ec mitt jnnsigli fyrir þetta bref skrifat a Holum. de[1]) Petri et Pauli anno domini 1557.

---

161. 30. júní 1557. á Öxarárþingi.

Tylftardómr, kvaddr af lögmönnum báðum að boði hirðstjóra, dæmir Daða Guðmundsson sýknan af kröfum Páls Jónssonar um hald á landskyldum og Bjarneyjatollum.

AM. Apogr. 1478 „Ex originali. Originalen hefi eg haft fra Sigurde Palmasyne" (AM.). Hefir Árni farið yfir þessa uppskrift, aukið og gert öruggara lestrinn, þar sem frumritið var gallað. — AM. Apogr. 1440, lakari uppskrift og götótt.

Um Stadarhől mille Pđls Jonssonar og Dada Gudmundzsonar[2])

Ollum monnum þeim sem þetta bref siđ edur heyra. senda Biőrn Þorleifsson. Filippus Runolfson. Magnus Jonsson. Gisli Sveinsson. Einar Gislason. Gudmundur Gislason. Þőrer Sveinsson. Einar Erlindzson. Oddur Helgason. Eirekur Jonsson. Biőrn Jonsson og Oddur Thumđsson kvediu gudz og sina. kunnugt giőrandi þđ er lidit var frđ Gudz burd ϖ. D. l. og vij[3]) đr. đđ midvikudaginn næsta epter Peturs messu og Pđlls um sumaret đ almen[n]iligu Auxarđrþingi. vorum vier j dőm nefnder af heidursamlegum herrum Pđle Wigfusssyne lőgmanne sunnañ og austañ đ Jsslande. og Eggert Hannessyne. lőgmanne nordan og vestan đ Jslandi. epter bodi og bijfalningu herra Knuts Steinssonar. til at skoda og ransaka og fullnadardőm đ at leggia. um þđ klőgun og akæru sem Pall Jonsson klagade til Dada Gudmundzsonar

1) Svo. 2) m. h. Árna. 3) „sidara jed er óskyrt, þő đ árstaled ad visu ad vera vii" (AM.).

at hann hefdi [gripit[1]) og halldit fyrer sier Stadarhőle j Saurbæ og stadarins eignum [kvikum[2]) og [daudum j[2]) fiógur ďr [j moti kongsins[2]) nďdar brefi. [danumanna domum[3]) og lőgmanna[1]) urskurdum[4]). Hier j mot vændest adurnefndur Dadi Gudmundzson umbode og bifalningu herra Marteins Einarssonar Skalhollts domkirkiu vegna. hvad herra Marteinn medkendest fyrer oss ďdurnefndum domsmonnum þennan̄ sinn giőrning epter þeim alþingisdőme sem Oddur heitinn Gottskalksson laugmann nordan̄ og vestan ď Jsslandi. hvers sďl at Gud gledi. utnefndi og samþýckti. þa hvorutveggiu bref og skilriki voru dæmd fram̄ fyrer kongsens nďder. at jőrdin Stadarholl skylldi þess eign vera sem vor nďdugasti herra kongurenn villdi sitt nďdarbref utgefa med fullu alýktarorde og utskurdi[5]). en̄ greind jaurd skylldi standa under Skalhollzt[5]) kirkiu vardveitzlu og hennar yfermanns sektalaust. þar til mins herra kongsens bref kæme og være birt þeim sem fyrrnefndan̄ Stadarhol hefdi halldit.

J annare grein klagade fyrrnefndur Pall þad til adurnefnzt[6]) Dada at hann hefdi halldit landgilldum og tollum sidan kongsins domur var utgefenn j Danmőrk. hvad oss leitz Dada Gudmundsson rettilega hallda mega landgilldum og tollum til rettz reikningzskapar vid Skďlhollts kirkiu formann. inn til þess at hann heyrdi kongsins dőm.

J þridiu grein klagadi Pďll Jőnsson til optnefndz Dada Gudmundzsonar at hann hefde at sier teket tolla j BiarnEıjium[7]). epter þad hann hafdi heýrt kongsins dőm. hvad þrďttnefndur Dadi sagdi nei fyrer. En̄ þat sama sumar fiell ď alþingisdőmur. utnefndur og samþycktur af bődum lőgmonnum Oddi Gottskalkzsyni og Eggert Hannessyni. at halfa tollana skýlldi eignast hvor Pall og Dadi. og at svo profudu mďli og fyrer oss komnu. dæmdum vær ďdurnefndann Dada Gudmundsson kvittan̄ og vidskila um allar þessar adur nefndar saker. utan fyr skrifadur Pall kunni annad bıjvisa med sannindum ad Dadi hefdi at sier teket nockra peninga ďn doms eda laga.

1) [m. h. Árna í 1478; eyða í 1440. 2) [eyða í 1440. 3) fyrst skrifað: dome. 4) . . . kurdum 1440. 5) Svo (bæði). 6) Svo. 7) . . . . Eyium 1440.

Samþyckti þenan vorn dőm med oss haufudzmadur Knutur Steinsson og laugmennerner bader Pǻll Wigfusson og Eggert Hannesson og settu sin jnsigli med vorum fyrgreindra dőmsmanna insiglum fyrir þetta domsbref hvert er skrifat var j sama stad og dag sem fyrr seigir.

---

162. 1. júlí 1557. á Öxarárþingi.

Tylftardómr, kvaddr af Eggert lögmanni Hannessyni, dæmir Oddi Arnfinnssyni Auðbrekku og annan arftökurétt eftir Stein Brandsson, að því tilskildu, að Oddr sannaði, að Steinn hefði lifað dóttur sína, Solveigu.

AM. Apogr. 4628, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Stadarhol. — Originali, inqvam, ut videtur: Sigilla tamen nunc omnia absunt“. (AM.). — Apogr. 4637 „Ex vidisse dato við Hofsős manud. fyrer Bartholomæi 1570“ (= 21. ág.).

Um Audbrecku[1]).

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendum vier[2]) Þormodur Arason. Sigurdur Od[d]zson. Jon Grīmsson. Gijsle Jonsson. Biarne Skulason. Loptur Gudlaugsson. Oddur Asmundzson. Jon Ormsson. Eẏiolfur Añgrimzson. Tume Þorgrimzson. Jon Gijslason. Einar Sygurdzson. svarner laugriettumenn kvediu Gudz og vora. kunnigt giorande ad ǻrum epter Gudz burd ꝏ. v(c).[3]) l. vij. a fimtudaginn næstan epter Pietursmesso og Pǻls um sumarid ǻ almenniligu Oxararþingi vorum vier i dom nefnder af heidursamligum og edlabornum herra Eggertt Hannessyne laugmanni nordan og vestañ ǻ Jslandi til ad skoda og jnnvirduliga ad ransaka og fullnadardom ǻ ad leggia hversu laugligazt skylldi til lẏgta leidazt su ǻgreining er var i millum Oddz Añfinzsonar og Þolleifs bonda Grimsonar um̄ jordina Audbrecku. huer ed liggur i Horgardal i Maudruvalla kirkiusokn. hveria ad hann kalladi sier til erfda hafa fallit epter modur sijna Gudnyu Steinsdottur og þar med adra fleijri peninga er hann kalladi eins til komna. bar hann þar fram̄ vitnisburdarbref.

1) Yfirskriftin m. h. Árna í 4637. 2) 4637; sl. 4628. 3) d, 4637.

huer ad þar voru upp a hliodandi ădursagt erfdagotz[1]. Eñ hier i mőt kom su laugvorn fyrir oz af hendi fẏrskrifadz Þorleifs bonda Grijmssonar. ad honum og hans brodur Benedickt Grijmssyni. hvers sal ad Gud nădi. hefdi verid ădurgreind ȷord Audbrecka dæmd i tvær reisur til eignar epter þui sem þeir domar hlioda og ȷnnehallda er hann bondinn liet þar bijrta fyrir oss. Svo og onnur fleijre bref sem þar voru upp lesiñ 'domsmonnum ăheẏrundum. hverier domar og bref oss leitz i allañ măta mindug og skialig med ollum sıȷnum greinum og Articulis sem þar inne hallda. Nu sæker þess ad svo stendur i vorre landslagabők. ad epter gőgnum og vitnum skal hvert măl dæma. Jtem j annare grein vijsar svo til laugmalid. ad să er sig vill til arfs leida skal þad med sanniñda profe bijvijsa. ad hann sie þess arfs riettur arftokumadur et cetera. Jtem i þridiu grein seiger svo texte bokarinnar. ef madur situr i arfi enn annar kallazt tilkominn ad laugum [ed setra[2]). þă skal hann hafa sokt ȷnnañ x. vetra. nema naudsyn banne. Þvi fyrir þessar greinir og þær fleijre er i laugmalinu standa og hier ad hnijga. dæmdum vier fyrnefnder dőmsmenn med fullu doms adkvædi ădurskrifadan Odd skylldugañ ad leida tvȯ lauglig vitne med svordum bokareidum. og hafa leidt fyrir Mickilsmesso[3]) i haust fyrir lȯgmanninum Eggert þar hann sialfur dag til sette. [i Nordlendingafiordunge[4]). þau er þad svære ad Stein[n] Brandsson hefdi lifad dottur sıȷna Solvegu. [og bokarinnar ordum under þrattnefndan Odd fullkomliga fallid. Eñ ef þesse vitni fiellist[5]). þa ad svo profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier optnefnda ȷord Audbrecku og alla þa adra peninga sem svo ero til komner og Þolleifur bondi hefur ad hallda. hans eign vera og verid hafa sıȷdan fyrst er þeir fiellu honum og hans brodur Benedickt til erfda epter sinn fȯdurfȯdur Păl heitinn Brandzson. eñ Pall erfdi epter brodurdottur sıȷna Solveigu Steinsdottur[6]).

1) -mal 4637. 2) [Svo = et cetera. 3) Michaelsmesso 4637. 4) [i Eyiafirdi 4637. 5) [Svo. 6) [enn ad þeim vitnum leiddum þa dæmdum vier Oddi Arnfinzsyni so micid i Audbrecku sem hann leidde sig til med logum. eñ ef þessi vitne fiellist. þa ad svo profudu male og fyrir os komnu dæmdum vier med fullu og logligu doms atkuædi ij

Samþycktu þennañ vorn dom herra Knut Steinson[1]) kongsins Maiestati[s] bifalningsmann yfer allt Jsland. saumuleidis herra Eggert laugmann og sette[2]) sijn[3]) Jnsigle med vorra[4]) fyrrnefndra domsmanna Jnsiglum fyrir þetta domzbref. [skrifad ꜳ are og deige sem fyrr seiger[5]).

---

163. 1. júlí 1557. á Öxarárþingi.

Sjöttardómr, kvaddr af Eggert lögmanni Hannessyni, dæmir Páli Grímssyni vegna Margrétar Erlendsdóttur, konu sinnar, Hof á Höfðaströnd og útjarðir þrjár, er þar fylgja með (Brekkur tvær og Hraun).

Frumrit á skinni í skinnbréfasafni landsbókasafnsins fasc. II, 4, og er bréfið komið frá E. Th. Jónassen amtmanni. Af 5 innsiglum er nú eitt fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 5649 m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali" á kálfskinn. — AM. Apogr. 4627 „Ex Apographo vetusto vidimato. fra Gröf ꜳ Hôfdaströnd". — Uppskriftir af þessum dómi eru og hér og hvar í skjalabókum, svo sem í dómasyrpu Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni, ca. 1600—20, nú í Lbs. 1974, 4to., og í Steph. 27, 4to., bls. 225—6, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1720.

Domur Eggertz logmannz 1557[6]).

Jhesus.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra señda[2]) vier Gisle Jonsson. Biarne Skulason. Tume Þorgrimsson. Sigurdvr Odzson. Loptur Gudlaugsson og Jon yngre Ormsson svarner logrettumenn kvediu gudz og sina kunnigt giorande þa lidit var fra gudz burd ᴍ. d. l. vii. æ fimtudaginn næstan epter Peturs ᴍesso og Pals æ almenniligv Auxararþingi vorum vier j dom nefnder af heidarligum manne Eggertt Hannessyni logmanne nordan og vestan æ Islande ath skoda ʀannsaka og fullnadardom æ ath leggia um þa

---

hlute i iordunne Audbrecku sanna og rietteliga eign Þorleifs Grimssonar obrigduliga upp hiedan 4637. 1) 4637; „teinson" frumritið: „ita clarè. corrige: Steinson" (AM.). 2) Svo. 3) sitt 4637. 4) vorum 4637. 5) [hvert skrifad var deigi sidar eñ fyrr seiger 4637. 6) Utan á bréfinu „Domur mille Pals Grimssonar og Þorbergs Bessasonar um Hof ꜳ Hôfdaströnd", 4627 m. h. Árna Magnússonar.

klogun oc ækiæru er Pall bonde Grimsson og hans kvinna Margret Erlendzdottir klagade til Þorbergs Bessasonar ath hann hiellde og hefde sem var jordin Hof æ Hofdastrond og þær þriar vtjarder þar med er Margret kvinna Pals þottizt eiga epter þeirra kaupmalabrefi sem þar kom fram̄ med heilum og hanganda[1]) incigllum sem svo var hliodañde og giorningr var gior a þeirra brudlaups degi sa at Pall Grimsson hefde gefit sinne kvinu Margretv Erlendzdottir j sina fiordungsgiof og tilgiof jordina Hof æ Hofdastrond vr þriu hundrud hundrada. Svo og hafde hennar giptingarmadr sem var Þorsteinn bonde Fimbogason j umbode hennar brodr svo til skilit ath fyrr nefndr Pall Grimsson skyllde fystr fa og selia sinne kvinnu Margretu þær þriar vtjarder er hann atte þar med fyrir hennar malajardir er hvn atte i Avstfiordvm. Kom þar fram fyrir oss domr ath Pall Grimsson var dæmdr rettr soknare þessa mals vegna sona þeirra er fyrr nefnd Margret hafde þeim til lagtt eptir logmale og þvi brefi er þar var upp lesit sem var um jordina Hof og þær jarder sem þar med fylgia sem er Breckr ij og Hraun et cetera. I þridia læge birtte Þorbergr bonde fyrir oss kaupbref þeirra biskups Jons Arasonar og Pals Grimssonar vm̄ jordina Hof og þessar iii jarder sem giordiz nauckrum arum sidar og þar stod ecki j þvi brefe samþycki nie jayrde fyrr greindrar kvinnv Pals et cetera. Var fyrr nefndr Þorbergr þar stefndr af titt nefndvm Pale Grimssyne um þessar jardir sem var Hof. Leiz oss [fyrr nefndum[2]) domsmonnum stefnan loglig og Þorberg Bessason þar rettiliga fyrir kalladañ. Suo og kom þar fram fyrir oss lyrtar[1])eiðr sa at Margret hefdi svarit þann ath hun hefde alldre jayrde nie samþycki til gefit at þessar jarder skylldi seliazt sem var Hof og hennar vtjarder. Suo og voru þar upp lesner vitnizburdarbref þeirra sira Jons Olafssonar og sira Biarna Fimbogasonar med þeirra inciglum þa þeir vorv þinga prestar þeirra a Einarstodum Pals og Margretar epter kaup þeirra biskups Jons og Pals er svo voru hliodande at Margret hefde alldre jayrde nie samþycki hier til gefit og þvi lysti hun optt. svo og komu þar fram

1) Svo. 2) [tvíritað í hdr., enda strikað undir í síðara sinn.

fleire vitnizburdir lærdra og leikra med þeirra incigllum eins hliodanda[1]) um hennar lysing et cetera. stendr suo skrifad j vorre landzlagabok ath bonde skal ei selia eigner husfreyiu sinnar fyrir utan hennar vilia edr samþycki. Og ath heilagx anda nad til med oss kalladre og at aullu suo profudu oc fyrir oss komnu þa dæmdum vier med fullu domz atkvæde jordina Hof æ Hofdastrond og þær iíí jarder Breckr íí og Hraun hueriar þar eru til liggiande æuenliga eigu Margretar Erlendz dottr[1]) epter þeim skilmala sem henne giordiz med fyrsta æ brudlaupsdegi þeirra Pals Grimssonar Suo og hier j sama dome hofum vier dæmt Þorberge bonda Bessasyni vegna kuinnu sinnar Helgu Sigurdardottr suo micit vpp j jordina Grund j Eyafirde sem Hof og þessar fyrr greindar jarder eru ath dyrleika þvi Þorbergr Bessason leidde þar ath strax t[v]au loglig vitne ath þar heyrdu upp æ ath Hof var luckt og þratt nefndar jarder fyrir jordina Grvnd i Eyafirde. skylldu huorutueggiu rettiliga mega ath sier taka þessar sinar eigner at næstum fardogum. Svo og leizt oss Pall Grimsson skylldur til at leg[g]ia aptur suo mikla peninga j jordvm sem hann hafde med tekit fyrir Hof og þær þriar jarder sem adr greiner þa hann væri med logvm til sottur þeim sem rettr medtokumadr være. Svo og leizt oss og dæmdum sera Teit Magnusson skylldan at sveria epter sinv incighle sem hann hafde ut gefit og adr var incighle Þorsteins bonda Fimbogasonar fyrir sem var forsagnarvottr um allan skilmala a brudlaupsdegi fyrr sagdra manna. Samþyckte þennan vorn dom adr nefndr logmann og sette sitt incighle med fyrr nefndra manna incigllvm fyrir þennañ dom huer et dæmdiz og upp sagdiz j sama stad og tima sem fyr segir.

---

164. 11. ágúst 1557. í Hvestu.

Kaupbréf fyrir hálfum Fossi í Fossfirði.

AM. Apogr. 4626 „Ex originalibus Arnonis Gudmundii de Bildudal“. Uppskriftin er með hendi Þórðar Þórðarsonar. — Jarðabókarskjöl

1) Svo.

Árna Magnússonar (nú í þjóðskjalasafni), Barðastrandarsýsla 16, uppskrift, staðfest á Hóli í Bíldudal 25. júní 1704 af Guðmundi Sigurðssyni og Tómasi Gíslasyni.

Þat giorum vier Magnus prestur Eýolfsson. Biorn Biarnason. Oddur Helgason godum monnum kunnigtt med þessu voru oppnu brefi ad æ midvikudæginn næstan epter Lorentiusmesso vm sumared þa lidid var fra hingadburd vors liufa lausnara Jesu Christi. m. d. l og vij ar. vorum vier j hiã j nedre Huestu j Arnarfiardardolum saum og heýrdum æ ord og handaband þessara manna. af eirne alfu Eggertt Hannesson Logmann nordan og vestan æ Jslandi. en af annare alfu Einar Palsson. Eñ þad faldist og skildist vnder þessu þeirra handabande. ad adurgreindur Einar Palsson selldi greindum Eggert logmanne fil fullrar eignar og frials forrædis halfa jordena Foss er liggur j Fossfirdi j Otradalskirkiusokn x^c^ ad dýrleika. vndan sier og sinum erfingium en vnder adurgreindañ Eggertt logmann og hans erfingia. med aullum þeim gognum og gædum sem fyrgreindre halfre jordu fylger og fylgia æ med riettu bædi til siõs og landz ecki neitt vndantekid. helldur til skilid. og Einar Palsson oc hanz quinna hafa fremst eigandi ad ordid. Eñ hier j mõti lofadi adurgreindur Eggert ad greida greindum Einare x^c^ j þeim peningum sem Einari semdi vel vid ad taka. Eñ Eggertt væri mõgulegtt vti ad lata. Suo og heyrdum vier fyrr skrifader menn ad Þorgerdur husfreýia Andresdotter qvinna ãdurnefndz Einars Palssonar gaf þar þa sitt fulltt og allt jaýrdi og samþýcki til ad adurnefndur Einar bondi hennar skýlldi þessa hennar jord meiga fri og frialslega selia. Skýlldi greindur Eggertt Hannesson logmann hallda til laga fyrrskrifadre jordu. Eñ Einar svara lagariptingu. Og til meire audsyningar. stadfestu og sans vitnesburdar hier vm þa feste greindur Einar Palsson sitt jncigli med vorum fyrrskrifadra manna jnciglum fýrer þetta kaupbref. huert ed skrifad var j sama stad æ are og deigi sem fýr seiger.

165. **24. ágúst 1557.** **í Vatnsfirði.**

Síra Jón Þorleifsson officialis og prófastr í Vestfjörðum veitir Eggerti Hannessyni prófastsvald milli Langaness og Auðna.

Add. British Museum 11, 099 (FM. 98). Frumritið á pappír, og er innsiglið fyrir. Hér prentað eftir ljósmynd.

breff af sera Jone Þorleifssyni fyrir profastzvalldi . . .

Jesus.

Þat giori eg Jon prestur Þorleifsson overdvgvr officialis yfer Vestfiordum godum monnum kvnugt med þessv minv opnv brefi at ec Medkenvnst at ec hefi vntt og veitt heidarligum herra Egertt logmann proffastz valld millvm Langanes oc A/dna med allan þann riett og renttu sem fvllmegtvgvm proffasti ber et cetera. skal hann eignast allar halfar segter fyrir sitt omak smar og storar. Skal hann skila sinvm tygvndvm vnder Mvla a Skalmanesi[1]) vikv fyrir fardaga vikv. Jtem bid ec þann goda herra setia þar erliga personv til at afleysa menn ef þeir kvnna brotliger at verda at jafn fvllv sem ec sialfvr fyrir jnan officialis valld. Jtem bid ec þann goda herra af sinv ljvflæti at hann bodi alla hordomsmenn fyrir mic. Og til saninda hier vm set ec mitt signet vppa þetta bref hvertt skrijfad var j Vassfirdi j Jsafirdi Bartholomei apostvli et cetera anno 1557.

---

166. **6. september 1557.** **á Brjámslæk.**

Kvittun fyrir andvirði jarðarinnar Skriðnafells.

AM. Apogr. 1295, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Ara Þorkelssonar“.

Jhesus.

Þad giore eg Þorleifur Eyiolfsson Godum monnum kunnigtt med þessu minu oppnu brefi. þad ad eg medkennunst. ad eg hefi feingid Eggert Hannessyni og hanz erfing[i]um til fullrar og allrar eignar halfa jordina Skridnafell. er liggur æ Bardastrond j Haga kirkiu sok[n]. vndan mier og minum erfingium. med ollum þeim gognum og gædum. sem

1) Svo.

fyrr greindre halfre jordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nygu bædi til sioz og landz alltt til skilid. eñ eigi neitt vndañ tekid þad login lofa. Suo medkennunst eg greindur Þorleifur Eyiolfsson þad ad eg hefi fulla og alla peninga vpp borid af Eggert Hannessyni fyrir fyrr skrifada halfa jord Skridnafell. eñ ef þessi half jord kann ad ganga af honum. edur hanz erfing[i]um̃. þǻ skal hann ganga apptur ad halfum̃ Tungumula. Þui eg feck hann Magnuse brodur minum fyrir þessa halfa jord Skridnafell. eñ eg atta halfa adur og þann helming hefur ec feingid Gudrunnu Biarnadottur j þa peninga er hun atti hia mier. Og til sanninda hier vm̃ þa festi eg þrattskrifadur Þorleifur Eyiolfsson mitt jnncigli nedañ fyrir þetta quittunarbref huertt skrifad var ǻ Briamslæk ǻ Bardastrond vm̃ sumared manudaginn næsta fyrir Mariumesso sidare. þǻ lidid var fra gudz burd. ᴍ. d. l og vij ara.

---

167. 9. september / 16. september [1557] í Meðaldal. / í Saurbæ.

Vitnisburðir um landamerki í milli Dranga og Botns í Dýrafirði.

AM. fasc. LIV, 8, frumrit á skinni. Innsiglin öll (4) nú dottin frá. — AM. Apogr. 5907, m. h. Páls Hákonarsonar. — AM. Apogr. 4622, m. h. Páls Hákonarsonar eftir frumritinu. Lætur Árni Pál rita þar svo um frumritið: „Þetta innlagt landamerkiabref millum Dränga og Botns i Dýrafirde er i originalnum daterad ᴍ. *uc. og sio.* Eñ þad gietur ecke riett verid, med þvi Eggert logmadur þar vid ridenn er, Vantar svo oefad tuginn ǎ milli, og verdur þad ad vera *L. og sio* eda *Lx. og sio.* Hǫndin ǎ brefinu er nærsta lïk skriftarformi Jons Gissurssonar. Þő verdur ecke sagt ad hun sie allt eins, eñ marger eru stafirner miǫg lïker. Kannskie þad sie hǫnd þess sem Joni Gissurssyni hafi kient ad skrifa: fǫdur hans Gissurs Þorläkssonar, edur annars. — Lïkast være til ad gieta. ad brefid ætte daterad vera 1557. og hefde skrifaranum skotist um̃ *fim̃tige,* med þvi *fim̃ hundrud* var nærst undan geinged. Eñ hǫnden ǎ brefinu synest ad vera eñ þǎ *nyrri,* þő er ei so vïst þar upp ǎ ad byggia, þar marger hafa midur og odruvïs pingerad, og bokstafad, eñ adrer um̃ sama tïma". — Þess er vert að geta, að sama hönd hefir verið á frumskjalinu að AM. Apogr. 4623, og er bréfið sjálft m. h. Árna Magnússonar. „Originabrefed ǎ nu [1712] sira Jon Torfason ǎ Breidabolstad i Fliotshlid" (AM.). Með uppskrift

bréfsins lætr Árni Pál Hákonarson rita: „Þetta Gnupsbref er i originalnum daterad M. d. *og átta*. Eñ gietur ecke riett verid þvi hóndin á þvi er audsynilega miklu ýngre, og riett hin sama sem á landamerkiabrefe mille Dranga og Botns i Dyrafirde, sem i originalnum er daterad M. *d. vij*. eñ verdur ad vera miklu yngra med því Eggert lógmadur þar vid ridinn er (őefad 1557 eda 67). Hóndin á þessu Gnupsbrefi er annars nærsta lik skriftarformi Jons Gissurssonar. Þo verdur ecke sagt ad hun sie allt eins, eñ marger eru staferner miög liker. Kannskie þad sie hónd þess sem Joni Gissursýne hafi kient ad skrifa: fódur hans Gissurar Þorlákssonar edur annars. Likast være til ad gieta, ad brefid ætti daterad vera 1557[1]) (eg meina þetta Gnupsbref) og hefde skrifaranum skotist um̃ *fim̃tíge*, med þvi *fim̃ hundrud* var nærst undangeinged. Eñ hónden a brefinu synest ad vera eñ þá nýrri, þő er ei so vist þar upp a ad byggia, þar marger hafa midur og odruvîs pingerad og bőkstafad, eñ adrer um̃ sama tima". Árni ritar í horn bréfsins ártalið „15..8", og raðar bréfinu til árs 1557. — Það bréf er áðr prentað í Dipl. Isl. VIII, nr. 8, eftir nýlegri uppskrift af þessari uppskrift (Apogr. 4623), en þar fylgdi ekki skýrsla Árna um frumritið, en hún gerir miklu ljósara um þetta bréf. En þótt Árni segi þetta um bréfið, er auðsætt af mönnunum, sem við það koma, að það er frá 1508. Hitt er annað mál, hvort svo hafi verið til ætlað af skrifaranum, að bréfið 1508 væri transkriptarbréf. En það strandar aftr á því, að svo er að sjá af staðfestíngu bréfsins, að merki væru eftir þrjú innsigli og eitt alveg heilt. Staðfestingin hljóðar svo:

„Þad giörum vier efterskrifader menn vitanlegt, ad vier hőfum sied og lesed svo hliődande bref. sem hier fýrer framan og ofan skrifad stendur. Var þetta bref ritad á kálfskinn, og var őskafid, őskored. og i allañ máta falslaust ad svo miklum hluta sem á mátti siá. Fyrer sǫgdu brefe hafa (sem af innsigla þveingiunum audsied er) i ǫ́ndverdu vered fiøgur hángande innsigle, hvar af nu eru þriu burt brotnud; eñ eitt innsigled (þad þridia i innsiglarǫ́dinne) sem er Ara Halldorssonar, hőnger eñ nu heillt og læsilegt vid brefed[2]). Þessum vorum vitnisburdi til frekare stadfestu setium vier vor nőfn hier fýrer nedan i Skálhollte þann 24. dag Maii Anno Christi 1712.

Árne Magnusson.
Þorleifur Arason.
Þorgils Sigurdsson.
Páll Haakonarson."

1) Svo. 2) Það er dregið upp í Apogr. 4623.

Af þessu er þá helzt það að draga, að bréfið í Dipl. Isl. VIII. 8 sè mjög viðsjárvert, með því að til þess hafi notuð verið gömul innsigli, sem varðveitzt hafi. En af því að höndin á báðum bréfunum er svo ungleg, verðr einnig þetta bréf nokkuð tortryggilegt.

Vitnisburder vm Landamerke millum Dranga [og] Botnz[1]).

Þad giorum vier Jatgeir Helgason. Magnus Sueinson. Helge Þoruardson og Jon Þorariñson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe ad þa lidit var fra hingadburd vors herra Jesu Christi [ꝏ. uc og sio[2]) ar deige epter Mariumesso[3]) seirne ad Medaldal ȷ Dyrafiȷrdi vorum vier ȷ hia säum og heyrdum vpp a ad Eggertt Hannesson løgmann kallade fyrir sig hreppstiora og ena elldstu menn ȷ Dyrafiȷrde og ad spurde þa huad þeir hefdu heyrt og vitad vm sıȷna daga. nu. og af elldre monnum ȷ sıȷnum vngdome vm landamerke millum Dranga og Botns. og handsoludu þeir honum suo latande vitnisburde ad þeir hefde alldre annad heirt firr nie sıȷdar vm sıȷna daga og af sier elldre monnum sagt eñ Drangar ætte land allt fram̄ a fiallgard og ofan epter midium dalnum suo sem aeñ rennur til fialls og fioru og i helluna fyrir ȷnnañ Kieranstade. fyrir vtan þa skogarparta er kirkiur eiga ȷafnuel læk þann sem kalladur er Drangalækur og allañ þann veiȷdeskap sem ȷ honum kann hafdur ad vera. Til sanninda hier vm setium vier vor ȷnsigle fyrer nedan þetta bref huort skrifad var ad Saurbæ a Raudasande viku sıȷdar eñ fyrr seiger.

[Anno 1712. þann 24. Maij i Skälhollti säum vier underskrifader þetta bref med heilum og læsilegum innsiglum Helga Þorvardzsonar og Jöns Þörarinssonar. eñ Jatgeirs Helgasonar og Magnuss Sveinssonar voru burtsliten.

Arne Magnusson. Þorleifur Arason. Þorgils Sigurdsson.
Päll Häkonarson[4]).

[Þad medkiennum vier epterskrifader menn ad vier höfum sied og lesid svo lätande landamerkiabref sem hier fyrer framan skrifad stendur. Var þad ä kälfskinn ritad med underhängande tveimur heilum og læsilegum innsiglum Helga

1) Utan á bréfinu með keimlíkri hendi sem bréfið sjálft. 2) [Svo. 3) þ. e. 9. sept. 4) [Ritað aftan á frumritið.

Þorvardzsonar og Jőns Þorarinssonar, enn þau fyrstu tvő innsiglen voru frǎ brefinu sliten. Årstaled var i originalnum eins skrifad sem i þessu voru transskriftarbrefe, og i őllu ődru ber nærverande transskriftarbrefe ordriett saman vid sagdañ original, hveriu til sannendamerkis vier vor nőfn hier under setium i Skǎlhollte þann 24 Maii Anno 1712.

Arne Magnusson.
Þorleifur Arason.
Þorgils Sigurdsson.
Paall Haakonarson[1]).

---

168. 9. september 1557. á Grenjaðarstöðum

Veitingarbréf sira Jóns Loptssonar fyrir Skinnastöðum í Öxarfirði.

AM. fasc. LIV, 11, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir.

Collacionisbref sira Ions fyrir Skinnastad og hier [med] skiptabref barna sira Loptz[2]).

Eg Olafur Hialltason vnder gudz þolinmædi biskup a Holum og superintendens Holabiskupsdæmis giorum[3]) godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. ath epter þvi kalli sem eg ouerdugur. er til kalladur. em skýlldugur at sia sem ærligast fyrir þeim personum sem retter gudz orda þienarar uilia uera. og þat klara og hreina gudz euuangelium omeingat uilia fram̄ bera. þui at heilags anda nad til kalladre. at bon og beidzlu heidursamligrar og ærligrar personu sira Sigurdar Jonssonar mins kiæra brodurs J Christo. og med nockra annarra dandi manna radi. hefi eg ueitt og unt heidarligre personu sira Jone Loptsýne kirkiuna og stadin heilagrar þrenningar og hins sæla Petri. ath Skinnastodum J Augxarfirdi med ollum sinum eignum og Jtolum. og med allan þann rett og rentu. heidur og uerdugheit. med fullkomligre collatione. so sem ath riettum beneficiatur ber at hafa j sina lifstid. skal hann seckta og sækia

1) [Aftan við Apogr. 4622 2) Utan à bréfinu með samtíða hendi.
3) Svo.

kirk[i]un[n]ar peninga fasta og lausa. huar hellst þeir eru. hafder eda halldner. ath fornu eda nyiu. med þeim skilmala. at hann halldi stadin og kirk[i]una med ollu godu og sæmiligu upphelldi. og sialfan sig ærliga og hreinliga ȷ einfolldum Jesu Christi lærdome heilagra gudz spialla. og sinum kennemansskap. epter gudz orda skipan. og konglig maiestatis ordinantio bædi ȷ lifnadi. fram̄ferdi og godum sidum. so sem rettum gudz orda þienara ber ath uera (og gud vıll honum sina nad þar til gefa) og halldinne hlýdne uid Hola domkirk[i]u yfermenn. skal hann eignast allt þat sem kirk[i]un[n]e gefzt. hundradi minna. Eñ huad meira er skal hann standa henne reikningsskap. og so af tiundum þa biskup giorer sina uisitacionem. Og til sanenda hier um setium uier vortt insigle fyrir þetta collationisbref. er giortt og skrifad uar æ Greniastodum[1]) ȷ Adalreykiadal ıx dag septembris. Anno domini 1557.

---

169. 13. september 1557. á Reykhólum.

Síra Þorleifr Björnsson arfleiðir fjögur börn sín með samþykki Jóns Björnssonar, bróður síns.

AM, fasc. LIV, 9, frumrit á skinni. Öll (5) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 1249. — AM. fasc. LVI, 15, transscriptum á skinni frá 24. júlí 1568.

Ættleidslu Brief Barna sira Þorleifz[2]).

Þat giorum uær Olafur prestur Magnusson. Jon Jonsson. Ormur Jonsson. Jon Sueiñsson leikmenn godum monnum kunnigtt med þessv voru opnu brefi þa er lidit war fra hingatburde vorss herra Jhesu Christi ᴍ. dᶜ. lvij sunnudagen næsta fyrir krossmesso um haustid[3]) ǽ Reikiaholum ǽ Reykianese uorum uier ȷ hia savm og heyrdvm ǽ at sira Þorleifur Biorñsson arfleidde fiogur baurn sin er so heita. Greipur. Herdis. Pall og Gudrun med ȷayrde og fvllu sam̄þycke skilgetins brodur sins Jons bonda[4]) Biornssonar. er þa war hans prestzins logligur erfingi. geingu þesser aller

1) Svo. 2) Utan á bréfinu m. h. frá 17. öld. 3) þ. e. 12. sept. 4) sl. LVI, 15.

fyrr nefnder menn fyrir kirkivdyrr og hielldu aull ꝍ́ eirne bok sira Þorleifur Biornsson. Jon bonde[1]) Biornsssen. Greipur. Pall. Herdis og Gudrun. og adur greindur sira Þorleifur arfleidde þar þessi fyrr greind bavrn. so seigiande epter bokarinnar ordum. Eg arfleide þesse min adur greind bavrn til fiar þess sem ec gef þeim. til gialldz og til giafar. sess og sætis og til allz þess rettar sem ættleidingur æ at hafa at logum. og logbok vt skyrer. Eñ þrattnefndur sira Þorleifur lofade og vt gallt tittnefndum Jone Biornssyni brodur sinvm. xvjc. og war þar til greind ȷordin Berufiordur fyrir vpplagid æ adur greindum giofum og arfe. Og til sanninda hier um̃ sette opttnefndur Jon Biornsson sitt ȷncigle med norum fyrr nefndra manna ȷnciglvm fyrer þetta arfleidzlubref er skrifat var ȷ sama stad. deige sidar eñ fyr seiger.

---

170. 13. september 20. december 1557. á Grenjaðarstöðum.

Jarðaskiptabréf á Leifsstöðum í Öxarfirði fyrir Læknisstaði á Langanesi.

AM. fasc. LIV, 10, frumrit á skinni „fra sira Skula Þorlakssyne“. Af 4 innsiglum eru 3 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 71. — Í AM. Apogr. 4629 „Skrifad epter originaltransscripto, ritudu ꝍ́ pappir i Kaupenhafn mense Junio 1727“ (AM.), er uppskrift af þessu bréfi (LIV, 10) eftir svo látanda transscripto: „Vier epterskrifader menn Sijra Sigurdur Olafsson, og sira Jon Ogmundsson, og Biarne Oddsson medkennum med þessu voru opnv Breffi ad vier hofum sied og yfferlesed so latandi Breff, med fiorum hangandi ȷnsiglum sem hier eptter skriffad stendur. [Hér kemr bréfið; í þessu transskriptarbréfi eru Læknisstaðir kallaðir „Lækningstadir“]. Þetta Breff ýfferlesid og skriffad a Asbransstodum þan 13. dag Aprilis, Anno 1621. af þessum epterskrifvdvm monnvm. Sigurdur p. Olafson min Eiginhond. — Jon p. Augmundsson Eiginn hannd. — Biarnni Oddsson Eigin handt“. — Eftir sama transskripti er uppskrift í Steph. 27, 4to., bls. 528—9 (þar er ártalið mislesið, 1554).

Leifstadabref og Þuerarlanz[2]).

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra.

---

1) sl. LVI, 15. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi, og „Leifstader“ endrtekið með annarri hendi.

Senda[1]) Sigurdur Jonsson. Jllugi Gudmundzson. Kolbeirn Audunarson. Jon Loptzson. Jon Sigur[d]sson og Jon Semingsson[2]) prestar Holabiskupsdæmis kuediu guds og uora[1]). kunigt giorandi. at þa lidit uar fra holldgan Jesu Christi m. d^c. l. uij ar æ þrettanda dag septembris æ Greniadarstodum ȷ Reykiadal. vorum uier ȷ hia saum og heyrdvm æ ord og handsaull[1]) uerdugs herra biskups Olafs og superintendens Holastiktis og Þordar bonda Petursonar. at so fyrir skildu at nefndur herra Olafur selldi Þordi Peturssyni til fullrar eignar Holakirkiu iord er Leifstader heita er liggur ȷ Avxarfirdi ȷ Skinnastada kirkiu sokn med ollum þeim gognum og gædum ȷ iordu og æ sem greindre ȷordu fylger og fyl[g]t hefur at fornv og nȷju og fylgia æ med logum. Hier ȷ mot gaf Þordur bondi Petursson[3]) ȷordina Læknesstadi æ Langanesi ȷ Saudanes kirkiv sokn og þar til ij kuȷlldi med ollum þeim gognum og giædum. rekum og ȷtolum sem greindri ȷordu fylg[i]a æ med logum. Skylldu huorer at sier taka þær ȷarder[4]) er huor keypti at næstum fardogum. skylldi Þordur fa þriu kuȷlldi med Leifstodum en biskupin iiij med Læknisstodum þui Þordur gaf eitt af þeim ȷ mille ȷardanna en̄ þad anad kuȷlldi sem hann skyldi giallda gaf biskupin honum kuitt. var Leifstader sagder uiij^c en leiguburdur þar af. x. avrar. en Læknisstader uj^c. leiga þar [af]. xij. avrar og allar tiunder. skylldu huorer suara lagariptingum æ þeim ȷordum er selldu en̄ hallda til laga þeim er keyptu. skȷlldi Þordur þad til at hann skylldi domlaust mega ganga at Læknisstodum ef Leifstader geingi af. samþycktum vier fyr nefnder prestar þetta kaup og settum uor ȷnsigli fyrir þetta bref er giort uar .xx^a. dag decembris æ sama stad og ar sem fyr segier.

---

171. 20. september 1557. Í Spjaldhaga.

Tveggja tylfta dómr, kvaddr af Eggert Hannessyni, dæmir gilt eiginorð og hjúskap með fjórmenningum.

1) Svo. 2) sm̄ngss, frbr: „semings, legendum puto“ (AM.). 3) „Þesse Þordur Petursson mun vera sonur Peturs abota Palssonar“ (AM. Apogr. 4629). 4) ȷard, frbr.

AM. Apogr. 4624, m. h. Hans Beckers „Ex originali feingnum ur Jsafirdi 1712. fra Markuse Bergssyne". (AM.). „Eñ originalenn sialfañ hefur, őefad, eignast sira Jon Arason, og fra hans nidium hefur hann slædst þangad, sem Marcus Bergsson hann ôdladist 1711" (AM.). Árni ritar langt mál og lætur (Pál Hákonarson) rita um innsigli dómsins. Innsiglaþvengir voru 25 við dóminn, en aldrei höfðu innsigli komið á nema eina 5 af þeim þvengjum, hinn 1., 5., 14., 16. og 19. Hinir allir voru innsiglislausir frá upphafi. — Uppskrift dómsins lætr Árni fylgja „differentiæ" „ur Copiu herra Oddz biskups 1615", og lætr hann Pál Hákonarson rita svo um þetta (Apogr. 4625):

„Fra Leyrårgordum hefe eg Arne Magnusson inter permultas alias chartas feingid blod i 4to ritud anno 1615, ad forlage herra Odds Einarssonar biskups, hverra innehalld var sem epter fylger:

1°. Tuttugu og fiögra manna dőmur, utnefndur af Eggert lôgmanne Hannessyne i Spialldhaga j Eyafirde, månudaginn næstañ fyrer Matthæi apostoli 1557. um gipting fiőrmenninga og skilgietning barna þeirra. Dőmurinn er skrifadur å Grund i Eyafirde, fimtudagenn næstañ fyrir Michaelis messo anno eodem. — Þennañ dőm hefe eg hiedan låtid upp skrifa.

2°. a. Same dőmur Eggerts logmanns og 24ra manna ôdruvïs ordadur. eñ så nærst fyrerfarande. og miklu fÿllre; eñ sômu meiningar sem hinn fyrre; utnefndur, sem ådur er sagt, i Spialldhaga, månudagenn nærstan fyrer Matthæusmessu 1557. eñ skrifadur å Þingeÿrum, sunnudagenn nærstañ epter Michaelsmessu anno eodem, — Þennañ dőm hirdte eg ecki ad låta allañ uppskrifa, med þvi eg hann hafde, ritadañ epter originalnum, helldur liet eg alleinasta af hônum skrifa framan og aptan propter cohærentiam documentorum. Hônum bar og, so ad seigia, i þessarre copiu riett saman vid originalinn. Differentias in charta separata annotavi.

b. Urskurdur Eggerts Hannessonar lôgmanns uppå þennañ nærst fyrer faranda dőm dat. Þingvelle in die visitationis Mariæ virginis 1558. — Þennañ lôgmanns urskurd hefe eg hiedan upp skrifa låtid.

c. Stadfestingarbref hôfudzmannsins Knuts Steinssonar upp å þennañ sama dőm, dat. Þingvelle fôstudaginn nærstañ epter Peturs messu og Påls 1558. — Þetta stadfestingarbref Knuts Steinssonar hefe eg hiedan uppskrifa låtid propter cohærentiam documentorum, jafnvel þőtt eg þad ådur hefde ex originali[1]).

3°. Samþÿcktarbref Eggerts lôgmanns (medkienningarbref kallar hann þad) upp å Spialldhagadőm, skrifad å Môdruvôllum i Eyiafirde midvikudaginn nærstañ epter Matthæusmessu 1557. tveimur nőttum epter dőmenn dæmdañ (heyrer őefad þvi dőmsins exemplare

1) Frumrit þessa bréfs segist Árni hafa fengið frá Þórdísi Jónsdóttur í Bræðratungu (Apogr. 4624).

til sem hier stendur Num. 1). — Þetta bref Eggerts lögmanns hefe eg hiedan upp skrifa lätid.

4°. a. Herra Olafs Hialltasonar og 6. presta dőmur um hiőnaband fiőrmenninga, giördur ä Grenjadarstad 13. Septembris 1557. — Þennan dőm Olafs biskups hefe eg hiedan uppskrifa lätid.

b. Samþýcktarbref herra Gïsla Jőnssonar og nockurra presta Skälhollts biskupsdæmis upp ä þennan nærst fyrerfarande dőm og Spialldhagadőm Eggerts lögmanns, dat. Þingvelle nærsta dag fyrer visitatiu Mariæ 1558.. Þessum tveimur brefum fylger vidisse tveggia manna giört i Skälhollte 20. Martii 1615. — Samþycktarbref herra Gïsla hefe eg og lätid hiedan uppskrifa, samfast vid dőm herra Olafs, äsamt vidisse þessara tveggia brefa eins og i blodunum stőd.

5°. Samþýcktarbref herra Olafs Hialltasonar um hiőnaband fiőrmenninga, sier i lage Vigfuss Þorsteinssonar og Önnu Eyőlfsdottur dat. Bőlstadahlid 27. Augusti Anno Domini 1556. — Þetta samþýcktarbref herra Olafs hafde eg ädur ex originali, þeim sama sem herra Oddur hafde lätid epter skrifa, og hirdte þvi ei um þad hiedan. Þvi bar og i þessarre herra Oddz copiu ordriett saman vid originalinn. Og er þad um þessar herra Odds copiur ad seigia, ad þær eru i betra lage riett skrifadar, qvod ad verba, en literaturam hefur hann ecke lätid anxie observera, og rïdur þad ä litlu in his recentioris ævi monumentis.

Aptan vid öll þesse document hefur herra Oddur lätid skrifa þetta epter fylgiande:

„Oll þesse fyrr skrifud bref um fiormenninga, og þeirra giptingar, eru riett coperud ord fyrir ord epter gömlum brefum, sem Arne Oddsson hefur lied mier, og hef og feingid hönum þau bref aptur xx Martii Anno 1615".

Orðamunr sá, sem Árni hefir tekið frá Skálholtsuppskriftinni, er hér kallaðr *b*. „Öllu ödru ber riett saman ord epter ord", segir Árni. Enn fremur segir hann: „Þesse domur stendur skrifadur i *Sirpu Gisla Jonssonar* ä *Reykholum*, et qvidem epter þessum sama original. Eingin samþyckt eda confirmatio domsins stendur i Sirpunni, aptan vid dominn". — Gömul uppskrift af þessum dómi, frá ca. 1630 —40, er í Lbs. 789, 4to., bls. 314—19; er dómrinn þar heill, en ártalið er þar rangt („1554"). — Önnur gömul uppskrift er í dómasyrpu Jóns dans i Lbs. 65, 4to., II. bls. 71—3, frá ca. 1640, og er dómrinn þar nokkuð styttr í upphafinu, en rétt árfærðr.

Domur vm eiginord og ecktaskap æ milli fiormenninga[1].

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. sender Biarne Erlendsson. Grimur Þorleifsson. Nikulas Þor-

1) Stóð utan á dóminum m. h. Eggerts lögmanns.

steinsson. Þorlakur Einarsson. Jon Olafsson. Pall Grimsson. Magnus Arnason. Arngrimur Jonsson. Jon Ormsson. Asgrimur Jonsson Erlendur Jonsson. Teitur Magnusson. Þorsteirn Sijmonarson. Biorn Biarnason[1]). Þordur Þorleifsson. Oddr Helgason. Einar Palsson. Magnus Gunsteinsson. Halldor Ormsson. Hialmur Sveinsson. Hallsteinn Eireksson. Einar Jonsson. Halldor Þorlaksson og Arne Jonsson. kvediu gudz og sina. kunnigt giorande þã er lidit var fra hingatburd vors liufa lausnara Jesu Christi ꝏ. D. l. og uij ara. a manudaginn næstañ fẏrer Mattheusmessu[2]) um haustid. vorum vier i dom nefnder af velbornum manne Eggert Hannessẏne. logmanne fẏrer nordañ og vestañ æ Jslande. sem hann var i Spialldhaga æ almenneligu þriggia hreppa þingi i Eẏiafirde. æ þingstad riettum. innvirduliga[3]) ad skoda og riettiliga[4]) ad rannsaka. og epter vorre skẏnseme fullnadardoms[5]) athkvæde a ad leggia um þad malaefne[6]). sem Fuse bonde Þorsteinsson þar doms a beiddizt af greindum logmanne hvort ad þau born skẏllde skilgetiñ og riettiliga til arfs komiñ vera epter faudr[7]) sinn og modur og adra sina[8]) frændr. sem ad fader. þeirra og moder hefdi sinn ecktaskap til samans bundit. edr hier epter binda villdu. og fiormenningar være kallader ad frændseme edr mægdum. iafnlangt fram̃ komiñ fra sẏskinum ad telia. Sagdi greindr logmann. ad [þetta mal hefdi nu um hrider[9]) optliga fẏrer sier kiært og klagat verit af ẏmsum monnum. ad frændur þeirra manna sem sinn ecktaskap hefdi vid sinar kvinnr[8]) bundit i svoddan ætthring edr sifskap. sem fẏr seiger. villdu ecke þau born arftæk hallda. sem þau hefdi gietid sin i millum edr giela kẏnne. Vissum vier og sialfer fẏrer full sanninde. ad þesse saugd ægreining var nu margra manna i mille. sierdeilis i þessum tveimr landzfiordungum[10]) [sem er[11]) nordañ og vestañ a Jslandi. og vidar[12]) annarstadar. Og[13]) þar fẏrer beiddi og krafdi adur greindr[14]) Fuse optsinnis. svo ad vier a[15])

1) Biarnarson 789. 2) Matthiasmessu b, „perperam" (AM.). 3) einvirdeliga b, „perperam" (AM.). 4) rietteliga b. 5) doms 789. 6) malefne b. 7) Svo. 8) þeirra 789. 9) hrıȷd 65. 10) landfiordungum 789. 11) [sl. 65. 12) vida 65. 13) sl. 789. 14) neffndur 789. 15) sl 65.

heyrdum. sagdañ logmann hier dom ýfer ad seigia. og liosa grein a giora med fullnadar[1]) doms atkvæde og alýktarorde. hvort ad til[2]) æfiñligrar og obrigdanligrar stadfestu skýlldi þad halldazt og fyrer log ganga. edr eigi. hier i landit. ad þau born skýllde riettiliga arftæk vera epter faudr[3]) sinn og modr[3]). sem sinn ecktaskap hafa til samans bundit edr binda kýnne i slikum ætthring edr sifskap sem fýr [hermer et cetera[4]). Vilium vier giarnañ hier gott svar upp a giefa. epter vorre skynseme. og hier nadar um beidazt og kristeliga leidrietting a þiggia. hvad oss kann af vorre fafræde i þessu male edr[5]) audru[6]) yfer ad siazt et cetera Nu þar ad adurgreindur logmann Eggert Hannesson oss fýr[7]) skrifada menn til doms nefnda. þetta mal skýnsamliga ad skoda og riettiliga ad rannsaka. og liosa grein a giora. medr fullnadardoms alýktarorde. þæ i fýrstu grein. tokum vier fýrer oss[8]) og grannkunnliga[9]) umskodudum vors allra kiærazta nadugazta hôgbornazta herra kongsins ordinantiu. hveria ad[7]) hans verdugazta nad hefer latid saman setia af enu hoglærdustu monnum i[10]) Danmarks[11]) Rike[12]). og þar epter sidan send[13]) til virduligs manz og kristiligs kiennefaudrs[8]) [i gude[7]). [Doctor Martinus Luther[14]) hveria ordinantiubok er[8]) hann hafde yfersied med audrum visum og hôglærdum monnum i[15]) Hvittenberg[16]). [hveria þeir dæmdu[17]) goda og rietta vera. og þar epter var hun samþýckt i allañ mata af aullu Danmarks[18]) Rikisins[19]) rade. hver ordinantiubok ad svo utvisar og innehelldr. og svo til[8]) skipar. ad þeir sem oskýlldare eru eñ i þridia[20]) ættlegg skulu[21]) mega sinn ecktaskap til samans binda. hveria ordinantiubok ad[7]) vor nadugazte[22]) herra hafdi og[23]) sent hingad i landit. og hier nu medtekiñ er af lærdum og leikum. Umskodudum vier þessa fýrskrifada[24]) grein giorla. og hver sierdeilis innbyrdis[25]) med sier umhuxade. og

1) fullu 789. 2) sl. 65. 3) Svo. 4) [greijner 789. 5) og 789. 6) audrum 65. 7) sl. 65. 8) sl. 789. 9) granndvarlega 789. 10) sl. 789. 11) Danmerkur *b*. 12) Rÿkiss 789. 13) Svo allar uppskriftir; Árni ritar við: „corr(ige): *sendt*". 14) [D. Marthini Lutheri 65. 15) til 789. 16) Hvijtenberg *b*; Wittenberg 789, 65. 17) dæmde hana 65. 18) Danmerkur 789. 19) Rijkis 65. 20) þridiu 789. 21) skylldu 65. 22) nâduge 789. 23) thil 789. 24) sl. *b*., þå fyrstu 789. 25) jnnvirdelega 789.

virtizt oss svo med oss sialfum. ad þvi ad eins hefdi þesse grein verit[1]) innsett i saumu ordinantiubok. ad þeim visum og vel lærdum monnum sem hana hafa saman sett. yfersied og samþýckt[2]) epter gudligum ritningum. hefer þesse grein þott haskalaus fýrer gude. eñ[3]) meinbugalaust manna i millum. Og þvi kunnum vier i aungvañ mata þessa opt[4])skrifada grein ad ripta edr reingia. helldur iatum vier og samþyckium hana fýrer oss og[5]) vora erfingia og epterkomendr vid magt ad blifa um alldr og æfe. þvi ad vier vissum og[6]) fyrer full sanninde. ad þesse adr nefnd grein var og samþýckt hier i landit[7]) sem sidar seiger. hver ad oss þiker horfa landinu til mikils fridar og samþyckis margra[5]) manna i[8]) mille. þar fýrer ad marger hier i landit[7]). þeir sem i fiormennings frændseme edr mægdum hafa eiginord latizt saman binda. hafa haft [fýrer sier[9]). til þess. leyfi af pavaligu[10]) vellde[11]). og þar fýrer kallad sin bórn skilgietiñ og arftæk epter sig. eñ adrer frændr. þeir sem til[1]) arfanna hafa stadit epter þa. hefer þad þott vera þvert i mote þvi logmale. sem hier i landit[7]) hefer geingit um langa tima. og þar fyrer hefer stor motþroun og osamþýcke ordit margra i mille hier i landinu[7]). hofum vier þar alldri logmal til fundit. ad pafvaligt valld hafi matt aftaka edr vid auka vorre[12]) landzlagabok. og þa arfa[13]) skicka undañ audrum sem under þa hefer matt bera epter þeim landzins logum sem þa geingu hier i landit[7]). Þvi svo seiger. ad kongur skal um log bæta med bestu manna rade. og hvorutveggiu samþycke. sem landit byggia. svo sem nu hefer til komit. ad þa er lidit var fra gudz burd. ᴍ. ᴅ. l. og ij. ár var þad[14]) samþýckt æ Auxarárþingi af andligum og veralldligum valldz-tiornarmonnum þessa landz. og svo af aullum audrum almuga. leikum og lærdum. er þa var saman kominn. utañ logriettu og innañ. ad þeir menn. konr[15]) og karlar sem adr hefdi fiormenningar verid ad frændseme edr mægdum. iafnlangt frañ komiñ[16])

1) sl. 789. 2) samansett 789. 3) Hér bætir við 65: fyrer monnum edur. 4) ádur 789. 5) sl. 65 6) sl. *b*. 7) lande 65. 8) á 65. 9) [sl. 789. 10) paffalegum riette og 789. 11) vallde *b*, „forte rectius" (AM.). 12) vora *b*. 13) arffa mátt 65. 14) þa 789. 15) Svo. 16) komed *b*.

fra syskinum ad telia. skyllde epter þann dag sem þa var kominn. meiga ad friu[1]) og frialsu sinn riettiligañ[2]) ecktaskap til samans binda. og þeirra born skýllde þar epter til æfinligrar og obrigdanligrar stadfestu skilgietiñ og riettiliga til arfs[3]) komiñ vera epter faudr[4]) sinn og modr[4]). og adra sina frændr. epter þvi sem almenniligt erfdatal til[5])visar. allt til fiorda mannz. Eñ þesse fýr skrifud fiormennings frændseme edr mægder. sem meinbuger hafa verit manna i mille. og stadit hefer fyrer þeirra manna eigiñorde og ecktaskap. sem svo hafa teingder verit. skyllde þar epter dauder og magtlauser. onýter og[6]) ologliger vera[7]). og[6]) epter þann dag. sem þa var. alldregi heýrazt. ne[8]) [afl hafa[9]) hier i landit[10]) et cetera.

Saumuleidis kom fýrer oss kennemanna domr Hola domkirkiu. utnefndur af virduligum og vel lærdum manne. herra Olafe Hialltasýne. Superintendente Holabiskupsdæmis. og af honum sialfum logsaminn[11]). og samþýcktr. hver domur ad[12]) svo var hliodande[6]) i millum annara orda. ad þeir hefdi grannkunnliga[13]) umskodat gudligar ritningar. og svo vors nadugazta[14]) herra kongsins[15]) ordinantiu. med[16]) audrum fleirum og meirum merckiligum greinum. er[17]) þar inne stodu. sem saugdu male til hlýda. og þar epter hofdu þeir dæmt fýr sagda fiormennings frændseme edr mægder eckirt afl hafa mega. nie svo matt hafa sidañ þad var ur logum tekit og skipad epter vors nadugazta herra kongsins ordinantiu hlýdelse. med enu[18]) bestu manna rade og samþýcke. er þa voru samañ komner æ Auxarárþingi. epter þvi sem fýr seiger. kunnum vier þeim dome i aungvañ[19]) mata ad brigda. þvi oss virdtizt[20]) hann i allañ mata skialligr vera et cetera Og þvi nu epter vors nadugazta hogbornazta herra[12]) kongsins ordinantiu hlýdelse. svo og epter landzstiornaranna og svo[21]) allz[6]) almugans samþycke. andligra og veralldligra.

1) frij 65. 2) riettilega 65, 789. 3) arf 789. 4) Svo. 5) vt 65. 6) sl. 789. 7) verid 65. 8) nei *b*, „perperam", secundum vulgarem scribæ pronunciationem" (AM.). 9) [magtt hafa eda afl 789. 10) lande 65. 11) logsamdr 65. 12) sl. 05. 13) grandkanlega 789, grankanlega 65. 14) náduga 65. 15) kongs 65. 16) og med 65. 17) sem 789. 18) enna 65. 19) aungvum *b*. 20) virdest 789. 21) svo eptter 789.

sem þa voru samañ komner. utañ logriettu og innañ. sem fy̋r seiger. ad þad var iatad og samþy̋ckt. og[1]) fyrer log sky̋lldi halldazt [og ganga[2]) til æfiñligrar og obrigdañligrar stadfestu. ad menn sky̋lldu frialsliga mega festa þær mey̋iar edur[3]) konr[4]) sier til logligrar kvinnu sem i slikum ætthring stædi saman iafnlangt fram̄ komiñ fra syskyŋum ad telia. Þa i gudz nafne amen. og heilax anda nad[5]) tilkalladre. oss i domssæte sitiande og ad aullu svo profudu male sem nu hefr fyrer oss komit. þa dæmdum vier fy̋rnefnder domsmenn med fullu doms atkvæde og alycktarorde. epter vorre skynseme. svo sem vier vilium andsvarande verda fy̋rer gude. eñ bikender fy̋rer vorum nadugazta herra konginum[6]). þeirra manna born[7]). sem i slikum ætthring hafa sinn ecktaskap til samans bundit. sidañ þad var samþy̋ckt og i log leitt. sem fy̋r seiger. edr epter þennañ dag saman binda kynne. skilgietiñ og logliga til arfs komiñ vera epter faudr[8]) sinn og modr[8]) og adra sina frændr et cetera. Geingu[9]) vier aller saman[10]) til handabandz vid fyrskrifadañ logmann. og handfestum honum eid þar upp a. ad þennañ dom hefdi[11]) vier[12]) dæmt epter vorre sky̋nseme. eñ eigi[13]) fyrer nockra muna saker.

Logsamde og samþy̋ckte þennañ vorn dom med oss fy̋rskrifadur Eggert Hannesson logmann. og allur annar almuge þar saman kominn. og setti greindr logmann sitt insigli med vorum fy̋rskrifadra domsmanna innsiglum fyrer þetta domsbref. hvert ed giort og skrifad var a Þingey̋rum i Vatzdal. a[14]) sunnudaginn næstan epter Michaelsmessu um haustid[15]) a sama are sem fy̋r seiger.

---

172. 20. september 1557. í Spjaldhaga.

Tylftardómr, kvaddr af Eggert lögmanni Hannessyni, dæmir Þorleifi Grímssyni, en af Oddi Arnfinnssyni Auðbrekku

1) Svo einnig *b*, sl. 65, 789. 2) [sl. 65. 3) og *b*. 4) Svo; kuinnur 65. 5) nǘd med oss 789. 6) konge 65. 7) Bornum 789. 8) Svo. 9) Geingum *b*, „rectius“ AM., 65, 789. 10) til samanz 65. 11) hefdum *b*, „rectius“ (AM.), 64, 789. 12) vier nu 65. 13) ecke *b*; ei 65, 789. 14) sl. *b*. 15) þ. e. 3. okt.

og arftökurétt eftir Stein Brandsson, með því að Odd brast gögn, er til voru skilin með alþingisdómi.

Lbs. 69, 4to., bl. 189—90, skr. ca. 1640. — Lbs. 63, 4to., bl. 328—30, skr. ca. 1640. — AM. Apogr. 4638 „Ex vidisse dato vid Hofsos manud. fyrir Bartholomæi 1570“ (= 21. ág.).

Hieradsᴅomur Eggertz Løgmanns wm Audbrecku [i Horgardal[1]) [ȷ Eẏafiȷrde 1557[2]).

Aullum monnum þeim[3]) sem þetta Bref sia edur heyra [sendum vier[4]) Jon Olaffsson. Arngrıȷmur Jonsson. Þorsteirn Simunarson. Ellindur Jonsson. Oddur Helgason. Jon Ormsson. suarner lögriettumenn. Þorlákur Einarsson. Biarne Ellindsson. Nichulas Þorsteinsson. Arngrıȷmur[5]) Jonsson. Einar Palsson. Magnus Gunnsteinsson. kuediu guds og [sina[4]) kunnıgt giorande ad ᴀrum Effter guds burd 1557[6]) a manudaginn næstan[7]) fẏrer Mattheus[8])messu vm haustid a[9]) Spialldhaga ȷ Eẏafijrde vorum vier ȷ dom neffnder af [heidarlegum[10]) herra Eggert Hannessyne Lögmanni nordan og vestan a Jsslandi. thil ad skoda og ʀansaka og fullnadardom æ ad leggia huor nu skillde ʀiettelega Eignast þá ij hluti ȷ Audbrecku og þá fleijre peninga sem so voru thil komner Er Oddur Arnfinnsson kallade sier thil Arffs og Eignar hafa fallid Effter mödur sijna Gudnẏu Steinsdotter. Þar æ mote tiede og bijrte Grijmur Bonde Þorleiffsson [tuennar tilffter[11]) [doma vtnefnda[12]) aff Fim̄boga[13]) Lögmanne godrar minningar suo hliodande mille[14]) ᴀnnara greina ad ȷ tuær ʀeisur heffde[15]) vered dæmt ȷ somu[16]) dőmum Pále Brandssyne thil arffs og Eignar ædur skriffader tueir hluter ȷ Audbrecku Effter Soluegu Steinsdottur og þar med adrar vtȷarder og lausafie effter þui sem þeir dőmar vtuijsa og ȷnnehallda. Jtem ȷ ᴀnnare grein Bijrte greindur[3]) Grijmur fyrer oss xij[17]) lögriettumanna dom huor ed[18]) dæmdur var ȷ sumar ȷ lögriettu og vtneffndur af Eggert Hannessyne Lögmanne [huor

1) [b. v. 63. 2) [sl. 63. 3) b. v. 4638. 4) [Svo. 5) Asgrimur 4638. 6) Ꝟ°. ᴅ. l. og vij 4638. 7) sl 63. 8) 63; Marteins(!) 69, 4638. 9) i 4638. 10) [heidursamligum og edlabornum 4638. 11) [Svo 69 og 63 og 4638 = tuenna tylftar, 12) 63; vtnefnder 69; [domsmanna utnefndar 4638. 13) Finnboga 4638. 14) millum 4638. 15) hafdi 4638. 16) somvm 4538. 17) 63; 12, 69. 18) ad 4638.

so [hliodade ȷ][1]) millum annara orda ad Oddur Arnfinnsson skillde leida tuô lôgleg vitne fyrer lôgmanninum Eggert ȷ Eÿafıȷrde þar hann thilsette stad og dag og haffa leidt fyrir[2]) Michaelismessu nu ȷ haust[3]) ad kiemur. [þau er[4]) ad þad suære ad Steirn Brandsson heffde liffad dottur sijna Soluegu. og ad lôglegum vitnum leiddum med suordum[5]) Bokar Eidum þá skillde hann so miked Eignast ȷ ȷordunne Audbrecku og ødrum peningum sem hann leidde sig thil med logum et cetera. vissum vær fyrir full sanninde ad greindur Eggert lôgmann hafde skiallegt Breff og Bod thil adur nefnds Odds Arnfinnssonar ad hann skillde koma med sijn vitne til Spialldhaga ȷ Eyafiord a þad þriggia hreppa þıȷng sem Lôgmadur þar sette. var þad so lôngum tıȷma fÿr ad Oddur matte uel[5]) sijnum vitnum vid koma Eff hann hefdi nockur hafft. Beidde og kraffde Eggert Hannesson lôgmann offtnefnds Oddz Arnfinnssonar ȷ þriar reisur oss og ôdrum gödum monnum a heyrendum. hann[6]) edur hans loglegur andsuarsmadur skillde þar fram̄ koma med [lôgleg[7]) vitne fyrskrifud[8]). Eñ Oddur Arnfinnsson skriffade thil Lôgmanninum Eggert ad hann heffde [eche þaug[9]) feinged. huort sendebreff ad þar var vpp lesed fyrir oss domsmônnum. Nu saker þess ad æ þetta fyrskrifad þıȷng komu huorke gôgn nie vitne. Ei breff nie beuijsing þau er greindum Odde og hans mále mætte[10]) ʀiettelega thil bata koma. helldur vıȷrdtist oss hann hafa sôgn og osanninde fram̄ borid fyrer oss og ᴀdra dőmsmenn. Og þvi ȷ guds nafne Amen ad heilags anda nád [med oss[11]) thil kalladri [og oss ȷ dőmssæte sitiandi. og[12]) ad ollu so proffudu male[5]) og fyrir oss komnu. dæmdum vier fyrnefnder domsmenn med fullu doms atquæde alla þá doma sem Grijmur Þorleiffsson bar fram̄ fyrir oss lôglega oc[13]) minduga og fyrskriffada peninga Eign Þorleiffs Grijmssonar vera og verid haffa effter sinn fôdurfôdur Pál Brandsson og[5]) frij og frialslega mega ad sier taka ȷordina Audbrecku nær æ tijmum sem hann villdi. Eñ aklôgun þratt-

1) [hliodar 63; [suo hliodandi 4638. 2) 4638; thil 63, 69. 3) nu, b. v. 69 (ofaukið). 4) [4638; huorier 63, 69. 5) b. v. 4638. 6) hans 69. 7) sl. 63. 8) [fyrr skrifud vitne 4638. 9) [þau ecki 4638. 10) matte 4638. 11) [sl. 4638. 12) [sl. 63. 13) sl. 63 4638.

neffndz Odds Arnfinnssonar vppa ȷordina Audbrecku og adra peninga so thil komna dæmdum vier med olln onẏta. olôglega og Echert afll haffa. og Effter þennañ dag alldreiȷ heyrast skillde [þar vm[1]).

Lôgsamde og samþychte þennan vorn dőm med oss adur greindur lôgmann Eggert Hannesson[2]) og allur almuge þar saman kominn. og sette hann [sitt ȷnnsige med vorum fyrschriffadra[3]) domsmanna[4]) ȷnnciglum fyrir þetta dőmsbreff huort skrifad var a Mødruwôllum ȷ Eyafiȷrde ij nottum sijdar eñ fyr seiger[5])

---

173. 23. september 1557. í Skriðu.

Löggjafabréf Elínar Jónsdóttur til bónda síns, Magnúsar Jónssonar.

AM. Apogr. 1294 m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Ara Þorkelssonar".

Medkiennum vier Þorgrimur Þorleifsson. Jon Tindzsson. Þorsteirn Sȷgurdzsson fyrer ollum og sierhuorium þeim sem þetta bref birtizt med heẏrn. sẏn edur sialfs lesningi. at þa lidit var fra hingatburd wors herra Jhesu Christi. m. d. l og viȷ ar. ȷ Skridu j Reykiadal. manudagin[n] næstan epter ymbriviku um haustid[6]). worum vier i hia saum og heyrdum ꝍ ord og handsol þessara ærligra manna Magnusar Jonssonar og hans kuinnu Helenar Jonsdottur. at suo fyrir skildu. at greind Helena gaf nefndum Magnusi bonda sinum allar sinar loggiafer þær sem hun mætti fremst og frekast med logum giefa. wr ollum þeim peningum. kvikum og daudum. fostum og lausum. fridum og ofridum sem þa ætti hűn. edur eigandi ẏrdi. þo med þui forordi og skildaga at hann lifdi henni leingur. og ætti þau ecki barn sin ꝍ millum þad sem hana lifdi. Eñ ef hűn ætti þad sama barn ꝍ lifi epter sig. þa skylldi su giof ecki halldazt. Og til sanninda hier um

---

1) [sl. 63. 2) lôgmann b. v. 69 (ofaukið). 3) -udum, hdr. 4) -monnum vora, hdr. 5) [69; sl. 63. — Dagsetningin hér er 22. sept. 6) þ. e. 20. sept.

setium wier firrskrifadir menn wor jnnsigli fyrir þetta bref huort skrifat var j sama stad þrem nottum sidar eñ fyrr seigir.

---

174. 28. september } 1557. { á Sveinsstöðum.
4. október } { á Þingeyrum.

Lögmannsúrskurðr staðfestir alþingisdóm 1. júlí 1555 (nr. 38), er dæmdi Steinunni Jónsdóttur Ljósavatn.

AM. Apogr. 107 „Ex orig. Sira Olafs Stefanssonar", tvær uppskriftir, og er önnur m. h. Styrs Þorvaldssonar, yfirfarin af Árna Magnússyni; er henni fylgt hér. Hin uppskriftin hér nefnd *b*. Sbr. alþingisdóm 1. júlí 1555.

Um Liosavatn i Bardardal.

Jhesus[1])

Eg Eggert Hannesson lögmann nordañ og vestañ á Jslandi. giöre godum monnum kunnigt med þessu mynu opnu brefi ad árum epter Gudz burd ꝏ. d. l. og vij á þridiudaginn næstan fyrir Michaelis messo um̄ haustid j Hunavassþingi á Sveinstödum á almenniligu þriggia hreppa þingi. kom fyrir mig Steinun husfreÿa Jonsdottir. beiddi mic og krafdi upp á laganna vegna urskurd á ad leggia hvert[2]) sa domur skylldi ad lögum halldast edur eige sem hun þar fram̄ bar. og upp lesa liet. mier og ödrum gődum monnum a heÿrandi og asiáandi. hver dæmdur hafdi verid af. xij. logriettumonnum a alþingi eñ utnefndur af virduligum manne Oddi Gottskalkssyni godrar minningar er þa var lögmann nordan og vestañ á Jslandi. og af honum sialfum lögsaminn og samþycktur. hver domur ad svo hliodar j milli annara orda. ad Sira Biörn heitinn Jonsson gődrar minningar hafdi sellt i burtu hennar eign jördina Liosavatn er liggur i Bardardal. Eñ þær jardir. sem hann hafdi henni sett i stadinn. Anastadi[3]) og Skardzkot. voru nu af henni geingnar med dandi manna domi og logmanns urskurdi. J annari grein kom og fyrir mig vitnisburdarbref godra manna under þeirra heilum og őskoddum hangandi jnsiglum svo hliodandi j milli

1) *b*; sl. a. 2) hvortt *b*. 3) Svo *ab*.

annara orda. ad þeir hefdi hia verid. ad husfreya Steinun Jonsdottir hefdi svarid fyrir Þormodi Bonda Arasyne er þa var kongs um̄bodzmadur j Hunavassþingi svo latandi eid. ad hun hefdi álldreigi jáyrdi til giefid. og ei helldur þar neirn lðgligan̄ Giðrning um̄ giðrt. ad þessi hennar jðrd Liosavatn skylldi seliast edur nockurn tijma i burtu fást: Og eg nu med godra manna yfirsýn aleit, skodan̄ og rannsakan̄ á lagdi á fýrrnefndan̄ dom. upp a sierhveria grein. sem hann jnne helldur. virtest mier og þeim dandi monnum sem eg med mier til kalladi til doms. ransaks og urskurdar. domurinn svarligur. lðgligur og skialligur. og eptir landsins lðgum dæmdur. giðrdur og samsettur. og su bők utvijsar og jnne helldur er virduligur herra Magnus kongur enn koronadi godrar minningar oss sendi til laga og riettinda med vorum forverara Joni lðgmanni. Og þvi jn nomine Domini Amen. og ad[1]) heilags anda naad til kalladri. mig i dőms sæti sitiandi. og ad ollu svo profudu máli. sem nu hefur fyrir mig komid. þa seiger eg greindur lðgmann. med þessum mijnum lðgligum lagaurskurdi og őrofnu lðgmáli tijttnefnda jðrd Liosavatn vera og verid hafa riettiliga eign þráttnefndrar Steinunnar Jonsdottur sijdan̄ af geingu Anastadir og Skardzkot. og þennan̄ enn sama dom sem þessu mijnu urskurdarbrefi fylgir og med festur er skuli blijfa stadfastur. logligur og obrijgdan̄ligur upp hiedan̄. med ollum sijnum greinum. ordum og Articulis. sem hann utvijsar. og jnne helldur. Og til meire audsyningar. stadfestu. sanninda og samþycktar hier um̄. setti Þorbergur Bessason. Þormodur Arason. Pall Grijmsson. Arngrijmur Jonsson. Tumi Þorgrïmsson. Ellendur Jonsson. sijn jnnsigli med mijnu jnsigli fyrir þetta urskurdarbref. hvert er skrifad var á Þingeýrum i Vassdal [die] Francisci confessoris um̄ haustid. á sama ari. sem fyrr seigir.

---

1) af *ab*; Arni leiðrétti.

175. ca. 2. október 1557 eða um 29. september 1558. } á Hreiðarsstöðum.

Eiðr Böðvars Þórðarsonar um afsal síra Jóns Filippussonar á Vetrliðastöðum í hendr Jóni byskupi Arasyni

AM. Apogr. 4640, m. h. Páls Hákonarsonar „Epter transscripto (þessa og annara fleire brefa) giördu á Grund i Eyiafirde, sunnudag næsta fyrir uppstigningardag 1595". AM. Apogr. 722, m. h. Jóns Magnússonar eftir transscripto frá 20. mars 1573 (að eins eins eiðstafrinn).

Um̄ Veturlidastadi [Eidur Boduars Þordarsonar[1])

Til þess legg eg Bodvar Þordarson hond á helga bők. og so skyt eg minu male til gudz ad eg var vid staddur fyrer kirkiu dyrunum á Grund j Eyafirde. og sá eg á ord og handaband sijra Jons eitins[2]) Filpussonar. ad sijra Jon Filpusson[3]) fieck og sellde biskup Ione Arasyni med handsőlum jördina alla Weturlidastade er liggur i Hnioskadal i Hals kirkiu sokn. til fullrar eignar gődum mönnum hia verande. og ad sama vedfangi[4]) fieck biskup Jon Jsleife Sigurdssyne jördina alla Veturlidastadi med handsőlum. sira Joni Filpussyni þar þá hiá verandi med þeim fleirum ordum sem i minu vitnisburdarbrefe stendur. og ad svo stőfudum eide sie mier gud hollur sem eg satt seige. gramur ef eg lyg.

Svo felldan̄ vitnisburd berum[5]) vier Biorn Tumasson. Þorgeir Jngimundarson Gudmundur Sveinsson. Þorarinn Gudmundsson. godum monnum kunnigt[5]). med þessu voru opnu brefi. ad vier vorum i hiá. sáum og heyrdum æ ad kirkiunne á Hreidastodum fyrir Michaelismessu. ad Bödvar Þordarson sőr svo felldan̄ bokareid sem hier fyrer ofan skrifad stendur. og hier epter vilium vier sveria fullan̄ bokareid ef þurfa þyker. Og til sanninda hier um setium vier fyrrskrifader menn vor jnsigle fyrer þetta vort vitnisburdarbref hvort skrifad var i sama stad og dag sem fyrr seiger. Anno Datum[6]) M. D. L. og viij.

---

1) [722. 2) „heitins *in altero*" (AM.) = 722. 3) Philipusson 722. 4) Svo, bæði. 5) Svo. 6) Árni hefir strikað út „Domini" og sett „Datum" í staðinn.

176. **2. október 1557.** **á Grund.**

Lýsing sama manns á sama efni sem í næsta bréfi á undan.

AM. Apogr. 4639, m. h. Páls Hákonarsonar „epter transscripto (þessa og annara fleiri brefa) giðrdu á Grund i Eyiafirde sunnudag næsta fyrir uppstigningardag 1595".

Um Veturlidastadi[1])

Þad giore eg Baudvar Þordarson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. ad eg var vid staddur i kirkiugardinum á Grund um vored epter paska. med fleirum godum monnum tilkaulludum. heimamonnum og tilkomandi. fyrir kirkiudyrunum á Grund i Eyafirdi. sa eg og heyrda eg æ ord og handaband þessara manna biskups Jons Arasonar og sijra Jons Filpussonar. ad sijra Jon Filpusson fieck og selldi biskup Joni Arasyni med handsaulum til fullrar eignar jordina alla Weturlidastadi. er liggur i Hnioskadal i Halskirkiusokn. voru þar þá nőger vottar hiá verandi. Epter þennañ giőrning og handsaul. fieck biskup Jon Jsleife bonda Sigurdssyne husbonda minum. er þá var. jordina alla Veturlidastadi. med vottum og handsaulum. til fullrar eignar. sijra Jone Filpussyni þá þar áheyrandi. og hier epter vil eg sveria fullañ bokareid ef þurfa þiker. Og til sanninda hier um set eg mitt jncigle fyrer þetta vitnisburdarbref hvort giort var og skrifad á Grund i Eyiafirdi laugardaginn næstañ epter Michaelismessu um haustid. þá lidid var frá guds burd M D L og vii ár.

---

177. **17.–23. október 1557.** **á Möðruvöllum.**

Kaupmálabréf Benedikts Halldórssonar og Valgerðar Björnsdóttur.

AM. fasc. LIV, 12, frumrit á skinni. Öll (8) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 4635.

Kaupmala Bref Benidictz Halldorssonar[2]) og Valgerdar Biornsdottur[3]).

---

1) Yfirskriftin m. h. Arna. 2) b. v. Arni í Apogr. 4635. 3) Utan á bréfinu með allgamalli hendi.

Jn nomine domini amen: Lystist og stadfestist suofelldur kaupmali æ millum þeirra Benediktz Halldorssonar. og Valgierdar Biornsdottur æ þeirra brudlaupsdeigi a Modruvollum j Horgardal sunnodaginn fyrstañ j vetre Arum efter Gudz Burd M. d. l. vij. Med suodan skildaga at sera Halldor Benediktzson gaf syni sijnum nefndum Benedikt sextije hundrud. Greindi hann þar thil jordiua Einarstadi j Kræklingahlijd j Glæsibæiar kirkiu sokn fy̋rer xl hundrud. og þar med x mǻlnytu kugilldi. Og þar til x hundrud j frijdum peningum og friduirdum. Suo og gaf Sera Biorn Gijslason sogdum Benedikt xx hundrud. hier med reiknadi greindur Benedikt at hann sialfur ætti xx hundrud at auke þeirra peninga sem̃ honum voru þa giefner. Hier j moti gaf og gallt Herdijs Gijsladotter greindri Valgerdi dottur sinni j hennar faudurarf og modur jordina Nes j Eyiafirdi fyrir xx hundrud og þar med x mǻlnytu kugilldi. oc þar til xx hundrud j þarfligum peningum. Sijdan gaf fyrr nefndur Benedikt adurnefndre Valgierdi konu sinni j thilgiof xxv hundrud. voru þar vpp j tilskilen x malnytu kugilldi. og xv^c j frijdum peningum og frijduirdum. Samþyckti fyrr greindur Sera Halldor sagda tilgiof med handsolum. Kiore ǻdur greind Herdijs Gijsladotter Valgierdi dottur sijna mælakonu j gard optnefndz Benediktz. Hier med festi tijdt nefndur Benedikt Halldorsson Valgierdi Biornsdottur med hennar jayrdi og samþycki þratt nefndrar Herdijsar Modur optnefndrar Valgierdar sier til logligrar eiginkonu at Gudz logum med þeim ordum sem þar til heyra. voru þessir brudlaupsvottar heidurligur herra Byskup Olafur Hialltason. Gudmundur Skijdason. Jon Sigurdzson. Einar Sigurdzson. Þorgeir Gunnarsson. og Biorn Gijslason prestar. Jon Jonsson. Oddur Arnfinzson. Magnus Gunnsteinsson. og Einar Jonsson leikmenn. Og til sanninda hier vm̃ setium vær vor jnsigli fyrer þetta bref er skrifat var j sama stad og ære sex dogum sijdar eñ fy̋rr seiger.

---

178 | 27. 28. } október 1557. { í Hvammi. á Möðruvöllum.

Kaupbréf fyrir Veigastöðum.

AM. fasc. LIV, 13, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 201, m. h. Grunnavíkr-Jóns fyrir 1730. — AM. Apogr. 4630 „ex membrana coæva". „Einn innsiglesþveingur hanger vid brefed, hafa alldri fleire innsigli þar under komed eñ þetta eina, ef þad þá hefur nockurn tima vid þenna þveing fest vered. Brefed er ritad á uppskafning ur latinskre saungbok Eg eignadest þad af Sira Hiallta i Vatzfirde, en hann á Latrum i Miofafirdi af erfingium Sira Gudbrandz i Vatzfirde".

Kaupbref fyrer iördunne Weigastaudum[1]).

Þat giorum uier Grimur Þorleifzson. Teitur Magnusson. Hialmur Suein[-]son godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefe ad þa er lidit uar fra gudz burd. ɱ. d. l. og uij ar j Huamme á Galmastrond miduikudagen næstan fyrir Simonsmesso um ueturin uorum uier j hia saum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna Asgrims Jonzsonar og Þordar Þorgrimzsonar ad suo fyrir skildu og undertoludu ad Asgrimur Jonson sellde med fullum handsolum adur nefndum Þorde Þorgrimzsyne jordina Ueigastade j Sualbardz kirkiu sokn med aullum þeim gaugnum og giædum. hlutum og hlunnendum. jtaukum og ummerkium sem þessare jordu á ad fylgia og fylgt hefur ad fornu og nyiu og Ásgrimur Jonson uard fremst eigande ad undan sier og sinum erfingium eñ under adur nefndan Þord Þorgrimzson og hans erfingia et cetera. hier j mot gaf Þordur Þorgrimzson þrattnefndum Ásgrime Jonsyne xiiij kuillde og xvj^{c} j audrum peningum. uar þar j vj^{c} j kauplum og iij^{c} j nautum med einum fola ueturgomlum. ij^{c} j gelldum saudum og ij^{c} j smiorum og uadmalum. þar til iij^{c} j godum og gilldum peningum. heyrdum uier aunguan ágreining þessara manna j millum utan þeim kom allt uel til samans. skyllde Þordur Þorgrimzson hallda sinu kaupe til laga eñ Asgrimur Jonson skyllde suara lagariptingum eñ ef jordin geinge af med logum þa skilde Þordur sier aptur adra jafngoda peninga af [lausafie[2]) Asgrimz Jonsonar[3]). eñ ef þeir uære ecke til þa skilde Þordur sier jafnha peninga upp j hans fastaeign. Og til sann-

1) Utan á bréfinu m. h. frá 17. öld. 2) Hér vantar orð í frumritið. Af því, sem eftir kemr, sýnist það vera „lausafie", sem hér á að standa. 3) [Asgrime Jonzsyne 4630.

enda hier um sette Asgrimur Jonson sitt jnsigle med uorum fyrr skrifadra manna jnsiglum fyrir þetta kaupbref huert er skrifad uar á Modruuollum j Eyiafirde deige sidar eñ fyr seiger.

---

179. 6. nóvember 1557. í Kaupmannahöfn.

Bréf Pétrs Sjálandsbyskups Palladíuss til Íslendinga með Píningarsögu Bugenhagens, sem Oddr Gottskálksson hafði lagt út 1545, en prentuð var 1558.

„Historia Pinuñar og vpprisu Drottins vors Jesu Christi“ „af D: Johanni Bugenhagen Pamerano[1])“, „Enn a norrænu vtlaugd af mier Odde Gotzskalkzsyne. Arum epter Gudz burd. M. D. xlv A reykum i Auluese“. Prentuð í Kh. 1558, bl. A ij.

Peder Palladius Doctor oc Superintendens i Sielands Stict. oc tilsiuns Mand. offuer omliggendes Lande som høre til Danmarks Rige. Den Christen lesere fred oc Naade aff Gud ved Jesum Christum.

Aldrig kunde wi Fuldtacke Gud almectigste. ved hans kære Søn vor Herre Jesum Christum. besynderlige. vdi denne siste tid. for hans Hellige oc salige Ord. som hand aff sin euige godhed lader klinge. Predickis oc høris vdi alle Land. mundelige oc scrifftelige. Ocsaa nu besynderlige vdi Jsland. som hand lader sit salige Ord. klarlige Predickis oc vdrobis. effter hans kære Søns Jesu Christi ord oc løffte vdi den 8. Psalme. der som hand saa siger. Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem etc. Vdaff smaa wmyndige Børns munde fuldkommer du din loff. Saa haffuer hand ocsaa her giort ved den fromme her Gilbert Superintendent paa Sønderfeld. som hand ocsaa haffuer giort ved den salige Otte Gaatskalcksen. Jtem ved her Morten Eynersen etc. Huor faar ieg raader oc formaner alle Jslands indbyggere Leeg oc lerd. at de beskicke dem hiertelige emod Guds salige Ord. vdi en rett Christelig lydelse. saa vel alle de som skulle lære dem Guds salige ord som de det høre oc lyde skulle oc offuergiffue deris gamle skarns Papisterei oc vildfarende

1) Svo.

Lærdom. Paa det Kongelig Maiestat vor aller kæriste Naadigste Herre Konning Christian den Tredie aff det Naffn skal icke foraarsagis til. at lade ved sin Høffuismand Erlige oc velbyrdig Mand Knud Stensen. saadanne hid føre oc her staa til Suars. om deris egen villighed oc wederuordenhed. som ieg formercker de ville henge ved deris gamle wildfarelse. end ocsaa vdi Ecteskabssager. der dog er vor Naadigste Herris obenbarlig Ordinantz vdgaad. om det fierde led etc. Oc i andre støcker. Gud forde oc fremme sit salige Ord hoss dem til det euige Liff Amen. Summa paa denne Bog er vor Herris Jesu Christi pinis Historie. effter de fire Euangelister. Screffuit i Kiøbenhaffn Løffuerdag effter Alle Guds Helligens Dag. Aar etc. M. D. Lvij[1]).

---

180. 10. nóvember 1557. á Ökrum.

Sex prestar og þrír leikmenn í Hólabyskupsdæmi skilja stólinn undan þeirri skyldu, að prestar fái leigulausar hinar beztu dómkirkjunnar jarðir.

AM. fasc. LIV, 14 (nú í þjóðskjalasafni), skinnfrumrit úr safni Hólastóls; „sk“ (skilist). Öll (9) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 3466.

Þad giorum uær Biorn Gislason. Tumas Eireksson. Þorgils Sygurdzson. Þorarenn Jonsson. Þorgeir Gunnarsson og Jon Sygurdzson prestar. Þorbergur Bessason kongz umbodzmann j Hegranesþingi. Gunnar Gislason. og Jon Grimsson bændur. godum monnum kunnigt med þessu uoru opnv brefi. at ærum epter gudz burd M d l vij a storu Okrum j Skagafirdi miduikudagin næstan fyrir Marteinsmesso um haustid. uorum vier til nefnder af verdiligum[2]) herra biskup Olafi Hialltasyne.[2]) skoda og a at lita. og sier holl og heil rad til ad kenna. huort hann eda domkirkiunnar umbodzmenn uæri skyllduger til þess ad lata prestana hafa leigulausar hinar bestu domkirkiunnar jarder. þær sem þeir uilldu sialfer um uelia huad oss uirtist j aunguan mata. honum eda domkirkiunnar umbodzmonnum gioranda. Þui ad kongz-

1) Þá kemr (Aiij) formáli Bugenhagens, almenns eðlis. 2) Svo.

ins ordinantian suo skipar og bydur. at þar einum presti nægist ecki ein kirkia med sinne sokn. þa skal skipa honum ij eda iij. nu at[1]) þui ad vær vissum. epter biskupsins og Holastadar radzmannz sira Þorsteins Hallssonar reikningsskap. huerier peningar at gialldast huert ær. j sierhuerre þinga. um alla Skagafiardarsyslu. af ollum Holastadar iordum. j prestfiordung. þa virtist oss domkirkian og biskupin eij j neinn mata meiga lida þann peningaskacka ef meir er a aukid. eda fra kirkivnne lagt. þui oss sinist[1]) kirkian. skolin og biskupin med ollu sinu riettu uppheldi. bot og betran a stadnum. j avnguan mata meiga vid halldast. þar ed allar biskupstiunder eru nu burt skipadar. sem adur hafa verid lagdar kirkivnne. skolanum. og biskupinum til uiduæris. kostar og ūpphelldis. þvi ad heilags anda nad til kalladri. uirtist oss biskupin og domkirkivnar vmbodzmenn. j aunguan mata skyllduger til ad fa neinum presti leigulausar jarder. fyrst biskupinn skipar þeim ij eda iij þingær sem þeir meiga uel vid hialpast. j soddan mata ad þeir halldi sig vel og ærliga. eñ ef nockrer prestar beidast til atseturs j þeim þingæm sem þeir hafa epter nockre domkirkiunnar jord til fullrar leigu. huerki hinu bestu ne hinu liettustu med suoddan leigugialldi sem adur[1]) hafa edur haft hafa. virdtist oss biskupin eda umbodzmennerner þad meiga vel giora. þeim sem þar vilia med audmykt epter beidast at halldinne hlydne vid gud. konvngligan[1]) maiestat. domkirkiuna og hennar yfermann[2]).

---

181. 15. nóvember 1557. í Kaupmannahöfn.

Kvittun konungs til Knúts Steinssonar fyrir afgjöldum af Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Klevenfeldts Saml. fasc. 156, fol., undir Steensen. Frumrit á pappír með heilu innsigli. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to.

Wij Christiann thend Tredie met gudts Naade. Danmarckis Norgis Wendis och Gottis koning Hertugh ij Sless-

1) Svo. 2) Dómrinn endar svo í frumritinu.

uigh Ho[l]stenn Stormarnn och Dytmerschen. Greftue vdj Oldenborg och Delmenhorst Giöre alle wittherligtt att Oss Elskelige Knudt Steenssen Beffallningsmandt paa wort Landt Jslandt haffuer nw giort Oss Elskelige Jachimm Beck wor Renthemester paa wore wegne Rede och Regenschaff for daler sölff. danske peninge. wadmel Jslandzfisk. smör. miell. mallt. humlle. sallt. begh. tiere. huder. köer. slagternödt. faar. lamm. heste. ögh. Engelst clede. sardug. lerret och andre ware. somm hand paa wore wegne haffuer vppeboret paa wortt Landt Jslandt bodhe for synden och Norden till l[e]ye och landschiildt. Sagefaldt och skiffstolldt. Jtem aff prowesterne fiskelaader och affgiffter aff nogle Kronens Closter. Sysseler. och iorde. Sammeledis aff Wespennöö och wdj andre adtskillige maade wpboret epther hans Registers och Regenschaffs lydelsse frann Sancti Hans baptiste dag Mdlv. Ther hand siidst giorde Regenskaff. Och till Sancti Hans dagh igenn nest forledenn mdlvij som ere thw hele aar. Ther vdindenn lagdt och beregnet huess hand aff siidste Regenskaff skyldiig och hoess seg igenn behollendiss wor. Hans wdgifft ther emodt som hand haffuer forpiisedt och fortheret paa wor gaard Bestedt och wdj Huidöö closter. Wdtspiiset till wore fiskerre paa baadz laader och arbeds folck. solld fore pennge. forsend till wort slott Kiöpnehaffnn. Andtwordett wore Renthemestere Eskilld Oxe och Jachimm Beck paa adskilliige tiider epther theris quittandssers liidelsse. Och wdj andre adtskillige maade forwandlet och vdgiffuitt epther hans Registers och Regenschaffs lydelsse. Tha offuer allt samme hans Vdgifftt lignet och lagdt emodt hans Jndtagt[1]) och wpbyring epther hans Registers liidelsse. Bleff hand oss skylldiigh Tolff hundritt trediuge othe daller sex peninge liibske. och xiiij ß dansche. som hand nw strax affbetalde. Och er endt nw wdj forraadt paa wort Landt Jslandt hoes seg igenn behollenndis.

ijc x ꝟ [2]) woder. viij alne j quartter wadmell.
ij lester iijc xLıx Jslands fiske.
ijc ꝟ vetther iij föringer smör.

1) Svo. 2) þ. e. hálft annað hundrað og hálf tuttugasta voð.

v tönner mell.
xvj tönner mallt.
vij tönner sallt.
iij tönner begh och thiere.
vj tönner liibsk öll.
iij tönner hummle.
xv kohuder.
xxxix alne blegt lerett.
ij^c jx leffuendis köer och nödt.
vij^c leffuendis faar och lamm.
vij kokroppe.
xxviij faare kroppe.
xxij lyner.
lxvj heste och ögh.
och enn alne sardugh.

huilckett allt forschreffne. forne Knud Steenssen schall fremdelis stande oss till Rede och Regenschaff fore. Thij Lade wij forschreffne Knudt Steensen och hans arffuinge quitte och kraffslösse aff oss wore arffwinge och eptherkomere koninger wdj Danmarck for forne hans Register och Regenschaff som hand wor Renthemester Jachimm Beck ther paa antwordet haffuer wdj alle maade.

Giffuit paa wortt Slott Kiöpnehaffnn thend 15 dagh Nouembris Aar et cetera Mdlvij.

Vnder wortt Signet

Christian.

---

182. 9. december 1557. í Saurbæ.

Kvittun andvirðis hálfs Foss í Fossfirði.

AM. Apogr. 4626, m. h. Þórðar Þórðarsonar „Ex originalibus Arnonis Gudmundii de Bildudal". — Jarðabókarskjöl Árna Magnússonar, Barðastrandarsýsla 17, uppskrift staðfest á Hóli í Bíldudal 25. júní 1704 af Guðmundi Sigurðssyni og Tómasi Gíslasyni.

Þad giore eg Einar Palsson godum monnum kunnigtt med þessu minu opnu brefi. ad eg medkiennuñst ad eg hefe fulla og alla peninga upp borid af Eggertt Hannessýni logmanne nordan og vestan æ Jslandi fyrir halfa jordena Foss

j Fossfirdi j Otradalskirkiusokn svo sem mier vel likar. Og þvi giore Eg og gef greindañ Eggert logmann og hañs erfing[i]a og epterkomendurölldungis quitta og ákiærulausa fyrer mier og minum erfing[i]um um fýrskrifad jardarverd. Og til sanninda hier um þa festi Eg mitt jncigli fyrir þetta qvittunarbref. hvortt ed giortt og skrifad var j Saurbæg á Raudasandi fimtudægin næstan epter conceptio Marie árum epter gudz burd M. D. L og vij ara.

---

183. 21. december 1557. í Saurbæ.

Jarðaskiptabréf með þeim mæðginum Guðrúnu Björnsdóttur og Eggert lögmanni Hannessyni á ýmsum jörðum í Vestfjörðum, þeim er bréfið greinir.

AM. Apogr. 4633 „Ex originali. Originalbrefed á Þuridur Sæmundzdotter" (AM.). Árni segir til innsigla: „Grims innsigle er ecki þess sem lögmadur hafdi vered, — inspexi diligenter, — sem og ecki kann ad vera alldurs vegna. Þad kynni vera sonarsonar hans. Brefed er allt ritad med hendi Eggerts lögmanns. Er skriften nærre lage sett. og i besta máta af hans skrift ad giöra". (AM.).

Jhesus.

Þad giorum vier Magnus prestur Eyiolfson. Biorn Biarnason. Jon Ellingson. Oddur Helgason. Þorgeir Jonson. Grimur Jonson. Godum monnum kunnigtt. med þessu voru oppnu breffi. ad þá er lidid var fra hingadburd vors liufa lausnara Jesu Christi. ꝏ. d. l. og vij ar. á laugardæinn næsta fyrer de trinitate vm̃ sumared[1]) þá vorum vier j hia á Briam̃slæk á Bardastrond. saum̃ og heyrdum̃ á ord og handaband þessara heidursmanna. Af eirne alfu. Gudrun husfreyia Biornsdotter hin elldre. Eñ af annare alfu Eggert Hannesson sonnr hennar. Er þá var logmann nordañ og vestañ á Jslandi. Eñ þad faldist og skildist vnder þessu þeirra handabandi. Ad greind Gudrun husfreÿia Biornsdotter selldi Eggert syne sinum suo heitañdi jarder sem hier greiner. jn primis Lokeñhamra fyrer .xxiiijc. Dalesdal[2]) fyrer xijc. Sliettanes fyrer xijc. Seluoga fyrer xijc. liggia þessar iiij jard-

1) þ. e. 12. júní. 2) Svo = Dalsdalr (nú eyðibýli).

er ȷ Arnarfirdi. ȷ Altamyra[1]) kirkiusokn og Hrauns kirkiu sokn ȷ Dyrafirdi. til fullrar og allrar ęueñligrar eignar og frials forrædis vndañ sier og sinum erfing[i]um̃. Eñ vnder adurgreindañ Eggert logmann og hanz erfingia. med aullum þeim gôgnum og giædum. okrum og todum. eing[i]um og skogum. holltum og hogum̃. vottnum̃ og veidistodum̃. rekum̃ og renniñgum̃. hoppum̃ og hafrekkstrum̃. sem fyrgreindum̃ ȷordum fýlger og fylgtt hefur ad fornu og nyu bædi til sios og landz. og eigi er med logum komed fra þessum fyrrgreindum̃ ȷordum. huorki ad giof nie gialldi edur solu. Suo og alltt þad fie sem þar kynne ad finnast ȷ ȷordu edur ǿǻ. og ecki yrdi adrer menn eigandi ad eppter logum̃. Eñ hier ȷ mote gaf Eggertt Hannesson Gudrunu husfreyiu Biornsdottur modur sinne þessar ȷarder at suo heita. Tunga er liggr ȷ Patregxfiadi ȷ Orlogshofn ȷ Saudlausdals kirkiusokn fyrir xx[c]. halftt Kirkiubol ȷ Mosdal ȷ Arnarfirdi ȷ Hrafnseyrar kirkiusokn. xij[c]. Skogar ȷ somu sueit og greindre kirkiusokn fyrir xij[c]. Gillastader xvj[c]. er liggur ȷ Krocksfirdi ȷ Reykhola kirkiusokn. medr aullum slikum̃ skilmala sem adr greiner adr vm þær eigner er Gudrun selldi Eggertt. ecki neitt vndañ tekid helldur alltt til skilid bædi til sios og landz. hafdi opttnefnd Gudrun husfreyia Biornsdotter suo felldañ skilmala vid son sinn Eggertt ȷ þessum þeirra kaupskap og fyrrskrifudu handabandi sem hier seiger. ȷn primis ad xx[c] ȷ ȷordune Lokeñhom̃rum̃ skylldi koma fyrer adrskrifada Tungu. Suo og gaf hun Margrietu Hanesdottr[1]). dottur sinne og hennar erfing[i]um til æueñligrar eignar ad hafa tolllaust skip ȷ Lokeñhom̃rum̃. attaæring og þadañ af minna. Somuleidis tilskildi og tittnefnd Gudrun Biornzdotter ad hun skylldi eignast vm̃ sina lifsdaga landskyllder allar og alla tolla af þeim ȷordum̃ er hun selldi Eggertt og alltt annad þad sem gud villdi þar ǿǻ land gefa af sio til. þad hun mætti med logum̃ eiga. og eigi væri med logum̃ fra komed. Eñ Eggertt skylldi nu ad hausti stragx taka þær vnder sina vernd og vardueislu. bygg[i]a þessar ȷarder og bæla. lia og leigselia þeim sem honum bist[2]) bihagadi. og hefdi nockrer menn þar olog-

1) Svo. 2) „lege: best" (AM.).

liga raskad jordu edur rotad edur annad ologligtt spelluirki giort á þessum jordum alltt til þessa dags þa skylldi Eggertt sier sialfum til handa sæk[i]a þad. og huad sem þar eppter þennan dag væri ologliga j yrkktt. Suo og skylldi þrattnefndur Eggertt logman bygg[i]a þær jarder og bæla. lia og leigu-selia og landskyllder af eignast sem hann sellde modr[1]) sinne vtan lan[d]skylld af Tungu. hana skylldi hun og eignast vm hennar daga. En eppter hennar dag þa skylldi þær eigner er Gudrun selldi Eggertt falla til hanz edur hanz erfingia eppter sinu kaupi þo ad hanz[1]) kynne fyrre forstokkott ad verda en hennar[1]). En þær eigner sem hann gaf modur sinne fyrer hinar sem fyrr seiger þa skylldi þær og eppter hennar dag falla til hennar erfing[i]a þo ad hann edur hanz erfing[i]-ar hefdi þær til aftekkta æ medan gud ente hana til. Suo og tilskildi þrattnefnd Gudrun husfreyia ad Eggertt skylldi liena sier vm sina lifdaga til afteckta og abylis fra þeim deigi sem þa var komed gardinn Briamslæk á Bardastrond med aullu þui sem gardurinn á og þar til half Latur og halfa Keflauik. En þrattnefndr Eggertt skildi til ef þær eign-er geingi af sier edur sinum erfing[i]um sem hun honum selldi þa skylldi hann eiga adgang ad þeim jordum sem hann hafdi fyrir gefid og suo landskylldum og audrum æuexsti sem á fielle af þeim eignum er hann liente henne þa. Jat-adi huortt þeirra fyrer sig med fullu handabandi þessum fyrrskrifudum skildogum. Suo og medkennunst eg fyrr greindr Magnus prestur Eyiolbsson ad eg var forsagnarvottur fyrer þessum adurskrifudum kaupskap og skildogum. skylldu huoru-tuegg[i]u hallda sinu kaupi til laga. En sa suara lag[a]rippt-ingu sem selltt hafdi ef af geingi med riettu og orofnu log-male. Og til meire au[d]syningar. stadfestu og sanz vittnes-burdar hier vm þá festum vær fyrr skrifader menn ok kaupvottar vor jncigli fyrer þetta kaupbreff huertt ad giortt og skrifad var j Saurbæg á Raudasandi [vm veturen[2]) Tum-asmesso [vm veturenn[2]) fyrer jol a sama are sem fyrr seiger.

---

1) Svo. 2) [Svo.

184. 1557.

Reikningr kvikfjár Skálholtsstóls, sem Pétr Einarsson stóð, er Marteinn byskup, bróðir hans, afhenti Skálholtsstól umboðsmönnum Gísla byskups Jónssonar.

Reikningabók Gísla byskups Jónssonar og Skálholtsstóls 1557—86, AM. 260, 4to.

Reikningskapur sa sem Petur Einarsson stendur[1]).
Anno domini 1557.

Suo mikil vetrar vanhaulld a stadnum og ollum stadarbuum fra atta deigi.

Jn primis kyr iiij. eitt naut þreuett. eitt tuæuett og. j. veturgamallt.

Jtem asaudur lxx og vj.

Jtem gamler sauder l og v.

Jtem fullroskner hestar vij.

Jtem ij veturgamler.

Suo micill framgangur á stadnum og ollum stadarbuum.

Jn primis kyr lxxx og vij. Gomul naut xviij. þreuetur vj. tuæuetur vij. tuo veturgomul.

Jtem asaudur v^c^ og ix.

Jtem gamler sauder ij^c^ lxxx og iiij og einn veturgamall.

Jtem fullroskner hestar lxxx og ij.

Jtem ij þreuetrer. iij tuæuetrer og iij veturgamler.

Jtem fullroskin hross xl og iij. þreuetur ij. tuæuetur v. veturgomul vj.

Suo mikid heim tekid a stadnum og ollum stadarbuum.

Jn primis kyr xl og ix. Eitt naut gamallt. eitt tuæuett og v. veturgomul.

Jtem asaudur xl og vij.

Jtem tuæuetrer sauder og og elldri vj.

Jtem xvj veturgamler.

Jtem fullroskner hestar v. Eitt hross fullroskid. j. þreuett og .j. tuæuett.

Suo mikid vr fodrum j Floa og a Skeidum.

Jn primis kyr xxx og v. gomul naut vj. þreuetur xvj. tuæuetur xx og iij. veturgomul xxx og iij.

1) Utanmáls m. h. Gunnars Gíslasonar.

Jtem asaudur xl og vj. tuæuetrer sauder og elldri xx og vij. veturgamler lxx og v.

Jtem fullroskner hestar xj og einn þreuetur.

Jtem ij hross fullroskin. ij tuæuetur og eitt veturgamalltt.

Suo micid vr fodrum ȷ Biskupstungum.

Jn primis kyr xvij. eitt naut gamalltt.

Jtem ij naut þreuetur. xv tuæuetur og. vj. veturgomul.

Jtem xiij ær. tuæuetrer sauder og elldri iij. veturgamler lxxx og ij.

Jtem einn hestur fullroskinn. j. veturgamall.

Jtem tuæuett hross eitt.

Suo mikid vr fodrum ȷ Grijmsnesi. Auluosi og Laugardal.

Jn primis kyr xx og ıx. gomul naut vj. þreuetur xx og vij.

Jtem tuæuetur xxxıx.

Jtem veturgomul naut xxx og iiij.

Jtem asaudur xl og vij.

Jtem gellder sauder xj. Veturgamler sauder tijetiger og ij.

Jtem hestar fullroskner iij.

Jtem. j. tuæuetur.

Jtem hross fullordid j. eitt tuæuett og. ȷ. veturgamalltt.

Suo micid vr fodrum ı Skambeinstada vmbodi.

Jn primis kyr xx.

Jtem gomul naut xvij. Þreuetur ıx.

Jtem tuæuetur xvj og veturgomul xvij.

Jtem asaudur xx og vij. tuæuetrer sauder og elldri viij.

Jtem veturgamler sauder xtiger og vj.

Suo micid vr fodrum ȷ badum Hreppum.

Jn primis kyr xxvj. gomul naut iij. Þreuetur x.

Jtem tuæuetur xx og iij. veturgomul xiij.

Jtem ıx ær.

Jtem gellder sauder ıx Veturgamler sauder c og xiiij.

Jtem iij hestar fullroskner. Eitt hross þreuett og eitt tuæuett.

Suo micid vr fodrum ȷ Heynes vmbodi.

Jn primis kyr ıx. gomul naut ij. þreuetur iij. tuæuetur xii. veturgomul v.

Jtem asaudur ij ær.

Jtem gamall saudur j.
Jtem veturgamler sauder xx og v.
Jtem fullroskinn hestur. j.

Summa.

Suo miklar kyr a stadnum og ollum stadarbuum og vr fod[r]-um og til luktt vr vmbodum med þui sem heim var tekid af jordunum.

Jn primis kyr ijc xxx og ij. Gomul naut. l. og iiij.
Jtem þreuetur lxx og iij.
Jtem tuæuetur c. og xvj.
Jtem veturgomul xjtiger og v.
Jtem asaudur vjc og viij tiger.
Jtem tuæuetrer sauder og elldri iijc xx og ix.
Jtem veturgamler sauder iiijc lx og j.
Jtem fullroskner hestar x tiger og vj.
Jtem þreuetrer iij.
Jtem tuæuetrer iiij.
Jtem veturgamler iiij.
Jtem fullroskin hross xl og viij.
Jtem þreuetur iij.
Jtem tuæuetur xl og viij veturgomul.

Suo micid vti lucktt. burtt bygtt og til jarda sett.
Jn primis kyr lx og vj.
Jtem gomul naut vj.
Jtem þreuetur ij. tuæuetur naut xix. veturgomul xx.
Jtem asaudur c. xxx og j.
Jtem gamler sauder xx og vj.
Jtem veturgamler lx og viij.
hestar fullroskner x.
Jtem tuæuetrer ij.
Jtem hross fullroskin ij. og tuæuetur iij.

Jtem haufum vier samiafnad framganginum og tilluckttum vid vtilucktternar og vid þad sem eptter var vm sumarid til lijfs og bus og til fialls.

kyr vt sem inn.
gomul naut vt sem inn.
þreuetur naut vt sem inn.

og tuæuetur naut vt sem inn.
veturgomul naut vt sem inn.
Jtem asaudur vt sem inn.
Jtem gamler sauder vt sem inn.
vnger sauder vt sem inn.
fullroskner hestar vt sem inn.
þreuetrer hestar og yngri vt sem inn.
Jtem fullroskin hros[s] og ÿngri vt sem inn.

Suo micid til lijfs og bus a stadnum heima og i ollum stadarbuum.

Jn primis kyr c. lxxx og vj.
Jtem asaudur vc xl og ix.
Jtem fullroskner hestar ixtiger og vj.
Jtem þreuetrer iij.
Jtem tuæuetrer .ij. og veturgamler iiij.
Jtem hros[s] fullroskin xl og vj.
Jtem þreuetur iij. tuæuetur viij og veturgomul viij.

Suo mikid til fialls a stadnum og ollum stadarbuum.

Jn primis gomul naut xl og viij. þreuetur naut lxx og eitt. tuæuetur naut xjtiger og vij. veturgomul naut ixtiger og v.

Jtem tuæuetrer sauder og elldri iijc og iij. veturgamler sauder iijc xjtiger og iij.

Suo micil sumarvanholld a stadnum oc aflogun oc ollum buum.

Jn primis kyr iiij. [gamalltt naut. j.[1]) þreuetur v. tuæuetur naut xj. veturgomul ix.

Jtem iiij ær og xx. gamler sauder x. veturgamler sauder iiij.

Jtem .j. hross fullroskid.

Suo micid af fialli a stadnum og ollum stadarbuum ad reiknudum sumarvanholldum og aflogun.

Jn primis gomul naut af fialli sem áá. þreuetur af fialli sem áá.

Jtem tuæuetur naut af fialli sem áá. veturgomul naut vj færri af fialli enn áá.

1) [Strikað út.

Jtem gamler sauder xxiij færri af fiialli eñ áá.

Jtem veturgamler sauder lx og iij færri af fialli eñ áá.

Suo micil haustaflogun a stadnum og ollum stadarbuum.

Jn primis kyr xxx og viij. gomul naut xxx. þreuetur vj. tuæuetur xvj.

Jtem .j gamalær. tuæuetrer sauder og elldri c og xx.

Jtem veturgamler xj.

Jtem ij hestar fullroskner .j. þreuetur og einn veturgamall.

Jtem j hross fullroskid.

Suo micid til lijfs og fodurs a stadnum og ollum stadarbuum.

Jn primis kyr lxx og j. gomul naut vj. a fiorda vetur xij.

Jtem a þridia vetur xij.

Jtem a annan vetur vij og ij a fyrsta vetur.

Jtem asaudur v^c xx og iiij.

Jtem gymbrar c. xx[1]) og iiij.

Jtem tuæuetrer sauder og elldri ij^c og x.

Jtem veturgamler sauder ij^c og xj.

Jtem fullroskner hestar ix tiger og iiij. a fiorda vetur ij. a þridia vetur ij.

Jtem a annan vetur iij. a fyrsta vetur v.

Jtem fullroskin hros[s] xl. og iiij.

Jtem a fiorda vetur iiij. a þridia vetur viij. a annan vetur viij. a fyrsta vetur v.

Suo mikid j fodrum j Floa og a Skeidum.

Jn primis kyr xx og j. gomul naut iij. a fiorda vetur vij. a þridia vetur v. a annañ vetur xij. a fyrsta vetur xl og vj.

Jtem lomb xxx og vj.

Suo mikid j fodrum j badum Hreppum.

Jn primis kyr ix.

Jtem naut a fiorda vetur iiij.

Jtem a þridia vetur xx og ij.

Jtem áá annan vetur xij. a fyrsta vetur xvij.

Lomb xj tiger.

1) Strikað í.

Suo micid ȷ fodrum ȷ Oluosi. Grijmsnesi og Laugardal.

Jn primis kyr xx og ij. naut a fiorda vetur xviij.

Jtem ắ þridia vetur xx og ij.

Jtem a annañ vetur xxx og ȷ. a fyrsta vetur xxx og ij.

Jtem laumb xtiger og v.

Suo micid ȷ fodrum ȷ Skambeinstada vmbodi.

Jn primis kyr xx. gomul naut ıx.

Jtem a fiorda vetur xv. a þridia vetur viij. a annañ vetur viij. a fyrsta vetur xiij.

Jtem lomb lxxx og viij.

Suo micid ȷ fodrum ȷ Biskupstungum.

Jn primis kyr xvij. ij naut a fiorda vetur. x a þridia vetur.

Jtem v a annañ vetur oc xv a fyrsta vetur.

Jtem lomb lxxx og viij.

Suo mikid ȷ fodrum ȷ Heẏnes vmbod[i].

Jn primis iiij kẏr. ij naut a fiorda vetur.

Jtem xj ắ þridia vetur og .v. a annañ vetur.

Jtem laumb xviij.

Summa ȷ fodrum a stadnum og ollum stadarbuum og ȷ aullum vmbodum.

Jn primis kyr c xl og iiij.

Jtem gomul naut xviij.

Jtem ắ fiorda vetur lx.

Jtem ắ þridia vetur ıxtiger. a annañ vetur lxxx. a fyrsta vetur c og v.

Jtem lomb iij^c lxxx og v.

Jtem haufum vier saman iafnad þui sem var til lifs og bus vm sumarid og til fiallz vid þad sem eptter var til lijfs og fodurs vm haustid ad reiknudum ollum vanholldum og aflogun.

Jn primis kyr vt sem inn.

Jtem gomul naut vt sem inn.

Jtem tuæuteur vt sem inn.

Jtem veturgomul vt sem inn.

Jtem asaudur vt sem inn.

Jtem gamler sauder og vnger vt sem inn.

fullroskner hestar vt sem inn.

Þreuetrer hestar og yngri vt sem inn.
Jtem gomul hross oc vng vt sem inn.
Summa kirkiu kugilldi ȷ Floa og a Skeidum xxx og ȷ.
Jtem iij^c ȷ koplum.
Jtem leigukugilldi ij^c. l. og viij og halftt.
Summa kirkiu kugilldi ȷ badum Hreppum vj.
Jtem leigukugilldi c xl og ij.
Summa kirkiu kugilldi ȷ Grijmsnesi med Laugardal og Auluosi xj.
Jtem leigukugilldi ij^c xx og ıx og halftt.
Summa kirkiu kugilldi ȷ Biskupstungum iiij.
Jtem leigukugilldi xj tiger og v.
Summa kirkiu kugilldi ȷ Skambeinstada vmbodi xx og iiij. j. hestur.
Jtem leigukugildi c. xx og iiij og halftt.
Summa leigukugilldi ȷ Heynes umbodi lxx og vij.
Summa kirkiu kugilldi ȷ Sunda umbodi og ȷ Grindavijk xl og iij.
leigukugilldi lxxx og vj.
Summa Summarum kirkiu kugilldi ȷ aullum vmbodum. c. og iij.
Summa Summarum leigu kugilldi med ollum stauku kugilldum ȷ aullum stadarins vmbodum xij^c iiij og halftt[1]) og .j. ær.
Summa Summarum gomul naut og vng iij^c og xiij.
Summa Summarum gamler sauder og vnger iij^c lxxx og ȷ
Summa Summarum lomb iij^c lxxx og v.
Summa Summarum gamler hestar og vnger x tiger og vj.
Summa Summarum gomul hross og ung lxıx.

Liet herra Marteinn Einarsson Petur bonda Einarsson sinn brodur standa þennañ Reikningskap þa herra Marteinn afhenti Skalholltt. En þennan Reikningskap tok Sıȷra Biaurñ Olafsson. Sıȷra Einar Olafsson. Sıȷra Þordur Jonsson. Sıȷra Þordur Gijslason og Gijsle Sueinsson.

---

1) halftt annad, skr. fyrst, en strikað út.

185. **1557.**

Kvittun til Knúts Steinssonar fyrir gjöldum af Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, reikningabók rentumeistara 1557. — Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to.

Aff Islandt.

Thend 10 dag decembris annamett af Knud Steenssön kgl. Maiestets Beffallingsmandt paa Islandt som er paa Regenschaff aff hans Jndtectt hand ther paa landett vpboret haffuer vdj thesse tuende aar Mdlvi oc Mdlvij. som hand met hans Regenschaff forclare schall.

End annamet aff hanum och ther met affbetald huess hand Kon. Matt. schiildiig bleff epther hans Regenschaffs Liidelsse aff Island till Sancti Hans dag mdlvij.[1])

[Then 27 Novembris]

Item epther Kon. Maiestets beffalinge betald Hans Wingaard bogetryckere for ij[c] xvj Exemplaria paa Islendske som hand haffde prentedt for huer xiij sk. Ther aff bleff korted met hanum for xxvij riiss papiire hand fich aff slottet xiiij daler. Och fich hand ther forwdenn xlv daler j march.

---

186. **1557.**

Máldagi Þverárkirkju í Laxárdal.

Máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar i þjskjs., bls. 26—7. — AM. Apogr. 23 (JGrv. „19"); „Upphafed ä þessu er med hendi Hr. Olafs Hialltasonar" (AM.).

1557.

Kirk[i]an a Þvera ȷ Laxardal bonda eign. er þetta hennar maldage med brefum og innsiglum gior klar at fornu og nyu.[2])

var kirk[i]an komeñ at nidurfalli at vidum. eñ vegger nyer og brast minst iij lóg a huorn. Þui var kirk[i]an virdt

---

1) Hér setr Jón Sigurðsson athugasemd: Þetta ár er talið, að konungr hafi látið kaupa fálka, 1 geirfálka fyrir 15 rd., 5 „slette falcke" á vj daler og „ij gyr Terssell" for 18 daler.

2) Hér þrýtr hönd Ólafs byskups.

fyrer iiiįc. er þetta hennar gamallt ornamentum. ȷ fyrstu einn kaleikur brotin med patinu. messuklædi ein med hokle vondum. korpuralshus med korpural.[1]) alltarizsteinar ij. koparstika. tialld vondt yfer alltare. ȷarñstikur ij. elldberi brakadur. jtem likneski. pislarmarck. Mariuskript. Peturs mynder ij.

J bokum historiubækur iij de tempore. fra paskum til aduentu. grallare sagdur a Skutustodum. sequentiubok. processionale. historiubok fra paskum til trinitate de tempore. psalltare vondur. gamlar bokaskrædur viij. er þat mesti partur de sanctis. histori[u]bok fra aduentu og fram̃ yfer jol de tempore. Ecki var kirkiunar eigñ meire at fornu. nema ij kluckur fram̃ ȷ kirk[i]unne. og ij biollur ȷ kornum. Jtem lagdi sira Sigurdur til kirk[i]unar so fellda pe[n]inga vegna Kristinar Þorsteinsdottur. sem hun var henne skylldug. J fyrstu kaleik med patinu er vegur nær vj aura fyrer iijc. nytt testamen[t] prentad a papir ȷ noræenu fyrir hundrat. postillu Coruini med sama moti fyrir hundrat. messuklædi ein alfær med hokle. þar til annar hokull med grænt dammask. fyrir vȷc midur eñ iiij aura. vagx iiij merkur [og] xx. Jtem ȷ fridum peningum viij malnýtu kugillde. og vc ȷ fridvirtum perningum. þui er reikningsskapur þessarar kirkiu kuittur og klar. forñ og nyr allt til þessa dagz.

---

187. 1557.

Máldagi og reikningsskapr kirkju á Grenjaðarstöðum um 22 ár.

Máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar, bls. 29, og er upphafið m. h. Ólafs byskups. — AM. Apogr. 24 (JGrv. „20“).

Anno 1557.

Kirkian a Greniastodum[2]) helgud gude og Martino. iij presta skylld. Ornamenta allt sem at fornu og ȷ registro þar a stadnum stendur þa Sira Sygurdur Jonsson medtok og bref þar vm giort vtvisar.

Jtem i fridum peningum heima a stadnum[3]) þa sira Syg-

---

1) Hdr. korp*ur*lral. 2) Svo. 3) Hér þrýtr hönd Ólafs byskups.

vrdur medtok. kyr xj. æsavdar kvgilde ıx. ȷ geldvm savdvm og navtvm vijc. hestvr einn. hross iij. vond og meidd. ongver peningar adrer med stadnvm. Sum[m]a kvgillde med ȷordvm. svm gilld eñ svm ogilld ad tolv. lx og vii.

Hefur fallit ȷ porcio vm .ij. og xx ær xvjc og einn eyrer. er hier fyrir golldit bot æ kirkivnne aull utbrotin nema fyrir svnnañ fram̃ æ kornum og hornstopul .ȷ. innkirkiuna fyrir .vc. ij. borusaums vængi fyrir iiijc. einn limdañ korporal nýan fyrir .x. aura. ýmnarium de tempore og ȷarnkall fyrır .c. messobok per annum fyrir iijc. lx. borduidar fyrir halft þridia .c. er allur reikningskapur kirkiunar nu klar til þessa dags medan greindur sira Sygurdur hefur halldit kirkiuna.

var þessi reikningsskapur giordur æ Greniadarstodum xja dag Septembris anno domini .ꝏ.d.l.vij.

---

188. 1557.

Reikningsskapur Svalbarðskirkju á Svalbarðsströnd.

Máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar, bls. 37.

Anno domini ꝏ d l og uij giordi Jon bondi Magnusson mier Olafe Hialltasyne biskupe ꝺ Holum sodan reikningskap fra þeim fyrra reikningskap er hann hafde giortt biskup Jone godrar minningar og fulla kuittan fyrir tekit. hefdi sidan fallit a xuij arum xuiijc af ȷardagozsi Eñ af lausagozsi heima a greindum xuij arum .c. og xiiij aurar. Eñ utan gardz viii aurar. suma sumarum xxc og ij aurar allvr reikningskapur forn og nyr kuittur og klar at giordu þui brefe vid haufum vid lofazt og huersu hat[t]at skal uera greindrar kirkiu maldaga fra þessum deigi skal finnazt ȷ þui brefi epter ellsta og fysta sat[t]mala sem giordur var hier a landi milli lærdra og leikra et cetera.

---

189. 1557.

Minnisgrein síra Gottskálks Jónssonar um viðskipti sín og nafngreindrar konu.

Syrpa síra Gottskálks í Add. British Museum 11,242 (FM. 206[1]), bl. 24. Blaðið skaddað.

Datum ꝍ.d.luij.

Hefur Þora sialf fengit mier veturgamlan fola med handsolum fyrir þann kostnad oc omak sem ec hefi haft fyrir þessum halfum peningum þar til þeir kæmi mier j hendr sialfum oc suo umbod mier giefit yfer half[um peni]ngum þessum hier epter ä medan ec vil oc svara sliku aptur sem ec nade(?)

hun sialf fengit modur sinne kalf. gamlan saud oc eina ä oc saud veturgamlan.

hia henne Þoru er strokkr. byrda. klyfbere.

komo mier j hendur sauder ... gelld[ingar] med gymbrum oc . . . saudir. var i einum . . . .

---

190. **1557.**

Afgjaldareikningr síra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ af jörðum sínum.

JS. 372, 4to., bls. 743—4, rotið blað úr syrpu síra Gottskálks. Úr broti af 2 efstu línunum fæst ekkert samstætt.

. . . .

. . . bygdur med iiij kugilldum. iij ær ȷ landskyld . . . . oc xl alna elldi ef hann getur oc allar tiunder.

[Si]gridarstader bygder Þorsteine Eirekzsyni med ij kugilldum. iij ær ȷ landskylld. ij daga slattur oc kyrelldi oc suara ollum tiundum af xx^{c} ȷordu.[1])

Halldorzstader bygder Sigmunde fyrir iij ær med lombum. v [daga] slattur. v aura elldi og iij kugilldi med jordu oc verdur[2]) . . .

ꝍed Brunastodum halfum iij kugilldi. iij ær ȷ landskylld oc kalfz eldi oc suara aullum tiundum af xu^{c}.

ꝍed halfum Þrasastodum ȷ Fliotum [Biorn Stef[ansson][3]) iij kugilldi. iij ær ȷ landskylld.

---

1) Hér orð í línuskili innvísað (óvíst hvar) og óvíst lestrar.
2) óvíst. 3) [milli lína.

Med Gile v kugilldi. landskylld kugilldi. ij daga slattur. xl alna elldi . . .

Krossnes bygt fyrir xu uætter oc suara ollum tiundum.

Spior med einu kugilldi. landskylld iij uætter oc suara tiundum.

Arnarholl med einu kugilldi. iiij uætter j landskylld oc tiunder.

[Med] Vikum j kugilldi oc er þad æ Þangskala j byggingu.

[Med Gil]haga aukid kugilldi oc er æ Hraune hia Olafe j byggingu.

m d l vij.

---

191. 1557. í Elliðsdal.

Guðmundr Jónsson veitir Páli Jónssyni umboð „til að sekta og sækja“ jörðina Laxárnes í Kjós.

AM. 238, 4to., bl. 124 (upphafl. blaðatal 94), Bessastaðabók, með hér um bil samtíða hendi Vigfúsar Jónssonar á Kalastöðum.

Vmbodzbref fyrir Lagxarnesi.

Þad giori eg Gudmundur Jonsson godum monnum kunnigtt med þessu minu opnu brefi ad eg medkennunst ad eg hefi feingit velkendum manni Pali Jonssyni mitt fulltt og laugligt umbod til ad sekta og sækia jordina Laxarnes er liggur j Kios j Saurbæiarkirkiusokn̄ ad jafnfullu sem eg sialfur. Skal þad giortt af mier. sem adur skrifadur Pall hier um giorir.[1]) skal hann eignast hier fyrir sitt omak og starf. iiij" suo og skal titt skrifadur Pall giallda .xij. malnytu kugilldi optt skrifudum Gudmundi. upp j fyrskrifada jord Lagxarnes. hef eg lofad ad byggia optt skrifudum Gudmundi. suo leingi sem hann gelldur mier minar leigur og landskylld. suo framptt sem eg by ecki sialfur. voru þessir giorningsuottar. Gudmundur Gudmundsson. Jon Asmundsson. Jon Nupsson. Þorleifur Gudmundsson og setti sin jnnsigli fyrir þetta umbodzbref. huertt ed skrifat uar j Jlifsdal Arum eptir gudz burd .M. d. l. vij.

1) giorit, hdr.

192. 1557.

Eignaskrá Kálfafellskirkju í Fljótshverfi, er síra Sveinn Árnason tók við.

AM. Fasc. Lxxiij, 27, samtíða skrá á skinni komin frá Kálfafelli í Fljótshverfi, og hefir verið skjólblað á fornri kirkjubók (nú í þjskjs.). — AM. Apogr. 2049, eftir uppskrift, sem lá við Kálfafellskirkju. „1557 medtok Sira Sveinn Arnason adskilianlegt inventarium ad Kalfafelli i Fliotzhverfi“ (AM.).

Svo mykler peningar voru ꝺ̃a Kꝺ̃lfafelli i Fliotzhverfi. þꝺ̃a sijra Sueirn Arnason medtok stadinn sem hier seiger.

Jn primis xiiij ꝺ̃asaudar kugilldi. oc ij ær betur.

ix. kyr gilldar.

vjc j kauplum. og vj aura kapall þar til.

fiogra vetra gamallt naut jc

vj. sauder gellder

iiij. hrutar.

viij sauder tuæuetrer og .xxx. veturgamler.

Suo mikit j ofrijdu.

iiij storker.

xiiij trog. og voru j þeim ix vond.

vij fiordunga kieralld. og vj fiordunga keralld.

iij mæliskeraulld.

ij þriggia fiordunga keraulld. og tueggia fiordunga kerolld.

V skaler og hiñ sietta stockud.

vj spæner nyer.

ix diskar med vondum og godum.

iiij tinfaut vond.

iiij skiolur og tuær vondar.

ij bediardynur med tueimur hægindum og reckiuvodum. og adrar ij vondar flokadynur til at liggia ꝺ̃a fyrir smaladreingi.

vj fiordunga ketill heill og v fiordunga ketill med þrimur botum.

ꝺ̃a x hesta reip og reidingur alfær. voru þar j iiij klifberar nyer. eñ sex voru vonder eñ þo sterker.

ij vxahuder.

iiij orf.

x hrijfur.
klaufhamar.
ij auxer.
iij bryne.
v liǿer.
smidia vond.
ij kuislar.
bord munnlaug.
panna litil.
pǻll.
vefstadur.
kambar.
kuern.
laupar.
krokar.
pundare.
xx grindur.
vnder x hesta jǻrn.
ij. dukar.
xu fiordungar smiors.
Jtem ij. nafrar.
Jtem baxturjarn.

Anno domini ꝏ d l vij.

---

193. 1557.

Reikningr um kirkjutíundir í Skinnastaðaþingum.

AM. 621, 4to., bl. 5, skr. utanmáls í skinnbók af Maríusögu, skr. samtímis.

Anno domini ꝏ. d. l. vij. kirkiutiunder golldnar til Skinnastada af so hafum peningum.

jn primis Arne Þorsteinsson af xx^c oc ij. med halfv Uestra Landi er þat viij^c

Steingrimur af xx^c oc ij med Eystra Landi. er þat xv^c

Dagstyggur af viij^c eru þat Biarnastader.

Jon prestur af xx^c oc vj. Gilsbacki viij^c

Oddur af fim. c.

Finbogi af xxc oc vij med Þuera. er hun xxc
Steinun a Nupi af xijc
Þorvalldur a Nupi uegna sin oc Gudrunar Olafsdottur af xvc med halfu Uestra Landi. er þat viijc
[Holl a fialli viij[c]
Suina xl alner oc ix alner.
atta aurar oc alen.[1])

---

194. 1557.

Reikningr um byskupstíundir í Skinnastaðaþingum.

AM. 621, 4to., bl. 6, skr. utanmáls í skinnbók af Maríusögu, með samtímis hendi.

Anno [domini[2]) ꝏ° d° l° vij° biskups tiunder golldnar til Skinnastada.

Arne. af xxc oc ij.
Steingrimur af xxc oc ij.
Biarnastader viijc
Jon prestur af xxc oc vj
Oddur af fim .c.
Finbogi af xxc oc vij.
Þorualldur af xvc
Halluardur af ixc
hafa þesser ogolldit.
Þordur Petursson.
Steinun.
af Gilsbacka.
Summa xij . . . . .[3])

---

195. [1557.]

Veitingarbréf síra Þórðar Gíslasonar fyrir Mosfelli í Grímsnesi.

Í innsiglaþvengjum við áreiðardóm um Keflavík 30. apríl 1567 í Bps. Skalh. VI, 31. — AM. Apogr. 2584, m. h. Árna Magnússonar (og hafa þá þvengirnir verið fleiri).

1) [nokkuð laust við. 2) [et cetera. 3) máð.

Eg Gisle prestur Jonsson yfermann Schalholltz sticktis [giore] godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at eg hefi unt oc ueitt heidarligre personu sijra Þordi Gijslasyni stadinn Mosfell j Grimsnesi j sina lijfstijd. med aullum þeim gaugnum oc giædum sem greindum stad fylger oc fylgt hefur ad fornu og nyu faustu og lausu fridu og o[fridu] preter portionem Ecclesiæ. [þ]a sem rangliga eru fra stadnum komner. eignizt sialfur alla þa [hlute sem stadn]um oc kirkiunne kunna gefner vera oc minna er eñ hundrat fyrir utan bækur oc skruda . . . .

196. [1557?]

[Lýbiku]kaupmenn, sem kaupskap reka norðanlands á Íslandi, beiðast þess af Lýbikuráði, að það leiti til Hamborgarráðs um menn á skip sitt til Íslands (ártalslaust og óstaðsett).

Ríkisskjalasafnið í Hamborg, frumritið í Cl VII. Lit. Kc No. 11, vol. 2, bl. 171—2, eftir ljósmynd frá forstöðumanni þess 1933.

Erbarnn. Hochgelartenn. unnd Wolwise grothgunstige Hernn. Negest erbedinge unser underdigenn. unnd willigenn Dineste. konenn I. Erb. W. wy underdeniglich nicht verholdenn. dat wy eynn Schip up Isslant na Schwefell tho segelenn. thom forderligsten werdenn affertigenn. unnd tho der behueff etlicke Bosslude bynnen Hamborch upt sulve unnsere Schip gehuret. unnd anghenamen hebbenn. Unnd alse nu eynem Erbarnn Rade sollichs bygekamen hebbenn se gemeltenn unnsernn Bossluden by vorlust der Stadt waninge. unnd penen hundert daler inhibiert. unnd vorbott gedarnn. sick unnsers Schepes. unnd segelationn thobegeuenn. unnd enthaltenn. unnd dervyle dann vele der zeefarenden. unnd Bossludenn bynnen Hamborch alhir vann den Schippernn. up Franckrick unnd sunstz mehr andernn ordenn thosegelenn. gehuret. unnd anghenamen. denen doch ghar kein vorbott beschehenn. So befrombdt unns sollichs nicht weinig. und yst unns gantz beschwerlich. dat wy mehr dan andere Coplude. unnd Schipper up desse fhart na Isslandt sollenn vorhindert werdenn.

Derhaluenn erfordert unnser disfalls notturfft. sollichs

I. Erb. W. underdenig anthotogenn. mith flitiger Bitt I. Erb. W. wollenn unns so gunstich vorschinenn. unnd unnbeschwert synn. an denn Erbarnn Radt tho Hamborch thoschriuenn. unnd fruntlich begernn. densuluenn Bossludenn unserm Schepe tho denenn.: wyle desuluenn der segelationn up. Isslandt kundiger dann andere: moge verstedet. unnd gegonnet werden. Ock in sunderlicher betrachtinge. dath sick I. Erb. W. kegenn einen Erbarn Rath tho Hamborch. mit uthstadinge allerleie notturfft. so up Isslandt diennstlich. an victallie. solcke. unnd sunstz nabmlich. unnd fruntlich ertzeigenn. Dan wo de sollichs vann den Erbarnn von Hamborch. bauenn alle gude naturliche thovorsicht. nicht thoerlangende were musten wy es dar henn stellenn. und dar by berowenn latenn. und uns mit andernn Bossludenn umb stehenn. hurenn unnd behelpenn. Twiuelenn averst nicht. wy werdenn I. Erb. W. gunstige forderung desfals by deme Erb. Rade erspriesslich geneten. unnd sindt es umb desuluenn I. E. W. unnsers vermogens thovordenen gantzwillich

I. Erb. W.
gehorsame
burgere
Gerdt Ruther.
Iorgen Koninck
Cordt Kroene
vor sick. unnd ihren
mithredernn vor Norden
up Isslandt.

Denn Erbarnn Hochgelartenn unnd Wolvisenn Hernn Burgermeisternn unnd Radt der Stadt Lubeck. unnsenn grothgunstigenn Herrn.

---

197. 4. janúar 1558. á Grund.

Vitnisburðarbréf um misferli Benedikts Einarssonar, að Jón byskup hafi kvittað hann af því.

AM. Apogr. 4657 „Ex transscripto 1571. d. 8. Junii".

Þad giore eg Jon Ormsson godum monnum kunnigt med þessu mino opnu brefi ad eg hefi sied og yferlesid bref med oskauddu incigli verdugs herra biskups Ions godrar minningar (gud hans sal nadad hafi) suo latandi a mille

annara orda ad fyrnefndur biskup Jon gaf kuittan Benedict Einarsson vm þad misferli sem nefndr Benedict hafdi sektugur ordit med giptri konu Margretu Ellendsdotter.[1]) Og til sanninda hier vm set ec mitt incigli fyrir þetta bref er giort var a Grund j Eyiafirdi þridiudagen fyrir enn þrettanda[2]) þa lidit var fra gudz burd ↀ.d.l.viij ar.

---

198. 13. janúar 1558. á Grenjaðarstöðum.

Helga Aradóttir gefr Þóru, systur sinni, hálft Eyrarland og Kotá, með því skilorði, að Þóra seli sér jarðeignir, er hún hefir erft eða kann að erfa eftir móður þeirra.

Bréfabók Guðbrands byskups í þjóðskjalasafni í 4to., bl. 22 (gamalt blaðsíðutal 11—12) með eiginhendi byskups. — Prentaða bréfabókin nr. 465.

Vm halft Eyraland.

Øllum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendæ[2]) Jlluge Gudmundzson. Teitur Magnusson. prestar. Þorgrijmur Þolleifsson og Hallsteinn Eireksson kuediu Gudz og vora.[2]) kunnigt giorande. ad þa lidit var fra holldgan Jesu Christi m d l viij ar. a Grund j Eyiafirde. a enn atta dag Jola vm̃ kuolldit[3]) vorum vier hia. og heyrdum og saum vppa. j fyrstu ad Helga Aradotter medkendist.[4]) ad hun hefde gefit Þoru Aradotter[2]) systur sinne samborinne alla halfa jǒrdina Eyrarland og jordina halfa Kotǻ er liggur j Hrafnagils kirkiusokn. er hun reiknade sier til erfda hafa fallit epter sijna modur med þui skilorde ad nefnd Helga sagdist vilia eiga skiled ad Þora systur[2]) sijn sellde sier þad jardagotz sem henne hefde til erfda fallid eda falla kynne epter þeirra modur fyrir annad jafngott jardagotz ef nefnd Helga kaupa villde. þa Þora Aradotter være af omaga alldre. skyllde nefnd Þora eignast greindar jarder Eyrarland og Kota med ǒllum þeim gǒgnum og giædum j jǒrdu og a. sem nefndum jordum ætte med lǒgum ad fylgia et cetera.

Skrifad a Greniadarstǒdum j Reykiadal xij dǒgum sijdar eñ fyrr segier.

---

1) er frá 31. dec. 1527, Dipl. Isl. IX. nr. 361. 2) Svo. 3) þ. e. 1. janúar. 4) tvíritað í hdr.

199. **13. janúar 1558. á Grenjaðarstöðum.**

Skipti þeirra systra Helgu og Þóru, dætra Ara lögmanns Jónssonar, á arfi eftir móður þeirra.

AM. Apogr. 4658 „Ex transscripto Sira Þorleifs Arnasonar in recenti membrana. Þetta eru eigenhanda underskrifter, eñ innsigleñ hafa alldri fyrir brefed komid". (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda[1]) Jlluge Gudmundsson. Teitur Magnusson. prestar. Þorgrimur Þorleifsson og Hallsteinn Eyriksson kvediu guds og vora.[1]) kunnigt giörande ad þǎ lided var frǎ holldgan Jhesu Christi M.D.L.v.iij a Grund j Eyafirde ǎ enn atta dag jola. um kvollded.[2]) vorum vier hia og heyrdum og saum upp a. j fyrstu ad Helga Aradotter medkiendest. at hun hefdi gefed Þőru syster sinne samborenne alla halfa jordena Eyrarland og jordena halfa Kotǎ. er liggur j Rafnagils kirkiu sokn. er hun reiknade sier til erfda hafa falled epter sina modur. med þvi skilorde ad nefnd Helga sagdest vilia eiga skiled. at Þora syster sin sellde sier þad jardagoss. sem henne hefde til erfda fallit edur falla kynne epter þeirra mődur. fyrer annad jafngott jardagoss ef nefnd Helga kaupa villde. þa Þora Aradotter være af omagaalldre. skyllde nefnd Þora Aradotter eignast greindar jarder Eyrarland og Kotǎ med ollum þeim gognum og giædum j jordu og ǎ sem nefndum jǒrdum ætte med logum ad fylgia. Svo og lagde Helga Aradotter til lijka. og samþyckis. ad allt þad silfur sem þeim systrum Helgu og Þoru hefde til erfda falled epter þeirra modur Halldoru Þorleifsdottur og svo allt annad silfur sem þeirra frændur eda adrer dandemenn hefde þeim giefed eda feinged sky̆llde vegast og skyllde halfpart ad þy̆ngd hafa hver þeirra systra. þo med þui skilorde ad Helga sagdest vilia hafa i sinn halfpart þad silfur sem fader sinn og moder sin hefde gefed sier ad þeim lifande. frǎ skilde Helga ad til skiptes kiæme þad diasn. sem hennar modurfader hafde henne gefed fyrir morgum ǎrum. þvi þad eitt þing sagdest hun vilia hafa ad ǒskiptu og allañ þennañ giorning handsalade fyrnefnd Helga Aradotter ad

1) Svo. 2) þ. e. 1. januar.

obrigduligur skillde vera Sira Sygurde Jonssyne og Þorunne Jonsdottur fődursyskinum þeirra Helgu og Þöru. so framt sem Þőra Aradotter villde þessu samþyck verda. þa hun mætte med logum samþyckia.

Og til sanninda hier um̄ setium vier fÿrskrifader menn vor ȷncigle fyrir þetta Bref er giort var ǻ Greniadarstodum j Reykiadal .xij. dőgum sijdar en̄ fyr seiger.

Svo latande bref ord fyrir ord sem hier fyrer ofan skrifad stendur. hőfum vier Biőrn Sigurdsson. Sigfus Andresson. Olafur Jonsson og Biorn Palsson sied og yferlesid med þremur oskiertum hangande ȷnsiglum.

Biorn Palsson e h.
Biorn Sugurdsson e h.
Sigfus Andresson e h.
Olafur Jonsson. e h.

---

200. 14. janúar 1558. á Grenjaðarstöðum.

Hjúskapr Páls Jónssonar og Helgu Aradóttur.

AM. Fasc. Lxxv, 19, frumritað transscriptum á pappír frá 19. júní 1605 með hendi Guðmundar Illugasonar í Kristnesi, komið frá síra Jóhanni Briem í Hruna með bréfi 16. jan. 1847. — Gömul uppskrift frá ca. 1660—70 í þjóðskjalasafni. — Lbs. 122, 4to., bls. 167—72, skr. ca. 1700. — Sams konar uppskrift er og í AM. 194, 4to., bl. 106—7 frá ca. 1700. — Prentað í bréfabók Guðbrands byskups nr. 456 (= G) og í Sýslumannaæfum II. bls. 205—7.

Gipting Pals Jonssonar og Helgu Aradottur.[1])

Ollum monnum þeim sem[2]) þietta Bref siǻ edur heÿra. senda[3]) Jllugi Gudmundsson. Teitur Magnusson. Jon Loptsson. Jön Jonsson. prestar. Þorsteinn Gudmundsson. Magnus Arnason. Þorgrimur Þorleifsson. Hallsteinn Eireksson. Jon Þorleifsson.[4]) Steingrimur Jonsson. Þorsteinn Biarnarson[5]) og Äsgrimur Magnusson. kuediu gudz og wora[3]) [kunnigt giørande.[6]) ad þǻ lidit var frǻ holldgan Jesu Christi m. d. l. og

---

1) Fyrirsögnin eftir G. 2) b. v. G. 3) Svo *bæði*. 4) Þoorlaksson 194. 5) Biarnason 194. 6) [b. v.; sl. *bæði*

viij ár. á sunnodaginn næstañ eptir enn átta dag Jóla.[1]) á Grund ȷ Eyafirdi. vorum vier hiá. sáum og heyrdum upp á ord og handsol og yferlysing sem fram főr á fyrrgreindum stad og dag. eptir þui sem hier eptir skrifast.

J fyrstu. Jn nomine Domini amen.[2]) Yfirlysti Sira Sigurdur Jónsson ad eirn heidarligur welborinn mann Páll Jonsson villdi fá sier til logligrar [Eigiñar kuinnu[3]) eina heidarliga velborna jungfru Helgu Aradottir. suo framt þad meinudu ecki gudz log og med þui. at Þorleifur Grimsson mődurfadir Helgu Aradottur hafdi med sijnu ȷncigludu Brefi. suo og med vottum og handsolum. samþykt. ad þessi rádahagur skylldi takast. sem þau ȷncigludu Bref. þar um giord. utviisa. þá lysti sira Sigurdur ad dandi monnum virtist sem adur nefnd Helga Aradottir mætti sinn hiuskap Binda. eptir samþycki Þorleifs. ad sakalausu vit alla. þó ad Þorleifur vilie nu ei[4]) nærri vera. þá litist dándimonnum sem nefnd Helga Aradotter þó med rádi Þorleifs giptist med þui ad hun hafdi og annara sinna hollra[5]) frænda samþycki hier til med sijnum vilia. þui hefdi hun Helga Aradotter nu um bedit sijna faudurmodur. Helgu Sigurdardotter. og sijna faudursystir Þorunni Jónzdottir. og suo sinn faudur Bródur Sira Sigurd Jonsson. at samþyckiast sijnum wilia. og ad optnefndri Helgu Aradottir væri þad til fullkomligs[6]) wilia. ad eiga Pál Jonsson. þá sagdist greindur Sira Sigurdur nu vilia þeim[7]) hennar vilia samþyckur vera. allt þad hann mætti med Logum og æru giora. fyrir gudi og monnum. og slijkt hid sama hefdi hennar fyrr nefnd fődurmodir og fodursystir giort. sem þá var þar nærwerandi. og med þui ad fyrr nefnd Helga Aradottir kiori sinn fodur Broder Sira Sigurd Jonsson. þar þá. ad hafa formæli fyrir sier. og framtelia hennar peninga. þá eptir dándi manna rádi og hennar bőn. sagdist hann[8]) suo giora vilia. eptir þui sem hun hefdi sier ádur sagt. Þui ȷ fyrstu reiknadist mődurarfur þeirra systra. Helgu Aradottur. og Þöru Aradőttur iiij hundrut hundrada. eda meir. med þui silfri. sem Halldóra heitin modur þeirra átti. þó ei

---

1) þ. e. 2. jan. 2) b. v. G. 3) [Eigiñkuinnu G. 4) eigi G. 5) holldra G. 6) —komins G. 7) þessum G. 8) hun(!) G.

hafi[1]) Helga Aradottir þá alla peninga þeirra systra fengid. þá stædi þeir þar þeir stædi. og Helga vel vissi. og Ei taldi Helga sier þá neina peninga. sem hennar systir Þóra á. ut af þeim peningum. huorki jarder nie lausafee. þó hun hielldi þá til um̃bodz. og aungva hennar eign adra taldi hun sier til giptingar. Hier til hafdi Helgu Aradottur verid dæmd fiordungsgiof af peningum sijnz faudurz Ara heitinz. Eñ hanz peningar hôfdu reiknast god xx hundruth hundrada sem Bijviisa mætti med hanz reikningz Bók Ara heitinz. og eigin handskrift. þá reiknadist henni[2]) Helgu þar ut af fiordungur eptir dómenum. þó hun hafi þar af ei fengid[3]) meir eñ Einarstadi fyrir ix tijge hundruth. Glaumbæ xxx° Jngialldstadi fyrir[4]) xx° FliotzBacka fyrir xx° og þar med þriátijge malnytukugilldi. Eñ þeir peningar sem þar eru med meiri. reiknast ad standi fyrir kirkiu[5]) gotzum. og sie kyrkiunnar Eign þar á Einarstodum. Og af ollum̃ ádursogdum peningum Helgu. telur hun sier til kaups vid Pál Jónsson suo mikid. sem hann Pall á tuo peninga á móti. Enn þad hann Páll kann meira ad fá edur medtaka. af hennar peningum. þá reiknist þad j hanz gard. suo mikid sem þad vill verda. þad hann medtekur smátt edur[6]) stórt. og verdi suo med þad sijdasta samanreiknadir[7]) j eina summu. so[8]) hun leggi ei til kaups vid hann meira Eñ hann á nu tuo peninga á móti.

J annari grein. hier j móti taldi fyrr nefndur Páll Jonsson sier til kaups vid Helgu Aradottur iiij° hundrada. ad afreiknudum ollum skulldum. og af þeim peningum gaf fyrr nefndur Páll Jonsson greindri Helgu Aradottur sijna loggiof. þá strax med handsolum̃. fiordung af fyrr nefndum fiórum hundrudum hundrada. at tilskildum lx° j jordunni Sualbardi á Eyafiardarstrond. og þar til adrir peningar. sem til reiknast ad fiordungur sie. Og þessa giof og giorning samþyckti Jón Bóndi Magnusson fadir Pálz. sem þá var erfingi fyrnefnds Palz. suo og Magnus Bródir hanz. og med þessum skilmála handsoludum̃ keypti Páll Jonsson Helgu Aradottur

1) hefde G 2) b. v. G. 3) peniug G. 4) sl. G. 5) kirkiunnar G. 6) og G 7) —reiknad G. 8) þo G.

sier til logligrar Eiginkonu. eptir gudz logum. Og þessi allur ádur sagdur peninga skilmáli uar fram̄ sagdur fyrir handsolunum. á medan þau fyrr nefnd Pall Jonsson og Helga Aradotter hofdu handaband sijn ȷ milli. Og þar eptir festi Páll Jońsson optnefnda Helgu Aradottur sier til logligrar eiginkonu. riett eptir Bőkarinnar ordum̄. og þar eptir fram̄ for eptir gudligum setningi og kristiligri ordineran. eptir vorz nádugasta herra kongsinz Ordinantiu. loflig samvijgsla ȷ kirkiunne. og suo annad sæmiligt sidferdi. eptir sid landsinz.

Og til stýrkz vitnisburdar og sannenda hier um̄. setium vier fyrr skrifader kaupvottar og festingarvottar vor ȷncigli fyrir þetta Bref. er skrifat var á Greniadarstodum. á sama aari. xij dogum siȷdar en̄ fýrr seigir.

Þad medkennust wier Olafur prestur Ellindsson. Halldor Olafsson og Gudmundur Jllugasson ad wier hofum sied og yfir lesit suo latandi bref sem hier fyrir framan skrifut[1]) standa ord efter ord med heilum og hangandi ȷnnciglum þeirra manna sem þar ero fyrir skrifader. Eirnin̄ medkenning Helgu Aradottur. Og til sanninda hier vm setium vier wor ȷnncigli fyrir þessa transkriptt Er skrifat[2]) var á Mukaþverá ȷ Eyiafirdi þann 19a dag Junij manadar áá ari Christi 1605.

(L. S.) (L. S) (L. S.)

---

201. 22. janúar 1558. í Laugardal.

Transskriptarbréf.

Uppskrift meðal Laugardalsskjala í þjóðskjalasafninu, staðfest

---

1) Á eftir þessu kaupmálabréfi Páls og Helgu koma í transscripto:
1. Kaupmálabréf Björns Benediktssonar og Elenar Pálsdóttur, á Möðruvöllum í Hörgárdal 21. jan. 1586.
2. Endurnýjan þess, á Reykhólum 1. febr. 1586.
3. Gerningr um sama, á Möðruvöllum 8. maí 1586.
4. Meðkenning Helgu Aradóttur um sama, á Munkaþverá 28. apr. (1598).
5. Alþingisdómr 1598 um Reykhóla. Alþingisbækur III, bls. 136—7.

2) Svo.

á Hólum 14. júlí 1704 af Jóni konrektor Einarssyni og Marteini Arnoddssyni.

Þad giorum uier Ari prestur Steinolfsson. Biorñ Biarnason. Biorn Konradzson. Oddur Helgason. Stulli Eyolfsson. Jon Olaffsson godum monnum kunnigtt med þessu uoru opnu brefi. ad uier hofum sied og yferlesid gamaltt maldagaBref Laugardalskirkiu i Talttnafirdi suo lᾶtandi ord fyrir ord sem hier eptir seiger.

[Hér kemr máldagi milli Kvigandafells og Laugardals í Tálknafirði frá 1300. — Dipl. Isl. IV, nr. 4].

Og til sanninda hier um̃ festum vier fir skrifader menn uor insigli fyrir þetta vitnisburdar Bref. hvertt ad skrifad uar i Laugardal ȷ Talknafirdi a sialfa[n] Uinsenciusdag vm veturinn. Arum epter guds Burd ϖ[d]l og viij ᾶr.[1])

---

202. 24. janúar 1558. í Hjarðardal.

LANDAMERKI Hjarðardals ens stærra í Dýrafirði.

AM. fasc LIV, 15, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — Árni ritar á meðlagðan snepil: „Þeim fedgum Þorleifi Magnussyne og Jone Þorleifssyne á Kulu i Arnarfirdi". — AM. Apogr. 817.

Vitnisburdur Jons Þorsteinssonar vm landamerke nedra Hiardardals.[2])

Jhesus.

Þad giore ec Jon Ormson Godum monnum kvnnigt med þessu minu opnu Briefi ᾶt ec medkennunst at ec war hia Jone heitnum Þorsteinssyne wpp ȷ xiij ar. sem atte Hiardardal enn stær[r]ᾶ ȷ Dyrafirdi. er liggur ȷ Myrakirkiv sokn. oc hiellt hann landᾶmerke ȷ millum Hiardardals oc Gemlufalls wt ȷ læk þann er kalladur er Gratwallalækur. er rennur wr fialle oc suo riett ȷ sio ofan. [suo oc heyrdᾶ ec hann optsinnis seigia suo oc heyrda ec hann optsinnis seigia.[3]) at sinn fader Þorsteirn heitinn Sveinson hefde halldit þesse landamerke suo fyrir sic. Suo oc war ec optast nær ȷ

---

1) Ártalið, sem hér er misritað („1058"), á án alls efa að vera 1558. Það er í Dipl. Isl. IV. bls. 7 misprentað „1557".

2) Utan á bréfinu með hendi frá 17. öld. 3) [Svo.

Hiardardal medan ec war hia Jone heitnum. oc atte at heita at ec war werkamadur ȷ Hiardardal. þui hann hafde þar Bu. enn sat sialfur ꝺ́ Myrum. oc skipade hann mier oc audrum. þeim som woru ȷ Hiardardal. at hauggud hris oc rifd. oc anndt dt yrkid fyrir wtan Hiardardalsgil. Svo oc wissa ec fyrir aull sanninde. at siera Halldor heitin sonur fyr grein[d]s Jons Þorsteinssonar hiellt oc þesse saumu landamerke wt ȷ Grafwallalæk. Oc til meire stadfestu oc audsyningar oc sanns witnesburdar. feste ec fyr greindur Jon Ormson mitt insigle fyrir þetta witnesburdarbrief. huert er skrifat war ȷ Hiardardal ȷ Dyrafirdi ä manudægin nærstan epter Pals messo wm weturin. þa er lidit war fra hingatburde wors liufa lausnara Jesv Christi ϖccccc.l oc viij ar.

---

203. 27. janúar 1558. í Kaupmannahöfn.

Konungr leysir Erlend lögmann Þorvarðsson af vígum sínum og öðrum sökum, en lögmaður lýkr konungi 5 hundr. dala.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p a. L. 6, 631 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 467—8, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). — Steph. 57, 8vo., bls. 445, ritað fyrir Árna Magnússon (en í það vantar langan kafla og er því gagnslaust). — Prentað í MKet. I. bls. 384—5 (þar er einnig miklu hleypt úr).

Ellender Tharualdssen[1])
fick breff vt sequitur.

Vij Christiann thenn tredie etc. Giore alle wittherligtt. att effitherdij thenne breffuiser E[l]lender Tharualssenn paa wort landt Islan[dt] nogenn tiidt siidenn forledenn haffuer sig v[dj] nogre sager forgrebbit oc ther fore ere faldenn tiill oss. szom er först for enn quinde wedt nafnn Guudloger Ronolffdatter. som handt stack mett en kniff. att hun döde. oc for handt wor mett att bortage oc plustre wor gaardt Bessestede then tiidt the dans[ke] bleff ther slagedt. Szammeledis for hand w[dj] nogre aar haffuer holldet inde hoss seg hans biscops thiende oc icke heller wdgiffuenn tiill kierckenn huess hannom me[tt] rette burde att yde oc wdgiffue. Thesligiste f[or]

1) Thoruardson, 57.

enn gaardt handt solde Guudmunder Sue[ndt]biörnsen. som lenge haffde liggedt öde. oc effther islandsche loug wor faldenn wnder oss oc kronn[en]. fremdelis for handt emod wort breff gaff enn fredelösse karll wedt naffun Eyleuff leigde. s[om] haffde ehiell slagenn syn egenn hosbundt. oc f[or] the hug. styngh oc wförme. handt giorde Orm[er] Thostessenn oc hans mettfolgere. Tha haffuer forschreffne Ellender Thorualdssenn nu for alle forschreffne sager wptingett tiill oss oc weredt ther for wdj wor min[de] oc giffuit oss fem hundrede daller oc haffuer han[dt] loffuett oc tiillsagdt att wille strax wdenn all wiider forhallingh egenn flij til oss oc kronenn forschreffne eyenndom. som handt forschreffne Gudmunder Suendbiörnssen soldt haffuer. oc thedt holde oss oc kronenn wdenn skaade. oc ther som forschreffne Elender Thorualdssenn her effther icke hollder seg tilbörligen som thedt seg bör wdj alle maade. tha shall handt stande synn straff for thesse forschreffne sager. liggeruis som the aldrig afftingett wore. oc effther som hans egedt forpligtelsse breff ther om wduiser oc indholder. som hand oss elskelige Knudt Steenssenn. wor mandt. thienner oc embitzmandt paa wort land Island ther paa giffuit haffuer. Thij forbiude wij alle ehuo the helst ere eller were kunde. serdelis wore foggitther. embitzmenndt oc all andre forschreffne Ellender her emodt effther thenne dag paa wore wegene for forschreffne sager at dele. tiilltale eller wdj nogre maade forfang att giöre wnder wortt hylleste oc naade. Datum Kiöpennhaffnn thenn xxvij dag januarij aar etc. m d^c^ l viij.

Regia maiestas manu
propria subscripsit.

---

204. **27. janúar 1558. í Kaupmannahöfn**

Bréf konungs um grið Erlends lögmanns Þorvarðssonar, og skyldi hirðstjóri skipta lausnargjaldinu með fátæklingum á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 632. (Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 469—70, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Forschreffne Ellender Torualssenn
fick breff som effther fölger.

Vij Christiann thenn tredie etc. giöre alle wittherligtt. att thenne breffuisser Elender Tha[r]ualdssenn paa wort landt Islandt haffu[er] berett for oss. huorledis att hand nogen tiid siidenn forledenn er kommen for skade oc slagett Jon Runolffssens karll ther paa Isla[nd] oc haffuer nu beuist for oss. att handt haf[fuer] ther for stilledt thenn dödis arffuinge tiill fred. thij haffue wij aff wor synderlig gu[nst] oc naade. szaa oc efftherdij then dödis arf[fuinge] er til fredtz stillet. wndt oc tiilladet oc nu mett thette wort obnne breff wnde oc tillade. att forschreffne Elender maa for samme mandrab komme till bod oc bedringh oc ther fore b[öde] effther islandske [loug] oc huess handt for syn frede kiöb tiill oss wdgiffuendis worder. sk[al] oss elskelige Knud Steenssenn. wor mandt. thien[ner] oc embitzmandt paa wort landt Islan[dt] paa wore wegenne wpebere. oc thedt siidenn skiffthe oc wddele eblant the fattige hussarm[e] paa forschreffne Islandt oc giöre oss ther fore rede oc huorledis handt thedt wdschiffthedt haffuer. Thij forbiude wij alle. ehuo the helst ere eller were kunde. serdelis wore foggitther. embitzmenndt oc alle andre. forschreffne Elender Tharualdssen her emodt. effther som forschreffuit staar. att hindre eller wdj nogre maade forfang att giöre wnder wort hylleste oc naade. Actum Kiöpnehaffnn thenn xxvij dag Januarij aar etc. mdlviij

Regia maiestas manu
propria subscripsit.

---

205. **31. janúar 1558.** **í Hvestu.**

Transskriptarbréf.

AM. Apogr. 4460 „Ür sirpu Biarna i Arnarbæle“.

Þad giorum vier Steirn[1]) prestur Þorbiarnarsson. Þollakur Einarsson. Biorn Biarnarsson. Biorn Konradsson. Jorundur Steinmodsson. Oddur Helgason. Einar Palsson. Stulli

1) Svo.

Eiolfsson. Gudbrandur Biarnarson. Þorsteirn Kietilsson. Fusi Helgason godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefi ad wier hofum heyrt og sied yferlesin so hliodanda bref med dandimanna ȷnsiglum ord fyrer ord sem hier fyrer ofañ stendur skrifad.

[Eru nockur bref um Vatzfiord, qvæ alibi habeo.[1])

Og til sanninda hier um þa festum vier fyrnefnder menn wor ȷnsigli fyrer þetta Transkriptarbref huort ed skrifad war ȷ nedre Huestu i Arnarfirdi a almenniligu hieradzþingi á manudaginn n[æsta] fyrer kyndelmesso vm veturinn. arum epter lausnarans fæding ꝺ.d.l og viij.

---

206. 6. febrúar 1558. í Múla.

Fjórir prestar og fimm leikmenn lýsa síra Sigurð Jónsson giftingarmann Helgu Aradóttur, bróðurdóttur sinnar, enda hafi Þorleifr Grímsson, móðurfaðir hennar, áðr tjáð sig samþykkan ráðahag hennar og Páls Jónssonar, en hafi eigi komið á tilsettan stað og stund.

Gömul uppskrift frá ca. 1660—70 í þjóðskjalasafni (= a). — Lbs. 122, 4to., bls. 161—7, skr. ca. 1770. — Sams konar uppskrift er og í AM. 194, 4to., bls. 104—6, frá ca. 1700. — Prentað í Sýslumannaæfum II, 203—5. Sbr. og Bps. bmf. II. bls. 360.

Samtal[2]) um̃ gıȷpting Páls og Helgu.

Þad giörum vier Jllugi Gudmundsson. Teitur Magnusson. Jón Loptsson.[3]) Jon Jónsson. prestar. Þorsteirn Gudmundsson. Magnus Arnason.[4]) Þorgrijmur Þorleiffsson. Hallsteirñ Eyrijksson. og Steingrijmur Jonsson. godum monnum kunnugt med þessu voru opnu breffe. þá lided var fra holldgan vorz herra Jesu Christi 1558 á sunnudagzmorgunenn[5]) næstañ effter atta dag ȷola á Grund ȷ Eyafıȷrdi. ad heidursamlegur[6]) mann Sira Sygurdur Jonsson beiddi oss fyrr-

---

1) [með hendi Árna Magnússonar. 2) Annad samtal, *a*, 122, Sýsl., því að á undan er Skriðudómr frá 21. maí 1556. 3) 122, Sýsl.; einhvern veginn misskrifað í *a*, því líkast sem: Jlıȷfsson. 4) *leiðrétt;* Arason *a*, 122, Sýsl. 5) 122, Sýsl; – morgun *a*. þ e. 2. jan. 6) bróðursamlegur(!), Sýsl.

neffnda menn heillra[1]) rǻda og lôglegra[2]) ǻlita huorsu[3]) oss þætte lôglegast ad farandi heimañ ad giffta[4]) sijna Brǿdurdottur Helgu Aradottur ad obrǻkudum Gudz logum og manna. Þui hann lýsti fyrer oss ad hann villdi ongvum manne ǿrett giôra. Eñ j annari grein villdi hann heil og holl rad leggia[4]) þessari sinne frændstulku. tiadi hann og fyrir oss ad honum þætti hennar rǻd[5]) med spiôllum fara. og þui[6]) naudsyn vera ad hun væri ej fijrd sijnu jafnrædi og sæmd. sagdi hann oss ad hennar villdi fa til ektaskapar [og eigeñordz[7]) eirñ velborenn. fiǻdur.[8]) og forsǿktur heidarlegir dandess sveirñ Paall Jonsson. og hefdi hann og hans fader Jon B[onde] Magnusson þessa marga tijma med sæmd leitad vid hana og hennar frændur. sierdeiles vid Þorleiff B[onda][9]) Grijmsson. hennar modurfôdur. sem hennar gifftingarmadur rettelegur var[10]) effter landslôgum. og af honum hofdu þeir svoddañ suar feinged. sem her effter skriffast. upp a sagda mǻlaleitañ.

J fyrstu synde[11]) hann oss breff med inziglum þriggia skilvijsra manna. so hliǿdandi ad þeir hefdu hia wered og til kallader a Môdruvôllum j Eyafijrdi ad heira ord og siǻ handsôl þeirra Þorleifz og Pǻls. ad Þorleiffur hefdi þa lofad med handsôlum ad samþickiast þessum gifftingum svo framt sem þad væri vilie ǻdurgreindrar Helgu.

J annari grein kom fyrer oss breff Þorleiffs med innzigle hlýdandi[12]) ad hann villdi þessum rǻdahag og ektaskap greindra manna Pals og Helgu samþickur vera.[13]) og hann villdi siǻffur ǻ þui sama ǻri hafa skilmǻla fyrir sogdum gijfftingum. og[14]) þa þessi lofun Þorleifz fram geck[15]) skriffadest datum 1557.

J [þrida mǻta[16]) kom fyrer oss. ad fyrrnefndur Pall hefde skriffad til greindum Þorleiffi þǻ a sama sumri med vj dandesmanna innziglum. so og skrifadi Þǿrun Þorleifi til ad koma j ǻettañ tijma. stad og dag lagasuar ad haffa

1) hollra 12, Sýsl. 2) lostugra(!), Sýsl. 3) 122, Sýsl.; huors *a*. 4) gefa, Sýsl. 5) Sýsl.; sl. *a*, 122. 6) þad 122. 7) [sl. Sýsl. 8) friður(!), Sýsl. 9) sl. 122. 10) væri, Sýsl. 11) 122, Sýsl.; sendi *a*. 12) hljóðandi, Sýsl.; sl. 122. 13) verda 122. 14) sl. Sýsl. 15) fór, Sýsl. 16) [þridiu grein 12.

fyrer greindum gifftingum effter skilldu og sinne truloffun. voru tueir skilvijser menn sender til Þorleifz med þessi breff og feingu þau Þorleifi j hönd. eñ væri[1]) ecke enn nu j dag tilkomenn. og eingenn hans umbodsmadur. og eckert þad suar sendt sem nockur manndomur j væri. þad[2]) [nefnd Helga[3]) nær [vera kynne.[4])

Og nu [med Gudz hialp[5]) og forsiä. þa vilium ver gefe suar [sier huorri[6]) grein sem frañ fyrer oss hefur komed. [sem Gud gefur[7]) oss vit til.[8])

J firstu ad[9]) Þorleifur lofadi med vottuñ og handsölum ad samþickiast þessum gifftingum Pals og Helgu. svo frant þad væri hennar vilie. þa vitum vier ej betur eñ slijk trű-lofun og handsölud mäl eigi ad halldast effter lögum. fyrst ad hennar[10]) vilie pijkunnar er samþickur giördur gijffing-armannsens. og med rettu meigi hun eigi ödrum minne gifftast eñ greindum Pali. ad so prőfudu. til stirkingar upp a vora grein höfum vier sied bref og inzigli herra Oläfz Hialltasonar. huor oss þiker ad[11]) eiga ad[12]) sið effter Guds lögum ad[13]) til gange gifftingar j hanz stijffte. og virdest honum med fleirum heidurzmönnum. sem og þeirra innzigl-udu giorningzbrefi. sem Þorleifur meigi þetta j onguañ mäta bregda. fyrst hann sveirñenn var jaffnrædi pijkunnar og ad ollu meinalausu.

J annari grein þar Þorleifur lofar ad hafa skilmäla fyrir sömu gijfftingum þad sama är vitum vier eigi betur eñ þa hafi hann sinn[14]) eindaga ä sett til skilmäla og brudkaupz-giördar effter þui sem lögmäled upp a hliodar. þo hann setie þar ecki sierdeilez stad og dag til. þä vard þad þui ad verda innañ sama arz sem innziglad trulofunarbreff upp a hliődar er þau Pall og Þőrun uegna skilmäla þa beiddu Þorleif ad koma j sijnu brefi fyrir sijna dotturdotter[15]) so henne mætte sæmd og heidur ad werda. [virdest[16]) oss sem þau haffi þad skiallega giört og so hafi ätt ad vera.[17])

---

1) var 122. 2) þó, Sýsl. 3) [nefndre Helgu 122. 4) [122; væri, Sýsl.; vera *a* (sl. kynne). 5) [ad hialp Guds 122. 6) [fyrer hvorre(!) 122. 7) gefe 122. 8) [sl. Sýsl. 9) 122; þar, Sýsl.; sl. *a*. 10) sl. Sýsl. 11) sl. Sýsl. 12) b.v. Sýsl. 13) og(!), Sýsl. 14) sr, Sýsl. 15) Svo. 16) virtest 122 17) [sl. Sýsl.

þui[1]) j nafni drottens vitum vier ej betur. fyrst Þorleifur er nu ej til komenn. og eingenn hanz løglegur umbodsmadur. eñ opt nefnd Helga meigi nu ad saklausu gifftast greindum Pali og nu meigi sa hennar frændi sem hennar radi filger. og best hefur og dănumensku til. ad saklausu vid huðrñ mann mæla fyrir hennar gifftingum. seigia fram̄ heimañfilgiu og skilia tilgiðf. fyrst gijfftingarmadur afræker og vill fresta jafnrædis[2]) gifftingum. þui þad bannar logmaled. vitum vier ongvañ betur tilfallenn eñ Sira Sygurd Jonsson hennar fødurbrodur og hann þar varla a mőti meiga mæla. ef hun hann þar til kȳs med samþicke sinnar fødursystur Þőrunar. þui oss virdtest[3]) þad fram̄ hafa komed vid greinda Helgu. sijdañ fader og mőder fră fiellu. ad þau hafi henne best viliad. þui sa var hans năunge sem miskunarverked giðrdi (Luc. X.). so og vitum vier ad þad er Guds gődgiarñ vilie. ad fødurleisingi[4]) og modurleisingi[4]) sie[5]) ecki ðllum frændarădum̄ sviptur.[6]) Vilium vier fyrr[7]) skriffader[8]) menn þessara vorra[9]) raada Bikender verda fyrir Gudi og mønnum. effter vorri samvitsku.

Og til sannenda hier um setium vier vor inncigle fyrer þetta breff. skriffad j Műla j Adalreikiadal. sunnudagenn næstañ epter purificationem[10]) Marie. a sama Are sem firr seiger.

---

207. 10. febrúar 1558. í Kaupmannahöfn.

Bréf Nikulásar Skánungabyskups Palladiuss til presta á Íslandi (prentað framan við Margarita theologica, 1558).

Margarita theologica í þýðingu Gísla byskups Jónssonar, prentuð í Khöfn 1558, bl. Aij—Aiij.

Nicolaus Palladius. Superintendent i Schaane Stigt. ønsker alle Guds hellige ords tiennere. paa Jsland. Guds euige naade oc fred ved Jesum Christum.

Kjere Herrer oc brødre i Christo. effterdi det hellige

---

1) þá, Sýsl. 2) 122, Sýsl.; jaffnrædi, *a.* 3) virðist, Sýsl. 4) 122, Sýsl.; —gium, *a.* 5) séu, Sýsl. 6) sviptir, Sýsl. 7) 122, Sýsl.; firer, *a.* 8) nefndir, Sýsl. 9) sl. Sýsl. 10) 122; purificatio, *a*, Sýsl.

predicke Embede er det ypperste. høyste. oc suariste embede som er i denne Verden. i hvilcket Guds euige søn vor Herre Jesus Christus vaar selff forordinerit til en lerer oc predicanter. Da bør fordi en siele Sørgere ath legge sig effter met alsom størst vindskibelighed. at hand kand vere duelig oc skickelig til at lere oc vnderuise den hellige Kircke. huilcken Gud haffuer atspurt met sit egit blod. oc tage grangiffuelige vare paa at ingen aff Christi Faaer bliffue fordømpte. for sin forsømelse skyld. paa det Gud skal icke vd kreffue deris blod (det er deris fordømelse) aff hans hender. Saa siger den hellige Apostel Paulus til Titum i det første Cap: En kircke Tienere bør at vere bequem til at lære andre. Paa det hand kand vere bequem til at lere. oc formane andre. der hører megit til.

Først at hand skal flitelige læse oc studere i den hellige Scrifft sin gandske liffstid. oc besønderlig naar hand er kaldit oc ordinerit til det hellige predicke Embede.

Der nest skal hand beflite sig effter at hand kand forstaa det hand les. Der til haffuer hand gode Bøger behoff som ere screffne aff de hellige oc vise met huilcken Gud haffuer synderlig begaffuit met den hellig Aands naade til at legge scrifften vd.

Til det tredie saa skal hand haffue en god hukommelse at hand kand vide oc betencke huarledis[1]) hand vil begynde sin predicken. fare frem i den oc huorledis hand vil ende den. oc vide huorledis hand skal dele oc skiffte sin predicken at saa at folck kunde vide huad de skulle besønderlig bere hiem met sig aff predicken.

Til det fierde hører der til ocsaa it got redeligt maal at folcket kand forstaa oc mercke huad hand siger. icke vere snarmelt.

Til det femte skal hand legge vind paa at hand kand met sin predicken røre oc beuege menniskens hierter. huo som vil komme andre til at grede hand skal selff grede først.

Til det siette. skal hand vere tro i sit embede som S. Pauel siger til de Chorinter.

---

1) Svo.

Til det siuende skal hand vere dristig oc wforferdit i sit embede oc tale som en guds Legat med stor myndighed. icke anse nogens person men straffe dennem som straff er verd oc trøste dennem som haffue trøst behoff.

Til det ottende skal hand idelige bede oc kalle paa Gud. for sig oc sit ganske predicke Embede. at hand kunde io vere bequem oc duelige til at lere andre och vise dem den rette vey til himmerigs Rige. effter den hellige scrifftis lydelse.

See. saadant andet mere hører der til at en siele Sørgere kand vere (som Paulus siger) bequem til at lere andre.

Til saadan bequemhed oc duelighed er denne merckelig bog saare nyttelig. huilcken som er vddraget aff den offuer maade herlige Bog som kallis Loci communes. screffuit aff den høylerde Mand D: Philippo Melanthone. Och haffuer denne fromme vellerde mand her Gilbert Jonsøn Superintendent paa Sønderfeldt giort en saare god gerning i det hand haffuer vdset den paa Jslands maal saa at baade de som predicke Guds ord oc de som høre det samme kunde haffue en ret vnderuisning oc lerdom der aff Gud til ære oc dem til salighed. Oc haffuer samme bog sin rette tilbørlige naffn og Titel ath hun kallis Margarita Theologica. det er. den hellige scrifftis Perle. i det hun begriber vdi sig de skøniste oc beste stycker som er den hellige Scrifft som skinner klarer end Perler oc Guld. ia denne bog er en skøn Carbunckel sten vdi huilcken mand kand see oc kende vor Herre Jesum Christum at vere vor eniste salighed retferdighed genløsning. oc euige liff.

Saadanne Perler som vor Herre Christus siger skulle io icke kastis for Suin. det er. Guds fiender som hade oc forfølge denne Saligheds Lerdom. och ville icke lade sig vnderuise. de er icke verd at høre saadan dyrebar lerdom. Men effte[r]di de ville icke anname samme himmelske Lerdom da skal det samme ord fordømme dem paa den yderste domme Dag. Saa beder ieg eder mine gode Herrer oc brødre. paa vor Herris Christi vegne. at i ville haffue denne skøne Bog hiertelig kær. flitelige lese. oc studere der vdi. tacke

Gud for den omhygelighed[1]) vor naadigste Herre Kongel: Ma: haffuer oc saa for alle eders salighed. oc som boo paa Jsland. oc haffuer bekostet denne Bogs[2]) vdprentelse. oc forskicket saadanne himmelske Perler til eder met forneffnde her Gilbert. Hvorfaare eder bør ocsaa inderligt at bede. at Gud vilde for sin søns skyld Jesu Christi. end nu i lang tid forlenge hans Kongel: Ma: leffnit.[3]) met sundhed. oc karskhed. oc met it fredsommeligt regimente. Gud til euig ære oc alle hans naadis Vndersaatte til bistand. trøst oc hielp. Vor Herre Jesus Christus vere met eder alle til euig tid. Screffuit i Københaffn. 50 Feb: Aar 1558.

---

208. [ca. 10. febr.] 1558. í Kaupmannahöfn.

Bréf Pétrs byskups Palladíuss til Gísla byskups Jónssonar (prentað framan við sálmakver hans, 1558).

Sálmakver Gísla byskups Jónssonar, Khöfn 1558, bl. Aj—Aij.

Peder Palladius. Til den fromme Her Gilbert Superintendent i Skalholt stict paa Jsland.

Naade oc Fred aff Gud ved Jesum Christum. Kære Her Gilbert. sønderlig gode ven. tacker ieg Gud. ocsaa for den gaffue. som hand haffuer giffuit eder til at Transferere. vd aff den Hellige Scrifft. paa Jslands maal. ocsaa Hellige sang. oc Aandelige Viser. til den Meninge[1]) Mands vnderuisning. trøst oc husualelse. Som ieg haaber at det fromme Klerkeri paa Jsland icke forsømmer ath siunge læsse oc scriffue disse Psalmer. och de som min fromme her Morthen Eynersen lod vdsette til gaffns. oc til Guds ære. Gud giffue sin naade der til Amen. Oc som den Hellige Paulus raader alle Fromme Christne. vdi sit sendebreffs femte Capittel til de Epheser. Der som hand saa siger.

Bliffuer fulde aff Aanden. och taler met huer andre. om Psalmer oc Loffsange oc Aandelige Viser. siunger oc leger for Herren i eders Hierte. oc siger altid. Gud oc Faderen tack for alting. i vor Herris Jesu Christi naffn.

---

1) Svo. 2) Sogs, frumr. (prentvilla). 3) leffuit, frumr. (prentvilla).

Der faar er det gaat oc effter Guds vilie. at framsette oc bruge Hellige Psalmer som i her gøre til Guds ære. tagen-dis løn aff hannem. oc hannem eder Befalendis til euig tid Amen.

---

209. 18. febrúar 1558. í Holti.

Testamentisbréf Þorleifs lögmanns Pálssonar á Skarði.

Hér tekið eftir tveimur uppskriftum: 1, uppskrift í þjóðskjala-safni m. h. Magnúsar Einarssonar á Jörfa, gerðri beint eptir frumrit-inu á kálfskinni, en nú er hún brot eitt músétið; 2, uppskrift eftir gömlu uppskriftinni Magnúsar, meðan hún var heil, innfærð í Sýslu-mannaæfir Boga Benediktssonar, og segir Bogi uppskrift sína gerða í flýti á Staðarfelli 2. dec. 1837. Þar sem gamla uppskriptin og upp-skrift Boga verða bornar saman, má sjá, að uppskrift Boga er ekki sem nákvæmust, þó að fylla verði út etir henni eyðurnar í Jörfaupp-skriftinni. Neðan við gömdu uppskriftina stóð: „Ofan og framan skrifað eptir heilu og vel læsilegu pergamentisbréfi in originali með ósködduðu hangandi innsigli Þorleifs Pálssonar. Vitnar að Jörfa þann 3ia Maii 1744.

Ormur Daðason. Magnús Einarsson."

Bréf þetta er prentað í Sýslumannaæfum II. bls 638—40.

Testamentum bref Þorleifs Pålssonar.

Jn nomine domini amen eins gudz i algiordre þrenn-ingu. hann se vernd min. vardveisla. varigd og vidvorvn allra minna vondra verka og haskasamligra hugrenninga bæde fyrir lif og sal. eigi sidur hialp min og heilsa. hal-kuæmne og hugarstirking til allra godra verka. endurbæting. afmaning allra minna misferla [og mot]stadligra afbrota et cetera. Giore eg Þorleifur Palsson svo fellt testame[ntum fyrir] minne syndvgre salu. Steinunnar minnar. barna minna. fedgina f[rænda allra] og foreldra gudi til lofs og dyrdar og hans milldvzstv modur [mey og jungfru sancte Mar]ie oss greindum monnum til æuenligrar og oendanligrar glede og [ǫllum kristnum salum. heill] ad uite og vitzmunvm. og skyre skinseme. J fyrstu [gef eg mig allzvalldanda gu]di grædara minvm i valld og hans [haleitv modvr. hvn ui[rdizt ad bidia fyrir mier sinn] sæta[zta so]n drottenn vorn [Jhes-um Christum ad hann] miskv[nni mier og fyrirgefi mier allar mi]nar [saker og synder. sem eg hefi honum a moti

giôrt med ord og vmlidin vond verk. J fyrstu kys eg mier og minum likama legstad ad kirkinni a Skardi. Þar med gef eg greindri kirkiu sidan stack. eg a. og vil eg vr honum se giôrder ij hauklar. Þar til gief eg henni kaleik. eg a. med þui forordi. ef nockrer vilia hann i burt hafa. svo kirkian megi ecki niota hans. skulu mınir [erfingiar] hann aptur til sin taka. Jtem gef eg kirkiunni i Garpsdal iarn til iarnkalls. og .x. alna langar hillur. Jtem gef eg sonum minum þremur i þessa mina testamentum giôf suo fellda peninga. Jn primis gef eg Sigmundi syni minum iôrdina Mela. sem liggur a Skardzstrond fyrir þriatiger hundrud. og þar til med .x. malnytiukugilldi. og daggard fyrir siô hundrud. þar til þriu hundrud og tuttugu i gelldum peningum. nautum og saudum og daudum þarfligum peningum. med þeim fiorum hundrudum. er eg hefi anafnad honum. þar [til] tel eg honum tie er eg a a Grôfum. Asmundi syni minum gef eg iôrdina Kleifa. sem liggur i Gilsfirdi fyrir iiij^c og xx. og þar med .x. malnytiu kugilldi. og stackshnappa fyrir .v. hundrud. er eg hefi golldid fyrir hann. og þar til skipa eg honum vj^c i daudum peningum þarfligum. Olafi syni minum gef eg iôrdina Þorustadi. sem liggur i Bitru. fyrir xvj^c. og þar med þriu malnytiu kugilldi. Jtem gef eg Þordisi dottur minni iôrdina halfa Kvennahvol. Jtem gef eg þeim presti. sem mig syngur til molldarinnar kugilldi. Serdeilis gef eg orikum fatækismonnum þeim sem bera bôrn sin a vonarvol fimnı .c. i smiôrum. vadmali. skoledri og færleikum. og vil eg golldid se ad næstum fardôgum epter. er gud mig] burt kallar. Jtem lena eg Gudrunu Petursdottur jordena efra Hvitadal sem liggvr i Saurbæ i alla sina lifsdaga an navckurar landskilldar edur leigv eñ þa hvn vill ecki ẏrgreinda jord leingur hafa. skulv miner erfingiar hana aptur taka. Jtem gef eg sin tie hvorvm þeirra brædra Jone Peturssyne envm elldra og envm ẏngra. Sveine Sigmundzsyne gef eg .x. avra af landskilld sinne.[1]) Jone Olafsyni a

1) Hér kemur á eftir: *og sinna*, og er undirstrikað í gömlu uppskriftinni, sem táknar, að það skuli falla burt, enda fellt réttilega niðr í uppskrift Boga.

Geirmundastaudvm adra x aura. kugilldi gef eg hvorvm þeirra Tirfinge og Birne. Gvdrvnv Petvrsdottur gef eg hest sem kendur er Avsta[n]iarpur. Gvdmunde Jonssyne gef eg brunskiottan hest. eg á. skulv þessar greindar giafer minar med þeim fleirvm giofvm og giorningvm sem hier epter standa snuast vpp i mina testamentvmgiof. salvgiof. tivndargiöf. og allar þær lægiafer sem kristen rettur æ kvedur [ad fra]mast meigi gefa ad lægvm. lysi eg mina peninga ix c. hundrada med þeim [attatiu] hundrudvm sem Steinon min á hia mier. hier med gief eg Gunnari Einarssyne [hundradz uppfædi i minum] peñingum. so og gef ec ævenligt bord Vigdise frændkonv minne. G[udrvnu Einarsdottur og Gud]rvnv Þorsteinsdottur. Gudrvnu Sigurdardottur og Gudrvnu [Olafsdottur. skil eg þad til. þær] synge dagliga af tavlvm pater noster fyrir salv minne. barna [minna. frænda og forelldra]. so og ei s[idur skipa eg]. ad miner erfingiar gefi fimm [aura i kosti árstidardag minn] so leinge [sem eg lifi fat]ækvm monnum sem mest [þurf]a. [so gef eg Sigridi dottur minne krossinn þann sem eg á hia henni. og reidskap minn. Gudrunu dottur minne gef eg festina mina. og hestinn þann. sem hun hefir adur gefid mier. Serdeilis skipa eg Sigridi dottur minni Skard a Skardzströnd til fullrar eignar med þui moti ad Gudrun dottir min fai adra peninga jafna ad lögligri virdingu. so um bidiandi Gudrunu mina og Sigridi. ad þær samþycki þessa mina testamentumgiörd og reidugliga gialldi sierhverium þad eg hefi ecki sialfur ánafnad. Hier med gef eg upp allar öreigaskullder. so og bidiandi alla menn. þeir fyrirgefi mier allar minar vondar misgiörder. Serdeilis mina undermenn. So er eg og umbidiandi alla goda menn sem standa yfer minum greptri. þeir segi mier nockrar godar bæner. so aller þeir er mitt andlat fretta. Gef eg alla mina undermenn kvitta. og þa sem mitt hafa þegid an heimilldar. Bid eg ad þessi min skipan og testamentumgiörd halldist epter þui sem kristin rettur og lögbokin innihelldur um allar þær giafer sem i þeim finnast. so öngvar onytist so framarliga sem þeir vilia fordast andliga pinu annars heims og ávitan þeirra manna. sem þessi litil ölmusa er gefin. skal þessi min testamentum

giörd standa obrigdanlig hedan i fra. Og til sanninda her um set eg mitt innsigli fyrir þetta testamentumbref. hvort skrifad var i Hollti i Saurbæ tolfta calendas Marcij manadar. ærum epter gudz burd ꝏ. d. l. og atta.

---

210. 21. febrúar 1558. á Hólum.

Þorbergr bóndi Bessason lýsir því, að hann hafi fengið Ólafi byskupi Hjaltasyni til eignar jörðina Litlatungu í Bárðardal.

AM. fasc. LIV, 16, (nú í þjóðskjalasafni), frumrit á skinni úr safni Hólastóls; „sk." (skilist), og »36" í kopíubók stólsins. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr, 3465.

Þat giore eg Þorbergur bondi Bessason godvm monnum kunigt med þessu minu opnu brefi. at eg hefi feingit biskup Olafi Hialltasýne ȷordina Litlatungu ȷ Bardardal. er liggur ȷ Lundarbrecku kirkiusokn. til fullrar og allrar eignar og frials forrædis. undan mier og minum erfingium. Eñ under hann. eda þann sem hann uill greinda ȷord gefa. edr giallda. þui ec hefi fullt og allt verd vpp borid fyrir þessa fyrr skrifada ȷord sem mier vel ænæger. Og til sannenda hier um set eg mitt ȷnsigle fyrir þetta bref. Skrifad æ Holum ȷ Hialltadal xxj dag Februarij manadar anno domini 1558.

---

211. 28. febrúar 1558. í Kaupmannahöfn.

Konungr leggr Gísla byskupi Jónssyni tíundir úr nokkurum sýslum.

Bps. Skalh. II, 3, frumrit á skinni, með innsigli konungs. — AM. Apogr. 2509. — Steph. 57, 8vo., bl. 441 (ritað fyrir Árna Magnússon). — Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 629. — Prentað í FJ. Hist. eccl. Isl. II. bls. 336—7, í MKet. I. bls. 387 og í JS. Lovsaml. for Isl. I. bls. 75—6 (alstaðar þar ágrip eftir Reg. p. a. L.).

Gilberts breff paa nogen tiende.[1])

Wij Christiann thenn tredie mett Gudtzs naade. Danmarckis. Norgis. Wenndis och Gottis konning. Hertog vdi

---

1) Utan á bréfinu með gamalli danskri hendi, væntanlega Knúts hirðstjóra Steinssonar.

Sleswig. Holstenn. Stormarnn och Dytmerskenn. Greffue vdj Oldennborg och Delmennhorst. Giøre alle vitterligtt att wij aff wor synnderlig gunnst och naade haffue vnndtt och tilladett och nu mett thette wortt obnne breff vnnde och tillade. att all thenn stuund Oss Elskelige hederlig och hoglerd mannd her Gilbertt Superintendentt tiill Sckalholtzs stigtt paa wortt lannd Jslannd. er Superintendentt vdj for^ne stichtt. maa och skall hannd tiill sinn vnnderholdinng. nyde. bruge och beholde. all wor och kronenns tiennde aff thesse effterschreffnne syssell. somm er Awstfierdesyssel. Sidesyssell. Arnnesyssell och Jsefierdtzssyssell. Thij forebiude wij alle ehwo thee helst ere eller were kunnde. serdelis wore fogeder. Embitzmenndth. oc alle andre for^ne her Gilbertt her emodt paa for^ne wor och kronenns tiennde. aff for^ne Syssle. effther somm forschreffuitt staar. att hinndre. eller vdi noger maade forfanng att giøre. vnnder wortt hyldest och naade. Giffuitt paa wortt slott Kiøbennhaffnn then Ottennde och Tiuge dag Februarij. Aar et cetera M.D.Lviij.

Wnnder wortt Signnetth

Christian.

---

212. **28. febrúar 1558. í Kaupmannahöfn.**

Konungr skipar síra Gísla Jónsson byskup í Skálholtsbyskupsdæmi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 5, 336 (uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). — Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. II. bls. 336 og í MKet. I. bls. 385—6.

Her Gillebert fick breff att skulle were superintendent wdj Skallholtzs sticht paa Jslanndh saa liudendis.

Vij Christiann etc. Giøre alle witterligt. att wij nu haffue forordineritt. tilltroett och befallitt och nu mett thette wortt opnne breff forordinere. tiltroe. befalle och fuldmagt giffue oss elskelige her Gillebertt att were superatendenth offuer alltt Schallholtzs sticht paa wortt land Islanndh ther att drage omkringh och haffue tillsiunn wdj alle geistlig sager och predicke och lere Guds ord och thett hellige euangellium

rennt och clartt for allmuenn och wisitere alle sognekierkerne wdj forschreffne Skalholtzs sticht och haffue flitig tillsiunn. saa Guds ord och euangelium predickis och leris rennt och clartt offuer ald forschreffne Skallholtzs sticht. och att religionenn hollis wed magt och wdj alle maade rette seg epther thenne wor obnne beschreffnne reformatzs och ordinantzs. som wij hanem medgiffuett haffuer. och skall hannd nıett skollenn och skollmesters wnderhollingh rette seg epther hues breff. som wij tillfornn ther om haffue ladett wdgaae. Thij bede wij och biude alle wore fogittere. embitzmendh och alle anndre offuer alltt forschreffne Skalholtzs stigt. attj forschreffne her Gilebertt wdj same sytt superintendentzs embede paa wore wegne ere bystandige. och hanem ther huos hantthaffue och beskierme. Thessligiste biude wij mienige allmuge. geistligh och werdsligh. ingenn wndertagett ther samesteds. attj rette ether epther same wor reformatzs. som hannd etther wdj saa maade paa wore wegne foregiffuendis worder. then wdj alle maade att fuldgiôre och wed magt holle epther som then wdj alle maade wduiser och indeholler. Och lader thett ingennlunde. Giffuit etc. Datum Kiôpnehaffnn 28 Februarij aar etc. mdlviij

Regie maiestatis manu
propria subscripsit

---

213. 2. mars 1558. á Syðri Ökrum í Blönduhlíð.

Gunnar Gíslason og Magnús Jónsson transskribera transskript frá 5. febr. 1451 af bréfi um Helluland, Ásgrímsstaði og Skíðastaði frá 13. mars 1388.

AM. Fasc. IV, 10 (nú í þjóðskjalasafni). Sjálft transskriptið frá 1558 á skinni. Bæði innsiglin eru dottin frá, og sjást förin eftir þau.

Þat giorum wid Gunnar Gijslason og Magnus Jonsson godum monnum kunnigtt med þessu ockru opnu brefi at vit hôfum siet og yfer lesit so latande bref med heilum og lesanligum hangande jnciglum suo latande ord efter ord sem hier fyr skrifad stendur. Og til sanninda hier vmm setium vit ockur jncigle firi þetta transkriptum bref skrifad

a Sydrum Aukrum [j] Blondu hlijd j Skaga firde midvikudaginn næstan fyrir Jonsmesso vmm veturinn a faustu arum epter gud[s] burd m. d. l. viij.

---

214. 7. mars 1558. í Kaupmannahöfn.

Sendibréf frá Gísla byskupi Jonssyni til Daða bónda Guðmundssonar.

AM. Apogr. 4654 „Ex originale chartaceo (innsigludu sendibrefi) fra vicelògmanninum Oddi Sigurdssyne“, og er uppskriftin með hendi Árna Magnússonar. „Signeted utan å er lited og innan i þvi (IHS)“.

Jhesus.

Astsamlig heilsan i gudi almattigum vid hans son Jhesum Christum sendizt ydur alla tima af gudi og mig til minn kiære broder.

Alla hlute er eg ydur þackandi bædi forna og nyia mier synda.

Vitid kiære vin. ad mier geingur allt vel til æ lickamans vegna þat gudi minum til kemur. Suo og hefi eg nædugan kong. þar med vinattu og kunnskap allra bestu manna. Jtem kiære vin. ydartt bref færda eg fyrer minn herra konglig Majestet og hans næd bifaladi Cantileranum[1]) ad lesa þat. veit eg eigi hvertt svar ad eg mun fæ. Trueg ad Knutur vilie i virdingunum sitia i þvi og odru. svo og hefi eg þat annad bref fyrer hans næd borid et cetera. Jtem kiære broder hafa mestar tiunder sagt oss goda natt ur Jslandi. hverium þat er ad k[ienna] þat veit gud.

Eigi kann eg nu ad skrifa ydur til ad sinne um allt eitt og annad sem hvad i hveriu er ordit. þvi eg hopunzt ad vid munum sialfer med gudz hialp vel og glader finnazt. Jn Summa: allt gott og gamallt ockar i millum bundit vil eg giarna hallda i mina lifdaga og ydarn bog ad hyllazt. Eigi kann eg ydur nu meir ad tilskrifa. þvi ad þetta er med flyte og skyndi. utan hier med ydur til lifs og sælar almattigum gudi bifalandi amen.

1) Svo.

Skrifat i Kaupenhafn Nonas Martii anno 1558.

Ydars heidurskvinnu og svo ollum ydar seigi eg þusund goda natt amen amen.

Ydar

Gisle Jonsson

S: S:

Minum kiæra vin Dada bonda Gudmundzsyne. sendizt brefit med godheit.[1])

---

215. 21. mars 1558. á Borg.

Próventubréf Ólafs Eyjólfssonar, og leggur hann með sér part úr Barkarstöðum í Miðfirði í hendr Árna sýslumanni Gíslasyni fyrir framfæri á einhverju búa hans.

AM. Apogr. 4645 „Ex orig. Hlidarend. ordriett eñ ei stafriett. A brefenu virdizt mier hônd Arna Gislasonar ä Hlidarenda." (AM.). Árni segir til innsigla.

Proventubref Olafs Eyolfssonar.[2])

Þath giorum vier Eigill Jonsson. Jon Jonsson og Jon Sveinsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu Brefe. ath ærum efter Gudz burd ꝏ. d l.viij. ær. æ Borg ȷ Vididal. vorum vier ȷ hia. sæum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna Olafs Eyolfssonar og Arna Gislasonar. ath suo fẏrer skildu. ath ædurnefndur Olafur Eyolfsson fieck Arna Gislasẏne thil fullrar Eignar og friäls forrædiss. xc ȷ ȷordunni Barkastaudum er liggur ȷ Midfirde ȷ Stadarbacka kirkiusokn. hueria fẏrnefnda ȷord Olafur hafde Erft efter sinn faudur Eyolf Olafsson. fieck tittnefndur Olafur oft nefndum Arna fẏrrgreindañ ȷardarpart thil fullrar eignar og friäls forrædis og þath meira sem hann mætte ȷ fẏrrgreindri jordu Barkastaudum med laugum eiga. vndañ sier og sinum Erfingium. Eñ vnder Arna Gislason og hañz Erfingia med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindum ȷardarparti hefur fylgt ath fornu og nyu og Olafur vard fremst Eigande ath. Hier ȷ mót lofadi Arne Gislason þráttnefndum Olafe Eẏolfssẏne framfære æ sinum penningum

---

1) Þetta stoð „utan ä brefenu". 2) m. h. Árna Magnússonar.

suo leinge sem Olafur lifdi. Skildi oft nefndur Olafur sier atta alner vadmalz arliga. og þuj jãtade Arne. Lofadi þrættnefndur Olafur ath beria fisk suo sem vid þyrfti ã þuj bui. sem Olafur hefdi sitt framfære æ. og hann væri med jafnade æ. for þesse fyr skrifadur giorningur fram manudaginn næstañ efter midfaustu. Og thil sanninda hier vm setium vier vor jnsigle firer [þetta] bref er skrifad var j sama stad og are. halfri annari viku sijdar Eñ fyr seiger.[1])

---

216. **1558. 29. mars 1559.** **á Finnsstöðum.**

Bjarni bóndi Erlendsson heitir að rifta eigi kaupi Þorsteins Einarssonar á Steinsvaði af Diðrik Hannessyni.

AM. Apogr. 4316 með hendi Styrs Þorvaldssonar „Ex orig Petrs Asmundzsonar".

Þat giðrum vid Jon Biornsson [og] Asgrimur Jonson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi. þa lidet var fra Guds burd þusund dc l og viii. voru vid tilkalladir af Þorsteini Einarssyni ad sia og heyra a ord og handsöl Biarna bonda Erlendssonar [og] Þorsteins Einarssonar at Biarni Erlendsson lofadi fyrgreindum Þorsteini med handsölum at tala alldri uppã þad kaup sem Þorsteinn Einarsson keypti vid Didreck Hannesson partinn j Steinsvadi halt et njtianda c Ok til sannenda hier um setium vid ockar jnsigli fyrer þetta vitnisburdar bref. skrifad a Finnstöðum fiorda dag paska äre sijdar eñ fyr seiger.

---

217. **31. mars 1558.** **á Laugum.**

Kvittun Torfa Þorsteinssonar til Ólafs byskups Hjaltasonar fyrir skilum föðurarfs.

AM. Fasc. LIV, 17, frumrit á skinni (nú í þjóðskjalasafni), og er innsiglið fyrir. — AM. Apogr. 3464.

Þat giore ec Thorfi Þorsteinsson godvm monum kvnigt

---

1) Annað hvort 31. mars eða 1. apr.

med þessv minv oppnu brefi. at ec medkienunst og vid geing at ec hefi uit tekit af biskup Olafi .vjc j so ordnum peningvm. hestum. kugilldum og smiorum sem hann atti mier at greida og mier hafde til erfda fallid epter minn faudur. og þui giore ec og gief fyr nefndan herra Olaf Hialltason aullungis kuittan og akiærulausan fyrir mier og minum erfingium. Og til sannenda hier um set ec mitt jnsigli fyrir þetta mitt kvittunarbref. skrifad æ Laugum j Reykiadal. fimtudagin næstan fyrir palmadag um vetvrin. arum epter gudz burd. ꝏ. d. l. viij.

---

218. 3. apríl 1558. í Saurbæ.

Sjöttardómr, kvaddr af Eggert lögmanni Hannessyni, um skuldir Jörundar Steinmóðssonar.

AM. Apogr. 1277, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Ara Þorkelssonar."

Jhesus.

Þath giorum vier Biorn Biarnason. Biorn Konradsson. Oddur Helgason. Einar Pallsson. Stulli Eyiolfsson. Gudbrandur Biarnason. Godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi æ manudæginn næstan fyrir kyndelmesso um̄ veturinn[1]) þa lidid var fra hingadburd vorss liufa lausnara Jesu Christi. ꝏ. d. l. og viij. ar j nedre Huostu j Arnarfiardardolum á þingstad rettum uorum vier j dom nefnder af vel bornum manni Eggert Hannessyni logmanni nordan og vestan á Jslandi somuleidiss kongz umbodzmanni j millum Gilsfiardar[2]) og Langanes einvirduliga ad skoda og rettiliga ad ransaka og fullnadar domss adkuædi á ad leggia epter logum wm þa ágreining sem Jorundur Steinmodzson sagdi ad væri j milli sin og nockura manna þeira sem skullder hefdi ad honum att. þa er hann fiell j sitt brott þath ollum nu liost er sem almattugur gud honum bot á vinne. Sagdi greindur Jorundur ad þeir villdi heimta sinar skullder ad honum ur þui fie sem honum hefdi aflast. edur til erfda fallid sidan ad hann feck sina kuittan utgefna af vorum

---

1) þ. e. 31. jan. 2) Gilsfiardar ar, hdr., og gæti verið = Gilsfjarðarár.

nadugasta hogbornasta herra konginum. Beiddi fyrskrifadur Jorundur Steinmodzson adurnefndan logmann hier dom yfer ad seigia huortt hann skylldi tilskylldast med rettu logmali þessar fyrskrifadar skullder ad greida af þessum fyrskrifudum peningum edur skylldi þeir adgang eiga sinna skullda j þa peninga sem hann att hefdi þa er hann fiell i malid. Nu af þui ad suo stendur ritad liosliga j sialfum tegxta bockarinnar þar suo seiger. Enn huergi skal kongur edur erfingi fyrre taka fie mannzbana og aungañ anan utlaga eyri. Eñ adur sie golldnar allar logligar skullder þær sem fýr voru giorfar Eñ fie fiell j þa sök. Seiger og suo i sama capitula. eingin madur ma meira fie fyrirgiora ad einu sinne eñ þui sem þa er hann eigandi ad ordinn og þui fyrir þessar lögmætar greiner og suo adrar fleiri sem j logmalinu standa og hier ad hniga. þa virtist oss greindur Jorundur þeim peningum ecki hafa matt fyrirgiora sem skullder ꝺ̃ stodu þa er hann fiell i malid helldur virtist oss þat þeirra eign vera og verid hafa sem skullder attu ad honum suo myck[lar] sem þeir hefdi kunnad sig til ad leida met logligum uitnum af þeim peningum sem hann med hondum hafdi þa er hann fiell ȷ malid Eñ þo ad þeir menn sem skullder attu ad greindum Jorundi. þa þo er hann fiell j sitt brot villdi huorcki nie svo hefdi viliad nie nentt ad sækia sinar skullder ȷ þa peninga sem hann hefdi att þa er hann fiell j malid. virtist oss optnefndur Jorundur edur hanz erfingiar ecki meiga giallda þeirra forsomunar edur vilialeysiss et cetera. Og þui er þat vor settur domur og samþycktur med fullu domss adkuædi ad þratt nefndur Jorundur Steinmodzson edur hans erfingiar sie þeim aungum skulldum skyllduger ad suara af þeim peningum sem honum hafa aflast edur til erfda fallid sidan ad hann feck sina kuittan logliga utgefna af minum herra konginum. Og þa sem skullder hefdi ad honum att. skylldi epter logum sækia sinar skullder ȷ þa peninga sem hann med hondum haft hefdi þa er hann fiell i malid. og ecki hefdi adrer menn att hia honum ad lani edur leigu.

Logsamdi og samþyckti þennan vorñ dom med oss adur skrifadur logmann og setti sitt ȷnsigli med vorum ȷnsiglum

fyrer þetta domssbref huert er skrifad var ȷ Saurbæ á Raudasandi um veturinn þridia dag apriliss manadar arum epter gudz burd. ꝏ. d. l. og viij ar.

---

219. **8. apríl 1558. á Hofi í Vatnsdal.**

Bréfságrip um afhending jarðarkröfu Steinunnar Jónsdóttur á hendr Páli, bróður hennar, í hendr Jóni Björnssyni, syni hennar.

AM. Apogr. 4661, m. h. Arna Magnússonar.

1558. in passione Domini ad Hofi i Vazdal feck Steinun Jonsdottir syni sinum Jone Biörnssyni þá. lxc iörd med .vi. kugilldum. sem hun ætti hiá Pale Jonssyne brodur sinum. *ex originali.*

---

220. **10. eða 17. apríl 1558. á Ketilsstöðum.**

Kaupbréf fyrir Bakka litla i Tungu.

AM. Fasc. LIV, 18, frumrit á skinni. Af 4 innsiglum er 1 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 4418.

Bref-vm̄ littla Backa.[1])

Þat gioruṁ vier Ari Joṅsson. Gudmundur Sẏgurdsson. Biarne Joṅsson. godum monnum vitaṅlegt med þessu woro opnu brefi. þa lidit var fra gudz burd. ꝏ d.l. og viii. voruṁ vier j hia. [sunnudagenn næstaṅ epter yṁbruviku æ laṅgafaustu.[2]) at Jon Magnusson. af einni alfu. selldi Joni Jonssyne. sẏne sinum. ȷordeṅa Backa .vj. huṅdrut at dyrleika. huer er liggur j [Kirkiubæijar[3]) kirkiusokn. med þeim aullum gaugnum og gædum. sem greindri ȷordu fẏlger og fylgt [hæfer[3]) med þessum takmaurkum wt ȷ [Geirstadi.[3]) og sionheṅding nordur ȷ Jokulsá. og rettsyni vpp ȷ Hrerikslęk. og őr læknum og fraṁ ȷ Merkidal. er hann kalladi Eñ æ milli stora Backa og litla Backa. fyrr greindrar ȷardar. eru þessi takmaurk fraṁ ȷ Beriahol og vpp æ halsenn. og nordur ȷ Iokulsæ. hier ȷ moti gaf fẏrr nefndur Jon Jonsson .vı.

---

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) [Svo, þ. e. 6. mars. 3) [Svo.

hundrut fyrir opt nefnda ȷord litla Backa. skýlldi þar ȷ vera þriu malnýtu kugilldi og þriu hundrut ȷ aullum þarflegum peningum og gialldazt wt æ þrimvr ærum̃. skýlldi Jon Magnusson suara lagariptingum. enn Jon Jon̄sson hallda til laga. Hier med gaf Jon Magnusson þratt nefndum sýne sinum Jone Jonssyne alla þa bushluti. er þar væri saman̄ komner vtan̄ stocks og ȷnnan̄. var fra tekin̄ kista stor og .v. skiolna ketill. saudull og sein̄g hans. og bækur allar. skildi Jon Magnusson sier æbýle æ þessari ȷordu. og suara aullu fyrir. sua leingi sem hann hefdi. Og til sannen̄da hier vm̃ settu vier fýrrskrifader menn vor ȷnnsigli fyrir þetta ȷardakaupsbref. huert skrifat var æ Ketilstaudum æ Vaullum. [Sunnvdagenn ȷ paskaviku. æ sama æri og deigi sem fýrr seger.[1])

---

221. 18. apríl 1558. á Möðruvöllum.

Vitnisburðr um jarðabruðl Narfa Ingimundarsonar.

AM. Fasc. LIV, 19. frumrit á skinni. Innsiglið er fyrir bréfinu.— AM. Apogr. 640.

Sala Narfa J[ngimundarsonar]. Gisle Hak[onar]son.
alldur systra.[2])
at Narbe sellde allar ȷarder stiupbarna sinna
og hafde eckirt fyrir ad setia.[2])

Þad medkiennist ec Gijsle Hakonarson oc giore godum monnum kunnigt med þessv mȷnu opnv brefe ad eg var hia staddur a Stad ȷ Reynenese oc fleire menn adrer er þav ræddust uit abbadijs Solveig oc Narfi heitinn Jngimundarson. hvn ataldi hann nockud hardliga. oc sagdi hann breytti illa uit konv sijna oc baurn hennar. selldi ȷ burtu allar þeirra eigner. ad raunarlausu. en baurnin geingi allz an̄dvana oc feingi ongva sijna atvinno. þui sa ordromur for þa eigi lǻgt vm̃ Skagafiord. En̄ ecki uard af hans forsuare. nema

---

1) [Svo. Það ætti að vera páskadagrinn sjálfr 10. apr., nema það eigi að merkja sunnudaginn eftir páskaviku, 17. apríl. 2) Utan á bréfinu með gamla skrift tvenns konar (og er hin fyrri hönd Guðbrands byskups, hin síðari Ara í Ögri).

þad. hann sagdist þeim einvm hafa feingit þær ȷarder sem ba[u]rniñ attv. þeim hefdi verit sialfvm kvnnvgt til vm omagagossiñ. þui aunguar ȷarder hefdi hann att ad setia ȷ stadin. þeir hefdi oc ecki þess leitad vit sig. Suo oc vissa ec Gudrun heitin Helgadotter feck alldre neina peninga hia Narfa heitnum. hverki epter faudur sinn nie modur. oc suo andadist hvn. Eñ Helga oc Hallbera sælvdvsst[1]) ungar stulkur heima a Þuera ȷ Skagafirdi hia modur sinni og feingv þær allz ecki af sıȷnım arfi. oc eingiñ þeirra systra. þui Narfi var fielaus madur. Enn þeir vmbodzpeningar sem hann hafdi eyddvst mest allt j sakfelli oc onytsamligum kaupskap. Og til meire sanninda hier vm set ec mitt jnnsigle fyrir þetta bref hvort er skrifad var a Mavdrvuollvm j Haurgardal. mænudagenn næstañ epter paskaviku. arum epter gudz burd. ꝏ. d. l. oc viij.

---

222. 22 apríl 1558. í Kaupmannahöfn.

Konungr veitir Símoni kaupmanni Surbeck leiðarbréf til Vestmannaeyja.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 614. (Uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 465, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Symon Surbeck fick fǒlge breff tiill indbygerne paa Wespenǒe vt sequitur etc.

Wij Christian then Tredie etc. helsse etther alle vore oc kronens wndersotte. bǒnder oc thiennere oc menninge almue. som byge oc boe paa wort landt Wespenǒe. euindeligenn mett Gudt oc wor naade. Wij bede etther alle oc huer serdelis biude. at y strax her effther rette etther effther att swaare oss elskelige Symon Surbeck. borger her wdj wor kiǒpstedt Kiǒpnehaffnn. giffuenndis oc giǒrendis hanom oc ingen andenn paa wor wegene etthers aarlige landgilde. gaardfestening. sager ǒer oc all andenn renthe och rettighedt. som y oss oc Norgis krone pleye oc pligtige ere att giǒre oc giffue oc y aff arrildtz tiidt giordt oc giffuit haffuer. tiill

---

1) Svo.

saa lenge wij anderledis ther om tiillsigenndis worder. Hand skall ther for aarligenn giôre oss gode rede oc clart regenskaff och holle etther alle oc huer serdelis wedt Norgis lough. skiell oc rett oc ingenn aff etther tilstede at wforrettis emodt lougenn wdj nogre maade. Thij lader thed ingennlunde. Giiffuit paa wort slott Kiôpnehaffnn thenn xxij dag aprilis aar etc. m d l viij

Regia maiestas manu propria subscripsit.

---

223. 24. apríl 1558. í Kaupmannahöfn.

Konungr felr Knúti hirðstjóra Steinssyni að semja við Daða Guðmundsson um bætr fyrir hjúskaparbrot hans.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 629. — F. J. Hist. Eccl. Isl. II, bls. 337. — MKet. I. bls. 387—8.

Dadde Guthmerssen fick breff som her effther fölger.

Vii Christiann thenn tredie &c. Giöre alle wittherligtt att efftherdii wii ere komne wdi forfaring. huorledis wore wndersotte Dadde Guthmerssenn paa wort landt Islandt haffuer thiit oc offtte seg forseett wdi sit egtheskab oc beleyett hans syskindbarne. szammeledis wdi mange andre sager som handt seg emodt oss forseett haffuer. saa handt ther offuer er oss forfaldenn. tha haffue wii tiiltroet oc befallet. oc nu mett thette wort obne breff tiilltroe beffalle oc fuldmagtt giffue oss elskelige Knudt Steenssenn wor mandt thienner oc Embitzmandt paa forskreffne wort landt Islandt. att schulle paa wore wegenne afftinge oc bliffue tiil ens met forschreffne Dadde Gutthmerssenn. huad handt oss giiffue schall for alle the sager som handt til thenne dag seg emod oss forseett haffuer oc huess forschreffne Knud Steenssenn mett hanom ther om tiill ens worder skall bliffue widt syn fuldmagtt vdi alle maade. oc hues forschreffne Dadde Oss for synn forsômmelsse. wdlouendis worder. Skall forschreffne Knudt Stennssenn paa wore wegenne wpbere. oc giôre wor Renthemester paa wore wegenne Regnschaff fore. Tiill ydermere wittnisbyrdt &c. Actum Kiöbnehaffnn thenn xxiiii dag Aprilis aar Mdlviii.

Regia Maiestas manu propria subscripsit.

---

224. 24. apríl 1558. í Kaupmannahöfn.

Konungr veitir Páli Vigfússyni lögmannsdæmið sunnan og austan á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 630 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 463). — Prentað í Safni til sögu Íslands, II. bls. 213—14.

Pouell Wichfussen fick Breff som Effther fölger.

Vij Christiann thenn tredie.

Giöre alle wittherligtt att wij haffue forordineret oc tilskickedt thenne breffuiser Pouell Wichfussenn att were fuldmegtige Laugmanndt faar syndenn oc östenn paa wort Landt Jslandt. Oc ther att skicke huer mandt fattige oc Riigh thedt loug skiell oc Rett er. Effther Jslandsche loug. till saa lenge wij anderledis ther om tiillsiigenndis worder.

Thij bede wij oc strengeligenn biude alle wore wndersotte som bygge oc boe for syndenn [oc] östenn paa Jsland attj Retther etther effther att annamme for[ne] Pouell Wichfussenn for Etthers Laugmandt. giörendis och giffuendis hanom huess Rettighedt som y hans Forfedre. Laugmandt ther paa Landet giffuit oc giortt haffuer. oc y Etthers laugmandt met rette pligtige ere. Handt skall Egenn skicke Etther alle oc Huer serdelis. loug. skiell oc Rett. Effther Jslandtz loug Thij lader thedt ingenlunde.

Actum Kiöpnehaffnn thenn xxiiij aprilis Aar mdlviij.

Regia maiestas manu propria suhscripsit.

---

225. 24. apríl 1558. í Kaupmannahöfn.

Konungr veitir Eggert Hannessyni lögmannsdæmið norðan og vestan á Íslandi (ágrip).

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 630 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 457). — Prentað í Safni til sögu Íslands, bls. 214.

Eggerdt Hanssenn fick lige saadant Ett breff att skulle were Laugman for nordenn oc westenn paa Jslandt. Datum loco. die et anno vt in precedentibus literis.

---

226. 1. maí 1558. á Kvígandisfelli.

Erlingr Runólfsson selr Eiríki Jónssyni og niðjum hans tolllaust uppsátr í Arnarstapavík í Sellátra landi.

AM. Apogr. 4646, m. h. Þórðar Þórðarsonar. „Utan á brefed er skrifad med hendi sem eg ætla sie Þorleifs Magnussonar, þá hann var ungur og skrifade vel“. (AM.).

Þat gior[e] eg Erlingur Runolfssoñ godum monnom kunnigt med þessu minu brefi at ec medkennunzt þat ath eg hefer sellt Eireki Jonssẏni med ıaẏrdi og samþẏcki Margrettar Grim̄sdottur konv minnar at latæ gangá tolllaust sexæringsskip j Arn̄arstapavik j Selatra[1]) lan̄dein̄gn̄[1]) vn̄dan ockur og ockar erfin̄giū eñ vn̄der adurgreindan Eirek Joñsson og hans erfin̄giæ vm alldur og æfi. Eñ fyr grein̄dur Eirekur gaf ockur hier á mote hundrad j þeim̄ peningum sem mier vel likade at taká hvad ec reikn̄a tvær uætter fiskæ og .vj. fiordungæ ketil. og þar til fimtiger alner j þeim peningum sem ockur Margretu uel likade at taka. þui gior[e] eg og gef tittnefn̄dan̄ Eireck Joñsson aurlun̄gis kuittan og ákærulausañ firer mier og minum̄ eppterkomen̄dum̄ vm̄ oṗṗtnefndt tollver ȷ Arnarstapáuik hver ȷord Selatur lıggur ȷ Laugardals kirkiusokn ȷ Talknafirde. Og til sannin̄da hier um̄ settá eg mitt ȷnnsigle fẏrer þetta kaupsbref skrifat á Kuıgan̄disfelle j Talknáfirdi sunnudaginn næstan firer crossmesso vm vorit anno Domini ꟾ° D° xl xviij ær.

Þetta fyrer framan og ofan skrifad bref er riett copierad epter gömlu kálfskinnsbrefe, nu innsiglislausu. Til sannenda merkis vor underskrifadra nöfn i Skálhollte þann 22. Junii Anno 1712.

Arne Magnusson.
Þorleifur Arason.
Þórdur Þórdarson.
Pall Hakonarson.

---

227. 8. maí 1558. á Hafgrímsstöðum.

Sjöttardómr dæmir tilkall Einars Oddssonar fyrir hönd konu

1) Svo.

sinnar, Ólafar Pétrsdóttur, til Vallholts hins ytra undir lögmannsúrskurð og til Öxarárþings.

AM. 381, fol., uppskrift á pappír frá ca. 1570, „feinged af Sr. Þorde Jonssyne á Stadarstad" (AM.). Sbr. lögmannsúrskurð frá 6. sept. 1568. — AM. Apogr. 330 (eftir þessari gömlu uppskrift). — Er og í bréfabók Guðbrands byskups (sjá hina prentuðu bréfabók, nr. 374).

Wtskrift af Vallholltzdome og logmannz wrskurde.[1])

Aullum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. sendum vier Magnus Biornsson Tumi Þorgrimsson. Olafur Thomasson. Eyiolfur Arngrijmsson. Petur Þorsteinsson. Gottskalk Tumason kuediu gudz og vora kunnigt giorande þa ed lidid var fra Guds burd 1558 fim̄ta Dag viku þa er iij vikur voru af sumri[2]) j ytra Vallhollti j Skagafirde nefndi og krafdi Einar Oddsson os vppa gudz vegna og laganna til ad skoda og rannsaka. og fullnadardom a at leggia. huorsu ad logligast skylldi til lyckta leidast su akiæra er hann klagadi efter jordunnj Vallhollti enu ytra. huoria hann kalladi konu sinne Olofu Petursdottur til erfda fallid hafa efter modur sijna Helgu Arnadottur af þeim eignum sem Teitur heitinn Þorleifsson hafdi att til forna. J fyrstu kom þar fram̄ fyrer os. ad greindur Einar hefdi brigdad fyrr sagda jord. ad rettum landabrigdum. og stefntt Hakoni Jonssyni er þa hiellt fyrsagda jord heimstefnu rettre eftter logum Hafdi stefnan suarin verid epter logum godum monnum hiaverandi. var nefndur Hakon krafinn af domsmonnum ad nefna menn til domz af sinni hendi epter logum. huad hann sagde nei fyrir. og eckj suar fyrir greida vm̄ tijdtt sagda jord. J annari grein kom fram̄ fyrir oss vitnisburdarbref sera Magnusar Gudmundssonar med hanz jncigli suo latandi. ad hann hefdi hia verid þa Petur Oddason hefdi fest Helgu Arnadottur efter logum. modur Olafar Petursdottur. Somuleidis var þar og vpplesin lysing. Gudrunar Jonsdottur. ad hun hefdi verid barnfædd j Skagafirde. oc alldre annad heyrtt. en̄ hun væri hanz eiginkona. J þridiu grein kom fyrir oss bref med jnsigle Olafs Hialltasonar so hliodande. ad hann gaff Petrj Oddassyni æfinliga prouentu

1) Aftan á bréfinu. 2) þ. e. 5. maí.

af domkirkiunnar fie. fyrir þa peninga sem honum hefdi fallid efter Teit Þorleifsson til erfda. vegna sonar sijns. Og vnder Hola kirkiu hefdi runnid j faustu og lausu. J fiordu grein kom fyrir oss at Þoruardur Petursson broder Olafar Peturzdottur hefdi nockra peninga vppborit af biskup Joni fyrir sinn partt wr sogdum peningum. Medkendist oc þad Petur Oddason fyrir os. ad Einar Oddsson hefdi fest tijdtt nefnda Olofu Peturzdotter[1]) med sijnu jayrde. oc samþycke Oddi heitnum logmanne. og morgum odrum godum monnum hiaverandi. Somuleidis kom þar og fram̄ Copia af Seylu Domi huorn wt hafde nefndtt Hrafn̄ heitinn logmann. og so jnnihiellt. ad aller þeir peningar sem Teitur Þorleifsson atte adur hann fiell j þa sauk. er domurinn jnnihelldur. skilldu falldner[1]) vnder kong og erfingia. og Hrafn logmann skylldugan̄ af ad greida allar logligar skullder. Seigir suo j vorre landz laga bok. Efter gognum og vitnum. skal huert mæl dæma. En̄ af þuj ad heimstefnu vitni voru logliga leidd þa dæmdum vær stefnuna logliga oc Hakon Jonsson rettilega fyrirkalladan̄. Jtem j odrum stad seiger og suo j logmalinu. ad hann skal stefna honum til jardar þeirrar er hann brigdir. og flytia þar vitne sijn. Jtem j iij[1]) ad vj skynsama menn skal huor þeirra nefna j dom̄ a stefnu. ad virda vitni þeirra og malaefnj. J iiij mäta seiger oc suo Nu kiemur ecki sa er stefndtt var. þa skal sækiandi lata bera stefnu vitni sijn. og sijdan eignarvitnj. þa skulu domendur dæma honum jord. En̄ hinn snuist ꝺ̄ sinn sala. En̄ oss virtist bref herra Olafs fullt eignarvitni. vm̄ sagdan̄ arf vegna Olafar Petursdottur. og þau fleiri gógn sem þar ad hnigu og fyrir os kom. J v^a talar og suo Texti bokarinnar þar ed menn sia eckj logskipti æ landi. þa skal skipta husum. eingium. todum. rekum. skogum. Hliodar þar vpp æ Seyludomr. ad logmadur skyllde laugskipti æ giora. Nu fyrir þessar allar adur sagdar greiner og þær fleiri sem hier ad hnijga. og j logmalinu standa. og ad suo profudu oc fyrir os komnu. þa dæmdum vær med fullu domz attkuæde. alla þessa adur sagda klogun til næsta Auxarꝺ̄r þijngz fyrir heidarligan̄ herra Eggert

1) Svo.

Hannesson logmann oc hann skylldugañ þar loglig skipti á ad giora. edur þad fyrsta hann kann vid ad komast. á fyr sogdum Teitz peningum. millum kongz og erfingia. og lyckia allar logligar skulldir af sogdum peningum. epter þvi sem Seylndomur jnnihelldr. vtañ þar þa fram̃komi med fullum skilrijkium. ad loglig skiptte hafi adur á komid. Eñ saker þess ad Olof Peturzdotter hafe ecki vppborid af þessum eignum. þa dæmdum vier Einarj Oddssynj vegna konu sinnar jordina j[1]) ytra Vallhollt j Skagafirde. sem Hakon hefur halldit til halldz. þar til ad logmadurinn skipter honum þeim parte sem honum ber vegna Olafar wr sogdu fie. og Einar mega ad sier taca nefnda j jord. ad næstum fardogum. j suodan mæta. ad þeirri vtskript jnncigladre ad ij^r skiluijsum monnum sem hann þar fram̃ bar. af Seylu domi ad hun sie ad ollu samhliodande vid fullmecktugañ Seyludom. Og til sanninda hier vm̃ setium vier fyrr skrifadir menn vor jnnsigli fyrir þetta domzbref. huert ad skrifad var á Haffgrijmsstodum j Tungusueit s[unnudaginn] næstañ fyrer Halluardj martiris[2]) vm̃ vorid á sama ari sem fyrr seigir.

---

228. 9. maí 1558. á Víkingavatni.

Samningr um reka Garðs og Víkingavatns í Kelduhverfi.

Steph. 27, 4to., bls. 151—2, Svartskinna, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar, ca. 1730. — Uppskrift frá ca. 1850 meðal Klifshagaskjala í þjóðskjalasafni.

Bref um Reka Vijkingavatns.

Þad giorum vid Þorgeir Pietursson. Arnfinnur Simunarson godum mönnum kunnugt med þessu ockar opnu brefe. ad þa lidid var fra Gudz burd 1558. aar a Vijkingavatne i Kiellduhverfi 9. dag Maij manadar hejrdum vier og saum uppa ord og handsöl sijra Sigurdar Jonssonar sem þa atti Vijkingavatn og sijra Jons Jonssonar er þa var Beneficiator a Gardstad i Kiellduhverfe ad svo fyrer skilldu ad þeir sömdu med sier um̃ þann agrejning sem var á mille Gards stadar og Vijkingavatns um rekamork. kom þad samañ effter

---

1) þ. e. hálfa. 2) þ. e. 8. maí.

þvi sem aller gamler menn hielldu ad Gardsstadur ætti Skalagards hro vestur i midiann Skorning i motz vid þann holma er hejter Bringukollur. og aller visso at Vijkingavatn á þad og riettsyne ut or þeim midium Skorninge. Riettsyne ut i sio nærri rekamarke mille Vijkingavatns og Gards reka. og þar vestur fra ætti Vijkingavatn allan reka itölulaust á motz vid Lon. Enn austur fra midium Skorninge eignade Sigurdur Vijkingavatne land austur yfer Moduoxl eftter þvi sem innsiglad bref vel jc ara gamallt (sem hann þar þá las og synde).[1]) utvijsade. og Gardsstadur ætti reka allan hvals og vidar utan vogrek austur fra midium Skorninge i mótz vid Kelldunes. skylldu og Gardsmenn eignast þar leigulida gogn og vagta sialfer rekann j sinum firrgrejndum rekaparte. þo Vijkingavatn ætti þar under land. skyllde þetta obrigdanlegt stödugt standa æfinlega utan önnur bref gomul skyrlegre syndust. eda Hola Registrum gamallt odruvijs bevijsade. þad vijsum monnum med dóme virdist skiallegra.

Og til sannende hier umm setium vier firrskrifader menn ockar jnnsigle fyrer þetta bref er giordt var under Fiollum i Kiellduhverfi a sama dag og fir seger.

---

229. 10. mai 1558. á Skarði.
1562. á Skarði.

Guðrún og Sigríðr, dætr Þorleifs lögmanns Pálssonar, skipta arfi eftir föður sinn.

AM. Apogr. 4648 „Ex originali fra Skarde á Skardzströnd." M. h. Þórðar Þórðarsonar.

Þat giaurum vier Arne Gislason. Sigurdur Oddsson. Tyrfingur Halldorsson. Biörn Jonsson. Gudmundur Jonsson og Jon Sigurdsson gódum maunnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at arum eptir Gudz burd M. D. L. og viij. ar. a þridiudaginn næstan eptir krossmessu vm vored a Skarde a Skardsstraund worum vier til nefndir af heidarligum manne Eigli Jonssyne vegna kvinnu sin[n]ar Gudrun-

1) þ. e. vitnisburðr Sveins Þorkelssonar 1441.

ar Þorleifsdotter[1]) af eirne alfuu. svo og af annare alfuu. vorum vier til nefndir af Sigride Þorleifsdottir[1]) systir[1]) adur greindrar Gudrunar. ad skipta. sundur telia og saman jafna þeim peningum sem fyrgreindum sÿstrum hafdi til erfda fallit epter sinn faudur Þorleif Palssoñ hvers sal Gud nádat og fridat hafi. Geingu þessir allir fÿrrnefndir menn til einz handabandz Eigill og hans kvinna Gudrun saumuleides og hennar systur[1]) Sigridur. Skilldest þad undir þeirra handabandi. at þau lofudu med fullum handsaulum og jayrdi at hafa og hallda þat arfuaskipti er vier fyr greinder menn giordum þeirra j millum. Nu sakır þess at fyrr nefndur Þorleifur bondi Palson hafde ænafnad j sinne testamentum giaurd til arfskiptis sinne dotter[1]) Sigridi garden Skard æ Skardzstraund fyrir hundrad hundrada. kunu[1]) vier þar ecki j moti at mæla. þui skiptum vier Sigridi til arfz og eignar ȷ sinn faudurarf [þessum utjaurdum med adurgreindum gardi svo heitandi vtjardir.[2])

Hvalgrafir xxxc̨
Kross iiijc og xx.
Reynekellda xujc̨
Frackanes iiijc̨ og xx.
Hnukur xujc̨
Ormstadir xvjc̨
Langeyiarnes viijc̨ og Klackar.

liggia þessar fyrrgreindar jardir æ Skardzstraund.

Hier j mot skiptu[1]) uær Gudrunu Þorleifzdottur j sitt hlutskipti og faudur arf Holi j Bolungarvik med þessum utjaurdum er þar med fÿlgia.

fÿrst Mydalur xijc̨
Hlid. iiijc̨ og xx. med Trod og Budum.
minne Hlid viijc̨
Tunga xijc̨
stærra Hraun vjc̨
Kroppstadi iijc̨
Backi xijc̨
Keflavik viijc̨

---

1) Svo. 2) [Svo.

Gaulltur xijc

Reiknazt þessar allar utjardir med adurgreindum gardi Hole at dyrleika hundrad hundrad xxxc og vijc betur. þar med eyiarnar Oddznauta xvjc A Skardzstraund svo heitandi jardir.

Galltardalur xxxc
Kiarlagzstadir. iiijc og xx.
Vogur xijc
Stackaberg xijc
Langey xijc og Emburhaufdi.

Sidan skipti[1]) vær fridum peningum og daudum til helminga med adur greindum systrum.

Og til sanenda hier um setium vier fyrrnefndir menn vor jnsigli fyrir þetta arfskiptabref hvert skrifat uar æ Skardi æ Skardzstraund. iiij. arum seirna en fyrr seiger.

---

230. 21. maí 1558. á Svalbarði.
15. mars 1559.

Krafa Jóns Björnssonar til móðurföður síns, Jóns Magnússonar á Svalbarði, um greiðslu fjár þess, er hann hefði umboð yfir haft sín vegna og systkina sinna.

AM. Apogr. 4650, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Sira Þorleifs Arnasonar á Kalfafelli.“ Árni segir, að aldrei hafi önnur innsigli fyrir bréfið komið en innsigli Hjálms Þorsteinssonar. — AM. 234, 4to., bls. 552, skr. ca. 1600.

Þad giori ec Sira Jon Jonsson. Arngrimur Kolbeinsson. Hialmur Þorsteinsson Godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu brefi ab þa lidid var fra Gudz Burd ꝏ d. l og viij. ár. æ Sualbardi æ Sualbardzstrond laugardaginn næstañ epter vppstigningardag. um vorid. uorum vier j hia saum og heyrdum upp æ ad Jon Biornsson beiddist og krafdist allra þeirra peninga kuikra og daudra af sinum modurfodur Joni Magnussyne sem hann ætti sier ad giallda og greida og hann hefdi til umbodz haft vegna Jons Biornssonar og hans sÿskina. og þar epter stefndi Jon Biornsson adursogd-

1) Svo.

um Joni Magnussyne ȷ Hunavatzþing ad fiortan natta fresti og skylldadi hann ath greida þar þad fie er hann hefdi medtekid sinna vegna oc sinna syskina. Og til sanninda hier um setium uier fyrrskrifader menn vor incigli fyrir þetta vort vitnisburdarbref huert skrifad var ā miduikudaginn næstan fyrir Gudmundi episcobi[1]). ari sidar eñ fyrr seiger.

---

231. 23. maí 1558. í Glaumbæ.

Kaupbréf fyrir 20 hundr. í Sólheimum í Sæmundarhlíð.

AM. Apogr. 4642, „Ex orig. Gudmundar Þorl[eifs]s[onar]“.

Þat giorvm vid Einar Gilbrigztson. Arne Jonson godum monnum kunigt med þessu ockru opnu brefi arum epter gudz burd ɱ. d. l. og viij. Sunnvdagin ȷ fardogvm[2]) at Glavmbæ i Skagafirdi vorum vid ȷ hia savm og heyrdum aa ord og handaband sera Gottskalz[1]) Jonzsonar og Gvnnlaugz Sæmundzsonar at svo fyrir skildu at Gvnnlaugur Sæmundzson selldi Gottskal[1]) presti þann .xx^c. þridiung sem hann vard fremst eigandi at med logvm ȷ ȷordunne Solheimvm ȷ Sæmundarhlid er liggur ȷ Glavmbæiar kirkiu sokn med ollvm þeim gognum og gædum sem þeim parti hefur fylgt at fornu og nyu. hier ȷ mot gaf og gallt sera Gottskal[1]) Gvnnlavgi Sæmundzsyni 'fiogur hundrud og .xx. ȷ gilldum peningvm og godum. Skylldi sera Gottskal[1]) hallda þessum .xx^c. parti til laga en Gunnlavgur Sæmundzson svara lagariftingum aa þessum ȷardar þridiungi er hann sellt hafdi. Og til sannenda hier vm set eg Gottskal[1]) prestur mitt ȷncigle med fyrr greindra manna ȷnciglum fyrir þenna giorning er skrifadur var ȷ sama stad deigi og ari sidar[3]) en fyr seiger.

---

232. 23. maí 1558. á Egilsstöðum.

Tylftardómr um málakröfu Þórunnar Einarsdóttur í garð bónda síns, Bjarnar heitins Jónssonar.

1) Svo. 2) Það hlýtr að vera = sunnudaginn fyrir fardaga, 22. maí, því að sunnudagrinn í fardögum 1558 er sjálf hvítasunna (29. maí). 3) „voluit, nisi fallor, intelligi: i sama stad og ari. deigi sidar.“ (AM.).

AM. Apogr. 4644 „Ex orig. Hlidarend. ordriett eñ eigi stafriett. Jnnsiglen eru burtu, ad frateknum tveimur ólæselegum".

Øllum monnum þeim sem þetta brief siá edur heyra. sender Eirekur bonde Sniolfsson. Jon Skulason. Finnbogi Jonsson. Þorsteinn Einarson. Magnus Ketilsson. Markus Jonsson. logriettumenn. Arne Brandsson. Arnfinnur Jonsson. Asbiorn Arnason. Steingrimur Gudmundsson. Jon Þorsteinsson. Ormur Skeggiason. kuediu Gudz og syna kunnigt giorandi. þa er lidit [var frá] Jesu Christi fæding m. d. l og viij. æ Eigilstodum æ þingstad riettum. mánudaginn. upphaf fardagaviku. vorum uier til kallader og j dom nefnder af heidarsamlegum[1]) dandi manni Biarna Bonda Elleńsýni er þa hafdi mins nádugasta herra kongsins syslu og vmbod yfer Austfiordum at skoda og rannsaka og dom æ at leggia vm þat tilkall sem Þorunn Einarsdotter klagadi j gard sins Bonda Biarnar heitins Jonssonar. huers sál jlyfur Gud nædi. sem var vm hennar mála. huern hun reiknadi tuo hundrud hundrada og þar til .lxc. betur. huar ed uppa hliodade hennar skial med skiluysara[1]) dandi manna jnnsiglum. at svo væri sem hun fram̄ bar. Var su vor hin fysta grein þar til sem logmalid hliodar. Ef madur fær konu at landz logum riettum og giefur henne tilgiof og fellur hann frá. þa skulu henni lukast þing sin og heimañfylgia af sialfz hañs fie medañ þad vinnst til. J audrum stad jnne helldur laugmálid suo. huorke hiona skal fyrirgiora nie fyrirmæla Annars féé. J þridia parti fram̄ kom fyrir oss medkenningarbref hennar bonda fýrrskritadrar kuinnn med hanz sialfs eigiñ jnnsigli. at hann hefdi hennar peninga mist fyrir sina Eigiñ vanrækt og med olaugum. Þuj j nafne drottins Amen ad suo profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vier med fullu doms atkuædi opt skrifadre kuinnu Þoruni Einarzdottur sinn mæla oskertan halft hid þridia hundrad hundrada og kiorgrip at auk. eñ hanz Erfingia skyllduga aptur at leggia þa peninga sem hann hafdi giefid þar til þeir hafast riettar tolur vid bædi j landi og lausum Eyre og hun hefur sinn mala. Enn Erfingia Biarnar heitins skyllduga at greida henni sinn mála med annara dandi manna rædi nu j næstum fardaugum.

1) Svo.

Samþýckti þennañ vorn dom fýrrnefndur valldzmann og setti sitt ȷnnsigli med vorum ȷnnsiglum fyrer þetta domzbrief. Skrifad ȷ sama stad deigi og are sem fýr seiger.

---

233. 24. maí 1558. á Grund.

Þórunn Jónsdóttir selr og gefr Jóni Björnssyni, bróðursyni sínum, Vetrliðastaði í Hnjóskadal.

AM. Apogr. 4077 m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali" á kálfskinn.

Þad giorum uier Magnus Gunsteinsson. Jon Olafsson. Augmundur Niculasson og Hialmur Þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu Brefi. æ Grund j Eyiafirdi þridiudaginn næstañ epter vppstigningardag. þa lidid uar fra guds burd. ꝏ. d. l. og uiij. ar. uorum uier j hia saum oc heyrdum æ ord og handaband þessara manna Þorunnar Jonsdottur. og Ions Biornssonar Brodursonar hennar. þad faldist og skildist undir þessu þeirra handabandi ad Þorunn selldi gaf og gallt fyrsögdum Joni Biornssyne brodursyni sinum iordina alla Veturlidastadi xxx^{c} ad dyrleika er liggur j Hnioskadal i Hals kirkiusokn med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindri iordu fylger oc fylgt hefur ad fornu og nyiu oc Þorunn uard fremst eigandi ad ordiñ undan sier og sinum erfingium odrum. eñ undir Jon Biornsson og hans erfingia. hier ȷ mot lofadi Ion Biornsson adur sagdri Þorunni Jonsdottur x. malnýtu kugilldi og ii hundrudum j audrum godum peningum. þa er þad xij^{c}. eñ halfa iordina gaf oc gallt Þorunn Ionsdotter fyrgreindum Ioni Biornssyne i sin þionustu laun oc annañ goda sem Ion hafdi forþienad. skylldi fyrrgreindi peningar greidast og gialldast innan x ara edur fyrri ef Ion uilldi. hier med lofadi optnefndur Ion ad uera Þorunni til goda þad hann mætti med æru orka. Samþyckti þennañ giorning Þorsteinn Gudmundsson med sinnar kuinnu radi Þorunnar Ionsdotter[1]) og setti sitt incigli med uorum fyrrnefndra manna jnciglum fyr-

---

1) Svo.

ir þetta giornings Bref huert er skrifad uar j sama stad og dag sem fyrr seiger.

---

234. 28. maí 1558. á Eyrarlandi.

Vidimus af Seyludómi 21. janúar 1527 um eignir Teits Þorleifssonar.

AM. Apogr. 3844 „Ex chartis herra Oddz biskups. fra Leyrárgördum" (AM.), og eru hér gömlu blöðin sjálf skrifuð ca. 1605.

Þad Giörum vid Sera Suarttur Arnason og Páll Jonsson gödum monnum kunnugtt med þessu ockru opnu brefe ad vid hofum sied og yferlesed suo látande doms Bref ord eptter ord sem hier fyrer ofan skrifad stendur. Og til sanninda hier vm þryckium vid fyrr skrifader menn ockar jnnsigle nedan fyrir þetta Bref skrifad a Eÿrarlande j Eyiafirde a fostudaginn næstan eptter vppstigningardag vm vored Arum eptter Guds burd. m. d. l. viij ar.

---

235. maí 1558.

Samningr um fóstr Bjarnar, sonar síra Gottskálks Jónssonar í Glaumbæ.

Add. British Museum 11,242 (FM. 206), bl. 26. Blaðið mjög skemmt.

m. d. Lviij

Þad giore ec Einar Gilbrigtzson oc Sigurdur Þorsteinsson g[odum monnum kunnigt at . . . .] næsta epter krossmesso um uorid j Glaumbæ uorum uid j hia [saum oc heyrdum] ä ord oc handaband sera Gottskallz Jonssonar oc Þoualldz [. . . . . . at] svo fÿrir skilldu at Þoualldr lofadi at ueita Birni [syni] sera Gottskalks j næstu þriu ar gott fostur til fæd[is . . . . . .] skylldi standa fÿrir honum ku vj uetra .ij ær tuæuetra. þria[r] þreuetra. vij fullordnar tannlyta lausar. tuau vj uetra gomul hross gelldur . . . tvo saudi iiij vetra oc einn veturgamlan fyrir ij^c. Skylldi hann giallda aptur þessa peninga med eins alldre.

Samþyckti þetta seirna kona hans.

Var þetta utgolldit heima j Glaumbæ at fardogum ꜳ sama are.

---

236. 4. júní 1558. á Borg.

Jóni Björnssyni dæmt umboð systkina sinna, barna síra Bjarnar Jónssonar á Meli.

AM. Fasc. LIV, 20, frumrit á skinni komið til Árna Magnússonar frá síra Skúla Þorlákssyni á Grenjaðarstöðum. — AM. 255, 4to., bls. 349—51. — Lbs. 61, 8vo., uppskrift, gerð fyrir Árna Magnússon, eftir AM. LIV, 20 („Ex orig. fra Sira Skula Þorlakssyne"). Lýsir Árni hér nákvæmlega innsiglum bréfsins. „Originalbrefed ꜳ eg nu sialfur" (AM.). Ekki ólíkt hendi Árna Gíslasonar sjálfs.

Domur um umbod barna sira Biarnar Jonssonar (biskups) dæmdest Jone Biðrnssyne[1]).

Þad giorum uier Einar Sigurdzson. Sigurdur Þormodzson. Þorarinn Gislason[2]). Gudmundur Jngimundarson. Gisli[3]) Brandzson og Fusi Olafsson. godum monnum kunnigt med þessu uoru opnu Brefi ad arum epter gudz burd ꝏ. d. l. viij. faustudaginn næsta epter fardagauiku[4]) um uorid æ Sueinstaudum ȷ Vatzdal æ þingstad riettum uorum vier j dom nefnder af Arna Gislasyne[5]). kongs umbodzmanni ȷ Hunauatzþingi ad skoda og rannsaka og med skynsemd dom æ ad leggia hver at med riettu hafa skylldi umbod barna sira Biarnar heitins Ionssonar gud hans sꜳl nꜳdad hafi. var

---

1) Fyrirsögn þessi í 61 m. h. Árna Magnússonar. 2) „*S. THorarinn T.* stendur i innsiglenu. hann hefur vered Þorgilsson" (AM.). 3) „*S. TVRGILS.* rudissime fabricatum. ꜳ ad vera Gisla Brandzsonar" (AM.). Hann hefir því heitið *Þorgils*, úr því að *Tvrgils* stendr í innsiglinu. 4) Þ. e. 3. júní. 5) Í innsigli Árna segir Árni Magnússon hér standa: *S*⁎ *Arnneri* (eða arivi) ⁎ *Þor.* Fer hann og svo felldum orðum um innsiglið: „Þetta 7da og sidarsta innsigled getur varla vered Arna Gislasonar, — þad er þo Arna Gislasonar, og stendur allt eins under kaupbrefi hans og Biðrns Biarnasonar um Jôkulkelldu i Miofafirde 1568, — því bædi stendur þad sidarst, so er þad almugalegt innsigle oþockalega grafed. So het fader Arna ecki Þorgils þad eg true. So mun hann heited hafa, enn kallad sig Gisla, ꜳlika og um Þorgils ꜳ Vôllum skied er og adra fleire. Sonur Arna hiet annars Gisle, en þad proberar eckert".

hans sonur Ion Biornsson ȷ fyrr saugdum stad og beiddist þar doms æ hvort honum bæri sinna syskina umbod at hafa edur eij. Þvi hann sagdist þæ vera tvitugur ath alldri. Svo oc kom þar fram fyrir oss at fyrr nefndur Ion Biornsson var ættleiddur af sijnum faudur sira Birni heitnum Jonssyne svo oc samfæddur broder vid sin fyrr nefnd syskin Baurn sira Biarnar heitins. uissum vier aunguañ standa nær arfi þratt nefndra barna en tijtt nefndañ Jon Biornsson. epter þeirri grein sem stendur skrifad i riettarbot Hakonar kongs hver ed kallast Heriolfs bref. hver ed suo seigier at ættleidingur skal taka alla arfa sem skilgetinn festarkonu son þess er ættleiddi. Þvi uirtist oss þad ecki ȷ moti laugum vera einkañliga þad fyst þessi Ion Biornsson samfæddur broder stendur ȷ þridiu erfd. uissum uier þar ecki logmal til uera at Ion Biornsson megi ecki sinna adur greindra syskina umbod hafa. virtist oss þar laugmalid æ vijkia ad sa skylldi ueita uaurd baurnum oc fie sem arfi er næstur. Þui ad heilax anda nǻd til kalladri ath svo profudu oc fyrir oss komnu dæmdum vier med fullu doms atkuædi tijttnefndum Ioni Biornssyne sinna opt nefndra syskina umbod so micid sem þrattnefndur Ion Biornsson hefdi uaurdslur fyrir epter þeirri grein sem stendur ȷ uorri landzlagabok. hvar ed suo seiger. erfingi æ kost ad hallda omaga eyri þo hann eigi minna fie eñ omagi æ ef hann uirdist ohættur skulldunautur. Suo og dæmdum uier hina nænustu frændur fyrr greindra barna sira Biarnar heitins skyllduga ad hyggia ath æ huerium xij manaudum huersu med fyrr greint umbod farid er epter þeirri grein sem stendur ȷ fyrr nefndum sama kapitula bokarinnar.

Samþyckti þennañ uorn dom adurgreindur kongz umbodzmann og setti sitt insigli med vorum fyrr greindra domsmanna insiglum fyrir þetta domsbref er skrifad uar æ Borg J Uidudal[1]) æ sama ǻri deigi sidar eñ fyrr seiger.

---

1) Svo.

237. 29. júní 1558. á Öxarárþingi.
30. apríl 1569. í Skálholti.

Vitnisburðr Ólafs byskups Hjaltasonar um landamerki Kalmanstungu.

Bps. Skalh. VIII, 17, frumritað transscriptum á skinni m. h. síra Gríms Skúlasonar í Hruna. Af 4 innsiglum eru 2 fyrir. — AM. Apogr. 2604.

Kalmanstunga.

Eg Olafur Hialltason vnder Gudz þolinmædi Byskup aa Holum oc superintendens Hola Byskupsdæmis giori godum monnum kunnigtt med þessu mijnu opnu brefi. ad fyrir mig kom Heidarligur Herra. Herra Gijsle Jonsson Byskup ad Skalholltti anno 1558 bad mic oc bijgeradi af mier sannligs oc fullkomligs vittnisburdar huad eg hefda heyrtt oc sied vm mældaga. kirkiu ʀeikningsskap oc landeign eptter brefum oc skilrikium sem til heyrdi logum og riettindum. þeirre fatækri kirkiu og gardi Skalholltzkirkiu. Kalmanstungu j Borgarfirdi liggiandi. Er þad minn fyrste framburdur ad ec for med Byskup Gotskælk heitnum. godrar minningar. xiiij vetra gamall oc þadan af elldri. bio þaa j Kalmanstungu Halldor heitinn Þorgeirsson. huer ed bued hafdi j fyrr greindri Kalmanztungu xxiiij aar. syndi hann og auglysti bædi med Brefum og jnnsiglum oc suo mældaganum þar heima oskaddan[1]). j þann tijma ad Kalmanztungu kirkia oc gardur ætti þessi landamerki sem eg uil nu vittne vm bera sialfur: J fyrstu ad eg hefi lesid bædi bref med heilum og oskoddum insiglum. og mældaga suo hliodanda ad kirkian j Kalmanztungu og gardurinn þar ætte fyrst ad vphafi alla landeign sem er j millum Arnarvatz oc Geitlandzaar med ollum þeim vottnum og veidistodum ad fyrr greindu Arnarvattne. Hier med Strut til greindan og ollum landeingium[1]) fyrir nordan hann. oc yfer vm hraun þad sem geingur j millum somu landeingia[1]). motz vid Fliotztungu. huar saa gamle faruegur fliotzens hefur ad fornu geingid. Jtem sagdi minn fader mier sem hiet Hialltti Arnkelsson ad fyrgreint fliot hefdi j sinum barndomi runned Fliodztungu[1]) meigen. þad

1) Svo.

nu geingur vm landeingiar. þui hann rere sudur vm land xviij vertijder. bar hann þennañ vittnisburd sem eg nu ber sextugur madur. eñ vard ættrædur oc fiorum ærum betur og hier eptter vil eg sueria. nær kongsualldid vill. oc Skalholltz kirkiu formenn[1]) mic til krefia. huerñ frekara vittnisburd elldri menn kunna ad bera. afseigi eg j onguañ mata oc eg hefi afheyrtt ad enn mune lifa. Og til sannenda hier vm set ec mitt jnsigli fyrir þetta vittnisburdarbref. Giortt æ Oxarærþingi die Petri et Pauli æ sama ære sem fyrr seiger.

Mæ nũ minn Herra og broder Herra Gijsli Jonsson auglýsa þetta bref fyrir logmanninum. syslumonnum og odrum heidursmonnum sierdeilis sijñum frõmum prestum oc prelãtum. Hueriu ec uil giarna til standa fyrir Gudi oc monnum.

Þat[2]) medkennunst vier Þordur Jonsson. Jon Eigilsson. Grijmur Skũlason og Jon Jonsson prestmenn Skælholltz sticktis at vier hofum sied Bref þess froma Herra Herra Olãfs Hialltasonar Biskups æ Holum godrar minningar med hans heilu og oskauddu jnnsigli so lætandi ord fyrir ord sem hier fyrir ofan stendur skrifat. Og til sanninda hier vm setium vier vor Signet vpp æ þetta Bref skrifat j Skalhollti laugardaginn næstan fyrir postula Messo Philippi et Jacobi ærum epter Gudz burd 1569.

---

238. 4. júlí 1558. á Bessastöðum.

Hirðstjóri veitir Eggert Hannessyni Snæfellsnessýslu og Ísafjarðarsýslu.

Lbs. 72, 4to., bls. 637—9, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal ca. 1720—30, „skrifad effter originalnum". — Uppskrift frá ca. 1750—60 er í Additam. Khafnarháskóla 4, 4to., bls. 360—2, m. h. Jóns Marteinssonar, og sýnist hún eiga rót sína að rekja til uppskriftar síra Jóns Halldórssonar. Uppskrift þaðan er í JS. 372, 4to.

Hôfudsmannsins Knudts Stensonar veitingar Bref fyrir

---

1) form̃, frbr. 2) Það, sem eftir fer, er með öðru bleki og ósettari skrift, þó góðri og skrifaralegri, en svo sem meira hripaðri. Getr vel verið m. h. síra Gríms, eins og hitt.

Snæfellsness og Jsafiardar sýslum utgefid Eggert Hannessyne Lógmanne Anno 1558[1]).

Jeg Knudt Stensson. konglig Mayestets Befalningsmann ýfer allt Jsland. giöre öllum viturlegt. ad eg hefe unt og veitt. og nu med þessu mijnu opnu Brefe unne og veite heidurlegum og velburdugum manne Eggert Hannessýne lögmanne mijns herra kongsiñs sýslur. Snæfellsness sýslu og Jsafiardar sýslu[2]). innañ sinna takmarku i þetta år. og skal hann giefa mier þar af uppa konglig Mayestets vegna so mikid sem af greindum sýslum hefur ådur giefed vered. og afhenda þad uppa Bessastödum å Kongsnesid. til sancte Johannis dag i þetta til komanda år. [og skal[3]) fyrrnefndur Eggert Hannesson bruka og behallda sömu sýslur med allre konglegre rentu og riettugheitum. sem einum riettum sýslumanne ber ad hafa ad lögum. skal hann eignast öll vj marka mål og þar fyrer innañ. eñ ef stærre mål kunna til ad falla. þa skal hann þaug sækia under minn herra konginn til riettrar greinar og reikningskapar vid mig.

So og skal hann skicka hvörium manne lög og riett. sem þess beidast. so eingenn meige þad med sannleik segia. ad þeim verde riettariñs sýniad.

Sömuleidis skal þråttnefndur Eggert Hannesson vera skylldugur til uppa konglig mayestets vegna til ad hiålpa konglig Mayestets proföstum til alls riettar utj sijnum sýslum. um þær saker sem þeim til koma.

So og skal hann fýlgia Superintendenten um sijnar sýslur fyrer christelega religions vegna.

So og skal fyrrnefndur syslumann fyrerbiöda öllum i sijnum sýslum ad hafa nockurn þyskañ mann hia sier til veturvistar. fyrer utañ mitt lof edur leýfe.

Sömuleidis skal Eggert Hannesson hafa goda umsiön. ef þar liggia nockrar jarder. sem krununne tilkoma. i greindum sýslum. ad þær byggest og forbetrest. og hialpe þeim til. sem þær hafa til forlieningar og afgijfftar. ad þeir fåe sijna rentu.

---

1) Þessi fyrirsögn er á dönsku í 4, 4to. 2) 4, 4to.; sýslur 72. 3) [skal og 4, 4to.

So og fÿrerbÿd eg offtnefndum sÿslumanne. ad lata ganga lôg um fyrrsagdar ȷarder. utan mitt lof edur leÿfe.
Og ad so i sannleika er. sem fyrrskrifad stendur. þrycke eg mitt signet ꝺ́ þetta sÿslubref. skrifad ꝺ́ Bessastôdum 4. dag Julii manadar Anno Domini 1558.

med min eghen hand [Anno 1559[1]).

(L. S.)

---

239. 4. júlí 1558. á Bessastöðum.

Kirkjujörðin Hlið lögð til Bessastaða, en til Garða í staðinn Viðeyjarklaustrsjörðin Vífilsstaðir.

AM. Apogr. 1858 (Ex apographo Gardensi frá 1701). — Lbs, 115, 4to., I, bls. 220 m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal ca. 1730 (ekki eftir transscripto).

Bref um kauped a Hlide og Wijfelstôdum Anno 1558[2]).

Jeg Knudt Stensson. Konglig Majestetz Byfalningsmann yffer allt Jsland kendez med þetta mitt obna Brieff. ath jeg hefi giôrt svoddañ ȷardaskiffte vppa konglig Majestetz vegna vid Sijra Lopt Narfason. kyrkiunnar vegna i Gørdum ꝺ́ Kőngsnese. ath jeg hefe under kőngsins eign til Bessastada tekid ȷørdina Hlid. er liggur a Kongznese. er þar [i landskÿlld af[3]) mꝺ́lnÿtu kugilldi och j Miøltunna. Eñ jeg hefi hônum þar igien feingid til kyrkiunnar i Gørdum Wideyarklausturs ȷørd. er heitir Wijfelstader i Bessastada kyrkiu sokn. tekst þar af i landskylld. i. mꝺ́lnytukugilldi. Og fyrer mismun landskylldanna hefi eg lofad og tilskijckad fyrrnefndum Sijra Lopte edur Gardakyrkiu umbodsmanne j tunnu miøls[4]) a Bessastødum. ad hun tækist[5]) þar ꝺ́rliga af kongsins miøle. Skal þad fylgia hvorre ȷørdu sem fylgt hefer ad fornu og nyu. Skulu þesse ȷardaskipte obrigdañlega standa og vera hier eptir uppa bꝺ́dar sijdur. utan konglig Majestet þar audruvijz um[skiffte a giôrer edur[6]) skickar. Samþyckte þesse fyrrgreind ȷardaskipte Herra Gijsle Jőnsson Super-

---

1) [Svo 72; sl. 4. 4to. 2) 115. 3) [af i landskulld 115. 4) „þessa mioltunnu hafa prestar i Gôrdum mist sijdan i tijd Hôfudzmanns Einvold Kruss af ővilld sem innfiell i milli hans og Sira Jons Krꝺ́ksssonar i Gôrdum" 115 (utanmáls). 5) takest 115. 6) [b. v. 115.

intendent yfir Skalhollt stikte. Og til meiri stadfestu og audsyningar hier um ad so i sannleyk er sem hier fyrrskrifad stendur. Þricke eg mitt Signet med adurnefnds herra Gisla signet a þetta jardaskiptabrief. Skrifadt a Bessastødum 4. Dag Julii [mánadar[1]). anno Domini M. D. LVIII.

(L. S.)

Ad þetta ofanskriffad sie rictug og ordriett copia effter originalnum og høfudmannsins Briefe. vottum vier sem samannläsum og originalinn sialfann med undersettu innsigli høfudsmansinz Knutz Steinzsonar säum og yfer skodudum ad Gørdum a Kongsnese 19. Junii. Anno 1675.

Petur Amundason manu propria
Helge Jonsson meh.
Halldór Stephansson m. e. h.

Ofanskrifad bref upplesed fyrer Riettenum a Kópavogsþynge. og medkenna underskrifader menn S. Petur Amundason. Helge Jonsson og Halldór Stephansson. ad copian hier frammløgd sie riett coperud effter synum Original sem þeir sied og samanlesed hafe. hvad þeir tilbióda sig med eyde ad stadfesta. ef naudsynlegt vera þætte. Dat. Kopavogsþynge d. 26. Julii anno 1701.

Jon Eiolfsson manu propria — Jon Petursson. Gudmundur Gudmundson.

---

240. 9. júlí 1558. á Arnarstöðum. / 28. júlí 1558. í Saurbæ.

Solveig Hallsdóttir sver fyrir alla menn nema Þorleif Grímsson.

AM. Apogr. 4652 „Ex originali“. Árni segir til innsigla.

Til þess legg eg Solueig Hallzdotter hond á helga bok og suo skyt eg minu male til guds ad eg hefe af aungum manne likamleganna syndgast nema af Þorleifi Grimzsyne ad sagdur er. suo og syndgadist eg og alldre med fyrr nefndum Þorleife Grimzsyne med likamligu samblande. suo þar

1) [sl. 115.

mætti barngetnadur af verda medañ Sigrídur Stulladotter kuinna hans lifde. og ad suo stofudum eidi sie mier Gud hollur sem eg satt seige.

Til þess leggium uær hond a helga bok og suo skiotum vær voru male til guds. ad vær hyggium þann sama bokareid riettan og sannañ vera og Solueigu Hallzdottur vel særañ. sem hun sor hier nu samstundis. Og ad suo stofudum eidi sie oss Gud hollur sem vær satt seig[i]um.

Þat giorum vier Snore prestur Jonsson. Bessi prestur Biornsson. Þorstein Simonarsson[1]). Grimur Olafsson. Biarne Jonsson leikmenn. godum monnum kunnigt med þessu voro opnu brefi. arum epter gudz burd ꝏ. d. l. og viij. ar. a laugardagin næstañ fyrir translacio Benedicti abbatis. a Arnarstodum ȷ Eyiafirde. vorum vier þar nær stader[1]). ad siera Torfi Jonsson stafadi suo hliodanda bokareid Solueigu Hallzdottur. sem hier fyrir ofan skrifad stendur. sonnudu þennañ eid med henne suo heitande konur.

Hallfridur Jonsdotter. Margret Magnusdotter.
Valgerdur Karadotter. Hallbera Teitzdotter.
Gudrun Sigfusdotter.

hofdu þessar fyrnefndar konur upp alist oc leingstum verit ȷ Gullhrepp[2]). Lysti adur nefndur Torfi prestur Jonsson þui fyrir oss. ad hann tæki þennan eid ȷ aungri ofdirfd vid kirkiunar valld ne kongdomsins. helldur sagdiz hann þetta giora ȷ Gudz trausti. oc þess heidarliga herra Eggertt[s] Hannessonar Logmanns nordan og vestan a Jslande. suo og heyrdum vier fyrr nefnder menn ad Solueig Hallzdotter krafdi og beidde tijttnefndan siera Torfa fyrir gudz skulld ad stafa sier þennan eid. Þui hun sagdizt ei vita huersu leinge hun lifa mætti med þeim krankleika er hun þa nyliga feingid hafdi. Og til sanninda hier um setti opt nefndur sera Torfi Jonsson sitt ȷnsigle med vorum fyrr skrifadra manna ȷnsiglum fyrir þetta bref. huert ed skrifad var ꝺ Saurbæ ȷ Eyiafirde. fimtudagen næstañ fyrir Olafsmesso a sama are sem fyrr seiger.

---

1) Svo. 2) þ. e. Saurbæjarhreppr.

241. **12. júlí 1558.** **í Glaumbæ.**

Kaupbréf fyrir 20 hundr. í Sólheimum í Sæmundarhlíð. (Virðist uppkast að næsta bréfi).

Add. Brit. Mus. 11,242 (FM. 206), bl. 26.

Þad giorum vid Einar Gilbrigtzson oc Jon Steingrimzson[1]) godum monnum kunnigt at vid vorum þar j hia sääum oc heyrdum æ ord oc handaband sera Gottskallz Jonssonar oc Magnusar Sæmundzsonar [anno domini] ꝏ. d. L viij þridiudaginn fyrir diuisio apostolorum j Glaumbæ [at svo] firir skilldu at fyrnefndr Magnus selldi adurgreindum s[era Gottskalk] þann xx^c þridiung sem hann vard fremst eigandi at [epter sinn] fodr oc j giof sinnar modr [i] iordena S[olheima] [j] Sæmundarhlid er liggr . . . . sera Gottskall fyrsogdum Magnuse Sæmundz[syni . . . . . . j] Suarttardal er liggr j Bergstada kirkiu [sokn med ollum] þeim gognum oc gædum er þeirri jordu [hafa fyl]gt at fornu oc nyu med riettv oc adursagdur [sera Gott]skall hefur fremst eigandi at ordit med logum. [Sky]lldi huor um sig hallda sinv kaupi til laga en sa suara lagariftingum ää er selldi.

Oc til sannenda.

---

242. **13. júlí 1558.** **í Glaumbæ.**

Jarðaskiptabréf, og er 20 hundr. í Sólheimum í Sæmundarhlíð skipt fyrir Brún(?) í Svartárdal.

AM. Apogr. 4641, „Ex orig. Gudmundar Þorleifssonar".

Þat giorum vid Einar Gilbrigztson og Jon Steingrimzson godum monnum kvnnigt med þessv ockru opnu brefi arum epter hingadburdinn. ꝏ. D. l. og viij. þridiudaginn fyrir divisio opostolorum[2]) at Glaumbæ ȷ Skagafirdi vorum vid ȷ hia saum og heyrdum æ ord og handaband þeirra sera Gottskalz[3]) Jonzsonar og Magnusar Sæmundzsonar. suo fyrir skildu at Magnus selldi Gottskal[3]) presti þann. xx^c. þridiung sem hann vard fremst eigandi med logum ȷ ȷordune

---

1) fyrst skr.: Gunnar Styrkarson, en það svo dregið út. 2) þ. e. 12. júlí. 3) Svo.

Solheimvm j Sæmundarhlid j erfd epter sinn fodr[1]). med ollum þeim gognum og gædum sem þeim parti á med riettu at fylgia. hier i mot gaf og gallt sera Gottskal[1]) Magnuse Sæmundzsyni jordina . . .[2]) j Suartardal er liggur j Bergstada[1]) sokn med ollum þeim gognum og gædum sem þeirri jordu hefr fylgt at fornu og nyu. skylldi hvor um sig hallda sinv kaupi til laga eñ sa svara lagariftingum æ er selldi. Og til sannenda hier um setium vid fyrnefnder menn vor jncigli fyrir þetta bref er skrifad var j sama stad deigi og are sidar[3]) eñ fyr seiger.

---

243. 30. júlí 1558. í Richmond.

Engladrottning eða ráð hennar leggr fyrir Dr. Cook dómara að rannsaka kærur kaupmanna á hendr Símoni Surbeck, er nú sé staddr í Harwich (ágrip).

Acts of the Privy Council, vol. VI. Samkvæmt eftirriti frá Dr. Jóni Stefánssyni í þjóðskjalasafni.

At Richemonde 30eth July. 1558.

A letter to Doctour Cooke. Judge of thadmiralty. with a coppy of Supplycacion inclosed. exhibited here by certain marchantes against one Symon Surbecke and other of the King of Denmarkes subjectes. which he is wylled to consyder; and forasmuche as it is informed here by the sayde complayna[n]tes. that the saide Surbeck is arrived with a shipp and other gooddis at Harwiche. he is wylled to geve order that the sayd shipp and goodes be stayed. and to sende by processe for the sayde Surbeck and suche other as the seide complayna[n]tes shall informe him of. and texamine hem dylligently uppon the particuler poyntes of the saide Supplycacion and such other matters as they shall declare unto him. and if they shall fynde good matter to charge them with. than[4]) to bynde them in good bandes with suertyes suffycient to be at all tymes furthecoming taunswer the same according to thorder of the lawes of the realm.

1) Svo. 2) líkl. Brún. 3) „Voluit, absqve dubio, scribere: i sama stad og are. deigi sidar“ (AM.). 4) Svo, þ. e. then.

244. **31. júlí eða 7. ágúst 1558.** **í Glaumbæ.**

Kaupbréf fyrir hluta af Sólheimum í Sæmundarhlíð og húsum þar.

Add. British Museum 11,242 (FM. 266), bl. 26.

æ sama are[1]).

Svnnvdagen epter Olafzmesso j kirkivnne j Glaumbæ var ec Magnus Sæmundz[son]. Einar Gilbrigtzson oc Þorgeir Sæmundzson þar j hia saum oc heyrdum ä ord oc handaband þeirra sera Gottskallz Jonssonar og Arngrims Jonssonar. Svo fyrir skilldu. at Arngrímur liet sier[a] Got[s-kalk h]afa j sinn þridiung til eignar þessi hus oc uoll af jordunne Solheimum. [fy]rzt andyra bvrit oc sængarstodu ena jnstu austan til j skala ofan ä . . . [t]uær sængarstodur þat vtar fra litla husit j gongum iij. basa [j] fiosenu minne heytottena. allan becken j badstofunne oc stafena iiij med allt vpp j gegn. þridivngen j kirkivne oc gongvnvm. Sydzta vollen allan j læk[i]ar farvegin oc þann sem fiosit stendr æ ofan j gotvna sem liggr til Bessastada Þetta j eingium næsta eingi er næst liggr ef þeim semdi svo allar slæur med steck sudr fra oc vt med . . . . vpp j þufu sem stendr ǽ melnum. þa vt rett j holltit oc vpp [un]dir nedsta vallargardin oc ur ytra endanum a honum ofan j heimvoll. En sera Gottskall liet sier oc lika j sina tuo parta til eignar skalaburit. Elldstofvna. skalan allan vestan til. þilit i andyrinu med rum[um oc] grindinne þar vid oc einn basin j fiosinu. storu heytottena oc vi . . . . j fiosenu badstofuna alla at becknvm med palli oc odrv . . . . . . [a]lla vt sem fyr greiner[2]).

---

245. **2 ágúst 1558** **í Silkiborg.**

Kvittun konungs til Knúts hirðstjóra Steinssonar fyrir peninga og silfr greitt í konungsféhirzlu í afgjöld af Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 6, 630 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to., Laursens í þjóðskjalasafni).

---

1) þ. e. 1558. 2) hér stendr neðst á blaði hálffúið burt: . . . [f]atækum fyrir Stafnz Vic æ med lambi um haust . . . . . .

Knud Steenssenn fick quittantz paa .xj^c^. daller. v^c^ oc xxj lod sylff tiill wiider Regenschap.
Datum Sylckeborg ij die augusti Anno 1558.
Regia maiestas manu propria subscripsit.

---

246. **2. ágúst 1558. í Kaupmannahöfn.**

Konungr ritar Jóakim Beck, að Knútr hirðstjóri Steinsson hafi lukt sér upp á reikningsskap af Íslandi peninga og silfr, auk annarra greina, sem ekki varða Ísland.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 5, 399 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to., en Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Ioachim Beck fiick breff om Knudt Steenssens regenscap oc andenn bestilling. som her epther föllger.

Christiann etc.

Vor gunst tiillfornn. Wiidt. att oss ellskelige Knudt Steenssenn. wor mandt. thiener oc embitzmandt paa wort landt Islandt haffuer ladett anthuorde paa regenscap indt wdj vort kammer oss tiillhende xj^c^ dallere v^c^ xxi loedt söllff oc siiger handt. att icke kunde giöre sytt regenscap forre endt handt kanndt indkreffue huess hannom tiillstaaer paa wore wegene[1]) . . . . Her wiidt att rette teg epther oc ladt thedt ingennlunde. Beffallenndis teg gudt. Schreffuedt Sylckeborg then 2. Augustj anno mdlviij.

---

247. **25. ágúst 1558. í Stóradal.**
20. september 1558. á Grenjaðarstöðum.

Testamentum og skiptabréf Eyjólfs Einarssonar í Dal undir Eyjafjöllum.

AM. Fasc. LXXV, 63, transscriptum á pappír frá 1614 í gamalli uppskrift. — AM. Apogr. 4653. „Exemplar þad er þetta er epter skrifad var gamallt og roted á pappír, og liedi þad mier Sigurdur Einarsson broder Olafs og Jsleifs Einarssona“ (AM.).

1) Hér er fellt niðr það, er ekki varðar Ísland.

Skipta Bref Eẏőlfs bőnda Einarssonar. sem var j Stőradal under Eyiafiőllum. skrifad epter brefabők sǻluga[1]) Sira Sigurdar Jonssonar. sem var ǻ Greni-[adar]stődum fyrer nordañ land[2]).

Þad giore jeg Eyolfur Einarsson godum monnum kunnigtt med þessu mijnu opnu brefi. ad jeg medkiennunst. ad Helga Jonsdotter mijn eigiñkuinna a hia mier j sijna heimañfylgiu tuo hundrud hundrada. og þar til jordina Medalfell er liggur sudur j Kios og er hun. lx^{c}. Hier til hefi jeg gefid henni fiordungsgiof vr þeim[3]) [vj^{c} hundrada[4]). sem jeg atti. þa er jeg gieck til kaups vid mijna kuinnu adurnefnda Helgu og reikñast þad [.ij^{c} hundrada[5]). þui reikñast hennar mali j minn gard [iiij^{c} hundrada[6]). Hefi jeg sett henni þessar jarder j sijna fiordungsgiof.

Efrahuol fyrir .lx^{c}.

Mǻla j Fliotzhlijd fyrir .lx^{c}.

þar til .lx^{c}. j frijdum [penijngum og ofrijdum[7]).

Hier til a hun jordina Kirckiulæk j sijna tilgiof sem ockar kaupmalabref vtuijsar[8]).

Jtem j annare grein medkiennunst jeg med þessu mijnu brefi. ad med samþycki og rǻdi minnar kuinnu adurnefndrar Helgu Jonsdottur[9]) hefi jeg skiptt mijnum penijngum og hennar med ockrum[10]) skilgetnum borñum til riettra Erfdaskiptta. suo sem hier eptter skrifad stendur.

J fyrstu hefe[11]) jeg gefid og golldid minni dottur Aunnu [hundrad hundrada[12]). ad til skildum. Lxx^{c}. vpp i[13]) jordina Logmannzhlijd fyrir nordan land j Kuæklijngahlijd j Eyiafirdi. a kyrkian þar jord ǻ Hesiuvollum.

Jtem mijnum Ellsta syni Magnuse hefi jeg gefid og golldid. og gef enn nu med þessu mijnu brefi jordina Stőradal vnder Eyiafiollum fyrir .lx^{c}.

Storumork halfa .xxx^{c}.

1) „Svo stod ǻ þvi sem þetta er epter skrifad" (AM). 2) Þessi fyrirsögn er að eins í 4653. 3) 4653; þessum LXXV, 63. 4) [4653; vj^{cc}, Lxxv, 63. 5) [4653; ij^{cc}, Lxxv, 63. 6) [4653; iiij^{cc}, Lxxv, 63. 7) [og őfrĭdum penningum 4653. 8) et cetera, b. v. 4653. 9) 4653; ·dotter Lxxv, 63. 10) 4653; ockar Lxxv, 63. 11) 4653; hef Lxxv, 63. 12) [4653; .j.^{cc}, .Lxxv, 63. 13) a, 5653.

Sydstumork halfa .xc.
Nedradal halfañ .xc.
Saudhusvoll fyrer .xvc.
Medalfell ȷ Kiős fyrer .lxc.
Hier til lausafie. lxc. Summa [ijc hundrada[1]) og vc.

Hier til ad auk þessa a kyrkian ȷ Storadal .lxc. ȷ heimalandi. Sydstumork halfa .xc. Nedradal halfañ .xc. malnytukugilldi xviij. hesta tuo. hier til .vc. er fallid hefur ȷ porcio ǻ medañ ȷeg hefi halldid hier til dags. ad auk þess sem ȷeg hefi kirkiunni golldid ȷ bokum og skrw̋da. Eñ kyrkiañ a Medalfelli ǻ ȷordina[2]) Hurdarʙak. xxc. og vj[3]) malnytu kugilldi.

Jtem mȷȷnum syni Einare hefi ȷeg gefid og golldid og gef enn nu med þessu mȷȷnu brefi.

ȷordina Brautarhollt a Kialarnese med sȷȷnum hialeigum fyrer [jc hundrada[4]).

ȷordina Flangastadi fyrer .xlc. og ȷordina Krők fyrer xxc. er bǻdar liggia a Rostmalanese[5]).

Hier til lausafie. lxc. Summa [ijc hundrada[6]).

a kyrkiañ ȷ Brautarholltti .xiij. malnytukugilldi. einn hest fyrer .jc. a ȷeg ad suara .vc. ȷ porcio. nu ȷ þennañ[7]) tȷȷma fyrer þad fallid hefur medañ ȷeg hefi halldid.

Kyrkian a Flangastodum a .xc ȷ heimalandi þar[8]). þui hun er lc.

Jtem mȷȷnum syni Eiriki hefi ȷeg gefid og golldid. og gef enn nu med þessu mȷȷnu brefi.

ȷordina Hofdaʙrecku fyrer .lxc.

Kiellȷȷngardal fyrer .lc. er badar liggia ȷ Myrdal.

Stackhollt fyrer .xc.

Efrahuol ȷ Huolhrepp fyrir .lxc. og hier til .lxc. ȷ lausafie. Summa [ijc hundrada[9])

a kyrkian ad Hofdaʙrecku .xxc. ȷ heimalandi hier til. þui hun er .lxxxc. allz. Malnytu kugilldi .xiiij. hundradzhest. hefur fallid ȷ porcio a medañ ȷeg hefi halldid hier til dags .iiijc.

1) [4653; ijcc, Lxxv, 63. 2) sl. 4653. 3) 4653; iij, Lxxv, 63. 4) [4653; jcc, Lxxv, 63. 5) Rossmalanese 4653. 6) [4653; ijcc, Lxxv, 63. 7) þenna 4653. 8) b. v. 4653. 9) [4653; ijcc, Lxxv, 63.

Kyrckian ȷ Kiellingardal[1]) å .xc. ȷ heimalandi. þui hun er. lxc allz. og .iiij. malnytu kugilldi

Kyrkian ad Efrahuoli a .xc. ȷ heimalandi. þui hun er .lxxc. allz. og tuo malnytu kugilldi.

Eñ med þessum skilmåla gef ȷeg Eirike þessar eigñer ad Einar sonur minn vilie þær ecki haffa helldur eñ Brautarholltt. Flängastadi og Krok. sem ȷeg hefi ådur ȷ þessu Brefi honum Einari askilid. Enn vilie Einar helldur eignast Hofdabrecku. Kellŋngardal. Huol og Stackholltt. þå skal Einar þad mega. Eñ Eirikur skal þå[2]) eigñast apttur ȷ staðinn Brautarholltt. Flangastadi og Krők.

Jtem mıȷnum Syni Jsleifi hefi ȷeg gefid og golldid og gef enn nu med þessu brefi.

Jordina Mula fyrer .lxc.

Kyrckiulæk fyrer .lc. er bådar liggia ȷ Fliotzhlŋd. og ȷordina Harnyre a Eyrarbacka fyrir .xvc.

Hier til gef ȷeg Jsleifi syne mıȷnum ȷordina Steina vnder Eyiafiollum fyrer .lxxxc eñ gangi Steinar af honum med logum. þa skal hann eignast apttur þær ȷarder sem ȷeg hefi gefid vid Steinum. sem ero[3])

Sandar .xxc

Hallgilsey[4]) .xc

j[5]) Ey .xiijc og hier til lausafie. suo hann hafi ȷafnhafa peniȷnga sıȷnum Brædrum. [ijc hundrada[6]).

a kyrckian ȷ[7]) Mwla .xxc ı heimalandi. þui hun er .lxxxc. allz. og malnytu kugilldi .x. [J porcio hefur[8]) fallid. a medañ ȷeg hefi halldid .iijc hier til dags.

Kyrckian a Kyrckiulæk a .xc ȷ heimalandi þui hun er .lxc allz.

Jtem minni dottur Holmfrıȷdi hefi[9]) ȷeg gefid og golldid. og gef enn nu med þessu mıȷnu brefi.

ȷordina Næfurholltt fyrir .lxc og þar til .lxc ȷ lausafie.

a kyrkian ȷ Næfurholltti hier til .xxc ȷ heimalandi. þui hun er. lxxxc allz. målnytu kugilldi .xij. hundradzhesta .ij. fallid ȷ porcio medañ ȷeg hefi halldid hier til dags ijc

1) 4653; Kierlŋngadal Lxxv, 63. 2) þar 4653. 3) er 4653. 4) 4653; Hallgerdzey, Lxxv, 63. 5) b. v. 4653. 6) [4653; ijcc, Lxxv, 63. 7) 4653; a, Lxxv, 63. 8) [hefur j portio 4653. 9) 4653; hef, Lxxv, 63.

Hefi jeg gefid og golldid. og suo gef jeg þessar eigner fyrr greindar med þeim skilmala mijnum bornum. ad jeg halldi þær suo leingi sem[1]) mier [lijkar sialfum vel[2]) og minni kuinnu Helgu lijkar þær lausar ad láta og afhenda. og suo megi þessi mijn born huorki þessum eignum fyrergiora nie fyrermæla. a medan jeg læt eigi[3]) laust þeim j hond.

Og til sannleiks merkis ad þetta er minn stodugur og[4]) obrigduligur[5]) giornijngur. þá kalladi jeg til vitnis med mier Siera Sigurd Jonsson. Brodur [Helgu kuinnu minnar[6]) og Erlend Jonsson brodur minn. Nikulas Bonda Þorsteinsson og Aurnolf Bonda Olafsson. ad [aller þesser[7]) skylldu vera hier vm logligtt vitni ad jeg þennan[8]) giornijng giordi hia verandi og samþyckiandi minni kuinnu Helgu Jonsdottur. a Storadal vnder Eyiafiollum. a fimtudaginn[9]) næstan fyrer[10]) Decollatio Johannis. þad er xx og v[11]) dag Augustus manadar. þa lidid var fra Gudz Burd m. d. l. viij. ar.

Og til sanninda hier vm settu fyrr nefnder menn. Siera Sigurdur Jonsson. Ellendur Jonsson. Nikulas Þorsteinsson og Aurnolfur Olafsson sijn eigin[12]) jnnsigli med mijnu jnnsigli fyrer þetta bref er skrifad var á Greniadarstodum j Reykiadal. xx^a^ dag Septtembris manadar a sama áre sem fyrr seigier.

[Medkiennunst vid Einar prestur Sigurdsson og Olafur Arnason þá datum skrifadist 1614 ad vid hofum sied og lesid suo latandi bref med oskoddum hangandi jnnsiglum ord fyrer ord sem hier fyrer ofan skrifad stendur. Thil meiri stadfestu hier vm setium vid ockar handskriftter hier vnder. Skrifad a sama áare sem fyrr seigier.

Einar Sigurdsson	Olafur Arnason
med Eigin hendi.	med Eigin hendi[13]).

1) þ. v. 4653. 2) [likar vel siálfum 4653. 3) 4653; ei, Lxxv, 63. 4) sl. 4653. 5) obrigdanlegur. 4653. 6) [minnar kvinnu Helgu 4653. 7) [þessir allir 4653. 8) þenna 4653. 9) miduikudaginn *bæði.* 10) leiðr, eptter, *bæði.* 11) xx og v (25). *bæði*; miðvikudaginn ber á Bartholomeusmessu sjálfa (24. ág.); gæti því misskriftin helzt legið í því að „miduikudaginn" ætti að vera „fimtudaginn", sem væri 25 ág. 12) sl. 4653. 13) [einungis í Lxxv, 63; vantar í 4653.

248. 31. ágúst 1558. í Saurbæ.

JARÐASKIPTABRÉF.

AM. Apogr. 4643 „Ex orig. Hlidarend". — AM. Apogr. 4647 eftir öðru frumriti: „Eg mun brefed feinged hafa fra Gaulveriabæ. Originalenn gaf eg sidan Gudrunu Eggertzdottur i Bæ" (AM.).

Kaupbref fyrer Eysteinseyre og fyrer .xc i Vadle og fyrer vjc i Hattardal. Enn þar kom fyrer Hlid og Drángar og .iiijc. i lausafiam[1]).

Þat giorum vid Jon Kraksson prestur og Einar Palsson [hinn Elldre[2]) godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu briefe ad æ fimtudaginn næstan epter Bartholomei[3]) Apostoli þa lidit var frá Gudz burd ϖ. d. lviij. ȷ Saurbæ a Raudasande þa vorum vid ȷ hia sæum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna af eirne alfu Eggertz Hannessonar logmannz nordan og vestan æ Jslande En af annare Jons bonda Olafssonar. En þad faldizt og skildizt vnder þessu þeirra handabande. ad ædur greindur Eggert logmann selldi fyrnefndum Jone Olafssyni ȷordina Hlid. xviijc ad dyrleika er liggur ȷ Altafirdi ȷ Eyrar kirkiu sokn og ȷordina Dranga. xijc ad dyrleika er liggur ȷ Dyrafirde ȷ Sanda kirkiu sokn og þar til. iiijc ȷ godum geingiligum peningum. En hier ȷ mote gaf greindur Jon Olafsson tittnefndum Eggert logmanne ȷordina Eysteinz Eyre .xviijc ad dyrleika er liggur ȷ Talknafirde ȷ Laugardalz kirkiusokn og x hundrut ȷ ȷordunne Vadle er liggur æ Bardastrond ȷ Haga kirkiu sokn og. vjc ȷ ȷordunne meira Hattardal er liggur ȷ Altafirde ȷ Eyrar kirkiu sokn. Sellde huor audrum þessar ȷarder vndan sier og sinum Erfingium en vnder huorn þeirra firer sig og hans Erfingia. med aullum gognum og giædum sem fyrgreindum ȷordum og ȷardarportum fylger og fylgt hefr ad fornu og nyu bæde til sios og landz og huor fyrer sig var fremst eigande ad ordinn epter sinu kaupe. Skylldu huorutueggiu hallda sinu kaupe til laga. en sa suara lagariptingum sem att hefdi af huorum sem ganga kynne med riettu

1) Þetta segir Páll Hákonarson, að staðið hafi utan á frumritinu „med hendi Eggerts Hannessonar logmanns". Hið sama segir Arni við Apogr. 4647. 2) sl. 4647. 3) þ. e. 25. ág.

og orofnu logmæle. Og til sanninda hier vm þa festum vid [fÿrskrifader menn[1]) Jon [Kraksson prestur[1]) og Einar Palsson hinn elldre ockr ȷnnsigli firer þetta kaupbrief huert er skrifad var ȷ fÿrsǫgdum stad æ sama Are. viku sidar eñ fÿrr seiger.

Þetta bref ad vera riett copierad epter originalbrefi á kálfskinni med tveimur hángande innsiglum under, vottum vier underskrifader, i Skalhollte þann 17. junii. Anno 1712.

Arne Magnusson
Þorleifur Arason.
Pall Hakonarson[2]).

---

249. 31. ágúst 1558. í St. James.

Engladrottning eða ráð hennar leggr fyrir herra Ríkarð Cornwallis að láta laust við Símon Surbeck allt það, er kærendur hans láta sér lynda, að hann fái, og bréfið hermir (ágrip).

Acts of the Privy Council, vol. VI. Samkvæmt eftirriti frá Dr. Jóni Stefánssyni í þjóðskjalasafni

A lettre to Richard Cornewallys. esquier. that whereas the complaynantes against Symon Surbeck and others. Islande men. are contented that he shall have bothe the fre order and disposition of his fysshe by them arrested. and also the rigging. trymming and preparinge in aredynes of his shipp and vessell at Harwiche. he is therefore willed and required not only to suffer them so to doo. but also to take such order as he nor his factours be not by any others molested or interupted herein.

---

250. 1. september 1558. í Saurbæ.

Jarðaskiptabréf, og eru jarðirnar Hlíð í Álptafirði og Drangar í Dýrafirði lagðar fyrir Eysteinseyri í Tálknafirði og Vaðal á Barðaströnd.

1) [b. v. 4647. 2) Uppskriftin 4647 er staðfest í Skálholti 17. nóv. 1711 af Þorleifi Arasyni, Ormi Daðasyni, Gísla Bjarnasyni og Þorgils Sigurðssyni.

Jbsk. AM. Ísafjs. 9 (nú í þjóðskjalasafni). Utan a stendr: „Jon Þorvalldsson Jngre“ — Er ósamhljóða nr. 248, þótt sama sé kaupið að mestu, og því prentað sérstakt.

Kaup Brief fyrer Drøngum.

Þad giorum vid Jőn Krắksson prestur og Einar Pắlsson hinn Elldre gődum monnum kunnugt med þessu ockru opnu briefe ad ä fimtudæginn næstann Effter Bartholomej Apostolj[1]) þä lidid var fra gudz burde. ᴍdlviij ȷ Saurbæ ắ Raudasande. þa vorum vid j hia säum og heirdum ắ ord og handaband þessara manna af Eirne alfu Eggerts Hannessonar logmanns nordaṅ og vestaṅ ắ Jjslande. Eṅ af annare Jőns bőnda Ölafssonar. Eṅ þad faldist og skildist vnder þessu þeirra handabande ad adurgreindur Eggert lőgmann sellde fyrrnefndum Jöne Olafssine jordina Hlijd xviijc ad dyrleika Er liggur ȷ Ältafijrde j Eirarkirkiusokn. og jordena Dranga xijc ad dyrleika Er liggur ȷ Dyrafijrde ȷ Sandakirkiusőkn. og þar til iiijc j godum og geingelegum peningum. Eṅ hier j möte gaf greindur Jön Ölafsson tijttnefndum Eggert lőgmanne jordina EisteinsEire xviijc ad dyrleika Er liggur ȷ Talknafijrde ȷ Laugardalskirkiusőkn. og xc j ȷőrdinne Vadle Er lig[g]ur ắ Bardastrond ȷ Hagakirkiusőkn og vjc ȷ jőrdunne meira Hattardal Er liggur j Ältafijrde j Eirarkirkiusőkn. Sellde huor odrum þessar ȷarder vndaṅ sier og sijnum Erfingium Eṅ vnder huorn þeirra fyrer sig og hans Erfingia med øllum gőgnum og giædum sem fyrrgreindum ȷőrdum og jardarportum filger og filgt hefur ad fornu og niju bæde til sıős og landz og huor fyrer sig var fremst Eigande ad ordinn Effter sijnu kaupe. skilldu huorutueggiu hallda sijnu kaupe til laga. Eṅ sä suara laga Rifftingu sem ätt hefde af huorum sem ganga kiune med ʀiettu og oʀofnu lőgmắle. og til sanninda hier vṁ þä festum vid Jön og Einar Pálsson hinn Elldre ockar ȷnsigle fyrer þetta kaupbrief. huőrt er skrifad var j fyrrsogdum stad ắ sama ắre viku sijdar Eṅ fyrr seiger.

Þetta ordriett Copierad Effter kaupbriefinu (huőrt vid saum med sijnum tueimur oskiertum hangande jnnsiglum)

---

1) þ. e. 25. ág.

vottum vid sem samañ lásum med ockar nofnum hier vnderskrifudum þann 21 Junj Anno 1703.

Jon Palsson m e h.

Øgmundur Gudbrandsson m e h.

---

251. 19. september 1558. í Svefneyjum.

Sjöttardómr, kvaddr af síra Jóni Þorleifssyni, prófasti í Barðastrandarsýslu, staðfestir skipan Ögmundar byskups 1. sept. 1536, um skipti í milli Múlakirkju á Skálmarnesi og Flateyjarkirkju.

Jarðabókarskjöl AM., Barð. 18 (nú í þjóðskjalasafni) — AM. Apogr. 1404 „Ex originali Mulensi. epter hendi Sira Nikulass Gudmundzsonar" (AM.). — JS. 143, 4to., bls. 320—1, skr. ca. 1600.

Vtskriftt af dome siera Jonz Þorleifssonar wm tollwer i Oddbiarnarskere[1]).

Þat giorum vier sira Olafur Magnusson. Jndridi Amundason og sira Þorleifur Biornsson prestar Skalholltz biskupsdæmis. Þorleifur Þordarson. Vilhialmur Jonsson og Biarne Halldorsson leikmenn[2]) godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe. Arum epter guds burd. ꝏ. d. L. viij a manudaginn næsta fyrir Mathesmesso[3]) um haustit ȷ Flatey a Breidafirde worum vier ȷ dom nefndir af sira Jōne Þorleifssyne. er þa var profastur yfir Bardastrandarsyslu at skoda og ransaka og fullnadardōm. á at leggia hueria magt at hafa skyllde þa' bref er þeir frambaru [et cetera[4]). sira Jōn Þorleifsson og Jon Biornsson Sira Jon Þorleifsson auglyste þar bref med hangande jnsigle biskups Aogmundar. godrar minningar. huers sal gud nade [et cetera[4]). Eñ Jon Biornsson liet og vpplesa bref biskupsens med þrycktu Jnsigle. [huad so jnne hielldu[5]) og samhlioda urdu. millum annara orda. bæde þesse bref at herra Aogmund hefde giort þau skipti ȷ millum Mulakirkiu a Skalmanese og Flateyarkirkiu a Breidafirde. at kirkian under Mula skyllde eiga fri toll skip og menn[6]) j Oddbiarnarskerj. eñ adurgreint sker hefur

---

1) Skrifað aftan á. 2) Hér stendr í 18: „giöri", en er of aukið. 3) Svo. 4) [b. v. 1404. 5) [Svo *bæði*.. 6) m̄ 1404.

i langa tijma eignat verit Flateyarkirkiu og alldri mismæli á leikit so vier heirt hofum. Jtem hier j mot tillagdj og skipade biskup Aogmund skogarhogg j kirkiunnar skog til Flateyarkirkiu vppa attært skip med kol. legg og hrijs [et cetera[1]) Og at heilax anda nád tilkalladri. dæmdum uier med fullu domsatkuæde brefiñ bædi mindug og. skialig med ollum sinum greinum. og onguan riufa mega utan biskupenn j Skalholltte herra Gijsla Jonsson. Eñ kirkiunnj. vnder Mula á Skalmanese fri toll skip og menn j Oddbiarnarskere. Eñ kirkiun[n]e j Flatey. fri greint skogarhogg j kirkiunnar skog. Sampyckte þennan vorn dom med oss adur skrifadur sira Jon Þorleifsson og setti sitt jnsigle med vorum fyrrskrifadra manna jnsiglum fyrir þetta domsbref huort skrifad var j Suefnejum a Breidafirde a sama áre deigi sijdar eñ fyrr seiger.

Ad þetta[2]) ofañskrifad sie ordriett Copierad epter sijnum Original a kalfskinn skrifadañ med þremur hangandi jnsiglum vottum [vid vndir skrifader wnder Mula a Skalmanese dag 14 Februarij anno 1703.

Finnur Nickulasson
M E H
Jőn Biarnason
m e h[3])

---

252. 4. október 18. október 1558. í Spjaldhaga. á Helgafelli.

Tylftardómr dæmir Þuríði Þorleifsdóttur og þá, sem henni standi jafnframmi að skyldugleika og skilgetningu, löglega erfingja Þorleifs Grímssonar.

Lbs. 1974, dómasyrpa Jóns Hákonarsonar á Vatnshorni (d. 1748), bls. 98—104, skr. ca. 1608 (=a). — AM. 238, 4to., bl. 114—15, Bessastaðabók (brot), skr. ca. 1570, m. h. Vigfúsar sýslumanns Jónssonar á Kalastöðum. — AM. Apogr. 4651, uppskrift gerð eftir *a*.

1) [b. v. 1404. 2) hier 1404. 3) [er þad saum og saman lasum under Mula á Skalmanese Anno 1702 d. 5 Junij
Runolfur Biarnason meh. Sigurdur Sigurdsson eh.
1404.

Domvr um eiginord Þorleifs Grimssonar og Solueigar Hallzdottur.

Ollum Godum monnum sem þetta bref sia eda heyra. sendir Pall Grimsson. Halldor Einarsson. Arngrimur Jonsson Erlendur Jonsson. Magnus Gunnsteinsson. Þorsteinn Snorrason. Teitur Magnusson. Oddur Helgason suarner laugriettumenn. Biorn Biarnason. Halldor Ormsson. Sigmundur Þorgeirsson og Ormur Skeggiason. Kuediu Gudz og sijna kunnigt gioraudj Ad þa lidit uar fra hingat Burd vors herra Jhesu Christi ꝏ. D. l og viij Ar A Þridiudæginn næstañ eptir Michaelis messo vm haustid ȷ Spialldhaga ȷ Eyiafirdi a almenniligu þriggia hreppa þingi vorum vier ȷ dom nefndir af velbornum mannj Egert Hannessyni. Er til uar skickadur og skipadur Af vorum nadugasta og Haꝛornasta herra konginum og þar med samþycktur af aullum dugandis monnum ȷ Almenniligri laugriettu. þeim sem þar voru þa saman komner vr þessum tueimur landzfiordungum fyrir nordan og vestan ꝺ̈ Jslandi. ad hann skylldi vera laugmann þar yfer. ȷnnvirduliga ad skoda og nyttiliga ad ꝛansaka og fullnadar doms atquædi ꝺ̈ ad leggia epter laugum vm þa agreining sem var ꝺ̈ milli þeirra Eiriks Bonda Sniolfssonar og Orms Bonda Stullasonar. kiærdi greindur Eirikur þad fyrir oss og laugmanninum. At Ormur Stullason hefdi olaugliga ȷ sest og ad sier tekid Gardinn Maúdruvelli ȷ Eyiafirdi og þar med Aunnur Godz meiri þau ad att hafdi Þorleifur heitinn Grimsson huors sal ad Allzmectugur Gud herbergi. Eñ fẏrrnefndur Eẏrikur kalladi þessi Godz aull og aunnur fleiri þau sem sagdur Þorleifur hefur att. Ad sinni kuinnu Þuridi Þorleifsdottur og audrum þeim sem henni ȷafnt fram̄t standa til Erfda fallit hafa eptir fyrr nefndañ Þorleif faudur hennar. Þar ȷ mot sagdi adurnefndur Ormur Stullason. At hann hielldi nefnda Þuridi og þav Baurn Aunnur sem Þorleifur Grimsson hefur att med Solueigu heitinnj Hallzdottur. Godrar minningar. Ecki mega Arf taka eptir sinn faudur þar fyrir ad hann sagdist hafa heẏrt sagt at fiormennings mægdir hefdi verid þeirra æ medal. og vændist þar ad nockrum vitnis Burdar brefum. Laugdu þessir fyrrnefndir menn sig

þar vndir laug og lofudu þad ad hafa og hallda sem þar væri þæ þar vmdæmt þeirra j milli vm̄ sagda Agreining.

Þǫ́ j fyrstu tiedi og Birti Eirikur Sniolfsson fyrir oss med godra manna jnnsiglum suo hliodandj [vitnisburd] j millum Annara orda Ad þeir hefdu j hia verid og ǫ́ heyrt. ad Þorleifur Grimsson hefdi fest Soluaigu Hallzdottur sier til Eiginkonu med þeim ordum sem þar til heyra huort bref oss virtist j allan̄ mata skialligt og myndugtt med aullum sijnum greinum sem þad jnnehelldur. J Annari grein kom og fyrir oss domur er dæmdur var j fyrra haust ǫ́ adurnefndum þingstad af tueimur tylftum skilrijkra manna og vtnefndur og samþycktur af greindum laugmanni. og þar eptir sty[k]tur og stadfestur j almenniligri laugriettu af vors naduga herra kongsins fouita Knvt Steinssyni og Badum biskupum landzins og þar med fullnadar vrskurdur ǫ́ lagdur vpp ǫ́ sama dom af tittnefndum lǫgmanni huor domur ad suo hliodar j millum Annara greina ad þeirra manna Born sem j fiormennings ætthring hafa sinn hiuskap saman Bundit sidan þad var j laug leijdt ǫ́ Auxararþingi. skylldu skilgetin̄ og laugliga til arfs komnir vera eptir faudur sinn og modur og adra sina frændur. Kunnum vier þeim domi j aungu[an] mata ad brijgda. helldur samþyckiu vier ad hann skylldi halldaz og med mact ad blijfa med aullum þeim greinum og Articulis. sem hann jnne helldur og vtuijsar et cetera.

Nu þar ad adur greindur Ormur Stullason sagdist hafa heyrt sagt ad fiormennings mægdir hefdi verid j millum Þorleifs Grimssonar og Solueigar Hallzdottur og vændist þar ad nockrum vitnisburdarbrefum. Beiddunst vier af greindum Ormi ad vier villdum sia þad og heyra og feingum ecki. huad oss virtist þeim þa forskotid vera og þo ad greindur Ormur Stullason hefdi riettiliga kunnad þad ad Biuijsa med skialligum jnnsigludum brefum. Edur med laugligum vitnum og suordum Eijdum ad fiormennings mægdir[1]) hefdi verid greindra manna j millum þa virtist oss þad ecki afl hafa vtan sa domvr sie Brotinn og Rofinn sem hid fyrra

1) Hér byrjar brotið í 238.

arid var dæmdur. þui þad Birtist fyrir oss greindum domsmonnum. Ad sagdir menn Þorleifur og Solueig hefdi sinn Echtaskap til samans Bundit Epttir þad vors nadugasta herra kongs ordinantia var ȷnnkomin hier ȷ landit og þad var samþyckt Ad menn þeir sem væri fiormenningar ad frændsemi edur mægdum skylldu ad trialsu sinn Echtaskap [til samans[1]) Binda. Vissum vier fyrir full sannindi at tittnefndur Ormur Stullason hafdi[2]) nogan tima til haft ad sier ad koma aullum gaugnum og vitnum. Briefum og Biuisingum þau[3]) sem honum og hans akiæru hefdi matt til gagns og Bata koma. Eñ nu sakir þess þau komu Eingiñ fram̃. suo og hefdi hann aungua laga atferd haft þessi fyrskrifud gotz ad sækia og ȷ at setiast helldur hefdi hann med macktar velldi og ofbelldi sier[4]) ȷnnþrȷjkt og setst[5]) j fyrsaugd Gotz og peninga. þa sem Þorleifur Grimsson hafdi att. Sierdeilis til teknum [gardinum[1]) Modruvollum. Eñ þeim ȷ Burt skipad og vtskufat. med ʀeidum og arasum er satu ȷ fyrrskrifudum peningum sem var Gudbiorg husfreyia Erlendzdottir. huor ad lagt hafdi laug og dom fyrir greindañ gard og þessi godz fleiri ꝺ̃ vegna sonar sins Einars Grimssonar og annara þeirra sem honum standa ȷafnframmj til Af greindum Þorleifi Grimssyni til komnir. Þikiunst vier þad ȷ aunguañ mata kunna ad sia at ef suoddan ʀugl og ʀangirndj[6]) og oheyriligar attektir skulu suo vid gangast ȷ landinu at laugmalid munj hallda sig. edur þui munj verda vid komid. fyrer sakir þeirra manna sem suo vilia vera oforsialir og jllgiarnir og oraduandir. At fara meir eptir sinum vilia med sina mact og meingi at oprofudu mali hellddur eñ eptir ʀiettu laugmali og Bokarinnar ᴀvisan þeirrar sem virdvgligur herra Magnus kongur Hakonarson enn koronadj oss sendj hingad ȷ landit med Jone Stullasyni[7]). huor ad halldast skylldi hier ȷ landit til æfinligrar[8]) stadfestu. vtan þess væri Bedit med skynsemi af almuganum. Af konginum ad herda edur ad lina vort laugmal þar sem med þyrfti. Þikir oss slijkt ofbelldi horfa til stors ofridar og osamþyckis. Ef suoddan lagaleysi og ʀiettinda ʀan skal vid gangast ȷ landinu. huad allz-

1) [b. v. 238 2) hefdi 238. 3) Svo bæði. 4) sl. 238. 5) sett 238. 6) Svo. 7) Svo bæði; *rétt*: Einarssyni. 8) obrigdañligrar 238.

mecktugur Gud mildiliga Af verndi og Bidium vier adur nefndir domsmenn og allur annar almugi vors nadugasta herra kongsins fouita og Haufudzmann þann sem nu er til skickadur af uorum nadugasta herra konginum at styrkia þa suo til sem laugunum eiga at stýra hier ǿá landinu at sligt lagaleysi Gangist ecki hier vid. Eñ vier vilium giarnan ȷ gien veita alla skyllda hlydni og hollustu vorum nadugasta herra konginum. þa sem vortt[1]) forelldri hefur sig og oss vndir suarid vid kongdominn og krununa. Eñ vier ȷgen vonnm ad þad sie vid oss og vort afspringi halldit sem lofat hefur verid af kongdominum til. Nu þar ad adur greind Gudbiorg husfreyia Erlendzdottir hafdi lagt laug og dom fyrir adur greind godz lausafie og fasta Eignir virtist oss sem adur greindur Ormur Stullason hefdi att ad sækia hana vr þessum arfi. Eptir Bokarinnar Avijsan. þar ad suo vottar og auijsar laugmalid med stauddum Endimorkum. Arf skal sækia ȷ þeim fiordungi sem arfur er dainn. Eñ ef madur leidir ȷ audrum fiordungi votta siina eñ Arfur er dain þa hefur hann þeim forskotid et cetera.

J annari Grein seigir suo ȷ sama capitula. Nu situr madur ȷ Arfi og leggur dom fyrir. Eñ annar kallast til kominn ad laugum. þa skal sa stefna honum heimstefnu Rietta og krefia hann arfs og vrfarar þeim er ȷ situr. Nu vill hann eigi vr fara vr arfi. Þa skal hann stefna honum þing fyrir Ran og ȷsetu. Og ef honum fullnast þa vitni og gaugn aull til sins mals og kemur eigi Anduitnj ǿá moti. þa eiga þingmenn honum arf ad dæma et cetera.

Jtem ȷ þridiu grein til skipar laugmalid at eptir Gaugnum og vitnum skal huort mal dæma. Eñ ecki eptir Eins mannz lausungarordum.

Nu sakir þess ad Greindur Ormur Stullason hafdi huorki sokt nie ȷ sest þessa peninga eptir laugum. Suo og komu Eingin Gogn nie vitni og eíj bref nie biuijsingar ȷ dom fyrir oss þau ed greindum Ormi edur hans ækiæru mætti til gagns edur bata koma[2]) ȷ greindu malj. Eñ þad festingarbref sem greindur Eirikur bar [ȷ dom[3]) fyrir oss. sem hliod-

1) 238; vor *a.* 2) verda 238. 3) [b. v. 238.

ar vpp æ festing sem tittnefndur Þorleifur Grimsson hafdi giort vid adurnefnda Solueigu Hallzdottur Dæmdum vier ȷ allañ mata skialligt og myndugt med aullum sıȷnum greinum sem þad ȷnne helldur. og[1]) Auijsar laugmalid liosliga þar ad suo seigir. Aull þau skilord sem menn Giora ȷ kuennagiptingum. og suo ef menn kaupa ȷardir og fyrir huort vj^{c} kaup edur meira þa skal huortueggie Giora bref eptir kaupi sinu og skildaga og nefni votta sıȷna. þa [hia[2]) voru stund og stad. med þeim fleıȷrum ordum og atvikum sem þar til luta. J annari grein seigir suo ȷ sialfum texta Bokarinnar. Nu leikur ꜵ tueim tungum huort madur er arfgeingur edur ei. þa skal hann stefna honum þing er honum stendur fyrir Arfi. þa skal hann niota votta sinna ad hann stefndi honum þangad. Þad skulu og so vottar hans bera. Vier vorum þar ȷ hia ad modur hans var fest. þa eiga þingmenn honum arf ad dæma. Virtist oss greindur Ormur Stullason nogliga fyrir stefndur vera. fyrst hann lagdi sitt mal vndir laug og dom og þui dæmdum vier hann ʀiettiliga fyrir kalladañ vera. J þridiu grein auijsar og suo ȷ fyrstu erfd þar ad suo seigir. Suo er og stadfest þar sem madur festir sier meẏ edur konu. Ad Gudz laugum og beggia þeirra samþycki þa eru þau Baurn aull sem hann ꜵ uid þeirri konu laugliga til arfs komiñ. huort sem þau eru getin fyrir festing edur Eptir med þeim fleirum ordum sem þar ad luta. Seigir suo J saumu Erfd. at su er ʀin lauglig festing eptir þui sem forn laug votta eñ Eingin aunnur. Madur tekur ȷ haund meẏ edur konu. ad næruerundum skilrikum vottum. og festir hana med þeim ordum sem þar til heẏra. Eñ huor sem annañ veg Bindur sinn hiuskap þa skulu þeirra baurn eigi [vera lauglig til Arfs[3]). Og þui fyrir allar þessar greinir og adrar fleiri sem ȷ laugmalinu standa og hier ad hnijga. og suo Eptir þui fyrskrifudu festingarbrefi. sem nu hefur fyrir oss komid og ad aullu suo profudu mali. sem nu hefur fyrir oss komid. þa ȷ Gudz nafni amen Dæmdum vier fyrrnefndir domsmenn med fullu doms atquædi og aligtunarordi[4]) eptir Bokarinnar aujsan og eptir vorri skynsemi Þuridi Þorl-

1) sl. 238. 2) [er vid 238. 3) [lauglig til arfa uera 238, 4) alyktarordi 238.

leifsdottur. og þa adra sem henni standa [jafnt fram̄[1]) til ad skulldugleika og skilgetningu lauglega Erfingia vera at aullum þeim godzum og[2]) fastaeignum og lausafiam sem ad att hefur þrattnefndur Þorleifur Grimsson. og fri og frialsliga mega eignast og j setiast. ad sier[3]) taka og skipta sijn ǻ milli. og Bita saugdum peningum. Eptir þui sem almenniligt Erfdatal og j Kuennagiptingum vtvijsar. huonær ǻ timum sem þessir menn vilia. þad sem optnefndur Þorleifur Grimsson hefur ecki adur laugliga j Burtu feingid. huorki ad giof nie gialldi edur saulu Eñ akiæru greindz Orms Stullasonar sem fyrr seigir dæmdum vier onyta og ecki afl hafa.

Laugsamdi og samþyckti þennañ vorn dom med oss fyrskrifadur Egert Laugmann og allur annar almugi þar saman kominn. og setti greindur laugmadur sitt jnnsigli med vorum jnnsiglum fyrir þetta domsbref huort ed giort og skrijfad uar ǻ Helgafellzklaustri j Helgafellzsueit þridiudægjinn fyrstañ j vetri ǻ sama ari og fyrr seigir.

---

253. fyrir Mikaelsmessu 1558. á Hofi.

Vitnisburðr um Vetrliðastaði.

AM. Apogr. 4608 „Epter transscripto (þessa og annara fleire brefa) giðrdu ǻ Grund i Eyiafirde sunnudag næsta fyrer uppstigningardag 1595“. — AM. Apogr. 722.

Um̄ Veturlidastadi.
Eidur sijra Þorsteins Gunnasonar.

Til þess legg eg hønd ǻ helga bok og þvi skyt eg til Guds. ad eg veit ecki annad sannara fyrer gudi um þann giðrning sem þeir biskup heitinn Jon. godrar minningar. og sijra Jon heitinn Philippusson giðrdu sin i mille um jðrdina Veturlidastadi. eñ so sem þad mitt vitnisburdarbref innehelldur. sem eg hefe sialfur skrifad og innsiglad um greindañ giðrning. og ad svo stðfudum eide sie mier gud hollur sem eg satt seige.

Svo felldañ vitnisdurd [berum[4]) vier Sijra Biarni Helga-

1) jafnframmi 238. 2) sl. 238. 3) Hér þrýtr brotið i 238. 4) [Svo.

son. [Gis]le Jonsson. Gudmundur Stefansson. Jon Helgason. Sigurdur Jonsson. [godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi[1]). ad vier vorum [i hiā]. sāum og heyrdum ā ȷ badstofunne ā Hofi ȷ Watzdal. ad Sijra Þorsteinn Gunnason sor so felldañ bokareid sem hier fyrer ofan skrifad stendur. med þeim fullum og ollum atkvædum sem i hans Eidi stendur. Og til sanninda hier um. setium vier fyrrskrifader menn vor ȷncigli fyrer þetta vort vitnisburdarbref. er skrifad var i sama stad og dag[2]) er fyrr seiger Anno Domini M. D. L og vııı.

---

254. 7. október 1558. á Hofi.

Úrskurðr Eggerts lögmanns Hannessonar um Vetrliðastaði.

AM. Apogr. 4649 „Ex originali chartaceo. 5 innsigle hafa vered fôst vid brefed, nu er ei epter nema innsigle Halldors Einarssonar og er þar i fugl“ (AM.). — „Under þessum dőmi er heillt pappirsark samanlagt in folio, er kiðlurinn efst ā brefinu og skriftin epter endelaungu arkinu, nær so skriftin nockud meir eñ ofan fyrer midiuna ā fyrstu sidunne, eñ hinar þriār sidurnar eru audar. Ytri Rôndin ā þessu samanlagda arke, sem nu er nedst ā brefinu, er samanlogd þribrotin so pappirinn er þar sexfalldur, og er so þar i gegnum stungid ȷnsigla reimunum, eñ eckert pergament er þar lagt innan i broted. Briefed er breidara eñ þad er langt, eins og flestöll gômul brief. Þesse Eggerts logmanns urskurdur stendur ordriett samhliőda i storu transscripto yfer morg bref um̄ Veturlidastadi, giôrdu 1595“. — AM. Apogr. 722 eftir transscripto frá 20. mars 1573. — Steph. 27, 4to, bls. 166—7.

Um Veturlidastade[3]).

Jhesus.

Eg Eggertt Hannesson logmann nordan og uestan ǻ Jslandi giore godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi ad ǻ fostudæginn næstan fÿrer Dionicij[4]) episcopi þa lidit uar frā Gudz burd ꝏ d l og viii ǻr ǻ Hofe i Vassdal kom fyrer [mic] Jon Biornsson. beidde mig og krafdi liðsañ lagaurskurd ǻ ad leggia epter logum hver ad til æfiñligrar og obrigdanligrar stadfestu skylldi eignast jordina

1) [Svo. 2) Svo. Dagr er hvergi nefndr. 3) M. h. Árna Magnússonar. 4) Svo.

Ueturlidastadi. er liggur j Hniőskadal j Hőlss kirkiu sokn̄. Nu saker þess ad fyrer mig hefur komid bref og bivisingar hustru Þorunnar Jonssdottur hver ad halld hafdi ă greindre jordu. svo og hefur fyrer mic komid bref og bivisingar sira Geirmundar Jonssonar huer ad klagadi til sagdrar jardar. hliodudu þessi huorutueggiu manna bref huor őă moti odrum̄ og uoro logd i dom fyrer mic og adra goda menn j fyrra haust j Spialldhaga i Eyiafirdi. huer domur ad suo uar dæmdur. vppsagdur og samþycktur af mier greindum logmanni ad fẏrskrifud hustru Þorunn Jonsdotter skẏlldi leida tuo loglig uitni þau er þad bære med suordum bockareidum ad sira Jon heitinn Filpusson hefdi sellt med handsolum ttl fullrar eignar biskup heitnum Joni Arasyni godrar minningar fẏrskrifada jord Ueturlidastadi. Nu saker þess ad sogd vitne hafa leidd verid med suordum bockareidum sem domur þeim dæmdi þo ad sidar være en̄ domurinn avisar þa uirtist mier og odrum godum̄ monnum þeim sem nu uoru i hia mier þratt nefnd hustru Þorunn Jonssdotter eigi mega sitt odal þar fyrer missa. þvi ad landzlogin suo liosliga őăuisa med stoddum endimorckum j odrum kapitula i Mannhelgi ad eingin mann mőă jordu sinne fyrergiora vtan fyrir þau uerck sem þar til seiger et cetera. Ok nu saker þess ad uirduligur herra biskup Jon Arason og fyrskrifadur sira Jon Filpusson. godrar minningar. hofdu vid keypzt med fullum handsolum vm̄ þratt skrifada jord Veturlidastadi epter þui sem landzlogin̄ til skipa og skẏra j Kaupabalcki og vidar annarss stadar. Suo og var fẏrskrifadur sira Jon Filpusson huorcki dumbur nie daufur j þann sama tima er hann giordi fẏrskrifadan̄ kaupskap vid þrăttnefndan herra biskup Jon Arason et cetera. Ok þui i Gudz nafne amen og ad heilagss anda nad til kalladre mic[1]) i domsæti sitiandi og ad ollu suo profudu mali sem nu hefur fyrer mic komid. þa seiger ek greindur logmann med þessum minum liosum og logligum̄ lagaurskurdi og orofnu logmali suo sem ek vil ansvarandi verda fyrer Gude en̄ bikendur fyrir minum nadugasta herra konginum fẏrsagda jord Veturlidastadi werid

1) Svo.

hafa og vera skuli epter þennañ dag obrigdanlig eigñ optnefndrar hustru Þorunnar Jonssdottur og hennar erfingia.

Logsamdi og samþÿcktti þennañ minn vrskurd med mier i fÿrstu Halldor Einarsson. Biorñ Biarnason. Oddur Helgason. Einar Palss son og settu sin jnsigle med minu jnsigle fyrer þetta mitt urskurdarbref. huertt ad giortt og skrifat var i sama stad. deigi og are sem fÿr seiger.

---

255. 8. október 1558. á Keldum.

Vitnisburðr um þá lýsing Eiríks Þorsteinssonar, að hann hefði hvorki selt né gefið nokkurum manni jörðina Kross í eystri Landeyjum, heldr léð hana guði og heilagri kirkju á Krossi.

Bps. Skalh. IV, 2, frumrit á skinni; 6 innsigli, öll dottin frá. — AM. Apogr. 2544.

Vm Kross j Eÿstre Landeÿum 1558[1]).

[Suo felldan uittnessburd berum vier[2]) Ellendur Jonsson og Aurnolfur Olafsson og Eyolfur Magnusson. og Þoraren Jonson. oc Añe Magnusson. Magñvs Jngiallss son. [godum monnum kunnigtt[2]) med þessu vorv opnv brefi ad vier heyrdum Eijrek heijtin Þo[r]steinsson lysa þui optliga fyrir oss ad hann hefdi hvorki gefit nie sellt nockrum manne jordina Kross er liggur j eystre Landeyum. helldur hefdi hann lied hana gude oc heijlagri kirkiu æ Krosse suo leingi sem hun hefdi aptur golldit þann reikningsskap sem biskup Augmundur klagade til Eijreks vegna kirkiunnar æ Krosse og fallit hafde æ medan Magnus heijten Magnusson hiellt. huad er biskup Augmvndur reiknad hafde lxxx[c]. Reikñade Eirekur vera iij hvndrvd j landskilld æ fyrr greindri jordv en ad þessvm reikningss skap golldnvm hefde Eyrekur skiled aptur opt nefñda jord Kross vnder sig eda sina erfingia. Og til meijre sanninda hier vm setivm vier vor jnsigle fyrir þetta vort vitñessbvrdarbref hvert er skrifad var æ Kelldvm laugardægin næstan fyrir Kalixtusmesso. arvm epter guds burd. ꝏ. d. l. oc viij ar.

---

1) Utan á bréfinu með 17. aldar hendi. 2) [Svo.

256. **21. október 1558.** **á Stokkseyri.**

KAUPBRÉF fyrir parti í Traustholti í Flóa.

AM. Apogr. 4659 „Ex originali Oddz Eirikssonar á Fitium“.

Þat giore eg Pall Oddzson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi at ek hefi sellt Birne Biornssyni fiaugur ágilldi á enu vijda hundradi j jaurdunni Traustholti j Flőa er liggur j Villingaholts kirkiusokn. med jáyrdi og samþycki Valgerdar Hallzdottur konu minnar. med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindum jardarparti hefur fylgt at fornu og nýu undan mier og míjnum erfingium. eñ under hann og hans erfingia. Hier i mot hefur hann feingit mier uit greindum jardarparte .x. malnýtu kugilldi. hest j hundrad og gielldfiar .c. þvi gef ek hann og giőri aullungis kvittañ og ákiærulausan um fyrrgreint jardarverd. skal hann hallda til laga fyrrgreindum jardarparti. eñ ek svara lagariptingum. Eñ i stadinn greindz jardarparts set ek Valgerdi konu minne so mikit ur minni jordu Brattzhollti i mála sinn. Voru þesser giorningsvottar. Oddur Oddzson og Arni Jonsson.

Ok til meire vissu. sanninda og stadfestingar hier um set ek mitt jnsigli med fýrgreindra vitnis manna jnnsiglum fyrir þetta jardarkaupsbref. skrifad á Stockseyri faustudaginn fyrstan j vetre arum eptir Gudz burd ꝏ v^c fimtiger og viij. fŏr þessi giorningur fram um vorit krossmesso dag á sama are sem fýr seiger[1]).

---

257. **23. október 1558.** **á Marðarnúpi.**

KAUPMÁLI Jóns Ormssonar og Þórunnar Gísladóttur.

AM. 242, 4to. bréfabók Guðbrands byskups, bl. 212v.. Á bl. 206—8 er uppskrift bréfsins, gerð handa Árna Magnússyni. — Hin prentaða bréfabók bls. 392—3.

Jn nomine dominj amen. War so felldur kaupmali lýstur og stadfestur á brudkaupsdeigi sem hier seiger á millum Jons Ormssonar og Þorunnar Gijsladottur a Mardarnupe j Watzdal á sunnudaginn næstañ fyrer Simonsmesso vm

1) þ. e. 3. mai.

weturinn Arum efter Gudz burd ↄ. d. l og viij ad Jon Ormsson taldi sier hundrad hundrada til kaupz vid Þőrunni. Reiknadist j þǎ peninga iardernar Draflastader halfer j Fnioskadal. jordeñ Weigastader fyrer xxc og iordeñ Melar fyrer xxc er bǎdar liggia j Draflastada kirkiu sőkn. og þar til xlc i lausagotze. Hier i mote gaf Gijsle Jonsson Þőrunne dőttur sinne lxc. reiknadist i þǎ peninga hǎlfur Helguhuammur fyrer xxc. er liggur i Kirkiuhuamms kirkiu sokn og þar til lofade Gijsle Jonsson Þőrunne dőttur sinne. xv. mǎlnýtu kugilldum. og vc og xx i silfre og audrum peningum kuikum og daudum. skiliandi hana mǎlakőnu i gard fyrrnefndz Jons Ormssonar. Gaf greindur Jon fyrrnefndre Þőrunne i fiordungsgiőf iordena Weigestade[1]) fyrer xxc og þar til. v. kugillde og vc i audrum peningum. Reiknadist þui mǎli hennar lxxxxc. voru þar i xx kugillde. Skýllde þad eiga kiørgrıp vr annars fie sem leingur lifde. főr þesse giorningur fram̄ med lőgligre festingu greindra hiőna Jons Ormssonar og Þorunnar Gijsladőttur i sama stad og deigi. woru þesser wottar festingar og brudkaups og alls fyrrskrifads giornings Biskup Olǎfur Hialltason. Sera Þosteinn Gunnarsson.[1]) S[era] Jon Sigurdsson. Pall Grimsson. Halldor Sigurdsson. Gudmundur Einarsson. huerier ad settu siju insigle fyrer þetta kaupmalabref sem giortt var i sama stad og deige og ǎre og fyrr seiger.

---

258. 23. októ̗ber 1558. á Grund.

Kaupmálabréf Sigurðar Bjarnasonar og Ragnheiðar Björnsdóttur.

AM. Apogr. 4476 m. h. Árna Magnússonar „Ex orig. ur Hustru Þrudar brefum fra Pali lőgmanni sendum 1723. enn sendum til baka 1724. Collata accurate satis. Innsiglen under brefinu eru.

1. Herra Olafs Hialltasonar. Þad almenna. Þar i Eyrormurinn ǎ krossinum. og .2. menn standandi under krossinum.

2. S. bᴅʀoni: p: TO: s. (innani kalekshus). Er stort. kringlott.

3. S. godeᴍᴠɴdi : skidᴀ s. (innani kalekshus). er kringlott.

4. er burtu.

1) Svo.

5. S. Magnvs: ar. (ihs).

6. sem vera skyllde Magnusar Gunnsteinssonar. hefur alldri under brefenu vered.

7. S: Arne: ıon (-R). Brefid er ritad med eigin hendi sira Sigurdar Jonssonar prestz ad Greniadarstad.

Eg ætla nu. þegar eg hefi betur adgiætt þetta. ad hôndin sie ecki sira Sigurdar. helldur ônnur ærid lik hans hendi. Eg hefi .3. samföst bref fra sira Magnuse Markussyne um Marstade ôll daterud ǎ Greniadarstôdum 1565. 66. 67. þar af eru þau .2. skrifud med sômu hendi. sem þetta kaupmalabref. og eg true ad þad 3ia sie og med sömu hendi. iafnvel þott skriften þar ǎ sie stærre. pennafared synest vera riett hid sama.

Jterum me recolligo. Eg true þo þad sie til samans hônd sira Sigurdar. hann hefur skrifad stundum sett. stundum fliotara. ductus marger eru allt eins og hans stafagiôrd. og mun so þetta kaupmalabref þo vera skrifad med hans hendi". (AM.).

Kaupmalabref Sigurdar Biarnasonar[1]) og Ragneidar Biornsdottur.

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. senda Biorn Tumasson. Gudmundur Skidason. prestar. Þorsteinn Gudmundzson. Magnus Arnason. Magnus Gunsteinsson og Arne Jonsson. leikmenn. kvediu gudz og vora kunnigt giorandi. ad arum epter holldgan Christi M. D. L. og viii. sunnudaginn næstan fyrer Simonis og Jude um haustid. a Grund i Eyiafirdi. vorum vier i hia. saum og heyrdum a ord og handsaul sem þar frammfor. J fyrstu er þar auglystist og stadfestist kaupmali sa gior hafdi verid a mille heidarlegra manna. Sigurdar Biarnasonar af einne alfu. enn Ragneidar Biornsdottur af annari: suo hliodandi. ad Sigurdur Biarnarson[2]) fyrnefndur hafdi adur keypt nefnda Ragneidi Biornsdottur sier til loglegrar eiginkonu. epter gudz logum. med radi og samþycki Steinunnar Jonsdottur. modur Ragneidar. og Jons Biornssonar. brodur Ragneidar. er þa var hennar giptingarmadur. med þeim peninga skilmala ad nefndur Sigurdur Biarnarson[2]) taldi sier til kaups vid greinda Ragneidi eitt hundrad hundrada og attatiger hundrut. at tilgreindre iordinne Stoxeyre a Eyrarbacka sudur. og iordinne Leirubacka sudur a Lande i Landmannahrepp. Hier ı mot taldi Jon Biornsson systur sinne Ragneidi tiutiger hundrud.

1) „Þetta er fader Biarna ǎ Stockseyre" (AM.). 2) Svo.

ad tilskildri iordunne halfri Reykium i Midfirdi fyrer xxxc. og þar til xx. hundrada iord. Eñ af þeim hundrad hundrudum og lxxx. hundrada. sem Sigurdar Biarnarson[1]) hafdi talid sier. þa hafdi hann gefid Ragneidi Biornsdottur. konu sinne. fiordungsgiof. og þar uti skilinn halfur Leirubacki fyrer xxxc og þar til xxc i godum peningum. eñ halfan Leirubacka hafdi Sigurdur sellt Ragneidi konu sinne fyrer xxxc. uppi Reyki i Midfirdi. Kiore Jon Biornsson systur sina malakonu i gard Sigurdar Biarnarsonar[1]). og skildi[2]) hennar mali þa vera eitt hundrad hundrada og xxxc Svo og hafdi Sigurdur skilid ad peninga þa. er hann giæfi Ragneidi. og fyrr eru skrifader. ad þeir skylldu falla til þeirra barna. ef þeim yrde þeirra audid. Og ad aullu fyrer skildu hofdu þeir Jon Biornsson. broder Ragneidar. og Sigurdur Biarnarson handsaul þa enn til stodugleika og obrigdanlegrar stadfestu. oss asiaandi. og þar epter festi adur nefndur Sigurdur Biarnarson Ragneidi Biornsdottur. sier til logligrar eiginkonu. riett epter bokarinnar ordum og landzins logum. Hier epter frammfor logleg samvixla i kirkiunne epter kongsins ordinantiu skickan yfer nefndum hionum af Herra Olafi sem þa var biskup a Holum. og hann var forsagnarmadur ad aullum fyrgreindum skilmala. Og þvi til sanninda hier um setti hann sitt inncigli med fyrr skrifadra manna innciglum fyrir þetta bref. er skrifad var a Greniadarstad i Adalreykiadal. manudaginn næstan fyrer midian vetur. are sidar enn fyr seiger.

---

259. 2. nóvember 1558. í Skálholti.

Áminningarbréf Gísla byskups Jónssonar til Eyfellinga.

Lbs. 101, 4to., bls. 476—8, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal eftir „rotnu blaði“ úr bréfabók Gísla byskups. — Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. III, bls. 325—8 (á íslenzku og latínu).

Bref herra Gisla Jonssonar til þeirra under Eÿiafiöllum um leidriettingu þeirra truar.
Anno 1558.

Nåd og fridur af gude fødur fyrir hañs kiæra son Jes.

1) Svo. 2) „ita extat“ (AM.).

um Christum med h[eilags] anda samverkan sie ydur alla tijma send af mier med minne kiærre heilsan. so og öllum ödrum dandismönnum under Eÿiafiöllum.

giarnan þacka eg ÿdur gőda kÿnning med godlǻtre ǻvarpan er þier sÿndud mier sijdast hvad eg bid ydur ad forlǻta mier mijna dijrfsku og marghǻttad őnÿtt hial. er eg ydur synda. eñ hafe nockud neÿtt vered i þvi. þa stadfeste þad gud med ydur. honum til lofs. ÿdur til nǻda. og öllum ydur til velferdar. þvi gud sie minn vottur. ad þar sem eg hefe talad um christelega tru hvor i Credo er samsett af födur. sÿne og h[eilögum] anda þa villde eg ei betur hafa kunnad. hvad þar er þo eingin önnur trua edur traust fyrir christna manneskiu. utan ad trua ǻ födur og skapara allra hluta. eilijfan kong og őd audliga ñ herra rijkianda um allar allder ǻn upphafs og enda. siǻanda eilijfa naudþurfft sinnar skepnu. þar næst ad trua uppǻ hans eingietenn son Jesum Christum. hvor med sijnu blessudu banablode. hardre pijsl og sǻrum dauda med allshattudum meinlætum leyste alla sijna truada fra eilijfum dauda og diöfle. fra ollum sÿndum og eilijfre fordæmingu. trodande so diöfulenn daudañ og alla jllsku under sijnum himneskum főtum. skiliandest so vid höfdingia mÿrkranna. ad hann batt hann őlösnanlegum jarnböndum. þo glőande. spyande þar sijnu bana blode um alldur og æfe. Eñ þesse Jesus afftur bÿrgiande so helvijte. ad i sinne dyrdarfullre upprisu upplukande oss himnarijke. afrekande oss so foduriñ fridugañ. giorande soddan umskijffte ad hann gaf oss lijf fyrir dauda. riettlæte fyrir rǻnglæte. nǻd fyrir naud. frid fyrir őfrid. sakleyse fyrir synder. eilijfan dag fyrir eilijfa nőtt. eilijfft himnarijke fyrir eilijfft helvijte. i einu ordi ad seigia. eilijfañ gud med öllum hañs himneskum gőda. fyrir eilijfañ diöful. med öllum hañs helvijskum voda so vier eigum nu med öllu heima i himnarijke. eñ fraskilder med öllu hinu heitasta helvijte. Þetta allt saman fyrir afrekan og forþenan Jesu Christi gudz sonar eñ fyrir öngvañ annañ hvörke ǻ himne nie jördu. hvört hann mǻ helldur nefnast Eingell. meÿ edur manu. þar fyrir er oss skÿlldugt öngum ad þacka vora lijfsgiöf og saluhialp utan þeim einum medalgangaranum. hvör ad heiter

Jesus Christus sannur guds sonur. takande med þvilijkum hætte upp á sig vora manndomlega nátturu. Þar fyrir villast þeir miôg ur máta. sem fyrir adrar hialper vilia komast til himnarijkis. hvad þo alldrei kann skie. þvi ad so seiger h[eilôg] ritning. ad þad er þad eilijfa lijfed og þar inne folged. ad trua upp á eingetinn guds son Jesum Christum. og þad er su sigran seiger Johannes sem yfervinnur dauda. diôful og helvijte. sem er vor skiær. stôdug. hreinferdug og ófleckud trua. hvoria einginn þo sialfkrafa ad hafa þad hlytur ad vera gefed af gude med nád og kraffte. uppveking. helgan og samverkan heilags anda. hvôr ad hin þridia persona er i guddomenum. þo einn eilijfur ósundurskifftanlegur almáttigur og æfenlegur. þvi ad so sem gud fader skapade alla hlute. hans Eingetenn sonur endurleýste alla hlute. so lijfgar og helgar heilagur ande alla hlute. þo verkande einn gud allt i ôllum hlutum. þvi so seiger hann i sijnum eilijfum guddome. fyrir Esaiam spámann. mijna dýrd vil eg ôngum ôdrum giefa. seiger gud. þad er. þad sem áhrærer vora sáluhialp og eilijfft riettlæte til hijmnarijkis vistar. þad vill gud sier einum láta þacka. en ôngum ôdrum. þvi villast þeir ærelega. og eru blindader. en nockrer adrer veralldleger menn sem meina sig fyrir nockurt annad midel edur máta meiga koma til himnarikis. hvad soddan hiatru med annarlegu akalle verkar ecke annad enn eilijfan voda og vanda. vid hvorre hiatrú gud oss forde. bidiande ýdur þar fyrir ad taka þessa mijna áminning ecke ydur til óvilia. Þvi ad fleira og meira mætte hier um skrifa. ef þôrf giôrdest. en vonandest þo ad af þessu litlu kann gud miked ad giôra. Bid ydur uppa gudz vegna. ad þier hafed gudleg rád ydvars brodur i þvi sem ydur vardar mestu. sem ahrærer ýdar sáluhialp og rietta tru til guds fôdurs. hans sonar og heilags anda. gefe almáttugur gud ýdur a þann veg ad snua. sem ýdur og ýdrum má til hellstrar æru koma bæde fyrir sál og lijf. viliandis i mijnum Bænum þar. vakinn fyrir liggia. bidiandis ydur og alla ýdra ad taka til einkis óvilia þetta mitt skrif. viliandis giarnan á auka i gódu i annan tijma. og ætijd vid ýdur og alla adra.

Til vitnisburdar ad so er i sannleika mijn alvara. þricke

eg mitt signetum fyrir þetta Bref Skrifad i Skálhollte. næsta dag effter allra heilagra messu Anno 1558.

---

260. 30. nóvember 1558. á Skammbeinsstöðum. 10. nóvember 1572. í Skálholti.

Vitnisburðr síra Þorleifs Eiríkssonar um Skálholtsfjöru í Landeyjum og um jörðina Kross í Landeyjum, að lögð hefði verið í vald Ögmundar byskups fyrir gamlan kirkjureikning.

Bps. Skalh. IV, 5, frumritað transscriptum á skinni. Af 4 innsiglum er nú að eins eftir innsigli Gísla Sveinssonar. — AM. Apogr. 2547.

Um Rekan fyrer Arnarhols landi[1]).

Suo felldañ vitnisburd ber eg Þorleifur prestur Eirecksson ad fra þui sem eg kom af Vestfiordum og til Breidabolsstadar j Fliotzhlijd og suo leinge sem eg þann stad hiellt heyrda eg alldri annad eñ Skalholldz kirkia ætte recka allañ j millum Alfholafioru og Berþorshuolsfioru. huer recki stundum var kalladur Skalhollzrecki. Eñ stundum Fiflhollzrecki. og alldri vissa eg nie heyrda hier nockud tuimæli ä leicka. ad fyr greindur recki væri nockrum jordum eignadur. Jtem keypta eg og suo sellda Arnarhol j Landeyium sem liggur fyrir ofan fyr sagda recka. og kunna eg ecki ad lata þennan recka fylgia huorcki j kaupe nie saulu.

Suo og medkennunst eg j þessum minum vitnisburdi. ad eg heyrda skiluisa menn seigia. ad Eireckur bondi Þorsteinsson hefdi lagtt jordina Kross j Landeyium j valld biskups Augmundar fyrir gamlan kirkiu reickningskap. Suo og vissa ec biskup Augmund bæla og bu ä hafa. jtem selia og aptur kaupa. og til benefitium giora fyr greinda jord. Og alldri heyrda eg Eireck bonda hier nockud vm tala nie ad finna og aunguan hans huernen þeesi jord færi. huersu optt sem vid saman vorum. Og nu hartt nær j xl är. hefi eg alldri annars vitad. Eñ þessi jord Kross mundi Skalhollz eign vera. vtan þa biskup Augmund skylldi gefa hana frænda

---

1) Utan á bréfinu m. h. Arna Magnússonar, og svo ártölin „1558/72“

sinum. Paule Haflidasyni. Og j sannleicka ad suo er. þrycke eg minu jnsigle ꝏ þetta bref. Skrifad ꝏ Skambeinstodum j Holltum ꝏ sialfa Andresmesso vm veturinn anno domini. ꝏ. d. l. viij[1]).

Þad medkiennunst vier eptterskrifuader menn Sjra Þordur Jonsson rædzmann og Gudmundur Gijslason kirkiuprestur. Jtem Gijsle Sűeinsson og Þoruardur Þorolfsson Laugriettumenn ad vier haufum sied og yferlesid brief med heilu og oskauddu innsigle suo latandi ord fyrir ord sem hier fyrir ofan skrifuad stendur. Og til sannenda hier vm festum vier fyrr nefnder menn vor innsigle fyrir þetta brief. Skrifuad j Skalholltti þann .x. dag Nouembris. Arum eptter Gudz burd ꝏ. d. lxx og ij.

---

261. 13. december 1558. á Koldinghúsi.

Kaldangrsrecess.

Recess þessi er lögleiddr á Íslandi með konungsbréfi 20. mars 1563 fororðslaust um hórdóma og legorð (kap. 60). Þó hafa menn talið svo, að þau ákvæði recessins hafi ekki verið hér lög lengr en tvö ár, og þykir mönnum svo sem þau hafi verið sjálffallin úr gildi með Stóradómi 1564 og staðfestingu konungs á honum 13. apríl 1565, og er hér að nokkuð vísu að ganga, og málið einfalt og óbrotið. Hitt er verra og vandasamara viðfangs, að kongsbréfið segir enn framar, að recessinn skuli einnig ganga fyrir lög um þau efni, „sem íslenzk lög þar um ekki áhræra né forklára“. Hlaut þetta að leiða til hins mesta ruglings og handahófs um það, hvar og hvenær ákvæði recessins áttu við eða ekki, og urðu dómendr í hvert skipti að skera úr því efni sjálfir, því að ekkert áreiðanlegt yfirlit eða skrá var til um það, hvar recessinn bætti með réttu upp landslögin. Dómendr vorir hafa því til varúðar, og stundum sjálfsagt með fram af lögspekifordild, tekið snemma að vitna heldr ríflega í recessinn, og þegar sá skriðr var á kominn, varð það að vana, og óvissan jókst svo, að merkustu lögfræðingar vorir á 18. öld, þegar farið var að rita með athuga um íslenzk lög og réttarfar, vilja engum orðum eyða „um þann harm og það margt illt, sem af þeirri dirfsku dómaranna sprottið hefir“ (Páll Vídalín: Skýringar yfir fornyrði Jónsbókar, Rv. 1854, bls. 396. Sbr. Jón Árnason: Isl. Rettergang, Kh. 1762, bls. 21; Lovsaml. for Island I, 79). Ókleift er, enn sem komið er, að rannsaka til hlítar. að hve

1) Þetta bréf sýnist vera m. h. Gísla byskups sjálfs, en transscriptarvottorðið, sem eftir fer, er með settri og annarri hendi.

miklu leyti eða hvað í recessinum dómarar vorir eða kirkjuvöld hafa borið fyrir sig í fyrri tíð, af því að dómar og bréfagerðir vorar frá þeim tímum, eftir að recessinn var settr, eru enn að miklu leyti óbirtar. Auk þess eru tilvitnanirnar oftlega almennar og í engan ákveðinn stað í recessinum, og því illt að handsama þær. Það eina, sem örugglega má fara eftir, er það, sem prentað hefir verið af alþingisbókunum, og efniskrárnar við þær. Er sumt af því, sem þar er að finna, að vísu almennar tilvitnanir í recessinn, svo sem í Stafholtsprestastefnu, samþykkt 11. maí 1592 (Alþb. II, 261), í alþingisprestastefnusamþykkt Odds byskups (sst. II, 270), í supplicatiu klerkdómsins 20. júlí 1592 (sst. II, 286), og í kæru Guðbrands byskups yfir Jóni lögmanni (sst. II, 300, 302), en þó er oftar vitnað í ákveðna staði. Dr. Jón þjóðskjalavörður Þorkelsson hefir tínt til allmörg dæmi, og eru athuganir hans birtar hér á eftir:

1. Sæmundr sýslumaðr Árnason á Hóli í Bolungavík vitnar í skjali því í móti síra Gísla Einarssyni í Vatnsfjarðarmálum, er hann lét lesa í lögréttu 2. júlí 1616, í *1. kapítula* þessa recess (Alþb. IV, 302), sem er um það, að „kongurinn skal hialpa huerium manni til laga og Riettinda".

2. Sæmundr vitnar og í sama skjali í *5. kapítula* í recessinum (sst. IV, 301[1]), 302), sem er um það, „huerñin kongur skal stefna lăta".

3. Í Akradómi Jóns lögmanns 17. okt. 1573 um Barð og í riti og röksemdum Guðbrands byskups um Barðsmál er beint vitnað í *8. kap.* recessins (Alþb. I, 181, 188, 288, 289). sem hljóðar um það, að „Einginn mǻ kallast fra hieradzþijngi, landzþijngi edur rijkisins cantzeler fyr enn domur er geinginn a mǻl hans". Sæmundr sýslumaðr Árnason á Hóli í Bolungavík vitnar og í skjali sínu, er hann lét lesa í lögréttu 2. júlí 1616 í móti síra Gísla Einarssyni, í þenna kapítula (Alþb. IV, 301, 302).

4. Í Staðarbakkadómi Jóns Magnússonar um mál Jóns Oddssonsonar og Sigríðar Halldórsdóttur 20. nóv. 1609 er vitnað í *14. kapítula* í þessum recessi (Alþb. IV, 148), sem er um það, að maðr skuli „wera wid uaradur adur witni eru leidd ȷ moti honum ǻ þijngi".

5) Í sama Staðarbakkadómi 20. nóv. 1609 og í vörn þeirra Þorbergs og Sigurðar Hrólfssona fyrir Þórdísi Halldórsdóttur á alþingi 1618 gagnvart umboðsdómurunum er vitnað í *19. kapítula* recessins (Alþb. IV, 148, 391; sbr. 327), er svo hljóðar: „Jtem skal einginn pijnast til sagña wtañ sa ǻdur er sannur giaurdur ad daudasauk fyrer nauckurt ȷllskuwerk". En Jörgen Daníelsson fógeti hafði þá fyrir mörgum árum látið pína Þórdísi til játunar með píslarfærum („jómfrú").

6. Í dómi þeirra Þórðar lögmanns og Gísla prófasts Guðbrandssonar 15. ág. 1595, um mál síra Jóns Guðmundssonar í Hítardal, og í Ballarárdómi Jóns Magnússonar 6. okt. 1609, um Jón Oddsson og Sigríði Halldórsdóttur, er vitnað í *20. kapítula* þessa recess (Alþb.

1) Hér er ranglega vitnað í „4. capitula"; á að vera „5. capitula".

III, 57, 58; IV, 144) „wm̃ hueriar sakier doms wrskurdur mcú gefast" (getsakir, mumesager).

7. Í alþingissamþykkt frá 1595 um kirkjugrið og í skýrslu Herlufs Daa hirðstjóra til konungs frá árabilinu 1612—16 er vitnað í *23. kapítula* recessins, sem er um það, „huerñin þyngrid og kirkiugrid briotast" (Alþb. III, 28 „kap. 12"; IV, 336).

8. Í Reyðarvatnsdómi Sigmundar Þórólfssonar 2. maí 1589 um húsgangsfólk er vitnað í *44. kapítula* í recessinum (Alþb. II, 143, ranglega vitnað í „18. og 21." kap.) sem hljóðar um það „ef kotungurinn will ofrid giora þa wñdan honum er býgt".

9. Í alþingisdómi 30. júní 1581, um Bjarneyjatolla, og í dómi Erlends sýslumanns Magnússonar 9. apr. 1594, um Kleifarblá, er vitnað í *50. kapítula* í recessinum (Alþb. I, 426; III, 34—35), sem er „wm tuttugu vetra hefd" og hér er nú prentaðr. Hefir þessi kapítuli af ýtnum eiginhagsmunamönnum sjálfsagt verið vel þeginn sem viðauki við 26. kap. í landsleigubálki Jónsbókar.

10. Í supplicatiu Odds byskups og klerka hans 20. júlí 1592 og í Staðarhólsdómi Jóns Magnússonar 8. maí 1600, um misgrun skatts og tiundar, er vitnað í *51. kapítula* recessins (Alþb. II, 28; III, 190), sem er um það „huerñin tijunda skal".

11. Í jarðabyggingadómi Þórðar lögmanns frá 1598 er vitnað í *66. kapítula* þessa recess (Alþb. III, 150), er hljóðar „wm̃ okur" og hér er prentaðr.

Sjálfsagt er allmargt af skírskotunum þessum og öðrum þeim fleiri, er gerðar hafa verið til recessins, óþarft og að ófyrirsynju, en bæði stjórnarvöld vor og dómendr hafa þá afsökun, þó að þeir væru nokkuð reikulir um þetta efni, að með siðskiptunum gerðist hér svo mikil óvissa á ýmsa lund um lög og rétt, sem lengi eimdi eftir af, að menn vissu ógerla, eftir hverju mátti fara örugglega. Er það nóg efni í heila ritgerð að rannsaka það, hvað gilda hefði mátt eða talið hafi verið gilda sem lög hér á landi í recessi þessum.

Margt af því í recessi þessum, sem eru almenn ákvæði, er þannig lagað, að hér á landi mátti oft vitna lauslega til þess jafnhliða öðru, þó að ekki væri það hér lög. Langmesti hluti recessins er þó svo sérstaklegs eðlis og varðar svo Danmörk eina, að ekkert viðlit er, að það gæti átt við hér á landi, eða að neinum manni gæti dottið í hug að fara hér eftir því. Er margt af því tekið eftir gömlum dönskum lagavenjum, fyrirskipunum, recessum og samþykktum, jafnvel allar götur ofan frá 14. öld, og hefir dr. V. A. Secher (d. 1917) rakið það rækilega í recessabók sinni. Hér gat því ekki komið til mála að taka annað úr recessi þessum en það, sem hér hafði verið lögskipað, eða það, sem þá var sérstaklegs eðlis á þann hátt, að ætla mátti, að hér mundi hafa verið eftir því farið, er ákvæði voru önnur ekki ljósleg til í landslögunum. Ekki hefir heldr þókt ástæða til að taka hér danska textann af kapitulum recessins þeim, sem nú eru hér

prentaðir; hefir íslenzka þýðingin gamla þókt mega nægja, því að fyrir þá, sem frekari rannsókn vilja gera, er einsætt að leita til hinna prentuðu bóka, og auðgengt að þeim. Alls er recess þessi 70 kapitular. Var recessinn birtr á prenti í fyrsta sinni í Khöfn 1559, en marg oft síðan, svo sem 1562, 1567, 1572, 1577, 1583, 1590 og 1642. En frá síðari tímum er reeess þessi í Danske Recesser og Ordinantser, udg. af J. L. A. Kolderup-Rosenvinge, Kh. 1824, bls. 253—86, og í bók V. A. Sechers, Corpus constitutionum Daniæ. Forordninger, Recesser o.fl. 1558—1660, I., Kh. 1887—8, bls. 1—50, og er það fullkomnasta prentunin. Sbr. enn fremur JS. Lovsaml. for Island, I. bls. 76—7.

Recess þessi hefir sjálfsagt í öndverðu verið þýddr á íslenzku, skömmu eftir það að hann var hér að nokkuru lögleiddr með konungsbréfinu 20. mars 1563. Eru nú að vísu til þrjár þýðingar af honum öllum:

1. Í skjalabók þjóðskjalasafns í fol., bl. 71—84, og er sú uppskrift ekki yngri en frá því um 1600; er hún hér kölluð *a*, og er hún elzt og bezt. — Ágripsuppskrift af þessari þýðingu frá ca. 1660—70 er í Lbs. 67, 4to., bl. 173—95, og er þar þó sumt yngt upp með hendi Páls stúdents Pálssonar.
2. Í Lbs. 10, fol., bl. 65—75, og er sú bók að stofni rituð á Baugsstöðum og Stokkseyri 1632—4 af S[igurði] J[óns]s[yni]. Er sú þýðing önnur, sem hér er, beldr en sú í *a*, þó að mörgu leyti góð, en hleypt er hér víða úr allmörgum kapitulum, og vísað í þýðing af recessinum frá 6. dec. 1547[1]), sem stendr framar í bókinni (bl. 55—64). En sá recess er höfuðundirstaðan undir þessum recessi ($^{13}/_{12}$ 1558).
3. Í Lbs. 261, fol., bl. 232—49. Er sú bók rituð nálægt 1690—1700. Sú þýðing, sem hér er, er allt önnur en sú í *a* og 10, og sýnist hún munu vera gerð á síðustu áratugum 17. aldar. Er hún þýðinganna miklu lökust og ekki til greina takandi. Þýðingamunurinn sést bezt á sýnishorni, sem er upphafið á 63. kapítula og hér fer á eftir, en þar reyndi nokkuð á þýðandann:

63. At ingen skal uprycke eller uphuge nogen klittetag. Jtem hvem som findis at upslaa. uprycke eller udi nogre maade ødelegge marehalm. hvideris. sener. klittetag. sli eller de torn. som groer paa strandbacken eller i klitten emod Vestrehaf o. s. frv.

1. Skjalabók þjóðskjalasafnsins í fol. skr. ca. 1600 og (ágrip í) Lbs. 67, 4to., skr. ca. 1660—70 (þetta m. h. Páls Pálssonar).

Lxiij. cap.

Einginn skal wpprijfa edur wpphauggua skieriauen̄di.

1) Sjá Recessasafn Kolderup-Rosenvinges (Kh. 1824), bls. 214—36.

Jtem huer sem werdur sannur ad þui ad hann wppslær. wpprijfur edur ȷ nauckurñ mata eÿder starhalme[1]). huijtuhrijsi. sinu. skieriawendi. marhalmi. slije edur þÿrñum. sem waxa æ strandarbackanum edur æ skieriunum wid Westurhafid o. s. frv.

2. Lbs. 10, fol., skr. 1632—4.

[Lxiij. cap.].

Ad Eiñgenn meige upphoggva eda rijfa Tãgier.

Jtem hvðr ad þui verdur fundenn ad hann slær. upprijffur eda i nockurñ mãta eydeleggur marhalm. hvitahrijs. mel. tagarpvñt (señer. klittetag. hielme). sly. ellegar þa þÿrña sem groa a siafarbacka. ellegar i Breckum (klitten) vid Vesturhaf o. s. frv.

3. Lbs. 261, fol., skr. ca. 1690—1700.

Articule 63.

Ad einginn skule vppslijta edur vpphoggva nockud klijttetag.

Jtem huor sem finst ad vpsla. vpprÿckia edur ȷ nockurn mata Eydeleggia marehalm. hviedehrijs. sener. klijttetag. hielme. slÿ. eller de Torn sem grær A Strandar Bockum edur ȷ klijttin ȷ mot Vesturhafe o. s. frv.

Hingað til hafa menn haldið, að nokkurir kaflar úr þessum recessi á íslenzku væru á skinnkveri frá ca. 1580—90 í AM. 458, 12mo. bls. 167—72, enda er svo talið í hinni prentuðu skrá safnsins. En þetta reynist ekki rétt. Þessir kaflar eru úr recessinum 6. decbr. 1547, en hann tók ekki til Íslands, þótt sumstaðar í íslenzkum handritum sé að finna þýðingar þaðan (t. d. Lbs 10, fol.).

Stormeck[t]ugasta og [tigña haufdiñgia og herra[2]) herra Christiañs þess[3]) þridia[4]) Danmerkur. Noreigis[5]). Wiñdlañdz og Gautlandz konungs Ressess[6]) ÿfer siedur og med nÿum articulum forbetradur[7]) ad[8]) Kolldinghus [Arum et cetera[9]).

1558.

Vier Christian sa þridie med Gudz nãd Danmerkur. Noregis[5]). Wiñdlañdz og Gautlandz[10]) konungur. Hertugi ȷ Sles-

1) „fjarhalm“ 67 (mislestr); er ofaukið. 2) hãborna herra og hoffdingia 10. 3) hinss 10. 4) med þui naffne b v. 10. 5) Noregz 10. 6) Recess 10 (alstaðar). 7) Endurbættur 10. 8) a 10. 9) [Anno 10. 10) Gotta 10.

uijk. Holsten. Stormaren oc Dýtmersken. Greifi ȷ Oldenborg oc Delmenhorst. Giaurum aullum witurligt[1]) ad wier [reýnum ad[2]) þeir Rescessar sem wier haufum latid wtganga sijdan wier med woru Elskuligu rijkisins[3]) rădi lietum wtganga [Rescessinn arum et cetera[4]) 1547 ȷ worum kaupstad Kaupenhafn. saumu Rescessar hafa giaurt hia ouitrum[5]) hieradzfouitum og domendum nauckur þýngsl. þui þeir kunnu sig ecki ad rietta epter þeim Rescessum. [Þar fyrir[6]) haufum wier nu med woru Elskuligu Danmerkur rijkis radi sem nu er hia oss. [huert ad [7]) er Johann Frijs til Heslager[8]) wor cantzeler. herra Otte Krumpen til Truidzholm[9]) marskalk ȷ woru ʀijki Danmark. herra Magnus Gýllinestiarna til Stiernholm[10]) ʀiddari. Býrgi Trolle til Litluø[11]) Olafur Mukur[12]) til Tuissel. Eirijkur Krabbi til Bustrupp. Antonius Brýske til Langsøe[13]) ʀijkisins cantzeler. Jørijn Lucka[14]) til Offuergard. Eyler Rønow til Huitkielldu. Hans Berneku[15]) til Birkholm. Niels Lange til Kiergard. Holgeir Rosenkrans til Boller. Herr[16]) Lauge[17]) Bra[g]de til Krogholm ʀiddari. Yfar Krabbi til Austurgard. og Herloff Trolle til Hellirisholm[18]). samandreigid þa Recessa alla ȷ þennan epterskrifadan Rescess huern wier med woru fýrnefndu elskulegu Rijkisrădi nu haufum [wiliad samþýckia[19]) sem hier epter fylgier. Þar[20]) þessi Rescess [giaurer ecki wrskurd ᾰ skal mann[21]) rietta sig epter lauguuum. þo skal sa Rescess sem wier med woru Elskuligu Danmerkur Rijkis radi. prelatum. edlafolki. borgurum[22]) og bændum haufum ȷnnsigla latid og wtganga hier med [oraskadur[23]) j aullum articulum sem hier [finnast ecki[24]).

L. capituli.

Wm̄ tuttugu wetra[25]) hefd[26]).

1) kunnigtt 10. 2) [merkium þad 10. 3) Rijkesrădi 10. 4) [þann Recess Anno Domini 1547, 10. 5) favijsum 10. 6) [þess vegna 10. 7) [sem 10. 8) Hesselager 10. 9) Svo fyrst líka 10, en breytt i: Truettholm. 10) Stiarnh. 10. 11) Litiley 10. 12) Munck 10. 13) —sio 10. 14) Lýcke 10. 15) Bernen(!) 10 (rétt: Bernekov). 16) Herra 10. 17) Lange *a*; Laug 10. 18) Hillerodzholm 10. 19) [vier vntt og samþycktt 10. 20) Og hvad sem 10. 21) [ei utskyrer. þa skulu menn 10. 22) kaupstadamonnum 10. 23) [vera okreinckttur 10. 24) [ecki nefnder ero 10. 25) ăra 10. 26) ătǒlulausa b. v. 10.

Jtem huada godz [og eigner nauckur[1]) madur hefur [med haund[2]) haft og[3]) halldit [j xx wetur[4]) oklagad og o-kiært. þui ma hann kuijdulaust hallda og skal þad ecki wn̄dan̄ honum gan̄ga nema suo finnist og bijuijsist þad sie j pan̄ta sett edur lient[5]).

Lviij. capituli.

Ad brur eiga ad giaurast oc færer weiger[6]).

Jtem skulu aller kongs fouitar og Embættismenn huer fyrir sig oc adrer sem hafa brur j lieni og fa arliga korn̄s jnntekt sem brunni til kiemur. wera skyllduger ad lata j sijnu lieni allar brur þær þar eru færar giaura med storum og sterkum stolpum og bordum wel nidur felldum og negldum og med godum og sterkum hlidstolpum beg[g]ia meigin̄. Sie þar æ weturn̄ar suo mýkid watn̄ wid endann æ brunni ad mann kunni ecki wel þar ýfer ad komast ān haska. þa skulu þeir lata lein̄gia flautu bruna suo lan̄gt sem þad watn̄ gein̄gur og ecki werdur farid ān haska. edur og vpp fýlla þar med steinum og grioti wid bada en̄dana suo þar werdi wel yfer komist an skada. Ef þetta er wanrækt þa stan̄di þeir konginum sinn riett þar fyrir þa þad er kiært og bæti skada þann wegfarandi þar af fā.

Skulu og kongsins fouitar og embættismenn saumuleidis hafa goda tilsion ad þær brur sem nauckur sokn̄ hefur ad gaumlu waun werid wppi ad hallda. þeim sie og suo wel færum wppi halldit. Suo og [ad huer borgari halldi wppi godum wegum og brum j þeirri borg þeir sialfer bua huer ecki will stan̄di sijnu yferualldi sinn riett og bæti aptur skada þann nauckur reisan̄di og wegfarandi fær þar af.

Jtem huar nauckrer wonder og diuper pýtter edur annar slijkur haski er æ almennings wegi þa skulu kongsin̄s liensmenn huer j sijnu lieni bioda til sijn hieradzmaunnum. skulu þeir koma saman̄ æ tilsettum tijma og deigi med hestum og waugnum flýtia þar ad griot og huad annad þaurf

1) [edur Eign̄um sem þad 10. 2) [sl. 10. 3) edur 10. 4) [xx vetrum leingur 10. 5) lanad 10 (þar þýtt eftir recess 1547). 5) Í 10 þýtt eftir recess 1547, og fyrirsögnin svo: Aff Bruargiörd og alfærum vegum.

giaurist. wppfŷlla og færa giaura suoddañ wonda og diupa weigi. þar med og kunna til þess skiptast hieradzmenniñer. suo margar sokner edur stader til huers par[t]s af weiginum sem skickanligt er og sie ecki fyrir winattu skulld einum hlijft meir eñ audrum og ecki meiri þŷngsl giaurd einum eñ audrum.

Skŷtur nauckur sier wndañ og kiemur ecki fram̃ ȷ asettañ tijma fǽe sinn dom þar fyrir og bæti iij maurk sijnu yferwalldi. og eina aultunnu sokñarmaunnum ȷ þeirri sokñ hann bŷr og skal liensmadurinn lata skoda tuisuar wm̃ arid slijkar brur og almenningsweigi ad þeim sie færum wppi halldit suo framt sem hann will ecki stañda riett þar fyrir sem fyrr er skrifat.

Lx. capituli.

Wm̃ hordoms sakier oc legord stulkña[1]).

Huer giptur madur sem hefur sijna eigiñkonu lifañdi. edur huer gipt kona sem hefur sinn eigiñmann lifañdi og werda fuñdiñ ȷ opiñberum hordomi. straffist med penijnga wtlatum sem frekast þau kunna. finnist þau annad sinn ȷ sama broti skulu þau saumuleidis straffast med peñijnga wtlatum og sijdan strax af landinu wtlæg giaurast. falli þau suo ȷ þridia sinn þa skal sa giptur madur sem ad þui broti werdur fundinn missa haufudit. Saumuleidis su gipt kuinna sem ad þui broti werdur fundiñ skal dreckiast.

Og nær hordomssauk werdur bijuijsud wpp a nauckurñ fyrir capitulariett edur fyrir nauckrum audrum domurum sem heŷrer. þa skulu domendurner wera skyllder ad wnderwijsa þad liensmanninum edur sijnum herrum edur audrum þeim ed ber þad ad straffa[2]).

Nær noc[k]ur werdur þui borinn og ad þui sannur hann hafi meŷ leigid þa skal hann þar fyrir bæta ix mark forsuarsmaunnum kuinnunnar og sijnu ŷferualldi.

Lxv. capituli.

Huar geitur [mega wera[3]).

1) Í 10 þŷtt eftir recess 1547, og fyrirsögn svo: Aff hordőms sokum og meŷiar spiöllum. Í recess 1547 er kapitulinn ófyllri. 2) Þessi grein er ekki í recessinum 1547. 3) [ma hallda 10.

Geitfie ma ad frialsu wera þar [sem lyng er[1]). suo og haer skogar eru og ecki [fiñst lagur widur[2]) og geitur werda halldnar [án skada[3]) og þar madur kann ad hallda þeim æ [sijnu[4]) huerium manni ad skadlausu.

Lxvi. capituli.

Wm̃ okur.

Med þui oss hefur wnderwijsad werid og wier haufum ȷ sannleika reyñt huer osidur og okristiligt athæfi hier[5]) ȷ rijkinu er medal edlafolksiñs suo wel sem presta. borgara og bænda med okrinu suo [huar einn[6]) lanar penijnga. lætur hann sier ecki nægia eina litla rentu og abata þar af. helldur an blÿgdunar dirfist ad taka af huñdradi. 6. 8. 10. og [stundum ad taka ȷafnmÿkid okrid sem peningarner woru lanader[7]).

Huar sem boñdi tekur dal til láns giefur hann korns tunnu ȷ leiguna. nær hann tekur til lañs eina korñstunnu. giefur hann eina tunnu þar af ȷ leiguna. nu suo ad slijk ochristilig og ouidurkuæmilig leiga og okur mætti af takast oc nidur leggiast. haufum wier radgast wid wort Elskuliga Danmerckur[5]) rijkisrad og suo wid nauckra af þeim lærdu[8]) ad enn[5]) þo ecki sie [skickanligt og þo ȷ[9]) moti gudz [bodi sie[10]) ad taka nauckra þuilijka[11]) reñtu og okur af reidu peningum edur audru sem suo er lánad og af þui suoddañ skipti kunna ecki wel [medal allra[12]) ad afleggiast. Og suo nær nauckur 'okurbrief koma fyrir [riett (dom)[13]). [Þa wite menn[14]) huerñen þar eigi wm̃ ad dæmast. Er suo þar wm stadfest ad huer sem epter þennañ dag will[15]) lana peninga. [korñ edur annad fyrir leigu[16]). þa skal eiñginn til reñtu og abata þar meira af taka wm̃ arid eñ tuttugasta part [werdisiñs æ þvi sem lanad war[17]) sem er epter riettri tiltaulu fimm daler ȷ leigu af hundrad (þad er tiutijer) daulum.

Wilie nauckur Edla edur oedla. prestur edur annar ept-

1) [þar heidar ero 10. 2) (finnas vñderskogar 10. 3) [skognum ad skadlausu 10. 4) [sialffs sijns Eigñ 10. 5) b v. 10. 6) [ad hvðr ðdrum 10. 7) [meire pening af ðdrum 10. 8) hálærdu 10. 9) [hæfelegtt og er á 10. 10) [Bodorde 10. 11) sl. 10. 12) [med ollu 10. 13) [*a*; dom 10. 14) [ad menn mege þa vita 10. 15) burtt b. v. 10. 16) [sl. 10. 17) [af þess verdi sem lánad er 10.

er þennañ dag lana nauckud ȷ burt reidu gialld. korn edur annad fẏrir leigu og reẏnist suo hann taki þar meira af ȷ leigu enn fẏr er skrifad þa skal sa hafa fyrirgiaurt [þui sem hann lanadi[1]). falli helftin wñder koñg[2]). helftiñ wnder þann þar aklagar. þo wilium wier auñgum hier med tilefñi giefa ad giaura nauckurt okur. Eñ minnist huer ad skicka sier ȷ þui efñi suo [ad hann hafi frialsa samuisku[3]) og [giauri ecki[4]) æ moti almattugs Gudz bodi og skipun.

Giefid æ woru sloti Kolldiñghus Sañcte[5]) Lucie[6]) Virginis dag sem er 13 dag Decembris Arum et cetera 1558.

med woru signeti.

Christian[7]).

---

262. 15. december 1558. í Skálholti.

Vitnisburðr Sveins Hólmfastssonar um lúkning jarðarinnar Kross í Landeyjum í vald Ögmundi byskupi upp í kirkjureikning

Bps. Skalh. IV, 3, frumrit á skinni. Innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2545.

[Vitnessburdur[8]) Sueiñ[s[8]) Holfatzson[ar vm Kross i Landeyium[8]).

Suo felldañ vitnisburd ber ec Sueinn Holfatzson. at ec vissa at danimanna saugn vm sattmala Biskups Ögmundar godrar minningar oc Eireks heitens Þosteinssonar huerra sæl gud nadi at eg heyrda alldri anat Eñ adur nefndur Eirekur hafdi lagt alla ȷordina Kross ȷ Landeyium þad bondahlutan snerti Biskup Ogmundi ȷ valld æfiñliga vndañ sieʀ oc sinum fyrir þann stora ʀeikningskap sem þar hafdi ȷ langañ tima ꝺ̃a fallit kirkiunnar vegna. Suo og hefi eg eigi anat vitad nie heyrt ȷ næstv xxx ꝺ̃ar eda lengur bædi ȷ tijd Biskups Ogmundar oc suo sijdan Eñ þessi ȷord adur greindur Kross væri eign domkirkiunar. Og alldri vissa ec Eirek bonda

1) [allre ȷnnstædunne 10. 2) oss 10. 3) [sem hann vill hafa sijna samvisku frialsa 10. 4) [vill ei giðra 10 5) Sancti, hdr. 6) Lucis, hdr. 7) b v. eftir 261. 8) Utan á bréfinu; frá [með 17. aldar hendi. Upphaflega hefir að eins staðið: Sueiñ Holfatzson, og er það með 16. aldar hendi.

þar vppa tala edur nockurn af hans alfu. Hier med vissa ec at Biskup Ogmund hafdi þessa ȷord Kross ȷ bytingum. veitingum oc giofum̄ at lifanda Eireki bonda Þosteinssyni. Og heyrda ec hann alldri at finna edur noc[k]ut til leggia. Þaʀ fyrir at minu vite oc skyni hefi ec alldri anat vitad nie þeinkt. vtan at þessi fyʀ greind ȷord Kross mundi vera ʀiettilig eign heilagrar Skalholltz kirkiu. Og ȷ sannleika at suo eʀ sem skrifat stendur þrycki[1]) ec mitt ȷnnsigli nedan fyrir þetta Bref Skrifat ȷ Skalhollti þann xv^{da} dag Decembris manadar Anno dominj ꝏ. d. l. og viij.

---

263 **1558. Í Flatey.**
17. nóvember 1569. Í Flatey.

Jóɴ bóndi Björnsson í Flatey andmælir skipan Ögmundar byskups Pálssonar um tolllaust uppsátr Múlakirkju í Oddbjarnarskeri.

AM. Apogr. 1405 „Ex orig. Flateyensi Torfa Jonssonar“.

Þat giorum uid Biarne Halldorsson og Þorleifur Biornsson godum monnum uitanligtt med þessu [ockru] opnu brefi arum epter gudz burd ꝏ. d. l. og uiij ȷ Flateẏ a Breidafirde uoru uid til kallader af sira Jone Þorleifssyni officiali og profasti med audrum godum monnum leikum og lærdum sira Jndrida Amundasyni og sira Olafe Magnussyne prestum. Uilhialme Jonssyne og Þorleife Þordarsyni. at skoda og ælita þat bref sem nefndur sira Jon Þorleifson han[d]hafdi og biskup Augmundur godrar minningar hafdi ut gefit Teite heitnum Þorleifssyni at biskupinn hefdi skipad og tilski[c]kat kirkiune under Mula tolllaust skip ȷ Oddbiarnarskere fyrir utan uitord og samþycke Biarnar heitins Þorleifssonar. og bondin Jon Biornsson uilldi ecki þa skipun hallda. af þui hann og hans fader var ecki til kalladur nockrar samþycktar fyrir sina kirkiu. og fyrir þa grein gatum uier ecki at giortt og epter þad geingum uier fyrr nefnder menn ȷnn ȷ kirkiuna og sogdum prestinum at uier kynnum biskupsins bref huerki giora myndugtt edur omyndugtt heldur uiku uier þui fra

1) Svo. Þó hefir innsiglið verið hangandi.

oss. og til biskupsins attkuæda huat hann uillde þar til seig[i]a.

Og til sanninda hier um festum uid fyrskrifader menn ockur ȷncigle fyrir þetta uitnisburdarbref huertt skrifat uar xvij. dag nouembris manadar Anno salutis ꝏ. D. lx. og niu ȷ sama stad og fyrr greiner.

---

264. **1558.** **í Mýdal.**
26. apríl 1562. **í Nesi.**

Vitnisburðr um lýsing Jóns Pálssonar á því, að Vigfús (síðar sýslumaðr á Kalastöðum) væri skírgetinn sonur sinn.

AM. Fasc. LIII, 23, uppskrift á pappír frá ca. 1580. — AM. Apogr. 4655.

Þat giaure ec Gudmundur Þordarson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu Brefi. at þǿa lidit uar frǿa Gudz burd .ꝏ. d. l og viij ǿar ȷ Mydal i Kios uar ec þar i hiǿa sǿa ec oc heyrdi ǿa ord þessara manna Jons heitins Palsonar. sem Gud hans sæl nædi. Eñ af annare alfu Wigfus Jonsonar. at fyrskrifadur Vigfus bad ædurskrifadan Jon heitinn Palson fodur sinn at seigia sier og þeim dugandi monnum aheyrǫndum sem þar voru þæ nælægir. huort hann uæri frilluson edur ecktakonuson. Hier i mot gaf tijttskrifadur Jon heitinn Palson þrættskrifudum̃ Vigfusi syni sinum suoddan andsuar at hann uissi ecki betur Eñ tıȷttskrifadur Fuse sonur sinn uæri skilgetinn og laugligur festarkonu son. oc aull þau baurn sem hann ætti vid Astijse heitinne Fusadottur kuinnu sinni. oc hier epter vil ec sueria ef þurfa þikir. Og at suo i sannleika er sem fyrskrifad stendur. þrycki ec fyrskrifadur Gudmundur Þordarson mitt ȷnsigli nedan fyrir þetta uitnisburdarbref. huort skrifat uar i Nesi a Seltiarnarnesi sunnvdaginn næstan fyrir krossmesso vm̃ vorit iiij ærum seirna eñ fyrr seigir.

---

265. **1558.** **í Mýdal.**
8. december 1579. **í Nesi.**

Vitnisburðr um lýsing Jóns Pálssonar, að Vigfús, sonr sinn, væri réttr festarkonu son.

AM. Fasc. LIII, 23, uppskrift á pappír frá ça. 1580. — AM. Apogr. 4656.

Þat giauri ec Sueinn Arason godum monnum kunnigt med þessu minu opnu Brefi. at þá lidit var frá Gudz burd 1558 ȷ Mydal ȷ Kios uar ec þar j hiá sá eg oc heyrda ec á. at Jon heitinn Palson. Gud hans sal nadi. lysti þui mier æ heyrandi at Wigfus Jonson sonur siun uæri ʀiettur festarkonu son. Og til sanninda hier um þrycki ec minu ȷnsigli vpp á þetta vitnisburdar Bref. Er skrifat war ȷ Nesi æ Seltiarnarnesi þann. 8. dag Desembris manadar anno 1579.

---

266. 1558.

Reikningr um kirkjutíundir í Skinnastaðaþingum.

AM. 621, 4to., bl. 6—7, skr. utanmáls við Maríusögu.

Anno domini ꝏ° d° l°. viij°. hefer so ordin kirkiu tiund fallid j Skinnastada þingum þat ar.

Hans a Nupi af xvc.
Steinuu a Nupi af xijc.
Eyolfur j Klifshaga af xiiijc.
Finbogi af xxc oc vij.
Oddur af fimm .c.
Þorualldur a Uesturhusum af viijc.
Halluardur af ıxc.
Jon prestur af xxc oc vjc.
Sigridur a Landi af vijc uegna dottur sinar.
Gilsbacki viijc.
Arne af xxc oc iiij.
Biarnastader viijc
Steingrimur af xx oc iiij.

Summa. ıx aurar oc ij alner.

stendur epter af Holi a Fialli. oc Þorarne af F . . . . .

Jtem hefir so micid fallid þau ij ar er Jon prestur Jonsson hiellt Skinnastad xvij aurar oc iiij alner.

---

267. 1558.

Afhending Skinnastaða, þegar Jón prestr Loptsson tók við.

AM. 621, 4to., bl. 49, skr. á skinnbók aftan við Maríusögu.

Anno domini ꝺ°. d°. l°. viii°. worv svo mýckler peningar ꝺ̃ Skinnastodvm þa sira Jon Jonsson afente Jone preste Lopztsýne staden.

Jn primis. xxx. ær. med lombvm. ein kýr eingilld. tvær kýr fyrer viij ægillde.

Svma. vij kvgillde oc tavo[1]) ægillde.

Hier til fim avrar j gelldv. var þut tvævetvr savdvr og vetvrgamall oc tvær alner vadmals

[Þetta var j davdum peningvm. iij. trog og var eitt mathellt. eitt brýni. ein vond avxe[2]).

---

268. 1558.

Úr reikningabók rentumeistara konungs 1558, gjöld, er varða Ísland.

Ríkisskjalasafn Dana, ríkisreikningar (94), Rentemesterens Regnskabsbog 1557—8 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to.). Af tekjum ekkert greint; eru hér því að eins gjöld.

Thend 28 Januarii behold Hans Wingaardt wdj Kiöpnehaffn for huess böger hand haffde vdprentet paa Jslandsk. epther som Bispenn aff Jsland haffde selff met hannom affregnet. och bleff affquittet met hannom for xij Riiss papiire vj daler. och fich samme Bisp the iiij Riiss. belöff tilsammenn . . . . lj daler j mk

[Thend 5. Febr.]. Samme tiid giffuit Jens Vnger att betale Lauritz Mulli Raadmand vdj Kiöpnehaffnn met for xxv alne Jslandtz walmell hand fich till decke till iiij vngerske merre. huer alne viij β[3]). er . . . . xiij march

Antuordet Simen Swrbeck till Wespennöö handell mdlviij.

Thend 24 Februarij antwordet Symenn Surbech som hand schulle haffue att bruge till Wes-

---

1) þ. e. tvau. 2) [neðst á blaðinu með sömu hendi. 3) þ. e. sk.— Pris paa engelsk klæde 2 mk. al. „smaat lærret“ 3 β. Groft Lærred 2 β.

penðð handell paa kon. Maiestetts wegne somm hand schall giðre Regenschaff fore . . . . . x daler[1]).

---

269. 1558.

Reikningr kvikfjár Skálholtsstóls, er sira Einar ráðsmaðr Ólafsson stóð.

AM. 260, 4to.

Sijra Einars Reikningsskapur 1558[2]).

Anno ꝏ d l viij.

Suo mikil uetrar uanholld fra atta deigi a stadnum oc ollum stadarbuum.

Jn primis kyr iij. oc gamalltt naut.

Jtem asaudur .l. oc iiij. gamler sauder .xxx. oc iij. fullroskner hestar .xj. fullroskin hross. v. eitt þreuett. oc eitt tuæuett.

Suo micill framgangur a stadnum oc aullum stadarbuum.

Jn primis kyr lxxxx oc v. gomul naut .xx. oc eitt. þreuetur. x. tuęuetur. x. oc veturgomul. v.

Jtem asaudur vj^c oc xiiij. gamler sauder. iij^c. xl. oc viij. ueturgamler sauder .xx. oc einn.

fullroskner hestar. lxxxx. oc einn. þreuetrer iij. tuæuetrer iij. oc v ueturgamler. fullroskin hross .xl. oc vj. þreuetur viij. tuæuetur ix. oc. v. ueturgomul.

Suo micid heim tekid a stadnum oc aullum stadar buum.

Jn primis kyr. xx. oc ij naut uetur gomul.

Jtem asaudur viij. gamall saudur. oc vj ueturgamler.

Jtem. ij. hestar fullroskner.

Suo micid ur fodrum j Floa oc a Skeidum.

Jn primis .xl. oc viij. gomul naut x. þreuetur naut vij. tuæuetur xiij. ueturgomul naut .l. oc iiij.

Jtem asaudur .xl. oc ein. gamler sauder .xij. ueturgamler sauder .lxxx. oc iiii.

---

1) 17. Nov. for 7 Kringler Skrivegarn til at sye Hestedækkener til kgs Heste af Islands „Wattmell" 14 skill. Juleaften. Skrædderløn for xı Dække af Islandsk „Walmell" til kgs Heste, for hvert iiij alb.
2) Ritað aftan við reikninginn með annarri hendi.

fullroskner hestar iij. eirn þreuetur. oc eitt hross þreuett.

Suo micid ur fodrum j badum Hreppum.

Jn primis kyr. xx. oc ıx. gômul iij[1]). þreuetur xıx. tuæuetur xv. vetur gômul xx oc iij.

Jtem ắsaudur xiij. gamler sauder xj. ueturgamler sauder. c. oc ıx.

Jtem ij hestar fullroskner. eirn þreuetur. ij tuæuetrer. oc eirn ueturgamall.

Jtem fullroskit hross.

Suo micid ur fodrum j Biskupstungum.

Jn primis kyr .xx. oc ein. gômul naut .ij. þreuetur .x. tuæuetur viij. oc .xij. ueturgômul.

Jtem xiiij ær. gamler sauder xj. ueturgamler sauder xj tiger.

Jtem fullroskner hestar. iij.

Suo micid ur fodrum j Skambeinstada umbodi.

Jn primis kyr. xx. oc iiij. gomul naut xiij. þreuetur viij. tuæuetur xvj. ueturgomul xvj.

Jtem asaudur xxx. gamler sauder vij. ueturgamler sauder xjtiger oc ij.

Item eirn hestur fullroskinn.

Jtem eitt hross ueturgamallt.

Suo micid ur fodrum j Grimsnesj oc Auluosi med Laugardal.

Jn primis kyr .xxx. oc vij. gômul naut xviij. þreuetur naut. xx. oc iij. tuæuetur naut xxx oc iiij. oc ueturgomul xx oc viij.

Jtem asaudur .xl. oc ein. gellder sauder xuij. ueturgamler sauder. c. oc ellifu.

fullroskner hestar ij. eirn tuæuetur. oc eirn ueturgamall.

Suo micid ur fodrum j Heynes umbodi.

Jn primis kyr ix. gomul ij. þreuetur x. tuæuetur x. oc eitt ueturgamallt.

Jtem iiij ær. eirn saudur gamall. ueturgamler sauder .xx. oc iiij.

Jtem eitt hross ueturgamallt.

Summa a stadnum oc aullum stadar buunum oc j aullum umbodunum med þui sem til uar lukt oc heim tekit.

Fyrst af ógáti skrifað „ix“; síðan nuddað ofan í.

Jn primis kyr .ijc. xl. oc iij. gomul naut .lx. oc .ix. þreuetur .lxxx. oc vij. tuæuetur xtiger oc vj. ueturgomul. c. xx. oc eitt.

Jtem asaudur vijc. xl. oc vj. gamler sauder .iijc. xtiger oc viij. ueturgamler sauder .vc. xx. oc v.

fullroskner hestar xtiger oc iiij. þreuetrer .v. tuæuetrer vj. oc vij ueturgamler. fullroskin hross .xl. oc vij.

þreuetur. ıx. tuæuetur .ix. oc .vij. ueturgomul.

Svo micid vt lagtt bvrtt bygtt og til ȷarda sett a stadnvm og ollvm stadarbvvm.

Jn primis kyr .l. og .v.

Jtem eitt naut gamallt.

Jtem .iij. þrevetur.

Jtem .xv. tvævetur.

Jtem veturgomvl naut .xx. og. iij.

Jtem asavdur. c. og. vj.

Jtem gellder savder .xiij.

Jtem veturgamler .lx. og. vij.

Jtem .ij. hestar fullroskner. tuævetur og veturgamall.

Jtem eitt hross fullrosket og .ij. veturgomvl.

Jtem hofum vier saman ȷafnad fram̄gangnum oc tilluktunum vid vthlukternar. oc vid þad sem epter var vm sumarid til líjfs og bvvs oc til fialls.

Jn primis kyr vth sem ȷnn.

æsavdur uth sem inn.

Jtem nauth oc savder vth sem ȷnn.

Jtem kaplar aller vth sem ȷnn.

Suo micit til líjfs og bvvs æ stadnvm og avllvm stadar buunum.

Jn primis. kyr tveimur nidur en̄ tvǒ hundruth.

Jtem æsavdur. vj. hundruth .xxx. oc. ıx.

Jtem hestar fullroskner tiutyger oc. iij. þrevetrer hestar vi. tvævetrer hestar. v. oc veturgamler. vj.

Jtem hross fullroskin. xl. og .vj. þrevetur. ıx. tvævetur .ıx. oc veturgomul uj.

Suo micit til fialls æ stadnvm og aullum stadar bvvnvm.

Jn primis. gǒmul naut .lx. oc .viij. þrevetur naut lxxx

oc iiij. tvævetur naut nivtıjger og eitt. weturgômul naut ellefu tıjger oc viij.

Jtem tvævetrer savder oc ellri. ccc. niutyger og v.

Jtem ueturgamler sauder .cccc. lxx oc viij.

Svo micil svmar vanhavlld ꝏ stadnvm oc avllvm stadarbuvnvm.

Jn primis kyr viij. gômul naut. iij. þreuetur v. tvævetur .iij. oc veturgomul .viij.

Jtem æsavdur .xx. oc v.

Jtem tuævetrer sauder .xiiij. og veturgamler savder .xiij.

Jtem fullroskner hestar iiij.

Jtem hross fullroskin .ij. þrevett eitt. og eitt tuæuett smalatryppi.

Svo micit af fialle æ stadnum oc avllvm stadarbuunum.

Jn primis. gomul naut .lx. oc .v. þrevetur naut .lxx. oc .ıx. tvævetur naut tveimur færra af fialle eñ æ. weturgǫmul naut v. færra af fialle eñ ꝏ.

Jtem gelldær .x.

Jtem tvævetrer sauder oc ellri .xx. færra af fialle eñ ꝏ. veturgamler sauder. lxxx. færra af fialle eñ ꝏ.

Suo micil haustaflogun. æ stadnvm oc avllvm stadar buunum.

Jn primis. kyr. xl. oc ıx. gomul naut .xxx. oc .iiij. þrevetur .xviij. tvævetur naut .xij. veturgomul naut ij.

Jtem ein ær.

Jtem tuævetrer savder og ellri .c. l. oc .ij. veturgamler savder .xj.

Jtem lu[ktur] þreuetur hestur.

Suo micit til lıjfs og fodurs æ stadnum oc aullum stadarbuunvm.

Jn primis. kyr. xtıjger oc ein. gômul naut .xx. oc .vij. æ fiorda vetur .xvij. ꝏ þridia vetur x. æ annan vetur vj. æ fyrsta vetur ij.

Jtem ꝏsaudur .vj. hundruth oc xij ær betur.

Jtem gymbrar .c. l. oc iij.

Jtem tuæuetrer sauder. oc ellri .cc. og ıx.

Jtem veturgamler sauder .cc. xx. oc eirn.

Jtem hestar fullroozskner .x. tıjger. oc[1]) ꝏ fiorda vetur

1) Svo (eyða á eftir).

iiij. å þrid[i]a vetur .v. æ annan vetur .vj. æ fyrsta vetur .xij.

Jtem hross fullroskin xl oc iiij. æ fiorda vetur vij. å þridia vetur viij. æ annan vetur .v. æ fyrsta vetur .vj.

Svo micit j fodrvm [i] Floa oc æ Skeidvm.

Jn primis kyr .xvj. gômul [naut]. iiij. å fiorda vetur. ix. æ þridia vetur viij. æ annan vetur .xxx. oc eitt. å fyrsta vetur .xl. oc viij.

lomb .l. og viij.

Svo micit j fodrvm [i] bædum Hreppvm.

Jn primis. kyr .xx. å þridia vetur .vj. æ annan vetur xıx. å fyrsta vetur .xx. oc vij.

lomb .c. xx. oc .v.

Svo micit j fodrvm j Skambeinstada vmbodi.

Jn primis kyr xiiij. gômul naut .v. æ fiorda vetur .iij. æ þridia vetur .xı. å annan vetur .xiiij. æ fyrsta uetur xiiij.

lômb .lxxx.

Svo micit j fodrvm j Biskupstungvm.

Jn primis kyr .xıx. æ fiorda vetur .iij. å þridia vetur .u. å annan vetur vij. æ fyrsta vetur .xx. oc .ij. lômb .xj. tíjger.

Svo micit j fodrvm j Haukadals vmbodi.

Jn primis .ij. naut å fiorda vetur .ij. naut æ annan vetur oc eitt æ fyrsta vetur.

lômb .l. oc vj.

Svo micit j fodrum j Grimsnesi. Avlvosi med Lavgardal.

Jn primis kyr .x. æ fiorda vetur xiij. æ þridia vetur. xx. oc viij. å annan vetur .xx. og iiij. æ fyrsta vetur .xl. lômb .x tíjger.

Svo micit j fodrum j Heynes vmbodi.

Jn primis kyr .u. æ fiorda vetur viij. æ þridia vetur .u. å annan vetur .ij. æ fyrsta uetur eitt[1]).

lômb .xviij.

Summa j fodrum æ stadnvm oc avllvm stadar buvnvm oc j avllum vmbodvnvm.

Jn primis kyr .ijc oc .v. gomul naut .xxx. oc .vj. æ

1) Svo.

fiorda vetur .l. oc .v. æ þridia vetur .lxx. oc .iij. ꝍ annan vetur .x. tíjger oc .v. ꝍ fyrsta vetur .c. xxx. oc .v.

lômb .cccc. lxxx. og vij.

Jtem havfvm vier saman jafnad þui. sem var til líjfs og bvvs vm svmarid oc til fialls vid þad sem epter var vm havstid til líjfs oc fodurs ad afreiknvdvm avllum vanhavlldum oc aflogun.

Jn primis. kyr oc ꝍsavdur vth sem jnn.

Jtem gômul naut og vng vth sem jnn.

Jtem gamler savder oc vnger vth sem jnn.

Jtem gamler hestar oc vnger vth sem jnn.

Jtem gômul hross oc vng vth sem jnn.

Summa kirkiu kugillda j Floa oc a Skeidum xxx oc vij.

Jtem leig[u]kugilldi .ijc l. oc iiiij kugilldi.

Summa kirkiu kugillda j badum Hreppum .vj.

Jtem leigukugilldi .c. xxx oc .v.

Summa kirkiu kugillda j Skambeinstada umbodi .xx. oc .v.

Jtem leigukugilldi .c. xx. oc .v.

Summa kirkiu kugillda j Biskupstungum iiij.

Jtem leigukugilldi .c. oc .v.

Summa kirkiu kugillda j Grimsnesi oc Auluosi med Laugardal .xij.

Jtem leigukugilldi .ijc xx. oc ij kugilldi.

Summa kirkiu kugillda j Haukadals umbodi .ij.

Jtem leigukugilldi .xxx.

Summa kirkiu kugillda j Heynes umbodi[1]).

Jtem leigukugilldi .lxxx.

Summa Summarum kirkiu kugillda j aullum umbodum̄ .c. oc iij.

Summa Summarum kugillda a stadnum oc aullum stadar buum. oc j fodrum oc leigukugillda j aullum umbodunum̄. oc stauku kugilldi hia audrum monnum xiijc oc ix.

Summa Summarum gomul naut oc ung iiijc oc iiij.

Summa Summarum gamler sauder oc unger iiijc oc xxx.

Summa Summarum gamler hestar oc unger .c. oc vij.

Summa Summarum gomul hross oc ung .lxx.

---

1) Svo.

Summa laumb j aullum umbodum .iiijc lxxx. oc vij.
Suo micil uadmal heim komen til stadarins .xl. uoder oc ein. oc reiknadizt suo vt sem jnn.
Summa hlutar skreid oc landskylldar skreid epter skip oc menn j Grindauijk. Herdijsaruijk. Seluogi. oc Þollakshaufn. med Eyrarbacka. xij lester. viijc lxx. oc .vj. Reiknadizt skreidin vt sem jnn.
Suo micil skreid hier af heim komin. viij. lester .ijc oc xv fiskar.
Suo micil smior heim komin .c. uætter .lxxx. oc ij uætter.
Suo micil uetrar uanholld til atta dags. æ stadnum og aullum stadarbuum.

Jn primis asaudur .lxx. og .v. Jtem 80 gamall asaudur. og xj sauder æ annan uetur.
Jtem iiij hestar fullroskner. og ij hross fullroskin.

Stod þenna reikningskap heidarlig persona Sijra Einar Olafsson radzmann. Voru þessir reikningsmenn. Sijra Biorn Olafsson. Sijra Þordur Jonsson. Sijra Þordur Gijslason. Sijra Jon Biarnason. Gisle bondi Sueinsson. oc Biarne Biarnason. Jtem Hemingur Hauskulldzson lesare.

---

270. [1558].

Sakargiftir Daða Guðmundssonar á hendr Páli Jónssyni (Staðarhóls-Páli).

AM. Apogr. 1479 „Ex authentico, Sigurdar Palmasonar. NB. Þad sem hier er underdregit med einu strike[1]), var ólæst ī þvī gamla papīrs documente sem þetta er epter skrifad, þad sem 2. strik eru under[2]), var med vilia ut dreiged i documentenu". (AM.). Í horn bréfsins ritar Árni ártalið „1558 ut puto".

Sakargipter upp a Pǎl Jonsson.

Svo felldar saker klaga eg Dade Gudmundsson til Pals Jonssonar sem hier inne skrifadar standa.

J fyrstu klaga eg þad til hanz ad hann [bar mig] þeim sǒkum ǎ Alþinge *j fyrra sumar* at eg hefde gripid og sc: 1557[3]).

1) Hér í hornklofum [ ]. 2) Hér einstrikað undir. 3) m.h. Árna utanmáls. Og svo er um ártölin annarstaðar við þetta skjal.

hall[d]id fyrer sier Stadarhole j Saurbæ. og stadarens eignum [kvikum og] daudum j fiógur ár. j moti herra kongsins nadar brefe. da[numanna] dómum og laugmanna urskurdum. Veit eg [eigi annad enn hann hafe] fullt róg veitt mier fyrir minum nádugasta herra konginum. [og] gef eg honum fullar saker [hier á. sem eg] má frekast med laugum giöra.

J annare grein klaga eg þad til ádurnefndz Páls Jonssonar. ad hann bar mig þeirre sök. under margra heidur-
1557. samlegra herra og höfdingia vitni á alþinge *j fyrra sumar* ad eg hefde hallded landgilldum og tollum. sidan kongsins dómur var utgefenn j Danmörk.

J þridiu grein klaga eg adurnefndur Dade Gudmundsson þad til ádurgreindz Pals Jonssonar ad hann bar mig þeirre
1556. sök j logrettu *j hitt ed fyrra sumar* at eg hefdi ad mier tekid tolla j Biarneyium. epter þad eg heyrdi kongsins dóm.

J fiórdu grein klaga eg þad til optnefndz Pals Jonsson-
1557. ar ad hann Appelleradi *j fyrra sumar* á þingi min mál ur þeim dóme sem lögmadurenn Eggert hafdi utnefndt minna vegna ockar á milli. um allar ádurskrifadar saker. en̄ hann hafde vilianlega lagt under lög vid mig. og svo eg vid hann um allar þær saker. sem hvor mætti med lögum þar til annars klaga. med handsolum under margra og frómra manna vitne. hvad eg veit eigi betur ad þesse min mál mátti eigi Appellerast ur lögrettu og til Danmerkur.

J fimtu grein klaga eg þat til þráttnefndz Pals Jonssonar. at hann stefndi mier fram̄ fyrer minn nádugasta herra konginn fyrer nockrar . . . óheyrelegar sakargipter. sem eg veit fyrer minum Gudi at eg er ecke valldur af. sem er j fyrstu grein at hann svo taladi. eg hefdi rofid minn eid og trulofun vid minn herra konginn. og giört mig svo ómyndugan og ærulausan̄. hvad eg hopunzt til med Gudz tilsia. ad hann skuli alldri med æru og sannheit bijvijsa. og mörg önnur rettaryrdi stód j hans stefnu. sem mier þicki kiored á at hun herm̄e sier sialf likast. og á öllum þessum adurskrifudum sakargiftum sem hier fyrer ofan skrifadar standa gef eg honum fullar og allar saker á fyrst og fremzt kongdomsins vegna og svo min. epter þvi sem frekast má eg epter rettu laugmáli tala og klaga.

Hier upp á þessar optskrifadar saker bid eg og kref eg uppá Gudz vegna og lagan[n]a fyrst og fremzt mins nádugazta herra kongsins hirdstióra og haufudzmann yfer Jssland herra Knut Steinsson og laugmenn *báda herra Pál Vigfusson og* herra Eggert Hannesson at láta mig fá laug og rett af fyrrskrifudum Pále nu j sumar j lögrettu upp á allar [þessar] sakargipter sem hier fýrer ofan skrifadar standa.

Saumuleidis bid eg þá audmiuklega um. at þeir nefni ut döm. og láti skoda og ransaka. hvort eg er skylldugur at fara af Jsslandi og til Danmerkur epter hans stefnu eda láta fara minn um̄bodzmann. þvi j aungvan̄ máta er eg mann til at hafa utanferder af Jslandi at svo gerdu. þicki mier micit á liggia at fyrrskrifadur herra og haufudzmann og laugmennerner badir þá vilie fyrir sinn heidur og herradom svo heidarlega og herralega giöra. ad láta mig fá hier upp ǿá lögrettumanna döm nu j sumar.

---

271. [1558].

Kærur Páls Jónssonar á Staðarhóli á hendr Daða Guðmundssyni í Snóksdal (í tvenns konar gerð).

AM. 249c, 4to., II, 7 blöð á pappír með eiginhendi Staðarhóls-Páls. — Af II er einnig uppskrift í AM. Apogr. 5868.

I.

Fyrer ydur Ærlegu welburdugu uijsu og forsialu Pale Stiges sýne Kongligrar Ma[ie]statis Hirdstiora yfer aullu Jslande Eggiert Hannes sýne Logmanni Nordan og westan ää Jslande. Suornum logriettumonnum og Domurum þessa heilaga og hæfa þingstadar Augsar äär þingz ää þessum Deigie stend eg Pall Jonsson birte og framber klaugun þo eij ij mynd einnar mælsku prijddrar ääsakanar Helldur alleina ij fääm ordum og Einfaulldum fram̄burde efftter[1]) sakarinnar til felle med sliettre lagabeidslu ää mote D[ada] G[udmunds]-s[yni] eda sierhuorium þeim er hier fyrer hann j han̄s stad kiemur. þennan̄ Dag til formeintrar soknar og logligrar[2]) Andsuara Og þo ad þese[2]) mijn klogun eda sakargipttt

1) fyrir ofan línuna; í línunni stendr: og. 2) Svo.

aungua hæfersku nie fegurd sakier sinnar schickunar j sialfre sier kunne [ad þola[1]) nie liida. eda med audrum ordum (logunum samjofnum) meigi vmgeingin werda[2]). þa þo hefur huorki nie er mitt sinne nie wilie fyrer hatur kuis. rog. liett yrde. eda lausmæle hier med nockurn mann fÿrr nie siidar ad ofrægia sem mier af nockrum minum owinum og ofundarmonnum riettiliga[3]) an alls grundwallar. hefur til lagt werid ranglega huad eg uil hier med aflagt. oriett. giera og suo giort hafa. fyrer huoria sauk. og þa adra þar sem skyllde þesse klaugun til nockurar for leingar[4]) skickast ad eij heffde eg eina Onÿta logleysu wpp lostid og þess þridia ad siidr meigie eg fra riettum grundwelle laganna færdur eda[5]) vppä annarligar greiner lagana[4]) Malino osamlikar dreigiñ eda vm̃ kring driffuen werda. krefur og tilskylldar mig mijn hæsta naudsyn einn og sierhuorn partt minnar klogunar þar næst profin og sidarst atquædi laganna yfer huoria grein setia Eij þeirrar meiningar ad eg wilie eda girnist minn eigin domari ad wera nie skrife ydur (O Domarar) nockra reglu fyrer huorñeñ þier skulud Dæma. helldur med sannendum og oapturkallanligum logprofudum skilrikium fyrer adur mæltar greiner til au[g]lysingar mins riettar skal svo huort ord standa og af mier suo sem ad þad er ij logum vppä sierhuoria grein minnar klaganar sett og grundwallad. med einne forwottan wnder Gudz og allra yduart witne witnad ad eij drepe eg nidur kongsins riette alleina mællt og fram̃borid werda.

J fyrstu klaga eg ad D[adi] G[udmunds]s[on] siidan Effter kongligre bijfalning war dæmpt og med ij logmanna vrskurdum Onytt magtarlaust vrskurdat þad tilkall er Stifftissins forwerar j Skalhollte hoffdu ä Stadarhole j Saurbæ og eignum jnn fiell j sama gottz Oforwaradrar oforkalladrar sakar Offtneffndur D[adi] G[udmunds]s[on] æ mot skrifadre kongligre bijfalningu. Dande manna domum logmanna vrskurdum landzins fridi og stadfestu frelse med xviij altjada menn. og hernade sem login til wijsa mannhelgi j 3 capitula Omotmælanliga seigiande þad er hernadur ef þeir

1) [tvíritað. — 2) sýnist yfirstrikað. — 3) fyrst skrifað: ohæfiliga, en svo útstrikað. — 4) Svo. — 5) Hér er útstrikað: vm̃ kring.

taka fie manna jtem þar sama stadar Nu roa menn skip skipudu eda geingur flockur manna ad garde og[1]) bera þeir hann ofʀijki briota hus bonda eda bera vt fie hañs þa er þad vtlegdar werk og huor er ij landi will wera fære afftur fie bonda allt þad er þeir toku eñ gialldi kongi x merkur eda fare vtlægur.

[J annar[i] grein klaga eg ad offt neffndur D[adi] G[udmunds]s[on] hiellt med feingnum hætte og otriikie greindu gottze ij hallfft þridia ár vppbar og jnntok leigur landskylldær og adra Rentu ä mot saugdum kongzins brief[um] Dandemanna domum logmanna vrskurdum og landzins laugum landzleigubælkie j 26 og kaupabælkie j 21 cap. þar þau seigia ad þád eigi huor er domur dæmer manne eda logmadur[2]) seigier med riettum lagavrskurdi ä hendur manne ad giallda audrum jtem þingfarar[3]).

Vm̄ kongsins briefabrot hlyder suo konganna riettarbot Margier hafa kiært fyrer oss jdugliga Einkañliga þeir sem vor vm̄bod hafa af wor[r]e halfu ad sækia briefa brot oss til handa ad logmenn wilia eij segt ä Dőma þa sem brief vor briota eda riufa þa vrskurdi sem wier hofum ä lagt vda stadfest af þuj wilium wier ad þier witid ad wier hofum suo skipad stadfastliga hier til og hiedan j fra ad huor sem brytur wor brief Doma eda warnadarbrieff eda stadfestubrieff eda þau aunnur er wier hofum giefit ymissum monnum til riettinda styrks eda nada þo ad eij sie sekt æ neffnd j worum briefum þa wilium wier ad huor sie sekur viij morkum er wor brief brytur og suo biodum wier ydur ad dæma og laga vrskurd ä ad leggia hiedan fra fyrneffndar viij merkur ä huorn þann mann er ad þui werdur kiendur. sem adrar laga segter. þær sem ä neffndar eru j landz laga bokinne sialfre nema þar sem menn giora fridbrot eda heimsokner eda ran og adrar þær sakter[3]) sem oss þikier meire sekt til koma vm̄ Domrofit þingfararbælki j viij. Eñ vm oll aunnur mal er menn setia logDoma ä medal sin þa sekist sa mork wid sakaräbera er þann dom ryftur og halldi Dom sem madur eñ wid kong iiij morkum og

1) Hér út undan utanmáls: þingfararbælk[i]. — 2) [Útstrikað. — 3) Svo.

sæki syslumadur huorwtueggia til handa og taki hann fÿrst vpp skulld sina er domur Dæmde Eñ ef hann will eñ eıj Dom hallda þa skal syslumadur honum þing steffna og giôra hann vtlægan nema hann gialldi sliigt sem mællt er vm̃ wrskurda rof þar sama stadar ıj 9 capitula. Eñ huor sem logmans wrskurd ryfur forfallalaust sekur iiij morkum vid kong jtem þar sama stadar þui ad þann vrskurd [sem logmadur[1]) veiter mä Einginn madur riufa nema kongurinn sea[2]) ad login wotte ä mőte eda honum litist annad sannara med hinna bestu manna samþycki etc.

J annari grein klaga eg ad offtneffndur D[adi] G[udmunds]s[on] hiellt med feingnum hætte og ofrikie greindu gottze j iij ắr vppbar og inntok leigur landskyllder og adra rentu ä mot saugdum[2]) kongzins briefe logmanna vrskurdum og landzins lôgum kaupabælkie 21 og landzleigu b[alki] 26 cap. þar þau seigia þad ä hvor er Domur Dæmer manne edur logmadur seigier med riettum laga vrskurdi ä hendur manne ad giallda audrum etc. hier ä ofan helldur hann saumu iij ars rentu og hefur eij afftur fært nie helgad sig med x morkum þeim viij morkum (eda huad meira domur dæmer) ıj kongsins briefa brot v merkur j domrof og viij morkum j ij vrskurda rof. vid kongdominn og mig nie mino fullrietti huar fyrer hann liggur eñ effter fyrskrifudum ıj tvefalldre vtlegd.

J þridiu grein klaga eg þad til D[ada] G[udmunds]s[onar] ad hann helldur eñ þeim landgilldum og rentu sem ä fiell af sama gottze þad ắr siidan kongsins Domur vt gieck j Danmork og eij afftur lagde med gardinum ad heyrdum Dominum efftter þuj sem lôgin til wijsa þingfarar bælki j 6 seigiande Nu reynist mal sem fyr þa hafe hann kostnad sinn halffu aukinn sem yfdr war til rangs mals og sækie hann þad sem adrar fiesekter.

J fiordu grein klaga eg þad til D[ada] G[udmunds]s[onar]. ad hann ıj fäheyrdre dirsku mőt sinne hollustu. æru. og eidi konglegre maiestati suarinne lofadri braut og ä mier kongsins Dőm suo hann tok alla Biarneyiartolla vppắ 17

1) [Tviritað. 2) Svo.

vætter nær þad sama wor effter þad hann hafde heyrdt kongsins Dőm heima ä Stadarhőle viku eda halfre annare fyrer Jonsmesso baptiste anno 1554 eñ liet flytia saumo tolla vr greindum eyium vm̃ alþing heim j Polla[1]) og til Hafnar[2]) mier til hin[dur]s og obærelegs skada mins vt lagdss tæringar og kostnadar wegna ä huorium sem aullum adurskrifudum valldtektum. ofriiki og hernadj eg gief greindum D[ada] G[udmunds]s[yni] rans sauk og hernadar sem ec mää frekast efftter fýrskrifudum laganna artikulis konganna riettarbotum. og aullum adurskrifudum briefum Domum og vrskurdum beidist þar fyrer og kref ydur (O Domar[ar]) j Gudz naffne. vppæ kongligrar maiestatis wegna ad þier Dæmit mier afftur alla iiij ara rentu af greindu gottze mot logum kongsins briefum Dande manna Domum logmanna vrskurdum hertekna og med ofrikie hingat til fyrer mier halldna j einum jafnadardome klögunne giorningum adurmælltum laganna greinum briefum domum fyrir gangandi vrskurdum og efterfyllgiandi kongsins nadardome og brefe med aullum minum skada kostnade og tæringu vtan landz og jnnañ giordre þeirre ec hefe hier til fyrer saumu sauk hafft og eñ werd ad hafa med briefa brotum Domrofum og fullrietti suo ec þurfe eij med minum stærra skada og meira kostnadi mig leingur hier vm̃ ad klaga.

II.

Fyrer ydur Erligu welburdigu wijsu og forsialu Pale Stigssyne kong. Maj^ts Hirdstiora yfer aullu Jslande Eggiert Hannessyne Laugmanne Nordan og westan ä Jslande Suornum Logriettumonnum og Domorum þessa Heilaga og hafa þingstadar Öxarärþings (ä þessum deigie) stend eg Pall Jonsson Birti og fram̃ber Klaugun þo eij ij mind einnar mælskupryddrar äsakanar helldur ij fam ordum og einfaulldum fram̃burdi Efftter sakarinnar tilfelle med sliettre lagabeidslu æ mote D[ada] G[udmunds]s[yni] eda sierhuorium þeim er hier fyrir hann j hañs stad kiemur. þennañ dag til formeintrar soknar eda logligra andsuara. Eij þeirrar meiningar ec skrifi ydur (O Domarar) nockra Reglu fyrir efftter huorre

1) Snóksdalspolla. 2) Knarrarhafnar.

þier skulud dæma. nie girnist minn Eiginn domare ad wera. eda sie mitt sinne fyrer hatur kuis rog liettyrde nie lausmæle fyrr eda siidar nockurn mann ad Ofrægia. Helldur sækier þess ad auglioslega seaist fyrir aullum (an mot suara) þeir hier til mier berliga rangt giora er þessa mina klaugun til vpplostins äburdar wirda og wirdt hafa Hins annars ad sijdur meigi eg fra riettum weigi laganne færdur. Eñ vppä annarligar greiner malino Olikar togadur og vñ kring Driffuen. þa kreffur og til skylldar mig mijn hædsta naudzyn Eirn og sierhuorn part minnar klaganar þar næst profin og siidarst atkuædi laganna yfer huoria wid sinn eigin part efftter þui sem huor er vppä klagadur og hæfer ad setia Og af þuj þesse klaugun aungua hæfersku nie fegurd wegna sinnar schickanar j sealfre sier kann þola nie liida eda med audrum ordum giorningum profunum og logum samjofnun mä vm̃geingiñ Skal þo med Oaptturkallandligum skilrikium (ad vndan skilldre allre yfernægio) til auglysingar miñs riettar huort ord suo stañda (og efñi) sem þad er ij laugunum yfer sierhuorn artikull grundwallad. med einne forwottan. wnder gudz og allra yduart witne witnad ad eij drepe eg nidur kongs rietti alleiña mællt og fram̃borid werda.

J fyrstu klaga eg ad D[adi] G[udmunds]s[on] siidan effter kongligre Bijfalningu med laugmanns vrskurdi[1]) onytt og magtarlaust war vrskurdad þad tilkall er Stifftisins forwerar j Skalhollti hauffdu fyrer Stadarhoole j Saurbæ og eignum jnnfiell j sama gottz Oadwaradrar Oforkalladrar sakar og þar efftter hiellt med feingnum hætti sama gottz ij . . . .[2]) Optneffndur D[adi] G[udmunds]s[on] ä moti skrifadre kongligre Bijfalningu. vrskurde. landzins fridi og stadfestu frelse med tyudu folkie og hernade sem laugin til wijsa Mannhelgi 3 cap. Oafneitandliga seigiande þad er Hernadr ef menn taka fie manna Jtem þar sama stadar nu roa menn skipi skipudu ad Bonda eda gieingur flockur manna ad gardj briota hus bonda eda bera vt fie hans þa er þad vtlegdarwerk og huor er j landi will wera fære affttur fie bonda allt þad hann tok eñ gialldi kong x merkur eñ hinum fullrietti

1) tviritað. 2) eyða.

effter xij manna Dome eda fare vtlægur Jtem Kong Christians hattlofligrar minningar hin̄s fyrsta naffns Riettarbot Suo forbiodum wier ad taka nockurs manns fie eda Odul ODæmd og Otaulld fyrer lærdum edur leikum vtan huor sækie sina sauk med laugligum witnum en̄ huor odruwijs giorer werdur kunnur og sannur ad sliikum edur widurliikum Osidum þa hafe hann fyrergiort fie sino og fridi wid oss og fare vtlægur etc.

J annare grein klaga eg ad D[adı] G[udmunds]s[on] jnntok landskyllder siidan kongsins nadar Domur vt gieck og eẏ afftur lagde med gardiṅum ad heyrdum Dominum efftter laugum Nu reynist mal sem fyrr etc. þingfararbælki j 6 Og kaupabælki ij 21 Og landzleigubælki ij 26 þar þau wotta þad eiga huorn̄ er Domur Dæmer manne etc.

J þridiu grein klaga eg ad D[adi] G[udmunds]s[on] effttter þad hann haffde heyrdt kongligrar maiestatis Dőm heima ä Stadar Hole ManuDæginn næstan effter Jons messu Baptista anno [15]54 Og afhendt mier greindt gottz fra sier efftter sama Dome liet eẏ sidur nie midur j fäheyrdre Dirsku mot sinne hollusiu og eide konglegre Maiestatis suarinne og greindum Dome Ræna mig aullum Biarneyiartollum vppä 17 vætter nær og burt flytia heim j Polla[1]) og til Hafnar vm̄ alþing mier til hindurs og obæriligs skada.

J fiordu grein klaga ec D[adi] G[udmunds]s[on] helldur en̄ og eij apttur lagt hefur mier fyrir minn skada kostnad og tæring allt fyrir saumu sauk hafdre vtan landz og jnnan efftter kong. Maiestatis briefe og halfu auknum efftter Jslendskum laugum þingfararbælki ij 9 capitula nu sa er fellst ä mäle þa halldi hann þad allt er logmadur hefur skilid þeirra ä millum og gialldi þeim kostnad er mal sagdist allan halfu aukinn þann sem hann haffdi fyrer þui mäle siidan laugmadur skilade þeirra ä millum etc. Enn þott greindr D[adi] G[udmunds]s[on] hafe af mier vm̄ afftur og affgreidslu widliikrar jnntektar effter þuj sem hæfiligt er kraffdur og ad soktur werid suo hefur þo hann sig þujliikre apturlagning og afgreidslu an alls jafnadar mot sett. sem

1) = Snóksdalspollar.

hann þannen j sliikum Motsettningie allt til þessa dagz Oriettiliga harer[1]. Þar fyrer bid og girnist eg. vt af yfer-Domaraligu Embætti eckj alleinasta vppæ þennan weg. helldur og jaffnwel ää huorñ annan sem sa same vppää hid allra hentugligasta malino skal vera. kann. og mæ j laugunum fyrer Endiligt domsatquædi og vrskurd til ad widurkienna Opinbera og vpp ad seigia ad adurskrifud ȷnntekt[t] nu j kraffte minnar hafande Eignar vppa riettlætissins wegna til heyre. Og þad ad greindur D[adi] G[udmunds]s[on] alla sagda notkañ æwaugxt og rentu j mote kongligre Bijfalningu vrskurdj og laugum med hernade valldtekinne þeirre er hann þar aff hafft eda hafa heffdi matt. mier ad greida Eda eff þeir saumo ævexter eru eydder og fargader. se þo fyrskriffadur D[adi] G[udmunds]s[on] adra aura j þeirra stad jafna ad kostum og fridl[eik] afftur ad færa efftter laugum skylldugur med aptur gialldi alls hier til fyrer hauffdum og suo tilkomanda kostnadi og skada halfu auknum þuj Eg neffndur sakaræbere wil þar vppæ yduart hattloffliga Domswalld vm̃ riett og alla hialpsamlega medalgaungu laganna og riettlætissins og vm̃ allt þad mier til leidriettingar sakarinnar naudzynligt kann wera. æ kallad og bedit hafa Mier þo sialfum forhalldit og tilskilid þessa mina klaugun til ad auka miñka vm̃snua vtleggia og leidrietta sem mier ber og best hentar efftter þuj sem laug og riett er ad vitne þino A a b c d eff g h j[2].

---

272. [1558].

Skilmálar Eggerts lögmanns Hannessonar fyrir sölu Laugardals.

Dómabók Þjóðskjalasafnsins í fol., bl. 242, skr. ca. 1604. Þetta skjal sýnist munu vera frá 1558. Þá er 22. jan. gert transscriptum af Laugardalsmáldaganum forna frá 1300 (Dipl. Isl. IV, nr 4) og læst

1) Svo. 2) Milli þessa og þess, sem eftir fer, kemr í hdr. bréf Páls Jónssonar til Eggerts Hannessonar um Reykhólakaup [1567], bréf Þorleifs Björnssonar [1567] og jarðakaup Páls við Jón Tjörfason 23. maí 1575. Þetta kemr til af því, að blaðið er skakkt fest inn í handritinu sjálfu.

saman við eignaskrá kirkjunnar frá 1557, þegar Sturla Eyjólfsson seldi Eggert Hannessyni Laugardal (sjá bréf 3. mars 1557). Þá, 1558, mun því Eggert hafa selt Jóni Erlingssyni Laugardal. Sbr. Laugardalsdóm 18. maí 1563, eftir Jón Erlingsson dáinn.

Med suo felldum skilmala selldi Eg Eggert Hannesson Laugardal.

Med sofelldum skilmala wil ec selia ydur Laugardal.

Jn primis sel ec ydur Laugardal med aullu þui sem honum til heyrer. og ec hefi þar med keypt af Sturla huertt þad er kuikt edur daudt. laust edur fast. og so ad giædum sem þad war þa ec keypta þad. En̄ hier ȷgien wil ec taka lxc ȷ ȷordum. sem er Dufansdalur og xijc ȷ Trostansfiȷrdi med þeim skiȷlmala ad ef Laugardalur geingur af ydur med domi. þa eignist þier lvc ȷ audrum godum utȷordum ur mijnum peningum. Nu saker þess ad þier gefid mier þær ȷarder aptur fyrir Laugardal sem ec hefi ádur gefit ydur fyrir Bæ. þa skil ec so til ad ef Bær kann ad ganga af mier edur mijnum erfingium. med laugmali. þa wil ec edur mijner erfingiar domlaust aptur ad Laugardal ganga og aullu þui hann æ og þier þar med takid af mier. so og ad þier þa sialfer suarit kyrkiunni ȷ Bæ aullum þeim peningum kuikum og daudum sem ec underbast ad giallda honum þa þier selldut mier gardinn og maldaginn wtuijsar.

Jtem ȷ annari grein ad þier gialldid mier edur mijnum erfingium og aptur þa peninga sem ec utgalltt fyrir ydur Pali Huitfeld epter [hans sialfs hlydelsi[1]). Þui þo ec gæfi ydur kuiȷttan mijns Herra kongsins wegna. þa ward ec sialfuiliugliga ad greida gialldit fyrir ydur og so adra fleiri þeir sem þa giaurdu sama wid mic kongsins wegna. Skil ec mier þui aptur Laugardal ef Bær geingur af ad þad anduirdi sem ec gaf ydur fyrir Bæ þad kiemur fyrer Laugardal. En̄ ef Laugardalur geingur af ydur þa er Dufansdalur ydart anduirdi og xijc ȷ Trostransfirde edur adrar utiarder jafngodar. þui so helldur ockart kaupbref fyrir Bæ ef hann geingur af mier. þa skyllda ec eiga adgang aptur ad mijnum ȷordum og audrum ȷafngodum af ydur. Saumuleidis ad fyrir saukum þess ec færi mig ȷ fiarlæga stadi þa treystunst

1) [Svo.

eg ecki til ad giaura upp kirkiuna ȷ Laugardal. og skil ec so til ad þier latid giora hana sialfer upp ad torfi og widum. eñ ec wil suara henni ȷ þad portio. sem ec æ henni ad greida. nockrum peningum sem biskupi semur hennar wegna. og þar skal upp i koma skogar parturenn ȷ Dufandzdal so micid sem hann nemur. og dandi monnum þiker hann werdur wera. Skıȷl ec og so til ef ec kann ad eignast Nup aptur edur Kyrkiubol ȷ Langadal. ad ec tæki þar wid Laugardal aptur med slijkum kostum og ec sel ydur hann Eñ þier eignist þa annad[1]) huerñ hueria[1]) gardana ad huorum sem ec werd eigandi ad. þui eij er ȷ kot wisat huer þeirra sem er. Hier med skil ec þann gard Laugardal uñder ydur og ydar skıȷlgetiñ Borñ til riettra erfda epter ydur. eñ ef þau eru eij til. þa vnder ydarn goda brodur med sama skijlmala. Ellegar aptur under mijn Borñ edur mic ef skullder kunna ad gardinum standa. þa gud kallar ydur. þo med slijkum skıȷlmala. fyrir slijkt werd sem þier mier fyrir gåfud. Suo og skil ec til og legg æ laugmala æ þennan gard. ad hann skuli þier huerki giofum giefa nie solum selia og eij helldur neinum manni mega wedsetia vtan mier edur mıȷnum bornum ef wær wilium leysa fyrir slijkt werd sem fyrir kom. edur ed sama. so og skıȷl ec so fyrir ad þessi gardur Laugardalur skal huerki gialldast nie greidast ȷ neinar ydar skullder huerki æ ydar dogum nie so epter ydarñ dag. og eingiñ lausn æ eiga utan eg edur mijn born. med fyrr sogdum kostum. hier med skıȷl ec mier ydar trulindi bædi æ bak og briost. og ecki sıȷdur mıȷnum fatækum bornum epter minn dag.

Nu huad mier hier um misgleymist þa wil ec þar sıȷdar me[ir lei]drietting æ eiga.

---

273. [1558.]

Samþykki á kaupi síra Gottskálks Jónssonar á þriðjungi í Sólheimum í Sæmundarhlið.

Add. British Museum 11,242 (FM. 206), bl. 26. Blaðið skemmt.

---

1) Svo.

Þridiudagin[n] næstan epter fardaga um uorit j Solheimum j Sæmundarhlid [vorum] vid Einar Gilbrigztson oc Einar Oddason þar j hia saum oc he[yrdum] ää ord oc handaband þeirra sera Gottskalls Jonssonar oc Jn . . . . . Gunlaugzdottur at sera Gottskall bad hana at samþy[ckia] þat kaup sem hann hefdi keypt uid son hennar Gunlaug [sem] var þridiungren j Solheimum enn hun sagdi ja þar uppæ.

---

274. [1558—1587].

Vegalengdir í grennd við Hvítá.

AM. 243, 4to., bl. 6 (minnisbók Odds byskups. skr. 1620—30).

Af Briefabok Herra Gijsla Jonssonar saliga.

Suo langtt er fra Hvijtā fyrir austañ Kidaberg og i Hestzvatn vpp yfer Eyded sem hier seiger.

fyrst xj fadmar og xtiju fra anne ad hlidenu vel suo. Enn hlided sialftt xl fadmar.

Jtem Gardurenn effter a vpp effter aullu iij^c fadmar xxvj fadmar betur.

Jtem tuo hlid hia vatzeñdanum. annad þrijr fadmar Enn annad halfur nijunde fadmur.

Þetta hefe [eg] Gijsle Jonsson mælltt sannliga med vad.

---

275. 24. janúar 1559. á Koldinghúsi.

Konungr leggr fyrir Magnús Gyldenstierne að ráða eftir þörfum bátsmenn á skip þau, er til Íslands fara.

Rikisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 19 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 483, Laursens rikisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Her Magnus Gyldenstierne fick breff saa liudendis etc.

Frederich thenn anden etc.

Vor sonnerlig gunst tilfornn. Wider. at som i formelder wdj ethers schriffuelsse[1]) . . . .

---

[1]) Hér er fellt niðr það, er ekki varðar Ísland.

. . . Och som i melder om bodzmennd. tha mue i lade bestille saa mange som wiill behoff giðris paa the skibe. som skall thiill Island. Ferðe. Wespenðe och tiill andre skibe. som daglig brugis. och lade bethemme mett bodzmend at bestille thiill orlog skibenne. tiill saa lenge i komme oss sielff tiill ords . . . . ther mett skeer oss sônnerligen thiill willige etc. Actum Kollinghus thenn 24 dag Januarij anno etc. 1559.

---

276. 25. janúar 1559. á Sveinsstöðum.

Helmingadómr dæmir ógildan hjónabandsgerning Guðmundar Ingimundarsonar og Guðrúnar Magnúsdóttur.

Lbs. 66, 4to., bls, 82—5, skr. 1661—5, m. h. Jóns Guðmundssonar, sem þá var aðstoðarprestr á Helgafelli og síðar prestr á Staðarhrauni (d. 1694). — Lbs. 101, 4to., bls. 166—9, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal ca. 1720, og sýnist vera skrifað eftir 66, 4to. — Lbs. 720, 8vo., bl. 43—5, skr. ca. 1600. — Lbs. 789, 4to., bls. 319—23, skr. ca. 1630—40. — Lbs. 65, 4to., ll. 78—9, m. h. Jóns dans Magnússonar ca. 1640 (styttr). — Lbs. 812, 4to., bl. 83—4, skr. ca. 1660 (styttr og nokkuð skekktr).

Domur a Sueinstaudum i Vatzdal dæmdur vm̄ hionaband.

Þad giorum vier Loptur Pietursson. Gunnlaugur Arn̄grıȷmsson og[1]) Biarne[2]) Helgason. prestar Holabyskupzdæmiz. Gıȷsle Jonsson. Einar Sigurdsson og Jon Gıȷslason godum monnum kunnugt med þessu voru opnu briefe ad arum[3]) eptter Gudz burd m d l og ıx þridiudagenn næstan̄ fyrer[4]) Palssmessu vm veturenn a Sveinstodum̄ ȷ Vatsdal a þıȷngstad riettum vorum vier ȷ doom nefnder af heidarligre personu sera Þorsteine Gunnasyne[5]) profaste ȷ Hunavatzþijnge. somuleidiz af [Arna Gıȷslasyne kongz[6]) vm̄bodssmanne[7]) ȷ somu sýslu. ad skoda og ransaka. og med skynsemd fullt domz atkvæde á ad leggia. vm̄ þaug malaferli.

---

1) b. v. 720, 789, 65. 2) 66, 101; Biorn 720, 789, 65 (rangt). 3) 720, 789; Arenu 66, 101. 4) 66, 101; eptter 789, 720, 65, 812 (= 31. jan., án efa rangt). 5) 101; Gunnarzsyni (!) 66, 720, 789, 65, 812. 6) sl. öll, nema 66, 101. 7) [720, 789, 65, 812; kongz vmbodssmanne Arna Gıȷslasyne 66, 101.

er Gudmundur Jngemundarson beıȷddist skodunar og domz atkvædiz a. sem var vm̄ þann hionabandz giornijng er firrnefndur Gudmundur Jngemundarson hafde giortt vid Gudrunu Magnusdottur[1]). hvortt hann[2]) hefdi med Gudz logum og landsin̄z giordur verid. kom þar fram̄ fyrer oss. og so medkiendest Gudmundur þar fyrer oss. ad hann hefde fest adurgreinda Gudrunu Magnusdottur[3]) fyrer vtan samþycke. vilia og ȷayrde hennar gipttijngarmanns. hvor ad var Þorvardur Magnusson. skilgietinn og samfæddur[4]) broder sagdrar Gudrunar. Stendur so skrifad i vorre landzlagabok i fyrsta capitula Kvennagıȷptıȷnga: fader oc moder skulu rada gipttijngum dætra sinna ef þaug eru til. J annare grein stendur so skrifad ȷ sama capitula. en̄ gipttıȷngarmadur skal skilia heimanfylgiu fyrer frændkonu sıȷna so sem þeim[5]) kiemur asamt. J þridiu grein seiger[6]) so. En̄ ef kona edur meẏ gipttest fyrer vtan ʀaad faudur sıȷn̄z. brodur[7]) edur modur. edur þess er gipttıȷngarmadur er fyrer ʀaade hennar. hafe fyrergiortt arfe þeim er hun stood til [eptter gipttıȷngarmann[8]). nema gipttıȷngarmadur vilie fijrra hana ȷafnræde sıȷnu. þa ma hun gipttast med annara skynsamra[9]) [frænda sinna[10]) rade. [ef þeijm lijtst ȷaffnræde edur betur og meigu þeir þad med Eıȷde sanna[11]). oc a þo ad leıȷta þess adur vid gıpttıȷngarmann. kom þar og[12]) fram fyrer oss ad þrattnefndur Gudmundur[13]) Jngemundarson hefde leitad þessa[14]) firrnefndz radahagz vid Þorvard Magnusson. adur enn hann festi tijtt[15]) nefnda Gudrunu. en̄ vier vitum[16]) fyrer full sannıȷnde. ad opttnefndur Þorvardur hafde þa adur. en̄ Gudmundur þess leitade. handsellt sıȷna systur[17]) Gudrunu Magnussdottur[17]) audrum manne. med hennar fullkomlegu ȷaȷrde. vilia og samþycke. hier med hennar sialfhan̄[d]selld lofan af henne sialfre til. þui virttest oss sem þrattnefndur Þorvardur hefde

---

1) 789, 101; -dotter 66. 2) b. v. 789; sl. 66, 101. 3) 101; -dotter 66. 4) sammæddur 789. 5) b. v. 720, 789, 65, 812. 6) stendur 789, 65, 812. 7) 720, 789, 65, 812; brodurz 66, 101. 8) [sl. 789, 65, 812. 9) skynsamara 66 (misskr.). 10) [manna 720, 789, 65. 11) [b. v. 789, 720, 65, 812. 12) b. v. 789, 720. 13) Gvendur 789, 65. 14) 789, 65, 812; þess 66, 720, 101. 15) 789, 720, 65, 812; firr 66, 101. 16) vissum 789, 720, 65, 812. 17) 789, 720; -er 66, 101.

j þad sinne ecke matt audrum manne syna systur[1]) Gudrunu Magnusdottur[1]) handselia[2]). og þui leyst oss su mala leytan[3]) Gudmundar eckertt afl hafa. J fiordu grein seiger so: Eñ gipttyngarmadur er fader edur broder. þar næst moder skilfeingiñ ef hun er til. þa er karlmadur xx[4]) eda elldre. sa er næstur er erfdum. eptter þa konu er gipttest. Eñ sa er slykt[5]) dyrfest giallde fullriette gipttyngarmanne eptter xij manna dőme. edur fare vtlægur af[6]) fiordunge. nema audrum frændum virdist jafnræde sem̃ firr seiger. J fimttu grein seiger. eingin mær skal hafa forrædi fiar syñz firr eñ hun er xx vetra gomul. þo vnder hana [hafi borid[7]). nema hun sie giptt ad frænda ʀaade. J siottu grein seiger so. eñ hvor sem gipttyngarmadur er riettur ad konu. late allt vera heimillt j heimanfylgiu. J [siounda mata greiner[8]) so. Gipttyngarmadur skal skilia heimanfylgiu og tilgiof fyrer frændkonu syna. vitum[9]) vier eige annars i kvennagipttyngum. eñ loglegur oc riettelegur gipttyngarmadur eige ad seig[i]a fyrer fiarlage og fiekaupe frændkonu sinnar. Eige og sijdur fyrer hennar eigin ʀade. J ᴀttundu grein seiger[10]) so. Ef madur fær meÿ edur konu. [ad lanndsslőgum riettum[11]). oc giefur j mote henne tilgiof kunnum vier aungva grein þa j [logum ad[12]) finna. ad eige hnijge þar ad. ad hionabandid skule med logum giortt vera. eptter þeirre grein sem jnnihelldur kongz Magnusar Brief. þar ed so seiger. Næst Mannhelge[13]) er Erfdatal med þui aullu sem þar fÿlger. og hefur þad med kvennagipttyngum. þui mycklu[14]) vardar þa sem til arfanna kalla. ad þeir sieu j lőglegum hiuskap gietner. J tiundu[15]) grein seiger so j fyrstu erfd. ad borñ skilgietiñ taka arf eptter faudur sinn og modur skilfeingna. ad Gudz logum og manna. vitum vier ecke hvornin su kona ma skil-

1) 789, 720; -er 66, 101. 2) 101; stendr á undan nafninu i 66, og endrtekr hér aftr „j þad sinne". 3) thilleytan 789. 65. 4) tuijtugur 789, 65, 812. 5) slykss 789, 720, 65, 812. 6) þeim b. v. 720, 65, 812; þessum 789. 7) [bere 789. 8) [siðuñdu greijn seiger 720, 789, 812. 9) finnum 789, 720, 65, 812. 10) stendur 789, 65. 11) [b. v. 720, 789, 65, 812. 12) [logmalinu 720; logonum 789. 65. 13) jñañ helge(!) 66. 14) 789, 720, 65, 812; mikid 66, 101. 15) Svo, og er 9. grein í 66 og 101 látin byrja með: Næst Mannhelge o. s. frv. En í 65 og 812 er 9. gr. látin byrja hér og verðr greinatalan þar siðan eftir því.

feingiñ kallast. sem a moote Gudz logum og landsinz lætur sitt hionaband giðra. Jtem[1]) ȷ elleffttu grein stendur so skrifad. Nu leikur á tveim tungum hvortt madur er arfgeingur edur ecke. stefne þeim[2]) til þıȷngz. er honum stendur fyrer arfe. Nu skulu vottar[3]) hanz so mæla. vier vorum þar[5]) ȷ hia er moder hañz var fest loglega. ȷ þeim stad. gietum vier aungvar þær greiner ȷ logmalinu fundid. ad eige seige þad. ad festingiñ skule loglega fram̃ fara. J tolfttu grein stendur so skrifad ȷ H[akonar] K[ongs] R[iettar] B[ot]. Nu fær madur meẏ edur eckiu med tilgiof. þa meiga þaug leggia fielag sitt samañ.[6]) þegar þaug gieta sier borñ til arfz. þegar hvorutveggia vill. og[7]) su mær edur eckia. er med frænda raade er giptt ma leggia helmijngzfielag vid sinn bonda. ef hun[8]) vill. hvortt sem er ad skiptta med bornum̃ edur vtorfum. og legge ȷ fielag allt þad er þau eiga edur eigandi ad verda med slijkum arftokum̃. er þau eignast sıȷn ȷ mille. J þrettandu grein seiger so ȷ christinriette. hvor oss virdist samhliodande logbokinne ȷ K[vennagiffttıȷngum.[9]) þar ed so seiger. Enn huor sem sier vill kvonfangz leita. hann skal bidia þeirrar meẏar med athygle og goodre forsiaa. ad eige sieu meinbuger oc semur honum vm̃ þad raad. vid þa sem rǻda[10]) eiga ad logum. J fiorttandu grein seiger[11]) so. Nu er hiuskapur kallmanns oc konu loglegtt samband. og mǻ þad einginn madur skilia. ef logleg festing er komin. J fimttandu og sıȷdustu grein stendur so skrifad ȷ kongssiñz ordinantiu. hvor ed medfylgier [ollum fyrrnefndum[12]) greinum. oc so seiger. Þar skulu aungver med hiuskaparbande sam̃teingder vera ȷ mote þui sem bannad er ȷ bodnum lidum. eige helldur [þeir ed sialfer[13]) sıȷn ȷ mille trulofast hafa. ȷ mote þeirra vilia. hvorium þesser[14]) eru vndergiefner.

Þui ad heilagz Anda Nad [med oss[15]) til kalladre. ad

1) b. v. 789, 720. 2) 789, 720, 65, 812; honum 66, 101. 3) arfar(!) 720. 4) kongs(!) 789. 5) 789, 720, 65, 812; þa 66. 6) b. v. 789, 720, 65, 812. 7) sl. 789. 8) hann 789, 720, 65, 812. 9) [Kvennagipttiñga cap. 789, 720, 65, 812. 10) 789, 720, 65, 812; raad 66, 101. 11) stendur 789, 65. 12) [hier (sl. 65, 812) aullum loglegum 789, 65, 812. 13) [þeir ed sialfra 720; þau ed sialff 789, 65. 14) þeir 789, 65, 812. 15) [sl. 720, 789, 65.

so profudu oc fyrer oss komnu dæmdum vier firrnefnder domzmenn þann hionabandz giornijng er Gudmundur Jngemundarson[1]) hafde giortt vid Gudrunu Magnusdottur[2]) ologlegañ og onytañ j mote kongssins logum og kyrkiunnar giordañ[3]) hafa verid.

Samþycktte þennañ vorñ dőm [adurgreindur valldzmann[4]) oc sette sitt jnnsigle. med vorum̃ jnnsiglum̃ fyrer þetta domzbrief. er skrifad var ᴀ Þijngeyrum j Vatzdal. a sama ᴀare deige sijdar enn fyrr seiger[5]).

---

277. 4. mars 1559. í Árósum.

Leiðarbréf konungs til handa Knúti hirðstjóra Steinssyni til Íslandsferðar.

Ríkisskjalasafn Dana, Klevenfelds safn Fasc. 156, fol. (undir: Steensen). Frumrit á pappír með heilu innsigli. — Uppskrift í JS. 372, 4to., bls. 487—8.

Wij Frederich thenn andenn mett Gudtzs naade vdwald Konninng tiill Danmarck oc Norge. Hertog vdj Sleswig. Holstenn. Stormarnn och Dytmersken. Greffue vdj Oldennborg och Delmenhorst. Giőre alle witterligtt. att wij haffue afferdigett osss Elskelige Knud Stennsenn wor mannd och tiennere. att skulle lőbe mett thette wortt skijb fraa wor kiőbsted Kiőbennhaffnn. och innd vdj wortt lannd Jslannd och sidenn ther mett tijd tilbage egienn. Thij bede wij kierligenn alle wore kiere Herrer. Wenner. Naboer och forewannthe. Och strengeligenn biude alle wore fogeder. Embitzmend Borgmesthere. Raadmennd. och alle anndre. somm forne Knud Stensenn mett forne wortt skijb. folch och godtzs. paa samme reigse Hennder fore att komme attj fordere och fremme Hannom tiill thett beste. Och ther somm saa skiede att Hannd aff Stormm eller Vweder inndtrenngis vdj nogre etthers strőmme eller Haffnne attj tha vnndsette hannomm

---

1) b. v. 812. 2) 101; -dotter 66, 789, 720. 3) 789, 812, 101; i giordur 66, 65; gijordijr 720. 4) [adurgreindir valldsmenn 720. 5) Niðrlag dómsins er aðeins fullt í 66 og 101. — Dagsetning hér er 25. jan. (á Pálsmessu).

mett folck. fetalie. anncker. towff. och hwes andenn deell Hannom behoff giöris. Thett wille wij mett Hogmelte wore kiere Herrer. Wenner. Naboer och forewannte vdj lige och störe maade kierligenn och giernne fore skylde och bekiennde. Och aff wore egnne vnndersotthe. thett saa alworligenn hagdt haffue. Giffuett paa wor gaard vdj Aarhws thenn fierde dag Martij. Aar et cetera M. D. Lix.

Wnnder worth Signeth.

Friderich.

---

278. 5. mars 1559. í Árósum.

Opið bréf konungs til Íslendinga, að þeir komi til alþingis og vinni sér hollustueið fyrir Knúti hirðstjóra Steinssyni.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 7, 491 (uppskrift Laursens í þjóðskjalasafni). — Steph. 57, 8vo., bl. 449, ritað fyrir Árna Magnússon. — Lbs. 91, 4to., bl. 48, m. h. síra Hannesar Björnssonar í Saurbæ ca. 1698. — Lbs. 72, 4to., m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal 1720—30: a) bls. 313—14, b) bls. 672. Prentað í MKet. II. bls. 2. — Um Knút Steinsson eru minnisgreinir Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 447 (eftir skjölum Knúts sjálfs í Klevenfelds Saml. í ríkisskjalasafni Dana, Fasc. 156, Litr. S).

Kon. mts. obne credentz giffuenn Knud Stenssenn mett sig tiill Island etc.

Vij Frederich thenn andenn etc. helse etther alle wore kiere tro wndersotte. superintendenter. prouester. prester. laugmend. laugrettismend. bönder och meninge almue. som bygge och boe offuer alt wort land Island. euinndeligenn mett Gud och wor naade. Wider. at efftherthij Gud almegtigste effther sin guddommelige willige haffuer kallit sthormegtigste hogborne forste och herre. her Christiann thend thredie etc. wor kiere herre fader. aff thenne forgengelige werdenn och meniige Danmarckis och Norgis rigers indbyggere haffue hyllitt och suorit oss for theris rette herre och koningh. Tha haffue wij nu afferdigit oss elskelige Knud Stenssenn och (!) mand. thienner och embitzmand paa forschreffne wortt land Island at skulle Sanctj Hans dag midsommer först kommendis giffue sig ther thiill adelting och aff etther paa wore wegne annamme huldschaff och mand-

schaff. Thij bede wij etther alle och huer serdelis. atj skicke etthers fuldmegtige aff huert syssell ther aff landett tiill samme addelthing at hylde och suerge forscreffne Knud Stenssenn paa wore wegne. saa atj wille vere oss huld och tro. wide och ramme wort gaffnn och beste och wor och rigens skade och forderffue aff etthers yderste formue aff-uerge. som tro wndersotte theris rette herre och konning och egit federne land thes pligtig ere. Wij ville egen were etther en naadig och gunstig herre och konning och holde etther alle och huer serdelis wed Islandz loug. skiell och rett och ey tilstede etther ther emod at wforrettis i nogre maade. Datum Aarhus thenn 5 dag Martij 1559.

Dominus rex manu propria subscripsit[1]).

Knud[2]) Stenssôn kongl. Mattz Befalnijngzmand[3]) yfer allt Jsland. Păll Stijgsson þess sama landz yfermann. Olafur Hialltason og Gijsle Jőnsson Biskupar ă Jslande. Păll Wigfusson og Eggert Hannesson Løgmenn yfer sama land Jssland[4]) hafa Bored vitnisburd þar um̄. ad þetta fyrrskrifad[5]) kongz Fredrichz Brief hafe vered upp lesed ă Alþijnge ȷ Løgriettu med heilu og őskôddudu ȷnzigle Anno 1559[6]).

---

279. 5. mars 1559. í Árósum.

Bréf konungs til Magnúsar Gyllenstierne um för Knúts Steinssonar til Íslands til þess að taka hollustueiða, og skal hann fá honum skip til fararinnar, vel búið að mönnum og vopnum, til viðnáms sjóræningjum.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 36 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 485, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Her Magnus Gyldenstiern fick breff saa liudendis etc.

Frederich then auden etc.

Vor synderlig gunst tilforn: Wiider. att wij haffue nu afferdiget oss elskelige Knud Steenssen. wor mand och thien-

---

1) Það, sem hér fer á eftir, er að eins í Lbs. 91, 4to., og Lbs. 72, 4to. 2) Knut 72b. 3) -mann 72b. 4) b. v. 72b. 5) -ada 72b. 6) 1599 (!). 72a.

nere. att skulle drage tiil wort land Island att opbere wor och kronens rentte och rettighed. och tesligiste paa wore wegne att drage tiil adeltingene ther paa landet och ther att anname huldskaff och mandskaff aff wore vndersotte ther sammestedzs. och efftherthij wij forfare. att the Skotter och Engelske vdj forgangne aar skal haffue giort wore vndersotte skade. rôffuit och tagit fra thennom. Tha paa thet att ther som the eller andre moduillige siôrôffuere thennom wille wnderstaa at angri[be] hannom eller andre wore wndersotte ther sammesteds. att hand tha kand giôre thennom modstand. bede wij etther oc begere. attj wille lade hannom antuorde ett wore skib. huilcket etther selff siônis. och tilgiffuer hannom ij roder knegte och vdflier samme skib mett skôtt. krud. lod och anden nottorfft. effther som j selff ydermere kand tencke best kand were. Datum Aarhus then v dag Martij aar etc. m d l i x.

---

280. 5. mars 1559. í Árósum.

Veitingarbréf handa sira Halldóri Benediktssyni fyrir Munkaþverárklaustri.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. paa alle Landene 7, 491—2 (uppskrift Jóns Sigurðssonar i Lbs. 369, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar i þjóðskjalasafni). — AM. Apogr. 723, m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali“ „á pergament“, og hér fylltr textinn eftir því.

Sire Halduord Benedictssenn fick breff paa Moncketueraa closter paa Jsland liggendis.

Vij Fredrich [thenn andenn mett gudtz naade wduoldt konning tiill Danmarck oc Norge. hertug wdj Slessuig. Holsteinn. Stormarnn oc Dýttmarschenn. greffue wdj Oldenborg oc Delmenhorst[1]) giôre alle witherligt. at wij aff wor sônnerlig gunst och naade haffue wndt och forlent och nu mett thette wort obne breff wnde och forlenne thenne breffuissere sire Halduord[2]) Benedictssenn wort och Norgis kronis closter Moncketueraa closter paa wort land Jsland liggendis at haffue. nyde. bruge och beholde mett bônder thien-

1) [723; et cetera, Reg. 2) Halduordt 723.

nere och ald sin renthe och rette tilliggelse ingtit wndertagit. ind tiill saa lenge wij anderledis ther om tilsigendis worder. dog saa att hand skall were oss och wore efftherkommere konninger wdj Danmarck huld och troe och wor lensmand ther sammesteds. thenn som nu er eller her effther kommendis worder. hørig. liudig och folagtig wdj hues hand hannom paa wore wegne tilsigendis worder. och skal hand arligen tiill gode rede giffue ther aff tiill oss och kronenn lxxx. Jochimsdaller. och bygge och forbedre samme closter och thet sidenn altid at holde ved god heffd och magt och holde thiennerne. ther tiill liggendis ere wed loug skiell och rett och ingenn aff thennom wforrette emod lougenn eller och thennom wdfeste aff theris gaarde. emedenn och ald th[e]nnd stund the aarligen tiill gode rede yde och wdgiffue theris aarlige landgilde och anden renthe och rettighett och holde theris gaarde ved heffd och magt.

Thij forbiude wij [alle Ehwo thee helst ere Eller were kunde serdelis wore foggetther. Embitzmendt oc all[e] andre forne Sire Halduordt Beneditssen[1]) her emodt paa forne Monckethueraa closter Eller nogenn sijnn Renthe Eller Rette tiilleggilsse Epther som forschreffuit staar att hindre. heller wdj nogen maade forfang att giore wnder wort hÿlleste oc naade. Giffuit paa wor gaardt wdi[2]) Aarhus thend 5[3]) dag Martij Anno[4]) 1559[5]).

[Dominus rex manu propria subscripsit[6]).

---

281. 5. mars 1559. í Árósum.

Veitingarbréf Árna Gíslasonar fyrir Þingeyraklaustri.

AM. Apogr. 4668, m. h. Hans Beckers „Efter originalen, som er skreven paa pergament. Det kongelige Sigill henger ved brevet. Þetta Exemplar med Hans Beckers hende er accuratius enn hitt med hendi Þordar Þordarsonar“ (AM.). Árni lýsir innsiglinu og dregr það upp. — Steph. 57, 8vo., bls. 453, skrifað handa Árna Magnússyni. — Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 7, 492, einungis ágrip (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). — Prentað í MKet. II. bls. 3—5.

Svo. 2) [723; et cetera. Datum, Reg. 3) fempthe 723. 4) Aar etc. 723. 5) Mdlıx 723. 6) [wnder wort Signet 723.

Wij Frederich thenn andenn mett Gudtz naade vduoldt konningt iill Dannemarck oc Norge et cetera. Hertog wdj Slessuig. Holsteinn. Stormarnn oc Dyttmerschenn. Greffue wdj Oldennborg oc Delmennhorst Giôre alle wittherligt att wij aff vor synderlig gunst oc naade haffue wndt oc forlent oc nu mett thette wort obnne breff wnde oc forlenne thenne breffuiser Armen[1]) Gislesôn vort oc Norgis kronens closter Tingôrrencloster paa vort landt Jslandt liggenndis att haffue. nýde. bruge oc beholde mett bônder. thienner. oc alld sin Renthe oc Retthe tiilleggelsse ingthedt vndertagit indttil saa lenge wij anderledis ther om tiillsigenndis worder. Dog saa att handt skall were oss oc wore eptherkommer konninger vdj Dannmark huldt oc tro. oc wore lenssmandt[1]) ther sammestedtz. then som nu ere. eller her epther kommendis worder hôrrige. liudige. oc fôlgacthige wdj huess handt hannom paa wore wegene tiillsigendis worder. oc skall handt aarligenn tiill gode Rede giiffue ther aff tiill oss oc kroñenn ett hundrede Jochimsdaller. oc býgge oc forbedre samme closter oc thedt siiden alle tiidt att holde wedt godt heffdt oc magtt. oc holde thiennerne ther tiilleggenndis ere wedt loug. schiell oc Rett. oc ingenn aff thennom wforrette Emodt lougenn eller oc thennom wdfeste aff thieris gaarde. Em̃edenn oc aldt thenn stunndt thee aarligenn tiill gode Rede ýde oc wdgiiffue thieris aarlige Landgilde oc andenn Renthe oc Rettighedt oc holde thieris gaarde wedt heffdt oc magtt. Thij forbiude wij alle Ehuo thee helst er eller were kunde serdelis wore Foggetther. Embitzmendt oc alle andre forne Armen Gilessônn her Emodt paa forne Tingôrenncloster Eller nogenn sijnn Renthe Eller Rette tiilleggelsse Epther som forschreffuit staander att hindre Eller wdj nogre maade forfang att giôre. vnder wor hýlleste oc naade. Giiffuit paa wor gaardt wdj Aarhuss thenn fempthe dag Martii Aar et cetera mdlix.

Wnder wort Signet.

Friderich[2]).

---

1) Svo. 2) „Kongens nafn staar paa den venstre side af brevet, ud til breeden". (AM.).

282. 5. mars 1559. í Árósum.

VEITINGARBRÉF Eggerts Hannessonar fyrir Helgafellsklaustri (ágrip).

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 7, 492 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Eggert Hanssenn
fick och wdj lige maade breff paa Helgefeld closter och ther aff skall giffue tiill aarlig affgifft .x. lester fisk.
Datum vt supra.

---

283. 10. mars 1559. á Grenjaðarstöðum.

KAUPBRÉF fyrir Tungu ytri á Tjörnesi.

AM. Apogr. 3900 m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali“. — AM. 255, 4to., bls. 474—5.

Þeim godvm monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Eirikur Hallsteinsson Þorgeirr Petursson kv[e]div gudz oc sina kvnnigt giorande at arvm epter gudz bvrd ꝏ d l oc ix a fostudaginn næstañ fyrir dominica judica a Greniadarstodvm j Adalreykiadal vorvm vid i hia saum og heyrdvm vppa ord og handaband sira Sigvrdar Jonssonar af einne alfv eñ Kristinar Þorsteinsdottur oc Olafs Finbogasonar af annari ad svo fyrer skilldo ad fyrnefnder menn Kristin Þorsteinsdotter og Olafvr Fimbogason selldu sira Sigurde Jonssyni jordina ytre Tvngv a Tiörnese med aullvm þeim gognvm oc giædvm rekvm og hlvnendvm jtolvlavsa sem greindre jordv hefvr fylgt ad fornv oc nyv oc fylgia a med logom fyrer xx^c og ecke bivisasat ad med lögvm sie frakomit vt i Hallbiarnastada gil oc inn a motz vid Hringver skyllde sira Sigvrdur vtgiallda þav xx^c j lavsa gozi hvort ar vij^c oc xx alner a þremur arvm j þeim peningum sem Kristin epter beiddist og hann hefde til aflags og hvn villde hafa en Kristin take af landskylld þeirre sem af jordvnne gellst hvndrad þav aren a medañ ei er allt vtgolldid oc hafe þad framyfer dyrleika jardarenar eñ sira Sigvrdur take þo avngvan abata af þeim peningvm sem hann gelldur Kristinv þav þriv areñ skyllde sira Sigvrdur eigñast strax greinda jord ytre Tvngv

oc ad sier taka ad næstum fardogvm og hallda jordinne til laga eñ Kristin svara lagariptingvm eñ ad þremur arum lidnvm skyllde sira Sigvrdur fa Kristinv af þeirre skreid sem þar j Tvngv j landskylld gylldist svo mikid sem þeim sialfvm vel semde og svo leinge sem þeim þad semde eñ þar fyrir skyllde Kristin giallda fvllt verd arliga. Og til sanenda hier vm setivm vid ockar jnsigle fyrir þetta bref er skrifad var a sama stad dag oc ar sem fyr seiger.

---

284. 10. mars 1559. í Holti í Saurbæ.

Steinunn húsfreyja Eiríksdóttir fær Guðrúnu Þorleifsdóttur, dóttur sinni, þrjár jarðir, með skilmálum.

AM. Fasc. Lxxii, 13, frumrit á skinni (m. h. Árna Gíslasonar). Af 3 innsiglum er að eins miðinnsiglið fyrir bréfinu. — AM. 234, 4to., bls. 509—10, skrifað ca. 1624 handa Oddi byskupi. — AM. Apogr. 1019 eftir frumritinn, sem þá var í eigu Sæmundar Magnússonar á Hóli.

Giorningsbref Steinunnar og Gudrunar dottur hennar[1]).

Þath giorum wier Arngrimur Ionsson. Olæfur Þorsteinsson. og Tyrfingur Halldorsson godum monnum kunnigt med þessu woru opnu brefi ath arum efter Gudz burd ᴍdl ix i Hollti i Saurbæ faustudaginn næstañ fyrir passionem sunnudag worum wier i hiæ savm og heyrdum æ ord og handaband þessara manna af einne alfu Steinunn husf[r]eyia Eijreksdotter Eñ af annari ælfu Gudrun husf[r]eyia Þorleijfsdotter dotter hennar ath suo fyrir skildu ath Steinunn Eijreksdotter giordi skifti æ sijnum peningum faustum og lausum. kuikum og daudum. fieck hun ædur nefndri dottur sinne Gudrunu Þorleifsdottur thil fullrar Eignar med handsaulum þessar iarder. halfañ Reyner er liggur i Myrdal fyrir austan Eyiafioll og iordina Gilsfiardarmula i Gilsfirdi og iordina Bessatungu med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindum iordum fylgier og fylgt hefur ath fornu og nyiu og eij er med laugum fræ komid. og þar thil xx kugilldi. skylldi þessi skifti standa æfinliga. Skildi Steinunn Eijreks-

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi,

dotter sier suodan thillag af dottur sinne Gudrunu. leigur wr Mula af wiij kugilldum og xij fiordunga smiors. landskylldina af Mula og tiunder wr Garpsdal. þriær wætter fiska og x aurar ath Sigrijdur æ ath gialllda. Reijknast þessir peningar vc. Skylldi þetta thillag stañda medan þær lifdu bædar. Eñ ef Ragnhilldur dotter Gudrunar Þorleifsdőttur færi fræ Steinunne þæ skylldi aftur ʀenna helmingur af þessu fyʀ saugdu gialldi. Og thil sanninda hier wm̄ setium wier fyʀ nefnder menn wor ȷnsigli fyrir þetta giorningsbref er skrifad war i sama stad og deigi og ære sem fyʀ seigier.

---

285. 14. mars 1559. í Goðdölum.

Ólafʀ Ormsson endrnýjar gerning sinn við eiginkonu sína, Margréti Jónsdóttur, og festir hana sér til löglegrar eiginkonu.

AM. Apogr. 4220, frumritað transskript frá 18. sept. 1726.

Þad giørum vid Olafur Thumasson og Thumi Þorgrimsson godum monnum kunnigth med þessu ockru opnu brefi ad arum epter guds burd ꝏ d l og ıx ắr ȷ Hieradsdal i Thungusueitt mắnudagin næstan eptir purificatio sancte Marie virginis[1]) vorum wier i hia saum og heyrdum æ med morgum odrum dandi monnum hia verondum ad Olafur Bondi Ormsson Endurnyadi sin giorning vid sina kvinnu Margretu Jonsdottur og festi hana sier til logligrar eigiñkonu med hennar godañ vilia med þeim ordum sem þar til heyra og vor landzlǫg giǫra rad fyrer. Og til sanninda hier um setium vid ockur inncigli fyrer þetta festingar bref er skrifat var ȷ Guddolum i Skagafıȷrdi þridiudagin ȷ ắtta viku fostu a sama ari sem fyrr seigir.

Þetta bref a kalfskinn er fra Hallgrijme Sigurdssyne a Svalbarde med tveimur ȷnnsigless Reimum Rett coperad efter sıȷnum original Testera underskrifader ad Greniadarstad d. 18. Sept. Anno 1726.

Thorleifur Skafftason prestur ad Muula. Magnus Markusson prestur ad Greniadarstad.

---

1) þ. e. 6. febr.

286. 10. mars 1559. á Grund í Eyjafirði.

Próventubréf Helgu Sigurðardóttur við Þórunni, dóttur sína.

ÍB. 67, 4to., xcvi, bl. 94—5, m. h. síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745). — Prentað í Tímariti Jóns Pétrssonar IV, 81—2, „úr gamalli bók“, og virðist auðsætt, að það sé einmitt þetta handrit síra Eyjólfs.

Profentugiorningur Helgu Sigurdardottur og hustrur Þorunnar Jonsdottur.

Þad g[i]orum vit Gudmundur prestur Skidason og Teitur Magnusson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi at vit vorum þar ï hiæ æ Grund i Eyafirdi fimtudaginn i pæskaviko þæ lidit var fra Guds burd M D L og ix ær. sæum og heyrdum æ ord og handaband. at heidurlig kvinna Helga Sigurdardotter gaf med handsolum til fullrar eignar husfru Þorunni Jonsdottur dottur sinni sier til ęfinligs framfæris og profentu hiæ henni xl^c virdt. ï tilskildum peningum. xv mælnýtukugilldum. xx^c i gelldum nætum og sædum. og v^c ï kǒplum. med þeim skilmæla. at ef greind Þorunn lifdi greindri Helgu lengur. þæ skylldo aller þesser fyrsagder peningar vera ęfinlig eign nefndrar Þorunnar. hvort sem greind Helga lifdi leingur edur skemur. en ef greind Helga lifdi greindri Þorunni lengur. þæ skylldo ædur nefnder peningar aptur gænga under greinda Helgu. en erfingium nefndrar Þorunnar so micit af þessum peningum sem skynsǒmum monnum virdtiz þeir vel halldner fyrir allan þann kostnat og omak sem greind Þorunn hefdi fyrir henni haft. og so fyrir þæ peninga sem hon hafdi henni fengit. En̄ i motj greindri giǒf og profento skildi ædurnefnd Helga sier heidurligt halld. at hafa øl nær hon villdi. og þar med þriæ retti til bords dagliga og þionustukono. under ǒllum kostnadi greindrar Þorunnar med ærligri þionusto og ij husum rædandi þeim hon villdi. þar med þeim sinum vinum og frędum semiliga vittoko veitandi. sem hana villdo til fundar heima hitta. So og lysti fyrrnefnd Helga at greind Þorunn hennar dotter hefdi min̄sta peninga upp borit af sier til. af ǒllum sïnum bornum. en sier þǒ mestan styrk og manndom veitt. sidan hon med þurpti um næsto

ıx ær hier fyrir. og sier peninga fengit. en þeir peningar greindrar Helgo. sem afgangs yrdo sagdrar giafar og prőfentu. skylldo vera under siælfrar hennar valldi og æbyrgd med ægængi. en hier med skylldi greind Þorunn umsiæ veita med hennar rædi og vilia. hion ræda og ǫllum nædsynligum kæpum kæpa. under rettan reikningskap vit Helgu. en hvad epter kynni[1]) verda hennar dag og hon giordi eigi ræd fyrir. skylldi optnefnd Þorunn eignaz fyrir sína umsiæ. kostnat og őmak. sem hon fyrir greindum peningum haft hefur.

for allur þessi giorningur fram med fullo jæyrdi og samþykki heidurligs manns Þorsteinz B[onda] Gudmundssonar med handsǫlum vit sagdar kvinnur Helgo og Þorunni.

Og til sanninda hier um setium vit ockar innsigli fyrir þetta giorningsbref. hvert skrifat var í Miklagardi i Eýafıjrdi degi sidar en fyrr seger[2]).

---

287. 17. apríl 1559. í Norðtungu.

Helmingaskipti á Norðtungu í Þverárhlíð og máldagi kirkjunnar þar.

Eptir þrem uppskriftum meðal Norðtungubréfa í þjóðskjalasafninu í Reykjavík: *a)* staðfestri uppskrift frá 1. ág. 1722 m. h. Þórðar Þórðarsonar í Háfi, en með eiginhandarundirskriftum þeirra, er saman lásu, og er hún gerð eftir transskripti Þórðar lögmanns og Einars á Hvanneyri frá 8. maí 1581; *b,* uppskrift frá sama tíma sem *a* og eftir sama transskripto; *c)* uppskrift 1840, gerð eftir *a*. Einnig er uppskrift í JS. 484, 4to., m. h. Jóns Sigurðssonar, gerð eftir *a*, sem hann segist hafa fengið (léð) „frá Hjálmi Péturssyni í Norðtungu 5/8 (18)69".

Þad giaurum vier Gudmundur Þorleifsson. Biarne Sumarlidason. Gudmundur Ormsson. Arnor Helgason. Grimur Jonson og Jon Olafsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad vær vorum til nefnder af Dada Gudmundzsyni og Gudmundi Snorrasyni æ manudæginn fyrstan j sumre vm vored. þa lided var fra gudz burd. ꝏ d l og ıx ar. ad giora lauglig eignarskipti og helminga skipti sijn æ mille æ jordunne Nordurtungu j Þuerarhlijd.

---

1) að, b. v. JP. 2) þ. e. 31. mars.

J fyrsta helmiuginn skiptu vær badstofunne og storu-stofunne med biorþile oc iij staufum. elldhusi vtar ȷ gaungunum. þeim meigiñ sem stofan er og gaungiñ fra badstofunne oc fram ad añdyrunum jnare. so og jnnre hlutur af fiosinu iij basar huorumeigiñ. oc lijtil hlaudutopt. og halfur heygardurenn sunnare parturenn. lambhus lasid og halft tunid af Haugnastaudum. hinn fremre hluti eftir þui sem gatan geingur austur vr vellenum oc suo ofan med forna heygardinum at henni Þueræ. og vollinn fyrir vestan fiosid. vr onshusinu oc suo vm kring nordur fyrir ad kirkiugardinum. Skiptiz þetta allt med hinum fyra partinum.

Eñ ȷ annan helminginn skiptum vær skalanum oc aundinne med jnnare dyra vmbuningi ad stofustaufum skalabur oc annad jnnar fra oc elldhus vtar ȷ dyrunum þeim meigiñ sem skalinn er. fremra fiosid iij basar huorumeigiñ. vestare gardurinn halfur oc hustott su sem Arnor hefur haft. ytra vollinn fra onshusınu oc vestur ȷ gard efter merkium. oc fyrir sunnan fram allt ad kirkiugardinum halft tunid ǻ Haugnastaudum enn sidra hluta. fiarhustoftina med litlu husi þar var hia. kalldyra vmbuninginn attu bader ad eiga jafnt. hlotnadizt Dada Gudmundzsyni skalin oc bured. hus oc taudur. vollur og topter þad sem þeim partinum fylger. Enn Gudmundi Snorrasyni badstofan og stora stofan. hus oc taudur. vollur oc totter þat sem þeim partinum fylger.

Samþyckti adur skrifadur Gudmundur Snorason oc hans kuinna Jngibiorg Andriesdotter med fullu handabandi vid Jon bonda Olafsson obrigdanliga ad halldazt skylldi fyrir sier oc sıȷnum eruingium oc efterkomendum sem vier adurskrifader menn skipt haufdum.

Eñ til meire stadfestu oc sans vitnisburdar hier vm setium vier vor ȷnnsigle fyrir þetta skiptabref huert ad giort og skrifad var ȷ adurnefndum stad oc dag oc fyr skrifad er.

Jtem var þetta ȷñuentarium kirkiunnar j Nordurtungu.
eirn kaleikur med silfur gamall.
tuenn messuklædi.
ȷtem v kluckur med smam oc storum.
skrudakista oc kirkiu stockur.
tuenn alltaresklædi.

glodarkier.

messubok stor oc grallare med saung.

Katrinar saga ä eirne bok lijtille oc historia sanctorum[1]).

Katrinarblad oc ij krossar j kirkiunne med Katrinar likneske og fleirum audrum likneskium.

Jtem a Nordurtungu kirkia Haugnastade .xvj^c. ad dyrleika. allañ halfan Aurnolfsdal. xij manadar heit aullum peningi j Sleggiulækiar land vr Nordurtungu j Blesamyre. manadarbeit j Hamars jord saudfie vr Nordurtungu. og skogar haugg j Þorunarhollt millum gatna til elldevidar. oc Kirkiuas j Hamars lande mille gatna. manadarbeit ä sumar aullum peningi vr Nordurtu[n]gu j Kuíja land.

Jtem ä kirkian holma hinumeigiñ Aurnolfsdalsar ad forna farueigi. oc med þessum jtaukum. selldi hann bondanum Dada halfa Nordurtungu til eignar med halfum adurgreindum jtaukum.

Þad medkiennuzt vid Þordur Gudmundzson og Einar Eijreiksson med þessu ockru opnu brefi ad vid haufum sied og ifer lesid suo latandi bref ord efter ord med iij manna jnnsiglum sem hier fyrir ofan skrifud standa Og til sanninda hier vm setium vid ockar jnnsigle fyrır þetta medkienningarbref huert skrifad var j Nordurtungu j Þuerarhlıjd þann viij dag Maij[2]) anno 1581.

(L. S) (L. S.)

Framan og ofan skrifad bref er ordriett og stafriett utskrifad epter gömlu vidisse tveggia manna Þordar Gudmundssonar og Einars Eirikssonar, hvar under ad voru tvö äþrÿkt jnnsigle nefndra manna. Þessu til stadfestu eru vor nöfn og signet hier under sett j Skälhollte þann i. dag Augusti Anno Christi 1722.

N. Kier m[anu] [pro]pria (L. S.)

Vice Laumand Sÿnden og Østen og Sÿsselmand j Kiose Syssel.

---

1) Sc̄to a, b, c. 2) *b*; Mai *a*, *c*.

Jon Halldorsson
prestur til Hijtardalskyrkiu
og profastur i Mýrasýslu
(L. S.)

Joon Joonsson
soknarprestur á Stadastad
(L. S)

Þórdur Þórdarson
Radzmadur Skálholltzstadar
(L. S.)

Epter framan skrifudu Nordur-Tungu kirkiu skiale, virdest mier eigendum jardarennar sie óhæti ad hallda. svo leinge önnur vigtugre skiöl koma ecke á móte, þvi eingañvegenn meiga þeir undan kirkiunne ganga láta þad sem reýnest ad hennar Eign sie og hun hefur j langañ tima hallded. Datum Skálhollte d. 3. Augusti Anno 1722.

Jon Arnason
Super: Skalh.: Stiptis.

---

288. 27. apríl 1559. í Hruna.

Sjöttardómr, kvaddr af Gísla byskupi Jónssyni, dæmir ógilt hjónaband Sigmundar Oddssonar og Guðrúnar Guðmundsdóttur, með því að Sigmundr hefði áðr ber orðið að legorði með þremenningi Guðrúnar.

Bps. Skalh. XXI, 85, frumrit á skinni m. h. Gísla byskups. Öll (6) innsigli dottin frá. — AM. Apogr. 2425.

Domur vm Sigmũnd [Oddson og hañz hionaband[1]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Biorñ Olafsson. Einar Olafsson og Þordur Jonsson prestar Skalholltz Biskupsdæmis. Gisle Sueinsson. Magnus Jonsson og Olafur Asbiarnarson Suarner logriettumenn Quediu Gudz og sina. kunnigt giorandj ad sub anno gratiæ. ɱ. d. l og ix. Miduickudaginn næstañ fyrer Petri Martir[is] vm vorid[2]) j Reyckiardal j Hrunamannahrepp. vorum vier j dom[3]) nefnder af Sijra[4]) Gisla Joñssyni Superintendens Skalholltz sticktiz. til ad skoda og rannsacka og suo fullnadardom ǻ ad leggia. huertt afl[5]) ad hafa skylldj þad hionaband sem Sigmundur Odzson hafdi giortt og bũndit vid

1) Utan á bréfinu; frá [með 17. aldar hendi; hitt eldra. 2) þ. e. 26. apríl. 3) nú máð út úr frbr. 4) Svo. 5) alf, frbr.

Gũdrũnu Gũdmundardotter. kom þar fram fyrir oss ad greindur Sigmundr hefdi teckid adur med legordi til þeirrar kuinnu huer ad riettrj ættartolu var oskackur þrimeningur fyrr nefndrar Gũdrũnar. huertt legord ad nefndur Sigmundur medkeñdizt þar fyrer oss. Og hafdj med þuilickum hættj vitandj og viliandj þetta hionaband ȷ suodañ mata bundit. vmskodudum vier vors nᷓdugasta herra kongsins Ordinantiu. j huerre ad fyrirbodinn er þridie lidur til hionabandz. Suo og rannsockudum vier vortt gamallt laugmal. þad vorer forelldrar af gamalle tiid hafa halldit hier ȷ landit. huertt logmæl ad þuerliga neitar suo nᷓnum ættlidum til hionabandz. Suo hofum vier og alldrj vitad. ad suo fellt hionaband hafi opinberliga verid leyft edr tillatid hier ȷ voru landi. Þui ȷ Gudz nafne amen ad heilags anda nᷓd til kalladri. dæmdum vier nefnder domsmenn med fullu doms atkuædi suodañ hionaband fyr greindra manna Sigmundar og Gũdrũnar vtgiortt og onytt og ad aungu halldanda. og huortt frij fra odru æfenliga hiedan ȷ fra.

Samþycktte þenna vorñ dom med oss adur skrifadur Gisle Jonsson. og setti sitt ȷnscigle med vorum ȷnnsiglum fyrir þetta doms Bref. Skrifad ȷ Hrũna ȷ Hrunamannahrepp. ᷓ sama are. Eñ deigi sidar eñ fyrr stendur skrifad.

---

289. 29. apríl 1559. Í Saurbæ.

Kaupmálabréf sira Jóns Sigurðssonar og Halldóru Þorbergsdóttur.

Bréfabók Guðbrands byskups í þjóðskjalasafni, bl. 40 (hin prentaða, bls. 469—70). — Uppskrift Halldórs konrektors Hjálmarssonar í JS. 213, 4to., nr. 62.

Kaupm[a]labref Sijra Jons S[igurds]sonar og Halldoru Þ[orbergs]d[ottur].

Jn nomine domini amen lystist og stadfestist so felldur kaupmali og giorningur a brudkaups deigi millum þessara manna Sijra Jons Sigurdzsonar og Halldoru Þorbergsdottur. ad suo fyrir skildum fiarvegsti ad h[erra] Olafur Hialtason reiknade fie Sȷjra Jons vera hundrad hundrada. med ȷordunne Arnarvatne. hueria jord fyrr skrifadur herra Olafur

honum þar fieck morgum godum monnum hia verandi. Hier i mot gaf Þorbergur Bessason dottur sinne Halldoru lxc at tilgreindri jordinne Haga fyrir xlc og þar med v kugilldi og þar til xvc i odrum þarfligum peningum. Eñ vr þeim hundrad hundrada. er fyrr skrifadur Sijra Jon Sigurdzson reiknadi sier. gaf hann sinne kuinnu Halldoru Þorbergsdottur sinar loggiafer feingins fiar og ofeingins ad tilgreindri jordunne Arnarvatni. Eñ ef su jord geingi af adurskrifudum Sijra Joni Sigurdzsyni [med] laugmali riettu þa skylldi hun eignast jordina Stafnshol halfa sem liggur i Hofs kirkiu sokñ a Hofdastrond. hueria biskup Olafur setti domkirkiunne fyrir adurskrifad Arnarvathn. skildi Þorbergur bondi Bessason sijna dottur Halldoru malakuinnu i gard sins bonda Sijra Jons. var herra Olafur forsagnarvottur fyrir ollum þessum fyrr skrifudum giorningi. hier epter festi Sijra Jon Sigurdzson sijna kuinnu Halldoru Þorbergsdottur riett epter logbokarinnar ordum. Voru þesser menn festingarvottar Geirmundur prestur Jonsson. Þorsteirn bondi Gudmundzson. Magnus bondi Arnason og Kietill Teitzson. Og til sannligs vitnisburdar hier vm̃ setium vier fyrr skrifader menn vor insigle fyrir þetta kaupmalabref huert ed skrifad var j Saurbæ i Eyiafirdi laugardæginn næstan fyrir tueggia postulamesso Philipi og Jacobi vm̃ vorid arum epter gudz burd ∞ d l[1]) og ix.

---

290. 29. apríl 1559. á Hrafnseyri.

Landamerki Galtardalstungu (falsbréf).

Eftir tveim uppskriftum: *a*, á pappír frá ca. 1775, staðfest af Halldóri Jónssyni; er uppskrift þessi keypt handa þjóðskjalasafninu af Jóni Thorarensen frá Stóraholti 18. okt. 1904, en hefir fyrrum sýnilega verið í eigu síra Friðriks Eggerz. — *b*, uppskrift í skjalabók þjóðskjalasafnsins m. h. síra Friðriks Eggerz 1841. — Bréf þetta er af öllum rökum falsbréf.

Landamerke Galtardals-Túngu[2]).

Þad giöre jeg Jon Gislason godum̃ monnum vitañlegt med þessu mijnu opnu Brefe ad jeg medkiennest hafa gief-

1) lx, frumbók (rangt). 2) v. v. *b*.

ed sine mijnum Asbyrne med samþicke og vilia konu minnar Kristinar Sumarliidadottur jördina Galltardalstungu 48c ad dyrleika og þar med filg[i]ande jördina fremre Galltardal 30c ad dýrleika med öllum þeim gög[n]um og giædum sem þeim jördum filgt hefur og filgia ber. En landamerke mille nefndra jarda eru þessi ad Ain sem rennur vr þeim sydra dal rædur landamerk[i]um á nordursijduna so langt sem landed nær. En á sudursijduna Eru landamerke j þa griotvordu er stendur æ hrauninu nalægt þuij gile er nefnt er Færugil j Stadarfells kirkiu lande. Rædur so hraunhriggurinn lande Allt ad gile þuij sem rennur ofan hia fornbýlinu Barkarstödum huort nu Rennu[r] j Fleckudalzá. En æin rædur þá landamerkium so langt sem Tungu land nær. Þessar nefndar jarder liggia j Medalfellsstadar kirkiusokn j Dalasyslu . . . . .[1])

Hier med gief jeg bænhusinu j Galltardalstungu jördina jtre Galltardal 12c ad dýrleika jnnan þessara landamerk[i]a. Ad Austanverdu rædur landamerk[i]um Ørskotzteigadalsgil sem rennur j Sudurdalzá. En á vtnordurssijdu eru landamerke j Þrijgil sem Rennur vr tiörnum þeim sem eru firer ofan fialls brun. [En þvij[2]) rædur Merk[i]um j Sudurdalzæ. þar næst gief jeg bænhusinu j Galltardalztungu Ejar þær sem liggia æ Huámsfirde sem nefndar Eru Tungueyar og tilskil jeg ad firnefnd jörd Galltardalur jtre og Tungueýar sie hænhussinz æfinleg Eign. Eirninn þaug jtök sem nefndu bænhuse til heirer og skiöl og skilrijke firer finnast. Hier med skal minn fir nefndur sonur Asbiörn ad sier taka nefndar jarder til fullkomlegrar Eignar nu stragx j fardögum. Og til sanninda hier vm setta jeg mitt nafn og jnsigle fiere[3]) þetta oped brief asamt kona Mijn Kristin Sumarlidadotter Eirninn þeir Menn er vottar eru ad þessum giörninge. Var þetta bref ritad æ Hrafnseyre vid Arnarfiörd á laugardaginn næstan firer krossmessu vm vorid þa lided var fra hingadburde vors herra Jesu Christo[4]) M D[5]) L viiii.

Jon Gislason Kristin Sumarlida Dottur
(I. G. S) (K. S d.)

---

1) Svo *a*; engir punktar í *b*. 2) [Svo *a*, *b*. 3) *a*; fyrer *b*. 4) *a*; Christi *b*. 5) *b*; er sem öfugt ò í *a*.

Jeg Jőn Þorgeirsson og ȷeg Arne Sæmundsson vorum̃ vid stadder þá bondinn Jőn Gislason og fru Kristin Sumarlidadotter settu sitt nafn og ȷnnsigle vnder ofañ skrifad brief. Og til vitnis hier vm̃ setium̃ vid ockar nőfn og ȷnnsigle hier vnder.

Jon Þorgeirsson (I. Þ. S.) Arne Sæmundzson (A. S. S.)

Þad vitnum vid vnderskrifader ad þetta ofañ og framañ skrifad bref er Riett vt Coperad Effter þvij gamla og Rotna kalfskins briefe sem fanst æ Sæbole.

Nikulas Narfuason (N. N S) Jon Oddzson (I O. S.)

Þetta ofañ og framañ skrifad skial er Riett vt Coperad Effter þuij skiale er mier hefur j hendur borest þad vitna eg Med Minne Eigiñ handar vnderskrifft og ǽ þrick[t]u zignete.

Halldor Jonsson
(L. S)[1])

Upplesed fyrer Rette ad Stadarfelle d. 12ta Junii 1775 testr

M. Ketilson[2]).

---

291. 3. maí 1559. í Saurbæ á Rauðasandi.

Sex menn transskribera Vestfirðingaskrá frá 3. júní 1501.

AM. Fasc. XXXV, 2, frumrit á skinni. Sex innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en fjögur eru nú dottin frá.

Þat giorvm vier Þorlakur Einarsson. Halldor Einarsson. leikmenn. Jon Kraksson. Are Steinolfsson. Prestar. Biorn Jonsson. Jon Olafsson Godvm monnum kunigtt med þessv vorv opnv brefi ad vier hofvm sied ok heyrtt yfer lesid suo latandi bref ord fyrer ord vnder godra manna heilvm ok[3]) oskoddvm hangandi ȷnsiglvm sem hier firer ofan skrifad er. Og[3]) til meire avdsyningar stadfestv ok[3]) sanns vitnisburdar hier vm̃ þa festvm vær fyr skrifader menn vor ȷnsigle fyrer

1) Þetta er eiginhandarskrift og lakkinnsigli í *a*. 2) Eiginhandarrit Magnúsar sýslumanns í *a*. 3) Þannig

þetta transkriftar bref hvertt ad skrifad var j Savrbæ a Ravdasandi krossmesv sialfa vm vorid arvm epter Gvdz bvrd. ꝏ. D. L. og ıx ar.

---

292. 4. mai 1559. í Laufási.

Afhending Laufáss til handa síra Jóni Sigurðssyni.

Máldagabók Guðbrands byskups í frumriti (í þjóðskjalasafni), bl. 34.

Laufaskirkia. þa Sijra Jon Sıjgurdsson tok vid anno 1559. Skrifad vr brefa B[ok] h[erra] O[lafs][1]).

Þad giorum vier Gudmundur Skidason prestur. Ormur Jonsson. Halldor Ormsson. Jon Jonsson. Jon Biornsson og Halldor Hallkelsson leikmenn. godum monnum kunnaugt med þessu voru opnu brefi. ad vier vorum þar ȷ hia. saum̄ og heyrdum̄ a. ȷ Laufase a Eyafiardarstrond þa lidid var fra gudz Burd 1559 a vppstigningardag vors herra Jesu Christi þa herra Olafur Hialltason afenti[2]) og greiddi staðinn ȷ Laufase Sıjra Joni Sygurdzsine ȷ hond. voru so morg kugillde med stadnum heima og vtan gardz sem hier seiger.

J firstu xv kyr eingilldar og ij gamlar. þar ofan a giordar ij ær.

Jtem x asaudar kuilldi gilld.

Jtem vtangardz k[ugillde] xx gilld.

med Lomatiorn vj.

med Grund iiij.

med Palsgierdi iiij.

med Voll og Þorsteinzstodum̄ vj.

ollum̄ lofad gilldum̄ þa þeir vid skiliast ȷardernar.

Jtem gielldt naut v vetra. Annad tuæuett. iij fyrir v aura. x sauder tuævetrer fyrir ȷc og v aura. xvj sauder gellder veturgamler.

Jtem v gimbrar gelldar. og iiij lembdar.

Jtem ij hestar fyrir ijc og hross gamallt fyrir x aura. eru þa golldner aller stadarkaplarner sem med stadnum attu ad vera.

---

1) m. h. Guðbrands byskups. 2) Svo.

[hier vantar öll ornamenta. og ȷnnan stoks. sem voru epter biskup Jon. anno 1551[1]).

---

293. 5. maí 1559. í Laufási.

Reikningsskapr Laufásskirkju, er Ólafr byskup Hjaltason við skildist, en síra Jón Sigurðsson tók við.

JS. 213, 4to., bls. 231—3, m. h. Halldórs konrektors Hjálmarssonar ca. 1802. „Þetta bref var ecki i visitatiubók biskups Olafs helldr barz mer öðruvise i höndur, er þad hvorke insiglad ne underskrifad .... brefit þotte mer eiga her vel heima, oc set þad her inn, til ad fria þad fra undergånge“ (H. H.).

Lafasi svarad af biskupi Olafi 1559.
[Lafas Reikningskapr þa ec vid skildizt en̄ Sera Jon med tok[2]).
[Þetta er hönd sáluga Olafs Hialltasonar. sem fyrir ofan skrifad stendur oc þvílíku á Sıȷra Jon Sygurdzson ad svara þa hann skilr vit[3]).

Þad giorum ver Gudmundr Skidason prestr. Ormr bondi Jonsson. Halldor Sıȷgurdzson. Halldor Ormsson. Jon Jonsson. Jon Biornsson. Eyvindr Magnusson. Bernardr Ormsson. Halldor Hallkelsson. Hallr Þordarson. Eigill Teitsson og Bödvar Ketilsson. leikmenn godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe. at þa lidit var fra guds burde 1559 i Lafasi a Eyafiardarstrond v. dag Maıȷ vorum ver tilkallader af verdugum herra biskup Olafe Hialltasyne ad skoda oc meta kirkiuna oc stadinn í Lafasi. oc þa peninga sem greindr biskup Olafr reiknade sic skylldugan sladnum þar oc saman reiknad var.

J fystu .xvij. malnytu kugillde heima oc .xx. utan gardz öll gilld. oc þar til ıııȷc i gelldum peningum. gallt greindr biskup Olafr i þessa peninga. fyst heima xj kyr gilldar oc ij asadarkugillde. Jtem .xx. kugillde med ȷördum gilld er nu sa reikningskapur klar. Item fyrir þa ıııȷc gelld sem fyrr greiner. gallt hann nat .v. vetra gamallt fẏrir hundrad oc xl alner. tvævett fyrir .x. ara. iij kalfar fyrir .v. ara .x.

1) [m h. Guðbrands byskups. 2) [Stóð „utan á brotit“ skrifað „með eiginhendi“ Ólafs byskups. 3) [Þetta hafði Guðbrandr byskup „siálfr skrifað“ utan á bréfið.

sa/der tvævetrer. atta sa/der vetrgamler[1]). ero þetta iiij^c. Item ij. hesta fyrir .ij^c. oc hross fyrir .x. a/ra. er þa allr sa gamle reikningsskapr sem biskupinn medtok i fridum peningum klar oc kvittr. Item gallt hann ȷardar verd Ra/darar[1]). hver ad reikningur var fyrir xv^c. oc hann sagdiz samþyckt hafa. at biskup Jon godrar minningar feck Þorsteini bonda Finnbogasyni eñ hann skyllde giallda honum hennar verd. oc ı þad verd hefr hann biskupinn nu golldit fyst i malnytu iij kyr oc asa/dar kugillde. item viij^c ı kôplum xvij sa/der veturgamler med iiij gymbrum lemdum fyrir ij^c. oc xij fiordunga smiors. oc .x. a/ra hia Halldori Sigurdssyni fyrir .ij^c. er þa hennar verd klart reiknad oc golldit kirkiunne þar. item hafde kirkia verit giord fyrir xl^c. an hennar ornamentis fyrir .iij. arum. hvad oss leist at hon munde ecki spillz hafa. Eñ ȷnnestadenn med storu badzstofunne oc litlustofunne. oc ollum uthysum g[i]ordum vær fyrir xvij^c oc xx^c. Ero i stadnum xvij hurder a ȷarnum. oc eñ atianda la/s forn. reiknadiz ad biskupinn var kirkiunne skylldugur x^c i portionem hafde hann þar af gølldit i biskups Jons tıd iiij^c med vitorde godra manna. eñ nu gallt hann messoklæde med damaskshokli ra/dum fyrir vj^c. oc jarnkall fyrir .x. a/ra. item fyrir kaleiksbrot er hann hafde fargat sem var iij a/rum. gelldr hann ſnyia Testamentum. er þa allr reikningskapr kirkiunnar klar. hefr biskupinn fargat ij smakluckum fyrir kirkiunne. lagt adra til kirkiunnar i Fiôrdum. oc adra til Hôfda kirkiu. eñ ı stadinn þeirra klucknanna lagt kirkiunne stora klucku. bækur oc skrude oc onnr ornamenta sem skrifat stendr i storubok. item reiknadiz at kirkian væri skylldug biskupinum fyrir hennar bot xx^c. oc onnr xx^c i stadarbot. sagdiz biskupinn hafa fengit med dande presta rade oc dome upp ı þessa xl^c bot ȷordina Neslônd fyrir xx^c oc iiij^c. sem kirkiunne hafde adr verid golldnar[2]) i kirkiuspiôll oc stadarfyrnd. standa þa epter xvj^c obitôlud biskupinum upp ı La/fas kirkiu peninga. Item innañ stocks i gamlan reikningskap golldit stadnum xij trog eñ biskupinn lagde þar til fyrir sina giæzsku vııȷ. ero þau ôll mathelld. item

1) „óskírt“ (H. H.). 2) Svo.

þar til iiij skriflistrog. fôtur .ij. vondar. vij uppgiordarkeröll. koppafloti .x. skaler. vixluaskar. ij. dryckiaraskur .x. fiordungaketil nyan fyrir fornan uppgiafa tunnuketil. er hann sagdiz hafa medtekit. pottr litill. halfs annars fiordungs ketil nyan fyrir tvo smakatla ærulausa[1]). item i sudurskemmu byrduhrof stort oc gamallt. ij. larar lasner. x. fôt heil. oc viij matbær smærre. kista gômul med jarnum. smiôrjarn. smiôrhiallr[2]). ullkambar goder. oc ij. liospônnur. er biskupinn fyrir lagde. xj. skerbord þysk oc .vj. jslendsk. pallbords dukr hringofinn. svo sem i kirkiureikninge skrifat stendr i storu bok. lagde biskupinn til af sinu bordhandklæde hringofit. stolhandklæde hringofit. kniahandklæde. ij lindukar a sveinabord svo nær ny er. þvi þetta var ecki neitt adr. piparkvôrn lasin. ij. reiduhillur. pundari oc reidsla. malltkvôrn. item i buri keralld i jôrdu stort. oc annat uppi stort. oc .ij. onnr uppi. oc er annat lasid af þeim. ij strockar .iiij. stampar heiler oc nyier. halftunnustampr. iij skyrgrinder med einne litille. ij sijur. einn sijll med grind. ij. tunnur einbotnadar. iij fialer. ij storkeralldshlemmar. item i skala ein sæng alfær. tialld nytt. er biskupinn gelldr med hringum fyrir tialldslitre hvitt oc svart. er hann medtok. er þad tialld vel tiu alna langt. fyrir tinter tvær er hann hafde medtekit. oc lagu a ij merkur hvorri. gelldr hann nu stadnum .v. marka tinkônnu. oc þar til tint gamla. sokn. sa[l]lzkall oc munnlaug sem adr var. auxi fyrir snidil. i stofu iij bord. konustoll heill oc sterkr. sem adr var brakadr. ij beckiarfialer. oc forsæti at sveinabordi. oc þiliugolf fyrir pallbordi nytt. sem ecki var adr. i badstofu er nu ein skak er verit hafde sa gamle pallr. sem hann medtok. oc þar a vj fialer. eñ biskupinn a sinn kostnad hafde latit giora nyian pall med fellibordi. þa hann let giora badstofuna at veggium oc vidum. item hefr biskupinn aukit litlu stofu bordi. oc ôdru litlu bordi i litlustofu. item fyrir bat þann sem virtr hafde verit fyrir .x. aura leggr biskupinn stadnum .x. aura upp i þann nyia sexahring. er hann feck fra Joni Sygurdzsyni. utan hann vilie þa .x. aura giallda stadnum. eñ eigniz sialfr skipit. ef hann vill svo. Afgreidde

1) „óskirt“ (H. H.). 2) Svo.

greindr biskup Olafr kirkiuna oc stadenn i Lafasi med ǫllum fyrrskrifudum peningum gilldum oc godum svo sem bref innehelldr. utan stocks oc innan. oc veitte greindum Sira Joni Sigurdzsyni hann. epter þvi sem hans collationis bref innehelldr ı hans lıfstȷd. eñ af þvi at greindr Sira Jon var ecki storrıkr madur. setti biskupinn i borgan fyrir hann þa xvȷc. er hann atte epter hia kirkiunne oc stadnum. fyrir hennar ;bot oc stadarins. ef hann kynne nockut at vanta á þenna reikningsskap. þa hann edur hans erfingiar ættu hann aptr ad giallda domkirkiunnar formonnum i hond. elligar nioti þeirra peninga sialfr. ef hann þarf þa ecki stadnum at giallda.

Og til sannenda her um setti adrnefndr biskup Olafr sitt insigle med voru fyrir þetta g[i]orningsbref. er giort var i sama stad. degi og ari sem fyrr seger.

---

294. 5. maí 1559. á Grenjaðarstöðum.

Sjöttardómr, kvaddr af Magnúsi Jónssyni, dæmir Kristínu Þorsteinsdóttur ekki skylduga börnum sínum af arfi í 10 hundr. í Halldórsstöðum.

AM. Apogr. 67 „Ex orig. fra Sira Skula Þorlakssyne". Árni lýsir innsiglum og dregr upp innsigli Odds. — AM. 255. 4to., bls. 480—1.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra. senda[1]) Torfe Þorsteinsson. Oddur Asmundzson. Jon Þorleifsson. Sigurdur Asmundzson. Þorsteinn Biarnason og Marteinn Teitzson kuediu gudz og uora[1]). kunnigt giorandi at þa lidit var fra gudz burd. ϖ. d. l. og ȷx ær. a Helgastad i Reykiadal a þingstad riettum a fostudagin næstan epter krossmesso vm vorit[2]). vorum vier i dom nefnder af heidarligum manne. ϖagnusi bonda Jonssyni er þa hafdi kongsens syslu og umbod i Þingeyarþingi at skoda og rannsaka og fullnadardom a at leggia vm þad er Kristin Þorsteinsdotter beiddist doms a hvort at þeir peningar sem hennar bornum hafdi til erfda fallit epter sinn fodur Benedickt heitinn skyldi vppasseyrer eda ei.

1) Svo. 2) þ. e. 5. maí.

J fyrstu kom þar fram̄ bref med dandi manna innsiglum þeirra er a hofdu litid a sama hausti er Benedickt hafdi fra fallit a þa peninga er þa voru til. hafdi þeim þa litist at Kristin ætte at hafa i sinn mala þessa peninga. fyrst ȷordina Þvera i Laxardal sem hun hafdi vr fodurgardi og þar til ȷordina ytri Tungu a Tiornesi fyrir sina heimanfýlgiu og þar til i sina tilgiof xxx^c upp i ȷordina Halldorstadi i Laxardal. eñ þad lausagoz sem hafdi til verit og bivisadist at verit hefde ei meir eñ. viij^c. og xx^c. þad hefdi stadit fyrir kirkiugozum a Þuera og svo audrum skulldum sem a fenu voro og Benedickt atte med logum at svara. reicknadist þa barnanna partur ein x^c upp i ȷordina Halldorstadi i Laxardal. voro þar đ. skilgetiñ born v og eitt laungetid enn þo Kristin hefdi att at hafa sin born ad helminge þa var a þeim .x^c. iiiȷ omage med þeim enum laungettna pillti. stendur suo i vorre lan[d]slagabok. nu virdist suo innstæda at þar sie v^c fyrir omaga hvern. þa skal þad fe hvorki vaxa ne þverra hvert sem þad er i ȷordum eda audrum peningum. Nu med þui at þetta barnagoz reicknast hvergi nærre suo mikit. þa at gudz nafne tilkolludu at so profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier med fullu doms atkuædi þesse x^c. hafa fyrir greindum omogum etist og uppeýst fyrir laungu og Kristinu matt eignast þau .x^c. ȷ fyr nefndum Halldorstodum og hana sinum bornum af þeim arfi ecki par skyllduga at vera.

Samþyckti þennañ vorn dom adur greindur vallzmadur og setti sitt ȷnnsigli med vorum ȷnnsiglum fyrir þetta bref ed giort var a Greniadarstodum sama ár og dag sem fyr seigier.

{Þetta alltt fyrrskrifat medkienni eg Magnus Jonsson[1]).

---

295. 5. maí 1559. í Saurbæ.

Tylftardómr, kvaddr af Eggert lögmanni Hannessyni, dæmir Jón Íslending um þjófnaðarsök og Ólöfu Björnsdóttur þjófsnaut.

1) {„hæc alia manu, absqve dubio ipsius Magni. mier virdizt þetta vera hönd Magnusar Jonssonar (i Ögre). er smätt skrifad, og settara eñ Magnus skrifadi almennelega“ (AM.).

AM. Apogr. 4665, m. h. Hans Beckers „Ex originali Hlidarend. xiij þveinger hanga vid domenn. 1ta þar af fylger innsigle Eggerts Hannessonar, hid stora, cum insignibus nobilitatis. 2°. sem vera ætte Þorlaks Einarssonar, hefur alldri under dominn komid, og er sa þveingur hvítur, og audur fra ôndverdu. „Hið 3. og 4. var innsigli Haldórs Einarssonar og Björns Bjarnasonar. „5°. er hvitur þveingur. 6° er burtu, ef þad hefur nockurn tima fyrer brefed komid. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. Eru hviter þveinger, sem alldri hafa innsigle vid fest vered. Utskrift af þessum dőmi um Jon Islending var i *Sirpu Gisla Jonssonar* ǎ *Reykholum* (er eg so kalla). Var ein af þeim bestu Copium, nærre ordriett, og vida stafriett." — Uppskriftir af dômi þessum eru til allvíða í dómabókum. — Það þarf víst ekki að efa, að frumritið hefir borizt að Hlíðarenda með Þorleifi Magnússyni, dóttursyni Eggerts, og legið þar fram á daga Árna Magnússonar.

Um þiofnad Jons Jslendings[1]).

Ollum godum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra. sender Þorlakr Einarsson. Halldor Einarsson. Biorn Biarnason. Biorn Konradsson. Einar Palsson. Biarne Jonsson. Olafr Gudmundzson og annar Einar Pallsson. Stulle Eÿolfsson. Þordur Jonsson. Jndride Jonsson og Oddr Þoruardsson. kvediu Gudz og sina. kunnigt gioraude ad þa er lidit var fra hingatburd vors liufa lausnara Jesu Christi. m. d. l og ix ǎr i Sudavik i Altafirdi a þingstad riettum vorum vier i dom nefnder af vel bornum manni Eggert Hannessÿne logmanne nordan og vestañ a Jslande ȷnnvirduliga ad skoda og rietteliga ad rannsaka og fullnadardoms atkvæde ǎ ad leggia epter logum huerra svara edr sekta ad Jon Jonsson. sem kendr er Jslendingur. mætte skÿlldugr verda vorum nadugasta herra konginum fyrir þa peningatoku sem hann tok ȷ Sudauik æ nætrþela[2]) ȷ burtu ur læstu huse. og laun æ dro. og lÿste alldri ad logum. og hafdi þa suo med leÿnd heim til Eÿrardals ad næsta bæ Sudauikr[3]). og þar voru sagder peningar hÿster. halldner leingi a laun. og þar etner og druckner þeir peningar sem þess kyns uoro. ȷ huerre veitzlu ad var Oluf husfreÿa Biornsdotter. og annad hennar lid fleira. þad sem sig hneigdi i þessa fyrskrifada furueizlu[4]) et cetera.

1) Þessi fyrirsögn er með hendi Árna. 2) „ita extat" (AM.). 3) Svo. 4) Svo stendr og í fleiri en einni uppskrift dóms þessa í gömlum dómabókum. Árni ritar við þenna stað: „delendum, ut puto, fur".

Lagde adur greindur Jon Jslendingr sig þar vnder log suo ad vier heÿrdum og a saum. og lofade logmanninum med handabande. þad ad hafa og ad hallda sem domr dæmdi sier a hendr vm sagda peningatoku. Voru þesser fÿrskrifader peningar vpp skrifader og fram̄ talder fyrir oss. og kendizt Jon Jslendingr ad þeir hefdi svo verid sem þeir uoru fram̄ talder fyrir oss. og felldum vier þa fyrst til mannþurdar. og uirtist oss þeir þo vera þriggia marka virdi. Og af þui ad fÿrskrifadur Jon Jslendingr kiendizt og medgongu veitte fyrir logmannenum oss a heyrande. ad hann hefdi suo fellda peninga tekit sem fÿr seigir. þa uirtizt oss þa ecki þurfa ad boka. þar fyrir ad oss þotte til fulls ȷ giegn geingit fyrer hans medkenning æ sagdre peningatoku. Vmskodudum vier vora landzlagabok. bæde framarliga. og suo vm middÿkit og allt til enda. og villdum grankunnliga skoda og vmhuxa og rannsaka. vikta og vardiera[1]). huort ad þetta skÿlldi helldur dæmazt grip edr rān edr þiofnadur. Nu saker þess ad opt nefndr Jon Jslendingr kendizt. ad hann hefdi fyrrsagda peninga leyniliga ȷ burtu flutt ur læstu huse a nætrþela ān allz uilia og vitords þess sem atte. og alldri lÿst epter þui sem log giora rad fyrir. fÿr en̄ longu seirna. þa hann matte ecki dÿlia leingr. Og þar fyrir uirdtizt oss þesse tiltekt næst ganga þiofnadarmale. Og nu af þui ad suo seiger i vorre landzlagabok ȷ Þiofabælke. Þad er nu þvi næst. ad vor skal einginn annan̄ stela. J annari grein seiger og svo ȷ sama capitvla. Nu ef þiofr stelr til tueggia marka ad fysta bragde. þa hefr hann fyrirstolid lausafie sinu aullu. En̄ ef hann æ ȷ iordu. þa uirdi ur henne til xiij. marka. og hafe ad auk slika refsing sem sa madr leggr æ hann sem kongs valld hefur ȷ hendi sier til riettrar refsingar. og [halldi[2]) þo lifinu. Nu saker þess ad vier vissum fyrir full sanninde. ad opt sagdr Jon Jslendingur hafde ecki stor lausafie att þa er hann fiell ȷ þetta māl. þess og annars. ad vier vissum hann alldre fÿr ad neinum oknÿktum[1]) hafa kendr[1]) verit. og ad þetta hefdi helldr matt ske fyrir honum af hans fauizku og æggiun annara vondra manna. Og af þvi ad

1) Svo. 2) [hadinu(!), frumritið. Árni leiðrétti, og er það samkvæmt gömlum uppskriftum dómsins.

aull mal skal til betra vegar færa. þess og annars. ad suo seiger ȷ sialfum texta bokarinnar ȷ xuij capitula ȷ Mannhelgi ad þeir hafa hlotid hardar hefnder af Gude sem vandæmt hafa. eñ þo þeir hardari sem ofdæmt hafa. og þui eiga domendr dom̃ hueruetna til betra vegar ad færa. ef þeir vita iafnuist huorttueggia. med þeim fleirum ordum og atuikum sem þar ad luta. þo eigi sie þau hier inn sett. Og þui nu fyrir þessar greiner og adrar fleire sem hier ad hniga. þa dæmdum vier fÿrnefnder domsmenn med fullu doms atkvæde. af opt nefndum Jone Jslendinge .vc. kongdominum fÿrer hans fiesekt. eñ refsing skyllde standa ȷ hendi riettarans til slikrar mÿskunnar sem hann uillde a giora. Eñ þeim full giold fiar sins er tekit var fyrir. Og ad þessum .v. hundrudum greiddum og refsinginne vpp giefinne edr ut tekinne. skÿlldi greindr Jon Jslendingr vera kuittr. fri og frials vm fÿrskrifad brot bædi fyrir kongi og karle et cetera.

Saumuleidis vorum vier og til nefnder af fÿrskrifudum Eggert Hannessÿne logmanni. ad skoda og rannsaka og fullnadardoms atkvæde a ad leggia. hueriu þeir menn skÿlldu skÿllduger vera vorum nadugazta herra konginum sem af fÿrskrifudum peningum hefdi haft ad giof. kaupe edur låne. Heÿrdum vier logmannenn þeim monnum fullar saker[1]) æ hendur seigia kongdomsins vegna. sem af fÿrsogdum fiãm hefdi haft med leÿnd visuitande. epter þui sem logmalid framazt vottar og vtuisar. Eñ Olof husfreÿia Biornsdotter kom fram̃ med hareyste og hordum ordum. og forbannade sogdum logmanni og oss dom ÿfer sinum malum ad seigia. villde suo med vellde og ofbellde fottroda og nidur þrÿckia vors nadugazta herra kongsins og krununnar riette. Nu af þui ad suo stendr i vorre landzlagabok. ȷ Þiofabælke. Jafnsekur er sa madur sem tekr uid fie þiofstolnu visuitande ad giof. kaupe edr lane. hefer hann þad og hirder. og leggr laun æ. sem hinn er stal. vtan eigi uerdr hann dræpr. sa heiter þiofsnautr. Og þui er þad vor settur domur og samþÿcktur med fullnadar doms atkuæde og alÿktarorde. ad

1) „*adde*: þeim", ritar Árni hér við. En það er einhver vangæzla; „þeim" má ekki standa hér.

þeir menn sem af sogdum peningum hafa haft. epter þui sem logmalid auisar. hafe fyrirgiort aullum sinum lausafiām vid kongdominn sem þeir attu j þad sama sinn. ellegar suo micid vr þeirra fastaeign sem logmalid tiluisar. ef eingiñ hafa lausafie til verit. og hafi ad auk slika nafnbot sem logiñ utvisa. vtan þeir sýnie med siettareide. ad þeir vissu eigi ad oheimillt var.

Logsamde og samþýkte þenna vorn dom med oss adr greindr logmann og sette sitt jnnsigle med vorum innsiglum fyrir þetta domsbref huert ad skrifad var j Saurbæ a Raudasande fostudaginn næstañ epter vppstigningardag vm vorid. a sama are sem fýr seiger.

---

296. 5. maí 1559. á Hólum.

Kaupbréf fyrir Leifsstöðum í Kaupangssveit.

AM. Fasc. LIV, 21, frumrit á skinni. Öll (4) innsiglin eru dottin frá. — AM. Apogr. 140.

Kaup sira Halldors fyrir Lifstodum[1]) j Kaupangssueit.

Þath giorum vier Snorre prestur Jonsson. Teitur Magnusson. Magnus Gunnsteinsson og Biorñ Biornsson. godum monnum viturligt med þessu voru opnu brefi at arum epter gudz burd ꝍ d l ix. i Holum i Eýafirdi faustudaginn næstan epter vppstigñingardag vm vorid worum vier hia saum og heyrdum ā ord og handsol sira Halldors Benedikzsonar og Gudbiargar husfreýo Ellendzdottur at suo fyrir skildu at hun selldi sogdum sira Halldori xx^c iord Leifstadi sem liggr i Kaupangs kirkiu sokñ med ollnm þeim gognum og giædum sem greindri iordu fýlger og fylgt hefur ath forñu og nýo og hun vard fremst eigandi ath med þui landi og vmmerkium sem þeir fedgar Þorleifur Grijmsson og Grijmur sonur hans bygdt hofdu. ath fyrir sunnan rædur lækur sā sem fellur vr fialli ofan vndan Raudaflaugum og so ofan i lækinn sem fellur næst fyrir vtan Hestaklett og so j kijlinn sem fellur næst eynni. eñ fyrir vtan vr sama kijl og vpp med gardi þeim sem liggr fyrir sunnan Budarlāg og þa i

1) Svo.

Budarlǻg er hann þrýtur og vpp i Þingmannalæk og so ǻ fiall vpp at siae i Hnioskǻ. hier i mot gaf sira Halldor nefndre Gudbiorgu viij malnytu kugilldi er hun hafdi til býggingar ǻdr af honum. þar til skilldi[1]) hann suara Mukaþuerǻrklaustri fyrir reikningsbrest þann sem erfingiar Grijms heitins skylldo suara i nordrvmbodum sem voro viij malnyto kugilldi til klaustursins iarda þar og til Ærlækiar einum klǻrhesti og xxiij ǻm edur annari malnýto. eñ ef þessi iord Leifstader geingi af honum med logum þa skilldi[1]) hun eda hennar erfingiar suara honum edur hans erfingium þeirre xxc ȷordu sem honum lȷjkadi. Og til sanninda hier vm settum vier fyrskrifader menn vor inncigli fyrir þetta bref huert skrifat var i sama stad deigi og ari sem fýrr seiger.

---

297. **6. maí 1559.** **á Svalbarði.**

Páll Jónsson semr við föður sinn, Sigurð, bróður sinn, og Jón Björnsson, systurson sinn, um skipti ýmis, einkum jarðir.

AM. Apogr. 194 „Ex originali Svalbardensi". „5 innsigle hafa under brefenu vered, sem nu eru öll burtu".

Þad giore eg Pall Jonson godum monnum kunnegt med þessu mino opnű brefe ath eg hef aptur lagt faudur minum Jone Magnussýne og brodur minum Sygrde Jonsýne alla ȷordina Sualbard ǻ Sualbardzstroñd. Breidabolstad og Tungu med handsolum og vottum hia verañdi. med vpplagie. ȷayrde og fullnadar samþýckie kuinno minnar Helgu Aradotter[1]) vñdañ mier og minum erfingium eñ vñder hann oc hans erfingia oc son Sijgurd Jonson huer alleinasta nu er ǿleystur af faudurgarde. hier ȷ mot hefur fader minn Jon Magnusson skipt nu og feingit mier fyrir adur greindar ȷarder Videvelle oc Liotzstadi. Dǻlstade og hǻlfa Gardzvik ȷ minn part oc hlutskiptte. med ȷayrde. vilia og fullnadar samþýckie sonar sinz adur nefndz Sygurdar Jonsonar brodr minz. fram̄leidiz gielld eg oc greide eg fýr nefndur Pall Jonson med krapte þessa brefs minum systursýne Jone Biornzsýne adur skrifada ȷord Videvelle er ligur ȷ Fnioskadal. ȷ Draflastada

1) Svo.

kirkiusokn fyrir .xlc. med ollum þeim gognum oc giædum er greindre jordu fylgier ath fornu oc nyio og eg var fremst eigandi ad j fyr skrifat hlutskipte. oc þar til .vj. malnyto kugillde. Hier til skal ec og lofa ad giallda Jone Biornzsyne .xx. hun̄drada jord ad forfallalauso ad næstum fardogum En̄ hann skal hafa til pan̄ta oc afgiallz þar til. xxc. j Dålstodum er ligr å Sualbardzstrond j Sualbardzkirkio sokn. hier j mot hefur opt nefndur Jon Biornson giefit mic kuittan̄ og ækiærulausan̄. mïna erfingia oc epterkomendr vm̄ þa .xlc. jord .vj. malnyto kugilldi oc iiijc. sem eg var skylldugur Steinunne Jonsdottur systur minne fyrir malstadinn æ Stadarhole j Saurbæ og þeim eignum og peningum er þar med fylgia ad til skildre jordinne Saurhole epter þui er kaupbref jnsiglat þar vm giortt vt visar oc hun hefur feingit greindum Jone syne sinum nu hia mier med han̄dsolum. brefe og jnnsiglum. skal Jon Biornson få nu j sumar fyrr skrifut iiijc. suo oc hef ec lofat at suara titt sogdum Jone Biornsyne oc hans erfing[i]um lagariftingum oc suo godum jordum. ad dandi manna virdingum ef þær jarder kunna af honum eda hans erfing[i]um med logum ad ganga er eg fæ honum. for þesse allur giorningr fram̄ med han̄dsolum vor fyrr skrifadra manna åå mille sem fyrr skrifat stendur å Sualbarde a Sualbardzstrond. a laugardaginn næstan epter vppstigningardag arum epter gudz burd. M. D. L. og ix. ad þessum vitnum hia verande siera Jone Jonssyne. Arngrime Kolbeinssyne. Hialme Þorsteinssyne oc Eyolfe Skidasyne huerier ed setto sin jnnsigle fyrir þetta afgreidslubref med mino jnnsigle huertt skrifat [var] j sama stad og dag sem fyrr seigier.

---

298. **6. maí 1559. á Svalbarði.**

Jón Magnússon samþykkir jarðaskipti sona sinna, Páls og Sigurðar.

AM. Apogr. 195 „Ex originali Svalbardensi“.

Þad giorum wier Jon prestur Jonsson. Arngrimur Kolbeinsson. Hialmur Þorsteinsson og Eyolfur Skidason godum

monnum kunnigt med þessu woru opnu Briefe a laugardaginn næstañ Eppter vppstigningardag wm worit þa lidit war fra Gudz burd M. D. L. og ix ar a Svalbarde a Sualbardzstrond worum wier ȷ hia saum og heẏrdum a ord og handaband þessara manna ȷ fẏrstu Jons Bonda Magnussonar er skilde fẏrer kaupe og med handsolum samþẏckte þann giorning er þar sama stadar for fram med handsolum millum begia. sona sinna Pals og Sẏgurdar ath Pall Jonsson fieck og aptur lagde brodur sinum Sẏgurde med ȷaẏrde. wpplage og fullnadar samþẏcke kuinno sinar Helgu Aradottur oss hia werande alla ȷordina Sualbard. Tungu og Breidabolstad hueriar ȷarder at honum hofdu giefnar werit ȷ riett erfdaskipte a motz wid sina brædur. hier ȷ mot gaf fẏr nefndur Sẏgurdur Pale brodur sinum ȷardernar Widevelle og Dalkstade. halfa Gardzvik [huat honum[1]) hafde og þessar ȷarder med brefe og ȷncigle giefnar werid ȷ sitt hlutskipte epter faudur og modur. Og til sannenda hier wm settium[1]) wier fẏrskrifader menn wor ȷnncigle fyrer þetta ȷardaskiptabrief huert skrifat war ȷ sama stad are og deigi sem fẏr skrifat stendur.

---

299. 10. maí 1559. á Refsstöðum.

Kaupbréf fyrir Skjaldteinsstöðum.

AM. Apogr. 4672 „Ex originali. Eitt einasta innsigli hefur vered fyrir brefenu, og er þad nu burtu“ (AM).

Þat giorvm ver Arñe Branzson. Eirekur Arñason. Are Ionzson. Atfinnvr Ionzson. Þordur Gislason godum monnum kvneckt med þessv woro opñv brefe. at ver vorvm þar i hia. heyrdvm og savm ꝍ̃ ord og handaband þessara manna Einarz Arasonar og Þordar Biornzsonar at suo fyrir skilldv. at greindur Einar sellde fyr skrifvdvm Þorde Biornzsyne iordena Skiallteinzstade. er liggur i Refstada kirkiv sokñ. vı. c. at dyrleika. er reikñast fiordvngur vr sydre Vik. bede[2]] til sios og lan[d]s. vtan med logvm se fra komit. leist þad þeim dandi monnum sem þar woro hia werañdi. at hann

1) [Svo. 2) Svo.

mvndi þessa iord selia meiga bornvnvm til framfæris þui honum bar þad wmbod vegna sinnar kvin[n]v Ranvegar Einarsdottur. epter laganna tilvisan. hier i mott gaf tittnefnddur[1]) Þordur halft ed siotta .c. i ollvm þarfligvm peningvm. og hafa eitt barn fiogur ar. lofade þratt nefndur Þordur at hallda sinv kaupi til laga en hin svara lagariptingv er sellde. Oc til sannenda hier wm settium[1]) ver fyr skrifader menn vor insigle fyrir þetta iardarkaupsbref. skrifat á Refstodvm i Vopnafirde. midkvdagen nestan fyrir hvitasvnnv arum epter gudz burd þvsvnd d. l. og ix. ar.

300. 10. maí 1559. á Grenjaðarstöðum.

Kristín Þorsteinsdóttir lýsir því, að hún hafi selt síra Sigurði Jónssyni jörðina Ytri-Tungu á Tjörnesi, og kvittar hann einnig um andvirði Þverár í Laxárdal.

JS. 66, 8vo., m. h. Grunnavíkr-Jóns ca. 1740 „Epter pergamente, med somu bokstafa setningu. eckert jnsigle er nú under, og ei nema Reimarnar tómar". — AM. Apogr. 3901. — AM. 255, 4to., bls. 481—2, bréfabók síra Skúla Þorlákssonar.

Þat giorum vier Þorgrimur Þorleifsson. Vigfus Þorsteinsson. Asmundur Þorsteinsson. Þorgeir Petursson godum monnum kunnigt med þessu voro opnu brefe at þa lidit var fra gudz burd ꝏ d. l. ix ar. manudagin næstan epter vppstigningardag a Greniadarstad i Reykiadal uorum vier i hia saum og heyrdum a at Kristin Þorsteinsdotter og Olafur Fimbogason medkenndist at þau hefdi sellt sira Sigurdi Jonssyni jordina ytri Tungu a Tiornesi med þeim skilmala sem kaupbref þar um giort jnnehelldur. en ef jordin Tunga geingi af sira Sigurdi med laugum þa skylldi hann eignast xx^c upp i jordina Halldorstadi er liggur i Lagxardal. en geingi jordin Halldorstader af med laugum þa skylldi sira Sigurdur Jonsson eignast xx^c upp [i] iordina Hoskullstadi i Reykiadal þui Benedict heitinn Einarsson sem verit hafdi hennar bondi hafdi giefit Hoskulstadi uid Halldorstodum. en þrem nottum adur hofdu Kristinu dæmst Halldorstader i sina tilgiof xxx^c. Suo og medkenndist nefnd Kristin at hun

1) Svo.

hefdi fulla og alla peninga vpp borit fyrir iordina Þuera i Laxardal af sira Sigurdi Jonssyni og gaf hann þar kuittan vm. for þesse allur giorningur fram̄ med handsolum og þetta allt samþyckti Olafur Fimbogason. Og til sanninda hier um̄ setium vier vor ȷnsigli fyrir þetta bref ed giort var a sama stad ij daugum sidar en̄ fyrr seigier.

---

301. 11. maí 1559. undir Múla.

Síra Jón Þorleifsson fær Einari Þorgilssyni til eignar jörðina Fjörð.

AM. Fasc. LIV, 22, frumrit á skinni; 1. og 4. innsiglið (af 4) er fyrir bréfinu. Það er m. h. síra Jóns Þorleifssonar. — AM. Apogr. 5714.

Jhesus.

Þad gio[r]er Eg Jon prestur Þorlofsson[1]) Godvm monnum kunigt med þessu Minu opnv brefi ad ec hefi golldid Einare Þorgilssyni xuc vp j ȷordina Fiord er liggur ȷ Mula kirkiu sogn̄[1]). vegna sinar modur Sigridar Gudmundardottur fyrir þau xuc sem honum ber til erfda uid sin syskin vpp ȷ ȷordin̄[a] An̄abrecku[2]) er liggur j Borgar kir[k]iv song[1]) med audrum fridum og friduirttum peningum. þeim sem nu koma á huers partt. barna Sigridar med reittre[1]) tiltaulu af hennar mala. Somuleidis geld ec og Einare .xcm. vp ȷ ȷordina adurskrifada Fiord fyrir viij malnytv kugilde. eitt geltt c og þar til dautt c eitt. c er hann á hia mier j sin faudurarf. ȷttem gef ec adur skrifadur Jon prestur Þorleifsson adur skrifudum Einare vc vp ȷ opt skrifada ȷord Fiord ȷ sin þionvstulaun̄ med suonan[1]) skilyrde. ad Einar sei[1]) mier til gan̄ggs[1]) og Goda. og min man æ medan gud vill ockur til lida. skal eg og ecki midur til hans giora en anars mins vndermans. ef hann vil[1]) þar til stunda vid mig og sin̄a modur og syskin̄. ȷttem skil ec þessa opp[t] skrifada ȷord vndan̄ mier og minum barnvm[1]). En vnder Einar Gilsason[1]) og hans skilgettin̄ baurn̄. med suonan̄[1]) skilmala. ef Einar a ecki skilgettin[1]) baurn eptter sig. þa skullv[1]) min baurn og hans syskin eiga launs[1]) a ȷordunne fyrir malnyttv[1]) frida og fridvirtta pen-

1) Svo. 2) anā becrv, frbr.

inga. Somuleidis gef eg og geld adurskrifada jord Fiord titt skrifudum Einare med aullum þeim gaungvm[1]) og giædum. sem greindre jord fylgtt hefur ad fornv og nyv og ec hefer fremst Eigande ad ordit badi[1]) til siozs og landz. og þar eyia allra med þessum landamerkivm. jn fra Firde j þad nes er þar sa steinn ꝺ vid nesid er kendur. hefur verid Kerling og nidur feill[1]) j mycklu flæde. Suo og vp j almenningsgottuna a [Midal eidinv[2]). reittsynis[1]) ur gottunne vp j storan stein. þar stendur. vpp vnder fiallenv. og þar þradbeint j vestanverda auxlina ad fial[l]id er [vid] kentt. Og til saninda hier vm sett[1]) eg mitt jnsigle fyrir þetta mitt gials[1]) og giafar bref med anar[a] vel dugandee[1]) manna jnsiglum Nikulas Jonssonar. Pettur[s] Jonssonar og Baudvars Jonssonar. huertt bref ad skrifad var vnder Mula a Skalmarnesi fimttudægen næstan fyrir huittasunvdag vm voritt Arvm eptter gudz burd. ꝏ vc fimtige og ix.

---

302. 28. maí 1559. í Ögri. 4. december 1562. á Kirkjubóli.

Sigríðr Björnsdóttir ættleiðir og arfleiðir son sinn, Björn Bjarnason, með samþykki systur sinnar, Guðrúnar yngri.

AM. Apogr. 4663 „Ex originali Þorbiargar Sigurdardottur á Kulu. innsiglen eru i burtu. Þad sem under er dreged er burt fued ur originalnum" (AM.). Það undirstrikaða er hér sett í [ ].

Þad giaurum vid Olafur prestur Jonsson. Halldor Einarsson. godum monnum kunnigt med þessu ockrv opnu Brefi. ad þa er lidit var fra hingadburd vors lausnꝺra Jhesu Kristi ꝏ. d. l. ix ær. j Augri j Jsafirde a sunnudaginn næsta epter fardagauiku. vorum vid j hia saum [og heyr]dum ꝺ ord og handaband þessara kuenna. af einne alfu Sigridar Biorns[dottur en af] annare alfu Gudrunar Biornsdottur hinnar yngre. systur hennar. ad suo fyrir skild[u og] undertoludu ad fyrr greind Gudrun gaf fullt jayrde og samþycke til ad adur [greind Si]gridur skyllde mega arfleida sinn son Biorn Biarnason til alls þess arfs sem [fyrrskrifud G]udrun stod til

1) Svo. 2) [sýnist standa svo.

epter fyr sagda Sigride. Jtem tilskilde Sigridur Biaurnsdotter [vid fyrrsagdan] Biorn Biarnason. ad hann skylldi jata vndan sier þessum fyrsaugdum halfum arfe [til þess ad] arfleida son sinn Þorleif Biarnason. og med þessum skilmala geingu þ[esser menn Sig]ridur. Gudrun og Biorn fyrir kirkiudyr. og hielldu aull a einne Bok. og þa [mællte optnefnd] Sigridur þessum ordum. sem hier epter skrifad stendur. Eg Sigridur Biaurnsdot[ter arfleidi] hier j dag son minn Biorn Biarnason til allz þess fiar sem eg æ. og eiga [kann] j faustu og lausu. tiil gialldz og til giafar. til sess og til sætis. og til allz þess ʀettar er laugbok skyrer. og ættleidingarcapitule vtuisar. ad arfleidingur á ad hafa ad laugum. Og til sanninda hier vm festum uid fyrrnefnder menn ockar jnsigle fyrir þetta arfleidzlubref huert ad skrifad var a Kirkiubole j Valþiofsdal. faustudaginn næsta fyrir Nikulasmesso vm ueturenn. Arum epter gudz burd ꝏ. d lx. og ij.

---

303. 6. júní 1559. á Möðruvöllum.

Kaupbréf fyrir hálfri Hlíð í Miðfirði.

AM. Apogr. 1018 „Excerptum ex originali Sæmundar Magnussonar á Hole i Bolungarvik“ m. h. Árna Magnússonar. Bæði innsiglin voru fyrir bréfinu.

Kaupbref um Hlid i Midfirdi halfa. gefen fyrir Holseigner[1]).

Anno 1559. manudaginn fyrstan i sumri. i minne Brecku j Haurgardal. voru Einar prestur Sigurdzson og Jon Asgrimson vid ord og handaband Asgrims Einarssonar og hans kvinnu Halldoru Gudmundardottur af einni alfu. Eñ af annarre sira Biðrns Gislasonar i umbodi sins brodur Arna Gislasonar. Sellde Asgrimur med iayrde og samþycki Halldoru kvinnu sinnar Arna Gislasyne iðrdena halfa Hlijd i Midfirde j Stadarbacka kirkiusokn. Hier j mot lofadi sira Biðrn vegna sins brodur Arna. at Arni skyllde veita uppfæde tveimur brædrum Halldoru. Asmunde og Birne Gudmundzsonum. þar til þeir være matvinningar edur matlaunamenn fyrer

1) Þetta var skrifað utan á bréfið „eg meina med hendi Arna Gislasonar“ (AM).

aldurs sökum. Eñ kynne sagder brædur ad verda sárer eda siuker. þa skylldu þeir hverfa af peningum Arna Gislasonar þa þeir være xvj vetra. Til sannenda hier um setia nefnder menn (Sira Einar Sigurdzson og Jon Asgrimsson) sin innsigle fyrir bref hier um giört. og skrifad a Maudruvaullum j Haurgardal. þridiudaginn næstan fyrir Barnabæ postula messo dag anno ut supra.

---

304. 30. júní 1559. á Öxarárþingi.

Tylftardómr, kvaddr af Eggert lögmanni Hannessyni, staðfestir dóm, er dæmt hafði Páli Grímssyni Hof á Höfðaströnd.

AM. Apogr. 4669 „Ex apographo vetusto vidimato. fra Gröf a Höfdaströnd" (AM.).

Domur á mille Pals Grimssonar og Þorbergs Bessasonar um Hof á Höfdaströnd.

Ollum mönnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Arngrimur Jonsson. Oddur Tumásson. Jon Grimsson. Gisle Jonsson. Loptur Gudlugsson[1]). Þorarinn Gislason. Sigurdur Oddsson. Magnus Jonsson. Gottskalk Tumasson. Olafur Jonsson. Biörn Jonsson og Olafur Tumasson. kvediu guds og sina kunnigt giorande. þa lidit war fra guds burd M. D. L. ix. a föstudagin næstan um sumarid epter Peturs messu og Pals a almennelegu Óxarárþinge vorum vier i dom nefnder af heidarlegum herra. sem er Eggert Hannesson lögmann nordan og westan a Islande. at skoda og ransaka. og fullnadardom a at leggia. uppa þann dom er Pall bondi Grimsson hafdi fyrer sier og wier adurgreinder domsmenn birtum og lásum opt oe trackterudum. og adur fyrer ij árum a Alþinge hafdi herra Eggert laugmann utnefnt og samþyckt þar med höfudzmannenum. sem var Knutur Steinsson. med laugrettunnar samþycke. Svo og war fyrer þessum dome laugmannsens Eggerts jnnsigle og laugrettumannanna hvad þessi domur hlyddi upp a jördena og gardin sem er Hof a Höfdaströnd. med þeim utiördum er þar fylgia. og sa domur innehelldur. eñ Þorbergur bondi Bessason hefdi enn at

1) Svo.

hallda i mote vilia Pals og hans kvinnu. Kom og þar fram̄ kaupmálabref Pals og hans kvinnu Margretar Ellendzdottur med heilum og oskóddum ȷnnsiglum. hvad laugmannenn og vier giórla skodudum. allan skilmala þeirra a mille a brudkaupsdeige. birte þar og synde oss Eggert laugmann þann eid er hann hafdi tekid af Teite preste Magnussyne. og hann fyrer hónum sor i Spialldhaga. epter sinu ȷnnsigle. er hann hafdi adur ut fyrer kaupmalabrefit gefid. og hann var i þeim dome tildæmdur. sem hlyddi upp a gardinn. sem er adurnefnt Hof. Stőd og svo i þeim dome epter bokarinnar ordum. at bonde skal eigi selia eigner husfreyu sinnar eda þær þau eiga bæde. hafdi Margret kvinna Pals þar fyrir svarid lyritareid. fyrir Orme Stullasyne. er þa var laugmann og hann lysti þui þar fyrer oss at sa eidur væri hia sier upp skrifadur er hun hefdi alldrei ȷayrdi nie samþycki til gefid. Stendur og svo i ódrum stad i worri laugbok at hvorki hiona ma fyrirgiórа ne fyrirmæla annars fe. i þridia stad avisar og wor landzlagabok i Kaupabælke. at eingin skal annars fie framar selia eñ i laugum er mællt. Nu fyrer þær allar laugmætar greiner. sem i þeim dome at luta og inne standa. og at óllu svo profudu og fyrer oss komnu og at guds nad med oss til kalladre. þa dæmdum wier med fullu doms atkvædi þann sama dom sem Páll Grimsson hafdi fyrer sier. lauglegan um Hof. og skiælegan og myndugan. med óllum sıȷnum greinum og Páll Grimsson ʀietteliga og skyllduglega mega at sier taka sinnar kvinnu wegna. og hennar eign vera og verid hafa þennan gard Hof. og hennar utiarder epter þui sem domurinn helldur. Svo og leizt oss Þorbergur bonde eiga og sitt andvirdi. þad domurin[1]) helldur. Svo og Pál Grimsson at svara iafnhám peningum i ȷórdum sem domurinn helldur. þeim sem ʀettilegur soknare og eignarmadur wære. Eñ þau[1]) misfelli. sem millum Pals og Þorbergs Bessasonar var[1]). og þeirra stefnur inne hielldu. þa dæmdum wer heim i hierad at hvór skyllde ódrum laugum svara.

Samþycktti þennan worn dom ádur greindur herra Eggertt Hannesson laugmann og svo hofudsmennerner. sem

1) Svo.

voru Knutur Steinsson. og Pall Stigsson og settu sin jnnsigle med vorum fyrrnefndra domsmanna jnnsiglum. hver ed dæmdizt og uppsagdizt i sama stad og dag sem fyrr seiger.

---

305. 30. júní 1559. á Öxarárþingi.

Páll hirðstjóri Stigsson kvittar Magnús Jónsson um gjöld af Þingeyjarsýslu.

Lbs. 72, 4to., bls. 40, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal, ca. 1720—30, „Effter originalnum". — Uppskrift m. h. Jóns Marteinssonar ca. 1750—60 í Additam. Khafnarháskóla 4, 4to., bls. 3—4.

Påls Stijgssonar kvittunar Bref Magnuse Jonssýne utgefed uppa afgijpt Nordursýslu Anno 1559[1]).

Jeg Povell Stijgssen kongl. Majst. Befalningsmand paa Jssland giðr viterligt met thette mitt obne Breff. at nerverende brefviiser Magnus Jonssen haffver mig paa kongl. Majst. vegne afhendt for afgijfft af Norder Sýssell. xxx. schatter vadmell. j. hest og der till haffver hand affhend mig .ij. Skibztolde af Husavigh och Saltvigh och samme thid for Flatøe ix daller. disslige haffver hand ogh giðrth regenskap for Proviste Thienden af forn^te Sýssell for lvj^c hundrede och xxvij^c. hvilket er beregned i vadmell xxxix voder. iiij. alen. for hvilche forne Tiendevadmell iegh hannem qvitt giffve. naar hand thet betalt haffver. [hvor jeg[2]) hannem tilsigendis vorder. Hermed haffver hand dissligeste guldet i bordom och megdespiill af forne Sýssell x daller. foı hvilcket forne Skatter. Skibstolde och Sagefald ieg hannem qvitt giffve for mig och ýdermeere tilltale.

Till vidnesbyrd trycker ieg mitt Signet neden for thette mit obne[3]) Breff. giffvet paa Uxeraaething anden dagh Petri et Pauli aar 1559.

(L. S.).

---

1) Fyrirsögn sama efnis á dönsku í 4, 4to. 2) [4, 4to.; hvar 72. 3) obnen, 72.

306. 1. júlí 1559. á Þingvelli.

Kvittun Knúts hirðstjóra Steinssonar til herra Marteins Einarssonar fyrir 1c dala til Símonar Surbecks, en herra Marteinn hafði ábyrgzt fyrir Erlend Þorvarðsson.

AM. Apogr. 4671, m. h. Hans Beckers „Efter originalen, paa papir. Knud Steensens indsegel er tröckt neden paa brevet. Brevet bekom ieg udi Jsland“ (AM.).

Jeg Knudt Steenssenn kiendis mett thette mytt[1]) obne breff att ieg haffuer annamett it hundritt daller aff her Morthenn Einerssenn som ieg skall anttuorde Symenn Surbeck paa her Morthens wegne om gud will ieg kommer vell fram og er forne hundride daller aff the penge som hand sagd[1]) god fore paa Elend Toruardurssens vegne. Thiill ydermere windnisbýrdt trýcker ieg mitt[1]) signete her nedenn paa thette mitt obne breff. Datum Tinguoldt löffuerdagenn effther Sanctorum Petri et Pauli apostolorum dag Anno Domini 1559.

---

307. 1. júlí 1559. á Öxarárþingi.

Bréf til konungs frá Gísla byskupi Jónssyni og prestastefnumönnum, og er þar getið silfrsendingar til konungs frá Skálholtskirkju, en beiðzt timbrs, með því að kirkjan sé að falli komin.

Island, Færö og Grönl., Supplem II, 31, frumrit (nú í þjóðskjalasafni).

Stormectige. Hôgborne och Hôgmectiighe Herre. Frederick
theñ andhen. Danmarcks. Norgis. Vendis och Gottis
konningh. hertugh vdij Slesuigh. Holsten. Stor-
mareñ och Dytmerskeñ greffue vdij
Oldenborgh och Delmeñhorst.
gandske ydmygheligheñ.

Jegh Giillebert Ionssôn vuerdig superintendent tiill Skalholtz stigtt mett meninghe[1]) capitels prestir eders naadis Kongeligh Mtt. fattiighe vndirdanighe vndersottir och tiennere her paa eders naadis landt Islandt hiilser eders naadis

1) Svo.

Kongel. Mtt. gandske ydmygelighen och vndirdanniglighen mett gudt almectigiste och wor herre. giiffuendis eders naadis Kongel. Mtt. gandske ydmygelighen tilkiende. att wij haffue efftir eders naadis budth. beffalningh och begieringh aff uendth och leuerit Erligh och welbyrdigh mandth Knud Stenssôn eders naadis Kongel. Mtt. beffalningzmandth offuir worth fattighe landt Islandth noghett sôlff fra Skalholtz domkircke sem weier halff andheñ fôringh och viij marck efftir ret Islendsk aeltingz wecktt. och wiille wij gierne nath och daghfindis for eders naadis Kongel. Mtt. och beffalningsmendth hôriighe. lydiighe. hulde. och troe som wij eders Kongel. Mtt. sorritt haffuir. och wij tiill des plictighe ere.

Aller naadigiste och hôgmectigiste herre och konghe. eders naadis Kongel. Mtt. godhedth mod fattighe vndirsottir och tieñere vndir eders Kongel. Mtt. krone driister oss tiill. att giiffue eders Kongel. Mtt. tiilkiendhe att wor fattighe domkircke er môgitt skrôbeligh och weyligh. saa at wij wiide icke nar hun faller nedth ellir ey. att wiilde eders naadis Kongel. Mtt. werdis tiill for gudz schyldth. att styrcke hende och hielpe hende mett nogher thôm̃er. tha wore thett wor fattighe och gandsche ydmygelighe bôn och begierring aff eders naadis Kongel. Mtt.

Her mett eders naadis Kongel. Mtt. theñ almechtighe gudth befallendis baade tiill liiff och siell. huilcken eders Kongel. Mtt. vnde leñghe att leffue och well att styre och regere.

Skreffuit paa Oxeraa ting ij Islandth. lôffuerdaghen nest efftir apostolorum Petri och Pauli dagh. aar mdlix.

Giillbberth Jonssôn. och meñighe capitels prester tiill Skalholtz stigtt eders naadis Kongel. Mtt. fattighe. vnderdañighe och plictighe thienere och vndirsottir.

---

308. 2. júlí 1559. á alþingi.

Bréf til konungs frá lögmönnum báðum, Páli Vigfússyni og Eggert Hannessyni, og geta þeir þar um tilkall manna til stóls og kirkna um jarðir, óska lagaboða og refsinga á illvirki, er fari í vöxt, og beiðast þess að endingu,að Páll Stigs-

son verði skipaðr yfir landið, svo fremi sem Knútr Steinsson hafi ekki yfirstjórn áfram, enda hafi Páll komið vel fram í vetr.

Island, Færö og Grönl., Supplem. II, 32, frumrit (nú í þjóðskjalasafni).

Stormectiighe och högborne herre och förste. Her Fredrick mett gudz naadhe. Danmarcks. Norgis. Wendis och Gottis konningh. hertugh vdij Slesuigh. Holsteñ. Stormareñ och Dytmerskeñ. greffue vdij Oldenborgh och Delmenhorst. sine fattiighe wndersottir gandsche vnderdanniglighen och ydmygeligen.

Stormectigiste. Högborne herre och förste. her Frederick then andeñ. Danmarckz. Norgis. Vendis och Gottis konningh. hertugh vdij Slesuigh. Holsten. Stormareñ och Dytmerscheñ. greffue ij Oldenborgh och Delmenhorst. hiilser wij Pouell Viigfusessön. och Eggirt Hanssön laugmendt paa eders naadis Kongel. Mtt. landth Islandth met gud almectigiste och wor fattiighe. plictiighe. vnderdañighe och tro thieneste.

Aller kieriiste naadigiste herre och konningh. werdiis eders naadis Kongel. Mtt. naadelighen att wiide. at erligh och welbyrdigh mandth. Knud Stenssön eders Kongel. Mtt. beffalingsmañdt paa thete wort fattighe landth Islandth haffuir werrit paa aeltingh mett eders Kongel. Mtt. breff. och haffue wij efftir samme eders Kongel. Mtt. breff och begieringh skicket[1]) oss ij alle maadhe. som eders Kongel. Mtt. breff indeholler och som forne Knud Stenssön eders Kongel. Mtt. ydermere berette kandt. och willle wij altiidt som tro. fattighe. vnderdanighe och plictighe vndirsottir och tienere findis nath och dagh som wij eders naadis Kongel. Mtt. soritt haffuir och des plictighe erre. ydermere aller kieriiste naadigiste och högmectigiste herre. wiille eders naadis Kongel. Mtt. werdis tiill for gudz schyldth naadelighen att wiide. huorledis mañghe klaghe paa stigterñes och kirckerñes iorder och gaarde och meñer att the met vreth skulle werre komne fra theris foreldre. och wiilde eders naadis Kongel. Mttz.

1) Tvíritað.

lensmandt paa wort fattiighe landh Islandth. icke legge thennom vndir lands loughen met thennom som paa klaghe. thij eders naadis Kongel. Mtt. herre faders. mett saligh ijhukomelse. breff ligger her paa landet ther emodth. Fremdelis aller kieriiste naadigiste herre och koñghe wiilde eders naadis Kongel. Mtt. werdiis tiill att wiide huorledis att ther manghe store. sleme vhðrlighe och vchristelighe gierninger her ij landet. tiil huilcke gierniñger der findes inghen dðdz reffsingh ij wor landsloug som eders naadis Kongel. Mtt. beffalningsmandt Knud Stenssðn eders naadis Kongel. Mtt. ydermere ther om berette kandt. Bedendis eders naadis Kongel. Mtt. att eders naadis stnrmectighed wiilde werdis tiill for guds schyldth. at sende oss meninghe fattiighe almue och vndirsottir. eders naadis Kongel. Mtt. retteboder. straff och naadhe ther paa. och huorledis mandt skall handle mett thennom som haffuir werrit brodliighe ij sliighe vchristelighe gierniñgher fðr end at wij finghe eders Kongel. Mtt Retterbðder ther paa. om wij eders naadis hðffmectigheds[1]) fattighe vndirsottir kunde forhuerffuet[1]) aff eders naadis Kongel. Mtt. att guds ære motthe fordris och fremmis. och syndt och ondskab motte straffes the gode tiil fredth och eendrectighedth. och onde tiill eeñ spegill och syndsens fornedriilse tiil euig tiidt.

Aller kierriste naadigiste herre och koñghe giffue wij eders Kongel. Mtt. gandsche ydmygelighen at wiide. att erligh och welbyrdigh mandth Pouell Stiisseñ haffuir skicket sigh mðgit erlighen och well her paa landit ij winther. saa at inghen mandt kand skylde hannom andet eñd gott. ther for aller naadigiste herre och koñghe. att kunde thett saa werdis. att wij motte icke beholde erlig och welbyrdigh mandt Knud Stenssðn tiil wor hðffuidsmandth. ther som saa att eders naadis Kongel. Mtt. wiilde sende forne Pouell Stiissðn hiid ij landet. tha wiille wij gierne anamme hannom paa eders naadis Kongel. Mtt. wegñe tiil wore[1]) hðffuidzmañdt her offuir landet. helst fordij hannom er noget wort lañdt kundigtt mere endt noghen andhen vkundigh her kunde

1) Svo.

komme eller huem eders naadis Kongel. Mtt. wiil[1]) hiid sende som landit kunde werre nyteligtt. och oss wiil[1]) holde wedt Islendsk loug och reth. tha wiille wij gierne beuise hannom then wiillighed och vndirdanighedth som wij hannom paa eders Kongel. Mtt. vegne plictighe ere.

Aller naadigiste herre och konghe. wij eders naadis högmectigheds vndirsottir torffue icke wiidere bemöghe eders Kongel. Mtt. paa thenne tidth. Men eders naadis kongel. Mtt. then almectigiste gud beffallendis. huilcken eders naadis Kongel. Mtt. ladde lenghe att leffue och well att regiere gud almectigste behageligen och eders Kongel. Mtt. fattighe vndirsottir tiil fredth och eendrecktighedth.

Giiffuet paa Aeltingh ij Islandt then andeñ dagh Julij aar mdlix.

Pouell Wiigfusessön och Eggert Hanssön eders Kongel. Mtt. fattiighe thienere och vndirsottir.

---

309. 2. júlí 1559. á Öxarárþingi.

Páll hirðstjóri Stígsson kvittar Eggert Hannesson um afgjald af Helgafellsklaustri og Ísafjarðarsýslu.

Lbs. 72, 4to., bls. 639, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal ca. 1720—30. „Skrifad effter sijnum original". — Uppskrift m. h. Jóns Marteinssonar frá ca. 1750—60 í Additam. Khafnarháskóla 4, 4to., bl. 4—5.

Höfudsmannsiñs Påls Stijgssonar Bref Eggert Hannessýne utgefid uppa afgijft Helgafellsklausturs 1559[2]).

Jeg Povel Stiigssen kongl. Majst. Befalningsmand paa Jsland giöre videnligt med dette mit obne Bref. at jeg haffver annammet i afgijfft af Erlig och welbyrdig mand Eggert Hanssön laugmand for norden och vesten paa Jsland for Helgefelds klöster thij lester fiske och xlvij daller. ogh xl lodt sölff. och derudofver een handskrifft af Herman Otenssen paa xx daller. och een anden af Eggert Hanssön paa xlv daller hoss Villum Vedingh till Lýbech i afgiftte af Haderdall Thorffve Fussassens Jörder. Sagefald och Sýsselgield

---

1) Svo. 2) Fyrirsögnin er á dönsku í 4, 4to.

af Jsefiords Syssel. for huilke forne udlagte daller och Sølff och fisk ieg forne Eggert Hansson qvitt gifver och naar forne ij handskrifter ere fuldgiørdte. tha giffver iegh hannem paa kongl. Majst. vegne qvit och frii for thette aars afgifft for mig och ÿdermere tiltall.

Till vidnesbÿrd trÿcher ieg mitt Signeth neden for thette mitt obne Bref giffvet paa Uxeraaethingh then anden dag Julii aar 1559.

(L. S.)

Och dessligeste haffver ieg annammet af forne Eggert Hanssøn .vij. Skibstolde.

---

310. 1559. á alþingi.

Alþingissamþykkt um skattfrelsi nefndarmanna og að nefndarmenn, sem lögleg forföll hafa, skuli eiga nefndarkaup sitt (ágrip).

JS. 343, 8vo., bl. 86, skr. ca. 1650. — ÍB. 125B, 4to., nr. 64, skr. ca. 1650 eða síðar. — Steph. 62, 4to, bl. 28, skr. ca. 1650—60 (að eins fyrri greinin).

Alþijngis samþÿckt [1559.

Var[1]) þad dæmt og samþÿckt ꝯ̄ Jslañde at allir þeir nefndarmenn sem ehrliga ganga vr siȷnne nefnd. sie skattfrij vr þui so leingi sem þeir lijfa.

Jtem ad þeir allir nefndarmenn sem løglig forføll hafa. skÿlldu sialfir sitt nefndarkaup eijga. eñ þan forføll skulo metast af løgmanni[2]) og logriettumonnum ad næsta Oxarꝯ̄þinge. eñ sÿnest eij loglig forføllin̄ þa skulo sÿslumenn huor J siȷnne sÿslu þad aptur heijmta og greida þetta þiȷngfararkaup ad næsta alþinge løgmanne[2]) og logriettomonnum. og þar med secktina sem þar med fylgir.

---

311. 14. júlí 1559. í Skálholti.

Transskriptarbréf.

AM. Apogr. 1358 „Ex transscripto pergameno satis accurate. Þetta Transscriptum hefur fyrrum leiged i Skalhollti medal stolsens

1) [Anno 1559 var 125. 2) -monnum 125.

brefa og hefi eg sied Copie þar af med hendi Sira Biarna i Odda ritada þá hann var heimilismadur i Skalhollte. Nu (1712) er hann eign Gudrunar Eggertsdottur i Bæ á Raudasande. Brefid á nu (1725) Monsr. Ormur Dadason". — Árni lýsir innsiglum. — AM. Apogr. 4662.

Um Bæ á Raudasande.

1. Bréf sira Ara Steinólfssonar 17. júní 1551, Dipl. Isl. XII. nr. 144.
2. Sira Greips Jónssonar 11. júní 1552 — — XII. — 216.
3. Síra Jóns Erlingssonar 8. sept. 1550 — — XI. — 669.

Þat medkennunst uier epterskrifader menn Oddr Halldorsson Þordr Gudmundsson prestar Skalhollt[s] biskupsdæmis. Gisli Sueinsson og Magnus Jonsson logriettumenn. ad uier hofum siet og yfirlesit suo latandi bref ord fyrir ord med heilum insiglum suo sem hier stendr fyr skrifat. og i sannleika at suo er setium uier uor jnsigli fyrir þetta bref skrifat j Skalhollti. fostudagin næstan fyrir attunda sunnudag trinitatis anno domini ꝏ. d. l. ix.

---

312. 15. júlí 1559. á Reykjum.
1. júlí 1562. á Þingvelli.

Tylftardómr, kvaddr af Gísla byskupi Jónssyni, dæmir um hjónabönd og bannar önnur en þau, sem bundin eru að kirkjuskipan konungs „og eftir þeim öllum máta og manneri, sem vor gömul íslenzk lög hljóða".

Bps. Skalh. I, 5, frumrit á skinni. Fyrir bréfinu hafa að vísu verið 22 innsigli. Innsiglaþvengirnir eru ristir úr gamalli latínubók. Af þeim eru nú að eins hin 3 fyrstu fyrir. — AM. Apogr. 2503. — Uppskriftir af þessum dómi eru margvíða í dómabókum, misjafnar að gæðum. — Prentaðr í FJ. Hist. Eccl. Isl. III, 320—4 (á íslenzku og latínu).

Reyckiadomur[1]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra. Senda Oddur Halldorsson. Biorn Olafsson. Einar Olafsson Radzmann. Þordur Jonsson. Gudmundur Þordarson. Simon Jonsson prestar Skalhollz biskupsdæmis. Magnus Jonsson. Annar Magnus Jonsson. Magnus Petursson. Gislle Sueinsson. Olafur Asbiarnarson[2]) og Jon Gislason suarner laug-

1) Utan á frumritinu með 16. aldar hendi. 2) Asbiarnarnarson, frumritið.

riettumenn Q[uediu] G[uds] og sina kunnugt giorandj. at árum epter Guds burd: M: d. l. og ix: laugardaginn næstan fyrir Thorlaks Messo um Sumarit a nedrum Reykium a Skeidum worum vier til skodunar og doms nefnder af Herra Gisla Jonssyni Superintendens Skalholltzstigtis: huersu fara skylldj vm þau marguijsligh hionabaund: sem nu um nockur forlidin ár hefdi giorst og giaurduzt enn j Skalhollts stigte med marghattudum og ymisligum atfellum riett a mothe Guds laugum og godra manna sidsemdum. wissum vier fyrir full sannendj. At j fyrstu hafa sumer tekid sier til hionabands þær kuinnur sem ædur hofdu þeir haft med legordj fram hia sinum eigin kuinnum. J annan mæta hafa sumer giortt suo sitt hionaband at þeir hafa keypt þær ad morne. fastnad þær ad kuelldj. En saumu nott þar epter strax med þeim leigit. J þridia máta uitum uier suo skied hafa: at þeir hafa tijtt og opt gipst sem sic hafa vitad þo j full um saukum. Suo og j saumum meinsemdum. sumer at skylldsemi. sumer ad mægdum vid þær konur sem þeir þa feingit hafa: J fiorda máta witum uier og þratt sinnes skied hafa at þeir hafa komit ur audrum fiordungum og audrum sueitum gipt sig strax. en fundizt epter á eigingipter adur med audrum fleirum marghattudum braugdum raungum og oriettum atfellum. huat eij uerdur suo tiáđ nie talid sem þad skied hefur. At þad sama hionaband sem sialfur Gud settj med worum fyrstum fedginum: Adam og Efu: Genesis j .ij. capitula: Huertt þa j fyrstu var upp byriat og sijdan halldit var af hofutfedrunum og spamaunnum og aullum audrum Gudhræddum allt til Christum. En sialfur Jhesus Christus Guds son þad stadfestandj jn Chana Galilee Johannis j audrum capitula. Jtem Matth[e]i. xix. Ephe. v. og j fyrra brefi til Tessalonisenses og j fiorda capitula: Galatas iiij. til Ebreos. xiij. og vijdar annarstadar bædj j gamla laugmali og nya. Má mann liosliga finna huersu uorer forfedur hafa hionabandit wiliat vanda og vandliga halldit hafa. Jtem þa hardliga straffat sem þui raskat hafa sem siazt mæ a þeirri kuinnv sem leidd uar fyrir Jhesum Johannis j viij. Jtem finnum uier suo skrifat j upphafi uorrar laugbokar at þad uardj micklu fyrir þa sem til arfanna kalla at þeir sieu

ȷ logligum hiuskap getnir. Stendur og suo ȷ sialfum Texta bokarinnar og ȷ upphafe kuenna giptinga. at fader og moder skulu ræda giptingum dætra sinna. edur frændr nǻnustu. Jtem ȷ sama capitula stendr og suo at ef kona edr mær vtañ eckia giptist vtan ræd faudr[1]) sins. brodur edur modr[1]) edur þess giptingarmannss sem fyrir radj hennar ǻ. at sia hafi fyrirgiaurtt arfi sinum epter giptingarmann et cetera. Jtem hliodar enn suo uor gamlle christiñriettur huer ȷ morgum staudum mæ vel[2]) finnazt neẏtur þar hann talar um hiuskaparbandit at menn skuli sier kuonfangs leita med godrj forsia vid þa sem fyrir hennar rǻdj eiga at sia. sidan kaupa. lata lẏsa. og sidan festa et cetera. Og til meire stadfestu og styrkingar hionabandinu: Stendr suo ȷ uors nadugazta herra kongsins Ordinantiu at þeir skulu aunguer giptazt til samans ȷ skẏlldsemj sem er ȷ þridia lid. Eigi helldr þeir sem leẏniliga bindazt til samans ǻn huorutueggia forelldra radz. edr latj eij adr lẏsa opinberliga af Gudz þienara. þa seigir hans heẏgmectugheit þad hionaband eckj myñdugt og ad aunguo halldanda sem audru uijs giorist epter þui sem hliodar uortt gamallt logmal bædi andligt og ueralldligt og uorer forfedur hafa halldit hier ȷ lañdi. Þuj ȷ Guds nafnj amen. at Jhesu Christo til kallanda med þeim himneskum heilugum añda tragtierudum vier ȷ fyrstu og skodudum huort þad hionaband mættj takazt sem adur hefdj ȷ hordomj fundizt eda sa eda su sem horast hefdj ȷ sinu hionabandj þeir med einhleẏpum konum eñ þær med einhleẏpum monnum. leizt oss ȷ aunguan mæta þad epter laugnnum uera. at þeir menn megj eiga þær konur sem þeir hofdu adur fram̄ hia sinum eigiñkonum. Eñ þo suo hefdi skied at kallmann hefdi einu sinne tecid einhleẏpa konu. giortt þar fyrir bot og betran ǻ. tekid bædi lausn og skripter og suo fie golldit. þa hofum uier witad ad þad hefur lidizt. Eñ med huerium riettj þad hefur werit þad uitum wier eckj. Þui setium wier þa grein ȷ logriettu vndir hofudzmannsins urskurd. Laugmannanna og laugriettunnar allrar þar med allra lærdra og leikra. Jtem ȷ annare grein dæmd-

1) Svo. 2) yfir línunni.

um uier med fullu doms atkuædj at aull hionabaund sem audru vijse bindazt helldr eñ suo sem Gudz orda bydur og uors nadugasta Herra Kongsins Ordinantia helldur og epter þeim ollum mœ̃tha og mannere sem uor gaumul laug jslendsk hlioda. og uorer gamler forfedr halldid hafa med aullu onyt og at aunguo halldanda æfinliga hiedan j fra. Jtem þeir menn sem okunnugir ur audrum sueitum kiæmj dæmdum wier med aullu at þeir skylldu ecki giptazt fyrr enn þeir hefdu sanna witnisburde med sier suo menn wissu giorlla huada menn þeir værj. Jtem hueriu þeir væri sekier aller og sierhuerier þeir og þær sem nu uilldu eñ eij at giora. helldr samt suodan oriett hionaband biñda. sem ædur hafa tiæd uerit. kunnum uier ecki um at tragtiera j þessu sinne: helldr uikiande þui af oss og vnder enu yppustu landsens stiornendr.

Samþygti þennan uorn dom med oss fyrr nefndum domsmonnum [herra Pæll Stigsson hirdstiori oc haufudzmann yfier allt Jsland med bædum laugmaunnunum herra Pæli Vigfussyni og herra Egert Hannessyni og suo af allri laugriettunnj.

Og til sanninda hier vm setium vier vor jnnsigli med fyrr greindra herramanna jnnsiglum fyrir þetta domsbref. Skrifat æ Þingvelli miduikudaginn næsta fyrir visitatio Mariæ vm sumarit. Anno et cetera 1562[1]).

---

1) [„Þad, sem er eptir þetta merki, og alt út til endans, er ritad med aunari hendi og ödru bleki en sjálfr dómrinn. Dómrinn hefur fyrir laungu gerdr verid af þeim tólf mönnum, sem fyrir hann eru skrifadir, og af þeim innsigladr. En herra Gísli hefur sídan látid skrifa copiu af honum, og haft til alþingis, til ad confirmerast þar, og því hefur hann ekki viljad láta skrifa finale dómsins, eins og gert var á Reykjum 1559, heldur látid þad vanta til, og hefur þad svo tilsett verid á Alþingi", — segir Arni Magnússon við Apogr. 2503. En Reykjaniðrlag dómsins 1559 hefir verið svo (Öxnafellsbók, ÍB. 309, 8vo.): [fyr nefndur herra Gijsle og sette sitt jnnsigle med vorum jnnsiglum fyrir þetta doms Bref huortt skrifad var j Skalhollte manudaginn næstañ fyrir Þorlakzmessu vm̃ sumarid[1]) [a] sama are sem fir seigir.

1) þ. e. 17. júlí.

313. 30. júlí 1559. á Mýrastað (þ. e. Desjarmýri). 21. janúar 1560. í Njarðvík.

Þorvarðr Björnsson kaupir að systkinum sínum hluta þeirra í jörðunni Njarðvík.

AM. Apogr. 4675 „Ex originali fra Niardvik i Mula syslu".

Þat giöre ec Magnus prestur Hialmsson. Olafur Þorsteinsson. Jon Olafsson. og Þorsteirn Gudmundzson godum maunnum kunnegt. med þessu uoru opnu brefe þa lidit uar fra hingadburde wors herra Jhesu Christi. m. d. l og niu ár. æ Mýrastad ȷ Borgarfirde. sunnudagen næstan epter Olafs Messo fýrre um sumaret. vorum vær ȷ hia saum og heýrdum á ord og handabaṅd þessara manna. ȷ fýrstu at Þoruardur Biornsson keypte þessa ȷardarpartta ȷ iordunne Niarduik at sinum syskinum skilgetnum til kallz og konu. sem var Jon. Steingrimur og Gudlaug. sem þeim hafdi til erfdarfallit epter sina modur Holmfride Þoruardzdottur. huad reiknudust x^{c}. or ȷordunne allra þeirra uegna. til fullrar eignar. og frials forrædis. med þeim aullum gognum og giædum sem greindre ȷordu fýlger og fýlgtt hefur at fornu og nýu. og þau urdu fremst eigandi at med laugum. Hier ȷ mot gaf fýrr nefndur Þoruardur adur greindum sinum syskinum tuær hundrud fyrir huert ȷardarhundrad. ȷ malnýtu og audrum godum og þarfligum peningum halft huort. og ut golldid á þremur arum at forfallalausu. Var þetta giort med radi og samþýcke þeira faudurs. sem þar var þa uid staddur. en fýrr skrifadur siera Magnus uar forsagnaruottur fyrir þeirra kaupe. huad þau lietu sier aull vel lika. Og til sanenda hierum settum uier adur skrifadir menn vor ȷnnsigle fyrir þetta ȷardarkaups bref. huertt skrifad var ȷ Niarduik sunnudagen næstan fýrer Palsmesso vm veturen are sidar eñ fyrr seger.

---

314. 11. ágúst 1559. á Mýrum.

Ólöf Björnsdóttir samþykkir ættleiðingar Sigríðar, systur sinnar, á sonum hennar, Þorleifi og Birni Bjarnasonum.

AM. Apogr. 4666, m. h. Árna Magnússonar „Ex orig. fra Gunnsteinsstodum. Innsiglen eru nu öll i burtu„ (AM.).

Þat giore eg Gisle Jonsson o[verdugur] s[uperintendens] S[kalholltsstigtis]. Jon prestur Þolleifsson officialis i Vestfiõrdum. Jon Gudmundzson. Einar Hallgrimsson prestar Skalholltz biskups sticktis godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ad sub anno gratie 1559. a Eyri i Seydigsfirde[1]) um sumarit. midvikudaginn næstañ fyrir Laurentiusmesso[2]). lysti Olof Biornsdotter þvi þar fyrir oss og morgum odrum godum monnum þa þar verondum. ad hun hefdi undan sier og ollum sinum erfing[i]um og epterkomendum iatad þeim ollum arfi sem hun til stod eda mætti til standa epter sina systur Sigride Biornsdottur. eñ under hennar born Torfa og Gudrunu. Þolleif og Biorn. med svoddan hætti og skilmala ad Sigridur Biornsdotter gaf Andïse Fusadottur þau .vj^c. sem hun atti i Eyrarstad i Seydigsfirde[1]). svo og þad halld og medferd sem ad Fusi bondi Brundmanson[1]) og Olof husfreyia hofdu haft i samfelld xx. ær a fyrsogdum parti. Jtem medkiendizt og Olof Biornsdotter at hun hefdi lagt i valld sinnar systur Sigridar Eyrarkirkiu iord æ Strondum heitandis Hofn hver ed liggur æ bak Rekavijk. svo lengi sem Sigridur lifdi. Nu sokum þess at gud hafdi kallat Torfa Biarnarson og Gudrunu Biarnardottur til sinna næda. þa lysti nu Olof Biornsdottnr ad nyiu. ad nu giæfi hun eñ alla þessa arfvon under þa bada brædur Þorleif Biarnarson og Biõrn Biarnarson syni Sigridar. epter þeim frekasta hætti sem hun mætti þad giora og logmal mætti til standa. og hier upp ǿ saum vier fyrskrifader menn. ad Olof husfreyia Biornsdotter hafdi handaband vid Þolleif Biarnarson upp a allañ fyrsagdan giorning. med samþycki sins sonar Torfa og sinna dætra Jorunnar og Arndisar. Og til sanninda hier um setium vier fyrnefnder menn vor innsigli fyrer þetta giorningsbref. skrifat æ Myrum i Dyrafirdi. faustudaginn næstañ epter Laurentiusmessodag a sama æri sem fyrr seiger.

---

1) Svo. 2) þ. e. 9. ág.

315. 14 ágúst 1559. undir Núpi.

Jarðaskiptabréf, og er Vatnsleysu í Byskupstungum skipt við Breiðadal í Önundarfirði með 6 kúgildum.

Bps. Skalh V, 16, frumrit á skinni. Af 7 innsiglum eru nú brot eftir af 2. Utan á bréfið er þetta ritað með eiginhendi:
„Þetta bref gefur Skalholltz Domkirkiu
Arne Magnusson".
AM. Apogr. 2571.

Kaupbref fyrir Vatzleysu[1]).

Þat giorum uier Jon prestur Þolleifsson officialis j Vestfiordum. Olafur Jonsson. Einar Hallgrimsson. Eysteinn Þordarson prestar Skalholltz Biskups Dæmis. Þorlakur Einarsson. Olafur Þorgautzson og Snorre Jonsson. leikmenn. godum monnum kunnigt med þessu voru opnu Brefj. ad under Nupe j Dyrafirde Sunnudaginn næstan fyrir Mariumesso hina fyrre vm sumarit[2]) arum epter Gudz Burd ꝏ D. L og ix. worum uier j hia. saum og heyrdum áá. ord oc handaband þessara manna. af einne alfu herra Gisla Jonssonar Superintendens Skalholltzstiktis. enn annare Katrinar Hannesdotter. Þad faldizt oc skildizt under þessu þeirra handabandj ad adurnefnd Katrin Hannesdotter selldi fyrr nefndum herra Gisla Jonssyni jordina alla Uatzleysu xxx[c] ad Dyrleika er liggur j Biskupstungum i Torfastada kirkiusokn. undann sier oc sinum erfingium. enn under herra Gisla Jonsson og domkirkiuna i Skalhollti til æfinlegrar eignar og frials forrædis. med ollum þeim gognum oc giædum sem greindri jordu fylger og fylgt hefer ad fornu og nyiu og hun vard fremzt eigandj ad. til þeirra ydztu ummerkia. sem adrer attu til motz uid þessa jord. Hier j mot gaf opt nefndur Herra Gisle Jonsson Domkirkiunnar jaurd Breidadal i Onundarfirde. i Holltz kirkiusokn. xxiiij[c] ad Dyrleika oc þar til vj malnytu kugillde med ollum þeim gaugnum oc giædum sem greindri jordu fylger oc fylgt hefer ad fornu oc nyiu. bædi til sios og landz. og domkirkiann hafdi fremzt eigandj ad ordit. undann domkirkiunne og hennar formonnum. enn under Katrinu og hennar erfingia. til æfinligrar eign-

1) Utan á bréfinu m. h. Arna Magnússonar. 2) þ. e. 13. ág.

ar og frials forræðis. Skyllu huorutueggiu hallda sinu kaupi til laga. Suo oc lagariptingum suara. huorer vm sig. foru þessj jardakaup fram̃ med ollu sem fyrr seiger. Og til sanninda hier vm festum uier fyrr greinder menn uor jnnsigli fyrir þetta bref. Skrifad j sama stad og are. deigi sidar eñ fyrr seigir.

---

316. 1. september 1559. á Hríshóli.

Gísli byskup Jónssson kvittar síra Þorleif Björnsson um misferli sitt og veitir honum aftr prestskap.

AM. Fasc. LIV, 23, frumrit á pappír „frá síra Árna Jónssyni á Brekku" með ádrepnu innsigli, ritað með eiginhendi Gísla byskups. — AM. Apogr. 1250.

Jhesus.

Þat giore ec Gisli Jonsson o[verdugur] S[uperintendens] S[kalholtsstiktis] godum monnum kunnigt med þessu minu opnu Brefi Eg medkiennunst at ec hefi kuittañ gefit Sijra Þolleif Biornsson vm̃ þad misferli sem hann j fiell med Ragnhilldi Jonsdotter[1]) j allañ mata sem þat vard. Nu sokum þess ad adur greindur Sijra Þolleifur Biornsson lofadi bot og betran ᾶ ollu sinu rᾶdi bædi vm̃ þessa kuinnu. sinn kennimannskap oc allt annat þat honum matti vid lijda og hans kennimanskap mætti raska med fullum handsolum og morgum dandi manna vitnum þui fyrir Gudzskylld og godra manna bæna stad þa hefi ec gefit Sijra Þolleifi fyrst sinn prestskap aptur med ollum sinum heidri Suo og j allañ mata kuittañ vm̃ huat hellzt hann hefur matt brotligur verda oc eg epter logum oc minu embætti matti yfer taka at fra skildu þui sem ad kongdomi til heyrer. ollungis kuittañ oc ᾶkiærulausañ fyrir mier og ollum minum epterkomendum Skalholltz domkirkiu formonnum. hefi ec fulla sæmd vpp borit sem mier vel ᾶnæger. Og j sannleika at suo er. þrycki ec mitt jnnsigli ᾶ þetta Bref Skrifat ᾶ Hrisholi j Kroksfirdi Egidiusmessu dag sialfañ vm̃ haustid Anno dominj 1559.

(L. S.).

---

1) Svo.

317. 11. september 1559. í Stafholti.

Kvittan andvirðis í parti í Guðnabakka.

AM. Apogr. 4673, ágrip m. h. Árna Magnússonar „Ex orig“.

1559. manudaginn næsta epter Mariumesso enu seirne i Stafhollte gaf Gudmundur Biarnarson herra Gisla Jonsson kvittan fyrir andvirde parts i Gvidnabacka er herra Gisle af honum keypt hafde.

---

318. 16. september 1559. á Hvanneyri.

Jarðaskiptabréf með þeim Halli bónda Ólafssyni og Daða bónda Guðmundssyni.

AM. Apogr. 4670 „Ex originali komnum til min frá Sira Þordi Jonssyni, eñ til hans fra Borg i Borgarfirde“ (AM.). Öll (6) innsigli voru dottin fra.

Þat giaurum wier sira Steinn Eyolfson. Jon Gudmundzson. Sigurdur Þordarson. Einar Eireksson. Þordur Biarnarson. godum monnum kunigt med þessu woru opnu brefi. arum epter gudz burd. ∞. d. l. og ix ar a Huanneyre ȷ Borgarfirdi a laugardaginn næstañ fyrir Mattheusmessu wm hausted vorum vier ȷ hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna af einne alfu Hallz bonda Olafssonar eñ af anare Oddz Tumassonar. falldist þad og skilldist vndir þessu þeirra handabandi ad fyr nefndur Oddur Tumasson ȷ laugligu wmbodi Dada bonda Gudmundssonar selldi adur greindum Halli bonda ȷordina alla Galltaruik er ligur ȷ Garda kirkiu sokñ xvj^{c} ad dyrleika og alla ȷaurdina Beitistadi er ligur ȷ Leirarkirkiu sokn xij^{c} ad dyrleika med aullum þeim gaugnum og gædum sem greindum ȷaurdum fylgir og fylgt hafa ad fornu og nyiu til sios og lands wndañ fyrr nefndum Dada bonda Gudmundsyni og hans erfing[i]um eñ wnder greindañ Hall bonda Olafsson og hans erfingia og þar til iij malnytu kugilldi. Hier ȷ mot gaf Hallur bondi Olafsson fyrr skrifudum Dada bonda Gudmundssyni ȷaurdina alla Weggi er liggur ȷ Sijdumula kirkiu sokñ xvj^{c} ad dyrleika og ȷaurdina alla halfa Fiall er liggur ȷ Stafholltz kirkiu sokñ xij^{c} ad dyrleika med aullum þeim gaugnum og gædum sem

greindum jordum fylgir og fylgt hefur ad fornu og nyiu og han[n] hafdi fremst eigandi ad ordit vndan sier og sinum erfing[i]um og epterkomendum en wnder opt nefndan Dada bonda Gudmundsson og hans erfing[i]a og epterkomendur. skal huor fyrir sig hallda til laga þeim jaurdum sem þeir keyptu en sa suare lagariptingu er selldi. Skylldi huor fyrir sig ganga ad sinum jaurdum domlaust ef hinar ganga af med laugum [og suo þau iij kuijlldi skylldi aptur ganga sem adur nefndur Dadi gaf j millum jardanna. Og til sanninda hier wm setium vid fyrr nefndir menn Dadi Gudmundzson og Hallur Olafsson ockur jnsigli med fyrr greindra manna jnnsiglum fyrir þetta jardarkaupsbref huert er skrifad war a Huanneyre dá sama are og deigi sem fyrr seigir[1]).

---

319. 24. september 1559. á Þingeyrum.

KAUPMÁLABRÉF Jóns Ólafssonar og Guðrúnar Árnadóttur.

AM. Apogr. 4667, m. h. Hans Beckers „Ex originali Hlidarend. Jnnsiglen eru burtu, en siau þveinger hanga vid brefed. Brefed er ritad med eigen hende Arna Gislasonar. Gamler menn seigia, ad móder Gudrunar Arnadottur hafi heited Helga, dotter sira Thomasar (Eirikssonar) á Mælefelle. Fastaeign sem Arne gaf dottur sinne, meinast vered hafa. xlc. i Gudrunarstødum i Vatzdal. hin .xlc. i lausafie Gudrun þesse er moder Gisla i Galltardalstungu, Olafs og Dada". (AM.).

J Gudz nafni amen. lystist og stadfestist svo felldr kaupmæli æ millum Jons Olæfssonar og Gudrunar Ærnadottur æ þeijra brudkaupsdeigi æ Þingeyrum i Watnzdal sunnudaginn næstan efter ymbruviku wm haustid ærum efter Gudz burd mdlix. taldi Jon Oláfsson sier til kaups vid Gudrunu Ærnadottur hundrat hundrada og .xlc. i jordum kugilldum og audrum godum peningum. Hier i mót gaf Ærne Gijslason sinne dottur Gudrunu med samþycki sinnar kvinnu Gudrunar Sæmundardottur lxxxc. hælfparth i [jor]dum ath thil skildum .xxc. i iordunni Gudrunarstaudum i Watzdal þar

---

1) [„Þad sem epter fylger, ut til endans, er ritad med ödru bleke en hid fyrra i brefenu, þó med sömu hende. Þad mun hafa vered skrifad sidar á deigenum, og hefur þá Dadi nalægur vered" (AM.).

med xij mælnytu kugilldi og þar thil .viijc. og xx i [aull]-um [go]dum peningum. gaf greindr Jon Olafsson Gudrunu Ærnadottur i sina fiordungsgiof .xlc. wr sijnum ædur greindum peningum ath thil einkadri iordunni Kleÿfum er liggur æ Selst[r]aund. fyrer xxc. og þar med vij malnytu kugilldi. og þar thil .xijc. i aullum goduṁ peningum. skÿlldi mæli Gudrunar vera i gard Jons hundrad hundrada. Efter þetta fraṁ sagdt fiekaup millum fÿʀ nefndra manna festi Jon Olafsson Gudrunu Ærnadottur sier thil lauglegrar Eiginkvinnu med þeim ordum sem laugmælid til skipar.

Voru þessir menn thil kallader wid ath wera fyʀ nefnda festing og allaṅ d́dur fraṁ sagdan giorning og skilmæla. j fÿrstu heʀa Olȧf Hialltason biskup d́ Holum. Jon Þordarson prestur. Biarni Helgason og Sueinn Bærdarson prestar. Þormȯdur Arason. Eijnar Sygurdsson. Þorarinn Gijsla[son] og Olæfur Þorsteinsson leijkmenn. huerier sijn jnnsigli settu fyrir þetta kaupmælabref er skrifad var i sama stad og æredeigi sijdar eṅ fÿʀ seigier.

---

320. 27. september 1559. 9. janúar 1560. Í Saurbæ.

Eggert lögmaðr Hannesson festir Sesselju Jónsdóttur.

AM. Fasc. LIV, 24, frumrit á skinni, og segir Árni um það: „Brefed virdist mier ritad vera med eigen hende Eggerts Hannessonar“. Síðara innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 4677 „Ex originali“.

Festingarbrief Eggerts Hannessonar Anno 1559[1]).
Jhesus.

Þad giorum vid Are prestur Steinolbsson og Argrimur Biornsson Godum monnum kunnigtt med þessu ockru oppnu breffi. ad arum Epter gudz burd ɱ. d. l. og .ix. ara. d́ ɱiduikudæginn næstaṅ eppter ɱattheusmesso vṁ haustid. þd́ vorum vid þar j hia j Saurbæg[2]) d́ Raudasandi. sauṁ og heyrdum d́. ad suo felld ord og giorningur for fraṁ med Eggertt Hannessyni og Sesseliu Jonsdotter[2]) sem hier epter seiger.

---

1) Utan á bréfinu með allgamalli hendi. 2) Svo.

Jn primis þa auglyste Eggertt fyrir ockur þeirra begga[1] vndertal. þad ad hann villdi festa greinda Sesseliu sier til eiginkonu. og spurdi hann ockur bada ad. huortt vid hofdum þad nockuñ[1]) tima heyrtt af nockrum manne. edur huort vid vissum þad sialfer nockud vera þeirra á milli sem þeirra ecktaskap mætti hindra. og badu þau ockur bædi vpp á gudz vegna þau ecki þui ad leyna. Eñ vid neig[1]) vid sogdum. huad vid hofum og alldreigi huorki heyrtt nie vitad. Spurdi Eggertt þa greinda Sesseliu huortt ad henne være vilugtt[1]) ad eiga sig. eñ hun ja sagdi. med þad toku þau þa hondum samañ. og feste þratt nefndur Eggertt Hannesson tittgreinda Sesseliu Jonsdotter. med suo felldum ordum sem hier eppter seiger.

Eg Eggertt Hannesson feste þig Sesseliu Jonsdotter[1]) meir[1]) til loglegrar eiginkonu. eppter gudz logum og landz og heilagra fedra settningi. og erttu min logleg eiginkona hiedan aff ad vittne þinu sera Are Steinolbsson og þinu Arngrimur Biornsson.

Og hier eppter vilium vid sueria ef þurfa þiker.

Og til saninda hier vm. þa festum vid ockar jnnsigli fyrer þetta festingarbreff. huertt ed skrifad var j fyrskrifudum stad þridiudæginn næstañ fyrer geisladag vm veturenn arum eppter gudz burd m. d. lx ara.

---

321. 28. sept.—1. okt. 1559. Í Skriðu.

Kaupbréf fyrir Kálfaströnd við Mývatn.

AM. Fasc. LIV, 25, frumrituð skrá á skinni „fra Þordise Jonsdottur“. Af 6 innsiglum eru nú 2 fyrir skránni. — AM. Apogr. 95.

Kaupbref fyrir Kalfastrond vid Mývatn j Skutustada kirkiusokn liggiandi[2])

Þath giorum wid Magnus Jonsson. Jon Tindsson godum monnum kunigtt med þessu ockru opnu Brefi Arum epter guds burd. m. d. l. ix. A fimtudagin næstan fÿrir Michaels Messu vm haustid j Skridu j Reÿkiadal worum wid j hia saum og heyrdum á ord og handsol þessara Manna

1) Svo. 2) Utan á skránni með 17. aldar hendi.

Magnusar Jonssonar af eirne halfu Eñ Sijgurdar Jonssonar af annare ad suo fýrer skildu at Sijgurdur Jonsson sellde Magnuse Jonssýne alla jordina Kalfaströnd sem liggur wid Mýuatñ j Skutustada kirkiu sokñ sem var malaland Magnusar Med ollum þeim gognum og giædum sem greindre jordu Kalfaströnd fylgir og fylgtt hefur at fornu og nýo og hann ward fremst eigande at. þar med heimilade hann honum fie þat allt sem þar kynj at finast j iordu og a og eij fýndist eigande ath. Hier j Mot gaf greindr Magnus nefndum Sýgurde atian hnndrod j ollum þarfligum peningum. War þar j skilid segs kuilde og skýllde Magnus giallda Sýgurde vt þessa peninga a þremur arum ef Sýgrdur willde vid taka. En ef oll kuilldin være eij ut golldin a þremur arum þa skýllde Magnus suara Sijgurde leigu af þeim wtan þuj ath eins at Sygurdur willde eij vid taka. Skýllde jordin Kalfastroñd vera afheñt þar sem hun stæde at næstum fardogum og Magnus hana rettiliga mega ath sier taka. Byggia og bæla sem honum best likade. Lofade Magnus Sýgurde ath hann skýllde fýstur mega bua a jordune ef hann willde Med þuj Sýgurdur fære ath hans radum. og være hans madur suo leinge hann wære wnder hañs vernd. Spurde Magnus Sygurd huortt hann hefde þessa jord ongum manni sellt ne giefit. pantad edur vedsett vid nockurñ mann fýre eñ wid hann. En hann sagde þar neij fýrir ath hann hefde þat alldreij giort. J annare grein spurde Magnus Sygurd huortt hann giorde þenañ fullnadar giorning þa wid sig ohræddr og opýntadr an allra hotanarorda eñ hann sagde þar ja wid ath hann giorde þath af glodum og godum frij og frialsum vilia og hann ýnti honum best ath niota. og anars skyniodu edr formerktum vid ecke. Skýllde Magnus hallda sino kaupe til laga eñ Sýgurdur suara laga riptingum á jorduni Kalfastroñd. Og med þessu slitu þeir sitt hañdabañd. Og til sannenda hier vm settu fýr skrifader menn Magnus Jonsson og Sýgurdur Jonsson sin jnsigle Med ockar fýr skrifadra manna jnsiglum fyrir þetta Bref huortt skrifad var laugardagin næstan epter Michils Messo j sama stad og are sem fýr seiger.

Þat giore jeg Teitur prestur Magnusson godum Monnum kunigtt Med þessu mino opnu Brefi Arum epter gvds [burd] Mdlx a Michils Messo vm haustid j Skridu j Reykiadal var jeg til kuaddur vitnj vm ath bera af Magnuse Jonssynj. wm þann kaupskap sem hann hafde giortt vid Sygurd Jonsson vm jordina Kalfastrond wid Mýuatñ fimtudagin fyrir Michils Messo og þenañ giornin[g] og kaupskap sem hier stendr fýrir skrifadur. handsoluduzt þeir vid vpp a nýtt suo jeg sa og heyrde. og þa a greinde ecki helldr Sýgurdur jatadi og samþýckti allan fýr skrifadañ kauppskap og skilmala. voru þesser Men þar þa og vidstadder Magnus Jonsson og Jon Tindzson huorier wid voru stadder allañ hin fyrra giornin[g]. kaupskap og skilmala. Og til sanenda hier vm set jeg mitt jnsigle Med fýrskrifadra manna jnsiglum fyrir þetta bref huortt skrifad var laugardag epter Michils Messo j sama stad og are sem fýr seiger.

Þat giorer eg Fuse prestur Guondzson godum monnum kunigtt Med þessu mino opnu Brefe Arum epter gudz burd Mdlx a sunodagin næstan epter Michils Messo vm haustid a Stad j Kinn var jeg til kalladr witnj vm ath bera af Magnuse Jonssýni vm þat kaupbref sem hier fyr skrifad steñdr vm jordina Kalfastroñd wid Mýuatñ huortt er hann vnder miñ eýru vpp las. og Sýgurdi Jonsyni a heýranda sem þenan giorning. kaupskap og skilmala hafdi vid hann giortt. spurde Magnus Sýgurd huortt þetta hefde ecki suo verid sem hann vpp las og j þessu þeirra fýr skrifudu kaupbrefi steñdr eñ Sygurdr sagde þat hefdi allt suo verid og hann segdi þar ecki neij a motj. Bad Magnus Sýgurd þetta bref at jnsigla og þuj lofade Sygurdr med han[d]solum suo jeg sa og heyrde. Og til saninda hier vm set ec Mitt jnsigle med fýr skrifadra manna jnsiglum fyrer þetta kaupbref huortt skrifad war j sama stad deigi og are sem fýr seiger.

---

322. 4. október 1559. í Engihlíð.
28. febrúar 1560. á Þingeyrum.

Tylftardómr, kvaddr af Árna Gíslasyni, dæmir Guðrúnu

Þorleifsdóttur undanfæri undan orðrómi um samfarir við aðra en Egil heitinn Jónsson, bónda hennar.

AM. Apogr. 1020 „Ex originali Sæmundar Magnussonar á Hole i Bolungarvik" (AM.) m. h. Þórðar Þórðarsonar. „Originali. sem synist. Annars eru nu öll innsiglen burtu. eñ nockrar af reimunum hanga under. og synest ad þar á hafe innsigle vered". (AM.).

Domur um undanfæri Gudrunar Þorleifsdottur[1]).

Þat giorum vier Pall Grimsson. [Fusi Olæfsson][2]). Arngrimur Jonsson. Erllendur Jonsson. Sijgurdur Þormodsson. Einar Sijgurdsson. svarner laugriettumenn. Einar Þorarinsson. Magnus Gislason. Hallur Stÿrkærsson. Olæfur Þorsteinsson. Are Þormodsson og Gudmundur Gudmundsson godum monnum kunnigt med þessu woru opnu briefi. ath ærum efter Gudz burd M. D. l. jx. midvikudaginn næstan efter Michaelsmesso vm haustid j Eingihlid j Langadal æ þingstad ʀiettum worum wier j dom nefnder af Arna Gislasyni kongs wmbodzmanne j Hunawatnsþingi ath skoda og ʀannsaka. og med skynsemi fullt domsatkvædi æ ath leggia wm þat wndanfæri er Gudrun Þorleifsdotter beiddist þar af ædurnefndum kongs umbodzmanne wm þat ordrykti őrædvandra manna er greind Gudrun þottist hafa fyrir ordid. suo sem wæri wm winskap og velgiorninga er Gudrun skylldi thil eins leg[g]ia meir eñ annars. kom þar þo eingin sæ fram̃ ath sakaræberi væri eda segdi med fullum ordum. ath optnefnd Gudrun hefdi nauckrum manne samlagast wtañ sinum eigin bonda Eijgli heitnum Jonssyni. Gud hañs sæl fridad hafue. og fyrir þæ grein. ath sakaræberi ward eingin. beiddi oftnefndur kongs wmbodzmadur fullkomligs domsatkvædis æ hvort hann skÿlldi skylldast thil ædrnefndan eid ath taka. Og sakier þess ath tittnefnd Gudrun beiddi og krafdi þrættnefndan sÿslumann ath lata sig næ sinu wndanfæri. wirdtist oss henni þar full naudzyn og workunn thil. Þvi ath heilags Anda [næd][3]) thilkalladri. ath svo profudu og fyrir oss komnu dæmdu wier med fullu domsathkvædi þrættnefndañ Arna Gislason skylldugañ ath taka

1) Stóð utan á bréfinu með samtíða hendi. 2) Utanmáls stendr: „stendr á spatiunne öbodadur inn" (AM.). 3) Á milli lína m. h. AM.; hefir því vantað í frumritið.

nefndañ eid af Gudrunu Þorleifsdottur. Suo og dæmdum wier ath Gudrun skylldi sueria tylftareid efter þvi sem laugmælid utwisar med vij. nefndarvitni og fiora fangawotta. huern sama eid ath Gudrun sőr þar strax æ þinginu og med henni xj. konur wel ʀæmdar og walinkunnar og wandalausar wid tittnefnda Gudrunu ath frændsemi og mægdum. suo wier wissum ei annad sanara. Sőr Gudrun þar strax svo felldañ bőkereid sem hier efter stendur skrifadur. Thil þess leg[g] eg haund æ helga bők. og svo skyt eg minu mæli thil Gudz. ath eg hefui ecki neitt likamligt sambland ætt wid nauckurn mann hvorki lifs nie daudañ nema wid minn eiginn bonda Eigil heitinn Jonsson sagdr war og ath svo staufudum eidi sie mier Gud hollur sem eg satt seigi. gramur ef eg lŷg. Og thil sanninda hier wm setium wier wor Jnnsigli fyrir þetta domsbrief er skrifad war æ Þingeyrum j Watnzdal fimmtudaginn fyrstan j faustu. are sidar eñ fyʀ seigier[1]).

---

323. 13. nóvember 1559. á Helgafelli.

Vidimus Snorrastaðabréfa.

Eftir frumrituðu vidimus á pappír frá 15. maí 1704 meðal Snorrastaðaskjala í þjóðskjalasafninu, og hefir það verið gert eftir transskripti á skinni frá 13. dec. 1612. Jbskj. AM. Hnappadalsss. 1 (nú í þjóðskjalasafni). Í þessu vidimus eru Snorrastaðabréf þau, er hér segir:

1. Bréf frá	27. maí	1473.	Dipl. Isl.	V, nr. 622.
2. — —	21. sept.	1476.	— —	VI, nr. 86.
3. — —	1. febr.	1476.	— —	V, nr. 720.
4. — —	9. júní	1479.	— —	VI, nr. 203.
5. — —	1. júlí	1543.	— —	XI, nr. 202.
6. — —	8. okt.	1544.	— —	XI, nr. 296.
7. Transscr.	17. apr.	1557.	— —	XI, nr. 296.

Þá kemr skjal það og vidisse, sem hér fara á eftir.

Jeg Eggert Hannesson Lögmann nordañ og vestañ ã Jslande Giore Gődum monnum kunnugt med þessu mijnu opnu briefe ad ã Manudægenn næstañ effter Marteins Messu

---

1) Á lausu blaði ritar Árni: „Hvernig kom þad til ad Gudrun accorderadi vid Pal Stigsson. epter þad hun hafdi svared þenna eid. Kannske hun hafi alldri svared, og domurinn alldri innsigladr vered“.

um̄ veturenn. þá lided var fra Guds burd ꝏ. D. L og ix ár á Helgafelle i Helgafells sveijt kom fyrer mig Brandur bondi Eijnarsson. beidde mig og krafde liósan̄ urskurd á ad leggia hvoria magt ad hafa skillde þau brief og skýr skilrijke sem hann þar fram̄ bar fýrer mig. hvor brief ad hlijoda upp a jordena Snorrastadi og hier nu fillgia og med fest eru. Jser sa eg og Grandvarlega um̄ skodade firgreijnd skilrijke. hvor ad mier og þeim danumonnum. sem eg med mier til kallade til doms alits og urskurdar. virtest i allan̄ mata mindug. og skialleg med øllum̄ sijnum̄ Greijnum̄. ordum̄ og Articulum sem þau jnnehallda. Þvi i Guds nafne amen og ad Heilags anda nad tilkalladre Riettenn í doms sæte sitiande og ad øllu so profudu[1]) måle sem nu er fyrer[2]) mig komed þá seiger eg ádurnefndur Eggert Hannesson Løgmann med þessum mijnum lagaurskurdi og orofnu løgmale øll þaug brief og skilrijke sem hliјóda upp a somu jord Snorrastade og þrattnefndur Brandur hefur nu fyrer mig bored mindug og skialleg med øllum̄ sijnum̄ Greijnum̄ sem þau jnnehallda og effter þennan̄ dag statt og stodug standa skulu til æfenlegrar og obrigduglegrar stadfestu. En̄ akiæru Gisla Olafssonar til sagdrar jardar Snorrastada og so þad fallsbrief. sem hann þar um̄ hefur skrifa láted eflter hans sialfs firersógn. skal vera broted og Rofed. onitt og so ológlegt og ad aungu hallda[ndi] nie heirandi og ecke afl hafandi effter þennan̄ dag og Gísla sekan̄ vera fyrer fals sitt so sem dómur honum̄ á hendur seiger þá til profs kiemur.

Lógsamdi og samþickte þennan̄ minn urskurd med mier í firstu Jon Halldorsson. Biórn Biarnason. Eijnar Gíslason og Arne Oddsson og settu sijn jnnsigle med mijnu jnnsigle firer þetta urskurdarbrief hvort skrifad var í sama stad. áre og deige sem fir seiger[3]).

Þad Giorum vier Sijra Steingrijmur Jonsson. Hallur Nichulasson. Gunnlaugur Sveinsson. Jon Kolbeinsson. Pall Ellendsson og Steinþór Finnsson Godum̄ mónnum̄ viturlegt á Knór í Breidavijk arum̄ effter lausnarans fæding ꝏ. vj^{c}. og xij ár saum̄ vær og yferlásum̄ open̄ brief med heilum̄

1) *Jbskj.; hitt hdr.* propidu. 2) *Jbskj., hiti hdr.* fyr. 3) Lengra tekr ekki Jbskj.

hangandi jnnsiglum̄ þessara manna sem hier fyrer ofan̄ skrifader standa. so og Eijrnenn urskurd Eggerts Hannessonar Logmanns. med hans heilu oskoddudu jnnsigle so ritad[1]) ord effter ord sem hier nu a þessu voru Transkriptarbriefe jnne stendur. Og ad þesse vor Transkript sie so ritad[1]) og eins hliődandi sem hitt originale. sem vier sijed hofum̄. vottar. setium vier firskrifader menn vor jnnsigle fẏrer þetta vitnisburdarbrief sem skrifad var å Knőr ĭ Breidavijk þann xiij dag Decembris sama års sem fir seiger.

Ad þetta allt framan og ofan skrifad sie Riett coperad effter Transkriptar Briefenu å pergament skrifudu med fiőrum hangandi jnnsiglum őskoddudum̄ vottum̄ vid underskrifader er þetta vid greint Transkriptarbrief samanlåsum̄ ad Reẏkhőlum þann 15 Maij Anno 1704.

Gijssle Jőnsson. Steindőr Helgason Meh.

---

324. 6. december 155[9]. í Hrísdal.

Jörundr Steinmóðsson lýsir því, að hann hafi gefið Steinmóði, syni sínum, jörðina Hrísdal í Arnarfjarðardölum.

AM. Apogr. 4529, m. h. Árna Magnússonar „Ex originali Sira Þorleifs Arnasonar å Kalfafelle“. — Árni ritar í horn bréfsins „155 . .“

Þat giore [eg] Jorundur Steinmodzson godum monnum kunikt med þessu minu opnu brefe at eg medkennizt at eg gaf Steinmode Jorundzsyne[2]) jordena Hrisdall alla itakalausa epter minn dag. og þar epter bat[t] eg mit[t] hionaband vid Arndise E[in]arsdot[t]ur og lofade eg henne vero i Hrisdall at hiallpa sier æ i sin̄a daga. En ef hun villde anat upa sla. þa skal han domlaust aptur at honum ganga. Lofade eg henne v^c. fridum er þat under erfingium komet. hef eg gefet Steinmode syne minum minar loggiafer sem þetta[3]) bref helldur sem til synes skal vera epter min dag. þvi under adra men eda annara manna born dreg eg aunga peninga undan minum erfingium. Og til meira audsynes og sannenda hier um þry[c]ke eg mitt insigle fyrer þetta

1) Svo. 2) „hier eru i originalnum utslett med gömlu bleke 3 ord sem synast vered hafa: *enum enum yngra*“ (AM.). 3) þā. Apogr.

bref skrifad i Hrisdal i Arnarfiardardolum i Selardals kirkiu sokn midvikudagen næst epter Andresmessu arum epter gudz burd ꝏ°. dc. l og ix[1]) ar.

---

325. 16. december 1559. í Saurbæ.

Vitnisburðr um kaup Eggerts Hannessonar á teinæringi að síra Jóni Eiríkssyni í Vatnsfirði.

AM. Apogr. 4674, m. h. Hans Beckers „Ex originali Vigfusar Jonssonar á Leyrá" (AM.).

Þad giőre eg Steinz[2]) Magnusson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe ad eg medkiennunst ad eg var heimelisfastur i Vadsfirde[2]) j Jsafirde hia Sera Jone heitnum Eirekssyni. huers sãl ad gud nade. þã er hann feck Eggertt til fullrar eignar og friãls forrædess med vilianlegu jãyrde og handabande þad sama .x. ærtt skip sem sagt er Arne Gislasson nu vm̃ klage Eggert Hannesson. for allur slikur giőrningur fram̃ i millum Eggert[s] Hannessonar og sera Jőns Eirekssonar. ad þeim bãdum viliugum̃ sem þetta giorningxbref vtvisar og innehelldur er hier er med fest þessu minu brefe[3]). Stőd eg til baka vid greindañ sera Jőn Eireksson og suo nærre honum. ad eg sã fram̃ yfer őxlena a hőnum þa þesse giőrningur for fram̃ adurgreindra manna i mille. Stőd sera Jőn fyrer nordañ fram̃ i kirkiunne enn Eggert fyrer sunnañ fram̃. og allt samde þeim vel. og sama vored effter er þesse giőrningur főr fram̃ vm̃ veturenn fyrer. þa liet sera Jon Eireksson sina eigeñ menn hafa þetta skip ur Vadssfirde[2]) og vt til Bolungarvikur og skipade sinum

---

1) Árni setur hér „. ." og brot aftan af x, og ritar í athugasemd: „*L.* og þad sem epter fylger er einn hvern vegen rasurad i originalnum. Er og ut þveiged, so ecke verdur lesed þad sidarsta. Kannske þad hafi ãtt ad heita *L. og x.* helldur enn *l. og ıx.* Brefid er og sialft vida skafed, og corrigerad ã Spatiunum. Er þő ad visu originall". 2) Svo. 3) „Þad bref var vitnisburdur Petur Olafssonar og 5 annarra um contract sira Jons Eirikssonar og Eggerts Hannessonar um Botn og Hőrshlid i Mioafirde og teinært skip, dat. fimmtud. epter Palsmesso 1548" (AM.), þ. e. 26. jan. 1548. Það bréf þekkja menn nú ekki.

Radssmanne Jőne Vitessyne ad afgreida þetta sama skip Eggert Hannessyne edur hans vm̃bodzmanne. og so giorde Jon Vitesson og alldreige heyrda eg sera Jon Eireksson audru yfer lysa. allt til deyganda[1]) dagx. þa honum vard til þess skips talad. annarss eñ svo. ad hann hefde þad med sinn godañ vilia vteláted vid Eggert. og bad gud um̃ ad hann nyte þess allvel. Og hier effter vil eg sveria ef þurfa þiker. Og til sannenda hier um̃ þá feste eg ádurgreindur Steinz[1]) Magnusson mitt ȷncigle nedañ á þetta mitt vitnisburdarbref. hvert skrifad var i Saurbæg á Raudasande laugardægenn næstañ fyrir Þorlaksmessu vm̃ veturenn árum eftter gudz hurd M D L. og ix.

---

326. 1559. á Torfustöðum.

Dómságrip um ómagaframfæri.

Ny kgl. saml. 1945, 4to., bl. 227c, m. h. Hannesar Gunnlaugssonar 1666.

Domur á Torfustodum j Midfirde utnefndur af Arna Gijslasyne vm omaga fram̃færslu. dæmdest ei á fied. med þui þeir vissu ei fullañ forlaxeyrer. helldur á hreppenn.

---

327. 1559. á Bessastöðum.

Dómr um refsing þurfandi manna, sem ekki vilja vinna og til eru færir.

British Museum Add, 11,080. 4to., skr. ca. 1670.

Domur um̃ fatæka menn. Dæmdur ȷ Austfiordum.
Biarna Erlendzsonar.

Aullum monnum sem þetta bref siá edur heyra senda Magnus Kietelsson. Biarne Biornzson. Steingrıȷmur Gudmundzson. Jon Biornzson. Audun Jonsson[2]) kvediu Gudz og sijna kunnugt giorande árum epter hıȷngadburd vors herra Christi 1559[3]) a Bessastodum ȷ Fliotzdal á þijngstad riettum vorum vier til domz nefnder af heidarlegum og velburd-

1) Svo 2) Ekki taldir fleiri. 3) Engin dagsetniug.

ugum dandizmanne Biarna Erlendzsyne kongs um̃bodsmanne yfer alla Austfiordu ad skoda og rannsaka og dǒm ǎ ad leggia. um̃ þann sueitar osid og uondan vana. sem er um̃ karlmenn sem ecki uilia uinna og eru tærer til karlar sem kuinnur. og dryia odygd og lete. helldur enn uinna sier uist hiǎ godum monnum. Nu fyrer þann skulld so stendur skrifad ȷ 1 c[apitula] þıȷngfarar B[alks] ad omage sie[1]) skylldur ad huerfa af fienu. þa hann er xv vetra heill og verkfær. þǎ dæmdum uier þǎ og lıȷka vel af hreppnum. þui ad þar fyrer eru þeir nǒgu goder ad ganga um allar sueiter sier til hialpræđiz. lıȷkavel skrifar s[ancte] Paall til Thessalonia Borgar manna ad hann seigest heyrt hafa ad nockrer medal þeirra gange orǎduander viliande ecki uinna. hueria hann avıȷtade fyrer drotten vorn Jesum Christum. seigiande. Eirn og sierhuer ervide med þacklæte og ete sitt eigid braud Enn huer hann ecki hlydugur uæri þessu Gudz orde. þa skyllde hann teiknast upp et cetera. dæmdum vier þeim vȷ keyrishogg. suo marke fyrer hueriu. Skylldu þessa refsing ȷafnt ǎ leggia hreppstiorar sem syslumadur. med uitorde dandizmanna. og þui dæmdum vier þǎ seka 3 morkum sem þeim sleppa fyrr enn ad ȷafnleingd. halft konge. enn hǎlft hreppstiǒrum.

Samþyckte þennan dǒm nefndur ualldzmann og sette sitt innsigle med uorum ȷnsiglum fyrer þetta domzbref. Skrifad ȷ sama stad ǎre og dag sem fyrr seiger.

---

328. 1559. Í Saurbæ.

Vitnisburðr síra Ara Steinólfssonar, að hann hafi aldrei lýst né heyrt aðra menn lýsa því, að Ari Andrésson og Þórdís kona hans hafi gefið Skálholtskirkju Bæ á Rauðasandi.

Bæjarskjalabók ą Rauðasandi (bls. 24—5) m. h. Magnúsar Einarssonar á Jörfa, stafrétt eftir frumritinu: „Under brefenu hanger 1. ȷnnsigli sem er Ara prestz heillt og læseligt. brefed ǎ kalfskinn, ad öllu ospiallad, og hliǒdar so ad öllu sem adur er Ritad". — AM. Apogr. 1206, einnig stafrétt eftir frumritinu.

1) skie, hdr.

Þad giore eg Are prestur Steinolbsson Godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi ad eg hefi spurtt ad vpp a mic hafi verid skrifadur vitnesburdur suo latandi ad eg hefda heyrtt Ara Andresson og Þordise Gisladottur hanz quinnu gefa Bæg[1]) ꝺ́a Raudasandi vnder Skalhollttz kirkiu. huad eg seigi þar neig[1]) fyrer ad eg hafi þad nockun[1]) tima af þeirra munne heyrt og hafi þad verid wppa mic skrifad ero þad osanniṅdi vppa mic skrifud og jnciglud og þar vil eg gudz epter niota. og alldre hefur eg þar frekara vm̄ talad nie viṁ borid. ad eg hefda heyrtt sagtt af yṁsum monnum ad þau hefdi gefed edur villdu gefa Bæg vnder Skalhollltz kirkiu. Eṅ vid onguann hefur eg þann talad ad þad sagdist heyrtt hafa af þeim hionum Ara og Þordise ad þau giæfi Bæg edur hefdi gefid edur villdu gefa vnder Skalhollttz kirkiu. helldur hefdu þeir þad af sogusogn[2]). Eṅ j odru lægi hefur eg og heyrtt sagtt ad Gudmundi Andressyni hefdi rietteliga Bær fallid til erfda eppter fodur sinn Andres Gudmundsson þar fyrer ad hann var hanz ellste sonur og hefdi þꝺ́a dandi menn giortt þann sama med þeim brædrum Gudmundi og Ara. ad Are skyllde hafa til eignarhalltz[1]) Bæg viṁ sina daga. eṅ epter hanz dag þꝺ́a skylldi hann ganga aptur vnder hann Gudmund edr adra nanustu erfing[i]a Ara. ef Gudmundr fielli fyrr fra eṅ Are. Eñ þann gard Bæg skyllde Are huorki giofum̄ gefa nie solum̄ selia nie forbriota meiga vndaṅ greinduṁ Gudmundi edr odrum sinum erfing[i]um sem fyrr seiger. og medr þessu forordi hefdi Gudmundr lagtt Bæg j valld Ara fyrir dandi manna tillog[u]r. er eg nu ñærri lxx ara ad alldre. og heill ad ollu vite og minne hier vm̄. Og til meire sanninda og stadfestu hier viṁ þꝺ́a festi eg greindr Are prestr mitt jnncigli nedaṅ fyrir þetta mitt vitnesburdarbref. huertt skrifad var j Saurbæg ꝺ́a Raudasandi arum epter gudz burd m. d. l og ıx ara.

---

329. 1559. **í Skálholti.**

Reikningr kvikfjár og afgjalda Skálholtsstóls, og stóð hann ráðsmaðrinn síra Einar Ólafsson.

1) Svo. 2) 1206; sogn sogn, skjalabókin.

AM. 260, 4to., bl. 9—13.

Anno. ꝏ. D Lix.

Suo mikil vetrarvanholld fra atta deigi á stadnum oc ollum stadarins buum

Jn primis. kyr ij. tuæuett naut.

Jtem ásaudur. c og lxxx og v.

Jtem tuæuetrer sauder og elldri xxx og viij.

Jtem fullroskner hestar vj og ij ueturgamler.

Jtem fullroskin hrosz. v. og eitt tuæuett.

Suo mikill framgængur ä stadnum oc ollum stadarbuum

Jn primis kyr .lxxxxx. Gomul naut .xl. og þriu. þreuetur .viij. tuæuetur .v. og tuo ueturgomul.

Jtem äsaudur .v. hundrut og .xiiij. Gellder sauder þriu c. lxxxx. og .ix. þrir sauder veturgamler.

Jtem fullroskner hestar .lxxxx. og fiorer. Jtem þreuetrer .iiij. vj. tuæuetrer og .x. veturgamler. Jtem fullroskin hross .xl. og fiogur. þreuetur viij. Tuæuetur .v. Veturgomul vj.

Suo mikit heim tekid ä stadnum oc ollum stadarbuum

Jn primis kyʀ .ix. þriu naut ueturgomul. þriar ær. eirn ueturgamall saudur.

j hestur fullroskinn.

Suo mikit uʀ fodrum j Floa oc ä Skeidum

Jn primis kyʀ .xxxvj. Gomul naut .xvj. .viij. þreuetur .xxxix. tuæuetur. Veturgomul .xl. og eitt.

Asaudur .l. Gamler sauder .xx. og .viij. Veturgamler sauder .c. og .j.

Ein[n] hestur fullroskinn og .j. veturgamall. tuo hross fullroskin. eitt tuæuett. og annat veturgamalt.

Svo micid uʀ fodrum̄ j bädum Hreppum.

Jn primis kyʀ .xxx. þreuetur naut .vj. Tuæuetur .xviij. Jtem veturgomul. xxx. og iij.

ær .vij. .vj. sauder gamler. Veturgamler sauder .c. og xl.

tueir hestar fullroskner og .j. tuæuetur. tuo hross fullroskin.

Suo micid ur fodrum̄ j Skammbeinstada vm̄bodi.

Jnprimis kyr .xix. Jtem .viij. naut gomul .xj. naut þreuetur. Jtem .xvj. naut tuæuetur og .xij. naut ueturgomul.

Jtem æsaudur .xxx. og .vj. tuæuetrer sauder og elld[r]i .xij. Veturgamler sauder .lxxxxxx. og .v.

Jtem einn hestur fullroskinn og ueturgamalt hross.

Suo micit uʀ fodrum j Biskupstungum̄.

Jnprimis .xix. kyʀ. þriu naut gomul. þriu naut þreuetur. v. naut tuæuetur. veturgomul. xx. og .ij.

Jtem .xiij ær. Gamler sauder .vij. og .lxxxx. og .v. veturgamler.

Jtem .ij hestar þrevetrer og eirn fullroskinn hestur. Jtem .j. hross fullroskit.

Suo micit uʀ fodrum j Haukadals umbodi

Jnprimis kyʀ .v. Gomul naut tuo. tuæuetur .ij. veturgomul .iiij.

Jtem fiorar ær. fiorer sauder gamler. lxx. og v. veturgamler.

Jtem eirn hestur tuæuetur.

Suo mikit ur fodrum j Grimsnesi og Oluesi med Laugardal

Jnprimis .xxx. kyr. og .iiij. Gomul naut .xij. þreuetur. xx. og .iij. tuæuetur naut .xx. veturgomul. xl. og .vj.

Asaudur .xxx. og .ij. ær. xj. sauder gamler. Jtem .c. ueturgamler og .lxx. og .ij.

Jtem eitt hross tuæuett.

Suo micıd uʀ fodrum j Heynes vm̄bodi

Jnprimis kyʀ. xiiij. vij naut gomul. Jtem þriu þreuetur. Jtem fiogur tuæuetur. og þriu ueturgomul.

Jtem .iij. ær. Jtem veturgamler sauder .xx. og .vj.

Jtem veturgamalt hross.

Summa ä stadnum og ollum stadarbuum oc j ollum̄ vm̄bodonum med þvi sem til var luckt oc heim tekid

Jnprimis kyr .ij^c^. xx og .vj.
Jtem gomul naut .lxxxx. og eitt.
Jtem þreuetur naut .lx. og .v.
Jtem tuæuetur naut. ll. og .ix.
og ueturgomul .c. xl. og ix.
Jtem äsaudur .vj^c^. xl. og .ij.
Jtem tuæuetrer sauder oc ellri .iiij^c^. og .l.
Jtem veturgamler sauder. vj^c^. og .lxx.
Jtem fullroskner hestar .ll. og. ix.

Jtem þreuetrer hestar .vij.
Jtem tuæuetrer hestar .viij.
oc veturgamler hestar .xj.
Jtem fullroskin hross .xl. og .ix.
Jtem þreuetur hross .viij.
Jtem tuæuetur hross. vij.
og ueturgomul .ix.

Suo mikid uti luckt burt bygt oc til[1]) jarda sett æ stadnum og ollum stadarins buum.

Jnprimis kyr. xl. og ein.
gomul nau[2]) þrevetur naut. iiij.
tvævetur naut .xiij.
veturgomul naut .xiiij.
Jtem asaudur .l. og ix.
gamler savder .xx. og .iij.
veturgamler sauder .lxxxx oc .viiij.
Jtem fullroskner hestar .ij.
þrevetrer .ij.
einn tvævetur.
og .ij. veturgamler.
Jtem fullroskin hross .ij.
tvævetur hross .ij.
og veturgomul .v.

Jtem haufvm vier saman jafnat framganginum oc tilluktunum vid vtlvkternar oc vid þad sem epter var vm sumarid til lifs og bus og til fial[l]s.

Jn primis kyr vt sem jnn.
Jtem asaudur vt sem jnn.
kaplar aller vt sem inn.
Jtem naut og sauder vt sem jnn.

Suo micid til lifs og bus æ stadnum og ollum stadarbuunum

Jn primis kyr .c. xtiger og .v.
Jtnm asaudur .v^{c}. xtiger og .v.
Jtem fullroskner hestar. xtiger og. vij.
Jtem. v. þreuetrer.
Jtem .vij. tuæuetrer.

---

1) Hér á milli stendr (og er of aukið): j. 2) Svo.

og. ix. veturgamler.
Jtem fullroskeñ h[r]oss. xl. og. vij.
Jtem .8. þreuetur.
Jtem .v. tuæuetur.
Fiogur veturgomul.
Suo micid til fia[l]ls æ stadnum og stadarbuunum
Jn primis gomul naut. ıxtiger.
Jtem þreuetur .lx. og eitt.
Jtem tuæuetur .ixtiger. og .vj.
veturgomull[1]) .c. xxx. og .v.
Jtem gelldær .c. og þriar.
gamler savder. iiij^c. xx. og vij.
veturgamler savder. v^c. ll. og. viij.

Svo micel svmar vanhavlld æ stadnum oc sladarbvvm
Jn primis ij kyr. v. naut gomul. þrevetur naut. v. tuævetur. v. veturgomul naut .x.
Jtem asavdur. xx. tvævetrer savder og elldri .xx. og. iij. veturgamler savder .xx. og einn.
Jtem fullroskner hestar. v. einn þrevetur. eitt hross fullroskid.

Suo mickid af fialle ꝏ stadnum og ollum stadarbuunum ad reicknudum sumar vanholldum og haust aflogum.
Jn primis gelldær. xjtiger og ij.
Jtem gomull[1]) naut. viijtiger og. v.
Jtem þreuetur .l. og. vj.
Jtem tuæuetur. ixtiger og eitt.
Jtem veturgomul. c. xx. og .vj.
Jtem gamler sauder. iij^c. ıxtiger og .ix.
Jtem veturgamler. iiij^c. lx. og .viij.

Suo mickil haust aflogun ꝏ stadnum og ollum stadarbuunum
Jn primis kyr. l. og. iij.
Jtem gomul naut. lv.
Jtem þreuetur naut. xv.
Jtem tuæuetur naut. xxiiij.
Jtem veturgomull[1]). iij.
Jtem. ij. ær.

1) Svo.

Jtem gamler sauder .c. og siautige.
Jtem veturgamler sauder. xix.
Suo mickid til lifs og fodurs á stadnum og ollum stadarbuunum
Jn primis kyr. ixtiger og. vj.
Jtem gomul naut. xx. og. v.
Jtem á fiorda vetur .x.
Jtem á þridia vetur. ij.
Jtem á annañ vetur .xviij.
Jtem gamler sauder .ij^c^. og .xix.
Jtem á annañ vetur gellder sauder. ij^c^. xjtiger og .iij.
Jtem ásaudur .v^c^. lx. og .xij.
Jtem gymbrar. c. lx. og. vj.
Jtem fullroskner hestar .xtiger. og .vj.
Jtem á fiorda vetur siau hestar.
Jtem .vij. á þridia vetur.
Jtem .ix. á annañ vetur.
Jtem .vj. á fyrsta vetur.
Jtem fullroskiñ hross .xl. og .vj.
Jtem á fiorda vetur .ix.
Jtem á þridia vetur .vj.
Jtem á annañ vetur .iiij.
á fyrsta vetur. vij.
Suo mickid j fodrum j Floa og á Skeidum
Jn primis kyr .16.
Jtem .iij naut gomul.
eitt æ fiorda vetur.
á þridia vetur. 15.
Jtem æ annañ vetur. 39.
Jtem á fyrsta vetur. 46.
Jtem. 30. lomb.
Suo micid j fodrum j badum Hreppum
Jn primis. 18. kýr.
Jtem .13. naut æ þridia vetur.
Jtem á annan vetur .21.
Jtem á fyrsta vetur. 25.
Jtem lomb. 90. og .ij.
Suo micid j fodrum j Biskupstungum

Jn primis kyr. 22.
Jtem eitt naut gamalt.
Jtem. 2. áá fiorda vetur.
Jtem. 4. áá þridia vetur.
Jtem æ annan vetur. 17.
Jtem áá fyrsta vetur 21.
Jtem lomb. c. 28.

Suo micid j fodrum j Oluosi. Grimsnesi med Laugardal
Jn primis kyr. 17.
Jtem 8 naut áá fiorda vetur.
Jtem æ þridia vetur. 21.
Jtem æ annan vetur. 35.
Jtem æ fyrsta vetur. 39.
Jtem lomb. 60.

Suo micid j fodrum j Skambeinstada vmbodj.
Jn primis. 16. kyr.
ij. naut gomul.
Jtem .8. æ fiorda vetur.
Jtem. ij. æ þridia vetur.
Jtem. ij. æ annan vetur.
Jtem. 17. æ fyrsta vetur.
Jtem lomb. 66.

Jtem j Heynes vmbodj: iij. kyr.
Jtem. iij. áá fiorda vetur.
Jtem ij. æ þridia vetur.
og. ij. naut æ annan vetur.
Jtem eitt áá fyrsta vetur.
19. lomb.

Summa j fodrum æ stadnum og ollum stadarbuunum og j ollum vmbodunum
Jn primis kyr. c. 80. og. 8.
Jtem gomul naut. 30. og. j.
Jtem æ fiorda vetur .32.
Jtem áá þridiu[1]) vetur .68.
Jtem æ annan vetur. c. xx. og. iij.
Jtem æ fyrsta vetur. c. xx. og. ix.

1) Svo.

Jtem lomb. iijc. l. og. v.

Jtem hofum vier samañ jafnad þui sem var til lifs og bus vm̃ sumarid og til fial[l]s vid þat sem epter var vm haustit til lifs og fodurs. at ufreicknudum[1]) ollum vanholldvm og aflogum.

Jn primis: kyr og ǿsaudur vt sem jnn.

Jtem gomul naut og vng vt sem jnn.

Jtem gamler sauder og vnger vt sem jnn.

Jtem gamler hestar og vnger vt sem jnn.

Jtem gomul hross og vng vt sem jnn.

Summa kirkiu kugilldi j Floa og æ Skeidum 35. og. x. aurar betur.

Jtem hia Sira Stefane kugilldi fim [j] Langholltj.

Summa leigu kugilldi j Floa og Skeidum. ijc. l. og. ix. og x. aurar.

Summa kirkiu kugilldi j badum Hreppum. vj.

Jtem leigu kugilldi hundrad. xxx. og v.

Summa kirkiu kugilldi j badum Biskupstungum. vj. kugilldi.

Jtem leigu kugilldi hundrad. xxx. og. viij

Summa kirkiu kugilldi j Oluosi. Grimsnesi med Laugardal. 12.

Jtem leigu kugilldi. ijc. xx. og. iij betur.

Summa kirkiu kugilldi j Skambeinstada vmbodj. 25.

Jtem leigu kugilldi. c. xx. og. viij.

Summa leigu kugilldi j Heynes vmbodj. 85. og halft.

Summa kirkiu kugilldi j Nesia vmbodj. 47.

Jtem leigu kugilldi. 86.

Svmma svmmarum kirkiv kvgilldi i avllvm vmbodvnum. c. x. oc. iij.

Svmma svmmarum kvgilldi ǿ stadnum og avllvm stadarbvvnum og j fodrum og leigu kvgilldi j avllvm vmbodvnum og stauku kvgilldi hia avdrum monnum .xijc. ll. og. vj.

Svmma svmmarum gomul naut og ung. iiijc. og. iij.

Svmma svmmarum gamler savder og vnger. vc. og. xij.

Svmma svmmarum gamler hestar og vnger. c. og. xv.

Svmma svmmarum gomul hross og vng. lxx. og. ij.

Svmma lomb j avllum vmbodvnum. iijc. l. og. v.

---

1) Svo.

Svo micil vadmal komen til stadarens. l. voder og. viij.

Svma hlutar skreid og landskylldar skreid epter skip og menn j Grindavik. Herdisarvik. Selvogi og Þorlakshofn med Eyrarbacka. Jn primis. vij lester. vjc. og lxx. reiknadizt skreidin wt sem jnn.

Suo micil smior heim komeñ til stadarins. fimtige vætter annars hundradz. og. vij. vætter og eirñ fiordungur betur.

Suo micil vetrar vanholld med aflogun til atta dags[1]) ꜳ stadnum og ollum stadar buum til atta dags[1]).

Jn primis .20. kyr.

naut ꜳ þridia vetur[1]). og naut æ fyrsta vetur[1]).

æsaudur. viijtiger og. vij.

Jtem v. sauder gellder.

og. viij. sauder veturgamler.

Jtem einn hestur æ þridia vetur.

Stod þennañ Reickningsskap Erlig persona Sıȷra Einar Olafsson radzmann. voru þesser reickningsmenn Sıȷra Jon Biarnason. Biorñ Olafsson. Þordur Jonsson. Þordur Gislason. og Þordur Gislason prestar. Gisle Sueinsson. Tumas Gunnarsson. og Hemingur lesarenn.

---

330. [1559].

Sakargiftir Árna Gíslasonar á hendr Eggert lögmanni Hannessyni.

AM. 234, 4to., bls. 508—9, skrifað um 1624 fyrir Odd byskup eftir bréfabók Árna Gíslasonar á Hlíðarenda. Ártalið er að vísu ekki nefnt hér, en það má sjá af svörum Eggerts, að þau eru frá 1560, en sakargiftirnar árinu fyrir.

Aunnur klogun mote Eggertt.

Suo felldar saker hefi Eg A[rne] G[isla]son ad klaga til E[ggerttz] H[annes]sonar.

fyrsta sauk ad fader hanz Hannes Eggerttsson greıȷp fyrer sijra Jone heitnum Ejrekssyne an allrar afhendingar nýtt farmaskip. og skiladi þuj alldrej apttur. hafa verid sijdañ meir enn xl ꜳr.

---

1) Svo.

Su aunnur sauk ad Eggertt hefur og helldur þad skip sem [hann] hafdi af sijra Jone heitnum an allra peninga.

Su þridia sauk ad E[ggertt] tok ad sier afhendingarlaust ȷarder Sıȷra Jonz Eirekssonar. ad honum oviliugum.

Su fiorda sauk. ad hann tok fra ȷordum Sıȷra Jonz ij ǻsaudar kugilldi. og Bygdi þau med kongsinz iaurdum ȷ Adalvijk. hafa þau þar verid ȷ xij eda xiij ǻr.

Su fimtta sauk ad þrattnefndur Eggertt tǿk afhendingarlaust landskylldina af ȷordunne Furufirde.

Þǻ siǒttu sauk ad Eggertt hefur halldid fyrer mier j iij ar ij kongsinz kugilldum suo eg hefi þar ongvañ Reıȷkningskap af feingid.

Su siǒunda sok ad E[ggertt] hefur rofid a Sijra J[one] E[ireks]s[yne] iij konga Bref. j fyrstu kong Christianz Bref. þarnæst kong Hanz Bref. þridia annad kong Christianz Bref.

Su attunda sok. ad þrätt nefndur E[ggertt] hefur rofid ǻ Sijra J[one] heitnum iiij alþijngizdǿma. af laugmonnum utnefnda. og sıȷdañ samþycktta. J fyrstu af Vigfuse Erlendssyne sunnañ og austañ ǻ Jslandi. Saumuleidiz af Finnboga Jonssyne logmanne nordañ og vestañ ǻ Jslande. hier med döm og urskurd Þorleifz Pælzsonar. Suo og Ormz Stullasonar hverier þä voru laugmenn eirn eptter annañ. nordañ og vestañ ǻ Jslandj. Hier med hefur þrǻtt nefndur Eggertt rofid og ad ongvu halldid döm Guttormz Niellssonar laugmanz ı Noreigi. og rijkisinz rǻdz þar. Et cetera.

---

331. [1559–60]

Kærur Árna Gíslasonar á hendr Eggert lögmanni Hannessyni.

AM. 234, 4to., bls. 507—8. skrifað um 1624 fyrir Odd byskup eftir bréfabók Árna Gíslasonar á Hlíðarenda.

Sakargiptter gefnar Eggertt H[annes]s[yne].

Eg A[rne] G[isla]son kunngiore ydur þad ollum dandimonnum sem hier eru samañkomner. ad saker þeirra gripdeillda og orettligra atteckta og enn nu med rangligu hallde eg reıȷckna ad E[ggertt] H[annes]son hefur haftt ǻ peningum S[ira] J[ons] h[eitens] E[ireks]sonar. og enn olaugliga ȷ

dag helldur fyrir mier. og fyrer þā grein er suo stendur skrifud ȷ riettarböt Hakonar kongz. þar ed suo seiger. Hvervitna þar sem laugmonnum edur audrum skynsomum monnum lijst. ad syslumenn edur kongsmenn[1]) þeirra taka rangliga peninga manna. an laugligra sokna. og kunne einhver suo fāvijz edur oriettsyn ad vera. Þā vilium vier ad þeir hiner somu sæki ongvan̄ rett fyrr enn þeir hafa riett giort. þejm sem þeir toku aflaga fyrer eptter Laugmanz og annara godra manna radi.

Jtem ȷ annari grein stendur og suo skrifad ȷ Rettarbot kong Christianz. Nu ef logmenn eda syslumenn verda sanner ad þuj. ad þeir hallda eij kongz þegna til rettinda. þā vite þejr sannliga ad þejr skulu missa þionustunnar. og suo vorrar vinattu med.

J þridiu grein stendur og suo skrifad ȷ vorre landz laga Bōk. hvar ed fyrerbýdur ad þeir sieu lienzmenn sem eij eru fullvedia apttur ad bæta utan̄ bændur samþycke annad. etc. Virdast mier þau forfôllin̄ ecki vorkonligre sem vilialeysid ad geingur. enn hin þo vanefnin̄ verda meige. þuj fyrer þessar greiner og þær fleijre adrar sem ȷ Gudz laugum og landz hier ad luta. Lýse eg þuj hier fyrer ydur ad eg helld adur greindan̄ E[ggertt] H[annesson] aungua doma mega rettliga utnefna. urskurda nie samþyckia. og ongvan̄ saksokum sækia. hvorcke sinna vegn̄a nie annara. fyrr enn hann hefur eptter logmāle og godra manna yfersyn bætt og betrad sıȷnar attecktter eptter laugum. Vijkur logmalid vijda ā um̄. ad ejnum valldzmanni bere ad vera Riettlätum og rōdvondum. Enn eigi flockzforinge edur forsagnarmadur til nockra ologligra attecktta. riett ȷ mote logmalenu og sialfz sijnz samvitsku. og vera suo fyrermyndan̄ fram̄hleypinna favijsra manna. til einz oheyriligz eptterdæmiz.

---

332. 10. janúar 1560. á Efri Þverá.

Vitnisburðir um að Hallr Magnússon hafi fengið Benedikt Halldórssyni lögveð í jarðeignum sínum.

---

1) Svo.

AM. Apogr. 4683 „Ex orig. Hlidarend".

Þat giorum vid Olafur Arnason. Andres Jonsson prestar. Gisle Halldorsson. godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe. at vær vorum j hia. saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna Benedictz Halldorssonar og Hallz Magnussonar. at so fyrer skildu og undertoludu. at fyrr nefndur Hallur Magnusson gaf og sellde adur nefndum Benedickt Halldorssyne logved sem bok giorer rád fyrer. þar hun suo seiger. nu vill madur leggia logved j land mannz. huort sem þat er fyrer landz verd edur adra aura et cetera. Stendur og suo j sama capitula: Riett er at giefa edur selia landzmala eda ved og suo annarra gripa. ef sa er jnnan hieradz er vid tekur. Nu firer þessar greiner og adrar fleire sem hier at hniga. þa handsalade opt nefndur Hallur Magnusson Benedickt Halldorssyne med jayrde sinnar kuinnu Arnfridar Torfadottur at hann skyllde fyrstur kaup a eiga ollum sinum fastaeignum med soddan mote at tittnefndur Benedickt Halldorsson skyllde honum slika peninga fyrer greida sem þeim sialfum semde og hann skyllde honum fyrstum bioda. þa falt være. suo og lofade titt nefndur Hallur Magnusson j sama handabandi at hann skylldi fyrre selia sinar eigner en sinnar kuinnu Arnfridar. Og til sanninda hier vm setium vier fyr skrifader menn vor jnnsigle fyrer þetta giorningsbref huert ed skrifad var a Efre Þuera j Eyiafirde midvikudæginn næstan epter xiii. vm veturinn Anno Mc. dc. og lx.

Suo og heyrdum vær somu menn Hall Magnusson suo tala j þessu sama þeirra handabande. at ef hann þyrfte at selia sinar jarder suo at hann ætti .vc. skulld at giallda. og hefdi ecki sialfur lausafie til. þa skylldi Benedickt til sin leysa jordina Christnes firer slika peninga sem hun verd være [og] honum greida edur hanz erfingium. samþyckte allan þennan þeirra giorning hanz kuinna Arnfridur Torfadotter med jayrde og handsolum. og hier epter vilium vær sueria ef þurfa þiker[1])

---

1) „Þriu innsigle hafa fylgt brefenu, eru nu burtu" (AM.).

Þad giore eg Magnus Gunnsteinsson og Ossur Jonsson godum monnum kunnugt med þessu ockru opnu brefe. at vid vorum stadder á alþinge þa datum skrifadist ᴍᶜ. dᶜ. lx. heyrdum vid Benedickt Halldorsson lysa fyrer Eggert Hannessÿne logmanni nordan og vestan æ Jslande at hann hefde lagt logved j jarder Hallz Magnussonar þær hann ætte edur Eigande at yrdi. þa hefde hann lofad sier firstum at selia. suo og vissum vid sem fleire adrer j Eyafirde. at Benedict hafde lyst þessu ædur fÿrre vm veturinn a sama are firer .vi. gronnum sinum. og hier epter vilium vid sueria ef þurfa þyker. Og til sanninda hier vm[1]).

---

333. 28. janúar 1560. 1583. í Hjörsey.

Vitnisburðr Jóns Oddssonar um að síra Pétr Einarsson hafi gefið Ólafi Ólafssyni jörðina Sámsstaði í Laxárdal, er Ólafr gekk að eiga Sigríði Þorsteinsdóttur.

AM. Apogr. 4184 „Ex orig. Halldoru Erlendzdottur j Bőlstadahlid. innsigled hanger vid brefed“.

Suo fellan vitnisburd ber eg Jőn Oddzson. at þá lidit var frá Gudz burd 1560: j Herseÿ fyrir Myrum sunnudaginn næstan fyrir kiertamessu um veturinn. var eg vid staddur med fleirum ődrum gődum monnum: sá ec oc heyrda á: þad Olafur Olafsson giptist Sigrijdi Þorsteinsdőttur med þessum skilmála at sijra Petur Einarsson gaf Olafi Olafssyni alla jőrdina Sámstadi er liggur i Laxárdal i Hiardarholltz kirkiu sőkn med őllum þeim gőgnum og giædum sem greindri jordu fylger oc fylgt hefur at fornu oc nyu oc Sijra Petur vard fremst eigande ad. og med ollu forordzlaust Olafi Olafssyne til æfinlegrar eignar og friálss forrædis. Og þessa fyrr greinda jőrd Sámstade gaf Olafur Olafsson sinne kvinnu Sigrijde Þorsteinsdőttur uppi þá fiordungzgiőf sem hann gaf henne ur þui hundrad hundrada sem hann og adrer adstandendur honum tőldu til giptinga j mőtz vid fyrr nefnda

---

1) „ecki er þetta leingra.“ (AM.). Árni segir, að þessi vitnisburðr hafi verið ritaðr „utan á brefed, manu coæva“.

Sigride. Gieck greindur Petur Einarsson til handabandz vid Þorstein bonda Torfason. ȷа̃tadi oc samþykti þad Olafur Olafsson giæfi þessa þrа̃tt skrifada jôrd sinni kvinnu Sigrijdi uppi а̃dursagda fiőrdungsgiôf. Og til meire audsyningar hier um̃ set eg mitt ȷnncigle fyrir þetta vitnisburdarbrief. epter hveriu eg vil sveria ef þôrf gierist: War þessi vitnisburdur utgiefinn Anno Salutis 1583.

---

334. 20. febrúar 1560. í Nýborg.

Friðrik konungr annar kvittar Knút hirðstjóra Steinsson um reikningsskap af Íslandi 1558—9, Jónsmessna í milli.

Ríkisskjalasafn Dana, Klevenfeldts Saml. Fasc. 156 (undir Steensen). Frumrit á pappír. Innsiglið dottið frá (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 369, 4to).

Wij Frederich thennd anden med gudz naade Danmarckis Norgis [Wend]is och Gottes konning. Hertug vdi Sleswiig. Holsteinn. Stormarnn och Diithmerschenn. Greffue vdi Oldennburg och Delmennhorsth. Giôr alle witterligt att oss Elskelige Knud Steennssenn wor mannd thienner och Beffalinngsmannd paa worth Lannd Jslannd haffuer nu giort oss rede och Regennschaff for Daler Penninge. Wadmell. Jslanndzfisk. smôr. meell. malt. humble. Salt. Leffuenndis kiôr och vnngnôd. Faar. Lamb. heste. ôegh. Enngelst clede. Sarduug. Lerrit och anndre ware som hann paa wore wegnne haffuer vpborith paa worth Lannd Jslannd. baade for Sônndenn och Norden tiill Leie aff iiii^c xxxix leiequiler som stannder hoes wore Jorder. Jtem aff xj stocke quile och xxvij kirckequile som stannder hoes fremmede och kiercke iorder. Tisligiste vpborit vdi Lanndschiild. Schibstold. Sagefaldt. aff wore prouister Fiischelaad och aarlig affgiffter aff nogle kronenns closter. Siiseler och Jorder och vdi anndre adschillige maade epter hanns registers och regennschabs liidelse. Frann Sancti Hanns dag mithsommer 1558 och tiill same Aarsdag nest forleden Mdlix Och ther vdinndenn lagt och beregnnit huis hannd aff siiste regenschab Schuldig och igienn Beholdenndis wor. Hans vdgifft ther aff som hann fortherit haffuer

paa Bestede. Wiidöð och Mosfeld. forspiiseth tiill fischerij paa wor baadtz laadder. sold for Penninge. Forsenndt tiill wort slott Kiöpnehaffnn. Andtwurdet Simenn Surbeck wor fogit paa Wespennöe och wor Rennthmester Jochim Beck Epter thieris quitanntzis liidelsse. giffuit arbeidtz folck tiill lööñn. vdsaatt paa leie. och vdi anndre adschillige maade foruanndlit epter Hanns register och regenschabs liidelsse. Tha offuer alt lignnet och lagt hanns vdgifft emod same hanns Jnndtegt och vpbörinng Epter hanns register och regenschabs liidelsse Bleff hann oss schiildig. Ett thusinnd halffierde hundrede tredue daler Huilcke hann wor Rennthmester Jochim Beck paa wore wegnne nu Annthwurdet och affbetalde. och er igienn beholdenndis paa wort lannd Jslannd ij forraadt. jc vj worder[1]) wadmell. iijc xxviij vetter. ij föringger smör. iiij lester jc xlvij islanndzfisch. ix tönner mell. iij tönner malt. vj tönner baisalt. j tönne erther. iij sider flesch. iijc xlj kiör oc vnngnöd. jxc xiiij faar. Kookropper vij. Faar och Lambkropper xviij. iij kuuhuuder. xcj heste och öegh. ij tönner thiere. iiijm. iiijc. xxxviij nodsöm. xiiij fische liner och xij faune. lxx alnne och j wllelerffuit som hann haffuer Annthwurdet ossz elskelige Pouell Stiisenn wor fogit mett holdzgodz. fischebaade med aldt thieris redschab och tiilhörinng paa wore gaarde Bested. Widöð. Musfeld och aunderstedz innthet wnndertagit som forne Pouell Stigssenn er Jnndschreffuit for ett Jnuentarium. Och ther som nogit ydermere vdspöries kannd som forne Knud Steennssenn iche haffuer oss beregnnit. thet schall her epter aff forne wor fogit Pouell Stigssenn indfurdres och Jnndkreffuis ossz tiill beste. Ladenndis forne Knud Steennssenn och hanns Arffuinge quith och kraffslös. Aff ossz wore arffuinger och epterkommer konninger vdi Danmarck for forne jm iiijc xxx daler och offuerannthwurdet Jnuentarium som hann frann siig leuerit haffuer vdi alle maade.

Giffuit paa wort Slott Nyburg thenn 20 dag februarij Aar. et cetera. Mdlx.

Vnnder worth Signneth

Friderich.

1) þ. e. voðir.

335. 24. febrúar 1560. á Þingeyrum.

Síra Snjólfr Jónsson kvittar Árna Gíslason um andvirði Núps fremra í Miðfirði (ágrip).

AM. Apogr. 1022 „Ex originali Sæmundar Magnussonar a Holi i Bolungarvik", ágrip m. h. Árna Magnússonar. Árni lýsir innsigli síra Snjólfs.

Sniolfur prestur Jonsson medkennir sig ad hafa sellt iördina alla *Fremra Nup* i Midfirdi Arna Gislasyni og fulla og alla peninga fyrir greinda iörd uppbored af nefndum Arna G[isla]s[yni] gefande Arna og erfingia kvitta um adurgreint iardarverd. kvittunarbref þetta er skrifad a Þingeyrum j Vatzdal þridiudagen j Faustuinngang. ꝺ. D. lx.

---

336. 6. mars 1560. á Þingeyrum.

Vitnisburðr um sama efni sem næsta skjal á undan.

AM. Apogr. 1023 „Ex originali Sæmundar Magnussonar a Holi i Bolungarvik", ágrip m. h. Árna Magnússonar.

Anno 1560. faustudaginn fyrstan j faustu[1]) a ytri Þverä j Vestara Hope medkendist sira Sniolfur Jonsson. med handabandi vid Arna Gislason. ad hann af greindum Arna uppborid hefdi fulla og alla peninga fyrir iördena alla *Fremra Nup* j Nupsdal j Midfirdi epter þvi sem Arne hafdi honum lofad. og gaf Arna med handsaulum kvittañ um adrsagt iardarverd. Nærverandi voru Jon Mattheasson. Styrkár Hallzson. Eirekr Magnusson. prestar. Einar Sigurdson. Jorundur Loftsson. Haldan Einarsson. Eirekr Jonsson. Jon Jorundsson og Biarni Jonsson. sem hier um vitnisburd (kvittunarbref kalla þeir þad) utgefa a Þingeyrum j Vatnsdal Midviku-d[aginn] næstan fyrir Griegoriusmesso anno ut Supra.

---

337. 9. mars 1560. í Skálholti.

Bréf Gísla byskups Jónssonar til almennings um altarisgöngur.

1) þ. e. 1. mars.

AM. 238, 4to., bl. 125—6 (eldra blaðatal 95—6), Bessastaðabók, með samtíða hendi Vigfúsar Jónssonar á Kalastöðum.

Bref um þionustugiord.

Ollum og sierhuerium lærdum og leikum. bændum og buundum. kuinnum og kaurlum. rikum og fatækum. ungum og gaumlum þeim sem þetta mitt bref siä edur heyra. æski eg Gisli Jonsson. ouerdugur Superintendens S[kalhollts] S[tigtis] fridar og farsælldar. æfinligrar lucku og uelferdar af almattigum gudi fyrir forþienañ hans sonar Jhesu Christi med heilags anda samuerkan og upplysing Amen.

Vitid allir samañ brædur og syskin ȷ gudi ad mic angrar storliga ad ec [a] ur maurgum staudum til ad frietta (þad uerr er) huorsu ad almugafolk uill litt gefa sig til sinnar þionustutekiu. sem er þo þann dyrasti skattur ad Jhesu gudz son skeinkti oss ȷ þann tid ad hann giordi uid oss þann eȷlifa sattmala og batt uid oss sinn dyrasta uinskap sem er hans eigit holld og blod. þyrma hier til aullum timum ᾰ ari. vtañ epter gaumlum og ogudligum uana falla hier til eitt sinn ᾰ moti paskum. þeirrar meiningar ad þa mun folk hæfiligra uera til þuilikrar þionustu. og þad muni eñ riettasta tid til þessa haleita embættis uera. uita ecki suo micit ad gudz Sacramentum sie ætid heilagtt og heilagtt aullum riettruudum og þess auaxtarsamara sem þad er optar medtekid. eñ ad eilifu skadsamt fyrir uantruada. þad eru þeir sem þikiast fyrir adra hluti til gudz rikis komast vtañ fyrir pisl og pinu drottins vors Jhesu Christi. þuiat huersu optt eda sialldañ þuilikir uantruadir medtaka gudz likama og blod. þa auka þeir sier þar ut j eijlifa fordiorfun oc fordæming. huad ed Pall postuli klarliga uottar til Ch[o]rintieos ȷ fyra sendibrefi og. u. capitula. þar fyrir neydunst eg[1]) til mins embættis uegna epter Jhesu Christi gudz sonar bifalningu og mins nadugasta herra kongs oc allra enu yppurstu yferbodara þuiliktt folk vt af þionustunni setia. og aullum minum kennimonnum um alltt Skalholltzstickti med ollu fyrirbiodandi under ypparsta hegning þeirra kennimannligs embættis. ad þeir einskis hattar personu huorar tegund-

1) tvískrifað í hdr.

ar ad uera kann. huorki konur nie karla þionusti sem eigi uilia[1]) optar á arinu ollu utañ eitt sinn á moti paskum uilia[1]) til gudz bordz ganga. eda sem allra þyngst er. ad þad folk sem ecki uill med allri godfysi sin kristilig frædi j sitt modurmal læra eda þad folk sem ad aungua skynsemd hefur æ huad gudz Sacramentum er eda huad þad stodar et cetera. Eñ ec skyllda til prestana alla oc sierhueria j sinni þingá folkinu þuiliktt med allri godfysi læri oc underuisi. ef þeir uilia annars rietter kennimenn blifa. Suo einginn meigi ydur um kenna. Hier med er ec oc fyrirbiodandi. ad einginn setie sig til nauckurs kennimannligs embættis jnn j annars prestz þingá. Suo oc lika fyrirbyd ec ollu folki ad flia fra sinum soknarpresti uñdir þionustugiord annara þingapresta. vtañ fyrir fulla og þraunguandi naudsyn. þo med profastanna radi oc samþycki. eñ huerier sem ad hier j moti giora. þa seigi eg j saukum uera. Sidan fyrirbyd eg og prestum ad þionusta þa sem nauckra afgudadyrckan hafa. eda j nauckrum opinberum laustum lifa og eigi uilia uid skiliast oc af lata. Nu huad huorir um sig lærdir og leiker uilia hier ecki af hallda sem j þessu minu brefi stendur þa abyrgi ec þeim allañ ueg og uanda. sem huorir um sig kunna hier ut af ad fa. og þeir sem eigi uilia ad þessu minu aminningarbrefi gaum gefa. viti fyrir uist ad þeir skulu annat stridara seirna meir fa. huad eg uil gud minn bidia ad eigi med þurfi. med þessu ydur alla gudi bifalandi Amen. Og til sanninda hier um þrycki ec mitt jnnsigli á þetta bref. skrifat j Skalhollti laugardaginn j jmbruuiku á langafaustu Anno 1560.

Byd eg profaustum ad lesa þetta mitt bref huer j sinu umdæmi sem optast og afuenda sinum þingaprestum copiu hier ut af[2]).

---

338. 9. mars 1560. í Skálholti.

Bréf Gísla byskups Jónssonar til almennings um fórnarupphald.

1) Svo. 2) Utanmáls neðan við þetta bréf er ritað síðar á sömu öld: „Bref Joni laugmanni og Sijgurdi Jonssyni. Jtem Oddi Sniolfs-(syni)“.

AM. 238. 4to., bl. 126—7 (gamalt blaðatal 96—7), Bessastaðabók, með samtíða hendi Vigfúsar Jónssonar á Kalastöðum.

Bref um fornar vpphalldit.

Øllum og sierhuerium. lærdum og leikum ungum og gaumlum. konum og kaurlum. sem þetta mitt bref sia edur heyra æski eg G[isli] J[ons]son o[uerdugur] S[uperintendens] S[kalholltssticktis] nadar og fridar af gudi faudr[1]) fyrir forþienañ hans kæra sonar Jhesu Christi med þeim heilogum anda Amen. Vitid alltt saman gott folk ad mier er kunngiortt eigi alllitil sturlan og hneykslan mun ὤ medal ydar komiñ uera um nauckra þa breytni sem ad ydur þikir upp komiñ uera ȷ kennimannligu embætti. sem er ad þad fornar upphalld skuli nu ecki uera suo ȷ messu sem papistarner adur hofdu. Suara ec ydur ȷ fyrstu suo til. ad sie su gamla oc ogudliga papista messa med sinum aullum og marghattudum ceremonium nidur brotiñ og af laugd. þa uæntti eg ad eitt mundi eiga audru ad fylgia. suo ad þad hid ranga og orietta med aullu ȷ burtt skufadist og ad aunguo yrdi. eñ þad hit rietta med gudligri reglu staudugtt blifi. uilldi eg med gudz hialp þad eina fyrir mina kennimenn leggia. ad eg uilldi bikendur uerda huar sem fram kæmi. vtañ landz edur ȷnnañ fyrir mina yferbodara. uilldi eg þa hafa spurtt ad. sem þessa upphalldz mest sakna huortt þeir þeinkia sier meiri stod muni uera ad synenni utuortis edur ad heyrñ ordanna. og ad med[1]) bergingunni med krapti truarinnar. þad trui ec suo muni skrifat standa og lesit uera. M[a]tt. 26. Marcij 14. Luce 22. Cor. 11. ad Jhesus gudz son tok braud og blezadi braut þad. gaf þad og sagdi. medtakid og etid. þetta er mitt holld et cetera. Jtem tok hann kaleikinn. liet ȷ uijn blezadi gaf þeim og sagdi dreckid aller hier af et cetera. hier heyrist ecki ad hann upp lypti og eins kostar þeim syndi. helldur þeim aullum afueñtti til medtekningar. huer gafa ad uera skylldi fæda. næring oc lifgañ salarinnar. þui merkit med sialfum ydur. huer hugbot er ad þui ad sia allzhattada goda fædu. og fa ecki af henni meira. er þann sami ecki suo hungradur sem hann uar. vtañ mann-

1) Svo.

raun ad meiri. huer lifgañ mun þad þa þinni salu. ad sia gudz bordhalld. eñ hafa þar ecki af meira. O. huad darligtt þuiliktt er. ad bregda og breyta gudligum setningi epter mannanna uilia. og bera sig ad þui ad bæta um fyrir sialfum gudi. marger sau Christum personuliga oc trudu ecki ad helldur. Eñ suo stendr skrifat. Joh. 20. Sæler eru þeir sem sia eigi og trua þo. hefi eg suo uida uerit oc til margra sied ad ec kann þa ecki alla ad telia. bædi uorn naduga kong og adra herra med doctorum. meistorum oc morgum audrum otelianligum lærdum og leikum. huerir allir samtt hafa ad gudligu embætti stadit og eigi ad þessu upphalldi farit edur nauckra magtt gefit. helldur ordunum hlytt. og ad þeim gætt og hafa uitad j þeim ordum allañ kraptinn jnnifolginn. til medtekningar truudum. er nu annad huortt til. ad kongur og kennimenn giore epter almugans uilia. eda almuginn hlydi sinum kongi og þeim fatækum kennimonnum sem j hans ʀiki skulu gudz uegna þiona. seigi eg þad af med ollu ad huorki ec nie miner kennimenn skulum uorn kennimannskap fremia j moti gudz setninge. mins herra kongsins bodi eda annara heidarligra lærdra manna uppteknum hætti. Eñ eg byd mig til oc mina kennimenn. ad fremia þann allañ kennimannzskap vtañ kirkiu oc jnnañ epter þeim aullum mata sem j kongs ordinantiu stendr. oc þui allz hattudu formi sem j Danmaurk og Noregi er nu framid. viliañdis þar ecki af uikia. huorki fyrir uilld nie fyrir nauckurz mannz uinattu. epter þui fremstu sem gud gefur mier og minum kennimonnum uit og skyn til. ma þar fyrir huer sem uill hafna mier og minum. er eg þeim þad aullum abyrgiandi. huada skada sem huer kann sier þar ut j ad giora. eñ eg uil giarnañ aunguom sturlan giora eda nauckurn afuega leida j þui sem nauckurs mannz saluhialp ꝺ́áhrærer. uil eg minu efni þar vpp ꝺ́á og suo allra minna til gudz nadar skiota þui bid ec ydur um vpp ꝺ́á gudz uegna alla og sierhueria ad einginn sturlli sig sialfar framar meir j nauckri uantru. um þetta messu upphalld. uerdur þetta upphalld þui ollu audru ad fylgia. sem þier uitid ad af er tekid. og þier enu ueiku og uañtruudu miog fast sakna. þui at betra er ad þoknast gudi enn monnum. Actorum 3.

Med þessu ydur alla samañ allzmegtugum gudi bifalandi til lifs og salar Amen. Og til sanninda hier um þrycki ec mitt innsigli ꝏ þetta Bref. skrifat j Skalholltti 9. dag Marcij. Anno domini. 1560.

Byd eg minum officiales og profaustum og suo aullum þingaprestum ad lesa þetta mitt bref fyrir aullum og sierhuerum þeim til uiduaurunar. eñ oss til afsaukunar viliañdis j framtidinni nærst gudz hialp. meiri auisun ꝏ giora um þetta upphalld. Gvd gefi oss aullum sina nad Amen[1]).

---

339. 10. mars 1560. á Hólum.

Vidisse af dómum um Strjúg og Refsstaði.

JS. 66, 8vo., m. h. Grunnavikr-Jóns ca. 1740, eftir frumtransskripti.

[Hér kemr i transskripti:

1. Bólstaðarhlíðardómr 8. okt. 1554, Dipl. Isl. XII. nr. 499.
2. Þorkelshólsdómr 13. apr. 1553, Dipl. Isl. XII. nr. 303.
3. Bólstaðarhlíðardómr 29. apr. 1553, Dipl. Isl. XII. nr. 307.

Transcript af Striwgsdőmunum.

Þat giðrum vier Suartur Arnason oc Jon Biornsson prestar. Magnus Ionsson oc Hallsteinn Einarson leikmenn godum monnum viturligt med þesso voro opno briefi. at vier hofum sied. skodat oc yferlesid bref med heilum. oskoddum hangandi innsiglum ord epter ord suo latandi sem hier fyrir ofan skrifat stendur. Og til meire sannenda hier vm settum vier fyrr greinder menn vor innsigle fyrer þetta vitnisburdarbref: huertt ed skrifad var a Holum i Hialltadal: tiũnda dag marcij manadar anno salutis ꝏ. d. Lx.

---

340. 16. mars 1560. á Möðruvöllum.

Jarðaskiptabréf, og er skipzt á Bakka í Öxnadal, með Auðnum og hálfum Skjaldarstöðum, við Saurbæ i Hörgárdal, en lýst itökum og landamerkjum.

---

1) Utanmáls við þetta bréf er með samtíða hendi skrifað: „Nv er best hia sinni kærvstv festarmey. Far þu uel sæti. Favrv vid nv ad hatta Elskañ min god“.

Jbsk. AM. Eyjaf. 7.

Þad giorum vær Jon prestur Jonsson. Gijsle Hakonarson. Jon Stirbiarnarson. Gamle Kolbeinsson. Stephan Þorolfsson. og Helgi Magnusson. Godum monnum̃ kunnugt. med þessu voru opnu briefi. ad arum epter gudz burd ᴍDLx a Modruvollum ȷ Horgardal. a Gudmundardag um veturinn. vorum̃ vær hia saum og heyrdum a ord [og] handaband þessara manna sera Biarnar Gijslasonar af eijrnri alfu. eñ af annare Jons Oddssonar. ad suo fyrerskildu. ad Jon Oddsson. selldi sira Birne Jordina halfañ Backa j Oxnadal med ôllum þeijm gognum og giædum sem þeijrre halfri ȷordu fylger og fylgt hefur ad fornu og niju og hann vard fremst eijgande ad. vndañ sier og sijnum erfijngium. Eñ vndir firrsagdañ sera Biorn og hañs erfijngia. med tilskildum halfum Audnum og halfum Skialldastodum. þui Jon sagde greijnda ȷôrd Skialldastadir stædi fyrer kyrkiugotze a greijndum Backa. med þessum landamerkium. rædur gardur millum Hrauns og Audna. Eñ Eijrn hôfdi sem er fyrer vtañ Skialldastada steck ȷ mille Misskialgsstada og Skialldastada. suo og sagde greijndur Jon. ad ȷordiñ Backe ætte allañ Oxnadal fram fra Ofærugile sem ofañ geijngur vr fiallinu fyrer vtañ Bessahladne og allt vestur ad Griotã. nema þann reijt sem af er girtur hia Lurckasteijne. og Folallda reijtur er kalladur. Hier ȷ mõt gaf greijndur sira Biorn adurnefndum Jone. ȷordina Saurbæ ȷ Horgardal ȷ Mijrkarkyrkiusokn med ollum þeijm gognum og giædum. sem greijndri jordu fylger og fylgt hefur ath fornu og niju. og hann vard fremst eijgande ad. vndañ sier og sijnum erfijngium Eñ vndir adurnefndañ Jon og hañs Erfiȷngia. og þar til 5 malnitu kugillde. Hier med lofade adurnefndur sira Biorn ad lata giora vpp ath helminge kyrkiuna a Backa vpp a sialfs sijns kostnad og leggia til hennar Bækur ad helmijnge suo þar mætte gudlegt Embætti flytjast. sagdi optnefndur sera Biorn ad jordiñ Saurbær ætti land fram̃ a Horgardal a mille Hellna. og þess lækiar sem geijngur ofan[1]) epter Hafaleijte. fyrer vtan fram̃ og være þad land kallad Gullreijtur. eda GeijmlungsReijtur. og skõg

1) Hér á eftir stendur: „añ“, sem er sýnilega of aukið.

a Stadartungu iordu fyrer ofañ skogagötu. mille tueggia skridna. og þesse landamerki. Rædur gardur a mille Mijrkar. og Saurbæar. og vallargardurinn a Saurbæ. mille Þufnavalla. og Saurbæar. Hier med skillde huor vm sig tijdtnefndra manna sera Biorn og Jon svara lagarijptingum a þeijrre jordu er sellde. Eñ hallda til laga þeijrre jördu er keypte. og til sannijnda hier vm setium vær vor jnnsigle fyrer þetta brief. er skrifad var j sama stad deijge og are sem firr seijger.

Þetta Brief er samhlioda þuj kalfskinsbriefe med ongvum jnnsiglum efttir huoriu copia þesse er skrifud til vitnis vndirskrifadir. ad Selardal Anno 1703. die 29 Aprilis.

Sigurdur Tomaszon. Biarne Jonsson.
m. e. h. m E h.

Saurbæar landskulld halftt annad hundrad qugillde ad tolunne fimm. hvorra alldur mier fiærlægum̃ sialfur lejguliðinn mun fram̃telia.

Efftergialld eru prjon[a]peysur Jstod. beijslesstanger. og þess hättar efftir þvj madurinn gietur utsvarad. og hefur tilborid ad vppj þetta gialld. hefur mier sendt nochra penijnga. — Er alldejlis kuadalaus[1]).

---

341. 28. mars 1560. í Árósum.

Konungr skipar Pál Stigsson hirðstjóra á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 7, 519 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 505—6, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Powell Stisenn fick kong. mtts. fölge breeff tiill Island saa liudendis: Actum Aarhwss thend xxviij dag Martij m d lx.

Wij Frederich thennd anndenn etc. Helse ether alle wore kiere tro vnndersotte. bönnder oc meninge almue. somm bygge oc boo offuer altt wort landt Islannd. ewindeligenn mett gud oc wor naade. Wijder. att wij haffue til-

1) Þessi klausa er bersýnilega eftir eiganda jarðarinnar (líklega samtímis uppskriftinni).

troett och beffallett oss elskelige Powell Stigsenn. wor mannd oc tiennere. att haffue forscreffne wortt lannd Islannd vdj beffalning oc etther ther mett alle vdj were oc forswar att haffue. tiill saa lennge wij annderledis ther omm tiilsiigenndis worder. oc ther aff giőre osss gode rede oc regenskab fore hwesss hannd ther paa wore wegnne opeberenndis oc egenn vdgiffuenndis worder. Thij bede wij etther alle oc huer serdelis strenngeligenn biude. attj rette etther her effter att sware forscreffne Powell Stiigsenn oc were hannomm hőrig. liudig oc fölgagtiig vdj hwesss maade hannd etther paa wore wegnne tiilsigenndis worder. giőrenndis oc giffuenndis hannomm paa wore wegnne etthers aarlige lanndskyld. sagerőer oc all anndenn rennte oc rettighed. somm i osss oc Norgis kronne mett rette pliigtiig ere oc i aff gammell tijdth giortt oc giffuett haffue. Sammeledis attj giffue oc tiill gode rede forenőge hannomm paa wore wegnne all thennd ræst oc effter stadth. somm i osss elskelige Knud Steensenn. wor mannd oc tiennere er skyldig bleffúett vdj forelednne aar. Hannd skall vdj liige maade ther fore giőre osss gode rede oc clartt regenskab oc thett altt sammenn att komme osss tiill beste. Hannd skall holde etther alle oc hwer serdelis weed Islanndtzs loug. skiell oc rætt. eij tilstedenndis nogre aff etther att vforrettis emod lougenn vdj noger maade. Oc huem somm forscreffne Powell Stigsenn setter fore enn fogett paa wore wegnne vdj hans frawerelsse. naar hannd drager ther frann lanndett attj tha ere hannomm hǫrig. liudig oc főlagtiig. ligerwiisss somm forscreffne Powell Stiigsenn sielff personnligenn hoesss etther tiilstede waar. Ladenndis thett inngelunde etc.

Regia maiestas manu propria.

---

342. 28. mars 1560. í Árósum.

Konungr skipar Eggert Hannesson lögmann norðan og vestan á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p a. L. 7, 520 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to.. bls. 507—8). — Prentað í Safni til sögu Íslands, II. bls. 214—15.

Laugmaudtzs breff. somm Eggert Hansenn fick att skulle were Laugmand. fore Norden oc Westen paa Jslannd. Actum Aarhwss Anno et die vt Supra[1]).

Vij Frederich thennd anndenn et cet.

Giöre alle witterliigtt. att wij Haffue forordinerett oc tiilskickett thenne breffwisere Eggertt Hannsenn. att were fuldmegtiig Laugmannd. for nordenn oc Westenn. paa wortt lannd Jslannd. tiill saa lennge wij annderledis ther omm tiilsigenndis worder. Oc ther att skulle skicke Hwer mannd fattig oc rijg. loug. skiell oc rætt. effther Jslanndtzs loug.

Oc Haffue wij aff wor synnderliig gunnst oc naade. saa oc for forne Eggert Hannsenns Laugmandtzs lönn. wnntt oc forlenntt. oc nu mett thette wortt obnne breff vnnde oc forlenne forne Eggertt Hannsenn wort oc Kronenns syssell Borstrand syssell. att Haffue. nyde. bruge oc beholde. mett Bönnder oc tiennere. oc all szinn rennte oc rette tilliggelse. inngtett vndertagett. vdenn alle xiij marcks sager. oc alle vbaademoell. Huilche Ossz alienne skall tiilkome. Oc Hannd aarligenn att giöre ther fore rede oc regenskab. oc skall Hannd beholde forne syssell. emedenn oc all thennd stunnd hand er Laugmannd for nordenn oc westenn paa forne Jslannd.

dog saa att Hannd skall were Ossz oc effterkommere Konninger vdj Danmarck. oc Norge Huld oc troo. oc wor Leensmanndt thennd somm nu er eller Her effter kommenndis worder paa Jslannd. hörig. liudig oc fölgagtiig vdj Hwessz maade hand Hannomm paa wore wegnne tiilsigenndis worder. oc Holde bönnddernne somm liggenndis ere tiill forne Syssell. weed loug. skiell oc rætt. Oc ingenn aff thennom vforrette. emod Jslanndtzs loug vdj noger maade.

Bedenndis oc biudenndis ther fore alle wore vnndersotte. somm bygge oc boo for Nordenn oc Westenn paa Jslannd. attj rette etther effther att annamme forne Eggertt Hannsenn. for ethers rette Laugmand. giörenndis oc giffuenndis Hannomm Hwessz rettighed. somm i Hanns forfedre laugmennd ther paa lanndett for Hannomm giortt oc

1) bréfin á undan eru dagsett 28. mars 1560.

giffuett Haffuer. Oc i etthers Laugmannd mett rette pliigtiig ere. Hannd skall egienn. skicke ether alle oc Huer serdelis. loug. skiell oc rætt effther Jslanndtzs Loug. Thij lader thett inngelunnde.

Giffwett et cet.

---

343. **28. mars 1560.** **í Árósum.**

Konungr skipar Pál Vigfússon lögmann sunnan og austan á Íslandi.

Rikisskjalasafn Dana, Reg p. a. L. 7, 520, ágrip (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls 509). — Prentað í Safni til sögu Íslands II. bls. 215.

Vdj Lige Maade. Fick Powell Wigfusenn Laugmandtzs bræff. Att skulle were Laugmannd for synndenn oc Østenn paa Jslannd. oc Haffue for Hanns Laugmanndtzs Löönn. kronnenns gaarde. Skog oc Marcker. mett Bønnder oc tiennere. oc theris rette tilliggelse.

Actum vt supra.

---

344. **28. mars 1560.** **í Árósum.**

Uppreisnarbréf konungs til handa Oddi smið fyrir legorð með stjúpdóttur sinni.

Rikisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 7, 520 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 503, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Odder Smedtzs opreisoinng saa liudendis. Actum vt supra.

Vij Frederich thennd Anndenn etc. giöre alle witterliigtt. att thenne breffwisere Odder smed haffuer ladett berette fore osss. huorledis att hannd nogenn tijd sijdenn foreledenn er kommett fore skade oc beleigett hanns egenn steffdaatther wed naffnn . . . . . .[1]) oc ther fore er nederfeldiig giortt oc hannd nu fore thenn sag haffuer optinngett tiill osss elskelige Powell Stigsenn. wor manud. tiennere oc embitzmannd paa wortt lannd Islannd. paa wore wegnne. Thij haffve wij aff wor synnerlig gunnst oc naade vnndt oc

1) Nafnið vantar í hdr.

giffuett oc nu mett thette wortt obnne breff vnnde oc giffue forschreffne Odder smed hanns mandhellett egienn. saa att hannd her eftther somm tiilfornne maa gaa oc staa vdj loug oc toug oc søge laug oc gilleshusss mett gille mend oc gieffue oc eŋ were mannd thesss were fore thennd sag vdj noger maade. forebiudenndis ther fore alle. ehwo thee heldst ere eller were kunnde. serdelis wore fogeder embitzmennd oc alle anndre. forschreftne Odder smed eller hanns arffwinnge her emod att hinndre eller oc thett fore thennd sag effter thenne dag vdj nogre maade att forewide. wnnder wortt hyldest oc naade. Actum ut apparet.

Regia maiestas manu propria subscripsit.

---

345. 29. mars 1560. í Árósum.

Friðrik konungr annar leggr til Hólaskóla tiundir af Eyjafjarðarsýslu og Skagafjarðarsýslu, og staðfestir þar með fyrri skipan föður síns.

Lbs. 72, 4to., bls. 602—3, m. h. sira Jóns Halldórssonar í Hitardal 1724. — Steph. 57, 8vo., bl. 457, ritað fyrir Árna Magnússon. — Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 7, 521. (Uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar þaðan er í þjóðskjalasafni); þar er ártalið 1559, en hefir verið fært inn 1560 og það ártal sett á sjálft bréfið. — Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl III, bls. 12—13, í MKet. II. bls. 5—6, og í JS. Lovsaml. for Isl. I. bls. 77—8 (eftir Tegn. p. a. L.).

Friderici Secundi Bref um kongs Tijunder af Eÿiafiardar og Skagafiardarsÿslum til Hola schola. Anno 1560.

Wii Friderich thend anden med guds naade Danmarkes. Norges. Vendis og Gottis konning. Hertug udi Slesvig Holsten. Stormaren och Dytmersken. greffve udi Oldenborig och Delmenhorst. giöre alle vitterligt att effterthi vii forfare. at stormegtigs[t]e[1]) hogborne förste och herre her Christian thend tredie Danmarkis. Norgis. Vendis och Gottis koning et cetera vor kier herr fader hoglofflige udihugkomelse nogen tijd siden forleden hafde[2]) udlagdtt kronens part af tienden af Øiefiörd og Skagefiords sysseler til Scholens uphold for norden paa vort land Jsland liggendis. Tha haffve vii af vor

1) stormegtige, Reg. p. a L. 2) hagde, Reg.

synderlig gunst och naade saa och at Scholen thess ydermere kand bliffve veed magt och the unge personer. som ther gange till schole. kunde thess bedre fange theris underholdning och upptucktis udij guds fryckt religionem[1]) till Bijstand. untt och tilladet. och nu met thette vort obne breff unde och tillade. at forne vor och kronens part af tiender af forne Sÿssler mue och skulle vere och bliffve hoess forne Schole for norden. till saa lenge vii anderledis ther om tilsigendis vorder. doch saa[2]) at oss Elskelige hederlig mand her Oluff Hielltesön[3]) Superintendent ther samme stedis skal aarligen uppbere samme tiende och them[4]) siden at forvende til Skolens och the fattige peblingers nytte och underholldning. Giffvet [paa vor gard udi Aarhuss thend 29 dagh Martii aar 1560.

under vort Signeth[5]).

[Þad giörum vid Þorsteinn Eireksson [og] Sigurdur Jonsson godum monnum kunnigt ad vid höfum sied og yferlesid kongl. Majst. innsiglad Bref. so latande ord fyrir ord sem hier fyrir ofan skrifad stendur. Og til sanninda hier um þrickium vid ockar ȷnsigle fyrer nedan á þetta Bref. skrifad á Holum i Hialltadal. þann 15 Junii Anno 1574.

(L. S.) (L. S.)

Þetta er skrifad effter sömu vidimeradri copie. til merkis. Hȷtardal d. 5 Augusti 1724[6]).

Jon Halldorsson[6]).

---

346. 29. mars 1560. í Árósum.

Konungr leggr fyrir byskupa að semja og senda sér frumvarp að refsingum við blóðskömmum og lauslæti.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 7, 521. (uppskrift Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). — Prentað í FJ. Hist. Eccl. Isl. III. bls. 13 og í MKet. II. bls. 6—7.

A. *á dönsku.*

Skjalabók þjóðskjalasafnsins í fol. bl. 84b, skr. ca. 1600, og staf-

1) religionenn, Reg. 2) v. b. Reg. 3) Hialtensenn, Reg. 4) thennd, Reg. 5) [sl. Reg., þar stendr: Regia maiestas manu propria. 6) [einungis í 72.

ar sýnilega frá frumritinu sjálfu (= *a*). — Lbs. 72, 4to., bls. 170, safn frá síra Jóni Halldórssyni ca. 1720—30.

Þetta k. m. Breff jnnsendt fyrer stora Dom.

Frederijk then anden [med Guds naad Danmarkis. Norgis koning[1]). [Vor synnerlig gunnst tiilfornn[2]).

Wijder att wij forfarer att ther skal[3]) brugis megen[4]). stoer wskickelighed vnnder[5]) wor[e] wndersatte der paa vort landt Jslandt mett horerie och anden [wchristilige seduane och[6]) giörninger. Thaa paa thet att synd och ondskab maa afftagis[7]) och folk saa moget thessmere mue forarsagis att holde thenom aff Gudtz fortornelse Bede wij eder och wille. attij medt thet forste etther forsambler och giorer ther paa een skick och ordinantz huadt straff die ther for skulle lijde som sijden[8]) wthilhörilige[9]) giorninger bedrijffue. thed skriffeligen[10]) forfatte[11]). och sijden skicker oss thet thil hande[12]). att wij thed vnder[13]) wortt naffn och vnder wort segel kunde lade wdgaa och forne wore vndersatte denom ther effter kunde vide att Rette. ther medt skeer vor wilge. och forlaade oss ther wisseligen thil.

[Biffalendis ether Gud.

Skriffuet paa vor gaardt Aarhus then 29 Martij Anno 1560.

vnder vort signeth.

Friderick.

[14])Oss elskelig heiderlig mand[15]). herre Oluff Hiellteson och herr Gilberth Jonson superintendenter paa vort land Jslandt[16]).

B *á íslenzku.*

Lbs. 72, 4to., bls. 167—8, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal ca. 1720—30. — Safn til sögu Íslands II. bls. 368.

Friderici 2di Bref til Býskupanna á Jslande um Blódskammer. Anno 1560.

---

1) þ. v. 72. 2) [þ. v. Reg. 72. 3) vere och þ. v. 72. 4) nogen 72. 5) Reg., 72; wed þjskjs. 6) [vchristelige oc vhörlige, Reg.; uskickelige och uhörelige 72. 7) affleggis 72. 8) saadanne, Reg., 62. 9) whörlige, Reg, 72. 10) schriffteligen, Reg., 72. 11) forfarer(!) 72. 12) henndc, Reg, 72. 13) vdj, Reg., 72. 14) Forskrifftiñ, þ. v. 72. 15) [mend 72. 16) [þ. v. *a*, 72.

Oss Elskulegum heidarligum monnum herra Olafe Hialltasÿne og herra Gijlbert Jonssÿne superintendentum å voru landi Jslande[1]).

Wier Friderich annar med gudz nåd [Danmerkur. Noregis. Vendis og Gottis konungur.

Vor sierleg gunst til forne[2]).

Vitid ad med þvi vier erum komner i þa reÿnslu. ad þar skule brukast stőr oskickanligheit [å medal vorra vndersåta upp[3]) å voru lande Jslande med hőrerij. og ódrum őchristilegum og őtilheÿrelegum giórningum. þa[4]) upp a þad ad[5]) sÿnd og vondskapur meige afleggiast. og ad folk meige þess helldur få tilefne til[5]) ad fordast sÿnder og glæpe. og ad styggia gud. þa bidium vier ÿdur og vilium. ad þid finnist med þad fÿrsta. og samsetied eina skickun og ordinantiu. hvada straff og refsing þeim ber ad lijda. sem fremia soddan őheyrilega giórdninga. og skrifid þad upp. og sendid oss þad sıȷdan til handa. svo ad[5]) vier kunnum ad låta þad utganga under voru nafne og ȷnnsigle. og ad fyrrnefndir vorir undersåtar kunne ad vita. ad rietta sig þar effter. Þar med skiedur vor vilie. [og þar vpp å forlåtum vier oss vissulega. Bijfalandi yckur Gudi[2]).

Skrifad å vorum garde Aarhus 29. Martii Anno 1560.

---

347. 29. mars 1560. í Árósum.

Konungr býður Páli hirðstjóra Stígssyni að sjá um, að kirkjur séu minnkaðar á klaustrum og að arfaskipti öll fari löglega fram á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a. L. 7, 521 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to, bls. 501—2, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Powell Stigsenn fick kong. mtts. bræff saa liudendis.
actum loco et die vt supra.

Frederich thennd anndenn etc.

Vor gunnst tiilfornn. Wijd. att wij forefare. att enn

1) Þetta stendr á eftir bréfinu í Safni. 2) {Safn; et cetera 72. 3) [b. v. Safn. 4) þar fyrir Safn. 5) b. v. Safn.

partt aff closterkirckernne paa wortt lannd Islannd skulle were môgett forefaldene oc att thee icke staa well tiill att hielpe. fore att thee ere saa store paa bôgninngenn. thij bede wij teg oc wille. att thw ther omm forefarer leiglighedenn oc tiilsijger thennomm. somm haffuer closternne ther paa lanndett vdj forelenninng. att hwor nogenn kircke fijnndis. somm bygfaldenn er. oc icke staar tiill att hielpe vdj andre maade. att the tha neder tage samme kircker oc thennomm sijdenn egienn strax opbygger aff thett samme tômmer. nogett minndre ennd thee nu ere. szaa att the thesss bedre kunnde weed magtt holdis. Sammeledis forefare wij. att naar nogenn aroff falder ther paa lanndett eblanntt wore vndersotte oc ther ere mannge arffwinnge tiill. tha vnnderstaar seg thend. ther mest formaa oc stôrst annhanng haffuer. att sette seg innd vdj samme arroff och mett wold seg thennd tilholder. saa att anndre hanns mettarffwinge ther aff inngthett maa bekomme. bedenndis teg ther fore oc wille. att thu ther omm forefarer leiglighedenn oc sijdenn tiilsiger wore lawgmennd. att thee haffwe flittig vpseennde. att hwesss aroff. somm falder ther paa lanndett. skiifftes oc deeles emellomm rette arffwinnge effther Islanndtzs loug. saa att huer. thend fattige saa well somm thennd rijge. maa fannge hwesss hannomm bôr mett rette. Ther mett skieer wor wijlge. Thij lad thett ingelunde etc Nostro sub signeto.

---

348. 11. apríl 1560 á Holtastöðum.

Transskriptarbréf.

AM. Fasc. LXVII, 20, frumtransskr. á skinni. Sbr. AM. Apogr. 1026 (m. h. Árna Magnúsonar).

[Hér kemr fyrst:

1) dómr á alþingi, kvaddr af Erlendi lögmanni Þorvarðssyni og Ara lögmanni Jónssyni, um Hól í Bolungavík og skilgetning Bríetar, móður síra Panta, 30. júní (bréfað 1. júlí) 1533.

2) Alþingisdómr um Hól 30. júní 1543].

Þat giorum vier Arngrimr Jonsson. Olafur Þorsteinsson. Sera Jon Jonsson. Pall Grimsson Godum monnum kvnnigtt. ath uier hofvm sied heyrtt og yfer lesit suo latande

doma sem hier fyr skrifader standa ord fyrir ord. med morgvm hanganda[1]) Jnciglllum. og til Sanenda[1]) hier vm setium vier vor ȷncigllе fyrir þetta transkriptarbref hvert at skrifad var a Holltastodvm j Langadal svmarsdagin fyrsta. ꝏ. d. lx ar.

---

349. 16. april 1560. á Öxará.

Síra Einar Hallsson lýsir því, að hann hafi haldið Náttfaravíkr undir Stað í Kinn.

Lbs. 122, 4to., bls. 3—5, m. h. síra Vigfúsar Jónssonar í Hítardal (d. 1776). — Staðfest uppskrift frá 1828 meðal Þóroddsstaðaskjala í þjóðskjalasafninu (= *b*): „þessi vitnisburdur er med stóru heilu hángandi ȷnsigli“.

Vitnisburdur Einars prests Hallssonar um Nættfaravıȷkur.

Svo felldan vitnisburd ber Eg Einar [prestur Hallsson[2]) at tilhialpande nád heilags anda. af hverre Eg til knuenn ȷ minne Elle gıȷrnest minnar sálar vegna i sannleikanum lifa og deẏa. at so leinge sem eg [leingst[3]) minnast kann og enu Elldstu menn sagt hafa i nordursveitum. hefe Eg heyrt[4]) og hygg Eg satt ad Stadur i Kinn eigi[5]) og at ôndverdu átt hafe Nættfaravijkur sem liggia ut frá Stad. ad þeirre őslitenne fiallzhlijd er[6]) Stadur [i Kinn[3]) stendur under. at môrgum þeim athnıȷgande gôgnum sem [Eg[8]) ecke[7]) i minn vitnisburd ad so prőfudu setia læt. Hiellt Eg Stad i Kinn og þar med sagdar vijkur so őmakslaust sem sialfañ staden heima. so lijka þeir [prestar sem[6]) fyrir mig[9]) voru og effter komu. vissum hverke nie heyrdum[10]) ad Stadur ætte ecke vafalausar[11]) sagdar[12]) vijkur. ad undanteknum þeim ȷtôlum sem[13]) stadeñer i Reykiadal þar eiga skyllde effter sıȷnum máldôgum. enn ei veit Eg þar sannleika á. edur hvad i staden er komid. So er mier og[14]) ei őkunnugt hveria uppsprettu at aklôgun þeirra Helgastadamanna hefur þar til ad eigna Helgastadakirkiu greindar vijkur. þvi

---

1) Svo. 2) [Hallsson prestur *b*. 3) [sl. *b*. 4) *b*; heirt 122. 5) *b*; ege 122. 6) sem *b*. 7) ej *b*. 8) [*b*; er 122 (útstrikað). 9) *b*; mier 122. 10) *b*; heirdum 122. 11) -laust *b*. 12) Nattfara *b*. 13) er *b*. 14) b. v. *b*.

Eg var þä i prestastefnu. er sira Teitur Magnusson Beneficiatus[1]) Helgastadar. [er var[2]) þingaprestur Sira Peturs i Mwla. höt upp tilkall. med adstod Sira Peturs til þessara vikna[3]). hvad öllum mönnum[4]) övart kom. Eñ þo Sira Magnus klerkur fra Stad veitte nockurt forsvar. þä stodade honum[5]) þad ecke. og fyrir nockurs mötþröa saker var abote Helge og vestanprestañer. eñ ecke vær nordan at. til kallader ad semia [ä mille[6]) stadanna um nefndar vijkur. Eñ hvad þeir hafa þar um samed. skrifad edur jnnsiglad veit Eg alls ecke. þvi at[4]) fyrir vijst var þar um eingen dómur genggenn nie uppsagdur. nie af Biskupe Jone urskurdadur i þad sama sinn og ei hÿgg Eg ad Stadur i Kinn eige nu sijdur sagdar vijkur eñ ädur. og verde Eg ad þreingdur med leife laganna effter þvi sem mijn samvitska og minne öskelfft er i greindum vitnisburde. munde Eg i gudz nafne Eijdenn ä leggia med minu jnnsigle. hvert Eg set fyrir þennañ vitnisburd. gefenn ut og skrifadur ä Auxaræ vid[7]) Bärdardal þann xvi[8]) dag Aprilis Anno MDLX[9]).

---

350. **19. Maí 1560.** **á Möðruvöllum.**
23. december 1566

LOFORÐ Orms Sturlusonar um Kjarlaksstaði og Ormsstaði.

AM. Fasc. LXXII, 15, frumrit á skinni. Af 3 innsiglum er 1 (síðasta) innsiglið dottið frá. — Uppskrift í AM. Apogr. 1025. — Fasc. LXVIII, 12, vidisse á pappír frá 14. maí 1568.

Witnissburdur Jons Marteinssonar og Jons profentumannz vm Kiarlaxstadi og Ormsstadi[10]).

Þad medkiennist Eg Ormur Stullason ad eg hefi lofad Arna Bonda Gijslasyni ad eg skÿllda koma til laga uid hann þar hann uilldi dag og stad til setia um jardernar Kiarlaxstadi og Ormsstadi. Liggia þessar jarder æ Skardzstraund. Hier med hefig lofad Greindum Arna bonda Gislasyni ad

1) Benificator(!) *b*. 2) [Enn *b*. 3) *b*; vijka 122. 4) sl. *b*. 5) hann *b*. 6) [millum *b*. 7) *b*; i 122. 8) *b*; 16, 122. 9) *b*; 1560, 122. 10) Utan á bréfinu með gamalli hendi, sem Árni Magnússon segir, að sé hönd Árna Gíslasonar.

ec skyllda ecki neitt omak giora þeim monnum er æ þessum ȷordum bua fyrir hans skulld. Hier med hefig og þui lofad þrattnefndum Arna bonda Gislasyni med radi og samþÿcki kuinno minnar Þorbiargar Þorleifsdotter ad selia honum þessar ȷarder fyrir suo micla peninga sem þær dÿrar ero og ockur semur. ef þær mier og minni kuinno Þorbiorgu aptur dæmast. Þui eg medkiennist þad ad ec matti þær huorki giefa nie suo giallda nockrum manni. ad[1]) þui eg hefi þær adur feingit og golldit Þorbiorgu ȷ sijna peninga er hun atti hia mier. Og til sanninda hier um set eg mitt ȷncigli fyrir þetta mitt giorningsbref er skrifad uar æ Modruuaullum ȷ Eiafirdi æ sunnudagin firer fardagauiko ärum epter gudz burd. ᴍ. d. og. lx. Ar.

Og til meiri audsÿningar og stadfestu hier um þenan minn giorning. þa uoru þesser menn hia ockrum giorningi: Þorarin prestur Jonsson og Jon Jonsson og settu sijn ȷncigli med minv ȷncigli fyrir þetta ed sama bref skrifad ȷ sama stad og dag sem firr seiger [Anno. 1.5.6.(0)[2]).

Þad giorum wid Jon Marteinsson og Bessi Biornsson Godum monnum uitnrligt þeim þetta bref sia edur heyra ad uid uorum ȷ hia sagum og heÿrdum æ ad þetta bref sem hier er[1]) fyrir ofan er[1]) skrifad uar optsinnis lesid fyrir Joni Jonsyni ord epter ord sem hier fyrir skrifad er. Og medkiendist nefndur Jon fyrir ocknr og fleirum godum monnum ad sira Þorarin Jonsson og nefndur Jon Jonsson hefdi uerid tilkallader til uitnisburdar þa þau Ormur Stullason og Þorbiorg Þorleifsdotter haufdu handsaul og giorning um ȷardernar Kiarlaxstadi og Ormstadi. sem þetta fyrir farandi bref helldur. Og ad bon Orms og uilia Þorbiargar seigist nefndur Jon Jonsson profentumadur æ Modrouollum hafa sett sitt ȷncigli med Orms og sira Þorarins ȷncigli fyrir þrattnefnt bref. Og ad þad suo ȷ sannleika er ad þrattnefndur Jon Jonson hefur þessu fyrir ockur optsinnis lÿst og medkienst. þa setium uid adur nefnder menn Jon Marteinsson og Bessi Biornsson prestar ockur ȷncigli fyrir þetta ockart uitnisburdarbref skrifad æ Modrouollum ȷ Eiafirdi Þorlaksmesso fyr-

1) Svo. 2) sl. Lxviii 12.

ir jol um ueturin Arum epter Gudz burd. ꝏ. d. lx. og sex Ar.

---

351. 24. maí 1560. á Grenjaðarstöðum.

Löggjafir Kolbeins „bónda“ Arngrímssonar til dótturdóttur sinnar, Valgerðar Einarsdóttur.

AM. Apogr. 4686 „Ex originali“. Árni segir til innsigla. Var fyrst þeirra innsigli síra Sigurðar á Grenjaðarstöðum.

Þad giorum vier Sigurdur Jonsson og Olafûr Arnason prestar. Magnus Biornsson. Vigfus Þorsteinsson. godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad þa lidit var fra gudz burd m. d. og lx ar a fostudagin j fardogum a Greniadarstodum i Adalreykiadal vorum uier i hia saum og heyrdum ǎ ord og handaband þessara manna. ad[1]) einne alfu Kolbeins Añgrimssonar eñ ad[1]) annare Einars Tumassonar ad suo fyrir skildu ad Kolbeinn bondi Añgrimsson medkendist med handsaulum ad hann hefdi gefit fyrir morgum ǎrum allar sinar lauggiafer Valgierdi Einarsdotter[1]) dotterdottur[1]) sinne. skildi hann þar upp i jordina Briamsnes uid Mŷuatn. ad hun skylldi þar uti þeirri jordu eiga suo mikit sem til reiknadist ad hann mætti med laugum gefa vr feingnu fe og ofeingnu med þui skilordi ad hann skylldi hallda þessa jord Briamsnes suo leingi hann væri fær til umbodz utan hann villdi fyrri laust lata og suo hafa fyrir þessari stulku Valgierdi a medan þar til hun uæri ur omegd utan ef hun giptizt fyrri eda giordist annad gott rad fyrir og þetta giordi hann med handsolum vid fyrr nefndan Einar fodur hennar. eñ fielli hun suo fra ad hun ætti ei born. þa skildi Kolbeinn þessa sina lauggef[1]) under hennar sambornar systur eñ huort hennar born yrdi laungetin eda skilgetin þa skylldi þesser peningar þeirra eign. reiknadi hann ad hann hefdi þa god .xlc. skulldlaus med þessari lauggiof. hier til reiknadi Kolbeinn bondi ad Uigdis Einarsdotter og dotterdottur[1]) sin ætti hia sier vc. er Einar fader hennar hafdi honum feingit. og sumt væri hennar modurarfur. skylldi

---

1) Svo.

Kolbeinn hallda þau v^c^ og færa fram̄ nefnda Vigdise og skila aptur afgialls[1]) lausum v^c^ þa hann skildi vid stulkuna. og huor gaf annan aulldungis kuittan Kolbeinn og Einar um aull þeirra bẏti og skipti sem þeirra a milli farid hefdi allt til þess ed þa var komit. Og til sanninda hier um setium vier adurskrifader menn uor inncigli fyrir þetta bref huert ed giort var a sama stad. ari og deigi sem fyrr seiger.

---

352. · 25. maí 1560. á Grenjaðarstöðum.

Skipti á Stóru-Laugum fyrir Hafralæk.

Bps. Hol. V, 7, frumrit á skinni með hendi svipaðri sira Sigurðar Jónssonar. Þrjú innsigli hafa verið fyrir bréfinu, en nú er að eins brot eftir af því fyrsta. Aftan á bréfið er ritað með hendi Steingríms byskups: „mer gefit af Skúla litla Thordarsyni Thorlacius þá hann sigldi fra Odda. Yfirlátid til Stiftkistunnar d. 28 Dec. 1831.
Steingr. Jónsson".

Jarðabókarskjöl AM. Þing. 16, uppskrift staðfest á Stóru-Laugum 6. júní 1704 af Jóni Sigurðssyni og Sigurði Bjarnasyni. Þá var bréfið með þrem innsiglum.

Laugabref[2]).

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heẏra senda Olafur prestur Arnason. Magnus Biornsson og Einar Tumasson kuediu gudz og uora kunnigt giorandi ad þa lidit uar fra gudz bvrd m d og lx ær a fostudaginn i fardogum[3]) a Greniadarstodum i Adalreẏkiadal uorum vier i hia savm og heẏrdum a ord og handsaul Sira Sigurdar Jonssonar af einne alfu eñ Torfa bonda Þorsteinssonar af annari ad suo fyrir skẏlldu ad greindur Torfi selldi fyrr nefndum Sira Sigurdi Jonssyni jordina alla storu Lauga i Reẏkiadal med aullum gognum og giædum. eignum og itaulum i iordu og æ sem greindri iordu fẏlgt hefur ad fornu og nẏu og frekast æ med laugum ad fẏlgia til laugligrar ummerkia vid onnur laund þad fremsta hann var[4]) eigandi ad ordinn. Sagdi Torfi bondi þad landamerki æ milli Andottstada[5]) og storu Lauga gard þann sem geingi ofan epter fiallinu og

---

1) Svo. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 3) þ. e. 24. maí. 4) Svo Jb. 16; gat á frumritinu. 5) Andorstada Jb. 16 (rangt lesið).

vr þeim gardzenda rettsine[1]) ofan i æ. Eñ landamerki i milli lithlv Lauga og storu Lauga i gardinn fyrir sunnan stora stein. x^{c} land fram̃ æ heidi med ummerkium ed kallad er Laugabugar. skogarpart ætti og Laugar yfer uid fliot med vmmerkivm er kalladur uæri Laugafleki. torfsskurd i Torfdal i Hola land sem uid þirfti. og Laugar ættj ueidi i Reýkiadalsæ fyrir sinu landi. Skylldi fyrr greindur sira Sigurdur strax eignast nefnda iord storu Lauga med aullum adur greindum itaulum og halfum vmmerkium og suo þad fe sem þar findist i iordu og æ allt þad ei verdur annar eigandi ad fundinn epter laugum. Sagdi Torfi bondi þar a Laugum til halfkirkiu skýlldar. Hier i mot gaf sira Sigurdur Jonsson nefndum Torfa bonda iordina Hafralæk i Adalreýkiadal med avllum þeim gognum og giædum sem greindre iordu fýlgier og fylgt hefur ad fornu og nýv i iordv og æ epter laugum. þar til xx malnýtu kvijllde og xx^{c} i godum peningum þeim sem þeim semdi og epter þui sem godra manna geingi a milli i þui hieradi og afhenda x malnýtu kvýlldi strax eñ þau skylldi Torfi leig[i]a ed næsta æa þui hann skylldi leigulaust hafa storu Lauga til epterkomandi næstv fardaga enda skýlldi og Sira Sigurdur aungua leigv giallda epter Hafralæk Torfa og eij epter adra peninga sem hann ei ut gilldi til epterkomandi fardaga. Samþyckti kuinna Sira Sigurdar Cecilia Petursdotter þennan kaupskap ad selld uæri hennar iord Hafralækur med þui ad nefndur Torfi sagdi ad kuinna sin Gvidni Magnusdotter hefdi samþyckt og iaord til gefit ad Torfi selldi Lavga nefndum sira Sigurdi. skýlldi huer vm sig sira Sigurdur og Torfi meiga ad sier taka ad odrum næstum fardaugum þa iord er huor keifti og hallda til laga eñ sa suara lagarıȷftingum æ er selldi. Eñ geingi storu Lavgar af sira Sigurdi eda hans orfum med laugum þa skýlldi hann eda hans arfar eiga athgang ad brædrum Torfa Vigfusi og Nicholasi ad þeim fodurleijfdum Torfa sem honum med laugum borit hefdi æ motz uid sina brædur. sierdeilis hefdi Nicholas þo lofad broder Torfa ad giallda lx^{c} i iordu þau er Torfa likadi ef Laug-

1) Svo.

ar geingi af. so og skildi sira Sigurdur og Cecilia sier og sinum orfum fyrst kaup aptur a Hafralæk fyrir lausafe svo mikit sem adrer villdu vid gefa nær sem Torfi eda hans arfar villdu eda þýrftu ad selia. Og til sanninda hier um setivm vier fyrskrifader menn vor incigli fyrir þetta bref ed skrifad uar æ sama stad deigi sidar eñ fyrr seigier.

---

353. **1. júní 1560. á Helgastaðaþingi.**
27. mars 1561. í Múla.

Vitnisburðr um lýsing Brynjólfs Jónssonar á því, að Jón Brynjólfsson hefði aldrei mátt lofa síra Halldóri [Benediktssyni] nokkurum hlut í jörðunni Höskuldsstöðum.

AM. Apogr. 68 „Ex orig. fra Sira Skula Þorlakssyne". „Hönden ä þessu brefe er riett hin sama sem ä eydi Elinar Jőnsdőttur fyrer samrædi vid karlmenn, teknum af Sira Jiluga Gudmundssyne 1561". Innsiglid var fyrir bréfinu.

Svo felldan uitnisburd ber eg Magnus Kolbeinsson at eg var hia staddur æ Helgastada þingi. þa lidit var fra guds burd. ᴍ. ᴅ. lx. laugardagin næstan fyrir huitasvnnu. at Bryniolfur heitin Jonsson lysti þvi at Jon Bryniolfsson hefdi alldri matt med rettu lofa sira Halldore nockrum hlut i iordunne Hauskollstodum. eda pantsetia þvi hvorki hann Bryniolfur og ei moder hans Jons Kristin hefde honum Jone feingit hvorki micit nie litid ȷ nefndre iordu. sagdi nefndur Bryniolfur at sira Jllugi Gudmundsson ætti laugmala ȷ nefndre iordu. Uar hier hia staddur Magnus bondi Jonsson kongs umbodzmadur. Sigurdur Asmundsson og Þorarinn Magnusson og ei midur enn xx menn adrer. Og til sannenda hier um set eg mitt incigli fyrir þetta bref skrifat ȷ Mula ȷ Adalreykiadal fimtudagin næstan epter annunciacio ᴍarie. ær[e] sidar en fyr seiger.

---

354. **3. júní 1560. í Reykjahlíð.**

Nikulás Þorsteinsson leggr í vald síra Sigurði Jónssyni lögmála í Stóru-Laugum.

Jbskj. AM. Þing. 16. Staðfest uppskrift að Stóru-Laugum 6. júní 1704 af Jóni Sigurðssyni og Sigurði Bjarnasyni.

Þad Giøre Eg Nikulas Þorsteinsson Gödum monnum kunnugt. med þessu mijnu opnu Brefe. ad Eg medkiennest ad Eg hefi giefid ȷ valld Sira Sigurdar Jonssonar þann laugmăla sem Eg ătte j jordina Störulauga j Reikiadal. Er ligg-ur j Einarstadakirkiusőkn. med jăirde Og samþicke Sigrijd-ar Einarsdotter. kuinnu minnar vndañ ockur og ockar Erf-ing[i]um. Eñ vnder firrskrifadañ Sira Sigurd og hañz Erf-ing[i]a. Og Til sannenda hier vm̃ set Eg mitt ȷnnsigle firer þetta sama Bref Er skrifad var ȷ Reikiahlijd vid Mijvatn Manudaginn næstañ Epter huitasunnu Anno Domini ꝏ. D. lx.

Þetta brief med einu hangande jnsigle.

---

355. 5. júní 1560. á Grenjaðarstöðum.

Samþykki Nikulásar Þorsteinssonar á sölu Stóru-Lauga.

Jbskj. AM. Þing. 16. Staðfest uppskrift að Stóru-Laugum 6. júní 1704 af Jóni Sigurðssyni og Sigurði Bjarnasyni.

Þeim Gődum monnum sem þetta Bref sia Edur heira senda Gottskalk Magnusson Einar Tumason. Vijgfus Þor-steinsson Biarne Þorsteinsson kuediu gudz og vora. kunn-ugt giorandi ad ärum Epter Gudz Burd. ꝏ. D. Lx. a laug-ardaginn næstañ firer huitasunnudag[1]) a Backañum firer nedañ Andorstade. vorum vier ȷ hiă. săum og heirdum a ord og handsol. Nikulăsar Bonda Þorsteinssonar. af eirnre alfu. Eñ siera Sigurdar Jőnssonar af annari. ad so firer-skildu. j fyrstu samþichti Nikulăs Bönde þad kaup sem sira Sigurdur sagdist hafa keipt Stőrulauga j Reikiadal ad Torfa Brődur hans. og Torfi þar þä medkiendist. og lofade adur-nefndur Nikulăs Bőnde. ad Tala þar Eij vpp ă sinna vegna nie sinnar kuinnu vegna. þő honum Eda henni hefde þar ădur nockur lofun verid a giord. ad su jord skillde þeim seliast. og suo j sama handabandi lofade nefndur Nikulăs Bönde greindum Sira Sigurde. ad giallda honum Lx^{c} j jord-um. Ef adurgreind jord Stőrulaugar j Reikiadal geingi af

1) 1. júni.

Sira Sigurde Jonssine. Eda hans orfum̄. og Til sannenda hier vm̄ setium̄ wier firrskrifader menn vor jnnsigle firer þetta Bref. huort Ed giort var a Greniadarstad j Adalreikiadal iiij nőttum sijdar Eñ firr seigest.

Þetta brief med tveimur hangande jnnziglum öschertum.

---

356. 10. júní 1560 á Þingeyrum.

Transskript síra Bjarna Arasonar og þriggja leikmanna af lausnarbréfi Stefáns byskups fyrir Jón Sigmundsson 1516.

Prentað i Dipl. Isl. VIII. bls. 594 (sjá þar).

---

357. 14. júní 1560. á Heggstöðum.

Dómr um misþyrming Gísla Árnasonar af hendi Eyjólfs Jónssonar og Margrétar, konu hans (ágrip).

AM. Apogr. 4687 m. h. Árna Magnússonar „Ex apographo vetusto". — AM. 213, 8vo. (Chorographica).

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendum vier Einar Eiriksson. svarinn logriettumann. Gudmundur Erlendzson. Sturle Jonsson. Þorvalldur Styrsson. Jon Jonsson. Þormodur Asmundzson. kvediu guds og vora. kunnigt giorandi. ad arum epter gudz burd 1560. fôstudaginn næstan epter Dyradag a Heggstodum i Andakyl a þingstad rieltum. vorum vier i dom nefnder af Þordi Gudmundzsyne er þar þingadi þā i umbodi Orms bonda Jonssonar. kongs umbodsmanns i Skegghatti[1]) til ad skoda og ransaka og fullnadardom a ad leggia um þa agreining er var ā millum þeirra Gisla Arnasonar og Eyolfs Jonssonar.

[um misþirming vid Gisla af hendi Eyolfs og Margretar konu hans[2]).

---

1) „J Heggstadaholltum er klettur, sem nu kallast *Hattur*, og ætla menn þar af dreged þetta *Skegghattz* nafn". (Árni Magnússon).
2) [Árni hefir ekki skrifað dóminn lengra, en sett að eins þetta efniságrip af framhaldi hans.

358. 27. júní 1560. við Brunna.

STEINN Jónsson synjar fyrir að hafa verið kvaddr til vitnis um samning þeirra Ara lögmanns Jónssonar og Þorleifs Grímssonar um heimanfylgju Halldóru, dóttur Þorleifs og konu Ara.

AM. Apogr. 4678, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Stadarhol".

Svo felldañ vitnisburd ber eg Steinn Jonsson. ad sakier þess ad Pall Jonsson hefur mig ad spurdt og krafid. sannleikan um̃ ad bera. og medkiennast eg hefde verid til qvaddur ad bera vitni ǎ kaupdeigi um giorning og kaupmala millum Ara heitins Jonssonar og Þorleifs Grijmssonar. huor verid hefdi þa Þorleifur Grijmson (epter ordum laganna) skilde heimanfylgiu og tilgiof fyrir hönd dottur sinnar Halldoru. þeirrar er hann gipte Ara Jonssyne. Eñ fyrir þa grein ad einum og sierhvörium friǎlsum og fulltijda manne er skylldt sannleikan ad seigia og einkum̃ þar hann er ad logum til krafdur. þvi seige eg greindur Steinn Jonsson. ad eg hefe alldrei þad kaupmǎlabrief er greindur Þorleifur Grijmsson skal up[p]ǎ mig og fleire adra [skrifad hafa[1]) fyrrsagdara[2]) mann[a] ǎ mille Ara Jonssonar og Halldoru Þorleifsdottur hvorki sied nie heyrt[3]). J annare grein hefe [eg] þad brief alldrei jnsiglad nie leyft ad jnsigla. J þridiu grein. þa minnest eg huorki nie veit neitt um kaupmǎla edur skilyrdi ǎ fyrrskrifudum giorningi j millum Þorleifs og Ara. var eg þar alldrei vid staddur nie til kalladur neitt vitne um̃ ad bera. Og til sanninda hier um set eg mitt jnsigli nedañ fyrir þetta mitt opid vitnisburdarbref. hvort giört og skrifad var fyrir sunnan Kalldadal. þar sem kallaz vid Brunna. ǎ fimtudagzkvolldit næsta epter Johannes Baptista dag. þa er lidit var fra Gudz burdi M. D. Lx. ǎr. þessum dande monnum nærverande. Magnuse Jonsyni. Þordi Jonssyne. Olafi Jonssyne. Runolfi Asmundzsyne og Helga Jonssyne et cetera.

---

1) [b. v.; vantar í Apogr. 2) Svo. 3) Sbr. bréf frá 6. nóv, 1530. Dipl. Isl. IX. nr 454.

359. 29. júní 1560. á Öxarárþingi.

Kæra Páls Jónssonar til Orms Sturlusonar, um hald á Möðruvöllum og á kúgildum.

AM. Apogr. 4679, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Stadarhol".

Fyrer þeim heidurligu og velburdugu. vijsu og forsialu Pale Stijgssyne kongsins hirdstiora og haufudzmanne yfer ǫllu Jslande og Egiert Hanessyne lǫgmanne nordan̄ og vestan á Jslandi. somuleidis logriettumonnum skilarijkum[1]) þeim svarner eru. klagar og kiærer eg Pall Jonsson til Orms bonda Stullasonar.

J fyrstu grein. ad hann hefur halldit fyrir mier jordunne Modruvollum j Eyiafijrdi med ij kirkiunnar jordum er heita Gudrunarstader og Biork. hvoria jord Modruvelle er Þorleifur Grijmsson gaf alla Halldoru heitinne dottur sinni (þeirrar sál Gud gledie) med handsolum á kaupdeige i heimanfilgiu skilarijkum[1]) vottum og svarnum[1]) logriettumonnum til kvoddum nærverandis. hvor jórd Modruveller til erfda er fallen̄ konu minne Helgu og Þoru Aradottur efter Halldoru Þorleifsdottur frafallna skilgietna modur þeirra. hefur Ormur bondi Stullason halldit þessari jordu adurnefndri med tveimur ámálgudum kirkiunnar jordum um̄ eitt ár og enn helldur hann án mijns leyfis og vilia.

J annare grein klaga eg þad til Orms Stullasonar og Þorbiargar Þorleifsdottur konu hans at þau hafa mier ei greidt nie aftur golldit þa jnstædu. lausafie. landskyllder og abata er Þorleifur heitin Grimsson hafdi jnn tekid. og eij aftur skilad á medan̄ hann hiellt fyrgreindra systra um̄bod.

J þridiu grein klaga eg þad til Orms Stullasonar og Þorbiargar Þorleifsdottur. ad Þorleifur Grijmsson hiellt fyrir mier pantajordunne Audbrecku x tiger hundrada med .iij^c. i daudum peningum .xxiiij^c. i frijdum peningum og .xxx. malnytu kugilldum. Hőle heimland fra Audbrecku med .v. kugilldum. Fornhaga .xl^c. med .v. kugilldum og xxvi kugilldum er golldist hofdu af Audbrecku og þeim tveimur jordum i þau .v. ár er Þorleifur hafde um̄bod Helgu og Þoro. Enn xix jnstædu kugilldum og xlv landskylldar kugilldum er epter stodu fra Einarstodum og þeim jordum. og

1) Svo.

.x. jnstædu kugilldum fra Eyrarlandi. og. xv. landskylldar kugilldum er þar af jordum hafdi jnn tekest og epterstodu.

Þessum fyrrskrifudum peningum og kugilldum jc.xxxv. ad tolu hiellt Þorleifur Grimsson ad sier lifanda j .iij. ár á moti einum hieradzdome og einum alþingisdome án mijns leyfis og vilia en nu sijdan under hanz erfingium standa tiutiger og .xv. kugilldi med leigna leigum og laga avexti med ollum og fridum peningum og ábata j fullu frelse. og stadid hafa um tvo ar efter þui sem reikningsbok Ara heitins med hans hende sialfs skrifud noglega utvijsar. Og þvi beidezt eg og kref hier nu i dag j almenniligre logriettu doms og laga á fyrgreindum klogunum af adurgreindum hijrdstora Påle Stigssyne og Eggiert Hannessyne logmanne og lögriettumonnum epter þui eg má audmiukligast. frekligast og logiligast[1]). en þeir vilia andsvara fyrir Gudi og godum monnum epter riettum texta jslendskra laga. Hier til sie Gud j upphafi mitt vitne. og aller goder menn þeir ord mijn heyrá. sierdeilis nefne eg hier vitnismanna. En eg skil mier þessa mijna kløgun ad auka. mijnka. umbæta og leidrietta. epter sem mier ber og bezt hentar ad logum.

Og til sanninda hier um um set ec Pall Jonsson mitt jnsigli nedan fyrir þetta mitt klogunarbref hvert skrifad var ó Oxarárþingi á Pieturs messu og Påls. hvor ed var hinn þridia vetur i olld á ődru áre rijkis og stiornanar þess hogborna og stormegtigazta hofdingia og herra. herra Fridreks Kristianssonar kongs til Danmerkur og Noregis vors nadugasta herra. En arum eptir Jesu Christi vors frelsara fæding M. D. Lx. ára.

---

360. [1560]. á alþingi.

Svör Eggerts lögmanns Hannessonar við sakargiftum Árna Gíslasonar (sbr. nr. 328–9 í þessu bindi).

Steph. 27, 4to., bls. 543–6, Svartskinna, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1720. — Lbs. 787, 4to., bls. 144–8, m. h. Odds digra ca. 1680–90: „Þetta er skrifad effter Eigen handskrifft Eggerts". — Sbr. Sýslumannaæfir II. bls. 35–7.

1) Svo.

Andsvar Eggertz Hannessonar mőte sakargifftum̃ Arna Gijslasonar.

Svofelldt andsvar og Appelleran gief og giore eg Eggert Hannesson uppa þær saker svo margar sem eg kann þær ad minnast er Arne Gijslason lagde mier til j firra a þïnge sem her effter fylger.

Jn Primis fyrer þad skip sem Arne sagde fader miun hefdj haft burt ur Vatnsfijrde. þæ gief eg þad svar þar uppa. ad þad sama skip fieck honum og afgrejdde til eignar Biőrn Gudnason hver þæ hiellt og hafde konglega heimild fyrir grejndum Garde Vatnsfijrde og greindur Biőrn kallade þann enn sama Gard sina eign vera enn kyrkian j Vatnsfijrde atte þetta sama skip. og þar fyrir þottest Biorn vel meiga af þui giora hvad hann villde. enn Sira Jon Eijreksson med styrk Biskups Stephans greip og tok greindañ Gard undañ laga hallde og konglegre heimilld Biarnar Gudnasonar. bravt og ravf þrattnefndur Sira Jon svo med vallde og ofbellde kongsens bref a Bijrne og ravf ǻ honum ij tilftardőma. J annare grein þæ gaf Biskup Stephan kvittan j þeirre sattargiord um̃ allt huad hann hafde ad sier teked kyrkiunnar vegna.

Su onnur sők ad Arne lagde mier til ad Sira Jon Eijreksson hefde teinged mier skip fyrir kugun og hrædslu. þar gef eg soddañ svar uppa ad Sira Jon Eijreksson fieck mier þad skip med sinn godan vilia morgum godum monnum nærverande effter þvi sem ockar giordningsbref til vijsar og liet sialfur sina eigeñ menn hafa þetta skip um̃ vored ut til Bolungarvijkur oc hans hejmamenn afgreiddu mier þad þar effter hans skipan. enn hann þæ af mier j stadenn til lieniss um̃ sina daga ij jarder þær eg til kalladj og eg helld enn nu mina eign vera og alldrej hefur þæ nockur madur vitanlegañ giordning vid mig giort ef Sira Jon Eijreksson var eckj vilianlegur til þessa giornings vid mig. allt þad eg kunne ad merkia bæde ad sijn og hejrn. ordum̃ og handabande enn hans hugskot var mier ovitanlegt. Enn eg greindur Eggert Hannesson gef Arna Gijslasyne her æ fullar saker og allar effter þvi sem eg mæ þad framast ad log-

um̃ giora ad hann bar mic þessare sok ad eg hafe kugad fe ut af monnum̃.

Su er þridia sok er Arne Gijslason lagde mier til ad eg hefde hallded lande af Furufijrde og Rejkiafijrde uppa mörg ar. Þar gef eg soddan̄ svar uppa ad eg kennest ad eg medtok nockra peninga i afla og busgagne af þeim monnum sem æ firrgrejndum jordum̃ biuggu þæ. enn eckj voru þeir helldur greidder j landskulder. enn adrar þeirra skullder og sekter er þeir voru mier skillduger kongdomsens vegna. utan̄ allt ætte med þessum̃ peningum so upp ad jafnast bædj um̃ jardar æbijled og adrar þeirra skullder og sekter. enn vijst var þad og er enn so ad eg kallade og enn kalla uppa þessar jarder og sem adrar flejre þær eg hefe fyrir bref og skilrijke. Enn þar ed Arne Gijslason giefur mier þæ sok j sijnum sakargifftum̃ ad eg hafe omakad þæ peninga sem Sira Jőn Eijreksson hefur haft ad hallda. þæ gef eg þar soddan svar uppa ad eg hefe þottst klaga mitt enn eckj hans allt þad sem þeim aurgata[1]) er sem Biorn Þorleifsson hefur honum sellt er eckj atte hann. ef eg og miner samborner skulu Jslendskra laga niotande verda. og bid eg ydur um̃ Arne Bonde ad giefa mier þad til þo ad eg kunne eckj par þar um̃ ad ijdrast þo ad þad sie af mic[1]) ad verda fyrer höfdingia Rejde[2]).

Su en fiorda sok er Arne Gijslason klagade til min ad jeg hiellde ij kongsens kugilldum̃. þar seige eg neij fyrir. þad er mier ovitanlegt ad nockur kugillde vantade uppa kongsens um̃bod þæ eg þad af hondum̃ liet so ad eckj fyrer stæde annadhvert ungt edur gamallt effter þvi sem eg medtok þad enn þav ij kugillde sem Arne skrifade mier til um̃ til Þingeijra um̃ veturenn med Þorarinum[1]) Gijslasyne ad vanta skyllde j Mosdal. þæ hafdi eg þav afgrejtt hans um̃bodzmanne Helgu Jonsdőttur. Enn kunne Arne ad bevijsa med vitnum og svördum bokareijdum ad nochurt kugillde hafe annarsstadar i þetta um̃bod vantad þa hefur hann alldrei þar til lagt nie brigdur æ bored fyrir mier. enn ef so reinest þæ vil eg þeim þar til svara sem eg hafde þetta

1) avegata, Steph. 2) Hér stendr út undan: Iron, og hefir verið skorið blaðið, upphaflega vist staðið „Ironice" eða eitthvað því líkt.

um̄bod af. þvi hver æ vid sinn sala og heimilldarmann. enn Arne var alldrej hverke minu kavpe nie sale ad þessu nie nejnu ðdru umbode vid mig. og ef odruvijs reinest enn hann hefur fram̄bored her um̄ þæ giefur[1]) eg honum þar fulla sðk uppa ad hann hefur svo rægt mic fyrir vallde.

Su en fimta sðk er Arne hefur mier giefed ad eg hiellde ij kugilldum sem Sira Jon Eıjreksson hefde att. Svara eg so þar til ad eg vejt mig alldrei hafa haft fyrir Sira Jőne Eıjrekssyne svo miced sem xx alna virde enn þav ij kugillde sem eg medtok æ Jokle j Adalvijk þar hefur eg kavp fyrir. enn eg vona ad Arne giore grein fyrir ordum sinum̄.

Su en siotta sok er Arne gaf mier ad eg hefde broted kong Christians bref og kong Hans bref. og annad kong Christians bref. þæ kann eg þar eckj firr svar uppa ad gefa. enn eg veit hveriu male þav til hlijda og eg mæ sialfur þad siæ og yferlesa. hvad þessara volldugra og wirdulegu Herra og konga bref utvijsa og innehallda. þvi morg kongabref eru alls til j lande voru og eg vil þeim giarnañ hlijda og hliod giefa þæ eg þav hejre og sie.

Su siðunda sok er Arne Gijslason gaf mier ad eg hefde rofed dom Finnboga Jonssonar og Fusa Ellendssonar. her med bref Þorleifs Pælssonar og Orms Stullasonar (straffa eg þessara dandemanna doma og bref j avngvañ mæta) eru mier þesser domar og bref j allañ mata okunnuger og eige veit eg hveriu mæle þav til hlyda firr enn hejre þav uppleseñ hvad þav innehallda. etc.

Enn hafe eg nockrum̄ af hans sakargifftum glejmt þæ mæ Arne effter þeim leita ef hann vill svo.

---

361. 1. júlí 1560. á Öxarárþingi.

Vitnisburðir um sátt Eggerts lögmanns Hannessonar og Árna Gíslasonar.

a. Sigurðar Þormóðssonar.

AM. Fasc. LXXII, 14a, frumrit á skinni, læst með innsiglinu saman við bréf Þórarins Gíslasonar, sem hér fer næst á eftir. — Prentað í Sýslumannaæfum II. bls. 40—42.

---

1) Svo.

Þad giore eg Sigurdur Þormodzson godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. ad arum epter Gudz burd. m. d. lx. manudaginn næstañ epter Peturs messo og Pals ꝺ́ꜳ [almenneligu Auxararþingi uar eg ȷ hia sa eg og heyrdi ꝺ́ꜳ þann sama og sattmala er giordur uar ȷ milli þeirra Eggiertz laugmanz og Arna Gíjslasonar fyrir bon. tillaugur og medalgaungu þessara herramanna. ȷ fyrstu Pals Stíjgssonar mins herra kongsins bifalnin[g]smans yfer allt Jsland. Pals Vigfussonar laugmans sunnañ og austañ æ Jslandi. herra Olafs Hialltasonar biskups æ Holum. herra Gijsla Jonssonar biskups ȷ Skalhollti suo og fyrir fleire godra manna tillaugur er þar uoru þa saman komner. kom suo þeirra samtali ad þeir beiddu greindañ Arna Gíjslason ad hallda þann sama sem þessir fyr greinder herramenn uilldu semia þeirra[1]) ȷ millum advr nefn[d]s Eggier[t]z laugmans og Arna Gíjslasonar[1]). Gaf Arne þad suar ad hann uilldi þad giora fyrir þeirra bőn ȷ suoddan mata ad hann feingi sæmd upp æ þeirra ægreiningar sem þeim hafdi ꝺ́ꜳ mille borid Eggiert laugmanni og honum eñ annars þyrftu þeir þar ecki um ad tala utan med laugmali þeirra ꝺ́ꜳ mille. giordu þessir greinder herramenn þa þann sama milli optnefndra manna Eggiertz laugmans og Arna ad Eg[g]iert skylldi giallda Arna Gijslasyne .xl^c. ȷ godum peningum. geingu þessir fyr greinder[2]) iiij herramenn til handsala uid Arna Gijslason og lofudu ad giallda honum fyr greind[3]) xl^c ȷ godum peningum þeim Arna Gíjslasyni likadi ad taka. síjn x^c huer þeirra og skylldi þad allt golldid [hid seinasta[4]) ad[1]) næstum epter komandi fardogum. sagdist Arne ecki uilia refiazt epter þessum peningum helldur sagdist hann uilia þa greidugliga utgolldna fꝺ́ꜳ þui hann sagdist ecki uera mann til sier huern þeirra til laga ad sækia hier um. Eñ þeir gafu þad suar ad hann skylldi þess ecki med þurfa og þui þeir hefdu honum lofad hier um þad skylldu þeir honum greidugliga ut giallda ed seinast[5]) ad næstum fardogum. Suo og skildi greindur Arne þad til uid Eggiert laugmann ad hann skylldi alldreigi omak ꝺ́ꜳ giora nie upp æ klaga þa peninga er sira Ion

1) sl. *b.* 2) nefnder *b.* 3) nefnd *b.* 4) [b. v. *b.* 5) Svo *b*, seinastazt, *a*.

heitinn Eireiksson hafdi keӱpt af Biarnar Þorleifssonar peningum og ad þessu ollu[1]) hölldnu og fyrgreindum peningvm golldnvm þa gaf Arne Gijslason optnefndum Eggiert Hannesson[1]) laugmann aulldungiss kuittan̄ og ækiærulausan fyrer sier og sijnum epterkomendum um allt þad hann hafdi[2]) matt med laugum til hans tala og Arna til heyrdi kuitt ad giefa og hann mætti med laugum kuitt giefa nema ef suo uæri ad ef[3]) Arna brygdist opt nefnd[t] peninga gialld af fyrr skrifudum herramonnum þa sagdist Arne ȷ aunguan̄ mata þessa sijna fyr skrifada kuittan̄ og lofan hallda helldur sagdi hann hana þa lausa og rotna af sier ȷ allan̄ mata. svo og gaf Eggiert laugman Arna Gijslason aulldungiss kuittan og akiærulausan fyrir sier og aullum sijnum erfingium og epterkomendum um allt þad[4]) huad hellst hann mætti med laugum til hans tala. hier med skylldu þeir alsattum satter epter þui sem fyr skrifad stendur. Og til sannında hier um set eg mitt innsigli fyrir þetta bref er skrifad uar j sama stad deigi og are sem fyr seiger.

b. Þórarins Gíslasonar.

AM. Fasc. LXXII, 14b, frumrit á skinni (með svipaðri hendi sem Árna Gíslasonar) með heilu innsigli. Bréfið er læst með innsigli Sigurðar Þormóðssonar saman við bréf hans (LXXII, 14a).

Sættargiord æ millum Eggerttz Hanessonar og Arna Gislasonar.
Jhesus.

Þath giore eg Þorarinn Gislason godum monnum kunnigt med þessu míјnu opnu brefi ath ærum Efter gudz burd. m d l x manudaginn næstan̄ efter Pieturs messu og Pæls æ almenniligu Auxarærþinge war eg ȷ hiæ sæ eg og heyrdi æ þann sama og sættmæla er giördr war ȷ millum þeirra Eggerts lavgmans og AArna Gislasonar o. s frv.[5])

---

1) b. v. *b*. 2) hefdi *b*. 3) Svo *ab*; ofaukið 4) sl. *b*. 5) alveg samhljóða bréfi Sigurðar Þormóðssonar (Lxxn, 14a) með marklitlum orðamun, sem þar er tilfærðr.

362. [eftir alþingi 1560].

Svar byskupa til konungs við beiðni hans um tillögur þeirra til fyrirmæla um refsingar við blóðskömmum og lauslæti, og leggja þeir til, að hálærðustu menn kongsins séu látnir semja slík fyrirmæli.

Lbs. 72, 4to., bls. 168—9 m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal. — Prentað á íslenzku í Safni til sögu Íslands II, 368—70, á latínu í FJ. Hist. eccl. Isl. III. bls. 303—4, og kafli úr á dönsku í MKet. II. bls. 8—9. Þetta skjal, sem nú finnst að eins í riti Guðbrands byskups um stóradóm, er í bréfaskránni í Kirkjusögu Finns byskups (IV, 395) árfært til 1562. Það er þó sýnilega rangt, og er skjal þetta frá 1560. Sbr. kgsbr. til prófessora 15. jan. 1561 og svar prófessora 2. febr. 1561.

Audsvar byskupanna uppa þetta Bref[1]).

Worum allra kiærasta. nádugasta hábornum[2]) fursta og nádugum konge. konung Frederich ødrum med þvi nafne ÿfer Norege og Danmorck [et cetera[3]) heijlsum ÿdur ÿdrir fá-tæker undersátar[4]) Superintendentar i Jslande kiærlega og audmiuklega med gude og hans Elskulega sÿne Jesu Christo. audmiukliga þackande ÿdar hōjmegtugheitz[5]) nád fyrir allt þad traust og hugsvalelse. sem vid hōfum feingid med ÿdar nadar hōjmegtugheitz[6]) skrifelse [med ÿdar Befalningzmanne Pále Stijgssÿne[3]).

So giefum vier ÿdar nadar hōjmegtugheit[5]) audmiuklega[7]) til kÿnna[8]). ad vier feingum ydar nadar skrifelse á alþinge med ÿdar hōymegtugheitz[6]) Befalningzmanne Pále Stijgssÿne. J hvōriu skrifelse[9]) ad ÿdar nád bifaladi ockur. ad ÿfervega og skoda hvōrnin fara skylldi um [þaug storu[10]) oskickan-ligheit. og marga stóra óheyriliga giōrdninga. sem i voru fátæka landi skie[11]) og skied hefur. þa hōfum vid allra kiær-aste nádugaste herra effter vorri[12]) fátækri formegan skodad og yferlesid vor gōmul landzlōg hvad ockur virdist effter riettum gudz lōgum hiñs gamla og nÿa testamentis miōg samhlióda.

1) þ. e. kgsbr. „um blóðskammir“ frá 29. mars 1560. 2) heyg-borna, Safn. 3) [sl. Safn. 4) -dánar, Safn. 5) [heyg-, Safn. 6) hōg-, Safn. 7) b. v. Safn. 8) kenna, Safn. 9) sl. Safn. 10) [þann stóra Safn. 11) sker, Safn. 12) okkar, Safn.

Stendur i fyrstu so skrifad i vorri Landzlaga Bők. ad alla þa vandrædamenn sem komast ắ kýrkiunnar nắder. skule sektalaust flýtia til Noregs og koma þeim þar i kyrkiu. effter rắde Lôgmannz utan þa sem kyrkia ắ ecke ad hallda efſter lôgum.

Jtem stendur i gômlu[1]) kyrkiu lôgum sem hier hafa halldist i landinu. ad ef madur liggur modur sijna. dottur. stiupdottur. þa eru þaug bædi fridlaus þar til þaug taka [lausn af Býskupe og skrifft[2]). sem hann leggur ắ þaug. og bædi hafa þaug fýrergiort hvôrium peninge fiắrs[3]) sijns vid kong og Býskup.

Jtem. vor allra kiæraste[4]) nắdugaste herra. finnum vid ecke i ockar[5]) landzlôgum fram̄ leingra i ættinne. þa sem ecke meiga til nắdar og fridar takast en̄ þessa fyrrnefnda.

Enn þar fýrer. vor allra kiæraste nắdugaste herra. ad vid hôfum heýrt ýdar nadar[4]) Bref lesid fyrir ockur med ýdar hoýmegtugheitz[6]) jnnsigle so hliőđande. ad vid skulum halldast vid jslendsk lôg og riett. þvi setium vier þetta inn til ýdar hôymegtugheitz[6]) nắdar og millde og vilium ockur þar effter leidrietta. sem ýdar hôymegtugheit[6]) ockur tilseiger. En̄ fýrir þa sôk ad ýdar hôýmegtugheit[6]) begeradi. ad vid skýlldum setia endiligt svar uppa þeirra strôffun. begerum vier nắdar af ýdur þar um saker ockar fắfrædis bidiande ydar hôymegtugheit[6]) fýrir gudz skulld[7]) ad ydar kongl. Majst. vilie lắta ydar nắdar vijsustu og hắlærdustu andlega og veralldlega yfer soddan hắfum Articulis tractera og endilegan̄ urskurd ắ giôra. og vilium vid sijdan þar effter leidrietta ockur. nær þad kiemur inn i landid et cetera.

---

363. 3. júlí 1560. í Óðinsvé.

Konungr skipar Hans Nielsen forstöðumann brennisteinsverzlunar konungs norðan lands um 10 ár.

Ríkisskjalasafn Dana, Reg. p. a L. 7, 526—7 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

1) gômlum, Safn. 2) [skript og lausn af biskupi, Safn. 3) Svo 72. 4) b. v. Safn. 5) okkrum, Safn. 6) hôg-, Safn. 7) skyld, Safn.

Hans Nielssen. borgerre wdj Kiöbnnehaffnn. fick breff som her epther fölger etc.

Vij Frederich etc. giöre alle wittherligtt. att efftherthij her finndis stor bröst for suoffuell thiill wortt oc rigenns behoff. acthe wij her effther selff att lade driffue thennd handell mett suoffuell som falder for nordenn paa wortt land Islannd. som fremmede her thill brugett haffuer. oc ther fore haffuer beffallitt thenne breffuissere Hans Nielssen. borgerre wdj wor kiöbstedtt Kiöbnnehaffnn. samme handell paa wore wegnne att skulle anthage oc vdj x sambfelde aar nest effther thette wortt obne breffs datum regnenndis att skulle bruge oc mett wortt skib oc wore ware löbe for nordenn paa forschretfne wortt lannd Islannd oc ther driffue thend suoffuell hanndell oc all andenn handell. ther falder oss thill beste. som stedernne ther nu driffuer. oc hues suoffuell hand ther bekommer. skall hand före thill Kiöbnnehaffnn oc ther lade thennd luthre paa wor omkostninng oc ther vdjnndenn thienne oss troligenn. erligenn oc well oc i alle maade wiide oc ramme wortt gaffnn oc beste oc att före tiill gott clartt regennskaff alle the ware. hannd paa forschreffne wortt lannd Islannd köbinndis oc forhanndlindis worder. Oc for saadanne forschreffne Hans Niellsssenns tro thienniste skall hand mue haffue thennd fempte pennding aff ald thend frij fordeell. ther komme kannd aff all forschreffne handell. hand kand driffue nordenn paa forschreffne wortt lannd Islannd. effther som stedernne her thill brugett haffuer. oc skall hand aarlighenn mue haffue fem lester thönne gotz föring paa wortt skib thill forschreffne wortt lannd Islannd oc tilbage igenn frij vthenn fractt thill hanns huss holdung. som hand mett hans egnne ware kiöbe skall oc ther foere inngenn regennskab giörre. Oc nar forschreffne thij aar erre forlöbnne. wille wij ydermere lade handle mett forschreffne Hans Niellssen om samme handell. hues ther om holdis skall.

Datum Ottonie 3 dag Julij aar 1560.

Regia maiestas manu propria subscripsit.

364. 5. júlí 1560. í Óðinsvé.

Konungr býður Magnúsi Gyldenstierne að fá Magnúsi hertoga, bróður sínum, matvæli ýmiss konar, þar í þrjár lestir af íslenzkum fiski.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 291 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 497, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Her Magnus Gyldenstiern fick breff. som effther følger.
Frederich then anden etc.

Wor synderlig gunst tiillforn. Wiider. att wij haffue vndt oc giffuit hoguerdige hogborne første. wor kiere broder hertug Magnus. biscop til Øzel oc Churland etc. xx lester malt iiij^c sider fiesk. thij bede wij etther oc wille. attj antuorder hogmelte wor kiere broders bud forschreffne malt oc flesk. nar hand etther mett thette wort breff besøgendis worder. Sammeledis som etther fortencker. att wij tilforn haffuer giffuit hogmelte wor kiere broder vj lester sild. iij lester Islandzs fisk oc nogen harnisk oc j wor schriffuelsse ther om fangit haffuer. huilcke sild. fisk oc harnisch vij forfare hans kierlighet icke end nu fangit haffuer. tha bede wij etther oc wille. attj vdj lige maade antuorder forschreffne hans kierlighedzs bud forschreffne vj lester sild. iij lester Islandz fisk oc forschreffne harnisch. effthersom wor første schriffuelsse ther om videre formelder. Ther mett etc.

Datum Otthensse then v Julij aar etc. mdlx.

---

365. 14. júlí 1560. á Bessastöðum.

Sendibréf Páls hirðstjóra Stigssonar til konungs, að mestu um brennistein á Íslandi, en einnig nokkur önnur efni, er Ísland varða, svo sem flutning lögréttu.

Ríkisskjalasafn Dana, „Island, Færö og Grönl.“, Supplem. II, 28. — Utan á er þetta skrifað: „Breffue aff Jslannd. fran Pouell Stiisen oc Superintendenterne. som schal giffuis swar paa.“ — „Productum Haldsted closter thend xix Augustj 1560.“ — „Nota. Superintendenternis breff bleff forschickitt till the hoglerde vdj Kiøpnehaffuenn“.

Stormegtiige herre och högborne förste. her Frederich then
anden. Danmarkis. Norgis. Wendis och Gottis konningh.
hertzugh wtj Slesuigh. Holstenn. Stormaren. och
Dytmersken. greffue wtj Oldenborgh och
Delmanhorst[1]): mijn aller naadigste
herre och konningh[2]).

Alder naadigste herre och konningh gudt aldmegteste[1]) beuare ether kong. Matt. med languarigt och lycksaligt spir. Wiill ether naadis kong. Matt. werdis till at wiide huorledis ether Kong. Matt. schib hanem war well till Jslandt kommet wtj en god haffuen ther som ether Kong. Matt. schib pleier at ligge och ther annammer huess miigh befalet war paa ether Kong. Matt. wegne at leffuere wtj same schib. baade fisk. wadmell. peñingh och handskriffther som ieg haffuer soldt el[h]er Kong. Matt. fisk. wadmell och andet for ssom mit regenskab skall wduise.

Jtem aller naadigste herre och konuingh will ethers Kong. Matt. naadeligen werdis till at wide huorledis ieg haffuer her for syndenn paa ethers Kong. Matt. landt Jslandt ladett söge och leett och selffuer med werit epther suogell[1]) bierge. aller naadigste herre och konningh. saa haffuer wi her inthedt kundt[1]) fundet at noget wert war at giöre nogen omkost for och skullde iegh haffue sendt aff ssame suogell ssom wi funde till ethers Kong. Matt. Menn jngenn kunde ther till komme och graffue for frost och sne epther ssame suogell. Fordj aller naadigste herre och konningh at her haffuer werit saa saare haardt en winther wtj landet at hun haffuer icke werit större her wtj hundritt aar. och ther som saa skede (thed gudt naadeligen affuende) at her komme mange sliige winther tha ware thette landt forderffuit wtj grundt som iegh ethers Kong. Matt. Rentemester ydermere om skreffuit haffuer. och ieg icke thorde ethers Kong. Matt. ther med bemöde. Endt aller naadigste herre och konningh. der ssom ether Kong. Matt. willde lade söge suogell her wtj landett. tha er thed best for nordenn her paa landet. och daa maa Ethers Kong. Matt. lade thed bruge

1) Svo. 2) Þetta er utanáskrift bréfsins.

som kiøbmendene thed brugher och haffue ther enn eller ij med aff thennom ssom før haffue segelt hidt epther suogell som wed och kand handle bode med bønderne och med suogeledt. och skulle ssame kiøbmendt med siigh haffue sliige ware och kiøbmandtzskaff som pleier at foris hidt till landet. ssom ieg haffuer ethers Kong. Matt. Renthemester ochsaa om schreffuit.

Jtem aller naadigste herre och konningh will ether Kong. Matt. och naadeligen werdis till at wide at her er god samdregtighedt och lydachtighedt wtj thette ethers Kong. Matt. landt Jslandt (gudt were loffuit). Enndt her ere mange ssom klager paa nogle kronens och kirkens iorder ssom tilforñ for ethers Kong. Matt. er beret. huilke forne klagemaall ere ssaa liudende at the same jorder som the paaklager skulle were wnder stigtedt och kirkene komne med wolld och wret aff forne biskoper her wtj landet. huilked ieg icke kandt forstaa at ssaa skall were wtj alle maade ssom the klager. End dogh at forne biskoper haffuer giort ssomme nogenn wret. Men mand kand her well bespørge wtj landit aff nogle at ther haffuer werit breffue for nogle the iorder ssom paa klagis nu och same breffue ere nu bort komne och ei kunde findis. fordj at then ene biskop kommer epther anden. och breffuene wtj sliige forañdling bort komme. nu huis ssom iorderne klager thette fornemme komme da frem med gamle andkomstbreffue och odelsbreffue och wille da tilkalle siigh the iorder ssom før ere forbrot. och nu ingeñ breffue ere fore. Aller naadigste herre och konningh wilde ethers Kong. Matt. derfor naadeligenn werdis thil at sende ether Kong. Matt. breff hidt till landet at ingeñ skal eller maa ssame iorder naa eller faa wdenn hand søger thennom med nøgagtige breffue och beuisningh for Ethers Kong. Matt. sielffuer. Eller huad Ether Kong. Matt. will her om were lade.

Jtem aller naadigste herre och konningh will ethers Kong. Matt. och naadeligeñ werdis till at wide huorledis at her skeer mange whørlig och wtilbørlige gierninger her wtj landet som ey er hørligt for ether Kong. Matt. ørne. huilked dog til forn er beret for ether Kong. Matt. Och ether Kong. Matt. haffuer skreffuit bisperne till her i landet om. huilke breffue

ieg haffuer nu wdsent ssom the ethers Kong. Matt. tilskreffuitt haffue. At ethers Kong. Matt. wilde naadeligen werdis till for gudtz skyldt at sende ethers Kong. Matt. retteböder hiidt til landet huad straff thennom skall offuergaa ssom for slige ketterj kunde falde. fordj her er end thette aar (desuer) iij eller iiij fundet som for sliige sager haffue falledt och der som thed icke straffis da monne thed ey affleggis.

Jtem aller naadigste herre och konningh. wijll et[h]ers Kong. Matt. och naadeligeñ werdis til [at] wide huorledis at thend platz som kallis Laugrettedt och altinget pleier at hollis paa. er neder falleñ och hart ner bort tageñ aff wandt saa at mand ey well kand holle ther altinget lengger paa ssame platz ssom laugmendene och altingesmendene thedt haffue beklaget. och naadeliigeñ ombedet at ethers Kong. Matt. wilde naadeligeñ beuilget[1]) at ssame Laugrette maa holdis paa enn andenn stedt. ther ssom laugmendene. med ethers Kong. Matt. tiener och foged siuniss thed were best tilfallenn och beleiligt.

Aller naadigste herre och konningh ieg wed ei mere paa thenne tidt at skriffue ethers Kong. Matt. till om thenne landtz leilighed. Enndt ieg skall med gudtz hielp findis nu och altidt ethers Kong. Matt. thro thiener. Then almegteste gudt beuare ethers Kong. Matt. lenge karsk och sundt med et lycksaligt och got regimenth.

Schreffuit paa ethers Kong. Matt. gaardt Bessestadt paa Jslandt 14 die Iulij Anno 1560.

Ethers naadis Kong. Matt. wnderdanigh och thro thiener
Pouell Stisen.

---

366. 18. júlí 1560. Í Skriðu.

Vitnisburðr um heitorð Arngríms Kolbeinssonar, um að selja Magnúsi Jónssyni fyrstum manna jörðina Grænavatn, ef hann mætti nokkuru um ráða.

AM. Apogr. 4680 „Ex orig. fra Jone Jonssyne a Gunnsteinsstodum".

---

1) Svo.

Eg Jon Magnusson yfer lýsi og opinbert giôri fýrer ollum þeim sem þetta bref sia edur heyra arum epter Gudz burd ꝏ. d. lx. a fyrsta are rijkis þess habornasta stormegtugasta og viidfrægasta forsts[1]) og herra Fridrich[s] Kristianssonar kongs yfer Danmork og Noregi ꜵ manudaginn næstan fyrer Þorlaksmessu vm sumarid þann fimtanda dag Julij manadar[2]) nær hadeigi i mille Skutustada og Grænalækiaross. Lofadi Arngrimur Kolbeinsson mier medur handsolum þessum vitnum hiaverandi. Þorlake Jonssyni og Biarna Biornssyni. at hann skylldi sijn ord til leggia. og allt þad hann mætti. vid fodur sinn Kolbein Arngrimsson. suo þad hann selldi Magnusi Jonssyni jordina Grænavatn vid Mýuatn fýstum allra manna. ef Kolbeirn villdi nockut fyrer sijn ord giora. Somuleidis kynne suo verda. ad Arngrimur sialfur ætti. edur eigande yrdi ad somu jordu Grænavatni. þa hiet. lofade og jatadi hann i sama handabandi ad selia þa jord Magnuse Jonssyni fyrstum. og hann skyllde hennar fyrstur manna. mætti hann vm̄ rada. niotande verda. Og til sanninda hier um̄ settu fyrgreind vitne sin jnsigli med mino fyrer þetta bref. huort skrifad var j Skridu i Reýkiadal þrem nottum sijdar en fýrr seiger.

---

367. [1. ágúst 1560]. 5. febrúar 1561. á Melgraseyri.

Kaupmáli Magnúsar Þorleifssonar og Agnesar Magnúsdóttur.

Fornbréfasafn Jóns Sigurðssonar nr. 13. frumrit á skinni. Af 5 innsiglum er 1 nú fyrir bréfinu.

Jn nomine domini amen var svo felldur kaupmale gior og stadfestur j mille Magnusar Þorleifzsonar og Agnesar Magnusdottur at suo fyrir skildu at Þorleifur Eyolfzson fader greindz Magnusz gaf syne sinum thil qvonvmvndar til mothz vid adur greinda Agnesu Magnvzdottur þriatiger hvndrvt j þessvm peningvm og [svo] greindvm. jordena half Latur er ligg[i]a ꜵ Breidafirde j Flateyar kirkiu sokn med ollvm

1) Svo. 2) Friðrik konungr II. kom til ríkis 1. jan. 1559. Eftir því er þetta á 2. ríkisári hans.

þeim gognvm og giædvm sem greindri jordv halfum Latrum fylger og fylgt hefur at fornv og nyiv og greindur Þorleifur hefur fremzt eigande at ordit. En hier j mote gaf Suanborgg dottur sinne fim malnytukugillde. Jtem gaf sera Eirekur Magnusson broder fyrgreindrar Agnesar henne iij hundrut j þarfligum peningum eñ Jon Einarsson madur Suanborgar tuo hundrvt og hiellt brvdlavp hen[n]ar og reiknade þad fyrir fiogur hundrvt. kiore Suanborg og Jon Einarsson madur hennar j vmbode adur greindz sera Eirekz Magnussonar og Biarna brodur greindrar Agnesar malakonv. gaf fyrgreindur Magnus Þorleifzson þrattskrifadre Agnesv fiordvngzgiof vr þriatige hundrudum at fullu jayrde og samþycke Þorleifz Eyolfzsonar fodur sins og sera Magnuss Eyolfzson brodur Þorleifs. Reiknadezt þæ henar male og peningar med brudlaupzgiordenne og fiordvngzgiofenne eitt hundrat og xx og halftt betur þa j hans gard. hafde hun þa og halft annat hundrat j silfre at avk þessara fyrr greindra peninga. Voru þesser ærliger men[n] vid stadder er suo heita Jon Þorleifzson. Panthaleon Olafzson prestar. Jon Olafzson. Einar Gislason. Gudmundur Jonson leikmenn og morgvm odrvm hia verendvm j stofvne ꝺ́ Melgraseyre a Langadalzstrond fimttvdægen næstan efter Olafz messu enu fyrre vm sumaret þa þesse giorningur og loglig festing for fram fyr greindra manna æ mille Magnvs Þorleifzsonar og Agnesar Magnusdottur. Og thil meire uithnis[burdar] og saninda hier um setium uær fyrr nefnder menn vor insigle fyrir þetta kaupmalabref er skrifat var æ Melgraseyre j Isafirdi midvikvdægen næstan efter kyndelmessu um veturin þa lidet var fra gudz bvrd þussund fim hundrut sextiger og eitt.

---

368. 5. ágúst 1560. í Skálholti.

Veitingarbréf sira Jóns Loptssonar fyrir Útskálum.

AM. Apogr. 1875 „Ex orig. communicato a Paulo Jonæ Vidal. [er komid ur Jsafirde]. appensa sunt: 1°. Sigillum Pauli Stigonii. 2°. Gislonis Jonæ". (AM.). — AM. Apogr. 1423, einnig, að því er sýnist, eftir frumriti, og er þó dálítill stafsetningarmunr.

Eg Gisle Ionsson undeʀ gudz þolinmædi overduguʀ superintendens Skalhollltz sticktis. ɢiore godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. at med ʀædi og samþycki hofudzmannzins Pæls Stíjgssonaʀ. hefi eg vnlt og veitt Erligre personu sıjra Ioni Loptzsyni stadinn Utskæla liggiandis æ Rosthvalanesi til ʀiettraʀ eignaʀ og frials forrædis um leingd sinna lifdaga med ollu þvi faustu og lausu kviku og daudu sem greindum stad fylgeʀ og fylgt hefuʀ at fornu og nyiu. Skal hann eignazt og at sieʀ taka svo sem ʀiettuʀ beneficiatoʀ. og alla hluti eignazt og ævoxtt af hafa at fra tekinne kirkiunnar portio. Eñ ef nockut verduʀ gefit kirkiunne þad sem minna eʀ eñ hundrad. þa skal presturinn eignazt þat. Eñ þat sem æ hundrudum stendzt og þadan af meira þa eignazt kirkian þat. Jtem hafi nockut verit ʀangliga haltt fra kirkiunne. þa skyllda ieg syra Ion þat aptur lagsoknum at sækia. Og til meire sanninda hier um set eg mitt innsigli med haufudzmannzins ȷnnsigli fyrir þetta bref skrifat i Skalhollti manudaginn fyrir Laurentıus messu um̃ sumarit. Anno domini. 1.5.60.

---

369. 5. ágúst 1560. | 24. mars 1562. í Njarðvík.

Þeiʀ Jón og Steingrímur Björnssynir gefa Þorvarði, bróður sínum, Gripdeildarreka.

Frumrit á skinni meðal Njarðvíkrbréfa í þjóðskjalasafninu í Reykjavík, komið frá Njarðvíkrkirkju 1. okt. 1902. Þvers um utan á bréfinu samtíða skrift: „[Lo]f. dyrd og heidur og ilift þacklætti se þi[er] fyrer allar þær gafur er þu hefer mier . . . . idi". Og á hinum endanum: „Lot se liufum herra þeim sem lyten giorer . . ." Af 3 innsiglum er hið fyrsta fyrir bréfinu.

Vm̃ Gripdeilld[1]).

Þat giorvm vær Þorsteirn Olafsson. Jon Olafsson. Asmundr Jonsson. goodum monnum vitanligt med þessv voru opnu brefi. þa lidit var fra gudz burd. ꝏ. d. og lx. ár. ȷ Niarduíik ȷ Borgarfirdi. manudagenn næstan epter Olafsꝏesso fyrre vm sumarit. vorvm vær þar hia heyrdum og

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi.

savm æ at Jon Biornsson. og Steingrimur Biornsson gafu brodur sinum Þoruardi Biornssyni Gripdeildar Reka. sem liggur jnn fra Olafssandi. fortakslaust. vndan sier og sinum erfingium. epter þui þeir voru fremst eigandi at. Og til sannenda hier vm settvm vær fyr ritadir menn vor jnsigle fyrir þetta vitnesburdarbref. huertt skrifad var j adur nefndri Niarduiik næsta dag fyrir Annunciacio Marie. vm ueturenn. tueimvr arum sidar eñ fyrr segir.

---

370. 6. ágúst 1560. á Grenjaðarstöðum.

Ólafr byskup Hjaltason metr kirkjubót á Grenjaðarstöðum 40 hundr., og geldr hann síra Sigurði Jónssyni upp í þetta eina eyðijörð kirkjunnar, Hólkot, svo langt sem til hrekkr.

ÍB. 67, 4to, xcix, bl. 96, m. h. síra Eyjólfs Jónssonar á Völlum (d. 1745).

Bref Olafs Biskups Hialltasonar.

Eg Olafur Hialltason under Gudz þoliñmedi Biskup æ Hőlum og Superintendens Hőla Biskupsdemis giori godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at ærum epter Guds burd M D og lx siðtta dag Augustj mænadar æ Greniadarstad i Adalreykiadal. beiddi mic og krafdi heidurlig persőna Sira Sigurdur Jonsson at skoda og ælita æsamt med mier tilkőlludum godum mőnnum. hveria bőt edur semd mier med þeim virdtiz hann giort hafa a kirkiunni þar æ fyrrgreindum stad. hver at ædur var at hrőrnun og őllu nær nidur falliñ. fyrir utan þæ bőt sem hann ædur hafdi lætit giora æ űtbrotunum. og tekit var ædur i kirkio reikning. Þui at Guds nafni til kőlludo og med yfersyn vj skilrikra presta og leikmanna. virdtiz mier med þeim fyrrgreindur Sira Sigurdur i engan mæta minna mega hafa fyrir þuilïka bőt og forbetran kirkiunnar helldur en xxx^c þad nu allareidu er at giort. hefur fyrrnefndur Sira Sigurdur lofat. med Guds fulltingi sic styrkianda. at leggia sud æ greinda kirkio beggia vegna ofan æ utbrot fyrir utan fram. og at þui giordu skylldi hann hafa þar fyrir x^c so þad yrdi alls xl^c. skylldi hann upp i þessa bőt nu strax mega frialsliga at

sier taca og eignaz fyrir sic og sīna erfingia til ęfinligrar eignar eina eydijord sem kirkian hefur litla nӯtsemd af haft ī længa tima. sem heiter Holkot i Reykiahverfi. sudur i þad stora gil sem gengr a midli Længavatns og Holkots fyrir vc. en hvad kirkian er honum meira skylldug. komi alla tima under rettan reikningscap. Voru þeir ᴅændimenn lerder og leiker med mier þetta samþӯkkiandi. sem þæ voru þar saman komner.

Og til sanninda et cetera.

---

371. 11. ágúst 1560. á Einarsstöðum.

Páll Jónsson fær Steinunni, systur sinni, Ljótsstaði fyrir Saurhól.

AM. Apogr. 4681 „Ex orig. fra Jone Jonssyne ǎ Gunnsteinsstodum". Innsiglið var fyrir bréfinu. — JS. 66, 8vo, m. h. Grunnavíkr-Jóns „Ex originali in membrana. Honden er halfsett fliőtaskrift, og mun þvi vera Stadarhols Paals (er so almennt kallast) eigenhȯnd, eins og ǎ hinu odru hier næst vid af sama dato. þvi skriftarlag og Signet eru eins". Innsigli Páls var fyrir bréfinu.

Þad medkiennist eg Pæll Jonsson. ad eg hefi feingid heidurligre dande kuinnu Steinunne Jonsdottur alla ȷordina Liotzstade er liggia i Hnioskadal i Hals kirkiu sokn. til fullrar eignar og frials forædis[1]) vndañ mier og mijnum erfingium. eñ under adurgreinda Steinune og hennar erfingia med ollum þeim Gȯgnum og giædum er greindre ȷord fylger og fylgt hefur ad fornu og nӯu og eg hefe fremst eigande ordit i fieskiptum vid brædur mina. Hier i mot hefur Steinunn giefit mic kvittan. akiærulausan og mīna Erfingia um̄ ȷordina Saurhol er liggur i Saurbæ vestur i Stadarhols kirkiu sokn. Og til sanninda hier um set eg mitt ȷnsigli nedan fyrir þetta mitt opid brief. huort giort var ǎ Einarstaudum i Reӯkiadal þessum ærligum monnum og vottum nærverandis Erlende Bonda Jonssyni og Þorvalldi Olafssyni. sunnodaginn næstan fyrir Mariumessu hina fyrr[i] um sumarid arum epter Guds burd ∞. d. lx ar.

---

1) Svo.

372. 11. ágúst 1560. í Snóksdal.

Kaupbréf fyrir hálfum Víðilæk í Norðrárdal, og eru tilgreind landamerki, ásamt áreið.

Jbskj. AM. Mýrasýsla 1.

Þad Giore eg Arnbiorn Salamonsson goodum̄ Monnum kunnugt. med þessu mijnu opnu brefe. ad eg Medkiennist. ad med Rǻde og samþicke konu minnar Halldoru Auduñardotter. hefe eg selt Dada bǒnda Gudmundssyne jǒrdena halfa Wijdilæk i Nordurǻrdal. er liggur i Hiardarholltskyrkiusokn viij^c ad Dyrleika. med øllum þeim gognum̄ og giædum̄ sem firnefndre halfre jordu. filgt hefur ad fornu og niju. og vid hofum fremst eigande ad ordid. undañ ockur. og ockar erfingium̄. eñ under Dada og hans erfingia og epterkomendur til frialz forrædis. og fullrar eignar. Hier i mǒt gaf hann ockur viij^c þau sem ockur vel lijkade ad taka. Medkienunst. eg Arnbiorn Salamonsson. ad eg hefe þaug ǘtteked og uppbored. epter þvi sem i ockar kaupe var um̄skilid. Afhendte minn fader mier Salamon Einarsson. firskrifada halfa jord. med þeim ǻkvednum landamerkium. Imillum Vijdelækiar. og Svartagils. ad lækur sǻ sem ad rennur ur Hǒlmavatne og ofan ǻ Torfahialla. og fyrer fram̄añ Hrijsnes. og Hrijskinn og fyrer framañ Sandvoxt og fram̄ i Nordurǻ hid efra. A mille Wijdelækiar og Hallar. var halldid epter þui sem votnum hallar. ǘt ǻ Hallarmǘla. og ur Mulanum Rennur ein kiellda. ofan i Nordurǻ. Rædur hun ǻ Milli Einifells og Vijdelækiar. og þetta sagdist minn fadir hafa haft og halldid. ǻ medañ hann atte firnefnda jord Vijdelæk og hans kvinna.

Eñ til meire stadfestu. og san[n]s vitnis hier um set eg mitt jnnsigle fyrer þetta kaupbref og kvittunarbref. huort ad skrifad var i Snocksdal i Breidafiardardolum ǻ Sunnudaginn næstañ epter Laurentiusmesso um sumared. þǻ lided var fra gudsburd 1560 ar.

Medkiennunst vid Biarne Sumarlidason og Arne Sveinsson. ad vid ridum jafnframt Arnbirne Salamonssyne ǻ þaug ǻqvædd landamerki. sem hann sagde ad Salamon heitinn

fader sinn hefde halldid. ä milli Vijdelækiar og Svartagils og hier eru nu fyrer ofanskrifud. med äkvæddum ornefnum Sagdest firnefndur Arnbiorn hafa buid a firnefndum Vijdilæk. og ecke heyrt hier þa tvimæli ä leika. Og med þessum äkvæddum landamerkium. medkiendist hann fyrer ockur. ad hann hefde sellt firskrifudum Dada bőnda. optnefnda halfa jord Vijdelæk. En til meire stadfestu. og sans vitnis hier um setium vid firskrifader menn ockar jnsigli fyrer þetta kaupbref. Skrifad j sama stad og dag. sem fir seiger.

Þad Medkiennist eg og votta Þorvalldur Nichulasson. og Jon Halldorsson ad vid hofum sied og yferlesed solätande bref. med őskoddudum hangande jnsiglum. ord fyrer ord sem hier fyrer ofan skrifad stendur. og ad so i sannleijka er. setium vid ockar jnsigli hier. under. Var þesse ockar medkienning skrifud 9 Dag Septembris Anno 1623.

Framan og ofan skrifad Riett Coperad vera Epter sinum original huorn vijer säum med tueimur őskoddudum jnnsiglum. votta vnderskrifader er saman läsu ad Øxarăralþinge Anno 1704. 15 Julij.

Skaphti Josephsson. Þorsteirn Steingrijmsson
Eh. Egh.

---

373. 12. ágúst 1560. á Einarsstöðum.

Páll Jónsson fær Steinunni, systur sinni, Víðivelli og Ljótsstaði í Fnjóskadal og Fljótsbakka fyrir Staðarhól.

JS. 66, 8vo., m. h. Grunnavíkr-Jóns ca. 1740 „Ex originali pergameno. Under brefenu eru tvö signet þad fyrra er so skrifad + S. PALLS IONS. SON. og innan i P. hitt annad er Sira Þorvallds Olafssonar. a brefenu er halfsett fliötaskrifftarhönd, þo meir sett".

Jeg Pall Jonsson giore aullum einum og sierhuerium þeim er þetta brief birtist med syn. heyrn eda sealfs lesningi kunnigt ad eg hefe greidt og golldit og nu med krapte þessa briefs greide. gielld og afhende Heidurligre dandekuinnu Steinunne Jonsdottur sýstur mine med handsolum j fýrstu

jordina Widevelle er liggr ij Hnioskadal fyrir xl^c og þar med .vj. kugilldi og þar med iordina Liotstade er liggur ij greindum Hnioskadal fyrir viij^c og þar med jordina Fliotzbacka er liggur ij Fliotzhlid fyrir nordan ij Einarstada kirkiu sokn fyrir xx^c med aullum þeim gaugnum og giædum er greindum jordum fẏlgier og fẏlgt hefur ad fornu og nẏu og eg hefe fremst eigande ad ordit ad ollu tilskilldu en aungu fra ij jordu og ꝺ og eigi finnst eigandi ad vndan mier og minum erfingium eñ vnder Steinvne og hennar Erfingia til ein[n]ar æfinligrar obrigdeligrar eignar og frials forædis. Eñ hier ij mőt hefur adur nefnd Steinunn Jonsdotter giort. giefid mig og mina erfingia kuitta ǫlldungis og ækiærulausa vm jordina Stadarhol ij Saurbæ og allar þær eigner sem hun hefur þar eignast med giof modurfodur sins Pieturs heitins Loptzsonar med dommum og logmanna vrskurdum ad tilskilldre jordune Saurhole. fyrir sier og ollum sinum erfingium og eftterkomendum til æfinligrar tidar suo ad huorki hun nie neiner hennar skullu mig fẏrnefndan Pal nie mina erfingia omaka. ẏfa nie ꝺklaga til þinga nie mannfunda eptter þennan dag ij nockurn mata. enn þott ꝺklage þa sie þo su ꝺklogun þegar jafnsnart alþingis onẏt. daud og magtarlaus.

Samþẏckti þennan giorning og kuittan Helga Aradotter. voru vitnesmenn ad þessare kuittan og giorningi Erlendur bondi Jonsson. Sira Þorvalldur Olafsson. Þorarin Philpusson. Grimur Andriesson og Halldor Gislason og settu sin jnsigle med minu jnzigle nedan fyrir þetta afkuittunarbrief huort[1]) eg hefe sialfur tuo huort samhlioda audru mier eitt eñ greindre Steinunne annad eptter logunum og hennar beidzlu skrifad med minne eiginligre hende ij kirkiunne æ Einarstodum ij Reẏkiadal vm̃ dagmalaskeid manudægin næstan fyrir Mariumessu hina fẏre vm̃ svmarid. huor dagr er var hinn xij dag Augusti manadar hid þridia sumar ij olld en ꝺ audru are Rikiss og stiornanar þess hogbornasta og stormectugasta Herra. Herra Fridrechs Christianssonar kongz til Danmerkur og Norgis vors allra nadigasta hera. Eñ ꝺrum efter vors frelsara fæding ꝏdlx. ara.

1) Svo.

374. **13. ágúst 1560. á Grenjaðarstöðum.**

Steinunn Jónsdóttir fær Magnúsi Björnssyni, syni sínum, 40 hundr. í Ljósavatni.

AM. Apogr. 108 „Ex originali sira Olafs Stefanssonar“, tvær uppskriftir, báðar m. h. Styrs Þorvaldssonar. — Jbskj. AM. Þing. 27 (nú í þjóðskjalasafni).

Um Liosavatn i Bardardal.

Þad giorum vid Olafur prestur Arnason. Þordur Peturs-son godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi. ad þa lidit var fra guds burd ϖ. d. og lx. ǽr ǽ Laurentiusmesso[1]) um sumarit ǽ Greniadarstad i Adalreykiadal. vorum vid i hiǽ saum og heẏrdum ǽ. ad Steinun Jonsdotter fieck med handsólum til fullrar eignar Magnuse Biornssyni syni sıȷnum. xlᶜ. uppi ȷórdina Liosavatn i Bardardal. skylldi þessi. xlᶜ. koma uppi þa peninga sem fader nefndz Magnusar hafdi Steinunni giefit med þeim skilmala. ad þad skylldi til þeirra Barna falla. þessi xlᶜ. skylldi Magnus hafa i sinn part þar ut af. þar til gallt nefnd Steinun sógdum Magnusi i sama handabandi. xxᶜ. i Liosavatni fyrir þau .xxᶜ. i lausagotzi sem hun medkendist ad hun hafdi fargad af þeim um̄bodzpeningum sem hun hafdi haft af Joni Bonda Magnussyni fódur sijnum og Magnusi hafdi til heẏrt epter sinn fódur og Daner hófdu honum og hans sẏskenum skickad. en̄ geingi Liosavatn aptur af Magnusi med nockru moti þa skylldi hann eignast og meiga ad sier taka domlaust. þä hann villdi. Hol i Sæmundarhlijd fyrir. xlᶜ. og þar til .xxᶜ. ȷord af þeim ȷordum sem nu ætti hun og aklógunarlaus væri. en̄ þo hun hefdi lofad sonum sıȷnum Teiti. Biarna og Arna sijnum xxᶜ hverium þeirra i greindre ȷordu Liǒsavatni þǽ tæke hun hana aptur fyrir þa grein. ad hun villdi ad sijna xxᶜ ȷórd feingi hver þeirra. en̄ feingi þeir ecki þær. þa skylldi þeir eignast. lxᶜ. af sıȷnum ȷordum þeim sem þǽ ætti hun. Lẏsti adurnefnd Steinun ad hun hefdi þennan adurskrifadan̄ Giorning allan̄ ǽdur giort fyrir ij ǽrum. þo hun hann þa endurnyadi. Og til sanninda hier um setium vid

1) þ. e. 10. ág.

fÿrskrifader menn ockar jncigli fyrir þetta bref. hvert ed giort var á sama stad og áre .iij. nottum sıjdar en fyrr seiger.

---

375. 14. ágúst 1560. á Grenjaðarstöðum.

Jarðaskiptabréf, og er skipt Eyri í Fjörðum fyrir Brettingsstaði í Laxárdal.

AM. 255, 4to., bls 447 (bréfabók síra Skúla Þorlákssonar).

Kaupbrieff fyrer Eyre j Hualvatnzfirde og Brettıjngstödum j Laxardal 1560 med tueimur oskiertum jnciglum.

Þeijm gödum mönnum sem þetta brief siä edur heyra senda Jlluge Gudmundsson. og Oddur Jonsson prestar kuediu gudz og vora kunnugt giørande. ad þa lided var fra gudz burd ꝍ. D. lx ar a Greniadarstad j Adalreykiadal vi dag Augusti. vorum vid j hia säum og heyrdum a ord og handsöl. virduglegz herra Biskupsins Olafz Hialltasonar ad Hoolum. og sira Sugardar[1]) Jönssonar Ad suo firerskilldu. ad biskup Olafur sellde nefndum sira Sugurde Eijna Eijde jørd er Brettijngstader heijta. er liggur j Laxardal j Þuerar kirkiusokn. med øllum þeijm gøgnum og giædum. Eignum. skogum og veijdum j jördu og a. sem filger og filgt hefur ad fornu og niju. og filgia a ad lögum. þar j mot gaf adurnefndur. sira Sigurdur Jonsson jørdina bigda Eijre j Fiørdum j Backa kirkiusokn. med øllum sijnum gøgnum og giædum. eijgnum og jtølum Rekum og hlunnendum sem greijndre jördu filger og filgt hefur ad fornu og niju. og filgia A ad[2]) lögum. j jørdu og a. sagde Biskup Olafur ad jørden Brettıjngstader være nockud dÿrre. og skillde sira Sigurdur hafa þad kuitt firer sijn gømul þionustulaun. og þad ad a jørdunne Brettıjngstödum var med öllu eıjngen hus og hafde leijnge j eyde vered. og til sanninda hier vm setium[2]) vid firrskrifadir menn ockar jnnsigle firer þetta brief. huort ed giørt var a sama stad og are. viij døgum sijdar en firr seijger.

(L S) (L S)

---

1) Svo. 2) Tvíritað.

376. 25. ágúst 1560.

Konungr býðr Páli hirðstjóra Stígssyni að styðja sendiboða Antóníuss greifa af Aldinborg, er hann hafi leyft að kaupa fisk á Íslandi til heimilisþarfa.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 321 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to, bls. 499, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Pouell Stissenn fogett paa Island.

fick breff. att effther som greff Anthonnis aff Oldenburg haffuer schreffuit kon. mts. thiill och giffuer tilkiennde. att hand achter att haffue hans bud ind wdj Island ther att kiôbe tiill hans husses ophold nogenn Islands fisk. tha beder kon. mts. Pouel Stissen. att nar hans bud hannom mett kon. mts. breff besôgendis worder. att hand tha fôrdrer hannom thiill thett beste och er hannom behielpeligen ther att maa bekomme fisk tiill kiôbs aff kon. mts. wndersotte for hans pendinge etc. Datum vt supra.

---

377. 28. og 29. ágúst 1560. á Möðruvöllum.

Dómr, kvaddr af Ormi Jónssyni í umboði Páls höfuðsmanns Stígssonar, um kæru Jóns Marteinssonar um gjafir Þorleifs Grímssonar til Gríms, sonar síns, og eru gjafirnar dæmdar löglegar.

Stepb. 27, 4to., bls. 47—8, Svartskinna, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1730.

Domur sem Jon Marteinsson nade uppa giof Grijms Þorleifssonar.

Þad giorum vier Nickulas Þorsteinsson. Þorsteirn Magnusson. Magnus Gunnsteinsson. Þorstejrn Sijmonsson. Halldor Þorlaksson. suarner logriettumenn. Einar Thomasson og Fuse Biornsson godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe ad þa lided var fra hijngadburd vors Herra Jesu Christi 1560 Midvikudagenn næstann effter Bartholomei um sumared i Spialldhaga a Almennelegu þriggia hreppa þinge uorum uier i dőm nefnder af hejdurlegum Manne Orme bonda Jonssyne er þa hafde logleg[t] umbod hofudzmans-

enz Páls Stijgssonar þing ad setia og doma ut ad nefna greindum hofudzmanne hiauerande. huoria magt edur krafft su akiæra skillde hafa sem Jon Marteinsson klagade uppa giof þa er Þorleifur heitenn Grijmsson gaf Grijme syni sinum og beuijsade med ij innsigludum brefum Þorbiorgu Þorleifsdottur hiaverande. tiedist og birtest fyrir oss ad sal[ugi] Þorleifur Grijmsson hefde i þad sinn átt xvj^c hundrada.

Nu stendur so i vorre landz laga bok ad giefa ma madur tijunda part ur erfdagotse. eñ fiordung ur aflagotse.

Þui i gudz nafne ad h[eilags] anda nad til med oss kalladre ad so profudu og fyrir oss komnu dæmum uier med fullu doms atqvædi firgrejnder domsmenn med þeim logmáls grejnum er hier standa skrifadar greinda giof Þorleifs heitens Grijmssonar loglega. skiallega og minduga i allañ máta og frialsa hallda meiga vegna Ejnars Grijmssonar af oskifftum arfe.

Samþickte þennañ dom grejndur hofudzmann Pall Stijgsson og Olafur Hialltason biskup og Ormur Jonsson.

Skrifad a Modruvollum i Eyafirde 29. Augusti sama árs sem firr seiger.

---

378. 1. september 1560.

Eggert Hannesson ættleiðir börn sín, Jón, Björn, Þorleif og Ragnheiði, með samþykki systra sinna, Guðrúnar og Katrínar.

AM. Apogr. 4685 „Ex originali". Arni segir til innsigla. „Brefed gaf eg Ormi Dadasyne" (AM.).

Þad giorum vier Magnus Eyiulfsson. Olafur Jonsson prestar. Jon Olafsson[1]) Halldor Einarsson[2]). Ormur Ellingsson. og Oddur Helgason. godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad þa er lidit var fra hingadburd vors liufa lausnara Jesu Kristi m. d lx. ara. a faustudaginn næstañ epter Decollatio Johannis[3]). vorum vier i hia. saum og

---

1) „Jon þesse Olafsson er, óefad, sa sem syslumadur var 1537 mille Gilsfiardar og Audna. Sigilla bædi eru lïk (vide delineationes) þott þetta sie minna". (AM.). 2) Innsigli Halldórs var ekki fyrir bréfinu, heldr innsigli Þorláks Einarssonar, bróður hans. 3) Þ. e. 30. ág.

heyrdum á ord og handaband þessara manna. af einni alfu herra Eggertz Hannessonar. En af annare alfu Gudrunar Hannesdottur og Katrinar Hannesdottur ad suo fyrir skildu og undertauludu. ad fyrgreindar systur Gudrun og Katrin selldu og uppgafu vndan sier og sinum erfingium alla þa peninga kuika og dauda. lausafe og fastaeignir. sem þær mattu til standa epter greindan herra Eggert Hannesson. en vnder born herra Eggertz Hannessonar sem suo heita. Jon Eggertzson. Biorn Eggertzson. Þorleifur Eggertzson. og Ragneidur Eggertzdotter. til æfinligrar eignar. nada eg nytsemda. En hier i gien fieck greindur Eggert Hannesson adurnefndri Gudrunu Hannesdottur til æfinligrar eignar fyrir vpplag á sinum arfe Lokinhamra. Dalsdale. Sliettanes og Seluoga. Reiknazt þessar iarder sextige hundrut ad dyrleika. En ef þessar fyrrgreindar jarder kynne af fyrrgreindri Gudrunu Hannesdottur med riettu laugmale ad ganga. þa skylldi hun eda hennar erfingiar eiga adgang ad annare fastaeign jafnmikille. af herra Eggert eda hans erfingium. En Katrinu fyrir sal og upplag á sinum arfe sem hun tilstod epter herra Eggert aunnur sextige hundrut. at til greindri xx hundrada jaurdu. nema dyrare kynne ad verda epter þui sem þeim syskinum badum skylldi vel semia og þar þa til adra peninga goda og geingilega. suo vera skylldi alls sextige hundrut med jaurdunne. Og nu epter allan þennan giorning fram farinn þa geingu þessir menn aller samt fyrir kirkiudyr vnder Nupe. herra Eggert Hannesson. Gudrun Hannesdotter. Katrin Hannesdotter. Jon Eggertzson. Biorn Eggertzson. Þorleifur Eggertzson. og Ragneidur Eggertzdotter. og hielldu þar þa aull a einni bok. Og mæltte þa herra Eggert þessum ordum. Eg Eggert Hannesson ættleidi þig Jon Eggertzson. Biorn Eggertzson. Þorleif Eggertzson og Ragneidi Eggertzdottur. til allz arfs eptir minn dag. sem nu á eg. eda eigandi verd. i huern mata sem under mig kann ad bera. og þar med til allz riettar sem laugbok skyrer og ættleidingarcapitule uottar ad ættleidinge ber ad taka ad laugum. þo med suoddan forordi og skilmala. ad greindur herra Eggert villde kost á eiga ad skipta sinne fiordungsgiof ef hann villdi suo giora med sinum nidium og naung-

um. eda sinum holluztumonnum. skýlldum eda vandalausum bæde or kuiku og daudu. faustu og lausu. for allur þessi giorningur fram eptir laugbokarinnar auisan og skipan. og epter þui uite og skýni sem allzmegtugur gud hafdi oss giefid ad laugligazt matti giorazt.

Og til meiri audsyningar. stadfestu og sannz vitnisburdar hier vm. þa festi greindur herra Eggert Hannesson. og Þorlakur Einarsson. er þa var eiginbonde Gudrunar Hannesdottur. sin jnnsigle med vorum jnsiglum fyrir þetta arfleidingarbref. huort ad giaurt og skrifad var j sama stad sem adur greinir tueim nottum sidar eñ fyrr seigir.

Laus Deo.

---

379. 2. september 1560. á Hólum.

Skiptabréf á eignum Þorleifs Grímssonar og Gríms, sonar hans.

AM. 238, 4to., bl. 120—1 (gamalt blaðatal 90—1), Bessastaðabók, skr. ca. 1570, m. h. Vigfúsar sýslumanns Jónssonar á Kalastöðum. — AM. Apogr. 724 m. h Jóns Magnússonar „Ex transscripto“ á pappír frá 23. nóv. 1600. — AM. Apogr. 5869 (lakari uppskrift).

Skiptabref á peningum Þorleifs heitins Grimssonar og Grims sonar hans Anno 1560.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra. senda Loptur Narfason. Gvdmvndur Skidason. Geirmvndur Jonsson. Þorarinn Jonsson. Snore Jonsson. prestar. Ormur Jonsson. Þorsteirn Simonarson. Magnus Gunsteinsson. Magnus Jonsson. Halldor Þorlaksson. svarner laugriettumenn. Hialmur Sueinsson og Teitur Magnusson. kvediu gudz og uora kunnigtt gioranđi. ad arum epter gudz burd ꝏ. d. lx. ar fimtudaginn næstañ epter Bartholomieus[1]) messo[2]) um sumarit á Maudruvaullum j Eyiafirdi. vorum vier til nefnder af herra og[3]) haufudzmannenum Pali Stigssyni konglig Maiestetz bifalningsmanni yfer alltt Jsland og Olafi Hiallttasyni [superintende[nte] og[4]) biskupi Hola stigtis til ad giora riett lagaskipti á þeim peningum og aullu arfagossi. huerir ad

1) Bartholomeus 724; Bartholomei 5869. 2) þ. e. 29. ág. 3) sl. 5869. 4) [sl. 5869.

fiellu epter Þorleif Grimsson og hans son Grim. hverra saler [ad[1]) gud nadi. Epter þeim domi sem dæmdur var j Spialldhaga midvikudaginn nærstañ fyrir. þui j gudz nafni[2]) Amen giordum uier suoddañ peningaskipti j milli erfingia adur greindra [manna] Þorleifs og Grims sem hier epter steñdur skrifat. og ad þeim reikningskap sem fram̃[3]) fyrir oss kom. reiknudum uier j fyrstu af allar skullder sem fram fyrir oss voru laugliga fram sagdar. og krafdar sem [var j fyrstu profenttvmanna skulldir[1]) hveriar reiknudust niutigi c. og .iijc. betr. hvat vier skiptum j saumu skullder fyrst .lxxx. og .v. kugilldi. med Holum og Hola jordum og þar til med .viijc. j jordvni Palmhollti. skylldi fyrr nefnda peninga eignast og profentumennina annast sa sami erfingi sem jordiñ Maudruvaller skiptist. sem var Einar Grimsson. þar nærst skiptum uær j þa giof sem Þorleifur heitinn hafdi gefit Grimi syni sinum med jayrdi og samþycki dottur hans Þorbiargar og lauglig var dæmd ǫ́ adurnefndum Spialldhaga. hvat vær skiptum Hola fyrir .llc. Torfufell med Villingadal .lxc. Leifstader fyrir .xxc. hueria giof ad Einar Grimsson og Þorunn Grimsdottur[4]) Erfdu epter faudur sinn. Ormi bonda Jonssyni. vij kugilldi fram̃tals. siera Halldori Benedictssyni eitt kugilldi. Siera Olafi Arñasyni eitt kugilldi. Skylldi Jon Marteinsson umbodzmadur fyrr greindra barna vt greida þessar skullder af peningum Þorleifs heitins oskiptum. þar nærst reiknadist oss Orm̃ Stullason hafa vpp borit vegna kuinnu sinnar[5]) Þorbiargar Þorleifsdottr[4]). med þui hann hefur til forna og ad nyiu feingit og fargat. .vc. hundrata. lxxxc. og .vjc. betur. hier nærst skiptum uier Einari Grimssyni og hans systur Þorunni j heimanfylgıu Grims heitins Þorleifssonar. j fyrstu jordina Maudruvelli fyrir hvndrat hvñdrata og .xlc. betur. ad auk þess þridiungs er kirkiañ ætti j heimalañdi epter jnnsigludum maldaga er[6]) þar kom fram̃ fyrir oss. Kirkiuuog fyrir .lxc. Vargia[7]) fyrir .xlc. Eyrarland fyrir .xxc. Finnastader .xxxc. Kerhvoll[8]) .xxxc. Anastader .xijc. Draflastader .xiijc.[9]) [Oddstader. xijc. Skinnalon .vc.[1]) Griotnes .vc.

1) [sl. 5869. 2) 724, 5869; sl. 238. 3) sl. 724, 5869. 4) Svo 238. 5) hanz 724, 5869. 6) sem 5869; sl. 724. 7) Wargǎ 724. 8) Kierhǒll 5869; Berholl 724. 9) xijc 5869; xvjc 724.

liggia þessar ȷarder æ Sliettu. Skogar ȷ Hnioskadal. xxc. ȷ Palm̄hollti .xijc. er liggur ȷ Haurgardal. Jtem kugilldi med Maudruuaullum og ȷordum þessum er hier fyrir stan̄da. xxxviijc.[1]) Jtem j staufutiaulldum[2]) og aullum[3]) gagnsemdum .xxc. hier nærst kom fyrir oss ad Þvridur Þorleifs dottr[4]) hefdi feingit ȷ sina heimanfylgiu .ijc. hvndrata. þar til skiptum vær henni ȷordunni[5]) Rukstadi[6]) xlc. og ȷordunni[5]) Brin̄gu fyrir .xxc. Jtem skiptum vær j þann partt er Sigridi heitinni Þorleifsdottur bar[7]) ȷ sina heimanfylgiu. Vatzen̄da[8]) fyrir .xxc. Jokull .xxc. Halldorstader. xxc. Tiarner .xlc. Jorunnarstader .xlc. Kolgrimastader .xxc. Oxnafell .xlc. Fifilgerdi xxc. Krokstader .xxc. Jtem skiptu vær Hallottu Þorleifsdottur ȷ sinn arf ȷordina Silfrastadi fyrir .jc. hvndruta. [Eigilstader .xxxc. Havkastader .xxc.[9]) Borgargerdi .xijc. Skalldstader .xxxc. med saumu ȷordum .xvij. kugilldi. Jtem med gardinum heima .xiȷ. kugilldi Voru þessar ȷarder afhlaups þessum arfaskiptum. Audbrecka med Brakan̄da .jc. hundrata. Fornhagi .lc.[10]) Midbacki .xc. hveriar ȷarder vier settum[11]) fyrir þa aklagan̄ er Pall Jonsson sagdist hafa vegna sinnar kvinnu Helgu og Þorv hennar systr[4]) ǿ greindum peningum Þorleifs heitins Grimssonar. En̄ Jon Marteinsson skylldugan ad hallda þessar ȷardir þar til ad[12]) greindur Pall Jonsson leiddi sig til med laugum huersu hǿfa[13]) peninga þær ǿ van̄ttadi riettiliga ǿ[14]) motz vid onnur skilgetin̄ born[15]) Þorleifs heitins Grimssonar. Jtem[16]) hier ad auki settu uær fyrir vtlen̄dar[17]) skulldir sem þar fram̄ komu.[18]) og þo ecki [sig til med laugum leitt[19]) .vj.[20]) kugilldi ȷ vardveiting Jons Marteinssonar. þar til þysker sig med laugum til leida epter domenum. En̄ ȷordina Kaupang fyrir bon haufudzmannzins og biskups Olafs og allra vorra sem vorum ȷ giordinni. laugdu vmbodzmennerner adr greindra erfingia er þa hia uoru. fyrr skrif-

1) xxxviij 724, 5869. 2) stofutiolldum 724, 5869. 3) audrum 724, 5869. 4) Svo 238. 5) ȷordina 724, 5869. 6) Rugstadi 724, 5869. 7) 724, 5869; sl. 238. 8) Wassender 724. 9) [Fornhagi jcc Eigilsǿ fyrir xxc 5869. 10) jcc 5869. 11) setium 724, 5869. 12) er 724; sl. 5869. 13) ha 724. 14) 724, 5869. 15) 724, 5869; syskin̄ 238 16) sl. 724, 5869. 17) vtlendskar 724, 5869. 18) kom 724. 19) [sl. 5869. 20) xȷ 724, 5869.

ada jord Kaupang. sinn hluta þar j. so framtt sem þeir þad med laugum mætti. Þorbiorgu Þorleifsdottur. med þui forordi [ad[1]) ef hun þarf ad selia [greinda jord[1]). þa skylldi hun fyrrnefndum umbodzmonnum fyrst bioda og selia. Eñ ef þessi goss kunna af ad ganga med riettum laugum af erfingium[2]). þa skerdi fyrir hverium sem tala rennur til þar til ad[1]) aller hafast riettar taulur vid. Skulu þessi fyr skrifut skipti standa og halldast obrigdanliga um alldur og æfvi med greindum erfingum epter vorri samvisku og sem fram fyrir oss hefr komit.

Samþyckti þennañ vorn giorning nefndur kongs Maiestetz bifalningsmann herra[3]) Pall Stigsson[4]) og biskup Olaf[5]) og setti[6]) sin[7]) jnnsigli med vorum jnsiglum fyrir þetta bref. [Skrifat[8]) á Holum j Hialltadal annañ dag Septembris[9]). á sama ari sem fyr seigir.

Þad medkennum vid Arni Magnusson og Olafur Jonsson ad vid hofum sied og yfer lesit suo latandi bref ord epter ord med vj heilum og oskoddum hangandi jnsiglum sem hier fyrir ofan skrifad stendur. Og til sanninda hier vm þryckium vid ockar signet nedan a þetta transkriftarbref huort ad skrifad var a Grytubacka j Hofdahuorbi þann 23. dag Noue[m]bris manadar. Anno 1600[10]).

---

380. 4. september 1560. í Álptanesi.

Skipan Gisla byskups Jónssonar á kirkjusóknum bæja til Akra, Krossholts, Hítarness og Staðarhrauns.

Bps. Skalh. XII, 8. frumritað transscriptum á skinni. Fyrra innsiglið er dottið frá. — AM. Apogr. 2449. — JS. 143, 4to., bls. 317—18, skr. ca. 1600. — AM. 258, 4to., bls. 357—9, m. h. Hákonar Ormssonar. — Lbs. 107, 4to., bls. 389—90, m h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal.

Bref Herra Gjjsla wm̃ kirkiu sokn mille Akra og Krossholltz[11]).

Þad giore eg Gisle Jonsson o[verdugur] Superintendens

1) sl. 724, 5869. 2) -ingiunum 724. 3) sl. 5869. 4) [b. v. 724, 5869. 5) Olafur 724. 6) settu 5869. 7) sitt 724. 8) [hvort ed skrifad var 5869. 9) Decembris(!) 5869. 10) Þetta transskriptarvottorð er að eins í 724. 11) Utan á bréfinu með allgamalli hendi.

Skalholltz stigtis godum mônnum kunnugt med þessu mijnu opnu brefe Anno dominj 1560. æ Alptanese æ Mýrum miduikudaginn næstan fyrir Mariumessu enu seirne ad ec tok med mier til alitz og yferskodunar þessa heıjdursmenn. Herra Martein Einarzson officialem Skalholltz kirkiu. Arna Arnorsson. Einar Marteinsson profast. Petur Arnason. Narfe Nichulasson. Einar Hallgrimsson prestar. Oddur bonde Thomasson. Jon bonde Gislason. Fiôlsuinnur Helgason. Arnor Arnason. Gudmundur Helgason leıjkmenn huersu fara skyllde vm þessar kirkiusoknir sem liggia til Akra oc Krossholltz ad saukum þess ad Krossholltz kyrkia var af fallin med aullu suo eckert embætte mǻtte ad flytiast. þui leıjst oss suo best fara Jôrue oc Bruarhraun læge til Hitarness þar til kirkian er bıjgd vpp aptur ǻ Krossholltc. eñ til Akra kirkiu skipade adurnefndur Gisle Jonsson med samþýcke oc Rǻde firr greinđra danumanna ad þessar ȷarder store Kalfalækur. Skıjdzhollt. Hamrar. Laxǻrhollt. Skutulzey. Vogur. til æfinligrar kirkiusoknar til Akrakirkiu med allre rentu og þeir .vj. aurar med aullu afskipader. sem til Krossholltz hafa arliga ǻrz golldner verit. Eñ þessir bæer litle Kalfalækr. Skiphylur og Einhollt ligge suo leinge til Akrakirkiu. þar til Krossholltz kirkia verdur vpp bygd. Jtem su ȷord heıjtande Lækiarbugur sem ǻdur hefur leigit ad halfu til Krossholltz. ligge ad aullu til Hraunstadar. Skipade þetta allt firrskrifat. adur nefndur herra Gisle Jonsson. eñ þuilıjgt allt samþycktu og Rǻǻdlôgdu firrnefndir danemenn. Og til sannenda hier vm. Set eg mitt ȷnncigli med firrnefndra danemanna ȷnciglum fyrer þetta bref skriffad ǻǻ sama stad ᴅag og ǻre sem fyrr seiger.

Þetta sem hier fyrir ofan skrifad stendr hôfum vid eptirskrifadir menn. Siera Jon Þorsteinsson og Gissur Gislason sied og yfirlesit ȷ Skalhollte xxij Octobris ᴀr 1600. ord eptir ord suo sem hier greinir med fiorum hangande ȷnciglum. Til sanninda þar vm festum vid ockar signet hier fyrir nedan þessa ockar medkienning. skrifat ȷ sama stad deige og ǻre sem hier seiger.

381. 4. september 1560. í Álptanesi.
24. júlí 1615. í Ásgarði.

Gísli byskup Jónsson leggr tvær jarðir til Ásgarðskirkjusóknar.

AM. Apogr. 2300, uppskrift, staðfest í Skálholti 7. febr. 1708, af Arngrími Bjarnasyni, Snorra Jónssyni, Þórði Þórðarsyni og Ormi Daðasyni „Epter Original transscripto fra Asgarde i Hvammssveit".— Lbs. 108, 4to., bls. 540—1, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal (eftir bréfabók Gísla biskups).

Þad giori eg Gisli Jonsson O[verdugur] Superintendens Skalhollts sticktis godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. ad æ midkudaginn næstañ fyrer Mariumessu seirni a Alftanesi æ Myrum Bar eg til skodunar og alits ad tilteknum þessum dandismonnum med mier. Her[r]a Marteinn Einarson. Arni Arnorson. Einar Marteinsson. Einar Hallgrimsson. Petur Arnason og Narfi Nichulasson prestar Steindor Finnsson. Oddur Thomasson. Jon Gislason. Fiolsuinnur Helgason. Arnor Arnason og Gudmundur Helgason[1]) æ ad lita kirkiuna j Asgardi hver ad aungva sokn eda tilsaufnud hafdi. skipadi firnefndur H[erra] Gisli Jonsson ad Leisingiastader og Magnusskogar leggist til Asgardskirkiu med allri Rentu. Samþiktu miua skipun adurgreinder menn hver skipun og samþýçki ad standa skal inn til þess ad laug og danumanna domur æ geingur. J sannleika ad so er þryck[e] eg mitt insigli med firnefndra manna ȷnsiglum a þetta bref. skrifad æ sama stad og dag sem fir seiger Anno 1560.

Medkennum vid Þordur Sigurdsson og Bodvar Philippusson. ad vid hofum sied og yferlesid svo latandi pappirsbref med fiorum ȷnciglum ord epter ord sem hier fyrir ofan skrifad stendur. Og til sanninda hier um setium vid ockar jnsigli fyrir þetta bref hvert ad skrifad var ȷ Asgardi ȷ Hvam̄sveit þann xx. og iiij. dag Juli. Anno M. vj^c. og xv.

---

382. [ca. 10. september 1560.]

Máldagi Garðakirkju á Akranesi.

1) ad, stendr hér í Apogr., og er ofaukið.

JS. 143, 4to., bls. 293, skr. ca. 1600.

Garda kirkiu maldage.

Kirkian j Gørdum ä Akranese a halt heimaland. Galmars vijk alla. hun ǿä millum Oss j Arnarnese og griotgardz j Galmarsvijk allañ storreka. og øll þau trie er þar eru leingre eñ vj alner. og bøløxi meigi a setia. hun æ reka allañ upp med Ǽlǿä. og land alltt inn ad Merkilæk. eñ sa er vid gard ä Ose. selfarer tuennar. adra upp med Leirǿä fyrir vestan. gagnvart Biskupsbrecku. adra fram̄ ǿä Mǿästødum. afriett j Suanga øllum nautum. eñ ǿä Gagnheide avllum saudum. Tuenn messuklædi alfær. silfurkaleik nu. alltarissklædi gaumul. iij kluckur. fiordu j fontvirke. skip virt fyrir hundrad. v. kyr .iij asaudarkugilldi .iij. hesta .iij saude iij vetra. og ij tuævetra.

---

383. [ca. 10. september 1560].

Vitnisburðr Sigurðar Þorkelssonar um landamerki Garða og Kross á Akranesi.

JS. 143 4to., bls. 293—4, skr. ca. 1600. — Lbs. 108, 4to., bls. 394 (m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal).

Þad giøre eg Sugurdur Þorkielsson godum monnum kunnugt med þessu mijnu opnu brefe. ad þetta hafa verid hallden landamerki xx är og þadan af leingur atølulaust þessara epterskrifadra jarda Garda og Kross a Akranese þann tijd minn fader sira Þorkiell heitinn hielltt Gardastad. ad Gardar eiga alltt land ad Krosslæk. þǿä hann fiell riett fram̄. eñ Kross austan ad læknum. eñ ecki leingra og þad holltt sem Tannaberg heiter var þa halldiñ eign stadarins. og hier hefe eg aldre heyrt tuimæle ǿä leika fyrre eñ nu sijdan sira Jon Einarsson kom til Garda. Hier epter vil eg sueria ef þurfa þiker[1]).

---

1) Sira Jón setr utanmáls: „*NB* sira Þorkell helt Garda strax eptir reformationem fram til Anno 1558 edur þar um bil. En sera Jon helt þa (ad sogn) 10 ar. og for þadan til Reykholts Anno 1569“.

384. 10. september 1560. í Görðum.

Áreiðargerð í milli Kross og Garða á Akranesi.

JS. 143, 4to., bls. 294—5, skr. ca. 1600 (fúið). — Lbs. 108, 4to., bls. 394—5, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal ca. 1720. — Bréfabók Brynjólfs byskups Sveinssonar AM. 269, fol., bl. 248—9, og uppskrift í Lbs. 1078, 4to., bls. 449—51 (=*b*).

Areidarbref ꜵ millum Kross og Garda a Akranese m. d. lx.

Þad giørum vier epterskrifader menn Biørn Olafsson. Freysteijrn Griımsson. Asgeir Hakonarson. Eirekur Grijmsson. Einar Hallgrijmsson. og Steirn Eyolfsson prestar. Gijsle Sueinsson. Oddur Tumasson. Jon Grijmsson, Jon Gislason. Jngemundur Magnusson. løgriettumenn. og Þorolfur[1]) Eyolfsson. godum monnum kunnugt. ad Anno domini m. d. lx. manudaginn næstan̄ epter Mariumessu seirne um haustid j Gørdum ꜵ Akranese. vorum vier til bedner af herra Gisla Jonssyni ad[2]) skoda og ꜵ ad lijta um̄ þä stora og langa landamerkia þrætu. sem verid hafdi ꜵ mille Garda kirkiu og Kross ꜵ Akranese. Komu þar fram̄ mørg skiallig vitne. bæde med brefum og munnligum ordum. af þeim dandimonnum sem upp høfdu alist ꜵ Akranese og þar barnfædder. sumer lx sumer meir. huerier suodan ly̋stu. ad þeir hefdu ecki annad heyrt af sijnum forelldrum og ødrum godum monnum. ad suo hafde[3]) halldid verid. ad Krosslækur riede landamerkium milli Gardastadar og fyrrnefndz Kross. þui tøkum vier oss stødu j þui midiu undvarpe lækiarfarvegsins sem oss leist þad hefdi ad fornu fare falled fram j sioinn. og ridum þadan rietta sionhendijng upp ä myrena. gagnvart þeim hols enda sem oss var sagt af skilvijsum monnum ad Kross ætti leingst upp. vissum vier j þessu sinne ecki ønnur landamerki sannare vera mille Garda og Kross helldur en̄ suo [sem nu er ä greint[4]) vard þessu samþyckur ädur nefndur herra Gisle Jonsson og suo Vilhialmur Oddsson med Ellende Gudbrandzsyne huerier bꜵder Kross attu og lofudu bꜵder med riettum handsølum ad þeir sky̋lldu alldrei uppꜵ fyrr sogd landamerki tala ævinliga. hier epter.

1) 108 og b; Þöralfur, 143. 2) sl. 108. 3) hafe 108. 4) [108 og *b*; fúið úr 143.

var hier vid staddur þessa areid og alit Hallur bondi Olafsson. huer þá hafdi kongsins syslu j Þuerárþijnge. og samþyckti þessa vora areid og älit kongsins vegna. Og til sanninda hier um sette herra Gisle Jonsson sitt innsigle med vorum fyrrnefndra manna innsiglum fyrir þetta landamerkia bref. er skrifad var á sama áre. deige sijdar en fyrr seiger.

[Þad medkienne eg Einar Hallgrimsson med þessare minne Eigen handskrifft at su áreid mille Kross og Garda for so fram j allan máta sem þetta fyrrskrifad áreidarbref jnnehelldur. so eg veit eige betur fyrer minum Gude en þetta Brief sie riett og satt effter þui sem þá fram fór. Til sannenda þar um skrifa eg þetta hier fyrer nedan med eigen hende á Hvalsnese Anno 1597 þann 14 Septembris.

Einar Hallgrimsson p.[1])

---

385. 19. september 1560. í Múla.

Vidimus af Hólateigsbréfum.

Kopíubók Hólastóls hin yngri (bls. 176—82), m. h. Sigurðar Einarssonar byskups, Þorsteinssonar, ca. 1694—5)

Brief um landeign fyrer Hólum.
med fim hangande insiglum.

[Hér koma þessi bréf:

1. Bréf ca. 16. sept. 1472—3. jan. 1474. Dipl. Isl. V, nr. 605.
2. —»— 4. nóv. 1473. ib. V, 643.
3. —»— 4. nóv. 1473. ib. V, 642.
4. —»— 3. jan. 1474. ib. V, 648,
5. Dómr 29. apr. 1474. ib. V, 654.
6. Bréf 11. maí 1474. ib. V, 659.
7. —»— 26. júní 1474. ib. V, 667.
8. —»— 22. júlí 1474. ib. V, 674].

Þath giorum vier Oddur Jonsson og Olafur Arnason. prestar. Magnus Kolbeinsson. Vigfus Þorsteinsson. Einar Thumason og Nikhulas Thomasson. leikmenn. godum monnum kunugt med þeszu voru opnu brefe ad vier höfum sied og yfer lesed suo latande vitnisburdarbrief oll med hang-

1) [að eius í b. Þá (1656) var þetta bréf í Skálholti.

ande inciglum sem hier fyrir ofan stendur skrifad ad vndanteknum þeim einum sem Klængur prestur bar. var þar fra ȷncigled eñ oll bæde domurinn og brefeñ med gomlu skyru og skiælligu skrife. suo ord epter ord sem hier stendur skrifad. Og til sannenda hier vm setium vier fyrrnefnder menn vor incigle fyrir þetta bref. skrifad i Mula i Adalreikiadal. fimtudæginn næstañ epter krossmesso vm hausted þá lided var fra Guds burd. m. d. lx.

---

386. 21. september 1560. í Snóksdal.

Daði Guðmundsson fær Oddi Tómassyni umboð til að stefna Páli Jónssyni til Sauðafells, svo framt hann er í lögréttu nú í sumar.

AM. Apogr. 4676, m. h. Árna Magnússonar „Ex originali chartaceo fra vicelögmanninum Oddi Sigurdsyne".

Þat giaure ec Dadi Gudmundzson godum monnum kunigt med þessu minu opnu brefi eg medkenuzt ad ec hefi gefid Oddi bonda Tumazsyni mitt fullt og laugligt laga umbod til ad stefna Pali Jonzsyni til Saudafells i Breidafiardardali. svo framt sem han er i laugrettu nu i sumar. ad iafnfullu sem eg sialfur. fyrir þær sakir sem eg ma med laugum til hans tala. En til meire stadfestu og sans vitnisburdar hier um þrycke ec mitt insigli a þetta umbodsbref hvert skrifad var i Snogsdal i Breidafiardardaulum laugardagin i Sæluviku um sumared anno ꝏ d lx ar.

(L. S.)

---

387. 6. október 1560. í Snóksdal.

Sjöttardómr, kvaddr af Steinþóri Finnssyni í umboði Eggerts Hannessonar, dæmir sakargiftir Daða Guðmundssonar á hendr Páli Jónssyni til næsta alþingis.

AM. Apogr. 1480 „Ex originali. fra Holi i Hördadal".

Ollum monnum þeim sem þetta bref siá edur heyra. senda Einar Gislason. Gudmundur Gislason. Biarne Einars-

son. Arne Oddsson. svarner lögrettumenn. Biarne Þorleifsson og Arnor Helgason kvediu Gudz og sina. kunnigt giörandi ad árum epter Guds burd ᴍ. ᴅ. Lx. ár á Saudafelli j Breidafiardardaulum þingstad riettum. faustudaginn næstañ epter Michaelsmessu um haustid[1]. vorum vier j dőm nefnder af ærligum dandimanni Steinþori bőnda Finnssyni. er þá hafdi þar fullt og allt laga umbod laugmannsens herra Eggerts Hannessonar þing ad setia og doma ut ad nefna. um þá ákæru sem Dadi Bőndi Gudmundsson hefdi þar ad klaga til Páls Jőnssonar. til ad skoda og rannsaka og fullnadardőm á ad leggia. hversu fara skylldi um sakargifter sem Dadi bőndi gaf Páli Jonssyni. og hann beiddist og krafdi riettar á.

J fýrstu kom þar fram̃ fyrer oss stefna med sakargıyftum. hver ad svareñ var þar strax oss áheyrendum af tveimur laugligum vitnum. hveria vær dæmdum laugliga og myndnga. ok Pál Jonsson laugliga fyrerkalladan. ok sekañ mörk j stefnufall.

Jtem j fystu klagadi Dadi bondi þad til Páls Jonssonar. ad hann hefdi borid sig þeirre sök j laugriettu um sumarit. ad hann hefdi gripit og halldit fyrir sier Stadarhőli j Saurbæ. og stadarens eignum kvikum og daudum j fiögur ár. j mote kongsens nádar brefi. dandi manna dőmum og laugmanna urskurdum.

Jtem þá adra sauk er Dadi bőndi klagadi þad til Páls ad hann hefdi sagt ad hann hefdi halldit landgilldum og tollum sidan kongzins dőmur var utgiefenn j Danmörk.

Þá þridiu sök ad hann sagdi. ad hann hefdi ad sier tekit tolla j Biarneyium epter þad ad hann hefdi heyrt kongzins dőm.

Gaf hann honum þá fiőrdu sok ad hann appelleradi sitt mál ur lögsettum dőme a alþinge. hver ad ut var nefndur af laugmannenum Eggert Hannessyni. enn hann hafdi ádur vilianlega sig under lög lagt med handsaulum vid sig ad margra dándi manna vitni.

Þá fimtu sauk klagadi Dadi bőndi til optzskrifadz[2] Páls

1) þ. e. 5. okt. 2) Svo.

Jőnssonar. ad hann hefdi stefnt sier ut af landinu őlaugliga.

Þă vj. sauk klagadi ădur skrifadur Dadi bőndi Gudmundsson til Păls Jőnssonar. ad hann hefde rægt sig fyrer sinum nădugasta herra konginum j tvær reisur.

Jtem þă enu vij. sauk gaf Dadi bőndi Păli Jőnssyni. ad hann hefdi sagt hann hefdi rofed sinn eid og trulofan vid nădugasta herra konginn og giört sig svo őmyndugan og ærulausañ. hveriar saker ad oss virdtest sannar. saumuleidiss og svo hătt horfa. ad vær vorum ecke menn til einvirdiliga yfer ad dæma eda til fullnadar ad rannsaka.

Þvi ad heilags anda năd med oss tilkalladre. ok ad svo profudu oc fyrer oss komnu. dæmdum vier fyrrnefnder dőmsmenn med fullu dőms atkvædi allar þessar greiner og fyrer[1]) skrifadar saker til alþingis ad sumri næstkomanda wnder laugmannsens dőm og utnefning. ok Păl Jonsson skylldugañ þar ad koma. og laugum hier fyrer ad svara. eda hañs laugligur umbodzmadur. vilium vier ad hann făe bref edur skælligt bod um þennañ vorn dőm af herra laugmannenum Eggert Hannessӯni. eñ ef hann kiemur ecke ad svara þar laugum. edur hans laugligur umbodzmadur. þă hallde þad sem dőmur dæmer þeirra ă millum. Et cetera.

Og til meire sannenda hier um samþyckti med oss þennañ vorn dőm ădurskrifadur herra laugmannsens umbodzmadur Steinþőr Finnsson. ok setti sitt innsigli med vorum fyrr greindra dőmsmanna innsiglum fyrer þetta dőmsbref. hvert ed skrifad var j Snőksdal j Breidafiardardaulum. ă sama ăre deigi sidar eñ fӯrr seiger.

---

388. 6. október 1560. í Hrísdal.
23 nóvember 1562. í Selárdal.

Festingarbréf og kaupmáli Jörundar Steinmóðssonar og Arndísar Einarsdóttur.

AM. Apogr. 1298, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex originali Ara Þorkelssonar".

Jhesus.

Þad giorum vier Olafur Magnusson. Sveinn Þorbiarnar-

1) Svo.

son prestar Skalholltzbiskupsdæmis. Einar Þordarson. Jon Jonsson leikmenn godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi at ǿarum epter gudz burd ꝍ. d. og lx. ȷ Hrisdal j Arnarfirdi ȷ Selardals kirkiusokn svnnudagin næstan epter Michaelsmessu um haustid vorum vier i hia. saum og heyrd um ǿa at Jorundur Steinmodzson setti og samdi sitt laga braullaup til Añdisar Einarsdottur epter godum og gomlum landzens sidvana og lagana[1]) skipan. vorum vier til nefnder fyrskrifader menn hier vitne vm at bera. ad adurgreindur Jorundur Steinmodzson festi Añdise Einarsdotter[1]) sier til logligrar eiginkonu epter gudz logum og landzins med soddan skildogum og kaupmala at tittnefndur Jorundr Steinmodzson gaf fyrgreindre Añdise Einarzdotter[1]) fim hundrud ȷ ȷordenu[1]) Hrisdal i fyrnefndre kirkiu sokn motz vid sig til æfinligrar eignar og frials forrædis. hier med lyste hann ad hun ætte adr full fim hundrud j fridum peningum j sinn gard. Hier med gaf optnefndur Jorundur Steinmodzson þrætt nefndre Añdise Einarzdotter konu sinne so mickla bus buhlute sem til þessara fim hundrada þyrte an nockurs reikningskapar og bitallings vit sina erfing[i]a. hier med skilde Jorundur Steinmodzson suo fyrir ad kynne hanz erfing[i]ar at bua[1]) tittnefnda Añdise Einarsdotter wt af þessum fim hundrudum ȷ adr greindre iordu Hrisdal þa skyllde optnefnd Añdis Einarzdotter selia sinn part huerium odrum sem hun villde. Jtem skyllde þrattnefndr Jorundur Steinmodzson Añdise Einarsdotter malakonu j sinn gard til þessara fyrrgreindra x hundrada j fostu og lausu. var hun fyr skrifut Añdis þessu ollu vel iaza og honum samþyck. Og til saninda hier um settum vier fyrr nefnder menn vor insigli fyrer þetta kaupmalabref og braullaupsgiordar. skrifad i Selardal manudægin næstan fyrir Andriesmessu um veturin arum epter gudz burd ꝍ. d. lx og ij.

---

389. **10. október} 1560. { i Brekkubæ.**
13. október} { á Stapa.

Skipti á Hellnalandi með þeim bræðrum Guðlaugssonum.

1) Svo.

AM. 252, 4to., bls. 63—4, skr. ca. 1660; transskr. Guðmundar Jónssonar, Odds Þorleifssonar og Ögmundar Jónssonar, gert eftir frumbréfi á kálfskinni 16. december 1649; AM. Apogr. 1622.

Hellna jarda landamerke.

Jn Nomine Domini Amen.

Woru suofelld lagaskipte a giðr a millum þeirra brædra Halldorz Gudlaugssonar. Jons Gudlaugssonar og Geijrmundar Gudlaugzsonar. effter þeim lagadome er þeir logdu sijn a mille a Laugarbrecku a þijngstad riettum a miduikudæg enn firer weturnætur j huorium lagadome ad voru kongz vmbodzmadurenn Brandur bönde Eijnarsson. Pietur Eijnarsson. Ellendur Jonsson. Jőn Gijslason. Ormur Pietursson og Arne Jonsson. huorier sőmu menn vtann Arne Jőnsson. enn j hans stad var tilneffudur Þorgeir Þordarson: ad skipta Breckubæiar partinum vid Hellna husum. tauduvőllum og budum: J firstu ad Jon Gudlaugsson skillde eignast allañ Skialldartradabala sudur ad sijnu eigeñ lande: sem Øxnakielldu heffur filgtt sijdañ hann vard hennar eigande. og vt ad lækiar farueg þeim sem rennur offañ epter lægenne firer vtanñ Skialldartradar bud: Suo og skillde hans eign vera su sama bud: Skialldartrőd; og þar med mætte hann vppbiggia j þessu sijnu lande buder til jaffnadar vid sijna adurskriffada brædur: suo og skillde huőr þeirra brædra meiga haffa j sijnum pőrtum fiőra budarmenn og fimm skip: enn eff þeir juke fleirum budum edur skipum þa skillde þad giőra med allra þeirra samþicke. og allra þeirra gagn vera: Suo og kom a þeirra part brædranna Halldőrz og Geirmundar allt tuned Breckubæar firer vtann lőgena: enn buder skiptust suo. ad Halldor og hans skilgietenn sonur Hallur skilldu eignast tuær buder j tunenu firer vtan Breckubæ og Olaffzbud: enn Geirmunde war skiptt Gijslabud og Vermundarbud og Molldarholubud. enn Fotaspinnu eiga þeir bæder Halldor og Geirmundur: Enn Wppsatur naust og vergőgn skilldu þeir siðlffer skipta og haffa ad jaffnade. og aller lijka miked: Suo og vorum vær vottar ad og tilkallader sera Steingrijmur Gudmundzson. Brandur Ejnarsson. Pietur Eijnarsson. Jon Gijslason. Ellendur Jonsson og Olaffur Jonsson. ad þeir keyptust uid Geirmundur Gudlaugsson og Hall-

ur Halldorzson j wmbode faudur sijns riettu lagakaupe vm þann mismun sem var a mille tunsinz a Laugarbrecku og tunsins sem nu er i Breckubæ. huar firer ad Geirmundur þä kuijtt tuð hundrud aff Halle er Geirmundur atte ad greida kirkiunne a Laugarbrecku. Enn øll ønnur landz og sioargiæde skilldu þeir brædurner aller haffa til jaffnadar: for þesse giôrnijngur og lôgleg eignarskipte fram̃ med fullum handsaulum og lôglegum giôrninge. ad þessum øllum wottum hiauerendum og môrgum ødrum godum mônnum. j Breckubæ a fimtudægenn firer weturnætur[1]). Enn kaupskapurenn þeirra Hallz og Geirmundar giôrdest a Stapa j Knarrar kirkiu sokn a sunnudægenn næstañ þar effter. þä lided var fra Gudzsonar hijngadburd Anno 1560 ar. Og til sanninda hier wm festum vær firskriffader menn vor jncigle firer þetta brieff: huôrtt ad skriffad var a Stapa a sama are og fir seiger.

---

390. 16. október 1560.

Skrá um matvæli á skipi konungs einu nálægt Árósum (ágrip).

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 340 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 111, 4to., bls. 109, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Register paa huad som skall werre paa thett skib. som
er kommett fran Kiôbnehaffn oc end nu ligger
iiij miell fran Aarhus.
Fôrst.

. . . .

Islandz fisk .v^{c}.

. . . .[2])

---

391. 22. október 1560. á Seylu.
8 apríl 1561. á Skíðastöðum.

---

1) þ. e. 10. október. 2) Hér er að eins tekið það, sem Ísland varðar.

Sjöttardómr, kvaddr af Nikulási Þorsteinsyni, er þá hélt Hegranesþing, dæmir um framfæri barna Jóns Ólafssonar.

AM. Apogr. 297 „Ex orig. fra sira Skula Þorlakssyne. Nockur innsigle synast ad hafa vered fyrir brefenu, eñ nu eru öll burtu. Originallenn er under lok lidinn". (AM.).

Þat giorum uier Torfi Þorsteinsson. Kær Sæmundzson. Oddur Filpusson. Petur Þorsteinsson. Tum̄e Þorgrimsson. Hallsteinn Einarsson. godum monnum kunnigt med þesso uoro opno brefi. arum epter gudz burd m. d. lx. þridiodagen næstan fyrir Simonsmesso. a Seylo ȷ Skagafirde. a þingstad riettum vorum vier ȷ dom nefnder af heidarligum manni Nikulase bonda Þorsteinssyne. er þa hafdi kongzins syslo og umbod ȷ Hægranesþinge. at skoda ransaka oc fullnadardom æ at leggia hvar born Jons Olafzsonar skilldo framfære hafa. hver hann sagdi modurlaus uera oc þroten. þui hann uære med ollo fielaus. oc beiddest þar domz æ. J fyrsto kom þar fyrir oss. at Olafur Ionsson fodurfader barnanna uære nanastur oc næstur arfi. epter þau. af þeim sem fie hefur. Nu fyrir þa grein at suo stendur ȷ vore landzlagabok. Ed[1]) sa skal framfære ueita er arfi er næstur. og forlagzeyre hefur til. Þa adra grein. nu sækier þrot bonda ȷ hierade. þa skal skipta omogum hanz. epter þui sem ȷ fielag þeirra kom. skal hvort hiona færa omaga sinn a hendur frændum þeim sem arfue ero næster. oc forlagzeyre eigo til. Nu fyrir þessar greiner og þær fleire sem ȷ logmaleno standa oc hier at hniga. og at suo profudo sem fyrir oss kom dæmdum uier fyrr nefnder domzmenn menn fullo doms atkuæde. þesse adurnefnd born Jonz Olafssonar sem modurlaus uære. æ fie adur greindz Olafs Ionssonar suo morg sem hann a forlagzeyre fyrir epter logum. oc faderen fær ecki borgat. Eñ ef optnefndur Olafur æ ecki meira fie enn virdist til framfæris þessum fyrnefndum bornum. þa dæmdum vier þa omaga huerfa skylldo af fie hanz. sem onanare væri a fieno adur. epter þui sem logbok seigier. Og þui dæmdum uier Olaf skylldugan at lata virda fie sitt. oc uinna þar at fullan eid. at hann æ ecki meira fie en hann þa

1) „ita est" (AM.).

fram telur nema minna sie. Suo oc dæmdum vier Ion Olafsson skylldugan at lata hreppstiora þar i hrepp skoda oc virda sitt fie oc vinna þar at fullan eid. at hann æ ecki meira fie enn hann þa fram telur. nema minna sie.

Samþyckti þennañ vorn dom adurgreindur valldzmadur. oc setti sitt ȷnsigli med vorum fyrskrifadra domsmanna ȷnciglum fyrir þetta domsbref. er skrifat var a Skijdastodum ȷ Tungosveit a iiȷ[a] dag ȷ paskum. vm voret. are sijdar eñ fyrr seigier.

---

392. 10. nóvember 1560. í Flatey.

Guðrún Þorleiksdóttir arfleiðir með samþykki föður síns dætur sínar tvær, er hún átti með Jóni Björnssyni.

AM. Fasc. LIV, 26, frumrit á skinni m. h. síra Þorleifs, og eru öll (4) innsiglin fyrir, en tvö af þeim eru brákuð. — AM. Apogr. 1207.

Arfleiȷdslubrief Gudrunar Þorleikzdottur 1560[1]).

Þat giorum uær Þorleifur prestur Biornsson. Biarne Sueinsson. Haldañ Þorsteinsson og Jndride Arnfinnsson leikmenn godum monnum kunnigtt med þessu uoru opnu brefi at arum epter gudz burd. ꝏ d. lx. a manudaginn næstan epter Lavrencius ꝏesso[2]) ȷ Flatey æ Breidafirde uorum uier hia stadder saum æ og heyrdum. at Gvdrun Þorleikssdotter arfleidde dætur sinar tvær sem hun atte med Jone Biornssyne Margretu og Olofu med ȷayrde og samþycke fodur hennar Þorleiks Þordarsonar er þa war hennar logligur erfinge. Geingu þesser aller fyrnefnder menn fyrir kirkvdyr og hielldu aller a̋ eirne bok. Þorleikur Þordarson. Gudrun Þorleiksdotter og dætur hennar Margret og Olof. og adur greind Gudrun arfleidde þessar sinar opttskrifadar dætur epter logbokarinnar ordum tıl allz þess fiar sem hvn atte og hvn eigande yrde feingins og ofeingins. til gialldz og til giafar til sess og sætis og allz þess riettar sem ættleidingur æ at hafa at logum og logbok ut skyrer. Eñ ef þrattnefnd Gudrun Þolleiksdotter giptiztt og ætte skilgetin borñ epter sig þa skyllde helming hennar penniñga erfa og eignazt. hvor

1) Svo, utan á bréfinu með 17. aldar hendi. 2) þ. e. 12. ág.

vm̄ sig. Og til sannin̄da hier vm̄ sette optt nefndur Þorleikur sitt ȷncigle fyrir þetta arfleidzlubref med vorra fyrr greindra manna ȷnciglum huertt ad skrifad var ȷ Flateẏ a Breidafirde sunnudagin næsta fyrir Marteinsmessv wm haustid æ sama are sem fyrr seiger.

---

393. 11. nóvember 1560. á Mælifelli.

Skipti á Völlum stóru í Vallhólmi fyrir Tungufell og reka á Skaga til Reykjakirkju í Tungusveit fyrir Fornu-Velli í Vallhólmi.

Bps. Hol. III, 8. Fyrir bréfinu er nú 1 innsigli, en hafa verið 3. — AM. Apogr. 4684. „Þetta bref hefi eg fe[n]ged af Erlendi Jonssyni ä Hvoli, eñ feck þad (originalenn) 1708 Eggert Jonsssyne ä Ökrum“ (AM.). — AM. Apogr. 4129 m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali“ „ä kalfskinn“.

Kaupbref herra Olafs og Magnusar Biornssonar fyrer Vollum og Tungufelle 1560[1]).

Þat giorum uier Þorsteinn Hallson Hola domkirkiu radzmadur. Þorgilz Sigurdsson oc Sveinn Bærdarson prestar Hola biskupz dæmis. Jon Sigurdzson. Grimur Einarsson Simon Juarson. leikmenn. godum monnum kunnigt. med þesso uoro opno brefe at arum epter Gudz burd M. D. lx. xja[2]) dag nouembris manadar. a Mælifelli ȷ Tungosueit ȷ Skagafirdi. vorum vier ȷ hia. saum oc heẏrdum æ ord oc handaband verdugz herra biskupz Olafz Hialltasonar af eirni alfo. Eñ af annare Magnusar bonda Biornssonar. at suo fyrir skildo. at greindur biskup Olafur selldi fyrrgreindum Magnuse Biornssẏne vndan domkirkiunne oc sier ȷordina Storo Velle ȷ Vallholme ȷ Skagafirdi ȷ Holtz kirkiusokn. vnder hann og hañs erfingia. eñ vndan sier domkirkiunne oc hennar formonnnm. fyrir .xlc. med ollum þeim gognum oc giædum. eignum og itolum sem greindri ȷordo fylgier oc fẏlgt hefur at forno oc nyio og biskup Jon heitenn godrar minningar Hola domkirkiu uegna vard fremst eigandi at

---

1) Utan á frumritinu. Enn fremr stendr þar m. h Guðbrands byskups: Kaupbref Vallna og Tungufells 1563(!). 2) vja 4684.

ordinn. med þessum vmmerkium. Rædur gardur fyrir sunnan upp at Krossuade. oc ofan æ motz vid Forno Velle. Eñ ur Krossuadi riettsýnis j Sandkvisl eda Kora kallader ero. med ollum bockum austur j Votn og ofan j Sporda med þeim holma er kalladur er Grisarholmi. Hier j mot gaf Magnus kirkiunne oc biskupinum ȷordina Tungofell ȷ Svarbærdal[1]) j Vrda kirkiusokn. med littla Tungofelle. med ollum þeim gognum oc giædum. sem greindre ȷordo fýlger oc fylgt hefur at forno oc nyio. og hann hefur fremst eigandi at ordit vndan sier oc sinum erfingium oc vnder kirkiuna oc hennar formenn fyrir .xl^{c}. Jtem j sama handabandi selldi fyrr greindur biskup Olafur adur greindum Magnuse. vegna hans kirkiu æ Reýkium j Tungosveit. oc menn uisso at greind kirkia atti ongvañ reka sier til uppähelldis. huort at henne geingi elldur eda hrornan. eda æ þeim gardi sem hun a stendur. og goder menn hafa giefit fyrir sinne salo. gudi til lofz. oc hañz blessada ordi til upphelldis. þann rekapart allañ a Skaga. sem liggur a mille Kiellingar og innra[1]) foruada fýrer Kleifarlande. ȷ vidum oc hvolum. nema þridiung allz hvalzreka skylldi Hola domkirkia eignast oc leigolide af uidrekum suo micit sem honum ber at hafa vndan domkirkiunne. Eñ vnder greinda Reykia kirkiu til ævenligrar eignar. Hier j moti gaf oc gallt greindur Magnus domkirkiunne æ Holum fyrer greindan rekapart iordina Fornovelle j Vallholme j Skagafirde ȷ Holtzkirkiusokn hueria jord. at kirkian æ Reykium sialf atti adur. til æuenligrar eignar vndan henne. oc vnder domkirkiuna. þui fyrrgreind jord liggur afost vid kirkiunnar jord Skinnhufo[1]). og þotti hun jafngagnsom vid kirkiuna sem rekaparturenn. Skilldi huor hallda sino kaupe til laga er keypte. eñ hinn suara lagariptingum sem sellde. Og til sannenda hier vm setti fýrrgreindur biskup Olafur. og adur nefndur Magnus sijn ȷnnsigle med vorum fyrrskrifadra manna ȷnnsiglum fyrir þetta bref er giort var j sama stad. deigi oc are sem fyrr seigier.

Lit. C. Þetta kalfskinsbref var upplesed fyrer Rette

1) Svo.

ad Seilu manntalsþinge. Þann 29 Junji Anno 1728.
Testerar

Jens Madtssen Spendrup
manu propria[1]).

---

394. 12. nóvember 1560. á Grenjaðarstöðum.

Torfi Þorsteinsson heitir síra Sigurði Jónssyni að selja honum Hafralæk fyrstum manna.

AM. Apogr. 102, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex authentico sira Olafs Stefanssonar. Concordat etiam cum originalibus, mihi similiter communicatis per Dn. Olaum Stephanium“ (AM.). — Jbskj. AM. Þing. 15 (nú í þjóðskjalasafni).

Um Hafralæk.

Þad giore ec Torfi Þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi. ad ec hefi lofad sira Sigurdi Jonssyni med handsölum og svo lofa ec enn nu med þessu mïnu opnu brefi ad selia honum fyrstum eda hans Erfingium jördina Hafralæk j Adalreÿkiadal j Neskirkiusőkn fyrir lausafie so mykit sem adrer villdu mier med sannleika fyrir giefa. nær sem ec villdi eda þyrfti eda mïner Erfingiar ad selia. giordi ec þennañ Giorning ä Greniadarstad j Adalreÿkiadal xij. dag Novembris manadar hiaverandi minne kvinnu Guidnyu Magnusdotter og svo med hennar samþycki. svo og samþÿckte hun þä enn þad kaup sem ec hafda keÿpt vid ädur nefndañ sira Sigurd þad er ec hafdi sellt honum Lauga. svo sem innciglad bref þar um̃ utvijsar. Og til sanninda hier um̃. set ec mitt inncigli fyrir þetta bref. hvert ed giört og skrifad var mier hiaverandi ä fyr greindum stad og deigi sem fyr seigier anno domini ꝏ. d. lx.

---

395. 8. december 1560. á Hólum.

Kaupbréf fyrir Lundi í Fljótum.

AM. Fasc. LIV, 27, frumrit á skinni, úr safni Hólastóls („sk“) (nú í þjóðskjalasafni). Öll (6) innsigli fyrir. — AM. Apogr. 3463. — AM. Fasc. LIV, 29α, skrá á skinni frá ca. 1564. — AM. Apogr. 298.

1) Þetta er ritað aftan á bréfið.

Kaupbref Sigridar og Palma vm̄ iordina Lund[1]).

Þat giorum vier Þorsteinn Hallsson. Hola stadar radzmann. og Ion Sæmundzson prestar. Jon Sigurdzson og Jon Jonsson leikmenn. godum monnum kunnegt med þesso voro opno brefe. at ærum epter gu̍d[z] burd .ꝏ. d. lx. æ Holum i Hialltadal j byskupz badstofunne þann viij dag Decembris manadar. vorum vier i hia sáum og heyrdum æ ord og handaband þessara manna. af einne alfô Sigrijdar Sigu̍rdardottur. med fullkomligo ȷayrdi oc samþycki sins bonda. virduligz herra biskups Olafs Hialltasonar. Eñ af annare alfô Palma Sæmundzsonar. med fullkomligo samþycki og ȷæyrdi sinnar kuinno Margretar Jonsdottur. at suo fyrir skildo. at greindur Palme selldi sagdre Sigrijde iordina alla Lu̍nd i Fliotum i Knappstada kirkiu sokn. med ollum þeim gognum og giædum. eignum oc itokum sem greindre iordo fylgier oc fylgt hefur at forno og nyio. og ei er med logum vndan komit. og hanz kuinna Margret var fremst eigandi at orden. fyrer þann hluta sem hu̍n at riettum erfdum atti vpp i iordina Osland. vndan Margreto og hennar erfingium. eñ vnder Sigrijdi og hennar erfingia og epterkomendur. hier i mot skylldi sogd Sigrijdu̍r giallda fyrrnefndum Palma og hans kuinno Margreto. xu̍[2]). malnytokugilldi. og þar til xu̍c[2]) i ollum þarfligum peningum. sem þeim vel vm semdi. Samþyckti adu̍r nefnd Margret allan þenna giorning oc kaupskap med handsolum vid Sigrijdi og optnefndan sinn bonda Palma. skylldi tittnefndur Palmi sinnar kuinno vegna suara lagariptingum fyrir iordina. eñ biskup Olafur vegna Sigrijdar hallda til laga. Eñ ef adur nefnd iord Lu̍ndur aptur gengi þa skylldi þratt nefnd Sigrijdur fa adra xxc iord þa henne vel likade. Og til meire sannenda hier vm. settu sijn insigli verdugur herra biskup Olafur Hialltason. og opt nefndur Palmi Sæmundzson med vorum fyr skrifadra manna insiglum fyrir þetta kaupskaparbref huert ed skrifat var i sama stad. deigi og are sem fyrr seigier.

---

1) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 2) xu, LIV, 29.

396. 16. december 1560. í Ögri.

Kaupbréf fyrir Botni í Tálknafirði.

AM. Apogr. 4682 „Ex originali Hlidarend. Brefed er ritad med eigin hendi Eggerts lögmannz Hannessonar. 4 innsigle hafa fyrer brefenu vered". (AM.).

Kaupbref fyrir Bottne i Talknafirdi[1]).

Jhesus.

Þat giore ec Olafur prestur Jonsson godum monnum kunnigtt med þessu minu opnu brefi ad ec medkennuńst. ad eg hefi sellt til fullrar eignar og frials forrædis Eggertt Hannessyni ȷordena alla Bottń .xxxc. ad dyrleika. er liggur i Talknafirdı ȷ Laugardals kirkiusokn med ollum̃ gognum oc giædum. sem greindre ȷordu fylger og fylgtt hefur ad fornu og nyu og hun æ med riettu bædi til sios og landz eckertt vndań tekid helldur alltt til skilid. vndań mier oc minunı erfing[i]um̃ eñ vnder Eggertt og hanz erfing[i]ȷa. Eñ hier fyrer gaf hann mier og selldi halfa ȷordena Hest xxiiijc ad dyrleika. er liggur ȷ Onundarfirdi i Hollttz kirkiu sokn. med ollum slikum skilmala sem fyrr greiner vm̃ Botn. og hier til feck hann mier ketel fyrir ijc og silfurkaleik er stod vj aura fyrir ijc og stack fyrir ijc og ero þetta nu allz .xxxc. huer ad mier vel æ næg[i]ȷa fyrer fyrrsagda ȷord Botn. skulu huorutegg[i]ȷu hallda sinu kaupi til laga og huorer um sig suara lagaripptingu ꜵ sinne ȷordu. voru þesser menn ockrer kaupvottar ad þessu kaupi. Halldor Einarsson. Biorn Biarnasson. Ormur Ellingsson. Biorn Jonsson. Og til saninda hier vm settu þesser menn sin ȷncigli med minu ȷnnsigli fyr[2]) þetta kaupbref huertt skrifad var ȷ Augre ȷ Jsafirde manudæginn næstań eppter Magnusmesso vm̃ veturenn arum eppter gudz burd m. d. lx.

---

397. 21. december 1560. á Grenjaðarstöðum.

Vitnisburðr um lýsing síra Sigurðar Jónssonar á lögmála sínum á Hafralæk.

---

1) Stóð „utan á brefinu med hende Eggerts". 2) Svo.

AM. Apogr. 104, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex originali sira Olafs Stefanssonar". — Jbskj. AM. Þing. 15 (nú í þjóðskjalasafni).

Um Hafralæk.

Þad giorum vier Þorsteinn Biarnarson. Þorgeir Petursson. Einar Arnason. Jon Jonsson. Jon Isleifsson og Jon Tumasson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad sira Sigurdur Jonsson hefur lyst fyrir oss þeim lôgmala sem hann á upp i jôrdina Hafralæk j Adalreÿkiadal j Nes kirkiusokn og þui lyste hann fyrer oss fyrir alþing á þvi áre sem honum hafdi lofad vered logmalanum eda logvedinu. Og til sanninda hier um setium vier vor jncigli fyrir þetta bref er giort var á Greniadarstad i AdalReÿkia[dal] laugardaginn næstan fyrir jol. árum epter Gudz burd ⅿ. d. lx.

---

398. 29. december 1560. í Emsborg.

Konungr leggr fyrir Tage Thott að láta höggva til við, er hann hyggst að nota til báta sinna á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 372 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to, bls. 495, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Her Tage Tott fick kong. mtts bræff saa liudenndis.
Frederiich thennd anndenn etc.

Wor synnderliig gunnst tiilfornn. Wij bede etther oc begiere. attj strax lader hugge tiill wortt behoft att lade bruge tiill wortt land Islannd j^c^ aaretreer. viij alnne oc x alnne lannge. halffdelenn aff birck oc halffdelenn aff ask. oc thesligiste xx kiôltreer oc xl staffnnetreer tiill baade. somm skulle were x alnne och xij alnne lannge. oc sijdenn foreskicker samme aaretreer oc baadstômmer tiill wortt slott Kiôbennhaffnn. saa att thett wisseligenn oc vdenn all foresômmelse er ther tiilstede inndenn paaske vdj thett allersenneste. Sammeledis haffue wij beffallett osss elskelige her Magnus Gyldennstiernne. riddere. wor mannd. raadt oc statholdere paa wortt slott Kiôbennhaffnn att skulle mett thett fôrste tilschriffue etther omm nogett thômmer. somm wij

wille haffue huggett tiill wortt behoff. Thij bede wij ether oc begiere. att naar forschreffne her Magnus Gyldennstiernne etther tiilschriffuenndis worder. attj tha strax lader hugge tiill vortt behoff saa mögett thömmer. effther somm hannd etther paa wore wegnne tiilsiger. oc attj hanndle mett bönderne. somm haffuer skouffue. oc samme tömmer er att bekomme. att thee wille vnde osss thett fore ett skielligtt werd. saa thett icke aldelis skall tages thennomm frann fore inngtett oc attj inngtett kiöber mett wore oc kronenns bönnder vdenn tiill wortt egitt behoff. oc effterтij ther fijnndis stor bröst fore tömmer vdj wor kiöbsted Kiöbennhagenn oc ther ommkrinng bede wij etther oc begere. attj mett störste flijd hanndler mett wore vnndersotte. borgere oc bönnder. somm seigler mett thömmer att selgie. att the altijd her effter löbe thennd förste reigse omm aarett mett thömmer innd for forschreffne wor kiöbsted Kiöbenhaffnn oc thett ther selgier fore ett skielligtt werd oc inngenn andenn stedtzs oc hwesss tömmer. somm i fore ledinng. giesterij eller sagefald vpebere paa wore wegnne vdtj etthers leenn. attj thett foreskicker neder tiill wortt slott Kiöbennhaffnn oc thett sijdenn förer tiill regennskab osss tiill beste. Ther mett skieer osss synderligenn tiill wilge oc wij oss wisseligenn tiill forelade. beffallenndis etther Gud. Actum Emmsborg thennd xxix decembris aar etc. m d l xj[1]).

---

399. 30. december 1560. í Emsborg.

Konungr býðr Magnúsi Gyldenstierne að fá Magnúsi hertoga, bróður sinum, ýmis matvæli, þar i þrjár lestir af íslenzkum fiski.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 375 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 493, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Her Magnus Gyldennstierne fick kong. matts. schriffuelsse som her effther følger.

---

1) Er samt frá 1560, því að nýtt ár er í þessari skjalabók talið byrja á jólum.

Frederich etc.

Wor synnerlig gunst thilfornn. Wider. att hoguerdige hogborne forste. wor kiere broder hertug Magnus etc. haffuer nu afferdigit sitt schiff effther xx lester malt. iiijc sider flesk. vj. lester sild. iij lester Islandz fisk. oc saa mange mandz harnisch. som wij thilfornn haffuer giffuit hogmelte wor kiere broder oc ether ther om thilschreffuit oc dog icke endnu bekommit haffuer. Thij bede wij ether oc begerre. atj paa wore wegnne fornôger hans kierlighetz thiennere ind paa same schib forschreffne iij lester Islandz fisk oc forschreffne harnisch. Wij haffue thilschreffuit oss elskelige Otte Brade. wor mand. thienner oc embitzmand paa wortt slott Olborghus. att hand schall forschaffue homeglte(!) wor kiere broders bud forschreffne malt. flesk. oc sild. hauor(!) effther i etther kunde wide att rette. Datum Emsborg 30 dag decembris aar etc. m d lxj[1]).

---

400. **1560.** **á Hólum.**

Sampykkt um endurreisn alkirkju á Hofi stóra í Eystra-Hreppi.

AM. Apogr. 1970, m. h. Árna Magnússonar.

Ur Brefabok Herra Gisla Jonssonar biskups.

Anno 1560. a Holum i Hrunamannahrepp. leitadi Herra Gisle råda til nockra ærlegra manna. hvort alkirkia skyllde standa å Stora Hofe i Eystra Hrepp. eda eigi. Og sampycktu þeir ad kirkian skyllde giorast upp aptur. og peningar til leggiast. og vera prestzsetur. saker þess ad þad være skrifud alkirkia i Maldagabokinne.

---

401. **1560.** **undir Hesti.**
29. september 1562. **í Holti.**

Vitnisburðr um helmingafélag Ólafs Guðmundssonar og Margrétar Halldórsdóttur og fjórðungsgjöf þeirra til sonar hennar, Jóns Bjarnasonar.

1) Ártalið er samt 1560, því að hér er nýtt ár talið hefjast á jólum.

AM, Apogr. 4688 „Ex originali Þorbiargar Sigurdardottur á Kulu, eitt innsigle hanger vid brefed. annad er burtu". (AM.).

Þath giðrum vid Halldor Einarsson og Tumas Arason godum monnum kunnigt med þessu ockru opnv brefi ad vid vorum ij hia vnder Hesti ȷ Aunundarfirde þa lidit var fra gudz burd m. d. lx ar. saum og heyrdum ꝍ ord og handaband þessara manna af eirne alfu Olafs Gudmundzsonar eñ annare alfu hanz kuinnu Margretar Halldorzdottur. Eñ þat faldist og skildist vnder þessu þeirra handabandi ad fyrrgreind hion laugdu fielag sin j millum. af aullum þeim peningum sem þau ꝍttu edur aflast kynne j faustum og lausum. kuikum og daudum ad aullu til skildu en aungu fra teknu. Somuleidis gafu þessi hion bædi Olafur og Margret Jone Biarnasyni syne Margretar sina fiordungsgiof ur þeim peningum. sem þau þæ attu ij fridum og ofridum peningum. ad fra skilinne fastaeigñ huad ad reiknadist vegna pilltzins .vc. ȷ kuiku og daudu ȷ þa giof. Og til sanninda hier vm festum vid okkur insigle fyrir þetta giorningsbref huert ad skrifad uar j Hollti ȷ Aunundarfirdi ȷn festo sancte Michaelis ijur arum seirna eñ fyr seiger.

---

402. 1560. í Skálholti.

Reikningr kvikfjár og afgjalda Skálholtsstóls, og stóð hann ráðsmaðrinn síra Einar Ólafsson.

AM. 260, 4to., bl. 13—17.

Anno dominj ꝏ d oc lx.

Suo mikil vetrar vanholld ꝍ stadnum oc ollum stadarins buum fra atta deigi oc til fardaga

Ju primis kyr. vj. Jtem eitt naut tuæuett.

Jtem asaudur. xl. oc. iij. Jtem .xix. sauder gellder.

Jtem fullroskner hestar. iiij. Jtem. j. tuæuetur. Jtem. ij. hross fullroskin.

Suo mikill framgangur æ stadnum oc ollum stadarbuum.

Jn primis kyr .lxxxx. og. vij. Jtem gomul naut xxx. og. v. Jtem. xj. naut tuæuetur.

Jtem asaudur. vj^c. oc. viij. ær. Jtem gellder sauder. iiij^c. tiutiger og. j.

Jtem fullroskner hestar tiutiger oc. ix. vj. þreuetrer. viij. tuæuetrer oc. vij. veturgamler. Jtem fullroskin hross. l. oc. ij. Jtem. vj. þreuetur. Jtem. iiij. tuæuetur. og. vij. veturgomul.

Jtem suo micit heim tekid æ stadnum oc ollum stadarbuum

Jnprimis kyr. xj. ij. naut tuæuetur.

Jtem asaudur. xx. og. v. Jtem gellder sauder. vj. oc. j. veturgamall.

Suo micit vr fodrum j Floa oc ä Skeidum

Jn primis kyr. xl. oc. vj. Jtem. v. naut gomul. xij. naut þreuetur. Jtem. xxx. oc. viij. tuæuetur. Jtem veturgomul naut. lx. oc. iij.

Jtem æsaudur. lx. oc. j. Jtem gellder sauder. xix. Jtem veturgamler sauder. lxx. oc. j.

Jtem fullroskner hestar iiij. Jtem. ij. tuæuetrer. oc eirn veturgamall.

Jtem fullroskin hross. j. Jtem. j. þreuett oc. ij. veturgomul.

Suo mikit vr fodrum j bäädum Hreppum

Jn primis kyr. xx. oc. vj. Jtem. xj. naut þreuetur. xx. oc. v. tuæuetur. xx. oc. iiij. veturgomul.

Jtem. ix. ær. Jtem. vj. sauder gellder. Jtem veturgamler sauder. lxxxxx. oc. ij.

Jtem. iij. hestar fullroskner. og. j. tuæuetur.

Suo mikid ur fodrum j bäädum Biskupstungum

Jn primis kyr. xx. oc. v. Jtem. iij. naut gomul. iiij. þreuetur. xvij. naut tuæuetur. oc. xx. oc. vj. veturgomul.

Jtem. xj. ær. Jtem. xv. sauder gamler. lxx. oc. iiij. veturgamler.

Jtem. iiij. hestar fullroskner. oc. j. hross tuæuett.

Suo mikid ur fodrum j Grimsnesi oc Auluesi med Laugardal

Jnprimis kyr. xl. oc. iiij. gomul naut. viij. xiij. þreuetur. Jtem tuæuetur. xxx. oc. vj. Jtem veturgomul naut. xl. oc. j.

Jtem asaudur. l. oc. ij. Jtem gellder sauder. xx. Jtem veturgamler sauder hundrad oc. vj.

Jtem. j. hestur fullroskinn.

Suo micit ur fodrum j Skammbeinstada vmbodi

Jnprimis kyr. xx. oc. j. x. naut gomul. xj. naut þreuetur. xiij. naut tuæuetur. xx. oc. ij. veturgomul.

asaudur. xl. oc. j. Jtem. x. sauder gamler. veturgamler sauder. lxxx. oc. vij.

oc. j. hross veturgamalt.

Suo micit ur fodri j Heynes vm̄bodi.

Jn primis. kyr. vij. iij. naut gomul. Jtem. ij naut þreuetur. Jtem. v. naut tuæuetur. oc. iij. veturgomul.

Jtem. xvj. ær. Jtem. v. sauder gamler. Jtem. xx. oc. iiij. veturgamler.

Jtem. j. hestur veturgamall.

Summa kyr æ stadnum oc ollum stadarbuum oc vr fodrum og tilluckt vr vmbodum med þui sem heim er teckid

Jn primis kyr. ij^{c}. xxx. oc. vij.

Jtem gomul naut. lx. oc. iiij.

Jtem þreuetur. l. oc. iij.

Jtem tuæuetur hundrad .xx. oc. vij.

Jtem veturgomul hundrad. l. oc. ix.

Jtem äsaudur. vij^{c}. lxxxxx. oc. iij.

Jtem gamler sauder. vj^{c}. oc. ij.

Jtem veturgamler sauder. iiij^{c}. oc. v.

Jtem fullroskner hestar. c. oc. j.

Jtem. vj. þreuetrer.

xj. tuæuetrer.

oc. ix. veturgamler.

Jtem fullroskin hross. l. og. iij.

vij. þreuetur.

v. tuæuetur.

oc .x. ueturgomul.

Suo mikit vt lyckt burtt bygt oc til jarda sett

Jn primis kyr .l. og. iij.

Jtem eitt naut gamalt.

Jtem iiij naut þreuetur.

xix. naut tuæuetur.

oc. xvij. naut veturgomul.

Jtem äsaudr halft annat hundrad oc. l.

gamler sauder .xx. oc. v.
oc. l. oc. iiij. veturgamler.
Jtem fullroskner hestar. vij.
Jtem tueir tuæuetrer.
oc. ij. veturgamler.
Jtem fullroskin hross. iij.
oc. iij. veturgomul.

Jtem haufum vier samiafnat framganginum oc tilluckt-unum vid vtilucktirnar oc var þad sem epter var vm̄ sum-arit til lifs oc bus oc til fiallz

kyr vt sem jnn
gomul naut vt sem jnn
þreuetur naut vt sem jnn
tuæuetur naut vt sem jnn
veturgomul naut vt sem jnn
Jtem asaudur vt sem jnn
Jtem gamler sauder oc vnger vt sem jnn
Jtem fullroskner hestar oc vnger vt sem jnn
Jtem fullroskin hross oc yngri vt sem jnn.

Suo mikid til lijfs oc bus ä stadnum oc ollum stadarbuvm
Jn primis kyr. c. lxxxxx. oc. iiij.
Jtem asaudur. v^{c}. ellefutiger oc. iiij.
Jtem fullroskner hestar. xtiger oc. xiiij.
Jtem. vj. þreuetur.
Jtem. ix. tuæuetur.
oc. vij. ueturgamler.
Jtem fullroskin hross. l.
vij. þreuetur.
Jtem. v tuæuetur.
oc vij. ueturgomul.

Suo mikid til fiallz af stadnum oc ollum stadarbuum
Jnprimis gomul naut. lx. oc. iij.
Jtem þreuetur. xl. og. ix.
Jtem tuæuetur. c. oc. viij.
Jtem veturgomul naut. c. xl. oc. ij.
Jtem gellder sauder. v^{c}. xxx. og. vij.
Jtem veturgamler. iij^{c}. lxx. oc. v.

Suo mickil sumar vanhaulld ää stadnum oc aflogun oc ää aullum buum

Jnprimis. v. kyr.
iij. naut gomul.
iiij. þreuetur.
v. tuæuetur.
oc. vj. veturgomul.
Jtem ær. xx. oc. v.
gamler sauder. xx. oc tueir.
oc. xvj. veturgamler.
Jtem. iiij hestar fullroskner.
iiij. hross fullroskin.
oc. j. tuæuett.

Suo micit af fiallj æ stadnum oc ollum stadarbuum

Jnprimis gomul naut. lx.
Jtem þreuetur .xl. oc. v.
Jtem tuæuetur þrimur færra af fialli eñ ää.
Jtem veturgomul. vij. færra af fialli eñ æ.
Jtem tuæuetrer sauder og elldri. xvij. færri af fialli eñ ää.
Jtem veturgamler sauder. lxx. færri af fialli eñ ää.

Suo micil haust aflogun af stadnum oc ollum stadarbuum

kyr. xl. oc. xiij.
Item gomul naut. xl. oc. iiij.
Jtem. ix. þreuetur.
xj. tuæuetur.
oc. iiij veturgomul.
Jtem gamler sauder. ijc. oc. xix.
Jtem veturgamler sauder. xv.
oc ein ær.
Jtem. ij. hross fullroskin.

Suo micit til lifs oc fodurs ää stadnum oc ollum stadarbuum

Jn primis kyr. ixtiger oc. v.
Jtem .xiij. naut gomul.
Jtem .xvj. æ fiorda vetur.
vij ää þridia vetur.
vij. ää annan vetur
oc. ij. ää fyrsta vetur.
Jtem asaudur. vc. lxxx. oc. v.

Jtem gymbrar. c. oc. vj.
Jtem gellder sauder. iijc. xxx. oc. ix.
ä annan vetur. c. lxxx. oc. iij.
Jtem fullroskner hestar. xjtiger.
oc. vj. a fiorda vetur.
Jtem .ix. ä þridia vetur.
Jtem. vj. a annan vetur.
oc. xj. a fyrsta vetur.
Jtem fullroskin hross. xl. oc. iiij.
Jtem .vij. a fiorda vetur.
v. ä þridia vetur.
viij. a annan vetur.
oc. xij. ä fyrsta vetur.

Suo micit j fodrum ä[1]) Floa oc a Skeidum

Jnprimis kyr. xv. Jtem. iiij. naut ä fiorda vetur. xx. oc. ix. ä þridia vetur. a annan vetur. l. Jtem landnaut. l. oc. iij.

Jtem lomb. lx. oc. ij.

J fodrum j Biskupstungum

kyr xv. xj. naut a þridia vetur. xx. a annan vetur.
landnaut. xxx. oc. ij.
Jtem lomb. c. oc eitt.

Suo mickid j fodrum j badum Hreppum

Jtem. xviij. kyr. naut ä fiorda vetur[1]). xvij. a þridia vetur. xix. a annan vetur. Jtem landnaut. xx. oc. vj.

Jtem lomb. c. xx. oc. ix.

J fodrum j Skammbeinstada vmbodi

Jnprimis kyr. xvj. iiij. naut ä fiorda vetur. vij. a þridia vetur. xix. a annan vetur. Jtem landnaut. xx. oc. vij.

Jtem lomb. xtiger oc. vij.

Suo micit j fodrum j Grimsnesi. Olvesi oc Laugardal

Jnprimis kyr. xiij. Jtem. iiij. naut gomul. vij. ä fiorda vetur. xx. oc. ix. ä þridia vetur. Jtem. xxx. ä annañ vetur. Jtem landnaut. xl. oc. ij.

Jtem lomb. lxx.

J Heynes vm̃bodi j fodri

1) Svo.

kyr. ij. ij. naut ä þridia vetur. Jtem þriu ä annan vetur. oc. iij ä fyrsta vetur.

Jtem lomb. xx. oc. iiij.

Summa j fodrum ä stadnum oc ollum stadarbuum oc j ollum vm̃bodunum

Jn primis kyr. c. l. oc. iiij.

Jtem gomul naut. xvij.

æ fiorda vetur. xxx. oc ij.

æ þridia vetur. xtiger oc. ij.

Jtem ä annañ vetur. c. xx. oc. viij.

Jtem ä fyrsta vetur. c. lx. oc. v.

Jtem lomb. iiij^c. l. oc iij.

Jtem haufum vier saman jafnat þui sem var til lijfs oc bus vm̃ sumarit oc til fiallz vid þad sem epter var til lijfs oc fodurs vm haustid ad reicknudum ollum vanholldum oc aflogun

Jn primis kyr vt sem jnn

gomul naut oc vng vt sem jnn

Jtem äsaudur vt sem jnn

Jtem gamler sauder oc vnger vt sem jnn

Jtem fullʀoskner hestar oc vnger vt sem jnn

Jtem fullʀoskin hross oc yngri vt sem jnn

Summa kirkiu kugilldi j Floa oc ä Skeidum jn primis. xx. oc. vij.

Jtem leigu kugilldi. ij^c. lxx. oc halft ed þridia.

Summa kirkiu kugilldi j badum Hreppum jn primis. ix.

Jtem leigu kugildi. c. xxx. oc. ix.

Summa kirkiu[1]) kugilldi j Biskupstungunum bädum kirkiu[1]) kugilldi. xij.

Jtem leigu kugilldi ij^c. l. og v.

Summa kirkiu kugilldi j Grimsnesi Öluesi med Laugardal. xij.

Jtem leigu kugilldi. ij^c. xx. og. v.

Summa kirkiu kugilldi j Skammbeinstada vmbodi. xx. oc. v.

Jtem leigu kugilldi. c. xxx. oc. eitt.

Summa leigu kugilldi med Heynes vm̃bodi. lxxx. oc. v.

1) Svo.

Summa kirkiu kugilldi j Sunda vm̄bodi med Grıjndavijk. xl. oc. vj.

Jtem leigu kugilldi. lxxx. og. iiij.

Summa summarum kirkiu kugilldin j ollum vm̄bodonum. c. oc. vij

Summa summarum kugilldi ä stadnum oc ollum stadarbuuunum[1]) oc j fodrum oc leigu kugilldi j aullum vmbodunum oc stauku kugilldi hia odrum monnum. xij^c. xtıger oc. ix.

Summa summarum gomul naut oc vng. iiij^c. oc. iiij.

Summa summarum gamler sauder og vnger. v^c. oc. ij.

Summa summarum gamler hestar oc vngier. c. xx oc. ij.

Summa summarum gomul hross oc vng. lxx. oc. vj

Summa lomb. iiij^c. l. og. iij.

Suo micil vadmal heim komiñ. xtiger voder oc. iij. voder betur. Jtem reiknadizt vadmæl vt sem jnn.

Summa hlutar skreid og landskylldar skreid epter skip og menn j Grindauijk. Herdisaruijk. Seluogi og Þollakshofñ med Eyrarbacka. Jn primis. vj. lester. iiij^c. og. ix. Jtem reiknadist skreid ut sem jnn.

Suo micil smiaur heim komin til stadarins. c. vætter. ixtiger og .viij.

Suo micil uetrar uanhaull[d] med aflogun til atta dags æ stadnum og aullum stadarbuum

Jn primis .ij kyr.
Jtem eitt naut ä annan uetur.
Jtem æsaudur. ixtiger og. iij.
Jtem. iiij. sauder gamler.
Jtem. xiiij. ueturgamler.
Jtem eitt hross fullroskid.

Stod þennan reikningskap heidarlig persona Sira Einar Olafsson uoru þessir reikningsmenn Gisle Sueinsson radzmann. Sira Þordur Jonsson. Sira Jon Jonsson. Grimur Skulason lesarj.

---

1) Svo.

403. 1560. á Stokkseyri.

Máldagi Stokkseyrarkirkju.

Stokkseyrarskjöl í þjóðskjalasafninu, í uppskrift, staðfestri í Gaulverjabæ 16. júní 1711 af Gísla presti Erlingssyni og Vigfúsi Magnússyni.

Anno 1560.

Svo mikil eign og ornamenta kÿrkiunnar á Stoxeÿre.

Jn primis á kÿrkiañ Sel 20c jörd.

Jtem Medalhollt 15c jörd.

Jtem 3 kÿr og 2 ásaudar kugillde.

Jtem i kÿrkiunni j messuklæde. [vantar stőlurnar[1]). ein ærulaus nÿ bők.

Jtem 2 kluckur. og 2 biöllur.

Jtem 2 koparstickur.

Jtem kross ÿfer altarenu.

Jtem altarisklæde. og legtare.

Jtem stockur ærulaus.

Jtem liggia þar 13 bæer til kÿrkiusőknar.

Þetta fÿrer ofanskrifad er rett ritad effter fornu kvere innihalldande visitatiur kÿrkna giördar af herra Gijsla Jonssÿne biskupe i Skálhollti. Visitatiur þessar eru giördar Annis 1559. 60. 61. og 1563 Er skripteñ á kverinu eins gömul og siálfar visitatiurnar. og sinist ad fÿr sagt kver muni vera so sem hid fÿrsta uppkast til þeirra kÿrkna máldaga sem nu almennilega kallast herra Gijsla Jonssonar. Þessu til vitnisburdar setium vier underskrifader. Er maldagakverid sáum og hier vid saman lásum. vorar hendur hier under i Skalhollti þann 15 Maji Anno 1711.

Arne Magnusson.

Ormur Dadason. Þordur Þordarson.

---

404. 1560.

Máldagi og reikningr Hvanneyrarkirkju í Andakíl.

JS. 143, 4to., bls. 223—4 á pappír, skr. ca. 1623. Sbr. kirkjureikning Hvanneyrar 18. júní 1599.

1) [utanmáls.

Anno Domini .1560. var so mikil eign og]nnstæda kyrkiunnar á Hvanneyre j fostu og lausu. kuiku og daudu.

Jn primis x. kyr. v. ásaudar kugylldi.

Jtem .xc. j ollum þarfligum peningum.

Jtem hafa kyrkiunne golldnar verid. epter þuj sem maldaginn jnnehelldur. v. eydijarder er suo hejta. Asgardur. Kista. Ausa. Horn. Drageyre. Þessar allar j halfan v. tug hundrada. ad auk xc. kot heiter j Tungu j eydi.

Jtem selfor. heiter Kyrkiutunga.

Jtem selfor j Jndridastada landi.

Jtem halftt Kyrkiuholltt.

Jtem á kyrkian Kjelldna landzeinge.

Jtem er soknin oll xxviij bæer med eydijordum.

Jtem á kyrkian attung vejdi j Grijmzá.

Jtem á kyrkian Smáhamrareka er lÿggia j Steingrijmsfirdi. tolftung j mille Drangs og Grindar. gallt þetta Audun Salomonsson. eñ Finnur Arnorsson gaf vpp sitt tilkall.

Jtem á kyrkian alla vejdi j Andakylzá fyrir ofan Hrafnagil.

Jtem ein messuklædi sæmileg. onnur forn. eirn serk fornan og slopp.

Jtem ejn[n] kalejk lijtinn. og alltarisklædi saumad med glÿt.

Jtem .iij. kluckur. ij. biollur.

Jtem jarnkall.

Jtem alebasturbrijk yfer alltarj

Jtem koparpijpu. jarnhialm fram̃ j kyrkjunne. Gudzspiallabok er Ejnar Ejriksson galltt kyrkiunne.

Jtem galltt hann henne sejrna Corvinj de Sanctis ad[1]) de tempore. Bibliu j donsku.

Jtem gallt hann margarita[2]). Handbok herra Martejnn ljet prentta[3]).

---

405. [1560].

Máldagi Njarðvikrkirkju í Borgarfirði.

---

1) Svo, á að vera et. 2) þ. e. Margarita theologica, er Gísli byskup Jónsson lét prenta 1558. 3) prentuð i Khöfn 1555.

AM. Apogr. 2007 m. h. Árna Magnússonar eftir tveim uppskafningsblöðum frá Njarðvíkurkirkju frá „hier um de annis 1560—70—80 eða 1590". — Transscriptum, gert í Gilsárteigi 15. júní 1707, meðal Njarðvíkrskjala í þjóðskjalasafni. Er svipaður Gíslamáldaga, en þó eldri en máldagabókin.

Kirckian i Niardvik æ svo micid j heimalandi sem prest skylld heyrer[1])

eirn holmur fylger henni sa er liggur æ Borgarfirdi. oc Toffarskale[2]). þar med skipvist. fiordungur j hualreka æ Gripdeilld

Jtem 14. kugilldi [oc eirn hestur.

vc inan gatta[3]).

Jtem j kirkiunni ein messoklædi kaleikur litill oc sterkur. kapa. sloppur. alltarisklædi. dukur. glodarker gamallt. messobækur gamlar.

---

406. 1560. [1589].

Máldagi Njarðvíkrkirkju.

AM. 259, 4to., bl. 103—4 (=*a*) og bl. 19—20 (=*b*), skr. 1595 (máldagasafn Odds byskups).

Niardvíjk.

Þa lidit var fra vorre saluhialpartıjd ꝏ. d. lx medtok eg Þoruardur Biornson Niarduik epter mijnn fodur Biorñ Jonson. hafda ec eirñ med at giora og fyrir at suara ȷ xx ar. Eñ nu ȷ niju ǻr halftt vid mıȷnn son Magnus. hefur hier fallit mıȷnna vegna j gre[i]ndañ tíjma vpp skrifat ǻr epter ǻr og j eitt saman iijc[4]) xl aurar og þrir aurar betur. til kirkiunnar lagt bıȷbliu. eina vatnzkallz munnlaug. nockur tre dregit vid mıȷnn son kirkiunne til vidrettingar. ǻ hun hia mier ȷ sıȷna ȷnstædu halftt .7. malnitu kugilldi og .3. hundrut ȷ bushlutum. Giordi herra Augmund biskup ad Skalhollt[i] sattmala med heidurzmanna radi. mıȷlli sıȷn og husfru Margretar Þoruardzdottur. at Niarduik skildi eiga

1) „xij aurar jnnan gatta" hefir fyrri uppskr., og segir Árni, að það muni „eiga uti ad vera i þessare skra, þvi sidar kemur: vc. innañ gatta". 2) Tofraskali 2007. 3) [vantar í seinni skránni. 4) cccc, *a*.

.14. kugilldi oc 6 hundrut ȷnnan stox. edur. 5. hundrut og eirñ hundradzhest. er hier bref vm̃ giort þui ecki vard reikningskapurenn stadin vm̃ morg ár. Þad annat sem kirkiunne til kemur og mȷȷnn fader mier afgreiddi. er til sýnis litill kaleikur med patinu. gomul kirkiunnar eign̄. eirñ alltaris steirn. klucka. mȷȷnn fader liet giora vr tueimur brotnum. kirkian atti. huad smidit gillti hundrat fiska til gilldis. hokul og slopp hefur hann til lagtt þo litid gilldi. hann liet og kirkiuna vpp giora ȷ mijnum vngdomi.

Þorvardur Biörnsson[1]).

---

407. 1560 (eða 1580). á Reyðarvatni.

Dómr um erfingja sveitarómaga.

ÍB. 125 B, 4to., nr. 129b, skr. ca. 1680. — ÍB 215, 4to., bl. 43, skr. ca. 1690 (ártalslaust). — AM. 60, 8vo., enn styttra ágrip (með ártali 1580); sbr. Alþingisbækr Íslands. I. bls. 415.

Domz jnntak vm þad huor erfa skal fatæka hreppzmenn[2]).

Anno 1560 a Reydarvatni var dæmt ad allt þad sem fatækum monnum j sueytinne aflast kinne j synum hrepp skilldu fatækir menn sem riettir erfingiar være eignast fijordunginn þeir sem vanfærir væri ad frateknum letistrakum edur þijofum. eñ þar[3]) hreppsmenn skilldu eignast [þad auke være[4]).

---

408. [1560].

Jón Marteinsson sver fyrir að hafa tekið við peningum með Hólakirkju í Eyjafirði, utan Úlfá og Villingadal.

Steph. 27, 4to., bls. 48, Svartskinna, m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1730.

Ejdur Jons Martejnssonar.

Til þess legg eg Jon Marteinsson hond a helga bok og skyt minu måle til gudz ad eg hef aungua peninga teked med kirkiunne i Holum utann ij jarder Ulfaa og Villinga-

1) *b*; vantar i *a*. 2) Engin fyrirsögn i 215. 3) fatækir b. v. 215. 4) [þria hluti 215.

dal og þa voru Holakirkiu eignadar huoriar sijdañ geingu til skiffta med erfingium Þ[orleifs] G[rims]s[onar] so hefe eg ej mejre peninga frijda medteked vegna austrond[1]) i Selvoge eñ vjc. og ad so stofudum Ejde et cetera.

---

409. [um 1560].

Máldagi Upsakirkju.

Máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar í þjóðskjalasafni, bls. 18. — AM. Apogr. 214 (JGrv. 9). „Þetta med herra Olafs Hialltasonar hendi" (AM.).

Kirkian a Vpsum. [brann hun vpp[2]).

Þetta innan kirkiu nu. messoklædi sæmilig. hockull er presturinn hefer keypt fyrir iij gullofin.

Þetta ȷ fridu ij kyr og xv ær. ij sauder veturgamler. fallit c ȷ xx ar.

---

410. [um 1560].

Máldagi Möðruvallakirkju í Eyjafirði.

Máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar í þjóðskjalasafni, bls. 40. — AM. Apogr. 215 (JGrv. „27"); „hönd Hr. Olafs Hialltasonar" (AM.).

Kirk[i]an a Modruvollum ȷ Eyafirde gude og Martino helgud.

Þetta innan kirkiu alfær at bokum og skruda.

Kirk[i]an lasin. bondin skylldugur vm ijc.

---

411. [um 1560.]

Máldagi Saurbæjarkirkju í Eyjafirði.

Máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar í þjóðskjalasafni, bls. 41. — AM. Apogr. 216 (JGrv. „28"). „Er med hende Hr. Olafs Hialltasonar" (AM.).

Kirk[i]an i Saurbæ. Þetta innan kirk[i]u.

Þetta ȷ kuikfe.

---

1) Svo. 2) [yfir línunni.

Fiell a fyrstu viij arum sem biskup Jon hafde kuittad vc. Luckte sira Torfe þar vppi .ij. brefere. hiellt annat de tempore og syngiande med messum. enn annat de sanctis vm sumartiman. bædi skylldu vera fyrer ijc. stod þa epter iijc eñ sidan vpp a ix aar fallit vijc. let biskupinn virda forkirk[i]u er hann hafde latid giora a sinn kostnad fyrer vc. eñ þa standa epter onnur vc.

---

412. [1560].

Afhending Valþjófsstaða í Fljótsdal.

AM. Apogr. 4309 „Ex segmento membraneo (Peturs Asmundzsonar ä Ketilstödum) exarato (ut videtur) circa annum Christi 1520. certe non antiquiore" (AM.).

Jtem suo mijckla peninga gallt eg Magnus Ketilsson med Valþiofsstad sem hier seigir eñ sira Hallvardur Einarsson medtok jtem sextige asaudar og veturgamall saudur ofan a hvertt kugillde og xij. kýr gilldar þui lagder voru þrir fiordungar smiors ofan a hueria kw þvi sira Einare þotte ecki gilld vera. En þriar kýr fyrir ij. xíj. kaplar at taulu eru þar i þrir þrevetrir og fiogra vetra gamall og fiorir fullʀosner[1]) íj. hross tueuetur þvi þeir toku einn fyrir tuo. vc. j virdingafe ofritt voru þar j tueir katlaʀ annar sex skiolur Eñ annar sio skiolur og tueggia skiolna ketill nýr er ec lagde ofan a katlana svo þeir skylldu jafngodir og ec medtok þa half skiolu pottur nær spanyr Gydridar nautur kalladur spa ny sæng alfær med aklede og fiorir bædir[1]) med forn vęr eñ allir med dun og eitt hæginde þar med og ein huil[u]vod. íííí. storkeraulld og fimta hogset tuo iardkeraulld og aull mathelld tueir strockar og xx. trog víííí vppgiordar keraulld. íij. skiolur. íí. silgrindur storar og vænar atta fot xi skerbord. [íííí. fiorar[2]) skalar sponastockur og fiorir spenir einn las. íí konnur halfkanna og alkanna. ȷ porcio kirkiunnar gamalltt naut j tuo hundrut og fiogra vætra gamallt naut sex sauder gamler alfer smidia.

---

1) Svo. 2) [hér ritar AM. fyrir neðan: ita est: sed dele alterutrum.

413. **1560.**

Afhending Valþjófsstaða, þegar Magnus Ketilsson afhenti, en síra Hallvarðr tók við.

Máldagabók í þjóðskjalasafni, m. h. Bjarna Marteinssonar 1601 (áðr Lbs. 268, 4to.), bl. 142.

Valþiofsstadur.

Anno domini ϖ. d. lx. voru suo ordnir penijnngar golldnir a Valþiofsstad. þa Magnus Ketilsson slepte [en] Einar prestur Arnason med tok vegna sijra Halluardar.

Jn primis x kugillde. j asaud. xij kýr iij ad auke er kollud voru bænhuskugillde.

Jtem raudskiottur hestur vel vaxinn oc tregur j hundrad j þrevetur hestur oc þriu iiij vetura[1]) var j af þeim otaminn ad auk. ij gamlir hestar þessir vj j iiij^c^ einginn til vinnu fær sokum holldleysis.

Jtem jnnan stoks. ıx keraulld mathelld oc vj ad auk verre. ij skiolur hæfar. þridia vatzskiola. viij skaler. iiij spænir. sponastockur oc flote. iiij keraulld eitt xuiij skiolur oc annad næri xx skiolur. ij nęrri xxx skiolur. huortt miðg gðmul lðggstockiñ. oc xiiij trog mathelld. vj verre. j strockur ij tinkonnur. aunnur loklaus. viij trediskar. xj skerdiskar. hðgsetur. ij sijlgrjñdur. j elldsgognum. iij katlar j med bot oc hræra. annar med ejrñe bot a botñinum̃ vel sterkur vj skiolum huer. þridie nýr nær tueim skiolum. þunnur med hlaupum oc pottur nær x morkum̃ edur xij fyrir halft id iiij hundrad j saulu aurum metid. ij storkerulld j jordu miog vond.

Jtem aux. päll. puñdare. torfliar. iiij bediardýnur oc iiij hægiñde suo oc ein huijluad[1]) forn. sæng alfær ad auk med nyum huijluodum̃ oc med äklæde fyrir .c. vatzkarll oc beit munnlog j^c^ kuerñ. stedie. hamar og taung. laud oc sleggia. belge oc blijstrur med holk fyrir ij hundrud.

Þetta æ kirkian jnnañ sig et cetera.

---

1) Svo.

414. 1560.

27 júlí 1582. á Valþjófsstöðum.

Kvittun síra Hallvarðs Einarssonar fyrir fríðum peningi og jörðum Valþjófsstaðakirkju.

AM. 259, 4to., bl. 3 (=*a*) og bl. 13a (=*b*), skr. 1595 (máldagasafn Odds byskups).

Valþiofsstadur.

Þad medkenni Eg Halluardur prestur Einarson ad eg hefi medtekid suo ordnna peninga med Valþiofsstad Anno 1560.

Jn primis x kugilldi ȷ asaud. kij kýr. vj saudi tuæuetra ij naut. annad fiøgra vetra enn annad fimm vetra. Jtem vij hesta fyrir iiijc. og iij hross.

Þetta ȷ ȷordum Þurijdarstader xxc med ij kugilldum. Arnnolsstad[1]) med Einu kugilldi xxc. Þorgerdarstader vjc. fiordung ȷ Arnnareýiarstad[1]). halfa Hrollugstadi xc. Eidijord ȷ Breiddal ıxc Eingin leiga af. Af Þurıȷdarstad[1]) eitt hundrad. af Arnnolfstad[1]) eilt hundrad. Af Þorgerdarstad[1]) fiøgur ærgilldi. af Hrollugstad[1]) x aurar. Af Arñýiarstadar[1]) partti x aurar.

Og til sanninda hier vm̃ set ec mitt insigli fyrir þetta bref skrifad ꜳ Valþiofsstad ȷ hieradi tuttugasta og vij Julij Anno 1582.

---

415. 1560.

Jarðaskrá Valþjófsstaða, er síra Hallvarðr Einarsson tók við.

AM. Apogr. 1990b m. h. Árna Magnússonar. „Skripten þesse, aptan ꜳ Valþiofsstadar maldaga [frá 1397 í transskripti frá 1441], er miðg lik þeirre er stendur aptan ꜳ Vallaness maldaga þeim er biskup Sveinn hefr vidimerad". (AM.).

Þat sie ollum kunnigt þeim sem þessa skrift sia eda heyra. ad Hallvardur prestur Einarsson medtok þessar iarder med Valþiofstad.

J fyrstu halfa ȷördina Hrǫllægsstadi[2]) med aungu kugillde. fiordung i Arneıȷdarstǫdum. eckert kugillde.

---

1) Svo *a*, *b*. 2) Svo.

Jôrdina Þorgrimsstader er liggur ȷ Eydala stadar kirkiu sokn. ıxc. eda. x. er leigit hefer i eydi i lx. år edr leingur.

Alla ȷordina Þurijdarstadi med .ij. kwm gomlum med Kleifarlandi sem fyr seiger[1].

Langhus med þeim skilmala sem fyrr seiger[1].

Arnôlldzstadi og Þorgerdastadi. allar Mariutungur og .xx. hesta reidingsskurd i Skriduland.

arum epter Jesu Christi fæding M D Lx[2].

---

416. [um 1560].

Minnisgreinir sira Gottskálks Jónssonar i Glaumbæ um bygging jarða sinna.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206), bl. 24. Blaðið mjög skaddað.

. . . . iiij kug[illdum].

bygt Arnfinne Valadalr . . . .

Suo Uazskard med iij kugilldum .iij kugilldi j landskylld. kyr enu somu . . .

Ey med somu kostum.

Brvnastader med somu [kostum].

Þrasastader med iij kugilldum. iij ær j landskylld skila . . . . . .

Eistader[3]) bigder fyrir kugilldi oc jocundal oc all . . .

Ɱarbæli med iiij kugilldi. kugilldi j landskylld .x. aura elldi .ij. daga slatt. xl alner þar til oc fatækum xij alner.

Halldorzstader med somu kostum.

Bygt Vik Magnuse fyrer xiij jocundale oc skulu golldner nv j næstu fardogum elligar xl alner fyrir huern sem hann þa gelldur ecki.

---

1) þ. e. í máldaga Vilkins byskups. 2) „Þetta fyrerfarandi er ritad aptan á Valþiofsstadar kirkiu maldaga þann sem sira Þorsteinn Jonsson med ôdrum transscriberad hefur 1441. hônden á þessu synest ad vera de anno 1550—1560 circiter. Nockru nedar, aptan á Maldagann, er ritad, med annarri hende, þő ălika gamalli: *arum epter Jesu Christi fæding M D Lx.* Ætla eg þad eige ad merkia, ad þa hafe Hallvardr prestr teked vid Valþiofsstad". (AM.). 3) Sic; annarstaðar hjá síra Gottskálk Eistastaðir = Eyvindarstaðir.

Holl bygdr med somv kostum.
Gil bygt med somv kostum oc adur eru.
Vazhlid lika.

---

417. [um 1560].

Vitnisburðr síra Magnúsar Jónssonar um loforð Jóns byskups Arasonar fyrir afsal Pétrs Oddasonar og Helgu Árnadóttur á tilkalli til eigna Teits lögmanns Þorleifssonar

Kopiubók Hólastóls hin eldri, skr. 1641—2, bls. 103—4.

Bref Peturs Oddasonar.

Þad giori Eg Magnus Jonsson prestur verid hefur godum monnum kunnigt med þessu nyjnu opnu Brefi ad eg wissi med fullnadar sannindum. ad Petur Oddason giordi fullnadar lagagiorning med fullkomligu samþycki konu sinnar Helgu Arnadottur[1]) ad þau feingu Býskup heýtnum Jone godrar minningar. til fullrar eignar alla þa peninga sem fyrr greindri Helgu hafdi til Erfda fallid af peningum Teyjtz heyjtens Þorleyjfssonar. Hier j mot lofadi adur greindur Býskup Jon heyjtinn Petri og Helgu ad giora þeim fulla forlyjkan fyrer adur sagda peninga. og styrkia þeirra Born. Og til sanninda hier vm heinge eg mitt jnsigli fyrer þetta vitnisburdar Brief epter huðriu eg vil sueria nær þurfa þýker.

---

418. [um 1560].

Vitnisburðir um landamerki Gegnishóla og Seljatungu, Stokkseyrar, Hrauns og Háeyrar.

Lbs. 108, 4to., bls. 542—3, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hitardal „Effter afgömlum rotnum blödum ur Herra Gisla Jonssonar B[refa] B[ok]".

Um landamerke i millum Gegnishola og Seliatungu i Floa. so og Hrauns og Háeyrar.

---

1) „Helga mun vera brodurdotter Teitz Þorleifssonar" (síra Vigfús í Hítardal í Lbs. 115, 4to., II, 54), og er það svo.

Eg Oddur Grijmsson[1]) barnfæddur og uppalinn i Sulhollti i Villingaholltshrepp eñ alla mijna daga i Flöa verid. bio eg fyrst i Medalhollte i Bæarhrepp iiij ár. i efrum Gegnisholum eitt ár. þar effter. 2. ár i Seliatungum. þa vissa eg ecke ônnur landamerke hallden vera i millum Gegnishola efre og Seliatungna helldur eñ þesse. ad Gegnisholalækur være full landamerke i millum greindra Jarda. so langt sem Gegnisholar eiga vid Seliatungur. Svo var og hallded ad Gegnishölar ættu Eingiatak i þa veitu sem ad liggur fyrir austan Gegnisholalæk i Seliatungu lande. eñ Seliatungur ættu i stadinn beit i Vilmundarhaga i Gegnishola land. Var mijn kvinna Gyridur Gestsdotter heimakona i Giegnisholum. svo ad nockrum árum skijffte. og visse hun ei annad. eñ so væri halldid. so sem sagt er. heyrda eg og alldrei annad af ellstum monnum helldur eñ svo ad þetta være landamerke.

Eg same Oddur Grijmsson hefe og bued. 5. ár á Skumstôdum i Stockseyrarhrepp og svo .16. ár á Hraune. Þá vissa eg ei ônnur landamerke vera og verid hafa i millum Stockseyrar og Hrauns. helldur eñ ad sa gardur ætte ad ráda sem geingur af siáarbôckunum og upp ad myrinne i millum Stockseyrarsels og Hrauns. og so sionhending á Breidamyre. Var Eyolfur heitinn Þorvalldsson á Stockseyre. og giorde sel fra Stockseyre fyrir austan holana. þar sem kotungarner fra Stockseyre nu hafa sijn sel. hafde og Gunnar heitinn Þordarson. þa hann bio á Stockseyre sijn sel i sama stad. eñ alldrei voru þeir holar eignader Stockseyre. helldur Hraune.

Jtem i fiorunne fyrir framan gardzendann fyrrnefndañ stendur ein hella og er kringlott ker ofan i. Svo hefur og verid halldid ad hun skal ráda landamerkium i fiorunne i millum Stockseyrar og Hrauns.

Jtem effter sôgn Grijms Biarnarsonar og Þorunar heitinnar Simonardottur. sôgdu þaug. ad Margret heitin Pálsdotter. sem átte Háeyre. hefdi halldid þesse fiôrumôrk i millum Hrauns og Háeirar. ad su hella sem kôllud hefur verid

1) „Oddur Grijmsson var fodurfader Sira Oddz Oddssonar á Reinevollum", setr síra Jón utanmáls.

Lijkhella. og liggur austur og vestur i einu lone skule ráda landamerkium en̄ Stærraskier ættu hálfft hvórier. og so Þufuskier sitt hvórier. þvi lon gange i millum sagdra Þufuskeria.

---

419. [um 1560]. á Ketilsstöðum.

Margrét Erlendsdóttir lýsir jörðina Sandfell átölulausa eign Bjarna, bróður síns.

Steph. 62, 4to., bl. 220, skr. ca. 1650. — Þetta bréf er með vissu yngra en 1555.

VitnisBurdr.

Þad giorum vier Þordr Biornsson. Markvs Jonsson. Asgrimur Jonsson godum monnum kunnugt med þessu voru opnu Brefi a Kietilstodum a Vollum. þar j litlustofunni. vorum vier j hia. saum oc heyrdum á lysingar Margretar Ellendsdottr[1]. sunnvdaginn næstan fyrer Nativitatem Mariæ. hvoriar hun hafdi vm Jordina Sandfell. lysti hun þui fyrir oss. ad hun hefdi j burt feingid þá Jord Þorsteini Fimbogasyni. med radi oc samþycki mannz sijnz Palz Grijmssonar. Enn Þorsteirn hafdi lofad .xxc. j audrum peningum þarfligum. huoria hun þottist alldrei feingid hafa af Þorsteini. þar fyrir tok hennar Broder Biarni ad sier. oc borgadi henne vt .xc. fyrir þa halfa Jord fyrir þá peninga sem Þorsteini. byriadi ad giallda. huad hun liet sier vel lijka. lysti hun þessa Jord Sandfell med ollu átolulaust fyrer sier oc sijnum Erfingium en̄ vnder sinn Brodur Biarna Erlendsson og hanz Erfingia til æfinligrar Eignar. En̄ þad sem epter stendr af peningunum. sem Þorsteirn lofadi vill hun vissuliga alla adgongu eiga ad hanz Erfingium[2]. lofadi hennar Brodir Biarni ad vera hennar sonum til styrkz oc adstodar gagns oc goda. oc til sanninda hier vm et cetera.

---

420. [um 1560].

Tíundareikningr í Skinnastaðaþingum.

1) Svo. 2) Þorsteinn Finnbogason lézt 1555.

AM. 621, 4to., bl, 61, skr. utanmáls í skinnbók af Maríusögu frá Skinnastöðum; mjög máð.

. . . . . son x alner Jon Sigurdsson x alner. Þordur x alner . . . . Finnbogi .v alner. Halldor .v. alner . . . . . x alner. hans madr Þorualldur iij. . . . . xij. Tumas iij. Fimbogi iij. . . . . Jon . . . alner. Steingrimur v. alner.

---

421. [um 1560].

Landamerki Miklagarðs.

ÍB. 214, 4to., bls. 75, skr. ca. 1680. — Steph. 27, 4to., bls. 530, m. h. Jóns sýslumanns Jakobssonar. (Hann vill láta þetta eiga við máldaga Ólafs byskups Rögnvaldssonar, en það stendr þar ekki, og er bersýnilega eftir Jón byskup Arason andaðan).

Vm markteig kiell[du]f[all] [og] Jons[g]erd[e][1]).

Hid Efra sudur ad Markteyg og riett synes ofan i gardenn sem ut liggur fyrir nedann Hlijdarhaga vǒll. Eñ fyrir nedann gardenn sudur i þad sidra kielldufall sem er a millum Hlijdarhaga og Hvassafells sem saluge Biskup Jon tilsagt hafde þä hann hǻlft Hvassafell Mukaþverarklaustri sellde. Þadan og ofan i Jonsgerde og so gagnvart ut i Sionarhol land ofañ ad Diupadalsǻ. ad utann rædur Skioldalsǻ og hennar forni og ellste farvegr. Enn Eyafiardarǻ ad austann. Jtem halfur Skioldalur og Kambstungur allar. Allur Þverardalur Bädu meigenn ofan ad Lambǻ.

---

422. 1560.

Minnisgreinir Jóakims rentumeistara Becks um greiðslur frá Íslandi og gjöld, sem varða Ísland að einhverju leyti.

Ríkisskjalasafn Dana, Rentemesterens Regnskabsbog 1559—60. — Norske Regnskaber og Jordebøger Ved H. J. Huitfeldt-Kaas. IV. bindi, Chria 1906, bls. 611, 617, 618. — Hér einungis tekið það, er Ísland varðar.

---

1) Fyrirsögnin utanmáls, og er mjög nærskorið. Yfirskrift í Steph. 27 er: Landamerke Miklagards.

Aff Jslann.

Thenn 20 Februarij vdj Niiburg annammit af Knud Steennssenn Ko. Matts. beffalinngsmanndt paa Jslanndt som hann bleff Konn. Mt. schiildiigh aff hanns regenschaff aff Jslanndt frann Sancti Hanns dag mithsommer 1558 och tiill Sanctj Hans dag mithsommer 1559 epter hans regenschabs liidelse jm iiijc xxx daler.

Anthwurdet Simen Surbeck att kiðbe fore hues behuff giðris tiill Wespennðð etc.

Jtem thenn 10 dag Nouembris annthwurdet Simen Surbeck paa regenskab att schulle kiðbe ware fore ad bruge paa Wespennðð vdi foraarit iiijc daler.

Thenn 9 dag Maji 1560. giffuit Simen Surbeck som hann hagde mere vdlagdt end forne iiijc daler Ko. Mtz. part tiill thet goedz hann haffuer vdi thette aar kiðpt och bestillet och forsenndt tiill Wespennðð epter hans registers och quitanntzis liidelse ijcxvj daler xx sk.

Suma

Pendinge . . . . xx sk.
Daler . . . . vjcxvj daler.

Annthwurdet Hanns Nielssen borger ij Kðpnehaffnn etc.

. . . .

Thenn 20 dag Septembris annthwurdet Hans Nielssenn borger ij Kiðpnnehaffnn att kiðbe ware fore att bruge nordenn paa Jslanudt epter Suouel ad hente. epter her Magnuus Giildennstierns beffalinngh som forne Hans Nielssenn schall giðre regennschaff fore. vc daler beregnit for. ijm marck.

Thenn 2 dag Decembris betald schiipper Jens Schaubo som hann haffde vdlagt tiill schiiffs behuff hann war tiill Wespennðð och vdi Engeland med Simen Surbeck v daler xx sk. 2.

---

423. 7. janúar 1561. á Þingeyrum.

Kaupbréf fyrir hálfum Tannstaðabakka.

AM. Apogr. 4691 „Ex originali. Jnnsiglen hanga vid brefed. Utan á brefenu er hönd Arna Gislasonar á Hlidarenda" (AM.),

Þath giore ec Biarne prestur Arason og Krakur Þorualldzson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi ath arum epter gudz burd ꝏ. d. lx og eitt a Þyngeyrum ȷ Vatzdal nærsta dag epter þrettanda dag Jola vm veturinn vorum vid i hia saum oc heyrdum a ord oc handaband Arna Gijslasonar oc Biarna Jonssonar. ad suo fyrir skildu ad greindur Biarne Jonsson selldi adur nefndum Arna Gijslasyni ȷordina halfa Tannstadabacka tolf hundrudum ad dyrleika er liggur ȷ Hrutufirdi j Stadar kirkiusokn med aullum þeim gaugnum oc giædum sem greindri halfri iordu fylger oc fylgt hefur ad fornu og nyu bædi til sios oc landz epter þui sem greindur Biarni hefur fremst eigandi ad ordit vndan̄ sier og sinum erfingium en̄ Arna Gijslasyni til fullrar eignar oc frials forsædis. Hier i mot skylldi Arni Gijslason giefa optnefndum Biarna vj malnýtu kugilldi oc aunnur .vjᶜ. ȷ godum þarfligum peningum. skylldi tyttnefndur Biarni Jonsson suara lagarijftingum a nefndri ȷordu Tannstadabacka en̄ Arne Gijslason skylldi hallda til laga. Og til sanninda hier vm setium vid fyrr nefnder menn ockar insigli fyrir þetta bref er skrifad var j sama stad deigi oc ari sem fyrr seiger.

---

424. 15. janúar 1561. í Emsborg.

Konungr býðr Páli hirðstjóra Stígssyni að aðstoða Stefán Löjtz, er hann hefir leyft að kaupa brennistein á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 386 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Pouel Stisen fick breff som effther følger etc.

Vor gunst thilfornn. Wiid att wij haffue wnndt oc thilladt. att oss elskelige Steffen Løitzer maa vdj thenne thilkommende sommer lade thuo skib. huertt paa itt hundrett lester oc icke større. lobe vnder wortt land Island oc ther købe thuo skib lad swoffuell oc paa thenne thid vdføre. Thj bede wij thig och ville. att nar hans fuldmegtige thig mett thette wortt breff besøgenndis worder. att thw tha thilsteder hanom same swoffuell att kiøbe och vdføre. dog wor oc

kronens retthighett ther mett wforkrenckitt. oc att thw haffuer indseennde mett. att hand icke wdfører meer end som same skib paa itt hundrett lester kand drage. sameledis att thw ingen anden fremedt thilsteder att wdføre ther aff landett nogit suoffuell ydermere end mett wore egne skibe thill vortt egit behoff. vnderthaghen forschreffne thuo skibe. som før er rørtt. Ther mett skeer vor vilge. Datum Ensborg xv dag januarij aar etc. m d lxj.

---

425. 15. janúar 1561. í Emsborg.

Konungr leitar tillagna kennara háskólans um refsingar við blóðskömm og lauslæti á Íslandi, að ráði byskupa landsins.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 387 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 521—2, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Professores wdi Kiðbnnehaffnn finge breff
som efther følger etc.
Frederich etc.

Vor synnerlig gunst thilfornne. Wiider. att wij erre komne vdj forfaring. huorledis att ther skall bedriffues mange groffue laster oc whørlige gerninger paa wortt land Island oc ey ther findis nogen schick eller ordning giortt. hure ther mett skall handlis oc huad straff ther effther schall gange. huor fore wore vndersotte ther samestedz thes ydermere fordriste thennom saadanne stycker att begange oc wij for slig leylighetz skyld haffue thilschreffuit superintendenterne ther samestedz. att the thett skulle offuer weye oc giøre ther paa en skick. huorledis saadanne misgerninger thilbørligen kunde straffis. tha haffue the ther om schreffuit oss thill oc eblant andett begere att sligt motte giffuis etther thilkende oc attj ther paa motte sige oc giørre en skick oc ordning. effther som i ydermere offt forschreffne superintendenters breff haffue att forfarre som wij etther her hoss thilskicke. Tha paa thett slig synnd oc last maa aff leggis oc the som i saa maade her effther skyldig findis maa straffis som wed bør. Bede wij etther oc begerre attj mett ald fliid thett wille offuer

weye oc sidenn endelighen ther om beslutthe. hure mett sligtt her effther holdis skall oc huad straff thend schall haffue. hues brôst saa finndis oc thett lade beschriffue oc sidenn strax mett thett allerfôrsthe schicke oss thett thilkennde. Ther mett giôrre i oss synnderligen thill vilge. Datum Emsborg 15 Januarij aar 1561.

---

426. **19. janúar 1561.** **í Emsborg.**

Konungr tjáir Magnúsi Gyldenstierne, að hann muni sjálfr taka að sér alla brennisteinsverzlun á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn p. a. L. 6, 290 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). — Uppskrift eftir sködduðu frumbréfi er í Isl.. Færö og Grönl. Supplem. II, 34.

Her Magnus Gyldennstiernn fick breff
som effther fôlger etc.

Wor synnerlig gunst thilfornn. Wiider. att efftherthij wij acthe selff att lade brwge thennd swoffuell handdell paa wortt land Islannd oc ther fore haffue thilschreffuit the Lubsche. Hamborger oc Bremmer. att the thennom samme handell vndtholde. tha haffue wij nu ladett schriffue thill wor fogitt paa Islannd oss elskelige Pouell Stiissen. att hand schall haffue flittig opseennde. saa att ther inghen swoffuell wdfôrris aff landett aff nogenn fremmede. vthenn the haffue wortt breff oc beuillinge. huilkenn wor schriffuelsse wij etther her hoss thilskicke. bedenndis etther oc begerre. attj thett forschicker forschreffue Pouell Stiissen thilhennde. saa att hand sig ther effther kand wiide att rette etc. Datum Emsborg 19 Januarij 1561.

---

427. **19. janúar 1561.** **í Emsborg.**

Konungr tjáir Páli hirðstjóra Stígssyni, að hann muni sjálfr taka að sér alla brennisteinsverzlun á Íslandi, og biðr hann því að sjá um, að útlendingar nái ekki að flytja brennistein úr landinu; enn fremr (á lausum seðli) að hyggja að litarefni í jörðu, er sögð séu alls konar á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 390 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Pouell Stiissen fick breff som her effther følger.

Frederich.

Wor gunst thilfornn. Wiid. att wij acthe her effther selffue att lade bruge thend handell. som falder ther paa wortt land Island mett suoffuell oc ther fore haffue thilschreffuit the Lubske Hamborger oc Bremmer. att the samme handell wndtholde schulle. Thij bede wij thig oc wille. att thw haffuer flittig vpseennde. att aldeles inthett swoffuell eller salpeter jord wdføris ther aff landett aff nogenn fremmede vthen the haffue ther paa wore breffue oc beuillinge. Her vid att rette thig effther etc. Datum Emsborg 19. Januarij 1561.

Sedell.

Sammeledis efftherthij wij forfare. att ther oc schall findis jord paa landett. som thill alle hande farffue schall thienne. bede wij thig oc wille. att thw ther om forfarer all leylighedenn oc thett sidenn schriffuer oss thill oc att thw icke heller thilsteder ther aff nogitt att vdføris vthenn mett wore egne schibe. effther som før er rørtt. Datum vt in litteris.

---

428. 2. febrúar 1561. í Kaupmannahöfn.

Bréf prófessora háskólans til konungs, og fylgja þar með tillögur í 10 greinum að fyrirmælum um refsingar við lauslæti.

Frumrit á pappír áðr í ríkisskjalasafni Dana, Indlæg samt henlagte Sager, 4 (með fylgiskjali), nú í þjóðskjalasafni. Obláturinnsigli er fyrir.

A. *Bréfið.*

Hogmectigste først och Konge. Alderkiereste Naadigste herre. nest en tilbørlig Tacksielse[1]) for alle Ethers Naadis Welgierning mod oss fattige mend. giiffue wij Ethers Naadis Høigmectighed ganske ydmÿgeligeñn til kiende. at wij Ethers Naadis scrifuelse den 30 Januarij[2]) bekommet hafue. wdi

1) Svo. 2) Bréfið er ritað í Emsborg 15. janúar 1561.

huilckeñ̃ Ethers Naadis Høigmectighed oss foresetther och tilkiende giffuer om den wtilbôrlig handel. som brugis och seduonlig er paa Island wdi Ecteskabs bond och tilhobekommelse: Och derfor begierer aff oss med dee Islendiske Superintendentere. at wij om samme Wtilbørlige seduon oc Kietterske Ecteskabs forbindelse aluorligeñ̃ tencke wilde: och Ethers Konlig[1]) Maiestat saadanne wor betenckelse oc raad scrifteligenn til honde[1]) schicke: at Ethers Konlig[1]) Maiestat kunde hafue noget fast fundament oc grund til hues encteñ̃ formilding eller straff offuer samme laster gaa och rettis kunde: Der fore hafue wij saadañ̃ Ethers Konlig Maiestats Wilie oc befalning met det snareste efftherkommet: Och wdi nogle article wor mening och suar her om paa det korteste befattet: Huilcke Article oc betenckelse wij nu til Ethers Konlig Maiestat forschicke: forhobendis at dee Ethers Konlig Maiestat naar dee retteligeñ̃ offuerueyes. icke mijssfalde skulle: Som wij och ydmýgeligeñ̃ aff Ethers Konlig Maiestet begiere. at Ethers Konlig Maiestat vil denne vor arme tieneste oc forfattede Raad til tacke tage. och Ethers Gudfrýctelig oc Christelig hiertte der hen fôre. at Eders Naadis herre faders Ordinantzie och Kirckeordning motte wed mackt holdes. oc rettelig beuares. Thi der effther kunde ocsaa saadanne Ectheskabs sager retteligeñ̃ rettes och Christelig skick och hôueschhed stadfestis: Det wil deñ̃ allermectigste Gud belône bode til lijff och siel: Huilckeñ̃ wij oc ville hafue Ethers Konlig Maiestet. met Raad. Regiment oc all Løcke: Hannem ske ære. loff oc priiss til euig tijd. Ameu.

Hafniæ 2 die februarij. Anno 1561

Eders Naades Høgmectighedz Vnderdanige och Tro
Rector och menige Professores i Ethers
Naadis Scolæ Køffnehageñ̃.

Stormectigste. Høigborneste første oc Herre. Her Frideric den II. Dannemarkis Norgis Wendis och Gottes Konge: Hertug i Slesuig Holsteñ̃ Stormaren oc Dýtmarcheñ̃: Grefue vdi Oldenborg oc Delmenhorst; Wor alderkiereste Naadigste Herre. ýdmýgeligeñ̃[2]).

1) Svo. 2) Aftan á bréfinu.

B. *Fylgiskjal* (tillögurnar sjálfar).

Gensuar till thendt Jslandske beretning om̄ Blodskams synd och straff. Befattidt vtj x article.

I. Thendt naturlige low om̄ thendt forbődne Blodskam bőr att holdis ved macht wforkrenckelige saa att ingen̄ verslig Eller Geistlig őffrighedt maa ther Emodt dispensere fordj Gudt er thendt ypperste Monarch. som alle konger oc herrer skall være vndergiftne. Thisligist Eptherdj att øffrigheds statt Er Guds ordning. maa icke naagen̄ őffrighedt sig ther Emodt forgriffue.

II. Huor som naagitt Rige eller Landt haffuer fleer grader Eller lid vdj æthen forbőditt for naagen Erlig tuchtt skyldt. aff naturins indskudilse. Bőr samme forbudt strengeligen̄ att holdis ved machtt. Dogh met saadan̄ forskæll. att kongen̄ maa dispensere met besynderlige personer vtj the lid som̄ icke formelis vtj Guds Low. Leuet. 18. Eller oc begriffuis vtj thennem. Thi naar naagen̄ forbiudis Echteskaff for slegts Eller suouerskaff skÿldt. skall thet forstaas om̄ alle the som̄ Er vtj lige lid met thet forbődne.

III. Huem som̄ her Emodt vitterligen sigh forgriftuer. handt bőr att straffis Epther vedtagen̄ low oc vijss. paa thet mandt kandt affuende Guds vrede. som̄ vill att blodskams last skall hordelige straffis. som̄ mange historier beuijsse.

IIII. Endog att Christelig őffrighedt skall all Guds lows offuertrædilse straffe met thet aandelige suær. thet er met Guds ordt. Epther thendt jurisdiction oc machtt som̄ Christus siin kircke giffuitt haffuer. Dogh bőr ingen̄ geistligh őffrighedt. oc guds ords tiæner. velde sigh ind mod verslig offrigheds Embede oc befatning. att handt verslig sager sigh tiltager fordj Christi riige huercken̄ indgiffuer sig ij verslig riigers retthergang oc domer. icke helder bőr att helle oc beskytte nogen̄ som Emod guds Eller verslig low oc god seduane sig formaster.

V. Her aff fylger att thendt Jslandske Low om̄ the forbudne grader oc lid bőr att holdis wed machtt aff kon-

gen. Oc att the som̃ ther Emod synder skall icke beskyttis met naagen kirckefred Eller kirckelow som̃ thet skede vtj pauedômmitt. der pauen var Rex Regum.

VI. Fylger oc her aff att Jslands jndbyggere Bôr icke att sôge till Norghe vden thet saa vaare aff kongen skickitt. huercken for straff eller boedt skyldt. Men bôr att straffis aff kongens mandt som ther till betrodt Er. Oc læris oc absolueris aff the Guds ords tienere som paa landit Ere till skickede.

VII. Tisligest fylger her oc aff att kongen maa oc bôr afflegge saadanen̄ kirckefred. huor met naagen vill siin last betecke Eller siin fortiente straff forhale Eller afftinge.

VIII. Bôr oc blodskams last. som mandt for siin vederstyggeligheds skyld kalder ketterj. straffis met haar straff. Besynderlig for thisse tuende sager skyldt. Thendt fôrste. thi synden̄ vtj sig selff Er for gudt oc hôffuiske mendiske vederstyggelig. slem oc fuell. Thendt anden. paa thet att samme blodskam icke schall tage offuerhaandt som̃ skeer met the synder som verslig ôffrighed seer igennem fingre mel.

IX. Eptterdj Guds low vill icke att Blodskender skall leffue. Bôr icke Een Christelig ôffrighedt att ssee igennem fingre met thennem. Dogh maa handt straffen moderere oc formilde Epter som sagen giffuer sig. saa frampt att formegen offuerbærilse bliffuer icke till Eett syndetecke. Thi thet Er Een grum milhed. som sparer Een. met thendt gandske menigheds skade oc fare.

X. Vaar danske low Er loff vær. som pleyger att straffe saadane ketterske oc naturlige lows offuertrædilse met ild. huer met vaare forfedre nock som giffuer till kiende att the haffuer veritt findske saadane laster. oc haffue hafft naturlig tuchtt for ôgen. mere End the som vill bruge vor Christelige friijhed till Eett syndtecke. huilcke som Paulus straffer. Galat. 5.

Thisse article haffue wij Epther vaar naadigste herris oc kongis befalning sammensôgtt oc synis oss nytteligt att vere. att alle landt. som̃ Er vnder kronen. skickede sig Epther

kongelig ordinants. huilcken som salige herre kong Christianus Tertius met sitt vijsse Raadt giffuitt haffuer.

Men om̄ saa vaare. att nogle paa Jslandt haffuer væritt vtj Echteskaff vtj the lid. huilcke Moses icke om̄taler. fôr End the Ere rætt vnderuijssde. Raade wij oc ydmygeligen bede. att Ethers kongel. Matt. will naadeligen thennem bethencke. oc met thennem dispensere. dogh att andre her Epther lader sig bedre vnderuijsse. Epther Ethers naadis Ordinants oc vilgie.

---

429. 22. febrúar 1561. á Grenjaðarstöðum.

Þorgrímr Þorleifsson kvittar síra Sigurð Jónsson um meðferð föðurarfs síns.

AM. Apogr. 4702, m. h. Árna Magnússonar „Ex orig. membr. frá Sira Þorsteine Ketilssyne á Hrafnagile". „innsiglen eru burtu".

Aullum monnum sem þetta brief sia edur heyra. sendum vier[1]) epterskrifader menn. Olafur prestur Arnason. Vigfus Þorsteinsson og Jon Jonsson. kvediu gudz og sïna[1]). kunnugt giorande. ad arum epter gudz burd M. D. lx. og. j. a Greniadarstodum i Adalreykiadal. vorum [vier] i hia. saum og heyrdum á ord og handsol þessara manna. Sira Sigurdar Jonssonar og Þorgrims Þorleifssonar: ad so fyrer skildu. ad nefndur Þorgrimur medkiendist. ad hann hefdi fulla og alla peninga upp borid af nefndum Sira Sigurdi i fostu og lausu af sinum fodurarfi og umbode. Þui gaf hann adurnefndañ Sira Sigurd kvittañ og akiærulausañ fyrer sier og ollum sinum epterkomendum med fullnadar handsolum. J sama handabandi lofade fyrrnefndur Þorgrimur. ad vera honum og hans bornum til allra godra ráda og styrktar. þui hann hefdi sier til sæmdar og styrktar verid. og sier reynst svo sem sinn eiginligur fadir. Hier med lofade Sira Sigurdur honum [hinu uppteknu[2]). sem hann hefdi uppbyriad vid hann. fram̄ hallda. bædi vid adurnefndañ Þorgrim og hans born. Og til sanninda hier um setium vier. adurskrifader vitnismenn ad ollum fyrrskrifodum giorninge. vor

1) Svo. 2) [Svo.

insigli hier fyrer nedan. hvor gior og skrifadur var i sama stad og áre. ii. dogum fyrer Matthei[1]) apostola um veturinn.

---

430. 22. febrúar 1561. í Rípum.

Opið bréf konungs til almennings norðanlands á Íslandi, og býðr hann þar að selja sér einum brennistein, en eigi útlendingum.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 410 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Kon. mts. obne breff til bønder oc menige almue for norden paa Island som effther følger.

Wij Frederich thend anden etc. helsse etther alle wore tro wndersotte. bønder oc menige almue. som bygge oc boe for norden paa wort land Island. euindeligen mett gud oc wor naade. Wiider. at som etther witterligt er. at fremmede kiøbmend en tiid lang haffuer brugt then handel. som fald paa wort land Island met suoftuel. oc opkiøbt all thend suoffuell. ther wor at bekomme. oc ther som wij nogit ther aff til wort oc rigens nøtte haffue hafft behoff. maate wij thet aff thennom paa thet dyriste kiøbe. Tha efftherthij wij nw til wort oc rigens nøtte oc behoff selff behøffue samme suoffuel. agthe wij her effther selff forschreffne suoffuel handel at wille lade bruge oss oc wore riger til beste oc ther fore haffue afferdigit wor kiøbmand met wort skib tiid til landet. Thij bede wij etther alle oc huer serdelis biude. attj her effther rette etther effther at handle mett forschreffne wor kiøbmand oc paa wore wegne for et skielligt werd vnder hannom saa møgit suoffuel. som i haffue at selge. Hand skall etther thet paa wore wegne betale mett gode ware. saa att thet icke skal were etthers skade. oc wille wij. attj aldelis inthet suoffuel selger eller j andre maade affhender nogen fremmede enthen aff stederne eller andre. vden the haffue wort breff oc tilladelsse. fordrister seg nogen aff etther tiil at selge eller affhende nogen suoffuel tiill nogen fremmede. vden wor wilge oc tilladelsse. tha wille wij ther

---

1) „ita extat" (AM.).

offuer lade straffe som wed bôr. huor effther j etther kunde wiide at rette etc. Datum Ribe thend xxij dag februarij aar etc. mdlxj.

---

431. 22. febrúar 1561. í Rípum.

Konungr býðr Eggert lögmanni Hannessyni að sjá til þess, að brennisteinn sé einungis seldr kaupmanni konungs á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 410 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Eggert Hanssen. laugmand paa Island for norden fick breff som effther fôlger.

Frederich thend anden etc.

Vor gunst tilforn. Wiid at wij agte her effther selff at lade bruge all thend suoffuel handel. ther falder for norden paa wort land Island. oc icke wille tilstede nogen aff stederne eller andre fremmede thenom nogit ther met at befatte oc ther fore haffue ladet vdgaae wort obne breff til alle wore vndersotte ther sammestedzs. at the skulle handle mett wor kiôbmand. som wij thiid tiil landet forskickendis worder. oc tilfôre hannom paa wore wegne saa môgen suoffuel. som the haffue at affhende. huilcket breff wij teg her hoss tilskicker. huar aff thu ydermere haffuer leiligheden at forfare. thij bede wij teg oc wille. at thu strax mett thet allerfôrste lader forkynde samme wort breff oc siden haffuer flittig indseende met. at thet bliffuer wed magt holdet oc at thu tilholder almuen. at the handle mett forschreffne wor kiôb mand oc vnder hannom all thend suoffuel for et skielligt werd. the haffuer at aff lade. oc aldelis ingen suoffuel selger eller affhender til nogen fremmede vden the haffue ther paa wort breff oc tilladelsse. Her wiid at rette theg effther etc. Datum Ribe thend xxij februarij aar etc. mdlxj.

---

432. 22. febrúar 1561. í Rípum.

Konungr býðr Ólafi byskupi Hjaltasyni að styðja að því,

að kaupmaðr konungs fái brennistein þann, er seldr sé á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 410 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Her Oluff. superintendent paa Island for norden.
fick breff som effther folger.

Frederich thend anden etc.

Vor gunst tilforn. Wiider. at efftherthij her findis stor brôst j riget for suoffuel oc wij aarligen til wort behoff thet mue lade kiôbe. tha ere wij tilsinds her effther selff at wille lade bruge all thend suoffuel handel. ther falder for norden paa wort land Island oc icke wille. at nogen aff stederne eller andre fremmede ther mett noget skulle thennom befatte. thij bede wij etther oc wille. attj ere wor kiôbmand. som wij met wort schiiff tiid tiil landet afferdigit haffuer. behielpeligen samme suoffuel at motte bekomme. oc attj ther vdinden fôrderer hannom til thet beste oc attj haffuer flittig opseende. saa at ingen fremmede fanger ther nogen suoffuel vd aff landet vden wor egen kiôbmand. som wij ther effther skickendis worder eller oc om nogen ther paa haftue wore breffue oc tilladelsse. Ther met skeer wor wilge etc. Datum Ribe thend xxij dag februarij aar etc. mdlxj.

---

433. 23. febrúar 1561. í Rípum.

Konungr skýrir Magnúsi Gyldenstierne frá því, hvað hann hafi gert í brennisteinsmálinu, sendir honum bréf þau, er hann hefir gert um það efni, og biðr hann koma þeim áleiðis.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 412 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). — Uppskrift eftir frumbréfi er í Isl., Færö og Grönl. Supplem. II, 34.

Her Magnus Gyldenstiern fick breff som effther fôlger.

Frederich thend anden etc.

Vor synderlig gunst tilforn. Wiider. at som i tilforn haffue oss tilschreffuit om thend suoffuel handal[1]) paa wort land Island. tha haffue wij nu effther etthers raad ladet wort

1) Svo; handell í Supplem. II.

obne breff vdgaa tiill wore vndersotte ther sammesteds oc ther hoss tilschreffuit oss elskelige Eggert Hanssen. laugmand for norden. att hand samme wort breff skal forkynde fore forschreffne wore vndersotte oc siden haffue indseende mett. at ther mett holdis effther wort breffs liudelsse. wij haffue oc vdj lige maade tilschreffuit oss elskelige her Oluff. superintendent for norden. att hand oc skal haffue indseende met. at forschreffne wor kiðbmand paa wore wegne bekommer til kiðbs alt thet suoffuel. som ther er fangeligt. oc ther vdinden were hannom behielpelig. huilcke breffue wij etther her hoss til skicke. Thij bede wij etther oc begere. attj wille forskicke thennom samme wore breffue. nar skibene afflðbe. saa the thennom mue bekomme. Ther mett skeer etc. Datum Ribe. thend xxiij dag februarij aar etc. mdlxj.

---

434. 24. februar 1561. í Rípum.

Leiðarbréf frá konungi til handa Erasmusi Krausen til Íslands.

Ríkisskjalasafn Dana „Island, Færøe og Grønland“ Supplementum I, nr. 12. Á faldinum far eftir innsigli. Aftan á er ártalið 1561. Skjalið mjög spillt af raka.

Fridericvs[1]) Secundus Dej gratia Danorum Noruegorum. Vandalorum Gotorumqve Rex Dux Slesuicj Holsatiæ. Stormariæ. ac Diethmariæ. Comes in Oldenburg et Delmenhorst: Vniversis et singulis cuiuscunqve dignitatis status atqve ordinis. publicis. priuatisqve personis. Salutem. gratiam. atqve optima quæqve etc. Cum præsentium exhibitorem. fidelem nostrum. Regnjqve nostrj subditum Erasmum Krausen nautam cum nauj nostra propria Cervi[1]) nomine appellata. negotiorum nostrorum nomine in Prouinciam nostram Islandiam ablegassemus: Operæ primum duximus. ad securitatem commissæ suæ nauigationis. testimonio hoc nostrj in eum Juris. suæqve subiectionis hunc communire: testantes idcirco hisce. memoratum Erasmum Krausen nautam. hac. qua ostendimus ratione in eo prefectionis instituto versarj. nauimqve hanc. eiusqve præfectum proprietatis atqve subiectionis Jure

1) Ritað upphafsstöfum.

ad nos pertinere. Itaqve pro sua quemqve dignitate et conditione amanter rogamus. benigne requirimus a nostris vero clementer postulamus. vt memorato Erasmo nautæ ad vos vestræ ditionis administrationisue oras regionesqve. vj tempestatis delato inqve necessitate constituto eoqve opis vestræ favoris auxilijqve indigentj nostram in gratiam pro virilj subueniatis. Vicissim id si fiat. daturj operam. vt sua cuiqve pro dignitate et merito mutua per nos reponatur gratitudo. fauor atqve clementia. E Regia nostra Ripensj vigesima quarta Mensis Februarij Anno etc. Sexagesimo primo.

Friderich.

---

435. 24. febrúar 1561. í Rípum.

Leiðarbréf frá konungi til handa Jóhanni Schaubo til Vestmannaeyja.

Ríkisskjalasafn Dana, „Island, Færøe og Grønland" Supplementum I, nr. 13. A faldinum far eftir innsigli Skjalið máð mjög og spillt af raka og fúa. Er samhljóða næsta skjali á undan með þessum breytingum:

Dagsetning: „In Regia nostra Ripensi vigesima quarta Februarij Anno post millesimum quingentesimum sexagesimo primo" handa „Ioannem Schauho nautam" til þess að sigla „cum nauj nostra propria VRSI nomine appellata" til „Insulam nostram Vespenoe".

---

436. 6. mars 1561. í Hamborg.

Erindisbréf sendisveitar Hamborgarráðs til konungs vegna siglinga á Íslandi.

Eftir ljósmynd úr ríkisskjalasafni Hamborgar, Cl. VII. Lit. K.c, No 11, Vol. 3.

Die Schiffung uff Isslandt belangent.
Instruction der Burgermeister A. Hakemann. L. Niebur.
der Syndici Dr. Moller u. Senator Lict. Vogler.
Gesandte an den König von Dänemark.

Instrŭction und Bofelich unserer der Burgermeister und Raedtmanne der Statt Hamburgk. so die Erbare Achttbare und Hochgelarte unsers Raedtz vorwandten Hern Albert Hackeman Laurentz Niebuer. beide Burgermeistere. Wilhelm Moller der Rechten Doctor und Syndicus. und Nicolaus Vogler der Rechten Licentiat und Raedtman zu Hamburgk. by der Kon. Maitt. zu Denmarcken p. unserm gnedigsten Herren. anbringen und vorrichten sollen.

Erstlich sollen obberurte unsere Gesandten sich fueglichen bevleissigen. das die Kon. Maitt. wolle geruhen. zu personliger gnedigste Audientz sie zu vorstatten. und in behoeff dessen Irer Kon. Maitt. unsere Credentzschrifft durch dienlige Personen uberantworten lassen.

Und dar alsolliche personlige gnedigste Audientz wurde erfolgen. sollen Ernante unsere Gesandten Irer Kon. Maitt. unsere underthenige Dienste geluckwunschunge und erpieten (. wie sie solchs wol zuthuen wissen .) der gebuer nach anzeigen und vormelden.

Und folgentz Irer Kon. Maitt. underthanigst furtragen. das Ire Kon. Maitt: sich gnedigst zuerinnern wirt wissen des an uns unlangst ergangnen schreibens. Darin unterandern zu befinden. welcher gestalt Ire Kon: Maitt: auss bewechlichen ursachen vorordnunge gethaen. das hinfŭro auss I. Kon: Maitt: Lande Islandt Nordtwertt one Irer Kon: Maitt: bofelich keinen Schwevel ausszufhueren zu verstatten. An Irer Kon: Maitt. Bofelichhabere des Orts geschrieben mit einbindunge ernstlicher straff wider die uberfharer solcher Irer Kon: Vorordnungh und Bofelichs das auch Ire Kon: Maitt: auss gnedigster Andacht und meinunge schadens zu vorhueten. Dasselbe uns wolte vormeldet haben. Dem auch also nachzukommen und schaden zu vorhueten. Nach weitherm Inholde Irer Kon: Maitt: schreiben.

Und ob wol wir von Hamburgk in demutiger vortroestunge gestanden. Es solte Ire Kon: Maitt: uff unsere schrifftliche vlehelige bitt und ersochends und an Ire Kon: Maitt: der unserer beschickunge auss furgewandten ursachen zu milterunge gnedigst bewogen worden sein. So hetten wir

dannoch leider befunden. das solchs besshero nit zu erhalten gewesen were.

Derwegen uff ferner vielfaltigh instendigh anhalten unserer gemeine und Burgerschafft wir vorursachet worden weren. Nochmals derhalben Ire Kon: Maitt: underthenigst zu beschicken und umb koningkliche milterunge und linderungh in aller underthenigkeitt zubitten.

Underthenigst derhalben Ire Kon: Maitt: anrueffende das hirinne Ire Kon: Maitt: uns wolle gnedigst vormercken. Und das Ire Kon: Maitt: gnedigst wolle zu gemute fhuren. das der liebe guttige Gott unter den Menschen uff erden es dermassen zu erhaltunge undereinander menschlicher gemeinschafft und communication vorordnet. das kein Landt. wie hoch es ummer begabet. also geschaffen. das mit Ein und Aussfhartt bedurfftich. das ein Landt hatt diese. das andere andere gaben.

So hetten unsere Burgere und Einwhonere fur vielen undencklichen Jaren. Irer Kon: Maitt: Landt Islandt Nordtwertt mit schiffen besocht. Ire waher und gutter. so diss orts zubekommen und in Isslandt Nordtwertt dienlich. geschiffet und voreussertt. und hinwiderumb die gaben des ortz darmitt Islandt Nordtwertt von Gott dem Almechtigen miltiglichen begabet. zu sich widerumb genommen und empfangen. und also das eine für das ander vorwexeltt und voreussertt und darinne dergestalt sich vorhalten. das Irer Kon: Maitt: underthanen in Islandt Nortwerts die von Hamburgk in und alle wege gerne gesehen. Ire handelunge Kauffmanschafft und gewerbe darmit begerlich getrieben. Und stunden in gentzlicher demutiger hoffnunge. das wonwegen der von Hamburgk kein klage erfolgt werden were.

Und were auch zwisschen den vorigen Koningen zu Dennemarcken etc. hochlobligster gedochtnuss und der Statt Hamburgk alsolliche vorstendtnuss und Correspondentz gewesen und gehalten das hogstgedochte Koninge zu Dennemarcken etc. in Iren Koningkreichen. Landen. Herschafften. und gepieten zu wasser und Lande die von Hamburgk in Irer Narunge. Erbarlichen gewerben und handtierungen (. dessen die von Hamburgk billich danckbaer .) gnedigst befur-

dert und vortgesetzt hetten. Denselben von Hamburgk zu allen Iren Koningreichen. Landen. Herschafften und gepieten mit Iren halb und guttern. zu wasser und Lande einen freien Ingangk und Zutritt. hinwiderumb mit angekaufften gewexelten und eingeschifteten gutteren die aussfhartt gnedigst vorstattet. und sunsten alle gnedigste befurderunge und furschub erzeigt haben. Wie auch dan der Durchleuchtigster. Grossmechtigster hochgeborne Furst und her Christian zu Denmarcken Norwegen. der Wenden und Gotten Konningh etc. Irer Kon: Maitt: hervatter Hochlobligster gedechtnuss. unser gnedigster Her. uns und gemeiner Burgerschafft zu Hamburgk die gnedigste vortroestunge und zusage gethaen dar Ire Kon: Maitt: uns oder jemandts unserer Burgerschafft und Einwhoneren an Irer handttierunge und gewerben in Irer Kon: Maitt: Konningkreichen. Landen und Herschafften befurden kondte. das Ire Kon: Maitt: eins gnedigsten gemuets und willens wolte gefunden werden derwegen Ire Kon: Maitt: die von Hamburgk by Irem alten gewontlichen handel und gewerbe zu wasser und Lande gelassen und gnedigst befurdert hette.

Derwegen zu Irer Kon: Maitt: wir die von Hamburgk. underthanigst uns vortroesten wollen. Es werde Ire Kon: Maitt: in die fuessstapffen Irer Kon: Maitt: Anheren und Vurfaren hochlobligster gedechtnuss treden. den von Hamburgk auss Koninglicher taugendt und miltigkeitt mit gnaden gewogen sein. die von Hamburgk der alten vorwandtnuss wurcklich lassen geniessen.

Und das Ire Kon: Maitt: gnedigst zu gemute geruhe zu fhueren. die vielfeltig gutthaten der von Hamburgk. so zu angezogener vorwandtnuss ursach gegeben. undt dessen ein bundt gewesen ist. Als das die von Hamburgk wilandt gewesenen Koningen zu Denmarcken etc. christlicher hochlobligster gedechtnuss. mit darstreckungh stattlicher Barschafft an gelde nit alleine. sondern auch mit spildunge und vorgiessungh Ires gebluetz. Leibs und Lebens. wieder die widerwertigen der Krone zu Denmarcken Ires eussersten vormugens gedienet. wilfarich und behulfflich sich erzeigt haben. Derwegen die von Hamburgk durch wilandt gewesene Ko-

ninge zu Denmarcken etc. hochlobligster gedechtnuss. mit vielerhandt privilegien. Freiheiten und begnadungen. zu wasser und Lande alsolliche Kon: und Lande Irer nottorft nach zugebrauchen. reisen. ziehen und gewerbe vorsehen und begnadet. Wie dan solchs nicht alleine durch glaubwurdige Historien und geschichtschreiber. sondern wilandt der gewesenen Koningen eignen gegebnen stattlichen vorschreibungen und vorsieglungh. und glaubwurdigen urkunden und handtvesten zu bescheinen.

Das auch Ire Kon: Maitt: gnedigst wolle behertzigen. was wir in kurtz vorruckten Jaren mit Aussreitunge und underhaltunge ettlicher Schiff und Krigsvolcks uff dem Elffstroeme. wiewol wir in dem von wilandt gewesenen Koningen zu Denmarcken. Christlicher hochlobligster gedechtnuss. nach aussweisunge stattlicher privilegien. urkunden und vorsieglungen gentzlichen befriet. guetwilliglich in fürstehender gefhaer der Kron zu Denmarcken zum besten geleistet haben. Zu welcher aussbereidung alsolcher schiff. Armade und Krigsvolck. nit alleine grossgeschwinde summa van gelde uns und unsern Burgeren und Einwhoneren ergangen und gelauffen ist. Sondern sein dardurch unsere Schiffs Redere und Sehefarende Leute und Kauffman derhalben in grossem mercklichen schaden und nachteil. das sie Ire Schiff solange haben muessen entrathen dieselben auch vortorben und kein narunge. gewerb und Kauffmanschafft gebrauchen konnen. gesetzt.

In welcherer getreuwer guethertzigkeitt und geleisteden wolthaten erwegungh uns und den unsern vurschubs und gnedigste befurderungh halben in der Krone Denmarck und angehorigen Landen zusage gescheen ist.

Derwegen wir uns wollen auch underthanigst vorhoffen· Ire Kon: Maitt: werde uns voriger erzeigter guetthaten. Darstreckunge guets. spildunge Leibs und gebluets by der Lobligen Kron Denmarcken geniessen. und dieser Narunge und gewerb des Schwevels (. wie von alters her gewonlich .) gnedigst pleiben. und darinne kein abbruch vorstatten lassen. Angesehen auch und erwogen. das Irer Kon: Maitt: unserer Burger Schiffartt und gewerb weinich oder nichts schaden kan.

Dan nit oben zwei oder drei kleine Schiffe in Isslandt Nortwertz die Schiffardt gebraucht haben. Auch noch itzo de praesenti nit gebrauchen Wordurch Irer Kon: Maitt: weinich abgehen kondte. Und dannoch den armen handtierenden Kauffman. so die Zeitt Ires Lebens des orts Ire narunge gesocht. zu erhaltunge weibs und Kindes dardurch kondte gedienet werden. Solchs wurde auch Irer Kon: Maitt: und der Loblichen Kroen zu Denmarcken kunfftich in zufallender gefhaer (. dar der lieb gott gnediglich fur sein wil .) zu allem gutten und gedeien gereichen. und wurden durch alsolliche wolthatten und koningliche Miltigkeitt die burgerschafft. Gemeine und Einwhonere zu Hamburgk bewagen werden umb Ire Kon: Maitt: und die Krone zu Denmarcken hochstes vormugens zu vordienen.

Dar aber Ire Kon: Maytt: (. wie wir uns nit willen vorhoffen.) je daruff wurde vorhaven. und hirinne andere Koningliche Linderunge nit gebrauchen und sehen lassen. Dar dan kunfftich. das der almechtich gnediglich abwenden wil. der Krone dermassen etwas furstehen wurde. Und wir by der gemeinen Burgerschafft umb geltt hulff und beistandt in behoeff der Kroen zu Denmarcken zum hogsten anhalten wurde. So wagen wir die fursorge. das dardurch die gemueter geendert. und wir dessen by unserer Burgerschafft nit hebafflich und nit folgh haben wurde.

Dar aber Ire Kon: Maitt: wurde mit obberurter wolthatten die unser vorbinden. als wurden die auch dar gegen Ires eussersten vormugens solchs zu vordienen gefliessen sein. und wurde hirdurch in vielen Jaren Irer Kon: Maitt: weinich abgehen. und kondten nach gelegenheitt unserer Stadt uff einmal im fal der noett uberflussigh ergentzt werden.

Und sollen unsere Gesandten derwegen underthanigst bitten. das Ire Kon: Maitt: wolle gnedigst geruhen. uns von Hamburgk. wie von alters gewontlich. in Isslandt Nordtwertz by der gebreuchlichen Schiffardt. handel und gewerbe zulassen oder aber dar es je nit anders zuerhalten. mit zween gewontlichen kleinen Schiffen die gebreuchliche narunge in Isslandt Nordtwertz gebrauchen und suchen mugen. Solchs wurde Irer Kon: Maitt: zu rhum und Lob by jedermennigen

gedeien. und erzeigte daran ein Christlich Koninglich milt werck. und wir woltens umb Ire Kon: Maitt: in schuldigen demutigen gehorsam unsers eussersten vormugens zu vordienen zu jederer Zeitt hogstwillich gefunden werden.

Wurde aber die personlige Audientz unsern Gesandten abgeschlagen. alsdan mutatis mutandis Irer Kon: Maitt: Rethen sollen sie obberurte meinunge furtragen. und bitten dieselbe Irer Kon: Maitt: muge mit vleiss furgebracht werden. und daruff antwortt gewertich sein.

Dar nun hiruff ein abschleglich antwortt wurde erfolgen. so sollen unsere Gesandten ihres besten vorstandes obberurte oder andere nach gelegenheitt der antwortt ursache fur wenden darhin gerichtet. das Ire Maitt: muge nochmals zu Koninglicher milterunge bewogen werden.

Es sollen auch unsere Gesandten gewalt haben Irer Kon: Maitt: zu vormelden. darjenige Missbreuch by der Schiffardt vorhanden. und die namkundigh gemachtt. das die sollen abgeschafft werden.

Dar aber je obberurts nit zuerhalten. so sollen unsere Gesandten handelen umb ein genants und liderlichs von einem jeden Schiff so des ortz gebrauchen wurde. jarlich zu erleggen uff unsere Ratification.

Im fal auch dieses nit wolte hoffen. so sollen unsere Gesandten understehen diese sache in suspenso zuhalten. Auss ursachen. das unsere Burgere ihre schulde darhaben aussstendich. und das die dem altem gebrauch nach uff Schwevel sich vortragen hetten. dieselben auch uff alsolche vortroestunge andern albereitt den Schwevel vorkaufft und zugesagt hetten. Und wurde also der ein schade den andern heuffen doppeln und meren.

Das man sich nit wolte zn Irer Kon: Maitt: verhoffen. in bewachtungh das alsolliche Contracten und vorhandlunge zuvorn und vor erkundigungh itziger Irer Kon: Maitt: Bofelich uffgerichtett und volnzogen weren.

So sy auch dermassen die gelegenheitt das des orts keine vette oder andere bequeme waher zubekommen. darauss die unsere ire bezalunge konnen erlangen. Es sein auch im vorgangenen Jare zwe Schiff von ettligen auss Hamburgk

uff Norden in Isslandt abgefertigt worden. welchere in dem eise uff und nider lengen den 14 wochen getrieben haben. und sy den merer theil des guts vortorben. das ubrigh zu weinigen oder geringen vurtheil gekommen. one dem das die Schiffe vertorben. wordurch unsere Burgern so darinne gutt gehabt. merckliger schade zugefuegt sy. Der halben zu ergentzunge solchs schadens wollen wir uns demutigen vorsehen. Ire Kon: Maitt: werde dieses in gnedigste behertigungh nemen und by aller gewontlicher Segelation unde Schiffartt lassen pleiben. oder in zum weinigsten zu anderer Kon: milterunge diese sache lassen gelangen.

Und was auch unsere Gesandten. darmit diese sache in suspenso pleiben. oder uff etliche Jare gestelt werden muge. erdencken werden und einstellen. Des sollen sie volnkomne macht und gewalt. und billige Dancksagungh haben.

Dar auch unsere Gesandten zu einstellunge und aussfhuerunge obberurts Bofeliche nach gelegenheitt und gestalt der antwortt. weithern und meren Bofelich von notten haben wurden. Den wollen wir inen hirmit gegeben und volnkomlich in bester gestalt zu und heimgestalt haben.

Wurde auch unsern Gesandten jeniger schrifftlicher boscheidt. antwortt oder erclerunge vorsiegelt oder offentlich an uns haltende furkommen oder sie dessen vornemen. so sollen unsere Gesandten bofelich haben. alsolche schriffte zu eroffnen. zu erlesen und zu obbestimbten grunden ein oder den andern nach gelegenheitt obberurte sache ires besten vormugens furderen.

Wurden sie auch durch vorehrunge diese sache underbouwen. und vormercken. das solchs velichte frucht schaffen kondte. das sollen unsere Gesandten macht haben.

Wurden auch im fall der weigerungh zu personliger Irer Kon: Maitt: Audientz unsere Gesandten by sich ermessen. dar mit grundtlich unsere nottorfft an Ire Kon: Maitt: mochte werden gelangt. das dienlich diese sache durch schrifftliche Supplicationen by Irer Maitt: zu vorrichten. Solchs zuthuen sollen unsere Gesandten auch macht haben.

Zu urkhundt dieses alles haben wir unser Statt Signett

hir unden getruckt. Actum Hamburgk Donnerstags den 6. Martii Anno 1561.

---

437. 19. mars 1561. á Möðruvöllum.

Skipti á Ýrarfelli í Tungusveit fyrir Hraun í Öxnadal

Jbskj. AM. Skagaf. 7. — Transscriptum á skinni frá 9. apríl 1643 í þjóðskjalasafninu, komið 5. febr. 1906 frá Páli kaupmanni Stefánssyni. Sbr. bréf 4. júní 1542 (Dipl. Isl. XI, nr. 124).

Kaupbref gamallt firir Yrarfelle i Tungusveit[1]).

Þat giorum vær Jon prestur Jonsson. Arne Gijslason. Þordur Gudmundsson. Þorvalldur Biornsson. Gunnar Þorsteinsson og Besse Arason godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi ath arum epter Gudzburd ꝏ d l x j a Videvollum j Skagafirde fostudaginn næstañ fyrer Gregoriusmessu[2]) vorum vær i hia saum og heyrdum a ord og handaband heidurlegra manna Sera Biarnar Gislasonar og Gunnarz Gijslasonar ath suo fyrirskildu at nefndur sera Biorn sellde sogdum Gunnare ȷordina alla Yrarfell er liggur ȷ Tungusveit ȷ Skagafirde j Gudala[3]) kirkiusokn med ollum þeim gognum og giædum sem greindre ȷordu filger og filgt hefur ath fornu og niju og hann vard fremst eigande ath vndañ sier og sijnum erfingium eñ vnder fyrr[4])nefndañ Gunnar og hans erfingia. Hier ȷ mot gaf greindur Gunnar ádur[5]) nefndum sera Birni ȷordina alla Hraun er liggur j Oxnadal j Backa kirkiusokn med ollum þeim gognum og giædum sem þeirre[6]) ȷordu filger og filgt hefur ath fornu og niju og optnefndur Gunnar vard fremst eigandi ath. vndañ sier og sinum erfingium eñ vnder þrattnefndan sera Biorn og hañz erfingia. Sagdi þrattnefndur sera Biorn ath jordin Yrarfell ætti heimaland ij hundrud fadma xijræd fram̃ yfer þat sel sem Yrarfellssel er kallad og stendur fyrir vestañ þann halz edur hæd sem geingur fram̃ af Jrafelli[7]). og suo riettsyne[8]) ur þui takmarke. og austur j Svartaa. og ath auk alla halfa Yrar[9])-

---

1) Skrifað aftan á. 2) þ. e. 7. mars. 3) Svo. 4) sl. tr. 1643. 5) b. v. tr. 1643. 6) greindre, tr. 1643. 7) Jrarfelle, tr. 1643. 8) -is, tr. 1643. 9) Jra-, tr. 1643.

fellsafrett þann hluta sem næst liggur bulande greindrar jardar fram fra fyrr[1])greindu takmarke. Suo og sagdi tijttnefndur sera Biorn at jordiñ Hieradzdalur i Tungusueit ætte halfa Yrafellzafrett. Þann hinn fremra hlutann. ath tilgreindum Gullreit. Jtem skildi þrâttnefndur Sera Biorn þad til ef optnefndur Gunnar villde selia nockrum greinda jord Jrafell. ath hann skilldi selia sagda jord sera Birne firstum. fyrir adra jord þa sem skog ætte og jafngod være sem jordiñ Hraun. hier med skildi huor vm̃ sig suara lagariptingum ǎ þeirre ȷordu er selldi. eñ hallda til laga þeirre sem keipte. og til sannenda hier vm̃ setium vær vor ȷnsigle fyrir þetta bref er skrifad var ǎ Modruvollum i Horgardal midvikudaginn næstañ fyrir Mariumessu a langafostu a sama ære sem fyrr seiger.

Medkiennum Epter skrifader menn Biorn Hakonarson. Sera Þorarinn Olafsson og Bryniulfur Jonsson. ad vier hofum suo latande Brief sied og yfer lesid ord fyrer ord sem hier fyrer ofan skrifad stendur. med tueimur heilum hangande ȷnnciglum. Og til merkis hier vm̃ setium vær vor ȷnncigle hier vnder þetta Bref. huørt skrifad var ǎ Backa ȷ Oxnadal þann 9. dag Aprilis anno 1643[2]).

Ofañ skriffad at vera samhlioda sijnum original votta vnderskrifader. Lytingstǒdum die 5 Junij Anno 1703.

Gijsle Olaffsson. Eh. Jon Gunnlaugsson[3]) Eh.

---

438. 24. mars 1561. á Grenjaðarstöðum.

Vitnisburðr um þá lýsing Þorsteins Finnbogasooar, að Bergsstaðir í Skriðuhverfi hefði verið fengnir Magnúsi Þorkelssyni af Finnboga lögmanni Jónssyni upp í tilkall hans til parts í Grýtubakka.

AM. Apogr. 4696 „Ex originali. Jnnsigled hanger vid". M. h. Árna Magnússonar.

Svo felldañ vitnisburd ber eg Jon Þorleifsson. at eg

1) tr. 1643; til, JbSkgf. 7. 2) Þetta er aftan við transskr. 1643. 3) Þetta er aftan við jbskj. Skagafjs. 7.

var vid staddur i Husavik at þeir toludust vid Sira Sigurdur Jonsson[1]) og Þorsteinn Fimbogason. at eg heyrdi Þorstein bonda yferlysa og seigia. at jordina Bergstade i Skriduhverfi hefdi Fimboge heitinn logmadur golldit Magnuse bonda Þorkelssyne fyrer þa aklogun sem Magnus bonde Þorkelsson hefde þottzt eiga part upp i Grytubacka. Þar til minnist eg ecke betur eñ at Þorsteinn bonde sagde at hann hefdi att ad fa honum þar til nockud lausafie. Og til sannenda hier um set eg mitt insigle fyrer þetta vitnisburdarbref er skrifad var a Greniadarstodum i Adalreykiadal manudaginn næstan fyrir annunciatio Marie anno Domini ꝏ. d. lxi. ar.

---

439. 24. mars 1561. í Nesi.

Vitnisburðr síra Odds Jónssonar um þá Þorstein Finnbogason og Jón Magnússon, að þeir hafi hvor annan kvittan gefið að síðustu samfundum.

AM. Apogr. 4693 „Ex orig. Magnusar i Brædratungu". Árni lýsir innsiglinu.

So felldan uittnisburd ber ec Oddur prestur Jonsson at ec uar þar uid staddur i Husauik at Þorsteirn bonde Finbogason og Jon bondi Magnusson uid toluduzt. og ec heyrda þeirra ord og sa eg þeirra handaband at so fyrer skildu. at huor þeirra gaf an[n]an kuittan um allt þat huor mætti til an[n]ars tala. hygg ec þat uæri sidaztur þeirra fundur. Og til sannenda hier um set ec mitt innsigli fyrir þetta bref. huert er skrifat uar æ Nesstad ꝇ Adaldal næsta dag fyrer annunciacio Marie. Arum epter gudz burd. ꝏ. dc. lx. j.

---

440. 26. mars 1561. í Húsavík.

Vitnisburðr um lýsing Þorsteins Finnbogasonar á sama efni.

AM. Apogr. 4692, m. h. Árna Magnússonar „Ex originali", og var innsigli síra Kolbeins fyrir bréfinu.

So felldan vitnisburd ber eg Kolbeirn prestur Audunar-

---

1) „sonur Jons biskups Arasonar, ad eg true: og hans eigen handskrift er ä brefenu". (AM.).

son at eg heyrda Þorstein bonda Finbogason lysa þvi fyrer mier. at Jon bondi Magnusson hefdi giefit sig aullungis kvittañ og akiærulausan og hvor þeirra annan. um allar akiærur og allt þat sem hvor mætte til annars tala. Og til sannenda hier um set eg mitt innsigli fyrer þetta bref er skrifad var i Husavik midvikudagin næstan epter annunciacio Marie arum epter gudz burd m. dc. lxi.

---

441. 27. mars 1561. í Múla.

Vitnisburðr um lofan Brynjólfs Jónssonar og Kristínar Þorsteinsdóttur við síra Illuga Guðmundsson um lausn og kaup á Höskuldsstöðum.

AM. Apogr. 5622, m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali“ „á kalfskinn“.

Suo felldan uittnisburd ber eg Biarne Benedictsson at ec hefi heyrt Bryniolf heitin Jonsson og Kristinu heitna Þorsteinsdottur konu hans þvi opt lysa fyrir mier at siera Jllugi Gudmundsson ætti lausn og kaup æ sinne jordu Hoskollstodum ef faul yrdi eñ eingi madur annar. Suo og nu i sumar adur þau ridu austur. sogdu þau sligt hid sama. og þau hefdu þessu bædi lofat opt godum monnum hiaverandi og suo med brefum og inciglum. bædi at fornu og nyu hefi eg og hia þeirra kaupskap uerit og þau hafa þessu fyrir morgum lyst og þad bædi æ þingum lyst og sin bref lesit og til sannenda hier um set eg mitt incigli fyrir þetta bref skrifat j Mula i Adalreykiadal fimtudaginn næstan epter annunciacio Marie. ꝏ. d lx og eitt ær.

---

442. 31. mars 1561. 1562. í Böðvarsdal.

Jarðaskiptabréf, og er skipt Syðri-Vík í Vopnafirði við Hræreksłæk í Tungu með milligjöf.

AM. Fasc. Lv, 1, transscriptum á skinni frá 8. jan. 1637. Af 4 innsiglum er hið 3. fyrir bréfinu. — Fasc. LV, 2, annað transscriptum á skinni, ártalslaust, en gert fyrir 1647. — AM. 273, fol., bl. 14, bréfa-

bók Brynjólfs byskups Sveinssonar, eftir frumritinu, sem þá var á Skorrastöðum, uppskr. í Lbs. 1082, 4to., bls. 256.

Gamallt kaupbrief fyrer Sydri Vijk sendt af Sira Olaffe Gislasyni[1].

Þad giorum vier Markűs Hemingsson. Jon Petursson. Tume Roggvalldsson. Wilhialmur Sigurdsson. kristnum monnum kűnnugtt med þessu voru opnu brefe. þa lidid var fra Gudz burde ꝏ. d. lx og eitt ar manudaginn i paskavikű[2]. vorum vær i hia saum og heyrdum a ord og handaband þessara manna Oddz bonda Kolbeinssonar af einnre ǻlfű eñ annari Step[h]añz[3]) Snorrasonar ad nefndur Step[h]añ[3]) selldi greindum Odde ȷordena Sidrevijk. er liggur i Refstadar kirkiusokn xviijc ad dyrleika med ollum þeim gognum og giædum sem greindre iordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyiu. med takmorkum yfer i nordustu melþufu og vt ad Grenium hid nedra. enn i Marklæk ed efra. Hier i mot gaf adur greindur Oddur ȷordena Hræregslæk vjc ad dyrleika er liggur i Kirkiubæiar þıȷngǻ i Tungusveit med þeim landamerkium sem Guttormur Jonsson selldi þrattnefndum Odde. og þar bref fyrı[4]) skrifad inne helldur. oc þar til xiiijc. viij mǻlnytukugillde. gamalltt naut firir ijc. x sauder gamler fyrir ijc.[5]) vij fiordunga smiorz og vod vadmalz fyrir c. og þar til hundrad i ollum þarflegum peningum. Skyllde hvor svara ı agarıȷpttingum a adurgreindum ȷordum. og svo hallda til laga. Og til sannenda hier vm setium vær fyrr nefnder menn vor innsigle fyrir þetta bref. hvortt skrifad var i Baudvarzdal. are sijdar eñ fyrr seiger.

Þad giöre eg Rögvalldur prestur Ormsson. Andres Arnason. Arne Magnusson og Sigurdur Snorrason Godum monnum kunnugtt. ad vier höfum sied og yferlesid so latande Bref ord fyrir ord sem hier fyrir ofañ skrifad stendur. med heıȷlum og oröskudum insiglum. Og til merkiz vnderskrifum vier vor nöfn med veniulegum signetum A Skorastad i Nordfijrde þann 8 Januarij Anno 1637.

Þad giorum vier epterskrifader menn Eirekur Ketelsson

1) Utan á bréfinu (LV, 1) m. h. frá síðara hluta 17. aldar. — Transcriptarbreff wm kaup a Sydre Wijk LV, 2. 2) hlýtr hér að merkja: dymbilviku. 3) Stef- LV, 2. 4) fyrer LV, 2. 5) iijc LV, 2.

og Rögvalldur Ormson Prestar. Pall Biornsson. Andres Arnason og Arne Magnusson leikmenn godum mönnum kunnugt med þessu voru opnu briefe. ad vier höfum sied og yferlesid svo latande bref med tveimur heilum og osköddudum hangande ȷnsiglum ord fyrer ord sem hier epter fylger.

[Hér kemr bréfið].

Og til sannenda hier um̄ setia ađdurnefnder menn sıȷn handskriftud nöfn og ȷnsigle hier ad nedan.

(L. S.) (L. S.) Pæll Biornnsson (L. S.) (L. S.)

Eh.

(L. S.)

---

443. **1. apríl 1561.** **í Múla.**

Kaupbréf fyrir Þyrnishóli.

AM. 255, 4to., bls. 339.

Kaupbrieff Sr. Jlluga Gudmundssonar a Þyrnisshoole aff Torffa Þorsteinssyne 1561.

Jhesus.

Þad Giörum vid Magnus Kolbeinsson og Jon Jonsson godum monnum kunnugt med þessu ockru opnu brieffe. ad arum epter guds burd ꝏ D lx og eitt manudægenn j effstu viku[1]) fyrer nedan Hoskulldstadj j Reikiadal vorum vid j hia saum og heyrdum a Ord og handaband þessara manna. aff Eirnri alffu Torfa Þorsteinssonar Eñ aff annari Jlluga prests Gudmundssonar ad suo firirskilldu ad greindur Torffe sellde sögdum Jlluga Eyde jördena Þyrneshool j Helgastada kirkiusokn med ollum þeim gögnum og giædum sem þuij lande a med lögum ad filgia til jtstu vm̄merkia med veideskap og holmum HrıȷsHolma. Hrutholma. Rifzholma. Hier j mot skillde Sr. Jlluge giefa v kugillde og v^c j audrum peniȷngum. Eñ ef nefnd jörd kinne af ad ganga. þa skillde Sr Jlluge þann adgang eiga ad laugum sem Torfe ætti ad lögum sem er annadhuort vppi Haga ađ Askogsströnd eda ad Halle Magnussyne. þuij greindur Torffe sagdj Hallur hefdi þetta golldid Gudniju konu sinne og loffad ad suara

1) þ. e. 31. mars.

lagariptijngum. nema siera Jlluge villde helldur Eiga adgang hia þeim Torfa eda Gudniju konu hañs. þa skillde þaug hônum faa jaffnhaa penıȷnga sem hann þeim gillde j godum peningum. Samþickte Gudny kona Torfa þennañ allañ giôrnijng med Handsôlum Heima a Laugum. a þessum sama deige. ockur hiaverandj og fleirum ôdrum. Og til sannenda hier vm̃ settu vid firrneffnder menn ockar ȷnncigle fyrer þetta vitnissburdarbrieff og kaupbrieff Skriffad j Mula j AdalReikiadal. einum deige sıȷdar eñ fyr seiger.

(LS.).

---

444. 7. apríl 1561. á Hjaltabakka.

Vitnisburðr Jóns Sigmundssonar um synjan Jóns Einarssonar fyrir faðerni að Jóni Þorfinnusyni.

AM. Apogr. 1036 „Ex pagina nembranea authentica fra Sæmunde Magnuss syne ǻ Hole i Bolungarvīk“ (AM.) frá 1565.

Suo felldan withnisburd ber ec Jon Sigmundzson ad ec war æ Skardi j Langadal maurg ær þienari Jons heitins Einarssonar. oc þar epter bio ec maurg ær j Langadal. heyrda ec opt talad wm̃ faderni Jons Þorfinnusonar þui þar war misiafnt wm̃ talad. lysti Jon heitin Einarsson þui fyrer mier og fleirum audrum ad hann wæri ecki fader ad nefndum Joni Þorfinnusyni. Og alldri heyrda ec hann þar tuimǻlugan wm̃ wera. og alldri heyrda ec hann weita medgaungu greindum Joni Þorfinnusyni ad hann wæri hans fader. hefi ec alldri annars heyrt wm̃ fyrsagt efni sijdan Jon Þorfinnuson war fæddur. Eñ þeir hefdu werit bǻder j thij til. wm̃ hans faderni. Jon heitinn Einarsson oc sijra Olafur Gudmundzson. sem bio a Wndanferli. og optast wm̃ sijna æfui hefur werid kiendur Þorfinnuson. Og til sanninda hier vm̃ set ec mitt jncigli fyrir þetta withnisburdarbref. huert skrifad war æ Hialltabacka. annañ dag pascha ærum epter gudzburd. ꝏ. d. lx. j.

---

445. **15. apríl 1561. í Kaupmannahöfn,**

Konungr býðr íbúum í Vestmannaeyjum að verzla við Símon Surbeck og greiða honum allar konungsskyldir.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 417 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Ko. m:ts. breff til vnder sottenne paa Wespenðe.

Helsse ether alle wore vndersotte. som bygge oc boe paa wortt land Wespennðe. euindeligen mett Gud oc wor naade. Wiider. att wij haffue befalitt oss elskelige Simenn Surbeck att schulle mett wort schiiff besðge forschreffne wortt land Wespennðe oc ther aff ether opbere hues thiennde och retthighed. som oss ther paa landett kand tilkomme. thett were sig aff wore egne vndersotte saa wel aff fremmede som ther for landett bruge theris nering oc handel. Thisliigiste til wortt behoff att kiðbe aff ether fisch oc anden deell. som ther er att bekomme oc thett mett waare ether igienn att bethale. Thij bede wij ether alle oc huer serdelis biude. atthij rette ether effther paa wore wegne til goderede att giiffue oc fornðge forschreffne Simen Surbeck hues thiennde oc anden retthighed. som i oss oc kronen plichtig ere effther som thi paa øenn boenndis aff arrildttz tiid giiffuett haffue. Thesliigiste atthij for ett schielligtt werd selgi forschreffne Simen Surbeck til wortt behoff hues fisch oc annden deel. som i haffue att affhennde oc ingen fisch eller anden waare att selge til nogne fremmede kiðpmennd. fðr end forschreffne Simen Surbeck haffuer bekommett saa mðgett. som hannom til wortt behoff fornðden er. Ladendis thett ingennlunde. Giiffuett etc. Kiðpnehaffnn thend 15 Apprilis anno 1561.

---

446. **19. apríl 1561. í Þorlákshöfn**

Herra Erlendr Þorvarðsson lýsir Andríðsey eign Brautarholts og heitir að nytja hana ekki framar.

Bréfabók Brynjólfs byskups: AM. 277, fol., bls. 336—7, og Lbs. 1086, 4to., bls. 540—1, í transskripti þeirra Teits Pétrssonar og Ólafs Gíslasonar, gerðu í Skálholti 1. ágúst 1666, en frumritið var „skrifad á perg[a]ment“.

Vitnisburdarbref vm̃ Andridsey[1]) ǎ Kialarnese.

Þad giorum ver Narfe Eyolfsson. Jǒn Ormsson. Snorre Hallsson. Andres Gunnarsson. gǒdum mønnum kunnigt. med þessu voru opnu brefe. laugardaginn næstañ fyrer Jǒns messu vm̃ vored. þǎ er lidid var frǎ Guds burd. 1561. ǎr ȷ Þorlakshofn. vorum vier ȷ hiǎ. saum og heyrdum ǎ. ad Eyolfur bǒndi Einarsson adspurdi herra Erlend Þorvardsson i hvǒriu leyfe edur effter hvǒriu skiale. ad hann hefdi halldid Andresey[1]) ǎ Kialarnese. er liggur fyrer Brautarhollts landi. eñ herra Erlendur gat þar øngvø skiale vm̃ vænst. helldur medkendist hann. ad þessare Andresey[1]) hefdi hann halldid effter vana. og helldur medgeck optnefndur herra Erlendur ad hann vel visse. ad adurgreind Andresey[1]) være og hefdi verid gømul Brautarhollts eign. og þvi lofadi herra Erlendur. ad alldrei hann ne nockur hans skylldi sig leingur med þessa Andresey[1]) drïfa. helldur skylldi hun vera. og hefdi verid hans forveria. og hans æfiñleg eign. og hans erfingia þar effter. og þessu sagdist herra Erlendur bædi hafa lyst og medkenndst. og so gørdning vppa gørdt fyrer mørgum forlidnum ǎrum. vid offtnefndañ Eyolf bonda. Og til sanninda her vm̃ þryckium ver vor ȷnsigle fyrer þetta gørdningsbref. skrifad i sama stad. sem fyrr seiger.

---

447. 20. apríl 1561. á Stóru-Laugum.

Kaupbréf fyrir Grænavatni.

AM. Apogr. 4701, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. fra Gunnsteinsstodum“, og er uppskriftin stadfest 5. júní 1710.

Þad giorum vid Þorsteinn Eyolfson. Jon Jonsson godum monnum kunnegt med þessu ockar opnu brefi. þa lided var fra Krist[1]) fæding ɱ. d. lx. og ı. ǎr. ǎ Grænavatne vid Mývatn voru vid j hiǎ sǎum og heÿrdum ǎ fimtudagen næstan epter paskaviku um vorit[2]) millum nons og mids aptans ord og handaband þessara manna Kolbeins Arngrijmssonar og Grijms Andriessonar ad svo fyrir skildu ȷ fyrstu at Kolbeinn Arngrimson selldi Grime Andriessyne til

---

1) Svo. 2) þ. e. 17. apr.

fullrar eignar jördina Grænavatn er liggur i Reykiahlijdar kirkiusokn med öllum þeim gögnum og giædum sem greindre jördu fylger og fylgt hefer at fornu og nyu. og fyrrnefndur Kolbeinn vard fremst eigande ad. Sagdi fyrnefndur Kolbeinn j þessari jördu lægi kristfie iij^c. og þui lofadi Grimur at tijunda þad .epter gomlum vana. So og sagdi þrattnefndur Kolbeinn at jörden Balldursseimur[1]) ætti Eingiatak fyrir æstan Krakä vid Langhollt og jördin Hrakstrond ætte .iij. kua fodur ä eingium j Grænavatzlandi. So og ætte Grænavatn alla veidi j tveimur drättum fyrir Gardz landi. þa männudur væri til vetrar. Eñ j .vij drattum fyrir Briansnes[2]) landi þä männudur væri til vetrar. Eñ j þessum .ix. drattum halfa veidi upp fra veturnottum og til Mariu messo. kierta messo. Hier i mot gaf fyrrnefndur Grimur ädur skrifudum Kolbeine. xv. mälnytu kugilldi og xv^c j ödrum peningum gilldum og godum. og þar til skylldi Grimur at sier taka adur greindan Kolbein og modur sijna þa þæ villdu eij lengur bunad hafa og hallda þæ ærliga til matar og fata älagalæst so leinge sem þeir lifdu til. skylldi optnefndur Kolbeinn svara lagariptingum a greindri jördu eñ Grimur skylldi hallda til laga. Og til sannenda hier um setium vid fyrr nefnder menn ockar jnsigle fyrir þetta jardarkæpsbref. hvert ad skrifad var ä Storu Lægum j Reykiadal. sunnudagen epter paskaviku um vorit ä sama are sem fyrr seiger.

Þetta bref er riett skrifad epter originalnum sem er ä pergament ritadur og med tveimur heilum hängande jnnsiglum. Til merkis vor nöfn j Hvamme j Hvammzsveit þann 5. Junij. Anno Christi 1710.

Magnus Magnusson.	Þorsteirn Sigurdsson.
(L. S.)	(L S.)
Þordur Þőrdarson.	Ormur Dadason.
(L. S.)	(L. S.)

---

448. 23. apríl 1561. **á Hólum.**

Fjórir prestar vitna um prestskyldu á Grund i Eyjafirði eftir máldögum Hólakirkju.

1) Svo. 2) briäsnes, Apogr.

AM. Fasc. LV, 4 (nú í þjóðskjalasafni), frumrit á skinni úr skjalasafni Hólastóls, með öllum (4) innsiglum, sumum bráknðum. — AM. Apogr. 3462.

1561 Vm̃ prestskilldu a Grund ȷ Eiafirdi[1]).

Þat giorum uier Þorsteinn Hallsson Holaradzmadur. Þorgilz Sigurzson. Ion Biornsson. Andres Asgrimsson prestar Hola biskupzdæmis godum monnum kunnigt med þesso uoro opno brefi at þa lidit uar fra gudz burd: m d lx oc eitt ær: beiddi oc skipadi oss uor yfermadur biskup Olafur Hialltason grandliga at skoda alla Holakirkiu maldaga sem nű til stadenz liggia fra tijd Audunar raudz og allt til biskupz Gottskalz sijdusto tijdar hins síjdara: um kiennemanna skylldo at kirkiunne æ Grund i Eyiafirde: sagdi hann oss allan sinn tilgang huar upp æ hann uilldi hier bref oc insigle af maldogonum hafa: at hustru Þorunn Jonzdotter þar verandi hefdi giortt sitt skipun̄arbref um prestuist þar oc skylldo: omyndugt fyrir laus tolut ord: svo at sa prestur sem hann hafdi þangat skipad nu um ij ær: hefdi þar alldri feingit nema halua sina skÿlldouero huorki fyrir skipun nie audmiuka beidne. Þui hofum vier nu sied. skodat oc innuirduliga yferleset iiij heila oc oskierta mældaga Hola domkirkiu: suo at eingen umskipti ero a neinum giord allt til þessa dagz: suo latandi oc samhliodande sem hier epter stendur skrifat: Þat at kirkiunni æ Grvnd ȷ Eyiafirde er ij[a] heimiles presta skyllda oc diaknz med ȷafnade. Og til sannenda hier um setium uier fyrr greinder prestar uor insigle fyrir þetta uortt uitnisburdarbref: giortt a Holum ȷ Hialltadæl: xx og iij[a] dag aprilismanadar: a sama ære sem fyrr seiger.

---

449. 30. apríl 1561. á Hólum.

Vottorð Ólafs byskups Hjaltasonar um Bergsstaðamáldaga.

Bergsstaðaskjöl í þjóðskjalasafninu: *a)* uppskrift Gísla Konráðssonar, staðfest 8. mars 1845 af Birni sýslumanni Blöndal; *b)* uppskrift

---

1) Utan á bréfinu með 17. aldar hendi þeirri, sem venjulega er utan á Hólabréfum.

Jóns háyfirdómara Pétrssonar 1851. Báðir rita eftir frumritinu á skinni. Stafsetningin er hér færð til aldarvenju.

Eg Olafur Hialltason biskup æ Holum oc ouerdugur superintendens Holabiskupsdæmis giore godum monnum kunnegt med þesso mino opno brefe at eg hefi grandliga skodat oc yfer leset alla kirkiunnar maldaga a Holum. sierdeilis um kirkiunnar eign a Bergstodum og stadarinz þar.

J hinum fyrsta og elldsta maldaga sem 'uar datum m. iij^{c} og xuiij ar. stendur suo. at Bergstader uoru bonda eign. atti þa kirkian þar þridiung ȷ heimalandi.

Jtem anno m. iij^{c} og lx ar uar ritadur maldagi greindrar Bergstada kirkiu suo hliodande ad kirkian a Bergstodum a allt heimaland. hun æ og allan Fossadal halfuan framan at riettum. Jtem stendur i sama maldaga at Sueinn Þordarson og Uigdijs kona hans keypto Bergstade at Ijsleifi med þeim skilmala. at halfur Fossadalur skyllde fylgia Bergstodum at allre eign bædi iardar og haga oc hrisa og allra landz nytia þeirra sem betra er at hafa eñ æn at uera framan til rietta fyrir austan oc þar gegnt fyrir uestan utan upp hogguit gras fra Ions messo baptiste til iiij^{a} uikna. þann tima skal eigi[1]) til beitar leggia dalenn. Eñ skipi þess æ millum med iafnade. husgiord uar skilen þar sem hafa uillde i dalnum af Bergstodum med þui skilorde. at bondi sa er i Stafni byggi skylldi fæ saudamanni af Bergstodum husrum. kietil. elldiuid. dryck og uinno sem sinum monnum oleigis eda lata giæta sauda sialfur. oc hafa eyrir a xu saudi. gellt naut skilldi[2]) uera med kunautum i Stafne. huert sumar. ef Bergstada bondi uillde. hefi ec Sueirn Þordarson med þesso skilorde keypt Bergstadi oc Fossadal at Ijsleifi oc sellt Halli preste.

Jtem ȷ þridia maldaga anno m. iij^{c} ıx tier oc v stendur innskrifadur same maldagi kirkiunnar allur um landareign oc Fossadal sem fyrr greiner.

Jtem i hinum yngsta oc sijdasta maldaga sem giordur hefur uerit vm allar kirkiur anno m. iiij^{c} lx oc eitt ær. sem eingen umskipte hafa sijdan uerit innskrifut nie sett alltt til

---

1) ei GK. 2) skyldi GK.

þessa dagz. helldur hann allt um Bergstada land oc eign sem hiner fyrre maldagarner aller sem hier ero nu inn setter.

Hafa alla þessa maldaga med mier saman lesit heidarligar personur Þorsteinn prestur Hallsson Holastadar radzmadur oc Ion prestur Biornsson. huerier at settu sin insigli med mino insigli fyrir þetta maldagabref er giortt var a Holum i Hialltadal sijdasta dag aprilis anno domini m. D lx og eitt.

[Upplesid fyrir manntalsþingsrietti i Bólstadahlíd þann 1ta Julii 1778. Testerar.

M. Gíslason[1]).

---

450. 3. maí 1561. á Reykjahólum.

EIÐR Ragnhildar Jónsdóttur um börn sín og síra Þorleifs Björnssonar.

AM. Fasc. LV, 5, frumrit á uppskafningi úr gamalli skinnbók, m. h. síra Þorleifs Björnssonar. Öll (3) innsiglin dottin frá. — AM. Apogr. 1251.

Eidur Ragnhildar konu sira Þorl[eifs][2]).

Þad medkennuzt ec Jndride prestur Amundason. at ec hefi so felldan eid teckit og stafat Ragnhillde Jonsdottur at hun suer born sin upp æ sira Þorleif Biornsson sem hier epter stendur skrifad.

Til þess leg[g] ec hond a helga bock og so skyt ec minu male til gudz at sira Þorleifur Biornsson er so sannur holldligur fader sem ec holldlig moder at þessum minum bornum er so heita Pall. Gudrvn og Jngibiorg epter þeim til tecnum tima sem ec hefer fram reiknad fyrir sira Jndrida Amundasyni og fleirum audrum. og ad suo stofudum eide se mier gud hollur.

Voru þesser menn til kallande[3]) uottar Jon Gudmundzson og Jon Svarttzson at fleira folke hia ueranda.

Og til meire[4]) audsyningar hier vm festa ec mitt jncigle med þeira fyrr greindra manna[5]) jnciglum [fyrir þetta eidbref[6]) huertt at skrifad var a Reykiaholum a Reykianese. jn-

---

1) [b. v. GK. 2) Utan á bréfinu m. h. frá 17. öld. 3) Svo. 4) meira, frbr. 5) tvískrifað. 6) [niðri við fald bréfsins og vísað inn.

uencio sancte crucis um uorit arvm epter gudz burd. ꝏ. d. lx. og eitt ar.

---

451. 10. maí 1561. eða 19. maí 1571. } að Lundi.

Dómr Þórðar lögmanns um ósvarin frillubörn, genginn að Lundi í Lundarreykjadal 10. maí 1561.

Dómabók þjóðskjalasafnsins í fol., bl. 114, skr. ca. 1600 (= α). — ÍB. 309, 8vo, bl. 119—20b, Öxnafellsbók m. h. Ara Magnússonar í Ögri ca. 1620. — Margar uppskriftir og misjafnar eru til af þessum dómi. — Dómr þessi er árfærðr 1571 í Alþingisbókum Íslands I. bls. 92—3, og er það í samræmi við Öxnafellsbók. En allt eins mikil ástæða virðist til þess að treysta megi aðalhandritinu um þetta, og að hin hafi breytt ártalinu og sett inn í samræmi við það lögmannsstétt Þórðar. Oddr Halldórsson mun og ekki hafa lifað lengi fram yfir 1561. Það, sem mælir í móti ártalinu 1561, en með 1571, er helzt það, að Þórðr Guðmundsson virðist árið 1561 hafa verið umboðsmaðr Orms Jónssonar, er þá hafði Þverárþing sunnan Hvítár, og að þetta er ekki nefnt í þessum dómi, og gæti þó hafa fallið niðr. Ártalið er því vafasamt.

Domur wm̄ osuarin̄ frillubaurn̄.

Ollum maunnum sem þetta Brief siæ edur heyra senda Einar Eireksson. Þormodur Asmundsson. Teitur Arn̄ason. Sigurdur Biaurn̄sson. Oddur Halldorsson [oc Einar son han̄s[1]) kuediu Gudz oc sijna kunnigt giaurandi ad þa lidit war fra [Gudz sonar[2]) fæding 1561[3]) laugardaginn næstan̄ fyrer wppstigningardag wm̄ worid æ Lundi ȷ sydra Reykiadal æ þijngstad riettum worum wier ȷ dom nefnder af Þordi Gudmundzsyni[4]) er þa hafdi kongsins wm̄bod ȷ Þuerarþijngi fyrer sunnan Huijtæ til ad skoda og rannsaka oc fullnadardoms atkuædi (?) ad leggia [þad mal Er grein̄dur kongs wmbodzmadur beiddist þa alits æ huersu[5]) fara skylldi vm þær orijkar[6]) konur sem færi wm̄ sueitina med [baurn̄ sijn[7]) wppa fatækan̄ almuga. en̄ eignudu þeim baurn̄in sem peninga eda biaurg hefdi nauckra fyrer þau ad leggia oc buandi wæri ȷ

1) [Einar Halldorsson 309. 2) [lausnarans 309. 3) *1571* 309; 1561 α og flest handrit önnur. 4) logmanni sunnan og austan, b. v. 309 og flest önnur hdr.; sl. α. 5) huorninn 309. 6) fatækar 309. 7) [bornum sijnum 309.

hieradinu[1]) eñ þeir willdu þeim[2]) ecki gott giaura af[3]) þuj þeim þætti þau eckj wera ættfærd[4]). J fyrstu stendur suo j vorum[5]) christinrietti. Sa skal fader ad barñi er moder seiger æ heñdur wtañ hann færist wñdañ med eidi ad laugum. Jtem j worre landzlagabok. Huer madur er skylldur fram̃ ad færa faudur sinn oc modur oc suo baurñ sijn. J þridia stad. Ad huer madur sem lætur ganga baurñ sijn ꝍ wonarwaul. J fiorda mata ef menn skiota nidur baurñum̃ sijnum ad olaugum j hreppa. suo og ef madur wijsar omaga sijnum[6]) wr wist oc lætur hann ganga ꝍ fatæki bæia j millum. Jtem R[iettar] B[ot]. Huer madur er skylldur ad leida eda bera baurñ sijn. Þui fyrer þessar greiner sem j laugunum standa oc hier ad hnijga dæmdum wier fyrnefnder domsmenn med fullu domsatkuædi huerñ mann skylldugañ ad annast baurñ sijn sæ sem nauckud hefur fyrer þau ad leggia oc sialfer eiga werk sijn. Eñ þeir sem winnumenn eru hia audrum skulu leggia mædrunum med þeim allt þad fedrunum geingur af einfaulldum wadmalsfautum dag og nott. wtañ þeir færist wñdañ med slijknm eidi sem [fyrr wottar[7]). Eñ ef þeir wilia ecki wñdañ færast eda baurñunum biaurg weita þa dæmdum wier hreppstiorana þar j hrepp sem fedurner bua skyllduga ad taka baurñin og færa heim til fedranna og setia þar nidur. Eñ hina skyllduga wid ad taka oc biaurg weita epter [þui sem bok seiger[8]).

Samþyckti þennañ worn dom.

---

452. **11. maí 1561.** **í Glaumbæ.**

Kaup á hálfum Kimbastöðum fyrir hálfa Brúnastaði.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206), bl. 27a. Blaðið skemmt.

Þad giorum uier Einar Gilbrigtzson oc Þorg[eir Sæmundzson] g[odum monnum kunnigt med] þessu uoru opnu brefi arum epter Gudz burd ꝏ. d. lxı sunnudagin fyrir uppstigningardag um uorit j Glaumbæ uorum uid j hia saum

---

1) hreppnum 309. 2) b, v. 309. 3) 309; ad *a*. 4) riett færd(!) 309. 5) fornum 309. 6) b. v. 309. 7) [log seigia 309. 8) [laugum 309.

oc heyrdum a ord og handaband sera Gottskallz Jonssonar [oc] sera Niculasar Þordarsonar oc kuinnu hans Gudrunar Arnadottur at suo fyrir skilldu med jæyrdi oc samþycki fyrgreindrar Gudrunar at sera Niculas selldi sera Gottskall Jonssyni [til] fullrar eignar jordina halfa Kimbastadi er liggr j Siafarborgar kirkiusokn med ollum þeim gognum oc gædum sem þessari fyr greindre halfre jord hefur fyllgt at fornu oc adurnefnd hion urdu fremst eigandi at. hier j mot gaf sera Gottskall adur nefndum hionum halfa jordina Brunastadi er liggr j Mælefellz kirkiusokn med ollum þeim gædum sem þeirri halfri jǫrdu hefur at logum fylgt oc þar til vj malnytu kugilldi. Skylldi huorer hallda sinu kaupi til laga en huor þeirra skylldi sitt anduirdi aptur hafa ef af þeim geingi sem keypt hefdi. lofadv þau j sama giorningi at selia fyr [nefn]dum sera Gottskall aptur fyrstum þessa jord Brunastadi þe[gar þau] uilldi selia fyrir suodan uerd sem annar uill fyrir gefa.

---

453. 12. maí 1561. í Múla.

Vitnisburðr um skilríki fyrir Hólateig eða landamerkjum í milli Reykjarhóls og Hóla í Fljótum.

AM. Fasc. LV, 6, frumrit á skinni úr skjalasafni Hólastóls (nú í þjóðskjalasafni). Af 6 innsiglum er enn hið 1. fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 3461. — Sbr. Dipl. Isl. V, nr. 605, 642—3, 648, 654—5, 659, 674.

Vitnesburdur um̃ landamerke mille Reikiarhols og Hola j Fliotum 1561[1]).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra Sendum uier Biorn Gislasoñ Þorstein Hallzson Holakirk[i]v radzman. Kolbein Audvnarson. Teittur Magnusson. Geirmvndvr Jonsson. Gudmundur Skidason. kuediv Gudz og vora kunnigt giorandi at þa er lidit var fra hingatburd vors herra Jhesu Christi. ꝏ. d. lx og i ár midvickvdagin næstan epter krossmessv vm vorit[2]) a Eyrarlandi j Eÿiafÿrde.

---

1) Er utan á bréfinu með hinni sömu hendi frá 17. öld sem er utan á Hólabréfum. Upphaf bréfsins er útskafið hinum megin á skinnblaðinu. 2) þ. e. 7. maí.

a almenneligre prestastefnv. vorvm vier til nefnder. at heidvrsamligvm herra biskup Olafi Hialltasýne. at skoda nockur bref. nær .ıx. tige ara gomvl. sem eru vm eirn reitt edur teig sem liggur ȷ millum Reyckiarhols og Hola ȷ Fliottum. og menn kalla .xc. lañd. liggur þesse teigur fyrir svnan merckigardin. sem suarin hefur verit ȷ millvm fyrskrifadra ȷarda. hafdi þessi teigur nv vm langan tima ȷordune Holum fýlgt. og med henne selldur og keýptur verit. Hafdi sira Jllugi Gvdmundsson þessa ȷord Hola nu med eignarhalldi. og beiddi hann oss hier licka skodunar a.

J fyrstu kom fram fyrir oss bref vegna ȷardarenar Reýckiarhols. suo hliodanda. at iiij men baru þan vitnesbvrd at þeir hefdu hia verit at Brandur Jonsson logmann hefdi teckit af iij monnum eida at nefndan ȷardarpartt. og landeigñ hefdu haft þeir eignarmenn og leigvlidar. sem buit hofdu a Reýckiarholi. med fullv eignarhalldi vpp ꝺ̃ .xl. uettur og þad hefdi þeir ei heýrt tuimælis orcka. at nockvr anar ætti þenna partt og landeign nema ȷordin a Reýckiarholi fyrr en þeir heýrdu þad hermt fra ordum þeirra Þoruardar og Steingrims. Skýlldi og einn af þessum iij hafa svarit at ein gam̃al madvr hefdi honum sagt at þessi sami parttur og landeign hefdi fýlgt ȷordunne Reýckiarholi fyrir hina mýcklu plagu. bar og annar þessara manna svo. at eirn madur sem bio a Reýckiarholi tok fenad þeirra sem ȷ Holum biuggiu[1]). ȷ þessare landeigñ. og inn setti en hiner leýstu vtt.

J annare greiñ kom fram fyrir oss vegna ȷardarenar ȷ Holvm vittnisburdarbref. iij. manna suo hliodanda. at sira Jon Broddason radzmadur Holakirkiu og Þorualldur Jonsson sem þa var eignarmadur Reýckiarhols. og med þeim prestar og leikmenn. hofdu ridit a landamerki ȷ millvm opt nefndra ȷarda. og þeir sem a ridu vissu ei bettur. en ȷordin ȷ Holum ætti þetta lañd. var þar lessid kaupbref nefndz Þorualldz fyrir Reýckiarholi og stod þessi teigur þar ecki ȷnne. En hann hafdi þo adur sagt. at Arne Holskollzson[1]) hefdi sellt sier hann. En þa vard hann þar tvisaga ad. er

1) Svo.

brefid var lesid. fyrerbaud sira Jon þa Þorualldi ath nýttia teigin. En hann suaradi honum. at hann skýlldi fa hann odrum. Var þetta einv are fyrre eñ Brandur logmadur tok adur greinda eida vegna Reyckiarhols og hier epter soru þesser menn seirna.

Hier med komu fram þriu uittnisburdarbref. voru þau suo hliodande at þeir hofdu heyrt Eignadan oft nefndan teig jordunne Holum svmer xxx vettur. sumer xx vettur med morgum lickligum atburdum og hefdum og suo bar eirn þessara manna sem hiett Kolli Magnvsson. at hann hefdi spvrt Arña Hollskollzson[1]) at hvort hann hefdi sellt Þorvalldi Jonssyne þenan teig. En greindur Arne sagdi nei fyrir. og hann visse ecki hvortt Reyckiarholl ætti hann edur ei og marger menn hofdu heýrt þessa lýsing Arna: og þa Biorn Þorleifsson atti þessa jord Reýckiarhol bio þa eirñ þessara mana þar og uar þa eignadvr Holum reitturin. voru þesser vitnisburder svarner aller vm næsta vor epter er Brandur logmadur tok eidaña.

Hier a ofan kom fram fyrir oss xij presta domur. huer oss þotti skiællegur. epter þui sem þa geingu log j lañde og vor skýnsemi er til. var sa domur dæmdur a þessv sama vore epter er Brandur logmadur tock fyrir greinda eida. og woro þa eidar þeir sem greindur Brandur tock onýtter[1]) dæmder. var og Brandur logmadur sialfur hia er greindur domur uar dæmdur. En opt greindur teigur og landeign var þa jorduñe Holum dæmdur. epter þeim gognvm og vitnum sem j dominvm standa.

Og hier til kom fram vittnisburdarbref eins prest[s] sem hiett Olafur Jngemundarson suo hliodanda[1]). at a sama svmre efter er domur þesse gieck. var hann j logrettv a alþinge. og þa hefdi tittnefndur Brandur logmann og logrettvmenerner med honum samþýckt þennan dom og profvaleislvr biskups Olafs vm marggreindan teig. logligt.

Og fyrir soddan skilricke og greiner kunv vier fyrr greinder prestar þennan dom og logmannzins samþycke. og logrettvnar j ongan matta at rivfa. helldur[2]) epter uore skýn-

1) Svo. 2) tvíritað.

seme mvndi þessi teigur jordune Holvm fÿllgia eiga og hennar eign vera En oss þotti þesser Reyckiarholseidar onyter. sem þeir hefdu adur dæmder verit og ecki afl hafa eiga. og þo vier hefdum doms athkuædi att a ad leggia þa mvndv vier so dæmt hafa.

Og til sannenda hier vm siettivm[1]) vier fÿr greinder prestar vor inscigli fyrir þetta vortt bref hvert ed giort uar manvdagin næstan epter Iohannis ante portam lattinam[1]) j Mula j Adalreÿckiadal a sama áre sem fyr seiger.

---

454. 16. maí 1561. í Reykholti.

Legorðsmál Einars Oddssonar og Þorlaugar Hákonardóttur.

AM. 238, 4to., Bessastaðabók, bl. 113—14 (gamalt blaðatal 63—4), samtíða uppskrift. — Uppskrift héðan er í AM. Apogr. 1692.

Domur Einars Oddzsonar og Þorlaugar Hakonardottur.

Ollum monnum þeim sem [þetta] bref sia edur heyra. sendum [vier] Einar Erikson. Jon Grimsson. Erlīdur Gudmundson. Heinrek Gerkans barsk[eri]. Andries Hofman kongsins þienari. Jon Eigilsson. Hallur Amundason. Þordur . . . . . [S]niolfur Palsson. Jon Biarnason. Sumarlidi Stefansson og Hallur Oddzson [kuediu] gudz og uora. kunnigtt giorāndi. Ad arum epter gudz bvrd 1561 faustudaginn nærstañ epter vppstigningardag um uorit j Reykhollti j Reykholltz Reykiardal ǎ þingstad riettum vorum uier j dom nefnder af Þordi Gudmundssyni. sem þar þa þingadi j umbodi Orms Jonssonar kongs umbodzmannz j Þuerarþingi fyrir svnañ Huitǎ til ad skoda og ransaka og fullnadardom ǎ ad leggia um þa akæru er Þorlaug Hakonardottur[1]) klagadi til Einars Oddssonar. ad hann hefdi jardvarpad sier og viliat koma legordi ǎ sig fyrir vtañ sinn vilia. þess og annars ad hun sagdi ad Einar sialfur hefdi sagtt. ad hann hefdi leigit hia sier suo hun hefdi ecki til vitad. Sagdi hun þo ad þad hefdi ecki skied ad sinu viti. J audru lagi þottunst[1]) hun vera med barns þunga og baudst ad sueria fyrir alla menn adra eñ Einar. þa hun væri þar kona til og þann

---

1) Svo.

eid handlagdi hvn syslumannenum domsmonnvnum ꜳ heyrandi og hia verañdi. enn hvn hafdi þo[1]) aungvar lysingar haftt þo[1]) samdægris fyrir neinum manni hvorcki karlmanni nie konv. Jtem j annari grein var su afsakan af heñdi Einars. ad hann hefdi alldri leigit og ecki helldur viliat liggia Þorlaugu Hakonardottr[1]) ouiliuga. suo og ad hann hefdi alldri sagtt henni þad. ad hann hefdi leigit hana. hafdi þeirra fundi saman borit viku fyrir Palsmesso. Eñ huorki fyrr nie sidar suo ad þau hefdi matt þuilik skipti saman eiga. Eñ saker þess ad bædi þau budu sig eidz og vñdanfærslu edur sannenda profs. eñ vier vissum ogiorla huortt sannara mundi hafa. þui dæmdum uier þetta þeirra mal og allur framburdur skylldi þar til og suo leingi bida. sem augliost yrdi hvortt ad þessi Þorlaug væri med barni edur eigi. Suo þa mætti sannligast vitast. huortt su hennar sængarfor sem ad barnburdinum til heyrer. svaradi nauckud þeim timanum sem fyrr skrifat ste[ndur. eñ] huorki þeirra skylldi vr sveitinni fara ad vista f[erlum . . . .] og þau bædi skylldug þa ad koma ꜳ þad þing sem sa sys[lumadur þeim] skipar sem þar er yfer settr. Suo og dæmdum uier Einar Oddzson alla handeran[1]) meiga hafa riettiliga sem annañ osekañ mann til ad sækia og veria sin mal og þad annad sem hann med þarf fyrir þessum ꜳburd ȷnn til þess anefndz tima

Samþykti þennañ vorn dom et cetera.

---

455. 21. maí 1561. í Reykholti.

Dómr um Magnús Teitsson fyrir hestaþjófnað.

AM. 238, 4to., Bessastaðabók, bl. 114—15 (gamalt blaðatal 64—5), samtíða uppskrift. — Uppskrift héðan er í AM. Apogr. 1691.

Domur nm Magnus Teitzson.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra sendum [vier] Arnor Eyolfsson. Gudmundr Erlindsson. Olafur Eyolfsson. Asmundur Lytingsson. Teitur Arnason. Hallur Amundason. Matthieus Lafransson. Jon Markusson. Gils Gilsson. Þordur Ketilsson. Hallkell Bardarson og Salamon Jonsson kuediu gudz og sina kunnigtt giorandi ad arum

1) Svo.

epter gudz bvrd 1561. a midvikudaginn j .vij. vikna fardavgum um vorit j Reykhollti j Reykholltzsueit ꜳ þingstad riettum vorum uier j dom nefndir af Þordi Gudmundssyni sem þar þingadi þa j umbodi Orms Jonssonar kongs vmbodz[manns] j Þverarþingi fyrir sunnañ Hvitꜳ. til ad skoda og rannsaka og fullnadardom ꜳ ad leggia vm þad mal er adr nefndur Þordur Gudmundsson beiddist þar doms ꜳ huerra svara edur sekta Magnus Teitzson ætti skylldugr ad uera fyrir þa sauk ad hann hefdi haft haund æ hesti olaugliga ꜳ Stalpastaudum j Skoradal. þa hann bio þar. og hvorki lyst nie latid virda. hafdi madurinn adur medkent þetta þiofnadarverk ꜳ Jndridastadaþingi j fyrra vor þꜳ þad var dæmtt ad syslumadurinn mætti riettiligaña vpp bera og aklaga adr sagtt mal kongsvalldzins vegna fyrst þad sannreyndist epter þess almennings rom og rykti sem ꜳ hafdi leikit þessu efni nockur ar. J audru lagi kom þar frañ fyrir oss Einar Oddzson og lysti epter bleikraudum hesti sem hann sagdi ad sott hefdi sunañ af nesium ꜳ sama ari. sem hesturinn fannst hier ꜳ Stalpastaudum. kom þeim adr nefndum Magnusi og Einari saman um alldr og uauxtt og alla hluti adra ꜳ hestinum vtan sa hafdi verit fagrraudur er margnefndur Magnus medkenndist ad hann hefdi med leynd haund ꜳ haftt. þui dæmdum vier hann skyllduğañ ad leida .ij. lauglig uitni og hafa leitt hid seinasta .vij. nottum fyrir alþing nu j svmar. ad sa hestr hefdi verit suo ad lit sem hann sagdi og ad vitnvnum leiddum dæmdum vier Einar vidskila vid þetta mal og aungva heimttv eiga til þessa[1]) vid titt nefndañ Magnus. Eñ titt nefndan Magnus skyllduğañ ad suara kongs sektinni sem adr. eñ ef vitñin fielluust[1]). þa dæmdaum[1]) uier hann sekañ vid opt nefndañ Einar sliku sem laug seigia honum ꜳ heñdur. Þuiat Magnus Teitzson hafdi aungva afbatan j sinu mali adra eñ þa. ad hann sagdist hafa golldit Þorvalldi Styrssyni sem honum bygdi Stalpastadina vetrgamla kuigu og v[et]vrgamlan kapal. og .xl. alner j vtrodrar kaup sitt fyrir þennañ hest. Þui hann sagdi ad sa hestr hefdi dait hia sier. og Þorvalldr hefdi lofad ad vera j allri borg-

1) Svo.

un fyrir þennañ hest vegna Magnusar huer sem vpp æ taladi. Eñ oss virtist þessi hestur ecki betur eñ .vj. aurum fyrir alldurs saker. þui þar vrdu bader samsaga Einar og Magnus ad hann mundi yngstur verit hafa. xiiij. vetra. Nu saker þess ad suo steñdur ȷ vorri landz laga bok. ef madur stelur til eyris leysi hud sina .iij. maurkum vid kong et cetera. Jtem ȷ audrum stad ef madur stelur til merkur edur tveggia marka. eñ hvergi stendr um minni peninga nie meiri. Jtem stendr og suo ȷ þridia stad. Nu er madur stolinn fiesinv. þa ꝍ̃ sa sem stolinn er full giolld fiar sins af fie hinsseka og fyrir kostnad þann er hann þarf ad hafa og riett sinn sem hann sie laugræntur ȷafn miclu et cetera. Jtem ȷ fiorda mata hliodar svo lavgmalit. Jafnmiclu er sa sekur sem tekur vid fie þiofstolnu vitz vitañdi ad giof kaupi edur lani. og leggur laun ꝍ̃ et cetera. Þui fyrir þessar greiner og þær fleiri er ȷ laugmalinu stañda og hier ad hniga dæmdum vier fyrr nefndir menn med fullu doms atkuædi Magnus Teitzson skylldugañ ad leysa hud sina þrim maurkum vid kong og Einare full giolld fiar sins og riett sinn sem fyrr seigir.

Samþyckti þennañ vorn Dom et cetera.

---

456. 24. maí 1561. í Nesi.

Kvittun Torfa Þorsteinssonar fyrir andvirði Stóru-Lauga.

Jbskj. AM. Þing. 16 (nú í þjóðskjalasafni). Staðfest uppskrift að Stóru-Laugum 6. júní 1704 af Jóni Sigurðssyni og Sigurði Bjarnasyni.

Þad giori Eg Thorfe Þorst[ei]nsson godum monnum viturlegt. med þessu mijnu opnu Brefi at Eg vidgeing og medkiennist ad Eg hefi uttekid og vpp Borid firer Storulauga j Reikiadal. Af heidurlegum dandimanne. Sira Sigurde Jonssine fulla og alla peninga. sem Er ȷorden Hafralækur j Adalreikiadal. firer xx^c. og þar til xx mꝍ̃lnitu kugillde. og xx^c ȷ ødrum gödum peningum. þeim mier lijkade vel ad taka. og þvi giori Eg og gief greindañ heidursmann Sira Sigurd Jonsson Aulldungis kuittañ og Akiærulausañ. firer mier og ollum mijnum Riettum Epterkomandi Erfing[i]um̃.

vm̃ þetta Adurskrifad vtgialld. Og Til sannenda hier vm̃. Set Eg mitt jnnsigli. firer þetta kuittunar Bref. skrifad j Nesi ȷ Adalreikiadal. A laugardaginn næstañ firer Huitasunnu. um vorid. Anno Epter gudz Burd ꝏ. vc Lxi.

Þetta brief er med einu hangande ȷnnsigle.

---

457. 26. maí 1561. á Starmýri.

Eyjólfur Árnason lýsir því, að hann hafi gefið Suðr-Reyki í Mosfellssveit, eða tilkall sitt til þeirrar jarðar, Helgu, systur sinni, til giftingar við síra Þórarin Þorsteinsson.

AM. Apogr. 5615, m. h. Jóns Magnússonar „Ex originali“ „á kalfskinn“. Sbr. alþingisdóm 1. júlí 1523 (Dipl. Isl. IX. nr. 125).

Þad giore ec Eyiolfur Arnason med jáyrde og samþycke minna sona Biarna. Magnusar. Halldors. godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi at eg medkennunzt. ec hefi gefit Helgu Arnadottur minne skilgetinne systur til giptingar motz vid Sira Þorarenn Þorsteinsson ȷórdena Sudur-Reykie. er liggur ȷ Mosfellz kirkiusokn. ȷ Mosfellzsueit. suo miked i greindre ȷaurdu. sem ec má med logum fremst eigande at verda. epter minn faudur. hueria hann fyrir ofrike vti liet sem domur þar vm giordur vtwijsar. hefic þessa ȷaurd opt aklágad. og ecki feingid vtañ þung ord. Og til sannenda hier vm setta ec mitt ȷnnsigle. med þessara minna adurgreindra náunga ȷnciglum fyrir þetta medkenningarbref. Scrifad a Stármyre i Alptafirde. i Þuottarstadar kirkiusokn manudagenn næstan epter huitasunnu. Anno Domini 1561.

---

458. 3. júní 1561. á Grenjaðarstöðum.

Kvittun Kristínar Þorsteinsdóttur til síra Sigurðar Jónssonar fyrir andvirði jarða.

AM. Apogr. 81 „Ex originali fra Sira Skula Þorlakssyni“. Árni lýsir innsiglum. — AM. 255, 4to., bls. 477—8, bréfabók síra Skúla Þorlákssonar, skr. 1687—98

Kuittantia Kristȷnar Þorsteinzdotter vtgiefeñ siera Sigurdj

fyrer Betalijnge jardarenar Þuerar j Laxardal. og ytre Tungu a Tiornese 1561 med þremur hangande jnsiglum[1])

Þad giorum vier Olafur prestur Arnason. ꝏagnus Biornsson. Vigfus Þorsteinsson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. ad þa lidit var fra Gudz burd. ꝏ. d. lx. og eitt ar a manudaginn næstan epter huitasunnu[2]) a Greniadarstad i Adalreykiadal vorum vier i hia saum og heÿrdum a ord og handsol heidarligs dandimanns sira Sigurdar Jonssonar og Kristinar Þorsteinsdotter. ad suo firerskildu. ad J firstu medkendist nefnd Kristin. ad hun hefdi fulla og alla peninga vppborid og medtekid af sira Sigurdi fyrir þær ȷarder sem hun hafdi honum adur sellt. sem var ȷordeñ Þueraa i Laxardal. og ȷordiñ ytre Tunga a Tiornese og sira Sigurdur þar fram̄ reiknadi fyrir oss og henne Kristinu þa peninga sem hann[3]) hafdi fyrir greinda ȷord Tungu golldit. og þad medkendi Kristin sig medtekit hafa. Þui gaf fyrrnefnd Kristin adurgreindan sira Sigurd Jonsson med handsolum ollungis kuittan og akiærulausan vm allt adurgreint ȷardaverd. og skullda luckning fyrir sig og sina erfingia og epterkomendur. Og til sanninda hier vm setium vier fyrrskrifader menn vor jnncigli fyrer þetta bref. huort ed giort var a sama stad og are atta dogum sidar eñ fyrr seigier.

---

459. **6. júní 1561.** **á Heggstöðum.**

Dómr um mál Bjarna Styrssonar og Guðmundar Þórðarsonar (ágrip).

AM. 238, 4to., Bessastaðabók, bl. 115 (gamalt blaðatal 65), samtíða uppskrift. — Uppskriftir af þessu dómságripi eru á nokkurum stöðum í dómabókum, svo sem Lbs. 63, 4to., bl. 291, og 69, 4to., bl. 171, bæði skrifuð ca. 1640; enn fremr í Lbs. 68, 4to, bl. 119—20, skr. ca. 1690, og í AM. 211c, 4to., bls. 142, skr. ca. 1700 (með ártali 1569).

Domur um mal Biarna Styrssonar og Gudmundar Þordarsonar sem dæmdur var őa Hegstaudum faustudaginn eptir dyra dag Anno 1561.

1) 255. 2) þ. e. 26. mai (annar í hvítasunnu). 3) 256; hun, frbr.

Voru þessir domsmenn.

Einar Eireksson. Gudmundur Erlindsson. Þormodur Asmundsson. Oddur Halldorsson. Gudmundur Hallsson og Jon Jonsson.

J fyrstu klagadi Gudmundur ad Biarni hefdi talad vid sig svo. ad Gudmundur hefdi alldri skorit nie etid adra kalfa eñ kalfa Biarna ȷ aungvo hans leyfi nie frelsi sidañ ad hann kom til Hestz. hafdi eitt vitni suarit bokareid ad Biarni hefdi suo talad. eñ annad hefdi lofad med handsaulum. og ad þeim eid vnnum dæmdu þeir Biarna sekañ .iij. morkum vid Gudmund ȷ fullrietti sitt. eñ vid kong .iij. morkum. Jtem ȷ annari grein klagadi Gudmundr ad Biarni hefdi sagtt ȷ tuær reisur. ad Gudmundr hefdi ættllad ad kæfa konu sina. þar dæmdu þeir Biarna eid og þeim manni med honum sem hia var staddr þeirra tali. þar strags á þinginu. eñ af þui ad Biarni sor ecki þa dæmdu þeir hann sekañ þar um .iij. maurkum vid Gudmund ȷ sitt fullrietti. enn kongi .iiij. morkum. Jtem ȷ þridia stad kærdi Gudmundur ad [Biarni] hefdi sagtt ȷ .iij. reisr[1]). ad Gudmundur hefdi logit þad satt var. þar skylldi Gudmundr vitni til leida og ad þeim eid vnnum dæmdu þeir Biarna sekañ .ij. maurk vid Gudmund. eñ .ij. maurkum vid kong.

Samþykti et cetera.

---

460. 15. júní 1561. á Einarsstöðum.

Vitnisburðr nokkurra Þingeyinga um góða framkomu Magnúsar Jónssonar í sýslumannsstétt þar.

AM. Apogr. 1297. „Ex Orig. Ara Þorkelssonar“, m. h. Styrs Þorvaldssonar.

Vier epterskrifader menn Torfe Þorsteinsson. Sygurdur Asmundzson. Starkadur Waltirsson. Oddur Halldorsson. Þorarinn Magnusson og Biarne Biornsson giörum godum monnum kunnigt.

Saker þess ad heidurligur dande mann Magnus Jonsson hefur lated leita eins opinz almennelegs vitnisburdar

1) Svo.

hier hea oss um sina stiett kongligt vmbod og medferde á þessare syslu huort verid hefdi et cetera. Þa vitnum vier greinder menn. ey suo sem fiarlæger helldur sem nágrannar. ey epter meiningu. helldur vijs vitande. ey epter annara sogu sogn. helldur þad vier sealfer hofum sied og heyrt. ad fyrskrifadur dandemann Magnus Jonsson j þesse fimm ár er hann hiellt sysluna hier j Þingeyiar þingi hefur skickad sig sem einn dandemann til ords og ædis vid jnnlendska og utlendska. Hier med hefur hann j alla tijma giort sig lidugañ til ad þinga. lóg og riett ad giðra óllum þeim er beidst hafa og rietta laga kiæru hafa haft. Nidur hefur hann sett þrætur. mas og missætti og i einne summo halldit allañ almugan hier i sveit j godu samþycke og sidferdi suo vier þockum honum þad aller. og villdum honum framleidis giarnan eiga ad hallda. og eingiñ umskipte ónnur æ giora þvi hann hefur oss verid hægur en eıj óiafnadarsamur á mote riettindum.

Og ad svo i sannleika er sem fyrskrifad stendur. setium vier adurnefnder menn vor jnsigli nedañ fyrer þetta opid vitnisburdarbref hvort giefid og skrifad var a Einarstodum i Reykiadal Viti et Mode[sti] dag arunı epter Gudz burd ϻ. d. lxi.

---

461. 16. júní 1561. í Djúpavogi.

Kaupbréf fyrir 19 hundr. í jörðunni Steinsvaði eystra.

AM. Apogr. 4317, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Petrs Asmundzsonar“.

Jhesus.

Þat giórum vier Asbiorn Arnason. Þordur Biornson. Steingrimur Gudmundson. og Jon Brýniolfson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi árum epter Guds burd ϻ. d. lx og eitt ár i Diupavoge j A/stfiórdum. kaupstad riettum. þar j Búdenni ϻanudaginn næstan fyrir Batolfsmesso[1]). vorum vier i hia. saum og heyrdum á ord og hañdaband þessara manna. Biarna bonda Erlendsonar og

[1] „ita extat“.

Lopts Hannes[son]ar. at suo fyrir skildu. at adurskrifadur Loptur selldi fyrskrifudum Biarna Bonda Ellendsyni hálft hid .xixc. j jordunne Eystra Steinsvadi i Kirkiubæarþingá med ollum þeim gögnum og giædum sem greindre jördu fylger og fylgt hefur at fornu og nyiu. bædi til sins og landz. Hier i móti gaf optskrifadur Biarne bondi Erlendzson þrattskrifudum Lopte Hannessyne .xxc. j fullvirdis peningum. Og til sanninda hier um festum vier vor jnsigli fyrir þetta jardarkaippsbref hvert er skrifad var [a] Ketilstaudum á Völlum a sama ári sem fyrr seiger.

---

462. 16. júní 1561. Í Húsavík.

Hans Nielsen dæmt konungs vegna að eiga forkaupsrétt að brennisteini, hundr. lesta, en þar næst Stefáni Löitz.

Ríkisskjalasafn Dana: „Island, Færöe og Grönland", nr. 37b á skinn. Fyrir bréfinu 4 þvengir auðir og eitt heilt innsigli.

Þeim godum monnum sem þetta brief sia edur heyra [senda[1]) Jon Magnusson Jon Sygurdzson Hallsteirn Eirekzson Jon Þordarson Hraffn Oddzson [Arne Þorsteinsson[1]) Sygurdur Asmundzson [Magnus Þorlakzson[1]) Gottskalk Soluason Oddur Halldorsson Magnus Þorsteinsson og Erlendur Gudmundzson Quediu gudz og sina kunnigt giorande ad arum efftter gudz burd ∞ d L xi á Manudæginn næstañ efftter Viti og Modesti dag ij Husawijk á Tiornnese á þingstad riettum worum wier ij dom neffnder af Pale Jonssyne þeim er þa haffde logligt vmbod brodur sins Magnus Jonssonar Kongz syslumannz J Þing Eyiar þinge til ad skoda rannsaka og efttter logum eitt fullnadar doms atquæde á ad leggia Huorn weg ad skyllde vm þad er ærligur mann Hans Nielsson beiddist fyrstu kaup kongdomsins vegna á brennesteine ad hafa og framlagde eitt konglig Mtt opid Signetad brief hlydande ad hans Nád bydur og byfalar ollum ad aungum vndan teknum sinum þegnum og þienaurum hier fyrir Nordan til fullra Peninga ad selia á malgudum Hannes Nielssyne huors brennestein wier haufum þar ij mot stod

---

1) Frá [bætt inn ofan við línurnar.

þa nær werandis Lyder Maelstede og birte eitt annad kongligt Maiestatis opid Secretad brief Hlydande ad konglig Hôgmectigheit vt af sierdeilis Nad og gunst hefde leyft og til latid þeim Stephan Lôttzen heiter einum hans vt reidara (þo ad oforbrotnum kongligum veniuligum tolle og audrum Herligheitum) nu þetta. L xj ár eitt skip hingad effter brennesteine ad frackta af jc lestum sem sama brief vijdar vt vysar. Og meinti greindur kaupmann Lÿder Maelstede sig og adra sina medkaupmenn vppá fyrrneffndz Stephan Leyttzens vegna einn frialsan kaupskap og einn veg somuleidis at hafa og settu þar fyrir bader Partarner vtij einn riett og dom fyrir oss fyrskrifudum monnum þo ad badum briefunum og huorstueggia Priuilegium oforbrotnum hvad riett være hier vm nu ad gudz naffne til kaulludu (sækier þess ad konglígt Maiestadt forhelldur sinne Nad oll Herligheit oforbrotin og hins annars ad Login med stauddum Endemorkum liosliga nog á vysar ad kongur. eda sa vmbodzmadur er hann þar setur. skule eiga hin fyrstu kaup á ollum varningie og audrum þarfindum huort sem helldur hafe til saulu Jslendskier eda vtlendskier menn. þo fyrir sligt verd er adrer vilia vid giefa & c.[1]) þa dæmdum vier fyrskrifader domsmenn med fullu doms atquæde ad adur greindum Hanes Nielssyne ber vppa konglig Maiestatis vegna hin fyrstu kavp á brennesteine fyrir sligt verd er adrer vilia vid giefa. og hier ij lañde hefur forn kaupsettningur á voru og mæle til geingit. sem login hier adurskrifud og konglig Maiestatis hôgmectigheits brief vt vijsar. En nær hann er vt selldur ad almugans naudþurft efter þeim kaupum sem adur eru greind. dæmdum vier Stephan Leyttzens kaupmenn ad sakalausu kaupa mega brennestein eftter riettum kaupsettningi þeim sem adur er sagdur. Samþyckti þennan vorn dom adur neffndur vm̃bodzmann Pall Jonsson og setti sitt ȷnnsigle med vorum fyrgreindra domsmanna ȷnnsiglum fyrir þetta domsbrief huort giort og skrifad var ij sama stad. deigie og are sem fyrr seigier.

---

1) Hér ætti sviginn að lokast.

463. 19. júní 1561. á Einarsstöðum.

Vitnisburðr um heilskyggni Jóns Jónssonar, sem kenndr er Steinkuson.

AM. Apogr. 619, m. h. Árna Magnússonar. „2 innsiglaþveingir hanga vid brefed, synest sem alldri hafi innsigle vid þa fest vered. Brefed er ritad ä þyckt plumpt pergament. Brefed gaf mier Syslumadurinn Ormur Dadason 1727. hafdi hann þad eignast i Flatey ä Breidafirdi" (AM.).

Suo felldan vitnisburd berum vid Þorarinn Magnusson og Starkadur Valtirsson. ad uid hofum opt sied nu ää þessu äre einn mann sem heiter Jon Jonsson. enn kienndur eda kalladur er Steinkuson. opnum oskauddum augum. og eijgi vitum vid betur eñ hann sie heilskygn sinum bädum augum. og hier eftter uilium vid sueria ef þurfa þikier. Og til sannenda hier um̃ setium vid fyrrskrifader menn ockar innsigle nedan fyrir þennan vitnisburd. huor skrifadur var æ Einarstodum i Reykiadal. ää fimtudæginn næstan fyrir Jons messo Baptista ar & c. M d lxj.

---

464. 28. júní 1561. í Kaupmannahöfn.

Konungr veitir Stefáni Löjtz, bræðrum hans og frændum einkarétt til allrar verzlunar með brennistein norðan lands á Íslandi um 12 ár, og birtir Stefán Löjtz sjálfr ágrip af bréfinu með samþykki sínu við skilmálunum.

Ríkisskjalasafn Dana, Island, Færö og Grönland, 38a, frumrit á skinni, og er innsiglið fyrir (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to.). — Síðari kafli bréfsins, þ. e. skuldbinding konungs sjálfs, er og í Isl., Færö og Grönl., Supplem. II, 35.

Jch Steffan Lötz Thue kundt. vnd bekenne vor mich. vnd ahn Stadt meyner gebrüdere. vnd Vettern der Andern Lötzen. Crafft habenden gewaltts offentlich vor Jedermenniglichen. Nach dem der durchleuchtigst. Grossmechtigst. Hochgeborne Furst. vnnd Herr. Herr Friderich der Ander zu Dennemarck. Norwegenn. Der Wenden vnnd Gotten Könnig. Hertzog zu Schleswijg. Holstein. Stormarn. vnnd der Diettmarchen. Graff zu Oldenburg. vnd Delmenhorst. mein

gnedigster Kŏnnig. vnnd Herr. auff mein vnderthenigst ersuchen. vnd anhalten. aus besonderm gnedigstem Willen. vnnd Zuneÿgung. Damit Jhre Kon. Maÿtt. vns allerseitz zugethan. vnd gewogen. gegŏnt. vnd zugelassen habenn. Alszo das wir die nechsten zwŏlff Jhar vber. von den nechst kunfftigen Ostern. des folgendenn zwei. vnnd Sechzigstenn Jhars anzurechnen. Schweuel ausz Jhrer Kon. Maÿtt. Landt Jsslandt Nordtwerts. auff vnderschiedliche Masz. vnnd Puncten ausfhueren. leutteren. vnd nach vnserem bestenn verhandlen mugen. Lauth Jhrer Kon. Maÿtt. daruber gegebnen begnadungs Brieff. Anfangendt.

Vir Friderich der Ander etcetera. Thun kundt. vnd bekennen hiemit vor Jedermenniglichenn. das wir dem Ehrenthafftenn. Vnserem Lieben besondern Steffan Lŏtzen. vnd Seinen gebruedern. Vnnd Vettern aus gnaden. damit wir Jnen zugethan. gegŏnt. vnnd zugelassenn haben. Gŏnnen. vnd laszen zu. krafft ditz vnszers offenen Brieffs di nechstuolgende zwŏlff Jhar vber etcetera. Beschluss: Welchs wir Friderich Kŏnnig etcetera. auch fur vns. vnnd vnsere Nackomen am Reich Dennemarcken. etcetera. alszo steht. vest. jn allen Puncten. wie obgemeltt. Souiel vns derenn betrifft. zuhaltenn. bey guthem glauben versprechen thun. Alles ohne geuherde. zu mehrer vrkundt. vnd Sicherheit haben neben vns vnsere Reychs Rethe. Als etcetera. Jhre Siegel hierunthen gehangen. Geschehen. vnnd geben auff vnserem Schloss Copenhagen den Acht vnd zwaintzigsten Monats tag Junij Nach Christj vnsers Erlŏsers. vnnd Seligmachers geburth jm Funffzehenhundert. vnnd ein vnd Sechzigstenn Jhar.

Als gelobe vnd gerede Jch vor mich. auch krafft habenden gewalts. meine gebruedere. vnd Vettern die Lŏtzen bey meynen wharen Wortten. vnd guthen glauben. Allem dem jennigenn mit getrewem vleyss nachzusetzen. vnd zufolgenn. was vns angezogene Kŏnnigliche begnadung jn allen Jhren Puncten gibt. vnd auszweyszt. Vnd ich will auch hieneben bey vilgemelten meynen Bruedern. vnd Vettern verfuegen. das Jhrer Kon. Maÿtt. Jnwendig dreyen Monaten von dato anzurechnen von denselbigen Sambt. vnd besondern gleycher gestalt genugsamer Reuersz Brieff vntter Jhrenn Handt zei-

chen. vnd Sigeln zu Handen gebracht werden Soll. Wir wollen vns auch jns gemein jn allem der Begnadung gemesz. vnd alszo verhaltenn. das Jhre Kon. Maytt. vnd das Reych Dennemarcken. etcetera. vnsern allerseitz vnderthenigsten getrewenn Willen. wie vns auch anderst nicht gebhuert. wurcklich zn erspurenn. vnd als vffrichtigen. Ehrlich. vnnd Rhumlich nachzusagen. jn aller maszen. als wir hinwider von Jhrer Kon. Maytt. vnd dem Reych bey diser begnadung. vnd sonst aller gebhur gehandthabt. vnd vortretten sein wollen. Ohne geuherde. Des zu mehrer Sicherheit. vnnd vhester Haltung. hab Jch diesenn Reuersz mitt eygener Handt vnderschriebenn. vnd mit meynem Pittschafft wissentlich bekrefftigt. Geschehenn. vnnd geben zu Coppenhagen den Acht vnd zwaintzigstenn Monatstag Junij Nach der geburth Christj jm Funffzehenhundert. vnd ein vnd Sechzigsten Jhar.

Steffenn Loytz

m. p.

---

465. **29. júní 1561.** **á Auðkúlu.**

Skipti á Hólseignum í Bolungavík fyrir Stóru-Borg, Stóra-Núp í Núpsdal og enn 30 hundr. í jörðum.

ÍB. 309, 8vo, bl. 149—50, Öxnafellsbók, m. h. Ara Magnússonar í Ögri, skr. ca. 1620. AM. Apogr. 1027 (ágrip m. h. Árna Magnússonar „ex orig. Sæmundar Magnussonar a Hole i Bolungarvik").

Kaup Bref wm Hol og Jardir fleiri j Bolungarwijk og Skælawijk fyrir Borg og Nwp oc xxx^c Jord fyrir nordann land.

Þad giorum vier Hælldan Einarsson oc Gunnl[a]ugur Kodransson godum monnum kunnugtt med þessu ockar opnu Breffi ad arum eptir guds burd anno 1561 ar æ Audkwlu j Swijnadal 29 dag Junij manadar worum wid j hia sæum oc heirdum æ ord og handaband þessara manna aff eirnri ælfu Arne Gijslason. eñ annari Gudrunu Þolleifsdottir ad suo fyrer skildu ad greindur Arni selldi nefndri Gudrunu Þolleifsdottir jordina Storuborg j Westurhopi j Breidabolstada kirkiu sokn fyrir lxxx^c oc jordina Stærra Nwp i Nwpsdal er liggur j Midfirdi fyrir lx^c. oc þar til loffadi greindur Arni Gudrunu Þorleiffsdottir xxx^c j jordu oc skilldi hun

hana fæ annad huertt j Hwnawatsþijngi edur j Skagafirdi jnnañ næstu .xij. mæanada an forfalla. Reiknast þessar jarder ad dyrleika hundrad hundrada oc .Lc. Selldi opt nefndur Arni tijttnefndri Gudrunu fyrrskrifadar jarder med ollum þeim gognum og giædum er greindum jordum fylgia oc fylgtt hefur ad fornu oc nyiu oc ecki er med laugum fræ komid vndan sier oc sijnum Erfingium eñ Gudrunu til eignar oc Erfingium [hennar] til frials forrædis oc fullrar eignar. Hier j mot gaff Gudrun optnefndum Arna Gijslasyni jordina Hol j Bolungarwijk er liggur j Ijsafirdi med ollum þeim smæ jordum er þar med fylgia oc tijttnefndri Gudrunu war skiptt j erfd effter faudur sinn Þolleif Palsson[1]) med ollum þeim gognum og giædum bædi til sios oc lands er greindum jordum fylgia oc fylgtt hæfæ ad fornu oc nÿiu oc eij er med laugum fræ komid. huad ad reiknast ad dyrleika .jcc. oc .lijc. vndan sier od sijnum erfingium eñ vnder greindañ Arna oc hans erfingia til fullrar eignar oc frialls forrædis. Skilldu huerutueggiu jardirnar afhendast ad næstum fardogum. eptir þetta þeirra kaup. skilldi opttnefndur Arni G[isla]-s[on] giallda[2]) Gudrunu Þolleifsdotter suo micla frijda peninga j Hvnawatsþijngi. sem Gudrun lieti Arna fæ a greindri Jordu Holi ad næstum fardogum ad auk þeirra peninga er Hols kirkia ætti. skilldi huertt þeirra Arni og Gudrun hallda þeim jordum til laga er keiptt hefdi eñ suara laga Riptt-[ing]um æ þeim er selldt hefdi. skilldi Arni þad til ef þessar optnefndar jardir er Gudrun hefdi honum selltt geingi af Arna med laugum ad hann skilldi þæ meiga ganga ad sijnum jordum Borg og Nwpi domlaust.

Oc til sanninda hier wm setium wid firnefndir menn ockar jnsigli fyrir þetta jardakaups Bref er skrifad war æ Þijngeyrum j Watsdal a sama ari deigi sijdar eñ fyr seigir.

---

466. 30. júní 1561. á Öxarárþingi.

Tylftardómr á alþingi, kvaddr af Eggert lögmanni Hannessyni, dæmir Þorleifi Einarssyni svo mikið í Krossholti,

1) Grijmsson, 309(!). 2) Tvíritað.

sem honum ber að réttum erfðum, að því áskildu, að hann vinni bókareið að því, að hann hefði ekki gefið jáyrði við því, að þessi jörð skyldi gefin systur hans.

AM. Apogr, 4690 „Ex origin. innnsiglen ero öll burtu. Originalenn feck eg hia Sira Jone Halldorssyne i Hitardal 1707" (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Oddur Thumasson. Olafur Thumasson. Olafur Jonsson. Biorn Jonsson. Gudmundur Gislason. Gotskalk Thumasson. Loftur Gudlaugsson. Þorarinn Gislason. Einar Sugurdsson. Arngrimur Jonsson. Arni Oddzson og Eyolfur Arngrimsson. svarner logriettumenn. quedio gudz og sina. kunnugt giorandi. at arum epter gudz burd ꝏ. d. lx. og j. ær: æ almenniligu Auxarærþingie æ manudæginn næstañ epter Peturs messu og Pals vm sumarit. vorum vier j dom nefnder af heidarligum herra. herra Egertt Hannissýni logmanni nordan og vestan a Jslandi. til ad skoda og randsaka[1]) og fullnadardomz atkuædi æ at leggia. um þa ækiæru. er Þorlleifur bondi Einarsson klagadi til herra Ellends Þorvardssonar. at hann hefdi halldit fyrer sier jordunni Krosshollti er liggur j Kolbeinstadahrepp. eñ Þolleifur sagdi at sier hefdi til erfda fallid epter sira Þord heitinn brodur sinn. godrar minningar. J fýrstu kom þar fram fyrir oss saugusaugn. at sira Þordur heitinn hefdi gefit sýstur sinne. Þorunni Einarsdottur. ædrgreinda jord Krosshollt. j sina heimanfýlgiu æ giftingardeigi. med upplagi og jaýrdi fýrrskrifads Þorleifs Einarssonar. huat hann oss ꝍheyrandum nei fyrir sagdi. Jtem kom þar fram j annare grein arfleislubref[1]) med tueggia manna ȷnnciglum. at Sira Þordur hefdi arfleitt dætur sinar tuær. Jorunni og Þorunni. med upplagi og jaýrdi og samþyckie Sira Jons Einarssonar. huers sæl at Gud nædi. skilgetins brodurs[1]) adur skrifads Sira Þordar og Þolleifs Einarssonar. huertt arfleidslubref at dæmt hafdi verit myndugt og logligt. Jtem j þridiu grein kom þar fram fyrir oss herra Ellindr[1]). og vændizt. at hann hefdi kaupbref fyrir þessari jordu Krosshollti et cetera. Jtem stendur suo j uorre landslagabők. at madur skal eigi mega gefa nema tiundargiöf ur

1) Svo.

sinu erfdagoszi vtan erfingiar lofi. Stendur suo og j logbokinne: eñ ef arfur vinst eigi til. þá leggi aller aptur til jafnadar. huer er meira hefr haft eñ laug votta. Jtem j fiordu grein stendur suo j logmalinu: huer hann selur audrum oheimillt. edr þad ed hann æ ecki ad laugum. þa er þad kaup ólaugligt og ad aunguo halldanda. Þvi ad heilax anda nad med [oss] til kalladri og ad suo profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vier fýrr nefndir domsmenn med fullu doms atkvædi optnefndan Þorlleif Einarsson skylldugañ ad sueria fullann bokareid. og tueir skilviser menn med honum. at hann hefdi ecki jaýrdi til gefit at þessi optnefnd jord Krosshollt hefdi Þorunni sýstur sinne Einarsdottur gefin verit. Skyldi þessi eidur vnninn. jnnan .xiiij. natta særra dagha. þadan af. at hann kiæmi heim j hierad fyrer herra Egertt logmanni edr hans vmbodsmanne. utan Þolleifur vilie fyrri vinna. og at þeim eidi vnnum dæmdum vær þrattnefnda jord Krosshollt eigñ Þolleifs Einarssonar. suo mikit j jordunni sem honum bæri ad riettum erfdum j moths vid adra logliga erfingia Sira Þordar heitins Einarssonar. og eigi hefdi haft adur fullañ hlut af arfe. og tittnefndañ Þolleif Einarson strax mega ad sier taka sagda jord Krosshollt. þar til at logligur umbodsmadur erfingia Þorunnar heitinnar Þordardottur til kiæmi. Eñ Ellindur Thoruardzson snuizt æ sinn sala. epter þui sem hann kann bivising til ad fa. Eñ Þorunn Einarsdotter eignist tiundargiauf ur fýrrsagdri jordu Krosshollti. suo framt at henni fullnist ij loglig vitni þar til. at hun hefdi henni gefin verit forordzlaust.

Samþýgti þennan uorn dom med oss adurskrifadur herra Egertt logmann. og setti sitt jnnscigli med vorum fýrrnefndra domsmanna jnsciglum fyrir þetta domsbref huertt ed skrifat var j sama stad. ære. deigi sijdar eñ fýrr seigir.

---

467. 30 júní 1561. á Öxarárþingi.

Dómr um skuldakröfur útlendra kaupmanna á hendr Þorleifi Grímssyni og Grími, syni hans, er þá voru báðir látnir.

AM. 238, 4to., Bessastaðabók, bl. 130—1 (gamalt blaðatal 100—1), með samtíða hendi Vigfúsar sýslumanns Jónssonar á Kalastöðum.

Domur um utlendra manna skulldir Anno 1561 ar.

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra. senda[1]) Þorleifur Einarson. Gudmundur Gislason. Olafur Jonsson. Loptur Gudlaugsson. Hrolfr Arngrimsson. og Jon Grimsson. suarner laugriettumenn. godum monnum kunnigtt[1]) med þessu uoru opnu brefi ad þa lidit uar [fra] gudz burd 1561 ar. næsta daginn eptir P[eturs] m[essu] og P[als] a almenniligu Auxararþingi uorum uier j dom nefndir af edlabornum herra Egirtt Hannessyni laugmanni fyrir n[ordan] og v[estan] ꝺ̃ Jslandi ad skoda og ransaka og fullnadardom ꝺ̃ ad leggia um þa skulldaheimting sem Arni Hopp kaupmadur ur Holmi. og fleiri adrir utlenskir menn haufdu til Þorleifs heitins Grimssonar og Grims heitins sonar hans. huerra sal ad gud nadi. vid Jon bonda Marteinson. huer þa uar ordinn logligur umbodzmadur greindra skullda. Jtem j fyrstu grein stendur suo j uorri landzlaga bok. Nu er sa daudr er skulld æ ad luka. eñ hinn lifir er heimtta ꝺ̃. þa kemst hann eigi til skulldar nema med uitnum. Jtem j annari grein stendr so j laugmalinu. ad menn skulu hafa laugliga uotta uid kaup sitt edur jnnsiglad bref. ad minsta kosti cirografum. Jtem j þridiu grein stendr og suo j bokinni. ad allar þær skulldir sem eidar koma til. skal eirn eyris synia. ij. tuegia. eñ .iij. þrigia. eñ þo fie sie meira. þa kemur eigi meiri eidur til eñ lyritareidur. og fyrir þessar greiner og fleiri adrar sem hier ad luta og j laugmalinu standa. ad heilagx anda nad til kalladri ad so profudu og fyrir oss komnu dæmdum uier fyrr nefndir domsmenn med fullu doms atkuædi adr greindan Arna Hopp skylldugañ ad sueria lyritareid. og .ij. skilrikir menn med honum ad þessi skulld væri saunn og obitulud[1]) og hafa þann eid unnit jnnañ .xiiij natta særra daga ad heyrdum dominum. ad Joni Marteinssyni hia uerandi edur hans lauglígum umbodzmanni og ad þessum eidi unnum dæmdum uær opp[t] nefndañ Jon Marteinsson skylldugañ ad suara þessari skulldu eñ uist eigi erligar.

Samþykti þennañ uorn dom[2]).

1) Svo. 2) Utanmáls við þenna dóm er með sömu hendi ritað nafnið „Vigfus Jon son".

468. 30. júní 1561. á Þingvelli.

Vitnisburðr um lýsing lögmála síra Sigurðar Jónssonar á alþingi.

AM. Apogr. 103, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex originali". Arni lýsir innsiglum.

Þad giorum vid Oddur prestur Jonsson og Ellendur Olafsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi. ad árum epter Gudz burd m. d. lxi á Þingvelli vid Oxará á alþingi næsta dag eptir Petursmesso og Páls. vorum vid hia. saum og heyrdum uppá. ad svo latandi bref og lögmala lysing var lesid fyrir Egert lögmanne. sem hier fyrir skrifad stendur og sira Sigurdur Jonsson liet þui þar lysa og hafdi bodit og bedit þess. Og til sanninda hier um setium vid fyrskrifader menn ockar jnsigli fyrir þetta bref er giort var á Þingvelli sama stad. dag og ár sem fyrr seigier.

---

469. 1561. á alþingi.

Alþingisdómr um rétt kvenna og ráðspjöll (ágrip).

JS. 343, 8vo., bl. 34—5, skr. ca. 1650.

Alþijngis domz jnntak vm kuenna legord.

Anno 1561 dæmde öll lögriettan ad Riettur kuenna skyllde dæmast epter þvi sem sa er madur til er misbrotid er vid. eda hann stande mann ǫ́ konu sijnne edur dottur. þa fare epter þvi sem stendur j vorre lögbok mannh. 2. cap.

Enn vm Rádspiöll fare epter þvi sem gamall vane er til. og gange alldri leingra fram. enn stulkunne má gefast j tilgiöf vr suo miclu sem almenneliga legst á mote henaar heijmanmunde j lande voru.

---

470. 1. júlí } 1561. { á Öxarárþingi.
11. júlí } 1561. { á Helgafelli.

Tylftardómr á alþingi, kvaddr af Eggert lögmanni Hannessyni, bindr enda á deilu þeirra Jóns Marteinssonar og Þórólfs Eyjólfssonar og dæmir Þórólfi Hof á Kjalarnesi, en Jóni Kolbeinsstaði.

AM. Apogr. 1265 „Ex originali Ara Þorkelssonar i Haga". Árni segir til innsigla. — Jbskj. AM. Hnappadalss. 2 (nú í þjóðskjalasafni).

Domur mille Jon Marteinssonar og Þorolfs Eyolfssonar þá hann tok ad sier Kolbeinsstadi[1]).

Ollum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Oddur Tumasson. Jon Grimsson. Olafur Tumasson. Tume Þorgrimsson. Magnus Gunnsteinsson. Eyiolfur Arngrimsson. Hrolfur Biarnason. Magnus Jonsson. Þorarinn Gislason. Halldor Þorlaksson. Biarne Einarsson og Gottskalck Tumasson kuediu Gudz og vora. kunnigt gioraudi árum epter Gudz burd M D lx. og eitt ár. a almenneligu Oxarárþingi þridiudaginn næstañ epter Petursmesso og Pals um sumarit vorum vier j dőm nefnder af Edelbornum Herra Eggert Hannessyne logmanni fyrir nordan og vestan á Jslandi. til ad skoda og rannsaka og fullnadar doms atkvædi a ad leggia huersu logliga skylldi til lykta leidazt su agreining sem var j mille Jons Marteinssonar og Þorolfs Eyolfssonar um gardinn Kolbeinstadi og gardinn Hof æ Kialarnese og adra peninga meire sem þeim til agreiningar bar. og þad sattmalsbref utvisar sem j fyrra sumar var giort. Var þad j fyrstu vor domur ad Þorolfr skylldi eignazt og ad sier taka greinda jord Hof ad næstum fardogum med ollu þui sem henne fylger og fylgt hefer ad fornu og nyiu og hun vard fremst eigandi ad. Eñ Jon Marteinsson skylldi aptur ad sier taka sinnar kvinnu vegna og hennar erfingia gardinn Kolbeinsstadi j sagdañ tima med aullu þui sem honum hefer fylgt ad fornu og nyiu og gardrinn vard fremst eigandi ad. Eñ um landskyllder og annañ avoxt sem nu fiell á j vor ed var af Kolbeinsstődum og gardzins eignum og kirkiunnar þar. þá skylldi Þorolfur eignazt meira part og minna. Eñ ad vore komanda skyllde Jon Marteinsson eignazt allar landzskyllder og ávőxt af Kolbeinsstada eignum og hialeigum. ad fráteknum kirkiunnar avexte af fridum peningum er a fellur j haust er kiemur. og svare Þorolfur Jone Marteinssyni suo felldre innstædu kirkiunnar ad vore komanda sem hann med tők. Eñ suo miclar landzskyllder sem gialldazt epter Breida-

1) Þetta stóð utan á frumritinu „manu coæva aut circiter", segir Arni.

bolstad. Gotu og Eymu þa skýlldi Jon Marteinsson svara Þorolfi fyrir sunnañ eda vestañ hvortt helldr Þorolfr villdi. og svo skulu byggingar allar standa őmakslausar til næstu fardaga. eñ hvorer fyrir sig skulu nu byggia j haust jarder og hidleigur sem hvorum gardi tilheyra og eigendur ero ad ordner. Skal greindr Þorolfr hallda sagdre jordu Hofe til laga eñ Jon Marteinsson suara lagariptingum sem gomul jardakaupsbref utvisa. Logsamdi og samþýckti þenna vorn dom adrskrifadur Edelborinn herra logmann Eggert Hannesson og setti jnsigle med vorum fýrrgreindra domsmanna jnnsiglum fyrir þetta dőmsbref huert ed skrifad var ä Helgafelle j Helgafellzsueit ä Benedictusmessu um sumarid. ä sama are og fýr seiger[1]).

---

471. [eftir alþingi 1561].

Páll hirðstjóri Stigsson flytr fyrir konungi þær greinir, er Íslendingar kæra og óska umbóta á, með athugasemdum við hverja grein, og eru þær athugasemdir án efa frá hinum æðstu stjórnvöldum.

Rikisskjalasafn Dana, Island, Færö og Grönl., Supplem. II, 27.

Thette ere de artikler som Jslenderne haffuer foregiffuet
och beklaget thennom och ere begerendis aff
Kong. Matt. et naaligtt[2]) svar.

Fórst: at mange tit och offte haffuer beklagit sig till migh at noger aff theris iorder och godtz ere komne wnder kirker och kloster somme for regenskaff skyldt och somme for andre sagher. och Kong. Matt. befalingsmendt haffuer icke willedt lade gange dom ther offuer. for thenn skyldt at högborne fórstis med saliig jhukommelsse konningh Christians breff er didt till landit kommet at alle the iorder som ere wnder stigtedt. kloster eller kirker komne. skulle ther wnder bliiffue. och ey lade ther fran komme. fordj at klosterne och kirkerne haffuer tit och offte werit forandlet[1]). at breffuene ere bort komne. som iorderne skulle med forsuaris.

1) „Under [brefid] hafa komid 6 eda 7 [innsigle] sem synelegt er" (AM.). 2) Svo.

Derfor haffuer de skreffuit Kong. Matt. till at Kong. Matt. will nadeliigenn lade same iorder och godtz. komme wnder Jslandtz lough och dom[1]).

Jtem haffuer bode lougmendene och the beste mendt wtj landit. skreffuit Kong. Matt. till och tit och offte siigh beklagit at mange whôrliige och wtilbôrliige gierninger skeer ther wtj landit som er om ketterj at sônnenn beliigger sijnn moder. broderen sijnn sôster. och fader sijnn egenn dather. och thuenne brôdre enn quinde. desliigeste andre wtilbôrliige gierninger. som skeer wtj andet och thredie ledt et cetera. Och Kong. Matt. befalingsmendt haffuer fôert[2]) slige sager wtj rette. och begeret dom ther offuer. och theris landtz loug ther intedt om formelder huadt straff sliige skall offuer gaa. Derfor haffuer lougmendene med the beste mendt begeret aff Kong. Matt. at hanss Kong. Matt. wilde naadeligenn sende rettebôder didt wtj landit huad straff de skulle haffue bode karle och quinder som fore sliige sager haffuer faldit. desliigeste huadt de skulle haffue som for sliige sager kunde falde[3]).

Jtem at giiffue Kong. Matt. til kiende huorledis enn gammell och wndt seduane haffuer werit wtj Jslandt om arffueskiffte. at huilke som rigeste ere och mest formaaersette sig indt paa godtzedt och holler thed med magt for the andre medarffuinge. att Kong. Matt. wilde naadeligen giiffue hanss Kong. Matt. breff. didt wtj landit at nar nogeñ arff kunde til falde. at ther motte omgange Jslandske loug och dom. Och ther som nogle setter sigh ther emodt och ey holle Jslandske lough. at laugmendene da med the beste mendt tilhielper och stôrker Kong. Matt. lensmandt at straffe sliige. paa thedt at ther icke skall komme nogenn oprôr eller thuedracht wtj landit[4]).

1) Utanmáls við þessa grein er athugasemd, sjálfsagt frá kanzellíinu sjálfu: huor kircker haffue heffdt thet bliffuer fast epter logeñ thij breffue ere bortte. 2) Svo. 3) Utanmáls er athugasemd sams konar sem áðr: huor nogeñ vcristelige(?) gierninger skeer skall straffes ved liffuit. 4) Utanmáls athugasemd sams konar sem áðr: huilke bônder som haffue arffue gods at skiffte skall gôre huer andre skiell

Jtem at Kong. Matt. wilde giffue it offuet breff didt til landit for almuens wandkundighedtz skyldt. at alle the breffue som loffligh och hôgborne fôrste med saliigh ihukommelsse koninngh Christian haffuer wdgiffuit skulle wedt magt bliiffue[1]).

Jtem at Kong. Matt. wilde werdis til at wide huorledis at klosterkirkerne wtj Jslandt ere saare forfaldne och ere store paa then landtz wiss aff thræ bygde och icke kunde wed magt holdis at Kong. Matt. wilde giffue et offuet breff didt til landit at de som kirkerne haffuer. lader neder tage same store forfalne kirker och opbygge andre passelige kirker aff same tymer paa thedt at de icke med alle skulle neder falle och ôdeleggis[2]).

Jtem at Kong. Matt. wilde werdis til at wide huorledis at ther er enn wed naffn Odder smidt som for nogle aar siden haffuer forseet sig och falledt wtj thedt at handt haffuer beleyet hanss egen steffdather. och biuder handt nu at wille giffue Kong. Matt. j^{c} daler om Kong. Matt. wilde naadeliigen giffue hannom thenn sagh quit och giffue hannom hanss Kong. Matt. opreyselsse breff[3]).

Jtem at Kong. Matt. wilde giffue her Oluff Hialtessen Superintendent for norden paa Jslandt hanss Kong. Matt. breff paa the tyender aff Øyefiordt och Schagefiordt syssler til skolens opholdt. som hôgborne fôrste med saliig ihukommelsse konning Christian hannom wnt haffuer[1]).

Jtem at Kong. Matt. wilde giffue de ij laugmendt ther paa landit hanss Kong. Matt. breff paa theriss besollingh. fordj at the ware nylige tilsatt fôrendt hôgborne fôrste med saliig ihukommelsse konningh Christian dôde saa at ther bleff intedt om giort hoss Kong. Matt. Dog er thennom wdt-

oc jeffned epter Jslands loug oc ingen bruge vold eller magt emod huer andre.

1) Utanmáls sams konar athugasemd sem áðr: ita. 2) Sömuleiðis: at the store closter haffue skulle tage the store forfaldne kirker ned till gaffns oc vpbygge thennom strax igen mett samme tômmer nogett mijndre. 3) eth vpreyselsse breff.

lagt paa Kong. Matt. gode behagh. och som haffuer werit tilforn laugmendt wdlagt och faait till theriss koep och besoldingh som er: Eggert Hanssen laugmandt for norden och westen paa Jslandt haffuer wtj sit koep Bardestrande syssell. Pouell Wigfussen laugmandt for synndenn och østenn paa Jslandt haffuer wtj sit koep Schog och Marker egner. at Kong. Matt. wilde giffue huer thennom hanss Kong. Matt. breff. paa theris embede och besollingh.

Jtem at Kong. Matt. wilde naadeliigenn werdis till at giiffue miigh hanss Kong. Matt. beskøttellsse breff att huess godtz gudt haffuer wnt mijn moder. miigh och mijne wmelende sysken. at thedt motte bliiffue wden klammer och thrette till gudt och Kong. Matt. wille at ieg kommer wtj landit igienn.

---

472. 2. júlí 1561. í Kaupmannahöfn.

Konungr bannar sonum Þorsteins Finnbogasonar að setja upp verð á brennisteini og býðr þeim selja þessa vöru Stefáni Löjtz eftir gömlu verðlagi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 448 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Til Thorsten Fønboessøns sønner norden paa Island.
Frederich etc.

Wiider. att efftherthij wij ere komene vdj forfaring. att siiden ethers fader er død oc affgangenn. schal i haffue paalagdt en nye beswering paa hues suoffuel. som graffuis paa ethers grund for norden paa wortt land Island. Tha bede wij ether oc wille. atthij rette ether effther att affschaffe forschreffne nye paaleg oc icke ydermere ther fore annammer end som aff arrildtz tiid bewilget haffuer werett. oc efftherthij wij nu haffue bewilgett oss elskelige Steffen Löidtzer hans brødre oc frender her effter at mue bruge thend swoffuel handel. som falder ther paa laudet for norden. tha bede wij ether oc wille. athij selger thennom for et gammeltt oc schielligtt kiøb. hues swoffuel som i haffue ther att affhendes. vden hues wij til wortt egit behoff fornøden haffue. att wij

thett mue bekomme. hvor effter i ether kunde viide at rette etc. Kiopnehaffn ij Julij anno 61.

---

473. **2. júlí 1561. í Kaupmannahöfn.**

Konungr býðr Páli hirðstjóra Stígssyni að styðja að kaupi Stefáns Löjtz og þeirra frænda á brennisteini á Íslandi, en aftra þeim sonum Þorsteins Finnbogasonar að hækka fornt verðlag á þessari vöru.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 459 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Til Pouel Stiissenn.

Frederich etc

Wor gunst tilforn. Wiid. att wij haffue vndtt oc tilladtt oss elskelige Steffen Lôitze hans brôdre oc frender her effter att mue bruge thend suoffuel handel. som ther falder for norden paa wortt land Islandt. dog vnderthaget hues suoffuel wij til wort eget behoff wille lade kiôbe. Thij bede wij thig oc wille. att thu tilsteder forschreffne Steffen Lôitzes hans brôdres oc frenders fuldmegtige att vdfôre ther aff landet. hues suoffuel hand ther for norden kiôbendis oc fangendis worder. Samledis at thu tilsiiger wore vndersotte bônderne ther ther samestedtz. at the for schielligt werd wille were forschreffne theris fuldmegtige behielpelige att nederfôre til stranden. hues swoffuel hand vdj saa maade kand kekomme. oc effterthij wij forfare. at Torsten Fônboessens sônner norden paa landett schulle haffue paalagt en nye beswering paa hues swoffuel som selgis oc vdfôris ther samestedtz aff landett oc graffuis paa theris grund ydermere end brugeligt haffuer werit vdj theris faders tiid. oc wij ther fore haffue ladett thennom tilschriiffue. at the sligt schulle affschaffe. Thij bede wij thig oc wille. at thu tilsiiger forschreffne Torsten Fonboessens sônner. at the rette thennom effter ingen ydermere besvering at paalegge eller aff same swoffuel at vpbere end som aff Arrildtz tiid haftuer werit sedwonligt. paa thet wij icke anderledis ther om schulle forforsagis at tiltencke. Kiôpnehaffn ij julij anno 61.

---

474. 12. júlí 1561. á Hólum.

Vitnisburðr Ólafs byskups Hjaltasonar um það, að við eftirleitan hans hafi móðir Jóns Þorfinnusonar lýst því, að hún mætti eigi sverja hann upp á Jón Einarssson.

AM. Apogr. 1030 „Ex pagina membraneâ authentica fra Sæmunde Magnussyne ä Hole i Bolungarvik" (AM.), frá 1565.

Svo felldañ withnisburd ber eg Olafur Hialltason superintendens Hola biskupsdæmis æd eg var prophastur j Hunauatzþingie. j v. samfelld ær fyrer wtan kuisler. j biskups Jons tijd. (godrar minningar). hafdi ec þa vij. ær wm xx^t. er ec uid þvi prophastsdæmi tok. leitadi eg optsinnis epter wid Þorfinnu Halldorsdottur. huer fader wæri ad hennar barñe Joñe Þorfinnusyne er kalladur væri. Eñ hun gaf mier þad suar ad þad giæti hun j aunguan mäta sagt. þui þeir væri iij j thii. til. Eg spurdi. Mä ecki skie ad Jon bondi Einarsson meigie eiga barnit eñ kiennir odrum af þui þu hrædist hustru Kristinu. hun sagdi. ef ec wissa þad wæri eg mætti sueria hann. helldur uppa hann eñ adra. huad ec fingia þar fyrir. skyllda ec þat giarnan giora. Er ec nu lx. æra og nockru betur. og alldre heyrt nie witad. greindan Jon Þorfinnuson j ætt suarenn uppa greindan Jon bonda. og eij weit ec hann. honum nockurñ tijma medgaungu weitt hafa huad sem huer leyfer sier ad tala. Og til sanninda hier um set ec mitt jncigle fyrir þetta withnisburdarbref. huert giort war a Holum. j Hialltadal xij^a. dag Julij ærum epter Gudz burd þusund fim hundrud lx. og eitt.

---

475. 13. júlí 1561. 1562. í Saurbæ.

Festingarbréf Halldórs Ormssonar og Þórdísar Eyjólfsdóttur.

AM. Apogr. 4694 „Ex originali biskupsens Mag. Jons Widalins. Brefed eignadist Mag. Jon epter modur sina Margretu Þorsteinsdottur" (AM.).

Þad giörum vier Þorhalle Oddzson. Gudmundur Peturs-son. Runolfur Jonsson godum mönnum kunnigt med þessu voru opnu brefe þa lidit var fra gudz burd M. D. lx og eitt

sunnudæginn næstañ fyrer Thorlaksmessu um sumared j Saurbæ a Kialarnese. ad vier vorum þar upp á heyrande og þad siáande med fleirum gódum monnum hiá verande ad Halldor Ormsson feste Þordijse Eyolfsdotter med lögleg-um festingarordum med þeim skilmála ad adurgreindur Halldor gaf fyrr nefndre Þordijse .xxc. j Saurbæ á Kialar-nese og tiu hundrut ȷ aullum þarflegum peningum. þar til talde Þordijs sier xvc ȷ Svefneyum er liggur áa Breidafirde j Flateyar kirkiusokn. ad suo fyrer skildu ad ádurgreind xxc i Saurbæ skyllde optnefnd Þordijs huorke giofum gefa nie solum selia utañ löglegum örfum epterkomendum Hall-dors Ormssonar. og ad þessum peningum samañ reiknud-um. lyste Halldor Ormsson ad fyrrnefnd Þordijs ætti vc og xl j sinn mála. Og til sanninda hier um setium vier fyrr-skrifader menn vor ȷnnsigle fyrer þetta festingarbref. huert ad skrifad var [deige og[1]) áre sidar enn fyrr seiger.

---

476. 14. júlí 1561. á Auðkúlu.

Vitnisburðr um faðerni Jóns Þorfinnusonar.

AM. Apogr. 1031 „Ex pagina membraneâ authentica fra Sæ-munde Magnussyne á Hole i Bolungarvïk", frá 1565.

Svo felldañ vithnisburd ber ec Helga Einarsdotter ad ec uar a Skagastraund wistfaust eitt ær og xx. og wıssa ec fyrer full sannindi. ad sijra Þorsteirñ heitinn Jonsson sem þa war minn husbondi tok alldre nockurn eıd af Þorfinnu heit-inne Halldorsdottur. wm̄ faderni ad sijnum syne Jone. og eij bad greind Þorfinna ædurgreindan sijra Þorsteın nockurn eid af sier ad taka ad neinu sinne þa hun þar kom ad mijnu witi. og epter Jon heitinn Einarsson lætinn. kom Þor-finna til Hauskaulldzstada. bad sijra Þorstein og mic ad leggia sier gott til so hon mætti nockut hialprædi fæ fyrir sitt barn oc þess bad ec hann lijka sijra Þorstein. heyrda ec og alldre ad Jon Einarsson hefdi nockurn tijma Joni Þor-finnusyni medgaungu weitt. ad hann væri fader ad honum. hefi ec optast heyrt tuimæli a leika edur þrennt til sagt wm

1) [Svo.

faderni Jons Þorfinnusonar. hafdi sijra Þorsteinn heitin Jonsson ecki prophastzdæmi nema þau ij ær er biskup heitinn Jon war fyrir wtañ. a medan vid worum æ Hauskaulldzstodum. hann og ec. Og þa Þorfinna kom til Hauskaulldzstada epter Jon Einarsson frafallinn. war Wigdijs Þorkelsdotter þar a Hauskaulldzstodum xij wetra gomul stulka eda xiij. og epter þessum mijnum framburdi wil ec sueria fullan bokareid ef þurfa þicker. huer ed skrijfadur [var] a Audkulu j Suinadal xiiij dag Julii arum epter gudz burd ꝏ d lxı.

---

477. 14. júlí 1561. á Auðkúlu.

Vitnisburðr um lýsing síra Ólafs Guðmundssonar, að hann gæti eigi synjað faðernis að Jóni Þorfinnusyni, því að tímana hefði svo saman borið.

AM. Apogr. 1033 „Ex pagina membraneâ authentica fra Sæmunde Magnussyne ä Hole ı Bolungarvïk", frá 1565.

Suo felldan withnisburd ber ec Magnus Þordarson. ad þa ec war uistarmadur j Ási j Watzdal. kom þar til mijn sijra Olafur Gudmundzson og sagdi til sijn wæri kominn dreingurin Jon Þorfinnuson. huern adur skrifadur sijra Olafur Gudmundzson sagdi sier hreinligañ mann lijtast. og hans moder hefdi sier hann ad syne kiendt. huar fyrer hann sagdizt ætla sig ecki þræta mega þui tijmana hefdi svo saman borit. hier epter wil ec sueria ef þurfua þicker. Og til sanninda hier um set ec mitt jncigli fyrir þetta bref huert ed skrifad war æ Audkulu j Suinadal xiiij dag Julij arum epter gudz burd ꝏ. d. lx. i.

---

478. 25./27. júlí 1561. í Húsavík. / í Múla.

Sáttargerð með síra Sigurði Jónssyni, Vigfúsi og Nikulási Þorsteinssonum annars vegar, Jóni Magnússyni og Magnúsi Jónssyni hins vegar.

AM. Apogr. 4699 „Ex originali komnum til min frä Sira Olafi Stefanssyne, eñ hann mun feinged hafa epter Biörn Magnusson. Bref-

ed er vel skrifad á kalfskinn" (AM.). Árni lýsir innsiglum. — Prentað áðr í bréfabók Guðbrands byskups nr. 332 (bls. 335—7).

Jhesus.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra sendum vier Pall Stigsson konglig maiestatis hirdstiore og hofudsmann yfer allt Jsland. Olafur Hialltason superintendens Hola biskupsdæmis. Hans Nichilsson kaupmann æ konglig maiestets skipi. Jllugi Gudmundsson. Teitur Magnusson. prestar. Þorbergvr Bessason. Þorgrimur Þorleifsson. Jon Sigurdsson. Oddur Asmundsson. Gotskalk Magnusson. Hallsteirn Eireiksson og Eireikur[1]) Gudmundsson leikmenn kuediu guds og uora. kunnigt giorande at þa lidit var fra hingatburd vors drottins Jhesv Christi. ꝏ. d. lx og i. ær .xxa. og u. dag Iulii manadar j Husavik æ Tiornese æ almenneligu hieradsþingi worum uier af greindum haufudsmanne tilnefnder og saman kallader æ at lita og fridarsattmala at giora millum heidursamligra manna. Af eirne alfu sira Sigurdar Jonssonar. Vigfusar Þosteinssonar og Nichulasar Þorsteinssonar. Eñ af annare Jons Magnussonar og Magnusar Jonssonar. sonar hans. wm þa storu ægreining og langa ækiæru Er greindur Jon Magnusson þottist hafa til nockra iardarparta er fyr greinder menn sira Sigurdur. Vigfus og Nichulas haufdu at hallda og þeim bar laugum fyrir at suara. sem uar sierdeilis partur j Grytubacka. og annar partur j Nese. liggia þær badar jarder j Haufdahuerfi. laugdu aller þessir fyrgreinder v menn sig vnder þa giord og sattmala med handsolum sem adur greindur haufudsmann og vier fyr sagder menn med gudligre skynseme giora villdu. og þeir þad hallda skylldv. fyrir sig og sina epterkomendur. komu þar fram fyrir oss beg[g]ia bref og skilrike huer vier yferskodudvm og tractierudum. Nu sæker þess at þessi klaugun hafdi j langa tima nidre leigit. Eñ þar j mote komv aunnur bref og vitnisburder og sierdeilis uitnisburdur ii manna sem heyrt haufdu Ceciliu Torfadottur þad fram bera og þvi vænast at sv iord sem hun hefdi ætt og Bergstader heiter hefdi fyrir laungu golldin uerit fyrir þessa æklaugun. hafdi

1) Svo.

og Jon bondi Magnusson þar ecki æ moti. utan honum þotte þad ecki fullt fyrir soddan æklaugun. J annare grein komu þar fram fyrir oss iii eda iiii incigladar vitnesbvrder suo latandi at opt nefndur Jon Magnusson og Þorsteinn heitin Finnbogason. gud hans sal nadi. hofdu giort giorning ȷ millum sin med handsolum at huor þeirra hefdi gefiit annan aullungis kuittan vm allt þad þeirra hefdi æ milli borit. og eckert undan tekit. hier med komu þessir sialfer menn fram. þui fovitin þa til kalladi og spvrdi hvort þeir villdv þad med eidi sanna. Eñ þeir aller þvi iatvdu. Saumuleidis virtist oss fyrir gudlig sanendi Ecki afl[1]) hafa meiga klaugun Jons vm Nespart þui oss leist fullmecktug þau bref sem sira Sigurdur hafdi fyrir þeirre iordu. Og fyrir þessar greiner hefdu vier dæmt þessar allar æklauguner[2]) Jons Magnussonar ȷ allan mata onytar ef vier hefdum þar doms atkuædi æ ætt at leggia. Eñ fyrir þann skulld. at herra fouitin uilldi þetta med frid og kiæ[r]leika allt nidur setia. Þui med hans godligre[3]) bon og vorre var hier soddan sattmali vm giordur sem hier epter stendur skrifat. ȷ fyrstv skylldi sira Sigurdur fa greindvm Jone Magnussyne fullgilldis x^c ȷ godum peningum og þeir bader brædur sin u^c huor þeirra med sama skilmala. skylldi þessir aller peningar golldner at næstum fardaugum. sogdv þessir menn þad herra fovitanvm at þeir legdi þessa peninga ut ȷ kiæ[r]leika uid hann eñ ei fyrir þann skulld at þeim þætti savnn æklaugun Jons. var þad fyrir skilit þa þessir peningar uære golldner skylldi Jon alldreie og ei hans epterkomendur upp a þessar iarder klaga. hier med skylldi opt greindur Jon Magnusson hafa brennestein ȷ þeirra namum suo micin sem hann sialfur villdi oska medan hann lifde æn bitalings. Suo og lika Magnus fyrir sig sialfan medan hann er med vinskap og er ecki ȷ moti fyrsogdum monnum. Eñ ecki fyrir fleire menn. Hier med skylldi allt klart og kuitt med ord og uerk. allt til skilit eñ eckert undan tekit. hvad þessum monnum hefdi æ milli borit til þessa dags vm allar þeirra ægreiningar. ollum þessvm. v adurnefndvm. og allra þeirra klauguner[2]) kuittar og

1) alf, Apogr. 2) Svo. 3) g^dligre, Apogr.

alldri afl[1]) hafa skylldu þeirra j milli nie þeirra epterkomendum. Hier upp a sættust aller þessir menn med hond og munn ollum oss æsiaandi. Woru vid adur greinder menn Pall Stigsson og Olafur Hialltason. forsagnarvottar at aullum adur skrifudum giorninge og satmala og aller þessir menn med ockur samþycker. Eñ huer fyrir sig af þessum .u. monnum sem sattin var æ mille giord ryfe eda riufa villdi greindan sattmala skylldi minne æru verdur epter þann dag. Og til sannenda hier um setium uid Pall Stigson konglig Maiestatis havfudsmann og Olafur Hialltason superintendens Holabiskupsdæmis ockar incigli med fyrskrifadra manna inncíglum fyrir þetta bref skrifat j Mula j Adalreykiadal xx^a og siounda dag æ sama manade sem fyr seiger.

---

479. 25. júlí 1561. á Auðkúlu.

Vitnisburðr um faðerni Jóns Þorfinnusonar.

AM. Apogr. 1032 „Ex pagina membraneā authentica fra Sæmunde Magnussyne ă Hole i Bolungarvĭk“, frá 1565.

Suo felldañ vithnisburd ber ec Hallbera Jonsdotter ad ec war wistarkona j Watzdal wm xij ar samfleytt og war ec v. af þeim æ Vndanferli hia sijra Olafi Gudmundzsyni og heyrda eg þeirra samtal sijra Olafs Gudmundzsonar og Þorfinnu heitinnar Halldorzdottur huert ed war wm son Þorfinnu Jon. Sagdi fyrnefnd Þorfinna ad sijra Olafur Gudmundzson wæri fader ad þesso sijnu barni Joni. en hann kuad sig ecki nei seigia mega. En kuad sig j aunguan mŭta wid þessu barni taka. eda nockut gott giora. fyrr eñ hann wæri ad laugum suarenn. Eñ greind Þorfinna sagdizt ecki sueria sama barñ Jon. þo hun dæie wti wnder honum. huorkie j hans ætt nie annara. Er ec nu nær lx. kona. og alldre heyrt nie vitad. tijttnefndan Jon Þorfinnuson j nockurs manz ætt suaren. Svo og weit ec Jon bonda Einarsson honum alldri medgaungu weitt hafa. Heyrda eg oc lijka tijttnefndri Þorfinnu eignadan hinn iij^a mann wm sama efni j þann tijma. Og til meire saninda hier wm. wil ec sueria

1) alf, Apogr.

fullan bokareid epter þessum mijnum framburdi huer ed skrifadur var æ Audkulu j Suinadal xx. og vta julii Anno ꝏ. d lx. i.

480. [ca. 25. júlí 1561].

Vitnisburðr um faðerni Jóns Þorfinnusonar.

AM. Apogr. 1034 „Ex pagina membraneâ authentica fra Sæmunde Magnussyne â Hole i Bolungarvīk“ (AM.), frá 1565.

Suo felldan vithnisburd ber ec Arni Gislason ad ec war heimilismadur wistfastur hia Joni heitnum Einarssyni þa Jon Þorfinnuson war fæddur og wissa ec greindañ Jon Þorfinnuson alldre kiendan Jone heitnum Einarssyne ad honum lifanda. ad hann hans son wæri. Og alldri wissa ec optnefndan Jon Einarsson honum widgaungu weita ad hann hans fader wæri. Og til sanninda hier wm set eg mitt jncigli fyrer þetta witnisburdarbref[1]).

481. [ca. 25. júlí 1561].

Vitnisburðr um faðerni Jóns Þorfinnusonar.

AM. Apogr. 1035 „Ex pagina membraneâ authentica fra Sæmunde Magnussyne â Hole i Bolungarvīk“ (AM.), frá 1565.

Suo felldañ withnisburd ber ec Jon Halldorsson ad ec war j langa tijma wndirgiefinn Joni heitnum Einarssyni. oc honum optsinnis medverandi so nær sem adrer hans dagliger þienarar. Svo oc war ockur optsinnis til talad wm̄ faderni Jons Þorfinnusonar suo drucknum sem odrucknum og sagdi hann mier j riettum sannleik og truskap ad hann wæri j aunguan máta fader ad nefndum Joni Þorfinnusyni. Og alldri willdi hann ad mijnu wite honum medgaungu weita. huorkie j ordum nie werkum. Suo og taladi ec uid Þorfinnu modur optnefndz Jons. æ sama æri er Jon heitinn Einar[sson] fra fiell. Þa spurdi eg hana huort hun hefdi ecki suarid þennan pillt. og huort hun wildi hann ecki sueria. þæ gaf hun mier þad suar ad hun hefdi hann ecki j ætt suar-

1) „Sine dato“ ritar Árni Magnússon aftan við bréfið, en setr ártalið 1561 framan á bréfið.

id. Oc hun sagdizt hann ecki sueria. Suo oc hefi ec heyrt sijdañ ec til wissa og þessi þrattnefndur madur Jon Þorfinnuson war fæddur. ætijd heÿrt leika tuimæli a wm hans faderni. Og til sanninda hier wm set ec mitt jncigli fyrer þetta withnisburdarbref efter hueriu eg wil sueria ef þurfu[1]) þicker[2])

---

482. 28. júlí 2. september 1561. á Grenjaðarstöðum.

Páll hirðstjóri Stígsson staðfestir úrskurði um Ljósavatn og úrskurðar það eign Magnúsar Björnssonar.

AM. Apogr. 109, tvær uppskriftir: a) „Ex originali Sira Olafs Stefanssonar"; b) m. h. Styrs Þorvaldssonar, og synist vera úr stóru transscripto, enda merkir Árni þá uppskrift „E". — Árni lýsir innsiglum frumritsins. — Jbskj. AM. Þing. 17 (nú í þjóðskjalasafni).

Um Liosavatn i Bardardal.

Þeim godum mon[n]um sem þetta bref siá edur heÿra sendum vier Olaf[3]) Hialltason under gudz þolinmæde biskup á Holum og Superintendens allz Hola biskupsdæmis. Sigurdur Jonsson og Jllugi Gudmundzson prestar kuediu gudz og vora kunnigt giörandi ad þá lidit var frá gudz burd ꝏ. d. lx og eitt ár xx^a^. og viij. dag Julij manadar á Greniadarstödum j Reykiadal um morgunenn þar j kirkiunne vorum vier j hiá. sáum og heÿrdum uppa ad fyrir fovitan og höfudzmannen ÿfer allt Jsland Pal Stigsson kom einn vel kendur dandi sueinn sem heiter Magnus Biörnsson. las og birte fyrir fÿr nefndum höfudzmanne Pali lögriettumanna dom med lögmans samþÿckt og þar til med annars logmans vrskurd upp á sama dom ad dæmt og vrskurdat hafdi verit Steinunne Jönsdottur modur nefn[d]s Magnusar jordeñ Liosavatn j Bardardal. epter þui sem sa domur og urskurdur vt uisar og innehelldur. hier med birte og greindur Magnus þad bref med inciglum ad hans moder Steinunn hafdi feingit honum Magnusi og golldit þessa jord fyrir þá peninga sem hun reiknadi j sama brefi ad hann ætti hia sier. Og af hofudz-

1) Svo. 2) „Sine dato" setr Árni við bréfið, en úrfærir það til 1561. 3) Svo *ab.*

mannenum ýferskodudum og forsienum þessum skilrikium þá sagdi hann ad nefndur Magnus mætti frialsliga ad sier taka fyrr greinda jord Liosavatn nær hann villdi sæker sinna brefa þui hann vildi huorki nie[1]) mætti dom og lögmanns vrskurd riufa. og ad Magnus skýlldi þessa jord Liosavatn ad sakalausu hafa og hallda meiga þar til hun være sogt[2]) af honum med logum og þar upp á hofdu þeir hofudzmadurenn Pall og Magnus handsol at. og hier epter vissum vier og vorum nærverande ad nefndur hofudzmann Pall skrifadi til Þorunne Jónsdottur á Grund sem þa hiellt greinda jord Liosavatn suo latandi bref vnder sinu signete sem hier epter skrifad stendur. og þad sama bref saum vier og ýferlásum a sama stad og dag et cetera:

Gud stýrki þig dandi kuinna Þorun Jónsdotter.

Vitid ad fýrer mig kom a Greniadarstodum einn mann sem hiet Magnus Biörnsson og spurdi mig huort hann mætti ecki taka ad sier eina jord sem heiter Liosavatn. sa eg og dom og lögmans urskurd er hann hafdi fyrir nefndri jordu. og fyrir þann skulld ad eg vil med gudz vilia þar riett til siá mins nádiga herra kongsins vegna. þa ma hann med rettu þa jord ad sier taka þar til hun verdur med lögum af honum sockt. bid eg ydur og suo tilskyllda laganna vegna. ad þier þá jord vid hann lausa latid ef þier vilied ei sidar meir þar fyrir skada bida.

hier med sieu þier gudi bifaladar.

Og til sanninda hier um setium vier fyrr skrifader menn vor jnncigli fýrer þetta bref er skrifad var annan dag Septembris á sama stad og ári sem fyrr seigier.

---

483. 29. júlí 1561. í Brekku.

VITNISBURÐR um faðerni Jóns Þorfinnusonar.

AM. Apogr. 1037 „Ex pagina membraneâ authentica fra Sæmunde Magnussyne á Hole i Bolungarvík“ (AM.), frá 1565.

Suofelldan witnisburd ber eg Olafur Oddz[son] ad ec bio á Hofi j Watzdal þann tijma er Þorfinna Halldorsdott-

1) *b;* nei, *a.* 2) „ita extat“ (i frbr. — AM.); sokt, *b.*

er fæddi sinn son. sem leingstum hefur werit kiendur Þorfinnuson. wm̄ sijna æfui. læ hun og sijna sængurlegu ꝺ̄ mijnu heimili þæ war. Lysto hennar yfersetukonur þui fyrer mier ad Þorfinna hefdi lyst j sinne sængurfaur sijra Olaf Gudmundzson sem bio æ Wndanferli. faudur ad hennar syni Joni. Suo og wissa ec fyrer full sannindi ad greindur sijra Olafur Gudmundzson hafdi giort optnefndri Þorfinnu hiæbu ꝺ̄ Backa j Watzdal. og ꝺ̄ þui æri er nefnd Þorfinna war j greindu hiꝺ̄bui. ward hun hafandi ad sijnum syni Joni. war þad og flestra manna ordtak þár j sueit og ec til wissi ad tijttnefnd Þorfinna hefdi werid frillukona optnefndz sijra Olafs Gudmundzsonar þæ hun vard hafandi ad sijnum syni Joni Þorfinnusyni. Suo og heyrda eg Jon heitinn Einarsson alldri weita medgaungu ad hann wæri fadir ad Joni Þorfinnusyni. helldur sagdi hann fullkomligt nei wid þæ eg til heyrdi. Og hier epter wil ec sueria ef þurfua þicker. Og til sanninda hier wm̄ set ec mitt jncigli fyrer þetta brief huert skrifad war j Brecku j Watzdal xx og ix dag Julij arum epter Gudz burd ꝏ. d lx og eitt.

---

484. 29. júlí 1561. á Auðkúlu.

Vitnisburðr um faðerni Jóns Þorfinnusonar.

AM Apogr. 1038 „Ex pagina membraneâ authentica fra Sæmunde Magnussyne ꝺ̄ Hole i Bolungarvïk (AM.), frá 1565.

Suo felldan withnisburd ber ec Kaar Hauskulldzson. þad ec er wppalin j Hunawatzþingie og war ec æ Mardarnupi j Watzdal wistarmadur j viij ær wm þad leiti. Jon Þorfinnuson (er kiendur er) war fæddur. heyrda ec þa haft epter hans modur. ad j sinne sængurfaur. hefdi hun lyst hann Olafsson og alldri heyrdi eg þar tuimæli æ leika fyrr en̄ epter Jon bonda Einarsson lætinn einu æri eda ijur þa sama barn̄ Jon Þorfinnuson war til Skardz færdur. hefi ec xiij wetur wm̄ xl. og hier alltijd werid og alldri vitad sagdan Jon Þorfinnuson j ætt suaren wid Jon bonda Einarsson. suo oc wissa ec fyrer full sannindi Jon Einarsson honum alldri medgaungu weita medan̄ hann lifdi. heyrda ec og adur skrif-

adri Þorfinnu eignadan hinn iij mann wm̄ sama efni sem j thii wæri thil wm̄ þetta barn̄ Jon Þorfinnuson. huer ed og nefndist Jon Steinsson suo og lijka hygg ec. ad ef Jon Steinsson lifdi nu. þa mundi monnum wirdast Jon Þorfinnuson ecki minna suip af honum hafa. helldur en̄ af hinum er hun skylldi hann kiendt hafa. Og hier epter wil ec sueria ef þurfua þicker. Og til sanninda hier wm set ec mitt jncigli fyrir [þetta] bref er skrifad war a Audkulu j Suinadal Olafsmesso hinu fyrre arum epter gudz burd ꝏ. d lxi.

---

485. 31. júlí 1561. á Munkaþverá.

Skipan Páls hirðstjóra Stígssonar um helgidagahald. (sbr. og bréf 10. sept. og 1. okt. 1561).

JS. 147, 4to., bls. 129—30, m. h. síra Jóns prófasts Arasonar í Vatnsfirði 1655. — Lbs. 65. 4to., I, bls. 55—6, m. h. Jóns dans Magnússonar ca. 1640. — Lbs. 91, 4to., bl. 41, m. h. síra Hannesar Björnssonar í Saurbæ ca. 1698. — Lbs. 101, 4to., bls. 7—8, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hitardal ca. 1720—30. — AM. 189, 4to., bl. 222—3, skr. ca. 1700. — Lbs. 67, 4to., bls. 6—7, m. h. Páls Pálssonar ca. 1867, eftir hendi síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti (s. d. & a.). Enn fleiri uppskriftir eru til af þessu bréfi. Sbr. Safn til sögu Ísl. II, 703. — Aftan við uppskriftirnar í Lbs. 91, 4to., og 101, 4to., er ritað svo: „NB þetta [sama[1]) Bref [er og so[1]) [af nýu[2]) ǻ sama are ut gefid ǻ Midgǫrdum j Stadarsveit 10. Septembris". Enn var sams konar bréf gert á Bessastöðum 1. okt. 1561.

Brief Pæls Stigssonar um̄ helgeholld [Anno 1561[3]).
[logteked 1592[4]).

Eg Pæll Stijgsson. K[ongligrar] M[aiestatis] Bijfalningsmann yfer altt[5]) Jsland. giore godum monnum kunnugtt med þessu mijnu opnu brefe. ad sokum þess ad Biskuparner hafa optlega spurtt [mig rǻda[6]). huornin þeir[7]) skillde med fara þa hinu[8]) þuerbrotnu og hardsvijrudu. lærda og leika. a mote þeirra briefum og aminnijngum sem briota kongsins ordinantiu. i þui ad þeir vilia hallda sijna gamla pavans helgedaga oc so i mote Biskupanna bode. [profastanna og prest-

1) [101; sl. 91. 2) [91; sl. 101. 3) [b. v. 101. 4) [147; sl. 65, 101. 5) b. v. 65, 101. 6) [b. v. 101. 7) 65, 101, 91; þar 147. 8) 65 91, 101,; hina 147.

anna[1]) aminningu og tilsogn. riufande so vors hæmecktugasta[2]) herra kongsins bod og skipan. og uppæ þad ad so ogudlegtt helgedaga halld. og vanbrukan christelegs frelsis mætte afleggiast er þad mijn skipan. vppæ K[ongligrar] M[aiestatis] Bijfalnijngar[3]) vegna. med godra manna ræde. ad Biskuparner. profastarner og prestarner giore þuilijkum. þriđr[4]) aminnijngar. ad þeir aflæte slijkre vanskickañ[5]) og [Guds orda nijdran. Eñ vilie þeir ecki aflǎta slijkre vanbrukan[6]). og hier bőt ǎ[7]) giora. þa sieu þeir utskufader og rekner fra [sacramente heilagrar kirkiu[8]) og samneyte christninnar. og giallde fyrir sijna ohlydne konginum[9]) fyrer huorn vj aura dag. sem vered hefur. vj aura. Eñ xij aura fyrer xij aura dag.

Jtem þeir sem Tijundum hallda. og fyrer mier er klagad ad[10]) ecki gialldest[11]) i Eijndaga og profastarner hliota offtsinnis Effter ad rijda[12]). og fæ þo[13]) ecki sieu ad slijku seker og[14]) ad fornu vered hefur fyrer sijna þriosku. og profastarner mega halfa þa sok kongenum til handa sækia fyrer syslumanne eñ hælfa sier. somuleidis og[9]) allar adrar tijunder sem ei ero ad logum golldnar i tijma. og ad huer eirn[15]) eignest sok æ sinne tijund sem ad fornu.

Jtem þeir sem hlaupa i adrar sveiter og giora sic ut til vertijdar sudur og vestur. og vilia [øngva forlijkan fyrir sinn frillulifnad og Barneign[16]) giora vid profastana[17]). þa[18]) klagist og hardlega straffest þeir[9]) af valldzmonnum[19]). edur thilskrifest mier huorier þeir eru. þuij ad[20]) soddan ogudlegtt lijferne mǎ i øngvan mæta lijdast hegnijngarlaust.

Jtem þeir sem vanbrukast med liosakveikijngum fyrir lijkneskium. hef eg bodid og Bijfalad og skipad K[ongligrar]

1) [91, 101; prestanna og profastanna 147, 65. 2) hogm- 65, 91; hðym- 101. 3) bifalnings (bef.) 101, 65, 91. 4) 101, 91; 3-, 65, 147. 5) 147, 65; vanryktan 91 og 101, en í 101 leiðrétt í: vanbrukan. 6) 101; vanryktan 65, 91, og 101 fyrst, en leiðrétt í: vanbrukan. 7) [65, 91, 101; heite bőt ǎ ad 147. 8) [65, 91, 101; sacramentenu 147. 9) sl. 91, 101. 10) 65, 101; og 147, 91. 11) 91, 101; gialldast 147, 65. 12) bijda 65. 13) sl. 91, 101. 14) sem 91, 101. 15) b. v. 101. 16) [øngvar forlijkaner fyrer sijnar frillulijfis barneigner 91, 101. 17) prestana 65. 18) þad 91, 101. 19) -mannenum 91, 101. 20) b. v. 65, 91, 101.

M[aiestatis] vegna Biskupunum þau i burt ad taka. og alla skillduga þar til ad stirkia. sierdeilis syslumenn og profasta[1]). þui slȳktt er vandyrkan[2]) effter[3]) Gudz bodordum og allri heilagri skrifft.

er þettn mȳn fullkomleg skipan oc bod effter K[ong-ligrar] M[aiestatis] ordinantiu hliodan og bȳfalnȳngu. utan þeir vilie hans hochmechtugheitum svara [viij marka briefa-brotum[4]) fyrir sȳna þriosko og ohlydne og vondzlegtt lȳf-erne og uppsætur. og skulud þier ydur aller hier effter rietta þangad til K. M. sialfur sender hȳngad sitt ȷnnciglad bref þar um̄ hliodande.

Og til sanninda hier um̄ þricke eg mitt zignet fyrir þetta bref skrifad ad Mukaþueræ þann sȳdasta dag[5]) Julij Anno 1561.

---

486. 9. ágúst 1561. í Skriðu.

Jón Magnússon lýsir því, að móðir sín hafi gefið Hvamm í Höfðahverfi þeim sona sinna, er bæri Magnúsar nafn og lengst lifði.

AM. Apogr. 4695 „Ex originali. Jnnsigli Jons Magnussonar hang-er vid brefed" (AM.).

Medur þui ath oll efasemd og tuidrægni ȷ opinberum sannleika afmaijst: þar fyrer þarfsamligtt af ollum actast og suo logtekit er at þess vegna megi menn vitna. brefa og skilrikia niotande vera. Saker þess ath miner syner opt og osialldan vnder min eẏru og anara hafa sig latid heẏra og formerkia at þeir villdu ætelia og aptur klaga ȷordina Vad fẏrer nordan fliot huoria ȷord eg keẏpte at biskup Jone Ara-syne godrar minningar fyrer ȷordina Huamm ȷ Hofdahuerfe er moder min gaf sẏne minum Magnusi þeim er þennan̄ dag lifer. og hafa þar tuo tilefne til fundit sem eru þessi ath moder min hefde giefit ȷordina Huamm þeim minum syne er eg liet fẏrst heita epter minum fodur og ecke þess-

---

1) -ana 91, 101. 2) 65; vanbrukan 147; vanryktan 91. 101. 2) 65; mote (i mote) 147, 91, 101. 4) [Brefabrotum viij morkum 91, 101, 65. 5) b. v. 65, 91, 101.

um Magnuse: þat annat tilefni ath þessi Magnus være eij heitinn epter minum fodur helldur epter sinum brodur med sama nafne et cetera. Þar fyrer mier byriar og vel sæmer slikañ neista aukañligs ellds millum min[n]a barna a medan eg lifi med timanum at slockua. Þvi j nafni heilagrar þrenningar vitna eg og yferlyse Jon Magnusson fyrer ollum heill ath heilsu og okreinktre skynseme ath moder min Kristin Eyolfsdotter gaf jordina Huamm j Hofdahuerfi þeim minum syne er Magnus heti og mins fodurs nafn bære og leingst lifde huorñ eg seige þennan Magnus vera sem þennañ sama dag lifer: Suo og medkienni eg at eg hefi þessa hennar giof sialfur samþyckt og stadfest ath þessi Magnus minn sonur skylldi eignast jordina Huamm. var eg einka erfinge min[n]ar modur og hafdi eingin min born heiman giefit edr nockrum manne giafer ꝺ́nafnad er þetta skiede. Þui hefur þessi jord Vad. sem fyrer Huamm er komiñ medur riettu verit. er og skal vera eign þessa Magnusar og hans erfingia fyrer mier og ollum minum erfingium og epterkomendum til æueñligrar tijdar. Og til sanninda hier vm̃ festi eg mitt jnsigli fyrer þetta bref sem skrifat var j Skridu j Reykiadal þann ix dag Augusti þa lijdit var frꝺ́ Guds burd M d lxj[1]).

---

487. 10. ágúst 1561. á Stað.

Síra Þorleifr Björnsson fær Gísla byskupi Jónssyni Hölustaði upp í brot sín við heilaga kirkju, og kvittar byskup hann þar með fyrir öll þau brot.

Lbs. 108, 4to., bls. 547—8, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal ca. 1730.

Annad kaupbref Herra Gisla Jonssonar fyrir Hôllustôdum. 1561.

Þad giôrum vier Jon Biarnason. Olafur Magnusson. Jon Jonsson prestar. Jon Gijslason og Jon Biôrnsson godum monnum kunnugt med þessu voru opnu Brefe. ad ꝺ́

1) Árni segir ártalið krullað, en kemst að þeirri niðrstöðu, að það eigi að vera þetta.

Stad a Reykianese laugardaginn fyrer .10.da sunnudag effter Trinitatis Anno 1561. sáum vier og heÿrdum á ord og handaband Herra Gisla Jonssonar og sira Þorleifs Biörnssonar. faldest þad under þeirra handabande ad sira Þorleifur gallt Herra Gisla Jonssyne jordena Hôllustade liggiande i Reÿkhola kirkiusokn til æfenlegrar eignar og friálz forrædis fyrer þær marghâttadar saker. sem hann hafdi i fallid hellst Anno 1559 med Ragnhillde Jonsdottur. fyrst i þrimennings meinum og þar næst i domrofe. i lofan og lausnar afbrÿgde. sem og i barneignum. og jafnvel i nockrum brest upp á sinn kennemannskap og fyrir allt þad sem Sira Þorleifur vard brotlegur. og Herra Gisle mátte yfer taka med lôgum og sÿnu embætte ad fra skildu þvi. sem kongsvalldenu tilheyrdi. Skyllde sira Þorleifur olldungis kvittur og akiærulaus fyrer Herra Gisla og ôllum hans effterkomendum. Skálholltz kirkiu formonnum.

Og til sanninda.

---

488. 19. ágúst 1561. í Glaumbæ.

Byggingarbréf fyrir Krossnesi í Eyrarsveit.

AM. Fasc. XXV, 1, m. h. síra Gottskálks í Glaumbæ, og er ritað aftan á kaupmálabréf Einars Oddssonar og Ásu Egilsdóttur frá 8. október 1480.

Krossnesbref.

Eg G[ottskalk] J[ons]s[on] k[alladur] p[restur] medkener[1]) med minv opnv brefi at eg hefi vnt og bifalat med handsolum mina jord Krossnes j Eyrasueit einvm dugandiz manne Biarna Olafzsyni j sina lifstid og epter hans dag Syne eda skiluisvm magi þeim hann uill sialfr til skicka med þessum skilmala at mier skal gialldazt arliga xviij vætter fiska j landskylld þar med suara tiundvm og odrum logskilum fyrir þessa jord og bua æ at logum. Skal hann þa jord bruka til sioz og landz sem hann sie logligr eigandi. til umbodz og medferdar mier at skadlausu þenna tima. hier med skal hann afgreida þetta skreidargialld minvm sendimanne svo sem eg giore rad til og styrkia hann sem þorf

1) o kener, hdr.

er suo at utuega mier sol til kaups. nær eg vil. vera mier hollr og trur medan gvd lofar uid lifum. Suo og hefr hann lofad at byggia Arnarhol og Spiararpart epterkomanda fyrer þa landskylld sem best hann kann orka og fiskileigr[1]) epter kugilldin. Og til sannenda hier um set ec mitt jncigli fyrir þenna giorning er framfor og skrifadiz at Glaumbæ j Skagafirdi xix dag Augusti manadar godum monnum hia uerondum arum epter gudz burd m. d. lx. j.

---

489. 27. ágúst 1561. á Kálfafellsstað.

Gérð um fjörumörk í milli Einholts og Viðborðs.

AM. Apogr. 2016, m. h. Hans Beckers.

Aullum monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Jon Biarnason. Juar Marcusson. Biarne Gudmundsson prestar Skalhollttz byskupsdæmis. Jtem Magnus Petursson. Jndridi Ketilsson og Jon Jndridason leikmenn. kuediu Gudz og sijna. kunnigt giorandi. þa lidit var fra hijngadburdi vors Herra Jesu Christi 1561 j Biarnanesi j Hornafirdi manudaginn næstan eptter 11. sunnudag Trinitatis[2]) vorum vier til bedner af H[erra] Gijsla Jonssyni superintendent Skalholltz sticktis. og Magnuse b[onda] Magnussyni ad skoda og Ransaka huertt abl ad hafa skylldi þau bref sem greindur Magnus bar þar fram vm fiorumork millum Einhollttz stadar og Vidbordz. huer fiara ad leingi hafdi fylgtt Einhollttz stad. Kom þar fyrst fram kaupbref Vigfus heitins laugmanz med hans oskauddudu hanganda jnnsigli so latanda. ad greindur Vijgfus laugmann godrar minningar hafdi selltt þessa saumu jord Vidbord med skogum og rekum. Jtem kom þar fram vitnisburdarbref med tueggia Danumanna jnnsiglum ad þeir hefdi sied og yferlesid þad vitnisburdarbref. sem til greindi skyrlig fiaurumaurk j millum Einhollttz stadar og Vidbordz. a huer fiaurumaurk ad ridit haufdu skiluijser Danumenn Þorsteinn bonde Oddsson og Siera Einar Ellendsson. og bar þar med aullu saman eptter þui sem brefid hielltt. En saukum þess ad Einhollttz stadur hafdi huorki mdldaga nie nein-

1) Svo. 2) þ. e. 18. ágúst.

ar biuijsingar a mőti þessum fyrrsaugdum brefum. Þui j Gudz nafni amen. leist oss ad fyrrgreind [jord] Vidbord skyllde hallda fyrrsaugdum Reka partti eptter þeim takmaurkum. sem fÿrrsagder vitnisburder hlioda. so framtt sem ecki finnazt aunnur bref edur skilrijke þau er þeim hrinde. Samþycktti þetta vortt ălit med oss ădurskrifadur Herra Gisle og Magnus bonde. og settu sijn jnnsigli med vorum fÿrrnefndra manna jnnsiglum vppă þetta ălitz bref. skrifad ă Kalfafellzstad i Hornafirde miduikudaginn næstañ fÿrer Bartholomei dag a sama ăre sem fÿrr seiger.

Þad giorum vier Þordur Gudmundsson. Jon Jonsson laugmenn ÿfer aullu Jslande. Gisle Þordarson suarinn landzins skrifari og Einar Eireiksson[1]) aullum monnum kunnigtt þad þesse fyrr skrifadur Domur. ord fyrer ord. var med jnnsigle Herra Gisla og annara frőmra manna. borinn og vpplesinn i laugrieftu fyrer þeim Eruverduga junckur Johan Bockholltt haufudzmanne ÿfer Jslande aullu. Saumuleidis fÿrer oss asamtt laugriettunne og ad so satt er setium vier vor jnnsigli hier nedan fyrer. Skrifad vid Auxară fÿrsta dag Julij Anno 1597.

Þetta fyrer framan- og ofan- skrifad er riett Copia af transskriftarbrefe. ritudu ă kălfskinn. hvar under fÿrrum hafa vered 4. hăngande jnnsigle. Enn nu eru eige epter nema jnnsigle Þordar lőgmanns Gudmundssonar og Gïsla Þőrdarsonar. Enn hin 2. eru burtu. Til sannendamerkis setium vier underskrifader vor nőfn og Signet hier fÿrer nedan i Skălhollte þann 2. dag Octobris mănadar Anno Christi 1712.

Þorleifur Arason.	Þordur Þordarson.
(L. S.)	(L. S.)
Þorgils Sigurdsson	Păll Hăkonarson
(L. S)	(L. S.).

---

490. **2. september 1561. á Grenjaðarstöðum.**
29. júlí 1597. í Höfða.

1) Svo.

VITNISBURÐR og staðfesting Ólafs byskups Hjaltasonar á ítakarétti Granastaða í Kinn í Hólastaðarjörð.

Bps. Hol. V, 8, frumrit á skinni m. h. síra Ólafs Árnasonar í Höfða. Læst saman við vitnisburð 29. júlí 1597. Bæði innsiglin eru dottin frá.

Granastada Brieff.

Eg[1]) Olafur Hialtason vnder gudz þolinmædi biskup a Holum oc superintendens allz Holabiskupsdæmis giorum[1]) godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi ad þa lidid var fra gudz burd. Mdlxi ar a envm attunda deigi Mai manadar a Naustum j Eyafirdi hefi ec sied oc yfer lesit med heilum oc oskoddudum jnsiglum nær hundrad 14 ara gamallt bref suo hliodandi a milli annara orda ad jordin Granastader nordur j Kinn ætti elldividartak oc skogarhogg j Holastadar jord fyrir austan fliot eñ þad stod ei huar þad væri j Holastadar jordu. Þui hefi ec nu vnt oc til latid. lofad oc leyft med þessu minu opnu brefi ad hiedan af skal sira Sigurdur Jonsson eda hans arfar eda eignarmenn Granastadar[1]) eiga þad vidartak oc skogarhogg j Hraunkotz land halft eñ j Hellnakotz land huar hann ad helmingi villdi jafñmorg hloss vr huorvm skogi arliga oc so stod j sama brefi ad jordin Granastader ætti afrett j Nat[t]faravikur aullum gelldfenadi. þar j mot skylldu Granastadamenn hallda vpp rettum gomlvm sem retta skylldi fie a haustin. Og til sanninda oc styrcktar hier vm set ec mitt jnsigli fyrir þetta bref er skrifad var a Greniadarstodum j Reykiadal annañ dag Septembris manadar anno domini M d lx og i.

Þetta sama bref sem hier er med jnnciglad af biskup heitnum Olafi godrar minningar af honum utgefit epter sialfs hans jncigludu brefs jnnehalldi um uidartak oc skogarhaugg medkennist eg Olafur prestur Arnason mig skrifad hafa ord epter ord sem hann mier skipadi oc sialfur fyrir sagdi. Oc til sanninda hier um þa jnncigla ec þessa mina medkenning sem skrifud uar ad Hofda i Hofdahuerfi þann 29 dag julij 1597.

---

1) Svo.

491. 10. september 1561. í Miðgörðum.

Bréf Páls hirðstjóra Stígssonar um helgidagahald.

AM. 238, 4to., bl. 124—5 (gamalt blaðatal 94—5), Bessastaðabók, m. h. Vigfúsar Jónssonar á Kalastöðum ca. 1570. — Gl. Kgl. Saml. 1159, fol., bls. 752—4, skr. ca. 1640. Sbr. sams konar bréf frá 31. júlí og 1. okt. 1561.

Bref um helgidaga [halld[1]).

Jeg Pall Stigsson konglig Maiestetz bifalningsmann yfer alltt Jsland giori godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefi. ad Superintendentes[2]) hafa [optt sinnis[3]) spurtt mig rada huorninn [ad skylldi med fara[4]) þa enu þuerbrotnu og hardudugu[5]). lærda og leika. moti þeirra[6]) brefum og aminningum. sem briota kongsins Ordinantiu j þui þeir uilia hallda alla sina[6]) Pauans helga daga. Og suo j moti Superintend[ent]ernis[7]). profasta[8]) og prestanna tilsaugn og aminningu[9]). riufan̄di suo uor heygmegtugasta[10]) herra[6]) kongxins bod og skipan̄. Og uppá þad ad suo ogudligtt helgidaga halld og uanbrukan kristiligx frelsis mætti afleggiast. Er þad min skipan̄ [konglig Maiestetz[11]) uegna. med godra manna radi ad Superintendentes[2]). profastarner og prestarner þuilikum giore .iij. aminningar ad þeir af lati slikri[12]) uandyrkan̄ og gudz orda nidran. og gialldi fyrir sina ohlydni konginum fyrir huern .vj. aura dag sem uerit hefur .vj. aura. En̄ .xij. aura fyrir huern .xij. aura dag[13]).

Jtem þeir sem tiundum hallda og fyrir mier er klagat ad eigi gialldast[14]) j eindaga. og profastarner hliota opt[sinnis[15]) epter ad rida og fa þo ecki. sieu ad sliku seker sem ad fornu uerit hefur fyrir sina þriosku og profastarner meiga þa sauk halfa konginum til handa sækia fyrir syslumanni. saumuleidis og allar adrar tiundir. sem eigi eru ad laugum golldnar j tima. og huer eignist sauk á sinni tiund sem ad fornu [heffur verid[16]).

1) [hölld og kirkiu skickaner 1159. 2) Biskuparner 1159. 3) [optliga 1159. 4) [fara skylldi med þá 1159. 5) 1159; hardugu 238. 6) sl. 1159. 7) Biskupanna 1159. 8) profastanna 1159. 9) aminningum 1159. 10) Hoogbornasta 1159. 11) [kongdomsins 1159. 12) þuijlijkre 1159. 13) 1159; sl. 238. 14) gialldist 1159. 15) [sl. 1159. 16) [b. v. 1159.

Jtem þeir sem hlaupa ȷ adrar sueitir. eda[1]) giora sig til uertidar. sudr edur uestr. og uilia [aunguar forlikaner[2]) ꝺ́ꞇ́ giora fyrir [sig og[3]) sinar[4]) frillulifis barna eigner[5]) uid profastana. þad klagast[6]) og hardliga strafast[7]) af ualldzmonnum edr til skrifit mier huerir þeir eru. þui suoddañ ogudligtt liferni ma [j aungvañ [mata][8]) lidast hegningarlaust.

Jtem þar sem ad er uanbrukañ med liosa kueikingium fyrir likneskium hef eg bodit og bifalat og skipat vpp ꝺ́ꞇ́ konglig Maiestetz uegna þau[9]) Superintenderner[10]) ȷ burtt ad taka og alla skyllduga þar til ad hialpa. sierdeilis [syslumennerner og profastarner[11]). Þui sliktt er uandyrkañ ȷ moti gudz bodordum og allri heilagri skriftt.

Er þetta min fullkomlig [skipan og bod[12]) epter konglig Maiestetz ordinatz[13]) hliodañ. bodi og bifalningu. vtañ þeir uilie hans [heygmegtugheit[14]) suara brefabrotum. viij. morkum fyrir sina ohlȷdni og þriosku. og[9]) uondzligtt uppsatur ȷ moti hans bodi og gudligri skipañ. Og [heila rikisins[15]) radz samþyckis. Hier meigi þier allir uita ad rietta ydr eptir. þar til ad k[onglig] M[aiestet] sialfr sendir ydr[16]) sitt ȷnnsiglat bref þar um hliodañdi.

Og[17]) til sans uitnisburdar hier um þrycki eg mitt[18]) signet[19]) nedañ fyrir þetta bref [huertt ed[20]) skrifat [uar[20]) j Midgaurdum j Stadarsueit þann 10. dag Septembris. Anno 1561[21]).

---

492. 13.–14. september 1561. á Snorrastöðum. á Staðastað.

Sáttargerð þeirra Erlends Þorvarðssonar og Jóns Marteinssonar.

AM. Apogr. 4700, m. h. Árna Magnússonar. „Originalbrefid liede mier Jon Jonsson ä Gunnsteinsstodum“ (AM.).

---

1) og 1159. 2) [aungua forlijkun 1159. 3) [b. v. 1159. 4) sina 1159. 5) eigu 1159. 6) klagist 1159. 7) straffist 1159. 8) [ecki i nockurn mäta 1159. 9) sl. 1159. 10) Svo 238. 11) [profasta og presta og syslumenn 1159. 12) [bodan og skipan 1159. 13) ordinantiu 1159. 14) [hoogmegtugu näd 1159. 15) [Rijkis 1159. 16) [sender ydur siälffur 1159. 17) b. v. 1159. 18) mijnu 1159. 19) zignete 1159. 20) [sl. 1159. 21) 1551 (!) 1159.

Forlikun mille Jons Marteinssonar og Erlends lögmannz.

Þad giorum vier Steinn Þorfinnsson og Brandur Einarsson. kongs umbodzmenn. sira Petur Arnason. Þorvalldur Einarsson. Jon Gijslason og Jon Bárdarson. med fleirum dandimonnum vidverondum. ollum og sierhvorium kunnigt. þeim er þetta bref sia edur heyra. ad vier vorum þar i hia. saum og heyrdum a ord og handsol medal Herra Ellendz Þoruardssonar. og Jons bonda Marteinssonar af annari alfu. a Snorrastodum i Kolbeinstadahrepp. laugardaginn næstan fyrer krossmessu um haustid. arum epter gudz burd M. D.c lx. og eitt ar. ad Hirdstioren Herra Pal[1]) Stigsson fyrer skildi. ad ef nefndur Ellendur Þorvardzson brygdi nockud af þeim sattmala. sem hann medur oss adurnefndum monnum. og fleirum odrum dandimonnum giordi þa a medal sagdra manna. og bref inciglad þar um utvijsar. þa skylldi greindur Jon Marteinsson mega taka sagdan Ellend til sijn. enn ad sier Kolbeinstadi. og þad Jon hefur honum i næsta ar i contragtinne lienad. medur ollu odru. sem Ellendur med farid hefur. svo sagdur Ellendur skylldi hverki þar nie annarstadar eingi rad edur neina medgiord hafa. og þessu iatadi medur ollu viliuglega optsagdur Ellendur. og sagdist þetta giarna hallda vilia medur fullnadar handsolum. Svo og heyrdum vær. ad Ellendur badzt. ad standa mætti iardabyggingar allar fyrer sunnan Hvijtá. þær sem bivijsadizt. ad Ellendur hefdi med logum og fullum handsolum bygt fyrer adurnefnda krossmessu. Jatadi Jon þesso medur þui skilordi. ad þeir ed iardirnar hefdi. være nefndum Joni holler og truer. og gylldi honum landskyllder og allar adrar aftekter ad vori komandi. svo sem i skilmalabrefinu stendur. og þesso vard Ellendur liufliga samþyckur. En þær iarder sem Ellendur hefdi ei bygt fyrer greinda krossmessu. skylldi Jon byggia edur hans logligur umbodzmann. Saumuleidis tilskildi Jon Marteinsson sijna bygging edur sijns umbodsmannz a Kolbeinstada iordum. sierdeilis a Loni og Vætekrum. Kalldarbacka og Mydal. So og lofadi Jon Marteinsson Ellendi skipaskipti. skylldi Ellendur fa skip i Loni. en Jon

1) Svo.

Marteinsson skylldi fä ad vertijd alfært skip i Selvogi medur monnum og ollum faungum. En ef þad brygdist. þa skildi Jon Marteinsson sier adgang ad skipinu i Loni. Skylldi opt skrifadur Ellendur afhenda þrattnefndum Joni viliugliga oll bref og skilriki fyrer sijnum iordum. medur ollum reikningskap skullda og inntekta. Eñ ef Ellendur brygdi af þesso. edur giordi hiedan fra nockud bulldur. krull. klamarij edur mas. þa skylldi [Jon Marteinsson][1]) Ellend til sijn taka. en rada og riegera ollu saman. og þessu iatadi med liufum vilia og fullnadar handsolum þrattskrifadur Ellendur . . . . . vissum vier adurskrifader menn þessa vera sanna rôt. meining og samtal sagdra manna i milli. Og til sanninda hier um setium [vier vor incigli] nedan fyrer þetta bref. skrifad a Stadarstad. sama är. deigi sijdar en fyrr seiger.

---

493. 14. september 1561. Í Múla.

Skipti Hóla í Fljótum fyrir Tjörn og Hraunkot í Aðalreykjadal.

AM. Fasc. LV, 7 (nú í þjóðskjalasafni), frumrit á skinni úr skjalasafni Hólastóls. Af 6 innsiglum eru nú 3 fyrir og brot af því fjórða. — AM. Apogr. 3460. — Annað innsiglað frumrit (eða uppkast) á skinni Bps. Hol. V, 9.

1561 kaupbref fyrir Tiorn og landamerkium[2]).
Tiorn og Hraunkot ȷ Adalreikiadal selur Biskup Olaf[ur][3]).
Jhesus.

Þeim godum monnum sem þetta bref sia edur heyra [sendum vier Sigurdur Jonsson. Olafur Arnason. Gudmundur Skidason. prestar. Magnus Biornsson og Magnus Kolbeinsson. leikmenn. [godvm monnum kvnnigt[4]) med þessu uoru opnu brefi at þa lidit var fra hingatburd vors drottins Jhesu Christi .M. d. lx. og .i. ær fiorda dag Septembris manadar æ Greniadarstodvm ȷ Adalreykiadal worum vier ȷ hia. savm og heyrdum æ ord og handaband þessara manna. af eirne alfu verdugs herra biskups Olafs Hialltasonar super-

1) Það, sem er hér í hornklofum, er undirstrikað hjá Árna. 2) Utan á bréfinu með gamalli hendi. 3) með hendi þeirri frá 17. öld, sem venjulega er utan á Hólabréfum. 4) [Svo.

intendens Holabiskupsdæmis Eñ af annare Jlluga prest[s] Gudmundssonar at svo fyrir skildu. at nefndur biskup Olaf[1]) selldi sogdum sira Jllvga .ii.[2]) domkirkiunar iarder er suo heita Tiorn og Hraunkot. liggia þær badar iarder ȷ Adalreykiadal ȷ Nes kirkiv sokn. Er Tiorn sogd xxc. Eñ Hraunkot xc. Er saugd halfkirkiu skyllda æ Tiorn. Er suo leiguburdur af nefndum iordum. af Tiorn .ıc. en af Hraunkoti x aurar. þar til at suara .ii. tivndvm presti og þvrfamonnum. Selldi biskupin badar iardernar med ollu[3]) þui þeim hefur fyllt at fornv og nyu [og þær mætti fremst med laugum eiga[4]) til ysto vmmerkia og med þeim ȷtolvm sem þær [eiga ȷ avnnvr lond[5]) epter vitnisbvrdvm. gonılvm brefum og maldogum. suo og millum Gardz og Tiarnar skilldi iordin Tiorn eiga epter gomlum brefum at sa gardur skylldi rada sem geingvr riett vestur vr uallargardinvm ȷ Gardi og rett vestur ȷ nup og suo selldi nv biskupin. Hier ȷ mot gaf greindur sira Jllugi biskupenvm og domkirkiunne ȷordina Hola ȷ Fliotvm ȷ Holtzkirkiv sokn sem er xxxc med ollum þeim gognum og giædvm sem greindre iordu Holum hefur fylt[1]) at fornv og nyu og sira Jllugi vard fremst eigandi at. Er suoddan leigvbvrdur [af iordunne Holvm[6]) medan hun hefur bondaeign verit malnytikugilldi[7]). og [þar til[8]) xl alner og iiii tiunder. [af jordunne Holum[8]). Eñ nu hvn er kirkiu eign er leigan ijc. þui nidur falla tiundernar. skylldi biskupen taka .vı. [kugilldi gilld[9]) med nefndre iordv og sira Jllugi avnnur .vi. gilld med hinvm iordunum at næstum fardogum. Skildi sira Jllugi þad til at sa teigur sem liggur ȷ millvm Reykiarhols og Hola og iordunne Holvm hefur dæmdur uerid at fornu og nıȷu skyllde med iordunne Holvm byggiast suo hann teldist ei med rongv vndan. Skylldi dom[10])kirkiunnar formenn hallda ȷordunne Holum til laga og ef hun yrdi æklaugvt eda hennar landeign þa skylldi Holastadar formenn til seigia sira Jlluga eda þeim hans aurfvm sem iordina Tiorn hefur at hallda og ef iordin Hol-

1) Svo. 2) Bps. 9: tuær. 3) ollnm, bæði bréfin. 4) [v. b. í Bps. 9. 5) [meiga j annara laund eiga, Bps. 9. 6) [vantar í Bps. 9. 7) malnyti, AM. 7. 8) [v. b. Bps. 9. 9) v. b. Bps. 9. 10) [öfug röð í Bps. 9.

ar gengur af domkirkivnne þa skylldi kirkian eiga og at ganga xxx^c ȷ Stockahlaudvm ȷ Eyiafirdi og[1]) skylldi þa[2]) kirkian alla Stockahladi eiga ȷ þann mata at kirkiunnar formenn gialldi erfingvm[3]) Jons heitins Einarsonar x^c ȷ fridvm peningum þui suo er fyrir skilit ȷ gomlum kaupbrefum þui iordin Stockahlader er xl^c. Suo og skylldi sira Jllugi hallda hinvm til laga. og ef avnnur eda badar gengur[4]) af þa skylldi hann eda hans arfar meiga domlaust eiga og at ganga huortt sem kirkian hefur þa helldur at hallda Hola eda Stockahladi. og eigi þa med þui moti alla Stockahladi[5]). [at hann leggi[6]) þa kirkiunne x^c. ef þau hafa uerit vte latin vid erfinga Jons heitins Einarsonar [fra kirkiunne[7]). Sagdi biskupin at iordin Tiorn mætti alldri med laugum af ganga þui þo biskup Jon hefdi feingit hana [ȷ bvrtt[7]) sira Jone heitnum Olafssyni þa mætti þad fyrir þann skulld ecki halldast at kirkiunne var eingin iord ȷ stadin sett. og hun for alldri vr kirkiunar reikningskap þvi mundi kirkian sitt eiga verda. Lysti biskupin fyrir oss at herra fovitin Pall Stigson hefdi med handsolum vid nefndan siera Jlluga samþyckur ordit um soddan ȷardaskipte at iofnvm leigvbvrde og dyrleika suo freckt sem hann mætti[8]) med laugum og þar hefdi hia verit [herra biskupin[7]) og sira Sigurdur Jonsson þui biskupenum þotti sv iord Holar nær kirkiune [fyrir hennar afgialld[9]). Skyllde huorer meiga at sier taka þær iarder er keypti at næstum fardogum.

Og til sannenda hier vm setti fyr nefndur biskup Olaf sitt incigli med vorvm[5]) fyr greindra[10]) manna inncíglum fyrir þetta bref skrifat ȷ Mula ȷ Adalreykiadal fiortanda dag sama manadar[11]). æ sama ære sem fyr seiger[12]).

---

494. 15. september 1561. í Hjarðarholti.

Dómr um kærur Henriks Gerkens á hendr Þorsteini Torfasyni.

---

1) Eñ, Bps. 9 (og breytir röð *næstu* þriggja orða). 2) þo, Bps. 9. 3) erfingium, Bps. 9. 4) gangi, Bps. 9. 5) Vantar í Bps. 9. 6) [og leggia. Bps. 9. 7) [vantar í Bps. 9. 8) mæti, AM. LV, 7. 9) [v. b. Bps. 9. 10) nefndra, Bps. 9. 11) mañadar, AM. LV, 7. 12) Aftan á bréfið í Bps. 9 er skrifuð grein úr landabrigðabálki Jónsbókar, 6. kap.

AM. Fasc. LXXVI, E, I, 1, uppskrift á pappír af 5 skjölum, er varða Henrik Gerkens, frá því skömmu eftir 1600: „Þetta er[u] vttskripter af þeim brefum sem Heinreck Gerkiens Hanzs[1]) sonar[2]) til kiemur". — Með fylgir uppskrift m. h. Hans Beckers.

Ollvm monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Oddur Tvmasson. Ormur Jonsson. Jon Grimsson. Þordur Gvdmvndzson oc Biarne Einarzson logrettvmenn. Brandur Einarzson. Jon Gvdmundzson. Arnor Arnorsson. Þormodur Asmundzson. Olafvr Helldason[3]). Avdvn Magnvzsson og Biarni Einarzson kvediu gvdzs oc sina kvnnigtt gioranndi at arum epptter gvdzs bvrd. M d sextier oc eitt ar. manvdaginn næstan epptter krozsmesso vm havzstitt j Hiardarholltti j Stafhollzstvngvm æ þingstad riettum vorum vier j dom nefnder af heidurzsherra herra Palli[2]) Stigsyne hijrstiora[2]) oc hoffvdzsmanni yffer alltt Jsland til at skoda oc at rannsacka [oc] fullnadardom æ at leggia huorzsu ath fara skylldi vm þa klogun sem Heinreck Gergenzs[2]) Hannezsson hafdi þar þa til Þorsteinzs bonda Thorfasonar j fyrstu. at hann hefdi veitt sier atfor. med flock manna. oc villiatt sla sig. oc skipat latta sla sig en hann baud log oc dom fyrir sig. oc þar epptter fangatt sig. oc lattit tackæ af sier sina penninga navdvgvm en epptter þad sem hann var lavzs. bavd hann sig vnder log. i annat sinn vid Þorstein bonda. En beidizst sinna peninga. oc fieck ecki. Nv bar hoffvdzsmadurinn þad þar fra[m] æ þinginu fyrir oss at hann hefdi skipat oc til sett syllzsumannin[2]) Steindor Finnson at kalla fyr greindan Þorstein fyrir sig æ þetta ed sama þing. oc svara logum greindum Heinreck huat syllzsumadur[2]) giordi oc hann siallfur medkiendizst j sinu afsockvnarbrefi sem þar kom fra[m] fyrir oss af hanzs hendi. þar fyrir virttizst oss hann logliga fyrir kalladur. stendur svo j vori lanzslagabock. nu ræna menn edur herria[2]) et cetera. en þad er hernadur. ef menn tacka menn edur fie manna af þeim naudugum et cetera. En huor sa sem j landi vill vera. af þeim. færi apttur þad er hann tock. oc bætti[2]) fullrietti þeim er fyrir ran oc hernadi vard en kongi .x. merckur eda fari vttlæggur. Þui fyrir þessar greiner. edur adrar þær sem hier at hniga

1) sanzs, hdr. 2) Svo. 3) Svo; líklega = Hellgason.

oc j logmalinu stañda og at heilax añ[d]a [nad] til kalladri. at svo profvdv oc fyrir oss komnu. dæmdum vier ſyr nefnder domzmenn med fullu domz atkvædi ſyr greindan Þorsteiñ skÿlldvgan appttur at færa alltt þad hann tok edur taka liett oc fęra til sÿllzsumannsinzs heimiliz Steindorz Finnssonar at heÿrdvm domnum og svo dæmdum vier greindan Heinreck skÿlldvgan at leida ij loglig vittni epptter sinum frambvrdi at hann hefdi ovilivgur af lagt sina peninga med ollu. Skÿlldi þessi vittni leidd vera jnnañ manadar særa daga. Eñ at þeim vittnum leid[d]um þa dæmdum vier titt nefndañ Þorsteiñ skÿlldvgan at giallda þratt nefndum Heiñreck hallfa fiordu mork j fullrietti oc vtt greitt epptter þui sem bock vtt vizsar. at næstum fardogum oc færa þetta til sÿllzsumannzsenzs heimiliss. Eñ kongi x merkur j godum peningum oc skullu[1]) golldnar at Jonzsmesso baptiste. Eñ ef Heiñreck fiellizst þessi vittni þa skÿlldi Þorsteinn Thorfasoñ leida ij loglig vittni at hann hefdi aungua peninga af greindum Heiñreck teckit edur tacka latid. Skÿlldi hann sacklavs þar vm. Eñ væri þetta ſyr greiñd[t] sackfelli ecki golldtt j eindaga sem adur skrifat steñdur þa skÿlldi sami Þorsteinn vtlægur epptter þui sem logbock vtt vizsar.

Og til sanninda hier um samþÿckti med oss þena vorn dom adur skrifadur hofvdzmann oc setti sitt signet med vorum ſyr greindra domzmanna jnsiglum fyrir þetta domzbref huortt skrifat var ꜳ Hvaneÿri midwickvdaginn næstan epptter krozss[m]esso[2]) æ sama ari oc ſyr seier.

---

495. 1. október 1561. á Bessastöðum.

Bréf Páls hirðstjóra Stígssonar um helgidagahald.

AM. 242, 4to., bl. 202—3, bréfabók Guðbrands byskups, og er þetta skrifað ca. 1570. Prentaða bréfabókin nr. 383. — Thottssafn 596, 8vo., bl. 9—10, skinnbók, skr. ca. 1570—80. — ÍB. 309, 8vo., bl. 72—4, skr. ca. 1600—1620. — Skjalabók þjóðskjalasafnsins í fol., bl. 182b, skr. ca. 1600, fellir niðr upphaf bréfsins (= b). Hér er bréfið dagsett á Bessastöðum „1. Octobris Anno 1563“, og svo er og í Lbs. 10, fol., bl. 94, skr. 1632—4; enn fremr í uppskrift frá ca. 1750 í JS.

---

1) Svo. 2) þ. e. 17. sept.

64, 4to., bls. 204—6. Er það þó líklega fremr misskrift, heldr en að bréf þetta hafi þá verið ítrekað. Samanber sams konar bréf frá 31. júlí og 10. sept. 1561.

Bref Pauls Stijgssonar vm helgiholld og adra pǻpiska vijsu.

Eg Pall Stijgsson konglig[1]) Maiestatis bijfalningsmann yfer alltt Jsland giori godum monnum kunnigt med þessu mijnu opnu brefi ad[2]) bæder Superintendentes[3]) hafa oftsinnis [spurtt mic[4]) ræda huernin þeir skýlldu med fara þæ hinu þuerbrotnu [og[5]) hardudigu lærda og leika ȷ mot þeirra brefum og aminningum sem briota [vors nadugasta herra[5]) kongsins ordinantiu[6]) [ȷ þui ad[7]) þeir uilia[8]) hallda sijna gamla[9]) pauans[10]) helga daga og so ȷ moti Superintendentanna[11]) bodi. profastanna og prestanna tilsogn og aminningum[12]). Riufandi so vors heygmectugasta[13]) [herra kongsins[14]) bod og skipan. og nu[15]) vpp æ þad ad so[16]) ǿgudligt helgra daga halld og vanbrukan kristiligs frelsis mætti afleggiast. [er þad[17]) mijn skipan vppa konglig Maiestatis vegna med godra manna rædi ad Superintendentes. profastañer og prestañer giori þuilijkum[18]) þriar aminningar ad þeir aflæti þuilijkri[19]) afdýrckian[20]) og Gudz orda[21]) nidran. Eñ vilie þeir ecki aflæta og hier bǿt ǻ giora þæ sieu þeir vtskufader og frætekner Sacramenti[22]) heilags alltaris[23]) og samneýti kristninnar og gialldi konginum fyrer sijna ǿhlydne fyrer huorn vj aura dag sem verid hefur vj aura. Eñ xij aura fyrer huorn xij aura dag.

Jtem þeir sem tijundum hallda og [fyrer mier er klagad ad eij gialldist[24]) ȷ eindaga og prǿfastañer hliota[25]) oftsinnis efter ad rijda. [og[26]) fæ þo ecki[27]). sieu ad slijku sek-

1) 596, 309; k. 242. 2) Þad, útstrikað í 242. 3) -tarner 596, 309. 4) 596; menn 242; ef mier spurtt 309. 5) [b. v. 596. 6) ordv 596. 7) [Jtem 309. 8) b. v. 596, 309. 9) sl. 596, 309. 10) setninga ok pauans b. v. 309. 11) Biskupanna 309. 12) 596, 309; aminningu 242. 13) 596, 309; Heij- 242. 14) [herra oc kongs 309. 15) b. v. 596, 309. 16) svodan 596. 17) [þad er *b* (og hefst hér). 18) 596, 309, *b*; þuilijkar 242. 19) slikre 596, 309, *b*. 20) 242; wandýrkan *b*; uandbrukan 596; vanbrvkan 309. 21) ordz 596. 22) sacramentvm 596, 309. 23) [heilagrar kirkiv 596, 309, *b*. 24) [ecki gialldast 596. 25) verda 596. 26) [b. v. 309, *b*. 27) [sl. 596.

er sem ad fornu verid hefur fyrer sijna þriotzsku og profastarner[1]) meiga þæ sok halfa konginum[2]) til handa sækia fyrer syslumanni[3]). Somuleidis og allar adrar tijunder sem eij eru ad logum golldnar [j tijma[4]) ad huor eignist sôk æ sinne tijund sem ad fornu.

Jtem þeir [menn[5]) sem[6]) hlaupa j adrar sueiter edur[7]) giora sig vt til vertijdar sudur eda vestur og vilia [onguar forlijkaner[8]) giora fyrer [sijnar frillulijfis[9]) barneigner vid profastana. þad klagist og hardliga straffist af waldsmanninum[10]) eda tilskrifist mier huerier[11]) þeir eru. þuiat soddan ogudligt lijferni mæ j onguañ mæta lıjdast hegningarlaust.

Jtem þar sem er[12]) vanbrukan med liosakueikingar fyrer likneskium hefi ec [boðit og[13]) bijfalat[14]) [og skipad[15]) konglig maiestatis vegna Superintendentunum[16]) j burtu ad tacka og alla skyllduga þeim þar til at[17]) hialpa sierdeilis syslumennina og profastana. þuiad slijkt [eru vandyrckaner[18]) ȷ moti Gudz bodordum og allri[19]) heilagri skrift. er þetta mijn fullkomlig skipan og bod efter konglig Maiestatis ordinantiu[20]) hliodan og bijfalningu. vtan þeir vilie suara hans heıȷgmectugheit brefabrotum viij morckum fyrer sijna þriotzku og ohlydne og vondzligt vmsætur[21]) j moti hans bodi og Gudligri skipan og heidarliga[22]) ʀijkisins ræds[23]) samþycke[24]). Hier meigi þier aller vita ad[25]) rietta ydur efter. þar til ad K. M. sender ydur sialfur sitt innsiglat bref þar um hlioddanda. Og[26]) til witnisburdar hier vm þryckie eg mitt signet vppæ[27]) þetta bref. Skrifad æ Bessastodum primo die Octobris Anno Dominj 1561.

---

1) profastana *b*. 2) kiennimonnum 596. 3) 596, *b*; -mann 242; sl. 309. 4) [ȷ eindaga oc ʀiettan Tiima 309; sl. 596. 5) b. v. 309. 6) b. v. 596, 309, *b*; [sl. 242. 7) 596, 309, *b*; og 242. 8) [aungua forlikan 596. 9) [sinn frillulifnad edur 596. 10) -maununum 596. 11) huadan 596. 12) 596, 309, *b*; sl. 242. 13) [596, 309; bedit 242. 14) sl. 309. 15) [sl. 596. 16) Biskupunum 309. 17) 596, 309, *b*; sl. 242. 18) [er uandyrkan 596; er vanbrwkann 309. 19) sl. 596. 20) ordv 596. 21) vppsatur 596, 309. 22) 596; heilu 142; heilum 309. 23) *leiðr.*; rædi 242; raadum 309; sl. 596. 24) sl. 309. 25) 596, 309; og 242. 26) b. v. 596. 27) sl. 696, 309.

496. **7. október 1561.** **í Segeberg.**

Konungr endrnýjar griðabréf Torfa Sigfússonar, er faðir hans hafði veitt honum.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 6, 506 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 372, 4to., bls. 533, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Pouel Stissen fick breff som effther følger.

Frederich thend anden etc.

Wor gunst tilforn. Wid. at thende breffuisere Torbe Sichfussen haffuer beret for oss. huorledis at hans karl wed naffn Haldan Toraressen nogen tiid siden forleden er kommen for skade oc forschreffne Torbe Sichfussen offuer uerrendis ihielslaget en prestmand. huor fore forschreffne Torbe Sichfussen haffuer optinget til Eggert Hanssen thend tiid stormectige. hogborne førstis. wor kiere herre faders salige oc hoglofflige ihukommelsses foget. oc ther paa forhuerffuit hogmelte. wor kiere herre faders frede breff. oc beklager. at the geislige ther paa wort land Island emod hogmelte wor kiere herre faders breff wille giøre hannom hinder paa sin fred aff thend orsage. at samme breff vdtrockeligen icke formelder. at thet waar en prestmand. som bleff ihielslagen. som hand siger oc thu ydermere haffuer at forfare aff thende hans jndlucthe suplicatze. Thij bede wij teg oc wille. at thu ther om forfarer leiligheden. oc efftherthij thend mands naffn. som bleff ihielslaget. findis vdj samme breff. dog thet icke formelder. at thet wor en prestmand. at thu tha haffuer flittig jndseende mett. at forschreffne Torbe Sichfussen emod hogmelte wor kiere herre faders breff icke forhindris eller giøris nogen forfang. Datum Segeberg thend vij dag octobris aar etc. mdlxj.

---

497. **12.—18. október 1561.** **á Auðkúlu.**

Guðrúnu Þorleifsdóttur dæmt umboð barna hennar og Egils Jónssonar.

AM. Apogr. 4697, m. h. Páls Hákonarsonar „Ex originali Hlidarend. funum til stőrskiemda, so ad allt þad er burtu sem hier er und-

erstrikad[1]), og þar fyrer utan er þetta bref vida i sundur trosnad. Þő vard þad lesid ad frã teknu þvi sem under er strikad[1])". Öll (7) innsiglin voru dottin frá.

Domur um̃ umbod Gudrunar Þorleifsdottur og hennar barna[2]).

Ollum monnum sem þetta bref siã edur heyra. senda Einar Sigurdsson . . . . . [son]. . . . . . . [son]. . . . . . [son]. Gudmundur Einarsson og Jon Þorlaksson kvediu gudz og sina. kunnigt giorande. þã lidit var [frã hingatburd vors herra Jesu Christi M. d.] lx og [eitt ar[3]) . . . . dagenn f]ÿrstañ i vetre i Bőlstadahlid ã þingstad riettum. vorum vier i dőm nefuder[4]) af heidu[rli]gum manne Þorm[ode bonda] A[rasÿne kongs umbods]manne [i Hunavatnsþi]ngi ad skoda og rannsaka og fullnadardőm ã ad leggia. hver med laugum ætte ad hafa um̃bod barna Gudrunar Þorleifsdőttur. eñ brődurbarna sira Gottskalks Jonssonar. þvi hann badzst þar ãlita um̃ og fulls doms atkvædiss. Eñ med þvi ad svo stendur augliosliga skrifad i vorre landzlagabok: Ef sã madur andast. er hann ã baurn i őmegd. þã skal sã veita vord baurnum og fie sem arfue er næstur hvort sem fiãrhalldzmadur er kallmadur eda kona. J annare grein stendur og svo i vorre landzlagabok: Kost ã erfinge ad hallda őmaga eÿre. þő hann eige minna fie eñ őmagnum ã. ef mőnnum virdist hann őhættur skulldunautur. J þridiu grein helldur og svo textinn: þã er full varsla[5]) er madr ã suo mikid fie sem őmagenn ã. Og saker þess vier vitum fÿrer full sannende. ad ạdurskrifud Gudrun Þorleifsdőtter hefur fie og fullar vordslur fÿrer umbodi ődurgreindra barna og er þar med moder skilfeingin. vissum vær og fÿrrsagt um̃bod med aungum spiollum farid hafa. Þvi ad heilags anda nãd tilkalladri. og ad svo profudu og fyrer oss komnu. dæmdu vær med fullu dőms atkvæde fÿrer þessar greiner

---

1) Hér í hornklofum. 2) „Þetta stendur utan ã brefinu, ritad med hende Arna Gislasonar ã Hlidarenda". 3) „ãrstalid er burtfuid, ad frãteknu *lx og*. Þad er skirt. Eñ utan ã brefid hefur einhver ritad þess ãrstal *1561.* őefad þã brefed hefur allt læsilegt verid, og er valla um̃ ad efast ad ãrstaled eige so ad vera". 4) þ. e. 11.—17. okt. 5) vardsla, og strikað í *d*-ið.

og allar þær adrar sem i laugmálinu hier ad hniga. optskrifadri Gudrunu Þorleifsdóttur vel og ad riettu hafa meiga um̃bod tittnefndra barna.

Samþÿckte þennañ vorn dóm ádur skrifadur valldzmadur Þormodur Arason. og setti sitt innsigle med vorum fyrr greindra manna innsiglum fÿrer þetta domsbref. hvert skrifad var á Audkulu i Svïnadal á sama áre. deigi sidar eñ fÿr seiger.

---

498. 31. október 1561. á Grund.

Ólafr byskup Hjaltason kvittar Þorstein bónda Guðmundsson og Þórunni Jónsdóttur um reikningsskap Grundarkirkju.

Gömul uppskrift frá ca. 1595 meðal Grundarskjala í þjóðskjalasafninu. Guðbrandur byskup ritar á: „lxi. eg hygg þetta datum rangt. giætid ad. Sendit mier þetta aptur. med odru. G[udbrandur] Th[orlaks]s[on]". — Máldagabók Ólafs byskups Hjaltasonar í þjóðskjalasafni, bls. 45 (= *b*). — AM. Apogr. 258 m. h. Grunnavíkr-Jóns. — AM. 255, 4to., bls. 272—4.

Grundar kirkiu reikningur[1]).

Eg Olafur Hialltason vnder gudz þolinmædi biskup á Holum og svperintendens Holabiskupsdæmis giore godvm monnum kvnnigt med þessv minv opnv brefi. ad arvm epter gudz bvrd. m. d. l. xj. a Grvnd ȷ Eyiafirdi. sidasta dag octobris manadar. kom fyrir mic ærligur og velbvrdvgr dandimann Þorsteinn bondi Gvdmvndzson med sinne heidarligri hustru hvstrv Þorvnne Jonsdottur þess efnis og erendis at þav badv mic á at lita oc skoda þann reikningskap sem til heyrdi kirk[]vnne at fyr nefndre Grvnd. hver at j langa tima hafdi eij[2]) sua klarliga verid giordur sem þeim þotti þorf krefia. Eñ vier vorvm þar vid stadder ȷ biskupsbadstofvnne á Holvm. þa at verdvgvr herra biskup heitinn Jon Arason milldrar minningar taladi vm þenañ[3]) reikningskap vid Jsleif heitinn bonda Sygurdsson. var þa sett fyrir kirkivnar reikning[sskap[4]) þann enn gamla. ȷordiñ Finnastader fyrir xxxx^c. Eñ [nu[4]) vpp á nytt hefur adr greindr Þorsteinn

1) Vm Grund i Eyafirde hefur herra Olafur skrifa latid *b*. 2) eigi *b*. 3) þann *b*. 4) [b. v. *b*.

bondi og hvsfrv[1]) Þorvnn sett kirk[i]vnni ȷ sama reikningskap x malnytv kvgilldi. þar til hafa þav golldit kirk[i]vnni avll alfær messvklædi. med silkihockli gvllsavmvdvm rosvm oc chorporalshvse[2]). hver ed mier med odrvm heidvrzprestvm oc godvm monnvm virttist god vıc oc þar til ij dalmadicvr af silki. med gvllofnvm spiallda lesivm fyrir onnur vıc. þar til messvbok fyrir ijc. þar[3]) til hafa greind hion lofad at giallda kirkivnne alltarisklædi og brijkarklædi. verdur þetta þa allt saman reiknod god xijc[4]). Hier til hafa greind hion og lofad at giora vpp alla[5]) hofvdkirk[i]vna. med soddañ forme sem allareidv er[6]) vpp giord vtbrotiñ at ytra þaki og ȷnnra og til logdvm iij glergluggvm. Eñ af þui at reikningskapurinn hefur ecki verid svo klarliga saman reiknadur. þa hofvm vier þo at[7]) heilax anda nad til kalladri. soddañ sattmala ꝺ́ꝺ. giortt med godra manna vitordi at nær kirkiañ verdur algiorliga vpp giord sem adur stendur skrifad oc þa sidan vird med ollvm kostnadinvm. mvni hon skadlavs at sinum reikninge gomlvm og nyvm sem til fallid hefur hier til. og at þessv holldnv ɢiorec[8]) og gief allañ adur greindan reikningskap forñañ og nyañ klaran oc kvittan fyrir mier oc ollvm minvm logligum epterkomendvm Holadomkirkiv formonnum epter þui biskupligv valldi sem ec hefi af gudi minvm herra og kongi og þui opnv ȷnciglvdv brefi sem hann hefur mier vpp ꝺ́ꝺ. mina biskupliga stiett þar vth giefit. þar med gief ec adur greind hion Þorstein bonda oc hvsfrv[9]) Þorunni kvitt og akiærvlavs vm adur greindan reikningskap og alla þeirra epterkomendur. Og til sanninda hier vm set ec mitt ȷnsigle fyrir þetta bref skrifad ȷ sama stad og dag sem fyrr seigier.

---

499. 31. október 1561. á Grund.

Ólafr byskup Hjaltason kvittar Þorstein bónda Guðmundsson fyrir reikningsskap Grundarkirkju og Ljósavatnskirkju, svo og um allt það, er hann hefir opinberlega mátt brotlegr verða við heilaga kirkju.

1) hustru *b.* 2) hus *b.* 3) hier *b.* 4) xv, *b.* 5) v. b. *a.* 6) svo *a*; eru *b.* 7) af *b.* 8) svo *a*; giori eg *b.* 9) hustru b.

Eftir uppskrift frá ca. 1595 meðal Grundarskjala í þjóðskjalasafninu. — AM. Apogr. 238.

Þad giore ec Olafur Hialltason svperintendens Holabiskupsdæmis godvm monnum kvnnigt med þessv minv opnv brefi oc medkiennist at Þorsteinn Gvdmvndzson hefur giort mier glavggvañ reikningskap vegna Grvndar kirkiv ȷ Eyiafirde vt af hennar ȷnstædv portione og mortialis[1]) sem̄ fallid hefur sidañ hann atti mier reikningsskap med fyrsta at svara vegna Grvndar kirkiv. Hier med hefur og fyr greindur Þorsteinn bondi Gvdmvndzson riettañ reikningskap giort mier vegna Liosavatns kirkiv af þui portio og. mortiarvs[1]) og þeim peningvm sem þar hefur matt vnder kirk[i]vna falla oc honum hefur borid oss at suara sidañ Þorsteinn Gvdmvndzson atti fyrst med at giora vegna Liosavatns[2]) kirkiv. Þui giore eg og gief eg opt nefndañ Þorstein Gvdmvndzson avldvngis kvittan og akiærvlavsan fyrir mier oc ollvm minvm epterkomendvm domkirkivnar formonnum vm allan fyr greindañ reikningskap vegna Grvndar kirkiv og Liosavathz kirkiv oc suo allt þad hann hefur matt opinberliga brotligur verda vid heilaga kirkiv oc mic og hann hefur att oss at svara. hier med fvlla fiesekt vppborid sem oss vel anæger oc so framarliga Þorstein Gvdmvndzson kvittan giefid sem ec ma fremst med lavgvm gefa at ollv til teknv eñ ongvo fra skildv. Og til sanninda hier vm sei ec mitt ȷncigli fyrir þetta kvittvnarbref. skrifad ꜵ Grvnd ȷ Eyiafirde sidasta dag octobris manadar anno domini 1561.

---

500. **2. nóvember 1561.** **í Miklabæ.**
7. janúar 1562. **á Hólum.**

Kaupmálabréf Jóns Björnssonar og Guðlaugar Þorgilsdóttur.

AM. Apogr. 4320, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Petrs Asmundzsonar“.

In nomine domini Amen. Lystist og stadfestizt svo fellldur kaupmali j millum heidarligra manna af einne alfo Jons Biornssonar eñ af annare Gudlægar Þorgilzdotter[1]) ꜵ Holum

1) Svo. 2) misskrifað: vättſs.

j Hialltadal xiij. dag jola[1]) árum epter Gudz burd M. d. lx og tvö. J fÿrsto taldi sier greindur Jon lxc til kvonarmundar xxc. j sinn mődurarf. og svo þad sem fader hans og broder hofdo honum til lagt. Jtem xxc. jörd er biskup Olafur sagdist vera vitnismadur at Biarni bondi Ellendzson frændi hans hafdi honum lofad a alþingi. svo og taldi hann sier sialfur xc. eñ optnefndur biskup Olafur lofadi at styrkia hann um onnur xc. og þar skylldi honum ecki bregdast j möguligo tőmi og utgialldi. Hier i mot taldi Þorgilz prestur Sigurdsson dottur sinni nefndre Gudlaugo lxc. at til skildre xijc. jörd med .xvj. malnytu kugilldum. xijc. j friduñ peningum .xxc. j silfri. Skylldi fyrnefndur Jon gefa tijttnefndri Gudlaugo kvinno sinni úr sijnum[2]) lxc. fiordungsgiöf og lögiöf. Hier til villdi adurnefndur sira Þorgilz Sigurdzson til meiri sæmdar sinne dottur. þrattnefndre Gudlavgo auka vid hennar fie .xvc. at auk hennar lxc. svo at máli hennar ÿrdi niutiu c. For þesse giorningur fram fyrst a Mycklabæ i Blöndohlijd sunnodaginn næstan epter allra heilagra messo um haustid fyrer. eñ sijdañ fullgiørdur á þeirra ádur nefndum Brullaupsdeigi. Hier epter festi optnefndur Jon þrattnefnda Gudlaugu sier til eigiñkono. epter Gudz lögum og lögbokarinnar orduñ. var optskrifadur biskup Olafur forsagnarvottur j bádum adursogdum stödum fyrir öllum þessum giorningi. Eñ festingar og Brullaupzvottar. Sira Þorsteinn Hallsson Holastadar Radzmann. Jon bondi Grimsson. Olafur bondi Tumasson og Grimur Einarsson og settu sijn jnsigli med þrattskrifadz biskupz Olafz jnsigli fyrir þetta kaupmalabref. hvert ed skrifad var j sama stad og áre deiginum sijdar eñ fÿrr seiger.

---

501. 7 nóvember 1561. í neðra Skarði.

Jarðaskiptabréf, og er hálfu Hurðarbaki skipt við Skógum í Flókadal.

AM. Apogr. 4698, m. h. Árna Magnússonar eftir frumriti á kálfskinni, og er uppskriftin staðfest í Skálholti 23. dec. 1711 af Árna

---

1) þ e. 6. jan. 2) AM. vill bæta við: peningum.

Magnússyni, Þorleifi Arasyni, Ormi Daðasyni og Þorgils Sigurðssyni, „Originalenn á nu (1711) Þordur Vigfusson á Eyre i Svinadal i Saurbæiar kirkiu sokn“.

Þad giorum vier Gudmundur prestur Einarson og Berþor Jachobson godum monnum kunnigt. med þessu ockru opnu brefi. ad þa lidid var fra gudz burd .m. d. lx. og .j. ar a fimtudagin næstan fyrir Marteinsmesso um haustid[1]) a nedra Skardi i Leirársveit vorum vid i hia. saum og heirdum a ord og handaband þessara manna. af eirne alfu Jons Grimsonar. en Einars Oddssonar af annare. faldist þad og skildist i og under þessara fyrrskrifadra manna handabandi. ad greindur Jon Grimson selldi greindum Einare Óddzsyni alla halfa iordina Hurdarbak er liggur i Reykholltz kirkiu sokn i nyrdra Reykiadal. xijc. ad dyrleika. med ollum þeim gognum og gædum sem greindre halfre iordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyu. epter þvi sem hann vard fremst eigandi ad med logum. undan sier og sinum erfingium. en under optnefndan Einar og hans erfingia. i þau mid mork sem adrar iarder eiga i moti henne. sem er Deilldartunga. Gróf. Sturlureyker og Skaney og Melaskord. J fyrstu afhenti Sira Jon Jonsson Sira Þordi Gudmundsyni sionhending ur kletnum sem stendur a milli Grafar. Hurdarbaks og Deilldartungu. og i Barnadal. ur Barnadal i Midzaptansvorduna fra Hurdarbaki sem stendr ut i stopunum. ur vordune og sionhending i grœfina sem gengur fram i Hvitá. ur fyrr sogdum klett er og sionhending upp a fellid sem votnum hallar og austur epter fellinu i grastein þann sem stendur austur i sockunum. ur steininum sionhending i læk þann sem fellur fyrer vestan Melaskord og ut i Hvitá. þar med handsaladi optnefndur Jon bondi tittnefndum Einare allt þad fe halft sem fyndist i fyrrsagdri iordu Hurdarbaki. a millum fyrrskrifadra takmarka. edur á. so ad ecki yrdi eigandi ad. Somuleidis skylldi Einar Odzson alla sok og sokn a eiga og mega klaga og kvitta gefa þa menn alla sem þeirre iordu Hurdarbaki hafa spillt. edur med hverium hætte þeirre halfri iordu hefur spillt verid. sidan fyst Jon Grimson vard eigandi ad þeim iardarpart. Hier i mot gaf þrattnefndur

1) þ. e. 6. nóv.

Einar tittnefndum Jone alla iordina Skoga. er liggur i Flokadal i Reykholtz kirkiu sokn. xij^c. ad dyrleika. so sem ad er halft Hurdarbak. og med ollum þeim gognum og gædum sem greindre iordu fylger og fylgt hefur ad fornu og nyu. efter þvi sem Einar vard fremst eigandi ad med logum. undan sier og sinum erfingium en under bondan Jon Grimson og hans erfingia. i þau mid mork sem adrar iarder eiga i moti henne. epter þvi sem insiglad landamerkiabref þar um giort inne helldur. hier med handsaladi fiolnefndur Einar Odzson bondanum Jone Grimsyni allt þad fe sem fyndist i sagdri iordu Skogum. edur ꝺ. ef ecki yrdi eigandi ad. Skylldi hvor hallda sinu kaupe til laga er keipte. en sa svara lagaryftingum er selldi. Og til sanninda hier um settum vid fyrnefndir menn ockur insigli fyrir þetta iardakaupsbref skrifad i sama stad og ꝺ ari. deigi sidar en fyrr seiger.

---

502. 4. december 1561. í Múla.

Elín Jónsdóttir sver fyrir alla menn, utan bónda sinn, Magnús Jónsson.

AM. Apogr. 618, m. h. Árna Magnússonar. „Brefed er ritad med hendi, sem ei er miög olik hendi sira Sigurdar Jonssonar biskups eñ er þő (sem mier virdist) ecki hin sama. Það mun vera hönd sialfs sira Jlluga“ (AM., sem eftir líkir nokkura stafi úr bréfinu). „Originallinn var fuinn, þő enn nu allæs, og er fortærdur“ (AM.). Árni lætr fylgja uppdrátt af innsigli sira Illuga.

Til þess legg eg hond a helga bok og þvi skyt eg minu mali til gudz at eg er hrein. saklaus og ősaurgud af syndsamligu og holldligu samblandi þvi mier ma til lyta. brigsla og skammar verda af ollum monnum lifs og dauduni audrum eñ af minum husbonda og eiginmanne Magnusi Jonssyni. Somuleidis hefur eingin madur nockrar þvilikrar smanar til min leitad hvorki med ordum edur verkum þat eg hafi þat matt a þeirra atburdum marka svo eg minnist a æve minne. edur vid nockun[1]) haft þa epterleitne er mier mætti til ovirdingar reiknast annan en adurgreindan Magnus. Og at svo stofudum eidi sie mier gud hollur sem eg satt seigi.

1) Svo.

Þat giore eg Jllugi p[restur] Gudmundzson[1]) godum monnum kunnigt at eg hefi tekit svo latanda bokareid. ord epter ord sem hier fyrer ofan stendur skrifadur. af þeirre heidurskvinnu Elinu Jonsdottur. Var þa lidit fra gudz burd M. d. lx og eitt ar. annan dag decembris j Skridu i Skriduhverfi. morgum dandimonnum nærverandi. villdu bædi kallar og konur þenna eid sanna. Og til sannenda hier um set eg mitt jncigli fyrer þetta bref skrifat j Mula i Adalreykiadal tveim nottum sidar enn fyr seiger.

---

503. 9. december 1561. á Hólum.

Jarðaskiptabréf, og er skipt Hrauni og Fjalli í Sléttahlíð við Skeiði og Deplum í Fljótum.

AM. Fasc. LV, 8, frumrit á skinni. Öll (3) innsiglin dottin frá.

Kaup Bref fyrir Skeid og Deplum. Hraune og Fialle[2]).
5 arum epter þad kongs Brefit kom jnn j landid
hefur þetta kaup fram̄ farid[2]).

Þad giorum vier Þorsteirn prestur Hallzson Holastadar radzmann. Jon prestur Biornsson og Jon Sæmundsson: godum̄ monnum kunnigt med þessu voru opnv brefi ad arum epter gudz burd .m. d lx og i. ix dag decembris manadar a Holum j Hialltadal vorum wier j hia saum og heyrdum a ord oc handaband þessara manna. af eirne alfu [herra Olafs[3]) Hialltasonar. en̄ Hrolfs bonda Biarnasonar af annare. ad suo fyrir skildu. ad greindur biskup Olafur vegna domkirkiunnar a Holum selldi sogdum Hrolfi .ij. jarder kirkiunnar. sem liggia j Sliettahlijd badar med ollum þeim gǫgnum og giædum. eignum og jtaukum̄ sem huorre þeirra hefr fylgt ad fornu oc nyv til sios og landz. og ecki ganga loglig skilriki og bref a moti. sem er Hravn fyrir .xxc. og Fiall fyrir xc. liggia þær badar j Fellz kirkiv sokn. hier j mot gaf Hrolfur ij sinar ættiarder. Holadomkirkiu til logligrar eignar. Skeijd fyrir xxc. er liggur j Holldz[4]) kirkiv sokn j Fliot-

---

1) „Þetta mun vera fader Gudmundar Jllugasonar og sira Þorsteins i Mula“. (AM.). 2) Hvort tveggja utan á bréfinu með gömlum höndum. 3) [Olafs. herra., frbr. 4) Svo.

um og Deppla fyrir .xc. er liggr j Knappstadakirkiusokn med ollum̃ þeim gögnvm og giædum sem greindum jord-. um fylgier og fylgt hefr ad fornu og nýu. og hann og hans forelldrar vrdu fremst eigan̄di ad vndan sier og sinum erfingium. en̄ vn̄der Holadomkirkiu og hennar formenn: En̄ sie þad suo ad nockrer kongsins eda kirkiunnar valldzmenn vilie brigda þennan̄ giorning þa gangi Hrolfur domlaust aptur ad sinum jordum jafngodum. en kirkian ad sinum ef þad virdiz ad biskupinn hafi ecki giort þad kirkiunni hellddur til bata en̄ skada. med þui ad .iiij. agillda munur er landskylldar gialldsins a jordunum. huad þeir menn vita sem huorartueggiu iardernar þeckia: skal huor hallda sinu kaupi til laga er keypti en hinn suare lagariptingum er selldi. Og til meire sanninda hier vm setium vier fyrr skrifader menn vor insigli fyrir þetta bref huort ed skrifad var j sama stad dag og áre sem fyr seiger.

---

504. 12. december 1561. í Ási.

Kaupbréf fyrir Yztamói í Fljótum.

AM. Apogr. 316 „ex originali sira Olafs Stefanssonar. — Under hanga þessarra 2 manna innsigle, Eiriks Gudmundssonar og Jons Philippussonar" (AM.). — AM. Apogr. 4074 m. h. Jóns Magnússonar. „Ex transscripto" á pappír gerðu á Þingeyrum í Vatnsdal 25. mars 1654.

Um ytsta Mő i Fliotum.

Þad giðrum vid Eirikur Gudmundsson og Jon Philippus[son] gődum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi þá lidit var frá Gudz burd M. D. lx. og j. ar æ ýdsta Moe j Fliőtum æ sunnudaginn fyrir fardagaviku[1]) vorum vid j hia sæum og heýrdum æ ord og handaband sera Jons Brandzsonar og Þorlaugar Jonsdottur. ad svo fyrir skildu at greind Þorlaug selldi ádur greindum sira Jone fyrrnefnda jaurd ysta Mő j Fliőtum j Bardz kirkiu sokn̄[2]). med aullum þeim gaugnum og giædum sem fyrr nefndri jaurdu hefur fylgt at fornu og nýiu. til greindum landamerkium og ecka ýfer um San̄doss ad Hvalhaus. undan̄ sier og sinum erfingium

1) þ. e. 18. maí. 2) Svó.

og under hann og hañs erfingia. Hier j moti gaf fyrr nefndur sera Jon Þorlaugu .xj. kugillde og .xc. j audrum peningum. og vj. k[ugillde] er hann ǻtti hiǻ Gudmundi heitnum manni hennar.

A sama ære og deige sem fẏr seiger selldi ǻdur nefndur Eirikur fyrgreindum sera Jone .ıxc. j saumu jaurdu Moe med aullum þeim gaugnum og giædum sem greindum jardarparti hefur fẏlgt at fornu og nyiu. undan sier og sinum erfingium. eñ under hann og hañs erfingia. hier j mǿti gaf fyrrnefndur Sera Jon Eiriki Gudmundssyne. xj. kugilldi og hross med folalldi. Skylldi Eirikur svara lagariftingum æ fyr saugdum jardarparti. eñ Sera Jon hallda til laga.

Og til saninda hier um setium vid ockur jnsigli fyrir þetta vitnisburdarbref hvert er skrifat var j Asi j Vansdal[1]) faustudagin næstan fyrir Magnusdag um veturinn ǻ sama ǻre sem fyrr seigier.

Aptan ǻ brefed er skrifad[2]):

Þetta brief hefe eg sied og ẏferlesed. og huad þar jnne tilnefnt er um Jstamǿs Reka ber ad standa fullkomlega so leinge sem þad ecke med lǒglegum dǿme til baka geingid er. Mukaþuera d. 22. Augusti Anno 1689[3]).

Christian Muller[4]).

Anno 1690. þann 4. Julij var þetta bref j lǒgriettu upp lesed. og til svarad sem sama Alþingisbǿk ǻ þui are utvisar Num. 13.

Arne Geıjrsson meh [5]).

---

505. 21. december 1561. í Skriðu.
25. mars 1562. á Einarsstöðum.

Kvittun fyrir andvirði Kálfastrandar.

AM. Fasc. LV, 9, frumrit á skinni (uppskafningi), og er höndin og stýll líkt hendi og stýl Páls Jónssonar. Af 6 innsiglum er nú hið 1. og 6. fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 4703 og 4704. „Þetta eru Sig-

---

1) Svo [Väsdal]. 2) Þetta er m. h. Árna. 3) „er med hende Jon[s] Eyolfssonar syslumanns i Gullbringu syslu“ (AM.). 4) er hǒnd Amtmannsens Christ. Mullers“ (AM.). 5) „er allt med hende Arna Geirssonar“ (AM.). — Rekamörk bréfsins eru staðfest i lögréttu 1690.

urdur og Magnus Svalberdingar, syner Jons Magnussonar. Stillenn á brefinu er Stadarhols Páls. Brefid feck eg hia Jone Jonssyne á Gunnsteinsstödum eñ gaf þad Mag. Jone Th[orkels]syni" (AM.).

Kaupbref fyrir Kalfastrond.

Kiennist eg Sygurdur Jonsson fyrir aullum og sierhuorium þeim þetta nærweranda brief med heyrn. sýn eda sialfs lesningie birtist. ad eg frialzwiliugur hefe Heidurligum Dande manne Magnuse Bonda Jonssyne med handsaulum ij ærligra witna vidwist alla jordina Kalfastrond (minn faudurarf) er liggur ij Skutustada kirkiusokn wid Mýwatn ij Þingeýarþingie og Nordlendinga fiordungie fyrer xviij hundrud selldt. þott greind jord ad dýrleika sie eý forngilldu werdmeire eñ xij hundrudum. Hier fyrir hefur sagdur mann Magnus Jonsson ij fýrstu vt golldit mier .vj. malnýtu kugilldi. kapu goda fluielslagda nýa fyrer iiijc. stack siidan blañ ijc. Latuns Reidskap allañ med einum jarnsodle fyrir iijc og þar til god iiij huñdrud ij ockrum skiptum eñ eg vid tekid þui hefe eg adur sagdur Sýgurdr Jonsson med handsaulum ad þessum eftterskrifudum vitnum tilkaulludum hia verande Jone Bonda Magnussyne. Páll Jonssyne. Þorarni Philippussýne. Sira Olafi Gudmundzsyne og Grimi Andriessýne j storu badstofunne j Skridu ij Skriduhuorfi Tumasdag fyrir jol Arum eftter frelsarans fæding fimmtan hundrudum 60 og eino et cetera kuittan giefit og nu ij krafte þessa Briefs quittan gief og alþingis ákiærulausan giore þrattnefndan Magnus Jonsson. hans erfingia. eftterkomendur. og afquæmi vm̄ greinda jord og jardarwerd j þann máta. ad jeg. miner erfingiar. eda eftterkomendur til æfinligrar tidar eigum alldreý nie skullum nockra áklogun eda tiltaulu hafa á saumu jordu nie jardar verdi eftter þenan dag med nockru mote suo ad eingin domare þarf þar vm̄ ad dæma nie vrskurda. eñ þott dæme eda vrskurdi lýsi eg berliga raugañ og med aullu onytan sama dom eda vrskurd vera. Og til sannenda hier vm̄ settu adur skrifud vitne sin jnnsigli med ockar adurskrifadra manna jnsiglum nedan fyrer þetta kuittunarbrief med einne eiginligre vnderskrift og skirnarnafne huors vitnis. huort skrifad var á Einarstaudum j Reýkiadal á Bodunardeigi Marię virginis æare sidar eñ fýr greiner.

506. **29. december 1561.** **i Emsborg.**

Konungr ritar Tage Thott og leggr fyrir hann að höggva trjávið, er senda eigi til Íslands.

Frumbréf (með uppskrift) er i rikisskjalasafni Dana, Island, Færö og Grönland, Supplem II, 34.

Till her Tage Thott.

Wor siinderliig gunsth tiilfornn. Wii bede etther och begiere. atj lader hugge tiill wortt behuuff atth lade bruge tiill wortt lannd Jslannd j^c aare treer. viij alne. och x alne lannge. halffdelenn aff byrck och halffdelenn aff ask. Och thisligiste xx kiöltreer Och xl. staffue treer tiill baade. som schuulle were x. alnne och xij alnne lannge. Och siidenn forskicker same aare treer. och baadztômer tiill wortt slott Kiôpnnehaffnn. Saa att thett wiisseligen och vdenn all forsômelse er ther tiilstede inden paaske i thet aller senisthe. . . . .[1])

Giiffuit paa Emshorg thenn 29 dag decembris Aar Mdlxj vnder vortt Signet.

---

507. **1561.** **í Miðfelli.**

Sjöttardómr, kvaddr af Ormi sýslumanni Jónssyni, dæmir á Jón Gunnarsson þá kaplageymslu fyrir Skálholtsstað, sem á hann var skilin, og þá aðra, er á þeim jörðum búa, þar er þessi kvöð hefir í langan tíma á legið.

Bps. Skalh. II, 16, frumrit á skinni. Fleiri innsigli en 5 sýnast aldrei fyrir dóminn hafa komið. Þau eru nú öll af fallin. — AM. Apogr. 2521. — Frumritið sýnist vera m. h. síra Gríms Skúlasonar.

Domur vm kapla Geýmslu[2]).

Jhesus.

Ollum monnum þeim sem þetta Bref sia eda heyrasenda Jon Gislason. Magnus Jonsson. annar Magnus Jonsson. Heinrek Vilkinsson. Olafur Æsbiarnarson. Magnus Petursson suarner lôgriettumenn kuediu Gudz og sijna kûnnigt

---

1) Hér er fellt niðr það, er eigi varðar Ísland. 2) Utan á stendr og með samtíða hendi: „Domur Gisla Sueinssonar“.

giorandi þa lidit var fra hingatburdi vors herra Jhesu Christi. M. d. lx og eitt ær vorum vier j dom nefnder æ Vælegerdisþingi af erligum dænde manni Orme bonda Jonssyni kongsins vm̄bodzmanni j Ærnessyslu. at skoda. rannsaka oc fullnadardom æ ad leggia vm̄ þa æklogun er Gisle Sueinsson rædzmann j Skalhollti klagadi til Jons Gunnarsonar vm̄ þa kapla geymslu sem æ hann var skilid. oc þa adra sem æ þeim jordum bua sem j langan tima ᴀdur fyrre hafa stadarins kaplar geymder verid. lagdi þesse adur greindur Jon sig vnder log vid ʀædzmanninn ad oss æ heyrendum. þui leist oss hann logliga fyrir kalladur et cetera. J fyrstu bar adur greindur Gisle Sueinsson þad fram̄ ad þessi Jon Gunnarson hefdi med aungum skilum þa stadarins kapla geymt sem hia honum voru. huad suo reyndizt ad þessi fyr skrifadur Jon gat þar ecki fyrir syniad. J annare grein kom þar fram fyrir oss ad þessi prattskrifadr Jon Gunnarson hefdi þessa stadarins jord teikit[1]) med somum kostum sem bædi æ henni og þessum odrum stadarins jordum j langan tima hafa bygdar verid. suo med þessare kapla geymslu sem odru stadarins gialldi. J þridiu grein kom fyrir oss ad staduren mæ j aunguan mæta þessarar kaplageymslu æn vera med sliku geymslukaupi sem þar hefur adur til forna verid. stendur suo j vorrj laudzlagabok þar sem madur tekur hross æ fulgu eda bit[1]). þa æ hann ad æbirgiazt vid handvomum sijnum. En̄ þad er allt handvom hans er granar hans virda til þess og vilia þad med eidi sijnum sanna. og at heilags anda nǽd til kalladri ad suo profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier fyr greinder domsmenn med fullu doms atkuædi þennan̄ opt skrifadan̄ Jon Gunnarson og þa alla. sem þuilijkan̄ leigumæla hafa af stadnum skyllduga ad geyma stadarins kapla epter logum suo sem sijna kapla og skyllduga bod til Fiallz ad giora þegar þar være ecki leingur eda hestamanni stadarins. þeim sem þar er til settur. Suo og dæmdum vier þennan tijt[t] skrifadan Jon skylldugan̄ ad borga þann stadarins kapal. sem hann hafdi vanrægt epter ad leita. og suo huern annara ad æbirgiazt þa stadarins

1) Svo.

kapla sem af þeirra handvomum og geymsluleýse farazt kunna. Eñ fie sıjnu dæmdum vier at þeir skylldu fyrst hialpa.

Samþyckti þennañ vorn dom adur nefndur mann Ormur bondi Jonsson. og setti sitt ȷnnsigle med vorum adur skrifadra domsmanna jnsiglum fyrir þetta doms Bref. Skrifad j Midfelli æ sama æri eñ deigi sijdar eñ fyr seigier[1]).

---

508. 1561.

Minnisgrein sira Gottskálks í Glaumbæ um skipti sín nokkur.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206), bl. 24 v.

datum M. d. lxj.

Hefur Þora latit sier uel lika tuo keraulld er ec tok fyrir kugilldi en hun fyrir xij saudi ueturgamla ketil sinn oc æ ofan .v. aura. suo hefur hun medtekit j gamla[n] saud. Svo medtok . . . . . annan ketil liet hun ȷ staden er uo xvj merkr en tok xxx.

---

509. 1561.

Gísli byskup veitir Ragnhildi Arnadóttur staðinn Möðrudal.

AM. Apogr. 4392, m. h. Árna Magnússonar.

Þad giore eg Gisle Jonsson. Superintendens S[kalholltzstigtis]. godum monnum kunnigt med þessu minu opnu brefe. Eg medkennumst. ad med rade og samþycke minna officiala. Sira Einars Arnasonar og Sira Jons Biarnarsonar. hefe eg unt og veitt fromre Dandekvinnu Ragnhillde Arnadottur stadinn Mödrudal a fialle. med öllum þeim peningum. kvikum og daudum. sem þar med fylgia. med iördinne Kiolfstödum i næstu iij ár. i suo mata. ad hun betre stadinn þad hun getur. og honum i allañ mata vid makt hallde. og þann gudz ords þienara. sem þar verdur skipadur. þægelega medtake. Hier med skal hun giallda c. árlega Skalholltz formanne. Jtem heidur og holla hlydne sinum yfermonnum ætid veite. Og til sannenda hier um et cetera 1561.

---

1) Svo, og er engin dagsetning áðr í dóminum.

510. **1561.** **í Skálholti.**

Reikningr kvikfjár og afgjalda Skálholtsstóls, og stóð reikninginn Gísli ráðsmaðr Sveinsson.

AM. 260, 4to., bl. 17—22.

Anno dominj M: d: lx og j.

Suo micil vetrar vanholld ää stadnum og ollum stadarbuum fra Atta deigi og til fardaga

Jn primis. iij. kyr. Jtem. j. tuæuett naut. og veturgamallt.

Jtem ääsaudur. c. og fimtiger. Jtem tuæuetrer sauder og elldri fioretiger og. ix.

Jtem fullroskner hestar. xvij. Jtem einn þreuetur.

Jtem. v. hross fullroskeñ. Jtem. iij. þreuetur. og. v. veturgomul.

Suo mickill framgangur ää stadnum og aullum stadarbuum

Jn primis. kyr. ıx tiger og. iij. Jtem gomul naut. xxx. Jtem þreuetur. vj. Jtem tuæuetur. vj. Jtem veturgomul. ij.

Jtem ääsaudur. iiijc. xl. og. iiij. Jtem gellder sauder. iiijc. l. og. v.

Jtem fullroskner hestar. ıx tiger og. vj. Jtem þreuetrer. ix. Jtem tuæuetrer. vj. Jtem veturgamler. xij. Jtem hross fullroskeñ. xl. og v. Jtem. ij. þreuetur. Jtem tuæuetur. ıx. Jtem veturgomul. vij.

Suo micid heim teckid ää stadnum og ollum stadarbuum

Jn primis. kyr. xiij. Jtem tuæuett naut. j. og. j. veturgamallt naut.

Jtem. xiij. ær. Jtem einn saudur gamall.

Jtem fullroskner hestar. iiij. Jtem eitt hross fullroskid. og. ij. þreuetur.

Suo micid vr fodrum j Floa og ää Skeidum med luckningi

Jn primis. kyr. xl. og iiij. Jtem gomul naut. vij. Jtem þreuetur naut. xxx. Jtem tuæuetur. xl. og. vj. Jtem veturgomul naut. xl. og. vj.

Jtem ääsaudur. xx. og. ix. Jtem tuæuetrer sauder og elldri. xv. Jtem veturgamler. xj tiger og. vij.

Jtem fullroskner hestar. v. Jtem .j. þreuetur. Jtem. j. tuæuetur. og. ij. veturgamler. Jtem. iij hross fullroskeñ.

Suo mickid ur fodrum j badum Hreppum med luckningi

j[n] primis. xx. og. vj. kyr. Jtem. j. naut gamallt. Jtem. xiij. þreuetur. Jtem tuæuetur. xvj. Jtem. xx. og. iiij. veturgomul.

Jtem æsaudur. v. ær. Jtem gellder sauder. xiij. Jtem veturgamler. c. xl. og. ij.

Jtem. ij. hestar fullroskner.

Suo mickid ur fodrum j Biskupstungum med luckningi

jn primis kyr. xx. og. ij. Jtem þreuetur naut. x. Jtem tuæuetur naut. xvj. Jtem veturgomul. xxx. og. ij.

Jtem äsaudur. x. Jtem gellder sauder. xiij. Jtem veturgamler attatiger og. vj.

Jtem. j. hestur fullroskenn. Jtem eitt hross fullroskid. og eitt tuæuett.

Suo mickid ur fodrum j Grimsnesi med Laugardal. og med luckningi.

Jn primis kyr. xxx. og. ix. Jtem gomul naut. xj. Jtem þreuetur naut. xix. Jtem tuæuetur naut. xx. og. ix. Jtem veturgomul naut. xl. og. viij.

Jtem äsaudur. xx. og. vj. Jtem gellder sauder. xij. Jtem veturgamler. c. xx. og. ix.

Jtem. j. hestur þreuetur og. ij hestar veturgamler.

Suo mickid ur fodrum med luckningi ä Skambeinstaudum

Jn primis kyr. xx. og. v. Jtem gomul naut. vj. Jtem þreuetur naut. viij, Jtem tuæuetur naut. xv. Jtem veturgomul. xx. og. ij.

Jtem äsaudur. 24. Jtem gellder sauder. xj. Jtem veturgamler. c. xx. og. iiij.

Jtem. iij. hestar fullroskner.

Jtem ä Heynesi vr fodrum.

viij. kyr. Jtem. j. naut þreuett. Jtem, ij. tuæuetur. og. vj. veturgomul.

Jtem atta ær. Jtem veturgamler sauder. xl. og. iiij.

Summa kyr ä stadnum og ollum stadarbuum og vr fodrum og til luckt ur vmbodum. med þui sem heim var teckid.

Jn primis. kyr. ij^c. og. xxx.

Jtem gomul naut. l. og. v.

Jtem þreuetur. viij. tiger og. vij.

Jtem tuæuetur naut. c. og. xj.

Jtem veturgomul. ij^c.
Jtem äsaudur. v^c. xxx. og. ix.
Jtem gellder sauder. v^c.
Jtem veturgamler. v^c. x tiger. og. ij.
Jtem fullroskner [hestar]. xj. tiger og. j.
Jtem þreuetrer. xj.
Jtem. vij. tuæuetrer.
Jtem. xvj. veturgamler.
Jtem fullroskiñ hross. l.
Jtem þreuetur hross. iiij.
Jtem. x. tuæuetur.
og. vij. veturgomul.

Suo mickid vtluckt burtt bygtt og til jarda sett

Jn primis kyr. xxx. og. iij. Jtem. j. naut gamallt. Jtem iiij. þreuetur. Jtem. xx. og. iij. tuæuetur. Jtem. xx. og. iij. veturgomul.

Jtem äsaudur. liij. Jtem gellder sauder. xxiiij. Jtem veturgamler. l. og. v.

Jtem. iij. hestar fullroskner. j. þreuetur. Jtem þrijr tuæuetrer. Jtem. v. veturgamler. Jtem. ij. hross fullroskeñ.

Jtem haufum vier saman jafnad framganginum og tilluckttunum vid vtlycktternar. og vid þad sem epter var vm sumared til lifs og bus og til fiallz

jn primis kyr ut sem jnn
gomul naut og vng vt sem inn
Jtem äsaudur vt sem inn
vnger sauder og gamler vt sem jnn
Jtem fullroskner hestar og vnger vt sem jnn
Jtem hross vng sem gomul vt sem jnn.

Suo micid til lifs og bus ä stadnum og ollum stadarbuunum

jn primis kyr. c. xj. tiger og. vij.
Jtem äsaudur. iiij^c. ix. tiger. og. ix.
Jtem fullroskner hestar. x tiger og. viij.
Jtem þreuetrer. x.
Jtem tuæuetrer. v.
Jtem veturgamler. xj.
Jtem fullroskeñ hross. xl. og. ix.
og þreuetur. iiij.

Jtem tuæuetur. x.

Jtem veturgomul. vij.

Suo mickid til fialls ä stadnum og ollum stadarbuunum

Jn primis gomul naut. v. tiger og. iiij. Jtem þreuetur. viij. tiger og. iij. Jtem tuæuetur. x tiger og. viij. Jtem veturgomul. c. xxx. og. vij.

Jtem gamler sauder. ix tiger. iiij^c. og. vj. betur. Jtem veturgamler. v^c. xl. og. vij.

Suo micil sumar uanholld ä stadnum og aflogun og ä ollum stadarbuunum

Jn primis. x. kyr. Jtem. iij. naut gomul. Jtem. ij. þreuetur. Jtem. viij. tuæuetur. Jtem. vj. veturgomul.

Jtem xx. ær. Jtem gellder sauder. xx. og. iij. Jtem. iiij. veturgamler.

Jtem fullroskner hestar. iiij. Jtem. j. þreuetur. Jtem. ij. tuæuetrer. Jtem. ij. veturgamler. Jtem. v. hross fullroskeñ. Jtem. ij. veturgomul.

Suo mickid af fialle æ stadnum og ollum stadarbuunum. Jtem jn primis[1]).

Jtem gomul naut. l. og. j. Jtem þreuetur. lxx. og. ij. Jtem tuæuetur. x tiger og eitt. Jtem veturgaumul. c. xx. og. iiij.

Jtem gamler sauder. iiij^c. og. lx. betur. Jtem veturgamler. iiij^c. og. xj.

Jtem vantar af fialle. 11. þreuetur. Jtem tuæuetur. 7. Jtem veturgomul. xiij.

Suo mickil haust aflogun ä stadnum og ollum stadarbuunum

Jn primis kyr l. og. xiij[2]). Jtem gomul naut xx. og. ix. Jtem þreuetur. xx. og. viij. Jtem tuæuetur. xvj. Jtem veturgomul. v.

Jtem gamler sauder. c. l. og. v. Jtem veturgamler sauder. xx. og. iij. Jtem[1]).

Suo mickid til lifs og foodurs[3]) ä stadnum og aullum stadarbuunum

Jn primis kyr. viijtiger og. j. Jtem gomul naut. xix. Jtem ä fiorda vetur. xvij. Jtem ä þridia vetur. ix. Jtem ä annañ vetur. viij.

---

1) Svo, og er þessu of aukið. 2) Fyrst skr. ix. 3) fuudurs, hdr.

Jtem äsaudur. iiij^c. viij tiger og. ij. Jtem gymbrar. c. fimtige og. ij. Jtem gamler sauder. ij^c. xtiger og. j. Jtem ä annañ vetur. ij^c. l. og. ij.

Jtem fullroskner hestar. x tiger. og. iiij. Jtem þreuetrer. ix. Jtem. iij. ä þridia vetur. Jtem. ix. ä annañ vetur. Eirn æ fyrsta vetur. Jtem fullroskin hross. xl. og. iiij. Jtem. iiij æ fiorda vetur. x. æ þridia uetur. v. æ annan vetur iiij. æ fyrsta uetur.

Suo micit j fodrum j Floa og æ Skeidum

Jn primis kyr. xiij. gaumul naut. v. æ fiorda uetur. x. Jtem. xx. og. iij. a þridia uetur. xxx. og. v. æ annan vetur. xxx. og. viij. æ fyrsta uetur.

xij laumb.

Suo micit j fodrum j badum Hreppum.

xvij. kyr. eitt naut æ fiorda uetur. Jtem. vj. æ þridia uetur. Jtem. viij. æ annan uetur. Jtem landnaut. xx. og. iiij.

Jtem laumb. lx. og. viij.

Suo micit j fodrum j Biskupstungum

Jn primis kyr. xviij. Jtem. vij. naut æ þridia uetur. Jtem. xxij. æ annan uetur. Jtem. viij. og. xx. landnaut.

Suo micit j fodrum j Grimsnesi og Auluosi med Laugardal.

Jn primis kyr. xiiij. eitt naut gamallt. ix. æ fiorda vetur. Jtem. xviij. æ þridia uetur. Jtem. xxx. og. v. æ annan vetur. Jtem landnaut. xl. og. ij.

Jtem laumb. xl. og. ij.

Suo micit j fodrum j Skammbeinstada umbodi

Jn primis. xvj. kyr. Jtem. v. naut æ fiorda uetur. Jtem ix. æ þridia uetur. Jtem. xxj. æ annan uetur. Jtem landnaut. xviij.

Jtem laumb. xviij.

Jtem j fodrum j Heynes umbodj.

j. kyr. naut æ þridia uetur. Jtem. iiij æ annan uetur.

Jtem. iij. laumb.

Summa j fodrum ǽ stadnum og aullum stadarbuunum og j ollum vmbodum.

Jn primis kyr. c. og. xl.

Jtem gomul naut. xx. og. v.

Jtem ǽ fiorda vetur. xxx. og .ix.

Jtem áá þridia vetur. lxx. og. iij.
Jtem ää annañ vetur. c. og. xiij.
Jtem ää fyrsta vetur. c. og. xxx.
Jtem lomb. c. xx. og. iij.

Jtem hofum uier saman jafnat þuj sem uar til lifs og buss um sumarit og til fialls uid þad sem epter uar til lifs og fodurs um haustid at reiknudum aullum vanhaulldum og aflogum

Jn primis kyr ut sem jnn
Jtem gaumul naut og vng ut sem jnn
Jtem æsaudur ut sem jnn
Jtem gamler sauder og unger ut sem jnn
Jtem fullroskner hestar og vngir ut sem jnn
Jtem fullroskiñ hross og ung ut sem jnn

Summa kirkiu kugilldi j Floa og æ Skeidum jn primis. xl. og. vj.

Jtem leigu kugilldi. iijc. og. xij.

Summa kirkiu kugilldi j badum Hreppum. ıx.

Jtem leigu kugilldi. c. xl. og. vij.

Summa kirkiu kugilldi j Biskupstungum. xij.

Jtem leigu kugilldi. ijc. og. vj. betur.

Summa kirkiu kugilldi j Grimsnese. xvj.

Jtem leigu kugilldi. ijc. xx. og. j. er hier med Oluos og Laugardalur.

Summa kirkiu kugilldi ää Skambeinstaudum xviij.

Jtem leigu kugilldi. c. og. xxx

Summa leigu kugilldi j Heynes vmbodj. lxxx. og. vj betur.
Summa kugilldi med kyrckium j Nesia vmbodj. xl. og. vj.

Jtem leigu kugilldi. viij. tiger og fim.

Summa summarum kirkiu kugilldin j ollum vmbodunum. c. og. xx. og. vij.

Summa summarum kugilldi ää stadnum og ollum stadarbuunum og j fodrum og leigu kugilldi j ollum vmbodunvm og stocku kugilldi hia odrum monnum. Jn primis kugilldi. xijc. og. viij. og. j. til.

Summa summarum gomul naut og vng. iiijc.
Summa summarum gamler sauder og vnger. vc. xxx. og. iij.
Summa summarum gamler hestar og vnger. c. og. vj.

Summa summarum gomul hross og vng. lx. og. vij.
Summa lomb c. xl. og. ix.
Suo mickil vadmal heim komiñ. Jn primis. lx. voder og. vj. betur. Jtem reicknuduzt vadmal vt sem jnn.
Summa hlutar skreid og landskylldar skreid epter skip og menn j Grindavijck. Herdisarvijck. Seluogi og Þorlackshofñ med Eyrarbacka in primis. xiij lester iiij^{c}. og. xxx. fiskar. Jtem reicknadizt þar j oll skreid vt sem jnn.
Suo mickil smior heim komen til stadarens. c. uætter. xl. og. v. betur. etazt þessi smior ymis[t] heima edur j ferdum. þui verda þau ecki reicknud betur ut helldur eñ suo.
Suo mickil vetrar vanholld ä stadnum oc ollum stadarbuum
Jn primis. j. kyr.
Jtem äsaudur .lx. viij. betur. Jtem gellder sauder. v. Jtem veturgamler .xiiij.
Jtem fullroskner hestar. vij. Jtem. j. tuæuetur. og. j. hross fullroskid.

Stod þennañ reickningsskap Gisle Sueinsson. Eñ þesser satv reickningenn. Sijra Einar Olafsson. Sijra Þordur Jonsson. Sijra Þordur Gislason bryte. Sijra Jon Jonsson kirkiuprestur. Ofeigur Þorsteinsson og Gisle Jonsson. Eñ Sijra Þordur Gislason fra Mosfelle lesare. Anno 1561.

---

511. **1561.**

Minnisgreinir Jóakims rentumeistara Bechs um greiðslur frá Íslandi og gjöld, sem varða Ísland að einhverju leyti.

Ríkisskjalasafn Dana, Rentemesterens Regnskabsbog 1560—1. — Norske Regnskaber og Jordebøger. Ved. H. J. Huitfeldt-Kaas. IV. bindi, Chria 1906, bls. 619—36. — Hér er einungis tekið það, er Ísland varðar.

Aff Jslanndt.

Thenn 5 dag Januarii annammit aff Pouell Stiissenn Konn. Matts. beffalinngsmannd paa Jslanndt som Peder Lunnde borger vdj Kiöge fremförde som er paa regennschaff aff Jslanndz Inndkumpsth frann Sanctj Hanns dag 1560 och tiill Sanctj Hans dag nu kommendis lxiij lodt sölff och vj^{c} xxxjx daler.

Thenn 12 dag Februarii annammit aff Gertth vann Deuennther kræmmer och borger ij Kiöpnehaffn som er paa regennschaff aff the xvj^{c} lv daler hann schall betale paa Pouell Stiigssenns wegnne aff Jslanndt som Konn. Matt. tiilkommer aff Jslanndz inndkomme frann Sanctji Hanns dag 1560 och tiill Sanctj Hanns dag nu kommendis ij^{m} j^{c} marc. iiij^{c} daler.

Thenn 25 Februarii vdi Riibe annammit aff Pouell Stiigssenn som er paa regennschab for fisch hann sold haffuer vdj thette forlednne aar 1560 som forsch^{ne} Gert vann Deuennther fremförde och frann siig anthwurde v^{c} lv daler.

Thenñ 5 dag Augusti annamit aff Pouell Stiigssenn Konn. Mtz. beffalinngsmannd paa Jslandt som han loed fremsennde med Peder Lunnde som er paa regenschab aff thette aars 1561 Jnndkumpst aff Jslanndt som hann widere med hans regennschab forclare schall ij^{c} xiiij daler. xxxij lodt sölff.

Suma lateris

Penninge . . .	ij^{m} j^{c} mark
Daler	ij^{m} iiij^{c} viij d[aler]
Sölff	lxxxxv lodt.

— — —

Thenn 19 Maij giffuit Jenns Fergemannd aff Malmöö tiill fragt for enn pack clede hann förde therfrann som Hanns Nielssenn schulle haffd med siig tiill Jslannd vj sk.

— — —

Ennd giffuit enn fergemannd aff Malmö fragt for enn packe med peckelinn hann förde frann Malmö som war kommit frann Liibeck som Hans Nielssenn schulle haffd med siig tiill Jslanndt vj sk.

— — —

Anthwurdet Simen Surbeck att kiöbe wore for at bruge paa Wespennöö.

Jtem thenn 24 dag Octobriss 1560 annthwurdet hannum att kiöbe fore hues hann behuuff haffuer at bruge paa Wespennöö som hann schall giöre regennschab fore ij^{c} daler.

Ennd thennd 10 Februarij anthwurdet hannum paa

regennschab att kiðbe fore hues som behuuff er att bruge tiill Wespennðð iij^c daler.

Suma lateris

Daler . . . . v^c.

— — —

Giffuet Bðsseschðtter till Lunthepenninge

— — —

Thenn 21 dag martij giffuit Knud smed och Sørenn Chrestennsenn bðsseschðtter paa Hiorthenn som schulle tiill Jslannd tiill Lunnthepenninge. x sk. ij alb.

Same dag giffuit Annders Hald bðsseschðtter till Lunthependinge och schulle thennd tiill Wespennðð. v sk. j alb.

— — —

Thenn 28 dag Aprilis giffuit Niels Lauueritzenn bðsseschðtter paa thet schiiff som schulle tiill Jsland med Hanns Nielssenn tiill lunnthepenninge. v sk. j alb.

— — —

Thenn 19 Septembris giffuit Annders Hald bðsseschðtte paa Biðrnenn som war tiill Jslanndt for enn f^r krud hannd haffde vdborit kom vdj arcliet. ij marc.

— — —

Anthwurdet Hans Nielssen borger y Kiðpnehaffn att kiðbe ware fore att bruge nordenn paa Jslannd epter Suauell 1561.

Jtem thennd 24 dag Martij annthwurdet Hanns Nielssenn borger y Kiðbennhaffnn att kiðbe wore fore att bruge nordenn paa Jslanndt epter Suouell som hann schall giðre regenschab fore. v^c daler.

Annthwurdet schipper Gertth Koppekenn som schal were Hanns Nielssenns schipper att seile nordenn paa Jslanndt paa regennsckab att giffue bodzmenndene paa thieris hiire thenne halue reise tiill Jslanndt. lxxviij daler ix sk.

Giffuit Hanns Grobo Stiiremannd och Suauellutere hans besolding til Posche for ½ Aar och til hus hiire xj daler.

Ennd giffuit schipper Gerth Koppekenn som han med hans schibs folck haffde fortherit fran Hamborg och hiid. xxj daler.

Thenn 1 maij anthwurdet schipper Gerth Kopeken som

hann schulle haffue hoes schiibet paa thenne reise tiill Jslanndt som hann schall giöre regb fore. xv daler.

Suma lateris
Penninge . . . ix sk.
Daler . . . . vjc xxv.

Jtem thenn 25 Aprilis giffuit Cosmus smed schipper aff Strolsund tiill fragt for viij lester öll och miell hann förde frann Strolsunnd och hidt som Hanns Nielssenn fich med siig tiill Jslanndt for huer lest tiill fragt ij marc vj sk. och tiill priempendinge aff huer lest j sk. belöffuer xviij marc xı sk.

Same tiid giffuet Hercules schipper aff Ammage for vij lester meell och öll hann förde frann Strolsund som Hanns Nielssen schulle haffue med siig till Jslanndt for huer lest ij marc iiij sk. er xvj marc iiij sk.

Thenn 2 dag Maij giffuit schriuerenn tiill halff hiire x daler. bödkerenn iij daler. Annders Bornemand iij daler Pether ij daler. och schrederenn ij daler er xix daler.

Jtem thenn 5 Maij giffuit Asmus Nagell schiper aff Strolsund fragt for ij lester meell han förde ther frann som Hanns Nielssenn schulle haffdt med siigh. och icke fich thet menn kom paa Slotthet. iiij marc.

Suma lateris
Penninge . . . xxxviij mark j sk.
Daler . . . . xix.

Same dag giffuit Peder Fedderssen schipper aff Kiöpnehaffnn tiill fragt for viij lester Rostock öll hann förde ther frann som Hanns Nielssenn schulle haffd med siigh tiill Jslannd. och fich hann icke vdenn j lesth med sig ther aff xxiiij marc.

Giffuit schipper Hanns Jennsenn fragt for thet godz hann förde frann Liibeck som Hanns Nielssen fich med siigh tiill Jslannd som hann sielff haffde forthinnget med hannum. vj daler iiij sk.

Jtem thennd 12 dag Maij betald Hanns reffslaar aff Kiöpnnehaffnn for fischeliner. bastliner. noglegarn och net-

garnn som Hanns Nielssenn haffde vdtagit aff hannum och fich med siig tiill Jslanndt belôff xxv daler iiij sk.

Thenn 31 Maij betald Dirick Gise aff Liibeck for clede och anndre wore som Hanns Nielssenn haffde bestiiret hoes hannum och schule haffd med sig tiill Jslannd och icke kom y tide. belôff ther fore epter hanns hanndtschriffts liidelse som Wichmand Bôse paa hanns wegnne annammit y marckestiicke iij^c iij daler xxix sk. liibs.

Suma lateris
Penninge . . . xxv mark.
Daler . . . . iij^c xxxx*v* d xiiij sk. lbs.

Jtem betald Niels Bager borger y Kiôpnnehaffnn for iij lester j thom tônne som Hanns Nielssenn vdtog aff hannum att packe meell vdj vj marc v sk.

Ennd betald Morthenn bôdker y Kiôpnnehaffnn for ottinger halue ottinger och thônnder som Hans Nielssen haffde faaid aff hannum epter hans reg^rs liidelse. xj mark x alb.

Thenn 12 Septembris giffuit Chrestenn Jiide stiirmand aff Bergenn hanns hiire hann haffde forthiennt frann Bergenn och hiidt med Jumfruen som war vdj Jsland epter Suouell x daler.

Thenn 13 Septembris annthwurdet Hans Nielssenn att giffue schipperenn. stiiremannd och bodzmennd paa Jumfruen for thieris Suouell fôring the fôrde aff Jslannd och schulle komme konn: Mtz: tiill beste. ij^c daler.

Jtem thenn 15 dag Septembris giffuit Annders Hagennsenn aff Gosekiill stiiremannd paa Jumfruen vnder Norige och fulde Hanns Nielssenn tiill Jslanndt och ther frann igien hans hiire v daler.

Suma lateris
Penninge . . . xvij mark j alb.
Daler . . . . ij^c xv.

Ennd same dag giffuit thisse epterschne Hamborger folck som wore med Hanns Nielssenn nordenn paa Jslandt thieris halue hiire the haffde forthiennt som war skipperenn xxxj daler. styremanndenn xxij marc lubs. hôffbodzmannd xiiij marc lubs. bardscherenn x marc lubs. schibmanndenn

ix. marc lbs. enn bodzmannd viiĳ marc lbs. kockenn xiij marc lbs. kockedrengen och pödkerenn ĳx marc lbs er tiilsamenn lxxiiij daler iij sk. lbs. G: K:

Ennd giffuit schriuerenn x daler ij arbeitzkarlle xr daler vĳ sk. liibs bödkerenn iiĳ daler och enn schredere ij daler belöffuer tiilsammenn. xix daler vĳ sk. lbs.

Jtem betald Kierstine Matz. Claussenns for vĳ lester iij thome tönner som Hanns Nielssenn haffde kiöpt aff henne att packe meell och anndre ware vdj som kome tiill Jslanndt for huer tönne iiij sk. er xvij marc iiij sk.

Giffuit Hans Graubo suauelluther hans besolding til Michælis och til hushiire xj daler.

Suma lateris

Penninge . . . xvij marc iiij sk.

Daler . . . . jc iiij d ĳx sk. lbs.

Sumarum som er annthwurdet Hans Nielsen

Dannschepenninge . . . lxxxxviĳ mark vĳ sk. j alb.

Daler . . . . jm iiĳc xlviij d viĳ sk.

---

512. [um 1561—62].

Minnisgrein síra Gottskálks í Glaumbæ um bygging jarða sinna.

Add. British Museum 11, 242 (FM. 206), bl. 25. Blaðið mjög skemmt.

Bygt Þorkeli Ey med fyrri [kostum]

Bygt Eistastade Andres med iij k[ugilldum . . . . . . tueggia daga slatt oc viij alner vadm[als] . . . . . tiundum oc bua á j. iij. ar.

Vikur fyrer iij vætter fiska j landskylld oc suari ij t . . . oc med iij kugilldi.

Valadal med somu kostum oc Uazs[kard].

þridiunginn j Solheimum med ij kugilldum . iij ær j landskylld . ij daga slatt xl alner suara ollum tiundum.

Hol med iiiĳ kugilldum. iij ær j landskylld . ij daga slatt eda meira. xl. alner oc tiunder. kapal lan firir saudageymslu til x alna.

Gil med somu [kostum oc] Marbæli med somu . . . v kugilldum med oc . . . .

Vazhlid med somu kostum slae annan voll jafnmicen ef ec uil iij kugilldi med.

Halldorzstader med iiij kugilldum iij ær eda vj saudi ueturgamla . . . . .

Eliuogar med iiij kugilldum oc samre landskylld oc er luckt mer da[lr].

Medalheimr bygdr Gunnari(?) fyrir kugilldi ä eg at lia . . . . slattur firir sunnan stad oc j kringum garda oc ij h . .

Halfer Kimbastader med ij kugilldi. iij ær med lombum.

Standa hia sira Þorsteini radzmanne xviij ær til leigu . . . . oc halft fiorda j Fliotum.

---

513. 12. janúar 1562. á Espihóli.

Festingarbréf Einars Ásmundssonar og Málmfríðar Bjarnadóttur.

AM. Apogr. 4318, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Petrs Asmundzsonar“.

Jhesus.

Jn nomine domini amen. Lýs[t]ist og stadfestizt svo felldur skilmali millum þessara manna sem hier seiger. Einars Asmundssonar og Målfridar Biarnardottur. at hun husfreyan Målfrïdur lagde eij neina peninga til kaupz nie giafar vid greindan Einar Asmundzson. Og hier epter festi hann hana epter Bokarinnar ordum. voru þesser festingarvottar Geirmundur prestur Jonsson. Magnus Magnusson. Þorgeir Þorsteinsson. for þessi giorningur fram̄ å Espiholi j Eÿiafiyrdi. månudaginn næstan epter enn þrettanda dag jola um væturinn[1]). þa er lidit var fra hingadburd vors herra Jhesu Christi M d. lx. og ij. Og [til] sanninda hier um. settum vier fyrskrifader menn vor jnsigli fÿrir þetta festingarbref. hvert ed skrifat var i sama stad og deigi og åri. sem fÿr seiger.

---

1) Svo.

514. 13. janúar 1562. á Ökrum.

Vitnisburðr um Tungufjall.

AM. Apogr. 342 „Ex originali Eggerts Jonssonar á Ökrum. Jnnsigled hanger vid brefed". — AM. Apogr. 4130 m. h. Jóns Magnússonar (d. 1738) „Ex originali".

Svo felldan vitnisburd ber eg Bíörn Olafsson. ad eg hefi verid vistfastur upp á. xx. ár á Stærum Aukrum j Blaunduhlid edur leingur. og heẏrda eg alldrei annat j aullum þessum tima. en̄ Akrar ætti halft Tungufiall og þad var af Akramonnum haft og halldit halft Tungufiall. ur ærmötunum. og svo aull hlidin fram epter at Vijdivollum sem liggur fyrir vestan og sunnan. og þangat var hafdur hesta rekstur fra Aukrum sem setter voru til stödu. En̄ þeir ur stora Dal haufdu sinar hestastaudur fyrir nordan fram sem kallat var Fẏlhola meigin. þui wær fundumst opt og osialldan̄ þá vær fluttum og soktum þeirra kapla j adurgreindar kaplastaudvar. og alldrei heẏrda eg þar tvimæle á leika. Var þetta sama land haft og nytkat j þennan̄ fyrrsagdan̄ tima af Akramonnum og alldrei at fundit. Og til sanninda hier um set eg mitt ȷncigle fyrir þetta vitnisburdarbref. epter hveriu eg vil sveria nær þurfa þiker. Skrifad á Aukrum þridiudagenn fẏrstan̄ j Þorra. arum epter gudz. burd M. D. lx. og ij. ar[1]).

---

515. 22. janúar 1552. á Hóli í Bíldudal.

Jarðaskiptabréf með þeim Eggert Hannessyni og Guðrúnu yngri Björnsdóttur.

AM. Apogr. 967 „Ex orig. communicato à Paulo Jonæ Vidal[ino] [er komin̄ af Vestfiördum fra Ögre]" (AM.), og höfðu í öndverðu verið 5 innsigli fyrir; eru hér tvær uppskriftir: *a*) m. h. Páls Hákonarsonar; *b*) m. h. Þórðar Þórðarsonar. — AM. Apogr. 1415.

Þath giorum vier Ormur Erlingsson. Oddr Helgason. Gudmundr Ionsson. Eyolfr Magnusson. godum monnum kunigt med þessu voru opnu brefi ath arum epter Gudz burd M. d. lx. ij a Hole i Bẏlldudal vorum vier i hia saum og

1) sl. 4130.

heýrdum a ord og handaband þessara manna af eirne alfu Eggert Hannesson logmann Eñ af annari Gudrunar husfreyiu Biornsdottr[1]) ennar yngre ad svo fyrir skilldu og under töludu ad greind Gudrun selldi adr nefndum Eggert Hannessyni sinn part i gardinum Ógre i Jsafirde sem var vij^c. og þar til Kalfavik fyrir xvj^c. Borg fyrir. viij^c. Kleifar fyrir. vj^c. liggia þessar þriar iarder i Skotufirde i fyrgreindz Augurs kirkiusokn. Hier med þann part sem hun atte i iordunne Skialldarbiarnarvik. Eñ hier i mot gaf þratt nefndr Eggert Hannesson fyr nefndre Gudrunu iordina Eýre i Bıȷlldudal fyrir xx^c. er liggr i Otrardals kirkiu sokn. og xviij^c. i Botne i Patrixfirde. er liggr i Saudlausdals kirkiu sokn. selldi hvort andru þessar fyrskrifadar iarder. undañ sier og sinum erfingium med aullum gognum og giædum sem fyr greindum iordum og iardarportum fylger og fylgt hefer ad fornu og nýiu bædi til sios og landz og þau hafa fremst eigande ad ordit. allt til tekid en ecki neitt fra skilit. Svo og skylldi hvort þeirra fyrir sig eignast þat fie allt sem finnazt kýnne i iordu edur æ a sinum iördum og eigi fyndizt adrer logliger eigendr ad. Skylldu hvorutvegiu hallda sinu kaupi til laga og hvortt um sig svara lagariptingu ef af geingi med logmal et cetera. Hier med gaf hvort annad kvitt um allt þat sem hvort þeirra mætte til annars tala. og hier til dags hefdi til fallit bædi leyneliga og opinberliga fyrir sig og sina erfingia. Og til sanninda og fullrar stadfestu og sanz vittnesburdar hier um setti Einar Palsson sitt insigle med vorum innciglum fyrir þetta kaupbref hvertt er skrifad var æ fimmtudæginn næstan fyrir Palsmesso um̃ veturenn i sama stad og æ are sem fyrr seiger. et cetera.

---

516. **11. febrúar 1562.** **í Saurbæ.**

Guðrún Björnsdóttir yngri kvittar Einar Pálsson um alla fjármeðferð.

AM. Apogr. 4725 „Ex originali. Brefed er skrifad med eiginhendi Eggerts Hannessonar“ (AM.). Árni segir til innsigla.

1) Svo.

Jhesus.

Þad giorum vier Eggertt Hannesson logmann fyrir nordan og vestañ ꝍ Jslandi. Oddr Helgason. Ormur Ellingsson. Gudmundr Jonsson godum̄ monnum kunnigtt med þessu voru opnu brefi ad arum epter gudz burd M. D. lx og ij. ar ꝍ fimtudæginn næstañ fyrir Palsmesso vm̄ veturenn[1]) ꝍ Holi ȷ Billdudal vorum̄ vier ȷ hia saum̄ og heyrdum̄ ꝍ ord og handaband. ad Gudrun husfreyia Biornzdotter hin yng[r]e gaf Einar Palsson mag sinn og hanz erfingia olldungis quit[t]añ og akiærulausañ fyrir sier og sinum erfingium vm̄ alla peninga medferd þar med kaup og skipte ꝍ quikum̄ peningum og daudum̄. lausafie og fastaeignum. sem hann hafdi med hondum haft og þar med keypptt og selltt hennar vegna. ecki neitt vndañ tekid helldur alltt til skilid fra vpphafi og alltt til þess dagx og stundar sem þa var. Og badu þesser fijrgreinder menn oss þetta ad minnast og hier riett vittne vm bera. Og til sanniñda hier vm̄ þa festum̄ vier fyrr nefnder menn vor ȷnncigli fyrir þetta vitnesburdarbref skrifad ȷ Saurbæg ꝍ Raudasandi sialfañ Oskudag ꝍ sama are sem fyrr seiger et cetera.

---

517. 13. febrúar 1562. í Kaupmannahöfn.

Konungr býðr Páli hirðstjóra Stígssyni að koma á fund sinn með haustinu og gera skýrslur um verzlunarhagi á landinu, með því að konungr gerir ráð fyrir að njóta sjálfr hagsmuna af þessu; enn fremr sérstaklega um verzlun í Rifi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7. 24 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Powell Stisenn fick breff som effterfôlger.

Frederich etc.

Vor gunst tiillforn. Wij bede tig oc wille att thu retther teg effther wdj thend tiillkommende sommer mett wore skiibe att giffue tig hiid tiill riigitt tiill oss oc att thu tiillforn forfarer grundeligen all leyligheden om all thend handell. som er oc driffuis ther paa landett. wdj hues maade thett were

1) þ. e. 22. jan.

kand. att thu altingist ther om kand wiide oss att berette. Thij wij sielff achte att lade bruge her effther. huad fordell ther er att besöge. Sameledis att thu oc forfarer. om mand kand bruge oc holde nogitt sæltherj oc handell wdj en haffn. kallis Reffuit. att thu oc ther om wedst oss all beskeden att lade forstaa. nar thu hid ind i rigitt kommendis worder. huor effther thu teg etc. Datum vt supra.

---

518. **1. mars 1562. á Valþjófsstöðum.**

Hjúskapr Guðlaugar Björnsdóttur og Jóns Magnússonar. (ágrip).

AM. Apogr. 4707 m. h. Árna Magnússonar „Excerptum ex originali fra Niardvik i Borgarfirdi".

Anno 1562. fyrsta Martii. a Valþiofsstad i Fliotzdal. giptest **Gudlaug Biornsdotter**[1]) **Jone Magnussyne.** Voru einger peningar akvedner af hvorkes hendi. utan þau lögdu med sier helmingafelag. af feingnu fe og őfeingnu Nærverandi voru Sira Hallvardur Einarsson. Markus Bondi Jonsson og fleiri[2]).

---

519. **12. mars 1562. í Skálholti.**

Reikningr kvikfjár og afgjalda Skálholtsstóls, og stóð reikninginn Gísli bóndi Sveinsson.

AM. 260, 4to., bl. 23—6.

Anno dominj 1. 5. 62.

Suo micil vetrar vanhaulld ä stadnum og ollum stadarbuum fra atta deigi

Jn primis. v. kyr. eitt naut tuæuett.

Jtem äsaudur. xtiger og. ix. Jtem tuæuetrer sauder oc elldri. lxiij.

---

1) „Þad er őefad syster Þorvardz Biörnssonar sem Niardvikingar eru af komner" (AM.). 2) Hér bætir Árni þessu við: „Þau hafa őefad, bæde vered blåfatæk, vide Niardvikurbref 1571—1574".

Jtem. xij hestar. Jtem. ij. tuæuetrer. Jtem. 7. hross fullroskin. Jtem eitt þreuett. Jtem. iiij. tuæuetur.

Suo mikill framgangur ä stadnum oc ollum stadarbuunum

Jn primis. kyr. lxx. oc. viij. gomul naut. xxx. og. iij. Jtem þreuetur. vij. Jtem tuæuetrer[1]). viij.

Jtem asaudur. iiij^c. viijtiger oc. ij. Jtem gellder sauder. 4^c. lx. og. iiij. Jtem. iij. veturgamler sauder.

Jtem fullroskner hestar. ixtiger oc. v. Jtem þreuetrer. ij. Jtem tuæuetrer. 7. Jtem veturgamler. ij.

Jtem fullfær hross. xl. oc eitt. Jtem þreuetur. vij. Jtem tuæuetur. 3. Jtem. ij. veturgomul.

Suo mikid heim teckid ä stadnum oc ollum stadarins buum

Jn primis. x. kyr. Jtem. j. naut tuæuett.

Jtem. iiij. ær. Jtem. x. sauder gellder. Jtem. ij veturgamler.

Jtem. 3. hestar. fullroskner. Jtem. j. hross tuæuett.

Suo micid ur fodrum j Floa og ä Skeidum med lukningi

Jn primis. kyr. l. oc. vij. Jtem gomul naut. xvij. Jtem þreuetur xx. oc. eitt. Jtem tuæuetur. xxx. oc. iij. Jtem veturgomul. xxxvij.

Jtem æsaudur. l. oc. v. Jtem gamler sauder. xl. oc. iiij. Jtem. l. og. ij. veturgamler.

Jtem. ij. hestar fullroskner. Jtem þreuetrer. ij. Jtem. j. tuæuetur. Jtem. j. hross fullroskid. oc. iiij. tuæuetur.

Suo micid vr fodrum j bädum Hreppum med lukningi

jn primis kyr. xx. oc. v. Jtem gamallt naut eitt. Jtem þreuetur. viij. Jtem tuæuetur. xij. Jtem veturgomul. xx. oc. vj.

Jtem äsaudur. xiij. Jtem gamler sauder. xix. Jtem veturgamler sauder. viijtiger oc. ij.

Jtem fullroskner hestar. ij. Jtem tuæuetrer. j. Jtem fullroskin hross. iij.

Suo mikit vr fodrum j Biskupstungum med lukningi

jn primis kyr. xx. oc. vj. Jtem þreuetur naut. vij. Jtem tuæuetur. xx oc. vij. Jtem veturgomul naut. xx. og. ix.

Jtem asaudur. xxx. Jtem tuæuetrer sauder oc elldri. xiiij. Jtem veturgamler sauder. xxx. oc. vij.

1) Svo.

Jtem fullʀoskner hestar v. Jtem j. þreuetur. oc. j. hʀoss tuæuett.

Jtem suo mikid vr fodrum j Grimsnesi med Laugardal oc med lukningi.

Jn primis kyr. xxx. oc. ij. Jtem gomul naut. ix. Jtem þreuetur. xiij. Jtem tuæuetur. xxx. oc. vj. veturgomul xxx. oc. ix.

Jtem äsaudur. xxx. oc. vij. Jtem tuæuetrer sauder og elldri. xx. oc. v. Jtem veturgamler. lx.

Jtem. fullroskinn hestur. Jtem. j. þreuetur. oc. j. tuæuetur. Jtem eitt fullʀoskid hross. og. j. tuæuett.

Suo mikid vr fodrum med lukningi ä Skammbeinstaudum

Jnprimis kyr. xx. og. v. Jtem gomul naut. v. þreuetur. ix. Jtem tuæuetur xvij. Jtem veturgomul. xvij.

Jtem äsaudur. xxx. oc. vij. Jtem tuæuetrer sauder oc elldri. xx. oc. vj. veturgamler. xl. oc. vj.

Jtem. fullʀoskner hestar. ij. Jtem. j. hross fullʀoskid.

Jtem a Heynesi vr fodrum med lukningi

Jnprimis kyr. vj. Jtem. j. naut þreuett. Jtem. tuæuetur naut. vj. Jtem. ij. veturgomul.

Jtem äsaudur. xiij. ær. Jtem veturgamler sauder. v.

Jtem. j. hestur fullʀoskinn.

Summa kyr ä stadnum oc aullum stadarbuum. og vr fodrum oc til luckt vr vm̃bodum med þui sem heim var tekid

Jnprimis. kyr. ij^c. oc. xix. Jtem gomul naut. lx. oc. v. Jtem þreuetur. 66. Jtem tuæuetur. c. oc. xx. Jtem veturgomul. c. oc. xxx.

Jtem asaudur. vj^c. xxx. oc ein. Jtem tuæuetrer sauder oc elldrj. v^c. viij tiger oc. ij. Jtem veturgamler. ij^c. xl. oc. vij.

Jtem fullʀoskner hestar. xjtiger oc. j. Jtem þreuetrer. vj. Jtem tuæuetrer. x. Jtem veturgamler. ij. Jtem fullʀoskin hross. xl. oc. vij. Jtem þreuetur. vij. tuæuetur. x. Jtem veturgomul. ij.

Suo micit vti luckt burttu bygt oc til jarda sett ä stadnum oc ollum stadarins buum

Jnprimis kyr. xl. oc. ij. Jtem. iij. naut þreuetur. Jtem. xviij. tuæuetur. oc xvj. veturgomul.

Jtem äsaudur. c. ix. Jtem gellder sauder. xx. oc. ix. Jtem veturgamler xvij.

Jtem. iiij. hestar fullroskner. j. þreuetur. oc. j. tuæuetur. Jtem. vij. hross tuæuetur.

Jtem haufum vier saman jafnat framganginum oc tillucktunum vid vtlucktirnar oc vid þad sem epter var vm sumarit til lifs oc bus oc til fialls

Jnprimis kyr vt sem jnn

Jtem gomul naut og vng vt sem jnn

Jtem asaudur vt sem jnn

Jtem vnger sauder oc gamler vt sem jnn

Jtem fullroskner hestar oc vnger vt sem jnn

Jtem fullroskin hross vc vng vt sem jnn.

Suo micid til lifs oc bus ä stadnum oc ollum stadarbuunum

Jn primis kyr. c. ıxtiger oc. vij.

Jtem äsaudur. v^c. xx. oc ij.

Jtem hestar. xtiger og. viij. Jtem þreuetrer. iiij. Jtem. viij tuæuetrer. oc. ij. veturgamler. Jtem fullroskin hross. xl. oc. ix. Jtem þreuetur. iiij. Jtem tuæuetur. v. oc veturgomul ij.

Suo micid til fiallz ä stadnum oc aullum stadarins buum.

gomul naut. lx. og. v. Jtem þreuetur. lx. oc. iij. Jtem tuæuetur. c. og. ij. Jtem veturgomul. c. oc. xiiij.

Jtem tuæuetrer sauder oc elldri. v^c. l. oc. iij. Jtem veturgamler. cc. oc. xxx.

Suo micil sumar vanhaulld ä stadnum og ollum stadarins vmbodum

Jnprimis. xj. kyr. Jtem. v. naut. gomul. Jtem. vj. þreuetur. Jtem. iiij. tuæuetur. oc. vj. veturgomul.

Jtem fullroskner hestar. viij. Jtem. iij. hross fullroskin. Jtem. ij. þreuetur. oc. j. veturgamalt.

Jtem äsaudur. xxx. og. iij. ær. Jtem tuæuetrer sauder oc elldri. xl. oc viij. Jtem veturgamler. xx. oc. vij.

Suo mikid af fialle ä stadnum oc ollum stadarbuum

lx. naut gomul. Jtem þreuetur. l. 4 Jtem tuæuetur. xtiger oc. xj. Jtem veturgomul. xjtiger oc. ix.

Jtem tuæuetrer sauder oc elldri. iiij^c. oc. xıx. Jtem veturgamler. c. ixtiger. oc. j. Jtem vantar af fialli

gaumul naut oc vng. 15.

Jtem tuæuetra saudi oc elldri. xtiger oc. vj. Jtem veturgamler. 32.

Suo micil haust aflogun ä stadnum og ollum stadarins buum

Jnprimis kyr. lx. oc. v. Jtem gomul naut. 34. Jtem þrieuetur. 10. Jtem tuæuetur. 28. Jtem veturgomul. 6.

Jtem. ij. ær. Jtem tuæuetrer sauder oc elldri. ijc. oc. 4. Jtem veturgamler. 25.

Suo micit til lifs oc fodurs ä stadnum oc aullum stadarbuum

Jnprimis kyr. lxx. oc. j. Jtem gomul naut. xv. ä fiorda vetr. xj. Jtem ä þridia uetur. vij. Jtem ä annañ vetur. 9.

Jtem äsaudur. iiijc. x tiger oc. viij. gimbrar. lxx. oc. viij. Jtem gamler sauder. ijc. lxx. oc. v. Jtem veturgamler sauder. xtiger oc. viij.

Jtem hestar fullroskner. ixtiger oc. viij. ä fiorda vetur. v. Jtem ä þridia vetur. viij. Jtem. j. ä annan vetur. oc. iiij. ä fyrsta vetur. Jtem fullroskin hross. xl. oc. vj. Jtem ä fiorda vetur. iij. Jtem. v. ä þridia vetur. Jtem ä annan vetur. j. Jtem ä fyrsta vetur. 8.

Suo micit j fodrum j Floa oc ä Skeidum

Jnprimis kyr. 20. Jtem gomul naut. vij. Jtem ä fiorda vetur. 15. Jtem ä þridia vetur. 13. Jtem annañ vetur. xx. oc. vij. Jtem landnaut. xl. oc. vij.

Jtem lomb. xxx. oc. iiij.

Suo micid j fodri j bädum Hreppum

Jtem kyr. 21. Jtem. ij. naut ä fiorda vetur. Jtem. 16. ä þridia vetur. Jtem. 9. ä annañ vetur. Jtem landnaut. 26.

Jtem laumb. c. og. ij.

Suo micid j fodrum j Biskupstungnm

Jnprimis. xviij. kyr. Jtem ä þridia vetur. 17. naut. Jtem ä annañ vetur. 17. Jtem landnaut. 34.

Jtem laumb. 43

Suo micit j fodrum j Grimsnesi oc Laugardal

Jnprimis. x. kyr. Jtem. ij. naut gomul. æ fiorda vetur. iiij. æ þridia vetur .xx. oc. iij. æ annan. 34. Jtem landnaut 42.

Jtem laumb. 68.

Suo micit j Skambeinstada vmbodi j fodrum

Jnprimis. v. kyr. Jtem. 3. naut gomul. Jtem. 7. ä fiorda

vetur. Jtem ä þridia vetur. viij. Jtem æ annañ vetur. 14. Jtem landnaut. xx. oc. j.

Jtem laumb. 64.

Suo micit j fodrum j Heynes vm̄bodi

Jnprimis. 2. kyr. Jtem. 3. naut ä þridia vetur og. iij. ä annan vetur. Jtem .j. æ fyrsta vetur.

Jtem laumb .24.

Summa j fodrum æ stadnum oc ollum stadarins buum oc j aullum vmbodunum

[Jnprimis kyr[1]). c. xx. oc. vij. Jtem gomul naut .xx. oc. vij. Jtem æ fiorda vetur .xxxix. Jtem æ þridia vetur viij tiger oc. vij. Jtem æ annañ vetur. xjtiger og. 3. Jtem æ fyrsta vetur. c. oc .l.

Jtem laumb .ijc. xjtiger oc. v.

Jtem haufum vier saman jafnat þui sem var til lifs oc bus vm̄ sumarit. og til fialls vid þad sem epter var til lifs oc fodurs vm̄ haustid. at reiknudum aullum vanhaulldum oc aflogum.

Jn primis kyr vt sem jnn

Jtem gomul naut oc vng vt sem jnn

Jtem æsaudur vt sem jnn

Jtem gamler sauder oc vnger vt sem jnn

Jtem fullroskner hestar oc vnger vt sem jnn

Jtem fullroskin hross oc vng vt sem jnn

Summa kirkiu kugilldi j Floa oc æ Skeidum jn primis. 46.

Jtem leigu kugilldi. cc. lxx. oc. v.

Summa leigu kugilldi j bædum Hreppum .c. xxx. oc. iij.

Summa kirkiu kugilldi j Biskupstungum. 12.

Jtem leigu kugilldi. ijc. oc halft ed þridia kugilldi.

Summa kirkiu kugilldi j Grimsnesi. Auluesi med Laugardal. jn primis .xvj.

Jtem leigu kugilldi .ijc. xx. oc .j.

Summa kirkiu kugilldi j Skammbeinstada vm̄bodi. xviij.

Jtem leigu kugilldi. c. 38.

Summa leigu kugilldi j Heynes vm̄bodi lxxx. oc .iij.

Summa kirkiu kugildi j Nesia vm̄bodi jnprimis .xl. oc .vij.

---

1) [Tvíritað.

Jtem leigu kugilldi .lxxx. oc .ij.
Summa summarum kirkiu kugilldi j aullum vm̄bodunum. c. oc .xvj.
Summa summarum kugilldi æ stadnum oc aullum stadarbuunum oc j fodrum oc leigu kugilldi j ollum vm̄bodunum. med stauku kugilldi hia audrum monnum . xijc. l. oc .ij.
Summa summarum gomul naut oc vng .iijc. lxx. oc .vij.
Summa summarum gamler sauder oc vnger. iiijc. oc .iij.
Summa summarum gamler hestar oc vnger .xjtiger oc .vj
Summa summarum gomul hross oc vng .lx. oc .iij.
Summa lomb .ijc. xjtiger oc .v.

Suo micil vadmal heim komiñ jnprimis. ixtiger voder oc .vj. Jtem vti latid. lx. voder oc .xvj. alner.

Summa hlutar skreid og landskylldar skreid epter skip oc menn j Grjndavijk. Herdijsarvijk. Seluogi oc Þollakshaufñ med Eyrarbacka jn primis. xiij. lester oc .viijc. Jtem foru hier heim af .9. lester oc .iiijc. oc .xix. Jtem reiknadizt skreidin vt sem jnn.

Suo mikil smior heim komiñ til stadarins. c. vætter. l. oc .iij.

Suo micil vetrar vanhaulld æ stadnum oc ollum stadarins buum til atta [dags].

Jnprimis fimm jnnstædukyr æ Kalfholi. Jtem .ij. naut æ þridia vetur oc .ij. æ annañ vetur.

Jtem asaudur. l. oc .ij. Jtem tuæuetrer sauder oc elldri. viij. Jtem æ annañ vetur .ij.

Jtem fullroskner hestar. 4. Jtem. j. æ fyrsta vetur. Jtem eitt hross fullroskid.

Stod þennañ reikningskap. Gisle bondi Sueinsson. eñ þesser sætu reikninginn. Herra Gisle Jonsson. Sijra Einar Olafsson. Sijra Þordur Jonsson. Sijra Þordur Gislason. Jtem Magnus Jonsson og Jon Sygurdzson. Gregorius dag sialfan. anno dominj. M: d lx og ij.

---

520. 14. mars 1562. á Grund.

Heitbréf Eyfirðinga.

AM. Apogr. 5876 „Heitbref ex apographo Oddz Jonssonar i Gröf“ (AM.). AM. Apogr. 5878, „Ex apographo qvodam, collatum cum alio“ (AM.). — AM. 255, 4to., bréfabók síra Skúla Þorlákssonar, bls. 407—9. — Lbs. 68, 4to., bls. 336—7. — ÍB. 69, 4to., m. h. Hallgríms djákna Jónssonar (d. 1836), og er bréfið hér tekið upp í ritgerð Páls Vídalíns um heitdag. — ÍB. 67, 4to., bl. 97—8 Iclis m. h. síra Eyjólfs á Völlum (ágr. með ártali 1563). — Steph. 27. 4to, bls. 386—8 (m. h. Benedikts lögmanns Þorsteinssonar ca. 1730).

Jn nomine Domini Amen.

Vier eptirskrifader menn. Torfi Jőnsson. Geirmundur Jonsson. Gudmundur Skidason. Olafur Arnason. Snorre Jonsson. prestar. Nichulas Þorsteinsson. Þorsteinn Gudmundsson. Magnus Arnason. Gudmundur Halldorsson. Benedict Halldorsson. Jon Marteinsson. Asgrimur[1]) Jonsson. Hialmur Sveinsson[2]) og Halldor Þorlaksson logriettumenn med öllum ödrum leikum og lærdum mille Vargiăr og Glerăr. ă Grund j Eyafirdi 14. dag Martij Manadar Anno M. d. lxij.[3]) hietum vier og jătudum. og nu med þessu voru opnu brefe heitum og jatum̄ allsvalldanda lifanda[4]) Gude og hans elskulega syne Jesu Christo og heilögum anda til lofs og heidurs. dyrdar og dasemdar. en̄ oss öllum til fridar og farsælldar. ărgangs og uppriettingar og oărans afvendingar. vorum̄ örfum̄ og effterkomendum̄ til andlegrar uppbyggingar og effterdæmis. nädar og nytsemdar og oþriőtanlegrar christelegrar formerunar og fyrermyndunar.

J fyrstu heitum̄ vier og jatum̄ ad huor skattbonde i nefndu takmarke giefe eyrer einum buanda sveitarmanne. sem[5]) ecke giorer tijund. en̄ þeir minna fie eiga og buendur eru þriar alner a huoriu ăre. aller þeir sem ecke sækia til Grundar j Eyafiord[6]) þridiudaginn fyrstan[7]) i Einmănude til ad hlyda guds orde. til ad medtaka heilagt sacramentum med klăru hiarta og christelegre tru. fyrer utan̄ glaum og[8]) gabb[9]). străkskap edur styriöld. skvalldur edur skraf edur neina őhlutvendne þar fremiande vid rijkan̄[10]) edur fatækan̄. helldur med [audmiuku bæna[11]) akalle um̄ alla vora

1) Asmundur, al. 5878. 2) Simonsson, al. 5876. 3) 5878 sl. ártali hér. 4) eilifum 69, 5868; 255. 5) þeir 255. 6) Eyafirdi 255. 7) næstan 5876. 8) edur 255. 9) glens 5876. 10) kirkiuna(!) 255. 11) [audmykt og bæna 5876.

naudsynlega hlute til vors liufa lausnara og frelsara af ôllu hiarta fremiandi[1]). Eñ þeir aller sem koma j nefndañ stad og dag i guds őtta og kærleika þǻ giallde sǻ hvôr skattbonde ecke minna eñ þriar alner. eñ þeir er gud hefur [meiri fiar audlegd[2]) lǻnad[3]) þess frekar[4]) sem gud blæs þeim i briost. Eñ aller þeir minna fie eiga eñ til skatts og koma til Grundar luke aleñ og ecke minna þvi svo þarf fǻtækur madur Guds med sem rijkur. Skal þessi samkomugiôf leggiast sitt ǻr j hvôria þessa þingǻ Saurbæiar. Hrafnagils og Aungulstada þijngsőknar. og skal taka þria hina fátækustu ur þeim hrepp sem hvôrt ǻr til fellur og hluta hvôrn Gud vill af þeim velia.

So og hefur oss samankomed ad ǻ Grund halldest messa af [heilagre þrenningu[5]) nefndañ dag og klǻrt[6]) Guds ord sie þar fram̃ flutt og predikad og ad hiner frőmustu dǻnduzmenn[7]) skilldest ad sækia þǻngad. og ad medteknu guds orde. utsungenne messu og lyktadre bæn gange þeir[8]) dugande menn med einum christelegum samhuga i einn heyrelegan[9]) stad til ad utvelia nefndañ guds ôlmusumann. Eñ þeir sem þetta vort heit med þriőtsku og ofbellde vilia motfalla. og vilia ecke hallda. þeir giallde tvôfallt. eñ Reppstiornarmenn hvôr j sijnum hrepp styrke þann mann til med syslumannsins rade. ad þetta vort heit og stadfôst lofun æfinlega hier effter halldest. hvôrt heit og lofun var samþyckt af ôllum vidurverande[10]) almuga med lofatake. skrifad og giôrt j sama stad. ǻr og dag sem fyrr seiger[11]).

Gud himneskur uthelle sinne nǻd[12]) yfer oss alla um allar allder amen[13]).

Math. 7. cap. bidied [og[14]) mun ydur gefast. [leited og munu þier finna. knied ǻ og mun fyrer ydur upp loked. þui huor sem bidur hann odlast. huor sem leitar hann finnur. og fyrer þeim ed knir mun upp loked[15]).

Joh. 16. cap. Sannlega. Sannlega seige eg ydur huors þier

---

1) fremium 5876. 2) [meira fiarlag, 4876. 3) giefe b. v. 255. 4) frekara 255. 5) Guds þienustu, 5876. 6) heilagt 69, 5878; 255. 7) Svo 5876, dande-, hin. 8) þesser 5876. 9) hreinlegan 69; leinelegan 5876. 10) nær- 5876. 11) hér þrýtr 69. 12) blessun 255. 13) Það, sem eftir fer, vantar í 255. 14) vantar í 5876. 15) [sl. 5876.

bidied [fodurinn j mijnu nafne þad mun hann gefa ydur. hingadtil hafe þier einskis bedid j mijnu nafne. bidied þa munud þier medtaka. so ad ýdar fognudur fullkomest[1]).

Rom. 12. cap. og Joh. pist. 4. cap. Hatid hid vonda. [giorid hid goda. vered stadfaster j bænenne. annest naudþurfter voladra. Gud er kiærleikurenn og huor j kiærleikanum blifur sa blifur j Gude og Gud j honum. elsked huor annañ jnnbirdis sem Gud hefur oss elskad[2]).

---

521. 18. mars 1562. í Friðriksborg.

Konungr leggr fyrir Herluf Trolle að senda tvö skip til Íslands eftir lýsi og brennisteini og að reisa hús til brennisteinshreinsunar í Kaupmannahöfn.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 71—2 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Her Herloff Trolle fich breff saa liudenndis etc.
Frederich thennd andenn etc.

Wor synderliig gunst tiilffornne wiider. att som wij tiilffornn haffue talitt mett etther om thend islanndske reyse oc att wij ere tiill sinndtzs mett thuennde wore skibe forschreffne wortt lannd Islannd for nordenn att lade besöge. Tha efftertj wij haffue ladett tiilschriffue oss elskelige Pouell Stissenn. wor mand. thienner oc embidzmannd ther samme stedz. att skall lade bestille oss tiill beste all thend thrauenn. ther falder paa landett. som oc wiill belöbe nogenn lester. bede wij etther oc wiille. attj lader tiilflij thuo gode skibbe. huertt paa ett hundritt lester oc icke mindre. ther som the end bliffue större saae wij thett helder. som kunnde besegle forschreffne wortt lannd Island for nordenn oc icke andenn stedz. oc ther hentte forschreffne thrauenn. oc saa mögett suouell. som the kunnde före. Wij haffue tiilschreffuitt wor renthemestere. att the skulle forskaffett. atth ther bliffuer bestillett. hues tid bortt skall senndis att kiöbe fore. saa att

1) [sl. 5876. 2) [sl. 5876; 5878 setr að lyktum ártalið 1594(!)

samme reyse wist maa gaa for seg. oc wor gaffnn oc fordeell ther wdindenn for ingenn deell bliffuer forsômmitt. oc nar j haffue wdseett forschreffne skibe. attj tha tiillschriffuer oss ther om beskeed oc naffnn paa samme skibbe. huilcke the ere. oc atj lader forfatte nogne artickle. huor effter skibsfolckiitt thennom rette skulle. paa thett att ther som skibbenne aff storm eller wuedder komme wdj nogenn nôd oc the tha wiille beuisse thennom wtroligen eller moduillig mod thennd. beffalling haffuer. att mannd tha ther mett kunde holde thennom wdj thuang oc horsom. oc attj oc saa wiille bestilleett. att ther bliffuer forordineritt paa samme skibe gott dueligtt skibsfolck oc mett gode styremend bliffuer forsôrgett. som j wide magtt paa ligger. Sameledis efftertj j wiide. att the Lôitzers forschriffuinge liuder. att the ther wdj wor kôbsted Kôbnehaffnn skulle lade lutre all thend suouell. the fôre aff wortt lannd Islannd. Tha bede wij etther oc wiille. attj oc saa tiiltencker att lade vpsette thett huss. som bestillett er tiill att luthre forschreffne suoffuell wdj. saa thett betimeligtt kunde bliffue ferdigtt. att the ther aff icke skulle tage orsage att fôrdre samme lutheren paa itt andett stedh. om ther mett samme huss nogitt bleff forsômmitt oc attj paa wore wegnne giôrer thett tiill ende mett thend platz. som forschreffne suoffuell huss skall vpsettis. I wiille nu thett mett all fliid bestille oc ther fore ingenn forsômelsse tage etc. Datum Fredricsborg thend xviij dag Martij aar etc. mdlxij.

---

522. 18. mars 1562. í Friðriksborg.

Konungr býðr Jóakim Bech og Eiler Grubbe að styðja að útbúnaði skipa þeirra tveggja, er fara skulu til Íslands eftir brennisteini.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 72 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Jachim Bech. Eyler Grubbe finnge breffue saa liudenndis.
Frederich thennd anndenn etc.

Vor gunst tiilffornn. Wiider. att wij achtte mett thuo

wore skibe att lade wortt lannd Islannd for nordenn besôge. ther att henntte saa môgenn thraunn. som ther paa landett er att bekomme. oc saa môgen suoffuell. som the kunnde fôre. huor for wij haffue tiilschreffuitt oss elskelige her Herloff Trolle etc. att hand skall lade tiilflij thuo gode skibe. huertt paa ith hundritt lester stôere oc icke mindre. som ther tiill bruggis skall. Thij bede wij etther oc wiille. attj strax befôrdrer att thett bliffuer bestillett. huis deell ther tiill wiill behoff giôris. oc lader forskaffe wor kiôbmand. huad tiill samme reysse hôr. saa att inthett bliffuer forsômmitt oc wortt gaffnn oc fordeell ther mett maa ramniis oc j alle maade gaa for seg. Her wiider altingiste att rette etther effther oc tager ther ingenn forsômmelsse tore etc. Datum Fredricsborg thend 18 Martij aar etc. mdlxij.

---

523. 22. mars 1562. á Hólum.

Vitnisburðr um þá lýsing Bergljótar Sigmundardóttur, að aldrei hefði hún svarið meinbugi með þeim Jóni Sigmundssyni og Björgu Þorvaldsdóttur.

AM. Apogr. 3976 „Ex orig. membran.“ (AM.) m. h. Páls Hákonarsonar. „Innsigle Sira Jons hanger vid brefed“. (AM.).

So felldan vitnisburd ber eg Jon prestur Gudmundzson ad eg heyrda mina modur Bergliotu Sigmundardotter opt og osialldan fyrer mier uppa sina tru og fullnadar sanninde þvi lysa og þad seigia ad alldrei hefde hun nockra meinbugie eda skulldugleika suarit a mille Jons Sigmundzsonar og Biargar Þorvalldzdotter en biskup Gottskalk hefdi ei allsialldan viliat sagdan eid af sier taka. hier med lyste hun ad adurmælta meinbuge hefde hun eigi helldur matt med sanligum sannindum sueria. nema þad sem hun heyrde af ødrum þar um talat og tilgetid. hier epter vil eg sveria ef þurfa þiker. Og til meire sanninda hier um set eg mitt jnsigli fyrer þennan vitnisburd skrifadan ad Holum j Hialltadal. Anno M. D. Lx. ij. sunnudaginn næstan fyrer annuntiationem Marie.

---

524. 23. mars 1562. í Friðriksborg.

Konungr leggr fyrir Gísla byskup, prófasta og presta sunnan lands á Íslandi að láta í té hesta og vagna til þess að greiða fyrir flutningi brennisteins.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 79 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Kon. matts. obne breff tiill superintendenterne. prouester oc prester vdj Skalholtt stigtt paa Island etc.
Frederich thennd andenn etc.

Helse etther. oss elskelige her Gillebertt. superintendent wdj Skalholtt stigtt paa wortt land Islanndh. tisligiste alle prouester oc prester. som bygge oc boe wdj forschreffne Skalholtt stigtt. euindelig mett gudt oc wor naade. Wiider. att effterthj wij haffue ladet graue oc bestille enn stoer hob suouell ther paa forschreffne wortt lannd Islannd oc ther tiill behôffue wogne. som samme suouell kand nederfôre tiill ladesteder. som thett kannd wdskibis. Tha bede wij etther alle oc huer serdelis strengeligen biude. att nar oss elskelige Pouell Stissenn. wor mannd. thienner oc embedzmand ther paa forschreffne wortt lannd Islannd etther paa wore wegne tillsigenndis worder. j tha rette etther effther mett etthers thienner. heste oc wogne forschreffne suouell att nederfôre tiill the ladesteder. som thett kannd wdskibis. oc som forschreffne Pouell Stissenn etther ther om tilsiger. Ladendis thett ingenlunde etc. Datum Fredricsborg 23 dag Martij aar etc. Mdlxij.

---

525. 23. mars 1562. í Friðriksborg.

Skrá um skip konungs, sem lagt hafa til Íslands.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 79 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Register paa kon. matts. skipper oc skibe. som ere wdlôbenn effter kon. matts. befaling etc.
Seuerin Schaubo. Kôge Hôg. Island for nordenn
Hanns Holst. Hanenn. Island for nordenn
Gertt Kôpping. Jomfruenn. Island for westenn

Rasmus Kruse. Hiorttenn. Island for syndenn
Jens Skaubo. Biôrnenn. Wespenô
Boo. Berger Grib. Wespenô

---

526. 23. mars 1562. í Friðriksborg.

Konungr leggr fyrir íbúa norðan lands á Íslandi að selja Hans Nielsen fyrstum manna brennistein og í öllu að hegða sér eftir dómi þeim, er kveðinn var upp í þessu efni árinu fyrir.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 77 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Kon. matts. obne breff tiill hans kon. matts. wnndersotte paa Islannd saa liudenndis.

Vij Frederich thennd andenn etc. Helsse etther alle wore kiere tro wnndersotte. bônnder oc menig almue. som bygge oc boe paa wortt land Islannd for nordenn. euindeligen mett gudt oc wor naade. Wiider. [attj wij[1]) ere tiill enns wordenn mett oss elskelige Steffenn Loitze. att hand paa nogenn aar maa bruge thend handell aleniste mett suoffuell att kôbe oc wdfôre aff forschreffne wortt lannd Islannd for nordenn oc icke widere. Dog haffue wij oss forbeholdett selff aarligen att mue wdfôre ther aff landett hid ind j regett saa môgenn suoffuell wij behôffue. Tha haffue wij nu ther fore afferdigitt thenne breuissere. wor kiôbmannd. oss elskelige Hanns Nielsenn. mett thuende wore skibe att skulle lôbe thitt ind wdj landett for nordenn ther att kôbe oss tiill gode saa môgenn suouell. som samme thw skibe kunde fôre. bedendis etther ther fore alle oc huer serdelis biude. attj retthe etther effter mett forschreffne wor kôbmand att handle oc hannom paa wore wegne for ith skelligtt wertt wnnder oc lader bekomme saa môgenn suoffuell. som forschreffne wore thuo skibe kunnde drage. hannd skall paa wore wegnne mett gode wore etther thett betalle. saa thett icke skall were etthers skade. Oc effthertj att oss mett

---

1) Svo.

retthe tiilkommer thett fôrste kiôb aff alle ware. som ther paa landett falde. oc forschreffne wor kiôbmand haffuer nest forgangenn aar werritt ther tiill ting oc aff syslemandenn och andre wortt landz indbyggere paa wore wegne ther paa landett fangitt enn dom emod nogre. som hannom wiilde giôre hinnder oc forfang paa forschreffne wor rettighed oc fôrste kiôb. Tha wiille wij her mett aluorligen biudett oc beffallitt haffue. attj alle oc huer serdelis retther etther efftter samme dom oc aldelis inthett suoffuell tiill nogenn selger eller affhennder. fôre wor kiôbmannd paa wore wegne haffuer bekommitt saa môgett. som hand tiill forschreffne thuende skibis fulde lad behoff haffuer. Fordrister seg nogenn tiill att selge eller j andre maade affhende nogitt suoffuell. fôre wor kiôbmand haffuer bekommitt saa môgett. wij behôffue. tha wille wij ther offuer lade straffe som wed bôr. huo[r] effther j etther kunde wiide att rette. Giffuitt paa wort slott Fredrichsborg thend xxiij dag Martij aar etc. mdlxij.

---

527. 23. mars 1562. í Friðriksborg.

Konungr leggr fyrir Eggert lögmann Hannesson að gæta hagsmuna konungs í brennisteinsverzlun allri á Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 80 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Breff tiill Eggertt Hanssenn. laugmand for nordenn paa Islannd. saa liudendis.

Vor gunnst tiilffornn. Wiider. att wij haffue wnndett och tilladtt oss elskelige Steffenn Loitze att mue paa nogenn aar bruge thennd handell mett suoffuell att kiôbe oc wdfôre aff wortt lannd Islannd for nordenn. dog haffue wij oss forbeholdett aarligen selffue att mue lade henntte oc wdfôre saa môgett suoffuell tiill wortt oc rigenns behoff. som wij wiille. huar fore wij nu haffue afferdigitt wor kiôbmannd mett thuo wore skibe att skulle indlôbe ther wnnder landett for nordenn oc ther tiill wortt behoff hentte saa môgenn suoffuell. som samme skibe kunnde drage. Thij bede wij tegh oc wiille. att thu tiill tencker att were wor kiôbmannd

behielpelig att mue ther bekomme saa môgitt suoffuell. som forschreffne wore thuo skibe kunnde fôre. oc efftherthj oss mett rette tiilkommer thett fôrste kiôb aff alle the ware. ther paa lanndett falder oc wor kiôbmannd neste forganngitt aar ther paa haffuer fangitt enn dom mod nogre. somm thennom wnnderstod att wille giôre hannom hinnder oc forfanng paa fôrste kiôb paa hues ware hannd ther paa wore wegne kiôbe wiilde. Tha bede wij teg och wiille. att thu haffuer mett altinng flittig indseende. saa att oss paa wor oc kronenns rettighed. thett were seg mett fôrste kiôb oc andenn deell. icke skeer for kortt. oc att thu tiilholder wore wnndersotte ther sammestedz. att the aldeliis ingenn suoffuell selger eller affhennder tiill nogenn. fôre wor kiôbmannd haffuer bekommitt saa môgitt. som hand tiill wore skibe att lade behoff haffuer. Wij haffue oc ther om ladett wortt obnne breff wdgaa tiill forschreffne wore wndersotte. huilckett wij teg her hoss tiilskicke. bedenndis teg oc wiille. att thu thett mett thett alderfôrste lader forekynnde oc sidenn mett flitt haffuer vpseennde mett. att thett wed magtt holdis. Sameledis ere wij tiill sinndz att lade kiôbe oss tiill beste all thend lysse eller trauenn. som falder ther paa wortt lannd Islannd. oc ther fore wdj lige maade haffuer ladett wortt obne breff wdgaa tiill alle wore wnndersotte ther fore nordenn. att ther (!) aldelis inthett lyse eller trauenn skulle affhennde tiill nogenn fremmede. ingenn wnndertagitt. menn thett altt sammenn saa môgitt the haffue att afflade. selge wor kiôbmannd for ith skelliigtt werd oc skicke wij teg her hoes samme wortt breff. att thu thett oc saa lader mett thett fôrste forkynnde oc haffuer flittig indseende mett. att ther icke emod giôris oc att thu tiilholder almuenn. som trawenn eller lysse haffuer att selge. att the thett wnnder wor kiôbmannd for etth skelligtt wertt paa wore wegnne oc ingenn andenn etc. Her wed att rette teg effther oc lad thett ingenlunde etc. Datum Fredrichsborg thend 23 Martij aar etc. mdlxij.

---

528. 23. mars 1562. í Friðriksborg.

Konungr leggr fyrir Ólaf byskup Hjaltason að styðja að

því, að kaupmaðr konungs sæti fyrstr kaupum á brennisteini.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 81 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to, Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Kon. matts. breff tiill her Oluff. superintendent paa Islannd for nordenn. saa liuder etc.

Wor gunnst tiillfforun. Wiider. att efftertj wij haffue beuilgett osss elskelige Steffenn Loitze paa nognne aar att mue besöge wortt lannd Islannd for norden ther att kiöbe oc wdföre suouell oc oss dogh selff foreholditt aarligen att mue lade hentte saa mögelt suoffuell. wij wiille. tiill wortt och rigenns behoff. haffue wij afferdigit wor köbmand mett thuo wore skibe att skulle löbe tiid wnnder landet for nordenn effter saa mögitt suoffuell. som samme wore skibe kunde fore. Thij bede wij ether oc begiere. attj er forschreffne wor kiöbmannd behielpelig att motte fange samme suoffuell saa mögett hannd paa wore wegne behoff haffuer oc ther wdindenn wiille hannom tiill thett beste befödre oc attj oc saa haffue flittig wpseende. att wore wndersotte aldelis inthett suoffuell selger eller affhennder tiill nogenn. före ennd wor kiöbmand haffuer paa wore wegne bekommitt saa mögitt som wore skibe kunnde före. efftertj att oss mett rette tilkommer thett förste kiöb. Ther mett giöre j oss tiill wiilge etc. Datum Fredrichsborg thennd xxiij dagh martij aar etc mdl xij.

---

529. 23. mars 1562. í Friðriksborg.

Konungr leggr fyrir ónefndan sýslumann norðan lands að styðja kaupmann konungs í kaupum á brennisteini.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 82 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Kon. matts. breff tiill N: syslemannd paa Islannd for nordenn. som effther fölger.

Frederich thennd andenn etc.

Vor gunnst tiillffornn. Wiid. att wij achtte att lade wortt lannd Islannd for nordenn besöge mett thuende wore

skiibe ther att hentte tiill wortt oc rigenns behoff saa møgenn suoffuell. som samme skibe kunnde drage. oc wiille wij. att forschreffne wore skibe skulle indløbe. thett ene wdj Øyefiordenn oc thett andett wdj Husseuiig. Thij bede wij teg oc wiille. att thu aldelis ingenn fremede tiilsteder mett theris skibe samme thuende haffner Øyefiord oc Huseuig att besøge. menn bestiller thett saa. att the bliffue ledig holdett tiill wore egne skibe att the ther kunnde haffue theris ladesteder oc att thu tiiltencker att were wor kiøbmand. nar hand mett wore skibe tiidh kommendis worder. behielpelig ther att mue bekomme aff wore wndersotte for ith themelig kiøb hanns fulde lad tiill forschreffne wore skibe. Ther mett skeer wor wiilge. Thij tag ther ingenn forsømelse fore etc. Datum Fredrichsborg thend 23 Martij aar etc. mdl xij.

---

530. 23. mars 1562. í Friðriksborg.

Konungr skýrir Páli hirðstjóra Stigssyni frá fyrirætlunum sínum um verzlun á Íslandi, einkum um brennistein og lýsi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 82—5 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Kon. matts. breff tiill Pouell Stissenn. embitzmannd paa Islannd. saa liudendis.

Frederich thennd andenn etc.

Wor gunnst tiilffornn. Wiid. att wij haffue wndtt oc tiilladt oss elskelige Steffenn Loitze paa nogen aar att mue besøge wortt lannd Islannd for nordenn oc icke wiidere ther att kiøbe oc wdføre suoffuell oc ingenn andenn ware eller kiøbmandskaff. dog haffue wij oss beholdett aarligen tiill wortt oc rigenns behoff att mue lade wdføre aff forschreffne wortt lannd Islannd for nordenn saa møgenn suoffuell. som osss gott siønis. huar fore wij haffue nu afferdigitt wor kiøbmannd mett thuende wore skibe att skulle løbe for nordenn effter saa møgitt suoffuell. som same thuo skibe kunnde føre. Thij bede wij teg oc wiille. att thu strax iligen tiillsiger wor syslemannd for nordenn. att hand thett saa be-

stiller. att ingenn fremede skibe indlôber wdj the haffne Øyefiordenn oc Huseuig. Thij wij wille samme thuende haffner oss selffue tiill wore egne skibe forbeholditt haffue. att the ther skulle haffue theris lade steder. oc att thu thett saa mett samme wor syslemannd bestiller. att hand ingenn forsômmelsse her fore tager. Wij skicke teg her hoess wor schriffuilse tiill forschreffne wor syslemannd om forschreffne erinde. huilckett thu kantt forskaffe hannom tiill hennde. och efftertj wij icke wide hans naffnn. bede wij teg och wiille att thu samme wortt breff tiill hannom offuerschriffuer. fôre thu skicker thett fra teg. Sammeledis haffue wij ladett wortt obne breff wdgaa tiill wore wndersotte bônder oc menige almue for nordenn. att efftherthj oss mett rette tiilkommer fôrste kiôb aff alle the ware ther falder oc wor kiôbmand wdj forgangitt aar ther paa tiill tingitt haffuer fangitt Dom mod nogenn. som hannom paa sligh rettighed oc fôrste kiôb wiille giôre forfanngh. att the ther fore aldelis inthett suoffuell tiill nogenn andenn skulle selge eller affhende. fôrre ennd forschreffne wor kiôbmand paa wore wegne haffuer bekommitt saa môgitt wore skibe kunnde drage. Tisligiste er oc wortt obne breff tiill forschreffne wore wndersotte wdgangitt. att the aldelis inthett lyse eller traunn skulle selge eller affhende tiill nogenn fremmitt. menn altt hues the haffue att lade aff. skulle the for ith skelligtt wertt wnde wor kiôbmannd paa wore wegnne. oc ther tiill haffue wij tilschreffuitt Eggertt Hannssenn. wore[!] laugmand for nordenn. att hand samme wore breffue skall strax lade forkynde for wore wnndersotte. att the thennom ther effter kunde wide att rette. huilcke wore breffue wij teg her hoss tilskicke beseylett oc offuerschreffuitt tiill forschreffne Eggertt Hanssen. bedenndis teg oc wiille. att thu wdenn forsômelsse forskaffer hannom samme breffue tiilhennde. oc att thu oc saa selff haffuer tiilsiunnd mett oc for ingenn deell tiilsteder. att oss paa wor rettighed oc fôrste kiôb skeer nogenn hinnder eller forfanng oc ey helder att wore wndersotte for nordenn affhender nogenn lyse eller traunn tiill andre end tiill wor kiôbmand paa wore wegne. Wij haffue oc ladett wortt obne breff wdgaa tiill wore wndersotte for syndenn. att the aldelis

inthett lyse eller traunn affhender eller selger tiill nogenn fremede. Thij wij actthe thennd selff att lade kiôbe oc thennom ther fore att lade betale. efflher som thu aff samme wort breff ydermere haffuer att forfare. att thu thett oc lader forkynnde oc sidenn haffuer indseende mett. att thett wed magtt holdis wdj alle maade. Thu wiltt oc haffue flittig wpseende. att forschreffne Steffenn Loitzes fulmegtige ingenn ydermere hanndell eller kiôbmandskaff ther paa lanndett bruger wdenn mett suaffuell alene. wdenn thett skeer mett wor wiilge oc tiilladelsse. oc ther som thu andett formercker. att thu tha thett giffuer oss tiill kiennde. Sameledis forfare wij. att the kiôbmennd aff stederne fôre tid tiill landett mett thennom falckfenger oc ther lade tage falcke. thennom wdfôre och ingenn told eller andenn rettighett ther aff giffue tiill osss oc kronenn. som andennstedz j rigett brugeligtt er. Thij bede wij teg oc wille. att thu her effter retther teg efftter att annamme paa wore wegnne aff saa mange falcke fenger. som thid innd j landett kommer. hues told oc rettighed osss mett rette tiilkommer. effter som her wdj riigett siduonligtt er. oc ther som the thett icke wiille wdgiffue. att thu aristerer oc andholder. hues falcke the fangett haffue paa en rett. oc att thu alldtinngiste om ald lanndzenns leylighed grunndeligen forfarer. effter som wij teg ther om tiill forne tiilskreffuitt haffuer. saa att nar thu tiill oss komendis worder. att thu tha nocksom wedst oss thett att berette. huad fordeell wij ydermere kunnde lade bruge ther wdj landett. thett were seg wdj hues maade thett helst were kannd enthenn mett suoffuell. farffue eller andenn malm. som kannd brugis oss tiill fordeell. Ther mett skeer wor wilge etc. Datum Fredrichsborg thennd xxiij dag martij aar etc. mdlxij.

---

531. 23. mars 1562. í Friðriksborg.

Konungr leggr fyrir íbúa norðan lands á Íslandi að selja kaupmanni sínum einum allt lýsi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 85 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni). — Prentað í MKet. II. bls. 10 (þar mjög aflagað).

Kon. matts obne breff tiill bönder och menige almue. som bygge oc boe pa Islandt etc. som her efftter fölger etc.

Wij Frederich thennd andenn etc. helsse etther alle wore kiere tro wnndersotte. bönnder oc menige almue. som bygge oc boe paa wortt lannd Islannd for nordenn. euindeligen mett gudt oc wor naade. Wiider. att wij ere tiill sinndz selffue att wiille lade kiöbe all thenndh lyse oc traunn. ther er paa wortt lannd Islannd att bekomme. Thij bede wij etther alle oc huer serdeliis strenngeligen biude. attj her effter aldelis ingenn lyse eller trawnn tiill nogenn fremede selger eller affhennder. menn saa mögett j ther aff haffue aff att lade. attj thend wnnder wor köbmand paa wore wegnne for ith lideligtt oc skelligtt werdt. hand skall mett gode ware etther thett paa wore wegnne betale. saa j ther aff ingenn skade skulle haffue. Fordrister seg nogenn tiill att selge eller affhende nogenn lyse eller trawnn tiill nogenn andenn enn tiill wor köbmand paa wore wegnne. Tha wiille wij ther offuer aluorligen lade straffe som wed bör. Huar effter seg huer kand wide att rette. Datum Fredrichsborg 23 martij aar etc. mdlxij.

Ennd kom wdj liige maade kon. magts. breff for syndenn. oc ther som (kiöbmannd wdj tette forschreffne breff staar) bleff fogiitt indsatt oc indschreffuitt.

---

532. 29. mars 1562. í Snóksdal.

Kaupbréf fyrir hálfri Geirshlíð.

AM. Apogr. 5596, m. h. Jóns Magnússonar (d. 1738). „Ex originali" „á pergament".

Þat giaurum uid Gunar prestur Þorlaksson og Sueinn Jonsson godum monnum kunnigt med þessu ockru opnu brefi a laugardagin fyrir paska vm voret[1]) j Snogsdal i Breidafiardardaulum þa lidit var fra gudz [burd] M d lx og ij ar vorum uid i hia saum og heyrdum á ord og handaband þessara manna. Ara bonda Ormssonar af eine alfuu

1) þ. e. 28. mars.

en Dada bonda Gudmundssonar af anare. þat falldizt og skilldizt vnder þeirra handabandi ad adurnefndur Are selldi fyrnefndum Dada bonda med radi og samþycki sinar eiginkuinu Sigridar Þorsteinsdottir[1]) jordina halfua Geirshlid j Flokadal i Bæiar kirkiu sokn xv^c ad dýrleika med aullum gaugnum og giædum sem adur nefndre halfre jaurdu hefur fylgt ad fornu og nýiu og þau haufdu fremzt eigandi at ordit vndan þeim og þeirra erfingium en vnder adurnefndan Dada boñda og hanz erfing[i]a og epterkomendur til frialz forrædis og fullrar eignar. hier j mot gaf adurnefndr Dadi bondi fyrskrifudum hionum Ara og Sigridi ij^c j smiorvm þa strax og vj malnytu kuiilldi j fardaugum. hundrad j vadmalum og anad i busgagni. þreuett naut ad hausti fyrir c. og iiij saudi gamla i anad vndan sier og sinum erfing[i]um en vnder optnefnd hion og þeirra erfingia og epterkomendur til frials fo[r]rædiz og fullrar eignar. atti fyrskrifadur Are ad svara lagariptingu a þeirre jaurdu halfri Geir[s]hlid er hann selldi en optnefndur Dadi bondi hallda sinu kaupi til laga. atti fyrnefnd half jaurd ad vera afvent j saumu handabandi. en til meire stadfestu og sanz uitnesburdar hier vm setti fyrnefndur Are Orm̄sson sitt jnsigli med ockrum jnsiglum fyrir þetta kaupbref huert skrifad var æ sama are deigi sıjdar sem[1]) fyr seigir.

---

533. 4. apríl 1562. í Skriðu.

Jarðaskiptabréf, og er skipt Grænavatni við Jarlsstöðum og milligjöf.

AM. Apogr. 4713 „Ex orig. fra Gunnsteinsstödum“, og er uppskriftin staðfest í Hvammi í Hvammssveit 5. júní 1710 af Magnúsi Magnússyni, Þorsteini Sigurðssyni, Þórði Þórðarsyni og Ormi Daðasyni.

Wier Jon Magnusson. Olafur prestur Gudmundsson. Þorarinn Philipusson. Þorlakur Jonsson. Biarne Biornson. Jon Magnusson. Giorum öllum og sierhvörium kunnigt. hvorrar vero edur virdingar. stiettar edr Embættis þeir eru sem þetta bref birtist. lesa edur heyra lesit. ath vier vorum vid·

---

1) Svo.

verandi. sidandi og uppa heyrandi ord og handsaladan kaupskap sem fram for. giordist og skiedi þessara manna á milli af eirne halfu velburdugs mans Magnusar Jonsonar en anare Grims Andriessonar j Skrido j Skridohvorfi a dag hins sæla Ambrosi Biskups. epter midian dag. arum epter Guds burd. fimtan hundrud sextiger og tvo. þann fiorda dag Aprilis á þridia are rijkis þess háborna stormektugasta vídfræga herra kong Fridreks þess annars kongs til Danmerkur og Norex vors allra kiærasta og nádugasta herra. at svo fyrir skildu at greindur Grimur Andresson selldi nefndum Magnuse Jonssýni alla jördina Grǫnavatn vid Mývatn j Reýkiahlidar kirkiu sokn. undan sier og sijnum erfingium. en under Magnus og hanz erfingia med öllum þeim gögnum og giædum. vötnum og veidistodum sem sagdre jörd fýlger og fylgt hefur at forno og nýo. og hann vard fremst eigande ath. og þad med riettum logum adur væri eij fra komit. til greinandi alkyrkiu til saungs en halfkirkiu skylld. og sex c kristfe j sialfre jordunne med þessum jtölum j Grǫnavatz jord. Eingiatak fra Balldursheime fyrir austan Kraká vid Langhollt og jördin Hrakstrǫnd þriggia kúa födur á eingium et cetera. Sagdi Grimur Grǫnavatn ætti þessar jtölur j annara manna lond alla veide j tveimur dráttum fyrir Gards lande þá manudur være til vetrar. En j siö dráttu fyrir Briamsneslande. þa manudur er til vetrar. En j þessum .ix. dráttum halfa veidi fra veturnóttum til purificatio Sancte Marie. medkiende Grimur fyrir oss þad hann hefde þessa jörd hvorke sellt ne giefit. pantad ne vedsett vid nockurn mann. annan en Magnus Jonsson et cetera. Hier j mot gaf margnefndur Magnus optnefndum Grime jordina Jarllstade j Bardardal j Lundarbrecku kyrkiusókn med heimalandino Arnarstödum fyrir xvijc. med þvi fimm hundrada landi sem Magnus keypte at Bryniolfi Jonssyni á Kalfborgardal og selfor hefdi verit fra Hoskolldstodum j Reykiadal. þar til .viij. malnýtu kviillde og fimm c j godum peningum. þar med gaf Magnus Grim kvittan og ákiærulausan um þa legordz sök sem Grimur hafdi brotligur ordit med Þoru Oddzdottur hvor sok Magnuse tilheyrde og hann lofadi forlikun at giora vid Odd vegna Grims. svo fra þeim deige skyllde

eingin upp á hann tala meiga. Skyllde þess eign hvor jordin er þa keýpte fra þvi þessi kaupskapur giordest og heimillt hvorum þad fe allt er kýne at finast j jordu og á. og eij fyndist eigande ath. Magnus j Grenavatne en Grimur j Jarllstodum. Og til sanninda hier um. settu þeir fýrskrifader menn Magnus og Grimur sin jnsigli med vorum fýr skrifadra manna jnsiglum fyrir þetta kaupbref hvort fram̄ for. skrifat og giort var j sama stad. stund. dag og artölu sem fýr seiger.

---

534. 30. apríl 1562. í Skríðu.

Afsetning Guðbjargar Kolbeinsdóttur frá sakramenti.

AM. Apogr. 4721 „Ex originali fra Gunnsteinsstöðum".

Ransokunarbref dottur Kolbeins a Haganesþingi[1]).

Vier epterskrifader menn Olafur prestur Gudmundsson. Þorarin Philipusson. Þorsteirn Sygurdsson. Leifur Jonsson. Pall Þorsteinsson. Eirekur Tumasson giorum ollum monnum viturlegt og heyrenkunnigt at arum epter vors frelsara fæding Jehsu Christi M. d. lxij. a fimtudaginn næstañ fyrir krossMessu vm vorit þann þritugasta dag Aprilis eirne stundu epter midian dag i Haganese vid Myvatn a almennilegu hieradsþinge vorum vier vidstadder med odrum fleirum godum monnum: at Gudbiorg Kolbeinsdotter klagade sig firir syslumanninum Magnuse Jonssyne: þad hun an nockrar sakargiptu være sin[n]e þionustu af sinum þingapreste siara Einare Sygurdssyne suipt og afsett være þui haleita dyrmæta sacramente og natverde Jehsu Christi Guds sonar.

Spurde greindr valldsmann Magnus alla hieradsmenn þa sem þar voru vidstadder ef þeir visse edr heyrt hefde nockut orykte þad vm þessa konu ath on[n]ur efne munde reynast opinberast edur finnast: eñ hun hefur adr opinberliga fyrir ollum yferlyst vm hen[n]ar einfallda Barneign: Sogdu aller þar neij til. og sierdeilis bondin Niculas Þorsteinsson ath þeir þeirrar konu ecke visso ne heyrt hefdo gietit anat eñ huat vel være. vtan þad hun adur opinber-

1) Fyrirsögn m. h. Árna Magnússonar.

lega og almenniliga hefde adr tilsagt vm sina einfallda barneign: og sogdust þar eij tuisaga ne annat skylldu til seigia sidar meir. þo þar af odrum være epter leitad.

J odru lage spurde same valldsmann siara Einar ef hann visse edur heyrt hefdi hier annat vm rætt edur ʙygtad eñ hun hefde til sagt. eñ hann sagdi þar neij til.

annat sinn spurde hann sama prest. ef hann giæfe henne nockrar saker. þar sagde hann og neij.

J þridia sin spurde Magnus siara Einar huar fyrir hann hefdi eij giefid þessare kono sacramentit sem odrum limum christeligrar kirkiu eñ hann sagdist þad hafa giort epter skipun profastzins siara Sygurdar Jonssonar og sagde hans bref þar vm hia sier vera:

Þar næst bad siara Einar syslumannin sier god rad at kienna. huornin hann hier med fara skyllde sem rietteligast. Þa sagde Magnus. meir hæfer ath ottast Gud eñ mennina og sagde slijkt atferle eij hæfa vtan vid þã eina menn sem fundner være i opinberum veralligum brotum og storsyndum og ecki villdu af lata. helldr i þeim somo þrioskast ohlidnast. og dueliast og eıj aflata. þa [hafdi þo ei at eins ath. at snipta[1]) þa sacramentino. helldr og eirninn at bannfæra somo men: þo med þui mote þann same hefde adr til forna feingit þriar christiligar aminningar af kiennemanninum. og sagdi þad oheyriligt virdast mundo fyrir prestana epter þui at leita sem folgit være af misferlum mannanna. þat heyrdi valldsmanninum til. suo sem þad ofrægiligt er fyrir eirn ɢrædara sem lækna skal. heilar vnder vpp at rijfa suo væri þad og eij hæfiligtt fyrer prestana þa sem afbrot manna skylldu hylia og af Guds vallde fyrergiefa. þa ofrægia. edr huorn strax an reynslu og riettra profana fyrer sialfs ɢietsaker edr vondra manna kuis og aaustur edr fyrer saker agıjrne at af setia christeligrar[2]) kirkiu og odrum ɢudligum velgiorningum. og sagde fyrer þuilika breytne og atferle þann ytra læknedom kirkiunar (sem ʙannit vare) og suerd kirkiunar at ongo giort vera.

Og til saninda hier vm setium vier fÿr skrifader menn

1) [Svo; setningin mun auðskilin, ef í stað *hafði* (fyrsta orðsins) er sett *hæfði*. 2) Svo.

voʀ ȷnsigle fyrer þetta bref huortt skrifad var i Skridu j Reykiadal þrem nottum sijdar en fẏʀ seigeʀ.

---

535. 2. maí 1562. í Skriðu.

Kolbeinn „bóndi“ Arngrímsson lýsir ofbeldi margvíslegu Þorsteins heitins Finnbogasonar og sona hans við sig.

AM. Apogr. 4714. „Originalbrefid liedi mier Arna Magnussyne Jon Jonsson a Gunnsteinsstodum“.

Medkien[n]um vier Olafur prestur Gudmũndzson. Þorarin Philipusson oc Þorsteirn Sigurdzson opinberliga fyrir ollum sem þetta bref sia edur heyra. þad valinkunnur dandimann Kolbeirn bondi Arngrimsson lẏsti fyrir oss þridiudaginn næstan fyrer Philipi et Iacobi[1]) epter midian dag ä Grænavatni vid Mẏvatn þann xxviij. dag Aprilis. arum epter Guds burd M. d. lx og tuo är. ad hann hefdi soddan oȷofnud feingid. lidid og vmbera ordit Þorsteine heitnum Fimbogasyni huors sal Gud nadi. hans monnum og sonum nu epter hann frafallinn. nær og botalaust. sem hier epter skrifat stendur et cetera. J fyrstu at greindur Þorsteinn hefdi ridid heim ä sig til Grænavatz vid viij. mann og veitt sier atgongu. og stungid sig med lagvopnum. og sagdi þad sinn bana verid hafa. ef Gud eȷ hlift hefdi. suo sundur hefdi tekid klædin vnder badum hondunum oc hefdi rent vt med ʀifiunum þar fyrir Bæiardyrunum. þar epter hefdi hann skotid sig med pilu a mille kyrkiunar og Bægiarins sialfur. og af sier handklædit er hann sagdist ä sino hofdi haft hafa. Suo og þui næst hefdi hann sinn mann fangat. er hann atti at sækia kirkiu: J þridia sinn sagdest hann hafa sent ii menn til kirkiu med lijki at grafa. og hefdi annar madurin verit sleigin. J fiorda sinn sagdist hann hafa ætlat ad rȷȷda ut til skipa. sagdi hann Þorsteirn hefdi sier veitt þar þa fyrirsatur og skipad sinum monnum at sla sic. þar næst hefdi hans menn veitt sier atgongu. fyster. Oddur Asmundzson. Sigurdur Starkadarson. og madur med honum Hermann Vilkin. Eẏolfur heitinn Jonsson. Jon torfamadur. Fusi sonur

---

1) þ. e 28. apr.

hans. og kuadzt af þeim feingit hafa xxxviij. tilrædi og sagdi þann dag a sinum fotum talin verid hafa: Og þa hefdi sialfur Þorsteirn ætlad sig ad hoggua med lensu a hǽlsinn og komid hefdi a huirfilinn. og tekid hefdi af holldit med harinu og hann syndi oss orid. þa sagdi hann at hann hefdi skipad Fusa syni sinum at sla sig: og hefdi hann giort. og sier veitt a fotinn averka. þa sagdist hann handtekinn verid hafa og halldin af monnum Þorsteins medan hann hefdi trodit fotum i sitt andlit. J fimta sinn lýsti hann ad Þorsteirn Fimbogason hefdi sent menn sına til Grænavatz Ingialld Hǒgnason. Jon Dadason. Dada Jonsson og Jon Jonsson altijada. og hefdi fangad sinn mann Arngrim Magnusson oc þar epter veitt sier atgongu ǽ stodulbolinu. oc sært sig einum averka og brotid kialkan i Sýgurdi Sygurdssyni magi sinum og sært Þord mann sinn j hofudit suo hann hefdi epter legit: eñ hefdi gefist up vid sig j þad sinn. J siotta sinn bar hann at menn Þorsteins hefdi veitt sier adgang. epter hans skipun. og hann hefdi sokt sina soknarkirkiu til Hlidar ǽ Lorensiusmesso dag. og sagdi þeir hefdi sig hrakid og illa vtleikid. Siounda atvik sagdi hann menn Þorsteins sier veitt hafa ǽǽ Skǘtustǒdum eirn helgañ dag er hann sokti kýrkiu a sama sumre. og sleigit sig ǽ hestbaki. Eñ epter frafall Þorsteins sagdi hann Fusi og Nickulas hefdi med ofriki og rifballdaskap haft og sla latid nær allar sinar eingiar. og odrum lofad suo hann sagdist ei hafa þorat at at finna. þar med eignat sier margt þad af Grænavatz og Briamsnes landi sem þeirra fader hefdi alldreij ǽtalid og einginn hefdi fyr heyrt. Og eitt sinn hefdi menn Fusa og Nichulasar sleigid sina ii menn i kaupstad a næturþeli sofandi og veitt odrum averka. Eñ eıj þottist hann vita. huǒrt þad hefdi þeirra vili verid brædra edur eıj. Yferlysti hann fyrir oss at hann hefdi Grænavatn optsinis logfest medan Þorsteirn lifdi og þar med fremre nama. og hefdi hann og hans sýner haft samt vijsvitandi. Opt sagdist hann laga bedist hafa a fremre namum og annari landareign Grænavatz af Ara Jonssyni logmanni og eigi feingid hafa. Sagdi hann Þorsteirn Fimbogason hefdi stefnt Magnusi Palssyni omaga fiar sins fyrir Brennisteininn j fremre namum. hier med

sagdi hann at lýst hefdi fyrer sier Jon liotur Magnusson og Halldor Sigmundsson þeir sem vm oræfin soru. at þeir hefdo alldre annat suarit. eñ þad Hlıjdar kýrkiu hefdi verid eignader aller omerkingar fýrer austan fiallgarda j mille Jlijfsvatna og Brædraklifs. þeir sem mædur helgudu sier eij. eñ eij vissu þeir huort kirkian ætti edur eij. Og til sanninda hier vm setium vier fyrskrifader menn vor ȷnsigli fyrir þetta bref skrifad j Skridu i Reýkiadal fimm nottum sidar eñ fyr seigier.

[Þetta fyrir framan og ofan skrifad bref er riett copierad epter originalnum, sem er med þremur heilum hångande innsiglum. Til merkis vor nöfn i Hvamme i Hvammssveit þann 5. Junii Anno 1710[1]).

Magnus Magnusson.
Þorsteirn Sigurdsson.
Þordur Þordarson
Ormur Dadason (L. S.).

---

536. 2. maí 1562. í Skriðu.

Kolbeinn Arngrímsson samþykkir kaup á Grænavatni, lýsir landamerkjum og skýrir frá ýmsu um hagi sína og barna sinna.

AM. Apogr. 4719. „Original-brefid liedi mier Jon Jonsson ä Gunnsteinsstodum" (AM.). Frumritið var á kálfskinni. Uppskriftin er staðfest 5. júní 1710 af Magnúsi Magnússyni, Þorsteini Sigurðssyni og Þórði Þórðarsyni.

Wier Olafur prestur Gudmunds[son]. Þorarin Philpusson og Þorste[i]nn Sýgurdsson: Giorum kunnigt ollum og serhuorium sem þetta bref birtizt lesa edur heyra lesid. at wier vorum nalæger saũm og vpp a heyrdum af eirni halfu heidurligs mans Magnusar Jonssonar. og af annari Kolbeins Arngrimssonar. at sũo fyrer skildũ. at nefndur Kolbeirn Arngrimsson samþykti. stadfesti og fylliliga ȷatadi nýtan. myndũgan. og sier gedfelldan allan þan kaupskap og skildaga. sem Grim-

1) [m. h. Árna Magnússonar, og hefir hann því þá verið í Hvammi, þótt ekki skrifi hann undir.

ũr Andrisson stiũpsonur Kolbeins hafdi giort vid Magnus Jonsson vm jordina Grænavatn vid Mývatn. er liggur j Hlidar kyrkiusokn. epter þui sem frekast stendur skrifat j þeirra kaũpbrefi. og sagdi hann obrigdanliga. stodũgan halldazt skýlldu. fyrir sier. sinum erfingium og epterkomendum vm alldur og æfi. og sũo mikid skylldi gillda. sem hann sialfur greindan kaũpskap giort hefdi: og hann skylldi þar alldri wpp a tala epter þan dag. Og Kolbeirn medkendi þar fyrir oss. ad hann hefdi til skilid vid Grim. þa er hann selldi honum Grænauatn. ad hann skylldi ongum manni þa jord selia. odrum eñ Magnusi Jonssyni og hann hefdi alldri þa jord sellt. pantad. ne vedsett. vid naukurn man anañ. eñ Grim. og adur vid Magnus. Hier i mot lofadi Magnus at greida og giallda Grimi Andressyni jordina Jarlstadi j Bardardal. fyrir xvij^c. med þeirri selfor a Kalfborgardal. er Hoskũlldzstodum hafdi fylgt. þar til viij malnýtokũgilldi. og fim hũndrũt j godum peningum og kuittadi hann vid Odd Asmundsson vm̃ þa legordz sok er Grimur hafdi brotligur ordit med Þoru Oddzdottũr. og afhenti honum þad sama kũittunarbref. af Oddi utgefid. med hañs hangandi jnsigli epter þui sem j þeirra kaupbrefi Magnusar. og Grims stod skrifad. þar med lofadi Magnus at yfergefa Kolbein alldre. og Gũdrunu Olafsdottur konu hans suo leingi þau lifdu. Sagdi Kolbeirn. og Gudrun. sier likadi vel þesser til skilder peningar: og Magnus kuittan og vidskilin þa Grimur vid tæki. Hier med gaf Kolbeirn Arngrimsson Magnũsi Jonssyni sitt fullmegtũgt laga ũmbod. oc sagdi at Magnus skýlldi hallda suare fyrir Gardi i Hnioskadal. suo leingi sem hans born veittu þar nockrar atolur uppa̋: og þui lofadi Magnus: Sagdi Kolbeirn Magnusi þessi landamerki. j milli Grænaũatz og annara mana jarda: fyrir utan ʀiede Grænauatzos. og vestur i þa tiorn sem þar geingur a milli. og i gard þann er vestur ur tiornini geingur. og þadan rettsynis vr gards endanum og vestur i Kraka̋: Eñ landamerki rada austur vr Grænalækiarosi. og i grof þa sem geingur aũstur epter hraũnum þeim er liggia fyrir sunnan jordina Gard. þadan rett vr grofinni j Gard þann sem geingur fyrer ofan gard sudur i vogsbotn: þann er liggur vid Grænalækiarnaust:

þadan austur i gard þann er skilur lond i milli Briamsnes og Grænavatz: og ur þeim gardi austur i sýdri Burfellskord. þadan og austur i Hafragia. rædur þa giain og fram at Brædraklife og þadan sudaustur ũnder Herdibreid og allan Heilagsdal. Rett vr Herdibreid og vestur i Sudurarbotna. Rædur Sudurã i Liosbleiksbýttu. þar med alla Kieralæki ofan ad Storafossi. og allt land jtolulaust fyrir austan Kraka og vt i motz vid fýr greind landamerki. er fyrer vtan og aũstan ofan ganga i Kraka. fra skildũ eingiataki vid Langhollt. og Balldursheimi hefur til heýrt. og þriggia kũa fodri fra Hrakstrond i Grænauatz eing. Sagdi hann Grænauatñ eiga gielldfiarrekstur a Hlidar aurœfi. Hier epter tok Magnus greinda iord at sier og lagdi log og dom fyrir hañа. og heimiladi Grimi og Kolbeini svo mikid af iordunni hid næsta ar sem þeir þyrfti fyrer sig og sina peninga: eñ ongum skylldu þeir lia. þui hann sagdizt sialfur hafa vilia þad auk væri: og husrum fyrir sig og sitt folk þa hann at bæri. Epter þetta lyste Kolbeirn fyrir oss þad mali Valgierdar heitinar Sygurdardottur kũinnũ hans hefdi alls verit fimtigi hũndrũd: og hũort þeirra hiona sem leingur lifdi skýlldi eiga fiordũngsgiof vr annars fe. þar vændist hann ad vitnum Joni bonda Magnussyni oc Ormi bonda Jonssyni. Þar næst sagdi hann a fe Valgerdar kuinno sinnar dæmda verid hafa viij omaga sem woru henar sisturborn. oc Þorũni modurbarnana niundo. og þetta voru nofn omagana. Halldor Ellendzson. Þorgrimur. Tumas. Jon. Gudrun. tvær Sigridar. og Hallotta: Þar epter vorũ omagarner dæmder af fenu þa malin var upp etin. a Haganesþingi af Aũdũni Sijgurdzsyni. Sagdest Kolbeirn hafa gefid Valgierdi konu sini aptur sinn mala. med þui forordi hun lifdi honum leingr. Sũo ordna peninga sagdist hann golldid hafa sinum sonum. sem hier skrifader standa.

J fystũ Arngrimi halft ed siotta malnýtokugilldi. og þar til frida tiũ aũra. ij hundrada hesta. og annan fyrir hũndrad. storkeralld fyrir tiu aura. kistu fyrir tiũ aũra. tuo sodla og reidskapa. x aũra hia Arna Asmundzsyni oc eina barnsekt fyrir hann.

Þorgrimi iiii malnýtũkũgilldi. oc Einari Tum̃assyni ǻ

med lambi. og veturgamlan saũd hans vegna. og Gudmundi Arnasyni a med lambi og veturgamlan saud. hans vegna. hest fyrir ij hũndrũd. anañ fyrir halft annat c. Joni Jngũarssyni fyrer hann. og honum sialfum iii saudi tũæuetra. xij. alner vadmals. niũ fiordunga smiors.

Fimboga iiii malnýtũ kugilldi. hest fýrer ij hũndrũd. anan fyrir halft anat c. þridia fyrir. vij. agilldi. kistu fyrir. x. aura.

Olofu eitt kugilldi. sæng og kistũ fyrir hundrat. vı tuna keralld. og sagdi hann þad stædi hia sier.

Gudrun fim malnytokugilldi. hest fyrer hundrat. þriggia tũna kieralld. vȷ trog. iiii vppgiorda kierulld. oc kistu.

Reiknadi Kolbeirn. at huorium sinum syni hefdi skipzt ȷ sinn modurarf halft attunda hũndrad: Eñ dætra hũori fyrir sig halft fiorda hundrat. og fimm aũra betũr. vændist og þui ad sin born ætti onguan modurarf: wtan þa mýskũn hann villdi a giora. edur giort hefdi. og Gardur ȷ Hnioskadal væri sin eign. eñ ecki þeirra. epter dandi manna domi. þar um dæmdum. og þo hefdi hann sellt þa ȷord þeim til framfæris. siara Sygurdi Jonsyni. med þui moti þo: at hann feingi xii hundrada ȷord Geirastadi vid Mýuatn. eñ ellegar eij. En kuadst þa ȷord þo eıȷ feingid hafa. og ongua kuittun þar æ giort hafa. Hier med sagdist hann siara Sygurdi alldre hafa lofat Grænauatni þott Gardur kyni af at ganga. og handfesti Magnũsi þan eid og eý helldur sinum sonũm vtan þũi at eins at Grænaũatn væri oselltt epter sinn dag. þa ynte hann Arngrimi syni sinũm vel at niota epter sig halfrar iardarinnar. eñ eij framar. medkendist. þad hann hefdi Magnusi fýrstum lofat solu a Grænauatni. og stadfesti þad þa j kýrkiuni a Grænauatni þridiũdagin næstan fyrir Philiphi et Jacobi. nær hadeigi. þann atta og xx dag Aprilis arum epter Ihesu Christi lausnarans fæding þusund fim hundrũd sextiger oc tuo: a þridia ari ʀikis vors nadugasta herra kong Fridreks Kristianssonar kongs[1]) til Danmerkur og Noregs. Og til sanninda hier um setium vier fýr skrifader menn vor ȷnsigli fyrer þetta bref skrifat ȷ Skrido i Reykiadal fiorum nottum sidar eñ fyr seiger.

1) kongi, Apogr.

537. 2. maí 1562. á Reykjum.

Sjöttardómr, kvaddr af Tuma sýslumanni Þorgrímssyni, dæmir um framfæri barna Daða Steinþórssonar.

AM. Fasc. LV, 10 (nú í þjóðskjalasafni), frumrit á skinni úr skjalasafni Hólastóls („sk"). Óvíst er, hvort innsigli hafi fyrir bréfið komið, því að skorið sýnist hafa verið neðan af bréfinu, og hefir það verið gert fyrir 1641, eins og kopíubók Hólastóls hin eldri sýnir. — AM. Apogr. 3459.

Framfærslubrief barna Dada heitins Steinþorsonar og Helgu Þorlaksdottur[1]).

Þat giorum vier Gottskall Thumasson. Eyolfur Arngrimsson. Magnus Gűnnsteinsson. suarner logriettumenn. Grimur Einarsson. Gudmundur Magnusson. Ottar Eyuindzson godum monnum kunnegt med þessu voru opno brefi: arum epter gudz burd M: d: lx oc ij ær a fimtudagen næstan fyrir tueggia postula messo[2]) vm voret. vid Vallalaug j Skagafirdi: a almenneligo þriggia hreppa þingi vorum vier ȷ dom nefnder af ærligum manne Thuma Þorgrimzsyne: kongz vmbodzmanne ȷ Hegranessþingi at skoda og ransaka: oc fullnadardom æ at leggia. huar þeir omagar born Dada heitinz Steinþorsonar oc Helgo Þorlakzdotter[3]) skylldo framfæri hafa at logum oc þau voru med ollu þroteñ: eñ sira Þorsteinn Hallsson Holastadar radzmann beiddist domz æ: Þvi þetta þrot hafdi fallit æ domkirkiunnar ȷordo: J fyrstu kom þat fram fyrir oss: at Brandur Helgason væri einn odru megenn: eñ born at þridia manni at skulldskap: huer ættartala þar var fram told: Odro megin Brandur Helgason: Eñ odro megen er Þorlakur Helgason og Helga Þorlakzdotter oc born hennar: Eñ j odro lagi kom fram fyrir oss at Thumas Þorkielzson være odrum og þridia vid born þesse. huer ættartala at suo var talen: Þorkiell Jonsson og Thumas sonur hanz. Eñ odro megen Ragneidur Jonsdotter og Dadi oc baurn hanz. Nu fyrir þa grein: at suo stendur ȷ vore landzlaga bok: at sa skal framfærslu veita sem arfi er næstur og forlagzeyri hefur til. Þa adra grein: Nu sakier[4]) þiot

1) Utan á bréfinu með Hólabréfa hendi frá 17. öld. 2) þ. e. 30. apríl. 3) Svo. 4) Svo = sækier.

bonda ȷ hierat. þa skal skipta omogum þeirra: epter þui sem fielag var giort þeirra ȷ milli: skal huort hiona færa omaga a hendur frændum sinum þeim arfi ero næster og forlagzeyre eigo til: Suo stendur oc i þridiu grein ȷ sama capitula og texta bokarinnar. Suo skal oc omogum skipta ȷ ætter ef annat hiona er andat et cetera. Nu fyrir þessar greiner sem i logmalino standa og hier at hniga: og at heilagz anda nad til kalladri: oc at suo profudu oc fyrer oss komno: Dæmdum vier fyrr nefnder domzmenn: med fullu domz atkuædi: adur greindan Brand Helgason skylldugan framfæri at veita odro barni Dada heitenz oc Helgo Þorlakzdottur. þvi vier hugdum hann hafua fullan forlagzeyre fyrir adur sogdum omaga: þui vier vissum þann onguan nær standa arfue: at fie eda forlagzeyre hefde til ad logum: eñ annan ömaga þenna fyrr greindz Dada heitinz dæmdum vier Thumasi Þorkielzsyne og hann skylldugan framfære at veita odro þessu barni Dada sem er Steinþor: suo framt sem hann hefdi forlagzeyri fyrir þat at logum: Þui vier uissum onguañ skylldara af fodurætt barnanna til kominn: þann fie hefdi til. Eñ ef adur greindur Thumas vænist þui at hann hafi ecki forlagzeyre. fyrir adur greindum omaga: dæmdum vier hann skylldugan fram at telia fie sitt: og lata skiluisa menn virda: oc vinna þar at fullnadareid at hann eigie ecki meira fie: enn hann þa fram telur nema minna sie: Eñ ef þa virdist ecki forlagzeyrer fyrir adur greint barn: þa dæmdum vier opt nefndan Tumas Þorkielsson skylldugan at rydia þessu adur greindo barni til logligz framfæris: fram j ætter þar til þann hitter er fie hefur med fullnadar styrk og tillagi sira Styrkarz Hallzsonar: vegna Jngebiargar kono sinnar: Eñ biskupinn oc sira Þorstein skyllduga at flytia eda flytia lata þessa adur greinda omaga a fyrr greindra manna heimile. og þar nidur at setia: eñ hina skyllduga vid at taka: eñ þa kuitta og vidskilda er flytia.

Samþyckte þenna vorn dom adur greindur valldzmadur og setti sitt ȷnsigli med vorum fyrr skrifadra manna innsiglum fyrir þetta domzbref huert ed skrifat var a Reykium ȷ Tungusueit tueim dogum sıȷdar [eñ fyrr seigier].

---

538. 6. maí 1562. í Skriðu.

Sjöttardómr, kvaddr af Magnúsi sýslumanni Jónssyni, dæmir gilt kaupbréf hans fyrir Grænavatni og greinir landamerki.

Eftir uppskrift frá ca. 1760—70 meðal Grænavatnsbréfa í þjóðskjalasafni.

Copia af Mældaga Grænavatns vid Myvatn.

Vier Jőn Eirijksson. Loftur Teitzson. Starkadur[1]) Valtyrsson. Oddur Halldorsson. Biarne Biőrnsson. Sigurdur Asmundsson. giőrum aullum og sierhvorium kunnugt. hvorrar veru edur vijrdingar edur Embættis þeir eru sem þetta bref bijrtest. lesa. edur heira lesed. ad ărum effter vors herra Jesu Christi 1562. midvikudagenn næstañ fyrer[2]) uppstigningardag um̃ vored. þann 6ta dag Maijmănadar. ă þridia ăre Rijkis þess hăborna stormektugasta vijdfræga herra kongs Fridriks Christianssonar. kőngs til Danmerkur og Noregs. vors allra kiærasta og nădugasta herra. vorum vier i dőm nefnder af þeim Ehrlega og velburduga manne Magnuse Jonssýne. kongl[igrar maiestatis] valldzmanne i Þijng-Eýarþijnge. ad skoda. ransaka med gaumgiæfne. og þar effter doms atqvæde ă leggia. hvort oss litest ei mindugt og skiallegt. [s]tirkt og stődugt. þad kaupbref. sem hann hefde giőrt. med lőglegum vitnum og fullnadar giorninge vid Grijm Andresson. og þar effter vid Kolbein Arngrijmsson. um̃ jordena Grenavatn vid Mývatn. J ődru læge beiddest greindur Magnus lőglegra laga ălita og skinsemdar skodunar af oss. hvort hann skilde ei meiga ad sier taka. hafa og hallda. biggia og bæla og leignidkan[3]) selia. gagn og alla nitkan af hafa. őllum þeim takmőrkum. sem liggia fýrer jnnañ þaug landamerke sem Kolbeirn tilskillde. einkade og ănafnade Magnuse Jonssýne i þeirra kaupbrefe. og med þessum őrnefnum og um̃merkium. gordum og grőfum. fiőllum og fijrnindum akvednum og tilnefndum. sem eru: fyrer utañ fram̃ i Grenavatnsős. og vestur i þă tiőrn. sem þar geingur i mille. og i gard þann vestur űr tiőrnenne geingur. og þadañ riettsynis űr gards Endanum. og vestur i Krăkă. eñ landamerke răda austur ur Grenalækiarőse. og i grőf þă

1) Starkardur, uppskr. 2) effter, uppskr. (rangt). 3) Svo.

sem geingur austur effter hraunum þeim. sem liggia fyrer sunnañ Gard. og þadañ i gard þann sem geingur riettsýnis ut i vogsbotninn hið Grenavatnsnauste. þadañ og austur i gard þann. sem skilur land mille Briamsness og Grenavatns. þadañ riettsýnis úr þeim garde og ustur[1]) i Burfellsskórd hin sidre. þadañ og austur i Hafragiá. rædur þá giáin og fram̃ ad Brædraklife. og þadañ og austur under Herdebreid. og allañ Heilagsdal. riett ur Herdebreid til vesturs. og so út i Sudurárbotna. rædur þá Sudurá i Liosbleiksbittu. þar med alla Kieralæke ofañ ad Stórafosse. og allt land ȷtólulaust. fýrer austañ Krákálæke. og útj móts vid fýrgreind landamerke. Eñ fýrer utañ og austañ. ofañ i Krákaa. ad frá skilldu Eingiatake vid Lángholt. og Balldursheime hefur til heirt. og eingiatake sem svare þriggia kúa fodre. frá ȷórdunne˙ Hrakstrónd. i Grenavatns lande. þar med Grenavatn ætte gielldfiárrekstur á Hlijdar óræfe. Jtem og so alla veȷde firer tueȷmur drattum̃ firer Gards lande. þa manudur være til vetrar. enn i sió drattum̃ firer Briamsnes lande þa mánudur være til uetrar. eñ i þessum̃ nȷu dráttum̃ halfa veȷde fra veturnottum til hreȷnsunar hátid[1]). Marie.

Nu hlioda so ordiñ landsins laga. ad óll handsólud mál skule halldast. þaug er bók mæler eȷ i móte ad halldast meige ad lógum̃. Jtem þar sem menn kaupa iarder. edur skiptast uid heilum skiptum edur gripum ódrum. Þo[1]) skal kaupa og skiptast vid med handsólum. og heȷmilldartókum og firer uottum̃ tueimur eda fleȷrum̃. eñ oll onnur kaup skulu halldast ef ad handsølud eru. og so oll þaug ed vottar uita. ef þeȷr menn kaupast vid. er kaupum sȷnum meiga rada. [nema madur selie oheȷmillt. edur sie fáls ij. þa skal þad kaup aptur ganga. eñ hinn hafe anduirde sitt. óll skilord er menn gióra ij kuennagiptingum og so ef men kaupa ȷarder. og firer huórt vj^c kaup edur meȷra þa skal huorijtueggia[1]) gióra brief epter kaup[e] sȷn[u] og skildaga. og nefna votta. þa er vid voru. stund og stad. og hafe firer innsigle lógmans. sislumans. edur nóckra skilrȷkra manna, þeirra er vissu kaup þeȷrra. Annarstadar seȷgia laugiñ og

1) Svo.

so. nu vill madur selia land sitt uid verde. þa skulu þeir kueda ꝺ͛. um̄ merke med sier. um lond og skőga. eyngiar og so reka. afriettu og veydar (ef eru) og allra þeyrra giæda skulu þeyr gieta er þui lande eygu ad filgia. og þo ad sie i önur lönd edur adryr menn eyge þangad ijtök. sydan̄ skulu þeyr takast i hendur og kaupa firer vottum̄ tueymur edur fleyrum. hann skal handsala honum land med þeym ummerkium̄. er þui lande eigu ad filgia. hann skal heymila hönum fie þad altt sem þar kann finnast ij iördu edur a. nema eygande verde til.

nu firer þann skulld ad eynginn kom frꝺ͛m firer oss a sögdu þijnge. ad þennan̄ kaupskap villde reyngia edur riufa. hins og annars ad vier vissum [firgreynda menn Grijm. Magnus og Kolbeyn aungum sökum̄ seka vera edur forföll til hafa og eij alldre nie skinseme so fiærlæga vera. ad lögin̄ nie nöckur madur mætte þeyrra kaup riufa. so og komu þar eyngin̄ skiöl nie skilryke af eydum unnum. vitnum leydd-um. briefum innsigludum. [ad þessum̄ kaupskap. og so amꝺ͛lgad kaup. ꝺ͛. kuedinn skildaga vitnudum̄ giördnyynge[1]) og til greyndum landamerkium̄ i mőte mælte. og ey höfum vid i vora daga med sanendum heyrt gietid. og firer þessar greynir laganna sem hier so liőst og liduglega ad lutu. og med stöddum endemörkum so klꝺ͛rlega vtvysa. med þeym audrum lijkindum̄ er oss lijtast. Ad guds nafne til kölludu og so prőfudu mꝺ͛le og firer oss komnu dæmum vier kaupid löglegt. mindugt og skiallegt j allan̄ mꝺ͛ta og jordena Grænavatn obrygdanlega eygn Magnusar Jonssonar so leijnge og þar til ad sögd jörd og sierhvör landareygn. itölur. skőgar. afriettur. og veydarvötn. og eyngiar. fiöll og firninde edur huoriu nafne nefner [þad gögnum̄ og giædum̄ jardarennar er[1]). og hefur verid eyganda talid og med reijknad ad fornu og nýu. af hönum sækist med riettum lögum̄ og Magnus hafa loglegt lagahalld a þeyrre iordu og ollu þui henne hefur fremst eygnad verid og skryfad stendur i þeyrra kaupbriefe þar med alla firskrifada landareygn dæmum vier med fullu dőms adkuæde hana meyge ad sier taka. [hafa og

1). [Svo.

hallda[1]). [biggia og bæla[1]). [lia og lofa[1]). gagn og allar nitkaner af hafa allt þangad til insiglad brief fram kiæme sem hier liőslega og lőglega i mőte mællte. elldra og sterkara være[2]).

[Og til sannenda ad þetta sie riett copierad epter Grænavats mǻldaga Dőm vottum under skrifader[3]).

Jon Olafsson. m. E. hende.

Eijnar Asmundsson. m. E. hen[de].

Ad þettad Grænavats ȷardar landamerkiabrief nu ad nyu ad Rauduskridu[3]) Anno 1733 þann 1 maj coperad og sie samhlioda ǻdur skrifadre riktugre copie Testerum vid underskrifader stad. ǻr og dag sem fir greıȷnir.

Þőrdur Briniolfsson. Olafur Arnason.

Þettad brief filger adur nefndre iőrdu og tilseıȷgist þvi af mier sem hennar eıȷganda ǻbuanda Halldore Halldorssyne þad vel ad forvara og eij tynast lǻta. Og til meıȷre stadfestu skrıȷfa eg hier vnder mitt nafn.

Þőrdur Briniolfsson Thorlacius.

Ad þetta sie riett uppteıȷknad epter kopiune uitnum̄ vid under skrifader.

Jngialldvr Jonsson. Thomas Olafsson.

---

539. 7. maí 1562. í Skriðu.

Sjöttardómr, kvaddr af Magnúsi Jónssyni, dæmir Magnús Björnsson mega að sér taka Ljósavatn afhendingarlaust og kirkjueignir þar.

AM. Apogr. 111 „Ex originali sira Olafs Stefanssonar". Árni segir til innsigla. — Jbskj. AM. Þing. 17 (nú í þjóðskjalasafni).

Vier Oddur Asmundzson. Vigfus Þorsteinsson. Jon Eiriksson. Onundur Asmundsson. Starkadur Valtirsson. Sygurdur Asmundsson. Giorum ollum og sierhverium kunnigt sem þetta bref birtist. lesa. edur heyra lesid. ad arum epter Gudz burd M.· d. lxij. ǻ midvikudag fyrir wppstigningardag wors frelsara Jhesu Christi. siotta dag Maij mǻnadar æ Helgastodum j Reykiadal a almenniligu hieradzþingi vorum

1) [í svigum. 2) Dómrinn endar svona. 3) (Svo.

vier j dom nefnder. af ærligum manne Magnusi Jonssyni kongs vmbodzmanne j Þingeyiarþingi. ad skoda. rannsaka og fullnadardoms atqvædi [a leggia[1]) hvar ærligur dandisveirn Magnus Biornsson skylldi eiga logligan atgang ad þeim peningum. er biskup Jon lofligrar minningar golldit hefde kirkiunne a Liosavatne j sinn reikningskap og vm þær tiunder er fallit hofdu j portio kirkiunnar a medan heidarlig dandi kvinna Þörun Jonsdotter hefdi halldit somu jord Liosavattn. et cetera. Las nefndur Magnus Biornsson þar þa fyrir oss logriettumanna dom ut nefndan og samþycktan af Oddi Gottskalkssyni er þa var logmann nordan og vestan a Jslandi svo hliodandi ad vel burdugri kvinnu Steinunne Jonsdottur modur Magnusar Biornssonar var aptur dæmt hin sama jord Liösavattn vndan kongdominum og krununne. hver jord Steinunne var heiman gefin og golldin af sinum fodur Joni Magnussyni og Ragneidi Petursdottur ad ondverdu. Þar med las tittnefndur Magnus þar fyrir oss vrskurd virduligs mannz Eggertz Hanssonar logmanns nordan og vestan a Jslandi er med radi og samþycki þeirra bestu manna vrskurdadi sama dom logligan. nytan og mýndugan j ollum ordum. greinum og articulis. og jordina Liosavattn eign Steinunnar. Þar næst var upplesinn vittnisburdur æruverdugs herra biskups Olafs og tveggia dandi presta vnder hans og þeirra heilum. oskoddum hangandi jnnsiglum. vottandi þad ærligur vel burdigur mann Paall Stigsson kongligur valldzmann yfer allt Jsland hefdi med sinu signetudu brefi skipad og tilskylldad Þorunne Jonsdottur þrattnefnda jord Liosavattn apttur ad leggia margnefndum Magnusi Biornssyni et cetera. Jtem kom þar og fram fyrir oss vittnisburdur skiælligs manns sira Einars Hallzsonar svo lǻtandi ad hann hefdi vid verid staddur ǻ Liosavattne þǻ greindur herra biskup Jon Arason sagdist giallda kirkiunne þa þar a Liosavattne .x. malnytukugilldi og .xc. j odrum fullgilldispeningum hveria peninga ad Magnus sagdi ad dandimenn vissi ad Þorun Jonsdotter medtekid hefdi a Liosavattne epter biskup Jon fra fallinn et cetera. Avisar Dan-

1) [Svo.

merkur ordinantia svo: ef nockrer hluter eru þeir undan geingner kirkiunne sem er bændagardar. akur. eing. skogar. fiskivottn edur annad þuilikt med ologum. þa skuli presturinn þar epter leita ad þad meigi koma þar til aptur med retti. og svo biodum vier og bifölum vorum liensmonnum ad þeir hafi þar alud vid ad þad aptur näist ef þad er med ologum undan geingit. Þui Gudzspiallit svipti aunguan sinu. helldur hialpi hverium ad hirda hvad honum til heyrer. þess sidur skylldu menn taka fra Gudzspiallinu hvad þess er. Jtem j Rijpar ordinantiu. hvar sem nockrar jarder edur eigner eru undan geingnar kirkiunne eda prestagordunum med ologum. þa skal bifalningsmadur fyrir stigtinu skipta[1]) somu eign þar aptur til. Þvi fyrir þessar greiner og articulis[1]) Ordinantiunnar med þvi logmali andligu og veralldligu sem hier meir ad luta. ad Gudz nafni til kolludu. og svo profudu mali fyrir oss komnu. dæmdum vier fyrnefnder domsmenn med fullu doms atqvædi Magnus Biornsson obrigdanliga meiga ad sier taka afhendingarlausa jordina Liosavattn nær hann villdi og svo kirkiugozið sier virda lata af þeim peningum sem a Liosavattni væri. epter þeim fridleika sem kirkiugozit var til ad upphafi þa biskup Jon kirkiu reikninginn giordi. og Þorunn skylldi Magnusi svara svo miklum peningum. ef Magnus þa ecki feingi ä Liosavattne. svo framt ad Magnus feinge þar vittne til ad Þorunn hafi vid svo miklum peningum tekid epter sinn fodur. Þar med mætti Magnus ad sier taka og til laga hallda svo mickla peninga sem tiundarhædin er til og j portio kirkiunnar hefur fallit j svo morg ær sem Þorun hefur halldit sagda jord.

Samþyckti þennañ vorn dom adur sagdur valldzmann og sette sitt jnnsigli med vorum fyrskrifadra manna jnsiglum fyrir þetta domsbref hvert skrifad var j Skridu j Reykiadal. nottu sidar eñ fyr seigier.

---

540. 11. maí 1562. á Víðivöllum.

Prestadómr um heytolla, ljóstolla, legkaup og líksöngseyri, að gjaldast skuli á sama eindaga sem að fornu.

1) Svo.

AM. 258, 4to., bls. 80—1, m. h. Hákonar Ormssonar 1643, og er þetta bezta uppskriftin. — Dómr þessi er til í fjölda uppskrifta, svo sem: Lbs. 101, 4to, bls. 300, m. h. síra Jóns Halldórssonar í Hítardal (ártal 1560); Ny kgl. Saml. 1847, 4to., A 51—2, C 49—50, m. h. síra Guðbrands Jónssonar í Vatnsfirði (nafnatal skekkt); AM. 211 C, 4to., bls. 196—7, skr. ca. 1700. — Ártalið er 1562 í beztu hdr. (nema Lbs. 101, 4to.).

Dőmur Vmm Heÿtolla.

Þad giörum vier Biörn Giislason. Gottschalk Jonsson. Þorsteirn Hallsson. Þorkiell Olaffsson. Þorsteirn Gunnason. Jon Jonsson. Biarne Þorbiarnarson. Biarne Helgason. Steirn Olaffsson. Jon Jonsson. Jon Biornsson og Bryniolffur Arnason prestar Holabiskupsdæmis godum mönnum kunnugt med þessu voru opnu breffe ad aarum epter Guds burd mdlx og tuö. manudaginn næstann fyrer huijtasunnu. aa Wijdevöllum i Skagafijrde ǎ almennelegre prestasteffnu worum vier i dom neffnder aff wirduligum herra Biskup Olaffe Hialltasyne wmm þa ǎgreining er war a millum leikra og lærdra ȷ hanns Biskupsdæme sem er wmm tijunder prestanna. heytolla. liostolla. legkaup og lijksaungseyrer. Enn sokum þess ad kongl. Maytts Ordinantia og gömul kirkiunnar Lög þar wppa hlioda ad þesser adursagder tollar skulu gialldast kirkiunne og kiennemönnum. Þui ad Guds naffne tilköll-udu. dæmdum wier med fullu doms atkuæde. ad aller ǎdurgreinder tollar skulu gialldast i þann eindaga sem ad forno er tilsettur. Enn þeir sem fyrer þrǎlynndis saker wilia eige giallda sagda tolla. suare slijkre sektt sem gömul kirkiunnar lög wtvijsa. nema wor nǎdugaste herra kongurinn med besto manna raade wilie þar adra skipan ǎ giöra med sino breffe og ȷnsigle.

Samþycktte þenna worn dőm greindur Biskup Olaffur Hialltason og sette sitt ȷnsigle med worum fyrrskriffadra presta ȷnsiglum fyrer þetta dőmsbreff. huort ed skriffad var j sama stad. deige og ǎre sem fyrr seiger.

---

541. **11. maí 1562.** **á Víðivöllum.**

Bréf Ólafs byskups Hjaltasonar um prestsþjónustu að Sjávarborg.

Máldagabók Guðbrands byskups, bl. 46, þetta skrifað 1623. (=*a*). — Jarðabókarskjöl AM., Skagaf. 8, transscriptum 5. júlí 1704 (=*b*). — *Dómabók í eigu erfingja Árna landfógeta Thorsteinsonar, nú í þjóðskjalasafni* (bls. 167), þetta skrifað ca. 1660—70 (=c).

Wm Borgarkirkiu.

Þad medkennist eg Olafur Hialltason superintendens Holabiskupzdæmis. og giore godum monnum kunnugt med þessu mijnu opnu Briefi ad fyrir mic kom heidursamligur mann Jon Grijmsson. a almenneligre prestastefnu a Wijdevôllum ȷ Skag[a]fijrdi ærum epter gudz bvrd M d lx og ij manūdaginn næstan fyrir hvijtasunnu vm vorid. oc bar þar fram̄ at kirkian̄ a Sioarborg ætte ecki peninga edur fievǫxt. [so at hann þættist[1]) þar prestzsetur med skylldū veita mega. vtan hann sagde at greind Borgarkirkia ætti [ȷordina Ashilldarhollt[2]) þar næst liggiandi fyrir ofan vatnid. Huad mier og dandiprestum virdtist lıȷtil innstæda. eda forlagseȳre[r] fyrir prestsin̄s vppheldi edur setu ad somu kirkiu. Þvi ȷ Gudz nafni amen giǫrda ec soddan skickun og stadfestu vid adrnefndan Jon oc hans Erfingia ad prestr skylldi embætte flytia ad opt nefndre kirkiu Sioarborg þridia huorn sunnudag ærliga ærz. og skilldi hafa þriggia natta vist. skilldi þad prestsins not og gialld huad hann forsőmadi ȷ sinne þarvist vetur edur sumar. Suo og tilskildi þratt nefndur Jon. at þangat skilldi skickast ein ærlig og godsidug persőna. oc tijttnefndur Jon þessu ecki med odru moti samþȳckur vard. og epter þessum fȳrr sogdum giorninge vrdu mier samþickerhier vm þessar heidursamligar personur. Sıȷra Biorn Gijslason. Gottskalk Jonsson. Þorsteirn Hallsson Holastadar Radzmadur. Þorsteinn Gunnason[3]). Þorkierll Olafsson. Jon Jonsson. Biarne Helgason og Biarne Þorarin̄zson. oc settu sijn ȷnnsigle med ockrum ȷnnsiglum fyrir þetta Giornings Bref huort skrifat var[4]) ȷ sama stad. deigi og ære sem fȳrr seiger.

[Þad medkiennest eg Gűdbrandur Thorlaksson. at soddan Bref solatandi sem hier fyrir ofan skrifad stendr. skrifad a perment. med herra Olafs heitins eigin̄ ȷnnsigli og nockra

1) tvískrifað. 2) Afhilldarhollt *a*; [ȷ ȷordunni Ashilldarhollti *b*. 3) *a*, *c*; Gunnarsson *b*. 4) *b*, *c*; sl. *a*.

annara. hef eg optsinnis sied og lesid og a halldid. þo eg kunne nu ecki ad finna þad j mijnum Briefa Ruslum. og til sanninda hier vm set eg nafn mitt med eigin̄ hendi hier fyrir nedan[1]).

[Ad saman̄ sie lesed vid sinn original þetta brief og riett coperad votta vnderskrifadir ad Holum j Eyafirdi dag 5. Julij 1704. Originallinn er med 4m jnnziglnm hangandi.

Magnus Benidichtsson Jon Haldanarson
Eh med e. h.

Vtgieffin̄ og fra mier send vnderskrifudum þessi Copia
Magnus Benidichtsson.

Vitan̄legt giori eg vndirskrifadur Magnus Benidichtsson. med efftirskrifudum ordum ad eg hefi ecki sied (so minnist) maldaga Siðarborgarkirkiu. vijdara en̄ so. er medfilgiandi Copia vtvijsar. eij helldur feingid portionis Reikning hennar af Biskupi edur Richtuga Copiu. þő þess őskad hafi. miklu sijdur efttirskilinn a tiedri kirkiu. þä tekinn hefur verid so viti. mier edur henni til efttirriettingar. en̄ eg veijt eij annars en̄ nefnd Borgarkirkia eigi þriär klauchur brukanlegar. messuklædi. kaleijk og patinu þienan̄legt til gudssþionustu-giörðar. Þessu til merkis skrifa eg mitt nafn hier vnder ad Holum dag 5. Julij 1704.

Magnus Benidichtsson
Eh.[2])

---

542. 11. maí 1562. á Dyrhólmum.

Dómr um áverkabætr af Þorláki Eyjólfssyni til Þorláks Einarssonar.

Lbs. 67, 4to., bl 129—30, m. h. síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti ca. 1650. — Lbs. 788, 4to., bl. 162, skr. ca. 1640. Dómrinn hefir verið hér góðr og í heilu lagi; nú er hér að eins eftir brot framan af honum. — Lbs. 65. 4to., II, 79, m. h. Jóns dans Magnússonar ca. 1640. — Ny kgl. Saml. 1945, 4to., bl. 290b, m. h. Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. Í 65 og 1945 er dómrinn styttr og honum nokkuð vikið við.

1) [*a*; sl. *b*, *c*. 2) [einungis í *b*.

Domur vm ij Þollaka[1]).

Øllum godum[2]) monnum sem þetta Bref sia edur heyra senda Halldor Skulason. Erlendur Einarson. Vigfus Jonsson. Jon Brandsson. suarner lögriettumenn. Jon Jonsson. Bardur[3]) Gudmundsson. [Augmundur Hañzson[4]). hreppstiornarmenn. Hallur Jonsson. Sigurdur Gudbrandsson. Gudmundur Gunnsteinsson. Jon Tumasson[5]) quediu Gudz og sijna kunnugt giörandi. þa lidit var fra fædingu[6]) vors herra Jesu Christi 1562. [manudæginn næstañ[7]) fyrir[8]) huijtasunnu vm vored ä Dyrholmum[9]) ȷ Mydal[10]) ä þingstad riettum vorum vier [til doms[11]) nefnder af heidarlegum[12]) herra[13]) Päle Vigfussyne lögmanne fyrir sunnañ og Austan a Jslandi. og kongs vmbodzmanne ȷ Skaptafellsþinge. til ad skoda og ransaka og fullnadardoms atkuædi ä ad leggia vm þa äkiæru. sem var ä millum Þollaks Einarssonar og Þollaks Eyolfssonar. er Þollakur Einarson klagadi til hans. ad[14]) hann hefdi stunged sig med Gladiele fyrir briosted. huad[15]) Þollakur Eyolfsson gat ecki ȷ mote haft.

Jtem ȷ annare grein klagade Þorlakur Einarson til optneffndz[16]) Þorlaks. ad hann hefdi lagt sig til laga og grida med handsölum þad þeim hefdi ȷ millum bored til Dyrholma[17]) þings ä næsta þinge. er þar være þingad. ädur þessi þeirra fundur vard. Dæmdum vier Þollake Eyolfssyne eid fyrir þad. eñ hann fiell ä þeim eidi.

Jtem heyrdum vier Þollak Eyolfsson so tala vid Þollak Einarson. ad hann hefdi þau ord vid sig talad ȷ Lambärgili[18]) er hann yrdi alldrei bijkendur huad Þollakur Eyolfsson gat þo eigi med sannleik biuijsad.

Nu ad heilax anda näd til kalladri med oss og ad so profudu og fyrir oss komnu dæmdum vier [fyrrnefnder domsmenn[19]) med fullu doms atkuædi þrattnefndum Þollake Ein-

1) Domur ä mille Þorlaks Einarssonar och Þorlakz Eiolffssonar 788. 2) sl. 788. 3) 788; Brandur 67. 4) [b. v. 788. 5) 65, 1945 sl. 6 síðustu nöfnunum. Einn dómsmann vantar í tylftina. 6) h[ingadburd] 788. 7) [788; fimtudaginn 67, 65, 1945 (=14. maí). 8) 788, 65, 1945; vm(!) 67. 9) Dyrholum 788, 65, 1945. 10) Myrdal 788, 65, 1945. 11) [ȷ dom 788. 12) b. v. 788, 1945. 13) manne 1945. 14) er 788. 15) 788; huar 67, 65, 1945. 16) b. v. 788, 65. 17) Dyrhola 788 (og þrýtr hér), 65, 1945. 18) Lambagile 1945. 19) [b. v. 65.

arssyne iiij[c] fyrir áuerkann j einfalldañ riett enn konge ij merkur. eñ fyrir þad Þollakur Eyolfson hafdi rofed sijn grid sem vitni baru dæmdum vier Þollaki Einarssyne tuefalldar bætur ônnur iiij[c] eñ konge adrar ij merckur. og eitt kugilldi fyrir Barskeralaun. Eñ fyrir þau ord er Þollakur Eyolfsson bar ad Þollake Einarsyne vitnalaust. skylldi hann giallda Þollake Einarsyni fullrietti hanz[1]) vj merckur. [j fullriette einfaldt. sôkum þess hann var neffndarmadur[2]). enn konge iiij merckur. [Eñ sôkum þess ad þetta var á þinge. dæmdum vier Þollake Einarssyne tuefallt fullrietti adrar vj merckur og konge adrar iiij merckur[3]). þui at so stendur. Ef madur kallar mann þiof. [putuson edur[4]) horuson edur ônnur jafnskemmelig ord. þa giorer hann sig sekan iiij morkum vid kong enn hinum fullrietti eptter lagadomi.

Skylldu averckabætur[5]) golldnar j godum peningum. eñ annad j riettum sakeyrer eptter lôgmale greitt og golldit. og fyrstu sôl nu j fardogum. ønnur ad Mikelsmesso ad hausti eñ allt golldit ad næstum fardôgum ôdrum. skylldu þeir fridhelger huor fyrir ôdrum medan þessi sôl stædi yfer. eñ ad ôllum þessum peningum golldnum [skylldu þeir[6]) alsáttum sætter.

Samþycktti þennañ [vorn[6]) dom med oss ádurnefndur lôgmann. og setti sitt jnsigli med vorum hier fyrir nedan. et cetera.

---

543. 12. maí 1562. á Helgafelli.

Hirðstjóri leyfir Henrik Gerkens bólfestu a Íslandi ævilangt.

AM. Fasc. LXXVI, E. I, 4, uppskrift á pappír frá því skömmu eftir 1600. Þar með fylgir uppskrift Hans Beckers gerð fyrir Arna Magnússon.

Jegh Poffuel Stigssenn kong. mattz beffallingzmannd offuer Isslannd: giôr alle witterligtt mett tette mitt obne breff: att iegh paa hôgbemeltte kong. mattz wegne haffuer wntt neruerindis Breffuisserre Henric Gierkenns Hanssen

1) b. v. 65. 2) [b. v. 65, 1945. 3) [sl. 65. 4) [b. v. 65. 5) -urnar 65. 6) [b. v. 65.

att býge och boe her ij Jsslannd saa lenge hannd leffuer och wiill och sigh erligen och christeligen att nerre. bierge och hielpe mett sitt embede ellier[1]) huor hannd kand sigh anderstedz mett Loug och rett behielppe: dog mett saa skell och foror[d] att forne Henrick skall werre kong. mattz aff Danmarck och Norge et cetera oc hanz naadis beffallingzmennd. fogeder oc ombitzmennd[1]) huld och troe. hôrrigh oc lýdig. wnderdanigh och fôlgagtigh suarendis och staaendis huer mannd som hannom tilltaler och paaklager Jsslenske loug oc rett och skall hannd oc sameledis nýde Jsslenske Loug oc rett: oc eij ij noger maade att wforrettis: Disligiste skall hannd gielde oc giffue forbemeltte kong̃. matz elier[1]) hans beffalingzmennd. fogitter och ombotzmennd[1]) ij Jslannd all sligh rentte och rettighett som andre Jslenske indbýgerre erre[1]) kong̃. mattz erre[1]) mett rette pligtige. sameledis skall hannd och werre forpligtig effter tenne dag sig boefaste att giôrre och suarre Loug oc rett skiell som andre boefaste isslenske inbýgere giôrre oc sig aldelliss att rette effter ten ed hand meg paa kong̃. mattz wegñe suoritt haffuer. Thij forbiuder ieg paa forbemeltte kong̃. mattz wegne fattig oc rig forne Henrick Giercken Hanssen heremod nogen hinder eller forfang att giôrre. Till windisbýrd trôcher iegh mitt Signett for thette mitt obne breff giffuitt paa Helgeffelssklooster tissdagen nest for pinzedagh aar mdlxij.

---

544. 16. maí 1562. á Húsatóptum.

Dómr um legorðsáburð Guðmundar Þórarinssonar á Ragnhildi Þórðardóttur.

Lbs. 67. 4to., bl. 22 m. h. síra Jóns Erlendssonar í Villingaholti ca. 1640. — ÍBR. 113, 4to. (áðr. ÍBR. B. 201), brot úr bréfabók, skr. ca. 1640.

Domur vm fullrietti prestz[2]).

Øllum godum[3]) monnum sem þetta bref sia edur heyra senda Magnus Jonsson. Olafur Asbiarnarson. suarner lôgriettumenn. Helgi Markusson. Ofeigur Ormsson. Jon Sig-

1) Svo. 2) prestmanns, 113. 3) v. b. 113.

urdsson og Stulle Jonsson k[uediu] G[udz] og sijna. kunnugt giðrandi ad[1]) þa lidit var fra Gudz burd m. d. lxij ar a[1]) laugardaginn næstan[1]) fyrir huijtasunnu vorum vier j dom nefnder af heidarligum dandismanne Gijsla Sueinssyne. er þa hafdi logligt vmbod til ad þinga ǎ Husatőttum vegna Orms Jonssonar. ad skoda oc[1]) ransaka og fullnadardom ǎ ad leggia vm þa klôgun sem sira Þordur[2]) Jonsson klagadi til Gudmundar Þorarinssonar. ad hann hefdi sagt ad Jon Oddson hefdi leigit med Ragnhilldi dottur hans. huar[3]) greindur Gudmundur sagdi nei vid. Nu af þui ad suo stendur j landzlaga bokinne. ad þetta[4]) skule einginn vid annan mæla. vtan hann eigi sialfur sokn ǎ þui mǎle et cetera. Og þui ad suo profudu og fyrir oss komnu. dæmdum vier fyrr greinder domsmenn med fullu doms atkuædi sera Þord þad riettiliga mega vpp bera. eñ greindum Gudmundi til eidz[5]). lyritareidz hins meira. og skylldi syslumadur nefna til ij. eñ Gudmundur skylldi fǎ sier ij fangavotta. þa sem kunnugast[6]) væri til þessa mǎls. og skylldi hafa suared innañ xiiij natta ad særum dôgum. eñ ef þa væri eigi suarenn[7]) forfallalaust. giôrdum vier hann fallinn ad þui mǎle. og sekañ vj môrckum j fullrietti vid sera Þord. eñ iiij merckur vid kong. skylldu þesser peningar luckter ad riettum salastefnum ad lôgum.

Samþycktti[8]) þennan vorn et cetera.

---

545. 21. maí 1562. á Grenjaðarstöðum.

Sáttargerð Nikulásar bónda Þorsteinssonar og síra Einars Sigurðssonar.

AM. Apogr. 3737, m. h. Hans Beckers „Ex tabula pergamena“. Árni segir til um innsigli.

Þad giorum vit Oddur Asmundzson oc Hallsteinn Eireksson godum monnum kunigtt med þessu ockru opnu brefi. ad þǎ lidit var fra gudz burd Mdlxij ǎr. at a Greniadar-

1) v. b. 113, 2) Þorsteinn, 113. 3) huad, 113. 4) þad, 113. 5) sl. 113. 6) kunnugt, 113. 7) suarid, 113. 8) Hér þrýtr 113.

stodum i Reykiadal á fimtudaginn næstan epter huitasunnu[9]. voru vid i hiá. sáum og heyrdum upp á ord oc handaband Nichulasar bonda Þorsteinssonar oc Sira Einars Sigurdssonar at hvor fyrer sig þessara manna Nichulas bondi oc Sira Einar gaf annan olldungis kvittañ og ákiærulausañ um allt hvad þeirra hafdi á milli borit med ord oc verk. og allt þad hvor mátti til annars tala. og hier uppa sættust þeir med hond og munn. ockur og odrum fleirum godum monnum ásiádandi. Og til sanninda hier um setium vid ockar ȷnsigli fyrer þetta vitnisburdarbref hvort skrifat var á sama stad og ár deigi sidar eñ fyrr seiger.

---

546. 27. maí 1562. í Mýdal.

Arfaskipti með börnum Jóns Pálssonar.

AM. Fasc. LIII, 23, uppskrift á pappír frá ca. 1580. — AM. Apogr. 4706.

Þat giaurum vier Skieggi Gudmundzson syslumann ȷ Gullbringusyslu. Sira Alexius Palsson. Ormur Jonsson. Arni Jonsson. Halldor Ormson og Þorhalli Odzson godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. at þáá lidit var fræ Gudz [burd] M d lx oc ij áár ȷ Mydal um uorit i Kios. miduikudaginn ȷ fardagauicku. worum vier tilkalladir af þeim Brædrum. Siera Joni Jonsyne. Asmundi Jonssyne. Joni Jonssyne og Wigfus[e] Jonsyne. huer skipti at áá skylldi giaura um þann arf sem þeim til Erfda fiell med audrum sinum syskinum. sem uar Olafur. Gróa og Jngebiorg. Eptir sinn fodur Jon heitinn Palson. huers sæl at Gud gledie og herbergi et cetera.

Jtem i fyrstu kom fram fyrir oss nockur agreining sem var af Sıȷra Joni oc Asmundi huort þeirra brædur væri laugliga til arfs komnir edur eigi eptir sinn faudur. huat ȷ allañ mata vel lagfærdist. huar allir ædurskrifadir Brædur toku haundum saman med þeim skilmala at þeir sættust oc forlijcktuzt med suoddan skilordi at þad skylldi allt nidur sleigit sem at þeirra hafdi æ milli farit. huort helldur þad

9) þ. e. 21. maí.

uar i miclu edur litlu at aullu til skildu Eñ aungu fra teknu. og at aull þessi syskin skylldi ganga at jaufnum arfi vid fyrskrifada Brædur sira Jon oc Asmund.

Jn primis skiptu vær i fyrstu. Sira Joni ȷordunni Mydal i Kios fyrir xxxc. og ȷaurdunni Þyrli ꝺ́ä Hualfiardarstraund fyrir xxxc. oc þar til xx malnytu kugilldi sem at hann hafdi ædur medtecid.

Jtem Asmundi Jonssyni brodur hans ȷaurdina Kalastadi ꝺ́ä Hualfiardarstraund fyrir lxc oc þar til xx malnytukugilldi. hafdi hann oc þetta ædur vt tecit.

Jtem i þridiu grein skiptist þeim Joni. Olafi. Fusa. Grőu og Jngibiorgu ȷ sinn hlut sem uar i fyrstu ȷaurdin Kirkiuferia er liggur i Auluose fyrir xxxc. Jlifsdalur fyrir xxc. Bær fyrir xvjc. Vtskalahamar halfur fyrir viijc. Muli fyrir xc. liggia þessar ȷardir i Kios. Vatzhorñ fyrir xxc. Moysesstader fyrir xxxc. liggia þessar bædar ȷardir i Skoradal. Og þar med alla þꝺ́ä peninga adra er afgangs uoru. kuika oc dauda. frijda oc ofriȷda. huar hellst sem at þeir kynni upp at friettast.

Jtem hier at auki skiptum vier sira Alexius Palssyne edur hans erfingium xxx kugilldi oc skylldu þau greidast af þessara allra erfingia parti. þegar hann edur þau med þyrfti edur beiddist.

Saumuleidis kom os[s] til samans med samþycki allra þeirra brædra. at sira Jon oc Asmundur skylldu hafa skog i Vatzhorni til þessara þriggia sinna jarda. suo sem at þeim þarfnadist. Eñ aungum at liꝺ́ä. Suo oc i annari grein tilskildi sira Jon. at hann uilldi hafa mőskurd i Eilifsdals ȷord. suo sem at honum sialfum þarfnadist. Edur þeim sem ȷaurdina ætti ef hun geingur eigi vrættis Eñ leigulida ecki. Suo og skylldu þeir huorki spilla tunum nie Eingium og aungu-ar nyiar grafer giaura.

Heyrdum uær ecki annars eñ allir þessir fyrskrifadir brædur lieti sier nu uel lijka. Skulu þessi Eignarskipti standa obrigduliga vm alldur oc æfi hiedan i frꝺ́ä.

Og til sanninda hier um setium uær fyrskrifader menn vor ȷnsigli fyrir þetta arfskiptisbref. huert ed skrifat uar i sama stad ꝺ́ä deigi og ꝺ́äri sem fyr seigir.

547. 5. júní 1562. á Ketilsstöðum.

Dómr um föðurarf Bjarna Björnssonar.

AM. Apogr. 4710, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Stadarhol“.

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edur heyra senda Jon Skulason. Finbogi Jonsson. Asbiorn Arnason. Steingrimur Gudmundsson logriettumenn. Olafur Þorsteinsson. Þorsteinn Arngrimsson kvediu gudz og sıŋna kunnigt giorandi þa er lidit var fra gudz burd M d. lx. og .ij. ăr ă Eigilstodum a Vollum. ă þingstad riettum manudaginn næstan eptir de trinitate[1]) vorum vier j dőm nefnder af heidarsamligum[2]) dande manni Biarna Bonda Erlendzsyne. hver þă hafdi kongsins sýslu j Auztfiordum at skoda og a ad lijta þa ăklogun sem Biarne Biornson kallade til sinna brædra Þordar og Jons at þeir hielldi sijuum arfi ologliga epter sinn fodur. Nu fyrir þann skulld at vors naadugazta herra kongsins Hofudsmann hier i landit. logmadurin sialfur og slikt hid sama. skipudu og skylldu fulla greindum valldzmanne hier forklăran a at giora greindra brædra skipti. þar fyrir giordi og skrifadur valldsmann sic lidugan og velviliugan under allra dandimanna heyrn og eyru log og rett at giora fyrr greindum Biarna. Kom þar fram̄ bref med þrig[g]ia manna ȷnnsiglum af þeirra hendi brædra Þordar og Jons. hvert svo hliodadi. at Biarne Biornson hefdi gefit Þorune Einarsdottur þeira modur aulldungis kvitta um oll þau peningaskipti sem fram̄ foru a Eyvindară epter Biorn heitin Jonsson. hvers sal ȷlijfur gud năde. og tolf manna domur þar um̄ hliodar. at greindri Þorunni þessir peningar dæmder voru j þann măta. Þvi j nafni lausnarans Jhesu Christi amen dæmdum vier fyrr nefnder domsmęnn med fullu doms atkvædi adurskrifada kvittan logliga og j allan mata mýnduga og fýrskrifadan Biarna Biornsson af allre sokn. um þa peninga sem hann hafdi kvittan ă gefit adur skrifadre Þorunne eptir logum. at þeim fiorum hundrudum golldnum sem hann þar strax medtoc motz vid adra sıŋna brædur eptir

1) þ. e. 1. júní. 2) Svo.

sinn fodur. eñ vitniñ dæmdum vier mýndug og skylldug at sveria epter sıȷnum framburdi.

Samþýckti þennañ vorn dom fýr nefndur valldzmann og setti sitt ȷnsigli med vorum ȷnsiglum fyrir þetta domsbrief. huert er skrifad var á Ketilstodum a Vollum fiorum dogum sıȷdar eñ fyʀ seigiʀ

548. 15. júní 1562.

Áʀᴇɪᴅ á landamerki Lýtingsstaða og Villinganess.

Eftir transskripti á skinni frá 1629, komnu til þjóðskjalasafnsins frá Ólafi alþingismanni Briem 9. sept. 1907. Af 4 innsiglum eru nú 2 fyrir transskriptinu. Transskript þetta hefir verið ritað með ekki vel góðu bleki og er nú illt aflestrar. Sbr. bréf 4. júní 1377 (Dipl. Isl. III, nr. 264).

Þad giorum vier Magnus Biornsson. Jon Grimson. Gottskalk Tumasson. Gottskalk Magnusson. Eyulfur Arngrimsson. Magnus Jonsson godum monnum kunnugtt med þesso voru opnu Brefi manudæginn næstañ firer Botolfsmesso vm̄ vorid. Arum eptter Guds Burd m d lx ij vorum vier til nefnder af þessum monnum Gunnare Gijslasyne og Jone Gudmundssyne til ad skoda og ʀansaka a ad ʀıȷda og yfer ad lita huer landamerki logligust munde vera og hellst halldast eiga millum þessara fyrr nefndra manna ȷarda sem ero Lijtingstader og Villinganes er liggia badar ȷ Tungusueit ȷ Skagafijrde logdu þesser adur greinder menn þetta sitt land sattsamliga þar vnder vora giord og yferlit med handsolum. so þad skyllde þeir hallda og hafa og sier þad lıȷka lata sem oss þar saman kiæme. J fyrsto kom þar fram firer oss vnder godra manna ȷnnsiglum skæligtt landamerkia Bref Lytingstada vegna. huert at copia var vt af gomlum landamerkia Brefum og at so hlydde med þessum um̄merkium. gardur rædur merkium sa er geingur vpp ȷ eggiar og ofañ ȷ Suartæ Eñ vr gardstadnum ʀiettsýnes austr ȷ Jokulsa. eñ firer sunnañ steinn sa raudur er stendur a hollteno firer sunnañ Soluanesmanna torf og ʀiettsyne vpp ȷ Mar[k]dæle og þadan ʀiettsýne vpp ȷ vorduna á Hafuahraune. Rædur þa Hafuahraun sudur epter ȷafngegnt Raufarberge

og þa riettsyne austur j Raufarberg. þui fyrer þa grein oss þotti fyrr greind Bref ei þar vm skyra j neijrn mata en þesse adursogd jord Lytingstader skylldi eiga vr adurgreindv tackmarke Raufarberge. Eñ saker þess ad so stendur j[1]) vorre landzlagabok ad med skaptte eda taugu a jordo ad skiptta jnnan gardz enn sionhendingum vtan gardz marksteinana nidur ad setia og grafa er þeir verda a satter og er þat kallad lyritarsteinar þui so seigia Brefen landamerkis aurnefne nu þar frañ fra og so eptir adurgreindu Brefs copium og ad so profudu og firer oss komnu þa giordum vier þvijlijka skipan. og so ordin landamerke obrigdanliga halldast skyllde j millum opttnefndra jarda Lytingstada og Villinganes. J fýrsto rædur Háfahrauns ende enn sydre og austur j Raufarberg. Eñ vr Raufarberge og so ad sionhending austur j einn fornañ jardfastañ stein er stendur nijdur j holltino firer Austan frañ og firer vtan Fremranes sel at kallad er og þesse steiñ er kalladur Grasteirn at fornu. Eñ vr þeim steine og sionhending og so austur j Jokulsa. Skýllde þesse landamerki halldast hiedan af æfinliga vtan so være ad adrer grannar leiddu sig til med gomlum skiæligum landamerkis Briefum huad huor jordin ætte ad lögum eda ef helldur med logriettomanna samþycktt og annara dande manna villde þeir adra logligre areijd. skickun eda skipan a giora. Og til sannenda hier vm̃ setium vier vor jnnsigle firer þetta areidar Brief huertt ed skrifad var a sama are er fýrr seiger.

Þad medkiennustum vær Raffn Jonsson. Gudmundur Kolbeinsson logriettvmenn. Jon Jonsson og Jon Olafsson ad vær hofum sied og jferlesid svo hliodande Brefs ord [ord] firer ord sem hier firer ofan skrifad stendur med fimm hangande jnnsiglum Gloggum og læsiligum og er sama Brief skyrt ad skriptt og vel klarre. Til merkis þrickium vær vor Jnnsigle vnder þetta Transkriptar Brief er skrifad og jnnsiglat var . . . . . dag . . . Anno 1629.

---

1) Tvíritað.

549. 16. júní 1562. í Ögri.

Úrskurðr Eggerts lögmanns Hannessonar um arf eftir Þorleif Örnólfsson.

Dómabók þjóðskjalasafnsins í fol., bl. 202—4, skr. ca. 1604 (= *a*). — Lbs. 65, 4to., II, 111—14, m. h. Jóns dans Magnússonar ca. 1640. — Ny kgl. Saml. 1945, 4to., bl. 333—5, m. h. Hannesar Gunnlaugssonar í Reykjarfirði 1666. — AM. 196, 4to., bl. 82—4, skr. um 1665 (mjög samhljóða 1945). — Lbs. 6, fol. bl. 236—7, skr. ca. 1670. — Prófastsbók Ísafjarðarsýslu, áðr í ÍB. 79, 4to., bls. 257—62, skr. ca. 1690 (skemmd af vatni), nú í þjóðskjalasafni. — Lbs. 122, 4to., bls. 529—38, skr. ca. 1770 (eftir 6, fol.). — AM. Apogr. 4727, ágrip m. h. Árna Magnússonar „ur Domabok fra Vollum[1]) (Reykholum). Apographum erat".

Domur og wrskurdur huernin skyliast skal hin þridia Er[f]d og hin sietta. þar sem talar um dotturdottur skilgetna. eñ moder gietiñ ȷ hordomi. og brædrasyni skilgetna og samfedra. huer þar taki fyrr arf.

Eg Eggert Hannesson. logmann nordañ og westañ æ Jslandi. giauri aullum og sierhuerium kunnigt med þessu mijnu opnu og opinberu auglýsingar laugmalsins vrskurdar brefi. huerier hellst þad sia edur heyra. ad optsinnis hefur fyrir mig komit Snorri Þorkielsson[2]). og aunnur hans syskin. og hafa birt og tied fyrir mier. ad marger godgiarner. riettlater. skyluiser dandismenn. hefdi sagt sier og enn nu segdi. ad þeirra faudurfader Magnus Þorkielsson mu[n]di hafa verid laugligur erfinge Þorleifs[3]) Aurnolfssonar. huers sal ad gud nadi. Og ef so hefdi matt wera. þa kaulludu fyrrnefnd syskin þennañ arf sỵnum faudur til hafa fallid epter sinn faudur Magnus og sỵdan sier. En þennañ fyrrsagdan arf. sem fiell epter greindan Þorleif Aurnolfson. toku hans dotturborñ skilgetiñ. og war moder þeirra gietiñ ȷ hordomi. og kolludu sig standa ȷ þridiu erfd. epter sinn modurfaudur. Eñ adurskrifader menn Magnus og Þorleifur woru brædrasyner skilgetnir. og fedur þeirra samfedra og skilgetner. sem[4]) auỵsar[5]) ȷ siettu erfd sagde greindur Snorri og hans

1) þ. e. Brimilsvöllum, hjá Gísla Jónssyni. 2) 65 ofl.; Þorgylsson *a*. 3) Þorolfs *a*; leiðrétta 65 og hin. 4) 65 ofl.; Eiñ(!) *a*. 5) 65 ofl.; vtuỵsar *a*.

syskiñ. ad þau heyrdu marga skiluijsa dandis menn seigia. ad þeirra faudurfader [Magnus og so sinn fader Þorkiell Magnusson[1]) hefdu optsinnis þennañ arf klagad. og eij rietti a nad. hefdu þeir hann med riettu ätt. hefdi og greindur Snorri og hans syskiñ klagat þetta mäl fyrir Þorlaki Bonda Einarsyni. er þa war kongs vmbodzmann ȷ Jsafiardarsyslu. og war þetta mal þa dæmt fyrir mic. ȷ þann stad og dag sem ec tilsetta vnder þann vrskurd. sem eg þar med godra manna radi og tillagi yfer segda. Nu ei ad sijdur epter sagdan dom. þa kiærdu greind syskiñ sig fyrir mier. beiddu mig og til krofdu vppa gudz uegna og laganna ad eg skyllda hier liosañ lagavrskurd yfer seigia og a leggia bædi sinna wegna og annara. huerier ad verid hefdu laugliger erfingiar optnefndz Þorleifs Aurnolfssonar. Lofudu þessi fyrrgreind syskiñ. og þeirra vmbodzmenn fyrir mier greindum logmanni med ȷayrdi og fullnadar handabandi. ad þau skylldu þad hafa og hallda fyrir sig og sitt afsprijngi til æfinligrar og obrigduligrar stadfestu. og þessa mals lyktingar sem eg med godra manna radi og yfersyn hier vm giorda og yfer segda. huort þau wæri nær edur fiarri. þui þau saugdust ei vita nema þau. fyrir saukum sinna wanefna. kunni ecki til ad koma. ȷ þann stad og dag sem eg hier um til setta. Og nu saker þess ad þetta mal war dæmtt vnder mȷjna laugsaugñ. þess og annars. ad Snorri og hans syskiñ hofdu mig hier riettar vm krafed[3]). þess ens þridia ad þau hofdu nu sitt mal og [sokn vnder mic lagt[4]). sem fyrr meirr hermer. þa kalladj eg fyrir mig til Eyrar ȷ Skutulsfiaurd[5]). a þijngstad riettañ[6]). Jon Jonsson huer ad suari atti ad hallda fyrer nockra peninga af þessum arfi sem domur þar um utuijsar. lofadi þa fyrrnefndur Jon Jonsson ad leggia sȷjna worñ fyrir akiæru Snorra og hans syskina þar þa vppa ny under mijna laugsaugn. og ransak. og þeirra dandis manna. sem eg med mier tilkalladi. oc lofadi medur fullnadar ȷayrde og handabandi vid mig fyrir sig og sitt afspringi þad ad hallda

1) *leiðr.*; Magnus Þorkielsson *a*, 79, 65; sl. 6; [Magnus Þorkielsson 1945. 2) hefdi 1945. 3) 65, 6. 79 ofl.; skrafad (!) *a*. 4) [65, 6, 79, 1945; settu vnder mig(!) *a*. 5) -firde 79. 1945. 6) 65, 6, 79, 1945; riettum *a*.

til æfinligrar tıjdar og obrigduligrar stadfestu. sem ieg med laga vrskurde[1]) þar yfer segda. Birti þrattnefndur Jon Jonsson þar þa ij doma fyrir mier greindum logmanni og audrum godum monnum. sem sogdu mali skylldu til hlyda. huerier domar mier og þeim wirdtust nockut huatskeytliga dæmder hafa werid. epter þui sem þeir sialfer auglystu og ȷnne hielldu[2]) þar fyrir ad [mier[3]) wirdtist þeir[4]) huerki [hafa[5]) werid dæmder nie trakterader epter grunduelli laganna. nie suo [epter þui[5]) sem þessu mali til hlyder vppa arfatoku epter fyrrskrifadan Þolleif Aurnolfsson. Og þar fyrir wirdist[6]) mier og audrum godum monnum sem nær mier voru þeir þar ecki magtt nie afl vppa hafa. nie haft hafa og eıȷ hafa mega. So og spurda eg greindan Jon Jonsson. huertt hann hefdi ecki onnur skiől. þau er honum mætti til bata werda. ȷ greindu mali. Eñ hann nei sagdi. og so ongua adra loguorñ. Eñ af audrum parti. vegna Snorra. og hans syskina. þa kom fram fyrir mig tueggia manna vitnisburdarbref vnder þeirra heilum og oskoddudum hangandi ȷncigl-um so latandi millum annara orda. Ad þeir hefdi heyrt Þorleif heitinn Aurnolfsson lysa þui ȷ sinni testamentisgiaurd ad Magnus Þorkielsson wæri sinn riettur erfingie til allra sinna peninga epter sinn dag. Saumuleidis kom og fyrir mig vitnisburdarbref Jons Tumassonar med hans heilu og oskoddudu hangandi ȷncigli so hliodandi millum annara orda. ad hann hefdi adspurt Þolleif Aurnolfsson. ȷ sinne testamentisgiord. huern hann lyste sinn erfingia. enn hann sagdi Magnus Þorkielsson. Wmskodadi eg greindur laugmann. med audrum dugandis monnum fyrr sogd bref. hueria magt og afl ad þessi lysing Þorleifs med sier hefdi. og bar eg þau saman vit worra landzlaga bok. og so wid adrar ʀitningar og riettarbætur konganna. hueria bok ad saman liet setia wirduligur herra godrar minningar Magnus kongur. þa[7]) er hann epter bon og beidzlu ȷnnbyggiara landsins setti. skickadi og skipadi laugum og landsins rietti. sem sia ma ȷ hans nadar Brefi. og sagda bok oss sıȷdan ȷnn ȷ landit

1) 65, 6, 79, 1945; vrskurd *a*. 2) 79, 1945; hallda a, 65, 6. 3) oss 65, 6, 1945. 4) [þeir hafa 79. 5) [sl. 79. 6) virdtest 65, 6, 79, 1945. 7) 65, 6, 79, 1945; þui *a*.

sendi. med worum foruerara Joni laugmanni. og þar epter war hun suarīn ad halldast skylldi til[1]) obrigdanligrar og æfinligrar stadfestu. vtan þar er so seiger. ad kongur skal um laug bæta med hinna bestu manna radi. wottar so enn ȷ audrum stad. ad kongur skal hugga sijna sidsama þegna med linkindum og riettarbotum med þeim fleirum ordum sem þar ad luta. þo ad ei sie þau hier ȷnn sett. huer bok ad so hliodar med liosum greinum og stoddum endimorkum ȷ almenniligu erfdatali ȷ hinne þridiu erfd. þar er so seiger. ad frilludottur born skilgetīn skulu taka arf epter modurfaudur sinn. Jtem stendur so liosliga skrifad ȷ fiordu erfd. þar er so seiger [ad kongur skal um laug bæta med hinna bestu manna radi[2]). skal æ sa fyrri arf taka er skilgetin faudur æ edur skilgetna modur. huert sem helldur leider hann til þess[3]) arfs fader edur moder. þa hinn þar næst. þo fader hans sie frillu son edur moder frillu dotter. Eñ þeir standa ecki ȷ þessum erfdum. nie so audrum. so þad sie augliost fyrir mier. sem af horgetnum eru komner. þo ad þeir sie og sialfer skıȷlgetner. ad þeir megi edur skuli arfa taka fram ȷ ætter. Jtem ȷ þridiu grein kom og fyrir mig Riettar Bot wirduligs herra Hakonar [kongs Magnussonar[4]). huer ad so hlyder[5]) milum annara orda. ad Pietur Halfdanarson hafdi kiært epter arfi Gunnars Andriessonar faudurbrodurs[6]) sijns skilgetinn bædi til [fadernis og modernis[7]). Eñ til þess sama arfs af odrum parti hafdi og til kallat dottur baurñ skilgetiñ. og moder þeirra war getiñ ȷ hordomi. Og bydur wirduligur herra Hakon kongur laugmonnum sıȷnum ef þuiliȷk mål kunna optliga fyrir þa ad koma. vm þa menn sem af hordomi edur frændsemis spiöllum eru ut af komner. þad þeir setie þennañ sinn vrskurd ȷ logbok til riettarbota. ȷ moti þeim monnum sem so eru til komner. og skuli þadan af fyrir laug dæmast. so opt sem slıȷk mal kunna til ad falla. Þeinki eg greindur laugmann. ad þeim dandimonnum muni meir hafa til gengit nockur wangå. ed-

1) 65, 6, 79 ofl.; sl. *a.* 2) [sl. 79, 1945. 3) 65, 6, 79, 1955; sl. *a.* 4) [65, 6, 1945 ofl.; kongur Magnusson *a.* 5) *a*, hliodar, *hin.* 6) Svo *a.* 7) [65; ýmislega skælt í hinum. Sbr. Helgafellsréttarbót frá 10. júní 1375. Dipl. Isl. III, Nr. 243.

ur vmhuxunarleysi. sem slijka menn hafa med domi viliad ȷnn setia ȷ erfd. helldur eñ þad þeir hafi latid fyrir sig ráda edur fram fyrir sig stijga nockra eina af þeim iiij systrum ad bannadar eru ad[1]) ȷ doma skule[2]) setiast. koma[3]) edur rum hafa. sem bædi rugla og reingia. vmturna og rangsnua samuiskum og logmalinu. Þui sa domur mundi lıȷtt wirdast fyrer godum maunnum eñ allra vest[4]) fyrir gudi. Eñ af þeirra auexti meigi þier kenna þa Matthei ȷ siounda capitula. Og þui nu fyrer allar þessar fyrritadar greiner og bokarinnar auijsañ og so annara ritninga og riettarbota sem saugdu mali til hlýda. og þui mega med riettu til styrcks og stodar werda. Þui ȷ gudz nafni amen. og ad[5]) heilags anda nad til kalladri mig[6]) ȷ domssæti sitiandi[7]). og med þeirra bestu manna radi sem nu eru[8]) mier nær stadder. þa sagda eg greindur laugmann. med þessum mijnum liosum [og laugligum[9]) lagavrskurdi. og orofnu laugmali. sem nu hefur fyrir mig komid. og epter þui witi sem gud hefur mier þar vppa gefit. og so epter þeim eidi sem eg hefi suarit Gudi og mijnum herra kongi. og so aullum almuga. þeim sem minn nadugasti herra og kongur næst Gudi. hefur wnder mig og mijna logsaugn skipad. Magnus Þorkielsson laugligan erfingia werid hafa epter Þorleif Aurnolfsson. sem auijsar ȷ siettu erfd þar so seiger. Ad brædrasyner takast[10]) arf epter skilgetner ef fedur þeirra eru samfedra og skilgetner. og erfingia edur laugligt afspringe fyrrnefndz Magnusar mega frij og frialsliga ad sier taka og eignast alla þa peninga kuika og dauda. lausa og fasta. sem att hefur þrattnefndur Þolleifur Aurnolfsson. og hann hefur adur ecki laugliga burtu feingit ad giof edur gialldi edur saulu. og megu[11]) sækia huera[12]) þeir wilia. þa er hallda edur hina sem bua. Eñ fyrr greind dotturbaurñ [med aullu[13]) fra fyrsaugdum arfi. og þa doma sem þar til og vppa hlyda brotna og rofna. onyta og ad aunguu halldande til [arfskipta þeirra. nefnd-

1) 65, 6, 79; sl. *a*, 1945. 2) 65, 6, 79, 1945; ad *a*. 3) 65, 6, 79, 1945; sl. *a*. 4) 65, 6, 79, 1945; mest *a*. 5) 65, 6, 79, 1945; af *a*. 6) *a*, 79 mier 65; sl. 6, 1945. 7) setiande 79. 8) voru 65, 6, 1945. 9) [sl. 65, 1945. 10) taka 79. 11) a; mega, *hin*. 12) *a*, 6; hvoria 66, 1945; huorn 79. 13) [b. v. 65, 6, 79, 1945.

um[1]) dotturbornum Þorleifs. Skulu þeir er sagda peninga weria slijku[2]) seker sem þeir menn er standa fyrir dæmdum arfi logsaumdum.

laugsamdi og samþyckti þennan minn dom og vrskurd med mier. j fyrstunni Snorri[3]) Jonsson. Þordur Fusason. Jon Þorsteinsson. Grijmur Jonsson. Jon Steinsson[4]). Jndridi Jonsson. og annar almugie þar saman kominn. hueria ad eg hier til kallade til doms. ransaks og vrskurdar. og settu þeir sijn jnncigli med mijnu jncigli fyrer þetta vrskurdarbref. huortt ad giaurt og skrifad war j Augri j Jsafijrdi þann xui dag Junij manadar Anno domini Mdlxij.

---

550. 17. júní 1562. á Hólum.

Pálmi Sæmundsson kvittar fyrir andvirði Lundar í Fljótum.

AM. Fasc. LIV, 28 (nú í þjóðskjalasafni), frumrit á skinni, læst með innsiglum saman við LIV, 27. — AM. Apogr. 3458. — AM. Fasc. LIV, 29 β, skrá á skinni frá ca. 1564. — AM. Apogr. 298.

Þat medkiennunst eg Palmi Sæmundzson med þesso mino opno brefi. at alla þa peninga sem Sigrijdur Sigurdardotter skillde giallda mier. vegna minnar kuinno Margretar Jon[s]dottur. fyrer iordina Lund i Fliotum. hefi eg vpp borit og medtekit i suo felldum peningum sem i kaupino lofat var. og kaupbrefit inne helldur. hefi ec þessa peninga vt tekit og vpp borit. af eigenligo fie Sigrijdar sem mier vel likar og anægier. huar fyrir ec giore oc gief tittnefnda Sigrijdi oc hennar erfingia ollungis kuitta fyrir mier. minne kuinno. og hennar erfingium. fyrer adur greintt iardarverd. Og til meire sannenda hier vm set ec mitt insigli fyrir þetta kuittunarbref. huert skrifat var a Holum i Hialltadal. xvij dag Iunij ærum epter gudz burd. M. D. lx og ij.

---

1) [arffaskipunar þrattnefndum 65, 79; arfaskipta þráttnefndum 1945; arffaskifftunar þrättneffndum 6. 2) 79; skulu *a*; vera 65; sl. 6, 1945. 3) a, 79; Sveinn 65, 6, 1945. 4) Sveinsson 65, 6, 79, 1945.

551. 18. júní 1562. á Hólum.

Jarðaskiptabréf, og er Stafnshóli skipt við Þrasastöðum.

AM. Fasc. LIV, 29 d, skrá á skinni frá ca. 1564. — AM. Apogr. 298.

Þat giorum uier Þorgils Sigurdsson. Jon Sæmundsson og Jon Biornsson. prestar Hola biskupsdæmis. godum monnum kvnnigt med þessu uoru opnu brefi at arum epter guds burd. m d lx og ii xuiii dag Junij manadar. a Holum j Hialltadal uorum vier j hia saum og heyrdum æ ord og handaband þessa[ra] manna af einne alfu uirduligs herra biskups Olafs Hialltasonar. eñ af annare Biarna Stullasonar at suo fyrir skilldu at greindur biskup Olafur. vegna sinar kuinno Sigridar Sigurdardottur. selldi sogdum Biarna iordina halfan Stafnshol j Deilldardal er liggur j Hofstada kirkiu sokn. fyrir. xii^{c}. med ollum þeim gognum og giædum. eignum og itokum. hlutum og hlunnindum. sem greindra iordu halfre fylger og fyl[g]t hefur at fornv og nyu og Sigridur uard fremst eigandi at. undan Sigride og hennar erfing[i]um. og vnder Biarna og hans erfing[i]a og epterkomendur. Hier j mot gallt og gaf þrattnefndur Biarne tittnefndum biskup Olafi vegna Sigridar halfa iordina Þrasastadi j Fliotum. er liggur j Knappstada kirkiu sokn. fyrir. x^{c}. med ollum þeim gognum og giædum sem greindri halfri iord fylger og fylgt hefur at fornu og nyu og hann var fremst eigandi at ordinn. vndan sier og sinum erfing[i]um. eñ vnder Sigridi og hennar erfing[i]a. og epterkomendur. skilldi huor hallda sinu kaupi til laga er keypti. Og til meire sanninda hier um settu þesser þratt skrifader menn sin jncigli med uorum fyr greindra manna inciglum fyrir þetta iardakaupsbref. huertt er giortt var og skrifat j sama stad deigi og ari sem fyr seiger.

---

552. 22. júní 1562. í Kópavogi.

Atvistarmenn að vígi Guðmundar Sigurðssonar skyldaðir að koma til alþingis undir dóm.

AM. Apogr. 4726 β „Ex originali trosnudum til skemda i upphafinu og allra sidarst. Kom til min fra Gudmundi Magnussyne ǎ Leyrubacka". (AM.).

Au[llum maunnum þeim sem þetta br]ef s[iǎ edur heyra senda . . . .]son . . . . . . steinson. Fiolsvinnur Helgason. [Gudmundur] Sveinbiarnarson. G[ud]mundr Þ[ordarson . . . . . darson. suarner laugriettumenn. Sueirn Arason. [Hal]lur Gudmundzson. Jon Tumasson. Hakon Gudmundzson. Jon Gudmundzson. Magnus Þork[elsson]. kvediu gudz og sina. kunnigt giorandi. ad ǎrum epter gudz burd. M. D. lx og ij[1]). ǎr. manudaginn næstan̄ fẏrer Sancte Johannes dag ǎ Kőpavogi ǎ þingstad riettum. vorum vier j dőm nefnder af heidrlegum Haufudzmanni Pæl[2]) Stigssẏne thil ath skoda og rannsaka og fullnadar dom æ ath leggia. um þa æklogun. sem Sugurdur Þormodzson beiddistz[1]) dőms æ. um őforvarat mannslag. sem Gudmundr Sugurdsson. hvers sǎl gud nadi. var j hel sleiginn af þeim monnum er i slaginu voru ǎ Þorkautlustaudum i Grin̄dawīk. J fẏrstu beiddist Sugurdr Þormődzson laugligrar viglẏsingar og kom hun eeki fram̄. Suo og kom fram̄ fẏrer oss ath þar haufdu fiőrer. menn verit til athvistar. sem var Halldor Þorlǎkzson er kom til haug[g]s vid ǎdurnefndan̄ Gudmund Sugurdsson og Biorn brőder Halldors rotadi hann med steini. þridie athwistarmadur Arnőr Ǎrnason. Kom fẏrer oss ath Eigill nefndistz[2]) athwistarmadur enn fiőrde. Kom suo og fram̄ fẏrer oss. ath Ketill Ketilsson hefdi komit ut med arngeir ur sinum bæ. og þar med lǎtid kasta vopnum i veiginn fẏrer főlkit þath hid skinnklædda. en̄ af þvi főlki skiedi vigit. nu at ollu suo profudu og fẏrer oss kuomnu. dæmdum vier fẏrnefnder domsmenn med fullu doms atkvædi. Ketil Ketilsson skylldugan̄ ath koma til alþingis og suar giefa fẏrer sig hvad hann hefur eptter sīnum vilia minstz[2]) eda mestz[2]) lǎtid at giora. suo og Arnor Arnason vinnumann han̄s skylldugan til Alþingis at koma. Suo og Halldőr Þorlǎksson skẏlldugan őstefndan at suara logum sogdum Sugurdi Þormodzsyni. og suo alla adra þǎ sem þar kunna ad koma ur sama slagi. til þess er hann hefur sogt sierhvern til tẏlftareids.

1) „helldur en̄ V" (AM.). 2) Svo.

Samþýckti þennan vorn dom med oss ádurnefndr haufudsmadr herra Páll og [setti sitt jn]sigli med vorum fýrnefndra domsmanna jnsi[glum fýr]er þetta d[őms]bref j [sama stad og] d[ag sem fyrr seig]er.

---

553. 1. júlí 1562. á Öxarárþingi.

Alþingisdómr um hjúskaparheit og hjúskaparrof.

AM. 161, 4to., bls. 294—7, skinnbók rituð 1565 (lögbók Páls Stígssonar). — Thott. 2102, 4to., bl. 221—2 á pappír skr. 1568 í Skálholti (samhljóða). — AM. 238, 4to., Bessastaðabók, bl. 29—30 (eldra blaðatal 99—100), skr. ca. 1570. Dómrinn er til í fjölda yngri uppskrifta, svo sem ÍB. 125a, 4to., bl. 63, skr. ca. 1680 og ÍB. 315a, 4to., bl. 1—2, skr. ca. 1680; AM. 238 4to., bl. 99, skr. ca. 1570; Ny kgl. Saml. 1927, 4to., brot á skinni ca. 1580.

Domur er Eggert logmadur hefer dæma latid[1]).

Þeim monnum sem þetta bref siá edr heyra sendum vier Gunnar Gijslason. Jon Olafsson. Steindor Finsson. Þorgrimr Oddsson. Jon Sigurdzson. Einar Palsson. Þorarinn Gislason. Hialmr Sueinsson. Jon Gislason. Asgrimr Jonsson. Þorer Sueinsson. Olafur Tumasson. [suarner laugriettumenn[2]). [kuediu gudz og vora[3]) kunnigt giorande ad arum epter Gudz burd 1562[4]) miduikudaginn næstan epter Peturs messo og Pals æ almenneligu Oxarárþinge vorum vier til doms nefnder af heidrligum herra Eggert Hannessyni logmanni nordan og vestan æ Jslandi til ad skoda og rannsaka og fullnadar doms ad[kuædi[5]) æ ad leggia huersu ad fara skylldi vm þann hionabandz giorning sem konr[6]) og karlar giördu sin j mille med rade og samþýcke giptingarmanz.

fyrst þar sem madur lofar med vottum og handsolum ad hann skule þa mey edr konu eiga og liggr sidan med henne.

J annare grein þar sem madr kauper sier mey edr konu leggz med henne og lætr lysa og vilia sidan ecki festa þessar sinar kuinnr[6]) [eda þessar kuinnur vilia þessa sina

1) Hier Byriazt annar alþingisdomur sem hliodar upp æ hionabaund 2102. 2) [b. v. 238. 3) [238; sl. 161, 2102. 4) M. d. lx og ij 2102. 5) [sl. 2102. 6) Svo.

menn ecki samhyllazt til laugligrar giptingar[1]). Huad oss virtizt suodan ologligt frām̄ferdi ecki hæfiligt. og miog straffanar vert epter Gudz logum og manna.

Nu af þui ad suo stendr j vorre landz laga bok ad aull handsolud mal skulu halldazt þau sem halldazt mega ad logum og bok mæler ecki j mote.

J annare grein. Nu kiemr legordz sauk æ þa konu sem madur hefer sier festa edr handsellda. þad legord sem fyr giordizt eñ hann feinge hennar. þa æ giptingarmadur bædi riett og rădspell. [Eñ ef sijdar er lagzt med henne eñ hann handsellde sier edr fester og ef hann fær hennar þă æ hann bædi riett og radspell[2]).

J þridiu grein æuisar suo logmalid. Eñ konr[3]) þær sem liăzt til þess ad locka til sliks [edr annars[4]) saurlifis born manna edr frændkonur og verdr þad vitnisfast. bæte epter xij. manna dome [peningum su sem[5]) fie hefur til eñ hin hafe refsing epter dome. huad oss virdizt [og suo[4]) vnder eina grein giort[6]) vera [7])vm þa menn sem handselia sier konur og liggia sijdan med þeim eñ vilia ecki festa þær.

Nu fyrir þessar greiner og adrar fleire sem j logmalinu standa og þessum vorum dome mega til bata koma. þa dæmdum vier fyrnefnder domsmenn med fullu doms atkuædi og ælycktar orde þa menn sem konum edr meyium lofa med handsolum oc tueimur vottum eiginordi og liggia med þeim sijdañ skyllduga ad festa þessar konr[3]) epter logmalsins æuijsan.

Suo og þeir menn sem sier kaupa konur med vottum og handsolum og giptingarmanz rade og samþycke þa dæmdum vier þa vnder sama skilyrde vm festing og fullnadar hiuskaparband sem fyr greiner.

Eñ ef þesser menn vilia ecke sinar kuinnr[3]) festa ad vmlidnum lysingum sem log giora răd fyrir. þă skal þingaprestr giora æminning næsta sunnudag epter ad festa þa konu. Eñ ef hann vill eigi giallda giptingarmanni fullrietti ad fyrsta bragdi. Eñ a odrum sunnudeigi med samre æminning og fester eigi giallde giptingarmanni tuefalldañ riett. Eñ

1) [b. v. 2102. 2) [sl. 2102. 3) Svo. 4) [sl. 238. 5) [peninga sa 238, 2102. 6) b. v. 238; og suo 2102. 7) eñ b. v. 238.

ef hann vill ecke sina konu festa æ þridia sunnudeige med samre æminning [suare[1]) giptingarmanni [tuefolldum riette[2]) og kongi .iiij. morckum fyrir domrof. Eñ ef hann lætr lijda manud vpp fra þvi og fester hana eigi sie riettfanginn af kongligu valldi. vnder slika hegning sem xij menn dæma. þui oss virdizt þa fullreynd hans prettuise og piltskapur og med ongu mote lidazt[3]) mega ad [hafa[4]) eigi refsing af veralldligu vallde.

Laugsamdi og samþyckte [[þennañ vorn dom [kong. Maj. befalningsmann yfer Jsland[5]) Pall Stigsson. og fyrrnefndur H[erra] Eggert [logmann so[6]) og [logmadurinn[6]) Pall Vigfusson [og oll logrettan. skrifadur j sama stad dag og ar sem fyrr seiger[7]).

---

554. 1. júlí 1562. á Öxarárþingi.

Tilkall Arnórs Eyjólfssonar til hálfra Hamra hinna efri í Holtum dæmt ónýtt með sjöttardómi á alþingi.

AM. Apogr. 4726 α, m. h. Árna Magnússonar „Ex originali ef so skal kalla. Jnnsigle eru nu eingen vid brefed, helldur alleina 7 þveinger, sumer i midiu af slitner. eñ á nockrum (ad visu þeim 2ur fyrstu) er audsied, ad alldri hafa vid þá innsigle fest vered. Utan á brefenu er hönd Arna Gislasonar á Hlidarenda“ (AM.).

Ollum monnum þeim sem þetta bref siæ edur heyra senda Biorn Þorleifsson. Pæll Eyiolfsson. Eyiolfur Magnusson. Gudmundur Þordarson. Gudmundur Sveinbiarnarson og Þorlákur Einarsson. svarner logriettumenn. kuediu gudz og sina. kunnigt giorande ad ærum eptir gudz burd M. d. lxij. midvikudaginn næstan epter Pieturs messu og Pæls æ almenniligu Auxaræarþinge vorum vier i dom nefnder af heidursamligum herra Pæle Wigfussyni. laugmanne fyrir sunnan og austan æ Jslande. thil ad skoda og rannsaka og fullt doms atkvæði æ ad leggia. hvert afl hafa skylldi su ækiæra er Arnor Eyolfsson hafdi stefnt Arna Gijslasyni. fyrir þa sauk ad hann hielldi fyrir sier iordunne hálfre efre Haumr-

---

1) [og festir edur gialldi 238. 2) [tuefolldum riett(!) 238. 3) hlydast 238. 4) [hann hafi 238. 5) [Hofudsmadurinn 125. 6) [sl. 315. 7) [Logunum med allri Lögrettunni 315; frá [[sl. 161 og 2102.

um i Holltum. Nu af þui i fyrstu grein. ad Arnor bar þar fram̃ fyrir oss .ij. bref. sem var kaupbref þeirra biskups Augmundar og Eyiolfs faudur Arnors. ad Eyiolfur hefdi keypt halfa Hamre[1]). og annad bref sem var um skipte þeirra biskups Augmundar og Eyiolfs. Litust oss þessi greind bref Arnors med litlum skilum giord hafa verid. sakier þess ad wr greindum brefum voru wrskafin nockur ord og aunnur inn skrifud i stadinn þeirra. suo og var dætum vr skafid og annad aptur skrifad i optnefnd bref Arnőrs. hvad oss litust þessi hans bref omyndug og onyt. Þui ad heilax andanæd til kalladre. ad suo profudu og fyrir oss komnu: dæmd. um vier med fullu doms atkuædi adurgreind bref Arnors Eyiolfssonar onyt og omyndug og ad aungu halldandi. og optnefndañ Arnor Eyiolfsson vid skilinn vid allt akall og klogun æ titt nefndri iordu Haumrum.

Samþyckti þennan dom med oss fyrrnefndur herra laugmann og setti sitt innsigle med vorum fyrrgreindra domsmanna innsiglum fyrir þetta domsbref er skrifat var i sama stad deigi ogære sem fyrr seigier.

---

555. 1. júlí 1562. á Öxarárþingi.

Helmingadómr á alþingi dæmir Kirkjubólskirkju í Langada Fell stærra, 4 hundr., og 2 hundr. i Felli minna á Ströndum.

AM. Apogr. 2348, uppskrift gerð eftir sjálfu frumritinu á kálfskinni og staðfest á Kirkjubóli í Langadal 19. júlí 1710 af Árna Magnússyni, Þórði Þórðarsyni og Þorsteini Sigurðssyni. Hefir frumritið þá án efa fylgt Kirkjubólskirkju, er þessir menn voru þar allir staddir og staðfesta uppskrift bréfs þessa. — Uppskrift eða transscriptum þessa dóms, vottuð á Kirkjubóli í Langadal 16. ág. 1650 af Halldóri Eiríkssyni, Þorleifi Jónssyni og Sigurði Árnasyni er fest inn í visitazíubók Brynjólfs byskups hjá Reykholtsvisitazíu 30. júlí 1643. Eftir því transsscripto er uppskrift gerð handa Árna Magnússyni meðal Apogr. 776, og staðfest í Skálholti 22. maí 1710 af Vigfúsi heyrara Jóhannssyni, Þórði Þórðarsyni og Gísla Bjarnasyni, og er það tæpum tveim mánuðum áðr en frumritið varð fyrir Árna vestr á Kirkjubóli. — Meðal Reykholtsskjala í þjóðskjalasafninu í Reykjavík er og

1) Svo.

uppskrift af þessum dómi, staðfest í Fagradal 25. júní 1740 af Ormi sýslumanni Daðasyni og Guðmundi Lýðssyni, og er hún gerð eftir vidisse þeirra Snorra Jónssonar, Bjarna Jónssonar, Páls Torfasonar og Páls Gunnlaugssonar, gerðu á Kirkjubóli í Langadal 8. janúar 1667, beint eftir frumritinu „a perment". — Uppskrift af þessum dómi er og tekin upp í Reykholtsvisitazíu Jóns byskups Vídalíns 22 ág. 1710. — Máldagi sá, sem dómsmönnum er hér „ólesanlegur" er hinn nafnkunni gamli Reykjaholtsmáldagi, sem hefir verið prentaðr og ljósprentaðr: F. Joh. Hist. Eccl. Isl. I, 206—8; IV, 136—8, með eftirmynd; — Íslendingasögur I, Kh. 1843, bls. 387—92; — Dipl. Isl. I, bls. 279—80, 348—51, 472—80; Analecta norrœna, útg. af Th. Möbins, 2. útg., Leipzig 1877, bls. 233—35; — Sturlunga saga, útg. Guðbr. Vigfússonar, Oxford 1878, I, 503 (ágrip); — Reykjaholtsmáldagi, Kh. 1885 (með ljósprentan); — Palæografisk Atlas. Oldnorsk-Isl. Afd., Kh. 1905, Nr. 44—5 (með ljósprentan).

Ollum monnum þeim sem þetta bref sia edr heyra sendum vier herra Marteinn Einarsson. Jon Þorleifsson. Loptur Narfason. Freysteinn Grímsson. Salamon Gudmundzson. Hallvardr Einarsson prestar Skalholz biskupsdæmis. Oddr Tvmasson. Gudmundr Gislason. Jon Sigurdsson. Einar Palsson. Biarne Einarsson. Gudmundr Ormsson. suarner laugrettumenn. kuediu gudz og vora. kunnigt giorandi þa er lidit var fra gudz burd. M. D. lx ij ar æ almenneligu Oxararþingi þridiudægin næstañ epter Peturs messu og Pals. vm sumarit[1]). vorum vier ȷ dom nefnder af heidursamligum herrum herra Gisla Jonssyne biskupe ȷ Skalholte og herra Eggert Hannessyne lavgmanne nordan og vestañ æ Jslande. ad skoda og ransaka og fullnadar Doms adkuæde a ad leggia vm þa misgreining sem var j millum vmbodzmanna Reykholzkirkiu ȷ Borgarfirde og Kirkivbols kirkiv ȷ Langadal. sem er vm tuo kot er liggia nordr a Strondum ȷ Arnes kirkiu sokñ huer er suo heita. stæra Ferll og minna Ferll. Kom þar frañ ȷ dom fyrir oss af hendi Torfa Jonssonar sem þa hafdi logligt vmbod fyr greindrar Kirkivbolskirkiu bref biskups Stefans med hans heilu og oskoddu hangande insigle huert ad suo hliodade ad Gudni bondi Jonsson sem gud hans sal nade hafde lagt iiij^c ȷordina stæra Fell og ij^c j minna Ferle Kirkivbolskirkiu j sinn reikningsskap til æfinligrar Eignar og frials forrædis. Somuleidis kom þar

1) þ. e. 30. júní.

fram j dom fyrir oss gomul maldagabok vr Skalholte huer ad vier vissum ad dæmd uar loglig og suo hliodade ad Reykholzkirkia ætti halft land vnder innra Felle huad oss þotte þetta bref og þesse maldagabok miog samhliodandi verda. J þridiu grein kom þar og fram fyrir oss maldagi vr Reykhollte oss olesanligur. Þui kunnum vier eigi epter honum ad dæma. Þui ad heilags anda nad til kalladre ok ad suo profudu og fyrir oss komnu Dæmdum vier fyr nefnder domsmenn med fullu Doms adkuæde þetta fyr sagtt bref skialigt og myndugt og fyr greinda jord iiij^c stæra Fell og ij^c j minna Ferle vera og verid hafa æfinliga eigñ Kirkiubols kirkiv j Langadal. sidan Gudne heitinn galt hana kirkivnne. Og til meire audsyningar hier vm̃ setium vier vor insigle med greindra herra jnsiglum fyrir þetta domsbref huert er skrifad var j sama stad Deigi sidar eñ fyr seiger.

Þetta fyrer ofan og framan skrifad domsbref er ordriett utskrift af originalnum sem er ritadur á pergament. og med under hangande innsiglum. Til sannenda merkes setium vier underskrifader vor nöfn hier under ad Kirkiubole i Langadal þann 19. Julii 1710.

Arne Magnusson.
Þórdur Þórdarson.
Þorsteirn Sigurdsson.

---

556. **1. júlí 1562.** **á Þingvelli.**

Vitnisburðir um skógarmerki Fitja og Vatnshorns í Skorradal.

A.

AM. 238, 4to., Bessastaðabók, bl. 128 (eldra blaðatal 98), með samtíða hendi.

Vitnisburdarbref vm þessi Skogarmerki.

Þad giore eg Fiolsuinnur Helgason. Godum monnum kunnigtt med þessu minu opnu brefi ad eg var á Fitinm J Skoradal vpp á. vij. ar. og heyrdi eg alldri annat af þeim ellstu monnum sem þar uoru eñ Vatzhorn ætti suo ordna landeign med skogi á motz uid Fitia sem hier epter stendr

skrifat. Jtem ȷ fyrstu austan̄ fram̄ sionhending ur þui siki sem fellr fram̄ j ana og vpp ȷ huita klettinn. og upp epter hrygnum þeim sem geingur upp ȷ hafa[1]) hamarinn. og ur þeim hamri sionhending upp ǿ brun. oc þadan ofan̄ ȷ ana sem fellr ofan epter Grafardal og suo allan̄ halfan Grafardal. en̄ uestan̄ fram ætti Uatzhorn skog allan̄ ad læknum þeim sem fellr fyrir utan̄ sialfa saudhustoptina. og suo þar vpp ǿ brun. heyrdi ec hier alldri tuimæli ǿ leika. og hier epter uil ec sueria ef þurfa þiker. Og ad suo ȷ sanleika er sem fyrr skrifad stendr þrycki ec mitt ȷnnsigli nedan̄ fyrir þetta uitnisburdarbref. huertt ed skrifat uar ǿ Þinguelli þann fyrsta dag Julij Anno 1562.

B.

Sama heimild (AM. 238, 4to., Bessastaðabók).

Annat uitnisburdarbref um landamerki j Vatzhorni.

Þat giori eg Gisli Brandzson godum monnum kunnigtt med þessu minu opnu brefi. ad ec uar hia Hakoni heitnum Biorgolfssyni. huers sal ad gud gledie. ǿ Fitium j Skoradal. vpp j samfelld .ıx. ar. hueria adr nefnda ȷord Fitia atti þa fyrr nefndr Hakon. Lýsti þa opt nefndr Hakon heitinn Biorgolfsson þessum landamerkium fyrir mier og fleirum audrum godum monnum ǿ milli Fitia og Vatzhornz med landi og skogi. J fýrstu austan̄ fram. Sionhending ur þui siki sem fellr fram j ana og upp j huita klettinn. og upp epter hrygnum þeim sem gengr upp j hafa hamarinn. oc ur þeim hamri sionhending upp ǿ brun. og suo allan̄ halfan̄ Grafardal. en̄ uestan̄ fram̄ ætti Uatzhorn skog allan̄ ad læknum þeim sem fellur fyrir vtan̄ sialfa saudhustoptina og suo þar vpp ꜵ brun. heyrdi eg hier alldri tuimæli ǿ leika. og hier eptir uil eg sueria ef þurfa þikir. og ad suo ȷ sannleika er sem fyrr skrifat stendr þrycki eg mitt ȷnnsigli nedan̄ fyrir þetta uitnisburdarbref huertt ed skrifat uar ǿ Þinguelli þann fyrsta dag Julij Arum et cetera 1562.

---

1) tvískrifað.

557. 2. júlí 1562. á Þingvelli.

Sætt Gisla byskups Jónssonar og Bjarnar bónda Þorleifssonar á Keldum um jörðina Kross í Landeyjum.

Bps. Skalh. IV, 4, frumrit á skinni. Af 6 innsiglum eru 4 fyrir bréfinu. — AM. Apogr. 2546.

Giornings Bref vm Kross ȷ Landeyium.

Þat giorum vier Paall Stigsson konglig Maiestatis bifalningsmann yfer allt Jsland. Paall Vigfusson. Egert Hannesson laugmenn ȷ Jslandi. Sıȷra Jon Biarnarson oc Halldor bondi Skulason godum monnum kunnigt med þessu voru opnu Brefi at æ Þinguelli vm̄ sumarit sialfan visitationis dag Mariæ. Arum epter Gudz burd M. d. lx oc ij. vorum vier ȷ hia saaum oc heyrdum æ ord oc handaband þessara manna. af einne alfu herra Gisla Jonssonar Superintendens Skalholltz sticktis. en̄ af annari alfu Biorns bonda Þolleifssonar. þad faldizt oc skildizt vnder þessu þeirra handabandi. at þad tilkall og klaugun sem Biorn bondi Þolleifsson hafdi til Kross ȷ Landeyium vegna erfingia oc ættmanna Eireks heitins Þorsteinssonar. hueria klaugun hann hafdi til eigin̄legrar eignar medtekid gaf hann kuitta oc friȷa fra sier. sinum erfingium oc aakallsmonnum æfin̄liga hiedan ȷ fræ. Hier ȷ mot gaf og galli herra Gisli Jonsson med raadi oc samþycki fyrr nefndz haufudzmans Paals Stigssonar ȷordina alla Lambhaga er liggur ȷ Odda kirkiu sokn̄ med aullum þeim gaugnum oc giædum sem greindri ȷordu fylgier og fylgt hefur at fornu oc nyiu. vndan Skalholltz domkirkiu oc hennar formonnum en̄ vnder Biorn Bonda Þolleifsson oc hans erfingia til æfin̄ligrar eignar oc frials forrædis oc med þessari fyrr greindri ȷordu suo vtlætinne. þa skylldi ædur greindur Kross vera æfin̄lega eign Skalholltz domkirkiu hiedan ȷ fræ med aullu æklaugunarlaus af titt nefndum Birnj bonda Þolleifssýnj oc ollum erfingium oc eptermælendum Eireks heitins Þosteinssonar. Skylldi þessi giorningur standa æfin̄liga hiedan ȷ fra. Og til sanninda hier vm setium vier vor ȷnnsigli med þessara ædur greindra manna Herra Gisla Jonssonar oc Biarnar bonda Þolleifssonar ȷnnsiglum fyrir þetta Bref. Skrifat ȷ sama stad. deigi og ære sem fyrr seigier.

558. 2. júlí 1562. á Bessastöðum.

Páll hirðstjóri Stígsson staðfestir arfaskiptabréf barna Jóns Pálssonar.

AM. Fasc. LIII, 23, uppskrift á pappír frá ca. 1580. — AM. Apogr. 4706.

Jeg Pall Stigson konglig Mttz Bifalningsmann yfer allt Jsland giauri aullum uiturligt med þessu minu opnu brefi at ec hefi skodat oc yfirlesit þetta arfaskiptisbref sem at hier er vid fest. huert at mier lijst upp ǎ mins nadugasta herra konglig Mttz vegna i allañ mǎta laugliga oc skialliga giaurtt hafa verit ǎ millum allra þessara syskina. med aullum þeim greinum sem þetta ædurskrifat Bref jnnihelldur. og i aunguañ mata riufast meiga. Og ad suo j sannleika er sem fyrr skrifat stendur þrycki ec mitt sygnet nedan fyrir þetta mitt samþycktarbref. huert ed skrifat var ǎ Bessastaudum a Kongsnesi þann ii dag Julij Arum epter gudz burd M d lx og ij ǎr.

---

559. 13. júlí 1562. í Lambey.

Dómr Páls lögmanns Vigfússonar, kongs umboðsmanns í Rangárþingi, um ókristilegan kaupskap Eyjamanna og Sundamanna við fátækan almúga.

Bibl. Bodl. Oxford. Collect, FM. 127, 4to., skr. ca. 1640 (maukfúið). — Stockholm. chart. Isl. 100, fol. skr. ca. 1670.

Domur vm kaupskap Eyiamanna[1]) og Suñdamanna.

Þad giorum vier Biorn Þorleifsson. Snæbiorn Halldorsson. Ion Eyreksson. [Jon Wijgfusson[2]) Eyolfur Magnusson[3]) suarner[4]) logriettumenn [godum monnum kunnigtt ad[5]) arum effter[4]) Gudz Burd 1562 [a almennilegu leijdarþijngi a Lambey xiij dag Julij mǎnadar[4]) vorum vier til kallader af Pale Vijgfussyne. [huer ed[6]) þa hafde [mins herra[4]) kongsins syslu j[7]) Rangarþijngi til[8]) ad skoda og ransaka og full-

1) leiðr ; Eyramanna 127; Eygamanna 100. 2) [100; sl. hér 127. 3) og jon vijgfusson, b. v. hér 127. 4) [b. v. 100. 5) [kuediu guds og vora kunnugt giorandi 100. 6) [er 127. 7) yfer 100. 8) sl. 100.

nadardoms atkvæde a ad leggia hvorninn[1]) fara skyldi vm þann ochristilega[2]) kaupskap sem Eyiamenn[3]) og Sundamenn hefdu vid fatækan almuga. huad oss uirdtist a moti sannleikanum og vorum landslogum. sannlega nu mest og hellst efter þui arferde. sem [Gud hefur giefid[4]).

Þui j Guds nafne amen. virdtist oss þeir onguañ kaupskap hafa meiga. vtañ[5]) med syslumansins[6]) radi og þeirra sem hann kalladi til med sier og þo eptir bokarinnar ordum. Enn huer sem odruvijs dirfist ad kaupa þa sie vpptæktt fyrir huorumtueggium[7]). kongs vmbodsmanne og þeirra fylgdarmonnum til handa. og þo sekur fiorum mørkum uid kong. Effter þui sem stendur j Pijningsdome. fyrir þad þeir keypttu ologliga.

[Samþyckte þennañ uorn dom̃[8]).

---

560. 21. júlí 1562. á Þingeyrum.

Árni Gislason veitir Eggert lögmanni Hannessyni umboð til næsta alþingis yfir eignum Ögmundar byskups í Vestfjörðum, þeim er hann hafði sjálfr kongsumboð á.

AM. Apogr. 770, m. h. Árna Magnússonar.

Umbodsbref Arna Gislasonar er hann gaf Eggert yfer iardagosse anno 1562.

Þad medkiennist eg Arne Gislason. ad eg hefe med handsaulum unt og veitt. og med þessu minu opnu briefi liene og veite heidarlegum herra Eggert Hannissyni laugmanne fyrer nordan og vestan a Jslande. þær iarder og goss. sem kongdomenum hafa til fallid epter biskup heitinn Augmund. þad sama sem eg nu i forliening hefe haft nockur um lidin år upp a rentu kongdomsins vegna. Skal fyrrnefndur herra Eggert laugmann greindt goss hafa og hallda med allre rentu og riettugheit sem tilheyrelegt er. epter þvi sem þad kongsbrief innehelldur er eg hefe fyrer greindu gosse. j svo mata. ad Eggert laugmann giallde mier kong-

1) ad, b. v. 100. 2) ochristilegañ 127. 3) svo hér; Eygamenn 100. 4) [ollum er kunnugt (Gudi sie loff) 100. 5) nema 100. 6) Syslumans 100. 7) huortueggium 100. 8) [b. v. 100.

domsins vegna af tittnefndu gosse .xxxv. dale. og sama gialld sie mier afhendt eda þeim eg tilset vid ad taka. fyrir þessa næstu tilkomande paska. Skal tittnefndur herra Eggert laugmann greint goss bruka og bihallda til næsta Auxararþings. i allan mata epter þvi sem hier fyrr skrifad stendur. Og til sanninda hier um þrycke eg mitt signet fyrer þetta brief er skrifad var a Þingeyrum i Vatsdal þridiudæggenn næstañ fyrer Jakopsmessu. arum epter gudz burd 1562.

Þetta fyrir framan- og ofan- skrifad bref er ordriett ritad epter fornu pappirs exemplare med gamalle hende. Til sanninda merkis setium vier underskrifader vor nöfn hier ad nedan i Skálhollte þann 29. Novembris Anno 1711[1]).

Arne Magnusson. Þorleifur Arason.
Þorgils Sigurdsson.

---

561. 21. júlí 1562. á Þingeyrum.

Guðrún Þorleifsdóttir kvittar Árna Gíslason um andvirði tveggja tilgreindra jarða, gegn því að Árni lúki hirðstjóra skuld hennar (sakferli).

AM. Apogr. 1028 „Ex originali Sæmundar Magnussonar á Holi i Bolungarvik", ágrip m. h. Árna Magnússonar.

Anno 1562. laugard[aginn] næstañ epter uppstigningardag um vorid[2]). á Audkulu j Svinadal gaf Gudrun Þorleifsdotter. med handabande vid Arna Gislason. greindañ Arna kvittañ og akiærulausañ fyrir sier og sinum erfingium um þä **xxx**[c]. **iord** sem Arne hafdi lofad ad giallda Gudrunu med **Borg** og **Nupe** fyrir **Hol** j Bolungarvik. Svo og gaf Gudrun Arna kvittan um þa **xij**[c]. **iord** er Arne var henne skylldur fyrer **Kiarlaxstadi**. „Hier j mot lofadi Arne Gislason ad giallda vegna Gudrunar Þorleifsdottur heidurligum manni Pæle Stijgssyne. hirdstiora og haufudzmanne yfer allt Jsland xl[c]. j godum peningum. svo sem greind Gudrun hafdi lofad fyrgreindum haufudzmanni. og Gudrun skylldi ur allri skulldu vera um greint gialld vid adur nefndan hird-

1) þessi klausa er ekki m. h. Árna, heldr eins skrifara hans. Undirskriftirnar eru eiginhandarrit. 2) þ. e. 16. maí.

stiora kongdomsins vegna". og þar til skylldi Arne giallda Gudrunu ij kugilldi fyrer þau ij^c. sem af hlaupa þeirri xij^c iórdu er Arne skylldi giallda Gudrunu med **litla Backa** j Midfirdi fyrer iördina **Kiallaxstadi** sem bref þar um giört utvisar. Nærstadder voru Magnus prestur Magnusson. Einar Sigurdsson. Fusi Jonsson og Hallur Jonsson. hverir hier um bref utgefa ä Þingeyrum j Vatzdal þridiud[aginn] næstañ fyrir Jakobsmesso um sumarid ä sama are og fyr seger.

---

562. 23. júlí 1562. **á Hvanneyri.**

Hálfdan Jónsson kvittar Henrik Gerken um andvirði hálfrar jarðarinnar Súluness ytra.

AM. Apogr. 4705 „Ex transscripto 8. Maii 1578".

Þad giorum vier Eyolfur prestur Grimsson. Ketill Jonsson. Gudmundur Helgason godum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefe. ørum efter gudz burd. 1562. ä laugardaginn næstan fyrir Torlakzmesso um sumarit[1]) vid Melanaust j Melasveit vorum vier j hiä säum og heyrdum ä ord og handaband þessara manna. af eirne alfu Heinrekz Gerkens Hanssonar. Eñ af annare Halfdanar Jonssonar. faldist þad og skildist under þessu þeirra handabandi. ad adurnefndur Halfdan Jonsson medkendist þar fyrir oss at hann hefde uttekid fulla og alla peninga fyrir halfa jordina ytra Sulunes. sem sier vel likade. og þui gaf hann fyrrgreindan Henrek grædara[2]) kvittan og äkiærulausan fyrir sier og sinum erfingium um þetta adur greint allt halft jardarverd. lofade fyrr skrifadur Henrek sialfur at [sia sig[3]) fyrir skulld og skada fyrir aklogun brædra hanz. Orms Jonssonar og Pallz Jonssonar. Ok til sannenda hier um festum vier fyrr nefnder menn vor jnsigli fyrir þetta vort vitnisburdarbref skrifad ä Hvanneyre j Borgarfirde. ä sama äre. fimm nottum sidar eñ fyr seiger.

---

1) þ. e. 18. júlí. 2) „ita clare" (AM.). 3) [Svo.

563. 26. júlí 1562. 12. janúar 1563. } á Ketilsstöðum.

KAUPMÁLI Einars Eyjólfssonar og Vilborgar Bjarnadóttur.

AM. Apogr. 4319, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Petrs Asmundzsonar".

Jn nomini[1]) Domini Amen. Lystist og stadfestizt svo felldur kaupmáli millum Einars Eyiolfssonar og Vilborgar Biarnardottur[1]) áá Ketilstodum á Vôllum. sunnudaginn næstañ fyrir Olafsmesso fÿrri um sumarit. á þeira Brudkaupsdeigi. árum epter Guds burd M. D. lx og tvô ár. at Eyiolfur Bondi Einarson gaf syni sıȷnum Einari til eignar eñ til kaups vid Vilborgu Biarnardottur[1]) þriu hundrud hundrada i soddañ peningum. Hôfdabrecku og Kerlingardal fyrir c hundrada og xc betur. Efri Hvoll fyrir lxc. Medalfell i Kios fyrir lxc. hveria honum gaf hans broder Magnus Eÿiolfs[son] á Braudkaupsdeige[1]). og þa kaup geingu fram̄. giordu þeir fedgar þennañ giorning med handsolum vid Biarna bonda Ellindzson. og svo vid sinn brodur Einar Eÿolfsson. dandimonnum hia verandi. og halft annad c. hundrada i lausagozi. reiknaz þessar ȷarder fyrir .ij. c. hundrada og .x. betur. og j odrum peningum fridum og ofridum. svo yrdi halft hid fiorda. c. hundrada. Hier i moti gaf Biarni bondi Erleñzson dottur sinne Vilborgu halft annad .c. hundrada og .xxc. þar til. voru þar til greindar þessar ȷarder. Eskifiôrdur og Vidfiordur fyrir. xlc. Þorvallzstader fyrir xxc. Sandbıecka fyrir vc og xx. Steinvad hid stora ȷ Kirkiubæiarþingá fyrir .xijc. og xx. eru þessar ȷarder nærri .c. hundrada og þar til .lxx. hundrud i þarfligum peningum. Svo og gaf Einar Eyiolfsson adurnefndri Vilborgu Biarnardottur[1]). lxxxc. ȷ sıȷna fiordungsgiof. og tilgiôf. var þar til greint ádurskrifad Medalfell i Kios. Eñ ef hun kynni med lôgum af ad ganga. þa skylldi hun eignaz i sıȷna fiordungsgiôf og lôggiôf Kellingardal og þar til peninga sem fÿr greiner. Hier med skildi Biarni bondi Erllenzson sĩna dottur Vilborgu málakonu j Gard tijtz[1]) nefndz Einarz Eyolfzsonar. Eñ eptir þessum giorningi og skilmála. festi optskrifadur Einar Eÿiolfzson

1) Svo.

Vilborgu Biarnardottur sier til Eiginnar konu. epter riettum Bokarinnar ordum. Voru þessir menn festingarvottar Sira Einar Arnason. Hialmur Einarsson. Hallvardur Einarsson prestar. Jon Skulason. Þordur Biornsson. Einar Þorsteinsson. Steingrimur Gudmundsson leikmenn og Ásbiorn Arnason. Og til sanninda hier um setium vier fyrnefnder menn vor ȷnsigli fyrir þetta kaupmalaBref. hvert er skrifad var ꝺ̆ Ketilstødum ꝺ̆ Vollum þridiudaginn næstan epter hinn xiij[1]). um̄ veturinn ꝺ̆ꝺ̆ ødru ari en̄ fyrr seiger[2]).

---

564. 27. júlí 1562. í Neðra Skarði.

Skipti á Kjalardal fyrir Arnbjargarlæk.

Eftir uppskrift frá ca. 1770—80 af transscripto Halldórs prests Jónssonar, Guðmundar lögréttumanns Árnasonar, Þórðar Brynjólfssonar, Björgólfs Salomonssonar og Halldórs Jónssonar, gerðu eftir frumritinu „ꝺ̆ perment“ í Reykholti 10. apr. 1666. Uppskrift þessi er til Dr. Jóns þjóðskjalavarðar Þorkelssonar komin 1. júlí 1894 frá síra Þórarni Böðvarssyni í Görðum, og er hún nú í þjóðskjalasafninu.

Þad giorum vier Gudmundur prestur Einarsson. Jngemundur Magnusson. Jon Olafsson. Benedict Jonsson godum monnum kunnugt med þessu voru opnu brefe ad þa lided var fra Guds burd M. D. lx. og ȷȷ ar a Sunnudagenn næstan̄ epter Sancte Jacobi dag[3]) um̄ sumared ꝺ̆ Nedra Skarde i Leȷȷrarsveit vorum vier i hia. sꝺ̆um og heirdum a ord og handaband þessara manna Sæmundar Sigurdssonar af eirnre alfu en̄ Jons Grijmssonar af annare. ad so fyrer skildu. ad adurgreindur Sæmundur Sigurdsson sellde fyrskrifudum Jone Grȷȷmssini ȷordena allan̄ Kialardal er liggur i Skilmannahrepp i Garda kyrkiu sokn fyrer xx^c med ollum þeim gøgnum og giædum sem greindre ȷørdu fylger og fylgt hefur ad fornu og nýu. og hann vard fremst eigande ad med logum. undan sier og sȷȷnum Erfingium og Epterkomendum̄. en̄ under nýnefndan̄ Jon Grȷȷmsson og hans erfingia og epterkomendur medur þessum ꝺ̆nefndum landamerkium. rædur Diupꝺ̆ ꝺ̆ mille Fellsaxlar og Kialardals fyrer austan̄ En̄ ur fest-

1) Svo. 2) Árni ritar í bréfshornið „1562 1563“. 3) þ. e. 26. júlí.

enne i læk þann er næstur fellur Arkarlækiarbæ og ofañ i ősenn fyrer vestañ. Hier i mot gaf tıjttnefndur Jon Grıjmsson optnefndum Sæmunde Sigurdssýne ıordena Arnbiargarlæk er liggur i Þverarhlıjd j Stafhollts kyrkiu sokn fyrer atian hundrud auk kongspartsens er þar liggur i sømu ıórdu. med ollum þeim gognum og giædum sem greindum ıardarparte fylger og fylgt hefur ad fornu og nýu. og hann vard fremst eigande ad med løgum undañ sier og sıjnum Erfingium og epterkomendum. eñ under þrǽttskrifadañ Sæmund og hans Erfingia og Epterkomendur og þar til fiøgur mǽlnytu kugillde. Handsalade huór ødrum allt þad fie sem findest j fyrsogdum ıordum og ǽ og ecke findest Eigande ad. skyllde hvor hallda sıjnu kaupe til laga er keypte. eñ sǽ svara lagarıjptingum er sellde. Og til sanninda hier um setium vier fyrskrifader menn vor ınnsigle fyrer þetta ıardakaupsbref. skrifad i sama stad og ǽre. deige sıjdar eñ firr seiger.

---

565 28. júlí 1562. í Friðriksborg.

Konungr tjáir Eiríki Rosenkrans, að hann muni kaupa sjálfr allt lýsi úr Bergenhus- og Vardöhuslénum og annarstaðar úr Noregi til hreinsunar brennisteini frá Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 201 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Erich Rosenkrandtzs fick breff som effther fôlger.
Frederich.

Vor synnerlig gunst etc. Wiider. att wij acther her effther att lade fôre tiill wor kiôbsted Kiôbnehaffn all thend swaffuell. som vdskiibis aff wort land Island. oc thend ther lade luthre. oc efftherthj wij ther tiill behoffue môgen traun. bede wij etther oc wille. athj kiôber oss tiill beste all thend traun. som falder vdj Bergen hus. Wardhus len oc andenstedtzs. hnor i thend kand bekomme aff wore wndersotte. oc same traun forskicker tiill wort slott Kiôbnehaffn. Vij skicke etther hos wort obne breff tiill wore wndersotte. fogder. prowesther. presther. borger. bônder. som traun haffue att selge. att the thend schulle vnde etther eller etthers fuld-

mecktige paa wore wegne for ett skielligt werd. effthersom i aff same wort obne breff ydermere haffuer att forfare. I wille ther fore her vdinden giöre etthers störste flid oc ther som nogen wore vndersotte findis emod forschreffne wortt breff vliudige oc selger eller affhender traun tiill andre end tiill etther eller etthers fuldmechtige paa wore wegee (!). athj tha ther offuer straffer som wed bör. Sameledis bede wij etther oc begere. athj tiill wort egitt behoff forskicker hiid neder xij^c woger rodsker. ther rett god ere. thisligiste nogen tönner sprott. nacker oc anden smoe bergefisk mett raff oc regling oc att same fisch fremkommer inden wintheren. Ther mett skeer oss tiill wilge oc forlade oss ther wisseligen tiill.

Datum vt supra. [ɔ: Frederichsborg 28. Julij 1562].

---

566. 28 júlí 1562. í Friðriksborg.

Opið bréf til almúga í Noregi, að konungr muni kaupa allt lýsi þar í landi til hreinsunar brennisteini frá Íslandi.

Ríkisskjalasafn Dana, Tegn. p. a. L. 7, 201 (uppskrift Jóns Sigurðssonar í JS. 493, 4to., Laursens ríkisskjalavarðar í þjóðskjalasafni).

Kong. matts. obne breff om traun.

Giöre alle wittherligt. att efftherthj wij haffue forschaffit. att all thend suoffuell. som wdskiibis aff wort land Island. skall indföris for wor kiöbsted Kiöbnehaffn oc ther lutris oc ther tiill will behoff giöris mögen traun. oc wij ther fore icke allene wille forbehollitt haffue thett förste kiöb paa hues traun ther falder vdj wort riige Norge. men oc saa wille. att wor[e] lensmend oss tiill beste skulle bestille oc kiöbe all thend traun. ther er att bekomme. Thij bede wij oc biude alle wore wndersotte. fogder. prowesther. presther. borger. böndere oc alle andre. som bygge oc boe offuer alt Bergenhus oc Wardhus leen. som traunn haffue att selge. athj thend vnder wor lensmand paa wort slott Bergenhus. oss elschelige Erich Rosenkrandtzs. wor mand oc raad. paa wore wegne tiill kiöbs for et skielligt werd oc ingen anden. Findis nogen her emod wliudige og selger eller affhender nogen traun. tiill andre end tiill forschreffne wor lensmand eller hans fuldmectige paa wore wegner. tha schall hand ther

fore liide tiilbórlige straff. Huor effther sig huer kand wiide att rette. Datum vt supra. [ɔ: Frederichsborg 28. Julij 1562].

---

567. **30. júlí 1562.** **i Skríðu.**

Grímr Andrésson kvittar Magnús Jónsson um andvirði Grænavatns.

AM. Apogr. 4720, „Ex originali fra Gunnsteinsstodum" (AM.).

Vid Halldor Benidictzson. Fusi Gudmundzson. prestar. Giorum ollum monnum vitanligt. þeim sem þetta bref byrtist. lesa edur heÿra lesid at arum epter Gudz Burd M. d. lxij. þann nıjunda og tuttugasta dag Juli[i] ä Olaf[s]messu fÿrri j Skridu i Reykiadal. vorum vid i hia saum og heyrdum ä ord og handsol þessara manna Magnusar Jonssonar af eirni häїfu. Eñ Grims Andressonar af annari: at suo fyrer skildu: ad greindur Grimur Andresson gaf fÿrgreindan Magnus Jonsson kuittan og äklogunarlausan fyrer sier og ollum sinum Erfingium og Epterkomendum vm allt þad ıardarverd sem Magnus var skylldugur Grimi fyrer ıordina Grænavatn vid Mÿvatn: suo þar skylldi eingin meiga vpp a tala epter þann dag. sagda ıord ne ıardarverd af sinúm Erfingium nie ættmonnum: Sagdest af Magnusi fulla peninga hafa vpp borid suo honum vel anægdi. Eñ kuadzt vnder hans mandomı vilia eiga allt huat hann villdi sier edur sinum til goda giora: Og afsaladi sier ıordina Grænavatn: En i hendur Magnusi Jonssyni at næstum fardogum. Og til sanninda hier um setti Grimur Andrisson sitt ȷnsigli med ockar fyrrgreindra manna ȷnsiglum fyrir þetta bref. huort skrifad var j sama stad deigi sidar eñ fÿr seiger.

---

568. **7. ágúst 1562.** **á Hólum.**

Kaupbréf fyrir hálfum Þrasastöðum.

AM. Fasc. LIV, 29, skrá á skinni frá ca. 1564. Utan á skrá þessa er ritað m. h. Guðbrands byskups, að því er virðist. „fa vitnisbvrd af Orme vm lysing Jons Hallzsonar ad hann hafe lyst þvi ad male konv sinar være Veller". Um skrána segir Arni: „Apographum hocce communicavit Dominus Sculo Thorlacius". — AM. Apogr. 298.

Þat giorum vier Þorgils Sigurdsson. Jon Sæmundsson og Jon Biornsson prestar godvm monnum viturligt med þessu uoru opnu brefi at arum epter gudz burd. m d lx og ij. uii dag Augusti manadar j byskupsbadstofunni æ Holum j Hialltadal uorum vier j hia saum og heyrdum ord og handaband þessara manna. af eirni alfu virduligs mannz Siara Þorsteins Hallssonar. Eñ af annare alfu Sigridar Sigurdardottur. med fullkomligu jayrdi og samþycki heidarligs herra biskups Olafs Hialltasonar. bonda hennar. at suo fyrir skilldu. at nefndur Sira Þorstein selldi greindri Sigridi iordina halfa Þrasastadi j Fliotum j Knappstada kirkiu sokn. med ollum þeim gognum og giædum. eignum og jtokum sem greindre halfri iordu fylger og fylgt hefur at fornu og nyu og hann uar fremst eigande at ordinn. vndan sier og sinum erfing[i]um. eñ vnder Sigridi og hennar erfing[i]a. og epterkomendur. Somvleidis lyste adur greindur siara Þorstein fyrir oss at hann hefdi fulla og alla peninga vt tekit og upp borit. sem sier uel likadi og ænægdi fyrir somu greinda jord Þrasastadi. skylldi tittnefnd Sigridur hallda iordunne til laga. eñ adur skrifadur Sira Þorstein suara lagariptingum fyrir þessa halfa iord. Og til sanninda hier um setium uier adur skrifader menn uor incigli med þessara fyr skrifadra manna inciglum. biskups Olafs og Sira Þorsteins. fyrir þetta kaupbref huertt ed giortt uar og skrifat j sama stad. dag og ar. sem fyr seiger.

---

569. 10. ágúst 1562. í Skríðu.

Jón Magnússon og Kolbeinn Arngrímsson lýsa sig saklausa af bréfafalsi.

AM. Apogr. 4717 „Ex origin. fra Jone Jonssyne ä Gunnsteinsstodum".

Saker þess ath einum og iafnvel ollum fromum ærligum dandemonnum sinn heidur. æru. dygd og velferd at vernda. vardueita og epter lögum forsuara: Ja framar meir eñ lijf og gods af ollum (sem mogulegt er) skyllder til actader verda allañ þann tijd þeir hier a jordunne lifa: suo

þeir af einum sierhuerium ordsnap og æruþiof sidar meir epter sitt frafall. a heidre. æru. godse ne godu ʀijkti eij kreinkter verde sialfum þeim til frægdar og þeirra erfingium og epterkomendum til ongra brigsla. lyta. smanar ne kinnroda verdi edr sin odul og eigner þar fyrer misse: Og sa ærusnaude Bakbitur mætte þar fyrer at skômm og i skada koma sem dijrfast optliga an vitna og logligra profana mårgañ heidarligan mann (sem fyr er sagt) godum ordstir og peningum medur suikum at stela. Þui uitnum yferlysum og opinbert giorum vier Olafur prestur Gudmundsson. Þorarinn Philippusson. Jon Tindzson. atħ heidarligr mann Jon bonde Magnusson og velkyntur mann Kolbeirn Arngrimsson lystu fyrer oss ollum åheyrande og vidverande. at saker ordslaga oradvans mans: huðrn þeir þa huorgi med nafñe fyrer oss nefndo: og sogdust eij vita stund ne tima sina lifdaga eñ fyrer elle sokum og krankleika miðg at þrotum komner: Og kuadu þad ɢuds vilia vera. at bitala ei illt med illu. og ofsokn lijda eñ adra ofsækia oriett þola. eñ oriett giora fyrir Gude og monnum betur virdast mundo. og sogdu meir aumkanda soddañ framburd nokkurs manns. eñ þad væri hefnanda edur athlæanda. og badu Gud honum fyrirgiefa og þeim ollum sem i ʀadum være edur hefde verid ad stela nockurn mann sine æru. og Gud byde huorium sins naunga heidur at vernda og forsuara: þar bifoludu þeir Gude hefndina: Og fyrir allañ vpphaflegañ tilgang þessa brefs. vitnudu þeir vnder Gud og oss: hvor fyrir sialfan sig. þad þeir være hreiner saklauser fyrir Gude og monnum af þui þad þeir hefdu alldre jnsiglud bref falsad. og alldre þar ʀad nie dǻd stod nie styrk til lagt a þeirra æfe at þat skyllde helldur nockur madur giðra og þad hefdu þeir huorke sam sijnt nie samþyckt og eij vissu þeir af neinum falsbrefum. Hier med sogdust þeir bidia alla hôfdingia og heidursmenn þa sem sitt gott ordrijkte elskudu og sinn heidur villdu okreinktan hafa soddan monnum fyrir Guds skylld ecki ad trua. þui þeir sogdust þar til dags af ongum manne. (þad þeir af vissu) ofrægder verid hafa. Eñ sogdust sier onguar saker giefa. og kuadust ollu þui godfuslega skylldu giegna sem þeir medur logum til þreingder være.

Og til sannenda hier um settu fyrnefnder menn Jon og Kolbeinn sin ȷnsigle med vorum fyrskrifadra manna ȷnsiglum fyrer þetta bref sem skrifat var i Skridu i Reykiadal a dag hins helga Lorentj. fiorum stundum epter midian dag. þann tiunda dag Augusti arum epter Guds burd M. d. lxij.

---

570. 11. ágúst 1562. á Akreyri.

Páll hirðstjóri Stígsson gerir Guðrúnu Þorleifsdóttur fjórar lestir fiska i sakferli sitt við konung (fyrir að hafa legið með Jóni Þorfinnusyni, sem af sumum var talinn bróðir manns hennar, er þá var látinn).

AM. Apogr. 1081, m. h. Árna Magnússonar.

Eg Pal Stigsson konglig Magestatis[1]) Bifalningsmann yfir allt Jsland giori ollum monnum viturligt med þesso minu opnu brefi ad fyrir mig hefur komid hvernen ad eitt almenniligt ordrigti var komid i landid ad Gudrun Þorleifsdotter skylldi hafa komid i skada og leigid med Joni sem var kalladur Þorfinnoson. en af sumum var sagt ad hann skylldi hafa verid sonur Jons Einarssonar. hver fyrrnefndur Jon Einarsson sem var fyrrnefndrar Gudrunar framlidins mannz fadir. Nu sakir þess ad svo stort origti var um hana i ord komid. þa kalladi eg hana fyrir mig u[p]pa konglig Magestatis vegna. þessa sauk ad ransaka og utrietta. þa bad hun mig og fleiri hennar vinir ad lata þetta ordrigti ei opinberlega framkoma. þvi hun villdi heldur viliugliga um þessa sauk forlikast vid mig upa konglig Magestatis vegna. en ad þad skylldi til doms koma. Og liet hun frambera fyrir mig þar strax nokra vitnisburdi. so hliodandi. ad fyrrnefndur Jon Þorfinnoson var alldrei svarinn eptir Jslendskum laugum ad vera son Jons Einarssonar. Og fyrrnefnd Þorfinna hans modir. villdi alldri sveria hann ad hann væri son Jons Einarssonar. Og sakir þess ad þessi sauk var ei so klar ad menn kynne ad dæma þar um. þa giori eg Pal Stigsson up[p]a konglig Magestatis vegna soddan viliugliga forlikan med fyrrnefnda Gudruno Þorleifsdottur. ad hun

---

1) Svo.

fyrir þetta ordrigti og efasamligo sauk skal geta konglig Magestet fiogra lesta fiska verd. og bitala þad i fiskum smiori vadmalum Jocundaulum og silfri. og giallda þad fyrir sunnan a Bessastodum goda kaupmanz vauru. hvert ed sama gialld og verd ieg upa konglig Magestatis vegna nu med aullo medtekid hefi. Og af þvi ad fyrrnefndir vitnisburdir um þessa sauk sem fyrrskrifud er. fyrir minum umbodzmanni upa konglig Magestatis vegna hafa verid fullkomligir og logligir eidar svarnir eptir adurskrifudum vitnisburdum. hverier verid hafa. vj. valenkuner dandimenn og. ij. dandikvinnur. ad þau alldri i þesso malefni heyrt edur formergt hafi. ad nefndur Jon Þorfinnoson skylldi hafa verid sonur Jons Einarssonar. Og ad hun eptir kirkiunar logum hier i landid hefur lausn tekid af biskupinum sialfum fyrir þessa sauk. Nu sakir þess ad so er fram fyrir mig komid um þessa sauk sem fyrr skrifad stendur. og ieg ecki annad fleira hier um formerkia kann. þa gef eg Pal Stigsson fyrrnefnda Gudruno Þorleifsdottur. upa kongdomsens vegna. eptir þvi sem fyrir mig er framkomid. kvitta og akiæru lausa i allan mata fyrir mier og ollum minum riettiligum eptir komendum kongsins bifalningsmonnum hier i landid. En kunni so ad skie ad annad sannara kann sidar meir fram ad koma þad menn nu ecki af vita. þa skal þad eptir Jslendskum laugum dæmast og riettast et cetera. Skal og fyrrnefnd Gudrun Þorleifsdotter skylldug til ad skicka og forbetra sinn lifnad christiligar og betur en hun hier til giort hefur. eptir þenna dag. og hun halldi sig ei vid frillolifi. helldur gipti sig eptir kristiligum hætti. En ef so illa kann tilbera (hvad gud nadugliga afuendi) ad hun i slikar sakir falla kunne. þa skal hun undir slikri næd og refsing vera. sem konglig Magestet edr hans logligir umbodzmenn hier i landid eptir Jslendzkum logum upa hana leggia vilia. Og til saninda hier um ad þetta so obrigdanliga halldazt skal. þessi kvittun. sem hier fyrrskrifad stendur. þricki eg minu signeti nedan fyrir þetta brief er skrifad var a Akureyre i Eyafirdi þridiudagin næstan eptir Laurenciusmessu. arum eptir gudz burd. M. D. lx. og. ij ar.

Svo hliodande Originalbref sem hier fyrer ofan og fram-

an skrifad stendur. höfum vier underskrifader sied og lesed. Var þad a pergament ritad, hvar under hieck heillt og læselegt innsigle höfudsmannsens Paals Stigssonar. Til sanninda merkis setium vier vor nöfn og signet aptan ä þetta vort transskriptarbref er giört var i Skalhollte þann 14da dag Decembris manadar. Anno Christi 1707.

J. Thorkelsson Widalin	Magnus Markusson.
(L. S.)	(L. S.)
Arngrimur Biarnason	Þőrdur Þőrdarson.
(L. S.)	(L. S.)

571. 11. ágúst 1562. á Geirseyri.

Transskriptarbréf (ágrip).

AM. Apogr. 5870, m. h. Árna Magnússonar.

Eggert Hannesson lögmann nordan og vestan ä Islandi. Biörn Jonsson. Biörn Konradzson. Stulla Eyiolfsson. Are Einarsson transscribera nockur bref ahrærande Jons Sigmundzsonar (lögmanns) og hans dætra eigner. a Gesseyre i Patrixfirde. þridiudaginn næstan epter Laurentiusmesso um sumarit. M. d. lx ij.

Originale transscriptum vidi.

Þetta transscriptum mun hafa giört vered. þä sira Jon Kraksson var i sinum mäla tilbuninge. þeim sem hann gafst upp vid. eñ herra Gudbrandur sidan hiellt ä lopt.

Brefin sem þeir transscribera. eru:[1])

572. 20. ágúst 1562. í Djúpavogi.
13. júní 1563. } á Ketilsstöðum.
12. júní 1565. }

1) Bréfin hefir Árni aldrei talið upp hér. — Um þetta transscriptum fylgja enn þessar athugasemdir frá Árna: Um ordinem brefanna er nu övïst. eñ ecki ætla eg þar i væri fleiri en þesse. transscriptum var ölæst i einu brefinu, so sem copian ber merke. — Þetta er allt innfært i arstala registred og vidimus med. Þetta document hafde eg til läns nordan ur lande, eg trui vissulega fra Sira Pali ä Melstad (þvi medal Greniadarstadar og Grafarbrefa, qvæ redierunt, er þad ecki). errorem esse nunc puto. Eg trui þad være fra sira Vigfusi Gudbrandzsyni. Þő man eg þad eigi glögt. — Öll þau sem hier eru under, eru klär og confererud. og liggia þeirra Copiur in fasciculis. Sigilla eru og epter sied.

Sáttargerð Bjarna bónda Erlendssonar og Hannesar Marteinssonar.

AM. Apogr. 4321, m. h. Styrs Þorvaldssonar „Ex orig. Petrs Asmundzsonar“.

Jhesus.

Þat giðrum vier Einar prestur Arnason. Magnus Ketilsson. Þordur Biornsson. Sigurdur Einarsson. gődum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi. at vier hőfum yfirlesit ȷnsiglat[1]) Bref ord fyrir ord sem hier epter stendur skrifat.

Þat giorum vier Einar Eyolfsson. Jon prestur Eẏolfsson. Snorre Hallzson. Biarni Marteinsson skipherra i Diupavogi Christoforus Meyiar[2]). Reinkin Strutzmann gődum monnum kunnigt med þessu voru opnu brefi fostudaginn næstañ eptir assumpcionem Sancte Marie j adurgreindum kaupstad Diupavogi. giordu vier svo felldañ sďttmala millum Biarna Bonda Erlendzsonar og Hannesar Marteinssonar. ad utsleiginn skylldi vera allur þeirra hugmodur um̃ allar þær ďgreinslur og misgaungur. sem ď millum þeirra hafdi farit suo nær og j. xl. ďr. toku þeir hőndum saman ad oss hiďverőndum og ďsiaundum med þeim skilmala. at hver þeirra gaf annañ őlldungis kvittañ og klďrañ um̃ þær sakfelli og peninga reikning. sem þeirra hafdi a milli borit j ďdur greind .xl. ďr. lijka vel þær fiolmæli og faheẏrd stefna sem Hannes oforhleẏpit mællti j fyrra sumar. hveria Hannes ẏfergaf. og aptur til sıȷn tők. skylldi őmyndug og ad ongvo halldazt. Lofade Biarne Ellendzson ad greida .vj^c. j þessari sďttargiőrd. skyllde Hannes þar ut af eignazt iij^c. gaf hann őnnur iij^c sijnum sonarsyni Ellendi. hverium uppfædi hafa skal ď Ketilstődum. Og til sanninda hier um setium vier fẏrnefnder menn vor ȷnsigli fyrir þetta sďttargiőrningsbref. hvert er skrifat var ď Ketilstődum ď Vőllum̃ sunnudaginn næstan eptir Barnabę[1]) ďrum eptir Gud[z] burd M. d. lx og iij ar.

Og til stadfestu hier uppa ad vier hőfum̃ þetta bref yfir lesid. setium vier fyr nefnder menn vor ȷnsigli hier fyrir þetta copiumbref. Skrifad ď fyrgreindum Ketilstődum. þridia daginn i hvijtasunnuviku. tveimur ďrum sıȷdar eñ hier adur stendur.

1) „Þetta ord er med ődru bleke“ (AM.). 2) Svo.

Athugasemdir og lagfæringar.

Bls. 1^{24} lognm l. logum — 7^{1} Ríkisskjafasafn l. Ríkisskjalasafn — 20^{4} þesnm l. þesum — 25^{11} Suabardsstraund l. Sualbardsstraund — 38^{12} skrlfadur l. skrifadur — 55^{15} prestannn l. prestanna — 59^{15} Eilija l. Eilijfa — 64^{9} ættt l. ætt — 69^{8} Dipl. Isl. II. l. Dipl. Isl. XII. — 81^{10} hiskupsdæmis l. biskupsdæmis.

Bls. 84 (nr. 92). Þetta bréf er vafalaust 100 árum eldra en handritið segir, og má vera, að villan sé komin inn í transskriptið, sem Jón á Sólheimum fór eftir. Sjálf nöfnin í bréfinu sýna þetta. Steinn Dofri benti mér á þetta.

Bls. 109^{24} Christan l. Christian — 126^{23} Þerbergr l. Þorbergr — 128^{8} fôdurhrődurs l. fôdurbrődurs — 128^{24} fnllnadarsuar l. fullnadarsuar — 141^{2} hendur l. hendr — 152 (nr. 114) þar hefði mátt geta þess, að uppskrift þessa bréfs er í AM. 253, 4to., bls 139—40, m. h. síra Sveins Símonarsonar — 259^{22} perningum l. peningum — 265^{6} Suina l. Sum̃a, þ. e. summa — 323^{5} Kaupmannahöfn l. Silkiborg

Bls. 328. Bréfið nr. 248 er sama sem bréfið nr. 250, með þeim mun, að þar er dagsetningin rétt. Í jbskj AM. Ísaf. 9. fylgir ættartala Jóns Þorvaldssonar yngra á Kétilseyri, dags. 19. júní 1703, staðfest af 8 mönnum 21. júní sama ár, og rekur hann svo, að móðir föður sins (Þorvalds Björnssonar), Þóra, hafi verið dóttir Ólafs Jónssonar, Ólafssonar, og hafi Drangar haldizt í ættinni.

Bls. 389^{21} Lbs. 369, 4to. l. JS. 369, 4to. — 391^{2} iill l. tiill — 397^{1} helmiuginn l. helminginn — 398^{7} heit l. beit — 421^{11} vidimato l. vidimato — 421^{27} oe l. oc — 435^{22} Biornsdottnr l. Biornsdottur — 442^{9} hnndrod l. hundrod — 477^{23} Tegn. p. a. L. l. Reg p. a. L. — 484^{35} prestar, svo stendr að vísu í frumritinu, en á líklega að vera prestur, því að Jón Marteinsson mun vera sýslumaðrinn með þessu nafni. — 525^{6} bøløxi l boløxi — 535^{11-12} dætur l. dætr — 554^{18} Malagi l. Maldagi — 566^{9} Hrutufirdi l. Hrutafirdi — 578_{12} Schauho l. Schaubo — 600^{19} slijknm l. slijkum — 648 Steinn Þorfinnsson, sem bréfið nefnir, er misritað í bréfinu, á að vera Steinþór (Steindór) Finnsson. — 668^{17} Emshorg l. Emsborg — 684_{11} 1552 l. 1562.

REGISTR.

[1]) Þar með leiðréttist það, sem stendr í sumum ritum, að hann hafi verið prestr í Dal undir Eyjafjöllum.

[1]) Svo í handr.; gæti þó verið misritað fyrir Árnason.

[1]) Þar er nafnið í orðamun neðanmáls, og er víst hið rétta.

[1]) Þetta er líkl. sami maðr.

---

1) Þetta gæti verið sami maðr.

[1]) Gæti verið misr. í handr. fyrir Guðmundr Erlendsson.